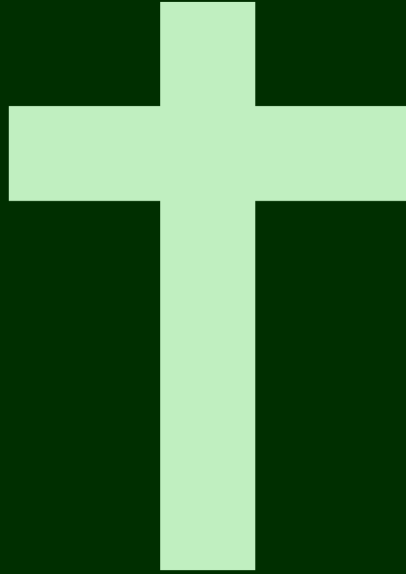

Topẽ vĩ rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

Topẽ vĩ rá
New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc

Contents

MATEUS	1
MARCOS	60
LUCAS	93
JOÃO	157
HAN KÃME	199
ROMA	251
1 CORINTO	277
2 CORINTO	302
GALÁCIA	317
ÉFESO	326
FILIPOS	335
COLOSSOS	341
1 TESSALÔNICA	347
2 TESSALÔNICA	353
1 TIMÓTEO	356
2 TIMÓTEO	363
TITO	368
FILEMOM	371
HEBREU	373
TIAGO	393
1 PEDRO	400
2 PEDRO	407
1 JOÃO	411
2 JOÃO	417
3 JOÃO	418
JUDAS	419
NÊN VENH KE	421

MATEUS TỸ RÁ

*Jesus jóg'jóg ve ag
(Lc 3.23-28)*

¹ Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vë. Jesus Cristo vỹ tỹ Davi krë'krë nĩ, kỹ Davi vỹ tỹ Abraão krë'krë nĩ.

² Abraão vỹ Isaque han. Kỹ Isaque vỹ Jacó han. Kỹ Jacó vỹ Judá han, ti mré ke ag ke gé.

³ Kỹ Judá vỹ Peres han. Zera ti ke gé. ã prũ tỹ Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kỹ Peres vỹ Esrom han. Kỹ Esrom vỹ Arão han.

⁴ Kỹ Arão vỹ Aminadabe han. Kỹ Aminadabe vỹ Nasom han. Kỹ Nasom vỹ Salmom han.

⁵ Kỹ Salmom vỹ Boaz han, ã prũ tỹ Raabe fi ki. Kỹ Boaz vỹ Obede han, ã prũ tỹ Rute fi ki. Kỹ Obede vỹ Jessé han.

⁶ Kỹ Jessé vỹ pã'i mág tỹ Davi ãn han.

Kỹ pã'i mág tỹ Davi vỹ Salomão han, ã prũ ãn fi ki, ù tỹ Urias prũ ja nĩ ãn fi ki.

⁷ Kỹ Salomão vỹ Roboão han. Kỹ Roboão vỹ Abias han. Kỹ Abias vỹ Asa han.

⁸ Kỹ Asa vỹ Josafá han. Kỹ Josafá vỹ Jorão han. Kỹ Jorão vỹ Uzias han.

⁹ Kỹ Uzias vỹ Jotão han. Kỹ Jotão vỹ Acaz han. Kỹ Acaz vỹ Ezequias han.

¹⁰ Kỹ Ezequias vỹ Manassés han. Kỹ Manassés vỹ Amom han. Kỹ Amom vỹ Josias han.

¹¹ Kỹ Josias vỹ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tỹ cidade Babilônia ra mũ ãn kã tóg ag hyn han, Israel ag tỹ sigse kỹ mũ ãn kã.

¹² Ag tỹ cidade ãn tá vỹnvỹn ke kar kỹ Jeconias vỹ Salatiel han. Kỹ Salatiel vỹ Zorobabel han.

¹³ Kỹ Zorobabel vỹ Abiúde han. Kỹ Abiúde vỹ Eliaquim han. Kỹ Eliaquim vỹ Azor han.

¹⁴ Kỹ Azor vỹ Sadoque han. Kỹ Sadoque vỹ Aquim han. Kỹ Aquim vỹ Eliúde han.

¹⁵ Kỹ Eliúde vỹ Eleazar han. Kỹ Eleazar vỹ Matã han. Kỹ Matã vỹ Jacó han.

¹⁶ Kỹ Jacó vỹ José han, Maria fi mén ãn ti. Maria ãn fi ki Jesus tóg mur ja nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ.

¹⁷ Hã kỹ ag tóg 14 (ke) nỹtĩ, Abraão krë'krë ag, Davi mré nĩgrén kỹ. Kỹ Davi krë'krë ag tóg 14 (ke) nỹtĩ gé, ag tỹ ag sigse kỹ nỹtĩ tá ag nĩgrén kỹ, ag tỹ cidade tỹ Babilônia tá sigse kỹ nỹtĩ tá ag nĩgrén kỹ. Tag pãte ag krë'krë vỹ 14 (ke) nỹtĩ gé, Cristo mré nĩgrén kỹ. Cristo jóg'jóg ve ag hã vë.

*Jesus Cristo mur
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Jesus Cristo mur vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti mỹnh fi vỹ tỹ José prũnh ke fi nĩ, hã ra fag tóg ver jagnë mré nỹ ja tũ nĩ. ãn kã fi tóg kufy nĩ ha. Topë kuprĩg tỹ fi mỹ gĩr han jan hã vë.

¹⁹ Kỹ José tóg mēg mũ sir, fi tỹ kufy nĩ ti, kỹ tóg ti mỹ e tĩ. ãn jykré kuryj vë mỹr, José ti, hã kỹ tóg fi mỹ'ãg han sór tũ nĩ, kỹ tóg fi to vĩ tũ nĩ sir. Hã ra tóg fi pin kỹ fi mỹ: “kỹ inh hỹn ã tỹ prũ nĩnh ke tũ nĩ ha.” he sór mũ sir.

²⁰ Ti tỹ ver fi tovãnh to jykrén kỹ Topë tỹ jēnē jafã tóg ti mỹ vēnh ven mũ sir, ti vēnh péti kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “José,” he mũ. “Tỹ ã Davi krë'krë ag kã ù nĩ,” he tóg. “Maria fi to jykrén kónãnh tũg nĩ. Jatun mỹ fi tỹ prũg nĩ, fi tovãnh tũg nĩ. ù tũ pijé', fi kósín ti. Topë kuprĩg tỹ fi mỹ han ja vë.

²¹ Ti mur kỹ tóg gré nỹnh mũ, ha vemnĩ. Kỹ ti mỹ: Jesus, hemnĩ. ãn povo krenkren han jé tóg ke mũ, ag tỹ Topë vỹ mranh mũ ra,” he tóg, José mỹ, Topë tỹ jēnē jafã ti.

²² Hã ra Topë vỹ vãsỹ ã vĩ tó tĩ ù mỹ tag tó ja nĩ, ha mẽ.

²³ “ãn mén ja tũ fi vỹ kufy nĩnh mũ,” he ja tóg nĩ. “Fi kósín fi ki mur ken kỹ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topë vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Emanuel to ke vë, hã vỹ: “Topë vỹ ěg ki rĩr há han mũ,” he mũ, ěg vỹ ki, hã vỹ: Emanuel, he mũ. José vỹ Topë vỹ tag ve ja nĩ.

²⁴ Kÿ José tóg rÿr mũ sir, ti vënh péti kar kÿ. Kÿ tóg Topê tÿ jënê jafã ên vÿ ki króm mũ sir. Vënh prÿg han tóg mũ, Maria fi mré.

²⁵ Hã ra tóg ver fi mré nÿ tũ nÿgtÿ. Kejën fi tóg ã kósin vég mũ. Kÿ José tóg ti jÿjÿn kÿ ti mÿ: Jesus, he mũ. Fi tÿ ti ve kar kÿ tóg vãhã fi mré nÿ mũ sir.

2

Pã'i ag tÿ Jesus venh kãmũ

¹ Fi tÿ Jesus ve ên kã fag tóg cidade tÿ Belém tá nÿtÿ, ga tÿ Judéia tá. Herodes vÿ tÿ pã'i tÿ rei nÿ, fi tÿ ti ve ja ên kurã ki. Kÿ kejën ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kuvar há tá ag tóg kãmũ ja nÿ, rã jur ja tá, ãjag jamã tá. Ûn estudo mág han mũ ag vë, krÿg to ag tóg estudar he mág han tÿ.

² Ag tÿ Jerusalém tá junjun kÿ ag tóg sir: “ù tÿ ùri mur mũ vÿ tÿ Israel ag pã'i mág nÿnh mũ,” he mũ. “Ti kri êg krÿg vé, êg tÿ êg jamã tá nÿtÿn kÿ, rã jur ja tá nÿtÿn kÿ. Êg tÿ ti venh kãmũ vë, êg tÿ ti mÿ nén ù há vin sór vë. Êg hÿn hë tá ti venh ke mũ?” he ag tóg, ù tÿ kuvar há tá kãmũ mũ ên ag.

³ Ag vÿ tag vÿ pã'i tÿ Herodes mÿ e tÿ, kÿ tóg krÿ kufy nÿ sir. Jerusalém tá ke kar ag mÿ tóg e tÿ gé.

⁴ Kÿ Herodes tóg Topê tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag jé prër mũ sir, Topê vÿ to professor ag ke gé. Kÿ tóg ag mÿ: “Cristo hÿn hë tá mur ke mũ nÿji?” he mũ.

⁵ Kÿ ag tóg ti mÿ: “Belém tá ke nÿji, ga tÿ Judéia tá,” he mũ. “Topê vÿ tóg tÿ ù vÿ vãsÿ ti to tag rán ja nÿ, ha mẽ,” he ag tóg.

⁶ “Sÿ ti nÿ, cidade tÿ Belém ti, ga tÿ Judéia tá, he ja tóg nÿ. Ti sÿ nÿ ra tóg cidade mág ag kar kãfór kar nÿ, pã'i mág ên tÿ tá mur kenh ke tugrÿn. Pã'i mág ên vÿ tÿ êg povo tÿ Israel kri pã'i mág jënh ke mũ, ù tÿ Belém tá mur ke mũ ên ti, he ja tóg nÿ, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki,” he ag tóg, professor ag, Herodes mÿ. “Hã kÿ tóg Belém tá mur ke mũ, Cristo ti,” he ag tóg, professor ag.

⁷ Kÿ Herodes tóg vënh péju kÿ fóg ên ag mré vëmén mũ sir, ù tÿ krÿg to estudo mág han mũ ên ag mré. Kÿ tóg ag mÿ: “kurã tÿ hë ki ãjag krÿg ên ve vén?” he mũ.

⁸ Ag tÿ ti mÿ kurã tóg kÿ tóg Belém ra ag jëgnëg mũ sir. “Ãjag tÿ tá junjun kÿ ti jãvãnh nÿ,” he tóg. “Vënh kar ki ti jëmëmnÿ. ãjag tÿ ti ve kÿ inh mÿ tónh kãmũmnÿ. Kÿ sóg ti venh tÿg sór mũ gé, sÿ ti mÿ nén ù há nÿm jé,” he tóg, Herodes ti.

⁹ Ag tÿ pã'i ên vÿ mẽ kar kÿ ag tóg mũ mũ sir, Belém ra. Ag mũ ên ki ag tóg krÿg ên ve mãn mũ gé sir, ag tÿ rã jur ja tá krÿg vég mũ ên. Krÿg ên vÿ ag jo tÿ mũ. Ag tÿ Belém tá junjun kÿ krÿg tóg ùn sÿ nÿgia kri hã sa nÿ sir.

¹⁰ Ag tÿ krÿg ên ve kÿ ag fe tóg mrin ke mũ sir.

¹¹ Ìn kãra ge kÿ ag tóg ùn sÿ ti vég mũ, ti mÿnh fi ke gé. Kÿ ag tóg ti krëm grÿnhgrÿnh ke mũ, ti mÿ: “tÿ ã Topê kósin nÿ,” he jé. Kÿ ag tóg sir ti mÿ ãjag tũ ti vin mũ, ouro ti, ka jënjo tÿ incenso ti ke gé, êg tÿ ti pÿn kÿ ger há han jafã ên, kar kÿ ka tÿ mirra jënjo ke gé, êg tÿ ti pÿn kÿ ger há han jafã ù vë gé.

¹² Hã ra Topê tóg, ag vënh péti ki (tóg) ag mÿ: “Herodes mÿ tóg tũg nÿ,” he mũ sir. Hã kÿ ag tóg êpry ù jagma mũ mũ, êmÿn ù jagma mũ kÿ ag tóg ãjag jamã ra vÿnvÿn ke mũ sir, rã jur ja ra.

José fag tÿ vënh pigju

¹³ Ag mũ kar kÿ José tóg kejën Topê tÿ jënê jafã vég mũ, ti vënh péti kÿ. Kÿ Topê tÿ jënê jafã tóg ti mÿ: “nÿ ra,” he mũ. “Ûn sÿ va tÿg, ga tÿ Egito ra, ti mÿnh fi mré. Herodes vÿ ùn sÿ tag tén sór mũ. Hã kÿ vënh péju kÿ Egito ra tÿg. Kejën sóg ã mÿ: ha vÿn ké, henh ke mũ. Egito tá inh vÿ jãvãnh nÿ,” he tóg, Topê tÿ jënê jafã ti, José mÿ. Ti vënh péti kÿ tóg ti mÿ ke mũ.

¹⁴ Kÿ José tóg kuty ên kã jëgnë kÿ fag tatÿn tÿ mũ sir, ga tÿ Egito ra, vënh péju jé.

¹⁵ Tá tóg nÿ nÿ. Herodes tÿ kejën ter kÿ tóg tá vÿn ke mũ. Hã ra ti tÿg ja tag vÿ rán kÿ nÿ gé. Vãsÿ Topê tóg ã vÿ tóg tÿ

ũ mÿ: “tag rán ra,” he ja nÿ, hã vÿ: “ga tÿ Egito ra sóg vënh vÿ jënê, inh kósin tÿ tá vÿn ke jé,” he mÿ.

Herodes tÿ gÿr ag kygrën

¹⁶ Hã ra Herodes tóg fagrÿnh mÿ fóg ãn ag jãvãnh ja nÿ, ãn estudo mág han mÿ ãn ag. Vãhã tóg: “ag tÿ inh mÿ tó tÿg hÿn,” he mÿ. Kÿ ti fe tóg gÿm ke mÿ sir. Kÿ tóg ã pã'i ag mÿ: “ha mÿ jëg, Belém ra,” he mÿ. “Tá gÿr ag kygrën kãn nÿ, ãn gré ag, ãn kri prÿg tÿ 2 anos tá krÿg tÿ ãn ag,” he tóg, ag mÿ. Ag mÿ tóg 2 anos tó, fóg ag tÿ ti mÿ: “1 ano kãfór ti nÿ ha, ãg tÿ ti kri krÿg ve ja ti,” hen kÿ. Kÿ polícia ag tóg gÿr ag kãgtén mÿ mÿ sir.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nÿ gé. Vãšÿ Topê vÿ tó tÿ tóg tag rán ja nÿgtÿ, ti jiji hã vÿ: Jeremias, he mÿ. ãn tóg tag rán ja nÿ, ha mẽ:

¹⁸ “cidade tÿ Ramá tá ãg tóg vënh kygfÿ mëg mÿ, vësÿrénh mág ke gé. Raquel fi vÿ vësÿrénh mÿ, fi krê ag jé. Ag tÿ fi mÿ: fÿ tÿg nÿ, he mÿ ra fi tóg vësÿrénh mÿ. Fi kré ag vÿ tÿ' he kãn, hã kÿ fi tóg fÿ mÿ, vësÿrénh mÿ,” he ja tóg nÿ, Jeremias ti. Hã ra tóg tag ri ke nÿ, polícia ag tÿ gÿr ag kygrën mÿ ti.

José fag tÿ Egito tá vÿn ke

¹⁹ Kejën Herodes ãn vÿ ter mÿ gé sir, pã'i ti. Kÿ Topê tÿ jënê jafã vÿ José mÿ vënh ven mÿ, ti vënh péti kÿ. Ga tÿ Egito tá tóg ti mÿ venh ven mÿ. Tá fag tóg nÿgtÿ nÿ, ga tÿ Egito tá. Tá tóg ti mÿ vënh ven mÿ, José mÿ, Topê tÿ jënê jafã ti.

²⁰ Kÿ tóg ti mÿ: “nÿ ra,” he mÿ. “Gÿr va tÿg, ti mÿnh fi pére tÿg gé, ga tÿ Israel ra. ã tÿ fi kósin tén sór mÿ ãn vÿ hur ter,” he tóg, Topê tÿ jënê jafã ti, José mÿ.

²¹ Kÿ tóg jëgnê kÿ tÿ mÿ sir. Gÿr va tóg tÿ mÿ, ti mÿnh fi pére tóg tÿ mÿ gé. Kÿ fag tóg Israel ag ga ra mÿ mÿ sir.

²² Tá jun kÿ tóg pã'i mág tãg jÿjÿ jëmëg mÿ, José ti. Hã ra tóg tÿ Arquelaunÿ. Ti panh tÿ Herodes ri kén tóg tÿ pã'i tÿ rei nÿ, ga tÿ Judéia tá. Kÿ tóg ti kamëg mÿ. Kÿ Topê tóg ti vënh péti kÿ ti mÿ: “ga tÿ Judéia tá nÿ mãn sór tÿg,”

he mÿ. Kÿ tóg tÿg mãn kÿ ga tÿ Galiléia ra tÿ mÿ sir.

²³ Kÿ tóg cidade tÿ Nazaré tá jamãn mÿ sir. Hã ra tóg rán kÿ nÿ gé, Nazaré ti. Vãšÿ Topê vÿ tó tÿ ã tóg tag rán ja nÿ gé, kÿ tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vë, henh ke mÿ,” he ja tóg nÿ, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki, Jesus to. Hã ra tóg ge nÿ.

3

João Batista tÿ ag jÿvën

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Kejën João tóg ãmã tÿg ja ra tÿ mÿ, ga tÿ Judéia tá ga kórég ra. João Batista ãn vë. Ga kórég tá jë kÿ tóg ag jÿvën mÿ sir.

² “ãjag jÿkre tovãnh nÿ, ã tÿ kanhkã tá nÿ ãn tÿ tÿ ãjag pã'i nÿ jé,” he tóg, João ti.

³ João ãn to tóg tag rán ja nÿ, vãšÿ Topê vÿ tó tÿ ãn ti, Isaías he mÿ ãn, ha mẽ. “ãmã tÿg ja tá tóg jënh ke mÿ, ga kórég tá,” he ja tóg nÿ. “Tá tóg ag mÿ jamã hár(a) ke mÿ sir. “ãg Senhor kãtÿg ke jo vënh jãnhkrikgÿr nÿ,” he jé tóg ke mÿ. “ãpÿrÿ kurég ãjag tóg tÿ, ãmÿn kurÿnh ãjag tóg tÿ gé, ãjag pã'i mág jun ken kÿ. Kÿ tag ri ke han nÿ, ãjag jÿkre pãno togvãnh nÿ, ãg Senhor kãtÿg ken jo,” he jé tóg ke mÿ,” he ja tóg nÿ, Isaías ti, João to.

⁴ Jo João ãn kur tóg tÿ cavalo pãnÿ sór kyki tÿ há nÿ. Nén ã fãr tÿ tóg vësógfÿn ja han tÿ gé. Ópã hã ko ti tÿ, mÿg mré hã, João ti.

⁵ Kÿ ag tóg ti tá junjun kãn mÿ sir, cidade tÿ Jerusalém tá kãmÿ kÿ, ga tÿ Judéia kar tá kãmÿ kÿ, goj tÿ Jordão tá ke kar ag ke gé. João tá ag tóg junjun kãn mÿ sir.

⁶ Kÿ tóg ag kygpég mÿ sir, goj tÿ Jordão ki, ag tÿ: “Topê vÿ mranh ja sóg nÿgtÿ,” hen kÿ.

⁷ Kÿ ã tÿ Fariseu he mÿ ag vÿ ti tá junjun mÿ gé sir, ã tÿ Saduceu he mÿ ag ke gé, pã'i ag. Ón kÿ ag tóg ti to kãmÿ mÿ, ti tÿ ag kygpe jé. Kÿ tóg ag jÿvën tar han mÿ sir, João ti. “Pÿn ri ke ãjag tóg nÿgtÿ, ãjag jÿkre pãno tãvÿ nÿn

kỹ,” he tóg ag mý. “Û ný ãjag mý: “Topê jũ venh ke tũ ãjag nĩ,” he tĩ’?

⁸ ãjag jykre si tovãnh nĩ, ãjag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kỹ. Vẽnh jykre há han nĩ, êg tỹ ãjag jykre tãg hã ve jé.

⁹ Hã ra ãjag tóg jagnê mý: “Abraão vỹ tỹ êg jóg'jóg ve nĩ, kỹ Topê hỹn tóg êg to jũnh ke tũ nĩ, êg tỹ tỹ Abraão krê'krê nýtĩn tugrĩn,” he tĩ. Ke tũ vê hã ra. ãjag jykre kórég ên to ãjag tóg jagtar ke mũ, ha vemnĩ. Topê vỹ Abraão krê'krê hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mýr, ti tỹ Abraão krê'krê ve sór kỹ, Topê ti.

¹⁰ Hã ra tóg ãjag tỹ tũ' henh ke mũ, ãjag tỹ ãjag jykre kórég tovãnh tũ nĩn kỹ. Êg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanên vãnh kỹ êg tóg ti gỹn tĩ, ti tỹ pĩ han jé. Ri ke han jé tóg ke mũ, Topê ti, ãjag tỹ vẽnũ jykre há han sór tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg pĩ ki ãjag vãm ke mũ, Topê ti,” he tóg ag mý, João ti, Fariseu ag mý, Saduceu ag mý ke gé.

¹¹ Kỹ João tóg vẽnũ kar mý: “goj hã tỹ sóg ãjag kygpég tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre tovãnh kỹ,” he mũ. “Inh nón tóg kãtĩg mũ hã ra, Cristo ti. Inh kãfór ti nĩ. Tỹ sóg ti camarada nĩ jãvãnh nĩ, sỹ tỹ ti krêm ke pẽ jẽn kỹ. Êg camarada ag vỹ êg pẽn né gé mũgtĩ, êg pẽn to ró ti. Sỹ ti mý gé tĩg ke vê vê, hã ra sóg tỹ ti krêm ke pẽ nĩ, ti tỹ inh kãfór nĩn kỹ. Ên hã tóg Topê kuprĩg tỹ ãjag jagrê han ke mũ. Kỹ tóg tỹ pĩ nĩ ve nĩ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vê,” he tóg, João ti, Jesus to.

¹² “Ti kãtĩg vỹ êg tỹ rãgró rẽn ri ke nĩ. Ti rẽn kar kỹ êg tóg ti fár pũn tĩ. Ti kanê hã vin han êg tóg tĩ. Cristo kãtĩg ken kỹ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nýtĩ ag mý tóg: “ha kãmũ jêg,” henh ke mũ. Ti to há nýtĩ tũ ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, João ti.

João tỹ Jesus kypé
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Ên kã kejẽn Jesus tóg João tá jun mũ gé sir, goj tỹ Jordão tá. Ga tỹ Galiléia tá tóg kãtĩ mũ. Kỹ tóg João mý: “ha inh kypé gé,” he mũ sir.

¹⁴ Hã ra tóg João mý e tĩ, kỹ tóg ti mý: “ã hã tỹ inh kypen h ke vê vê,” he mũ. “Inh mý tóg e tĩ, ã tỹ inh mý: ha inh kypé, hen kỹ,” he tóg mũ, João ti, Jesus mý.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ti mý: “hỹ,” he mũ. Hã ra tóg isỹ vẽnũ jykre kuryj han kãn há tĩ,” he tóg, João mý. Kỹ tóg ti kypég mũ sir.

¹⁶ Ti tỹ Jesus kype kar kỹ ag tóg goj kãtã kãpa mũ sir. Kỹ Jesus tóg kanhkã nor nĩ ên vэг mũ, ha mẽ, kỹ tóg Topê kuprĩg kãtére ên vэг mũ. Sórag ri ke tóg nĩ, ti kãtére ti. Jesus kri tóg kãtére mũ.

¹⁷ Kỹ vẽnũ vỹ tóg mẽ há tĩ, kanhkã tá, kỹ tóg: “inh kósin pir vэгtĩ,” he mũ. “Inh fe pẽ vэгtĩ,” he tóg, ù tỹ kanhkã tá vỹ mũ ti.

4

Japo tỹ Jesus krĩn kónãn sór
(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Kỹ Topê kuprĩg vỹ Jesus mý: “êmã tũgja ra tĩg,” he mũ. Kỹ tóg tĩ mũ. Êmã tũgja tá nĩn kỹ Japo vỹ ti tỹ ã jóg vỹ mranh han sór mũ, hã ra Jesus tóg ke jãvãnh nĩ.

² Kurã tỹ 40 (ke) han tóg, êmã tũgja tá nĩn ki. Kỹ tóg jêg tũ nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ên ki, kuty mré ke gé. Kar kỹ tóg sir kókĩr mũ, vějẽn tũ nĩn kỹ.

³ Kỹ Japo tóg ti to kãtĩ mũ sir, ù tỹ êg tỹ Topê vỹ mranh han sór mũ ên ti. Kỹ tóg Jesus mý: “Topê kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Ã tỹ tỹ Topê kósin nĩn kỹ pó tag tỹ êmĩ han, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mý, Nén-Kórég ti, Jesus mý.

⁴ Kỹ Jesus tóg ti mý: “hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Êg pi(jé) êmĩ tãvĩ jamẽn kỹ rĩnrĩr mũgtĩ', hã ra êg tóg Topê vỹ hã jamẽn kỹ rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Kỹ tóg isỹ ti vỹ mranh jãvãnh tĩ, êmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mý.

⁵ Kỹ Japo vỹ ti pére tĩ mũ, Jerusalém ra, cidade mág ên ra. Tá ag tóg Topê jo ãn kri nýtĩnh mũ mũ. Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topê jo ãn mã tá.

⁶ Kỹ Japo tóg Jesus mý: “ã hã ne tóg tỹ Topê kósin nĩ,” he mũ. “Ha kema ki

hũm,” he tóg. “Topẽ vĩ ki tag tóg rán kũ nĩ, hã vỹ: ã tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ tóg tónh mũ, Topẽ ti, kũ ag tóg ã jy nĩgãn mũ, he mũ. Kũ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. ã pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ, ag tỹ ã ki rĩr kũ, he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kũ nĩ ki. Kũ ki kema hũm,” he tóg, Japo ti. “Rỹj ke tũ ã nĩ ã tỹ tỹ Topẽ kósín nĩn kũ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ.

⁷ Kũ Jesus tóg ti mỹ: “kũ tag vỹ rán kũ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topẽ mỹ: ã mỹ ã tỹ tó ja ãn han mũ vỹ? he tũg nĩ, he tóg mũ gé, Topẽ vỹ tỹ rán kũ nĩ ki. Hã kũ sóg ti tỹ inh mỹ nén to: “han ra,” he mũ ãn hã han tĩ, kũ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

⁸ Kũ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ. Pãnónh téj ra ag tóg mũ mũ sir. Kũ Japo tóg ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti sĩnvĩ kar ãn ven tóg ti mỹ.

⁹ Kũ tóg ti mỹ ke mũ. “Isũ vẽ, tag kar ti,” he tóg. “Hã ra sóg ã mỹ tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ ã jakrĩ tỹ krỹ’ hen kũ, inh krẽm, inh mỹ: Topẽ vỹ tỹ ã nĩ, he jé,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ.

¹⁰ Kũ Jesus tóg ti mỹ: “ha tĩg, Sa-tanáas,” he mũ. “Ëg pã’i tỹ Topẽ hã krẽm ãg tóg ãg jakrĩ tỹ krỹ’ he tĩ, ti hã to ãg tóg: Topẽ vẽ, he tĩ, hã kũ tóg rán kũ nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kũ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

¹¹ Kũ Japo vỹ tóg sir tĩ mũ, ti tovãnh kũ. Kũ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag tóg sir ti tá junjun mũ, Jesus ki rĩr jé. ã jóg vỹ mranh ja tũ tóg nĩ.

*Jesus tỹ Galiléia tá Topẽ vỹ tó
(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Kejẽn ag tóg João ség mũ sir, kũ Jesus tóg mẽg mũ, ag tỹ ti se ti. Kũ tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, vẽn pẽju jé.

¹³ Cidade tỹ Nazaré tá kãkutẽ kũ tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, tá nĩ jé, goj nig tá, Zebulom ag jamã tá, Naftali ag jamã tá.

¹⁴ Hã ra tag tóg rán kũ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, Isaías ti, kũ tóg:

¹⁵ “Zebulom ag jamã tá ti nĩnh mũ, Naftali ag jamã tá, goj nig tá, goj tỹ

Jordão mã tá. Fóg ag jamã tá ti nĩnh mũ, Israel tũ ag jamã tá, ã tỹ Topẽ ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig tỹ Galiléia fyr ki.

¹⁶ Tá ag tóg Topẽ ki kagtĩg nỹtĩ, hã kũ tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Ti tỹ tá jun kũ tóg ag kri kurãg ãn ri ke han mũ, ag kanhrãn kũ. Ag kãgter ke vẽ vẽ, hã ra tóg ag kanhrãn mũ ag krenkren jé,” he tóg, Topẽ vỹ rán ki. Kũ tóg ge nĩ, Jesus tỹ tá nĩn kũ.

¹⁷ Ga ãn tá nĩ kũ tóg ag jyvẽn mũ, kũ tóg ag mỹ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” he mũ, “ãjag tỹ ãn ri ãn tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã’i nĩ ve jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãn tỹ ki kagtĩg ag mỹ Topẽ vỹ tón hã vẽ.

*Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag jé prẽr
(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Kũ tóg kejẽn goj nig tỹ Galiléia ãn fyr jagma tĩ mũ. Kũ tóg tá ãn régre ag vég mũ. ã vỹ tỹ Simão nĩ, ag tỹ ã to: Pedro, he mũ tag ti. Kũ ti jãvy vỹ tỹ André nĩ. Kur tỹ pirã kugmĩ jafã tỹ ag tóg goj kãki fón mũ, pirã kugmĩ jé. Ag rãnrãj vẽ, pirã kugmĩg tĩ ag vẽ.

¹⁹ Kũ Jesus tóg ag ve kũ (tóg) ag to tĩ mũ sir. Kũ tóg ag mré vỹ mũ. “Inh mré kãmũjẽg,” he tóg mũ ag mỹ. “Pirã kugmĩ há ãjag nỹtĩ. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ, ãjag tỹ ãprã ke ag tỹ inh ki ge han jé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁰ Kũ ag tóg vêsỹmér ãjag tỹ nén tovãnh kũ mũ mũ, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

²¹ Kũ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra Jesus tóg ãn régre ãn ag ve mãn mũ gé. Tỹ ti Tiago nĩ, Zebedeu kósín, kũ ti jãvy vỹ tỹ João nĩ gé. Canoa kãki ag nỹtĩ, kur tỹ pirã kugmĩ jafã ki ag tóg han nỹtĩ nĩ. Ag panh vỹ ag mré nĩ nĩ. Kũ Jesus tóg ag jé prẽr mũ sir.

²² Kũ ag tóg vêsỹmér (ag tóg) ãjag tỹ nén tovãnh kũ ti to kãmũ mũ, canoa tovãnh kũ, ãjag panh ti tovãnh kũ ke gé. Jesus mré ag tóg mũ mũ, Tiago ti, ti jãvy tỹ João ti ke gé.

*Jesus tỹ ag tỹ há’ he
(Lc 6.17-19)*

23 Kÿ Jesus tóg ga tÿ Galiléia kar mĩ tĩ mũ sir, ag mré. Judeu ag vènh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn mũ. Ag mÿ tóg Topê vĩ sér tó mũ, ù tÿ kanhkã tá nĩ tÿ tÿ êg pã'i nĩ tĩ. Ûn kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé.

24 Hã kÿ ti kãme tóg vènh kar kri rùm mũ sir, ga tÿ Síria tá ke kar kri. Kÿ ag tóg sir ùn kagyga ag tatĩn kãmũ mũ, ti to, vènh kaga vènhmÿ han mũ ag mré hã, kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mũ sir. Vènh jagrê kórég ag pan kãn tóg mũ gé. Û tÿ ter tĩ han mũ ag tÿ hághá' he tóg mũ gé, ùn grĩngrĩn kÿ nÿtĩ ag tÿ ke gé, fag kar tÿ ke gé.

25 Hã kÿ ùn tÿ hèn ri ke ag tóg ti mré mũ mũ sir. Û ag tóg ga tÿ Galiléia tá kãmũ mũ, kÿ ù ag tóg cidade tÿ Decápolis tá kãmũ mũ gé, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé, ga tÿ Judéia tá ke gé, goj tÿ Jordão mã tá ke gé.

5

Jesus tÿ ag kanhrãn (Lc 6.20-23)

1 Ûn e ag tÿ Jesus venh kãmũ kÿ tóg ag mré pãnónh ra tãpry mũ. Tá tóg nĩ mũ, kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nĩgnĩ mũ, ti rã hã.

2 Kÿ tóg sir ag kanhrãn mũ, ag mÿ kãmén kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tag tó mũ, ha mẽ.

3 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ: kórég inh nĩ, hen kÿ. Sÿ Topê kuprĩg tÿ jagrèn kÿ nĩ tũ nĩ ra sóg tÿ ùn kórég nĩnh mũ vè, hemnĩ. Kÿ Topê vÿ ãjag ve há han mũ. Kÿ ãjag tóg ti tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke mũ, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

4 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag fÿn kÿ. Kÿ tóg ãjag fÿn tÿ tũ' henh ke mũ,” he tóg.

5 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ vènh kar mÿ komèr hã vĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg ga kar kri tÿ pã'i nÿtĩnh ke mũ, ùn mág pè,” he tóg.

6 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ vènh jykre kuryj ve sór nÿtĩn kÿ, ti tÿ ãjag mÿ ãjag kókĩr ri ke tĩn kÿ, ãjag tÿ

vènh jykre kuryj ve sór nĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

7 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ jagnê jagãgtãn kÿ. Kÿ Topê vÿ ãjag jagãgtãn ke mũ gé,” he tóg.

8 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag jãnhkri nÿtĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg Topê venh mũ, ãjag jãnhkri nÿtĩn kÿ,” he tóg.

9 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ jagnê krĩ tÿ kãnhvy' hen kÿ. Kÿ Topê tóg ãjag to: “inh krê ag vè,” henh ke mũ, ãjag tÿ jagnê krĩ tÿ kãnhvy' hen kÿ,” he tóg.

10 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ag tÿ vènh jykre kuryj to ãjag vóg kónãn mũ ra. Topê vÿ tÿ kanhkã tá ãjag pã'i nĩnh mũ, ag tÿ ti tugrĩn ãjag vóg kónãn mũ ra,” he tóg.

11 “Topê vÿ ãjag ve há han mũ, ag tÿ isugrĩn ãjag mÿ vĩ kónãn mũ ra, ag tÿ ãjag vóg kónãn mũ ra. Ag tÿ ón kÿ ãjag to vĩ vĩ he kÿ tóg há tĩ, ag tÿ ón kÿ ãjag jykre pãno tó mũ ra, isugrĩn.

12 Mÿ sér nÿtĩmnĩ, ãjag fe tÿ há' hemnĩ, ag tÿ ón kÿ ãjag kato vĩn kÿ. Kanhkã tá ãjag tóg nèn kar há venh ke mũ, vènh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ vãsÿ, Topê vĩ tó tĩ ag mÿ, ãjag jo ke ag mÿ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação

(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

13 “Sa ri ke ãjag nÿtĩ, ãjag tÿ ga kri mũn kÿ. Sa kãhór nĩn kÿ êg tóg ti tÿ sa há han mãn ki kagtĩg nÿtĩ. Kórég ti nĩgtĩ, ti kãhór nĩn kÿ. Kÿ êg tóg ti vãm tĩ sir, kÿ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ êg tÿ ti jykre tovãnh ke tũ kãmén hã vè.

Jẽngrê kãme

(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)

14 “Ga kri mũn kÿ ãjag tóg jẽngrê ri ke nÿtĩ, ãjag tÿ vènh jykre há han kÿ, ag tÿ ãjag ki ve jé, Topê jykre há ti. Cidade mág vÿ ve há tĩgtĩ, kuvar há tá jẽ kÿ, ti tÿ pãnónh kri nÿn kÿ. Ti pi(jé) vènh péju kÿ nÿ'.

15 Ri ke ti nĩ, néj gru ti. Êg tÿ ti grug kÿ êg pi(jé) lata krêm ti fèg tĩ'. Ti fèg jafã kri êg tóg ti fèg tĩ. Kÿ vènh kar tóg ên vég tĩ sir, ìn kãtã nÿtĩ kar ên ti.

16 Gemnī, néj gru ri ke nýtīmnī. Topē jykre han nī, vėnh kar tỹ ājag ki ve jé, ājag jykre há ti. Hã kỹ ag tóg ěg jóg tỹ Topē mỹ vī há han mũ, ěg jóg tỹ kanhkã tá nī ěn mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Topē tỹ Moisés mỹ vėnh jykre nĩv

17 “Ājag hỹn iso: ti hã ne tóg Moisés tỹ ěg mỹ nén tó ja tỹ tũ' he sór mũ', he mũ, ti hã ne tóg Topē jykre ěn tỹ tũ' he sór mũ', he ājag hỹn ti. Vãsỹ Topē vī tó tĩ ag vỹ ěg mỹ tó ja nĩgtĩ, Topē jykre ěn ti, hã ra tóg tỹ tũ' he sór mũ', he ājag hỹn ti iso. Hã tũ vė. Sỹ ki króm kãn sór vė, Moisés tỹ nén tó ja ěn ki, sỹ ki króm kỹ sóg tỹ ājag kanhrãnrãn kãn ke mũ,” he tóg.

18 “Topē vỹ ā jykre ěn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ha mẽ. Ga tỹ ver kanhkã mré nỹn kỹ tóg ā jykre tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn kỹ. Sỹ ki króm kãn ke vė, kỹ tóg ki krov kãn kỹ nỹnh mũ, Topē jykre kar ti mỹr, ha mẽ,” he tóg.

19 “Kỹ ājag tỹ tỹ tũ' he sór kỹ tóg kórég nỹ, ājag tỹ ti vī pir tỹ tũ' he sór kỹ. Ājag tỹ ti vī pir to ũ mỹ: han tũg nĩ, hen kỹ ājag tóg tỹ ũn kãsir nýtĩnh mũ, vėnh kar krēm, kanhkã ki. Ājag tỹ hã ra han kãn kỹ ājag tóg tỹ ũn mág nýtĩnh mũ, ājag tỹ vėnh kar mỹ: “ki króm kãn sórmnĩ,” hen kỹ. Kỹ ājag tóg tỹ ũn mág nýtĩnh mũ, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

20 “Fariseu ag ri ke nýtĩ sór tũg nĩ. Topē vī to professor ag ri ke nýtĩ sór tũg nĩ gé. Ōn kỹ ag tóg Topē vī ki króm tĩ, hã ra ag tóg ki króm há han tũ nĩgtĩ. Ag jykre pi(jé) kuryj nỹ'. Ājag tỹ kanhkã ve sór nýtĩn kỹ vėnh jykre kuryj han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ jagnė to há nýtĩnh ke to vėnh jykre

21 “Topē tỹ vãsỹ ěg si ag jyvėn mẽ ājag huri, hã vỹ: ũ tén tũg nĩ, he mũ. Ā tỹ ũ tén kỹ ag tóg ā senh ke mũ, ā tỹ ti mré ter jé, he ja tóg nĩ, Topē vī tỹ rán kỹ nĩ ki.

22 Sỹ ũri ājag jyvėn hã vė, ha mẽ. Ā régre to ā fe tỹ gỹm ke tũg nĩ. Ā tỹ ā régre to ā fe tỹ gỹm ke kỹ tóg ā tỹ ti tén

ri ke nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to ā se kỹ. Kỹ ā régre mỹ vī kónãn tũg nĩ gé. Ā tỹ ā régre mỹ vī kónãn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to pã'i mág mỹ ā ven kỹ. Kỹ ā régre mỹ fėfėn tũg nĩ gé. Ā tỹ ā régre mỹ fėfėn kỹ ā tóg nũgme ki kutėnh ke mũ, inferno ki, pĩ ěn ki,” he tóg, Jesus ti.

23 “Tag to jykren nĩ, ā tỹ Topē mỹ nén ũ pũn sór kỹ. Topē jo ĩn krēm. Ā tỹ tá jėn kỹ ā régre kar mĩ ěkren nĩ. “Ū mỹ iso jykren kónãn tũ nĩ vỹ?” he jé ā tóg ke mũ. “Inh mỹ ũ jũ han tũ nĩ vỹ?” he jé ā tóg ke mũ.

24 Ū tỹ ā to jykren kónãn kỹ ti venh tũg nĩ ver, Topē mỹ nén ũ pũn tovãnh nĩ ver. Ā régre ěn mỹ: “inh mỹ vėnh pãte fón nĩ,” hemnĩ ver. Kar kỹ Topē mỹ nén ũ pũn sórmnĩ sir, ā tỹ ā régre mré vī kar kỹ,” he tóg, Jesus ti.

25 “Kejėn ā tóg ā mré ke ũ mỹ név(e) jė, kỹ tóg pã'i ag mỹ ā kãmén tũg ke mũ. Ti tỹ pã'i ag mỹ tónh tũg ke mũ ěn ti to hã ti mré vĩmnĩ, ti mỹ: “kajãm jé sóg ke mũ,” hemnĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra pã'i vỹ ā jykre pãno venh ke mũ, kỹ tóg polícia mỹ: “ti se ra,” henh ke mũ sir, kỹ tóg sir ā senh mũ.

26 Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Tá ā kãnhmar kãkutė mãn ke tũ nĩ. Ā tỹ kajãm kãn kar ā tóg kãkutė mãn mũ, tá, hėn ri ke mũn,” he tóg, Jesus ti.

Ā prũ tũ fi mré nỹ tũ to vėnh jykre

27 “Topē tỹ ěg si ag jyvėn ũ tag mẽ ājag huri, ke gé, hã vỹ: “ā prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ,” he mũ.

28 Sỹ ũri ājag jyvėn hã vė, ha mẽ: ā tỹ ũn tỹtã ũ fi ki vė'ĩ kỹ tóg ā tỹ fi mré nỹ sỹ han ěn ri ke nĩ sir, ā tỹ fi ki vė' ĩ mũ ti. Ā tỹ ũn tỹtã ũ fi mrė nũr sór kỹ tóg ā tỹ fi mrė nũr ri ke nĩ sir, ā tỹ fi to ěn mũ ti. Ke tũg nĩ.

29 Ā tỹ nén ũ ki vė'ĩ tigrĩn Topē vī mranh kỹ ā kanė tỹ nám kemnĩ, ā tỹ ki vė'ĩ jagy han mãn tũ nĩ jé. Ā kyvó nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé vė vė. Ā tỹ hã ra nũgme ki kutė kỹ tóg jagy kãfór nĩ. Jagy pė ti nĩ, ā tỹ inferno ki kutė ti. Kỹ tag hã ve sór tũg nĩ.

30 Æ tÿ ã nÿgé tÿ nén ù kórég han kÿ ã nÿgnó kym nÿ, ã tÿ ke mǎn tÿ nÿ jé. Æ nÿgnó pir nÿn kÿ tóg jagy tÿ gé. Æ tÿ hǎ ra nÿgme ki kutē kÿ tóg jagy kǎfór nÿ sir, kÿ tag hǎ kamēg nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Æ prÿ fón tÿ to vĕnh jykre
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)*

31 “Tope tÿ ěg si ag jyvĕn ù hǎ vÿ nÿ gé, hǎ vÿ: “ã tÿ ã prÿ fi fón sór nÿn kÿ tóg há tÿ nÿ,” he mÿ. “Æ tÿ ge ra fi fón sór nÿn kÿ fi mÿ vĕnh rán kÿ nÿm nÿ, fi tÿ vĕnh rán ma tÿg jé,” he ja tóg nÿ.

32 Sÿ ũri ãjag jyvĕn hǎ vĕ, ha mĕ: ãjag prÿ fón tÿg nÿ. Æ tÿ fi fón kÿ fi tÿ ũ mré nÿ mǎn kÿ fi tóg ã tigrÿn Topĕ vÿ mranh mÿ sir, ã tÿ tÿ fi mén pĕ ra. Fi tÿ ã jǎvo vĕsóg ki ũ mré nÿ ja nÿn kÿ tóg há sÿ nÿ, ã tÿ fi mÿ: ha tÿg, hen kÿ. Kÿ fi mén tÿ fi fón kÿ fi tÿ prÿg sór tÿg nÿ gé. Æ prÿ tÿ fi vĕ, fi mén tÿ fi fón ja nÿn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jagnĕ to ón ke tÿ to vĕnh jykre

33 “Vǎsÿ Topĕ tÿ ěg si ag jyvĕn ù tag mĕ ãjag tóg huri ke gé, hǎ vÿ: “jagnĕ mÿ ón tÿg nÿ,” he mÿ. “Æ tÿ ũ mÿ: Topĕ vÿ ki kanhró nÿ, hen kÿ ti mÿ ón sór tÿg nÿ. Kÿ hǎ han nÿ gé, ã tÿ Topĕ mÿ: tag hǎ han jé sóg ke mÿ, hen kÿ. Ón kÿ vÿ tÿg nÿ,” he ja tóg nÿ, ěg si ag mÿ, Topĕ ti.

34 Sÿ ũri ãjag jyvĕn hǎ vĕ, ha mĕ: “Topĕ vÿ ki kanhró nÿ,” he sór tÿg nÿ, ón kÿ. “Ũ tÿ kanhkǎ tá nÿ ěn vÿ ki kanhró nÿ,” he sór tÿg nÿ gé, ón kÿ. Topĕ nÿgja vĕ, kanhkǎ tá, kÿ ón kÿ tag tó sór tÿg nÿ.

35 Kÿ: “ũ tÿ ga kri ke ěn vÿ ki kanhró nÿ,” he tÿg nÿ gé. Topĕ tÿ vĕ, ga ti, hǎ kÿ ón kÿ tag tó sór tÿg nÿ. Kÿ: “ũ tÿ Jerusalém tá ke ag ki rÿr tÿ ěn vÿ ki kanhró nÿ,” he tÿg nÿ gé. ěg pǎ'i mág tÿ vĕ mÿr, Jerusalém ti, hǎ kÿ ón kÿ tag tó sór tÿg nÿ.

36 Kÿ: “ũ tÿ inh krÿ han mÿ ěn vÿ ki kanhró nÿ,” he tÿg nÿ gé. Æ tÿ ã gǎnh kuprig sór mÿ ra ã tóg ã tÿ nén tÿ ã gǎnh kuprig ke mÿ ěn ki kagtÿg nÿ, ã tÿ ã gǎnh sán sór mÿ ra ã tóg ã tÿ nén tÿ

sán ke mÿ ěn ki kagtÿg nÿ gé. Hǎ kÿ ón kÿ tag tó sór tÿg nÿ gé.

37 Ki hǎ tómnÿ, jagnĕ mÿ, ón sór tÿg nÿ. Ón kÿ Topĕ jiji tó sór tÿg nÿ gé. Ũ tÿ ã mÿ ki hǎ tó kÿ: hÿ, hemnÿ. Ti tÿ ki hǎ ke tÿ nÿn kÿ: vó, hemnÿ gé. Æ tÿ han ke nÿn kÿ: hej, hemnÿ. Æ tÿ han ke tÿ nÿn kÿ: nejé, hemnÿ. Ki hǎ tómnÿ, jagnĕ mÿ. Æ tÿ ón sór kÿ ã tóg Nén-Kórég jykre hǎ han ke mÿ. Ke tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ěg tÿ vĕnh kajǎm ke tÿ to vĕnh jykre
(Lc 6.29-30)*

38 “Topĕ tÿ ěg si ag jyvĕn ù tag mĕ ãjag huri, hǎ vÿ: “ũ tÿ ã kanĕ pir ki tǎnh kÿ vĕnh kato ti kanĕ pir ũ ki tǎnh nÿ gé,” he ja tóg nÿ. “Ũ tÿ ã jǎ pir ki tǎnh kÿ mranh kÿ vĕnh kato ti jǎ pir ki tǎnh kÿ mranh nÿ gé. Pǎtén tÿg nÿ,” he ja tóg nÿ, Topĕ ti.

39 Sÿ ũri ãjag jyvĕn mÿn hǎ vĕ, ha mĕ: ũ tÿ ã vóg mÿ ra ti vóg tÿg nÿ. Ti tÿ ã jamĕ ki tǎnh kÿ ti mÿ ã jamĕ ũ ti ven nÿ, ti tÿ ã mÿ ki tǎnh jé gé.

40 Ti tÿ ã palitó mǎn sór kÿ ti mÿ ã camisa mré nÿm nÿ gé.

41 Ti tÿ ã mÿ: “mÿ nÿ, tag tá, kakó ja tá inh fón nÿ,” hen kÿ ti mré tÿg nÿ, hǎ ra ti mÿ: “kór há tá inh ã fón tÿg mÿ ha,” hemnÿ.

42 Ti tÿ ã mÿ nén ù to: “inh mÿ nÿm,” hen kÿ ti mÿ nÿm nÿ. Ti tÿ ã mÿ: “inh mÿ prestar hemnÿ,” hen kÿ ti mÿ: vó, he tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ěg tÿ ěg kato vǎsǎn mÿ ag tó há nÿtÿnh ke
(Lc 6.27-28, 32-36)*

43 “Topĕ tÿ ěg si ag jyvĕn ù mĕ ãjag huri, hǎ vÿ: “ã mré ke ag to há nÿmnÿ, kÿ ũ tÿ ã kato vǎsǎnsǎn mÿ ag to jÿ nÿmnÿ gé,” he ja tóg nÿ, Topĕ ti.

44 Isÿ ũri ãjag jyvĕn hǎ vĕ, ha mĕ: ũ tÿ ãjag kato vǎsǎnsǎn mÿ ag to há nÿtÿmnÿ, ũ tÿ ãjag vóg kónǎn mÿ ag to Topĕ mré vÿmnÿ.

45 Hǎ ki ãjag tóg tÿ Topĕ krĕ nÿtÿ, ti ri ke han kÿ, ãjag jóg tÿ kanhkǎ tá nÿ ěn ri ke han kÿ. Ti hǎ ne tóg rǎ han', ti tÿ vĕnh kar kri jĕngrĕg kÿ san jé, ũn jykre kuryj ag kri, ũn jykre pǎno ag kri

ke gé. Ta han ti ke gé, ti tỹ vėnh kar há han jé, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pãno ag ke gé. Ver tóg vėnh kar to há nĩ, Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁶ “Ājag mré ke ũ ag tóg ājag to há nỹtĩ. Ājag tỹ tag ag há to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ũ tũ tĩ ver. Ũn jykre kórég ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé, governo mỹ jãnkamy måg tĩ ag. Ũ tỹ ājag to há nỹtĩ ag há to ag tóg há nỹtĩ, vėnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver.

⁴⁷ Kỹ ājag tỹ ājag mré ke ag há mỹ: ā mỹ há? hen kỹ tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé ver. Ũ tỹ Topě vĩ ki kagtĩg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. Ājag mré ke ag há mỹ ag tóg: ā mỹ há? he tĩ gé, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver.

⁴⁸ Hã kỹ vėnh kar to vėnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩmnĩ, ũ tỹ ājag kato vãsãnsãn mũ ag mré hã, ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han nĩ. Ti hã ne tóg vėnh kar to vėnh jykre kuryj han kỹ nĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

6

Ěg tỹ ũ jagãgtãn ke to vėnh jykre

¹ “Kỹ ājag tỹ Topě jykre han sór kỹ ũ tỹ vėnh jykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg vėnh kar rĩnve Topě jykre han sór tĩ, vėnh kar tỹ ag ve jé, ag tỹ Topě jykre han mũ ěn ti. Kar kỹ ag tóg hã ra hã tũ han tĩ sir. Kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ tóg ājag mỹ ven ke tũ nĩ, ājag tỹ ěg jóg jykre han mũ ěn kaja ti,” he tóg.

² “Hã kỹ ājag tỹ ũn jagãgtar ag jagãgtãn kỹ ũ mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tũg nĩ. Ũ tỹ vėnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ ũ jagãgtãn kỹ ag tóg ěpry jagma mũ kỹ (ag tóg) vėnh kar mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tĩ. Ěg vėnh kanhrãn jafã jo ĩn krēm ag tóg tag tó tĩ gé. Ag tỹ ěprã ke ag tỹ ag mỹ vĩ há han ve sór vė, hã jé ag tóg ón kỹ ũn jagtar ag jagãgtãn tĩ. Ag ganho hã vė, ěprã ke ag tỹ ag mỹ vėnh vĩ há tó mũ ěn ti. Kanhkã tá ag ganho ũ ve mãn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ

sóg ki há tó mũ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ũn jagtar ag jagãgtãn nĩ. Ũ mỹ tó tũg nĩ, ājag tỹ ũn jagãgtãn mũ ěn ti, ājag mré ke fag mỹ tó tũg nĩ gé.

⁴ Kỹ ājag tỹ ag jagãgtãn kỹ ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tóg ājag vėg mũ sir, kỹ tóg ājag mỹ nĩm ke mũ sir, ājag ganho ti. Ěg tỹ vėnh vatánh tá nén han mũ ěn ve kãn tóg tĩ (mỹr), Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topě mré vėmėn to vėnh jykre (Lc 11.2-4)

⁵ “Kỹ ājag tỹ Topě mré vėmėn kỹ ũ tỹ vėnh jykre régre han mũ ěn ag jykre ri ke han tũg nĩ gé. Ag tỹ ón kỹ Topě mré vĩ kỹ ag tóg ěg vėnh kanhrãn jafã jo ĩn kãki jėgĵė kỹ nỹtĩ, ke tũ nĩ kỹ ěmĩn kri, ĩn to hã. Kỹ vėnh kar vỹ ag tỹ Topě mré vĩ mũ tag vėg mũ sir. Kanhkã tá ag tóg ganho ũ ve mãn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki há tó mũ, ha mẽ.

⁶ Ag jãvo ājag tỹ Topě mré vėmėn kỹ ājag ĩn kãra gemnĩ. Kỹ jãnkã nĩfėnh nĩ. Kỹ tá Topě mré vĩmnĩ sir, ěg jóg mré, ěg tỹ ũn vėg tũ ěn mré. Kỹ tóg kanhkã tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. Ěg tỹ vėnh vatánh tá nén han mũ ěn vėg tóg tĩ (mỹr), Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Ājag tỹ ti mré vėmėn kỹ fagrĩnh mỹ ti mré vėmėn mág han tũg nĩ. Ũ tỹ Topě vĩ ki kagtĩg ag ri ke han tũg nĩ. Ājag jãnjãn kỹ ag tóg ón kỹ vĩ mág han tĩ. “Ěg tỹ vĩ mág han kỹ ti hỹn ěg vĩ mẽg mũ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ.

⁸ Ag ri ke han tũg nĩ. Ěg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ, ājag tỹ ti mỹ tó tũ ra tóg ki kanhró nĩ,” he tóg.

⁹ “Ājag tỹ Topě mré vĩ kỹ tag tómnĩ, ha mẽ:

“Ěg jóg mág, kanhkã tá ě tóg nĩ nĩ.

Ā jiji tó ěg tóg tĩ, kỹ vėnh kar jé ě tỹ tỹ ũn mág nĩ vé.

¹⁰ Ěg jé kãnhmar ě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vé. Vėnh kar jé ě tỹ nén to jykren mũ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkã tá ke kar ag ri ke han.

11 Ëg mÿ ùri ãg jën ti nÿm, ãg tÿ kurã kar ki ko tÿ ãn.

12 Kÿ ãg mÿ vënh pãte fón nÿ, ãg tÿ ã vÿ mranh ja ti.

Hã jé ãg tóg ãg tÿ jagnë to jÿ tÿ jagnë mÿ vënh pãte fón ke mÿ gé.

13 Kÿ ãg tÿ ã vÿ mranh sór kÿ ãg kren han nÿ, ãg tÿn mranh tÿ nÿ jé.

Nén-Kórég jo ãg vemnÿ.

Ã hã ne tóg tar nÿ'.

Ã hã ne tóg mág nÿ inhhã'.

Ã jykre tóg tÿ' henh ke tÿ nÿ,"

hemnÿ, Topë mÿ," he tóg, Jesus ti.

14 "Hÿ, ge ti nÿ," he tóg. "Û tÿ ãjag to jÿ kÿ ti mÿ vënh pãte fón nÿ. Û tÿ ãjag mÿ vÿ kónãn kÿ ti mÿ vënh pãte fón nÿ gé. ãjag tÿ gen kÿ ãg jóg vÿ ãjag mÿ vënh pãte fón ke mÿ gé.

15 ãjag tÿ tag han tÿ nÿn kÿ, kÿ ãg jóg tóg ãjag mÿ vënh pãte fón ke tÿ nÿ gé, ãjag tÿ ti vÿ mranh ja ti," he tóg, Jesus ti.

Ëg vãkre to vënh jykre

16 "Kÿ ãjag vãkre kÿ fe ù nÿtÿ tÿg nÿ, ãjag tÿ Topë mÿ há nÿtÿ jé jëg tÿ nÿtÿn kÿ. Vãkre ki ù tÿ vënh jykre régre han mÿ ag jykre ri ke han tÿg nÿ. Ag tÿ ón kÿ vãkre kÿ ag tóg fe ù nÿtÿnh mÿ sir, vënh kar tÿ ag vãkre ve jé. Ag ganho hã vë. Kanhkã tá ag tóg ganho ù vënh ke tÿ nÿ ha. ãjag mÿ sóg ki hã tó mÿ, ha mÿ.

17 ãjag vãkre kÿ ãjag gãnh tãg nÿ, ãjag jamë kupemnÿ, festa han nÿtÿ ve nÿmÿ, ãjag vãkren kÿ.

18 Hã kÿ ag tóg vég tÿ nÿ, ãjag vãkrég mÿ ti. Ëg jóg hã ne vég mÿ inhhã', ãg tÿ ùn vég tÿ ãn hã vÿ vég mÿ. Kÿ tóg kanhkã tá ãjag mÿ nÿm ke mÿ, ãjag ganho ti. Ëg tÿ vënh vatánh tá nén han mÿ vég tóg tÿ (mÿr), Topë tÿ," he tóg, Jesus ti.

Ëg rico to vënh jykre

(Lc 12.33-34)

19 "Ga kri mÿn kÿ ricon ke to vãsãn sór tÿg nÿ. Ga vÿ ãjag tÿ nén kar ti konh ke mÿ, ãjag tÿ rico hã to vãsãn mÿ ra. Kÿ ãjag jãnkamy vÿ vëso jãgfanh ke mÿ gé sir, ti e nÿtÿn kÿ. Kÿ ag tóg pigju kÿ

ma mÿnh ke mÿ gé sir, ãjag tÿ nén ti, ti e nÿtÿn kÿ.

20 ãjag tÿ inhhã kanhkã tá tÿ mág pë nÿtÿn kÿ tóg inhhã ãjag mÿ há tÿnh mÿ. Tá ti pi(jé) tÿ ga nÿ', ãjag tÿ ti, tá ti pi(jé) vëso jãgfanh mÿ'. Tá ag pi(jé) péju kÿ ma mÿnh mÿ'. Hã kÿ tá ãjag tÿ vin han sórmnÿ.

21 ãjag tÿ ga kri tÿ nén ù mág nÿtÿn kÿ ãjag tóg ga kri mÿ mág sór mÿ. ãjag tÿ hã ra kanhkã tá tÿ nén ù mág nÿtÿn kÿ ãjag tóg kanhkã ra mÿ sór mÿ, kÿ tag hã ne há nÿ'," he tóg, Jesus ti.

Ëg kanë tÿ ãg mÿ kurã han

(Lc 11.34-36)

22 "Ëg kanë tÿ ãg vég tÿ. Kÿ tóg tÿ ãg mÿ kurã ri ke nÿ, ãg kanë ti, ti há nÿn kÿ. Tÿ ãg tóg kurã ve há han tÿ, ãg kanë há nÿn kÿ.

23 Ëg kanë kórég nÿtÿn kÿ tóg ãg mÿ kuty tÿnh mÿ. Kÿ tóg ãg mÿ kurã vég tÿ ãn mÿ (tóg) kuty nÿ sir, kÿ kuty tag vÿ kuty kar kãfór nÿ. Ge ti nÿ, ãg jykre kórég nÿn kÿ. Ëg kanë kórég ri ke vë sir, ãg jykre kórég ti," he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ ga kri rico to vãsãn sór ke tÿ

(Lc 16.13; 12.22-31)

24 "Ã jagrë régre nÿn kÿ tóg vënhmÿ tÿ. ã tÿ Topë hã tÿ jagrë nÿn kÿ jãnkamy tãn ãn tÿ jagrë nÿ sór tÿg nÿ. ã tÿ jãnkamy e ve sór kÿ ti hã mÿ êkrén kÿ ti hã vÿ tÿ ã jagrë nÿnh mÿ. Kÿ ãg tóg Topë tÿ ãg mÿ nén tó mÿ ãn to jykren há han tÿ nÿgtÿ. ã tÿ Topë to há nÿn kÿ ã tóg sir ga kri rico to vãsãn sór ke tÿ nÿ. ã tÿ ga kri rico nÿ sór kÿ ã tóg Topë mÿ êkrég tÿ nÿ, hã vemnÿ," he tóg, Jesus ti.

25 "Hã kÿ sóg ãjag mÿ tó mÿ. ãjag tÿ nén ve sór mág mÿ to krÿ kufy han tÿg nÿ. "Inh hÿn ùri ne konh mÿ', inh hÿn ne tunh mÿ'?" he tÿg nÿ. Topë tÿ ãg han ja vë mÿr, ãg tÿ ga kri mÿ jé. Hã kÿ tóg ãg mÿ ãg jën ki rÿr mÿ gé sir, ãg kur ki ke gé, Topë ti.

26 Sësÿ to jykren nÿ. Ag mÿ êkrãn tÿ? Vó. Ag mÿ pãjó krëm vin tÿ? Vó, ke tÿ ag tóg nÿgtÿ. Ge ra ãg jóg tÿ kanhkã tá nÿ ãn tóg ag ki rÿr nÿ nÿ. ãjag mÿ jësÿ

kāfór tū nýtī', Topē mý'? Vó, sēsī kāfór ājag tóg nýtī.

²⁷ Topē tỹ ěg kā ũ jé prēr kỹ ěg tóg ter ke mū, ěg ter sór tū ra. Ter jé ěg tóg ke mū gé, ěg tỹ to krī kufy han mū ra. ěg krī kufy ěn pi(jé) ěg kren han mū'.

²⁸ Kỹ kur to krī kufy han tũg nĩ gé. Ka fej hã to jykrén nĩ. Jatun mý tóg mog tí. Rãnhraj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ.

²⁹ Hã ra tóg sĩnvĩ nýtī, ka fej ti. Kỹ pã'i mág tỹ Salomão kur tóg ri ke tũ nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ra, vĕnh kar kur sĩnvĩ kāfór ti nĩ, Salomão kur ti. Hã ra tóg ka fej sĩnvĩ ri ke tũ nĩ. Ki hã sóg tó mū mýr.

³⁰ Topē hã ne ka fej sĩnvĩ han, tỹ tóg kur sĩnvĩ ri ke nĩ, ka fej ti. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tí, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. Ũri tóg há nýtī. Kỹ tóg vaj kỹ kógungun kỹ pũr mū sir, re mré. Hã kỹ Topē tóg ājag ki rĩr kāfór han mū, ājag kur mré hã. Hã kỹ Topē ki ge kỹ nýtĩmnĩ, ti vĩ kri fi kỹ.

³¹ Krī kufy han tũg nĩ. “Inh hỹn ne konh mū'? Inh hỹn ne kron mū'? Inh hỹn ne tunh mū'?” he tũg nĩ.

³² Ũ tỹ Topē vĩ ki kagtĩg ag vỹ tag to jykrén mág tí, hã ra ěg jóg tỹ Topē vỹ ěg vég tí, ěg tỹ nĕn ve sór mág mū ti. Kỹ to krī kufy han tũg nĩ. Ti hã ne ěg vég mū, ěg jóg tỹ Topē ti.

³³ Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn hã ve sórmnĩ. Kỹ tag hã to vãsãn nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to vãsãn nĩ. Kỹ tóg ājag mý ājag tỹ nĕn ve sór mág mū ěn tỹ ājag mý vin ke mū sir.

³⁴ Hã kỹ ājag tỹ vaj kỹ nĕn venh ke to krī kufy han tũg nĩ. Vaj kỹ ājag tóg venh ke mū, kỹ ājag tóg to jykrén ke mū sir. Ũri ājag tỹ nĕn tỹ ũri vég mū hã to jykrén há han nĩ. Ājag tỹ ũri nĕn ũ jagy vég mū vỹ há nĩ, kỹ ājag tỹ vaj kỹ nĕn venh ke to jykrén tũg nĩ, ũri,” he tóg, Jesus ti.

7

*Ěg tỹ ũ to jykrén kónãn ke tũ
(Lc 6.37-38, 41-42)*

¹ “Ā régre to jykrén kónãn tũg nĩ, ti jykre kórég ra. Kỹ Topē vỹ Ā to jykrén kónãn ke tũ nĩ gé.

² Ā tỹ ũ to jykrén mū ěn ri ke han jé tóg ke mū, Topē ti, Ā mý. Ā tỹ ũ mý kãmun mū ri ke han jé tóg ke mū, Ā mý, Topē ti.

³ Jykre kórég mág Ā tóg nĩ gé, hã ra Ā régre jykre pãno sĩ ěn ne Ā mý kórég nýtī.

⁴ Kỹ Ā hã ne tóg Ā régre mý: Ā jykre kórég kurynh jé sóg ke mū, he mū', Ā tỹ Ā jykre pãno tãvĩ ěn kurynh jãvãnh (hã) ra'.

⁵ Ke tũg nĩ. Ke tũ nĩ (mū) ra Ā tóg jykre régre nýtī. Ā jykre kurynh vĕn nĩ. Kar kỹ Ā tóg sir Ā régre jykre kurynh há han mū,” he tóg, Jesus ti.

⁶ “Hã ra cachorro jykre ri ke ag mý Topē jykre sĩnvĩ tó tũg nĩ. Porco jykre ri ke ag mý Topē jykre sĩnvĩ ěn tó tũg nĩ gé. Jykre kavéj ag nýtī, hã kỹ ag tóg Topē jykre to é henh ke mū. Ti tỹ tũ' he sór ag tóg tí, ti sãn kỹ, Topē jykre sĩnvĩ ěn ti. Kar kỹ ag tóg sir Ā mré vĕnh génh sór mū gé, ha vemnĩ, Ā tỹ ag mý Topē jykre sĩnvĩ ěn tó kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Topē tỹ tỹ ũn vĩ há nĩ
(Lc 11.9-13)*

⁷ “Topē mý nĕn kar to vĩmnĩ, kỹ tóg ājag mý han mū. Ājag tỹ ti mý nĕn ũ to vĩ mū ěn jãvãnh nĩ, kỹ ājag tóg venh ke mū. Ti mré vĩ kỹ ěg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ěn ri ke han nĩ. Kỹ tóg ājag mý nón ri ke han mū sir, ti tỹ ājag mý ājag tỹ nĕn to vĩ mū ěn han kỹ.

⁸ Hỹ, hã vĕ. Ājag tỹ ti mý nĕn (ũ) to vĩn kỹ tóg ājag mý han mū sir. Ājag tỹ ti jãvãnh kỹ ājag tóg ti venh mū sir. Ājag tỹ ěg tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ājag mý nón ri ke han mū sir,” he tóg.

⁹ “Kejĕn ājag kósĩn tóg ājag mý ěmĩ to vĩ mū. Kỹ ājag pi(jé) ti mý pó nĩm ke mū'. Ti mý ājag tóg ěmĩ hã nĩm ke mū.

¹⁰ Ājag kósĩn tỹ ājag mý pirã to vĩn kỹ, kỹ ājag pi(jé) ti mý pỹn nĩm ke mū'. Pirã hã nĩm jé ājag tóg ke mū.

11 Jykre pãno ãjag nýtĩ. Ge ra ãjag tóg ãjag krẽ mý nén ù há vin tí. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topẽ mý nén ù to vĩn ký. Nén ù há há nĩm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tí, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti. ãjag tỹ ti mý nén (ũ) to vĩn ký tóg ãjag mý nén ù há tãvĩ han tí mýr,” he tóg.

12 “ãjag tỹ ãjag mré ke ù to: “ti tỹ ãg mý tag han há tóg tí vẽ,” he mũ ra ãg há tóg ti mý han ke mũ. Moisés tỹ ãg jyvẽn hã vẽ, Topẽ vĩ tóg tí ag tỹ ãg jyvẽn hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

*Jãnkã régre
(Lc 13.24)*

13 “Û tỹ inh ki rã mũ vỹ tỹ jãnkã sĩ fĩn rãm ke ri ke nĩ. Jãnkã sĩ fĩn rãm jé ãg tóg vãsãn tí. Ri ke ti nĩ, ù tỹ inh ki rãnh ke mũ ti. Jãnkã mág vỹ nĩ gé. Hã ra ù tỹ fĩn rãm ke mũ ag vỹ kãgter pẽ han ke mũ. ãjag tỹ jãnkã mág ãn fĩn rãm sór ký tóg ver jagy tú nĩ, fĩn rãm há tóg tí. Ký nũgme to ãpry jagma tĩg, pĩ to ãmĩn jagma tĩg pi(jé) jagy tí', ti mág pẽ nĩn ký. Hã ký ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ jagma mũ mũ. Kar ký ag tóg kãgter pẽ han mũ sir, pĩ ki vár ký.

14 Ag jãvo jãnkã sĩ ãn fĩn rãm nĩ, ãjag tỹ rĩr krỹg ja tú ve jé. Sĩ ti nĩ, kanhkã to ãpry ti, kanhkã to ãmĩn ti. Ûn pipir ag vỹ jagma mũnh mũ. ã sĩ san ký tóg vég tú sag tí, hã ký ù tỹ jagma mũnh ke mũ ag vỹ pipir nýtĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ón ký Topẽ vĩ tóg tí ag
(Lc 6.43-44)*

15 “Ón ký Topẽ vĩ tóg tí ãn ag vỹ kri fig tũg nĩ. Há nýtĩ ve ag tóg nýtĩ, hã ra ag tóg ãjag kókén sór nýtĩ. ãjag kókén sór to ag tóg mĩg jũ ãn ri ke nýtĩ, mýr, ha mẽ.

16 ãjag tỹ ag jykre tugnỹm ký ãjag tóg ag tỹ Topẽ vỹ mranh mũ ãn ki kanhró nýtĩ. Ha vé, vãnũ tỹ jóhó ki ãg tóg uva vég tú nĩgtĩ mýr. Ký ãg tóg sónh ki pẽnva vég tú nĩgtĩ gé.

17 Ka vỹ ge nýtĩ. Ti há nĩn ký tóg kanẽ há han tí, ký ãg tóg ko tí. Ti kórég nĩn ký tóg kanẽ kórég han tí, ký ãg pi(jé) ko tí'.

18 Ka há vỹ kanẽn kónãn ki kagtĩg nĩ, ký ka kórég vỹ kanẽ há han ki kagtĩg nĩ gé.

19 Ký ãg tóg ka kórég ãn gỹn tí, tỹ ãg pĩ han tí. Ka tỹ kanẽ há han vãnũ ãn tỹ ãg pĩnh tí.

20 Ge ti nĩgtĩ, ón ký Topẽ vỹ tóg tí ag tỹ. Ag tỹ Topẽ vỹ mrynhmranh ký ag tóg ón ký Topẽ vỹ tóg tí. Ag tỹ nén han mũ ki ãg tóg ag jykre kórég vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

*ãg tỹ Topẽ vỹ ki króm ke
(Lc 13.25-27)*

21 “Vẽnũ kar tóg iso: “pã'i vẽ, pã'i vẽ,” he tí. Hã ra ù ag tóg Topẽ tỹ nén tóg mũ ãn han vãnũ nýtĩgtĩ. Hã ký ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i mág nĩ venh ke tú nĩ. Û tỹ inh jóg vỹ han mũ ãn ag há vỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ.

22 Kurã ãn kã, isỹ vẽnũ kar jykre tugnỹm ke kurã ãn kã ag tóg inh mý tag tónh mũ, ha mẽ. “Senhor, Senhor, ã jykre tóg ãg mýr,” he jé ag tóg ke mũ. “ã jykre há ki ãkrén ký ãg tóg ãg tỹ nén han vãnũ han ja nĩgtĩ mýr. ã jykre há tỹ ãg tóg vẽnũ jagrẽ kórég pan mýr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mý.

23 Hã ra sóg ag mý: “ãjag pi(jé) tỹ inh mré ke nýtĩ,” henh ke mũ. “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ mýr. Ha mũ jãg. Jykre kórég ãjag tóg nýtĩ,” he jé sóg ke mũ, ù tỹ inh panh vỹ han vãnũ ag mý,” he tóg, Jesus ti.

*ĩn nũna gunh gunh kãme
(Lc 6.47-49)*

24 “Ha mẽ, inh vỹ mẽg ãjag tóg nýtĩ,” he tóg. “ãjag tỹ inh vỹ ki króm ký ãjag tóg sir ùn há ri ke nýtĩ. ĩn han ken ký tóg to jykrén mũ. To jykrén há nĩn ký tóg ga kũm ký pãró kri ĩn nũna ka fãg mũ sir.

25 Ký vãnũ ta tóg kutẽ mũ, ký goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ, ĩn to, hã ra tóg kutẽ tú nĩ sir, ĩn ti. Pãró kri tóg nýtĩ, ti nũna ti, hã ký tóg kutẽ tú nĩ. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vỹ kri fi ký.

26 ãjag tỹ inh vỹ mẽg mũ ra ki króm tú nĩn ký ãjag tóg ùn jykre kórég ri ke nýtĩ. ĩn han ken ký tóg to jykrén kónãn

mũ, kÿ tóg ga tÿ rÿnhřÿj hã ki ka fêg mũ, krÿg mũ, ãn nũna ti.

²⁷ Kÿ ta tóg kutê mũ, kÿ goj vÿ var mũ sir. Kóho jũ vÿ kãtĩ mũ gé, ãn to, kÿ ãn tóg vom ke tére kÿ kutê mũ sir. Mráj kãn tóg mũ sir, ãn ti. Ge ti nĩ, ãjag tÿ inh vÿ kri fig tũ nãn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus vÿ tÿ vênh kar vÿ kãfór nĩ

²⁸ Hã ki Jesus tóg krÿg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kÿ tóg vênh kar mũ e tĩ sir, ti vÿ ti.

²⁹ Ti vÿ tóg vênh kar vÿ kãfór nĩ, Topê vÿ to professor ag vÿ kãfór ti nĩ, kÿ tóg pã'i vÿ kãfór pẽ nĩ gé, ti vÿ ti. Hã kÿ tóg ki hã tó mũ. Kÿ tóg ag mũ e tĩ sir.

8

Jesus tÿ ãn kaga kren vãn h tÿ há' he (Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesus tÿ ag mũ tó kãn kÿ tóg pãnónh ên to tére mũ sir. Kÿ ãn e ên ag tóg ti nón mũ mũ sir.

² Kÿ vãnã ã tóg ti tá jun mũ. Vênh kaga kren vãn han kÿ tóg nĩ, vênh kaga tÿ lepra he mũ ên, ã tÿ tá jun mũ ti. Kÿ tóg ti krêm grÿnh ke kÿ ã jakrĩ tÿ jẽ nĩ, kÿ tóg ti mũ: “Senhor,” he mũ. “Ã mũ isÿ há' he sór tũ nĩ? ã hã tóg isÿ há henh mũ, ã tÿ isÿ há' he sór kÿ,” he tóg ti mũ.

³ Kÿ Jesus tóg ti mũ: “hej,” he mũ. “To há sóg nĩ, há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mũ, Jesus ti. Kÿ tóg ti kaga kren vãn ên tÿ kren han mũ vêsÿmér. Jãnhkri tóg nĩ, ti fár ti.

⁴ Kÿ Jesus tóg ti mũ: “ker ã mũ tó hẽ', ã han tag ti,” he mũ. “Ha tÿg, Topê tũ ki rÿr tĩ to. Ti hã mũ tómnĩ. Kÿ ti mũ nén ã nĩ nĩ, ti tÿ Topê mũ pũn jé, Moisés tÿ vãsÿ êg mũ nén tó ja ên ti. Hã tugrÿn vênh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mũ, Jesus ti. Kÿ tóg tĩ mũ, há' hen kÿ.

Jesus tÿ pã'i mág camarada tÿ há' he (Lc 7.1-10)

⁵ Kÿ Jesus tóg kejên cidade tÿ Cafarnaum tá jun mũ. Kÿ fóg tÿ capitão tóg ti venh kãtĩ mũ, ti mũ nén ã to vÿ jé.

⁶ Kÿ tóg ti mũ: “Senhor,” he mũ. “Inh camarada tóg nÿ nĩ, inh ãn tá. Kãnhrÿn kãn kÿ tóg nÿ nĩ, hã ra tóg

kaga jagy nÿ,” he tóg ti mũ, capitão ti, Jesus mũ.

⁷ Kÿ Jesus tóg ti mũ: “kÿ inh hÿn tóg ti venh tÿg ha, ã mré, sÿ ã mũ ti han jé,” he mũ.

⁸ Hã ra capitão tóg Jesus mũ ke mãn mũ. “Ã mũn hÿn jagy nĩ, ã tÿ inh ãn kãki sãn ke ti, isÿ tÿ fóg nãn kÿ,” he tóg ti mũ. “Ã vÿ pir ki inh camarada vÿ há' henh mũ. ã vÿ hã tÿ ã tóg ti tÿ há' henh ke mũ,” he tóg, capitão ti.

⁹ “Ha vé, tÿ sóg pã'i krêm ke nĩ gé, kÿ soldado ag tóg tÿ inh krêm ke nÿtĩ gé. Hã kÿ sóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Isÿ soldado ã mũ: kutÿg, hen kÿ tóg tĩ mũ. Sÿ ti mũ: kunÿg, hen kÿ tóg kãtĩ mũ gé. Isÿ inh camarada mũ: tag han ra, hen kÿ tóg han mũ. Inh vÿ tÿ sóg ag jêgnêg tĩ. Hã kÿ sóg ki kanhró nĩ. ã vÿ tÿ ã tóg inh camarada tÿ há' he há nĩ,” he tóg, capitão ti, Jesus mũ.

¹⁰ Kÿ tóg Jesus mũ e tĩ, ti vÿ tag ti. Kÿ tóg ã mré mũ ag mũ: “ha mẽ, Israel ag vÿ ti ri ke tũ nÿtĩ,” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ (mÿr), kÿ tóg inh ki rã kÿ jẽ. Ge ve ja tũ sóg nĩ,” he tóg.

¹¹ “Ha vé, ã tÿ hên ri ke ag vÿ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá ag kãmũnh mũ, rã pur ja tá ke gé. Abraão mré ag tóg ã tÿ kãhkã tá nĩ ên tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke mũ, Isaque mré, Jacó mré ke gé, Topê tóg ag ki rÿr ke mũ.

¹² Ag jãvo Israel krê'krê ag tóg kuty ki vár ke mũ. Ag tÿ ã tÿ kãhkã tá nĩ ên tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke vê vê, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kÿ ag tóg vêsÿrénh ke mũ, ãjag jã tÿ ag gangan ke mũ, tÿ gangan ke mũ, vêsó jũn kÿ,” he tóg, Jesus ti. ã mré nÿtĩ ag mũ tóg ke mũ.

¹³ Kÿ tóg capitão mũ: “ha tÿg ge,” he mũ. “Inh ki rã kÿ ã tóg jẽ nĩ, hã kÿ ã tóg venh ke mũ sir, ã tÿ nén ve sór mũ ti. ã camarada tÿ inh hur há' hẽ,” he tóg, Jesus ti, capitão mũ. Kÿ tóg tĩ mũ sir. Hã ra ti camarada tóg há' he mũ. Hora ên ki tóg há' he mũ, Jesus tÿ hora ki tó mũ ên ki.

Jesus tÿ ãn kagyga ag tÿ hághá' he (Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

14 Kÿ Jesus tóg sir Pedro ïn kãra rã mũ. Kÿ tóg ti prũ fi mÿnh fi vég mũ. Kaga fi tóg nÿ nÿ, rÿg kÿ.

15 Kÿ tóg fi nÿgẽ mẽg mũ sir. Kÿ fi rÿg ẽn tóg tũ' he mũ sir. Kÿ fi tóg nÿ kÿ ag ki rÿr mũ sir.

16 Kutÿ ẽn kã ag tóg ùn jagrẽ kórég ag tatÿn kãmũ mũ ti to. Kÿ tóg ag mÿ vÿ mũ, kÿ ag tóg pa kãn mũ sir, vẽn jagrẽ kórég ag. Ùn kagyga ag hyn han tóg mũ gé sir, Jesus ti.

17 Hã ra tag tóg rán kÿ nÿ gé. Vãsÿ Topẽ vÿ tó tÿ tÿ Isaías vÿ tag rán ja nÿ, ha mẽ: “ẽg kaga nÿtÿn kÿ tóg ẽg han, kÿ ẽg tóg há' he kãn mũ, ti tÿ ẽg jagfy jagtar tugrÿn,” he ja tóg nÿ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nÿ.

*Û tÿ Jesus mré mũ sór mũ ag
(Lc 9.57-62)*

18 Kejẽn ag tóg Jesus pẽnÿn e nÿtÿ, kÿ Jesus tóg ag ve kÿ: “mũ jé ha,” he mũ, ã mré mũ tÿ ag mÿ. “Goj kafã ù ra ẽg mÿnh mũ,” he tóg.

19 Ag mÿnh ke to hã Topẽ vÿ to professor ù tóg ti mré vÿnh kãtÿ mũ. “Senhor,” he tóg. “Sÿ ã mré tÿg há tóg tÿ. ã tÿ hẽ ra tÿg kÿ sóg ã mré tÿ mũ,” he tóg.

20 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “hã ra tóg jagy tÿ,” he mũ. “Ïn tũ sóg nÿ,” he tóg. “Mÿg vÿ kré nÿtÿgtÿ. Sẽsÿ vÿ jagfe nÿtÿgtÿ gé. Ag jãvo isÿ hẽ tá nÿr ke tóg tũ tÿ. Tÿ sóg ẽprã ke fi kósin nÿ,” he tóg, Jesus ti.

21 Kÿ Jesus mré tÿ ù tóg Jesus mÿ vÿ mũ gé. “ã mré sóg tÿ mũ, hã ra sóg ver ïnh panh tÿ ga ki ti fón sór mũ,” he tóg, Jesus mÿ.

22 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mũ. “Ti kénh tÿ tũg,” he tóg. “Ïnh mré kãtÿg,” he tóg. “Ïnh ki ge tũ ag vÿ ã panh ti kej han mÿnh mũ. ã tÿ ïnhhã ïnh mré kãtÿg há tóg tÿ,” he tóg, Jesus ti.

23 Kÿ tóg sir canoa kãki rã mũ. Kÿ ti mré mũ tÿ ag tóg ti mré ki ge mũ gé sir, goj kafã ù ra mũ jé.

*Jesus tÿ kóho jũ tÿ tũ' he
(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)*

24 Ag tÿ goj kãmÿ mũ (hã) ra kóho jũ tóg sir krog he mũ, ha mẽ. Kÿ goj tóg

canoa kãki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra Jesus tóg nÿr kÿ nÿ nÿ.

25 Kÿ ag tóg ti rÿn kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ëg kren han nÿ,” he ag tóg. “Ëg kãgter ha mẽ tóg tÿ,” he ag tóg.

26 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ neje mÿmẽgmẽg nẽ?” he mũ. “ãjag mÿ ïnh ki ge há han tũ?” he tóg. Kÿ tóg nÿ kÿ jẽgnẽ mũ sir, kÿ tóg goj mÿ vÿ mũ sir, kóho mÿ. Kÿ tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãvÿ tóg tÿ mÿr, ha mẽ.

27 Kÿ tóg vẽn kar mÿ e tÿ. “Ti jykre tóg ẽg mÿ e tÿ,” he ag tóg mũ. “Kóho tóg ti vÿ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

*Jesus tÿ vẽn jagrẽ kórég pan
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)*

28 Kÿ tóg goj fÿn rãm kÿ nig kafã ù tá jun mũ sir, Gadara tá, Jesus ti, ti mré mũ tÿ ag ke gé. Kÿ ùn régre ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ, ùn jagrẽ kórég ag. Vẽn kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vẽ, vẽn kej ti. Jũ mẽ ag tóg nÿtÿ, kÿ ù ag tóg hẽn ra mũ vãn nÿtÿ, ag kamẽg kÿ.

29 Jesus kato ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ẽn ag. Ti ve kÿ ag tóg sir prẽr mũ, ha mẽ. “!..ã hÿn ẽg tÿ hẽ ri kenh mũ ha, Topẽ kósin'..!” he ag tóg mũ. “!..ã mÿ ẽg vóg kónãn sór mũ ha, ẽg kurã to hã..!” he ag tóg. Jesus mÿ.

30 Hã ra porco tóg ki e nÿtÿ. Kakó tá ag tóg jẽg nÿtÿ.

31 Kÿ Nén-Kórég ag tóg Jesus mÿ: “ã tÿ ẽg pan kÿ ã tÿ porco to ẽg jẽgnẽn há tóg tÿ,” he mũ.

32 Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mũ. “Ha mũ jẽg ge,” he tóg. Kÿ ag tóg ẽn ag togvãn kÿ porco ki ge mũ sir, Nén-Kórég ag. Kÿ vãnã porco ag tóg rán ki re kãn mũ sir, goj nig ki ag tóg vár kãn mũ. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, tũ' he ag tóg mũ sir, porco ẽn ag, mÿr, ha mẽ.

33 Kÿ porco ki rÿr tÿ ag tóg pêtẽ kãn mũ sir, cidade ra, kamẽg kÿ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ. Nén-Kórég tÿ jagrẽ ja ẽn ag tó ag tóg mũ sir, Jesus tÿ ag pan ẽn tÿ.

34 Kÿ vãnã cidade tá ke kar ag tóg sir Jesus venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ. Kÿ ag tóg tá junjun kÿ (ag tóg) Jesus mÿ to vÿ mũ, ti tÿ tá kutẽ jé, ti tÿ ag rã hã nÿ tũ nÿ jé, hã kÿ tóg tÿ mũ.

9

*Jesus tỹ ùn kãnhgrĩn kỹ nỹ tỹ há' he
(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Kỹ Jesus tóg canoa ki rã kỹ goj nig kafã ù ra tĩg mãn mũ. Kỹ tóg ã jamã tá jun mũ.

² Ti tỹ ã jamã tá jun kỹ vãhã ag tóg ti mỹ ù vyn kỹ junjun mũ, ùn kónhgrĩn kỹ nỹ ên, ha mẽ. ã cama kri tóg nỹ nĩ. Kỹ Jesus tóg ag tỹ ti ki ge mũ vég mũ sir. Hã kỹ tóg ùn kãnhgrĩ mỹ: “inh kósin’,” he mũ. “ã fe tỹ há' hé. ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên tỹ tũ' hen hã vë ha,” he tóg, ti mỹ, ùn kónhgrĩ mỹ.

³ Hã ra Topẽ vĩ to professor ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vĩ mẽ kỹ ag tóg to jykrén mũ. “Topẽ to vĩ kónãn tóg mũ mỹr. Vësỹ tóg Topẽ han mũ mỹr,” he ag tóg mũ, Jesus to, ti tỹ ti mỹ: “ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên tỹ tũ' hen hã vë,” hen kỹ. Kỹ tóg ag ag mỹ tỹ ù nỹ, ti jykre ti.

⁴ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tog nén ù vënhmỹ to jykrén mũ,” he mũ.

⁵ “Ne nỹ ãjag mỹ vënhmỹ nỹ?” he tóg. “Ùn tĩg vãn tag mỹ sóg: “ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên tỹ tũ' hen hã vë ha,” he mũ mỹr. Kỹn mỹ ãjag mỹ vënhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vë gé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vënhmỹ ke gé?” he tóg.

⁶ “Hã ra isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vë. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vënh pãte fón ke tá, ùn kãnhgrĩ tag mỹ. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mỹ,” he tóg.

Hã kỹ tóg ùn kónhgrĩ mỹ: “nĩ ra, jëg ra, ã kur gé (g) tĩg ra, ã ãn ra,” he mũ.

⁷ Kỹ tóg vym ke nĩ mũ, kỹ tóg sir jëgnë kỹ tĩ mũ. ã ãn ra tóg tĩ mũ (mỹr) sir, ha mẽ.

⁸ Kỹ vënh kar ag tóg vég mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ, ti tỹ Jesus mỹ vënh jykre há nĩm kỹ. Êg mré ke vë mỹr, Jesus ti, êprã ke, hã ra Topẽ tóg ti tar han, hã kỹ tóg ti tỹ há' he mũ.

*Jesus tỹ Mateus mré vĩ
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Kỹ Jesus tóg ã jamã tá kã kutë kỹ tĩ mũ sir. Kỹ tóg Mateus vég mũ sir. Governo mỹ tóg jãnkamy mäg tĩ, imposto kaja ti, kỹ tóg ã rãnhraj han kỹ nĩ nĩ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ, Mateus mỹ. Kỹ tóg jëgnë kỹ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁰ Kỹ tóg kejën ti mré jëg mũ, Jesus ti. Kỹ ù tỹ hën ri ke ag tóg tá vënh mãn mũ, ti ãn krëm, governo mỹ jãnkamy mäg tĩ ag, Topẽ vĩ mranh tĩ ag. Jesus mré ag tóg jëgjëg mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mré ke gé.

¹¹ Kỹ Fariseu ag tóg vég mũ. Kỹ ag tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ vĩ mũ. “ãjag pã'i ne tóg ag mré jëg mũ', governo mỹ jãnkamy mäg tĩ ag mré. Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré hã tóg jëg mũ',” he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

¹² Hã ra Jesus tóg mëg mũ, ag vĩ ti. Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ, ha mẽ. “Ùn kagyga tũ ag vỹ médico venh mũ tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra ùn kagyga ag hã vỹ ti venh mũ tĩ,” he tóg.

¹³ “Ha vé, tag to jykrén, Topẽ vĩ tag to, ha mẽ. “ãjag tỹ jagnë jagãgtãn kỹ tóg inh mỹ há tĩ inhhã,” he tóg, Topẽ ti. “ãjag tỹ inh mỹ nén ù pũn kãfór tóg nĩ, ãjag tỹ jagnë jagãgtãn mũ ti,” he tóg, Topẽ ti. Hã kỹ jagnë jagãgtãn nĩ, ag to vĩ tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. “Inh pi(jé) ù tỹ vënh jykre kuryj han mũ ag mỹ: “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he sór tĩ'. ù tỹ Topẽ vĩ mranh ja nĩ ên ag hã mỹ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ vënh ven,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ êg vãkre kãmén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Kỹ João mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ sir, Jesus tá. Kỹ ag tóg ti ki jëmëg mũ. “Êg hã ne tóg vãkrég tĩ', Fariseu mré ke ag ke gé. Êg jãvo ã mré mũ tĩ ag tóg vãkre vãn nỹtĩgtĩ. Hë ri ke jé?” he ag tóg, Jesus mỹ, João mré mũ tĩ ag.

¹⁵ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Vënh kyprüg to kãmũ ag pi(jé)

vãkrég tí' he tóg. “Festa vë mÿr, vënh prÿgprÿg ti, ký ti mré ke ag tóg ùn prÿg mÿ ãn venh kãmÿ tí. Hã ra sóg ùn prÿg mÿ ãn ri ke nÿ, hã ký tóg inh mré mÿ tí ag mÿ sér tí ver,” he tóg. “Vãhã tóg jun mÿ, inh kurã ti. Ký hã ag tóg inh pére mÿnh mÿ. Ën kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mÿ, kurã ãn kã, inh mré mÿ tí ag,” he tóg, Jesus ti.

16 “Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tÿ tÿ kur si jar ki hyn han tí ja nÿtÿgtÿ'. Ùn kygnej tÿ tÿ ki hyn han mÿ ra tóg jaran kenh mÿ. Ký kur si jar ãn tóg mág mÿ. Ùn kygnej hã tÿ fag tóg ki han han tí, ký tóg jaran ke tÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã jykre tãg tón hã vë, hã ra tóg kur kygnej ja tÿ ri ke nÿ.

17 Ký tóg ag mÿ: “kÿ vinho vÿ ge nÿgtÿ gé,” he mÿ gé. “Ëg pi(jé) vinho kajãg mÿ tÿ ti fãr si tÿ sãco ki kujëg tí'. Ke tÿ nÿ (mÿ) ra tóg kunãnh ký jaran ke mÿ, kógnãj ký. Ký vinho ãn tóg tÿ' he mÿ, sãco ke gé. Vinho kajã tÿ ti fãr tãg tÿ ki kujën ke vë mÿr',” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã jykre tãg tó vë, hã ra tóg vinho kajãg mÿ ri ke nÿ gé.

Jesus tÿ ùn kagyga fag tÿ há' he (Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Ti tÿ ver ag mré vëmén ký pã'i ù tóg tá jun mÿ, ha mẽ. Ti krëm tóg grÿnh ke mÿ. Ký tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Inh kósin fi tóg ter ke mÿ. Fi venh kãtÿg. ã tÿ ã nÿgé tÿ fi mÿ ký fi fe tóg mrin kenh ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, pã'i ti, Jesus mÿ.

19 Ký Jesus tóg jëgnë ký ti mré tí mÿ sir. Jesus mré mÿ tí ag vÿ ti mré mÿ mÿ gé sir.

20 Ti tÿ ti mré tÿg mÿ ra ù fi tóg ti tá jun mÿ, ùn kaga ù fi. Kyvënh krÿg ja tÿ han ký fi tóg nÿ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. Jesus vatãnh tá fi tóg ti kur mëg mÿ sir, ti kur mrãj ki.

21 “Sÿ hën ri ke mÿn ti kur më ký inh hÿn han mÿ,” he fi tóg, to jykrén ký. Hã ký fi tóg ti kur mënh kãtÿ mÿ.

22 Hã ra Jesus tóg vÿrÿn ke ký fi vëg mÿ. Ký tóg fi mÿ: “inh kósin',” he mÿ. “Kamëg tÿg nÿ,” he tóg mÿ. “ã tÿ inh ki

rã hã ký ã tóg há' he mÿ,” he tóg. Ký fi tóg há' he mÿ sir vësÿmér, ha mẽ.

23 Ký tóg tÿg mãn mÿ, Jesus ti. Ký ag tóg pã'i ãn ãn tá junjun mÿ sir. Ký tóg tá fór nÿ, ùn kygfÿ mÿ fag tÿ, ag tÿ ãg jënky tÿ vãkyr ãn kynkyn tí ag tÿ ke gé, ti kósin fi ter ký. Ký Jesus tóg fag vëg mÿ.

24 Ký tóg: “ha mÿ jëg,” he mÿ. “Gÿr sÿ fi vÿ ter tÿ nÿ. Nÿr fi nÿ nÿ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mÿ.

25 Hã ra tóg fag pan kãn mÿ sir. Ký tóg gÿr fi nÿgé kãgmÿg mÿ sir. Ký fi tóg nÿ mÿ sir.

26 Ký tag kãme tóg vënh kar kri rÿm ke mÿ, ga ãn kar mÿ hã, Jesus tÿ fi rÿn mãn mÿ ti.

Jesus tÿ ùn kyvó ag tÿ ãvãnh há hyn han

27 Ký Jesus tóg tá kãkutë mÿ sir. Ký ùn kyvó régre ag tóg ti nón mÿ mÿ. Ti nón mÿ ký ag tóg ti jé prër mÿ: “!..Davi kósin'..!” he ag tóg. “!..Ëg jagãgtãn ra..!” he ag tóg, prënprër ký.

28 Ký Jesus tóg ãn kãra rã mÿ sir. Ký ùn kyvó ãn ag tóg ti nón ge mÿ gé sir, ãn kãra. Ký Jesus tóg ag mÿ: “inh mÿ ãjag mÿ ãjag hyn han há nÿ?” he mÿ. Ký ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mÿ.

29 Ký Jesus tóg ag kanë mëg mÿ sir, ã nÿgé tÿ. Ký tóg ag mÿ: “ãjag tÿ inh ki ge ký nÿtÿn ký ãjag tóg há' henh mÿ,” he mÿ.

30 Ký ag kanë tóg mrin ke mÿ sir. Ëvãnh há' he ag tóg mÿ. Ký Jesus tóg ag mÿ vÿ tar han mÿ. “Ker ù mÿ tó hë',” he tóg ag mÿ.

31 Hã ra ag tóg mÿ ký (ag tóg) vënh kar mÿ tugtó mÿ. Ký ti kãme ãn tóg vënh kar kri rÿm ke mÿ sir.

Jesus tÿ ùn vÿ vãnh vÿn

32 Ký ag mÿ ký ù tóg ti tá jun mÿ gé, ùn jagrë kórég. Ti jagrë tóg ti vÿ vãnh han.

33 Ký Jesus tóg ti jagrë kórég kutëm mÿ sir. Ti tÿ ti kutëm ký tóg sir vÿ há han mÿ sir, ùn vÿ vãnh ja ãn ti. Ký tóg vënh kar mÿ e tí. “Ge ve ja tÿ ãg tóg nÿtÿ, ãg povo tÿ Israel kãmÿ,” he ag tóg mÿ.

34 Hã ra Fariseu ag tóg mëg mÿ. Ký ag tóg ón ký Jesus to vÿ kónãn mÿ.

“Vēnh jagrē kórég pan há tóg nīgtī. Hā ra tóg vēnh jagrē kórég ag pā'i jykre tỹ ag pan tĩ nĩ, ti tỹ tỹ Japo mré ke nĩn kỹ,” he ag tóg, ón kỹ, Fariseu ag. Ag tỹ Jesus to ón hā vē.

Jesus mỹ ùn jagtar ag

³⁵ Kỹ Jesus tóg cidade kar mĩ tĩ mũ, ěmā kar ěn mĩ. ěg vēnh kanhrān jafā krēm tóg ag kanhrān tĩ. Ag mỹ tóg ù tỹ kanhkā tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pā'i nĩ ěn tó tĩ sir. Kỹ tóg ùn kagyga ag hyn han tĩ gé sir.

³⁶ Vēnh e ěn tóg ti mỹ jagāgtar nỹtĩ. Û tỹ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩgtĩ, jo ag tóg vēnh ki rĩr há han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Ti tỹ ag ve kỹ tóg carneiro tỹ mēg mĩ ěkrég mũ sir. Û tỹ carneiro tỹ mēg ki rĩr tũ nĩn kỹ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nỹtĩ, Jesus mỹ, ùn e ěn ag.

³⁷ Kỹ tóg ā mré mũ tĩ ag mỹ: “sỹ ag ve kỹ sóg ěg jakré mĩ ěkrég tĩ,” he mũ. “Ti e nĩn kỹ ěg tóg kejēn kre kān tũ nīgtĩ, ěg pir nỹtĩn kỹ. Ge ti nīgtĩ. Ûn e ag tóg inh ki ge to há nỹtĩ, hā ra tóg ver ù tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁸ “Hā kỹ Topē mré vĩ, ti tỹ ù jēgnē jé, ag tỹ ag mỹ ti vĩ tó jé,” he tóg, Jesus ti, ā mré mũ tĩ ag mỹ.

10

Jesus tỹ apóstolo ag kuprēg mũ (Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

¹ Kỹ Jesus tóg ùn tỹ 12 (ke) ag jé prēr mũ sir, ti mré mũ tĩ ěn ag jé. Kỹ tóg ag mỹ vēnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vēnh jagrē kórég pan jé, ag tỹ ùn kagyga ag hyn han jé ke gé. Vēnh kaga kar tỹ ag tóg hē ri ke mũ sir, ti tỹ ag mỹ tag to vēnh jykre nĩm kỹ.

² Û tỹ 12 (ke) ag jijin hā vē, ha mē, Jesus tỹ ùn vin mũ ag jygjyn hā vē, ha mē. Ûn ve vỹ tỹ Simão nĩ, kỹ ti jiji ù hā vỹ: Pedro, he mũ. Kar kỹ ti jāvy vỹ nĩ gé, hā vỹ: André, he mũ, Tiago ke gé, Zebedeu kósin tag ti, ti jāvy tỹ João ke gé,

³ Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomás ke gé, Mateus ke gé, governo

mỹ jānkamy mǎg tĩ tag ti, Tiago ù ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé,

⁴ Simão ke gé, ag tỹ ù to: Zelote, he mũ tag ti, kar kỹ Judas Iscariotes ke gé, Jesus vatánh tá pā'i ag mỹ ti kāmén ke tag ti.

Jesus tỹ apóstolo ag jēgnē (Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ ěn ag jēgnēg tóg mũ sir, Jesus ti, ag tỹ vēnh kar mỹ Topē kāmén jé. Û tỹ 12 (ke) ěn ag jēgnēg tóg mũ, Jesus tỹ ùn kuprēg ja ěn ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ver fóg ag mỹ inh kāmén mũ tũg nĩ, kanhgág ag mỹ kāmén tũg nĩ gé ver,” he mũ. “Kỹ Samaria tá ke ag jamā ki ge tũg nĩ gé,” he tóg.

⁶ “Israel ag tāvĩ mỹ tómnĩ inhhā. Topē mỹ ag tóg tỹ carneiro vāfor ri ke nỹtĩ, kỹ ag hā mỹ tómnĩ ver,” he tóg.

⁷ “Ājag tỹ ag mỹ tó kỹ tag tómnĩ, ha mē. Û tỹ kanhkā tá nĩ ěn tỹ tỹ ājag pā'i nĩnh ke vē ùri, hemnĩ, ag mỹ.

⁸ Ûn kagyga ag hyn han nĩ gé. Ûn kǎgter mũ ag rĩnrĩn mǎn nĩ. Ûn kaga kren vǎnh ěn kren han nĩ. Vēnh jagrē kórég ag pan nĩ. Ājag mỹ sóg ge ra inh jykre nĩm mũ, kỹ ge ra ag mỹ han nĩ gé. Ag mỹ: inh mỹ kajām, he tũg nĩ.

⁹ Kỹ jānkamy ma mũ tũg nĩ, jānkamy mǎg, jānkamy sĩ ke gé.

¹⁰ Kỹ saco ma mũ tũg nĩ gé, bolso ěn. Kur tỹ vēnh kri rĩnh tũg nĩ, pēn né ù gé mũ tũg nĩ gé, pēn to ró ěn. Kỹ vǎtó vyn tũg nĩ gé, kǎtó ti. Inh rǎnhrāj han ājag tóg mũ. Kỹ ag tóg to ājag jēn ke mũ, vēnh kato, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ “Kỹ ājag tóg kejēn ěmā ù tá junjun ke mũ. Tá ùn jykre há jāvǎnh nĩ. Kỹ ěn ĩn ra gemnĩ. ěn ĩn krēm ājag tỹ kurā ki kǎ panh ke ěn tá krỹg nĩ.

¹² Kỹ ĩn ěn krēm nỹtĩ fag mỹ: “Topē jé ājag ki rĩr, kỹ ājag jé jatun mỹ nỹtĩ nĩ,” hemnĩ.

¹³ Fag tỹ ājag mỹ vĩ há han kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ. Fag tỹ ājag mỹ vĩ há han tũ nĩn kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ tũ nĩ. Fag javo ājag tóg jatun mỹ nỹtĩ.

¹⁴ Kejēn ù tóg ājag mỹ: “kǎge jēg ra,” henh ke tũ nĩ, ěmā ù tá. Kỹ tá kǎpamnĩ, ag tỹ ājag vĩ mē jāvǎnh nỹtĩn kỹ. Tá

kāpa kŷ ājag pēn hā kykūnh nī. Kŷ ag tóg ki kanhró nŷtī, Topē tŷ ag to kórég nī ti.

¹⁵ Ha mē, ki hā sóg tó mū. Kurā tŷ ēgno ki, isŷ vēnh kar jykre tugnŷm ke kurā ēn ki ag tóg jagāgtar nŷtīnh mū sir, ag tŷ ājag vī mē jāvānh nŷtīnh kŷ. Cidade tŷ Sodoma tá ke ag tóg jykre pāno nŷtī ja nŷgtī, cidade tŷ Gomorra tá ke ag ke gé. Kŷ ag tóg jagāgtar nŷtīnh mū gé, kurā ēn kā. Hā ra ūn tŷ ājag vī mē jāvānh ēn ag tóg ag jagāgtar kāfór han ke mū (mŷr), ha mē,” he tóg, Jesus ti.

Ag tŷ Jesus tugrīn ēg to jūnh ke

(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

¹⁶ “Carneiro vŷ vēnh jy nīgān han ki kagtīg nŷtī, mīg tŷ ag mān sór nīn kŷ. Carneiro ri ke ājag nŷtī, hā ra sóg ājag jēgnēg mū, ū tŷ mīg ri ke ag to, kŷ Topē hā tóg ājag jy nīgān ke mū sir. Hā kŷ vēnh ki rīr há han nī. Pŷn jykre han nī. Vājig ti tī, pŷn ti, kŷ ēg tóg kānhmar ti tŷ hē ri ke tū nŷgtī. Pŷn ri ke han nī. Kŷ sórāg jykre han nī gé. Jū vānh pē ti nī, nén ū vēnhmŷ han tū ti nī. Kŷ sórāg ri ke han nī gé.

¹⁷ Ēprā ke ag tóg ājag vóg kónān ke mū, isugrīn. Ājag pā'i ag mŷ ag tóg ājag kāmén ke mū, ag tŷ ājag vóg kónān jé. Ājag vēnh kanhrānrān jafā krēm ag tóg ājag mrānmrān ke mū. Hā kŷ vēnh ki rīr há han nī.

¹⁸ Fóg tŷ pā'i mág mŷ ag tóg ājag ven ke mū, pā'i mág ū ag mŷ ke gé. Isugrīn ājag tóg vēnh jagtar tag venh ke mū, ājag tŷ ag mŷ inh vī ti tó jé, fóg ag kar mŷ ke gé, kanhgág ag mŷ ke gé.

¹⁹ Pā'i ag tŷ ājag jé ke kŷ to jykrén tŷg nī, ājag tŷ ag mŷ nén tónh ke mū ēn ti to. Topē kuprīg hā ne ājag krīn ke mū', kŷ ājag tóg ti tŷ ājag mŷ nén tó mū ēn hā tónh ke mū, hora ēn kā.

²⁰ Hā kŷ ājag tŷ tó tū vē sir. Ēg jóg kuprīg tŷ ājag tŷ vēmén hā vē,” he tóg.

²¹ “Hā ra ū ag tóg ājag mré pafa mū fag kāmén ke mū, pā'i ag mŷ, ag tŷ fag kāgtén jé. Kŷ ū ag tóg ājag krē kāmén ke mū gé. Kŷ ū ag tóg ājag han mū fag kāmén ke mū gé, pā'i ag mŷ, ag tŷ fag kāgtén jé, mŷr, ha mē.

²² Vēnh kar vŷ ājag to jū kŷ ājag vóg sór nŷtī, isugrīn. Hā ra ū tŷ isovānh tū ēn hā krenkren ke mū, kurā tŷ ēgno ki,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Ag tŷ cidade ū tá ājag vóg kónān kŷ, kŷ cidade ū ra pétēmnī. Ki hā sóg tó mū, ha mē. Israel ag cidade fīn rām kān ke tū ājag nī, kurā ēn kā. Sī ti nī, ag tŷ ājag vóg kónān ke kurā ti. Kātīg jé sóg ke mū, ag tŷ ge kŷ ājag vóg kŷ, mŷr, ha mē. Tŷ sóg ēprā ke fi kósin nī, mŷr, ha mē.

²⁴ Aluno pi(jé) ā professor kāfór nī'. Ūn camarada pi(jé) ā patrão kāfór nī'.

²⁵ Aluno tŷ ā professor ri ke nīn kŷ tóg há tī. Ūn camarada tŷ ā patrão ri ke nīn kŷ tóg há tī gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nŷgtī, inh kato vāsānsān mū ag, hā vŷ: Japo, he mū, hā vŷ: Belzebu, he mū. Tŷ sóg ājag professor ri ke nī, ājag patrão ri ke. Ag tŷ iso: Japo, hen kŷ ag tóg ājag to vī kónān ke mū gé, ha vemnī, ājag tŷ inh jykre hā han ti kŷ,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tŷ Topē hā kamēg ke

(Lc 12.2-7)

²⁶ “Ge ra ag kamēg tŷg nī, pā'i ag. Ēg tŷ péju kŷ nén han mū tóg vēnh ven kān ke mū, ēg tŷ vēnh kar vatánh tá nén to jykrén mū tóg vēnh ven kān ke mū.

²⁷ Isŷ vēnh kar vatánh tá ājag mŷ nén tó mū tag tŷ vēnh kar mŷ tó kān nī. Isŷ komēr hā ājag mŷ nén tó mū tag tŷ vēnh kar mŷ jamā há ra tómnī.

²⁸ Mūmēg tŷg nī, ag kamēg tŷg nī, pā'i ag. Ēg tén há ag nŷtī, hā ra ag tóg nŷgme ki ēg vām ke kagtīg nŷtī, pā'i ag. Ūn pir kamēg nī, hā vŷ: Topē, he mū. Ti hā ne ēg tén kar kŷ nŷgme ki ēg vām ki kanhró nī', inferno ki, kŷ ti hā kamēg nī.

²⁹ Ha vé. Sēsī vender he ag tī, jānkamy to, kŷ ag tóg ūn régre to jānkamy pir mág tī. Hā ra Topē tóg jēsī ag ki rīr tŷgtī. Ti tŷ: “hej,” hen kŷ ēg tóg ag pin tī, ke tū nīn kŷ ēg tóg ag krenkren tī.

³⁰ Hā ki Topē tóg ag ki rīr tŷgtī, sēsī ag ki. Ēg ki rīr tóg tī gé, Topē ti. Ēg tŷ nén

vég mǔ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã ký tóg êg gãnh kar nĩgrén ja nĩ gé, Topê ti.

³¹ Hã ký pã'i ag kamêg tũg nĩ. Jêsĩ kãfór ãjag tóg nýtĩ, Topê mǔ. ãjag kãmĩ ùn pir tóg sêsĩ e kãfór nĩ, ti mǔ," he tóg, Jesus ti.

*Êg tỹ Jesus kãmén ke
(Lc 12.8-9)*

³² "Hã ký inh kãmén nĩ, êprã ke ag mǔ. ãjag tỹ ag kamêg tũ nĩn ký ag mǔ inh kãmén ký sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ên mǔ ãjag kãmén ke mǔ gé, kurã ên kã.

³³ ãjag tỹ hã ra inh kãmén tũ nĩn ký sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ên mǔ ãjag kãmén ke tũ nĩ gé, kurã ên kã, ãjag tỹ iso: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," hen ký," he tóg, Jesus ti.

*Êg tỹ êg jykre finh ke
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ "ãjag hỹn iso: "vênh kar tỹ jagnê to há han jé tóg ke mǔ," he tĩ. Hã tũ vê, ù tỹ hên ri ke tỹ jagnê to jũ han jé sóg ke mǔ, ha vemñĩ.

³⁵ Hã ký ù tóg ã panh kato tênh mǔ, ký ù fi tóg ã mǔnh fi kato tênh mǔ gé. Ký ù fi tóg ã má fi kato tênh mǔ gé, mǔr, ha mē.

³⁶ Ti mré ke ag vỹ tỹ ti kato vãsãnsãn mǔ ag nýtĩnh mǔ, ký fi mré ke fag tóg fi kato vãsãn ke mǔ gé, ha mē.

³⁷ Iso há kãfór nýtĩmnĩ, ãjag han mǔ fag kri, ke tũ nĩ (mǔ) ra ãjag tóg inh mǔ há tũ nýtĩ. Iso há kãfór nýtĩmnĩ, ãjag krê kri, ke tũ nĩ (mǔ) ra ãjag tóg inh mǔ há tũ nýtĩ.

³⁸ Isỹ inh cruz va tĩg ri ke han nĩ gé, isỹ tá ter ke ti, hã vỹ: iser ên ri ke han sór mǔ, he mǔ. Ke tũ nĩ (mǔ) ra ãjag tóg inh mǔ há tũ nýtĩ.

³⁹ ãjag tỹ iser ri ke han sór tũ nýtĩn ký ãjag tóg nũgme ki kutênh mǔ, ãjag tỹ ãjag jykre tovãnh sór tũ nýtĩn ký. ãjag tỹ isugrĩn kãgter sór ký ãjag tóg rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mǔ, ãjag tỹ ãjag jykre tovãnh ký," he tóg, Jesus ti.

*Topê tỹ êg mǔ nén ù há tónh ke
(Mc 9.41)*

⁴⁰ "Ù tỹ ãjag mǔ: hej, hen ký tóg inh mǔ: hej, he mǔ gé sir, ký tóg inh ki

rã mǔ sir. Ti tỹ inh ki rã ký tóg ù tỹ inh jênêg mǔ ên ki rã mǔ gé sir, hã vỹ: Topê, he mǔ.

⁴¹ Ù tóg Topê vĩ tó tĩ ag mǔ: "ha kãrã," he tĩ, ag tỹ Topê vĩ tó tĩ tugrĩn. Ti tỹ ag mǔ vĩ há han ký tóg Topê mǔ há nĩ sir. Ký tóg kejên ti mǔ nén ù há tónh ke mǔ, Topê ti, ù tỹ ti vĩ tó tĩ ag mǔ: "ha kãrã," he mǔ ên mǔ. Ù tóg ùn jykre kuryj ag mǔ: "ha kãrã," he tĩ, ag jykre kuryj nýtĩ tugrĩn. Ên mǔ tóg nén ù há tónh ke mǔ gé, Topê ti.

⁴² Ù tóg kejên ùn sĩ mǔ nén ù nĩm tĩ, goj hên ri ke mǔn. Ùn sĩ tỹ inh ki rã nĩ tugrĩn tóg ti mǔ nén ù nĩm tĩ. Ên mǔ tóg nén ù há tónh ke mǔ gé, Topê ti. Ti pi(jé) to nén ù há venh ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

11

*João Batista tỹ Jesus ki jêmê
(Lc 7.18-35)*

¹ Jesus tỹ ã mré mǔ tĩ ag mǔ tó kãn ký tóg tá kãkutê mǔ sir, ù tỹ 12 (ke) ag mré. Ký tóg cidade kar mĩ tĩ mǔ sir, vênh kar kanhrãn ký, ag mǔ Topê vĩ tón ký.

² Ký kejên João tóg ti kãme mēg mǔ. Se ký tóg nĩ nĩ, João ti, hã ra tóg Jesus tỹ nén han mǔ mēg mǔ sir. Ký tóg Jesus mǔ vênh vĩ jênêg mǔ, ã mré mǔ tĩ ag tỹ, João ti.

³ Ký tóg Jesus mǔ: "ã hã mǔ?" he mǔ. "Êg tỹ ùn jãvãnh mǔ mǔ tỹ ã nĩ?" Topê tỹ ùn jênêg mǔ hã mǔ tỹ ã nĩ?" he tóg. "Êg mǔ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte?" he tóg, João Batista ti, Jesus mǔ.

⁴ Ký Jesus tóg ti mǔ vênh vĩ jênêg mǔ gé sir. "Ha João mǔ ãjag tỹ nén vég mǔ tag ti tómnĩ, ãjag tỹ nén mēg mǔ tag ti, ha mē," he tóg.

⁵ "Tag han inh tĩ, ha mē: ùn kyvó ag vỹ isugrĩn êvãnh há nýtĩ. Ùn kãnhgrĩ ag vỹ mǔ há han mǔ, ù tỹ vênh kaga kren vãnh han mǔ ên ag krenkren han inh tĩ, lepra han mǔ ag. Ùn kutu ag vỹ êmê há nýtĩ ha, ùn kãgter mǔ ag vỹ rĩnrĩr mãn nýtĩ. Ùn jagãgtar ag vỹ

Topê vî mēg tĩ, ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke to.

⁶ Kĩ tóg ti tỹ iso jykrén kónãn tũ nĩn kũ há' he mũ. Kĩ Topê tóg ti ve há han mũ. Tag tómnĩ, João mỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁷ Kĩ ag tóg sir mũ mũ, João mỹ tó jé, ti mré mũ tĩ ag.

Ag mũn kũ Jesus tóg vĕnh e ag mỹ João kãmén mũ. “Ājag tỹ ěmã tũg ja ra mũn kũ, ti ve jé, kũ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mỹ?” he tóg. “Kejĕn kãka tóg goj jagma krã tỹ man man ke tĩ. João jykre mỹ ājag mỹ tag ri ke tũ nĩ? Hỹ, ri ke tũ ti nĩ.

⁸ Kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mỹ? Ti mỹ ājag mỹ ùn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó, ùn kur sĩnvĩ ag vỹ cidade mág tá nỹtĩ, pã'i mág ĩn krĕm.

⁹ Kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mỹ? Ti jykre mỹ ājag mỹ Topê vĩ tó tĩ jykre ri ke nĩ? Hỹ, Topê vĩ tó tĩ vĕ mỹr. Hã ra tóg Topê vĩ tó tĩ ag kãfór kar nĩ, João ti.

¹⁰ Topê vỹ João jĕnĕ, ti tỹ ijo tĩg jé. Hã kũ tag tóg ti to rãn kũ nĩ, Topê vĩ ki, ha mĕ. “Ha vé, ā jo sóg ù jĕnĕnh mũ, ti tỹ vĕnh kar jykre tỹ há' hen jé, ā tĩg ken jo,” he ja tóg nĩ, Topê ti, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “Ag jyvĕn jé tóg ke mũ, kũ tóg ěpry kure ri ke nĩ, ěmĩn kurynh ri ke,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tỹ rãn kũ nĩ ki, João to.

¹¹ Ki hã sóg tó mũ, hã kũ sóg ke mũ, ha mĕ. ěprã ke ag kãfór kar ti nĩ, João ti, Topê vĩ tón ki. Û tỹ ga kri mũ ag kãfór kar ti nĩ. Hã ra ù tỹ hĕn ri ke ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn venh ke mũ. Ag tỹ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nỹtĩnh mũ. Ûn kãsir ěn ag tỹ ěgno pĕ ěn tóg João kãfór nĩnh mũ, hã ra,” he tóg, Jesus ti.

¹² “João Batista kãtĩg kar kũ ěg tóg vãsã kũ (ěg tóg) ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ. ěg vãsã kũ ěg tóg venh ke mũ.

¹³ Topê vĩ tó tĩ ag kar vỹ Topê vĩ tó ja nĩgtĩ. Kĩ tóg rãn kũ nĩ gé, Topê tỹ ěg jyvĕn mũ ti. Kĩ João tóg tó ja nĩ, ag nón.

¹⁴ João vỹ Elias ri ke nĩ. Tag to jykrén. Rãn kũ tóg nĩ, Topê vĩ tỹ rãn kũ nĩ ki, Elias kãtĩg mãn ke ti, Cristo kãtĩg ken jo. Ti hã vĕ, João hã vĕ, Elias kãtĩg mãn ěn ti.

¹⁵ Û nĩgrĕg nỹtĩ tỹ tỹ jĕmĕ jé, to jykrén jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ûri ke ag vỹ ge nỹtĩ gé, ha mĕ. Gĩr ag ri ke ag tóg nỹtĩ. Gĩr ag vỹ jagnĕ mré kanhinnhir mũgtĩ. Kĩ ag tóg ājag mré ke ag jé prĕr tĩgtĩ, “mũ nỹ, kanhinnhir jé,” hen kũ. Kĩ ag tóg kejĕn jũgũ tĩ.

¹⁷ “Ājag mỹ ěg tóg vãkyn, kanhinnhir kũ, hã ra ājag ne vĕnh gringrén jãvãnh nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnĕ mỹ. “Ājag vĕnh gringrén jãvãnh nỹtĩn kũ ěg tóg vĕsỹrĕnh mũ sir, ěg kanhinnhir kũ, hã ra ājag tóg ěg mré fỹ jãvãnh nỹtĩ gé,” he ag tóg tĩ gé, ón kũ jagnĕ to jũ kũ, gĩr ag.

¹⁸ Gĩr tag ag ri ke ājag nỹtĩ, João to, iso ke gé. João vỹ vãkre ja nĩgtĩ, jĕn mág tũ, kron tũ. Kĩ ājag tóg ti to: “jagrĕ kórĕg ti nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vãkre to.

¹⁹ Ti jãvo sóg vãkrĕg tũ nĩgtĩ, jĕg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ, kũ ājag tóg iso: “tĩ hã ne jĕn mág nĩgtĩ', ti hã ne kronkron nĩgtĩ', ti hã ne governo mỹ jãnkamy mág tĩ ag to há nĩgtĩ', ti hã ne Topê vĩ mranh tĩ ag hã to há nĩgtĩ',” he ājag tóg sir, iso, ěprã ke fi kósin to. Kĩ João jykre tóg ājag mỹ kórĕg nỹ, ti vãkre to. Jãvo ĩnh jykre tóg ājag mỹ kórĕg nỹ gé, ĩnh vãkrĕg tũ to. Hã ra ěg tỹ ù jykre tugnỹm kũ ěg tóg ti jykre há ěn ki kanhró nỹtĩ sir. Kĩ tóg tỹ Topê krĕ nĩ sir, ùn jykre há ti, kũ ěg tóg ti ki Topê jykre ki kanhró nỹtĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ João kãmén hã vĕ.

Jesus tỹ cidade ù tá ke ag mỹ vĩ kónãn

(Lc 10.13-15)

²⁰ Kĩ Jesus tóg cidade tá ke ag mỹ vĩ kónãn mũ sir. Cidade tỹ hĕn ri ke ki tóg ěg tỹ nĕn han vãnh hyn han ja nĩgtĩ, milagre ti, hã ra ag tóg ājag jykre tovãnh sór ja tũ nĩgtĩ, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nĩgtĩ. Hã kũ tóg sir ag to vĩ kónãn ja nĩ, ha mĕ.

21 “Sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve je ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve je ãjag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Milagre tỹ hên ri ke hyn han isóg ãjag mỹ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ẽg tỹ nén han vãnh ẽn hyn han ja tũ nĩ. Sỹ tá milagre ẽn hyn han mũ ra ag tóg ãjag jykre tovãnh mũ vễ, vãsỹ,” he tóg. “Kygfỹ ag mũ vễ, ãjag mỹ e tĩn kỹ, ag jykre pãno ẽn, sỹ ag mỹ tó (hã) ra. Ag jãvo ãjag tóg tovãnh sór tũ nĩ, to jykrén sór tũ nĩ,” he tóg.

22 “Tiro tá ke ag vỹ vêsyrénh ke mũ, kurã tỹ ẽgno ẽn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ãjag tóg ag vêsyrénh kãfór han ke mũ, ha vemnĩ, ãjag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge sór ja tũ nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

23 “Sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ûri tóg ver ãjag mỹ sér tĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ kanhkã jykre vég nỹtĩ ra ãjag tóg to jykrén tũ nĩ, hã kỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke kãn mũ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vỹ ãjag jykre pãno to kãgter. Ag tỹ sỹ ãjag mỹ nén han mũ vég mũ ra ag vãsỹ to jykrén mũ vễ, kỹ ag kãgter ke tũ nĩ vễ. Kỹ ẽg tỹ ùri ag jamã ve vễ vễ.

24 Kurã tỹ ẽgno ki ag tóg vêsyrénh ke mũ, Sodoma tá ke ag. Hã ra ãjag tóg ag vêsyrénh kãfór han ke mũ, sỹ vênh kar jykre tugnỹm ke kurã ẽn kã, ãjag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ẽg krĩ tỹ kãnhvy' henh ke (Lc 10.21-22)

25 Kỹ Jesus tóg tag tó mũ gé, ha mẽ. “Jóg’,” he tóg. “Tỹ ã tóg kanhkã tân ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ ẽprã ke ag kãfór kar nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Û tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ã tóg kãmén ja tũ nĩ. Û tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg.

26 “Hỹ, hã vễ. ã tỹ nén to jykrén mũn hã vễ, hã kỹ ã tóg ag hã mỹ ã jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg’,” he tóg, Jesus ti.

27 Kỹ tóg ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ã tỹ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kỹ ù pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ’. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ’. Kỹ ù pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé’. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ’, isỹ tỹ ti kósin nĩn kỹ. Hã ra sóg ãjag mỹ ti kãmén je kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isỹ tag to ùn kuprẽg mũ ag hã mỹ sóg ti kãmén tĩ, inh jóg ti,” he tóg.

28 “Ãjag jagãgtar nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ Topẽ vĩ ki króm ki kagtĩg nỹtĩ tugrĩn jagtar nỹtĩn kỹ iso kãmũ jẽg. Nén ù tỹ ãjag mỹ jagy tĩn kỹ iso kãmũ jẽg. ãjag krĩ tỹ sóg kãnhvy' henh mũ mỹr, ha mẽ,” he tóg.

29 “Inh mré kãmũ jẽg. ãjag kanhrãn je sóg ke mũ. Komêr hã sóg vĩ tĩ. Inh pi(jé) vêsỹ ùn mág han tĩ’, vĩ tar han vãnh sóg nĩgtĩ. ãjag tỹ iso kãmũ kỹ ãjag krĩ tóg há’ henh mũ, ha vemnĩ. Kuprã’ he je tóg ke mũ, ãjag krĩ ti, ha vemnĩ,” he tóg.

30 “Inh jykre pi(jé) kufy nĩ’, ãjag mỹ’. Isỹ ãjag mỹ nén tó mũ pi(jé) han kórég nĩ’,” he tóg, Jesus ti.

12

Jesus tỹ vênhkãn ke kurã to pã'i (Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Kejên Jesus tóg trigo jo ẽpỹ mĩ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vênhkãn ke kurã ki ke vễ, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ, vễjên vég tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ag tóg trigo mó ẽn tỹ kam ke kỹ ko mũ sir.

2 Kỹ Fariseu ag tóg ag vég mũ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ vĩ mũ. “Ha vé,” he ag tóg mũ ti mỹ. “ã mré mũ tĩ ag ne tóg ãjag tỹ nén han ke tũ han mũ ha’, vênhkãn ke kurã ki’. Vênh rãnrãj vễ mỹr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus, mỹ.

3 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nén han mũ to jykrén nĩ,” he tóg. “Tĩ kókĩr nĩn kỹ tóg ã tỹ nén han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã

ra Topê pi(jé) ti to jũ mũ', ti tỹ ã tỹ nén han ke tũ han mũ ra.

⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topê jo ãn kãra rã kỹ tóg tá Topê jamĩ ên kó, tỹ ã tỹ konh ke tũ ra. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin gé, Topê jamĩ ên. Topê tũ ki rĩr tĩ ag tỹ konh ke ja vè vè, Topê jamĩ ên, hã ra tóg ko ja nĩ, ti tỹ tỹ Topê tũ ki rĩr tĩ tũ ra, Davi ti. Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ, Topê vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki," he tóg, Jesus ti.

⁵ "Kỹ Topê tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykren nĩ gé. Tỹ vènhkán ke kurã ra ag tóg rãnrãj mũgtĩ, Topê jo ãn krêm, hã ra ag tóg Topê tũ ki rĩr tĩ. Hã kỹ ag tóg tỹ vènhkán ke kurã ra ki vènhkán tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg há nĩ, Topê mỹ. Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ gé, Topê vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki.

⁶ Ha mẽ, Topê jo ãn vỹ tỹ Topê tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tỹ vènhkán ke kurã ra. Hã ra sóg Topê jo ãn kãfór nĩ, Topê mỹ. Hã kỹ inh mré mũ tĩ ag tóg Topê mỹ há nỹtĩ, ag tỹ vènhkán ke kurã ki vènhkán tũ ra," he tóg, Jesus ti.

⁷ "Kỹ Topê vĩ tag to jykren nĩ gé, ha mẽ. "Ajag tỹ jagnè jagãgtãn kỹ tóg inh mỹ há tĩ," he ja tóg nĩ. Topê ti. "Kỹ tag tóg inh mỹ ajag tỹ inh mỹ nén ù pũn kãfór nĩ, ajag tỹ jagnè jagãgtãn tag ti," he ja tóg nĩ. Topê ti. Ajag tỹ tag to jykren mũ ra ajag tóg inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vè. Ag kókĩr vè mỹr. Nén ù kórég han ja tũ ag tóg nĩ," he tóg, Jesus ti.

⁸ "Hã ra sóg tỹ vènhkán ke kurã to pã'i nĩ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ" he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

Jesus tỹ ùn nĩgé tóg tỹ há' he (Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Kỹ tóg êmã ên tá kutê kỹ êmã ù ra tĩ mũ, kỹ tóg êg vènh kanhrãn jafã kãra rã mũ sir.

¹⁰ Tã ù tóg nĩ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ: "mỹ há nỹ vỹ, êg tỹ vènhkán ke kurã ki ù kygtãg ke tí?" he mũ. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ: "vènhkán ke kurã ki tóg Topê vĩ mranh tĩ, ù kygtãg kỹ," he sór mũ. Hã kỹ ag tóg ti ki jêmèg mũ. Ag mỹ tóg tỹ vènh rãnrãj nĩ, ù kygtãg ti. Vènhkán ke kurã ki êg nẽji ù kygtãg ke tũ nĩ.

¹¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ajag mẽg tỹ vènhkán ke kurã ki kãgnó ki kutê kỹ, ajag mỹ ti kunũnh ke tũ nĩ, tỹ vènhkán ke kurã nĩn kỹ?" he mũ. "Ti kunũnh jé ajag tóg ke mũ. Kỹ to jykren nĩ.

¹² Êg mré ke vỹ êg mẽg kãfór nĩ," he tóg. "Kỹ tóg há nĩ, êg tỹ êg mré ke kygtãg kỹ, tỹ vènhkán ke kurã ra," he tóg.

¹³ Kỹ tóg ùn nĩgé tóg ên mỹ: "ã nĩgé tỹ krỹg' hé," he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir. Hã ra tóg há' he mũ. Ti nĩgé há ên hã ri ke tóg nĩ, ti nĩgé kórég ja ti.

¹⁴ Kỹ Fariseu ag tóg jũgũ kỹ pa mũ sir, ãn ên ki. "Êg hỹn hẽ ri kenh mũ, ti tén jé?" he ag tóg mũ, Jesus to.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór mũ ti. Kỹ tóg sir tá kãkutê mũ, êmã ù ra tĩg jé.

Isaiás tỹ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kỹ ùn tỹ hèn ri ke ag tóg ti nón mũ mũ sir, ùn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé, Jesus ti.

¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "ker isỹ ajag tỹ há' he kãmén hẽ," he mũ.

¹⁷ Hã ra tóg rãn kỹ nĩ gé, ti tỹ ag tỹ há' he mũ tag ti. Isaiás ti, ù tỹ vãsỹ Topê vĩ rãn tĩ ên hã vỹ Jesus to tag rãn ja nĩ, ti tỹ Topê vĩ tóg kỹ.

¹⁸ Topê vĩ tag tóg ja ti nĩ, ha mẽ: "ha vé, sỹ ùn kuprèg mũ ên," he tóg, Topê ti," he ja tóg nĩ, Isaiás ti. "Inh camarada ri ke ti nĩ, ti tỹ isỹ nén tóg mũ ên ki króm há han kỹ. Inh fe pẽ vègtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg inh kuprĩg jènènh mũ, kỹ tóg inh vĩ tónh mũ sir. Fóg ag mỹ tóg tónh mũ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke tí," he tóg, Topê ti," he ja tóg nĩ, Isaiás ti.

¹⁹ "Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vỹ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komèr hã tóg vĩnh mũ," he tóg, Topê ti.

²⁰ "Êprã ke ag tỹ inh vỹ mranh kỹ ag tóg vãn tỹ ã tỹ tóg' he kỹ kam ke ên ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pi(jé) ag tỹ kam ke kãn ke mũ', isỹ ù to: inh fe, he mũ ên ti. Nėj gru tỹ nhyn ke sór ri ke ag nỹtĩ gé. Tĩ

pi(jé) ag tỹ nhyn kenh ke mũ', hã ra'. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejẽn vẽn kar jykre tugnym ke mũ.

²¹ Ën kã ù tỹ ti ki ge kỹ nỹti ag hã vĩ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã," he tóg, Topẽ ti," he ja tóg nĩ, Isaías ti, Jesus to. Hã ra tóg ge nỹgtĩ.

*Jesus tỹ Japo jykre tó
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)*

²² Kejẽn ag tóg Jesus to ù pére kãmũ mũ, ùn kyvó. Vĩ vãn hã tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrẽ kórég nĩ gé, hã kỹ tóg ge nĩgtĩ. Kỹ Jesus tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Ve há' he tóg mũ gé sir.

²³ Kỹ tóg vẽn kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: "Davi kósin ãn tũ mỹ?" he mũ sir, Jesus to. "Û tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ãn tũ mỹ?" he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg ti hã nĩ ve nĩ.

²⁴ Kỹ Fariseu ag tóg mẽg mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ ti. Hã ra ag tóg Jesus to: "jagrẽ kórég ti nĩ," he mũ. "Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrẽ nĩ, Belzebu ãn tỹ," he ag tóg mũ. "Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, hã kỹ tóg ag jagrẽ kórég ag pan tĩ. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ," he ag tóg, Fariseu ag.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykren mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: "pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn kỹ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ," he mũ. "Ëmã pir ki ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ, ãn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ fag tóg vẽn kãpãm kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ.

²⁶ Ge ti nĩ gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ù kutẽm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ han mũ sir. Kỹ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' henh ke mũ gé, Satanás ag.

²⁷ "Belzebu tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ," he ãjag tóg tĩ iso. Jãvo ãjag mré ke ag hỹn vẽn jykre tỹ ne tỹ vẽn jagrẽ kórég ag pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mũ gé', Topẽ jykre ki mỹ vó? Topẽ jykre ki ag tóg ag pan

tĩ. ãjag tỹ tag to jykren kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vẽn," he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁸ "Topẽ kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topẽ kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topẽ tóg tỹ ãg pã'i nĩ vẽn mỹr. Tag to jykren nĩ," he tóg, Jesus ti.

²⁹ mãn sór kỹ, ti ãn tá, kỹ ãg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kỹ ãg tóg ti tũ mãn tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. ãg tỹ ti se kar kỹ ãg tóg ti tũ mãy mũ sir," he tóg. "Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãn ke mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan sóg mũ sir," he tóg, Jesus ti.

³⁰ "ãjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn kỹ ãjag tóg inh kato tẽgtẽ mũ. ãjag tỹ inh mré ãprã ke ag tỹ Topẽ to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg ag kãmũ kamẽg mũ," he tóg.

³¹ "Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. ãjag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ ra tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón sór mũ, Topẽ ti. ãjag tỹ Topẽ to vĩ kónãn mũ ra tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón sór mũ gé. ãjag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg to: "Japo tỹ ãg jagrẽ vẽn," hen kỹ tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón mãn ke tũ nĩ ha sir, Topẽ ti," he tóg, Jesus ti.

³² "ãjag tỹ iso vĩ kónãn mũ. ãjag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg to vĩ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón mãn ke tũ nĩ ha. ãjag tỹ ga kri mũn kỹ tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón mãn ke tũ nĩ, Topẽ ti, ãjag ter kar kỹ tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón mãn ke tũ nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

*Ka to comparação
(Lc 6.43-45)*

³³ "ãg tỹ ka kanẽ ko há krãn kỹ ti kanẽ vĩ ko há nĩ, ãg tỹ ka kanẽ ko vãn krãn kỹ ti kanẽ vĩ ko kórég nĩ gé. ãg tỹ ti kanẽ ve kỹ ãg tóg: "ũn kanẽ ko vãn ja vẽn," henh ke mũ. Ge ti nĩgtĩ, ãg jykre ti. Ûn jykre há tóg há nĩ, ùn jykre kórég tóg kórég nĩ gé.

³⁴ Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ. Kórég tãvĩ ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ón kỹ nén ù há tó sór tĩ. ãg jẽnky ki tóg kutẽ tĩ, ãg tỹ nén to jykren mũ ti. ãg jykre kórég tãvĩ nĩn

kỹ ãg tóg nén ù kórég távĩ tó tí. Hã kỹ ãjag pi(jé) tó há han tí'.

³⁵ Ûn jykre há vỹ nén ù há kar to jykren tí, kỹ tóg ãg mỹ tó há han tí gé sir, Ûn jykre kórég vỹ nén ù kórég kar to jykren tí, kỹ tóg ãg mỹ tó kónãn tí gé sir," he tóg, Jesus ti.

³⁶ "Ki hã sóg tó mũ ãjag mỹ, hã kỹ sóg ke mũ kurã tỹ ãgno ki, sỹ vãnh kar jykre tugnyĩm ke kurã ãn ki sóg ãjag vỹ tugnyĩm ke mũ. Kỹ ãjag tỹ ón kỹ vỹ ja nĩn kỹ sóg ãn venh ke mũ gé. ãjag tỹ nén tó ja kar tugnyĩm jé sóg ke mũ, ha vemni," he tóg, Jesus ti.

³⁷ "ãjag tỹ vỹ há han ja nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ há nỹtĩ gé. ãjag tỹ vỹ kórég han ja nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ kórég nỹtĩ. Kỹ ã kato tẽ mũ ag mỹ Topẽ jykre tón hã vỹ.

*Ag tỹ milagre ve sór
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Kỹ Topẽ vỹ to professor ù ag tóg Fariseu ù ag mré Jesus mỹ: "Senhor," he mũ. "ãg tỹ ã tỹ milagre han venh há tóg tí," he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "kórég ãjag nỹtĩ," he mũ. "Topẽ ki ge sór vãnh ãjag tóg nỹtĩ," he tóg. "ãjag tỹ milagre ve sór mũ tag venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nén pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vỹ: Jonas tỹ nén ve ja ãn ri ke, he mũ, vãsỹ Topẽ vỹ tó tí ãn tỹ nén ve ja ãn ri ke.

⁴⁰ Jonas ãn vỹ goj tân nug kãkã nĩ ja nĩ, kurã tãgtũ ki, kuty tãgtũ ki ke gé. Tag ri ke ve jé sóg ke mũ gé. Ga krẽm sóg nỹnh mũ, kurã tãgtũ ki, kuty tãgtũ ki ke gé. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

⁴¹ "Kỹ Nínive tá ke ag vỹ ãjag kato vĩnh ke mũ sir, kurã tỹ ãgno ki, ha vemni. Ag tỹ Jonas vỹ mẽ kỹ ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh, Nínive tá ke ag. Tỹ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nĩ, sỹ Nínive tá ke ag jãvo ãjag mỹ tó mũ ra. Hã kỹ ag tóg ãjag jykre kórég tónh ke mũ, kurã ãn kã, ha vemni.

⁴² Kỹ pã'i mág ãn fi, pã'i tỹ rainha ãn fi, ù tỹ kãhkã fyn ja tá kãtĩg ja ãn fi vỹ nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ ãgno kã. ãjag

mré fi tóg jẽnh ke mũ, kỹ fi tóg ãjag to vỹ kónãn ke mũ gé. Kãhkã fyn ja tá fi tóg kãtĩg ja nĩ, vãsỹ, fi tỹ Salomão vỹ mẽ jé. Salomão kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vỹ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩ," he tóg, Jesus ti.

*Vãnh jagrẽ kórég jykre
(Mc 11.24-26)*

⁴³ "Kejẽn sóg vãnh jagrẽ kórég ù kutẽm mũ. Kỹ sóg ga kórég mĩ tí mũ, ti jagrẽ ãn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ tá. Vãnhkãn ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽ ri ken kỹ vãnhkãn ke tũ tĩn kỹ.

⁴⁴ Kỹ tóg vãhã to jykren mũ sir. "Inh hỹn ãn ra tĩg mãn ha, sỹ ù tá kãkutẽ ja ãn ra. Inh mỹ tóg tỹ ãn ri ke ja nĩ. Kỹ inh hỹn tóg ti kãra rã mãn ha," he tóg mũ sir, ti jagrẽ ja ãn ti. Kỹ tóg ti venh tí mũ sir. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ, kỹ tóg ti mỹ ãn há ri ke nĩ sir, in prur, ãn kuprã, ãn sĩnvĩ ri ke.

⁴⁵ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tí mũ sir. "Ha kãmũ jẽg he tóg mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Kỹ ag kar tóg ù ãn kãge mũ, tỹ ag ti jagrẽ nỹtĩ, isỹ ùn mỹ ti jagrẽ pir kutẽm ja ãn ti. Hã kỹ to, kórég távĩ nĩ sir. Ti jagrẽ pir kutẽm inh nĩ vỹ, hã ra tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrẽ nỹtĩ, ti tỹ inh ki rã tũ nĩn kỹ. ãjag mỹ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỹ ãgno ki. Ûri ãjag jykre vỹ pãno nỹ. Hã ra kurã ãn ki tóg sir pãno kãfór nỹnh mũ. Kỹ ãjag tóg sir to jagtar távĩ nỹtĩnh mũ," he tóg, Jesus ti.

*Jesus mré ke pẽ fag
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Ti tỹ ver tỹ vãmẽn kỹ ti mỹnh fi tóg tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mỹ fag tóg vãnh vỹ jẽnẽg mũ, fag tỹ ti mré vãmẽn jé.

⁴⁷ Kỹ ù tóg ti mỹ tónh kãtĩ mũ. "ã mỹnh fi vỹ re tá jẽ, ã jãvy ag mré. Fag tỹ ã mré vãmẽn ke nẽji," he tóg, Jesus mỹ.

⁴⁸ Kỹ tóg ù tỹ ti mỹ tó mũ ãn mỹ: "inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré?" he mũ. "Inh mỹnh pẽ fi pijé', inh jãvy pẽ ag pijé'," he tóg.

⁴⁹ Kỹ tóg ti mỹ ã mré mũ tí ag ven mũ sir, ã nĩgẽ tỹ. Kỹ tóg ti mỹ: "inh

mýnh pē fi hã vë, inh jãvy pē ag hã vë,” he mũ, ã mré mũ tĩ ag to.

⁵⁰ “Û tỹ inh panh tỹ kanhkã tá nĩ ãn vĩ ki króm mũ vỹ tỹ inh jãvy pē ag nýtĩnh mũ, inh ve pē fag ke ge, inh mýnh pē fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

13

Nén fy to comparação

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kurã ãn kã Jesus tóg ãn tá kãkutẽ mũ, kỹ tóg goj nig ra tĩ mũ. Tá tóg nĩ nĩ sir.

² Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ tá vãnh mãn mũ sir, ti rã hã, kỹ tóg canoa kãkã nĩ mũ sir, jo ùn e ãn ag tóg nig fyr tá nýtĩ.

³ Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ag mỹ tóg comparação tỹ hẽn ri ke hyn han mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ù tỹ Topẽ vỹ tó mũ vỹ ge nýtĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nén ù fy vãvãm tĩ mũ,” he tóg.

⁴ “Ti tỹ vãvãm kỹ ti fy ù tóg ãn kri, ãn kri kutẽ mũ, kỹ sēsĩ tóg ti ko mũ sir.

⁵ Ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ, ga e tũ ki. Kỹ tóg kãnhmar mur mũ vë, ga sĩ ãn ki.

⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ãn nĩno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ.

⁷ Ti fy ù tóg sỏnh kãki kutẽ mũ, kỹ sỏnh tóg ti mré mur mũ, kỹ tóg ti kri rũm mũ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir.

⁸ Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ, kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanẽ há han tóg mũ gé. Û tóg kanẽ tỹ 100 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han.

⁹ Ûn nĩgrẽg nýtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tỹ comparación to vãnh kanhrãn ke

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he mũ.

¹¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag hã ne ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãn pã'i nĩ ãn ki kanhró nýtĩnh mũ,” he mũ, “ù tỹ inh jo nén tó ja tũ ãn ti,” he tóg mũ. “Hã ra

ùn e ãn ag vỹ ki kanhrãn kãn ke tũ nĩ,” he tóg.

¹² “Hã kỹ tóg ge nĩ. Û tỹ nén to jykrén há han kỹ tóg ù to jykrén mãn', ù to jykrén mãn' he mũ. Komẽr hã tóg to jykrén kãn ke mũ. Û tỹ nén to jykrén tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he mũ, ti tỹ to jykrén sĩ han kỹ.

¹³ Hã kỹ sỏg ùn e ãn ag mỹ comparación han mũ, ag tỹ mẽ há han sỏr tũ nýtĩn kỹ. Kỹ ag tóg ón kỹ mẽg mũ ra ki kagtĩg nýtĩ, to jykrén tũ ag nýtĩ sir.

¹⁴ Hã ra tóg rãn kỹ nĩ gé. Isaías tỹ vãsỹ Topẽ vỹ tó kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. “Mẽ jé ãjag tóg ke mũ ón kỹ, hã ra ãjag tóg to jykrén tũ nĩnh mũ, kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nýtĩnh mũ.

¹⁵ Povo tag ag vỹ krĩ tũ nýtĩ, nĩgrẽg kutu ag tóg nýtĩ gé, kanẽ kyvó ag tóg nýtĩ gé, ag tỹ nén ù ve sỏr tũ nýtĩn kỹ, ag tỹ jẽmẽ sỏr tũ nýtĩn kỹ, ag tỹ to jykrén sỏr tũ nýtĩn kỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg inh ki ge sỏr tũ nýtĩ gé, kỹ sỏg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, povo tag to,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Ag jãvo ãjag hã vỹ nĩgrẽg há nýtĩ, hã kỹ ãjag tóg ag jãvo jẽmẽ há han mũ.

¹⁷ Ha mẽ, ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ inh ve sỏr e ja nĩgtĩ, vãsỹ, ãjag tỹ ùri vэг mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter. Topẽ vỹ tó tĩ ag vë. Jykre kuryj ag nýtĩ ja nĩ, hã kỹ ag tóg ãjag tỹ nén vэг mũ tag ve sỏr e ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩgtĩ, mẽ ja tũ ag nĩgtĩ, ãjag tỹ ùri nén mẽg mũ ti. Ag tỹ vэг tũ ra ag tóg kãgter. ãjag hã ne mẽg mũ', inhã',” he tóg, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg ke mũ.

Jesus tỹ nén fy to comparación kãmén

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ “Kỹ sỏg ãjag mỹ kãmén mũ, nén fy kanẽ tag ti, ha mẽ.

¹⁹ Û tóg kejẽn ón kỹ Topẽ vỹ mẽg mũ, ti tỹ tỹ ãn pã'i nĩ ti. Hã ra tóg to jykrén tũ nĩ, ã tỹ ón kỹ mẽn kỹ. Kỹ Nén-Kórég vỹ ti mỹ tỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ mẽ ja ti tỹ. Kã jatu tóg nĩ sir. Ëpry kri, ãn kri kutẽ mũ ãn hã vë.

²⁰ Kỹ ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ. Û vë gé. Topẽ vỹ mẽg tóg mũ gé. Kỹ tóg

kānhmar: “hej,” he mū sir. Ti mý tóg sér tĩ.

²¹ Hã ra tóg tỹ nén kré jãre tũ ri ke nĩ mýr. Kĩ tóg tĩg sĩ han mū, Topẽ mré. Nén ù jagy kutẽ kĩ tóg Topẽ tovãnh mū sir, ù tỹ Topẽ vĩ tugrĩn ti kato tẽ kĩ. Kānhmar tóg tovãnh mū.

²² Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mū. Û vễ gé. Topẽ vĩ mễg tóg mū gé. Hã ra tóg ã rãnhrãj hã mĩ êkrég mū sir. Nén kar to én tóg mū sir, ón kĩ rico nĩ sór jé. Hã kĩ Topẽ vĩ tóg ti mý katy tĩ sir. Kĩ tóg han tũ nĩ sir, kanẽ ti.

²³ Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mū. Û vễ gé. Topẽ vĩ mễg tóg mū gé. Mẽ kĩ tóg to jykrén mū sir. Kĩ tóg kanẽ han mū sir. Kĩ ù vĩ tóg kanẽ tỹ 100 (ke) han, jo ù vĩ tóg kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vĩ tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han,” he tóg, Jesus ti.

Vãnh to comparação

²⁴ Kĩ tóg comparação ù han kĩ: “Nén-Kórég tỹ inh rãnhrãj kókén sór mū vĩ ge nỹnh mū, ha mẽ,” he mū. Kĩ tóg: “ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ vĩ ge nĩ, ha mẽ,” he mū. “Kejẽn ù tóg nén fy vãvãm mū, ti japỹ tá, tỹ ti jakrẽ nỹ jé.

²⁵ Kĩ tóg nũr tĩ mū, ti camarada ag ke gé. Kĩ ti kato tẽ mū ên tóg kutyg kĩ ra tĩ mū, ti japỹ ên ra, kĩ tóg vãnh fy vãvãm mū, trigo fy ên kãmĩ. Kĩ tóg tĩ mū sir, vãnh fy ên vãvãm kar kĩ.

²⁶ Kĩ trigo tóg mur mū, mog tóg mū, kanẽ han tóg mū sir. Hã ra vãnh tóg ti mré mur mū gé.

²⁷ Kĩ ti camarada ag tóg ãjag patrão mý tónh mū mū. “Trigo fy vãvãm êg tóg mū vễ, hã ra vãnh tóg ti mré mur mū. Ne nẽ hỹn?” he ag tóg ti mý.

²⁸ Kĩ tóg ag mý: “êg kato tẽ mū ên rãnhrãj hã vễ,” he mū. “Ên hã ne isũ kókég!,” he tóg. Kĩ ag tóg ti mý: “kỹ êg mý vãnh ên kunũnh ke tũ nĩ?” he mū.

²⁹ Kĩ tóg ag mý: “hỹ,” he mū. “Ãjag tỹ vãnh ù kunũnh kĩ tóg ãjag tỹ ti pẽn ù kunũnh ha mẽ tĩ, vãnh mré. Kĩ kunũnh tũg nĩ.

³⁰ Vãnh hỹn tóg trigo mré mog mū gé. Kĩ êg tỹ kre kĩ sóg ù tỹ krég mū mý tónh ke mū. “Vãnh kre vén nĩ,” he

jé sóg ke mū. “Ti kre kar kĩ ti tógfĩ, êg tỹ ti pũn jé. Kar kĩ ãjag tóg trigo krenh ke mū, sỹ pãjó krêm vin han jé,” he jé sóg ke mū,” he tóg, ag patrão ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ón kĩ Topẽ ki ge kĩ nỹtĩ ên ag tó jan hã vễ.

Mostarda fy to comparação

(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Kĩ tóg ag mý nén ù tó mū gé sir. “Û tỹ kanhkã tá nĩ tỹ tỹ êg pã'i nĩ vĩ ge nỹnh mū, ha mẽ,” he tóg. “Ka tỹ mostarda fy ri ke tóg nĩ. Ti krãn êg tóg tĩ, êg japỹ kĩ, ka tỹ mostarda fy ti.

³² Kãsir ti nỹtĩ, ti fy ti. Û fy vĩ ti sĩ ri ke tũ nĩ. Ti krãn kar kĩ tóg mog mū. Kĩ tóg êgóho ag kãfór nĩ. Pẽ mág ti nỹtĩ, hã kĩ sēsĩ ag vĩ kri kręg tĩ, ti pẽ kri,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ êg tỹ ti vĩ tó vén kar kĩ vễnh kar kri rũm ke mū kãmén hã vễ.

Fermento to comparação

(Lc 13.20-21)

³³ Kĩ tóg ag mý comparação ù tó mū gé sir, kĩ tóg: “Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ vĩ tag ri ke nỹnh mū, ha mẽ,” he mū. “Ûn tỹtã fag tóg pão han tĩ. Pão han jé fag tóg pão jêgja jafã tỹ fermento ên tỹ farĩnh mré jêgãg tĩ. Fermento sĩ ên tỹ pão kar ên tóg són ke kãn tĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti vĩ tỹ vễnh kar kri rũm ke kãmén hã vễ.

Jesus tỹ comparación tỹ êg kanhrãn

(Mc 4.33-34)

³⁴ Comparação tỹ ge han tóg tĩ, Jesus ti, vễnh kar mý. “Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nỹnh ke mū vĩ ge nỹnh mū,” he tãvĩ han tóg tĩ ag mý.

³⁵ Hã ra tóg rãn kĩ nĩ gé, Jesus tỹ comparación han ke mū ti. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg Jesus kãmén kĩ tag tó ja nĩ ti to, ha mẽ. “Comparação han jé sóg ke mū. Inh jo tó ja tũ ên tó jé sóg ke mū. Û vĩ tag mẽ ja tũ nĩ ver, sỹ tónh ke mū tag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ên, Jesus to. Hã ra tóg hã tó tĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ vãnh to comparación kãmén

³⁶ Ag mý kãmén kãn kar Jesus tóg vễnh e ên ré kĩ ãn kãra rã mū. Kĩ ti mré mū tĩ ag tóg ti to kãmũ mū, ti ki jêmẽ jé. “Êg mý ã tỹ ag mý kãmén ja ên

ti tó mǎn nĩ, ǎ tỹ ag mỹ trigo mré vǎnh tó ja ẽn ti. Ẽg tỹ ver to jykrén tũ tóg tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³⁷ Kỹ tóg ag mỹ kǎmén mũ. “Ẽprǎ ke fi kósin vỹ trigo fy vǎvǎm mũ. Inh hǎ vễ,” he tóg mũ.

³⁸ “Ga hǎ to sóg: ẽpỹ, he mũ. Kỹ trigo ẽn vỹ Topẽ krẽ ag ri ke nỹtĩ, kỹ vǎnh vỹ Nén-Kórég krẽ ag ri ke nỹtĩ.

³⁹ Ừ tỹ ag han mũ vỹ tỹ Japo ti nĩ, Nén-Kórég ẽn krẽ ag. Ti colher ke kurǎ hǎ vỹ: kurǎ tỹ ẽgno, he mũ. Ừ tỹ trigo colher ke mũ ag vỹ tỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafǎ ag nỹtĩ.

⁴⁰ Kurǎ tỹ ẽgno ki ag tóg ẽg tỹ vǎnh pũn ẽn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tỹ.

⁴¹ Ẽprǎ ke fi kósin ẽn, inh hǎ vỹ isỹ jẽgnẽ jafǎ ẽn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, kỹ ag tóg ừ tỹ vẽnh jykre pǎno han mũ kar ag génh kǎn ke mũ, ừ tỹ ừ ag mỹ: “ha jatun mỹ Topẽ vỹ mranh,” he mũ kar ag ke gé.

⁴² Ag génh kỹ ag tóg pĩ gru mág ẽn ki ag vǎm ke mũ sir. Tá ag tóg vễsỹrénh tǎvĩ han tĩ. Ậjag jǎ tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, gangan ke jé ag tóg ke mũ, jũ kỹ, vễsỹrénh kỹ ke gé.

⁴³ Kỹ ừn jykre kuryj ag vỹ há pẽ nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rǎ gru ri ke, ag tỹ ậjag jóg tá nỹtĩnh ken kỹ sir, ag tỹ ừ tỹ kanhkǎ tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh kỹ. Ừn nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

Ẽpỹ ki jǎnkamy to comparaçǎo

⁴⁴ “Kỹ ẽg tỹ ừ tỹ kanhkǎ tá tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ. Ừ tỹ ậ patrǎo japỹ tá jǎnkamy ne kunũnh kỹ pẽju mǎn kỹ nĩm ri ke tóg nĩ. Ti pẽju mǎn kỹ tóg ậ tỹ nén kar fón kǎn mũ sir, ti kaja to ẽpỹ ẽn vyn jé sir. Ẽpỹ ẽn vyn kar kỹ jǎnkamy ẽn vỹ tỹ ti tũ nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ ti ki rǎ sór kỹ ẽg tũ fón kǎn tón hǎ vễ.

Pérola to comparaçǎo

⁴⁵ “Ẽg tỹ ừ tỹ kanhkǎ tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Negociante ừ tóg jǎnka han jafǎ tỹ negociar he tĩ, pérola tỹ. Hǎ kỹ tóg ừn há kuprẽg tĩgtĩ.

⁴⁶ Kejẽn tóg ừn há pẽ ừ vэг mũ sir, ừn kaja e. Kỹ tóg ậ tũ vǎm kǎn mũ sir, ậ tỹ ừn sĩnvĩ pẽ ẽn kajǎm jé, ti tỹ tỹ tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ ti ki rǎ sór kỹ ẽg tũ vǎm kǎn tó mǎn hǎ vễ gé.

Rede to comparaçǎo

⁴⁷ “Ẽg tỹ ừ tỹ kanhkǎ tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke to comparaçǎo vễ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Rede ri ke tóg nĩ, ẽg tỹ tỹ pirǎ kugmĩ jafǎ ẽn. Ti fig ẽg tóg tĩ, goj kǎkǎ, ẽg tỹ pirǎ kugmĩ jé, kǎkofár ke gé.

⁴⁸ Ki ti fón kar kỹ ẽg tóg nỹgnỹn mũ sir, goj ki ẽg tóg pirǎ mré kǎkofár gég tĩ. Génh kỹ ẽg tóg ừn mág ag hǎ kuprẽg tĩ, ma mũ jé. Ừn kǎsir ẽn togvǎnh ẽg tóg tĩ.

⁴⁹ Ge ti nĩgtĩ, kurǎ tỹ ẽgno ki. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafǎ ag tóg ừn jykre kuryj ag kuprẽg ke mũ, Topẽ mỹ.

⁵⁰ Ừn jykre pǎno ag vǎvǎm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ẽn ki. Tá ag vễsỹrénh vễ sir. Ậjag jǎ tỹ ag tóg gyn-gyn henh ke mũ, tỹ ag gangan kej ke mũ, jũ kỹ, vễsỹrénh kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ ẽg tỹ ti ki rǎ sór jé kǎmén hǎ vễ.

Ẽg panh to comparaçǎo

⁵¹ Kỹ tóg ậ mré mũ tĩ ag mỹ: “ậjag mỹ tag to jykrén kǎn mũ, sỹ ậjag mỹ nén kǎmén mũ tag ti?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ sir.

⁵² Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Ừ tỹ Topẽ vỹ to professor ẽn, ti tỹ kanhkǎ tá nĩ ẽn jykre ki rǎn kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Ẽg panh ri ke tóg nĩ, ti tỹ tỹ nén ừ mág nĩn kỹ. Ẽg panh tóg kejẽn ẽg mỹ ậ tỹ nén sĩnvĩ ven tĩ, ti tỹ ừi mǎg mũ ti, ti tỹ vǎsỹ mǎn ja ẽn ke gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ Topẽ vỹ ki kanhrǎn ke tó vễ. Ẽg tỹ to estudo han kỹ ẽg tóg vǎsỹ rǎn kỹ nĩ ẽn tónh ke mũ, kỹ ẽg tóg ừ tỹ ừi tó mũ tag tónh ke mũ gé. Jesus tỹ tag to ẽg mỹ comparaçǎo han hǎ vễ.

*Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)*

⁵³ Ag mý kāmén kân kar ký tóg tá kâkutê mũ sir.

⁵⁴ Ký tóg ã jamã ra tĩ mũ sir. Tá jun ký tóg ãg vãnh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ký tóg ag mý e tĩ, ti vĩ ti. Ký ag tóg ti to vĩ kónãn mũ. “Hên tán hỹn ki kanhrãn, vãnh jykre tag ki? Ủ nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tỹ nén han vãnh tag hyn han jé?” he ag tóg ti to.

⁵⁵ “Ĩn han tĩ ãn kósın vễ mýr,” he ag tóg. “Ti mýnh fi vỹ tỹ Maria fi nĩ, ký ti jãvy ag vỹ ki nýtĩ, Tiago, José, Simão, Judas.

⁵⁶ Ký ti ve fag vỹ tag ki nýtĩ gé, ãg mré. Ti tỹ ne jé ãg kãfór nĩ sór nẽ hỹn?” he ag tóg mũ sir, Jesus to.

⁵⁷ Ký tóg ag mý tỹ ù nỹ. Ký Jesus tóg ag mý: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mýr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

⁵⁸ Ký tóg tá milagre e hyn han tũ nĩ. Ủn kaga nýtĩ pir ag tỹ há' he tóg, ùn e tỹ há' he tũ ti nĩ, ag tỹ ti ki ge jãvãnh nýtĩn ký.

14

João Batista ter

(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ký kejẽn pã'i mág tỹ governador tỹ Herodes vỹ mẽg mũ, Jesus kãme ti.

² Ký tóg ã camarada ag mý: “João Batista vễ hỹn, ãjag tỹ inh mý ù tó mũ ti,” he mũ. “Ti hỹn tóg rĩr mãn, sỹ ti tén kar ký, hã ký tóg milagre tỹ hên ri ke hyn han tĩgtĩ,” he tóg, Herodes ti, ã camarada ag mý, Jesus to.

³ Herodes vỹ João se ja nĩ, vễse ja kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugnĩn. Ti jãvy tỹ Filipe prũ fi ja vễ, hã ra tóg fi kunũnh ký fi tỹ prũg mũ, Herodes ti. Ký João tóg ti mý.

⁴ “ã hã ne tóg ã mrẽ ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ vĩ mranh mũ,” he tóg, João ti, Herodes mý.

⁵ Ký Herodes tóg ti tén sór mũ, hã ra tóg vãnh kar kamẽg mũ. Vãnh kar tóg João to: “Topẽ vĩ tó tĩ ù vễ,” he tĩ. Ký Herodes vỹ ag kamẽg mũ.

⁶ Hã ra tóg kejẽn Herodes mur ja kurã tá krýg mũ. Ký festa ãn kã Herodias fi kósın fi vỹ ag jo vãnh grén mũ sir, ti mré jẽg mũ ag jo. Ký tóg Herodes mý sĩnvĩ tĩ.

⁷ Ký tóg fi mý: “ã tỹ nén to vĩ kar nĩm jé sóg ke mũ ã mý, sỹ ke há vễ,” he mũ, Herodes ti.

⁸ Ký fi tóg ã mýnh fi mý ke mũ. Ký fi mýnh fi tóg fi krĩn mũ, fi tỹ João krĩ to vĩ jé. Ký fi tóg to vĩ mũ sir. “Inh mý ùri João Batista krĩ tỹ pẽnky kãkã nĩm,” he fi tóg mũ, Herodes mý.

⁹ Ký tóg ti mý e tĩ sir, ti tỹ ti tén jé. Hã ra tóg fi mý: “sỹ ke há vễ,” he ja nĩ, ký ti mré jẽg mũ ag vỹ mẽ kãn ja nĩ. Ký tóg fi mý: “hej,” he mũ sir.

¹⁰ Ký tóg soldado jẽnẽg mũ sir, ti tỹ João krĩ kym jé. Hã ra João tóg vễse ja kãkã nĩ nĩ.

¹¹ Ký tóg ti krĩ kym mũ sir. Pẽnky kãkã nĩm ký tóg fi mý nĩm mũ, tátãg fi mý, ti krĩ ti. Ký fi tóg fi mýnh fi mý ma tĩ mũ.

¹² Ký ti mré mũ tĩ ag tóg mẽ ký ti vyn kãmũ mũ, vãnh kej tá ti fón jé. Ti fón kar ký ag tóg Jesus mý tónh kãmũ mũ.

Jesus tỹ ùn e jẽn

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³ Jesus tỹ João ter mẽ ký tóg tá kâkutê mũ, canoa kãmĩ. Ký tóg ãmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ã pir mý nĩ jé. Hã ra vãnh e ãn tóg ti tĩg mẽg mũ. Ký ag tóg ti nón mũ mũ, ãjag pẽn kã, ãmã kar tá kãmũ ký.

¹⁴ Ký Jesus tóg kafã ù tá vag ke mũ, ký tóg tá ùn e ãn ag vég mũ sir, ti nón kãmũ mũ ag. Ký ag tóg ti mý jagãgtar nýtĩ. Ag jagãgtãn ký tóg ùn kagyga ag tỹ há' he mũ sir.

¹⁵ Ti tỹ ùn e tỹ hághá' hen ký tóg rãké nỹ sir, ti tỹ ag kanhrãn ki. Ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti mý tó jé kãmũ mũ. “Rãké ti nỹ ha,” he ag tóg mũ, ti mý. “Tag mĩ tóg ãmã tũ tĩ. Ký tóg ã tỹ ag jẽnẽnh há tĩ, ag tỹ ãmã ù ra mũ jé, vễjẽn comprar he jé,” he ag tóg mũ, Jesus mý.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg ag mý: “ha inhhã ag jẽn, ký ag tóg hẽ ra mũnh ke tũ nĩ.” he mũ.

17 Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg tũ tĩ, vëjën tĩ,” he mũ. “Pão tÿ 5 (ke) vÿ ki nÿtĩ, pirã régre ke gé,” he ag tóg.

18 Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ma kãmũ jëg ge,” he mũ.

19 Kÿ tóg ùn e ãn ag mÿ tó mũ, ag tÿ re tá nĩgnĩ kÿ nÿtĩ jé. Kÿ tóg pão tÿ 5 (ke) ãn mãg mũ, pirã régre ãn ke gé. Kÿ tóg kanhkã ki ëvãnh mũ sir, vëjën ãn to tóg Topë mré vĩ mũ sir. Kÿ tóg pão kénh kÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vin mũ sir, ag tÿ vënh ken jé sir, ùn e ãn ag mÿ.

20 Kÿ vënh kar tóg ko kãn kÿ funfór mũ sir. Hã ra tóg kén mũ. Këj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mũ, ti ke tÿ.

21 Pão ko mũ ãn ag tóg tÿ mil tÿ 5 (ke) nÿtĩ, ùn tÿtã mré tó tũ, fag krë mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nÿtĩ gé mÿr, ha mẽ.

Jesus tÿ goj kri tĩg
(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)

22 Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ tó mũ, ag tÿ canoa kãmĩ mũ jé, ag tÿ ti jo kafã ù ra mũ jé. “Isÿ ver ùn e tag ag mÿ: ha mũjëg, henh ke vë,” he tóg ag mÿ.

23 Kÿ tóg ùn e ag mÿ: “ha mũjëg,” he mũ sir. Kÿ tóg pãnónh to tãpÿr mũ, Topë mré vĩ jé. ã pir mÿ tóg tá nĩ nĩ. Kÿ tóg kutÿg mũ sir. Hã ra Jesus tóg pãnónh tá nĩ nĩ.

24 Kÿ canoa tóg nig kãmĩ tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kór gy nĩ sir, kuvar gy ti nĩ ha. Kÿ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kÿ tóg ag kutãn kÿ nĩ nĩ, goj ti. Kãka vÿ ag kato tẽ mũ, hã kÿ ag tóg mũ kónãn mũ.

25 Kÿ kurã ke ra Jesus tóg ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kÿ, ã pën kã.

26 Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vég mũ, ti tÿ goj kri tĩg kÿ, kÿ ag fe tóg jÿrÿn ke mũ. “Vënh kuprĩg vë,” he ag tóg mũ. Kamëg kÿ ag tóg vëkrënrënr mũ sir.

27 Hã ra Jesus tóg ag mré vëmén mũ sir. “Kamëg tũg nĩ, inh hã vë,” he tóg. “Jÿrÿn ke tũg nĩ,” he tóg.

28 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ã hã mÿ?” he mũ. “Kÿ inh mÿ tó, isÿ ã to tĩg jé, goj kri tĩg kÿ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

29 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kunĩg ge,” he mũ. Kÿ Pedro tóg canoa ki kutẽ kÿ goj kri tĩ mũ sir, Jesus to.

30 Goj kri tĩg kÿ tóg vãhã kãka ki ëvãnh mũ, kÿ tóg kamëg mũ sir. Kamëg kÿ tóg goj ki pun ke mũ. Kÿ tóg prër mũ. “Senhor, inh kren han nĩ,” he tóg mũ, prër kÿ.

31 Kÿ Jesus tóg vësÿmér ti kãgmĩg mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vÿ,” he mũ. “ã hã ne tóg: inh mÿ tá jun mũ vÿ? he mũ’, hã kÿ ã tóg ki pun ke kren mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ.

32 Kÿ ag tóg canoa kãki ge mũ sir. Ag tÿ ki ge kÿ kãka tóg tũ’ he mũ, kóho ãn.

33 Kÿ tóg ag mÿ há tĩ, canoa kãki nÿtĩ ag mÿ. Kÿ ag tóg Jesus ki ge há han kÿ ti mÿ vĩ há han mũ sir. “Topë kósin vÿ tÿ ã nĩ, mÿr,” he ag tóg mũ sir ti mÿ.

Jesus tÿ Genesaré tá jun
(Mc 6.53-56)

34 Kÿ ag tóg kafã ù tá junjun kÿ (ag tóg) vag ke mũ sir, ëmã tÿ Genesaré tá.

35 Tá ke ag tóg ãjag tÿ Jesus ve kÿ ti ki kanhrãn mũ. Kÿ ag tóg ti to vënh vĩ jënëg mũ sir, vënh kar mÿ, ga kar ãn mĩ hã. Kÿ ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, Jesus to.

36 Kÿ ag tóg Jesus mÿ to vĩ mũ, ag tÿ hën ri ke mũn ti kur mráj mẽ jé. Kÿ ag tóg há’ há’ he kãn mũ sir, ag tÿ ti kur mẽn kÿ.

15

Judeu ag jÿkre si
(Mc 7.1-13)

1 Kÿ kejën Fariseu ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ, Jesus tá, Topë vĩ to professor ag mré hã. Jesus mÿ ag tóg vĩ mũ.

2 “ã mré mũ tĩ ag ne tóg ëg jÿkre si mranh tĩ,” he ag tóg. “Ëg jÿkre si ki ëg tóg nĩgpég tĩ, ëg jën ke jo, hã ra ag tóg nĩgpég tũ ra jëg tĩ,” he ag tóg.

3 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag hã vÿ Topë vĩ mranh tĩ, ãjag tÿ ãjag jÿkre si han kÿ,” he mũ.

4 “Topë tÿ ëg mÿ tón hã vë, ha mẽ: “ã mÿnh fi mré ã panh kamëg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja tóg nĩ. Kÿ tóg tag tó gé, ha mẽ: “ũ tÿ ã han mũ fag mÿ vĩ

kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ gé, Topê ti.

⁵ Ti jávo ãjag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “ã panh mẽ nén ù nĩm tũg nĩ, ã mĩnh fi mẽ nén ù nĩm tũg nĩ, ã tỹ fag mẽ: “sỹ ãjag mẽ nén ù nĩm ke vễ vễ, hã ra sóg Topê mẽ nĩm sór mũ,” hen kỹ. Û tỹ tag han kỹ tóg há tĩ,” he ãjag tóg tĩ.

⁶ Hã kỹ ãjag tóg Topê vĩ tỹ tũ' he tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre si hã han kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, ha mẽ. Hã kỹ Isaías vĩ ãjag to vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tag tó kỹ, ha mẽ.

⁸ “Povo tag vĩ ãjag nũnẽ hã tỹ inh mẽ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ,” he ja tóg nĩ.

⁹ “Fagrĩnh mẽ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg êprã ke ag jykre to: Topê tỹ tón hã vễ, he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Isaías tĩ,” he tóg, Jesus ti. “Ki hã tó ja tóg nĩ, ãjag to, ãjag krĩ régre nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Ne tỹ ãg kavénh
(Mc 7.14-23)*

¹⁰ Kỹ tóg vênh kar jé prêr mũ sir, ag tỹ ti rá hã nỹtĩ jé, ti vĩ jêmẽ há han jé. Kỹ tóg ag mẽ: “ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti, kỹ to jykren nĩ gé,” he mũ.

¹¹ “Ëg jên pi(jé) ãg kavénh tĩ,” he tóg. “Ëg jênky kã ra ãg tóg rãg tĩ, vễjên ti. Nén ù tỹ ãg ki kãpa hã vĩ ãg kavénh tĩ, ha mẽ,” he tóg.

¹² Kỹ ti mré mũ tĩ ag ti to kãmũ kỹ ti mẽ: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu ag vĩ ã to jũ nỹtĩ, ã tỹ ag mẽ: vễjên pi(jé) ãg kavénh tĩ, hen kỹ,” he ag tóg ti mẽ.

¹³ Kỹ tóg ag mẽ: “ãg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ vãm kỹ nĩ kãn ke vễ, ãg jóg tỹ kanhã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ên tĩ,” he mũ. “Ag pi(jé) tỹ Topê krê nỹtĩ, Fariseu ên ag, hã kỹ tóg ag vãm ke mũ,” he tóg.

¹⁴ “Hã kỹ ag to jykren tũg nĩ. Ûn kyvó ag mẽ ag tóg: “sỹ ã jãmĩ tĩg ke vễ,” he tĩ, hã ra ag tóg ti kóm kyvó nỹtĩ gé, kỹ ùn kyvó tỹ ùn kyvó jãmĩ tĩg kỹ ag tóg kãgnó ki vár ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag tỹ nũgme ki vár to ken

hã vễ, hã vĩ: kãgnó ki vár ke mũ, he mũ.

¹⁵ Kỹ Pedro tóg ti mẽ: “ãg mẽ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he mũ.

¹⁶ Kỹ Jesus tóg ti mẽ: “kỹ ãjag mẽ ver ki kanhrãn tũ nỹtĩ?” he mũ.

¹⁷ “Mỹ ãjag tỹ to jykren tũ tĩ?” he tóg. “Ha vé, ãg tỹ ãg jên tỹ ãg jênky kãra rãg kỹ tóg ãg nug kãra rá mũ, kar ãg tóg gón mũ sir.

¹⁸ Nén ù tỹ ãg ki kãpa vĩ tỹ ãg jykre nĩ, hã kỹ tóg ãg kavénh tĩ.

¹⁹ Nén ù tỹ ãg ki kãpa hã vễ, ha mẽ: jykren kónãn, ù tén, ã prũ tũ fi mré nỹ, ã mén tũ mré nỹ, ùn mén tũ fag to én, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónãn.

²⁰ Nén ù tỹ ãg ki kãpa hã vễ, ãg kavénh tĩn hã vễ. Ëg tỹ nĩgpég tũ ra jên kỹ ti pi(jé) ãg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vémén
(Mc 7.24-30)*

²¹ Kỹ Jesus tóg tá kutẽ kỹ (tóg) ga ù ra tĩ mũ, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra.

²² Ti tỹ tá jun kỹ ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ Canaã tá ke fi vễ. Kỹ fi tóg Jesus tá jun mũ, kỹ fi tóg prêr mũ. “!..Senhor, Davi kósin..!” he fi tóg. “!..Inh jagãgtãn ra..!” he fi tóg. “!..Inh kósin fi vĩ jagrẽ kórég tâvĩ nĩ, ã tỹ inh mẽ ti kutẽm há tóg te..!” he fi tóg, prêr kỹ.

²³ Hã ra Jesus tóg fi mẽ vĩ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ kỹ ti mẽ: “ã mẽ fi ve sór tũ nĩ, fi tỹ kar kỹ ã ãn ra tĩg jé?” he mũ. “Ëg nón fi tóg ãg jé prêr mũ, kỹ tóg ãg mẽ e tĩ,” he ag tóg, Jesus mẽ.

²⁴ Hã ra tóg ag mẽ: “vó,” he mũ. “Topê vĩ inh jênẽ, sỹ Israel ag tỹ há’ he jé inhhã, ù tỹ Israel kãmĩ Topê vĩ mranh mũ ag tỹ,” he tóg, Jesus ti. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ tóg fi ve sór tũ nĩ.

²⁵ Kỹ fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krêm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mẽ: “Senhor,” he mũ. “ã mẽ inh jagãgtãn ke tũ?” he fi tóg.

²⁶ Hã ra Jesus tóg fi mẽ: “há tũ tóg nĩ, ã tỹ nén to vĩ mũ ti,” he mũ. “Ëg

krē jamī vỹ tỹ ěg krē tũ nĩ, kỹ ěg tóg cachorro mỹ fón vãnh nĩgtĩ, ěg krē jamĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ěmĩ mru ěn ko tĩ, mesa krēm,” he fi tóg, Jesus mỹ. “Hã kỹ inh kósin fi tỹ há' hemnĩ, ěg tỹ tỹ cachorro ěn ri ke nỹtĩ kỹ,” he fi tóg, Jesus mỹ.

²⁸ Kỹ tóg ũn tỹtá ěn fi mỹ: “inh ki rã tãvĩ han ja ã tóg nĩ,” he mũ. “Hã kỹ sóg ã mỹ han mũ, ã tỹ inh mỹ nén to vĩ mũ tag,” he tóg fi mỹ. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósin fi tóg há' he mũ, hora ěn kã.

Jesus tỹ ũn e ag tỹ há' he

²⁹ Kỹ Jesus tóg cidade tá kãkutē kỹ (tóg) goj nig fyr jagma tĩ mũ, nig tỹ Galiléia ěn fyr jagma. Kỹ tóg pãnónh to tãpřy mũ, kỹ tóg nĩ mũ.

³⁰ Kỹ ũn tỹ hěn ri ke ag vỹ junjun mũ, ũn kagyga ag ke gé, ũn kãnhgrĩ ag ke gé, ũn tĩg vãnh ag ke gé, ũn kaga ũ ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tỹ hághá' he kãn mũ.

³¹ Kỹ tóg vãnh kar ěn mỹ e tĩ, ag tỹ tag ven kỹ. ũn vĩ vãnh ag tóg vĩ há nỹtĩ, ũn kónhgrĩ ag tóg mũ há nỹtĩ, ũn kyvó ag tóg ěvãnh há nỹtĩ. Kỹ ag tóg Topē mỹ vĩ há han mũ sir, Israel ag.

Jesus tỹ ũn e ũ jěn mãn (Mc 8.1-10)

³² Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé přer mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ, ũn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg mũ ěg mré. Hã ra ag tóg vějěn ve ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg sỹ ag jěg tũ ra ag jěgně jãvãnh tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ũ ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ,” he tóg.

³³ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ki ti ěmã tũ nĩ, ki ti ga kórég nĩ,” he mũ. “Ěg hỹn hě tá vějěn venh mũ, ěg tỹ ũn e tag ag jěn jé?” he ag tóg ti mỹ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ěmĩ tỹ hě ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg: “ũ tỹ 7 (ke) vě, kãkufár pipir ke gé,” he mũ.

³⁵ Kỹ tóg ũn e ag mỹ tó, ag tỹ nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé, ga kri.

³⁶ Kỹ tóg ěmĩ tỹ 7 (ke) mãg mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topē mré vĩ mũ. Kỹ tóg vãnh kãkénh mũ, ěmĩ ti. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ věnh kar mỹ kã věnh ken jé. Kỹ ag tóg kã věnh ken mũ mũ.

³⁷ Kỹ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) ěn fãn tóg mũ sir, ěmĩ kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ.

³⁸ ũ tỹ ko mũ ag vỹ ũ tỹ 4 mil (ke) nỹtĩ, ag tãvĩ, ũn tỹtá mré tó tũ, ag krē mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ag jěgněg mũ sir, ag jamã ra. Kỹ tóg canoa ki rã mũ sir, ěmã tỹ Magadã tá ga ra tĩg jé, ã mré mũ tĩ ag mré.

16

Ag tỹ Jesus mỹ milagre to vĩ (Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Kỹ Fariseu ũ ag tóg Jesus tá junjun mũ, Saduceu ag mré hã. Ag tỹ ón kỹ ti ki jěmě sór vě, ag tỹ kar ti kato vĩ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ milagre to vĩ mũ. Ag tỹ ti jykre to: “Topē jykre mỹ vỹ?” he sór vě.

² Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ta to jykrén há ãjag nỹtĩ, ěmé to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kỹ ãjag tóg kãnhkã ki ěvãnh tĩ. Rãren kỹ ãjag tóg: “ěmãn ke vě,” he tĩ.

³ Kỹ kusã ki ãjag tóg kãnhkã ki ěvãnh tĩ gé. Kãnhkã pũr kỹ ãjag tóg sir: “ta vỹ kutěnh mũ, kãnhkã vỹ pũr mũ,” he tĩ. Tó há han ãjag tóg tĩ, rãre ve kỹ, kãnhkã pũr ven kỹ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ sỹ nén han mũ věg mũ ra. Hã kỹ ãjag tóg: “Topē jykre mỹ vỹ?” he tĩ.

⁴ Kórég ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ Topē ki ge jãvãnh nỹtĩn kỹ. ũri ke kar vỹ ãjag ri ke kórég nỹtĩ. Milagre venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsỹ Topē vĩ tó tĩ ũ tóg nĩgtĩ, hã vỹ: Jonas, he mũ. Jonas tỹ nén ve ja ri ke hã ve jé ãjag tóg ke mũ, ũri,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir.

Fermento to comparação ũ (Mc 8.14-21)

⁵ Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ, goj nig kafã ũ ra. Ag tỹ kafã ũ tá junjun kỹ ag tóg ěmĩ to jykrén mũ sir,

Jesus mré mũ tĩ ag. Kã jatun kũ ag tóg nỹtĩ ja nĩ, kũ tóg tũ tĩ sir, ěmĩ ti.

⁶ Kũ Jesus tóg ag kanhrãn mũ. “Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamĕg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) ke gé,” he tóg mũ, Jesus ti.

⁷ Kũ ag tóg jagnĕ mré vĩ mũ sir, Jesus vĩ tag to. “Tĩ tỹ ěg tỹ pão mǎg tũ ěn tó hỹn,” he ag tóg mũ, jagnĕ mỹ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén tó mũn ki. Kũ tóg ag mỹ tó mǎn mũ. “Inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver,” he tóg. “Hã kũ ãjag tóg jagnĕ mỹ: pão tũ, he mũ.

⁹ Ver tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ'. Pão tỹ 5 (ke) ěn mĩ ěkrén nĩ. Ũ tỹ mil tỹ 5 (ke) ag tóg ko kǎn, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Tĩ ke hỹn kĕj tỹ hĕ ri ke fǎn?” he tóg. Kũ ag tóg ti mỹ tó mũ sir.

¹⁰ Kũ tóg ag mỹ: “jo pão tỹ 7 (ke) ěn ti. Ũ tỹ mil tỹ 4 (ke) ag vỹ kó, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Tĩ ke hỹn kĕj tỹ hĕ ri ke fǎn?” he tóg. Kũ ag tóg ti mỹ tó mũ gé sir.

¹¹ Kũ tóg ag mỹ: “kũ inh vĩ to jykrén nĩ,” he mũ. “Pão tó tũ sóg nĩ. Fermento pĕ tó tũ sóg nĩ. To jykrén há han nĩ, ha mĕ. Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamĕg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) kamĕg nĩ gé, he sóg mũ ãjag mỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kũ ag tóg to jykrén há han mũ sir vǎhã. Tĩ tỹ fermento pĕ tó pijé'. Tĩ tỹ Fariseu ag jykre tó ja vĕ, Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre hã to tóg: “ěn kamĕg nĩ,” he ja nĩ, Jesus ti.

*Pedro tỹ Jesus kǎmĕn
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Kũ Jesus tóg cidade tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kũ tóg ag mỹ: “tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Kũ ag iso hĕ ri ke tĩ?” he tóg mũ, ag mỹ.

¹⁴ Kũ ag tóg ti mỹ. “ũ ag tóg ã to: João Batista vĕ, he tĩ,” he mũ. “Jǎvo ũ ag tóg: Elias vĕ, he tĩ, ã to. Jǎvo ũ ag tóg: Jeremias vĕ, he tĩ gé, jǎvo ũ ag tóg: Topĕ vĩ tó tĩ ũ vĕ, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỹ.

¹⁵ Kũ tóg ag mỹ: “ag jǎvo ãjag hĕ ri ke tĩ, iso?” he mũ.

¹⁶ Kũ Simão Pedro tóg ti mỹ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. “Topĕ kósin vỹ tỹ ã nĩ. Topĕ vỹ rĩr nĩ, kũ ã hã vỹ tỹ ti kósin nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

¹⁷ Kũ Jesus tóg ti mỹ: “Simão’,” he mũ, “João kósin’,” he tóg. “Ěprã ke tỹ ã mỹ tó pijé’,” he tóg. “Inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ ã mỹ tó vĕ, isỹ tỹ ti kósin nĩ ti. Hã kũ tóg ã ve há han mũ, Topĕ ti,” he tóg, Pedro mỹ.

¹⁸ “Ha mĕ, tỹ ã Pedro nĩ, hã vỹ: pó, he mũ. Pǎró tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ĩn ri ke ěn, hã vỹ: ã tỹ ag mỹ inh vĩ tó tigrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ, he mũ. Kũ ũ tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag vỹ tỹ igreja ri ke nỹtĩ. Ag fár tỹ tũ' he mũ ra ag tóg rĩnrĩr mǎn ke mũ. Tũ' henh ke tũ ag nĩ.

¹⁹ Ěprã ke ag vỹ kanhkã ra mũnh mũ, ã vĩ ki. Jǎnkã ri ke ti nĩ, kanhkã ra ge jafã ti, kũ sóg ã hã mỹ ti nón jafã ti fig mũ sir, ti chave ti. Kũ ã tỹ ũ mỹ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” hen kũ tóg ra tĩg ke tũ nĩ. Kũ ã tỹ ũ mỹ: “kanhkã ra ã tóg tĩg ke mũ,” hen kũ tóg ra tĩg ke mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

²⁰ Kũ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti kǎmĕn tũ nĩ jé ver. “Ker ũ mỹ sỹ tỹ Cristo nĩ tó hĕ!” he tóg mũ ag mỹ.

*Jesus tỹ ã ter ke tó vén
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Kũ tóg ag mỹ ã jagtar ke kǎmĕn nĩ nĩ. Ā mré mũ tĩ ag mỹ tóg komĕr hã tó mũ. “Kǎnhmar sóg Jerusalém ra tĩg mũ ha,” he tóg mũ. “Tá sóg hã ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kóreg nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ, Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topĕ vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vĕ, kũ sỹ kurã tǎgtũ ki rĩr mǎn ke vĕ,” he tóg, Jesus ti.

²² Kũ Pedro tóg ti pin kũ ti mré vĩ mũ, ti tỹ tag to jykrén tũ nĩ jé. “Senhor,” he tóg, “Topĕ jé ã jy nĩgǎn, ã tỹ ã jagtar ke tag végtũ nĩ jé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²³ Hã ra Jesus tóg vĕsỹjǎm ěvǎnh kũ ti mỹ vĩ tar han mũ sir, ti to jũ kũ. “Kutĩg, Satanás,” he tóg, Pedro mỹ. “Isỹ Topĕ vĩ mranh han sór ã tóg mũ,”

he tóg. “Ā pi(jé) Topē jykre tó mǔ'. Ēprā ke jykre vē, ā tǔ inh mǔ nén tó mǔ tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mǔ.

²⁴ Kǔ tóg ā mré mǔ tǔ ag mǔ vǔ mǎn mǔ. “Ājag tǔ inh mré kāmǔ kǔ tóg há tǔnh mǔ,” he tóg. “Kǔ ājag jykre tovānh nǔ, ājag tǔ isǔ tāvǔ hǎ han jé. Ha vé, ag tǔ inh cruz tǔ inh kri fi kǔ sóg tǔg ke mǔ, ag tǔ to isa kǔ isén jé, ha vemnǔ. Vēnh nenh ke tǔ sóg nǔ. Isǔ tag han ri ke han nǔ, ājag tǔ inh mré mǔ sór nǔtǔn kǔ,” he tóg.

²⁵ “Ājag tǔ ājag jykre hǎ han kǔ ājag tǔ nǔgme ki vár ke vē. Jǎvo ājag tǔ isugrǔn ājag jykre tovānh kǔ ājag krenkren ke vē, ājag kǎgter ke mǔ (hǎ) ra.

²⁶ Hēn ri ke mǔn ājag hǔn mundo ki nén ũ kar ganhar henh ke mǔ, hǎ ra ājag kuprǔg vǔ vǎfor ke mǔ. Kǔ tóg kórég nǔ. Ēg tǔ ne tǔ Ēg kuprǔg kajǎm ke tóg tǔ tǔ, Ēg tǔ ti ve mǎn jé,” he tóg.

²⁷ “Tǔ sóg Ēprā ke fi kósin nǔ. Kǎtǔg mǎn jé sóg ke mǔ, kanhkǎ tá, isǔ jēgnē jafǎ ag mré, inh jóg tǔ isǔ ũn mág han ti kǔ. Kǔ sóg vēnh kar mǔ ājag tǔ nén han ja kaja Ēn ven ke mǔ.

²⁸ Ha vé, ki hǎ sóg tó mǔ. Ājag kāmǔ ũ ag tóg Topē tǔ tǔ Ēg pǎ'i nǔ venh ke mǔ, ājag ter ke to hǎ, tag ki Ēg mré nǔtǔ ũ ag. Ēprā ke fi kósin Ēn ve jé ag tóg ke mǔ, ti tǔ tǔ pǎ'i nǔ ti. Inh hǎ vē,” he tóg, Jesus ti.

17

Jesus tǔ Moisés mré Elias mré vēmén
(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Kar kurā tǔ 6 (ke) tǔg kǔ Jesus tóg ag mǔ: “mǔ nǔ, vyr mǔ,” he mǔ. Pedro mǔ tóg ke mǔ. Tiago mǔ ke gé, ti jǎvy tǔ João mǔ ke gé. Ag hǎ mré tóg tǔ mǔ, pǎnónh ra.

² Kǔ tóg ag jo vēnh ve ũ han mǔ sir, kǔ ti kakǎ tóg kókov nǔ. Rǎ ri ke tóg nǔ, ti kakǎ ti. Ti kur vǔ kópréj nǔ gé, jēngre ri ke.

³ Kǔ vǎhǎ Moisés tóg ag mǔ vēnh ven mǔ sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vēmén mǔ.

⁴ Kǔ Pedro tóg Jesus mǔ: “Senhor,” he mǔ. “Tag ki tóg sér tǔ,” he tóg. “Ēg mǔ pǎjó tāgtǔ han mǔ', ā mǔ', Moisés mǔ', Elias mǔ ke gé'?” he tóg, Pedro ti, Jesus mǔ.

⁵ Pedro tǔ ver vēmén mǔ ra kanhkǎ góg kókov tóg ag kri rǔm ke mǔ. Kǔ vēnh vǔ tóg mē há' he mǔ, kanhkǎ góg kǎtǎ, kǔ tóg: “inh kósin pir hǎ vē,” he mǔ. “Ti vǔ jēmē ra,” he tóg, Topē ti.

⁶ Kǔ Jesus mré mǔ tǔ ag tóg mēg mǔ, kǔ tóg ag mǔ e tǔ. Ag mǔ e tǔn kǔ ag tóg mǔg ke mǔ sir.

⁷ Kǔ Jesus tóg ag to kǎtǔg kǔ ag mēg mǔ sir, ā nǔgé tǔ, kǔ tóg ag mǔ: “nǔgnǔ ra,” he mǔ. “Mǔmēg tǔg nǔ,” he tóg mǔ.

⁸ Kǔ ag tóg mǔ Ēvānh mǔ, hǎ ra ag tóg Jesus hǎ vég mǔ. Ti mré vēmén mǔ ag ve mǎn tǔ ag tóg nǔ, kanhkǎ tá kāmǔ Ēn ag.

⁹ Kǔ ag tóg pǎnónh tá kǎre mǔ sir. Ag mǔn kǔ Jesus tóg ag mǔ: “ker ũ mǔ tó hē',” he mǔ. “Ājag tǔ ũri nén vég mǔ tag tó tǔg nǔ ver,” he tóg. “Sǔ iser ja tá vǔn ke kar hǎ kāmén nǔ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kǔ ti mré mǔ tǔ ag tóg ti mǔ: “hǎ ra Topē vǔ to professor ag tóg Elias tó tǔ,” he mǔ. “Kǎtǔg jé tóg ke mǔ nēji, Cristo kǎtǔg ke to hǎ, Elias ti. Hǎ mǔ'?” he ag tóg mǔ, Jesus mǔ.

¹¹ Kǔ tóg ag mǔ: “hǔ,” he mǔ. “Kǎtǔg jé tóg ke mǔ mǔr, nén kar han mǎn jé, Elias ti.

¹² Ha mē, kǎtǔg ti huri. Hǎ ra ag tóg ti ki kagtǔg ja nǔtǔgtǔ. Hǎ kǔ ag tóg ti vóg kónān ja nǔgtǔ, ag tǔ ti vóg kónān sór kǔ. Hǎ kǔ Ēprā ke fi kósin Ēn tóg, inh hǎ tóg ag tugrǔn jagtar ke mǔ gé, ag tǔ inh vóg kónān ken kǔ,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Kǔ ag tóg vǎhǎ ti tǔ nén tó mǔ to jykren mǔ, ti mré mǔ tǔ ag. “João Batista to ke ja vē, Ēg kygpég tǔ Ēn to ke ja vē, hǎ vǔ: Elias, he mǔ, ti tǔ Elias Ēn ri ke ja nǔn kǔ,” he ag tóg mǔ sir, Jesus mré mǔ tǔ ag.

Jesus tǔ kyrǔ tǔ há' he
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Kǔ ag tóg vēnh e Ēn tá junjun mǔ sir. Kǔ ũ tóg Jesus to kǎtǔ mǔ, ag kāmǔ

ũ. Ti krēm tóg grĩnh ke mũ, ã jakrĩ tỹ, kỹ tóg ti mỹ:

¹⁵ “Senhor,” he mũ. “Inh kósın jagãgtãn nĩ,” he tóg. “Ter tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tãvĩn tĩ. Kejẽn tóg pĩ ki kutẽ tĩ, ter tĩ ãn han kỹ, kejẽn tóg goj ki kutẽ tĩ,” he tóg.

¹⁶ “Kỹ sóg ã mré mũ tĩ ag mỹ ti ven ja nĩgtĩ, ag tỹ ti tỹ há' he jé, hã ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mỹ.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩnh ke mũ? Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩnh mũ?” he tóg. “Inh mỹ ti pére kãtĩg,” he tóg, Jesus ti, ti panh mỹ.

¹⁸ Ag tỹ ti mré kãmũ kỹ Jesus tóg ti jagrẽ mỹ vĩ jũ han mũ sir, ti tỹ ti tovãnh jé. Kỹ tóg vësýmér ti ki kãkutẽ mũ sir, kỹ tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹ Kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ sór mũ. Vyr mỹ ag tóg Jesus mỹ: “ẽg ne tóg ti tỹ há' he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hẽ ri ken kỹ hỹn?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ inh ki ge tũ nỹtĩ tugnĩn ke vẽ, ãjag tỹ inh vĩ kri fig tũ tugrĩn ke vẽ,” he mũ. “Ha mẽ, ãjag tỹ inh ki ge sĩ han kỹ nỹtĩ ra ãjag tóg pãnónh tag mỹ: “ha tag ra tĩg,” he há nỹtĩnh mũ vẽ. ãjag tỹ pãnónh mré vĩ kỹ tóg tĩg ke mũ vẽ, ha mẽ, ãjag tỹ inh ki ge sĩ nỹtĩ ra. Ka tỹ mostarda fy vỹ sĩ tãvĩ nĩ. ãjag tỹ inh ki ge sĩ nỹtĩ ra, ka tỹ mostarda fy sĩ ãn ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩnh mũ vẽ. Kỹ ãjag tóg pãnónh tĩn há nỹtĩnh mũ vẽ. Nén kar han há ãjag nỹtĩnh mũ vẽ, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ra.

²¹ Hã ra vẽn jagrẽ kórég tỹ ge kutẽm tóg jagy nĩ. Topẽ mré ẽg tóg vĩnh ke mũ, kỹ ẽg tóg ti mré vĩ kỹ vãkrenh ke mũ gé, nén ã ko tũ jé ẽg tóg ke mũ, kỹ tóg vãhã kutẽnh mũ, vẽn jagrẽ kórég tỹ ge ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã ter ke tó mãn
(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)*

²² Tag kar kỹ ag tóg ga tỹ Galiléia tá nỹtĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósın vỹ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vẽ,” he

mãn mũ. “Èprã ke ag vỹ ãjag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ.

²³ Ag tỹ isén ke vẽ. Ag tỹ isén kar kỹ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ag tỹ ti vỹ tag mẽ kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ imposto kajãm

²⁴ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ (ag tóg) cidade tỹ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Kỹ imposto kaja mãg tĩ ag tóg Pedro mỹ vĩ mũ, Topẽ jo ãn jé imposto mãg tĩ ag. Imposto ãn kaja hã vỹ: jãnkamy régre, he mũ. Pedro mỹ ag tóg: “ãjag Senhor mỹ kajãm tũ nĩgtĩ?” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kỹ tóg ã ãn tá jun mũ sir, Pedro ti. Kỹ Jesus tóg ti mỹ vĩ mũ, imposto to, hã ra Pedro tóg ti mỹ nén ã tó ja tũ nĩ ver. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Simão,” he mũ. “Pã'i ag mỹ ã mỹ: “ha imposto kajãm,” he ja tũ nĩ?” he tóg, Jesus ti. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ag mỹ ãjag krẽ mỹ: “kajãm nĩ,” henh ke mũ', ãjag mré ke tũ ag mỹ, vó?” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

²⁶ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ãjag mré ke tũ ag mỹ ag tóg: “kajãm nĩ,” he tĩ,” he mũ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hỹ, hã vẽ,” he mũ. “Kỹ ag krẽ hỹn kajãm ke tũ nĩ vẽ.

²⁷ Hã ra ag tóg ẽg to jykrén kónãn sór mũ, ẽg tỹ kajãm tũ to, ẽg tỹ tỹ Topẽ mré ke nỹtĩ ra. Ag tỹ ẽg to jykrén kónãn sór kỹ ẽg hỹn tóg kajãm ke mũ, Topẽ jo ãn jé imposto ãn, ẽg tỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ra, Israel krẽ ke gé. Hã kỹ pirã sygsam tĩg, nig ãn tá. Sygsam kỹ jẽ kỹ ã tóg pirã kãgmĩnh mũ. Á tỹ ãn kãgmĩ vén mũ ãn jẽnky tugnỹm nĩ. Jãnkamy vỹ kãkã nĩ, ti jẽnky kãkã, ã tỹ ẽg jo kajãm jé, ã jo, ijo ke gé,” he tóg, Jesus ti. Kỹ Pedro tóg tĩ mũ sir. Jãnkamy vég tóg mũ sir. Kỹ tóg tỹ imposto kajãm tĩ mũ, Pedro ti.

18

*Û tỹ ẽg kãfór nĩ
(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Kejẽn Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ vĩ mũ, kỹ ag tóg: “kejẽn ẽg tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ,” he mũ. “Èg

tỹ ti ve kỹ ù tỹ hẽ nỹ hỹn ẽg kãfór kar nĩ?” he ag tóg, Jesus mỹ.

² Kỹ Jesus tóg gĩr ù jé prẽr mũ, kỹ tóg ag kujú kã ti fẽg mũ, gĩr ti.

³ Kỹ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Gĩr ri ke han nĩ, ãjag tỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ve sór kỹ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, gĩr jykre han jé,” he tóg.

⁴ “Gĩr pi(jé) ùn sanh kãfór sór nĩ'. Kỹ ti ri ke han nĩ. Jagnẽ kãfór nĩ sór tũg nĩ. “Ùn sĩ vỹ tỹ inh nĩ, gĩr ri ke vỹ tỹ inh nĩ,” hemnĩ, ãjag tỹ kar kỹ tỹ ùn mág kãfór kar nỹtĩ jé, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩn kỹ,” he tóg.

⁵ “Ãjag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ. ãjag tỹ inh mré ke nỹtĩn tugnĩn gĩr tỹ ge jẽ'ỹn nĩ, to há nỹtĩmnĩ, isugrĩn. ãjag tỹ isugrĩn ù tỹ ge to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Inferno ki kutẽ mũ vỹ jagy pẽ nĩ (Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Ùn sĩ tag tóg inh ki rã kỹ jẽ. Kejẽn ù tóg ùn sĩ tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. Ẽn jykre vỹ kórég tãvĩ nĩ. Ẽn hã mỹ tóg há nỹnh mũ vẽ, ù tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ù tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Topẽ vỹ ag ve kónãn pẽ han ke mũ, ag tỹ ù tỹ iso há nỹtĩ ag krĩn kónãn kỹ. Ag tỹ ag krĩn kónãn kỹ tóg ag tỹ inh vĩ mranh ha mẽ tĩ. Û tỹ hẽn ri ke ag tóg ag krĩn kónãn tĩ. Hã ra ag tóg to jagãgtar tãvĩ han ke mũ gé. Topẽ vỹ ag ve kónãn pẽ han ke mũ, ag tỹ ù krĩn kónãn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ “Ã tỹ nén ù vóg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. ã tỹ hẽ kã tá tĩg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. Jagy ti nỹ, ã nĩgnó pir ti, ã tĩg vãnh ti ke gé. ã tỹ nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽ kỹ tóg jagy kãfór nĩ, ã tỹ pẽn régre ra inferno ki kutẽ kỹ, pĩ nhyr vãnh ẽn ki kutẽ kỹ mỹr. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke tóg hã ra há tĩ,” he tóg.

⁹ “Ã tỹ nén ù ki vẽ'ĩ kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã kanẽ ù nám nĩ, ã tỹ ke

mãn tũg jé. Jagy ti nỹ, ã kyvó ti. ã tỹ kanẽ régre ra nũgme ki kutẽ kỹ tóg jagy kãfór nĩ, ã tỹ inferno ki kutẽ kỹ, ã tỹ pĩ nhyr vãnh ẽn ki kutẽ kỹ. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ẽn ve kỹ tóg hã ra há tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Carneiro vãfor to comparação (Lc 15.3-7)

¹⁰ “Hã kỹ gĩr to é he tũg nĩ. Û tỹ ag ki rĩr mũ ag vỹ kanhkã tá nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù ag vẽ, ù tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Inh jóg mré ag tóg nỹtĩ, ti vég ag tóg nỹtĩ, ù tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Hã kỹ gĩr ag to é he tũg nĩ.

¹¹ Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Ûn vãgfor mũ ẽn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Tag to jykrén nĩ. Û tóg carneiro tỹ 100 (ke) tỹ mẽg nĩ. Kejẽn ti mẽg pir tóg vãfor ja nĩ. Kỹ tóg ùn pir ẽn kanẽnh tĩ mũ sir, ti jãvãnh tĩ tóg mũ sir. Ti mẽg e ẽn tóg pãnónh tá nỹtĩ. Ag ré kỹ tóg tĩ mũ sir, ùn vãfor mũ ẽn jãvãnh jé, ùn pir ẽn ti.

¹³ Kỹ tóg ti vég mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ sér pẽ tĩ sir, ha mẽ. Ti mẽg e ẽn tóg ti mỹ há nỹtĩ, ù tỹ 99 (ke) ẽn. Hã ra ti tỹ ùn pir ẽn ve mãn kỹ tóg ti mỹ há tãvĩ nĩ sir, ùn e ẽn tỹ ti mỹ há nỹtĩ kãfór. Kỹ ti fe tóg mrin ke mũ.

¹⁴ Hã kỹ tóg Topẽ mỹ kórég nĩ, ùn sĩ pir vãfor kỹ, ti kren tũ nĩn kỹ, gĩr sĩ pir mỹr. Topẽ pi(jé) tag to há nĩ', inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

Ẽg mré ke ù tỹ Topẽ vĩ mranh

¹⁵ “Kejẽn ã régre vỹ Topẽ vĩ mranh mũ. Kỹ ti venh tĩg nĩ, ã tỹ ti mré vēmén jé, to. Vyrmỹ ti mré vēmén vén nĩ. Hẽn ri ke mũn tóg ã vỹ jēmẽnh mũ, kỹ ã tóg ti kren han mũ sir, ã régre ti.

¹⁶ Ti tỹ ã vỹ jēmẽ sór tũ nĩn kỹ ù mỹ: inh mré ti jyvẽn tĩg, hemnĩ, ùn pir mỹ, ke tũ nĩ kỹ ùn régre ag mỹ. Kỹ ti mré vēmén mãn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ã tỹ ti mré vĩ mẽ jé.

¹⁷ Ti tỹ ãjag vĩ mẽ sór tũ nĩn kỹ vẽnhan kar mỹ tómnĩ sir, inh mré ke kar ag mỹ. Ti tỹ vẽnhan kar vĩ mẽ sór tũ nĩn kỹ ti mré vĩ mãn tũg nĩ sir. “Topẽ vĩ

ki kagtīg ti nī, fóg kórég ag ri ke ti nī,” hemnī ti to. “Topē vī mranh sór ti mū, governo mý jänkamy mǎg tĩ ag ri ke,” hemnī ti to.

¹⁸ Ki hã sóg tó mū, hã ký sóg ãjag mý ke mū, ha mẽ. ãjag tỹ tag ki ũ mý: “kanhkā venh ke tũ ã tóg nĩ,” hen ký tóg venh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ũ mý: “kanhkā ve jé ã tóg ke mū,” hen ký tóg venh ke mū,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ “Ha mẽ, sý ãjag mý nén tónh ke mū ti. Kejēn ãjag kāmĩ ũn régre ag tóg nén ũ to jykrén, ag tỹ Topē mý nén to vĩ jé. Ký ag tóg ti mý nén to vĩ mū sir. Tỹ ag êprā ke nýtĩ, hã ra ag tóg Topē mý nén ũ to vĩ mū. Ký inh jóg tỹ kanhkā tá nĩ tóg ag mý han ke mū, ag tỹ nén to vĩ mū ên ti,” he tóg.

²⁰ “Kejēn ãjag kāmĩ ũn régre ag vỹ iso vēmén tí, kejēn ũn tǎgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vėnhmǎn ký nýtĩ. Ký sóg ag mré nĩ nĩ sir, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã ký Topē tóg ag mý han ke mū, ag tỹ ti mý nén to vĩ mū ti,” he tóg, Jesus ti.

Ũ camarada kórég to comparação

²¹ Ký Pedro tóg ti to kǎtīg ký ti mý: “Senhor,” he mū. “Kejēn inh régre tóg vėnh jykre pǎno han ja nĩ. Ký inh mý ti mý vėnh pǎte fón e han mū? Vėnh pǎte fón tỹ hē ri ke nỹ hỹn há nĩnh mū? Ke tỹ 7 (ke) mý há nĩ?” he tóg, Pedro ti, Jesus mý.

²² Ký Jesus tóg ti mý: “vó,” he mū. “Vėnh pǎte fón tỹ 7 (ke) vỹ pir nĩ,” he tóg. “Vėnh pǎte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vỹ pǎgsĩ nĩ,” he tóg.

²³ “Ha vé, ũ tỹ kanhkā tá nĩ ên tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ to comparación ũ vė, sý tónh ke tag, ha mẽ. Pǎ'i mág ri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pǎ'i mág ên ti. Ký tóg kejēn ag tũ ve sór mū, ag tỹ ti mý név(e) ti.

²⁴ Ký tóg vég mū. Hã ra ti camarada ũ tóg ti mý név(e) mág jē, hã vỹ: 10 mil (ke), he mū.

²⁵ Hã ra ti tỹ ne tỹ kajām ke tóg tũ tĩ, ký ti patrão vỹ ti fón sór mū, jänkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krē ke gé, ti tũ kar mýr, ti tỹ ã kaja to ã név(e) kajām jé.

²⁶ Hã ra tóg ti mý jagy tĩ, ký tóg ti krēm grĩnh ke ký ã jakrĩ tỹ jē mū. Ti

krēm grĩnh ke ký tóg ti mý: “Senhor,” he mū. “Ver isovǎnh sĩ han, kajām jé sóg (ke) mū vǎhã,” he tóg.

²⁷ Ký ti patrão tóg ti jagǎgtǎn mū sir, ã camarada ti, ký tóg ti tovǎnh mū. Ti mý tóg ti név(e) tỹ tũ' he mū. “Ha tĩg, jatun mý,” he tóg mū sir.

²⁸ Ký ti camarada ên tóg tĩ mū sir. Ký tóg ã mré camarada ũ vég mū sir. Tĩ ki tóg név(e) sĩ jē, cruzeiro pir mýr. Ký tóg ti mǎg mū sir. Ti nunh kǎ tóg ti kǎgũg mū, ký tóg ti mý: “inh mý kajām, ã név(e) ti,” he mū, ũn név(e) mág ja ên ti, ũ tỹ ã mý név(e) sĩ ên mý.

²⁹ Ký tóg ti krēm grĩnh ke ký ã jakrĩ tỹ jē mū. Ký tóg ti mý: “ver isovǎnh, vǎhã sóg kajām kǎn ke mū ha,” he mū.

³⁰ Hã ra tóg mẽ jǎvǎnh nĩ. Ký tóg vėse jafǎ kǎtá ti fón mū sir, ti tỹ ti mý kajām jé, ti név(e) ti.

³¹ Hã ra ti mré camarada ũ ag vỹ vég mū, ký tóg ag mý e tí. Ký ag tóg ãjag patrão mý tó kǎn mū sir, ti tỹ nén han mū ti.

³² Ký ti patrão tóg ti jé prēr mū sir. Ký tóg ti to jũ mū. “Jykre kórég pē han ã,” he tóg. “Ã név(e) mág tỹ sóg tũ' he vė, ã tỹ inh mý to vĩn ký.

³³ Ký ã tỹ ã mré camarada ên jagǎgtǎn ke vė vė, isý ã jagǎgtǎn ri ke,” he tóg.

³⁴ Ký tóg ti to jũ mág han mū sir, ti patrão ti. Ký tóg ti ség mū. Ag mý tóg: “ha ti vóg kónǎn,” he mū gé, ti tỹ ã patrão mý kajām kǎn jé, ti név(e) mág ên ti,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “Hã han jé tóg ke mū, inh jóg tỹ kanhkā tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag régre ag mý vėnh pǎte fón pē han sór tũ nĩn ký, ag tỹ kygnē ja ti,” he tóg, Jesus ti.

19

Ěg tỹ ěg prũ fón ke tũ (Mc 10.1-12)

¹ Ký Jesus tóg tó kǎn ja nĩ, ti tỹ ag mý nén tó sór mū ti. Ký tóg Galiléia tá kǎkutē ký goj tỹ Jordão mǎra tĩ mū sir. Israel ag jamā ũ vė gé.

² Ký ũn e ag tóg ti nón mū mū. Ký tóg tá ag kygtǎg kǎn mū sir.

³ Kÿ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tÿ ón kÿ ti vême mẽ sór vê, vênh prũ ke fón to. Kÿ ag tóg ti mÿ: “mÿ ãg tÿ nén ù ù to ãg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

⁴⁻⁵ Kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ. “Topê vĩ rá ki vemnĩ,” he tóg. “Tá tóg rán kÿ nĩ, Topê tÿ nén han mũ ti. Ti tÿ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kÿ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã kÿ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré kÿ tĩnh mũ, ã mÿnh fi ré kÿ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tÿ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré,” he tóg, Topê ti.

⁶ Hã kÿ fag tóg tÿ ùn pir nÿtĩ. Fag pi(jé) tÿ ùn régre nÿtĩ'. Hã kÿ fag tÿ vênh kãpãm tũg nĩ. Topê tÿ fag tÿ ùn pir han vê mÿr,” he tóg, Jesus ti.

⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ ke mãn mũ. “Hã ra Moisés tóg ãg mÿ: “fi mÿ vênh rá nĩm kar kÿ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tÿ ne jé ãg mÿ tag tó ja nê?” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mÿ, ãjag tÿ vênh kanhrãn sór tũ nÿtĩn kÿ, hã kÿ tóg ãjag mÿ: ha fi fón ge, he ja nĩ. Hã ra Topê tóg tag han ja tũ nĩ, ti tÿ nén kar han ve ki.

⁹ Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mũ. ãjag tÿ ãjag prũ fi fón kÿ ù fi tÿ prũg mãn kÿ ãjag prũ tũ fi vê sir, ha mẽ. ãjag tÿ fi tÿ ù mré nÿ tugrĩn fi fón kÿ tag hã ne pãgsĩ nÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kÿ ti mré mũ tĩ ag mÿ tóg e tĩ, ti vĩ tag, hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ge nĩn kÿ tóg tÿ ù nÿ, ãg prũg kÿ,” he mũ. “Ëg tÿ ãg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn kÿ tóg vênhmÿ nÿ, kÿ ãg hÿn prũg sór tũ nĩ,” he ag tóg.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ùn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topê tóg ù ag mÿ: ha prũg tũg, henh ke mũ, ãn ag hã vÿ prũg ke tũ nĩ,” he tóg.

¹² “Û ag tóg kurĩ nÿtĩ, ag mur mũ kã. Kÿ ù ag tóg kurĩ nÿtĩ gé, ag tÿ ag grãfy kym kÿ. Kÿ ù ag tóg kurĩ ri ke nÿtĩ gé, ag tÿ Topê to jykrén kÿ, ag tÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ãn tugrĩn prũg sór tũ nÿtĩn kÿ. Û tÿ to jykrén mũ ãn jé to jykrén,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ gÿr ag to há nĩ (Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Kÿ fag tóg gÿr tatĩ kãmũ mũ, ti tÿ ã nĩgé tÿ ag mẽ jé, ti tÿ ag to Topê mré vĩ jé. Hã ra Jesus mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tÿ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “vĩ tũg nĩ, gÿr ag mÿ,” he mũ, “gÿr ag tÿ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tÿ ge hã vÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ãn tÿ tÿ pã'i nĩ ãn krêm nÿtĩ nĩ,” he tóg.

¹⁵ Kÿ tóg ag mẽgmẽ kãn mũ sir, ã nĩgé tÿ. Ag mẽgmẽ kãn kÿ tóg tá kãkutẽ mũ sir.

Kyrũ rico kãmẽ (Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Kÿ vãhã ù tóg ti tá jun mũ sir. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Hã ã tóg jé,” he tóg. “Sÿ inh rĩr krÿg ja tũ vênh há tóg tĩ. Ti ve jé inh hÿn vênh jykre há tÿ hẽ ri ke han ke mũ?” he tóg.

¹⁷ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ ne jé inh ki vênh jykre há jẽmẽ sór nê?” he mũ. “Ûn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Ti tÿ ãg jyvẽn ãn ki króm nĩ, ã tÿ rĩr krÿg ja tũ ve sór kÿ,” he tóg.

¹⁸ Kÿ tóg ti mÿ: “ti tÿ ãg jyvẽn tÿ hẽ ri ke nê?” he mũ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ti tÿ ãg jyvẽn tag hã vê, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, nén ù péju(g) tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ,

¹⁹ ã nÿ mré ã jóg kamẽg nĩ, ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tÿ vênh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Kÿ kyrũ tóg ti mÿ: “tag kar ki sóg króm tĩ,” he mũ. “Kÿ ne nÿ hÿn ver inh mÿ tũ tĩ?” he tóg.

²¹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ vênh jykre há han sór kÿ tag han nĩ, ha mẽ,” he mũ. “ã tũ kar vãm tũg. Kÿ ùn jagãgtar ag mÿ vin, jãnkamy ti, kÿ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtũg nĩ, ã tÿ inh mré tũg jé,” he tóg, Jesus ti.

²² Kyrũ ãn tÿ ti vĩ tag mẽ kÿ tóg fe kaj han kÿ tĩ mũ sir. Ti tũ vÿ e nÿtĩ, hã kÿ tóg ti mÿ vênhmÿ tĩ.

²³ Kÿ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ kãmén mũ sir. “Sÿ ke há vê, hã kÿ sóg ke mũ. Jagy ti nÿ, ùn rico tÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ãn tÿ tÿ ãg pã'i nĩ vênh ke ti,” he tóg.

24 “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mãn mÿ. Cavalo pãnĩ sór vÿ prėj nor fĩn kutě tũ nĩ mÿr,” he tóg. “Ti tÿ fĩn kutě há nĩ ra tóg ver jagy tĩ vě, ùn rico tÿ ù tÿ kanhkã tá nĩ ěn tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

25 Kÿ tóg ti mré mÿ tĩ ag mÿ e tĩ, ti vĩ tag. Kÿ ag kaně tóg jur mÿ. “Kÿ ù hÿn kren ke tũ nĩ,” he ag tóg.

26 Kÿ Jesus tóg ag ki ěvãnh mÿ, kÿ tóg ag mÿ: “ěprã ke ag vÿ vėsóg ki tá jun ke tũ nĩ,” he mÿ. “Topě hã tóg ãjag tÿ tá jun han ki kanhró nĩ, ti tÿ nén ù kar tÿ hě ri ken há nĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

27 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Nén kar ré kÿ ěg mÿ mÿ, ã mré. Tag to ěg hÿn ne venh ke mÿ?” he tóg.

28 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “sÿ ke há vě, hã kÿ sóg tó mÿ,” he mÿ. “Inh mré ãjag tóg mÿ mÿ. Tÿ sóg ěprã ke fi kósın nĩ. Kejěn sóg inh nĩgja kri nĩnh mÿ, isÿ věnh kar jykre tugnÿm jé. Sĩnvĩ inh nĩnh mÿ, kurã ěn kã. Nén kar han mãn jé sóg ke mÿ, kurã ěn kã. Kÿ ãjag tóg ãjag nĩgja kri nĩgnĩg kÿ nÿtĩnh mÿ gé, nĩgja tÿ 12 (ke) kri, ãjag tÿ povo tÿ Israel kar jykre tugnÿm jé, povo tÿ 12 (ke) tag ag jykre,” he tóg.

29 “Jó ù tóg isugrĩn ã jamã ré kÿ tĩ mÿ, ã kãke, ã jãvy, ã ve, ã panh, ã mÿnh, ã japÿ ré kÿ tóg tĩ mÿ, inh jykre tugrĩn. ěn vÿ tóg věnh kato ã tÿ ěprã ré kÿ tÿg ja ěn e ri ke venh ke mÿ, tag ki, ěprã. Kÿ tóg rĩr krÿg ja tũ ěn venh ke mÿ gé,” he tóg.

30 “Jãvo tag ki ùn mág ù ag kãsir nÿtĩnh ke vě, tá tere kÿ, kÿ tag ki ùn kãsir ù ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩnh ke vě, tá tÿ pã'i nĩnh ke vě,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ kanhkã jykre tó vě.

20

Uva ki rãnrãj tĩ ag to comparação

1 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ù tÿ kanhkã tá nĩ ěn tÿ tÿ ěg pã'i nĩ vÿ ge nĩ, ha mě,” he mÿ, to comparação han kÿ. “Patrão ri ke tóg nĩ. Kusã ki tóg tĩ mÿ, 6 horas ki, camarada ag jãvãnh jé, ag tÿ ti jakré ki rĩr jé.

2 Kÿ tóg ù ag věg mÿ sir. Ag mré tóg věnh rãnrãj kaja to jykren mÿ, hã vÿ:

jãnkamy pir, he mÿ, por dia kaja ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ha ki rĩr mÿjěg,” he mÿ sir.

3 Kÿ ag tóg mÿ mÿ. Hora tãgtũ tÿg kÿ, 9 horas ki tóg tÿg mãn mÿ, ù ag jãvãnh jé gé. Kÿ tóg ù ag věg mÿ gé sir. Véké ag tóg ěmã kuju tá nÿtĩ, rãnrãj tũ kÿ.

4 Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ inh jakré ki rĩr mÿjěg,” he mÿ gé. “Kajãm jé sóg ke mÿ, ti kaja tÿ,” he tóg.

5 Kÿ ag tóg mÿ mÿ.

Hora tãgtũ ù tÿg kÿ, meio dia ki tóg ù ag jãvãnh tÿg mãn mÿ, 3 horas ki tóg tÿg mãn mÿ gé. Ag ve kÿ tóg ag mÿ ke mÿ gé, kÿ ag tóg mÿ mÿ gé, ti jakré ki rĩr jé.

6 Vãhã tóg rãkãnh mÿ sir. 5 horas ki tÿg mãn kÿ tóg ù ag věg mÿ gé, véké jěgĵě kÿ nÿtĩ ag. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé rãnrãj tũ nĩ ně?” he mÿ. “Kurã kar ki ãjag tóg ki nÿtĩ, rãnrãj tũ nÿtĩ ra,” he tóg ag mÿ.

7 Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra ù tóg ěg mÿ: ha inh rãnrãj han, he ja tũ nĩ,” he mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ha inh jakré ki rĩr mÿjěg ge,” he mÿ sir. Kÿ ag tóg mÿ mÿ gé.

8 Kuty kÿ ag patrão tóg ã tũ ki rĩr tĩ ěn mÿ: “ha ag jé prěr,” he mÿ, 6 horas da tarde ki. “Ag mÿ ti kaja ti nĩm,” he tóg. “Ûn tÿ rãkãnh kÿ kãmũ mÿ ag mÿ nĩm vén, kar kÿ ù tÿ kusã ki kãmũ mÿ ag mÿ nĩm rěn,” he tóg ti mÿ. Kÿ tóg ke mÿ, ti tũ ki rĩr tĩ ti.

9 Kÿ ù tÿ rãkãnh kÿ junjun mÿ ag vÿ ãjag kaja ti mãn mÿ, hã vÿ: jãnkamy pir, he mÿ. Ag rãnrãj sĩ ra ag tóg por dia kaja věg mÿ sir.

10 Kÿ ù tÿ kusã ki rãnrãj mÿ ag tóg to jykren mÿ. “Ti hÿn ěg mÿ ti kaja kãfór han ke mÿ, ěg tÿ kurã kar ki rãnrãj kÿ,” he ag tóg mÿ, to jykren kÿ. Hã ra tóg ag mÿ jãnkamy pir ěn nĩm mÿ gé sir, por dia kaja ěn.

11 Ag tÿ jãnkamy ěn mãn kÿ ag tóg ti to jũ mÿ, ãjag patrão to.

12 Kÿ ag tóg ti mÿ vĩ mÿ. “Tag ag vÿ hora pir ki rãnrãj, jãvo ã tóg ag mÿ ěg kaja ri ke han. Kurã kar ki ěg tóg rãnrãj mÿr, to ěg ron, ti rÿ jagy ra ěg

tóg to krónh ke ja tũ nĩ,” he ag tóg, ãjag patrão mÿ.

¹³ Kÿ tóg ag kãmĩ ù mÿ ke mũ, ag patrão ti. “Sÿ ã ki kygnê pijé!,” he tóg. “Inh mré ã tóg jãnkamy pir to jykrén ja nĩ, hã kÿ sóg ã mÿ nĩm mũ, jãnkamy pir ti.

¹⁴ Kÿ ã tũ mãn kÿ tÿg. Hã ra sóg ag mÿ nĩm sór mũ gé, sÿ ã mÿ nĩm ja ên ri ke.

¹⁵ Isũ vê mÿr, jãnkamy ti, kÿ sóg sÿ tÿ nén han sór mũ ên han mũ. ã mÿ jũ', isÿ ag mÿ vĩ há han to?” he tóg ti mÿ, patrão ti.

¹⁶ Hã kÿ êgno tá kãmũ ag vÿ ùn kãmũ vén mũ ag ri ke nÿtĩnh mũ, tãpÿr kÿ, jãvo ùn kãmũ vén mũ ag vÿ êgno tá kãmũ mũ ag ri ke nÿtĩnh mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ã ter ke tó mãn
(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Kÿ Jesus tóg Jerusalém ra tÿg sór mũ. Kÿ tóg vÿrmÿ ù tÿ 12 (ke) ên ag mré vēmén mũ. Ag tÿ ã mré êpÿr jagma mũn kÿ tóg ag mré vēmén mũ, ag tÿ êmĩn jagma mũn kÿ.

¹⁸ “Ha vé,” he tóg. “Jerusalém ra êg tóg mũ mũ,” he tóg. “Êpÿrã ke fi kósin ên vÿ jagtar ke mũ. Inh hã vê. Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ãjag tÿ isÿ nén han sór mũ ên han ke mũ, Topê vĩ to professor ag ke gé. Ag tÿ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vê.

¹⁹ Kÿ ag tóg fóg ag mÿ inh fêg ke mũ sir, ên ag tÿ iso é he jé, ag tÿ inh mrãnmrãn jé, ag tÿ ka to isa jé. Kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn régre ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór
(Mc 10.35-45)*

²⁰ Kÿ Zebedeu krê ag mÿnh fi tóg Jesus venh kãtĩ mũ, fi krê ag mré. Tĩ krêm fi tóg mũg ke mũ, fi tÿ ti mÿ nén (ũ) to vĩ sór kÿ.

²¹ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ ne to vĩ sór nê?” he mũ. Kÿ fi tóg ti mÿ: “kejên ã tóg tÿ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kÿ inh krê tag ag tÿ ã rã hã nÿtĩnh há tóg tĩ, ù tÿ ã pëgja tá nĩ jé, kÿ ù tÿ ã jakãnh tá nĩ jé,” he fi tóg, ti mÿ.

²² Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ nén to vĩ mũ ki kagtÿg ãjag tóg nÿtĩ,” he mũ. “Jagy ti nÿ. ãjag mÿ inh ri kén jagtar sór mũ? ãjag mÿ tovãnh ke tũ nĩ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. “Tovãnh ke tũ êg nĩ,” he ag tóg, ti mÿ.

²³ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ, jagãgtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Hã ra isũ tũ vê, sÿ ãjag mÿ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pëgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ. Ha inh jakãnh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé, isũ tũ vê. Topê tÿ ùn mÿ: ha ti rã hã nÿtĩ, henh ke mũ ên ag hã tÿ inh rã hã nÿtĩnh ke vê,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Hã ra ù tÿ 10 (ke) ag tóg mēg mũ, ùn régre ag tÿ Jesus mÿ tag to vĩ ja ti. Kÿ ag tóg ag to jũ mũ.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ag jé prêr kãn mũ, kÿ tóg ag mÿ: “fóg ag pã'i ag jÿkre ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ,” he mũ. “Vênh kar jëgnêg ag tóg tĩ mÿr, kÿ ag mág ag tóg vênh kar mÿ: gemnĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kÿ,” he tóg.

²⁶ “Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór mũ? Kÿ tÿ jagnê camarada ri ke nÿtĩmĩnĩ, jagnê tũ ki rĩr kÿ.

²⁷ ãjag mÿ tÿ pã'i nÿtĩ sór mũ? Kÿ tÿ jagnê krêm ke nÿtĩmĩnĩ, tÿ ùn kãsir nÿtĩmĩnĩ.

²⁸ Hã kÿ sóg camarada tũ nĩ gé. Sÿ tÿ camarada nĩ jé sóg kãtÿg, sÿ ãjag ki rĩr jé. Tÿ sóg êpÿrã ke fi kósin nĩ. Hã kÿ sóg vênh kar jagfÿ ter ke mũ, sÿ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ùn kyvó ag tÿ há' he
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Hã ki ag tóg Jerusalém ra mũ mũ. Kejên ag tóg cidade tÿ Jericó fĩn rãm kÿ ag tóg tá pa mũ, hã ra ù tÿ hên ri ke ag tóg Jesus nón mũ mũ.

³⁰ Êpÿr ên tá, êmĩn ên tá ùn kyvó ag tóg nĩgnĩ kÿ nÿtĩ nĩ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg Jesus tÿ jagma tÿg mēg mũ. Kÿ ag tóg ti jé prêr mũ. “!..Senhor..!” he ag tóg. “!..Davi kósin', êg jagãgtãn ra..!” he ag tóg.

³¹ Kÿ ag tóg ag to jũgũ mũ, ti nón mũ ù ag. “Mê kã nÿtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prêr mãn', prêr mãn' he mũ,

jamã hár(a). “!..Senhor, Davi kósín!, ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

³² Kĩ Jesus tóg krÿg he mũ, kĩ tóg ag jé prêr mũ. Kĩ tóg ag mÿ: “ne to ãjag vÿ, sÿ ãjag mÿ han jé?” he mũ.

³³ Kĩ ag tóg ti mÿ: “ãg tÿ ãvãnh há tóg tÿ,” he mũ.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ag jagãgtãn mũ sir. Ag kanê mÿgmÿg tóg mũ sir. Kĩ ag tóg ãvãnh há han mũ sir. Ti nón ag tóg mũ mũ sir.

21

Jesus tÿ Jerusalém tá jun

(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Ag mũn kĩ ag tóg Jerusalém kakó tá junjun mũ, ãmã tÿ Betfagé tá, krÿ tÿ Oliveiras tá. Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tÿ régre ag jÿgnÿg mũ, ãmã ãn ra.

² Kĩ tóg ag mÿ: “ãmã ãn ra mũjÿg, ãg jo ãmã nÿ ãn ra,” he mũ. “Tá ãjag tóg burrica fi venh mũ. Se kĩ fi jÿ. Fi kósín vÿ fi mré jÿ nÿ. ãn fi kavãn kĩ fi pére kãmũmnÿ.

³ Hÿn ri ke mũn ag tóg ãjag mÿ vÿ sór mũ, fi to. Kĩ ag mÿ: “ãg Senhor vÿ fi ve sÿ han sór mũ. Kãnhmar tóg fi jÿnÿ mãn mũ,” hemnÿ,” he tóg, Jesus ti.

⁴ Hã ra tóg rán kĩ nÿ gé, tag. Topê vÿ tó tÿ tóg tag rán ja nÿ, ha mẽ.

⁵ “Sião tá ke fag mÿ tag tómnÿ, ha mẽ. Hã vé, ã pã'i tÿ rei tóg ã ki jun ke mũ, hemnÿ. Vÿnh kar to tóg fe há nÿ, jÿ vãnh nÿn kĩ, ã Senhor ti. Burrica kri tóg nÿ nÿ, fi kósín kri, ãg tu tÿ ãn fi kósín kri mÿr,” he tóg, Topê vÿ tÿ rán kĩ nÿ ki. Hã ra tóg ge nÿ.

⁶ Kĩ ti mré mũ tÿ ag tóg mũ mũ, burrica fi mãn jé.

⁷ Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósín mré. Kĩ ag tóg ãjag kur tÿ kri vãm mũ, kĩ tóg kri nÿ mũ.

⁸ Kĩ vÿnh e ãn ag tóg ãjag kur tÿ ãpÿy kri kugjén mũ, ãmãn kri. Kĩ ã ag tóg ka féj kre kĩ ãpÿy kri vãvãm mũ sir. Ag tÿ ti jamãn sÿnvÿ han sór vÿ.

⁹ Kĩ ã ag tóg ti jamÿ mũ mũ, jo ã ag ti nón mũ mũ. ãn ag tóg prÿnprÿr mũ sir. “!..Viva, Davi kósín..!” he ag tóg mũ. “!..Sér tóg tÿ, pã'i vÿ ãg tá jun, ãg

Senhor mág tÿ ti jÿnÿn kĩ..! !..Topê tá tóg kãtÿg, ã tÿ kynhmÿ nÿ ãn tá, viva..!” he ag tóg, prÿnprÿr kĩ.

¹⁰ Hã ki ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kĩ tá ke kar ag vÿ ti venh kãmũ mũ. Ag mÿ tóg e tÿ, kĩ ag tóg ti to: “ũ nÿ?” he mũ.

¹¹ Kĩ ti mré kãmũ mũ ag vÿ ag mÿ: “Topê vÿ tó tÿ ãn vÿ,” he mũ. “Jesus vÿ, Nazaré tá ke ãn vÿ, Galiléia tá ke ãn,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ Topê jo ãn krÿm ag pan

(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹² Kĩ Jesus tóg Topê jo ãn kãra rã mũ. Kĩ tóg tá ke ag pan kãn mũ sir, nÿn vender he tÿ ag, nÿn comprar he tÿ ag ke gé. Topê jo ãn krÿm ag tóg negociar he tÿ, jãnkamy trocar he ag tóg tÿ gé. Ag tÿ nÿn kri vin jafã tÿ tóg vyryn ke mũ sir. Sórág vender he tÿ ag nÿgnÿ jafã tÿ tóg vyryn ke mũ gé sir.

¹³ Ag mÿ tóg: “Topê vÿ rá to jykrén nÿ,” he mũ. “Tag vÿ rán kĩ nÿ, ha mẽ. “Inh ãn jiji vÿ tÿ Topê mré vÿ jafã nÿ,” he tóg, Topê vÿ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topê mré vÿ jafã tag krÿm nÿn kar pigju(g) mũgtÿ, kĩ tóg bandido ag jamã ri ke nÿ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kĩ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁴ Kĩ ãn kyvó ag tóg ti to junjun mũ sir, ãn kónhgrÿ ag ke gé, ti tÿ Topê jo ãn krÿm jÿn kĩ. Kĩ tóg ag tÿ há' he kãn mũ sir.

¹⁵ Hã ra Topê tÿ ki rÿr tÿ ag tóg tá nÿtÿ, Topê vÿ to professor ag ke gé. Tÿ tÿ ag tÿ há' he vég ag tóg mũ. Gÿr ag vÿ mẽg ag tóg mũ gé. Topê jo ãn krÿm ag tóg nÿtÿ, gÿr ag, kĩ ag tóg Jesus mÿ prÿnprÿr mũ. “!..Viva, Davi kósín..!” he ag tóg mũ, prÿnprÿr kĩ. Kĩ pã'i ag tóg jÿgjÿ mũ, Jesus to.

¹⁶ Hã kĩ ag tóg ti mÿ vÿ mũ. “ã mÿ ag prÿnprÿr mẽg tÿ?” he ag tóg. Kĩ Jesus tóg ag mÿ: “vó,” he mũ. “Hã ra Topê vÿ rá to jykrén nÿ,” he tóg. “ãn kãsir ag vÿ iso vÿ há han tÿ,” he tóg, Topê vÿ ki. “ãn pafa mũ ag vÿ ãnh mÿ vÿ há pÿ han tÿ. ã hã ne tag han', ãn kãsir ag tÿ ãnh mÿ vÿ há han jé,” he tóg, Topê mÿ, Topê vÿ tÿ rán kĩ nÿ ki,” he tóg, Jesus ti.

17 Tag tó ký tóg ag ré ký tĩ mũ sir. Cidade tá tóg kãkutẽ mũ, ãmã tỹ Betfagé ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

*Ka tỹ figueira tóg
(Mc 11.12-14, 20-24)*

18 Tỹ vaj ký kusã ki tóg cidade ra tĩg mãn mũ. ã tĩg ký tóg kókĩr mũ.

19 Ký tóg ka tỹ figueira vég mũ sir, ký tóg ra tĩ mũ, ti kanẽ ko jé. Hã ra tóg kanẽ tũ nĩ. Féj tãvĩ tóg jẽ, ký tóg ti mỹ vĩ mũ. “Kanẽ han mãn ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mũ. Ký tóg tóg mũ sir vêsỹmér, ka ti.

20 Ký ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ sir, ti tóg mũ ti. Ký tóg ag mỹ e tĩ. “Vêsỹmér tóg tóg ja nĩ,” he ag tóg. “Ti hẽ ri ké?” he ag tóg.

21 Ký Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ sir. “Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ,” he tóg. “Inh ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isỹ ka tỹ figueira mỹ: “tóg ra,” hen ký tóg tóg ja nĩ. Inh vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge há han ký. Hã ra to: “Topẽ mỹ inh vĩ mẽg mũ vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Ký ãjag tỹ kejẽn pãnónh mỹ: ha kutẽ, goj nig ki, hen ký tóg kutẽ mũ, ãjag tỹ ti kutẽnh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn ký.

22 Ký ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩn ký to: “han jé tóg ke mũ,” hemnĩ. Ký tóg ãjag mỹ han mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ù tỹ ã jẽnẽg mũ tó tũg
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)*

23 Ký tóg cidade tá jun ký (tóg) Topẽ jo ãn kãra rã mãn mũ sir. Ký Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti ki jẽmẽ sór vẽ, hã ký ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé?” he mũ. “Û nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

24 Ký Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jẽmẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “ãjag tỹ inh mỹ tó há han ký sóg ãjag mỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg.

25 “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ký ti mỹ kanhkã tá vẽn jykre han ja nĩgtĩ,

ẽprã vẽn jykre vó? Û nỹ ti jẽnẽ?” he tóg, Jesus ti.

Kỹ ag tóg ti vĩ to jykren mũ jagnẽ mré. “Ëg tỹ ti mỹ: Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽ, hen ký tóg ãg mỹ: ký ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ nĩ nẽ? henh ke mũ.

26 Ëg tỹ hã ra ti mỹ: ẽprã ke jykre ja vẽ, hen ký ãg tóg vẽn kar kato tẽ mũ sir. Ag kar vỹ João to: Topẽ vĩ tó tĩ pẽ ja vẽ, he tĩ. Ký ãg tóg ag kamẽg mũ, vẽn e ãn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ, pã'i ag.

27 To jykren ký ag tóg Jesus mỹ: “ãg pi(jé) João jykre ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Ón ký ag tóg ke mũ. Ký tóg ag mỹ: “ký sóg ãjag mỹ tónh ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh jẽnẽg mũ ti,” he mũ. ã kato tẽ mũ ag mỹ tóg ke mũ, Jesus ti.

Ûn krẽ régre to comparação

28 Ký tóg ag kanhrãn ký ag mỹ: “tag to jykren nĩ, ha mẽ,” he mũ sir. “Û tóg kósin régre nĩ. Kejẽn tóg ùn sanh to tĩg ký ti mỹ: “inh kósin,” he mũ. “Ûri inh jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg.

29 Ký tóg ã panh ti mỹ: “vó,” he mũ. Kar ký tóg to jykren mãn ký (tóg) tĩ mũ sir, ẽpỹ ra.

30 Ký ti panh tóg ti jãvy mỹ ke mũ gé sir. “Ûri inh jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg mũ gé. Ký ti jãvy tóg: “hej,” he mũ, ã panh ti mỹ. Hã ra tóg tĩ tũ nĩ.

31 Ký ù tỹ hẽ nỹ ti panh vĩ ki króm hỹn?” he tóg, Jesus ti. Ký ag tóg ti mỹ: “ũn sanh ti,” he mũ. Ký Jesus tóg ag mỹ: “hỹ, hã vẽ,” he mũ. “Hã ký sóg ãjag mỹ ke mũ. Û tỹ governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ù ag vỹ Topẽ vĩ mranh, hã ra ag tóg to jykren mãn ký (ag tóg) ãjag jykre tovãnh. Ký ùn mén e ù fag vỹ ãjag jykre kórég tovãnh gé. Hã ký ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, fag ke gé. Tĩ kósin sanh ri ke ag hã vẽ. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ón ký Topẽ mỹ: “hej,” he mũ ra.

32 João vỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ti jykre kuryj jagma mũ jé. Hã ra ãjag tóg ti vĩ kri nĩm ja tũ nĩ. ãjag jãvo ù tỹ governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag vỹ ti vĩ kri fi ja nĩ, ùn mén e fag ke gé. Tag ve ãjag mỹr. Ge ra ãjag tóg ãjag

jkre tovãnh tũ nĩ, João vĩ kri nĩm tũ ãjag nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada kórég ag to comparaçãu

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “sỹ ãjag mĩ ãjag tỹ Topẽ tovãnh to comparaçãu han mãn ke vẽ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Uva krãn tóg nĩgtĩ, nãn kanẽ tỹ vinho han jafã ãn. Ā jakré tag to tóg rón mũ. Kĩ tóg kũm kũ uva jẽgmĩ jafã han mũ. Kĩ tóg ki pãjó han mũ gé. Kĩ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ag mĩ tovãnh mũ, ag tỹ ti mré ti kanẽ vẽn kãpãm jé. Kĩ tóg tĩ mũ, ga ù ra.

³⁴ Ti kanẽn kũ tóg ã camarada ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ ag mĩ ti tũ vin jé, uva kanẽ ti.

³⁵ Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mũ sir, ti camarada ag. Û mrãnmrãn ag tóg mũ, ù tén ag tóg mũ, ù pin ag tóg mũ, pó tỹ.

³⁶ Kĩ tóg ag mĩ ã camarada ù ag jẽgnẽ mãn mũ gé sir, ùn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãn kãn mũ.

³⁷ Vãhã tóg ag mĩ ã kósin jẽnẽg mũ. “Ag hỹn ti kamẽg mũ, inh kósin ti,” he tóg, hã kũ tóg ti jẽnẽg mũ.

³⁸ Kĩ ag tóg ti vэг mũ, ti kósin ti. Kĩ ag tóg jagnẽ mĩ: “kejẽn ěkré tag vỹ tỹ ti tũ nĩnh ke mũ,” he mũ. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ěg tũ nỹnh jé,” he ag tóg mũ, patrãu kósin to.

³⁹ Kĩ ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ró pãte ag tóg ti kutẽm kũ (ag tóg) ti tén mũ sir.

⁴⁰ Kejẽn ag patrãu vỹ kãtĩg ke mũ, ù tỹ nãn krãn ja ãn. Kỹn hỹn hẽ ri kenh mũ, ã camarada ag tỹ?” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ Kĩ ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag tóg ti mĩ: “vẽn jykre pãno han ag tóg mũ mĩr, uva ki rĩr tĩ ag,” he mũ. “Ag kãgtén jé tóg ke mũ, jũ kũ, ag patrãu ti, kũ tóg uva kré ãn tỹ ù mĩ tovãnh ke mũ, ag tỹ ti mré vẽn kãpãm jé, ti kanẽ ti,” he ag tóg ti mĩ. Û tỹ ti vĩ mẽg mũ ag tóg ke mũ, Jesus mĩ.

⁴² Kĩ tóg ag mĩ: “hỹ,” he mũ. “Kỹ Topẽ vĩ rá tag to jykren nĩ gé, ha mẽ: pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mĩ tóg kórég ja nĩ, pó ãn ti.

Hã ra Topẽ tóg pó ãn hã tỹ ãn nũna han mũ. ěg Senhor mág tỹ há vẽ mĩr, hã kũ tóg ěg mĩ e tĩ, ěg tỹ ve kũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti, veso pó tỹ comparaçãu ù han kũ.

⁴³ “Hã kũ sóg ãjag mĩ ke mũ. Ājag tỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke vẽ vẽ, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Û ag vỹ venh ke mũ, povo ù ag, ag tỹ inh vĩ kri fi kũ,” he tóg.

⁴⁴ “Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kũ ag tóg kri vár kũ tũ' henh ke mũ. Kĩ pó tag vỹ ù tỹ hẽn ri ke ag kri kutẽnh ke mũ gé, kũ tóg ag tỹ nãmnam ke kãn mũ, ag kri kutẽ kũ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rá tũ tũgrĩn nũgme ki vár ke tón hã vẽ.

⁴⁵ Kũ ag tóg mẽg mũ sir, Jesus vĩ ti. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ mẽg mũ, Fariseu ag ke gé. Mẽ kũ ag tóg vãhã to jykren mũ sir. “ěg hã to tóg uva ki rĩr tĩ kórég ag to comparaçãu tag han ja nĩ,” he ag tóg mũ sir, ki kanhrãn kũ.

⁴⁶ Hã kũ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vẽn e ãn kamẽg mũ. “Topẽ vĩ tó tĩ pẽ vẽ,” he ag tóg, Jesus to, vẽn e ãn, hã kũ pã'i ag tóg povo ãn ag kamẽg kũ ti ség tũ nĩ ver.

22

Vẽn prũg to comparaçãu
(Lc 14.15-24)

¹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ comparaçãu ù han mãn mũ sir.

² “Û tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Tỹ tóg pã'i mág ri ke nĩ. Ti kósin prũg ken kũ tóg to festa mág han sór mũ, pã'i mág ti.

³ Hã kũ tóg ã camarada ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ ti tỹ ùn mĩ tó ja ag mĩ: “ha kãmũ jẽg, festa kon jé,” he jé. Hã ra ag tóg kãmũ jãvãnh nỹtĩ.

⁴ Kĩ tóg ag mĩ ã camarada ù ag jẽgnẽ mãn mũ. “Ag mĩ: “kãn inh huri, vjẽn ti, he ti, ěg patrãu ti,” hemnĩ,” he tóg. “Boi kãgtén inh huri, boi tãgy ãn mré hã. Nãn kar vỹ kynkar kũ nỹtĩ. Kãmũ jẽg ra, inh festa to, he ti, ěg patrãu ti,” hemnĩ ag mĩ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mĩ. Kũ ag tóg mũ mũ.

⁵ Hã ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ, kũ ag tóg ti camarada ag to é he mũ. Û tóg ã japỹ ra tĩ mũ, ù tóg ã negócio nón tĩ mũ.

⁶ Û ag tóg hã ra ti camarada ag kugmĩ kũ (ag tóg) ag vóg kónãn mũ gé sir, ag kátén ag tóg mũ sir.

⁷ Kũ pã'i mág tóg ag to jũ mũ. Kũ tóg ã krēm pã'i ag jěgně kũ ag kãgtén mũ gé sir, ù tỹ ti camarada kãgtén ja ěn ag. Ag ĩn kugprũg ag tóg mũ sir.

⁸ Kũ tóg ã camrada ag mỹ: “inh festa vỹ kar kũ nĩ ha,” he mũ. “Hã ra ag tóg kãmũ jãvãnh nỹtĩ, isỹ ùn mỹ vėnh vĩ jěně ja ag, ag kórég nỹtĩn kũ.

⁹ Ha mũjěg, ěpỹ ra, ěmĩn vėnh kãpóv (ja) ra ke gé. Ājag tỹ ù ve kũ ti mỹ: “ha festa venh kãtĩg,” hemnĩ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mỹ.

¹⁰ Kũ ag tóg mũ mũ. Ājag tỹ ěpỹ tá ù ve kũ ag tóg ag mỹ ke mũ. Vėnh kar mỹ ag tóg tó mũ sir, ùn jykre há ag mỹ, ùn jykre kórég ag mỹ ke gé. Hã kũ tóg fór mũ sir, clube ti.

¹¹ Kũ pã'i mág tóg kãrã mũ sir, ag vigve jé, ù tỹ festa to kãmũ ag. Kũ ù tóg tá jě nĩ, hã ra tóg festa to kur tu tũ nĩ.

¹² Kũ tóg ti mỹ: “festa to kur tu tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mũ. “Ā hã ne tóg kur kórég tu sór mũ', inh festa ki',” he tóg, ti mỹ. Hã ra tóg vỹ tũ nĩ sir.

¹³ Kũ pã'i mág tóg ã camarada ag mỹ: “ha ti mrĩnh, ti pėn, ti nĩgé, ha ti fón, re tá,” he mũ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. Ājag jã tỹ ag tóg gyngyn ke tĩ sir, gangan ke ag tóg tĩ sir, vėso jũgũ kũ.

¹⁴ Ge ti nĩ. Û tỹ hėn ri ke jé sóg prěr tĩ, hã ra ti pipir nỹtĩ, ùn kuprėg kũ nỹtĩ ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ěg tỹ kanhkã tá festa venh ke tón hã vė.

*Ag tỹ imposto to ti ki jěmě
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Kũ Fariseu ag tóg jagně mré Jesus to jykren mũ sir. Ag tỹ ti vĩ to ti se sór vė. Hã kũ ag tóg: “tĩ vỹ tỹ hě to ěg hỹn ti senh mũ?” he mũ.

¹⁶ Tag to jykren kũ ag tóg sir Jesus mỹ Ājag mré ke ù ag jěgněg mũ, Herodes mré ke ù ag mré hã, ag tỹ ón

kũ ti ki jěmě jé, ag tỹ ti vĩ to ti se jé. ěn ag tỹ Jesus tá junjun kũ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ā jykre kuryj nĩn ki kanhró ěg tóg nỹtĩ,” he ag tóg. “Hã kũ ã tóg Topě to ěmĩn ki ěg kanhrãn há han tĩ. Vėnh jykre pir hã han ã tóg tĩ. Û tỹ vėnh jykre há hã han ve nĩ mũ ra ã tóg ti jykre ki kanhró kar nĩ,” he ag tóg mũ, ón kũ, Jesus mỹ.

¹⁷ “Hã kũ, ěg mỹ ã tỹ nén to jykren mũ tómnĩ. Mỹ ha nỹ', ěg tỹ pã'i mág tỹ imperador mỹ jãnkamy ěn nĩm ti', imposto kajãm jé? ěg mỹ hỹn nĩm mũ', vó mỹ vó?” he ag tóg mũ, ón kũ ti ki jěmėn kũ.

¹⁸ Hã ra Jesus tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã kũ tóg ag mỹ: “Ājag ne tóg ón kũ inh ki jěmě sór mũ'.” he mũ. “Jykre régre Ājag nỹtĩ mỹr,” he tóg.

¹⁹ “Inh mỹ jãnkamy jun, imposto kajãm jafã ěn ti,” he tóg. Kũ ag tóg ti mỹ ù jun mũ sir, jãnkamy ti.

²⁰ Kũ tóg ag mỹ: “ũ jiji nỹ kã nĩ, ù kãggrã nỹ kã nĩ?” he mũ.

²¹ Kũ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág tỹ imperador kãggrã vė,” he mũ. Kũ tóg ag mỹ: “kũ pã'i mág mỹ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topě mỹ ti tũ nĩm nĩ gé,” he mũ sir.

²² Ag tỹ ti vĩ mě kũ ti jykre tóg ag mỹ e tĩ sir. Kũ ag tóg ti tovãnh kũ mũ mũ sir.

*ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

²³ Kũ kejėn Saduceu ag tóg Jesus tá junjun mũ gé, kurã ěn kã. Ag tỹ ón kũ ti ki jěmě sór vė gé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ěg ter ja tá ěg vỹnvỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. “Rĩr mãn ke tũ ěg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ. ěn ag vỹ ón kũ Jesus ki jěmě sór mũ gé.

²⁴ “Senhor,” he ag tóg mũ gé. “Moisés tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm kũ tóg ěg mỹ: “ã régre tỹ ã krě tũ ra ter kũ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vė,” he mũ. “Ā tỹ ã régre mỹ ã krě han ke vė, fi ki,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he ag tóg mũ, Saduceu ag, Jesus mỹ.

²⁵ “Kũ ù tỹ jagně mré pafa ja tỹ 7 (ke) vỹ nỹtĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ. Kũ ti jãvy tóg

fi tỹ prũg mũ sir. Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé. Kỹ ti jãvy ù tóg fi tỹ prũg mũ gé sir.

²⁶ Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vỹ kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir.

²⁷ Kỹ vãhã ag kar prũ fi tóg ter mũ gé sir.

²⁸ Kỹ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vë. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nĩ mỹr. Hã kỹ tóg vënhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ãg tóg ke mũ, hen kỹ," he ag tóg, Saduceu ag, Jesus mỹ.

²⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "kygnë ãjag huri," he mũ. "Ãjag pi(jé) Topë vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki kanhró nỹtĩ', ãjag pi(jé) Topë jykre ki kanhró nỹtĩ'," he tóg.

³⁰ "Ëg rĩnrĩr mãn kỹ ãg tóg prũg mãn ke tũ nĩ sir, kỹ ãg mén mãn ke tũ nĩ gé. Topë tỹ jëgnë jafã ri ke ãg nỹtĩ, kanhkã tá," he tóg.

³¹ "Kỹ Topë vỹ rá ù to jykrén nĩ, ti tỹ ãg ter ja tá vỹn ke tó ti. Topë hã ne tỹ vëmén ja nĩ mỹr, hã kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ.

³² "Abraão vỹ iso: Topë, he tĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé," he ja tóg nĩ, Topë ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topë tóg: "tỹ inh ag Topë nĩ," he ja nĩgtĩ, ag ter kar kỹ. Hã kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, Topë tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kỹ," he tóg, Jesus ti.

³³ Kỹ ag tóg ti vỹ mẽg mũ sir, kỹ ti jykre tóg ag mỹ e pë tĩ, ti vỹ ti.

*Topë tỹ ãg jyvën kãfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

³⁴ Kỹ Fariseu ag tóg mẽg mũ, Jesus tỹ Saduceu ag mỹ vỹ há han ja ti. Ti tỹ ag mỹ vỹ há han kỹ ag tỹ ti mỹ hë ri ken kỹ kafãn ke tóg tũ tĩ sir. Hã mẽg ag tóg mũ, Fariseu ag. Kỹ ag tóg Jesus to vënhmãn mũ sir.

³⁵ Kỹ ag kã ù tóg ti mré vỹ mũ. Topë vỹ to professor vë, ù tỹ Jesus mré vỹ mũ ti. Kỹ tóg Jesus mỹ:

³⁶ "Senhor," he mũ. "Topë tỹ ãg jyvën tỹ hë nỹ hỹn ti tỹ ãg jyvën kar kãfór nỹnh mũ?" he tóg mũ sir.

³⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "Topë to, ãg jóg mág to há tãvĩ nỹtĩmnĩ, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩmnĩ," he mũ.

³⁸ "Topë tỹ ãg jyvën kãfór kar hã vë.

³⁹ Kỹ ti tỹ ãg jyvën ù tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ vënh ki rĩr há han ri ke, he mũ," he tóg.

⁴⁰ "Vënh jyvën tag vỹ vënh jyvën kar kãfór nỹtĩ. Régre ti nỹtĩ, Topë tỹ ãg jyvën kãfór nỹtĩ ti. Ëg tỹ tag ki króm kỹ ãg tóg Topë jykre ki króm kãn mũ. Ti tỹ ãg jyvën mũ han kãn ãg tóg mũ, Topë vỹ tó tĩ tỹ ãg jyvën mũ mré hã, ãg tỹ tag ki króm kỹ," he tóg, Jesus ti.

*Cristo tỹ tỹ Davi kósin nĩ
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Hã ra Fariseu ag vỹ vënh mãn kỹ nỹtĩ, kỹ Jesus tóg ag ki jëmë sór mũ gé sir.

⁴² Kỹ tóg ag mỹ: "Cristo to ãjag hë ri ke tĩ?" he mũ. "Û kósin në hỹn, Cristo ti?" he tóg, Jesus ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: "Davi kósin vë," he mũ.

⁴³ Kỹ tóg ag mỹ: "hã ra Davi tóg ti to: inh Senhor, he ja nĩ," he mũ. "Topë kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ:

⁴⁴ "ãg jóg tỹ Topë vỹ inh Senhor mỹ: "nĩ ra ver, inh pëgja tá," he mũ, "sỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krëm vin ke vë, kỹ ag sigse vë sir. Tag jãvãnh nĩ ver," he tóg mũ, Topë ti, inh Senhor mỹ," he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti," he tóg mũ, Jesus ti.

⁴⁵ "Hã kỹ Davi tóg Cristo to: "inh Senhor," he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti kósin nĩ ra ti kósin mỹ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vë?" he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Fariseu ag ki jëmëg mũn hã vë.

⁴⁶ Hã ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ag tỹ ti vỹ kafãn sór mũ ra. Vãhã ag tóg ti ki jëmë sór mãn tũ nĩ. Ti kamëg ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg ti ki jëmë sór mãn tũ nĩ.

23

*Õn kỹ Topë vỹ to professor ag jykre
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)*

¹ Kÿ Jesus tóg vënh kar kanhrân mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mré hã. Kÿ tóg ag mÿ:

² “Moisés vÿ ãg jóg ag kanhrân ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ti nón Topê vĩ to professor ag tóg ãg kanhrân sór mũ, Fariseu ag ke gé,” he tóg.

³ “Ag tÿ ãjag mÿ nén tó mũ ãn ki króm nĩ. Ag vĩ kri fimnĩ. Ag tÿ nén han mũ ri ke han tũg nĩ jãvo, ag jykre kórég ãn han tũg nĩ. ãjag kanhrân há han ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ, ãjag vĩ há ãn ki.

⁴ ãjag mÿ ag tóg vënh jykre kufy vin tĩ, hã ra ag hã tóg han sór tũ nĩgtĩ, vënh jykre kufy ãn ti.

⁵ Ag tÿ nén ã há han kÿ ag tóg tÿ ãn mág nÿtĩ sór mũ sir, vënh kar tÿ ag vigve jé. Ag tÿ Topê mré vĩ jé ag tóg ti vĩ rá tÿ ãjag nĩgé tógfĩg tĩ, ãjag kakã ke gé. Vësógfĩn ja tãpér tÿ ag tóg vësógfĩg tĩ. Topê jykre han jé ag tóg kur tóv mág tu tĩ gé.

⁶ Festa ki ag tóg jën vén sór tĩ. Vënh kanhrân jafã krêm ag tóg vënh kãpov kÿ nÿtĩ.

⁷ Cidade kaju ki vënh kar tóg ag mÿ: “ã mÿ há?” he tĩ, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ. Kÿ ag tóg ag to: “Senhor,” he tĩ gé, kÿ tóg ag mÿ sér tĩ.

⁸ Ag jãvo jagnê mÿ: “Senhor,” he sór tũg nĩ, kÿ ag tÿ ãjag mÿ: “Senhor,” he mũ ra ag mÿ: “inh pi(jé) tÿ ãn mág nĩ,” hemnĩ. ãn pir vÿ tÿ ãjag kri ke nĩ, hã vÿ: Topê, he mũ, jó ãjag tóg tÿ jagnê mré ke nÿtĩ.

⁹ Kÿ ã mÿ: “ãg jóg,” he tũg nĩ gé, ãprã. ãn pir vÿ tÿ ãjag jóg nĩ, hã vÿ: Topê, he mũ, kanhkã tá nĩ ãn ti.

¹⁰ Kÿ ã tÿ ãjag mÿ: “ãg kri tÿ ãn mág nĩmnĩ,” he kÿ ag mÿ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hemnĩ gé. ãn pir vÿ ãjag kri tÿ ãn mág nĩ, hã vÿ: Cristo, he mũ.

¹¹ ãjag kãmĩ ãn mág ag jé ãjag ki rĩr há han, ãjag camarada tÿ ãjag ki rĩr há han tĩ ãn ri ke.

¹² ãjag tÿ tag ki vësÿ tÿ ãn mág han sór nÿtĩn kÿ ãjag tóg tá térenh ke mũ, ha vemnĩ. ãjag tÿ hã ra: “tÿ inh ãn sĩ nĩ,” hen kÿ ãjag tóg tá jãprynh ke mũ, tÿ

ãn mág ãjag nÿtĩn mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Topê vĩ to professor ag jagtar ke (Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47)

¹³ “Ón kÿ Topê vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtĩ,” he tóg. “Topê vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Û ag tóg ã tÿ kanhkã tá nĩ ãn tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ve sór nÿtĩ, hã ra ãjag tóg ag mÿ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jãvo ãjag tóg ve sór tũ nĩgtĩ. ãjag tÿ kanhkã ve sór tũ nĩn kÿ ãjag tóg ã ag mÿ nenh tĩ gé, ag tÿ vég tũ nĩ jé, ãjag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Ón kÿ Topê vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtĩ,” he tóg. “Topê vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg ãn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Kar kÿ ãjag tóg ón kÿ Topê mré vĩ téj han mũgtĩ, ãg tÿ ãjag to: “há ag nÿtĩ,” he jé. Hã kÿ Topê vÿ ãjag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁵ “Ón kÿ Topê vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nÿtĩ,” he tóg. “Topê vÿ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ, ga mĩ, goj mĩ ke gé, ãjag tÿ ã tÿ Israel ag jykre han sór mũ ã jãvãnh jé. Hã jé ãjag tóg mũ mág han tĩ. Kÿ ãjag tÿ ã ven kÿ ãjag tóg ti tÿ Japo krê han mũ sir, ti tÿ ón kÿ Topê vĩ mē jé, ãjag ri kén, ti tÿ nũgme ki kutê jé, inferno ãn ki. Kÿ ti jykre pãno vÿ ãjag jykre pãno kãfór nÿ sir,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Topê vÿ ãjag ve kónãn mÿr,” he tóg. “Kÿvó ãjag nÿtĩ, hã ra ãjag tóg ã tÿ ki kagtĩg ag tatĩn mũ sór mũ. Hã kÿ ãjag tóg kygnêg tĩ. Kÿ ãjag tóg ag kanhrân kónãn tĩ. “ãg tÿ ón kÿ: tag han jé sóg ke mũ, he sór kÿ ãg tóg: “Topê jo ãn krêm nĩ ãn vÿ ki kanhró nĩ,” henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. “ãg tÿ hã ra: Topê jo ãn krêm ouro tãn ãn vÿ ki kanhró nĩ, hen kÿ ãg tóg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé.

¹⁷ Vënhmÿ ti nĩ, ãjag vĩ tag. Krĩ tũ ãjag tóg nÿtĩ, kyvó ãjag tóg nÿtĩ. Ouro mÿ Topê jo ãn kãfór nĩ? Vó!. Ouro vÿ

tỹ Topê tũ nĩ, ti tỹ Topê jo ãn krẽm nĩn kỹ. Hã kỹ tóg tỹ Topê tũ kar nĩ sir, ouro ti, ti jo ãn ti ke gé. Ón kỹ: “Topê hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

18 “Ajag vỹ vẽnhmỹ ù vỹ nĩ gé. “Ón kỹ ãg tóg: ãg tỹ mesa kri ùn mỹ nén ù pũn mũ ãn vỹ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ gé. “Ëg tỹ hã ra: ãg tỹ ùn mỹ ãg mẽg pũn tĩ ãn vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ãg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé.

19 Vẽnhmỹ ti nĩ gé, ãjag vỹ tag ti. Kyvó ãjag nỹtĩ mỹr. Ëg tỹ Topê mỹ ãg mẽg pũn mũ mỹ mesa kãfór nĩ? Vó'. Topê jo ãn krẽm mesa kri ãg tóg ãg mẽg ti pũn tĩ, hã kỹ tóg Topê mỹ há tĩ, ãg mẽg tĩ, ãg tỹ ti jo ãn tá ti mỹ mesa kri ti pũn tugrĩn.

20 Ajag tỹ Topê jo ãn krẽm mesa tón kỹ, kỹ ãjag tóg ãg tỹ ãg mẽg tỹ mesa ãn kri pũn mũ ãn tó tĩ gé.

21 Ajag tỹ Topê jo ãn tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topê ti tó tĩ gé.

22 Ajag tỹ kanhkã tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topê nĩgia tó tĩ gé, kỹ ãjag tóg Topê ti tó tĩ gé sir. Nén ù pir vỹ, ti kar ti. Hã kỹ ón kỹ: Topê hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

23 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ón kỹ ãjag tóg Topê mỹ ãjag jakré ki dízimo vin tĩ. Ajag jakré tỹ hortelã tỹ 10 (ke) nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topê mỹ ùn pir nĩm tĩ, ãjag jakré tỹ erva doce tỹ ke gé, ãjag jakré tỹ cominho tỹ ke gé. Há ti nĩnh mũ vỹ. Hã ra ãjag tóg ti tỹ ãg jyvẽn mũ ãn han tũ nĩgtĩ. Vẽnh jykre kuryj han tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Ûn jagãgtar ag jagãgtãn tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Topê vỹ kri fig tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Ajag tỹ ti vỹ ki króm tag tóg ãn mỹ há nĩnh mũ vỹ, ha mẽ. Ajag tỹ ti tỹ ãg jyvẽn ki króm mré hã ãjag jakré ki dízimo vin (hã) ra tóg ãn mỹ há nĩnh mũ vỹ, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ.

24 Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag tatĩn mũ sór nỹtĩ. Topê vỹ ù ki króm sór ãjag tóg tĩ, ti tỹ Topê mỹ tỹ nén ù sĩ (hã) ra, kỹ ãjag tóg ti vỹ ù mrynhmranh tĩ,

ti tỹ Topê mỹ kórég pẽ (hã) ra. Kỹ tóg goj ki ka ri ke nĩ. Ajag tỹ ka gón tũ nĩ jé ãjag tóg kur ki kujẽg tĩ, kỹ tóg pan tĩ, goj ti. Hã ra ãjag tóg cavalo tỹ goj ki ter mũ ra (ãjag tóg) goj kórég ãn kron tĩ,” he tóg, Jesus ti.

25 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Copo venja kupég ãjag tóg tĩ, pẽnky venja, hã ra ti kãtã tóg kavéj nĩ. Kỹ ãjag vỹ ge nỹgtĩ gé. Jykre há nĩ ve ãjag tóg nỹgtĩ gé, hã ra ãjag tóg vẽnh jykre pãno han tĩ, hã vỹ: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ãjag prũ tũ fag mré nỹ tĩ, he mũ gé.

26 Kyvó ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ tỹ Fariseu nỹtĩ ra. Ajag jykre pãno tovãnh nĩ, ãjag jãnhkri nỹtĩ jé. Kỹ vãhã vẽnh kar vỹ ãjag jykre há vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

27 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Vẽnh kej sĩnvĩ ri ke ãjag nỹtĩ. Sĩnvĩ nĩ ve ti nĩ, vẽnh kej ti, ãg tỹ pó tỹ kri tam kỹ, kar tinta tỹ pó to tĩn kỹ. Tĩ sĩnvĩ nĩ ve nĩ ra ti kãtã tóg kórég nĩ. Vẽser vỹ krẽm nỹ nĩ, vẽser vag mũ ti, ti kuka.

28 Tag ri ke ãjag nỹtĩ. Há nĩ ve ãjag nỹtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag kãtã tóg kórég nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ Topê vỹ ki króm sór tũ nỹtĩn kỹ mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

Ûn jykre régre ag jagãgtar ke (Lc 11.47-51)

29 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ajag jóg'jóg ag vỹ Topê vỹ tó tĩ ag kãgtén ja nĩgtĩ. Jãvo ãjag tóg ag kej sĩnvĩ han tĩ, ùn jykre kuryj han ja ag kej ti.

30 Kỹ ãjag tóg ag to: “ãg tỹ ãg jóg'jóg ag mré ga kri mũ hã ra ãg tóg ag kãgtén ke tũ nĩ vỹ,” he ti. “Ag mré ãg ag vóg ke tũ nĩ vỹ,” he ãjag tóg tĩ, ón kỹ.

31 Hã ki ãjag tóg ãjag jóg'jóg ag tó tĩ. “Ëg jóg'jóg ag vỹ ag kãgtén, Topê vỹ tó tĩ ag,” he ãjag tóg tĩ. “Û tỹ ag kãgtén mũ ag krẽ'krẽ vỹ tỹ ãg nỹtĩ,” he ãjag tóg tĩ.

32 Kuri ājag jóg'jóg ag ri ke han nī, kuri ājag jóg'jóg ag tỹ ũn kãgtén ja tũ ěn ag kãgtén nī, ājag tỹ tỹ ājag jóg'jóg ag krē'krē nỹtĩn ký," he tóg, Jesus ti.

33 "Pỹn ri ke ājag nỹtĩ, mĩg ri ke ājag nỹtĩ. Ājag pi(jé) nũgme ki vár ke tũ nĩnh ke mũ', inferno ki'," he tóg.

34 "Hã ký sóg ājag mỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag jěgněnh ke mũ, věnh vĩ há tó mũ ag, Topẽ vĩ rán tĩ ag. Ag jěgně jé sóg ke mũ, ag tỹ ājag jyvěn jé. Ký ājag tóg ag kãgtén ke mũ gé, ha vemnĩ. Ka to ājag tóg ag sanh ke mũ. Ag mrãnmrãn jé ājag tóg ke mũ, ājag tỹ věnh kanhrãn jafã krēm. Cidade kar ki ājag tóg ag nón mũnh mũ, ājag tỹ ag vóg kónãn jé.

35 Hã ký tóg ājag tỹ ũn jykre kuryj kar kãgtén mũ ri ke nĩ. Ũn tỹ hěn ri ke ag kãgtén ag tóg huri, ěprã ke ag, hã ra tóg ājag tỹ ag kãgtén kãn ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ěn mré hã, Baraquias kósin ěn. ěn tỹ ājag tóg Topẽ jo ĩn jo ti tén ja nĩ, Topẽ mỹ nén ũ pũn jafã ěn tá ājag tóg ti tén ja nĩ, Zacarias ěn.

36 Ājag mỹ sóg tó mũ, ha mẽ. Ājag hã to ti jũnh ke mũ, Topẽ ti, ājag jóg'jóg ag tỹ ag kãgtén tigrĩn, ājag tỹ ag kãgtén tigrĩn ke gé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ (Lc 13.34-35)

37 Ký tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, ký tóg: "Jerusalém tá ke ag mỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ. Topẽ tỹ ag mỹ ũn jěgněg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ ag kãgtén jé. Isỹ ag věnh mãn há tóg tĩ vě, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hã ký sóg ag jé prěr tỹ hěn ri ke han mũ. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vě, ag mỹ. Garĩnh fi vỹ ã krě kri jě nĩ, fi tỹ ag věsỹrěnh tũ nĩ jé ke vě. ěn ri ke han sór sóg mũ vě, hã ra ag tóg ke jãvãnh nỹtĩ.

38 Hã ký ag tóg ag jamã pũn kãn ke mũ, ký vãpũr vě sir. Ũ vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha, ag tỹ cidade kókén ja tá.

39 Hã ký sóg ag mỹ ke mũ. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha (mỹr). Kejěn ag tóg iso: "Topẽ tỹ ti jěně ja vě," henh ke mũ. "Topẽ vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kãtĩg ký," he jé ag tóg ke mũ iso, kejěn. ěn kã ag tóg inh ve mãn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

24

Topẽ jo ĩn kókén ký nĩnh ke (Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ký Jesus tóg Topẽ jo ĩn tá kãkutě ký tĩ mũ sir. Ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ, ký ag tóg ti mỹ Topẽ jo ĩn ěn ag venven mũ sir.

2 Ký Jesus tóg ag mỹ: "ājag mỹ pó tỹ ĩn mág tag ag vigvėg mũ'?" he mũ. "Kejěn pó tóg jagně kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Ag tỹ gũm ke kãn ke vě. Ki hã sóg tó mũ," he tóg, Jesus ti.

Ěg jagtar ke (Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

3 Kar ký tóg krĩ tỹ Oliveiras ra tĩ mũ sir. Ti tỹ tá nĩ ký ti mré mũ tĩ ag tóg vyr mỹ ti ki jěměnh kãmũ mũ. Ký ag tóg ti mỹ: "ěg mỹ ti kurã ti tó," he mũ. "Ěg tỹ ne ve ký ěg ti kurã ki kanhró nỹtĩnh mũ, ã kãtĩg mãn ke kurã ěn ti, nén kar tũg ke kurã ěn ti?" he ag tóg ti mỹ.

4 Ký tóg ag mỹ: "ker ũ ājag lograr hé hě'," he mũ.

5 "Cristo vỹ tỹ inh nĩ," he jé ag tóg ke mũ, inh jyjy tó ký. Ũ tỹ hěn ri ke ag tóg tag tónh ke mũ, ký ũ tỹ hěn ri ke ag tóg ag vĩ kri nĩm ke mũ.

6 Věnh génh to věme mẽ jé ājag tóg ke mũ, tag ki věnh génh to, kuvar há tá věnh génh to ke gé. To jũrũn ke tũg nĩ, hã ra. Věnh génh enh ke vě. Hã ra kurã tỹ ěgno to hã ke vě ver.

7 Nação ag tỹ jagně kato těgtěnh ke vě, pã'i krēm ke ag tỹ pã'i ũ krēm ke ag to jũnh ke vě. Ký ga tỹ ragra ke tỹ hěn ri ke han ke vě, ěmã tỹ hěn ri ke ki. Vějěn tỹ tũ' henh ke vě gé.

8 Hã ra ājag jagãgtar ke věnh ven vén vě ver," he tóg, Jesus ti.

9 "Kar ký ājag jagtar ke mũ, ājag tỹ inh ki ge ký nỹtĩ tigrĩn. Ājag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, ājag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé. Nação kar vỹ ājag to

vĩ kónān ke mũ gé, ājag tỹ inh jiji tó tigrĩn.

¹⁰ Kĩ ũ tỹ hēn ri ke ag vỹ isogvānh ke mũ sir, ēn kã. Ājag mré ke fag tó jé ag tóg ke mũ, inh kato vāsānsān mũ ag mỹ, kỹ ag tóg jagnē to vĩ kónān tãvĩ han ke mũ gé.

¹¹ Ón kỹ inh vĩ tó tĩ ag vỹ junjun ke mũ gé, kỹ ag tóg ũn e krĩnkrĩn ke mũ sir, ag tỹ isogvānh jé.

¹² Kỹ vēnh kar vỹ vēnh jykre pāno há nỹtĩnh mũ, hã kỹ ũ tỹ ón kỹ iso há sĩ nỹtĩ ēn ag tóg isogvānh ke mũ gé, ũn e ag.

¹³ Hã ra ũ tỹ isovānh tũ pē ēn ag tóg krenkren ke mũ.

¹⁴ Kỹ nação kar vỹ vēnh vĩ sér mēnh mũ, ga kar mũ hã, kỹ ag tóg Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ēn mēnh mũ ha. Ag tỹ mē kãn kỹ kurã tỹ ěgno vē sir," he tóg, Jesus ti.

Ěg jagāgtar mág pē ti

(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)

¹⁵ "Kejēn ājag tóg vāhã sir ājag tỹ nén (ũ) kamēg tĩ ēn venh ke mũ, ěg kavénh mũ ēn ti," he tóg. "Topē vĩ tó tĩ tỹ Daniel vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Topē jo ĩn tá tóg jēnh mũ, ěg kavénh mũ ēn ti," he tóg, Jesus ti. (Ũ tỹ vēnh rá tag to ke mũ ēn jé ki kanhró nĩ.)

¹⁶ Ājag tỹ ti ve kỹ ga tỹ Judéia ki ke kar ag jé vēnh pigjunh mũjēg, pānóh ra, fag mré hã.

¹⁷ Ũ tỹ re tá nĩ ēn jé kãra rá tũg nĩ, ti ĩn ki, ti tũ mãn jé.

¹⁸ Kỹ ũ tỹ ģ japỹ tá jē ēn jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé.

¹⁹ Ũn kufy fag jagtar mág ke vē, kurã ēn kã, ũ tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé.

²⁰ Topē mré vĩmnĩ, ti tỹ kusa kã vēnh ven tũ nĩ jé, ti tỹ vēnhkãn ke kurã kã vēnh ven tũ nĩ jé.

²¹ Jagtar mág tỹ ge han ja tũ ěg tóg nỹtĩ, Topē tỹ mundo han jãn ki. Kỹ ěg ge han mãn ke tũ nĩ gé, kar kỹ.

²² Ěg tỹ kurã ki jagtar ke mũ ēn vỹ e nỹtĩnh mũ vē, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topē tỹ ũn kuprēg ja ēn ag tigrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ (mũ) ra ũ vỹ kren ke

tũ nĩ vē, ag jagtar mág ēn to," he tóg, Jesus ti.

²³ "Ěn kã ũ tỹ ājag mỹ: Cristo vỹ tag kã jē nĩ, he mũ ra kri nĩm tũg nĩ, ag tỹ: tãtã ti jē nĩ, he mũ ra.

²⁴ Ón kỹ Cristo ag vỹ vēnh venven ke mũ, ón kỹ Topē vĩ tó tĩ ag ke gé. Ěg tỹ nén han vānh hyn han jé ag tóg ke mũ, milagre tỹ hēn ri ke ti, ón kỹ Cristo ēn ag. Ag tỹ vēnh kar krĩn kónān sór vē, ag tỹ kygnē jé, Topē tỹ ũn kuprēg ja ēn ag mré hã, hēn ri ke mũn.

²⁵ Ājag mỹ sóg tó kãn mũ, ti kutēnh ke to hã," he tóg, Jesus ti.

²⁶ "Kejēn ag tóg ājag mỹ: ěmã kórég tá tóg jē, Cristo ti, henh ke mũ. Ra ti venh mũ tũg. Ag tỹ ājag mỹ: ĩn kãtã tóg nĩ nĩ, he mũ ra kri fi tũg nĩ.

²⁷ ĩnh kãtĩg mãn ke vỹ ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩ. Ti tỹ kóm kóm ke kỹ ěg tóg nén kar vėg tĩ, rá jur ja tá, rá pur ja tá ke gé. ĩnh kãtĩg mãn ke vỹ ri ke nĩnh mũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

²⁸ "Nén ũ ter nỹgja ri ke ti nĩ gé. Hã tá tóg vēnh mãn tĩ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ĩnh kãtĩg mãn ke ti," he tóg, Jesus ti.

Topē kósin kãtĩg mãn ke

(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)

²⁹ "Jagtar ēn kar kỹ rá vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysã vỹ jēngre he mãn ke tũ nĩ gé. Krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkã krēm. Ěg tỹ kanhkã tá nén vėg tũ kar ēn vỹ ragra ke kãn mũ gé.

³⁰ Kỹ vāhã ěprã ke fi kósin vỹ vēnh ven ke mũ, kanhkã tá. Kỹ ga kri mũ kar ag vỹ kygfỹ kãn ke mũ sir, povo kar ti, ag tỹ inh kãtĩg ven kỹ. Kanhkã góg kãmĩ sóg térenh ke mũ. Kỹ sóg tar pē nĩnh mũ, ha vemnĩ, kỹ inh ve vỹ kókov pē nĩnh mũ gé.

³¹ Kỹ sóg isỹ jēgnē jafã ag jēgnēnh mũ, ag tỹ ténntén kynkyn jé, kỹ ag tóg isỹ ũn kuprēg mũ ag jé prēnprēr kãn ke mũ sir, ga kar mũ hã, kanhkã fyr mũ hã," he tóg, Jesus ti.

Ka tỹ figueira to comparação

(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

32 “Ka tỹ figueira to ki kanhrãn nĩ, to comparação han kỹ. Ka tỹ figueira pẽ tánh kỹ, ti féj tãg han kỹ tóg kakó tĩ sir, êkré tygtánh kurã ti.

33 Ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nỹtĩnh ke mũ ti. ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ve kỹ tóg sir kakó tĩnh ha, kakó tãvĩ tóg tĩnh ha, inh kãtĩg mãn ke ti, ên kã.

34 Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ: ùri ùn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ên venh ke vễ, ag kãgter ke to hã.

35 Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus kãtĩg mãn ke kurã

(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)

36 “Hã ra ù pi(jé) isỹ kurã ki kãtĩg mãn ke mũ ki kanhró nĩ', hora ki ke gé. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ'. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé. Êg jóg mág hã vỹ ã pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutẽnh ke mũ ên ki.

37 Inh kãtĩg mãn ke kurã vỹ Noé tỹ ga mĩ tĩg ja ên ri ke nĩnh mũ.

38 Ta kutẽ to hã ag tóg jẽn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagnẽ tỹ prũg ja nĩgtĩ, jagnẽ tỹ mẽn ja nĩgtĩ, Noé mré ke ag. Ên kã kejẽn Noé tóg barco tỹ ãn kãra rã mũ.

39 Hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ù tũ tĩ, ti tỹ barco kãra rã mũ ti. Kejẽn ta tóg kutẽ mũ, kỹ goj tóg var mũ sir. Kỹ ag tóg kãgter kãn mũ sir vãhã. Ge ti nĩnh mũ, êprã ke fi kósin kãtĩg mãn kỹ, inh kãtĩg mãn kỹ mỹr.

40 Ên kã ùn régre ag vỹ ãjag japy ki rãnrãj ke mũ. Inh kãtĩg mãn kỹ sóg ùn pir jé prẽr ke mũ, jãvo ti régre vỹ tá jẽn mũ sir.

41 ùn régre fag vỹ êgtynyn nỹtĩnh mũ, jagnẽ mré, kurã ên kã. Kỹ sóg ùn pir fi jé prẽr ke mũ, jãvo fi régre fi vỹ tá jẽn mũ gé sir.

42 Vẽn ki êmẽmnĩ, nũr tũ ri ke han nĩ. Inh kãtĩg ke hora ki kãtĩg ãjag tóg nỹtĩ. ãjag Senhor vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg.

43 “Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Êg pi(jé) ù tỹ êg tỹ nén péju sór mũ kãtĩg ke ki kanhró nỹtĩ'. Êg tỹ ti kãtĩg ke tỹ

hora ki kanhró nỹtĩ ra êg tóg to êg tỹ nén ki rĩr mũ vễ, kỹ ù pi(jé) êg ãn kãra rãnh ke mũ vễ'. Hã ra êg tóg ki kãtĩg nỹtĩ.

44 Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ha vẽn kãn, ha vẽn ki êmẽ. Êprã ke fi kósin vỹ kãtĩg ke mũ, ãjag tỹ inh kãtĩg ke to jykrén tũ ra,” he tóg, Jesus ti.

Ùn camarada ag to comparação
(Lc 12.41-48)

45 Kỹ tóg ag mỹ ã kãtĩg mãn ke tó mãn mũ. “Kejẽn patrão ù tóg hẽ ra tĩg sór mũ,” he tóg. “Kỹ tóg ã camarada ag kã ù tỹ pã'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. ù tỹ ã rãnrãj ki rĩr há han tĩ ên kuprẽg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vễjẽn ven jé, vễjẽn ke horan ki.

46 Ti tỹ ag ki rĩr há han kỹ ti patrão vỹ ti mỹ vỹ há han ke mũ, ti kãtĩg mãn ken kã.

47 Ti tỹ pã'i han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ.

48 Kejẽn ti camarada ù tóg hã ra jykre pãno nĩ. Kỹ tóg tag to jykrén mũ. “Êg patrão vỹ kãtĩg vãnh han mũ,” he tóg mũ sir, ùn jykre pãno ên.

49 Kỹ tóg ã mré camarada ag vóg kónãn mũ sir, ag mrãnmrãn kỹ. Kỹ tóg ùn kronkron tĩ ag mré kron mũ gé sir, jẽn mág han tóg mũ gé sir.

50 Kỹ ti patrão vỹ ti kãnhmỹ kãtĩg ke mũ sir, ti tỹ ti kãtĩg ke kurã ki kãtĩg nĩnh kỹ, ti horan ke gé, ùn jykre kórég ên ti.

51 ã kãtĩg kỹ tóg ti kapãn ri ke han ke mũ sir, kỹ tóg ti fón ke mũ gé sir, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mũ, ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn ke mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ, jũ kỹ, ùn jykre kórég ên ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ti rãnrãj han kónãn mũ kãmén hã vễ.

25

Tátãg tỹ 10 (ke) fag to comparação

1 Kỹ Jesus tóg ag mỹ ã kãtĩg mãn ke ên kãmén mãn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ên kã ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Tátãg fag ri ke ti nĩnh mũ. ù tỹ 10 (ke) fag vỹ nỹtĩ, tátãg fag. Vẽn kyprũg ve

jé fag tóg lampião vyn kÿ mÿ mÿ, ùn prÿg mÿ ãn kato.

² Fag tÿ 5 (ke) fag vÿ jykre kórég nÿtÿ, jávo ù fag vÿ jykre há nÿtÿ, ù tÿ 5 (ke) ù fag.

³ Kÿ ùn jykre kórég fag vÿ vyrmÿ azeite ma mÿ ja tÿ nÿ, hã ra tóg sÿn kÿ lampião kãkã nÿ nÿ.

⁴ Fag jávo ùn jykre há fag vÿ azeite ma mÿ mÿ, vyrmÿ.

⁵ Hã ra tóg kãtÿg vãnh han mÿ, ùn prÿg mÿ ti. Kÿ tóg kejÿn fag nÿgnÿr há tÿ sir, ti jun tÿg ki, kÿ fag tóg nÿgnÿr kãn mÿ sir.

⁶ Meia noite ki vÿnh vÿ tóg mÿ há tÿ, kÿ tóg: “!..nÿgnÿ ra..!” he mÿ. “!..Ûn prÿg mÿ vÿ kãteg..!” he tóg. “!..Ha ti venh kãmÿ jeg..!” he tóg.

⁷ Kÿ tátãg ãn fag vÿ nÿgnÿg kÿ fag lampião grugrug mÿ sir.

⁸ Kÿ ùn jykre kórég fag vÿ ùn jykre há fag mÿ azeite to vÿ mÿ. “Ëg mÿ ãjag azeite vÿnh kãpãm. Nhyn ke ti nÿtÿ ha, ãg lampião ti,” he fag tóg mÿ.

⁹ Hã ra ùn jykre há fag tóg fag mÿ: “vó!,” he mÿ. “Ëg tÿ ãjag mÿ vÿnh kãpãm kÿ tóg ãg mÿ kã kyn ke mÿ gé, ãjag ri kén. Negócio ra mÿjÿg, ãjag tÿ azeite ven jé,” he fag tóg mÿ.

¹⁰ Kÿ fag tóg mÿ mÿ. Fag gunja tá tóg jun mÿ sir, ùn prÿg mÿ ti. Kÿ fag tóg ti mré mÿ mÿ sir, ùn lampião gru nÿtÿ fag. Vÿnh kyprÿg ve jé fag tóg mÿ mÿ, kÿ ag tóg jãnkã ti nÿfÿnh mÿ sir, ùn jykre kórég fag jy.

¹¹ Kÿ vãhã tátãg ù fag vÿ tá junjun mÿ gé sir, kÿ fag tóg ti mÿ: “Senhor', Senhor',” he mÿ sir. “Ëg mÿ nón,” he fag tóg.

¹² Hã ra tóg fag mÿ: “ãjag ki kagtÿg sóg nÿ, mÿr, ha mÿ,” he mÿ, he tóg, Jesus ti.

¹³ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ: vÿnh ki rÿr, nÿr tÿ ri ke han kÿ, he mÿ. Kãtÿg jé sóg ke mÿ. Hã ra ãjag tóg inh kãtÿg ke kurã ki kagtÿg nÿtÿ, inh hora ki ke gé. Hã kÿ inh jávãnh to krónh ke tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Û camarada ag to comparação
(Lc 19.11-27)*

¹⁴ Kÿ Jesus tóg: “inh kãtÿg mãn ke vÿ tag ri ke nÿnh mÿ gé, ha mÿ,” he mÿ. “Kejÿn ù tóg ga ù venh tÿg sór mÿ, kÿ tóg ã camarada ag jé prÿr mÿ, ti tÿ ag mÿ ã tÿ nÿn kar vÿnh kãpãm jé, ã jãnkamy kar.

¹⁵ Û mÿ tóg jãnkamy kãmur tÿ 5 (ke) vin mÿ, ù mÿ tóg ti kãmur régre vin mÿ, ù mÿ tóg ti kãmur pir nÿm mÿ. Ûn krÿ há ãn mÿ tóg ti kãmur e vin mÿ, ùn krÿ pãgsÿ ãn mÿ tóg ti kãmur pir nÿm mÿ.

¹⁶ Kÿ ù tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mãg mÿ ãn vÿ tÿ mÿ. Jãnkamy ãn tÿ rãnrãj mág han kÿ tóg kejÿn ù tÿ 5 (ke) ù mãg mÿ, kÿ ti tÿ vÿ tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) nÿtÿ sir.

¹⁷ Kÿ ù tÿ ti kãmur régre mãg mÿ ãn vÿ tÿ rãnrãj mÿ gé. Ti kãmur régre ù mãg tóg mÿ sir, ã rãnrãj to, kÿ tóg tÿ 4 (ke) nÿtÿ.

¹⁸ Ag jávo ù tÿ ti kãmur pir mãg mÿ ãn vÿ ã tÿ nÿg tÿ mÿ sir. ã patrão tÿ ti mÿ jãnkamy nÿm ãn nÿg tóg mÿ, mÿr, ha mÿ.

¹⁹ Kejÿn ag patrão vÿ vÿn ke mÿ sir, si há tÿ kÿ.

²⁰ Kÿ ti camarada tóg ti venh kãtÿ mÿ, ù tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mãn ja ãn ti. Kÿ tóg ti mÿ ù tÿ 5 (ke) ù ãn ven mÿ sir, ti ganho ti, kÿ tóg ã patrão mÿ: “ù tÿ 5 (ke) vin ã tóg inh mÿ,” he mÿ, “hã ra sóg tÿ rãnrãj kÿ ù tÿ 5 (ke) ù mãn ja nÿ,” he tóg.

²¹ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre há ã tóg nÿ,” he mÿ. “ã tÿ ki rÿr há han ã tóg nÿ mÿr. Nÿn sÿ ki rÿr há han ja ã tóg nÿgtÿ, kÿ sóg ã mÿ nÿn ù e vin sór mÿ, ã tÿ ki rÿr jé. ã patrão fe tÿ mÿn ke ã mÿr. Hã inh mré kãtÿg,” he tóg, ti patrão ti.

²² Kÿ ti camarada ù tóg jun mÿ gé, ù tÿ ti kãmur régre mãn ja ãn ti. Kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿ ã tóg ti kãmur régre vin ja nÿ,” he mÿ. “Tÿ rãnrãj kÿ sóg ùn régre ù mã. Hã vÿ ha,” he tóg.

²³ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre há ã tóg nÿ,” he mÿ gé. “ã tÿ ki rÿr há han ã tóg nÿ mÿr. Nÿn sÿ ki rÿr há han ja ã tóg nÿgtÿ, kÿ sóg ã mÿ nÿn ù e vin sór mÿ, ã tÿ ki rÿr jé. ã patrão fe tÿ mÿn

ke ã mÿr. Ha inh mré kätig,” he tóg, ti patrão ti.

24 Kÿ ti camarada ù tóg jun mÿ gé sir, ù tÿ ti kãmur pir mãn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Vĩ tar han ã tóg tigtĩ, ki kanhró sóg nĩ. ã tÿ nén krãn ja tũ ên mäg ã tóg tigtĩ, ã tÿ ti fy vãm tũ ra ã tóg ti kanê ve sór tigtĩ.

25 Hã kÿ sóg mÿmëg kÿ ti kãmur né. ã tũ ti hã vë ha,” he tóg, ti patrão mÿ.

26 Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mÿ. “ã tũ ki rĩr kónãn ã tóg nĩ mÿr. Inh mÿ isÿ nén krãn ja tũ mäg tigtĩ? Inh mÿ isÿ nén ù fy vãm tũ ra ti kanê ve sór tigtĩ? Hã ki kanhró ã mÿ nĩ?”

27 ã tÿ ne jé inh jänkamy tÿ banco ki rãnrãj tĩ ag mÿ vin ja tũ nĩ nê? Kÿ sÿ ti juro ven kÿ sóg isÿ kãfór mãn ke vë vë.

28 Ti tũ ma ra,” he tóg mÿ sir, polícia ag mÿ. “Inh camarada ù mÿ nĩm, sÿ ti mÿ nĩm ja ên ti. ù tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) mäg mÿ ên mÿ nĩm, ti kãmur pir tÿ, sÿ ùn jykre kórég tag mÿ nén nĩm ja ên ti,” he tóg, ag patrão ti, polícia ag mÿ,” he tóg, Jesus ti.

29 “Ge ti nĩ. ùn tũ mág vÿ mãn mãn mÿ, kÿ tóg ti mÿ tũ' henh ke tũ pë nĩ. ùn tũ tũ ên tũ sĩ mãn jé ag tóg ke mÿ, kÿ tóg tÿ tũ tũ nĩ sir,” he tóg, patrão ti.

30 “Kÿ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ên kãkã. Tá ag tóg jagtar tĩ, ãjag jã tÿ ag gyngyn ke tĩ, vëso jũ kÿ,” he tóg, patrão ti,” he tóg, Jesus ti, ã tÿ ã kätig mãn ke kãmén kÿ.

Jesus tÿ vënh kar jykre tugnÿm ke

31 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “êprã ke fi kósín ên kätig mãn kÿn ge nĩnh mÿ, ha mē,” he mÿ. “Inh kätig mãn kÿ sóg tar pë kätĩ mÿ, sĩnvĩ. Isÿ jëgnë jafã ag vÿ inh mré kãmũnh ke mÿ. Kÿ sóg inh nĩgja kri nĩnh ke mÿ sir, kÿ inh jykre tar vÿ vënh ven ke mÿ.

32 Kÿ êprã ke kar vÿ inh jo vënh mãn kãn ke mÿ sir. Kÿ sóg vënh kar vënh kãpãm ke mÿ sir, ha mē. Carneiro mré cabrito ki rĩr tĩ ên vÿ kejën ã mëg vënh kãpãm tĩ. Carneiro ag tÿ tóg vyrmÿ vin tĩ, cabrito ag tÿ ke gé.

33 Kÿ tóg carneiro ag tÿ ã pëgja tá vin tĩ, jó tóg cabrito ag tÿ ã jakãnh tá vin tĩ. Tag ri ke han jé sóg ke mÿ.

34 Tÿ sóg vënh kar kri pã'i mág nĩnh mÿ, kurã ên kã. Kÿ sóg inh pëgja tá nÿtĩnh ke mÿ ag mÿ: “ha inh mré kãmũ jëg,” henh ke mÿ. “Inh panh vÿ ãjag to vÿ há han mÿ mÿr. Topë tÿ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jëg. Topë tÿ ga han kurã ên kã tóg ãjag hã kuprëg ja nĩ, ãjag tÿ ti tÿ ga tãg mré kanhkã tãg tag ve jé.

35 Kejën sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kÿ ãjag tóg inh jën. Isÿ kron há nĩn kÿ ãjag tóg inh mÿ goj jun. Isÿ ãjag ãn tá jun kÿ ãjag tóg inh mÿ: “ha kãrã, êg mré nĩ,” he ja nĩgtĩ gé.

36 Inh kur tũ nĩn kÿ ãjag tóg inh mÿ kur vin. Inh kaga nĩn kÿ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ. Ise kÿ jë kÿ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ gé,” he jé sóg ke mÿ ag mÿ,” he tóg.

37 “Kÿ ùn jykre kuryj tag ag vÿ inh mÿ: “Senhor,” henh ke mÿ. “Ëg hë kã ã kókĩr vé, êg tÿ ã mÿ vëjën ven jé? Ëg hë kã ã kron há tũ vé, êg tÿ ã mÿ goj ven jé?”

38 ã hë kã êg ãn tá jun, êg tÿ ã mÿ: “ha kãrã,” he jé? Ëg hë kã ã kur tũ vé, êg tÿ ã mÿ kur vin jé?

39 Ëg hë kã ã kaga vé, êg hë kã ã se vé, êg tÿ ã venh kãmũ jé? Ki kagtig êg nÿtĩ,” he jé ag tóg ke mÿ, inh mÿ.

40 Kÿ sóg ag mÿ: “ùn jagãgtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nĩgtĩ, inh mré ke ag, hã ra tóg ãjag tÿ inh jagãgtãn ri ke nĩ, ãjag tÿ ag jagãgtãn ja ti, ki hã sóg tó mÿ,” he jé sóg ke mÿ, isÿ tÿ pã'i mág nĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

41 “Kÿ sóg inh jakãnh tá nÿtĩ ag mÿ: “ha mÿjëg, tãra,” henh ke mÿ gé. “Inh panh vÿ ãjag mÿ vÿ kónãn. Pĩ nhyr vãn ra mÿjëg. Nén-Kórég mÿ tóg kar kÿ nĩ, pĩ nhyr vãn ên ti, Nén-Kórég tÿ jëgnë jafã ag mÿ tóg kar kÿ nĩ gé. Ën ra mÿjëg.

42 Inh kókĩr ra ãjag pi(jé) inh mÿ vëjën ven'. Isÿ kron há ra ãjag pi(jé) inh mÿ goj jun'.

⁴³ Isȳ ãjag ãn tá jun mũ ra ãjag pi(jé) inh mý: “ha kãrã,” he ja nĩgtĩ'. Isȳ kur tũ ra ãjag pi(jé) inh mý ã vin'. Inh kaga nỹ ra, ise ký jẽ ra ãjag pi(jé) inh venh kãmũ ja nĩgtĩ',” he jé sóg ke mũ,” he tóg.

⁴⁴ “Kỹ ag tóg inh mý kenh ke mũ gé. “Senhor',” he jé ag tóg ke mũ gé. “Ëg hẽ kã ã kókĩr vé, ã kron ha ti? ã hẽ kã ãg ãn tá jun'? Ëg hẽ kã ã kur tũ vé', ã kaga ti', ã se ti', ãg tỹ ã ki rĩr jé? Ki kagtĩg ãg nỹtĩ',” he jé ag tóg ke mũ gé.

⁴⁵ Ký sóg ag mý: “ũn jagãgtar ag jagãgtãn ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ',” henh ke mũ, “hã ký tóg ãjag tỹ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, ki hã sóg tó mũ, mýr, ha mẽ,” he jé sóg ke mũ.

⁴⁶ Ký ag tóg jagãgtar kenh ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ãn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

26

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Vãhã tóg tó kãn ja nĩgtĩ, ti tỹ nén tónh ke ja ti, Jesus ti. Ký tóg ã mré mũ tĩ ag mý:

² “kurã régre tũg ký tóg ãg festa mág tỹ Pãsoa nĩ,” he mũ. “Ën kã ag tóg ãprã ke fi kósĩn ti senh ke mũ, ký ag tóg ti fẽg ke mũ, ka to ti sa jé. Inh hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

³ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ vẽn hãn mũ sir, Topẽ vỹ to professor ag mré hã, kófa ag mré ke gé. Pã'i mág ãn tá ag tóg vẽn hãn mũ sir, pã'i ãn jĩĩn hã vỹ: Caifás, he mũ.

⁴ Ký ag tóg Jesus se to jykrén mũ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vẽ, ti se jé, ti tén jé.

⁵ Ký ag tóg to jykrén ký: “festa tag to mẽ jé ãg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ëg tỹ festa kã ti se ký vẽn génh mág hỹn tóg kutẽn hũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mý.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

⁶ Ën kã Jesus tóg kejẽn ãmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ãn krẽm, vẽn hã kaga kren vãn hã ja ãn ãn krẽm.

⁷ Ti jẽg nĩ ra ã fi tóg tá jun mũ, garrafa mãn ký. Pó kupri tãnãj tỹ tóg há nĩ, garrafa ti. Ti ki nĩ vỹ tỹ nén kar tãg nĩ, ger há ãn, ãn kaja e ãn. Ti gãn hãg fi tóg mũ, ger há ãn tỹ.

⁸ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg fi vég mũ, hã ra tóg ag mý kórég nĩ. Fi to jũ ký ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nẽ?” he mũ.

⁹ “Ëg tỹ ger há tag fón ke vẽ vẽ, kaja há to, ãg tỹ ãn jagãgtar ag mý vin jé,” he ag tóg mũ.

¹⁰ Ký Jesus tóg mẽg mũ, ag vỹ ti, ký tóg ag mý: “ãjag tỹ ne jé fi mý kaga han nẽ?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg.

¹¹ Inh hã tóg ver nĩ sĩ han mũ, ãjag mré, jãvo ãn jagãgtar ag vỹ kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ.

¹² Fi tỹ inh kãn vẽ, ag tỹ vẽn hã kej tá inh fón jé hã jé fi tóg ger há tag tỹ inh kri kujẽg.

¹³ Ag tỹ vẽn hã vỹ sér tugtón ký ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, ga kar mĩ hã, ký vẽn hã vỹ fi tỹ nén han mũ mẽnh ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

Judas tỹ pã'i ag mý Jesus ven ke

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Kar ký ã tỹ 12 (ke) ag kã ã tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ. ãn tĩg mũ jyjyn hã vỹ: Judas Iscariotes, he mũ.

¹⁵ Tá jun ký tóg ag mý: “sỹ ãjag mý Jesus ven ke vẽ, ãjag tỹ ti se jé,” he mũ. “ãjag mý inh mý kajãm ke tũ, sỹ ãjag mý ti ven ke ti?” he tóg. Ký ag tóg ti mý: “vó,” he ký jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ kajãm mũ sir.

¹⁶ Ti tỹ jãnkamy ãn mãn kar ký tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ, isȳ vẽn hã kar vatánh tá ag mý Jesus ven jé?” he tóg mũ sir, Judas ti, ãn ký Jesus mré tĩ mũ ãn ti.

Jesus tỹ Pãsoa ko

(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹⁷ Kejẽn tóg pão jẽgja tũ konh ke kurã tá krỹg mũ, ký Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mý: “ãg hỹn hẽ tá ã mý carneiro sĩ tãn hũ, ãg tỹ kon jé?” he mũ.

18 Kÿ tóg ag mÿ: “ẽmã mág tag ra mÿjẽg,” he mÿ. “Tá ù tóg nÿ nÿ. Ti mÿ: “ẽg Senhor vÿ ã mÿ vẽn vÿ jẽnẽg mÿ,” hemnÿ. “Inh kurã vÿ kakó tÿ ha, kÿ sÿ ã ãn krẽm Páscoa konh há tóg tÿ, inh mré mÿ tÿ ag mré,” he tóg mÿ,” hemnÿ ti mÿ,” he tóg, Jesus ti.

19 Kÿ ag tóg mÿ mÿ sir, ti mré mÿ tÿ ag. Ti tÿ ag mÿ tó mÿ han ag tóg mÿ sir. Cordeiro tân ag tóg mÿ sir, ag tÿ Páscoa kã ko tÿ ẽn.

20 Rã pur kar kÿ tóg tá jun kÿ ù tÿ 12 (ke) ag mré nÿ mÿ sir, jẽn jé.

21 Ag jẽn kã tóg ag mÿ: “ãjag kãmÿ ù tóg pã'i ag mÿ inh ven ke mÿ, ag tÿ ise jé, ki hã sóg tó mÿ,” he mÿ.

22 Kÿ tóg ag fe kaj tÿ sir, kÿ ag tóg ti mÿ: “inh mÿ vó'? Inh mÿ vó'?” he kãn mÿ sir.

23 Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ inh mré pão tÿ kã punpun mÿ ẽn hã vẽ,” he mÿ. “Û tÿ ã nÿgẽ tÿ pẽnky kãki pão tÿ kã punpun mÿ ẽn hã vẽ. Ẽn hã vÿ ag mÿ inh ven ke mÿ,” he tóg.

24 “Tÿg jé sóg ke mÿ, isÿ tÿ ẽprã ke fi kósin nÿn kÿ. Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, isÿg ke ti. Hã ra ù tÿ ag mÿ inh ven ke mÿ ẽn mÿ tóg vÿ kónãn tãvÿ han ke mÿ, Topẽ ti. Ti tÿ mur ja tÿ nÿ ra tóg ti mÿ há tÿ vẽ,” he tóg, Jesus ti.

25 Kÿ Judas tóg ti mÿ ke mÿ gé sir, ù tÿ pã'i ag mÿ ti ven ke mÿ ẽn ti. Ẽn tóg ti mÿ: “Senhor', inh hã mÿ'?” he mÿ gé. Kÿ tóg ti mÿ: “ki hã ã tóg tó mÿ,” he mÿ, Jesus ti.

Santa Ceia
(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

26 Kÿ ag tóg jẽg mÿ. Ag jẽn nÿtÿ ra Jesus tóg ẽmÿ mäg mÿ sir. Topẽ mré tóg vÿ mÿ sir, ẽmÿ to, kÿ tóg vẽn kã kugpãn kÿ ag mÿ vẽn kãpãm mÿ sir, ti mré mÿ tÿ ag mÿ. Kÿ tóg: “té, ha kó,” he mÿ. “Inh hã vẽ,” he tóg, ẽmÿ to.

27 Kar kÿ tóg copo vãg mÿ gé sir, vinho tÿ ki jẽn kÿ. To tóg Topẽ mré vÿ mÿ gé. Ag mÿ copo jun kÿ tóg: “ha kronkron,” he mÿ.

28 “Inh kyvénh hã vẽ,” he tóg, vinho to. “Inh kyvénh tÿ vẽn kar jagfy kutẽn hã vẽ. Sÿ vẽn e mré vẽn

jykre tãg han to ke hã vẽ, hã vÿ tÿ inh kyvénh ti nÿ. Inh kyvénh tag to Topẽ vÿ ãjag mÿ vẽn pãte fón ke mÿ, ãjag tÿ ti vÿ mranh ja ti,” he tóg.

29 “Ha mẽ, uva me kron mãn ke tÿ inh nÿ ha. Kejẽn sóg kron mãn ke mÿ, inh panh tÿ tÿ ẽg pã'i nÿnh ke kurã ẽn kã. Kÿ sóg ãjag mré kron mãn ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti.

30 Kÿ ag tóg jãn mÿ gé sir, ag jẽn kar kÿ. Ag tÿ Topẽ jé tó kar kÿ ag tóg krÿ tÿ Oliveiras ra mÿ mÿ sir.

Jesus tÿ Pedro mÿ tó
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

31 Ag tÿ ra mÿn kÿ Jesus tóg ag mÿ kãmén mÿ. “Kuty tag kã ãjag tóg inh fón kÿ mÿ kãn ke mÿ,” he tóg mÿ, ã mré mÿ tÿ ag mÿ. “Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ. “Û tÿ carneiro ki rÿr tÿ ẽn tân jé sóg ke mÿ, kÿ ti mẽg ag vÿ krig ke kãn ke mÿ,” he tóg, Topẽ vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mÿ.

32 Hã ra sóg iser kar kÿ rÿr mãn ke mÿ. Ẽn kã sóg ãjag jo tÿg ke mÿ, ga tÿ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

33 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “inh pi(jé) ã fón kÿ tÿg ke mÿ', ag kar tÿ ã ré kÿ mÿ mÿ ra,” he mÿ.

34 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtÿg sóg nÿ, he tãgtÿ han ke mÿ, galo kyr to hã. Ki hã sóg tó mÿ,” he tóg, Jesus ti.

35 Hã ra Pedro tóg ti mÿ: “sÿ ã mré ter ke mÿ ra sóg ã to: ti ki kagtÿg sóg nÿ, henh ke tÿ pẽ nÿ,” he mÿ. Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg hã tó kãn mÿ gé sir.

Getsẽmani tá
(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Kÿ Jesus tóg ka krãn ja tá jun mÿ sir, ag mré, ka krãn ja ẽn jÿjin hã vÿ: Getsẽmani, he mÿ. Kÿ tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ: “ha ver nÿgnÿ, tag ki,” he mÿ. “Sÿ ver Topẽ mré vÿnh ke vẽ, tãtã,” he tóg.

37 Kÿ tóg Pedro mré Zebedeu krẽ ag mÿ: “inh mré kãmÿ jẽg,” he mÿ. Kÿ tóg fe kaj nÿ sir. Mÿmẽg tóg mÿ sir.

38 Kÿ tóg ag mÿ: “inh fe kaj mág tóg tÿ,” he mÿ, “kÿ inh fe kaj tóg inh mÿ

iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nýtĩmnĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh ri kén,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kĩ tóg tĩg sĩ han mǎn kũ mũg ke mũ sir, Jesus ti, kũ tóg ga kri nỹ mũ. Topẽ mré tóg vĩ mũ. “Panh’,” he tóg mũ. “Mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jǎvǎnh?” he tóg. “Hǎ ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ên hǎ han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁰ Kar kũ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ sir, hǎ ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kũ tóg Pedro mỹ: “mỹ ã jag mỹ hora pir ki nũr tũ kórég?” he mũ.

⁴¹ “Nũr tũg nĩ, Topẽ mré vĩmnĩ, ã jag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ã tỹ ã jag kutǎn mũ ra. ã jag tỹ mranh sór tũ vè vè, hǎ ra ã jag tóg to krój nýtĩ, hǎ kũ ã jag tóg mranh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁴² Kũ tóg tĩg mǎn mũ sir, kũ tóg Topẽ mré vĩ mǎn mũ. Kũ tóg: “panh’,” he mǎn mũ. “ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ henh jǎvǎnh nĩn kũ sóg jagtar ke mũ. ã tỹ isỹ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg.

⁴³ Kũ tóg ag venh tĩg mǎn mũ gé sir, hǎ ra ag tóg nũgnũr mǎn nýtĩ, ag nũr há pẽ tĩn kũ.

⁴⁴ Kũ tóg ag mỹ vĩ tũ ra tĩ mũ sir, Topẽ mré vĩ mǎn jé. Ti mỹ tóg ã tỹ tó ja ên tó mǎn mũ.

⁴⁵ Kũ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩg mǎn mũ gé sir, kũ tóg ag mỹ: “ã jag ne tóg nũgnũr ja nĩ” he mũ, “vènhkǎn ja ã jag tóg nĩ’,” he tóg mũ. “Pétẽm ti huri, hora ti. Ti tỹ ag mỹ inh fèg ke nẽ ha, Topẽ vĩ mranh tĩ ag mỹ, isỹ tỹ èprǎ ke fi kósĩn nĩn kũ,” he tóg.

⁴⁶ “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. ã tỹ ag mỹ inh ven mũ vỹ jun ke mũ ha,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus se

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vèmén jẽ ra Judas tóg jun mũ sir. ã tỹ 12 (ke) ag kǎ ã ên vè, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kǎmũ mũ. Rógro génh kũ ag tóg kǎmũ mũ, ka kykyv génh kũ ke gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i ag tỹ ag jègnè vè, kófa ag tỹ ke gé.

⁴⁸ Hǎ ra ã tỹ ag mỹ Jesus ven ke mũ ên tóg ag mỹ: “ti ki sóg nhun kenh mũ,” he ja nĩ. “Sỹ ãn ki nhun ke mũ ên hǎ semnĩ,” he ja tóg nĩ ag mỹ.

⁴⁹ Hǎ kũ tóg vèsỹmèr Jesus to grèn ke kũ ti mỹ: “ã mỹ há, Senhor’?” he mũ. Kũ tóg ti ki nhun ke mũ, Judas ti.

⁵⁰ Hǎ ra Jesus tóg ti mỹ: “régre’,” he mũ. “ã tỹ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg.

Kũ polícia ag tóg vèsỹmèr ti to ge kũ ti ség mũ sir, Jesus ti.

⁵¹ Kũ Jesus mré tĩ tĩ ã tóg rógro kunũnh kũ polícia ã nĩgrèg kym mũ sir. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i mág camarada vè, ti tỹ ãn nĩgrèg kym mũ ên ti.

⁵² Hǎ ra Jesus tóg ti mỹ: “ã rógro fèg han ra,” he mũ. “Èg tỹ rógro tỹ ke kũ ag tóg rógro tỹ èg tén ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg.

⁵³ “Isỹ inh panh mỹ to vĩ mũ ra tóg inh mỹ ã tỹ jègnè jafǎ ag jègnènh ke mũ vè, ãn e ên, 12 mil (ke) kǎfór, ag tỹ iij nĩgǎn jé.

⁵⁴ Hǎ ra sóg ve sór mũ, nén tỹ iso rán kũ nĩ ên ti, hǎ kũ sóg ti mỹ tag to vĩ tũ nĩ. Ve jé sóg ke mũ ha, inh jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁵ Ên kǎ tóg polícia ag mỹ: “ã jag ne tóg rógro génh kũ kǎmũ mũ’, ka kykyv mré’, ã jag tỹ ise jé’,” he mũ. “Inh pi(jé) tỹ bandido nĩ’. Kurǎ kar ki sóg ã jag mré jẽ ja nĩgtĩ, Topẽ jo ãn krèm. Vènh kar kanhrǎn kũ sóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hǎ ra ã jag tóg tá iség tũ nĩ vè mỹr,” he tóg.

⁵⁶ “Hǎ ra sóg nén tỹ iso rán kũ nĩ ên vèg mũ, Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ iso nén rán ja ên ti, hǎ kũ ã jag tóg ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kũ pétẽ kǎn mũ sir, vènh pigju jé, mỹr, ha mẽ.

Pǎ’i ag tỹ Jesus ki jèmě

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Kũ ã tỹ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i mág ra, hǎ vỹ: Caifás, he mũ. Tá ag tóg vènh mǎn kũ nýtĩ, Topẽ vĩ to professor ag, kófa ag ke gé.

58 Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá, kũ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ãn kãra rã mũ sir. Polícia ag mré tóg tá nĩ nĩ. Ti tỹ ag tỹ Jesus tỹ hẽn ri kenh ke mũ ẽn ve sór vẽ.

59 Kũ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ù ag jãvãnhvãnh mũ, ag tỹ Jesus jykre kórég tó jé. Ti vĩ to ag tóg ti tén sór mũ, kófa ag, vẽnh jyvẽn tĩ kar ag.

60 Hã ra ag tóg ù tỹ ki hã tó mũ végtũ nĩ. Û tỹ hẽn ri ke ag tóg ón kũ ti jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ. Kũ vãhã ùn régre ag tóg tá junjun kũ ón kũ ti to vĩ mũ.

61 Ẽn ag vỹ tóg sir: “ti vĩ vẽnhmỹ mẽ ẽg,” he mũ. “Topẽ jo ãn kókén há inh nĩgtĩ, he ja tóg nĩ. Kókén kar sóg ù han mãn ke mũ. Kurã tãgtũ ki tóg kar kũ nĩ, ãn ti, ha vemnĩ, he ja tóg nĩ, Jesus ti,” he ag tóg mũ, ón kũ ti to vĩ kũ.

62 Kũ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ jẽgnẽ mũ sir, kũ tóg ti mũ: “ã tỹ nén tónh ke mũ tũ?” he mũ. “Ag hã ne ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé” he tóg.

63 Hã ra Jesus tóg hun ke mũ, nén ù tó mẽ kã. Kũ pã'i mág tóg ti mũ: “Topẽ vỹ rĩr nĩ,” he mũ. “Ûn rĩr nĩ vỹ ẽg végtũ mũ. Ti rĩnve sóg ã ki jẽmẽg mũ. A mũ tỹ Cristo nĩ, ã mũ tỹ Topẽ kósin nĩ? Ha ẽg mũ tó,” he tóg, pã'i mág ti.

64 Kũ Jesus tóg ti mũ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Kũ sóg ãjag mũ tag tó mũ gé, ha mẽ. Ẽprã ke fi kósin ẽn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Kũ ãjag tóg ù tỹ nén (ũ) kar han mũ ẽn pẽgja tá inh venh ke mũ. Kũ sóg kanhkã góg kãmĩ kãtérenh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

65 Kũ pã'i mág ẽn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kũ. Kũ tóg: “Topẽ kato vĩ kónãn ti huri,” he mũ. “Mẽ kãn ẽg mũr, kũ ẽg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg.

66 “Ẽg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg. Kũ ag tóg ti mũ: “ter jé tóg ke mũ, ti vỹ tag to,” he kãn mũ sir.

67 Kũ ag tóg ti kakã to sugsgũ mũ sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mũ gé sir. Ag kã ù tóg ti vatãnh tá ti tãnh kũ ti mũ:

68 “Cristo nẽji tỹ ã jẽ, kũ ã nẽji nén kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Û nỹ ã

tãnh?” he tóg mũ gé. Ti tãnh kũ tóg ke mũ. Gen kũ ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

69 Hã ra Pedro vỹ re tá nĩ nĩ, ãn vãso kã. Kũ pã'i camarada ù fi tóg ti ve jé kãkutẽ mũ, kũ fi tóg ti mũ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé, Galiléia tá ke ẽn mré,” he mũ.

70 Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ã tỹ ne tó nẽ hỹn’?” he tóg mũ, Pedro ti. Kũ ag kar vỹ ti vĩ mẽg mũ.

71 Kũ tóg jãnkã fĩn rãm sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti végtũ mũ gé, kũ fi tóg tá ke ag mũ: “Jesus mré ke ù vẽ, Nazaré tá ke ẽn mré ke ù vẽ,” he mũ gé.

72 Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg, Pedro ti.

73 Si há ke tũ ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg ti venh kãmũ kũ ti mũ hã tó mãn mũ gé. Kũ ag tóg Pedro mũ: “ha mẽ, ag kã ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Ã vĩ ki ẽg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg mũ.

74 Hã ra tóg: “vó!,” he mãn mũ. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ! Inh ón mũ ra Topẽ vỹ inh vóg kónãn mũ vẽ,” he tóg, Pedro ti. Hã ra vêsýmér galo tóg kyr mũ.

75 Kũ Pedro tóg Jesus vĩ to jykren mũ, ti tỹ ti mũ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã,” he ja ẽn mũ. Tag mũ ẽkren kũ tóg tá kãkutẽ mũ sir, hã ra tóg fỹ jagy han mũ sir, Pedro ti.

27

Ag tỹ Pilatos mũ Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

1 Tỹ vaj kũ kusã ki ag tóg Jesus to jykren mũ sir, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti tén sór vẽ.

2 Kũ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũn kũ ag tóg pã'i mág tỹ governador mũ ti fẽg mũ sir, Pilatos ẽn mũ.

Judas ter

(Hk 1.16-19)

3 Hã ra Judas tóg végtũ mũ. Pã'i ag mũ tóg Jesus ti ven ja nĩ, ag tỹ ti se jé. Kũ tóg ag tỹ ti tén sór mũ tag végtũ,

Judas ti. Kÿ tóg to jykrén mǎn mÿ sir. Vǎhǎ tóg ti mÿ e tÿ. Kÿ tóg jǎnkamy tÿ prata ên ma kǎtÿ mÿ sir, ù tÿ 30 (ke) ên. Ma kǎtÿg kÿ tóg Topê tÿ ki rÿr tÿ to pǎ'i ag mÿ ven mÿ, kófa ag mÿ.

⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “ti kórég han inh,” he mÿ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nÿgtÿ, hǎ kÿ tóg vênhmÿ nÿ, ti tÿ inh vÿ to ter kÿ,” he tóg.

⁵ Hǎ ra ag tóg ti mÿ: “êg tÿ pijé!,” he mÿ. “ǎ tÿ hǎ nê!,” he ag tóg mÿ. Kÿ tóg jǎnkamy ên vǎm mÿ sir, Topê jo ïn krêm, kÿ tóg hên ra tÿ mÿ sir. Tá tóg ǎ nunh kǎ vênh jǎján mÿ sir, kÿ tóg ter mÿ sir.

⁶ Kÿ Topê tÿ ki rÿr tÿ to pǎ'i ag vÿ jǎnkamy ên mǎn kÿ to jykrén mÿ. “Êg tÿ Topê mÿ jǎnkamy tag vin kÿ tóg vênhmÿ tÿ. Vênh kyvénh kajám ja ti nÿ, hǎ kÿ êg tóg Topê mÿ vin sór tÿ nÿ,” he ag tóg mÿ sir, jǎnkamy ên to.

⁷ Kÿ ag tóg to vênh mǎn kÿ to jykrén mÿ. To jykrén kÿ ag tóg tÿ êpÿ kajám mÿ, ag tÿ tá go'or vég tÿ ên. Tá ag tóg fóg ag kej han sór mÿ, fóg tÿ Jerusalém ra pasa tÿ ag mÿ.

⁸ Hǎ kÿ êg tóg êpÿ ên to: “êpÿ kyvénh,” he tÿ.

⁹ Hǎ ra Topê vÿ tó tÿ tÿ Jeremias vÿ Judas to tag rán ja nÿ, ha mê: “jǎnkamy tÿ 30 (ke) tÿ ag tóg êpÿ kajám ke mÿ. Jǎnkamy ên tÿ ag tóg êprǎ ke ù kajám vén ke mÿ, Israel ag, ti kaja tag tÿ ag mÿ há nÿn kÿ.

¹⁰ Êprǎ ke ên tÿ kajám kar kÿ ag tóg tÿ êpÿ kajám mÿ sir, ag tÿ tá go'or vég tÿ ên. Hǎ tó ja tóg nÿ, inh mÿ, êg jóg tÿ Topê tÿ,” he ja tóg nÿgtÿ, Jeremias ti. Hǎ ra tóg ge nÿ.

*Pilatos tÿ Jesus ve
(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)*

¹¹ Hǎ ra Jesus tóg fóg tÿ pǎ'i mág rǎ jê nÿ. Kÿ pǎ'i mág tóg ti ki jêmê sór mÿ, kÿ tóg: “ǎ mÿ tÿ Judeu ag pǎ'i nÿ?” he mÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ki hǎ ǎ tóg tó mÿ,” he mÿ.

¹² Kÿ Topê tÿ ki rÿr tÿ to pǎ'i ag tóg ti kato vÿ mág han mÿ, kófa ag ke gé, hǎ ra tóg hun ke kÿ jê nÿ.

¹³ Kÿ Pilatos tóg ti mÿ: “mÿ ǎ mÿ tÿ nén ù tÿ nÿ, ag tÿ ǎ kato vÿ mág han mÿ tag ti?” he mÿ.

¹⁴ Hǎ ra Jesus tóg vÿ mǎn tÿ nÿ, kÿ tóg Pilatos mÿ e tÿ sir.

*Ag tÿ Jesus to: ter jé tóg ke mÿ, he
(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)*

¹⁵ Hǎ ra Pilatos tóg ag mÿ vése ag kar kǎ ùn pir kaväg tÿ, festar tÿ Páscoa kar ki. Ti jykre vê. Ag tÿ ùn to vÿ mÿ ên kyväg tóg tÿ.

¹⁶ Kÿ ù tóg se kÿ jê nÿ, ên kǎ. ùn vênhmÿ vê, ù tÿ ag ri ke tÿ, ti jijin hǎ vÿ: Barrabás, he mÿ.

¹⁷ Jǎvo ag tóg tá vênhmǎn kÿ nÿtÿ, Judeu kar ag. Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “inh hÿn ù kavǎn ha?” he mÿ. “Û nÿ ǎ jag mÿ há nÿ? Barrabás mÿ, Jesus mÿ vó, ag tÿ ù to: “Cristo vÿ tÿ ti nÿ,” he tÿ ên?” he tóg, Pilatos ti.

¹⁸ Pǎ'i ag tÿ véké Jesus to jÿ nÿtÿn ki kanhró tóg nÿ, Pilatos ti. Ti há nÿn hǎ kÿ ag tóg ti to jÿ mÿ, hǎ kÿ tóg ti kavǎn sór mÿ, Pilatos ti.

¹⁹ Fóg tÿ pǎ'i ên tÿ vênh jyvén jafǎ tá nÿn kÿ ti prÿ fi tóg ti mÿ vênh vÿ jênêg mÿ, kÿ fi tóg ti mÿ: “vênh jykre kuryj han ti tÿ,” he mÿ, Jesus to. “Hǎ kÿ ti vóg sór tÿg nÿ. Kuty tag kǎ sóg ti to vênh péti kónǎn, êg jagtar ke ti ve inh, inh vênh péti ki,” he fi tóg, Pilatos mÿ vênh vÿ jênên kÿ, hǎ kÿ tóg ti kavǎn sór tǎvÿ han mÿ, Pilatos ti.

²⁰ Hǎ ra Topê tÿ ki rÿr tÿ to pǎ'i ag tóg vênh kar krÿn mÿ sir, kófa ag mré, vênh kar ag tÿ Barrabás kavar kÿ jê ve sór jé, ag tÿ Jesus ter ve sór jé.

²¹ Kÿ fóg tÿ pǎ'i tóg ag ki jêmê mǎn mÿ. “Inh hÿn ùn régre tag ag kǎ ù tÿ hê kavǎn mÿ ha?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Barrabás tÿ,” he mÿ.

²² Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “kÿ inh Jesus tÿ hê ri kenh mÿ?” he mÿ. “Ag tÿ ù to: “Cristo vÿ tÿ ti nÿ,” he tÿ ên tÿ inh hê ri kenh mÿ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “cruz to ti sǎ,” he kǎn mÿ sir.

²³ Kÿ fóg tÿ pǎ'i tóg ag mÿ: “ti kórég tÿ ne han ti?” he mÿ. Hǎ ra ag tóg prênprêr mÿ sir. “!..Cruz to ti sǎ..!” he ag tóg mÿ sir, prênprêr kÿ.

24 Ag tỹ hẽ ri ke tũ tóg nĩ, Pilatos ti, hã kỹ tóg ag mỹ hã han sór mũ. Vẽnh gẻnh kutẻ nĩ ve tóg nĩ, hã kỹ tóg goj jẻ prẻr mũ. Kỹ tóg kã nĩgẻg mũ sir, vẻnh kar rĩnve, Pilatos ti, kỹ tóg ag mỹ: “inh jykre pijẻ’,” he mũ. “Inh nĩgẻ kavẻnh ke tũ ti nĩ, ti kyvẻnh ti. Ủn jykre kuryj vẻ, kỹ sóg ti tẻn jãvẻnh nĩ. Ấjag jykre vẻ,” he tóg, Pilatos ti.

25 Kỹ vẻnh kar ag tóg ti mỹ: “ẻg jykre vẻ,” he kãn mũ. “Ễg hã ne ti tẻn sór mũ’. Kỹ Topẻ ẻg hã vóg kónẻn ke mũ, ẻg krẻ ag ke gẻ, ti tỹ ti ter to ủ vóg kónẻn ken kỹ,” he ag tóg, vẻnh kar ẻn ag.

26 Kỹ Pilatos tóg Barrabás kavẻn mũ sir. Jesus to tóg soldado ag mỹ: “ha ti mrẻnmrẻn,” he mũ sir. Ag tỹ ti mrẻnmrẻn kar kỹ Pilatos tóg ag mỹ ti fẻg, soldado ag tỹ ka to ti sa jẻ.

*Soldado ag tỹ Jesus vóg kónẻn
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)*

27 Kỹ fóg tỹ pã'i krẻm soldado ag tóg Jesus pẻre mũ mũ, pã'i ẻn ra, ẻn tỹ Palácio do Governador ẻn ra. Kỹ ag tóg soldado ủ ag jẻ prẻr kãn mũ.

28 Ti kur kunủg ag tóg mũ, kỹ ag tóg kur kusủg tỹ ti kri fón mũ.

29 Sẻnh pirẻn kỹ ag tóg tỹ ti krẻ tógfẻg mũ sir, krẻ tógfẻn ja rẻr tỹ. Vẻn tỹ ag tóg ti nĩgẻ kã fẻg mũ, ti pẻgja tá. Kỹ ag tóg ti krẻm grẻnhgrẻnh ke mũ sir, ón kỹ. Ti to ẻ he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg: “viva, Judeu ag pã'i’,” he mũ.

30 Kỹ ag tóg ti to sugsug mũ gẻ. Vẻn ẻn tỹ ag tóg ti krẻ mũ mrẻnmrẻn mũ sir.

31 Ag tỹ ti nyg kar kỹ ag tóg ti ki kunủg mũ, kur ẻn ti. Kỹ ag tóg ti tũ pẻ tỹ ti kãra rẻg mẻn mũ sir. Kỹ ag tóg ti pẻre mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jẻ sir.

*Jesus tỹ cruz to sa
(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)*

32 Ag mẻn kã ag tóg ủ kato tẻ mũ, Cirene tá ke ủ, ti jijin hã vỹ: Simão, he mũ. Ễn mỹ ag tóg vỹ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jẻ ti jo, hã kỹ tóg vyn kỹ tĩ mũ.

33 Gen kỹ ag tóg Gẻlgota tá junjun mũ sir. Gẻlgota to ẻg tóg: vẻnh krẻ kuka, he tĩ, ẻg vỹ ki.

34 Tá junjun kỹ ag tóg ti mỹ vinagre ven mũ, nẻn ủ tỹmẻ jynh mrẻ ha. Kỹ tóg kron sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vẻnhkagta tag.

35 Kỹ ag tóg cruz to ti sẻg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẻ mỹ vẻnh kãpẻm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gẻ, ti kur to, soldado ag.

36 Kỹ ag tóg nẻnủg kỹ nỹtĩ, ti ki rẻr jẻ, soldado ag.

37 Ag tỹ nẻn tỹ ti kato vỹ mũ vỹ rẻn kỹ nĩ, hã vỹ: “Jesus, Judeu ag pã'i tỹ rei vẻ,” he mũ. Ti kri tóg sa, vẻnh rẻn ti. Ti tỹ nẻji vẻsỹ pã'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tẻn mũ.

38 Ti kóm ag tóg ủn rẻgre ag tỹ cruz to sẻg mũ gẻ, bandido ag. Kỹ ủ tóg ti pẻgja tá sa, jỏ ủ tóg ti jakẻnh tá sa.

39 Kỹ ủ tỹ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gẻ, vỹn vỹn hen kỹ.

40 “Ả mỹ Topẻ jo ẻn kẻkẻn sór mũ'?” he ag tóg mũ. “Ả mỹ kurẻ tẻgtũ ki ủ han mẻn sór mũ'? Vẻnh kren han ra kema', cruz to kẻtẻre kema', ả tỹ tỹ Topẻ kẻsin nẻn kỹ,” he ag tóg ti mỹ.

41 Ge ag tóg mũ gẻ. Topẻ tũ ki rẻr tĩ to pã'i ag, Topẻ vỹ to professor ag mrẻ hã, kỏfa ag mrẻ hã. Ti nyg ag tóg mũ gẻ, kỹ ag tóg jagnẻ mỹ:

42 “ủ ag krenkren han tóg, hã ra tóg vẻnh hã kren han ki kagtủg nĩ,” he mũ. “Israel pã'i tỹ rei jẻ cruz to kẻtẻre kema', ẻg tỹ ve jẻ, ẻg tỹ ti ki ge jẻ,” he ag tóg.

43 “Topẻ ki ti nẻji rẻ kỹ jẻ, kỹ Topẻ jẻ ti kren han, ti tỹ ti to há nẻn kỹ. “Topẻ kẻsin vỹ tỹ ẻnh nĩ,” he ti mỹr,” he ag tóg ti to, ti nyg kỹ, Judeu pã'i ag.

44 Kỹ bandido ag, ủ tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ẻn ag tóg ti nyg mũ gẻ.

*Jesus ter
(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)*

45 Rẻ tỹ ẻg nẻno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mũ hã. Kuty ẻn tóg hora tẻgtũ tủg mũ.

46 3 hora ki Jesus tóg prẻr mũ sir, kỹ tóg: “Eli, Eli, lemẻ sabactani?” he mũ.

Ëg vĩ ki ãg tóg tag to: “Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãnh nẽ?” he mũ.

⁴⁷ Kỹ ù tỹ tá nỹtĩ ag tóg mẽg kỹ (ag tóg) jagnẽ mỹ: “Elias jé tóg prẽr mũ,” he mũ.

⁴⁸ Kỹ ù tóg vẽn hvãg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mỹ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh' ùnh' ke jé.

⁴⁹ Hã ra ù ag tóg: “toreg’,” he mũ. “Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩg mũ, ti kren han jé,” he ag tóg.

⁵⁰ Hã ra Jesus tóg prẽr mág han mãn kỹ hun ke mũ sir.

⁵¹ Hã ra Topẽ jo ãn krẽm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mũ, ha mẽ, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mũ sir, ha mẽ.

⁵² Kỹ ga tóg ragra ke mũ gé sir, pãró vỹ gỹm ke mũ, vẽn kej tỹ hẽn ri ke vỹ nugnor mũ, kỹ ù tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ tỹ hẽn ri ke ag tóg rĩnrĩr mãn mũ gé, ùn kãgter ja ag. Ajag kej tá ag kãpa mũ.

⁵³ Ën ag vỹ Jesus rĩr mãn kar kỹ tá kãpa kỹ cidade tỹ Jerusalém kãra ge mũ, kỹ ag tóg ùn mỹ vẽn venven mũ sir, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ag vigvæg mũ, Jerusalém tá ke ag.

⁵⁴ Hã ra capitão tóg soldado ag mré Jesus ki rĩr jẽ nĩ. Ga tỹ ragra ke ãn væg ag tóg mũ, nẽn kar ti, Jesus ter ãn kã. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg: “hã ja vẽn,” he mũ. “Topẽ kósin ja vẽn mỹr,” he ag tóg mũ, capitão ag.

⁵⁵ Kỹ ùn tỹtã fag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ hẽn ri ke fag. Kuvar há tá nỹtĩ kỹ fag tóg ti væg nỹtĩ nĩ. Ti mré fag tóg kãmũ ja nĩ, ga tỹ Galiléia tá. Ti ki fag rĩr ja nĩgtĩ.

⁵⁶ Fag kã ù fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, kỹ ù fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago mỹnh tag fi. Kỹ ù fi vỹ tỹ Zebedeu krẽ ag mỹnh fi nĩ gé. Fag mré ke ù fag vỹ tá nỹtĩ gé.

Ag tỹ vẽn kej kãkã Jesus fi
(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷ Rãké tóg nỹ ha, kỹ ùn há tóg tá jun mũ. Arimatéia tá tóg kãtĩg ja nĩ. Ti jijin hã vỹ: José, he mũ. Jesus mré ke ù vẽn gé.

⁵⁸ Ën vỹ tóg Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ Jesus to vĩ mũ, ti ter kar kỹ. Kỹ Pilatos tóg soldado ag mỹ: “ha ti mỹ ti fi,” he mũ.

⁵⁹ Kỹ José tóg Jesus va tĩg kỹ ti pãg mũ sir, kur jãnhkri tỹ.

⁶⁰ Kỹ tóg ã kej kãkã ti fig mũ sir. Pó kãkã tóg han ja nĩgtĩ, vẽn kej ti, hã ra tóg tãg nĩ. José tũ vẽn, vẽn kej ãn ti. Ën kãkã tóg ti fig mũ sir, kỹ tóg pó tãpér tĩn mũ, vẽn kej jãnkã to, pó ãn tỹ tóg ti kej nĩfénh mũ sir, José ti. Kỹ tóg tĩ mũ.

⁶¹ Hã ra Maria Madalena fi vỹ tá nĩ nĩ, Maria ù ãn fi ke gé. Ti kej rã fag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ nĩ.

Ag tỹ ti kej ki rĩr

⁶² Tỹ vaj kỹ, festa kurã kã Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vẽn mãn mãn mũ sir, Fariseu ag mré hã. Kỹ ag tóg Pilatos venh mũjẽg.

⁶³ Ti mỹ ag tóg: “governador’,” he mũ. “Vẽn kar krĩn kónãn tĩ ãn tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ: “kurã tãgtũ ki sóg rĩr mãn ke mũ,” he ja ti nĩ. Ëg tỹ tag to jykren kỹ ãg tóg ã mỹ nẽn ù to vĩ sór mũ gé ver.

⁶⁴ Soldado ag tỹ ti kej ki rĩr há tóg tĩ, kurã tãgtũ ki. Ëg mỹ tóg ti mré mũ tĩ ag tỹ ti to nón kỹ ti péjunh ha mẽ tĩ. Ëg mỹ tóg ag tỹ ti péju kar vẽn kar mỹ: “rĩr mãn ti, ã ter kar kỹ,” henh ha mẽ tĩ gé. Kỹ vẽn ó tãg tag vỹ ti ón ja ãn kãfór pẽ nỹnh ke mũ. Hã kỹ soldado ag jẽgnẽ, ag tỹ ti kej ki rĩr jé,” he ag tóg, Pilatos mỹ.

⁶⁵ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. “Vỹ nỹtĩ, ti kej ki rĩr ke mũ ag,” he tóg, soldado ù ag to. “Ti kej ki rĩr há han nĩ, ge kỹ,” he tóg.

⁶⁶ Kỹ ag tóg mũ kỹ ti kej to ag vin mũ, ti kej ki rĩr ti ãn ag. Ti kej nĩfénh mũ ãn ség ag tóg mũ gé, vãfe tỹ, pãró to. Kỹ ag tóg go'or tỹ vãfe ãn kri tỹ tam ke mũ, ù tỹ ti kej nĩfe kunũg tũ nĩ jé.

28

Jesus rĩr mãn
(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Vēnhkán ke kurā tỹ vaj kỹ, semana tỹ kurā ve tag ki Maria Madalena fi tóg ti kej venh tĩ mũ, kusã ki, Maria ù ên fi mré hã.

² Hã ra ga tóg ragra ke tar han mũ sir. Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg kanhkã tá kãtère mũ. Ti kej tá jun kỹ tóg pó tỹ jãnkã nife ên tĩn mũ, kỹ tóg kri nĩ mũ sir, pó ên kri.

³ Hã ra tóg tỹ ta tỹ kóm kóm ke ve nĩ, anjo ên ti. Ti kur vỹ kópréj nĩ, kukryr kó kupri ri ke.

⁴ Kỹ soldado ag tóg jũrũn ke mũ, kamẽg kỹ ag tóg kãgter nỹtĩ ve nĩ.

⁵ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ùn tỹtã fag mỹ vĩ mũ, kỹ tóg: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Jesus jãvãnh ãjag nỹtĩ, ag tỹ cruz to ùn sãg mũ ên ti.

⁶ Ki ti tũ nĩ, rĩr ti huri, hã kỹ tóg ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ. Ki ti nỹ ja nĩgtĩ, ha kãge jẽg, ãjag tỹ ti nỹgja ve jé,” he tóg mũ, fag mỹ, anjo ti.

⁷ “Kuri, ti mré mũ tĩ ag mỹ tónh mũjẽg, ti rĩr mãn ti, ti ter kar kỹ. Ha vé, ãjag jo tóg tĩg mũ, Galiléia ra. Tá ãjag tóg ti venh mũ, ha vemnĩ. Inh vĩ kã jatu' he tũg nĩ,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

⁸ Kỹ fag tóg ti kej tá kãpa mũ sir, to fũrũrũn kỹ. Fag mỹ tóg e tĩ. Fag mỹ tóg sér pẽ tĩ, hã kỹ fag tóg pétẽ mũ sir, fag tỹ Jesus mré mũ tĩ ag mỹ tó jé.

⁹ Fag mũ ra Jesus hã ne fag kato jun ke mũ', kỹ tóg fag mỹ: “mỹ sér nỹtĩmĩ,” he mũ. Kỹ fag tóg ti to grẽn ke mũ, ti pẽn kãgmĩg fag tóg mũ sir. Ti krẽm fag tóg mũg ke mũ gé.

¹⁰ Kỹ Jesus tóg fag mỹ: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ha mũjẽg, inh régre ag mỹ tónh mũjẽg, ag tỹ ga tỹ Galiléia ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Kỹ fag tóg mũ mũ.

Soldado ag ón

¹¹ Fag mũn kỹ soldado ên ag tóg cidade ra mũ mũ, soldado tỹ Jesus kej ki rĩr mũ ên ag. Tá junjun kỹ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mỹ tó kãn mũ, ag tỹ nén vég mũ ên ti. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

¹² Kỹ ag tóg kófa ag mré vẽn hãn mũ sir, ag tỹ to jykrén jé. “Ëg hỹn hẽ

ri kenh mũ, vẽn kar tỹ ti rĩr mãn tag to: ag ón vẽn, he jé?” he ag tóg mũ jagnẽ mỹ. Ag tỹ to jykrén kar kỹ ag tóg soldado ag mỹ jãnkamy e ven mũ sir.

¹³ “Jãnkamy tag to vẽn kar mỹ un'ón,” he ag tóg mũ, pã'i ag, soldado ag mỹ. “Un'ón kỹ vẽn kar mỹ: ãg nũgnũr mũ jãvo Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti péju ja nĩ, kuty si há tá, hã kỹ tóg ki tũ nĩ ha, hemnĩ,” he ag tóg, pã'i ag, soldado ag mỹ.

¹⁴ “Hẽn ri ke mũn ãjag pã'i tỹ governador tóg mẽn h mũ, ãjag nũgnũr ja ti. Kỹ ãg tóg ti mré vẽn ke mũ, ti tỹ ãjag vóg kónãn tũ nĩ jé,” he ag tóg, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, soldado ag mỹ.

¹⁵ Kỹ soldado ag tóg jãnkamy ên mãn kỹ mũ mũ sir. Vẽn kar mỹ ag tóg un'ón mũ mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag to. Hã kỹ Judeu ag tóg ver tag tó tĩ, ùnri.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ vẽn ven (Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶ Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ga tỹ Galiléia ra mũ mũ, pãnónh ù ra, Jesus tỹ ag mỹ: “ẽn ra mũjẽg,” he ja ên ra.

¹⁷ Kỹ ag tóg tá ti vég mũ sir, kỹ ag tóg ti krẽm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra ag kãmĩ ù ag mỹ tóg vẽn h mỹ tĩ, ag tỹ ti vég mũ ra, kỹ tóg ag mỹ ki hã ke tũ nĩ.

¹⁸ Kỹ Jesus tóg ag rã hã jun mũ, kỹ tóg ag mré vẽn ke mũ sir. “Nén kar vỹ tỹ inh krẽm ke nĩ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ “Hã kỹ mũjẽg, povo kar kanhrãn jé, ag tỹ inh ki ge jé. Ag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ag kygpem nĩ gé. Inh panh jiji tómnĩ, ag kygpe kỹ, kỹ ti kósin jyjy tómnĩ gé, kỹ Topẽ kuprĩg jiji tómnĩ gé, ãjag tỹ ag kygpe kỹ.

²⁰ Kỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ kãmén kãn nĩ gé, ag tỹ ki króm jé. Ha mẽ, ãjag mré sóg jẽ nĩ, kurã kar ki, ga tũg ke kurã ki ke gé. ãjag tovãnh ke tũ sóg nĩ ha,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag jẽgnẽg mũn hã vẽn.

MARCOS TÛ RÁ

João Batista tÛ Jesus tó
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Sÿ Jesus Cristo kãme sér tónh ke vë, Topë kósin ti.

² Vãsÿ Jesus tóg rán kÿ nÿ, João ke gé, Jesus jo tÿnh ke ti. Topë vÿ tó tÿ Isaiás vÿ Jesus rán ja nÿ, kÿ tóg: “ha vé, ã jo sóg ù jënënh mÿ, ti tÿ vënh kar kãn jé, ã tÿg ken jo,” he ja nÿ. “Ag jyvën jé tóg ke mÿ, kÿ tóg ëprÿ prun ri ke nÿ, ëmÿn kÿryn ri ke.

³ Êmã tÿg ja tá tóg jën h ke mÿ, ga kórég tá. Tá tóg ag mÿ kãmén ke mÿ. “Ëg Senhor kãtÿg ke jo vënh jãnhkrigkrig nÿ,” he tóg mÿ. “Ëprÿ kurég ãjag tóg tÿ, ëmÿn kÿryn ãjag tóg tÿ, ãjag chefe jun ken kÿ. Kÿ tag ri ke han nÿ, ãjag jÿkre pãno togvãnh kÿ, ëg Senhor kãtÿg ken jo,” he tóg, ã jo tÿnh ke ti,” he ja tóg nÿ, Isaiás ti, João to.

⁴ Kÿ João tóg jë mÿ, ëmã tÿg ja ki, ag kygpég tÿ ti. Ag jyvën tóg jëgtÿ, kÿ tóg: “ã kÿpe jé sóg ke mÿ, ã tÿ ã jÿkre kórég tovãnh kÿ, Topë tÿ ã tÿ ti vÿ mranh tÿ ã mÿ vënh pãte fón jé,” he tóg mÿ sir, vënh kar mÿ.

⁵ Kÿ ag tóg ti to kãmÿ kãn mÿ sir, ga tÿ Judéia tá, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé. Kÿ tóg ag kygpég mÿ sir, goj tÿ Jordão ki, ag tÿ: “Topë vÿ mranh sóg nÿgtÿ, tag han kÿ,” hen kÿ.

⁶ Jó João kur tóg cavalo pãñ sór kyki tÿ há nÿ. Nén ù fár tÿ tóg vësógfÿn ja han tÿ gé. Ópã há ko ti tÿ, mÿg mré, João ti.

⁷ Kÿ tóg Jesus kãmén kÿ (tóg) ag mÿ: “ù tóg ñnh nón kãtÿ mÿ, ha më,” he mÿ. “Inh kãfór ti nÿ. Sÿ tÿ ti camrada ñnh ke vë vë, sÿ ti pën né kunÿnh ke vë vë, ti pën to ró ti, há ra sóg tÿ ti krëm ke pë jë.

⁸ Goj há tÿ sóg ãjag kygpenh ke mÿ. Û tÿ ñnh nón kãtÿg ke ën tóg sir Topë kuprÿg tÿ ãjag jagrë han ke mÿ. Ti tÿ ãjag kygpenh ken há vë,” he tóg, João ti, vënh kar mÿ.

João tÿ Jesus kÿpe
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Kÿ kejën Jesus tóg João tá jun mÿ gé. Cidade tÿ Nazaré tá tóg kãtÿ mÿ, ga tÿ Galiléia tá. Tá jun kÿ João tóg ti kÿpég mÿ sir, goj tÿ Jordão ki.

¹⁰ Ti tÿ goj kãtã kãkutë kÿ kanhkã vÿ nor mÿ sir vësÿmér. Há ra Jesus tóg vëg jë nÿ. Kÿ tóg Topë kuprÿg vëg mÿ. Sórag ri ke ti nÿ, ti kãtére ti. Kãtére kÿ tóg Jesus kri nÿ nÿ sir.

¹¹ Kÿ tóg kanhkã tá vënh vÿ mëg mÿ gé sir, kÿ tóg: “tÿ ã ñnh kósin pir jë, tÿ ã ñnh fe pë jëgtÿ,” he mÿ, vënh vÿ tÿ më há ën ki.

Satanás tÿ Jesus krÿn kónãñ só
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Kÿ vësÿmér Topë kuprÿg tóg Jesus krÿn mÿ, ti tÿ ëmã tÿg ja ra tÿg jé.

¹³ Kurã tÿ 40 (ke) tÿg tóg mÿ, ëmã tÿg ja ki, Jesus ti. Tá nÿn kÿ Satanás tóg ti tÿ ã jóg vÿ mranh han só mÿ, há ra tóg ke tú nÿ. Nën kãmÿ bicho ag vÿ tá mügtÿ gé, ëmã tÿg ja ki. Há ra Topë tÿ jënë jafã ag tóg ti ki rÿr mÿ sir, tá.

Jesus tÿ Galiléia ra vÿn ke
(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Kejën ag tóg João ség mÿ. Ag tÿ ti se kar kÿ Jesus tóg ga tÿ Galiléia ra tÿ mÿ. Tá tóg ag mÿ Topë tÿ tÿ ëg pã'i nÿnh ke kãmén mÿ, vënh kãme sér ën ti.

¹⁵ Kÿ tóg: “Topë vÿ tÿ pã'i nÿ,” he mÿ. “Pëtëm ti huri, ti kurã ti, ëg tÿ ti tÿ tÿ ëg pã'i nÿ ën ve jé. Kÿ ãjag jÿkre kórég tovãnh nÿ. Ti vÿ kri fimnÿ, ãjag tÿ ti tÿ tÿ ëg pã'i nÿ ën ve jé,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

¹⁶ Kejën Jesus tóg nig fyr tÿ Galiléia he mÿ ën jagma tÿ mÿ. Á tÿ ti fyr mÿ tÿ ra tóg Simão Pedro vëg mÿ, ti jãvy tÿ André ke gé. Kur tÿ pirã kugmÿ jafã tÿ ag tóg goj kãki fón mÿ, rede tÿ, pirã kugmÿ jé. Ag rãnrãj há vë.

¹⁷ Kÿ Jesus tóg ag ve kÿ ag mÿ: “ñnh mré kãmÿmñ,” he mÿ. “Pirã kugmÿ há ãjag nÿtÿ,” he tóg. “Ájag kanhrãñ jé sóg ke mÿ, ãjag tÿ ëprã ke ag tÿ ñnh ki ge han jé,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

¹⁸ Vësÿmér ag tóg ti mré mÿ mÿ, ãjag rede tovãnh kÿ, Pedro ti, André ti ke gé.

19 Kĩ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra ag tóg ùn régre ù ag vég mũ gé. Û vỹ tỹ Tiago nĩ, kỹ ù vỹ tỹ João nĩ, ti jãvy. Zebedeu krê ag vê. Canoa kãki ag nỹtĩ, pirã kugmĩ jafã ki han kỹ.

20 Ag ve kỹ tóg vêsỹmér ag jé prêr mũ, Jesus ti. Kỹ ag tóg ãjag panh ré kỹ mũ mũ, Zebedeu ti. Ag camarada ag vỹ ag panh mré canoa kãki nỹtĩ nĩ. Ag ré kỹ ag Jesus mré mũ mũ sir, Tiago ti, João ti ke gé.

*Jesus tỹ vênh jagrê kórég kutêm
(Lc 4.31-37)*

21 Kỹ ag tóg cidade tỹ Cafarnaum ki ge mũ sir. Vênhkán ke kurã ki tóg vêsỹmér Judeu ag vênh kanhrãn jafã kãra rã mũ, ag kanhrãn jé, Jesus ti.

22 Ti tỹ ag kanhrãn kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Vênh kar vĩ kãfór ti nĩ. Topê vĩ to professor ag vĩ kãfór ti nĩ gé. Hã kỹ tóg ki hã tóg mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

23 Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, Judeu ag vênh kanhrãn jafã tá. Jagrê kórég ti nĩ.

24 ã tỹ Jesus ve kỹ tóg prêr mũ. “ã tỹ êg tỹ hê ri ke nê, Nazaré tá Jesus?” he tóg. “ã mỹ êg kókén sór tũ? ã ki kanhró sóg nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topê mré ke nĩ, ti tũ pẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg, ùn jagrê kórég ti.

25 Hã ra Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, kỹ tóg: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Ti tovãnh ra,” he tóg.

26 Kỹ ti jagrê kórég ên tóg ti ter tĩ han mũ sir, prêr tóg mũ sir. Kỹ tóg ti tovãnh mũ.

27 Kỹ tóg vênh kar mỹ e tĩ mỹr sir. Jagnê mỹ ag tóg: “ne nê vé?” he mũ. “Vênh vĩ tãg mỹ vó?” he ag tóg mũ. “Vênh jagrê kórég ag mỹ tóg vĩ tĩ, kỹ ag tóg ki ke tĩ, ti kamêg kỹ. Ag kri ke hỹn,” he ag tóg mũ, Jesus to.

28 Kỹ ti vême tóg vênh kar kri rũm mũ, Galiléia tá ke kar kri.

*Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

29 Kar tóg Judeu ag vênh kanhrãn jafã ki kutê mũ, Jesus ti, kỹ tóg Simão Pedro ãn ra rã mũ sir. André mré ti ãn vê. Tiago vỹ João mré ra rã mũ gé.

30 Hã ra Pedro prũ fi mỹnh fi vỹ kaga nỹ nĩ, rỹg nỹ fi nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ fi tóg mũ.

31 Kỹ tóg fi venh tĩ mũ. Fi nĩgé kãgmĩ kỹ tóg fi nĩm mũ. Kỹ fi rỹg ên tóg tũ' he mũ sir. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Pedro má fi.

*Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

32 Kurã ên kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ùn jagrê kórég ag mré hã.

33 Cidade ên ki ke kar ag vỹ ti ãn jãnkã tá nỹtĩ mũ.

34 Kỹ Jesus tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vênh jagrê kórég pan kãn tóg mũ gé. Kỹ ag tóg ti tóg sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩ kỹ. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ,” he mũ.

*Jesus tỹ ã jóg mré vĩ
(Lc 4.42-44)*

35 Tỹ vaj kỹ tóg kurã ke ra (tóg) rĩr mũ, Jesus ti. Kỹ tóg êmã tũ ra tĩ mũ sir, Topê mré vĩ jé.

36 Kỹ Simão tóg ti kanêg tĩ mũ, ti jãvãnh kỹ. Ti mré ke ag mré tóg tĩ mũ.

37 Kỹ ag ti vég mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vênh kar vỹ ã kanêgnêg mũ, ã jãvãnhvãnh kỹ,” he mũ.

38 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, cidade ù ra,” he mũ, “sỹ ag mỹ Topê vĩ tóg jé gé. Hã jé sóg kãtĩg,” he tóg mũ ag mỹ, Jesus ti.

39 Kỹ tóg ga tỹ Galiléia kar mĩ tĩ mũ. Vênh kanhrãn jafã krêm tóg ag mỹ Topê vĩ tóg mũ sir. Ag jagrê kórég pan tóg mũ gé sir.

*Jesus tỹ ùn kaga kren vãn h tỹ há' he
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

40 Kỹ kejên ùn kaga kren vãn h tỹ ti to kãtĩ mũ, vênh kaga tỹ lepra he mũ ên han mũ ên. Kỹ tóg ti krêm grĩnh ke mũ, ti mỹ nê n ù to vĩ jé. Kỹ tóg: “ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ?” he mũ. “ã hã tóg isỹ há' hênh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

41 Kỹ tóg Jesus mỹ jagtar tĩ. Kỹ tóg ã nĩgé tỹ ti mêng kỹ ti mỹ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ. Há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ.

⁴² Kÿ tóg ti kaga kren vãnh ên kren han mũ sir vêsÿmér. Kÿ tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti.

⁴³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ vĩ tar han mũ, ti tĩg jé.

⁴⁴ Kÿ tóg ti mÿ: “ker ù mÿ tó hẽ,” he mũ. “Ha tĩg, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mÿ tómnĩ, kÿ Topẽ mÿ nĩm nĩ, Moisés tÿ vãsÿ êg mÿ nén tó ja ti, ã jãnhkri to. Hã tugrĩn vãnh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti.

⁴⁵ Hã ra tóg vãnh kar mÿ tó mũ sir. Kÿ vême ên vÿ vãnh kar kri rũm mũ. Hã kÿ Jesus tóg êmã ù ki rã tũ nĩgtĩ, vãnh ven jé. Êmã tũ mĩ tóg tĩgtĩ, hã ra ag tóg êmã kar tá ti to kãmũ tĩ.

2

Jesus tÿ ùn grĩngrĩn kÿ nÿ tÿ há' he (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Kãnhmar Jesus tóg kejẽn cidade tÿ Cafarnaum tá jun mãn, kÿ ag tóg mẽg mũ sir, ti tÿ tá nĩn ki, ti tÿ hẽ tá nĩ ên tá.

² Kÿ ùn e ag vÿ ti to vãnh mãn, kÿ tóg fór nĩ, jãnkãn mĩ hã. Kÿ Jesus tóg ag mÿ Topẽ vĩ tó jẽ nĩ.

³ Hã ra ù ag tóg tá junjun mũ gé sir, ùn grĩngrĩn kÿ nÿ vyn kÿ, ù tÿ 4 (ke) ag vẽ.

⁴ Hã ra ag tóg ti pêtẽm tũ nĩ sir, ti tÿ ag jy fór tĩn kÿ. Kÿ ag tóg ãn kunũg mũ, ti kri. Nor ên ki ag tóg ùn grĩngrĩn kÿ nÿ ên ti térem mũ, kur kãkã nÿ ti.

⁵ Kÿ Jesus tóg ag jykre vég mũ sir, ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ti. Kÿ tóg ùn grĩngrĩn kÿ nÿ ên mÿ: “inh kósin,” he mũ. “Á tÿ Topẽ vĩ mranh ja tÿ tũ' he vẽ ha,” he tóg ti mÿ, Jesus ti.

⁶ Hã ra Topẽ vĩ to professor ù ag vÿ tá nÿtĩ gé. Ti vĩ to ag tóg jykren mũ sir.

⁷ “Ne nẽ hÿn', ti tÿ tó tag ti?” he ag tóg mũ, komẽr hã. “Topẽ to vĩ kónãn vẽ,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ã pin kÿ êg tÿ Topẽ vĩ mranh ên tÿ tũ' he há nĩnh mũ. Ti hÿn vêsÿ Topẽ han mũ,” he ag tóg mũ, ti to jykren kÿ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã fe tÿ, ag jykren ki. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne to jykren kónãn nẽ?” he mũ.

⁹ “Ne nÿ ãjag mÿ vẽnhmÿ nÿ?” he tóg. “Ùn grĩngrĩn kÿ nÿ tag mÿ sóg: ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja ên tÿ tũ' he vẽ ha, hé,” he tóg. “Kÿn mÿ ãjag mÿ vẽnhmÿ?” he tóg. “Sÿ ti mÿ: nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg, henh ke nẽ ha,” he tóg. “Kÿn mÿ ãjag mÿ vẽnhmÿ ke gé?” he tóg.

¹⁰ “Hã ra isÿ ãjag mÿ inh jykre ven sór vẽ ha. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krÿg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tÿ vãnh pãte fón ke tá. Sÿ tá krÿg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mÿ,” he tóg. Hã kÿ tóg ùn grĩngrĩn kÿ nÿ ên mÿ:

¹¹ “nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg,” he mũ, Jesus ti.

¹² Kÿ tóg jẽgnẽ mũ sir, ã kur gég tóg mũ sir vãhã, kÿ tóg ag rĩnve tĩ mũ sir, ùn grĩngrĩn kÿ nÿ ja ên ti.

Vãnh kar mÿ tóg e tĩ, kÿ ag tóg Topẽ to: “êg jykre kãfór ti nĩ,” he mũ. “Ge ve ja tũ êg nÿtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ Levi jé prẽr (Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Kÿ Jesus tóg tĩg mãn mũ, goj nig tÿ Galiléia ra. Kÿ vãnh kar ag tóg ti pẽnĩn vãnh mãn mãn mũ sir. Kÿ tóg ag kanhrãn mũ gé.

¹⁴ ã tĩg mãn kÿ tóg Levi vég mũ, Alfeu kósin. Governo mÿ imposto kaja mäg ti tĩ, hã ra tóg ã rãnrãj han nĩ nĩ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. Kÿ tóg jẽgnẽ kÿ ti mré tĩ mũ sir.

¹⁵ Kÿ tóg kejẽn ti ãn krẽm jẽg mũ, Jesus ti, Levi ãn krẽm. Hã ra ti mré ag e nÿtĩ, governo mÿ jãnkamy mäg tĩ ag, Topẽ vĩ mranh tĩ ag ke gé. Jesus mré ag nĩgnĩg kÿ nÿtĩ, ti mré mũ tĩ ag mré ke gé. E tãvĩ ag nÿtĩ, ti nón mũ ag.

¹⁶ Hã ra Topẽ vĩ to professor ù ag vÿ tÿ Fariseu nÿtĩ gé. Jesus vég ag tóg mũ, ti tÿ Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré jẽn kÿ. Kÿ ag tóg Jesus mré mũ tĩ ag mÿ vĩ mũ. “Ti hã ne tóg ag mré jẽg mũ!” he ag tóg. “Governo mÿ jãnkamy mäg tĩ ag mré tóg jẽg mũ,” he ag tóg, “Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré ke gé,” he ag tóg.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, ag vême ên ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ùn kagyga tũ ag vÿ médoco venh mũ tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã ra ùn kagyga ag hã vÿ ti venh mũ

tĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. “Inh pi(jé) ù tÿ vènh jykre kuryj han mũ ag mÿ: “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Û tÿ Topê vĩ mranh ja nĩ ên ag hã mÿ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mÿ vènh ven,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

Vãkre
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Hã ra João mré mũ tĩ ag tóg kejën vãkrég mũ, jëg tũ ag nĩ, ag tÿ Topê mÿ há nÿtĩ jé. Kÿ Fariseu ag vãkrég mũ gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “João mré mũ tĩ ag vÿ tóg vãkrég mũ, Fariseu mré mũ tĩ ag ke gé,” he mũ. “Jo ã mré mũ tĩ ag ne tóg vãkrég tũ nĩ. Vãkre kurã vè mÿr,” he ag tóg ti mÿ, tá nÿtĩ ù ag.

¹⁹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ comparação han mũ. “Vènh kyprüg to kãmũ ên ag pi(jé) vãkrég tĩ,” he tóg. “Festa vè mÿr, vènh prügprüg ti, kÿ ti mré ke ag tóg ùn prüg mũ ên venh kãmũ tĩ,” he tóg. “Ge ti nĩ, inh mré mũ ag mÿ. Isÿ ag mré nĩn kÿ tóg ver ag mÿ sér tĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

²⁰ “Vãhã tóg jun mũ, inh kurã ti, kÿ ag tóg inh pére mũnh mũ, ên kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mũ, kurã ên kã, inh mré mũ tĩ ag,” he tóg.

²¹ “Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tũ tÿ kur si jar ki hyn han tĩ ja nÿtĩgtĩ. Ûn kygnej tũ tÿ ki hyn han mũ ra tóg jaran kenh mũ. Kÿ kur si jar ên tóg mág mũ. Ûn kygnej hã tÿ fag tóg ki han han tĩ, kÿ tóg jaran ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã jykre tãg tón hã vè, hã ra tóg kur kygnej tũ ri ke nĩ.

²² Kÿ tóg ag mÿ: “Kÿ vinho vÿ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Ëg pi(jé) vinho kajãg mũ tÿ ti fãr si tÿ sacco ki kujëg tĩ mÿr,” he tóg. “Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kugnãj kÿ jar mũ, kógnãj kÿ. Kÿ vinho tóg tũ' he mũ, sacco ti ke gé mÿr. Vinho kajã tÿ ti fãr tãg tÿ ki kujën ke vè mÿr,” he tóg. Jesus tÿ ã jykre tãg tón hã vè.

Vènhkán ke kurã
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Kejën Jesus tóg êpÿ mũ tĩ mũ, trigo kré mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vènhkán ke kurã vè. Ag mũ kÿ ti

mré mũ tĩ ag vÿ trigo mugmó tÿ kam ke mũ, ko jé.

²⁴ Kÿ Fariseu ag tóg Jesus mÿ: “ha vé,” he mũ. “Ag tÿ ne jé ãjag tÿ nén han ke tũ han nê, vènhkán ke kurã ki?” he ag tóg mũ. “Vènh rãnrãj vè mÿr, ag tÿ trigo tÿ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus mÿ.

²⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “vó,” he mũ. “Davi tÿ nén han mũ to jykren nĩ,” he tóg. “Ti kókĩr nĩn kÿ tóg ã tÿ nén han ke tũ han gé, ã mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topê pi(jé) ti to jũ mũ', tag han tugrĩn, ha mẽ.

²⁶ Topê jo ãn kãra tóg rã, Davi ti, Abiatar tÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i nĩn kÿ. Tá tóg Topê jamĩ ên kó, tÿ ti tÿ konh ke tũ ra, Topê tũ ki rĩr tĩ ag hã tÿ konh ke vè vè. Hã ra tóg kó, ti mré mũ ag mÿ tóg vènh ken gé, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. “Rán kÿ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

²⁷ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topê vÿ ãg mÿ vènhkán ke kurã nĩm, ãg tÿ ki vènhkán jé,” he mũ. “Hã ra tóg tÿ kurã kórég han tũ nĩ, vènhkán ke kurã tÿ,” he tóg.

²⁸ “Hã kÿ sóg tÿ vènhkán ke kurã to pã'i nĩ gé. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ mÿr,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

3

Jesus tÿ ùn nĩgé tóg tÿ há' he
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Kejën Jesus tóg vènh kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Tá ù tóg jé nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ.

² Kÿ ag tóg ti tugnÿm mũ sir, “kema ãg tÿ ti tÿ vènhkán ke kurã kã ti tÿ há' he ve jé,” he ag tóg mũ sir. Hã ra ag tóg pã'i ag mÿ ti tó sór mũ, ti tÿ vènhkán ke kurã to Topê vĩ mranh kÿ.

³ Hã ra Jesus tóg ùn nĩgé kórég ên mÿ: “kunĩg,” he mũ.

⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “vènhkán ke kurã ki ãg hÿn ne han mũ?” he mũ, “Ëg tÿ Topê vĩ ki króm jé,” he tóg. “Ëg mÿ hÿn nén ù há han mũ?” he tóg. “Ëg tÿ ù tũ kókén kÿn mÿ kórég tũ nĩnh mũ?” he tóg ag mÿ. “Ëg mÿ ù kren han mũ hÿn?” he tóg. “Ëg tÿ ù tén kÿn mÿ há nĩnh mũ hÿn?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mÿ katy tĩ sir.

⁵ Kÿ tóg ag ki ěvãnh kÿ jũ mũ sir, fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nÿtĩn kÿ. “Ă nĩgẽ tÿ krÿg' hé,” he tóg ti mũ, ùn nĩgẽ tóg ěn mũ. Kÿ tóg tÿ krÿg' he mũ sir, há' he tóg mũ sir, vãhã, ùn nĩgẽ tóg ja ěn ti.

⁶ Kÿ vãhã Fariseu ag mũ mũ sir, jagnẽ mré ti to jykrén jé, pã'i mág tÿ Herodes mré ke ag mré ke gé. “Ěg hÿn hẽ ri ken kÿ ti tũg mũ?” he ag tóg mũ, Jesus ti to.

Jesus tÿ goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mré goj nig tÿ Galiléia ra tĩ mũ, vẽnh e tũg ja ra. Hã ra vẽnh e ag tóg ti nón mũ mũ. Ga tÿ Galiléia tá ag tóg kãmũ mũ, ga tÿ Judéia tá ke gé,

⁸ cidade tÿ Jerusalém tá, ga tÿ Iduméia tá, goj tÿ Jordão mã tá, cidade tÿ Tiro tá, cidade tÿ Sidom tá ke gé. E tãvĩ ag nÿtĩ, e pẽ. Ti tÿ nén hyn han kar mẽ kÿ ag tóg ti to kãmũ mũ.

⁹ Kÿ Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mũ to mũ, ag tÿ ti mũ canoa jãjã jé. Ti kutãn ag tóg, vẽnh kar ěn ti, hã kÿ tóg canoa to vĩ mũ.

¹⁰ Û tÿ hẽn ri ke tÿ há' he ja tóg nĩ, ùn kagyga ag tÿ, fag tÿ ke gé. Hã kÿ ag tóg ti kutãn mũ. Ag tÿ ti mẽ sór vẽ, ãjag nĩgẽ tÿ.

¹¹ Kÿ ùn jagrẽ kórég ag vÿ tá nÿtĩ gé. Ag tÿ Jesus ve kÿ ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Tÿ ã Topẽ kósin ne..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽn kÿ.

¹² Kÿ Jesus tóg ag mũ vĩ tar han tĩ. “Ker inh kãmén hẽ!,” he tóg tĩ, ag mũ.

*Jesus tÿ ù tÿ 12 (ke) ag vin
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Kejẽn tóg pãnónh ra tĩ mũ, Jesus ti. Kÿ tóg ag jé prẽn mũ, ag kuprẽg kÿ. Kÿ ag tóg ti to mũ mũ.

¹⁴ Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag vin mũ sir, ag tÿ tÿ ti mré mũ tĩ nÿtĩ jé, ti tÿ ag jẽgnẽ jé ke gé, “Topẽ vĩ tóg jé,” he tóg.

¹⁵ Ag mũ tóg vẽnh jykre nĩm mũ, ag tÿ vẽnh jagrẽ kórég pan jé.

¹⁶ Û tÿ 12 (ke) ag hã vẽ, ha mẽ. Simão, Jesus tÿ ti jyjy ù hã vÿ: Pedro, he mũ,

¹⁷ Tiago ke gé, ti jãvy tÿ João mré, Zebedeu krẽ tag ag. Jesus tÿ ag jiji ù

hã vÿ: Boanerges, he mũ, ěg vĩ ki ke hã vÿ: ta tÿ tÿrÿrÿ he ri ke ag, he mũ,

¹⁸ André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tÿ ù to: Zelote, he mũ tag ti,

¹⁹ Judas Iscariotes ke gé, ù tÿ pã'i ag mũ Jesus ven ke ti.

Topẽ vĩ to professor ag tÿ Jesus to vĩ kónãn

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Kÿ Jesus tóg ag mré ã jamã tá jun mũ. Kÿ vẽnh kar tóg sir tá vẽnh mãn mũ, kÿ tóg ag jẽn ke mũ ra vẽnhmÿ tĩ, Jesus mré mũ ag.

²¹ Kÿ Jesus kanhkã fag vÿ ti vẽme mẽ kÿ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vẽnhmÿ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg, hã kÿ fag tóg ti kãgmĩ sór mũ. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

²² Kÿ Topẽ vĩ to professor ag tóg tá junjun mũ gé. Jerusalém tá ag tóg kãmũ jẽg, ti ve jé. Kÿ ag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti hÿn nĩ,” he mũ. “Hã kÿ tóg vẽnh jagrẽ kórég ag pã'i ěn jykre han mũ, vẽnh jagrẽ kórég ag pan jé,” he ag tóg. “Belzebu jykre tÿ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég jykre tÿ,” he ag tóg, Jesus to, Topẽ vĩ to professor ag.

²³ Kÿ Jesus tóg ag jé prẽn kÿ ag mũ comparação han mũ, kÿ tóg: “Satanás vÿ vẽnh jagrẽ kórég pan tũ nĩgtĩ mÿr,” he mũ, Jesus ti.

²⁴ “Pã'i pir krẽm ke ag tÿ jagnẽ kato tẽgtẽn kÿ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he tóg.

²⁵ “Ïn pir kã ki ke ěn fag tÿ jagnẽ kato tẽ kÿ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ gé,” he tóg.

²⁶ “Satanás krẽm ke ag tÿ jagnẽ kato tẽ kÿ ag tóg jagnẽ tÿ tũ' henh ke mũ gé, kÿ tóg tũ' he mũ sir, Satanás ti,” he tóg.

²⁷ “Ěg tÿ ù tÿ nén ù mãn sór kÿ, ti Ïn tá, kÿ ěg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kÿ ěg tóg ti tũ mãn tÿ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kÿ. Ěg tÿ ti se kar kÿ ěg tóg ti tũ mãg mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sÿ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg hur ti sé, hã kÿ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir,

ag jagrē kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ “Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg. “Topê vỹ ãjag mỹ vễnh pãte fón kãn mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh kar ên tỹ, ãjag tỹ ti kato vĩ kónãn mré hã,” he tóg.

²⁹ “Jãvo ãjag tỹ Topê kuprĩg kato vĩ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vễnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha, Topê ti,” he tóg. “Ãjag tỹ Topê vĩ mranh ên vỹ ãjag hã kã nĩ nĩ, kurã tũ ti nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ Ag mỹ tóg ke mũ, Jesus ti, ag tỹ ti to: “jagrē kórég ti hỹn nĩ,” hen kỹ.

Jesus mré ke pẽ fag
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Kỹ ti mỹnh fi tóg ti jãvy ag mré ti venh kãtĩ mũ. Re kã fi jẽ ag mré, kỹ ag tóg ù jẽnẽg mũ, ti jé prẽr jé.

³² Jesus pẽnĩn vễnh e vỹ tóg nỹtĩ, nĩgnĩg kỹ, kỹ ag tóg: “ha mẽ, ã mỹnh fi vỹ re kã jẽ, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag tỹ ã mré vêmén sór vễ. ã jé prẽr fag tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ.

³³ Hã ra Jesus tóg: “inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré'?” he mũ. “Inh mỹnh fi vễ vễ, inh jãvy ag vễ vễ, hã ra ag tóg tỹ inh mré ke pẽ tũ nỹtĩ,” he tóg.

³⁴ Kỹ tóg ùn nĩgnĩg kỹ nỹtĩ ag ki êvãnh kỹ tóg: “inh mỹnh fi hã vễ, inh jãvy ag hã vễ gé,” he mũ.

³⁵ “Ủ tỹ Topê vĩ han mũ ên ag vỹ tỹ inh jãvy nỹtĩ, inh ve fag ke gé, inh mỹnh ke gé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

4

Nén fy to comparação
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejẽn Jesus tóg goj nig tỹ Galiléia fyr tá ag kanhrãn mãn mũ. Hã ra vễnh e vỹ ti pẽnĩn nỹtĩ, vễnh e tãvĩ, hã kỹ tóg canoa kãra rã mũ, goj kãki, kỹ tóg canoa kãkã nĩ mũ, hã ra ag kar vỹ tar tá vễnh mãn kỹ nỹtĩ, nig fyr tá.

² Ag mỹ tóg vễnh vĩ e tó mũ, comparación han kỹ.

³ Kỹ tóg kejẽn ag mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Ủ tóg nén ù fy krigkrig tĩ mũ,” he tóg.

⁴ “Ti tỹ krigkrig kỹ ti fy ù tóg êmĩn kri kutẽ mũ, êpry kri. Kỹ sêsĩ tóg ti ko mũ sir.

⁵ Ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ, ga e tũ ki, kỹ tóg kãnhmar mur mũ vễ, ga sĩ ên ki.

⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ êg nĩno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ.

⁷ Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri rũm tóg mũ sir kỹ tóg kanẽ han tũ nĩ.

⁸ Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanẽn ha han tóg mũ gé, ù tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han, jo ù vỹ kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ kanẽ tỹ 100 (ke) han.

⁹ Ủ nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ nén fy to comparação kãmén
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ Ủn e ên ag mũn kar kỹ ti mré nỹtĩ ag tóg ti ki jẽmẽn kãmũ mũ, nén fy kãmén ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ êg mỹ ne tó nẽ?” he mũ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã tóg Topê tỹ tỹ êg pa'i nĩ ki kanhró nỹtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ên ki,” he mũ. “Hã ra sóg ên ag mỹ comparación tãvĩ han mũ.

¹² Ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ, ón kỹ mẽg mũ ag mỹ, kỹ ag tóg ãjag tỹ vэг mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ mẽg mũ ra ag tóg to jykrén tũ nỹtĩ, kỹ ag tóg Topê ki ge tũ nỹtĩ gé, kỹ Topê tóg ag mỹ vễnh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ù ag to.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ to jykrén tũ tóg tĩ,” he mũ, “sỹ ãjag mỹ nén fy kãmén kỹ,” he tóg. “Kỹ ti mỹ ãjag tỹ ù to jykrén há nĩnh mũ', sỹ ãjag mỹ comparación ù han kỹ?” he tóg.

¹⁴ Kỹ tóg jamã hár(a) ag mỹ kãmén mũ. “Ủ tóg nén fy vãvãm tĩ, kỹ ti tỹ Topê vĩ tó vễ, hã vỹ: vãvãm, he mũ, nén fy ri ke vễ,” he tóg.

¹⁵ “Ti fy ù vỹ êmĩn kri kutẽ mũ. Kỹ Topê vĩ mẽg mũ ù ag vỹ êpry ri ke nỹtĩ,” he tóg. “Ag tỹ Topê vĩ mẽg mũ ra tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, Satanás ti, Topê vĩ tỹ. Vẽsỹmér tóg ag mỹ tỹ tũ' he

mũ, ag mÿ Topẽ vĩ tó tÿ. Kÿ ẽmĩn ri ke vễ sir.

¹⁶ Hã ri ken hã vễ gé, ti tÿ pãró kri vãvãm ẽn ti. Ag tÿ Topẽ vĩ mẽ kÿ ag tóg vễsÿmér: hej, he mũ sir. Ag mÿ tóg sér tĩ.

¹⁷ Hã ra ag tóg nén kré jãre tũ ri ke nÿtĩ, kÿ ag tóg mũ sĩ han mũ, Topẽ mré. Nén ù jagy kutẽ kÿ ag tóg sir Topẽ tovãnh mũ vễsÿmér, ù tÿ Topẽ tigrĩn ag kato tẽ kÿ.

¹⁸ Ti tÿ sónh kãki vãm ẽn hã vễ gé, hã vÿ tÿ Topẽ vĩ mẽg mũ ag nÿtĩ gé.

¹⁹ Hã ra ag tóg ãjag rãnrãj hã mĩ ẽkrég mũ, ón kÿ rico nĩ sór jé. Nén ù kar to ag ẽn, hã kÿ Topẽ vĩ tóg ag mÿ katy' he mũ sir. Kÿ ag tóg kanẽ há han tũ nĩ.

²⁰ Hã ra ti tÿ ga há kri vãvãm mũ ẽn vÿ tÿ Topẽ vĩ mẽg mũ ag nÿtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kanẽ há han ag tóg mũ, ù tóg kanẽ tÿ 30 (ke) han mũ, ù tóg kanẽ tÿ 60 (ke) han mũ, ù tóg kanẽ tÿ 100 (ke) han mũ," he tóg, Jesus ti, ag mÿ.

Jẽngrẽ to comparação (Lc 8.16-18)

²¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ẽg pi(jé) néj gru ma kãmũ kÿ kěj krẽm fẽg tĩ', ẽg pi(jé) cama krẽm fẽg tĩ'," he mũ. “Ti fẽg jafã kri ẽg tóg fẽg tĩ.

²² Hã kÿ ẽg tÿ nén vэг tũ ẽn vễnh ven kãn ke vễ, hã jé tóg ver péju kÿ nĩ. Ẽg tÿ nén ki kagtĩg ẽn vễnh ven kãn ke vễ," he tóg.

²³ “Ủn nĩgrẽg nÿtĩ tÿ tÿ jẽmẽ jé," he tóg.

²⁴ “Hã kÿ jẽmẽ há han," he tóg. “Ãjag mré ke ag jykre tugnÿm ãjag tóg tĩ, kÿ ãjag tóg ag mÿ vĩ tar han tĩ. Kÿ Topẽ vÿ ãjag mÿ vĩ tar han ke mũ gé, ãjag tÿ ãjag mré ke ag jykre ri ke nÿtĩn kÿ. Hã ra tóg ãjag mÿ vĩ tar kãfór han ke mũ, ha vemnĩ," he tóg.

²⁵ “Ủ tÿ nén ù to jykrén há han kÿ tóg ù to jykrén mãn', ù to jykrén mãn', he mũ sir. Ủ tÿ nén ù to jykrén há han tũ nĩn kÿ tóg ti mÿ tũ' he mũ sir, ti tÿ nén to jykrén sĩ han mũ ra," he tóg, Jesus ti.

Nén kré to comparação

²⁶ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topẽ tÿ tÿ ẽg pã'i nĩ vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ," he mũ. “Ủ vÿ nén ù fy vãvãm tĩg mũ, ẽpÿ ki," he tóg.

²⁷ “Ủ tÿ vãvãm mũ vÿ nũr mũ sir, kutyg kÿ, tÿ vaj kÿ tóg rĩr mãn mũ sir. Hã ra ti fy ẽn vÿ mur mũ, mog tóg mũ, jo ù tÿ vãvãm mũ tóg ki kagtĩg nĩ. “Ti hẽ ri ken kÿ mur'?" he tóg.

²⁸ Jãvo tóg vễsóg ki mog, kar tóg mó han, kÿ vãhã ti kanẽ vễ sir, ti mó kãki.

²⁹ Ti kanẽn kar kÿ tóg ag mÿ: “ha kre jafã va kãmũ jẽg," he mũ sir. Kÿ ti krenh ke kurã vễ sir. Topẽ tÿ tÿ ẽg pã'i nĩ ri ken hã vễ," he tóg, Jesus ti, ã kãtĩg mãn ke tón kÿ.

Ka tÿ mostarda fy to comparação (Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

³⁰ Kÿ Jesus tóg: “inh hÿn tóg tag tónh mũ ha, sÿ Topẽ tÿ tÿ ẽg pã'i nĩ kãmén jé," he mũ.

³¹ “Ka tÿ mostarda fy ri ke ti nĩ, Topẽ tÿ tÿ ẽg pã'i nĩ ti," he tóg. “Ti krãn ẽg tóg tĩ, ẽg japÿ ki. Kãsir ti nĩ, ti fy ti. Ủ fy vÿ ti sĩ ri ke tũ nÿtĩ.

³² Ti krãn kar kÿ tóg mog mũ, kÿ tóg ẽgóho kar kãfór nĩ. Pẽ mág ti nÿtĩ, hã kÿ sễsĩ ag vÿ kãki krẽg tĩ, ti fẽnja ki," he tóg, Jesus ti.

³³ Comparação tÿ hẽn ri ke hÿn han tóg, ag mÿ Topẽ vĩ tón ki, ag tÿ to jykrén sór kÿ.

³⁴ “Tag vÿ ge nÿnh mũ," he hã han tóg ag mÿ, Jesus ti. Ag mÿ tóg jamã hár(a) nén ù tó tũ nĩ, ùn e ag mÿ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ kãmén há han mũ, ag pin kÿ.

Jesus tÿ kóho tÿ tũ' he (Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hã tÿ kuty tá tóg ag mÿ: “mũ nÿ, goj nig kafã ù ra," he mũ.

³⁶ Hã kÿ ag tóg vễnh e ẽn ré kÿ mũ mũ sir, canoa kãmĩ, Jesus tÿ kãkã nĩn kÿ. Hã ra ù ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ù kãmĩ.

³⁷ Hã ra kãka tar tãvĩ vÿ tóg vãhã krog he mũ, kóho ti. Kÿ goj tóg canoa kãki krẽm krẽm ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir.

³⁸ Hã ra Jesus tóg nũr nỹ, fakrĩnh kỹ, canoa nér tá. Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ëg mỹ ãg kãgter ha mẽ tóg tĩ. Mỹ ã mỹ tỹ nèn ù tũ?” he ag tóg ti mỹ.

³⁹ Kỹ tóg rĩr mũ sir, kỹ tóg kóho mỹ vĩ tar han mũ, ti mỹ: “krỹg he ra,” hen kỹ. Kỹ kóho tóg tũ' he mũ, katy' he tóg mũ.

⁴⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé kanẽ jur nẽ?” he mũ. “ãjag mỹ inh ki rã há han tũ?” he tóg ag mỹ.

⁴¹ Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ti jykre tóg ãg mỹ e tĩ,” he mũ. “Kóho vĩ ti vĩ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

5

Jesus tỹ vẽnħ jagrẽ kórég tỹ mil ag pan

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kỹ ag tóg goj nig kafã ù tá junjun mũ sir, Gerasa tá ke ag tá.

² Jesus tỹ canoa ki vag ke mũ ra ù tóg ti kato tẽ mũ. Jagrẽ kórég ti nĩ. Vẽnħ kej tá tóg kãkutẽ mũ.

³ Tá tóg ãmã nĩ, vẽnħ kej tá. Ag tỹ ti ség mũ ra tóg vẽnħ mỹ nĩ, ferro mré hã.

⁴ Ti se tỹ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vẽnħ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé, ferro tỹ. Hã ra tóg ferro tỹ kam ke ja nĩgtĩ, ã pẽn se ja ti mrynhmranh kãn ja tóg nĩgtĩ. Ag tỹ ti kanhrãn ke mũ ra ag tóg ti tỹ hẽn ri ke ja tũ nĩgtĩ.

⁵ Kutỹ ki kurã mré tóg prěr tĩgtĩ, vẽnħ kej ki. Pãró ãn ki pó gẽnħ kỹ tóg vẽnħ tĩgtĩ.

⁶ Ti tỹ kuvar há tá Jesus ve kỹ tóg ti to vẽnħvãg tĩ mũ, kỹ tóg ti krẽm grĩnh ke mũ.

⁷ Jamã hár(a) tóg prěr mũ, kỹ tóg: “!..ã isỹ hẽn ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ, “!..kynhmỹ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..ã mỹ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩn jé, kỹ Topẽ vĩ inh vĩ mẽg mo..!” he tóg.

⁸ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tovãnh ra, Nén-Kórég’,” he ja nĩ.

⁹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã jyjy hẽn ri ke tĩ,” he mũ. Kỹ tóg: “Mil,” he mũ. “E tãvĩ ãg nỹtĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰ Kỹ tóg to vĩ', to vĩ', he mũ, Jesus tỹ ãmã ãn ki ti kutẽm tũ nĩ jé.

¹¹ Hã ra ag mẽg tỹ porco ag tóg jẽg nỹtĩ, pãnónh ãn kri.

¹² Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ: “ag mẽg to ãg jẽgnẽ, ãg tỹ ag kãki ge jé,” he mũ.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. Kỹ Nén-Kórég ag tóg ãn ti tovãnh mũ sir, porco ag ki ge ag tóg mũ sir. Kỹ ag tóg re mũ sir, porco ag. Rãn ki ag tóg re mũ, kỹ ag tóg nỹgnỹr kãn mũ sir, goj nig ki. Kãgter kãn ag tóg mũ. Porco tỹ mil rãgre ag vẽnħ, hỹn.

¹⁴ Kỹ porco ki rĩr tĩ ag tóg sir pété mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, Nén-Kórég tỹ jagrẽ ja ãn ti. Kỹ ag tóg Jesus to mũ kãn mũ sir, nèn ãn ve jé.

¹⁵ Jesus tá ag tóg junjun mũ sir, kỹ ag tóg ùn jagrẽ kórég ja ãn vэг mũ, kur tu kỹ. Krĩ há' he tóg mũ, ù tỹ mil tỹ jagrẽ kórég ja ãn ti. Kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ.

¹⁶ Kỹ ù tỹ vэг mũ ag tóg kãmén mũ sir ag mỹ ùn jagrẽ kórég ja ti, porco ag.

¹⁷ Hã kỹ ag tóg Jesus mỹ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutẽ jé, ag rã hã nĩ tũ nĩ jé.

¹⁸ Ti tỹ canoa kãki rã kỹ ùn jagrẽ kórég ja tóg: “nhỹ ã mré tĩg mũ,” he mũ, Jesus mỹ.

¹⁹ Hã ra tóg ti mỹ nenħ. “Ha tĩg, ã ĩn ra, ã tỹ ã mré ke ag mré nĩ jé,” he tóg ti mỹ. “Ag mỹ kãmén nĩ, ãg jóg mág tỹ ã tỹ há' he mũ ti, ti tỹ ã jagãgtãn mũ ti,” he tóg ti mỹ.

²⁰ Kỹ tóg tĩ mũ. ãmã tỹ 10 (ke) ki ga tá tóg kãmén mũ, Jesus tỹ ã tỹ há' he ti. Kỹ tóg ag kar mỹ e tĩ.

Jairo tỹ Jesus mỹ ã kósin fi to vĩ

(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

²¹ Kỹ Jesus tóg kafã ra tĩg mãn mũ, canoa kãmĩ. Kỹ vẽnħ e tóg ti jo vẽnħ mãn mũ. Hã ra tóg goj nig fyr tá jẽ nĩ.

²² Kỹ ù tóg kãtĩ mũ, ti jiji hã vĩ: Jairo, he mũ. Judeu ag vẽnħ kanhrãn jafã to tóg tỹ pã'i nĩ. Tĩ tỹ Jesus ve kỹ tóg ti krẽm mũg ke mũ.

²³ Ti mǎ tóg: “inh kósín sǐ fi vǐ tǔg sór mũ,” he mũ. “Kunĩg, ã tǔ ã nĩgé tǔ fi mẽ jé, fi tǔ há' he jé, fi kren jé,” he tóg.

²⁴ Kǔ tóg ti mré tǐ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ kǔ ti kutãn mũ.

Ùn tǔtá kaga fi

(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

²⁵ Jo ùn tǔtá ù fi tóg tá nĩgtǐ. Kyvénh krǔg tǔ han kǔ fi tóg nĩ, prǔg tǔ 12 (ke) ki.

²⁶ Médico ag tǔ fi vēsýrénh mág han, to fi tóg ã tǔ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há' he tǔ nĩ, ke han han fi tóg.

²⁷ Hã ra fi tóg Jesus kãme mẽ ja nĩgtǐ, kǔ fi tóg vènh e kãmĩ tǔg kǔ ti nón ti kur mẽg mũ sir.

²⁸ “Sǔ hèn ri ke mũn ti kur mẽ kǔ inh hǔn han mũ,” he fi tóg.

²⁹ Fi tǔ ti kur mẽ kǔ fi kyvénh tóg gym ke mũ sir vãhã, kǔ fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tǔ há' he ãn ki.

³⁰ Hã ra Jesus tóg ã fe tǔ ki kanhró nĩ, ã jykre kutē ãn ki. Kǔ tóg vènh e kãki vĩrĩn ke mũ sir. “Ù nǔ inh kur mẽ?” he tóg.

³¹ Kǔ ti mré mũ tǐ ag tóg ti mǔ: “vènh kar tǔ ã kutãn vè,” he mũ. “Jo ã tóg: ù nǔ inh kur mẽ? he mũ,” he ag tóg ti mǔ.

³² Kǔ tóg tãmĩ ãvãnh mũ, ù tǔ ã mẽg mũ fi ve jé.

³³ Hã ra ùn tǔtá fi tóg ki kanhró nĩ, fi han mũn ki. Kǔ fi tóg kamẽg kǔ, jũrũn ke kǔ mũg ke mũ, ti krēm. Kǔ fi tóg ti mǔ kãmén kãn mũ sir.

³⁴ Hã ra tóg fi mǔ: “inh kósín,” he mũ. “Ã tǔ inh ki rã kǔ ã tóg há' hé,” he tóg. “Ha tǔg, jatun mǔ, ã han vè ha,” he tóg, fi mǔ.

Jairo kósín fi rĩr mãn

(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

³⁵ Ti tǔ ver fi mré vēmén jē ra ù ag tóg tá junjun mũ, pã'i tǔ Jairo ãn ãn tá. “Ã kósín fi vǐ hur ter,” he ag tóg. “Tǔg ja fi tóg nĩ ha,” he ag tóg. “Hã kǔ ti mǔ: kunĩg, he mãn tǔg nĩ, ti kutãn mãn tǔg nĩ,” he ag tóg, Jairon mǔ.

³⁶ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, kǔ tóg: “kamẽg tǔg nĩ, inh vĩ hã kri nĩmnĩ,” he mũ, pã'i ãn mǔ.

³⁷ Kǔ tóg ùn e ag tǔ ti ãn ra mũ kamẽg. “Pedro vǔ tǔg mũ inh mré, Tiago ke gé,” he tóg, “Tiago jãvy tǔ João ke gé,” he tóg.

³⁸ Ag tǔ Jairo ãn tá junjun mũ ra Jesus tóg vènh e vég mũ sir, kygfǔ mũ fag, vēsýrénh jagy han mũ fag.

³⁹ Kǔ tóg kã rã kǔ fag mǔ: “ãjag tǔ ne jé kygfǔ nē, ãjag tǔ ne jé vēsýrénh nē?” he mũ. “Ter tǔ fi nĩ, nũr fi nǔ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag pan mũ sir, kǔ tóg fi panh mré, fi mǔnh fi mré fi venh tǐ mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré.

⁴¹ Fi nĩgé kãgmĩ kǔ tóg fi mǔ: “talitá cumi,” he mũ. “Èg vĩ ki ke vè, hã vǔ: nĩ ra, jǔ, he mũ.

⁴² Kǔ vãhã gĩr fi tóg nĩ mũ sir, kãnē tǐ fi nĩ sir. Kri prǔg tǔ 12 (ke) fi nĩ. Kǔ tóg ag mǔ e tãvĩ tǐ.

⁴³ Hã ra tóg ag mǔ vĩ tar han, ag tǔ ù mǔ tó tǔg jé. “Ha fi mǔ vèjèn ven,” he tóg. Hã ra tóg fi ter kǔ nǔ ra fi rĩn mãn.

6

Jesus jamã tá ke ag tǔ ti to é he

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Kǔ Jesus tóg tá kãkutē kǔ ã jamã tá jun mũ sir. Ti mré mũ tǐ ag tóg ti mré mũ mũ gé.

² Vènhkãn ke kurã ki tóg ag vènh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ag tǔ ti vĩ mẽ kǔ tóg ag mǔ e tǐ. “Hè tán hǔn ki kanhrãn, vènh jykre tag ti ki? ù nǔ hǔn ti kanhrãn?” he ag tóg, ti jamã tá ke ag. “Èg tǔ nén han vãnh hyn han tóg tǔgtǐ,” he ag tóg.

³ “Ãn han tǐ ãn vè mǔr,” he ag tóg. “Maria fi kósín vè mǔr, Tiago kãke, José, Judas, Simão kãke, kǔ ti ve fag vǔ ãg mré nǔtĩ gé mǔr. Ti tǔ ne jé tǔ ãg kãfór nĩ sór nē?” he ag tóg. Kǔ tóg ag mǔ tǔ ù nǔ.

⁴ Kǔ Jesus tóg ag mǔ: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topē vĩ tó tǐ to é he tǔ nĩgtǐ mǔr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he

tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

⁵ Kĩ Jesus tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ûn kaga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ã nĩgé tỹ ag mẽ kỹ.

⁶ Ag tỹ ti ki ge tũ tóg ti mỹ e tĩ, ti jamãn ki. Kĩ tóg ãmã kãsir mĩ tĩg kỹ ag kanhrãn tĩ nĩ sir.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jẽgnẽ
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

⁷ Kĩ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prër mũ. Kĩ tóg ag mũn mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg vènh jykre nĩm mũ, ag tỹ vènh jagrẽ kórég pan mũ jé.

⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag mũn kỹ pão ma mũ tũg nĩ,” he mũ, “bolsa ke gé, jãnkamy ke gé,” he tóg.

⁹ “Vátó hã va mũmnĩ, kãtó ti, pẽ né ke gé, pèn to ró ti,” he tóg.

¹⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ãmã ù tá jun kỹ, ãjag tỹ ãn ra rã mũ hã ki nũgnũr hemnĩ,” he mũ, “hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ãn tá krỹgkrỹg nĩ,” he tóg.

¹¹ “Èmã ù tá ke ag tóg kejẽn ãjag mỹ: kãgemnĩ, henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Kĩ ãjag pèn hã kykũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa kỹ,” he tóg, “ag tỹ ve kỹ to ki kanhró nỹtĩ jé, Topẽ tỹ ag mỹ: vó', he ti,” he tóg ag mỹ. “Ha mẽ, ki hã sóg tóg mũ. Kurã tỹ ãgno ki, isỹ vènh kar jykre tugnỹm ke kurã ãn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kĩ ag tóg mũ mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vènh kar mỹ.

¹³ Vènh jagrẽ kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to tĩn ag tóg mũ, azeite tỹ, kỹ ag tóg tỹ há' he kãn mũ sir.

*João Batista ter
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)*

¹⁴ Kĩ pã'i mág tỹ rei tóg Jesus kãme mẽg mũ sir. Vènh kar vỹ ti kãmén tĩ, hã kỹ tóg mẽg mũ. Pã'i mág tỹ rei ãn jijin hã vỹ: Herodes, he mũ. Kĩ tóg: “João hỹn (tóg),” he mũ, “ù tỹ ag kygpég tĩ ãn ti,” he tóg. “ã ter jan tán hỹn vỹn

ké,” he tóg. “Hã kỹ tóg ãg tỹ nén han vãnh kar ãn hyn han tĩ,” he tóg, Jesus to, Herodes ti.

¹⁵ Hã ra ù tóg Jesus to: “Elias vè,” he mũ. Kĩ ù tóg: “Topẽ vĩ tóg tĩ vè, vãsỹ Topẽ vĩ tóg tĩ ag ri ke vè,” he mũ gé.

¹⁶ Hã ra Herodes tóg ti kãme mẽ kỹ: “João hỹn ã ter ja tá vỹn ké, sỹ ùn krĩ kym ja ãn ti,” he mũ.

¹⁷ Herodes vỹ João se ja nĩ, vèse jafã kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, Herodes ti.

¹⁸ Kĩ João tóg Herodes mỹ: “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ vĩ mranh mũ,” he ja tóg nĩ, João ti, Herodes mỹ.

¹⁹ Tag to Herodias fi tóg ti to kórég nĩ, ti tén ke to fi tóg jykren nĩgtĩ, hã ra fi tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ,

²⁰ Herodes tỹ ti kamẽg kỹ. João vỹ tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ. Topẽ jykre hã han tóg tĩ. Hã kỹ Herodes tóg ti jy nĩgãnh tĩ, ti tỹ ti jykre há ki kanhró nĩn kỹ. João vĩ tóg ti mỹ vènhmỹ tĩ, ge ra tóg ti mỹ mẽ há tĩ, Herodes mỹ.

²¹ Kejẽn tóg fi mỹ ti tén ke ki króm ke mũ. Herodes tóg ã mur ja kurã ãn ki festa mág han mũ, tenente ag mỹ, soldado ag pã'i ag mỹ ke gé, ùn rico ag mỹ ke gé, Galiléia tá ke ag mỹ.

²² Kĩ Herodias fi kósin fi tóg ag jo vènh gringrén mũ, hã ra tóg ag mỹ sĩ tãvĩ tĩ, Herodes mỹ, ti mré nỹtĩ ag mỹ ke gé, ti mré jẽg mũ ag mỹ. Kĩ tóg fi mỹ: “ã tỹ nén to vĩ mũ tỹ sóg ã mỹ nĩm mũ,” he mũ.

²³ Fi mỹ tóg: “sỹ ke há vè,” he mũ. “ã tỹ nén to vĩ mũ kar nĩm jé sóg ke mũ, isỹ nén kar kuju mré hã,” he tóg, tátãg fi mỹ.

²⁴ Hã ra fi tóg ã mỹnh fi to tĩ mũ sir. “Inh hỹn ne to vĩnh mũ?” he fi tóg mũ, ã mỹnh fi mỹ. Kĩ fi tóg: “João krĩ to vĩmĩ,” he mũ, “ù tỹ ag kygpég tĩ ãn krĩ to,” he fi tóg, ã kósin fi mỹ, Herodias fi.

²⁵ Kĩ fi tóg vèsỹmér pã'i mág ãn to vènhvãg tĩ mũ. “Inh mỹ ùri João Batista krĩ nĩm, pénky kãkã,” he fi tóg mũ.

26 Kÿ Herodes tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vë,” he ja nĩ, hã kÿ tóg fi mÿ han sór mũ, ti mré nÿtĩ ag tÿ mẽ kãn ja nĩn kÿ.

27 Hã kÿ tóg polícia ù jënêg mũ, ti tÿ ti krĩ ma kãtĩg jé. Kÿ tóg ti krĩ kym mũ sir, vëse ja kãtã.

28 Kÿ tóg ti krĩ ma kãtĩ mũ sir, pênky kãkã nĩm kÿ. Kÿ tóg fi mÿ nĩm mũ, tátãg fi mÿ. Kÿ fi tóg ã mÿnh fi mÿ ma kãtĩ mũ, Herodias fi mÿ.

29 Kÿ João mré mũ tĩ ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mẽ kÿ. Kÿ ag tóg ti há va mũ mũ, vënh kej ra. Tá ag tóg ti péju mũ sir.

*Jesus tÿ ù tÿ 5 mil (ke) ag jën
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)*

30 Kejën Jesus tÿ ùn vin mũ ag tóg Jesus to vÿnvÿn ke mũ, ti mÿ kãmén jé, ag tÿ vënh kar mÿ nén tó ja ên ti, ag tÿ nén ù han mũ kar ên ke gé.

31 Kÿ tóg ag mÿ: “mũ nÿ, êg pir mÿ êmã tũg ja ra mũ jé, êg vënhkãn sĩ han jé,” he mũ. Kãmũ ag tóg nÿ nĩ, e ag tóg tĩ ha, kÿ tóg ag jën ke mũ ra vënhmÿ tĩ sir.

32 Kÿ ag tóg canoa kãmĩ mũ mũ sir, êmã tũg ja ra, ãjag pir mÿ.

33 Hã ra ùn e ag tóg ag mũ ve kÿ ag ki kanhrãn mũ, kÿ ag tóg ãjag pën kã ag jy pétẽ mũ, êmã kar tá kãmũ kÿ. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir, vënh e ên ti.

34 Jesus tÿ tá jun kÿ tóg sir ùn e ag vég mũ, kÿ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtĩ. Ti mÿ ag tóg tÿ êg mæg tÿ mé, êg mæg tÿ carneiro ri ke nÿtĩ. Û tÿ êg mæg ki rĩr tũ nĩn kÿ tóg jagãgtar nÿtĩgtĩ, êg mæg ti. Tag ri ke ag nÿtĩ, ùn e ên ag, Jesus mÿ, ag tÿ Topẽ vĩ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ.

35 Hã ra tóg rãké nÿ sir, kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “ki ti êmã tũ nĩ, rãké ti nÿ ha,” he mũ.

36 “Á tÿ ag mũn kÿ tóg há tĩ vë. Kÿ ag tóg êmã kar mũ mũnh mũ, vëjën jãvãnh jé,” he ag tóg ti mÿ.

37 Hã ra tóg ag mÿ: “ha inhhã ag jën ge,” he mũ. Hã ra ag tóg: “kÿ êg mÿ jãnkamy tÿ hën ri ke tÿ pão kajãm mũ'?” he mũ, “êg tÿ ag jën jé?” he ag tóg ti mÿ.

38 Kÿ tóg ag mÿ: “pão tÿ hë ri ke nÿ ki nÿtĩ?” he mũ. “Ha venh mũ jëg,” he tóg. Ag tÿ ve kÿ ag tóg: “ù tÿ 5 (ke) vë,” he mũ, “pirã régre ke gé,” he ag tóg.

39 Kÿ tóg ag mÿ: “nĩgnĩ ra, re gÿnh tánh kri, mrugmru kri,” he mũ, “vënhmãn kÿ,” he tóg, vënh kar ên mÿ.

40 Kÿ ag tóg vënhmãn kÿ nĩ', vënhmãn kÿ nĩ' he mũ, ù vÿ tóg 100 (ke) nĩ' he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ' he mũ, ag vënhmãn ù.

41 Kÿ tóg pão tÿ 5 (ke) génh kÿ, pirã régre génh kÿ kanhkã ki êvãnh mũ, kÿ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir, kÿ tóg pão kénh mũ sir, ã mré mũ tĩ ag mÿ tóg vin mũ, ag tÿ ùn e ên mÿ vënh kãpãpãm jé. Pirã régre tÿ tóg vënh kãpãpãm mũ gé sir.

42 Kÿ vënh kar vÿ ko kãn kÿ funfór mũ sir.

43 Kēj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, pão ke tÿ, pirã ke tÿ.

44 Pão ên ko mũ ag tóg tÿ 5 mil (ke) nÿtĩ, ùn tÿtã fag tó tũ.

*Jesus tÿ goj kri tĩg
(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)*

45 Kÿ Jesus tóg vësÿmér ã mré mũ tĩ ag mÿ tó mũ, ag tÿ canoa kãmĩ mũ jé, ag tÿ ti jo kafã ù ra mũ jé, êmã tÿ Betsaida ra. “Isÿ ùn e tag ag mÿ: ha mũjëg, henh ke vë ver,” he tóg ag mÿ.

46 Kÿ tóg ag mÿ: “ha mũjëg,” he mũ sir. Ag mũn kar tóg pãnónh to tãpny mũ, Topẽ mré vĩ jé.

47 Kutÿ ên kÿ canoa tóg ver tĩ nĩ, goj kãmĩ. Jo Jesus tóg tar tá jë nĩ ver, ã pir mÿ.

48 Hã ra ag tóg canoa vóg kÿ ronron mũ sir, mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tÿ ag kato tẽn kÿ. Hã ra tóg ag ronron vég mũ sir, Jesus ti. Kÿ tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kÿ, ã pën kã mÿr. Hã ra tóg ag tá jun mũ sir, kÿ tóg ag pãtén sór nĩ ve nĩ.

49 Ag tÿ goj kri ti tĩg ve kÿ ag tóg: “vënh kuprĩg vë,” he mũ. Kÿ ag tóg vëkrënrënr mũ,

50 ag tÿ jũrũn ken kÿ, ag kar tÿ ti ve kÿ. Hã ra tóg vësÿmér ag mré vĩ mũ, kÿ tóg ag mÿ: “kamæg tũg nĩ,” he mũ. “Inh hã vë, jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

⁵¹ Kÿ tóg canoa kâki rã mû sir ag mré, Jesus ti. Kÿ kâka tóg tũ' he mû sir. Kÿ tóg ag mÿ e (pẽ) tâvĩ tĩ.

⁵² Hã kÿ tóg ag tÿ to jykrén tũ tĩ. Ver ag tóg krĩ tũ nÿtĩ, hã kÿ ag tóg Jesus jykre ki kagtĩg nÿtĩ ver, ti tÿ pão pir tÿ ùn e jên ja ra.

Jesus tÿ Genesaré mĩ tĩg
(Mt 14.34-36)

⁵³ Ag tÿ canoa kãmĩ pa kÿ ag tóg ga tÿ Genesaré tá junjun ja nĩ. Kÿ ag tóg canoa nÿgnÿn mû sir.

⁵⁴ Ag tÿ canoa kãmĩ pa kar kÿ tá ke ag tóg vêsÿmér ti ki kanhrãn mû, Jesus ki.

⁵⁵ Kÿ ag tóg ãn kar mĩ pétẽ mû sir, kÿ ag tóg ùn kagyga ag gé kãmũ mû ti to. Kur kã ag tóg ag gé kãmũ mû. Ti jêg jan ra ag tóg ti nón mû mû, ag tÿ ti jêg ja mẽ kÿ.

⁵⁶ Ti tÿ êmã ù tá jun kÿ ag tóg vênh kaga gé kãmũ tĩ, kÿ ag tóg ãn prur ki ag vin tĩ, êmã kãsir ki, êmã mág ki ke gé, vãnã kãmĩ ke gé. “Mÿ ã mÿ há, êg tÿ hên ri ke mûn ã kur mráj mẽ jé?” he ag tóg ti mÿ. Kÿ ag tóg há' há' he kãn mû sir, ag tÿ ti kur mên kÿ.

7

Ti si ag jykre ti
(Mt 15.1-9)

¹ Kejên Fariseu ag tóg Jesus to vênhmãn mû, Topẽ vĩ to professor ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ.

² Hã ra ag tóg Jesus mré mû tĩ ù ag jên vég mû. Nĩgpég tũ ja ag tóg nĩ, hã kÿ tóg Fariseu ag mÿ jêggryg tĩ.

³ Fariseu ag tóg nĩgpe kar kÿ tÿ jêg tĩ, Israel kar ag ke gé, ag tÿ ti si ag jykre han kÿ.

⁴ Ag tÿ negocio tá kãmũ kÿ ag tóg vêsõ tÿ kó he tĩ, goj tÿ, vêsõ tÿ kó he kar hã ag tóg ko tĩ. Vênh jykre si tÿ hên ri ke hyn han ag tóg tĩ, caneca kupég tĩ, kukrũ kupég tĩ, lata kupég tĩ ke gé.

⁵ Kÿ Fariseu ag tóg Jesus mÿ ke mû, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. “Ã mré mû tĩ ag tÿ hên ri ke jé ti si ag jykre han tũ nĩ nê?” he ag tóg mû. “Ag tÿ ne jé ãjag nĩgé jêggry ra jên nê?” he ag tóg mû.

⁶ Hã ra tóg ag mÿ: “Isaías vÿ ãjag to vĩ ja nĩ, vãsÿ,” he mû, “kÿ tóg rán kÿ nĩ,” he tóg. “Tĩ vÿn hã vê, ha mẽ: povo tag vÿ ãjag nũnê hã tÿ inh mÿ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tÿ inh jykre nÿ’.

⁷ Fagrĩnh mÿ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg êprã ke ag jykre to: Topẽ tÿ tón hã vê, he tĩ, he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Hã kÿ tóg ãjag to ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre régre nÿtĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ “Topẽ vĩ tovãnã ãjag tóg mû,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg êprã ke jykre han tĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag hã ne tóg Topẽ vĩ mranh tĩ,” he mû, “ãjag tÿ ãjag jykre si hã han jé,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mÿ há nÿ, ãjag jykre si ên ti,” he tóg, ag mÿ.

¹⁰ “Moisés tÿ ãjag mÿ Topẽ vĩ tó kÿ tóg ãjag mÿ: “ã mÿnh fi mré ã panh kamêg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Û tÿ ã han mû fag mÿ vĩ kónãn mû ên tén jé ã tóg ke mû,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Jesus ti.

¹¹⁻¹² “Moisés jãvo ãjag jykre vÿ ge nĩ, ha mẽ. Û tóg kejên ã han mû fag jagãgtãn sór tũ nĩ. Kÿ tóg fag mÿ ón kÿ: “Topẽ tũ vê,” he tĩ, ti tÿ fag mÿ nĩm jafã ên to. Kÿ tóg fag ki rĩr ke tũ nĩ, kÿ tóg fag to é he mû sir. ãjag jykre kórég hã vê,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topẽ vĩ mranh ãjag tóg tĩ, ti jêgja kã ãjag tóg êprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ. Ge tÿ hên ri ke han ãjag tóg tĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

Nén tÿ êg kavénh mû
(Mt 15.10-20)

¹⁴ Kÿ tóg vênh kar jé prêr mãn kÿ ag mÿ: “inh vĩ jêmê ra,” he mû, “ãjag kar tÿ ki kanhrãn jé,” he tóg.

¹⁵ “Vêjên pi(jé) êg kavénh tĩ,” he tóg, “êg tÿn ko kÿ,” he tóg. “Nén tÿ êg ki kãpa vÿ êg kavénh tĩ, êg tÿ nén ù vênhmÿ han ên vÿ êg kavénh tĩ,” he tóg.

¹⁶ “Û nĩgrêg nÿtĩ tÿ tÿ jêmê jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti tÿ ã pir mÿ ãn kãra rã kÿ ti mré mû tĩ ag tóg ti ki jêmêg mû. “Êg mÿ

kāmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he ag tóg ti mĩ.

18 Kĩ tóg ag mĩ: “kĩ ãjag mĩ ki kanhró tũ nĩtĩ ver?” he mũ. “Ëg jẽn tỹ ãg jẽnky kãra rã kĩ tóg ãg kavénh tũ nĩgtĩ mĩr,” he tóg.

19 “Ëg nug kãra tóg rã mũ, kar ãg fón mũ. Ëg krĩ kãra tóg rã tũ nĩgtĩ,” he tóg. Hã kĩ Jesus tóg vėjẽn kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

20 Kĩ tóg: “nén tỹ ãg ki kãpa vỹ ãg kavénh tĩ,” he mũ.

21 “Nén tỹ ãg ki kãpan hã vẽ, hã vỹ: jykrén kónãn, he mũ, ùn mén tũ fag to én, he mũ, nén ù péju, he mũ, ù tén, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ, he mũ, ã mén tũ mré nỹ, he mũ.

22 nén kar to én, he mũ, vẽn h jykre pãno han, he mũ, ã tỹ nén ù nenh (ka)mẽ, he mũ, ù kato vỹ kónãn, he mũ, vẽnhmỹ inh ag kãfór kar nĩ, he tĩ, he mũ, krĩ tũ, he mũ.

23 Nén kar kórég ãn tóg ãg ki kãpa tĩ, hã kĩ tóg ãg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tátãg sĩ fi jagrẽ kórég kutẽm (Mt 15.21-28)

24 Kĩ Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir, ga ù ra tĩg jé, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra ke gé. Tá tóg ãn ù krẽm nĩ mũ, hã ra tóg: “ker ù inh nĩgja ki kanhrãn hẽ,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mũ.

25 Kĩ vėsỹmér ùn týtã ù fi tóg kãtĩ mũ. Fi kósín fi vỹ jagrẽ kórég nĩ. Fi tỹ ti kãme mẽ kĩ fi tóg kãtĩ mũ. Kĩ fi tóg ti krẽm mũg ke mũ sir, ùn týtã fi.

26 Hã ra fi vỹ tỹ Grego nĩ, ù tỹ Siro-Fenício krẽ vỹ tỹ fi nĩ. Kĩ fi tóg to vỹ mãn', to vỹ mãn', he mũ, ti tỹ fi kósín fi jagrẽ kórég ãn kutẽm jé.

27 Kĩ Jesus tóg fi mĩ: “ãg jẽn vỹ tỹ ãg krẽ tỹ ko jafã nĩ,” he mũ. “Vẽnhmỹ ti nĩ, ãg tỹ ãg krẽ pão tỹ cachorro mĩ fón kũ,” he tóg, fi mĩ.

28 Hã ra fi tóg Jesus ti mĩ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ãg krẽ pão vár ãn ko tĩ, mesa krẽm,” he fi tóg ti mĩ.

29 Kĩ Jesus tóg fi mĩ: “tó há han ã tóg,” he mũ. “Ha tĩg, fi jagrẽ kórég tóg hur kutẽ, ã kósín fi ki,” he tóg mũ.

30 Kĩ fi tóg ã ãn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun kĩ fi kósín fi tóg nỹ mũ, cama kri, hã ra fi jagrẽ kórég ãn vỹ kutẽ ja nĩ.

Jesus tỹ ùn vỹ vãnh vỹn

31 Kĩ Jesus tóg cidade tỹ Tiro ki ga ki kutẽ mũ, kĩ tóg cidade tỹ Sidom fĩn rãm mũ gé sir, kĩ tóg ga tỹ Galiléia ki goj nig ra tĩ mũ sir, cidade tỹ 10 (ke) fĩn rãm kĩ.

32 Kĩ ag tóg ù pére kãmũ mũ, ti to, ùn kutu, ùn vỹ kar vãnh. Kĩ ag tóg ti mĩ ti tóg mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ti mẽ jé.

33 Hã ra Jesus tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kĩ, kĩ tóg ã nĩgé juféj tỹ ti nĩgrẽg nor nĩgfénh mũ, kĩ tóg ti nũnẽ to sug mũ sir.

34 Kĩ tóg kanhkã ki ãvãnh kĩ ãnh' ãnh' he mũ sir, kĩ tóg ti mĩ: “efatã,” he mũ. Ëg vỹ ki ke hã vỹ: “ti nĩgrẽg jé nor hé,” he mũ.

35 Kĩ ti nĩgrẽg tóg nor' he mũ sir, ti nũnẽ tóg kavar mũ sir. Vĩ tóg mũ sir, há' he tóg mũ sir.

36 Kĩ Jesus tóg ag tỹ tóg kamẽg, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tỹ: “ker tóg hẽ', ker tóg hẽ',” he mũ ra.

37 Kĩ ag fe tóg hẽn ri ke mũ. “Ti tỹ nén kar há vỹ tóg há tãvĩ nỹtĩ,” he ag tóg, Jesus to. “Ùn kutu ag ãmẽ hyn han tóg, ùn vỹ vãnh ag vỹ hyn han tóg ke gé,” he ag tóg, Jesus to.

8

Jesus tỹ ù tỹ 4 mil (ke) ag jẽn (Mt 15.32-39)

1 Kejẽn ùn e ag tóg vẽnhmãnãmãn mũ, hã ra ag tỹ nén ù konh ke tóg tũ tĩ. Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prẽr mũ sir, kĩ tóg ag mĩ:

2 “inh mĩ ag tóg jagtar nỹtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg huri, ãg mré, hã ra ag tóg vėjẽn ve ja tũ nĩgtĩ,” he tóg.

3 “Sỹ ag kókĩr ra ag mĩ: ha mũjẽg, hen kĩ inh mĩ ù ag kãgter ha mẽ tóg tĩ, ãmĩn kri, ãpřy kri, ag tỹ ãjag jamã ra vỹnvỹn ke jé,” he tóg. “Kuvar gy tóg nĩ, ù ag jamã ti,” he tóg, Jesus ti.

4 Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mĩ: “ãg hẽ ri ken kĩ pão venh mũ, ãmã tũg ja tag ti ki, ãg tỹ ag jẽn jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg ag mý: “pão tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mý: “ũ tỹ 7 (ke) vỹ nĩ,” he mũ.

⁶ Kỹ tóg vẽn̄h kar mý: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kỹ tóg pão tỹ 7 (ke) ên mãn kỹ (tóg) Topẽ mré vỹ mũ. “Inh mý tóg há tĩ,” he tóg. Kỹ tóg kupãg' he mũ sir, pão ti, ã mré mũ tĩ ag mý tóg vin mũ sir, ag tỹ vẽn̄h kar ken jé. Kỹ ag tóg vẽn̄h kar ken mũ sir.

⁷ Kãkufár pipir vỹ ki nỹtĩ gé. Kỹ tóg to Topẽ mré vỹ mũ gé, kỹ tóg ag mý: “ha vẽn̄h ken,” he mũ gé, ã mré mũ tĩ ag mý.

⁸ Kỹ ag tóg ko kãn mũ sir, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ sir. Kre tỹ 7 (ke) ên fãn tóg mũ, ti kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ.

⁹ Ũ tỹ 4 (ke) ag vẽ, hẽn̄h ri ke mũn, pão ko mũ ag.

¹⁰ Kar kỹ Jesus tóg ag mý: “ha mũjẽg,” he mũ. Kỹ tóg vẽn̄ymér canoa kãki rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré, kỹ ag tóg Dalmanuta tá ga ra mũ mũ.

Fariseu ag tỹ milagre ve sór (Mt 16.1-4)

¹¹ Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vẽ, ag tỹ kar ti kato vỹ jé. Kỹ ag tóg ti mý to vỹ mũ, ti tỹ ag mý kanhkã tá vẽn̄h jykre ven jé, ti tỹ ag mý ẽg tỹ nén han vãn̄h han jé. Ag tỹ ti jykre to: “Topẽ jykre mý vỹ?” he sór vẽ.

¹² Kỹ Jesus tóg jẽnger jagy han, ã fe tỹ, kỹ tóg ag mý: “ãjag ne tóg ẽg tỹ nén han vãn̄h hã ve sór mũ,” he mũ. “Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ũri ke ag vỹ ẽg tỹ nén han vãn̄h venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, ag mý, Jesus ti.

¹³ Kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir, canoa kãki tóg rã mãn mũ, kỹ tóg kafã ù ra tĩ mũ sir.

Fermento to comparação (Mt 16.5-12)

¹⁴ Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg pão mũ êkrén ja tũ nĩ. Pão pir hã vỹ kã nĩ nĩ, canoa kãkã.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ag kanhrãn kỹ ag mý: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ,” he tóg,

“Herodes tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ gé,” he tóg.

¹⁶ Kỹ ag tóg jagnẽ mý: “pão kã ẽg jatun,” he mũ, “hã kỹ tóg tag tó mũ,” he ag tóg mũ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, kỹ tóg ag mý: “pão tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Inh vỹ ki kagtĩg nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ, sỹ nén han mũ to jykren tũ nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Křĩ tũ nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg.

¹⁸ “Ãjag kanẽ ra ãjag kyvó nỹtĩ ve nỹtĩ,” he tóg. “Ãjag nĩgrẽg ra ãjag tóg kutu nỹtĩ ve nỹtĩ,” he tóg. “Mĩ êkrén nĩ,

¹⁹ sỹ pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e jẽn̄h ja ên mũ. Ũ tỹ 5 mil (ke) ag vỹ kó, mýr, hã ra tóg kén,” he tóg. “Ãjag kěj tỹ hẽn̄h ri ke fãn ti, pão ke ti?” he tóg ag mý. Kỹ ag tóg: “kěj tỹ 12 (ke),” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg: “kỹ pão tỹ 7 (ke) to jykren nĩ gé,” he mũ. “Ũ tỹ 4 mil (ke) ag vỹ kó,” he tóg, “hã ra kre tỹ hẽn̄h ri ke nỹ fór, ti ke tỹ?” he tóg. Kỹ ag tóg: “kre tỹ 7 (ke),” he mũ.

²¹ Kỹ tóg ag mý: “ge ra ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. Ti tỹ ag mý Fariseu ag jykre tó jan hã vẽ, Herodes jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tỹ fermento há(r), he ja nĩ.

Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he

²² Kỹ tóg kafã ù tá jun mũ sir, ẽmã tỹ Betsaida tá, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tá ke ag tóg ùn kyvó pére kãmũ mũ. Jesus mý ag tóg to vỹ mũ, ti tỹ ti mẽ jé, ã nĩgẽ tỹ.

²³ Kỹ tóg ùn kyvó nĩgẽ kãgmĩ kỹ ti pére kuté mũ, ẽmã ki. Kỹ tóg ti mý: “ã mý nén ù vég mũ?” he mũ.

²⁴ Kỹ tóg ẽvãn̄h kỹ ti mý: “ag ve inh,” he mũ, “hã ra ag tóg inh mý tỹ ka mũ ên ve nỹtĩ,” he tóg.

²⁵ Kỹ tóg ã nĩgẽ tỹ ti kanẽ mẽ mãn mũ, kỹ tóg ẽvãn̄h há han mũ sir. Há' he tóg mũ. Tãmĩ tóg ve há han kãn mũ, ùn kyvó ja ti.

²⁶ Kỹ Jesus tóg ti mý: “ha vẽn̄ymér ã jamã ra tĩg,” he mũ. “Êmã tag ki rã tũg nĩ,” he tóg ti mý, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ sir.

*Pedro tỹ Jesus tó**(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

²⁷ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩg mǎn mũ gé sir, ẽmǎ tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra. Ẽmĩn jagma tĩg kỹ, ẽpry jagma tĩg kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag ki jẽmẽg mũ, Jesus ti. “Ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg.

²⁸ Kĩ ag tóg ti mỹ ke mũ. “João Batista vẽ, he ag tóg tĩ ã to,” he ag tóg mũ sir. “Jãvo ù ag tóg: Elias vẽ, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ ù vẽ, he tĩ, ã to,” he ag tóg ti mỹ.

²⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag iso hẽ ri ke tĩ?” he mũ. Kĩ Pedro tóg ti mỹ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ.

³⁰ Kĩ tóg ag jyvẽn mũ, ag tỹ ù mỹ kãmén tũ nĩ jé.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó**(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Kĩ tóg ag kanhrǎn mũ sir. “Tỹ sóg ẽprǎ ke fi kósin nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vẽ,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vẽ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ isén ke vẽ, kurǎ tǎgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mǎn mũ hã ra,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

³² Kĩ ag tóg ki kanhrǎn kǎn mũ, ti tỹ ag mỹ nén tó mũn ki.

Hã ra Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vĩ mũ, kỹ tóg: “vĩ tỹ ge han tũg nĩ,” he mũ.

³³ Hã ra Jesus tóg vėsỹjǎm ẽvǎnh kỹ ti mré mũ tĩ ag ki ẽvǎnh mũ. Kĩ tóg Pedro to jũ mũ. “Kutĩg, Satanás!” he tóg. “ǎ pi(jé) Topẽ jykre tó mũ!” he tóg. “Ẽprǎ ke jykre vẽ, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Pedro mỹ.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré vẽn kar jé prěr mũ, kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “ǎjag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovǎnh nĩ, ãjag tỹ isũ tǎvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemnĩ. Vẽn nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurǎ kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ,” he tóg.

³⁵ “ǎjag tỹ ãjag jykre hã han sór kỹ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vẽ,” he tóg.

“Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre toyǎnh kỹ ãjag krenkren ke vẽ,” he tóg, “ãjag tỹ vẽn vĩ sér tugrĩn kǎgter ke mũ (hã) ra,” he tóg.

³⁶ “Hẽn ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg tóg vǎfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ.

³⁷ Ẽg tỹ ne tỹ ẽg kuprĩg kajǎm ke tóg tũ tĩ, ẽg tỹ ti ve mǎn jé,” he tóg, Jesus ti.

³⁸ “Ūri ke ag tóg vyr mỹ Topẽ ù hyn han tĩ, kỹ ag tóg Topẽ vĩ mranh tĩ gé,” he tóg. “Ag kãmĩ iso mỹ'ǎg tũg nĩ, inh vĩ to. ǎjag tỹ ũri iso mỹ'ǎg kỹ sóg ãjag to mỹ'ǎg ke mũ gé, inh kǎtĩg mǎn kỹ,” he tóg. “ǎjag to sóg mỹ'ǎg ke mũ, sỹ Topẽ tỹ jẽnẽ mág ag mré kǎtĩg ken kỹ. Ijóg vỹ tóg isỹ ũn mág han ke mũ, inh kǎtĩg mǎn ti kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg ẽprǎ ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

9

¹ Kĩ tóg ag mỹ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “ǎjag kãmĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki ẽg mré nỹtĩ ù ag. Topẽ vỹ tar nĩ. Tĩ tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ãjag ter ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ vẽn ve ù han**(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Kar kurǎ tỹ 6 (ke) tũg kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, Tiago mỹ ke gé, João mỹ ke gé. Ag hã mré tóg pǎnónh ra tĩ mũ. Kĩ tóg ag jo vẽn ve ù han mũ.

³ Tĩ kur vỹ tóg kókov tǎvĩ nĩ sir, kópréj tǎvĩ, fag tỹ kur kupri fǎg mũ ẽn kupri kǎfór tóg nĩ, ga kar mĩ hã.

⁴ Kỹ Elias tóg sir vẽn ven mũ, Moisés ke gé. Jesus mré ag tóg vēmén mũ.

⁵ Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg ha nĩ,” he tóg. “Ẽg tỹ tag ki pǎjó tǎgtũ han kỹn hỹn ha nĩnh mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé,” he tóg, Pedro ti.

⁶ Hã ra ag fe tỹ jũrũn ke kỹ tóg ti tỹ nén tónh ke ki kagtĩg nĩ, Pedro ti.

⁷ Kỹ kanhkǎ góg vỹ sir ag kri rũm ke mũ, kỹ, vẽn vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkǎ góg kǎtǎ, kỹ tóg: “inh kósin hã

vê,” he mũ. “Inh fe pẽ vê,” he tóg. “Ti vĩ jẽmẽ ra,” he tóg, vẽn vĩ ti, Topẽ ti.

⁸ Kĩ vãnh ti mré mũ tĩ ag tóg ki ẽvãnh mản mũ sir, kĩ ag tóg Jesus hã vэг mũ sir, ti mrẽ nỹtĩ ag ve mản tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kĩ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kĩ Jesus tóg: “ker ù mỹ ãjag tỹ ùri nén vэг mũ tó hẽ,” he mũ. “Èprã ke fi kósin tỹ ã ter ja tá vỹn ke kar hã inh kãmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Hã kĩ ag tóg ti vĩ han mũ sir. “Ne nẽ hỹn, ti tỹ: iser ja tá vỹn ke, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ.

¹¹ Kĩ ag tóg Jesus mỹ: “hã ra Topẽ vĩ to professor ag tóg Elias kãtĩg mản ke tó tĩ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ, Cristo kãtĩg ke to hã,” he ag tóg tĩ, Elias to. Hã mỹ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹² Kĩ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ, “kãtĩg jé tóg ke mũ, Elias ti, nén kar han mản jé,” he tóg. “Hã ra sóg rãn kĩ nĩ gé. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. “Jagtar jagy mẽ jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso é henh ke,” he tóg.

¹³ “Kỹ Elias vỹ hur kãtĩg gé, kĩ ag tóg ti tỹ han, ag tỹ nén han sór mũ ẽn ti,” he tóg. “Hã kĩ tóg rãn kĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Kĩ ag tóg mũ mũ sir. Kĩ ag tóg vãnh Jesus mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ sir. Kĩ ag tóg vẽn e vэг mũ, ag pẽnĩn, kĩ Topẽ vĩ to professor ag tóg ag vĩ kato vĩ ù han mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

¹⁵ Kĩ tóg vãnh vẽn e ẽn ag mỹ e tĩ, ag tỹ ti ven kĩ. Kĩ ag tóg ti to pэтẽ kãmũ mũ sir, ti mỹ: “ã mỹ há?” he jẽ.

¹⁶ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne tỹ vèmén nẽ?” he mũ.

¹⁷ Kĩ ag kã ù tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Inh kósin pére sóg kãtĩ, ã to,” he tóg. “Jagrẽ kórég ti nĩ, hã kĩ tóg vĩ vãnh (pẽ) nĩ,” he tóg.

¹⁸ “Ti jagrẽ kórég tỹ ti kã vỹryn ke kĩ tóg kutẽ tĩ, kĩ tóg jãrãn tĩ, ã jã tỹ tóg gyngyn ke tĩ, tar' he tóg,” he tóg. “Ã mré mũ tĩ ag mỹ sóg to vĩ vẽn, ag tỹ ti

jagrẽ kórég kutẽm jé, hã ra ag tóg tỹ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mỹ.

¹⁹ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩg nĩ?” he tóg. “Inh mỹ ti pére kãmũjэг,” he tóg.

²⁰ Kĩ ag tóg ti mỹ ti pére kãmũ mũ sir. Jesus tỹ ti jagrẽ kórég vэг mũ ra tóg kyrũ kã vỹryn ke mản mũ gé, kĩ tóg kutẽ mản mũ gé sir, vĩrĩn', vĩrĩn' ke tóg mũ gé sir, jãrãn tóg mũ gé sir.

²¹ Kĩ Jesus tóg ti panh ti mỹ: “mỹ si há tĩ ha?” he mũ. Kĩ tóg: “ã sĩ kã tóg ge nĩ,” he mũ, ti panh ti.

²² “Kejẽn ti jagrẽ kórég tóg pĩ ki ti fón mũ, goj ki ke gé, ti tỹ ti tén jé,” he tóg. “Ã tỹ hẽ ri ken há nĩn kĩ ẽg jagãgtãn nĩ, ti tỹ há' hemnĩ,” he tóg.

²³ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ hẽ ri ken hã nĩn kĩ, he tũg nĩ, inh mỹ,” he mũ. “Û tỹ Topẽ ki rã mũ ẽn tỹ hẽ ri ken há han mũ, nén kar tỹ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Kĩ vèsỹmér kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rãnh mũ,” he mũ, jamã hár(a). “Isỹ ti ki rã tũ ẽn ti tỹ inh ki tỹ tũ' hemnĩ,” he tóg.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ù tỹ hẽn ri ke vẽnhmản vэг mũ, kĩ tóg ti jagrẽ kórég to jũ mũ. “Vẽn jagrẽ vĩ vãnh!,” he tóg, “vẽn jagrẽ kutu!,” he tóg, “ha kãkutẽ, ti ki rã mản tũg,” he tóg, Jesus ti.

²⁶ Kĩ tóg prẽr mũ sir, ti tỹ jũrũn ke han tóg mũ sir. Kĩ tóg kyrũ ki kãkutẽ mũ sir. Kĩ kyrũ tóg ter ve nĩ, kĩ ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mũ.

²⁷ Hã ra Jesus tóg ti nĩgẽ kãgmĩ kĩ ti nĩm mũ sir, kĩ tóg jègnẽ mũ sir.

²⁸ Kĩ Jesus tóg tĩ mũ. Ti tỹ ãn kãra rã kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti pin kĩ ti mỹ vĩ mũ. “Èg ne tóg ti tỹ há' he ja tũ nĩ! Hẽ ri ken kĩ, hỹn?” he ag tóg, Jesus mỹ.

²⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “vẽn jagrẽ kórég tỹ ge kutẽm tóg jagy nỹ ẽg mỹ,” he mũ. “Topẽ mré ẽg vĩ tĩ, kĩ ẽg tóg mrẽ vãkrég tĩ gé sir. Kĩ tóg vãnh kãkutẽ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã ter ke tó mãn
(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)*

³⁰ Kỹ ag tóg tá kãpa kỹ Galiléia mĩ mũ mũ. Hã ra tóg: “ker ù ěg tỹ mĩ mũ ki kanhrãn hẽ’,” he mũ.

³¹ Ti tỹ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn sór vễ, hã kỹ tóg ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósin ẽn vỹ jagtar nĩnh mũ,” he mũ. “Inh hã vễ. Ẽprã ke ag vỹ ag tỹ isỹ nén han sór mũ ẽn han ke mũ,” he tóg. “Ag tỹ isén ke vễ. Ag tỹ isén kar kỹ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tâgtũ tũg kỹ,” he tóg, Jesus ti.

³² Kỹ tóg ag tỹ ti tỹ nén tó mũ tag to jykren tũ tĩ, hã ra tóg ag tỹ ti ki jẽmẽg tũ nỹtĩ, ag tỹ ti kamẽg kỹ.

*Ủ tỹ tỹ ùn mág nĩ
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)*

³³ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ cidade tỹ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Tá ag tóg ãn ù krẽm nỹtĩ. ãn ẽn tá junjun kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne tó mũ nẽ, ẽpry jagma?” he mũ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mỹ tó tũ nĩ. Ẽmĩn jagma mũ kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ũ nỹ hỹn ěg kãfór kar jẽ?” he ja nỹtĩ.

³⁵ Kỹ Jesus tóg nĩ mũ, kỹ tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ sir, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ?” he mũ. “Kỹ vễsỹ ùn sĩ ri ke nỹtĩmĩnĩ,” he tóg.

³⁶ Kỹ tóg gĩr sĩ mỹ: “kunĩg,” he mũ. Ag kuju kã tóg ti fẽg mũ, kỹ tóg ti jagma ã pẽ fón mũ sir, kỹ tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ãjag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ,” he mũ.

³⁷ “Ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ kỹ gĩr tỹ ge jẽ’ỹn nĩ, ti to há nỹtĩmĩnĩ, isugrĩn. ãjag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé,” he tóg. “Ãjag tỹ iso há nỹtĩ kỹ ãjag tóg ù tỹ ijẽnẽg mũ ẽn to há nỹtĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

*Ủ tỹ Jesus kato tẽ tũ nĩ kỹ ti mré ke
(Lc 9.49-50)*

³⁸ Kỹ João tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ủ ve ěg tóg, kỹ ẽn tóg ã jyjy tó kỹ vễnh jagrẽ kórég pan tĩ, ěg tỹ ùn vэг mũ ẽn ti,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ěg mré tĩ tũ nĩgtĩ, kỹ ěg tóg ti mỹ:

“vễnh jagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mỹ.

³⁹ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ vễnh jagrẽ kórég pan kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ủ tỹ inh jiji tó kỹ nén han vễnh han kỹ tóg kar kỹ iso vỹ kónãn ke tũ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ “Ủ tỹ ěg kato tẽ nĩ tũ nĩn kỹ ěg mré ke vễ sir,” he tóg.

⁴¹ “Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg tó mũ: kejẽn ù tóg ãjag mỹ goj fẽg mũ, isugrĩn, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ tugrĩn. Ẽn tóg vễnh kato nén ù há venh ke mũ ge,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² Kỹ tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Ủn sĩ tag vỹ inh ki rã kỹ jẽ. Kejẽn ù tóg ti tỹ inh vỹ mranh han sór mũ. Ẽn jykre vỹ kórég tãvĩ nỹ,” he tóg. “Ẽn hã mỹ tóg há nỹnh mũ vễ, ù tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ù tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg.

⁴³ “Ã tỹ nén ù vóg kỹ Topẽ vỹ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy tóg nỹ, ã nĩgnó pir ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. ã tỹ ã nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ, pĩ nhyr vễnh ki kutẽn kỹ.

⁴⁴ Tá ga ga tóg ã konh mũ gé, hã ra tóg tỹ tũ’ henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ẽn nhyr ke tũ nĩ gé.

⁴⁵ ã tỹ hẽ kãtã tĩg kỹ Topẽ vỹ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nỹ, ã tĩg vễnh ti. Hã ra tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. ã tỹ ã pẽn régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ.

⁴⁶ Tá ga (ga) tóg ã konh mũ gé, hã ra tóg tỹ tũ’ henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ẽn nhyr ke tũ nĩ gé.

⁴⁷ ã tỹ nén ù ki vễĩ kỹ Topẽ vỹ mranh kỹ ã kanẽ tỹ nám kemnĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩn jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã’i nĩ ven kỹ. ã tỹ ã kanẽ régre ra

nũgme ki kutën ky tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutën.

⁴⁸ Tá ga (ga) tóg ã konh mũ, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ěn nhyr ke tũ nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação
(Mt 5.13-16; Lc 14.34-35)*

⁴⁹ "Pĩ tỹ ěg pũn ri ke ti nĩ, ěg jagãgtar ti. Ky ãjag jagãgtar nỹtĩn ky isugrĩn, ky ãjag jagãgtar ěn ki ãjag jykre tóg kuryj nỹ sir. Ky tóg sa ri ke nĩ," he tóg.

⁵⁰ "Sa vỹ há nĩ. Hã ra sa kãhór nĩn ky tóg hã ra kórég nĩ, ky ěg tỹ ne tỹ ti tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ, tỹ sa' he mãn ke tóg tũ tĩ," he tóg. "Ky sa há ri ke nỹtĩmnĩ. Jagně to krĩ kusa nỹtĩmnĩ," he tóg, Jesus ti.

10

*Ěg tỹ ěg prũ fi fón ke tũ
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Ky Jesus tóg tá kutě mũ, ky tóg ga tỹ Judéia ra tĩ mũ sir, goj tỹ Jordão mãra. Ky vėnh e ag tóg ti to vėnhmãm mãn mũ sir, ky tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ěn han mãn tóg mũ.

² Ky Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón ky ti ki jěmě sór vė, vėnh prũ fón ke to. Ky ag tóg ti mỹ: "Ěg tỹ ěg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kuryj nỹ?" he mũ. Ag tỹ ón ky ti vỹ mě sór vė hã ra.

³ Ky tóg ag mỹ: "Moisés ãjag mỹ hě ri ké?" he mũ.

⁴ Ky ag tóg ti mỹ: "Moisés hã tóg ěg mỹ: ã tỹ ã prũ fi fón sór ky fi mỹ vėnh rán ky nĩm, fi tỹ kar ky tĩg jé, he ja nĩ, Moisés ti," he ag tóg.

⁵ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ãjag fe kórég nỹtĩn ky, hã ky tóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ, vėnh rán ki, Moisés ti," he mũ.

⁶ "Topě tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han," he tóg.

⁷ "Hã ky ũn gré tóg ã prũ fi to ã panh re ky tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré ky ke gé. Ā prũ fi mré tóg tĩnh mũ.

⁸ Fi mré tóg tỹ ũn pir nĩ sir, ã prũ fi mré, he tóg. Topě ti. Hã ky fag tóg tỹ ũn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ũn régre nỹtĩ'.

⁹ Hã ky fag tỹ vėnh kãpãm tũg nĩ. Topě tỹ fag tỹ ũn pir há(r) vė mỹr," he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ag tỹ ĩn kãtá nỹtĩn ky ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jěmě mãn mũ, vėnh prũ fón to.

¹¹ Ky Jesus tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kar ky ũ fi tỹ prũg mãn ky ãjag prũ tũ fi vė, ha mě," he mũ.

¹² "Ky fi tỹ ã mén fón kar ũ tỹ mén mãn ky fi mén tũ vė gé," he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ gĩr mỹ vỹ há han
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, Jesus tỹ ã nĩgé tỹ ag mě jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ũ tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg vėg mũ, ky tóg ã mré mũ tĩ ag to jũ mũ. Ky tóg ag mỹ: "vỹ tũg nĩ, gĩr ag mỹ," he mũ, "gĩr ag tỹ iso kãmũ kaměg tũg nĩ," he tóg. "Ū tỹ ge hã vỹ ěg Senhor tỹ Topě krēm nỹtĩ nĩ," he tóg.

¹⁵ "Sỹ ke há vė, hã ky sóg tó mũ: gĩr ag vỹ iso há pě nỹtĩ. ũn kãsir tag ag ri ke nỹtĩmnĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ (pě) nĩ, Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti," he tóg.

¹⁶ Ky tóg gĩr jagma ã pě fón mũ sir, ã nĩgé tỹ tóg ag mě kãn mũ sir, ag to tóg Topě mré vỹ mũ sir.

*Ūn rico kãme
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Ky Jesus tóg tĩg mãn mũ gé sir. Ti tỹ tĩg ke jě ra ũ tóg ti to vėnhvãg kãtĩ mũ, ky tóg ã jakrĩ tỹ jě mũ, ky tóg ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Há pě ã tóg nĩ," he tóg. "Sỹ ĩnh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé ĩnh hỹn vėnh jykre há tỹ hě ri ke han mũ?" he tóg.

¹⁸ Ky Jesus tóg ti mỹ: "ã tỹ ne jé iso: há ã nĩ, he ně?" he mũ. "Ěg pi(jé) há nỹtĩ" he tóg. "Topě hã ne ã pir mỹ há nĩ," he tóg.

¹⁹ "Topě tỹ nén to ěg jyvėn ki kanhró ã tóg nĩ, hã vỹ: ũ tén tũg nĩ, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, nén ũ péju(g) tũg nĩ, he mũ, ũ to ón tũg nĩ, he mũ, vėnh mỹ mě nĩ tũg nĩ, he mũ, ã nỹ

mré ã jóg kamëg nĩ, he mũ,” he tóg ti mĩ, Jesus ti.

²⁰ Hã ra tóg Jesus ti mĩ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ, kyrũ ti.

²¹ Kĩ Jesus tóg ti ki ëvãnh mũ, kĩ tóg tĩ ti fe jẽ. Kĩ tóg ti mĩ: “nén ù pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Ã tũ kar vãm tĩg, ã tỹ ùn jagãgtar ag mĩ vĩn jé, jãnkamy ti. Kĩ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti.

²² Kĩ tóg ti mĩ vënhmỹ tĩ, Jesus vĩ ti. Kĩ tóg fe kaj tĩ mũ sir, ti tũ e nĩn kĩ.

²³ Kĩ Jesus tóg vënh pëñĩn ëvãnh kĩ ã mré mũ tĩ ag mĩ ke mũ sir. “Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ëg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁴ Kĩ ti vĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ e tĩ. Hã ra Jesus tóg ag mĩ ke mũ mũ. “Inh krẽ,” he tóg. “Jagy tãvĩ ti nỹ mỹr, Topẽ tỹ tỹ ëg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁵ “Cavalo pãñĩ sór vỹ prėj nor fĩn kutẽ tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩn ra tóg ver jagy tĩ vë, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ëg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kĩ tóg ag mĩ e (pẽ) tãvĩ tĩ. “Kĩ ù hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, jagñë mĩ.

²⁷ Kĩ Jesus tóg ag ki ëvãnh kĩ ag mĩ: “ëprã ke ag vỹ vënh krenkren han ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. “Ag jãvo Topẽ tóg ëg krenkren han ki kanhró nĩ,” he tóg. “Topẽ hã tóg nén kar han ke ki kanhró nĩ inhã,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ Kĩ Pedro tóg ti mĩ: “ha vé,” he mũ. “Ëg tỹ nén ù kar ré kĩ ëg tóg ã mré mũ mũ,” he tóg ti mĩ.

²⁹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ ke mũ mũ. “Sỹ ke há vë, hã kĩ sóg tó mũ,” he tóg mũ. “Û tóg kejẽn isugrĩn ã jamã ré kĩ tĩ mũ, ã jãvy ré kĩ tĩ mũ, ti kãke, ti ve, ti mỹnh, ti panh, ti krẽ, ti japỹ ré kĩ tĩ mũ gé, isugrĩn, vënh vĩ sér tigrĩn,” he tóg.

³⁰ “Ën vỹ tóg sir vënh kato ù tỹ 100 (ke) venh ke mũ, ùri hã ra, hã vỹ: ëmã kar, he mũ, jãvy kar, kãke kar, ve kar, mỹnh kar, ëpỹ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónãn ke mũ gé. Kar kĩ tóg vãhã sir rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg.

³¹ “Jãvo tag ki ùn mág ù tỹ tá tỹ ùn kãsir nỹtĩnh ke vë, tére kĩ, kĩ tag ki ùn kãsir ù tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vë,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó mũn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Kar kĩ ag tóg mũ nĩ sir, Jerusalém ra, Jesus mré mũ tĩ ag, kĩ Jesus tóg ag jãmĩ tĩ nĩ. Hã ra tóg ag mĩ e tĩ, ti nón mũ ag tóg mũmëg mũ sir, ag tỹ Jerusalém ra mũn kĩ. Kĩ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mĩ vënh kãmén mũn mũ, vyr mĩ. Ti tỹ ag mĩ ã tỹ nén venh ke ãn tó mũn sór vë.

³³ Kĩ tóg ag mĩ: “ha vé, Jerusalém ra ëg tóg mũ mũ,” he mũ. “Ëprã ke fi kósin ãn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vë. Ón kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ iso: ter jé tóg ke mũ, henh ke vë,” he tóg. “Kar kĩ ag tóg fóg ag mĩ inh fëg ke mũ,” he tóg.

³⁴ “Kỹ ãn ag tỹ iso é henh ke vë, iso sug ke vë, inh mrãnmrãn ke vë gé, isén ke vë gé. Kar kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mũn mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Tiago mré João tỹ tỹ pã'i jẽ sór
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Kĩ Tiago mré João ag tóg ti kukãm mũ mũ, Zebedeu krẽ ag. “Senhor,” he ag tóg ti mĩ. “Ëg mĩ ëg tỹ nén to vĩ tag ti han,” he ag tóg, Jesus mĩ.

³⁶ Kĩ tóg ag mĩ: “ne nẽ, sỹ ãjag mĩ han ke ti?” he mũ.

³⁷ Kĩ ag tóg ti mĩ: “kejẽn ã tóg tỹ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kỹ sỹ ã pëgja tá nĩnh há tóg tĩ vë,” he tóg, jo ù tóg: “sỹ ã jakãnh tá nĩnh há tóg tĩ vë,” he mũ gé. “Ëg tỹ ã rã hã nỹtĩnh há tóg tĩ vë, ã tỹ tỹ pã'i nĩn kĩ,” he ag tóg ti mĩ.

³⁸ Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “ãjag tỹ nén to vĩ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “ãjag mĩ inh ri kén jagtar sór mũ?” he tóg. “ãjag mĩ ãjag jagtar jagy tag to krónh kenh ke tũ nĩ vỹ?” he tóg.

³⁹ Kĩ ag tóg ti mĩ: “hỹ, ke jé ëg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “hỹ, jagtar jé ãjag tóg ke mũ, inh

ri kén,” he mũ. “Vēsýrénh jé ājag tóg ke mũ, inh ri kén,” he tóg.

⁴⁰ “Hã ra isũ tũ vễ, sỹ ājag mỹ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pēgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ,” he tóg. “Ha inh jakānh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé,” he tóg. “Isũ tũ vễ. Ũ tỹ inh rã nỹtĩnh ke ěn ag tỹ inh rã nỹtĩnh ke vễ,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ũ tỹ 10 (ke) ag tóg mễg mũ, kỹ ag tóg ag to jũ mũ, João mré Tiago to.

⁴² Kỹ Jesus tóg ag jé prēr kãn mũ, kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ājag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Věnh kar jěgněg ag tóg tĩ, kỹ ag mág ag tóg vễnh kar mỹ: kemnĩ, ke tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kỹ,” he tóg.

⁴³ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ājag mỹ tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ’? Kỹ tỹ jagně camarada ri ke nỹtĩmnĩ, jagně tũ ki rĩr kỹ.

⁴⁴ Ājag mỹ tỹ pã'i nỹtĩ sór mũ’? Kỹ jagně krēm ke nỹtĩmnĩ, tỹ ũn kāsir nỹtĩmnĩ.

⁴⁵ Hã kỹ sóg camarada tũ nĩ gé,” he tóg. “Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kãtĩg, sỹ ājag ki rĩr jé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Hã kỹ sóg vễnh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

Ũn kyvó tỹ há' he

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Kejěn ag tóg ěmã tỹ Jericó tá junjun mũ. Ag tỹ Jerusalém ra mũ vễ. Kar kỹ tóg Jericó ki kutě mũ gé, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ, vễnh e kar ag ke gé. Hã ra Bartimeu tóg ěpry kri nĩ nĩ. Kyvó ti nĩ, hã kỹ tóg ěmĩn fyr kri nĩ kỹ: “inh mỹ nén ũ nĩm,” he nĩgtĩ, Timeu kósin tag ti.

⁴⁷ ěn tóg Jesus tỹ ěpry jagma tĩg mễg mũ sir, Nazaré tá Jesus ti. Kỹ tóg prēr mũ sir. “!..Jesus’..!” he tóg. “!..Davi kósin’..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁸ Hã ra ag tóg ti to jũgũ mũ. “Mě kã nĩ nĩ,” he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg prēr mãn', prēr mãn', he mũ. “!..Davi kósin’..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁹ Kỹ Jesus tóg ti to krỹg he mũ. Kỹ tóg ti jé prēr' he mũ sir. Kỹ ag tóg ũn

kyvó ěn jé prēr mũ sir. “Ā fe tỹ há' hé, jěg ra, Ā jé prēr tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ.

⁵⁰ Kỹ tóg Ā palitó fón kỹ jěgně mũ sir, Jesus to tóg tĩ mũ sir.

⁵¹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “inh Ā tỹ hě ri kenh ke?” he mũ. Kỹ ũn kyvó tóg: “Senhor,” he mũ. “Sỹ venh há tóg tĩ,” he tóg.

⁵² Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “Ā tỹ há' henh ke ně ha,” he tóg. “Ā tỹ inh ki rã kỹ Ā há' henh ke mũ,” he tóg. Kỹ tóg vēsýmér ěvãnh há' he mũ sir, kỹ tóg ti nón tĩ mũ sir, ěpry jagma.

11

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Vãhã ag tóg cidade tỹ Jerusalém kakó tá nỹtĩ. Kỹ ag tóg ěmã tỹ Betânia tá junjun vén mũ, ěmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá ke gé. Kỹ Jesus tóg Ā mré mũ tĩ régre ag jěgněg mũ, ag tỹ ěmã ěn ra mũ jé.

² “Ha ěmã ěn ra mũjěg,” he tóg, “ěg jo ěmã nĩ ěn ra. Ājag tỹ tá jun kỹ ājag tóg burrica fi krě venh ke mũ. Se kỹ tóg jě,” he tóg. “Ũ vỹ ver ti kri nĩ ja tũ nĩ,” he tóg. “Ti kavãn kỹ ti pére kãmũmnĩ,” he tóg.

³ “Hěn ri ke mũn ag tóg ājag mỹ: ājag tỹ ne jé ti kyvãn ně? henh mũ. Kỹ ag mỹ: ěg Senhor tóg ti ve sĩ han sór mũ, hemnĩ. Kãnhmar tóg ti jěně mãn mũ, hemnĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

⁴ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Burrica krě vэг ag tóg mũ, jãnkã rã tóg se kỹ jě, ěmĩn kri. Kỹ ag tóg ti kavãg mũ sir.

⁵ Kỹ ag tóg ag mỹ ke mũ. “Ājag tỹ ne jé burrica sĩ kyvãn ně?” he ag tóg ag mỹ.

⁶ Kỹ ag tóg Jesus tỹ ājag mỹ nén tó ja ěn ti tó mũ, kỹ ag tóg: “ha ma mũjěg ge,” he mũ.

⁷ Kỹ ag tóg burrica krě ma mũ mũ sir, Jesus to. Ājag kur tỹ ag tóg ti kri kugjén mũ sir, jumento sĩ ěn kri, kỹ tóg kri nĩ mũ sir, Jesus ti.

⁸ Kỹ vễnh kar tóg ājag kur kugjén mũ sir, ěpry kri, jo ũ ag tóg ka féj krég mũ gé, ěpỹ tá, ti jo vãvãm jé.

⁹ Kÿ ù ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ù ag tóg ti nón mũ mũ. Ęn ag tóg prēnprēr mũ sir. “!..Viva..!” he ag tóg, “!..pã'i vÿ ěg tá jun, ěg Senhor mág tÿ ti jēnēn kÿ..!”

¹⁰ !..Sér tãvĩ tóg tĩ..! !..Ęg pã'i vē mÿr, ěg jóg'jóg tÿ Davi ri kén..! !..Topē tá tóg kãtġ, ù tÿ kynhmÿ nĩ ěn tá, viva..!” he ag tóg mũ, prēnprēr kÿ.

¹¹ Kÿ tóg Jerusalém ra rã mũ sir, Jesus ti. Topē jo ĩn ra tóg rã mũ sir. Nén kar ki ěvãnh kar tóg Betânia ra tġg mãn mũ, ù tÿ 12 (ke) ag mré, rãké ra.

*Ka tÿ figueira
(Mt 21.18-19)*

¹² Tÿ vaj kÿ, ag tÿ Betânia tá kãmũ kÿ tóg kókĩr mũ, Jesus ti.

¹³ Hã ra tóg ka tÿ figueira féj vég mũ sir, tãtá. Kÿ tóg to tĩ mũ sir, ti kanē ko jé. Tá jun kÿ tóg vég mũ, hã ra tóg féj tãvĩ jé. Ti kanēn ke pétēm tũ tóg nĩ ver.

¹⁴ Kÿ tóg ka tÿ figueira mÿ: “ũ tóg ã kanē ko mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti vĩ mēg mũ.

*Jesus tÿ Topē jo ĩn krēm ag pan
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)*

¹⁵ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mũ sir. Topē jo ĩn ra tóg rã mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá ag pan kãn mũ sir, nén ù vender he tĩ ag, nén ù comprar he tĩ ag ke gé. Topē jo ĩn krēm ag tóg negociar he tĩ, jãnkamy trocar he tĩ ag ke gé. Ag mesa tÿ tóg vyryn ke mũ, Jesus ti. Sórãg vender he tĩ ag nĩgnĩ jafã tÿ tóg vyryn ke mũ gé sir.

¹⁶ Kÿ tóg ag tÿ Topē jo ĩn fĩn nén gé mũ kamēg mũ gé sir.

¹⁷ Kÿ tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ: “Topē vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Īnh ĩn jiji vÿ: nação kar mÿ Topē mré vĩ jafã, he mũ, he tóg, Topē vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ra ãjag tóg Topē mré vĩ jafã tag krēm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kÿ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ,” he tóg. Ag pan kÿ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁸ Hã ra Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vÿ Jesus vĩ mēg mũ, Topē vĩ to professor ag ke gé. Kÿ ag tóg: “ěg hÿn ti tÿ hēn

ri kenh ke mũ'?” he mũ, “ěg tÿ ti tÿ tũ' he jé?” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg ti kamēg mũ. Vēnh kar mÿ tóg há tĩ, ti tÿ ag kanhrãn kÿ. Hã kÿ ag tóg ti vóg tũ nĩ.

¹⁹ Kutyg kÿ ag tóg cidade mág ki pa mãn mũ sir, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé.

*Ka tÿ figueira tóg
(Mt 21.20-22)*

²⁰ Tÿ vaj kÿ ag tóg cidade ra mũ mãn mũ sir. Mũ kÿ ag tóg sir ka tÿ figueira ěn vég mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã.

²¹ Kÿ Pedro tóg Jesus vĩ ki jykrén kÿ ti mÿ: “ha vé, Senhor,” he mũ. “Ā vĩ ja ěn hã vē,” he tóg. “Ā tÿ ka to vĩ kónãn ěn vÿ tóg ja nĩ, ka tÿ figueira ěn ti,” he tóg.

²² Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topē ki ge pē han nĩ,” he mũ.

²³ “Sÿ ke há vē, hã kÿ sóg tó mũ: kejēn ãjag tóg krĩ tag ti mÿ: ha goj nig ki kutē, henh ke mũ. Kÿ tóg ki kutēnh mũ, pãnónh ti, ãjag tÿ ãjag fe tÿ: ti mÿ ki kutēnh mũ vÿ? he tũ nĩn kÿ,” he tóg. “Īnh vĩ han jé tóg ke mũ, pãnónh ti, hemnĩ, kÿ tóg kutēnh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mũ,” he tóg. “Ājag tÿ Topē mÿ nén ù to vĩ kÿ to: han jé tóg ke mũ, Topē ti, hemnĩ, kÿ ãjag tóg venh ke mũ sir, ãjag tÿ ti mÿ nén ù to vĩ mũ ti,” he tóg.

²⁵ “Ājag tÿ kejēn Topē mré vĩ jē ra ù tÿ ãjag to jũ mũ ěn tÿ ti mÿ vēnh pãte fón nĩ,” he tóg. “Ājag tÿ gen kÿ tóg ãjag mÿ vēnh pãte fón ke mũ gé, ěg jóg mág ti,” he tóg. “Ājag tÿ ti vĩ mranh mũ ra tóg vēnh kato ãjag mÿ vēnh pãte fón ke mũ, ù tÿ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tÿ ãjag mré ke ag mÿ vēnh pãte fón kÿ,” he tóg.

²⁶ “Ājag tÿ hã ra ag mÿ vēnh pãte fón tũ nĩn kÿ ěg jóg mág vÿ vēnh kato ãjag mÿ vēnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ù tÿ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ù tÿ ãjēnēg mũ tó tũg
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

²⁷ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mãn mũ sir. Topē jo ĩn tá tóg

ëvãnh tĩ mũ, Jesus ti. Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé.

28 “Û nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé?” he ag tóg, ti mỹ. “Û nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg.

29 Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jëmẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “ãjag tỹ inh mỹ tó há han kĩ sóg ãjag mỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg.

30 “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ti mỹ kanhkã tá vẽn jykre han, ãjag mỹ, ãprã ke jykre vó? Û nỹ ti jẽnẽ?” he tóg ag mỹ, Jesus ti. “Inh mỹ tó,” he tóg.

31 Kĩ ag tóg jagnẽ mré to jykrén mũ. “Ëg tỹ ti mỹ: Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽn, hen kĩ tóg ãg mỹ: ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ ja nĩ nẽ? henh ke mũ,” he ag tóg jagnẽ mỹ.

32 “Ëg tỹ hã ra ti mỹ: ãprã ke jykre ja vẽn, hen kĩ tóg vẽnhmỹ nỹ gé,” he ag tóg, ag tỹ vẽn kar kamẽg kĩ. Vẽn kar tóg João to: “Topẽ vĩ tó tĩ pẽ vẽn,” he tĩ.

33 Hã kĩ ag tóg Jesus mỹ: “ãg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Ôn kĩ ag tóg ke mũ. Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “kĩ sóg ãjag mỹ tónh ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh jẽnẽg mũ ti,” he mũ. ã kato tẽ mũ ag mỹ tóg ke mũ.

12

Ûn camarada kórég ag to comparação

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Kĩ Jesus tóg ag kanhrãh kĩ (tóg) ag mỹ comparação ù han mũ sir, kĩ tóg: “kejẽn ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Nén kanẽ tỹ uva krãh ja tóg nĩgtĩ,” he tóg. “Pẽnĩn tóg rón ja nĩ, kãki tóg kũm ja nĩgtĩ, uva jẽgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjó han ja nĩ gé, kĩ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ ré kĩ tĩg ja nĩ, ga ù ra. Ag mré tóg jykrén ja nĩ, ag tỹ ti mré ãkré ãn kanẽ vẽn kãpãm jé,” he tóg, Jesus ti.

2 “Ti tỹ kejẽn kanẽn kĩ tóg ag mỹ ã camarada ù jẽnẽg mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ag mỹ, ag tỹ ti mỹ vẽn kãpãm jé, uva ti.

3 Hã ra ag tóg ti kãgmĩg mũ sir, ti mrãnmrãh ag tóg mũ sir, kĩ ag tóg ti

mỹ: “ha tĩg,” he mũ sir, ti mỹ nén ù nĩm mẽ kã.

4 Kĩ tóg ag mỹ ã camarada ù jẽnẽ mãn mũ gé sir, kĩ ag tóg ti krĩ ki tãnh mũ sir, ti to é he ag tóg mũ sir.

5 Kĩ tóg ag mỹ ù jẽnẽ mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mũ gé sir. Ti camarada kar to ag tóg jũ mũ, ù mrãnmrãh ag tóg, ù tén ag tóg.

6 Kĩ hã ra ù tóg kén mũ, hã ra ti kósin vẽn, ti fe pẽ vẽn hã ra. Kĩ tóg vãhã ag mỹ ti jẽnẽg mũ sir. “Hẽn ri ke mũn ag inh kósin kamẽg mũ,” he tóg, hã kĩ tóg ti jẽnẽg mũ.

7 Ti tỹ tá jun kĩ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnẽ mré. “Kejẽn ãkré kar vỹ tỹ ti tũ nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg ti to. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ãg tũ nỹnh jé,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

8 Kĩ ag tóg ti kãgmĩ kĩ ti tén mũ sir, ró mãtã ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

9 “Kĩ ãkré tỹ tũn mũ ãn hẽ ri kenh ke mũ?” he tóg. “Jun jé tóg ke mũ, ã camarada ag kãgtén jé. Kĩ tóg ãkré ki rĩr tĩ ù ag mỹ finh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg. Jesus ti, ag mỹ comparação han kĩ.

10 Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ãn ti. Hã ra Topẽ tóg po ãn hã tỹ ãn nũna han mũ.

11 Ëg Senhor mág tỹ há vẽn, hã kĩ tóg ãg mỹ e tĩ, ãg tỹ venh kĩ, he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag mỹ vẽn kãmén hã vẽn.

12 Kĩ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ag kato vĩ mũ ti. Hã kĩ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg vẽn e ãn kamẽg mũ, kĩ ag tóg ti ség tũ nĩ ha. Kĩ ag tóg sir mũ mũ, ti ré kĩ.

Ëg tỹ imposto kajãm ke

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Hã ra ag tóg ti to ù ag jẽnẽg mũ sir, Fariseu ù ag, Herodes mré ke ù ag ke gé, ag tỹ ti vĩ to ti se jé, Jesus ti.

14 Ag tỹ ti tá junjun kĩ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “ã jykre kuryj nĩn ki kanhró ãg tóg nỹtĩ,” he ag tóg, ôn kĩ.

“Vēnh jykre pir hã han ã tóg tĩ, vēnh kar mý. Ký ag ve tóg ã mý tỹ nén ũ tũ nĩ. Hã ký ã tóg Topē jamĩn to, Topē japry to ã tóg ěg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg, ón ký, Jesus mý. “Mý há nỹ', ěg tỹ governo mý jãnkamy nĩm ke ti', imposto kajãm ke ti'?”

¹⁵ ěg mý hỹn nĩm mũ', vó mý vó?” he ag tóg.

Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre nỹtĩn ki. Ký tóg ag mý: “ãjag ne tóg ón ký inh ki jẽmẽ sór mũ',” he mũ. “Inh mý jãnkamy jun, sỹ ve jé,” he tóg.

¹⁶ Ký ag tóg ti mý ũ jun mũ sir. Ký tóg: “ũ jiji nỹ kã nĩ?” he mũ. “Ũ kãgrá nỹ kã nĩ?” he tóg. Ký ag tóg ti mý: “pã'i mág tỹ imperador kãgrá vẽ,” he mũ.

¹⁷ Ký Jesus tóg ag mý: “kỹ pã'i mág mý ti tũ nĩmnĩ, hã ra Topē mý ti tũ nĩmnĩ gé,” he mũ. Ký ti vỹ tóg ag mý e tĩ. Ag tỹ nén ũ to ti se sór mũ vég tũ ag tóg nĩ.

*Ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn kenh ke
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Ký Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jẽmẽ jé. Hã ra Saduceu ag tóg: ěg ter ja tá ěg vỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. Ký ag tóg Jesus tá jun ký ti mý:

¹⁹ “Senhor,” he mũ gé. “Moisés tóg ěg mý tag tó ja nĩ, ěg tỹ tỹ jykre nỹtĩ jé,” he ag tóg. “Ěg mý tóg: ã régre tỹ ã krẽ tũ ra ter ký, ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vẽ, he mũ. ã tỹ ã régre mý ã krẽ han ke vẽ, fi ki, he ja tóg nĩ, Moisés ti,” he ag tóg, Jesus mý, Saduceu ag.

²⁰ “Kỹ ũ tỹ jagnẽ mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ,” he ag tóg. “Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ sir,” he ag tóg.

²¹ “Kỹ ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé sir. Ký ti jãvy ũ vỹ fi tỹ prũg mũ gé,” he ag tóg.

²² “Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ũ tỹ 7 (ke) ěn ag. Kejẽn fi tóg vãhã ter mũ gé sir,” he ag tóg.

²³ “Kỹ fag kãgter ja tá vỹnvỹn ke ký fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vẽ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã ký tóg

vẽnhmý nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ěg tóg ke mũ, hen ký,” he ag tóg, Jesus ti mý, Saduceu ag.

²⁴ Hã ra Jesus tóg ag mý: “ãjag pi(jé) Topē vỹ tỹ rán ký nĩ ki kanhró nỹtĩ,” he mũ, “Topē jykre ki kagtĩg ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Hã ký ãjag tóg kygnẽ ja nĩ,” he tóg ag mý.

²⁵ “Ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn ke ký ěg prũg ke tũ nĩ, ký ěg mén ke tũ nĩ gé,” he tóg. “Topē tỹ jẽgnẽ jafã ri ke ěg nỹtĩ, kanhkã tá,” he tóg.

²⁶ “Topē vỹ ũ to jykren nĩ, ti tỹ ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn ke kãmén ký. Moisés tỹ rán ki tag tóg rán ký nĩ, Topē tỹ Moisés mý nén tó ja tag ti, vãnh pũr kãmén jan ki,” he tóg. “Topē tóg ti mý: Abraão vỹ iso: Topē, he tĩ, he ja nĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé, he ja tóg nĩ, Topē ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topē tóg: tỹ inh ag Topē nĩ, he ja nĩ, ag ter kar ký.

²⁷ Hã ký ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ mýr, Topē tỹ ũn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn ký,” he tóg, Jesus ti. “Hã ký ãjag tóg kygnẽ tãvĩn mũ,” he tóg, Jesus ti, Saduceu ag mý.

*Topē tỹ ěg jyvẽn kãfór
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)*

²⁸ Hã ra Topē vỹ to professor ũ tóg tá jun mũ gé sir. Ký tóg ag tỹ jagnẽ mré vỹ mẽg mũ, Jesus tỹ Saduceu ag mý tó há han ja ěn ti. Hã ký tóg: “Topē tỹ ěg jyvẽn tỹ hẽ nỹ hỹn ti tỹ ěg jyvẽn kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ, Jesus mý.

²⁹ Ký Jesus tóg ti mý: “ũ tỹ kãfór nỹn hã vẽ, hã mẽ,” he mũ. “Ha mẽ, povo tỹ Israel,” he tóg mũ. “Ěg pã'i vỹ tỹ Topē nĩ, ěg pã'i vỹ tỹ ũn pir nĩ,” he tóg.

³⁰ “Topē to, ěg jóg mág to há tãvĩ nỹtĩmnĩ,” he tóg, “ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩmnĩ, krĩ pir, ti to tar nỹtĩmnĩ,” he tóg.

³¹ “Kỹ ti tỹ ěg jyvẽn ũ tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ vēnh ki rĩr há han ri ke, he mũ,” he tóg. “Ti tỹ ěg jyvẽn ũ pi(jé) tag kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti, Topē vỹ to professor ěn mý.

³² Ký Topē vỹ to professor ěn tóg ti mý: “ke tóg tĩ,” he mũ. “ã tỹ ke há vẽ.

Pir ti nĩ, Topẽ ti, ù pi(jé) ti ri ke nĩ,” he tóg.

³³ “Ëg jé ti to fe há nýtĩgtĩ, Ëg jé ti to krĩ há nýtĩgtĩ gé, jykre pir ke gé. Ëg jé ti to tar nýtĩ gé. Ëg jé Ëg régre ki rĩr nýtĩ gé, Ëg tỹ vènh ki rĩr há han ri ke. Hã vỹ tóg nén kar kãfór nĩ,” he tóg. “Ëg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn kãfór tóg nĩ, Ëg tỹ ti to há nýtĩ ãn ti, Ëg tỹ ti mỹ nén ù tãnh kãfór tóg nĩ gé,” he tóg, Topẽ vỹ to professor ãn ti.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ti tỹ tó há nĩ ve kỹ (tóg) ti mỹ: “nén ù sĩ tóg tũ nĩ ver,” he mũ, “ã tỹ Topẽ tỹ tỹ Ëg pã'i nĩ venh ke jé,” he tóg. Kar kỹ ù tóg Jesus ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir. Ti kamẽg ag tóg mũ sir, hã kỹ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir.

*Cristo tỹ tỹ Davi kósin nĩ
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Kĩ Jesus tóg Topẽ jo ãn krẽm ag kanhrãn jé ag ki jẽmẽg mũ. “Topẽ vỹ to professor ag tỹ ne jé: Cristo vỹ tỹ Davi kósin nĩ, he nẽ?” he tóg ag mỹ.

³⁶ “Davi vỹ Cristo tó ja nĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ, kỹ tóg: Ëg jóg mág tỹ Topẽ vỹ inh Senhor mỹ tag tó ja nĩ, hã kỹ tóg: “nĩ ra ver, inh pẽgja tá,” he ja nĩ. “Sỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krẽm vin ke vẽ, kỹ ag sigse vẽ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, inh Senhor mỹ, he ja tóg nĩ, Davi ti,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

³⁷ “Hã kỹ Davi tóg Cristo to: inh Senhor vẽ, he tĩ. Ti tỹ tỹ ti kósin nĩ ra ti kósin mỹ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vẽ?” he tóg, Jesus ti. Hã ra ag tóg ti mỹ tó tũg. Ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato vãsãnsãn mũ ag mỹ. Hã ra vènh kar mỹ ti vỹ tag tóg há nỹ.

*Ón kỹ Topẽ vỹ to professor ag tỹ jagtar ke
(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)*

³⁸ Kĩ Jesus tóg ag kanhrãn kỹ: “ón kỹ Topẽ vỹ to professor ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur téj rĩnh ka(mẽ) ag nýtĩ,” he tóg. “Kỹ vènh kar tỹ ag mỹ: ã mỹ há? he kỹ tóg ag mỹ sér tĩ, ag tỹ cidade kuju kãmĩ mũn kỹ,” he tóg.

³⁹ “Ëg tỹ vènh kanhrãn jafã krẽm ag tóg vènh kãpãm kỹ nýtĩgtĩ, festa ki ag

tóg jẽn vén tĩ, ag tỹ tỹ pã'i nýtĩn kỹ,” he tóg.

⁴⁰ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn kỹ ag tóg ón kỹ Topẽ mré vỹ mág han mũgtĩ, Ëg tỹ ag to: ùn há vỹ tỹ ag nýtĩ, he jé,” he tóg. “Hã to ag vësýrènh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn jagtar fi tỹ ã tũ vin kãn
(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Kỹ Jesus tóg kejẽn Topẽ mỹ jãnkamy vin jafã kato nĩ mũ. Kỹ tóg ag tỹ kãki nén vin mũ vég mũ sir. Ûn rico ag tóg jãnkamy mág tỹ kãki vin mũ.

⁴² Kỹ ùn jagtar fi tá jun mũ gé, ùn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mũ sir, hã vỹ: 1 centavo, he mũ.

⁴³ Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prẽr mũ sir, kỹ tóg ag mỹ: “ve ra ha,” he mũ. “Ûn rico tỹ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ (hã) ra. Tỹ nén ù tũ fi tóg nĩ, fi mén vỹ hur ter.

⁴⁴ Kỹ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ùn rico ag vỹ ãjag tũ ke hã tỹ Topẽ mỹ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tỹ nĩm kãfór han, fi tỹ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

13

*Ag tỹ Topẽ jo ãn kókén ke
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Kỹ Jesus tóg Topẽ jo ãn tá kãkutẽ mũ sir. Re tá ti mré tĩ ù tóg ti mỹ: “ve ra ha, Senhor,” he mũ. “Pó sĩnvĩ tỹ tóg há nýtĩ, kỹ tóg sĩ(nvĩ) tãvĩ nýtĩ, ãn ti,” he tóg, Topẽ jo ãn to.

² Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ã mỹ ãn mág tag ti vigvég mũ?” he mũ. “Kejẽn ù pó tỹ jagnẽ kafã mãn ke tũ nĩ,” he tóg. “Ag ránhraj kãn ke vẽ,” he tóg Jesus ti.

*Vènh jagãgtar to rã
(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)*

³ Kar kỹ Jesus tóg krĩ tỹ Oliveiras ra tĩg kỹ tá nĩ nĩ sir, Topẽ jo ãn kakãm. Kỹ ag tóg ag pin kỹ ti mỹ ke mũ, Pedro, Tiago, João, André ke gé.

⁴ “Ëg mỹ ti kurã ti tó,” he ag tóg ti mỹ. “Ëg ne ve kỹ ti kurã ki kanhró nýtĩnh

mũ? Kurā tỹ hē ki ěg hỹn nén kar tag venh ke mũ?” he ag tóg ti mỹ.

⁵ Kỹ Jesus tóg ag mỹ kāmén mũ sir. “Ker ũ ājag lograr hé hē’;” he tóg.

⁶ “Cristo vỹ tỹ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ijiji tó kỹ. Ũ tỹ hēn ri ke ag tóg tag tónh mũ, kỹ ũ tỹ hēn ri ke ag tóg ag vỹ kri nĩm ke mũ,” he tóg.

⁷ “Vēnh génh to vēme mẽ jé ājag tóg ke mũ, tag ki vēnh génh ke to, kuvar há tá vēnh génh to ke gé. To jũrũn ke tũg nĩ hã ra. Vēnh génh enh ke vē. Hã ra kurā tỹ ěgno to hã ke vē ver;” he tóg.

⁸ “Nação ag tỹ jagnē kato tēgtēnh ke vē. Pã'i krēm ke ag tỹ pã'i ũ krēm ke ag to jũnh ke vē gé. Kỹ ga tỹ ragrag ke tỹ hēn ri ke han ke vē gé, ěmã tỹ hēn ri ke ki. Vējēn tỹ tũ' hēnh ke vē gé. Hã ra ājag jagāgtar ke vēnh ven vén vē ver;” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Ājag kanē nĩm nĩ,” he tóg. “Ājag jyvēn tar han jé ag tóg ke mũ, pã'i ag, vēnh kanhrãn jafã krēm. Ājag mrãnmrãn jé ag tóg ke mũ. Ājag jé prēr jé ag tóg ke mũ, pã'i mág tỹ ājag ve jé, pã'i mág kar ti, isugrĩn, ājag tỹ pã'i ag mỹ inh vỹ tugtó jé,” he tóg.

¹⁰ “Kỹ inh kãtĩg ke to hã povo kar vỹ inh vỹ sér mēnh ke mũ,” he tóg.

¹¹ “Ag tỹ vãhã sir ājag sigse kỹ, ājag gé kãmũ jé, kỹ ājag tỹ nén tónh ke mũ to jykrén tũg nĩ, kã jatu' hemnĩ. Ag tỹ ājag ki jēmēn kỹ ājag tóg tónh ke mũ, Topē kuprĩg tỹ ājag nĩgrēg ki vỹ mũ ěn ti,” he tóg. “Ājag tỹ tó tũ vē sir, ti tỹ tó vē sir;” he tóg.

¹² “Ũ vỹ tóg ã régre senh ke mũ, ti ter jé, ěn kã,” he tóg. “Kỹ ũ panh tóg ã kósin senh ke mũ gé, ti ter jé,” he tóg. “Kỹ ũ krē ěn tóg ã han mũ fag sigsenh ke mũ gé, fag kãgtén jé,” he tóg.

¹³ “Vēnh kar vỹ tóg ājag to vỹ kónãn ke mũ gé, inh jiji tugrĩn,” he tóg. “Hã ra ũ tỹ isovãnh ke tũ (pě) ěn kren ke vē,” he tóg.

Vēsýrénh mág ke

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kejēn ājag tóg vãhã ājag tỹ nén ũ kamēg tĩ ěn venh ke mũ,” he mũ, “ěg kavénh mũ ěn ti,” he

tóg. “Topē vỹ tó tĩ tỹ Daniel vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Ti jēnh ke tũ tá tóg jēnh mũ,” he tóg. Ũ tỹ to ke mũ ěn jé ki kanhró nĩ. “Kỹ Judéia ki ke kar ag jé vēnh pigjunh mũjēg, pãnónh ra, fag mré hã,” he tóg.

¹⁵ “Ũ tỹ re tá nĩ ěn jé kãra rã tũg nĩ, ti ĩn ki, ti tũ mãn jé.

¹⁶ Kỹ ũ tỹ ã japỹ tá jē ěn jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé,” he tóg.

¹⁷ “Ũn kufy fag tỹ vēsýrénh ke vē, kurā ěn kã, ũ tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé,” he tóg.

¹⁸ “Topē mré vĩmnĩ, ti tỹ kusa kã vēnh ven tũ nĩ jé.

¹⁹ Vēsýrénh tỹ ge ve ja tũ ěg nỹtĩ, Topē tỹ ěg mundo han jan ki. Kỹ ěg ge venh ke tũ nĩ gé, kar kỹ,” he tóg.

²⁰ “Ěg tỹ kurā ki vēsýrénh ke mũ ěn vỹ e nỹtĩnh mũ vē, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topē tỹ ũn kuprēg ja ěn ag tugrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ (mũ) ra ũ vỹ kren ke tũ nĩ vē, ag vēsýrénh ěn to,” he tóg.

²¹ “Kỹ ũ tỹ ājag mỹ: ha vé, Cristo vỹ tag kã jē nĩ, he mũ ra kri fig tũg nĩ, ti tỹ: tãtã ti jē nĩ, he mũ ra,” he tóg.

²² “Ón kỹ Cristo vỹ vēnh venven ke mũ, ón kỹ Topē vỹ tó tĩ ag ke gé. Ón kỹ milagre hyn han jé ag tóg ke mũ, milagre tỹ hēn ri ke ti, ón kỹ Cristo ěn ag. Ag tỹ vēnh kar krĩn kónãn sór vē, ag tỹ kygnē jé, Topē tỹ ũn kuprēg ja ěn ag mré hã, hēn ri ke mũn.

²³ Ha vé, sỹ ājag mỹ tó kãn vē, ti kutēnh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

Topē kósin kãtĩg mãn ke

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

²⁴ “Hã ra kurā ěn kã, vēsýrénh ěn kar kỹ rã vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysã vỹ jēngrē' he mãn ke tũ nĩ gé.

²⁵ Kỹ krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkã krēm. Ěg tỹ kanhkã tá nén vég tũ kar ěn vỹ ragrag ke kãn mũ gé.

²⁶ Kỹ vãhã vēnh kar vỹ inh kãtére venh ke mũ sir, kanhkã góg jagma, inh jykre tar (pě) nĩn kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỹr;” he tóg. “Inh ve vỹ kókov (pě) kãtĩ mũ,” he tóg.

²⁷ “Kỹ sóg sỹ jēgnē jafã ag mỹ: ha mũjēg, hēnh ke mũ, ag tỹ sỹ ũn kuprēg

ja ag vėnhmān jé, ga kar tá, kanhkā fyr mĩ hā,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tỹ figueira to comparaçāo
(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)*

²⁸ “Ka tỹ figueira to ki kanhrān nĩ, to comparaçāo han kỹ,” he tóg. “Ti pē tánh kỹ, ti féj tåg han kỹ tóg kakó tĩ sir, ěkré tygtánh kurā ti.

²⁹ Ri ke ti nĩ, ājag tỹ inh kātĩg mǎn ke kurā ki kanhró nỹtĩnh ke mũ ti. Ājag tỹ sỹ ājag mỹ nén tó mũ tag ve kỹ tóg kakó tǎvĩ tĩ ha, inh kātĩg mǎn ke ti,” he tóg.

³⁰ “Sỹ ke há vė, hā kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ūri ũn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ěn venh ke vė, ag kǎgter ke to hā,” he tóg.

³¹ “Kanhkā vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jǎvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus kātĩg mǎn ke kurā
(Mt 24.36-44)*

³² “Hā ra ũ pi(jé) isỹ kurā ki kātĩg mǎn ke ki kanhró nĩ', hora ěn ki ke gé,” he tóg. “Topē tỹ jėgnē jafā ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ'. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé', isỹ tỹ Topē kósin ra,” he tóg. “Ěg jóg mág hā vỹ ā pin kỹ ki kanhró nĩ, kurā kǎ nén kutėnh ke mũ ěn ki,” he tóg.

³³ “Ājag kanē vin han nĩ, vėnh rinfig nĩ,” he tóg. “Topē mré vỹ, ājag tỹ ti kurā ki kagtĩg nỹtĩn kỹ,” he tóg.

³⁴ “Ū pasa ri ke vė,” he tóg. “Ā tỹ ā ĩn ki kutē kỹ tóg ā camarada ag mỹ: “ijo ki rĩr,” he mũ, “inh rǎnrǎj ki,” he tóg. Kỹ tóg ũ tỹ jǎnkā ki rĩr tĩ ěn mỹ: “ā kanē nĩm han nĩ,” he mũ gé.

³⁵ Hā kỹ sóg ājag mỹ: “ājag kanē nĩm han nĩ,” he mũ gé,” he tóg. “Ājag pi(jé) ti jun ke ki kanhró nỹtĩ', ĩn tǎn ti',” he tóg. “Hėn ri ke mũn tóg kutyg ke ra jun mũ, hėn ri ke mũn tóg kuty kuju ki jun mũ, hėn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun mũ, hėn ri ke mũn tóg kusā ki jun mũ,” he tóg.

³⁶ “Vėnh ki ěmėmnĩ, nũr tũg nĩ. Ājag tỹ ijǎvǎnh tũ ra sóg jun mũ, vėsỹmėr,” he tóg, Jesus ti.

³⁷ “Vėnh kar mỹ sóg tó mũ, sỹ ājag mỹ tó mũ tag, hā vỹ: vėnh ki ěmėmnĩ, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

14

*Ag tỹ Jesus tén sór
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)*

¹ Hā ra festa tỹ Páscoa kurā kǎtǎ kurā tǎgtũ vė sir, pǎo jėgja tũ konh ke kǎtǎ. Kỹ Topē tũ ki rĩr tĩ ag tóg Jesus vatánh tá ti se sór mũ, vėnh kar tỹ ti se vėg tũ nĩ jé. Topē vỹ to professor mré ag tóg ti se sór mũ gé, ti tén jé.

² Hā ra ag tóg: “festa tag to mẽ jé ěg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ěg tỹ festa kǎ ti se kỹ vėnh génh mág hỹn tóg kutėnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg.

*Maria fi tỹ Jesus gǎnh tǎg
(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)*

³ Ěn kǎ Jesus tóg kejėn ěmā tỹ Betǎnia tá nĩ nĩ, Simāo ĩn krėm, vėnh kaga tỹ lepra han ja ěn ĩn krėm. Ti jėg nĩ ra ũ fi tóg tá jun mũ, garrafa vyn kỹ. Pó tỹ alabastro tỹ tóg há(r) nĩ, garrafa ti. Ti ki jė vỹ tóg tỹ nén kar tǎg nĩ, hā vỹ: nardo, he mũ. Nardo pē vė, kaja e pē ti nĩ, ger há ěn ti. Garrafa ěn mranh fi tóg mũ, kỹ fi tóg ti ki jė ěn tỹ Jesus gǎnh kri kugjėg mũ sir.

⁴ Hā ra ũ tỹ tá nỹtĩ ag kǎ ũ ag tóg jagnē mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókėn nē?” he mũ.

⁵ “Ěg tỹ nén ger há tag fón ke vė vė, kaja há to, jǎnkamy tỹ hėn ri ke to,” he ag tóg. “Ěg tỹ ũn jagǎgtar ag mỹ vin ke vė vė,” he ag tóg. Kỹ ag tóg fi mỹ vỹ tar han mũ sir.

⁶ Hā ra Jesus tóg ag mỹ: “fi mỹ vỹ tũg,” he mũ. “Ājag tỹ ne jé fi fe kaj han nē?” he tóg. “Inh ki fi krov nĩ, inh jykre ki,” he tóg.

⁷ “Ājag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jǎvo ũn jagǎgtar mũ ag vỹ ājag mré nỹtĩg mág han tĩ,” he tóg. “Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩmnĩ, ājag tỹ ag mỹ nén nĩm ke ti,” he tóg.

⁸ “Ā tỹ nén han ke mũn han fi tóg huri,” he tóg. “Inh kǎn fi tóg huri, vėnh kej tá inh fón ke to,” he tóg.

⁹ “Ag tỹ vėnh vĩ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag ti tónh ke mũ gé, kỹ vėnh kar vĩ fi tỹ nén han mũ tag mẽgmėnh mũ sir, ha vemñĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tĩ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ra, ag mré Jesus jėnjėn ke to jykrén jé. Hã ra ù tỹ 12 (ke) ag kã ù vė, Judas ti.

¹¹ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mẽ sér tĩ sir. “Ă mẽ ěg to jãnkamy vin mũ,” he ag tóg ti mẽ. Hã kỹ tóg: “inh hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ti kãgmĩ jé?” he mũ, Judas ti.

Ag tỹ Páscoa ko mũ

(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹² Pão jėgja tũ konh ke kurã ve vė sir, cordeiro tãnh ke kurã vė sir, Páscoa kã. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mẽ: “ěg hỹn hẽ tá ã mẽ carneiro sĩ tãnh mũ, ěg tỹ kon jé?” he mũ.

¹³ Kỹ tóg ùn régre ag jėgnėg mũ, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ tóg ag mẽ: “ha ěmã mág ra mũjėg,” he mũ. “Tá ãjag tóg ù venh ke mũ, goj vyn kỹ jẽ ù. ěn nón mũmnĩ,” he tóg.

¹⁴ “Ti tỹ ĩn kãra rã kỹ ĩn tãn ěn mré vĩmnĩ,” he tóg. “Ti mẽ tag tómnĩ,” he tóg. “ěg Senhor vĩ ã mẽ vėnh vĩ jėnėg mũ, hemñĩ. Ti tỹ ã ĩn krēm Páscoa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré, hemñĩ ti mẽ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁵ “Kỹ tóg ãjag mẽ ven ke mũ, krog-grog tỹ kynhmỹ nỹ ěn ti,” he tóg. “Éhé ti nĩ. Tá nén kar vĩ kynkar kỹ nỹtĩ. ěg nĩgja vĩ tá nỹtĩ gé. Tá ěg mẽ han nĩ,” he tóg, ti mré mũ tĩ régre ag mẽ.

¹⁶ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ěmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ, Jesus tỹ ag mẽ nén tó ja ti. Kỹ ag tóg vėjėn kãn mũ sir, ag tỹ cordeiro ěn ko jé.

¹⁷ Rã pur kar kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir.

¹⁸ Ag jėg mũ jãvo Jesus tóg ag mẽ: “ãjag kãki ù tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mẽ inh ven ke mũ,” he

mũ. “Inh mré jėg mũ ù vė, ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

¹⁹ Kỹ ag tóg fe kaj' he mũ sir. Ti mẽ ag tóg: “inh mẽ vó'? Inh mẽ vó'?” he kãn mũ sir.

²⁰ Hã ra tóg ag mẽ: “ãjag kã ù vė,” he mũ. “Inh mré pão tỹ kã punpun mũ vė, pėnky kãki,” he tóg. “ěn vė mẽr,” he tóg.

²¹ “Ter jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ěprã ke fi kósın nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vĩ rán kỹ nĩ,” he tóg. “Vãsỹ sóg to rán kỹ nĩ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ pã'i ag mẽ inh ven ke ěn mẽ tóg vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩn ran há tĩ vė,” he tóg, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²² Ag jėg nỹtĩ ra Jesus tóg ěmĩ mǎg mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir, ěmĩ to. Kỹ tóg vėnh kã kugpãn kỹ ag mẽ vėnh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mẽ. “Inh hã vė,” he tóg, ěmĩ to.

²³ Kar kỹ tóg copo vǎg mũ gé sir, vinho tỹ ki jėn kỹ. To tóg Topẽ mré vĩ mũ gé sir, kỹ tóg ùn pir mẽ ven', ven', he mũ sir. Kỹ ag tóg kãmẽ kãn mũ sir.

²⁴ Kỹ tóg ag mẽ: “inh kyvėnh hã vė,” he mũ. “Vėnh kar jagfỹ tóg inh ki kãkutėnh ke mũ, inh kyvėnh ti,” he tóg. “Topẽ vĩ vėnh kar to há nĩ sór mũ, inh kyvėnh tugrĩn,” he tóg.

²⁵ “Ha mẽ,” he tóg. “Inh pi(jé) vinho kron mãn ha'. Kejėn sóg kron mãn ke mũ, Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn kã sóg kron mãn mũ,” he tóg.

²⁶ Ag jėn kar kỹ ag tóg Topẽ mẽ jãn mũ sir. Jãn kar kỹ ag tóg sir krĩ tỹ Oliveiras ra mũ mũ.

Jesus tỹ Pedro mẽ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Kỹ Jesus tóg ag mẽ: “ãjag kar vĩ inh ré kỹ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. “Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ ěn tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mẽg vĩ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topẽ ti, ti vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ.

28 Hã ra sóg iser kar kÿ rÿr mãn ke mÿ. Ën kã sóg ãjag jo tÿnh ke mÿ, ga tÿ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

29 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ag kar tÿ ã ré kÿ mÿ mÿ ra isóg ã ré kÿ tÿg ke tÿ nÿ,” he mÿ, Pedro ti.

30 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtÿg sóg nÿ, he tãgtÿ han ke mÿ, galo kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tóg mÿ,” he tóg.

31 Hã ra Pedro tóg vÿ tar han. “Sÿ ã mré ter ke mÿ ra sóg ã to: ti ki kagtÿg sóg nÿ, henh ke tÿ pÿ nÿ,” he tóg, Pedro ti. Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg hã tóg kãn mÿ gé sir.

*Getsêmani tá
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)*

32 Kÿ ag tóg ka kré ra mÿ mÿ sir. Ka kré ãn jÿjin hã vÿ: Getsêmani, he mÿ. Kÿ tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ: “nÿgnÿ ra ver, tag ki,” he mÿ. “Sÿ ver Topÿ mré vÿmÿn ke vÿ,” he tóg, Jesus ti.

33 Kÿ tóg Pedro, Tiago, João ag mÿ: “inh mré kãmÿ jÿg,” he mÿ. Kÿ tóg ti mÿ e tÿ sir, jÿrÿn ke tóg mÿ sir, Jesus ti.

34 Kÿ tóg ag mÿ: “inh fe kaj mág tóg tÿ,” he mÿ, “kÿ inh fe kaj tóg inh mÿ tÿ iser ri ke nÿ,” he tóg. “Tag ki nÿtÿmnÿ, nÿgnÿr tÿg nÿ,” he tóg.

35 Kÿ tóg tÿg sÿ han mãn kÿ mÿg ke mÿ, ga kri nÿ tóg mÿ sir. Æ jóg mré tóg vÿ mÿ sir, “isÿ hÿn ri ke mÿn nÿn venh ke mÿ ãn vég tÿ nÿ jÿ, hora ãn ki,” he tóg.

36 Kÿ tóg: “Aba', panh',” he mÿ. “Nÿn kar han ki kanhró ã tóg nÿ,” he tóg. “Inh jagtar ke tag tÿ tÿg' hemnÿ,” he tóg. “Hã ra isÿ ã mÿ nÿn to vÿ mÿ tag han tÿg nÿ, ã tÿ nÿn han ke mÿ ãn hã han nÿ,” he tóg.

37 Kÿ tóg ã mré mÿ tÿ ag venh tÿ mÿ, hã ra ag tóg nÿgnÿr ja nÿ, kÿ tóg Pedro mÿ: “Simão, ã mÿ nÿr'?” he mÿ, “ã mÿ hora pir hã ki nÿr tÿ kórég?” he tóg ti mÿ.

38 “Nÿr tÿg nÿ,” he tóg. “Topÿ mré vÿmnÿ, ãjag tÿ ti vÿ mranh tÿ nÿ jÿ, ù tÿ ãjag kutãn mÿ ra. Æjag tÿ mranh sór

tÿ vÿ vÿ, hã ra ãjag tóg krój nÿtÿ, hã kÿ ãjag tóg mranh ke mÿ,” he tóg.

39 Kÿ tóg tÿg mãn mÿ sir, Topÿ mÿ tóg mãn jÿ. Ti vÿ ãn hã tóg mãn tóg mÿ.

40 Kÿ tóg ag tá jun mãn mÿ gé sir, hã ra ag tóg nÿgnÿr mãn nÿtÿ, ag kanÿ krój nÿtÿn kÿ. Hã kÿ ag tÿ ti mÿ vÿnh ke ãn tóg tÿ tÿ.

41 Kÿ tóg tá jun tãgtÿ han mãn mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg nÿgnÿr ja nÿ, vÿnhkãn ja ãjag tóg nÿ,” he mÿ. “Gen kÿ,” he tóg. “Pÿtÿm ti huri, hora ti,” he tóg. “Û tÿ Topÿ vÿ mranh tÿ ag tÿ isen ke nÿ ha,” he tóg. “Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nÿ mÿr,” he tóg.

42 “Nÿgnÿ ra, mÿ jÿ ha. Û tÿ ag mÿ inh ven mÿ tóg jun ke kãtÿg ha,” he tóg.

Ag tÿ Jesus se

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

43 Jesus tÿ ver tÿ vÿmÿn jÿ ra Judas tóg vÿsÿmÿr jun mÿ sir. Û tÿ 12 (ke) ag kã ù vÿ, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmÿ mÿ gé. Rógro génh kÿ ag kãmÿ mÿ, ka kykyv génh kÿ ke gé. Topÿ tÿ ki rÿr tÿ ag pã'i ag vÿ ag jÿgnÿ, Topÿ vÿ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé.

44 Judas ãn, ù tÿ ag mÿ Jesus ven mÿ ãn vÿ ag mÿ vÿnh jÿkre nÿm ja nÿ. “Sÿ ùn ki nhun ke mÿ ãn hã semnÿ. Ën hã pére mÿmnÿ,” he ja tóg nÿ, Judas ti.

45 Æ tÿ tá jun kÿ tóg vÿsÿmÿr Jesus to grÿn ke kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. Kÿ tóg ti ki nhun ke mÿ sir, Judas ti, ón kÿ.

46 Kÿ ag tóg ti kãgmÿ kÿ ti ség mÿ sir.

47 Jesus mré tÿ tÿ ù tóg rógro kunÿnh kÿ polícia ù nÿgrÿg kÿm mÿ sir. Topÿ tÿ ki rÿr tÿ to pã'i mág camarada vÿ, ti tÿ ùn nÿgrÿg kÿm mÿ ãn ti.

48 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kãmÿ mÿ,” he mÿ, “ka kykyv génh kÿ ke gé” he tóg. “Inh pí(jé) tÿ bandido nÿ,” he tóg.

49 “Kurã kar ki sóg ãjag mré jÿ ja nÿgtÿ, mÿr, Topÿ jo ãn krÿm,” he tóg. “Vÿnh kanhrãn kÿ isóg tá nÿ ja nÿgtÿ, hã ra ãjag tóg tá iség tÿ nÿ vÿ mÿr,” he tóg. “Hã ra vãsÿ iso nÿn rán kÿ nÿ ãn ki kenh ke hÿn,” he tóg.

⁵⁰ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kÿ pété kãn mũ, vènh pigju jé, mÿr, ha mẽ.

⁵¹ Hã ra kyrũ ù tóg ti nón tĩ mũ. Vènh kãtor tâvĩ ti nĩ. Ti kãgmĩg ag tóg mũ gé.

⁵² Hã ra tóg kamẽg kÿ ã kur ré kÿ vènhvãg mũ, ti kator ra.

Pã'i tÿ Jesus mré vĩ

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

⁵³ Kÿ ag tóg Jesus pére mũ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mÿ. Ti ãn tá ag tóg vènhmãn kãn kÿ nÿtĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã.

⁵⁴ Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kÿ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ãn vãso ra rã mũ gé. Kÿ tóg polícia ag mré pĩ to tón nĩ nĩ, Pedro ti.

⁵⁵ Kÿ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, ù tÿ ón kÿ Jesus jykre kórég tó mũ ãn. Ti vĩ tugrĩn ag tóg Jesus ti tén sór mũ. Hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ. Vènh jyvèn tĩ kar ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ gé.

⁵⁶ Û tÿ hèn ri ke ag tóg ón kÿ Jesus jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ pẽ nĩ sir, ag tÿ vènh jykre ù tó', vènh jykre ù tó' he mũ ra.

⁵⁷ Kÿ ù ag tóg vãhã jëgjëg kÿ nÿtĩn kÿ (ag tóg) ón kÿ ti jykre kórég ù kãmén mũ sir.

⁵⁸ “Ti tÿ tó mẽ ãg,” he ag tóg. “Topẽ jo ãn tag kókén jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ, vènh nĩgẽ tÿ há tag ti, he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tâgtũ ki ù han mãn ke mũ, ãg tÿ ãg nĩgẽ tÿ han vãnh ãn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus to.

⁵⁹ Ge ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ, ti jykre kórég ãn vég tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kÿ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jëgnẽ kÿ (tóg) ag kuju kã jẽ mũ sir. “Á tÿ nén ù tónh ke mũ mÿ ã mÿ tũ?” he tóg mũ. “Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé,” he tóg, Jesus mÿ.

⁶¹ Hã ra tóg hun ke mũ, nén ù tó tũ tóg nĩ. Kÿ pã'i mág ãn tóg ti mÿ ke mãn mũ. “Á mÿ tÿ Cristo nĩ?” he tóg, “ãg tÿ ù to: há ti nĩ, he mũ ãn kósin mÿ tÿ ã nĩ? Á mÿ tÿ Topẽ kósin nĩ?” he tóg.

⁶² Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hÿ, ãnh hã vè,” he mũ. “Ëprã ke fi kósin ãn vÿ tÿ ãnh nĩ. ãnh ve jé ãjag tóg ke mũ ha. Û tÿ nén kar han mũ ãn pëgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kãnhkã góg kãmĩ sóg kãtérenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶³ Kÿ pã'i mág ãn tóg ã kur tÿ jaran' ke mũ sir, jũ kÿ. Kÿ tóg: “ù tÿ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ ãg nĩ ha,” he mũ.

⁶⁴ “Ti tÿ Topẽ kato vĩ kónãn ja ãn mẽ ãg huri,” he tóg. “Ëg hÿn ti tÿ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg.

“Ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tugrĩn,” he ag tóg, ag kar ãn.

⁶⁵ Kÿ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kÿ ag tóg ti tãnh kÿ ti mÿ: “ù nÿ ã tãnh?” he mũ. Kar kÿ polícia ag tóg ti tãnh mũ gé sir, ti kakã ki.

Pedro tÿ Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra Pedro tóg ãn vãso kã nĩ nĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ãn ãn tá. Hã ra pã'i ãn camarada fag vÿ tá nÿtĩ gé, kÿ fag kã ùn pir fi tóg Pedro to kãtĩ mũ.

⁶⁷ Kÿ fi tóg ti vég mũ sir, ti tÿ pĩ to tón nĩ ra. Kÿ fi tóg ti tugnÿm kÿ ti mÿ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé,” he mũ, “Nazaré tá ke ãn mré,” he fi tóg ti mÿ.

⁶⁸ Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “ãnh pi(jé) ti ki kanhró nĩ,” he tóg. “Á tÿ ne tó nẽ?” he tóg. Kÿ tóg ãn jãnkã ra tũ mũ sir, ãn kãra rã jé. Hã ra galo tóg kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi tóg tá ti vég mũ gé. Kÿ fi tóg tá nÿtĩ ag mÿ ke mãn mũ sir. “Tá jẽ ãn tóg tÿ ag kã ù jẽ gé,” he fi tóg, Pedro to.

⁷⁰ Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. Kar kÿ tá nÿtĩ ag tóg Pedro mÿ ke mãn mũ. “Á hÿn tÿ ag kã ù nĩ,” he ag tóg ti mÿ. “Tÿ ã Galiléia tá ke nĩ mÿr,” he ag tóg. “Á vĩ vÿ tá ke ag vĩ ri ke nĩ,” he ag tóg.

⁷¹ Hã ra Pedro tóg ag mÿ: “ãjag tÿ nén tó mũ ãn ki kagtĩg sóg nĩ mÿr,” he mũ. “ãnh ón mũ ra Topẽ tóg ãnh vóg kónãn ke mũ vè, hã kÿ sóg ón ke tũ pẽ nĩ,” he tóg.

⁷² Hã ra vësÿmér galo tóg kyr mãn mũ. Kÿ Pedro tóg Jesus vĩ to jykren

mũ sir, Jesus tỹ ti mỹ nén tó ja ěn to, hã vỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han to hã,” he mũ. Tag mĩ ěkrén kỹ tóg vĕnh péju kỹ nĩ kỹ fy nĩ nĩ sir, Pedro ti. Vãhã tóg ti mỹ e tĩ.

15

Pilatos tỹ Jesus mré vĩ
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Tỹ vaj kỹ ag tóg kusã ki Jesus ti jykren mũ jagné mré, Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topě vĩ to professor ag mré hã ke gé, vĕnh jyvĕn tĩ kar ěn ag. Kỹ ag tóg Jesus mrĩnh kỹ ti pére mũ mũ, Pilatos mỹ ti fĕg jé.

² Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

³ Hã ra Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ tỹ hĕn ri ke han mũ sir.

⁴ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Mỹ ã tỹ ag mỹ nén ũ tó jãvãnh,” he tóg. “Ha mẽ, ã to ag tóg vĩ kónãnh mág kỹ nỹtĩ,” he tóg, Pilatos ti.

⁵ Hã ra Jesus tóg vĩ mãn tũ nĩ, kỹ tóg Pilatos mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he
(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

⁶ Hã ra Pilatos tóg ag mỹ Vĕse ag kar kã ũn pir kavãg tĩ, festa tỹ Páscoa kar ki. Ti jykre vĕ. Ag tỹ ũ to vĩ mũ ěn kavãg tóg tĩ.

⁷ Hã ra ũ tóg se kỹ nĩ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ. Vĕnh génh kutĕm ti ag mré tóg se kỹ jĕ nĩ, vĕnh génh kỹ ag tóg ũ tén ja nĩ, hã kỹ ag tóg nĩgfĕnh kỹ nỹtĩ.

⁸ Kỹ vĕnh kar ěn ag tóg Pilatos to mũ mũ sir, ti mỹ: “ĕg mỹ ã tỹ nén han tĩ ěn han nĩ,” he jé.

⁹ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “mỹ ãjag mỹ sỹ Judeu ag pã'i kyvãnh há?” he mũ.

¹⁰ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg véké Jesus to jũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg nén (ũ) tũ to ti se ja nĩ. Hã ra Pilatos tóg ki kanhró nĩ, hã kỹ tóg ti kavãnh sór mũ.

¹¹ Hã ra Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vĕnh kar ag krĩn ja nĩ, ag tỹ Pilatos mỹ: “Barrabás hã kava ra,” he jé.

¹² Kỹ Pilatos tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Kỹ sóg ti tỹ hĕ ri kenh mũ, ãjag tỹ ũ to: Judeu ag pã'i, he mũ ěn tỹ?” he tóg.

¹³ Kỹ ag tóg prĕnprĕr mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prĕnprĕr kỹ.

¹⁴ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “e ri ken kỹ?” he mũ. “Ti kórĕg tỹ ne han ti?” he tóg ag mỹ. Hã ra ag tóg prĕr mãn', prĕr mãn' he mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg, prĕnprĕr kỹ.

¹⁵ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ hã han sór mũ sir, kỹ tóg ag mỹ Barrabás kyvãg mũ sir. Jesus mrãnmrãnh tóg mũ sir, mrãnh ke jafã tỹ, kỹ tóg ag mỹ ti fĕg mũ sir, ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãnh
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

¹⁶ Kỹ soldado ag tóg pã'i mág ĩn kãra Jesus pére mũ mũ sir, ag vĕnh jyvĕn jafã ěn kãra. Kỹ ag tóg soldado kar ag jé prĕr mũ sir.

¹⁷ Ti kri ag tóg kur fón mũ, kur kusũg tỹ. Sónh pirĩn kỹ ag tóg ti krĩ tógfĩg mũ sir.

¹⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ sir, ti nyg kỹ.

¹⁹ Kỹ ag tóg vãn tỹ ti krĩ mĩ mrãnmrãnh mũ sir, ti to ag tóg sugsgũ mũ sir, kỹ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tỹ ón kỹ ti to: “Senhor,” hen kỹ.

²⁰ Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kunũg mũ, kur kusũg ěn ti. Kỹ ag tóg ti kur pĕ tỹ ti kãra rãg mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé.

Jesus tỹ cruz to sa
(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Hã ra ũ tóg vãnh kãtã kãtĩ mũ, hã vỹ: Cirene tá Simão, he mũ. Alexandre panh vĕ, Rufo panh vĕ gé. Ti tỹ mĩ mũ ra ag tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé.

²² Kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir ti mré. Gólgota to ken hã vĕ, hã vỹ: vĕnh krĩ kuka, he mũ ĕg vĩ ki.

23 Kÿ ag tóg ti mÿ vinho ven mÿ, Jesus mÿ, ka tÿ mirra jënjo grór mré hã, hã ra tóg kron jãvãnh nÿ, vënh kagta ti.

24 Kÿ ag tóg cruz to ti sãg mÿ sir. Ti kur tÿ ag tóg jagnë mÿ vënh kãpãm mÿ sir, to ag tóg jogar he mÿ gé, ti kur to, soldado ag.

25 Kusã ki 9 hora vë sir, kÿ tóg cruz to ti sãg mÿ.

26 Ag tÿ nén tÿ kato vÿ tóg rán kÿ nÿ, hã vÿ: “Judeu ag pã'i tÿ rei vë,” he mÿ. Ti kri tóg sa, vënh rán ti. Ti tÿ nÿji vësÿ pã'i tÿ rei han mÿ to ag tóg ti tén mÿ.

27 Ti kóm ag tóg ùn régre ag tÿ cruz to sãg mÿ gé, bandido ag. Û vÿ ti pëgia tá sa, jó ù vÿ ti jakãnh tá sa.

28 Hã kÿ tóg nén tÿ ã to rán kÿ nÿ ãn vë, hã vÿ: “ag mÿ tóg tÿ ùn jykre pãno ag mré ke nÿ,” he mÿ, Topë vÿ rán ki. Hã ra tóg ge nÿ.

29 Kÿ ù tÿ mÿ mÿ mÿ ag tóg ti nyg' he mÿ gé, vÿn vÿn he kÿ. “Ó,” he ag tóg mÿ. “ã hã ne tóg: Topë jo ïn kókén jé sóg ke mÿ, he gé,” he ag tóg. “Kurã tãgtÿ ki sóg ù han mÿ, he ã tóg mÿ gé,” he ag tóg.

30 “Vënh kren han ra kema'. Cruz to kãtére kema',” he ag tóg ti mÿ.

31 Ge ag tóg mÿ gé, Topë tÿ ki rÿr tÿ to pã'i ag, Topë vÿ to professor ag mré. Ti nyg ag tóg mÿ gé, kÿ ag tóg jagnë mÿ: “Û krenkren han tóg, hã ra tóg vënh hã kren han ki kagtÿg nÿ,” he mÿ.

32 “Cristo jé cruz to kãtére kema', Judeu ag pã'i ti', ãg tÿ ve jé, ãg tÿ ti vÿ kri nÿm jé,” he ag tóg. Kÿ bandido ag, ù tÿ ti kóm cruz to nÿtÿ ãn ag tóg ti nyg mÿ gé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

33 Rã tÿ ãg nÿno kã sa ra tóg kuty' he mÿ sir, ga kar mÿ hã. Kÿ kuty ãn tóg hora tãgtÿ tÿg mÿ.

34 3 hora ki Jesus tóg prër mÿ sir, jamã hár(a), kÿ tóg: “Eloí, Eloí, lemá sabactani?” he mÿ. Ëg vÿ ki ãg tóg tag to: “Topë, Topë, ã tÿ ne jé isovãnh nÿ?” he mÿ.

35 Kÿ tá nÿtÿ ù ag tóg jëmë kÿ (ag tóg) jagnë mÿ: “ha vé, Elias jé tóg prër mÿ,” he mÿ.

36 Kÿ ù tóg vënhvãg mÿ sir, kÿ tóg esponja tÿ vinho prãg mÿ, vinho kaja pir tÿ. Ka jurÿn kÿ tóg tÿ kusón kÿ vinho kãra rãg kÿ ti mÿ ven mÿ sir, ti tÿ ki ùnh' ùnh' ke jé. “Toreg',” he tóg. “Hën ri ke mÿn Elias kãtÿ mÿ, ti kãtérem jé,” he tóg.

37 Hã ra Jesus tóg prër mág (pë) han kÿ hun ke mÿ sir.

38 Hã ra Topë jo ïn krëm kur tÿ jãnkã nÿfe tóg jaran ke mÿ, ti jar tóg vënh kãkym ke kãn mÿ sir.

39 Hã ra capitão tóg ti vëg jë nÿ. Ti prër mëg tóg mÿ, ti tÿ hun ke ãn mëg tóg mÿ, kÿ tóg: “vënh vÿ há ja vë,” he mÿ. “Topë kósín ja vë” he tóg.

40 Kÿ ùn tÿtã fag tóg tá nÿtÿ gé. Kuvar há tá nÿtÿ kÿ fag tóg ti vëg nÿtÿ nÿ. Fag kã ù fi vÿ tóg tÿ Maria Madalena fi nÿ, kÿ ù fi tóg tÿ Salomé fi nÿ gé, kÿ ù fi tóg tÿ Maria fi nÿ gé, José mré Tiago sÿ mÿnh tag fi.

41 Ûn tÿtã ãn fag tóg ti nón mÿ ja nÿgtÿ, ti tÿ Galiléia mÿ tÿ mÿn kÿ. Tá fag tóg ti ki rÿr ja nÿgtÿ gé. Kÿ ùn tÿtã tÿ hën ri ke fag tóg ti ve kÿ nÿtÿ gé, ti tÿ cruz to sa kÿ, ti mré Jerusalém ra mÿ ja ãn fag.

Ag tÿ vënh kej tá ti fi

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

42 Rãké tóg nÿ ha, nén kar han jé kurã vë sir, hã vÿ: vënhkán ke jo kurã ãn, he mÿ.

43 Hã ki Arimatéia tá José tóg Pilatos mÿ ke mÿ, ti tÿ ti mÿ Jesus fár fi jé. Arimatéia tá José tóg tÿ vënh jyvën tÿ ag kã ù nÿ. Jykre kuryj tóg nÿ. Topë tÿ tÿ ãg pã'i nÿ ve sór tóg tÿ gé. Ën hã vÿ tóg mÿmëg vãnh kÿ Pilatos mÿ Jesus fár to vÿ mÿ.

44 Kÿ Pilatos tóg: “kÿ ti mÿ ter huri?” he mÿ. Kÿ tóg capitão jé prër kÿ ti mÿ: “ti mÿ ter huri?” he mÿ, “mÿ vãsÿ?” he tóg.

45 Kÿ capitão tóg: “hÿ,” he mÿ. “Ter ti huri,” he tóg. Kÿ Pilatos tóg José mÿ Jesus fár ti fig mÿ sir.

⁴⁶ Kÿ tóg sir kur kupri kym mũ, ùn há tãvĩ. Kÿ tóg Jesus kãtérem mũ. Kur ên tÿ tóg ti pãg mũ. Kÿ tóg vênh kej kãtã ti finh tĩ mũ sir, pãró nor kãkã. ag tÿ pãró nor han ja kãkã. Kÿ tóg pó tÿ nĩfênh mũ sir, ti jy.

⁴⁷ Hã ra Maria Madalena fi tóg vég mũ sir, ag tÿ ti fi ti, Maria fi mré hã, José mÿnh fi.

16

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Vênhkãn ke kurã tũg kÿ Maria Madalena fi tóg nén ger há mãg mũ, Salomé fi ke gé, Maria fi ke gé, Tiago mÿnh ên fi. Fag tÿ ti fãr ger há han sór vê.

² Kÿ semana kurã ve ki fag tóg kusã (pê) ki ti kej ra mũ mũ, rã tÿ jun ke kÿ sa ra.

³ Mũn kÿ fag tóg jagnê mÿ: “ũ nÿ hÿn êg mÿ ti kej ti nón mũ', tá', pó tÿ nĩfê ên ti'?” he mũ.

⁴ Hã ra fag tóg vênh jo vég mũ, ti kej tá, hã ra tóg nor nÿ nĩ, pó mág ên tóg tĩn kÿ nĩ nĩ sir.

⁵ Tá junjun kÿ fag tóg ti kej kãra ge mũ sir, kÿ fag tóg kãtã kyrũ vég mũ, hã ra tóg ti nÿgja pëgja tá nĩ nĩ, kur kupri tu kÿ. Kÿ tóg fag mÿ e tĩ, mÿr, ha mẽ.

⁶ Kÿ kyrũ ên tóg fag mÿ: “vênhmÿ' he tũg,” he mũ. “Ãjag hÿn Jesus jãvãnh mũ, Nazaré tá ke ti,” he tóg, “ag tÿ cruz to ùn sãg mũ ên ti,” he tóg. “Rĩr ti jê nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha,” he tóg. “Ag tÿ ti fi ja hã vê ha,” he tóg.

⁷ “Kur Pedro mÿ tónh mũ jëg, ti mré mũ tĩ kar ag mÿ ke gé,” he tóg. “Ag mÿ: ãjag jãmĩ tóg tũg mũ nãji, hemnĩ, Galiléia ra, hemnĩ. Tá ãjag ti venh mũ, hã kÿ tóg ãjag mÿ to ja nĩ, hemnĩ,” he tóg, fag mÿ, kyrũ ti.

⁸ Kÿ fag tóg ti kej tá fũrũrũn kÿ pa mũ. Pétê fag tóg sir mũ mũ, fag mÿ e tĩn kÿ, fag tÿ jũrũn ke kÿ. Kÿ fag pi(jé) ù mÿ nén ù tó mũ mÿr', fag kanê jur kÿ.

Maria Madalena fi tÿ ti ve
(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)

⁹ Jesus tÿ kusã ki rĩr mãn kÿ, ti tÿ semana ki kurã ve ên ki rĩr mãn kÿ tóg Maria Madalena fi mÿ vênh ven vén mũ, ti tÿ ùn ki vëjagrê kórég tÿ 7 (ke) pan ja ên fi mÿ.

¹⁰ Kÿ fi tóg tĩ mũ, ti mré nÿtĩ ag mÿ tó jé, ag fe kaj nÿtĩn kÿ, ag kygfÿ' hen kÿ.

¹¹ Hã ra ag tóg kri nĩm tũ nĩ, fi tÿ ag mÿ kãmén mũ ra, ti tÿ rĩr nĩ ên ti, fi tÿ ã tÿ ti ve ja ên kãmén mũ ra.

Ûn régre ag tÿ ti ve

(Lc 24.13-35)

¹² Kar kÿ tóg ùn régre ag mÿ vênh ven mũ gé sir. Ag mÿ tóg vêsÿ ùn kÿ tĩ nĩ. Ag mũ ra ag tóg êpÿr kri ti vég mũ.

¹³ Kÿ ag tóg vÿnvÿn ke kÿ (ag tóg) ù tÿ tá nÿtĩ ag mÿ tó mũ gé sir, Jesus mré mũ tĩ ù ag mÿ, hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vênh ven
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁴ Vãhã tóg ù tÿ 11 (ke) ag mÿ vênh ven mũ gé, ag pin kÿ, ag jëg nÿtĩ ra. Kÿ tóg ag mÿ vĩ tar han mũ, ag tÿ kri nĩm jãvãnh nÿtĩn kÿ, ag tÿ to jykrén tũ nÿtĩn kÿ. “Ãjag hã ne tóg ù tÿ inh vég mũ ên fi vĩ kri fi ja tũ nĩ', ù tÿ inh vég mũ ên ag vĩ kri nĩm ja tũ ãjag nĩ gé,” he tóg. “Ag tÿ inh rĩr mãn vég mũ ra ãjag tóg kri fi ja tũ nĩ,” he tóg.

¹⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ga kri mũ kÿ êmã kar mũ vênh vĩ sér kãmén nĩ, Topê tÿ há(r) ag kar mÿ,” he mũ.

¹⁶ “Û tÿ ãjag vĩ kri fig mũ ên ag vÿ krenkren ke mũ, ù tÿ inh ki ge kÿ kygpe kÿ nÿtĩ ên ag vÿ krenkren ke mũ,” he tóg. “Hã ra ù tÿ kri fig tũ ên vÿ kren ke tũ nĩ, ù tÿ inh ki rã tũ ên vÿ kren ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ “Û tÿ inh ki ge mũ ên ag vÿ milagre venh ke mũ inhhã,” he tóg. “Tag ve jé ag tóg ke mũ, ha mẽ. Vênh jagrê kórég pan jé ag tóg ke mũ, iyykre tÿ,” he tóg. “Ûn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ,” he tóg.

¹⁸ “Ag tÿ kejên pÿn kãgmĩg mũ ra, ag tÿ kejên veneno kron mũ ra tóg ag tÿ hẽ ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ûn kaga

ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgé tỹ, kỹ ag tóg sir ag tỹ há' henh ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã jóg ra tĩg

(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó kar kỹ tóg kanhkã ra tâpry mũ sir, kỹ tóg tá jun kỹ (tóg) Topẽ pẽgja tá nĩ mũ.

²⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ãmã kar mĩ hã, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg tugtó mũ, vẽn h vĩ sér ãn ti, kỹ ãg Senhor tóg ag mré han tĩ nĩ, ag vĩ kóm tóg vẽn kar tỹ nén han vãn ãn hyn han mũ. Hã vẽn.

LUCAS TÛ RÁ

¹ Lucas tÛ rá vĕ. Sÿ ã mÿ rán vĕ, Teófilo'. Ũ tÛ hĕn ri ke ag vÿ to jykrén, ag tÛ kãmén jé, ěg tÛ Jesus to nĕn ki kanhró nÿtĭ ěn ti, Topĕ tÛ ti jĕnĕ ja ěn ti, kÿ ag tóg rán huri.

² Ũ tÛ ti vég mÿ ag tóg ěg mÿ kãmén ja nĭgtĭ, ũ tÛ ti vĭ tó tĭ ag, ũ tÛ ti mré mÿ ja ěn ag. Ěn ag tÛ nĕn tó rán ag tóg huri, ũ ag.

³ Kÿ sóg vāhā rán to jykrén mÿ gé sir, ha mĕ. Jesus kāme mĕ kān ja inh nĭ ha, ti mur mré hā, kÿ sóg ti tÛ nĕn han mÿ mĕ kān gé. Hā kÿ sóg ã mÿ Jesus kāme rán mÿ sir. Komĕr hā sóg rán kān sór mÿ.

TÛ ã tóg pā'i mág nĭ, Teófilo'.

⁴ Mĕ ã huri, Jesus kāme ti. Sÿ ã mÿ rán vĕ, ã tÛ ti tÛ ki hā tó ja mĕn jé sir.

João Batista mur ke tó

⁵ Kejĕn Herodes tóg tÛ Israel ag pā'i mág tÛ rei nĭ, ga tÛ Judéia tá. Kÿ Topĕ tÛ ki rĭr tĭ ũ tóg nĭ nĭ, ti jiji hā vÿ: Zacarias, he mÿ. Ti jóg'jóg ve jyjn hā vÿ: Abias, he mÿ. Arāo krĕ'krĕ ũ vĕ, Abias ti. Semana pir ki tóg Topĕ tÛ ki rĭr tĭgtĭ, Abias ti. Ti semana ki ti krĕ'krĕ tÛ Zacarias ěn tÛ ki rĭr vĕ, ti tÛ tÛ Abias krĕ'krĕ nĭn kÿ.

Prŭ ti nĭ, Zacarias ti, kÿ ti prŭ fi jiji hā vÿ: Isabel, he mÿ. Arāo krĕ'krĕ fi vĕ gé, Isabel fi.

⁶ Ěn fag vÿ vĕnh jykre kuryj han tĭ, kÿ fag jykre vÿ kuryj nÿtĭ, Topĕ mÿ. Ti vĭ ki króm fag tóg tĭ, ěg Senhor vĭn ki. Ti tÛ ěg jyvĕn han fag tóg tĭ, kygnĕ sór tÛ fag tóg nĭgtĭ.

⁷ Hā ra fag krĕ tóg tÛ tĭ. Kurĭ fi tóg nĭ, Isabel fi, hā kÿ fag tóg krĕ tÛ nÿtĭ. Krĕ tÛ nÿtĭ ki fag tóg kófa nÿtĭ ha.

⁸ Kejĕn Zacarias tóg ã semana pétĕm mÿ sir, ti tÛ Topĕ tÛ ki rĭr jé. Kÿ tóg cidade tÛ Jerusalém ra tĭ mÿ, Topĕ tÛ ki rĭr jé. Tá jun kÿ ag tóg jogar he mÿ, ag tÛ ũ tÛ Topĕ mÿ ger há pŭn ke mÿ ěn ve jé, incenso ěn ti.

⁹ Ag jykre vĕ, ag tÛ to jogar he sór ti. Ag tÛ to jogar hen kÿ tóg tÛ Zacarias nĭ

sir, kÿ tóg Topĕ jo ĭn kāra rā mÿ sir, ti mÿ pŭn jé, ger há ěn ti.

¹⁰ Ti tÛ Topĕ jo ĭn krĕm pŭn kÿ vĕnh kar tóg re tá nÿtĭ nĭ, Topĕ mré vĭn kÿ. Zacarias tÛ Topĕ mÿ pŭn kÿ ag tóg Topĕ mré vĭ nÿtĭ nĭ, re ki, ũn e ěn ag.

¹¹ Kÿ tóg ti mÿ pŭn mÿ sir. Kÿ Topĕ tÛ jĕnĕ jafā vÿ ti mÿ vĕnh ven mÿ. Topĕ mÿ ger há pŭn jafā vÿ tá jĕ nĭ, ĭn kātá. Mesa ěn pĕgja tá tóg jĕ nĭ, Topĕ tÛ jĕnĕ jafā ti.

¹² Zacarias tÛ ti ve kÿ tóg jŭrŭn ke mÿ. Ti mÿ tóg e tĭ, ti tÛ ti ven kÿ.

¹³ Hā ra tóg ti mré vĭ mÿ, Topĕ tÛ jĕnĕ jafā ti. Kÿ tóg ti mÿ: “Zacarias,” he mÿ. “Kamĕg tŭg nĭ,” he tóg. “Topĕ vÿ ã tÛ ti mÿ nĕn to vĭ mÿ ěn mĕ, kÿ tóg ã mÿ han ke mÿ ha. Fi kufyg jé ã tóg ke mÿ, ã prŭ fi, Isabel fi. Fi tÛ ti ve kÿ tóg gré nÿnh mÿ, ã kósin ti, ha vemnĭ,” he tóg, Topĕ tÛ jĕnĕ jafā ti. “Kÿ ã tÛ ti jyjn han kÿ: João, hemnĭ,” he tóg mÿ.

¹⁴ “Kÿ tóg ã mÿ sér tĭnh mÿ. Ā fe tóg mrin kĕnh mÿ. Ũ tÛ hĕn ri ke ag mÿ tóg há tĭnh mÿ, fi tÛ ti ven kÿ.

¹⁵ Topĕ vÿ ti tÛ ũn mág han ke mÿ. Vinho vóg ke tÛ tóg nĭ, goj fa vóg ke tÛ tóg nĭ gé. Ti vākre vĕ. Topĕ kuprĭg vÿ tÛ ti jagrĕ nĭnh mÿ, fi tÛ ver ti vég tÛ ki.

¹⁶ Israel ag mÿ tóg Topĕ vĭ tónh mÿ, kÿ ũ tÛ hĕn ri ke ag vÿ ti vĭ mĕ kÿ kri fi kÿ ājag jykre tovānh ke mÿ. Topĕ jykre hā han jé.

¹⁷ Ěg Senhor jo tóg tĭg ke mÿ gé. Vāsÿ Topĕ vĭ tó tĭ tÛ Elias jykre han jé tóg ke mÿ. Elias vÿ Topĕ kuprĭg tÛ jagrĕ ja nĭgtĭ, kÿ tóg jykre tar han ja nĭgtĭ. Ěn jykre han jé tóg ke mÿ. Ā kósin tag tÛ ag jyvĕn kÿ ag panh tóg ājag krĕ mré vĕnh jykre pir han ke mÿ. Ũ tÛ Topĕ vĭ mranh tĭ ěn tóg vĕnh jykre kuryj han sór ke mÿ gé, ũ tÛ Topĕ vĭ ki króm tĭ ěn ri ke. Hā ki tóg vĕnh kar jykre tÛ há' hĕnh ke mÿ, ag kugrynh kÿ, ã kósin tag ti. Topĕ mÿ tóg ag jykre tÛ há' hĕnh mÿ, Cristo tÛ kātĭg ken jo, ag tÛ ti jāvānh jé,” he tóg mÿ, Topĕ tÛ jĕnĕ jafā ti, Zacarias mÿ.

¹⁸ Kÿ Zacarias tóg ti mÿ: “hā ra sóg kófa nĭ ha,” he mÿ. “Kar inh prŭ fi vÿ kófa nĭ gé, inh mré. Kÿ inh hÿn hĕ ri

kenh mũ? Inh mỹ tá krỹg mũ vỹ?” he tóg.

¹⁹ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mỹ: “tỹ sóg Gabriel nĩ,” he mũ. “Topẽ nĩgja tá inh jęgtĩ. Hã ra tóg inh jẽnẽ, sỹ ã mré vỹ jé, sỹ ã mỹ vãnh vỹ sér tag tó jé,” he tóg.

²⁰ “Ha vé, vỹ vãnh nĩ jé ã tóg ke mũ ha, ha vemnĩ. Vỹ vãnh nĩ ki ã tóg isỹ ã mỹ nén tó mũ kurã ẽn pétẽm ke mũ. ã hã ne tóg sỹ ã mỹ vỹ kri nĩm tũ nĩ'. Ti kurã ki ã tóg venh mũ, sỹ ã mỹ nén tó ja ti. ã tỹ inh vỹ kri fig tũ nĩn kỹ ã tóg vỹ vãnh nĩnh mũ ha,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

²¹ Hã ra vãnh kar ẽn tóg re tá nỹtĩ nĩ, Zacarias jãvãnh kỹ. Ag mỹ tóg e tĩ, ti kãkutẽ vãnh han kỹ, Topẽ jo ın kãtã.

²² Vãhã tóg kãkutẽ mũ, hã ra tóg sir vỹ vãnh jẽ. Kỹ tóg ag mỹ ven mũ, ã nĩgẽ tỹ. Hã ki ag tóg ki kanhrãn mũ sir, ti tỹ nén nẽ ve ja ẽn ti, Topẽ jo ın kãtã.

²³ Ti vỹ vãnh nĩn ki ti rãnhraj tóg kejẽn tũ' he mũ sir, ti tỹ Topẽ tũ ki rĩr ẽn ti. Kỹ tóg ã ın ra tĩ mũ sir.

²⁴ Ti tỹ ã ın tá jun kar kỹ ti prũ fi tóg kejẽn kufyg mũ sir, Isabel fi. Kỹ fi tóg vãnh pēju kỹ nĩ nĩ sir, fi mỹ sér tĩn kỹ. Kysã tỹ 5 (ke) han fi tóg, vãnh pēju kỹ nĩ ki.

²⁵ “Topẽ hã ne inh jagãgtãn',” he fi tóg mũ. “Inh ve tóg, kỹ tóg inh mỹ'ãg tỹ tũg' hé. Inh kurĩ to fag tóg: “Topẽ hỹn fi to kórég nĩ,” he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg fag vỹ tỹ tũg' hé, Topẽ ti,” he fi tóg mũ. Hã kỹ fi tóg kufyg mũ sir, ã kósin vãnh (hã) ra.

Jesus mur ke tó

²⁶ Fi kufy nĩ ki kysã tỹ 6 vẽ sir, kỹ Topẽ vỹ ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽg mũ, ti tỹ Jesus mur ke tónh tĩg jé, Gabriel ẽn ti. Kỹ tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, cidade tỹ Nazaré ra.

²⁷ Tá tátãg ù fi tóg nĩ nĩ. ùn mén ja tũ fi vẽ. Fi jĩjin hã vỹ: Maria, he mũ. Fi mén ken hã vỹ: José, he mũ. Davi krẽ'krẽ ù vẽ, José ti, fi mén ke ẽn ti.

²⁸ Fi hã mỹ tóg vãnh ven mũ sir, Gabriel ti, kỹ tóg fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ. “Topẽ vỹ ã jagãgtãn, kỹ tóg ã vэг mũ,” he tóg mũ.

²⁹ Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti vỹ tóg fi mỹ e tĩ, kỹ fi tóg to jykrén mũ sir, ti vỹ to. “Ti tỹ ne tó nẽ, hỹn?” he fi tóg mũ, to jykrén kỹ.

³⁰ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg fi mỹ: “kamẽg tũg ra,” he mũ. “Topẽ vỹ ã jagãgtãn mỹr,” he tóg.

³¹ “Ha vé, kufyg jé ã tóg ke mũ,” he tóg. “Kỹ ã tóg kósin ke mũ. ã tỹ ti jyjyn kỹ ti mỹ: Jesus, hemnĩ,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti, fi mỹ.

³² “Tỹn ùn mág jẽnẽ ke mũ, ã kósin tag ti, kỹ ag tóg ti to: ù tỹ kynhmỹ nĩ ẽn kósin, henh ke mũ. Kỹ ęg jóg tỹ Topẽ vỹ ti tỹ pã'i mág han ke mũ, vãsỹ ti jóg'jóg ve tỹ Davi jęgia kã.

³³ Kỹ tóg tỹ pã'i nĩ sir, Jacó krẽ kar to pã'i. Ti tỹ tỹ pã'i nĩ tag vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tỹ pã'i han kỹ tóg nĩ nĩ,” he tóg, Gabriel ti.

³⁴ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hã ra sóg ù mré nỹ ja tũ nĩ ver,” he mũ. “Kỹ inh hẽ ri kenh mũ?” he fi tóg ti mỹ.

³⁵ Kỹ tóg fi mỹ: “Topẽ kuprĩg vỹ ã kri tĩnh mũ,” he mũ, “kỹ ti kãnhvэг vỹ ã kri tĩnh mũ gé, kỹ tóg ã jykre tỹ ã kósin ti han ke mũ, Topẽ ti. Hã kỹ ag tóg ti to: Topẽ tũ, henh ke mũ, ã tỹ ùn venh ke ẽn to. Topẽ kósin, he jé ag tóg ke mũ, ti to.

³⁶ Ha vé, ã mré ke fi vỹ kufy nĩ, Isabel fi. ùn gré ve jé fi tóg ke mũ. ã kófa (hã) ra fi tog kufy nĩ. Kysã tỹ 6 (ke) han fi tóg huri, kufy nĩ ki. Fi to ãjag tóg: kurĩ fi tóg nĩ, he tĩ vẽ, hã ra fi tóg kufy nĩ ha.

³⁷ Topẽ hã ne nén kar han há nĩ', hã kỹ tóg fi mỹ han. Kỹ tóg ã mỹ han ke mũ gé, sỹ ã mỹ tó mũ tag ti,” he tóg, Gabriel ti.

³⁸ Kỹ fi tóg ti mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. “Tỹ sóg Topẽ camarada nĩ mỹr, ti tũ pẽ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ã tỹ inh mỹ tó mũ tag ti,” he fi tóg ti mỹ. Kỹ tóg tĩ mũ sir, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

Maria fi tỹ Isabel fi venh tĩ

³⁹ Ti tĩg kar kỹ Maria fi tóg tĩ mũ gé sir, Isabel fi jamã ra. Pãnónh e tá tóg nĩ, fi jamã ti, ga tỹ Judéia tá. Fi tỹ ra tĩg kỹ fi tóg fũrũn tĩ mũ.

40 Fi tỹ Zacarias ãn tá jun kỹ fi tóg Isabel fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ.

41 Kỹ Isabel fi tóg fi vĩ mẽg mũ, kỹ fi kósin tóg vo mũ, fi kãki. Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ fi krĩn mũ.

42 Kỹ fi tóg prẽr mũ. “Topẽ tóg ã ve há han, fag kar kãmĩ tóg ã kuprẽg,” he fi tóg fi mỹ. “Kỹ Topẽ vỹ ã kósin ve há han mũ gé, ã tỹ ãn venh ke ti.

43 Inh Senhor mỹnh fi hã ne tóg inh venh kãtĩ mũ', kỹ tóg inh mỹ e tĩ',” he fi tóg fi mỹ.

44 “Ha vé, isỹ ã vĩ mẽ kỹ inh kósin tóg vo ja nĩ, inh kãki. Ti mỹ tóg sér tĩ, ã vĩ ti.

45 ã hã ne tóg Topẽ vĩ kri fi', ti tỹ ã mỹ vẽn vĩ jẽnẽn kỹ. Hã kỹ tóg ã ve há han, Topẽ ti. ã tỹ ti vĩ kri nĩm kỹ ã tóg venh ke mũ, ti tỹ ã mỹ nén tó ja ti,” he fi tóg, Isabel fi, Maria fi mỹ.

Maria fi jãn

46 Kỹ Maria fi tóg ke mũ gé. “Topẽ mỹ sóg vĩ há han sór mũ,” he fi tóg. “Inh mỹ tóg tỹ ãn mág nĩ, ãg Senhor ti.

47 Kỹ inh fe tóg mrin ke mũ, isỹ tỹ Topẽ tũ nĩn kỹ, isỹ tỹ ãg kren han tĩ ãn tũ nĩn kỹ.

48 Inh ki tóg ãvãnh mỹr. Tỹ sóg ti camarada nĩ. Tỹ sóg ãn sĩ nĩ, hã ra tóg inh ki ãvãnh. Kỹ vẽn kar tóg iso: “Topẽ vỹ fi ve há han,” henh ke mũ, inh krẽ'krẽ kar ke gé, ãprã ke krẽ kar ke gé.

49 Topẽ hã ne inh mỹ ãg tỹ nén han vãn han'. Tar ti nĩ, Topẽ ti, hã kỹ tóg han, inh mỹ. Jykre kuryj ti nĩ, Topẽ ti, kỹ ti jiji tóg ãg mỹ mẽ há tĩ.

50 ãg jagãgtãn tóg nĩgtĩ, ãg jóg'jóg ve ag ke gé, ãg panh ag ke gé, ãg ke gé, ãg krẽ kar ke gé. ã tỹ ti kamẽg mũ kar jagãgtãn tóg nĩgtĩ mỹr, ha mẽ.

51 Jykre (ka)mẽ tóg nĩ, kỹ tóg ãg tỹ nén han vãn hyn han tĩ. ã tỹ: “vẽsóg ki inh nén kar han tĩ,” he mũ ãn ag jykre tỹ tóg tũg' henh ke mũ,” he fi tóg.

52 “Pã'i mág ag tỹ tóg ãn kãsir han, Topẽ ti. Kỹ tóg ãn kãsir ag tỹ ãn mág han.

53 ãn jagãgtar ag fónfan tóg mũ, nén ã há tỹ, ã tỹ ti vĩ mẽ sór mũ ag. ãn rico ag mỹ tóg: “ha mũ jẽg,” hé, kỹ tóg ag mỹ nén ã nĩm tũ nĩ, kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ ha, ã tỹ ti vĩ mẽ jãvãnh ãn ag.

54 Israel ag jagãgtãn tóg mũ, ã camarada ag, ã tỹ vãsỹ ag jagãgtãn tĩ ãn to jykrén kỹ. ãg hã vẽn, ãg jagãgtãn tóg.

55 ãg jóg'jóg ve ag mỹ tóg tó ja nĩ, Abraão mỹ, ti krẽ ag mỹ ke gé, ti tỹ ãg jagãgtãn ke ti. Kỹ tóg ã vĩ ãn to jykrén kỹ han, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ti. Ti tỹ ãg jagãgtãn ke ãn tóg tũg' he jãvãnh nĩ,” he fi tóg, Maria fi. Fi tỹ Topẽ mỹ vĩ há han hã vẽn.

56 Kar fi tóg kysã tãgtũ han mũ sir, Isabel fi mré, kỹ fi tóg ã jamã ra vỹn ke mũ sir.

João Batista mur

57 Fi tĩg kar Isabel fi vỹ fi kósin venh ke kurã pêtẽm mũ sir, kỹ fi tóg vэг mũ. Hã ra tóg gré nỹ, fi kósin ti.

58 Kỹ fi rã nỹtĩ fag vỹ vэг mũ, fi kanhkã fag ke gé. Topẽ tỹ fi jagãgtãn mẽg fag tóg mũ. Kỹ tóg fag mỹ sér tĩ sir, fi mré, fi kósin to.

59 Kurã tỹ 8 (ke) ki ag tóg fi tá junjun mũ, ag tỹ ti gré junun fár kym jé. Kỹ ag tóg ti jyjy to jykrén mũ gé, hã vỹ: Zacarias, he mũ. Ti panh jiji tó sór ag tóg mũ, ti mỹ.

60 Hã ra ti mỹnh fi tóg: “vó,” he mũ. “João, he jé tóg ke mũ, ti jyjy ti,” he fi tóg mũ.

61 Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã kanhkã jiji tũ vẽn hã ra,” he mũ.

62 Kỹ ag tóg ti panh ki jẽmẽ sór mũ. ã jag nĩgẽ tỹ ag tóg ti mỹ: “ti jyjy hỹn hẽ ri kenh mũ'?” he mũ, ti panh mỹ, ag nĩgẽ tỹ.

63 Kỹ tóg ki rán jafã to vĩ mũ, Zacarias ti, kỹ tóg rán mũ. “Ti jijin hã vỹ: João, he mũ,” he tóg, vẽn rán ki. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir.

64 Kỹ vãnã ti vĩ tóg punh ke mũ. Ti nũnẽ tóg krónh ke mũ, kỹ tóg vĩ mũ sir, Topẽ mỹ vĩ há han tóg mũ, ti mỹ sér tĩn kỹ.

65 Kỹ fag rã nỹtĩ kar vỹ kamẽg mũ. Kỹ vẽn vĩ ãn tóg vẽn kar kri rũm mũ,

ga tỹ Judéia kar mĩ hã. Vẽnh kar tóg tỹ vēmén kãn mũ.

⁶⁶ Kĩ ù tỹ mēg mũ fag vỹ to jykrén mũ. “Gĩr tag hỹn hẽ ri kenh mũ,” he fag tóg mũ. Topẽ vỹ ti ki rĩr há han, hã kỹ tóg fag mỹ e tĩ.

Zacarias tỹ Topẽ mỹ vỹ há han

⁶⁷ Kĩ Topẽ kuprĩg vỹ ti panh tỹ Zacarias krĩn mũ, kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ.

⁶⁸ “Tỹ ti ùn mág jẽ, ẽg povo tỹ Israel kri, ẽg Senhor ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ẽg ki tóg ẽvãnh nĩgtĩ, Topẽ ti, ti tỹ ti tũ ag krenkren han jé. Ẽg hã vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ,” he tóg.

⁶⁹ “Ti camarada tỹ Davi krẽ'krẽ ẽn vỹ ẽg krenkren han ke mũ, ẽg tỹ ti vỹ jēmẽn kỹ. Ûn mág pẽ vẽ, Davi krẽ'krẽ ẽn ti. Topẽ tỹ ẽg mỹ nén han hã vẽ.

⁷⁰ Hã kỹ tóg tó ja nĩ, vãsỹ. Ti vỹ tó tĩ ag vỹ tugtó ja nĩ, vãsỹ, ẽg sí ag, ti tũ ag.

⁷¹ Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ ẽg kato tẽgtẽ mũgtĩ, hã ra tóg ẽg krenkren han mũ, ag to, ù tỹ ẽg to kórég tãvĩ nỹtĩ ag to.

⁷² Ti tỹ ẽg jóg'jóg ve ag mỹ tó ja ẽn han ja tóg nĩ, ẽg jagãgtãn kỹ, Topẽ ti. Ag mré jykrén ja tóg nĩ, Topẽ ti. Ẽn to jykrén ja tóg nĩ, kỹ tóg ki króm ja nĩ sir, Topẽ ti.

⁷³ Ẽg jóg'jóg ve tỹ Abraão mỹ tóg vẽn vỹ mág han ja nĩ, Topẽ ti.

⁷⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “ag krenkren han jé sóg ke mũ, ã krẽ ag, ag kato tẽgtẽ mũ ag to, ha vemnĩ,” he ja nĩ. “Sỹ ke há vẽ. Sỹ ag krenkren han kỹ ag tóg sir jatun mỹ isũ han ke mũ, mũmẽg tũ nĩn kỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti.

⁷⁵ “Nén ù vẽnhmỹ han ke tũ ag tóg nĩgtĩ, kurã kãtĩg ke mũ ẽn kã. Vẽnh jykre kuryj tãvĩ han jé ag tóg ke mũ, isũ han kỹ. Ag tỹ ga kri mũn kỹ ag tóg han ke mũ, isũ ti. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti, Abraão mỹ,” he tóg, Zacarias ti.

⁷⁶ Kỹ tóg ã kósın mỹ: “ha vé, vỹ,” he mũ. “Sĩ ã tóg nĩ ver. Û tỹ kynhmỹ nĩ ẽn vỹ tó jé ã tóg ke mũ, kỹ ag tóg ã to: “Topẽ vỹ tó ti tĩ,” henh ke mũ. “Ẽg Senhor jo ã tóg tĩnh mũ, ã tỹ ti japry

kure ri ke han jé, ã tỹ ti jamĩn kurynh ri ke han jé, ã tỹ vẽnh kar mỹ Topẽ vỹ tón kỹ,” he tóg.

⁷⁷ “Ag kanhrãn jé ã tóg ke mũ, Topẽ tỹ ẽg krenkren han sór ẽn to. Ẽg tỹ ti vỹ mranh tỹ tóg ẽg mỹ vẽnh pãte fón ke mũ, hã ki tóg ẽg krenkren han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg, Zacarias ti.

⁷⁸ “Topẽ tỹ ẽg jagãgtãn hã vẽ, ti tỹ ẽg to há tãvĩ nĩn kỹ. Ẽg ve jé tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg rã tỹ jun ke ri ke nĩ, Cristo mur ke ti.

⁷⁹ Kuty ri ke ti nĩ, ẽg mỹ, ẽg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Ti kãtĩg kỹ tóg ẽg mỹ kurã ri ke nĩ sir. Kãgter jé ẽg tóg ke mũ, kỹ tóg ẽg mỹ kuty ri ke nỹ sir. Hã ra tóg ẽg mỹ ã japry ven ke mũ, ã jamĩn ti. Jagma mũn kỹ ẽg tóg ti jykre kusa venh ke mũ,” he tóg, Zacarias ti. Ti tỹ ã kósın mỹ tón hã vẽ.

⁸⁰ Hã kỹ fi tóg João ve ja nĩ, ti han mũ fag tỹ kófa (hã) ra. Kỹ tóg mog mũ sir, kỹ tóg tar jẽ sir. Krĩ há tóg nĩ gé. Ẽmã tũ mĩ tóg tĩ mũ ver, ã kurã tỹ tá krỹg ki. Ẽ kurã ki tóg Israel ag mỹ vẽn ven mũ, ag mỹ Topẽ vỹ kãmén jé.

2

Jesus Mur (Mt 1.18-25)

¹ João mur kar kỹ ga kri pã'i mág tỹ imperador tỹ Augusto vỹ kejẽn vẽn vỹ jẽnẽg mũ, vẽnh kar ag tỹ ãjag jyjy rán mũ jé. Ga kri mũ kar ag mỹ tóg vẽn vỹ ẽn jẽnẽg mũ, pã'i mág tỹ Augusto ti.

² Vẽnh jiji rá ve vẽ, ge han ja tũ ag nỹtĩ. Cirênio vỹ tỹ ga tỹ Síria kri pã'i tỹ governador nĩ, Augusto tỹ vẽn vỹ ẽn jẽnẽg mũn kã. Tỹ tóg Augusto krẽm ke nĩ, Cirênio ti. Ti tỹ tỹ pã'i nĩn kỹ ag tóg sir ãjag jyjy ránrán vẽn mũ.

³ Kỹ ag tóg mũ kãn mũ, ãjag jóg'jóg ve ag jamã ja ra. Tá ag tóg ãjag jiji rá vin mũ sir.

⁴⁻⁵ Kỹ José tóg tĩ mũ gé, ã prũnh ke fi mré, hã vỹ: Maria, he mũ. Cidade tỹ Nazaré tá fag tóg pa mũ, ga tỹ Galiléia tá. Kỹ fag tóg ga tỹ Judéia ra mũ mũ, cidade tỹ Belém ra. Davi krẽ'krẽ vẽ, José ti, hã kỹ tóg Belém ra tĩ mũ, ã jyjy

rá nĩm jé. Davi jamã ja vē, Belém ti. Hã kŷ tóg ra tĩ mũ. Kŷ ti prũnh ke fi vŷ ti mré tĩ mũ, hã ra fi tóg kufy jagy nĩ.

⁶ Fag tŷ tá nŷtĩ ki fi tóg ã kurã pétẽm mũ.

⁷ Kŷ fi tóg ã kósin vég mũ sir. Gré ti nŷ, fi kósin ve tag ti. Kŷ fi tóg ti pãg kŷ koso kãkã ti fig mũ. Īn vŷ funfór nŷtĩ, hã kŷ fag tóg vēnh mẽg jo ĩn krẽm nŷtĩ ja nĩgtĩ.

Mé ki rĩr tĩ ag

⁸ Kŷ ũ tŷ mé ki rĩr tĩ ag vŷ tá nŷtĩ gé, carneiro ki rĩr tĩ ag. Ag japŷ ja tá ag nŷtĩ, ãjag mẽg ki rĩr jé, kuty ěn kã.

⁹ Kŷ vãhã Topẽ tŷ jẽnẽ jafã vŷ ag mŷ vēnh ven mũ, kanhkã tá. Topẽ tŷ jẽngrẽ vŷ ag kri rũm ke mũ. Kŷ ag tóg kamẽg kŷ jũrũn ke mũ sir.

¹⁰ Kŷ Topẽ tŷ jẽnẽ jafã tóg ag mŷ: “kamẽg tũg ra,” he mũ. “Sŷ ãjag mŷ nén ũ tónh ke vē. Vẽnh vĩ há tó jé sóg ke mũ, kŷ tóg ãjag mŷ sér tĩnh mũ. Vẽnh kar vŷ mẽnh mũ, inh vĩ ti, povo kar, kŷ ag fe tóg mrin ke mũ sir.

¹¹ ãjag krenkren han tĩ vŷ ũri mur, hã vŷ: Cristo, he mũ. ěg Senhor vē ha mŷr. Davi jamã ja tá tóg mur mũ.

¹² Ha mũ jẽg, ãjag tŷ gĩr ěn ve jé. Koso kãkã tóg pãg kŷ nŷ nĩ. Hã ki ãjag tóg ti ki kanhró nŷtĩnh mũ,” he tóg ag mŷ, Topẽ tŷ jẽnẽ jafã ti.

¹³ Kŷ vãhã ũ tŷ hẽn ri ke ag tóg vēnh ven mũ sir. Topẽ tŷ jẽnẽ jafã ag, kanhkã tãn ag. ěn ag vŷ Topẽ mŷ vĩ há han mũ.

¹⁴ “Topẽ vŷ tŷ ũn mág pẽ nĩ,” he ag tóg mũ. “Kynhmŷ ti nĩ, vēnh kar kãfór ti nĩ, kŷ ěprã ke ag vŷ jatun mŷ nŷtĩ, ãjag krĩ kusa tĩn kŷ, Topẽ tŷ ũ tó há ag,” he ag tóg mũ.

¹⁵ Kar ag tóg tũg' he mũ sir, ag tŷ kanhkã ra mũn kŷ.

Ag tŷ tũg' hen kŷ ũ tŷ carneiro ki rĩr tĩ ag vŷ jagnẽ mŷ: “mũ nŷ, Belém ra, ěg tŷ ve jé, Topẽ tŷ nén han ja ti, ěg Senhor tŷ ěg mŷ vēnh vĩ jẽnẽ ja ěn ti,” he mũ.

¹⁶ Kŷ ag tóg fũrũnrũn mũ mũ sir. Tá ag tóg junjun mũ. Kŷ ag tóg vég mũ, Maria fi, José ti ke gé, gĩr ti ke gé. Koso kãkã tóg nŷ nĩ, Maria fi kósin ěn ti.

¹⁷ Hã kŷ ag tóg vég mũ. Hã kŷ ag tóg kãmén mũ, vēnh kar mŷ. Topẽ tŷ ag mŷ vēnh vĩ jẽnẽ ja ěn kãmén ag tóg mũ, gĩr ěn to.

¹⁸ Kŷ tóg ũ tŷ mẽg mũ ag mŷ e tĩ sir. Ũ tŷ mé ki rĩr tĩ ag vŷ mẽg ag tóg mũ, kŷ tóg ag mŷ sér tĩ.

¹⁹ Kŷ Maria fi tóg vēnh vĩ tag to jykrén mũ gé sir. Fi pi(jé) kã jatun mũ', ag tŷ nén tó ja ěn ti. To jykrén kŷ fi tóg nĩ nĩ, Maria fi.

²⁰ Kŷ carneiro ki rĩr tĩ ag tóg sir ãjag mẽg to vŷnvŷn ke mũ gé. Topẽ mŷ ag tóg vĩ há han mũ. “Ti hã ne tóg ěg mŷ vēnh vĩ jẽnẽ ja nĩ', ã tŷ jẽgnẽ jafã ag tŷ', kŷ ěg tóg vé,” he ag tóg mũ sir, Topẽ to.

Fag tŷ Jesus jijin

²¹ Kar kurã tŷ 8 (ke) vŷ tũg mũ. Kŷ tóg ti gré junun fár kym ke kurã pétẽm mũ sir, gĩr sĩ ěn ti. Kŷ fag tóg ti jijin kŷ ti mŷ: “Jesus,” he mũ. Topẽ tŷ jẽnẽ jafã vŷ ti jyjy tag tó ja nĩ, ti mŷnh fi tŷ ver ti tŷ kufyg tũ ra. Hã kŷ fag tóg sir tŷ ti jijin mũ.

Fag tŷ Topẽ mŷ Jesus ven

²² Kejẽn fag vãkre tóg tá krŷg mũ, kŷ fag tóg vēnh kykũnh sór mũ. Moisés vŷ tag rán ja nĩ, gĩr mur kar kŷ fag tŷ vēnh kykũnh ke ti. Judeu ag jykre hã vē. Fag tŷ vēnh kykũnh jé fag tóg cidade tŷ Jerusalém ra mũ mũ, fi tŷ Topẽ mŷ ã kósin ven jé, tá. “Ā tũ vē,” he sór fag tóg mũ, Topẽ mŷ, fi kósin ěn to.

²³ Topẽ vŷ ki tag vŷ rán kŷ nĩ, hã vŷ: “fi kósin ve tŷ gré nŷn kŷ tóg tŷ ěg jóg mág tŷ Topẽ tũ nŷ,” he mũ, Topẽ vŷ tŷ rán kŷ nĩ ki.

²⁴ Hã kŷ fag tóg Topẽ jo ĩn ra mũ mũ, Topẽ mŷ nén ũ pũn jé. Rán kŷ tóg nĩ nĩ, ěg jóg mág vĩn ki, fag tŷ ne tŷ ti mŷ pũn ke ti, hã vŷ: sórãg régre, ke tũ nĩ kŷ ton régre, he mũ gé. ěn ma fag tóg mũ mũ, fag tŷ Topẽ mŷ pũn jé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mŷ fag tóg vin tĩ, sórãg ti, kŷ ag tóg tãnh kŷ Topẽ mŷ pũn tĩ.

²⁵ Kŷ Jerusalém tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jyjy hã vŷ: Simeão, he mũ. Ũn jykre kuryj vē, Simeão ti. Topẽ kamẽg tóg tĩgtĩ, Topẽ kuprĩg tŷ tóg jagrẽ nĩ. Topẽ tŷ

Israel ag krenkren han mũ ên jāvānh tóg nīgtī, Simeão ti.

²⁶ Kĩ Topẽ kuprĩg vỹ ti mỹ: “Cristo ve jé ã tóg ke mũ, ã ter ke to hã, ãg Senhor tỹ ti jēnēn kỹ,” he ja nīgtī ti mỹ.

²⁷ Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg kejēn Topẽ jo ĩn kãra tĩ mũ. Kỹ tóg tá jē nĩ, hã ra fag tóg Jesus ma kãmũ mũ, fag tỹ Topẽ mỹ sórãg pũn jé, Moisés tỹ Judeu ag mỹ nén tó ja ti.

²⁸ ã tỹ Jesus ve kỹ tóg ti vãg mũ sir, kỹ tóg ti to Topẽ mỹ vĩ há han mũ, Simeão ti.

²⁹ “Ëg jóg mág,” he tóg, Topẽ mỹ. “Vãhã ã tóg inh jé prēr ke mũ, kỹ sóg jatun mỹ tĩg mũ ha,” he tóg. “ã tỹ inh mỹ nén tó jan han ã tóg huri,” he tóg.

³⁰ “Ve inh huri, ã tỹ ãg krenkren han ke mũ ti. Cristo ve inh huri,” he tóg, Simeão ti.

³¹ “Vēnh kar rĩnve ã tóg han, ã tỹ ãg krenkren han ke mũ ti.

³² Kỹ tóg ãg mỹ jēngrē ri ke nĩ, Cristo mur ti. Kỹ povo kar vỹ vég mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé, ã tỹ ag krenkren han ke mũ ti. Ëg povo tỹ Israel tỹ ã tóg ãn mág han huri, vēnh kar rĩnve, Cristo tỹ ãg mré ke nĩn kỹ,” he tóg, Simeão ti, Topẽ mỹ.

³³ Kỹ Jesus jóg vỹ ti vĩ mēg mũ, Jesus mỹnh fi ke gé, kỹ tóg fag mỹ e tĩ, ti tỹ Jesus to nén tó mũ ên ti.

³⁴ Kỹ Simeão vỹ fag mỹ vēnh vĩ há tó mũ gé. “Topẽ vỹ ãjag ve há han mũ,” he tóg mũ fag mỹ, Simeão ti. Kỹ tóg Maria fi mỹ: “ha vé,” he mũ. “Israel tỹ hēn ri ke ag vỹ ti tugrĩn mũ há han ke mũ, jãvo ã tỹ hēn ri ke ag vỹ ti tugnĩn mũ kónãn ke mũ gé. Kỹ ag tóg ti kato vĩnh ke mũ gé, Topẽ tỹ ti jēnē ja ra.

³⁵ Kỹ ã tóg ti tugrĩn vēsỹrénh kenh ke mũ, jỹ, kỹ tóg rógro tỹ ã fe tỹ gynh ke ri ke nĩnh ke mũ, ã vēsỹrénh ke ti. Kỹ ãg tóg venh ke mũ, ag tỹ nén to ti to jykrén mũ ti,” he tóg, Maria fi mỹ, Simeão ti.

³⁶ Kỹ ã fi tóg tá nĩ gé, Topẽ jo ĩn krēm, fi jiji hã vỹ: Ana, he mũ. Topẽ vĩ tó tĩ fi vē gé. Fanuel kósın fi vē. Kỹ fi jóg'jóg ve vỹ tỹ Aser nĩ. Kófa fi nĩ ha, kófa tãvĩ. ã mén kỹ fi tóg 7 anos han, fi mén mré,

kar tóg ter ja nĩ, fi mén ti, fi mré 7 anos han kar.

³⁷ Kar fi tóg mén tũ tĩ nĩ sir. 84 anos han fi tóg, mén tũ tĩ ki. Ën fi vỹ Topẽ jo ĩn krēm nĩ nĩ, kurã kar ki fi tóg tá nĩ nĩ sir. Tá fi tóg Topẽ tũ han nĩgtī, ti mré vỹ kỹ. Jēg tũ fi nĩgtī, fi tỹ Topẽ mré vỹ jé. Kutu tá fi tóg ke tĩ, kurã tá ke gé.

³⁸ Ën fi vỹ hora ên kã Topẽ jo ĩn krēm jē mũ, Simeão tỹ Jesus ven kỹ. Kỹ fi tóg Jesus vég mũ gé sir, Ana fi. Ti ve kỹ fi tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ, sỹ ti ven kỹ,” he fi tóg mũ, Topẽ mỹ. Vēnh kar mỹ fi tóg tó mũ, ãn krenkren sór mũ ag mỹ, Jerusalém tá.

Fag tỹ Nazaré ra vỹn ke

³⁹ Kỹ fag tóg sir Moisés tỹ vēnh kykũnh to nén rán ja ên han kãn mũ sir, Jesus mỹnh fi, Topẽ tỹ Judeu fag mỹ vēnh jykre nĩm ja ên ti. Kar kỹ fag tóg sir cidade tỹ Nazaré ra vỹnvỹn ke mũ, ga tỹ Galiléia ra, fag jamã ra ke vē sir.

⁴⁰ Kỹ gĩr sĩ ên tóg mog mũ sir, komēr hã tóg tar jē sir. Kỹ tóg vēnh kanhrãn há han mũ, kỹ Topẽ vỹ ti ve há han mũ gé, hã kỹ tóg vēnh kanhrãn mág mũ sir, ãn sĩ ên ti.

Jesus tỹ ã pir mỹ Topẽ jo ĩn tá nĩ

⁴¹ Jesus mỹnh fag tóg prỹg kar ki Jerusalém ra mũ tĩ, fag tỹ festa tỹ Páscoa venh mũ jé. Fag jykre hã vē.

⁴² Jesus tỹ 12 anos han kỹ tóg fag mré tĩ mũ gé, fag tỹ festa ên venh mũn kỹ, Jerusalém ra.

⁴³ Festa tỹ tũ ken kỹ fag tóg vỹnvỹn ke mũ, hã ra Jesus tóg Jerusalém tá nĩ nĩ. Hã ra fag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ Jerusalém tá nĩ ên ki.

⁴⁴ Kỹ fag tóg: “ti hỹn ã tỹ ãg mré kãmũ mũ fag mré vyr, ãg jo,” he mũ. Kỹ fag tóg kurã pir ki mũ mũ, fag jamã ra vỹnvỹn ke kỹ. Fag tỹ ãjag mré ke fag tá junjun kỹ fag tóg ti jāvānh mũ, ãjag to há kar fag kãmĩ.

⁴⁵ Hã ra fag tóg tá Jesus vég tũ nĩ. Kỹ fag tóg Jerusalém ra vỹnvỹn ke mũn mũ gé, ti jāvānh jé.

⁴⁶ Vāhā fag tóg ti vég mū, kurā tāgtū tū kŷ. Topē jo ĩn krēm tóg nī nī, profesor ag mré. Ag vī mēg tóg nī nī, kŷ tóg ag ki jēmēg mū gé, “ne nē?” hen kŷ.

⁴⁷ Ū tŷ ti vī mēg mū ag mŷ tóg e tī. To jykrén há han tóg, Jesus ti, kŷ tóg ag mŷ tó há han mū. Ag tŷ ti vī mē kŷ tóg ag mŷ e tī, professor ag mŷ.

⁴⁸ Ti mŷnh fag tŷ ti ve kŷ tóg fag mŷ e tī gé sir. Kŷ ti mŷnh fi tóg ti mŷ: “inh kósín’,” he mū. “Ā tŷ tag kā ne han nī nē? Ā jóg mré sóg ā jāvānh jagy han. Ā jāvānh to ēg tóg kanē jur, ēg tŷ ā vég tū nīn kŷ,” he fi tóg ti mŷ.

⁴⁹ Hā ra tóg fi mŷ: “ā tŷ ne jé inh jāvānh ja nē?” he mū. “Hē ri ken kŷ hŷn’?” he tóg. “Inh panh pē ĩn krēm sóg nī nī mŷr, kŷn mŷ ājag mŷ vēnhmŷ?” he tóg, ā mŷnh fag mŷ.

⁵⁰ Hā ra tóg fag tŷ to jykrén tū tī, fag kósín vī to.

⁵¹ Kŷ tóg fag mré tī mū, cidade tŷ Nazaré ra. Tá tóg fag mré nī nī sir, ti tŷ fag vī jēmēn kŷ. Kŷ ti mŷnh fi pi(jé) vēnh vī kar tag kā jatun nī’.

⁵² Kŷ Jesus tóg mog mū sir. Krī há tāvī tóg nī. Topē vŷ ti ve há han mū gé. Kŷ tóg vēnh kar mŷ há tī sir, ag tŷ ti jykre ven kŷ.

3

João Batista ti (Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

¹ Kejēn tóg Tibério tŷ pā’i mág tŷ imperador nī kri 15 anos han mū. Tī tŷ Roma tá tŷ pā’i mág nī ěn kā Pôncio Pilatos vŷ tŷ ga tŷ Judéia kri pā’i tŷ governador nī, Tibério krēm. ěn kā Herodes vŷ tŷ Galiléia kri pā’i tŷ governador nī gé, Tibério krēm. Herodes jāvy tŷ Filipe vŷ tŷ ga tŷ Ituréia tá pā’i tŷ governador nī gé, ga tŷ Traconites tá ke gé, Tibério krēm. Jāvo Lisânias vŷ tŷ ga tŷ Abilene tá pā’i tŷ governador nī, Tibério krēm.

² ěn kā Caifás vŷ tŷ Topē tū ki rŷr tī ag pā’i mág nī, Anás mré hā. Kŷ vāhā Topē vŷ João mré vī mū sir, Zacarias kósín ěn mré. ěmā tŷg ja mī tóg tī mū,

João ti. Kŷ Topē tóg ti mŷ: “ha Israel ag mŷ vēnh ven tŷg,” he mū.

³ Kŷ tóg sir tī mū. Goj tŷ Jordāo jagma tóg tī mū. Tŷg kŷ tóg vēnh kar jyvēn mū, kŷ tóg ag mŷ: “ā kype jé sóg ke mū, ā tŷ ā jykre kórég tovānh sór kŷ, Topē tŷ ā tŷ ti vī mranh tŷ ā mŷ vēnh pāte fón jé,” he tóg mū sir, vēnh kar mŷ.

⁴ João tóg rán kŷ nī, vāsŷ. Topē vī tó tī tŷ Isaías vŷ João to tag rán ja nī, ha mē: “ēmā tŷg ja tá tóg jēnh ke mū, ga kórég tá,” he ja tóg nī, Isaías ti. “Tá tóg ag mŷ tónh ke mū. “Ěg Senhor kätŷg ke jo vēnh jānhkrigkrig nī,” he jé tóg ke mū. “Ěpry kurég ājag tóg tī, ěmŷn kurynh ājag tóg tī, ājag chefe jun ken kŷ. Kŷ tag ri ke han nī, ājag jykre pāno togvānh kŷ, ěg Senhor kätŷg ken jo.

⁵ Ti kăgnó tŷ ājag tóg kyjer’ he tī, kar ājag tóg ěpry sór kar kŷm ke tī gé, ěmŷn sór ti. Tī jonjor kugrynh kăn ājag tóg tī, ti sunsór vāvām kăn ājag tóg tī gé, ājag tŷ ěpry han kŷ, ěmŷn han kŷ. Kŷ tag ri ke han nī, ājag jykre kórég to.

⁶ Hā kŷ ěprā ke kar vŷ venh ke mū, Topē tŷ ěg krenkren han ke ti,” he jé tóg ke mū, kŷ vēnh kar vŷ ti vī mēnh mū,” he ja tóg nī, Isaías ti, João to.

⁷ Hā kŷ João tóg sir ag jyvēn mū sir, ag tŷ ti venh kāmŷn kŷ, ti tŷ ag kygpe jé. E tāvī ag nŷtī, ū tŷ ti venh kāmŷ mŷ ag. Ag jyvēn kŷ tóg ag mŷ: “pŷn ri ke ājag tóg nŷtī, ājag jykre pāno tāvī nŷn kŷ,” he mū. “Ū nŷ ājag mŷ: “Topē jŷ venh ke tū ājag nī,” he tŷ’

⁸ Ājag jykre si togvānh ra, ājag tŷ ti jŷ ve jāvānh tŷn kŷ. Vēnh jykre há han ra, ěg tŷ ājag jykre tāg ve jé. Hā ra ājag tóg jagnē mŷ: “Abraão vŷ tŷ ěg jóg’jóg ve nī,” he mū, “kŷ Topē hŷn ěg to jŷnh ke tū nī, ěg tŷ tŷ Abraão krē’krē nŷtŷn tugrŷn,” he ājag tóg tī. Hā tū vē hā ra. Ājag jykre kórég ěn to ājag tóg jagtar ke mū, ha vemnī. Topē vŷ Abraão krē’krē hŷn han ki kanhró nī, pó tag tŷ mŷr, ti tŷ Abraão krē’krē ve sór kŷ, Topē ti.

⁹ Hā ra tóg ājag tŷ tŷ’ henh ke mū, ājag tŷ ājag jykre kórég tovānh tū nŷn kŷ,” he tóg, João ti.

“Ēg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanēn vānh nĩn kỹ ěg tóg ti gỹn tĩ, tỹ pĩ han jé. Tag ri ke han jé tóg ke mũ, Topē ti, ājag mỹ, ājag tỹ vēnh jykre há han tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg pĩ ki ājag vām ke mũ, Topē ti,” he tóg ag mỹ, João ti.

¹⁰ Kỹ ũn e ag tóg ti ki jēmēnh kāmũ mũ sir, João ki. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg hỹn hē ri kenh mũ ha, Topē jykre han jé?” he mũ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ā kur régre nĩn kỹ ā kur pir nĩmnĩ, ũn kur tũ ěn mỹ,” he mũ. “Ā jēn tỹ ũn kókĩnkĩr ag mỹ vēnh kápópām nĩ gé,” he tóg.

¹² Kỹ ũ tỹ governo mỹ imposto kaja mǎg tĩ ag vỹ João to kāmũ mũ gé, ti tỹ ag kygpe jé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “professor,” he mũ. “Ēg hỹn hē ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé.

¹³ Kỹ João tóg ag mỹ: “pā'i mǎg tỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn hã ri ke mǎn nĩ, jǎnkamy ti,” he mũ. “Ker ti kǎfór mǎn sór hē’,” he tóg ag mỹ.

¹⁴ Kỹ soldado ag vỹ tá junjun mũ gé. “Kỹ ěg hỹn hē ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé sir, soldado ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ag tũ mǎn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ag to vāsān ājag tóg tĩ, ũ to ón ājag tóg tĩ gé, ājag tỹ ag jǎnkamy ve jé. Ke tũg nĩ. Ājag rǎnrǎj to ājag tóg jǎnkamy vég tĩ. Ti kǎfór mǎn sór tũg nĩ,” he tóg, João ti, soldado ag mỹ.

¹⁵ Kỹ vēnh kar ag tóg ti to jykrén mũ, João to. “Ti mỹ tỹ Cristo tũ nĩ vỹ?” he ag tóg mũ sir ti to. João to ag tóg ke mũ, ag tỹ Cristo kǎtĩg jǎvānh kỹ.

¹⁶ Kỹ João tóg ag mỹ: “inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ’,” he mũ. “Goj hã tỹ sóg ājag kygpég tĩ. Inh nón tóg kǎtĩg mũ, Cristo ti, ha mẽ. Inh kǎfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti camarada nĩnh ke vē vē, sỹ ti pēn né kunũ jé, ti pēn to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krēm pē jē. Ēn vỹ tóg Topē kuprĩg jēnēnh ke mũ, ti tỹ tỹ ājag jagrē nĩ jé, kỹ tóg pĩ jēngrē ri ke nĩ. Ti tỹ ājag kygpenh ken hã vē,” he tóg, João ti. mũ, ti tỹ tỹ ājag jagrē nĩ jé, kỹ tóg pĩ jēngrē ri ke nĩ. Ti tỹ ājag kygpenh ken hã vē,” he tóg, João ti.

¹⁷ “Ti kǎtĩg vỹ tỹ ěg tỹ rǎgró rēn ri ke nĩ. Ti rēn kar kỹ ěg tóg ti fár vām tĩ,

ěg tỹ pājó kuprǎg jé. Ti kanē há vin han ěg tóg tĩ. Ti fár pũn ěg tóg tĩ. Cristo kǎtĩg kỹ tóg ri ke nỹ. Ũ tỹ ā to há ag mỹ tóg: “ha kāmũ jēg,” hēnh ke mũ. Ũ tỹ ā to kórég ag vām jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pē nĩ,” he tóg, João ti.

¹⁸ Hã kỹ tóg vēnh kar mỹ Topē vĩ sér tó mũ, ag jyvēn kỹ, João ti.

¹⁹ Kỹ tóg pā'i mǎg tỹ Herodes jyvēn mũ gé, ti prũ fi to, hã vỹ: Herodias fi, he mũ. Tỹ fi ti jǎvy prũ ja nĩ, hã ra tóg fi péju kỹ fi tỹ prũg mũ, Herodes ti. Nén ũ vēnhmỹ e han tóg tĩ, hã kỹ João tóg ti jyvēn mũ.

²⁰ Kar tóg sir nén ũ vēnhmỹ ũ han mǎn mũ gé, Herodes ti. João ség tóg mũ, ti tỹ ti jyvēn to.

João tỹ Jesus kype

(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Hã ra tóg kǎgmĩ kỹ jē tũ nĩ ver, João ti. Kỹ tóg ag kygpe kǎn mũ. Kỹ tóg kejēn Jesus kypég mũ gé. Kỹ Jesus tóg jē nĩ, ti tỹ Topē mré vĩn kỹ, João tỹ ti kype kar kỹ. Kỹ vāhā kanhkā tóg nor' he mũ.

²² Kỹ Topē kuprĩg vỹ kanhkā tá kǎtére mũ, ti kri. Tỹ sórǎg ve ti nĩ, Topē kuprĩg ti. Kỹ kanhkā tá vēnh vỹ tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg: “tỹ ā inh kósin pir jē, tỹ ā tóg inh fe pē jēgtĩ,” he mũ, vēnh vỹ ti, Topē ti.

Jesus jóg!jóg ve ag

(Mt 1.1-17)

²³ Jesus vỹ 30 anos han mũ, ti tỹ vēnh kar mỹ Topē kāmén ve ki. “José kósin vē,” he ag tóg tĩ ti to, hã ra tóg tỹ ti kósin tũ nĩgtĩ. Eli kósin vē, Jesus ti, kỹ Eli ěn vỹ tỹ ti vovô nĩ.

²⁴ Eli vỹ tỹ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tỹ Levi kósin nĩ. Levi vỹ tỹ Malqui kósin nĩ. Malqui vỹ tỹ Janai kósin nĩ. Janai vỹ tỹ José kósin nĩ.

²⁵ José vỹ tỹ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tỹ Amós kósin nĩ. Amós vỹ tỹ Naum kósin nĩ. Naum vỹ tỹ Esli kósin nĩ. Esli vỹ tỹ Nagai kósin nĩ.

²⁶ Nagai vỹ tỹ Maate kósin nĩ. Maate vỹ tỹ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tỹ

Semei kósin nĩ. Semei vỹ tỹ José kósin nĩ. José vỹ tỹ Joda kósin nĩ.

²⁷ Joda vỹ tỹ Joanã kósin nĩ. Joanã vỹ tỹ Resa kósin nĩ. Resa vỹ tỹ Zorobabel kósin nĩ. Zorobabel vỹ tỹ Salatiel kósin nĩ. Salatiel vỹ tỹ Neri kósin nĩ.

²⁸ Neri vỹ tỹ Melqui kósin nĩ. Melqui vỹ tỹ Adi kósin nĩ. Adi vỹ tỹ Cosã kósin nĩ. Cosã vỹ tỹ Elmadão kósin nĩ. Elmadão vỹ tỹ Er kósin nĩ.

²⁹ Er vỹ tỹ Josué kósin nĩ. Josué vỹ tỹ Eliézer kósin nĩ. Eliézer vỹ tỹ Jorim kósin nĩ. Jorim vỹ tỹ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tỹ Levi kósin nĩ.

³⁰ Levi vỹ tỹ Simeão kósin nĩ. Simeão vỹ tỹ Judá kósin nĩ. Judá vỹ tỹ José kósin nĩ. José vỹ tỹ Jonã kósin nĩ. Jonã vỹ tỹ Eliaquim kósin nĩ.

³¹ Eliaquim vỹ tỹ Meleá kósin nĩ. Meleá vỹ tỹ Mena kósin nĩ. Mena vỹ tỹ Matata kósin nĩ. Matata vỹ tỹ Natã kósin nĩ. Natã vỹ tỹ Davi kósin nĩ.

³² Davi vỹ tỹ Jessé kósin nĩ. Jessé vỹ tỹ Obede kósin nĩ. Obede vỹ tỹ Boaz kósin nĩ. Boaz vỹ tỹ Sala kósin nĩ. Sala vỹ tỹ Nassom kósin nĩ.

³³ Nassom vỹ tỹ Aminadabe kósin nĩ. Aminadabe vỹ tỹ Admim kósin nĩ. Admim vỹ tỹ Arni kósin nĩ. Arni vỹ tỹ Esrom kósin nĩ. Esrom vỹ tỹ Peres kósin nĩ. Peres vỹ tỹ Judá kósin nĩ.

³⁴ Judá vỹ tỹ Jacó kósin nĩ. Jacó vỹ tỹ Isaque kósin nĩ. Isaque vỹ tỹ Abraão kósin nĩ. Abraão vỹ tỹ Tera kósin nĩ. Tera vỹ tỹ Nacor kósin nĩ.

³⁵ Nacor vỹ tỹ Seruque kósin nĩ. Seruque vỹ tỹ Ragaú kósin nĩ. Ragaú vỹ tỹ Faleque kósin nĩ. Faleque vỹ tỹ Éber kósin nĩ. Éber vỹ tỹ Sala kósin nĩ.

³⁶ Sala vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. Cainã vỹ tỹ Arfaxade kósin nĩ. Arfaxade vỹ tỹ Sem kósin nĩ. Sem vỹ tỹ Noé kósin nĩ. Noé vỹ tỹ Lameque kósin nĩ.

³⁷ Lameque vỹ tỹ Metusalém kósin nĩ. Metusalém vỹ tỹ Enoque kósin nĩ. Enoque vỹ tỹ Jarete kósin nĩ. Jarete vỹ tỹ Maleleel kósin nĩ. Maleleel vỹ tỹ Cainã kósin nĩ.

³⁸ Cainã vỹ tỹ Enos kósin nĩ. Enos vỹ tỹ Sete kósin nĩ. Sete vỹ tỹ Adão kósin nĩ. Adão vỹ tỹ Topê tỹ há nĩ. Jesus

jóg!jóg ve ag hã vễ.

4

Jesus tỹ Topê vĩ mranh tũ

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Kỹ Topê kuprĩg vỹ tỹ Jesus jagrẽ nĩ. Kỹ Jesus vỹ goj tỹ Jordão tá vỹn ke mũ, ã kype kỹ jẽn kỹ. Ti tĩg kỹ Topê kuprĩg vỹ ti krĩn mũ.

² Kỹ tóg ti tỹ ti krĩn kỹ ẽmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ga kórég ra. Tá tóg kurã tỹ 40 (ke) han mũ, ẽmã tũg ja ki. Kỹ Japo vỹ ti tỹ ã jóg vĩ mranh han sór mũ, tá, hã ra Jesus tóg ke tũ nĩ. Ẽmã tũg ja tá nĩn kỹ tóg jęg tũ nĩ, kurã tỹ 40 ẽn ki. Kar kỹ tóg sir kókĩr mũ.

³ Ti kókĩr nĩn kỹ Japo vỹ ti mỹ vĩ mũ. “Tỹ ã Topê kósin nĩ mỹr,” he tóg. “Ẽ tỹ tỹ Topê kósin nĩn kỹ pó tag tỹ ẽmĩ han nĩ, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mỹ, Nén-Kórég ẽn ti, Jesus mỹ.

⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ẽmĩ tãvĩ jamẽn kỹ ẽg rĩnrĩr tũ nỹtĩ, Topê vĩ jamẽn kỹ ẽg rĩnrĩr nỹtĩ. Hã kỹ tóg sỹ ti vĩ mranh jãvãnh tĩ, ẽmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég ẽn mỹ.

⁵ Kỹ Japo vỹ ti mré tãpny mũ. Kỹ tóg ti mỹ mundo ven kãn mũ, ù tỹ kri ke kar ag ke gé. Ven pir ki tóg ti mỹ ven kãn mũ.

⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “isũ vễ mỹr,” he mũ, Japo ti. “Ẽ mỹ sóg tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ tỹ vễnh kar tag ag pã'i jẽ jé. Kỹ ti sĩnvĩ tag kar vỹ tỹ ã tũ nĩnh mũ. Isũ vễ mỹr, ù tỹn han ja ẽn tỹ inh mỹ: “té,” hen kỹ. Kỹ sóg sỹ ùn kupręg mũ ẽn mỹ vin tĩ sir.

⁷ Ẽ hã mỹ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krẽm grĩnh ken kỹ, ã tỹ iso: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ.

⁸ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ẽg pã'i tỹ Topê hã krẽm ẽg tóg ẽg jakrĩ tỹ krỹ' he tĩ, ti hã to ẽg tóg: Topê vễ, he tĩ,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩn ki. Hã kỹ sóg mranh jãvãnh nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

⁹ Kỹ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ, cidade tỹ Jerusalém ra. Tá tóg ti mỹ:

“Topě jo ĩn kri jěmnĩ, ti krĩ kri,” he mũ. Kĩ tóg ke mũ. Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topě jo ĩn jo. Japo tóg Jesus mĩ: “Topě kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kỹ hũm hemnĩ.

¹⁰ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ã tỹ jěně jafã ag mỹ tóg tónh mũ, Topě ti, kỹ ag tóg ã ki rĩr ke mũ.

¹¹ Ājag nĩgé tỹ ag tóg ã vyn ke mũ, kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Ā pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ gé, hã jé ag tóg ã ki rĩr ke mũ,” he tóg, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ěn ki. Kỹ jatun mỹ hũm nĩ,” he tóg, Nén-Kóreg ti, Jesus mỹ.

¹² Kỹ Jesus vỹ ti mỹ ke mũ gé. “Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mẽ,” he tóg. “Topě mỹ: ã mỹ ã tỹ nén tó ja ěn han mũ vỹ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ěn ki. Hã kỹ sóg Topě hã tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn han ke mũ, kỹ sóg hũm ke tũ nĩ, ti tỹ inh mỹ tó tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kóreg mỹ.

¹³ Kỹ Japo vỹ ã tỹ nén tónh ke ěn tó kãn ja nĩ, hã kỹ tóg Jesus tovãnh mũ ver, ti tỹ kurã ũ kã ti mré vỹ mãn jé, kejěn, ti tỹ ti mỹ há tĩ ve nĩn kỹ, Japo mỹ.

*Jesus tỹ Galilėia tá ag kanhrãn
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)*

¹⁴ Kỹ Jesus tóg tĩ mũ sir, Topě kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. Ga tỹ Galilėia ra tóg tĩ mũ. Kỹ vėnh kar ti kãme mẽ kãn mũ sir, ga ěn tá ke kar ag.

¹⁵ Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir, Jesus ti, ag vėnh kanhrãn jafã krēm. Krēm ag tóg Topě vỹ tó tĩ, Judeu ag. Jesus tỹ ag kanhrãn kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vỹ ti. Hã kỹ ag tóg ti to vỹ há han mũ sir.

*Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)*

¹⁶ Kỹ Jesus tóg Nazaré tá jun mũ gé, ã jamã tá. Tá tóg mog ja nĩ, cidade tỹ Nazaré tá. Kỹ tóg ã tỹ nén han tĩ ěn han mũ. Ag vėnh kanhrãn jafã ra tóg tĩ mũ, vėnh kãn ke kurã ki. Tá tóg sir jěgně mũ, culto ki, ag vėnh mãn kỹ nỹtĩ ěn ki. Ti tỹ Topě vỹ to ke sór vė, hã kỹ tóg jěgně mũ, Jesus ti.

¹⁷ Ti jě kỹ ag tóg ti mỹ livro nĩm mũ, Isaías tỹ rán ja ěn ti, vãsỹ Topě vỹ tó tĩ tỹ rán ja ěn ti. Kỹ tóg livro tỹ vym ke

mũ. Kỹ tóg ã tỹ to ke sór mũ ěn vėg mũ, Isaías tỹ tó ja ti, ha mẽ.

¹⁸ “Topě kuprĩg vỹ inh krĩn mũ,” he tóg. “Inh jagrė vė mỹr, hã kỹ tóg inh krĩn mũ. “Ūn jagãgtar ag mỹ inh vỹ tómnĩ,” he tóg inh mỹ. Inh jěněg tóg mũ, isỹ ũn sigse kỹ nỹtĩ ag kygvãn jé, isỹ ũn kyvó ag tỹ ěvãnh (há) han jé, isỹ ag tỹ ũn vóg kónãn mũ ag ki rĩr há han jé, ag jatu nỹtĩ jé,

¹⁹ isỹ vėnh kar mỹ: “ũri ěg jóg mág vỹ ěg kren han sór mũ,” he jé,” he tóg, Isaías ti, vėnh rá ki. Hã to ke tóg mũ, Jesus ti.

²⁰ Tag to ke kar kỹ tóg livro ěn kri tỹ tam ke mãn mũ. Livro ki rĩr tĩ ěn mỹ tóg jun mũ, livro ti. Kỹ tóg nĩ mũ sir.

Hã ra vėnh kar ag tóg ti ki ěvãnh mũ.

²¹ Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ, kỹ tóg: “vãsỹ rán kỹ nĩ ja tag mẽ Ājag tóg,” he mũ. “Ūri ke vė, ũri Ājag tóg vėg mũ, vãsỹ rán kỹ nĩ ja ěn ti,” he tóg. “Inh hã to tóg tag tó ja nĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti.

²² Ag tỹ ti vỹ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir. “Ki hã tóg tó mũ, hã kỹ tóg ěg mỹ e tĩ,” he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti to vỹ mũ gé. “José kósin vė mỹr, ěg mré ke ěn, hã ra tóg ěg vỹ kãfór han sór mũ,” he ag tóg mũ ti to.

²³ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag hỹn iso jykrén sór mũ,” he mũ. “Médico mỹ ěg tóg: “kur vėsỹ há' hé, ã tỹ tỹ médico nĩ sór nĩn kỹ,” he tĩ. Ājag hỹn tag tó sór mũ inh mỹ. Ājag hỹn inh mỹ: “cidade tỹ Cafarnaum tá ã tóg ag tỹ há' hé, ũn kagyga ag tỹ, kỹ kur tag ki ěg tỹ há' hemnĩ gé, ã jamã tag ki, ã tỹ vėnh kar tỹ há' he sór nĩn kỹ,” he sór Ājag hỹn mũ inh mỹ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ti jamã tá ke ag ne tóg Topě vỹ tó tĩ ěn to é he tĩ,” he mũ. “Tĩ tỹ ke há vė. Hã kỹ Ājag tóg iso é he tĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁵⁻²⁶ “Ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti. Elias to jykrén nĩ. Ti tỹ ga kri tĩ mũ kỹ tóg ta kutė vãnh han ja nĩgtĩ, prỹg tãgtũ kri kysã tỹ 6 (ke) ki. Kỹ tóg prỹg tĩ sir, ga ěn mĩ, vėjěn tóg tũ' he mũ sir. Kỹ Topě tóg Elias mỹ tó, ti tỹ cidade tỹ Sarepta ra tĩg jé, cidade tỹ Sidom kakó ra. Tá

fóg fi tóg nĩ nĩ, ùn mén ter ja fi. Fi mré tóg jêg tĩ sir, Elias ti, fi tỹ ti mỹ vễjên tỹ vễnh kãpãm kỹ, prỹg ra. Topê pi(jé) Israel fi to ti jênê ja nĩgtĩ'. Ti pi(jé) ti jamã ra ti jênê ja nĩgtĩ'. Tá fag tóg e nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fag. Hã ra Topê tóg fóg ên fi to ti jênê ja nĩgtĩ, fi tỹ ti ki rĩr jé," he tóg, Jesus ti.

²⁷ "Kỹ Eliseu to jykrén nĩ gé, vãsỹ Topê vĩ tó tĩ ên to. Ti tỹ ga kri tĩ nĩn kỹ ùn kagyga ag tóg e ja nỹtĩgtĩ gé, êg povo tỹ Israel kãmĩ, vễnh kaga kren vãnh han mũ ag, vễnh kaga tỹ lepra han mũ ag. Hã ra ag tóg ti mỹ to vĩ ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag tỹ há' hen jé. Kuvar há tá tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, fóg ti, Naamã ti, ga tỹ Sírĩa tá ke ên ti. Kỹ ti hã ne tóg Eliseu mỹ to vĩn kỹ há' he mũ sir inhhã. Ti kaga kren vãnh ên tóg tũ' he mũ sir. Ge ãjag tóg nĩgtĩ iso. Kuvar há tá ke fag vĩ inh ki ge tĩ, jãvo ãjag tóg inh ki ge jãvãnh nỹtĩ, ãjag tỹ tỹ inh jamã tá ke nỹtĩ ra," he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁸ Kỹ ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag fe tóg gỹm ke mũ sir, Jesus to, ù tỹ vễnh kanhrãn jafã ên krêm nỹtĩ ag.

²⁹ Jêg jêg nêgnê ag tóg mũ sir. Kãpa ag tóg mũ sir. Ti vóg ag tóg mũ sir, pãnónh ra. Nazaré vĩ pãnónh tá nĩ, ag jamã ti. Pãnónh ên to jãpỹrỹ kỹ ag tóg tá ti kutêm sór mũ, kãgnó ki ti ter jé.

³⁰ Hã ra Jesus tóg ag ré kỹ tĩ mũ, ag jãmĩ. Ti tỹ hẽ ri ke tũ ag tóg nĩ sir, kỹ tóg ag fĩn rãm kỹ ag ré kỹ tĩ mũ.

Hã ra ag tóg ti vĩ kri fi jãvãnh nỹtĩ, ti jamã tá ke ag.

*Jesus tỹ vễnh jagrê kórég kutêm
(Mc 1.21-28)*

³¹ Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ. Ga tỹ Galilêĩa tá ti nĩ, Cafarnaum ti. Tá jun kỹ tóg ag kanhrãn mũ, vễnh kãn ke kurã ki.

³² Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ag tỹ ti vĩ mẽn kỹ. Ti vĩ vĩ vễnh kar vĩ kãfór nĩ, hã kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

³³ Kỹ vễnh kanhrãn jafã ên krêm ù tóg nĩ nĩ. Jagrê kórég ti nĩ. Kỹ tóg prêr mũ, kỹ tóg:

³⁴ "ha mẽ, ã tỹ êg tỹ hẽ ri kenh ke nê, Nazaré tá Jesus'?" he mũ. "Ã mỹ êg tũg sór mũ'?" he tóg. "Ã ki kanhró sóg

nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topê mré ke nĩ, ti tũ pẽ vĩ tỹ ã nĩ," he tóg, ùn jagrê kórég ti.

³⁵ Hã ra Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, kỹ tóg: "vĩ tũg ra," he mũ. "Ti tovãnh ra," he tóg. Kỹ ti jagrê kórég ên tóg ti ter tĩ han mũ, vễnh kar rĩnve, kỹ tóg ti ki kutê mũ sir. Ti kókég tũ tóg nĩ, ti jagrê kórég ti.

³⁶ Kỹ tóg vễnh kar mỹ e pẽ tãvĩ tĩ sir. Jagnê mỹ ag tóg: "ne nê hỹn vé'?" he mũ. "Vễnh jagrê kórég ag mỹ tóg vĩ tĩ, Jesus ti, kỹ ag tóg sir ki króm tĩ, ti vĩ ki, ti kamêg kỹ, ti tỹ ag pan kỹ. Ti hỹn tỹ ag kri ke nĩ," he ag tóg mũ sir, Jesus to.

³⁷ Kỹ ti kãme tóg vễnh kar kri rũm ke kãn mũ sir, ga ên tá.

*Jesus tỹ ùn kagyga e ag tỹ há' he
(Mt 8.14-17; Mc 1.29-34)*

³⁸ Kỹ Jesus tóg vễnh kanhrãn jafã ên ki kutê kỹ Simão Ìn ra tĩ mũ. Hã ra Simão prũ fi mỹnh fi tóg kaga nỹ nĩ. Rỹ jagy fi nỹ nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ fi tó mũ.

³⁹ Kỹ tóg fi vễnh tĩ mũ. Fi krĩ tá jê kỹ tóg fi mỹ: "rỹg mãn tũg nĩ," he mũ. Kỹ fi rỹ ên tóg tũ' he mũ sir. Kỹ fi tóg vễsỹmêr nĩ nĩ. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Simão má fi.

⁴⁰ Kỹ tóg sir kutyg mũ, rã tỹ pun ke kỹ. Kỹ ag tóg ùn kagyga ag tatĩn kãmũ kãn mũ. Kỹ tóg ã nĩgê tỹ ag mẽ kãn mũ, Jesus ti, kỹ ag tóg hághá' he kãn mũ.

⁴¹ Vễnh jagrê kórég pan kãn tóg mũ gé, ag to jũ kỹ. Ag panh ke to hã ag tóg prêr mũ, kỹ ag tóg: "Topê kósin vĩ tỹ ã nĩ," he tĩ. Hã ra tóg ag mỹ: "vĩ tũg ra," he mũ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: "vĩ tũg ra," he mũ, Jesus ti.

*Jesus tỹ Topê vĩ tó
(Mc 1.35-39)*

⁴² Tỹ vaj kỹ Jesus tóg tá kutê kỹ êmã tũg ja ra tĩ mũ. Kỹ vễnh kar ag tóg ti jãvãnh kãn mũ. Hã ra ag tóg ti vэг mũ. Ti ve kỹ ag tóg ti mỹ: "êg ré kỹ tĩ tũg nĩ," he mũ.

⁴³ Hã ra tóg ag mỹ: "vó," he mũ. "Cidade ù ra sóg tũg mũ, sỹ ag mỹ Topê vĩ tó jé gé, Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke ti.

Hã jé Topê tóg inh mÿ: “ha ag mÿ vênh ven,” he ja nĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

⁴⁴ Kÿ tóg tĩ mũ sir. Ga tÿ Judéia mĩ tóg tĩ mũ. Vênh kanhrãn jafã krêm tóg ag mÿ Topê vĩ tó tĩ mũ sir, Jesus ti.

5

*Jesus tÿ Pedro kanhrãn
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)*

¹ Kejên Jesus tóg goj nig tÿ Genesaré fyr tá jê nĩ, Topê vĩ kãmén kÿ. Kÿ vênh kar vÿ ti pênĩn nÿtĩ nĩ, kÿ ag tóg ti kutãn mũ sir, ag e tãvĩ nÿtĩn kÿ, ag tÿ Topê vĩ mẽ sór kÿ.

² Ag tÿ ti kutãn kÿ tóg canoa régre vigvég mũ, nig fyr tá. Pirã kugmĩg tĩ ag vÿ tá kãpa kÿ nÿtĩ nĩ. Goj kãki jêgĩg kÿ ag tóg pirã kugmĩ jafã kunũnh kÿ kupég nÿtĩ nĩ.

³ Kÿ Jesus tóg canoa kãra rã mũ. Simão tũ vê, canoa ên ti. Kÿ tóg Simão mÿ: “tĩg sĩ han ra, canoa kãmĩ, goj kuju ra,” he mũ. Kÿ Simão tóg tĩ mũ. Hã ra Jesus tóg canoa kãkã nĩ nĩ, ti mré. Kãkã nĩ kÿ tóg ag kanhrãn mũ sir, vênh kar ên ag, ù tÿ ti kutãn ja ên ag. Goj fyr tá ag tóg nÿtĩ.

⁴ Ti tÿ ag kanhrãn kãn kÿ tóg Simão mÿ: “goj kuju ra tĩg, ti nig ja ra,” he mũ. “Tá ã rede tÿ goj kãki fón, ã tÿ pirã kugmĩ jé,” he tóg.

⁵ Kÿ Simão tóg êg Senhor mÿ: “hã ra êg tóg kuty tag kã goj ki ti fón', fón' he ja nĩgĩ, fagrĩnh mÿ,” he mũ. “Nén ù kãgmĩg tũ êg tóg nĩ mÿr,” he tóg. “Hã ra sóg ã vĩ tigrĩn ki fón sór mũ ha,” he tóg, Simão ti.

⁶ Kÿ tóg ke mũ sir. Kÿ tóg kugmĩ mág mũ. Fór tóg nĩ, rede ti, kÿ tóg jaran ke mũ, ti kufy jagy tãvĩ nĩn kÿ, pirã e tugnĩn.

⁷ Kÿ ag tóg ãjag régre ag mÿ ven mũ, ag tÿ canoa ù kãki kãmũ jé. Ag tÿ tá junjun kÿ ag tóg canoa régre ên fãn mũ, pirã tÿ. Funfór ti nÿtĩ, hã kÿ tóg ki punpun ke kren mũ sir, canoa régre ên ti.

⁸ Kÿ Simão tóg Jesus krêm grĩnh ke mũ. Ti mÿ tóg e tĩ, pirã e ên to, kÿ tóg Jesus krêm grĩnh ke mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ã hÿn inh ré kÿ

tĩg mũ ha. Topê vĩ mranh ja inh nĩgtĩ, kÿ inh hÿn ã mÿ kórég nĩ ha,” he tóg, Simão ti, Jesus mÿ.

⁹ Ti mÿ tóg e pẽ tãvĩ tĩ, ti tÿ pirã e ên ven kÿ, ti tÿ Jesus jykre ven kÿ. Ti mré ke ag mÿ tóg e tĩ gé,

¹⁰ Tiago mÿ ke gé, João mÿ ke gé, Zebedeu krê tag ag mÿ. Simão régre ag vê, Zebedeu krê tag ag, ti companheiro ag vê.

Kÿ Simão tóg Jesus mÿ: “ã hÿn inh ré kÿ tĩg mũ ha,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “kamêg tũg nĩ,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ã tóg jê. ã kanhrãn jé sóg ke mũ, ã tÿ êprã ke ag tÿ inh ki ge han jé,” he tóg, Simão mÿ, Jesus ti.

¹¹ Kÿ ag tóg ãjag canoa vóg mũ, goj fyr ra. Tá junjun kÿ ag tóg ãjag tũ kar ré kÿ mũ mũ sir, Jesus mré.

*Jesus tÿ ùn kaga kren vãnħ tÿ há' he
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)*

¹² Kÿ tóg kejên cidade ù tá nĩ nĩ. Kÿ ù tóg ti tá jun mũ, ù tÿ vênh kaga kren vãnħ han kÿ nĩ ti, vênh kaga tÿ lepra he mũ ên. Ti kri tóg rũm ke kãn ja nĩ, vênh kaga ti. Ên tóg Jesus tá jun kÿ ti krêm mũg ke mũ, kÿ tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ã mÿ isÿ há' he sór tũ nĩ?” he tóg. “Ã hã tóg isÿ há' henħ mũ, ã tÿ isÿ há' he sór kÿ,” he tóg ti mÿ.

¹³ Kÿ Jesus tóg ã nĩgê tÿ ti mẽg mũ, kÿ tóg ti mÿ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ, há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mÿ. Kÿ tóg ti kaga kren vãnħ tÿ há' he mũ sir vêsÿmêr. Jãnhkri' he tóg mũ, ti fár ti.

¹⁴ Kÿ Jesus tóg ti mÿ ke mũ, ti tÿ ù mÿ tó tũg jé, ti tÿ há' he tag ti. “Ha tĩg,” he tóg. “Topê tũ ki rĩr tĩ to tĩg. Ti hã mÿ tómnĩ, kÿ ti mÿ nén ù nĩm nĩ, ti tÿ Topê mÿ pũn jé, Moisés tÿ vãsÿ êg mÿ nén tó ja ên ti, ã jãnhkri to. Hã tigrĩn vênh kar vÿ ã tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti.

¹⁵ Ge ra ti kãme tóg vênh kar kri rũm ke mũ, kÿ ù tÿ hên ri ke ag tóg vênh mãn mũ sir. Ag tÿ ti vĩ mẽ sór vê, ag tÿ ãjag tÿ há' he ên ve sór vê gé. Hã jé ag tóg sir vênh mãn mũ.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg êmã tũg ja ra tĩ mũ, Topê mré vêmén jé.

*Jesus tỹ ùn tĩg vãnh tỹ há' he
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)*

¹⁷ Kejẽn tóg ag kanhrânran măn mũ. Kĩ Fariseu ù ag tóg ti vĩ mẽgmẽg mũ gé sir, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. Kór há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, ga tỹ Galiléia tá, ga tỹ Judéia tá ke gé, cidade tỹ Jerusalem tá ke gé. Jesus pênin ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ nĩ. Hã ra Topẽ tóg ti tar han ja nĩ, hã kỹ tóg ù tỹ hẽn ri ke ag tỹ há' he mũ, ùn kagyga ag tỹ, Jesus ti.

¹⁸ Kỹ vãnh ù ag tóg tá junjun mũ gé. Û va ag tóg kãmũ jẽg, kur kã, ùn kãhgrĩ, ùn kónhgrĩ. Ag tỹ Jesus mỹ ti ven sór vễ, ag tỹ ti krêm ti fi sór vễ.

¹⁹ Hã ra tóg fór tãvĩ nĩ, tá, kỹ ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir, Jesus tá. Kỹ ag tóg ãn to jãpry kỹ ti kri ãn kunũg mũ. Ti nor ên ki ag tóg ti térem mũ, Jesus jẽ ên kukãm.

²⁰ Kỹ Jesus tóg ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag vég mũ. Hã kỹ tóg ùn kãhgrĩ mỹ: “ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên tỹ tũ' he vễ ha, vỹ,” he mũ.

²¹ Hã ra ti vĩ tag tóg Topẽ vĩ to professor ag mỹ e tĩ, Fariseu ag mỹ ke gé. Kỹ ag tóg ti vĩ tag to jykrén kónãn mũ. “Ti tỹ ne tó nẽ hỹn'?” he ag tóg mũ. “Topẽ to vĩ kónãn vễ mỹr, ti vĩ tag to,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ã pin kỹ Topẽ vĩ mranh ên tỹ tũg' he há nĩnh mũ', kỹ ti tỹ vễsỹ tỹ Topẽ han vễ sir, ti mỹ vãnh pãte fón sór kỹ,” he ag tóg mũ, to jykrén kónãn kỹ.

²² Hã ra Jesus tóg ag tỹ nén to jykrén mũ vég mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé to jykrén kónãn nẽ?” he mũ.

²³ “Ne nỹ ãjag mỹ vẽnhmỹ nỹ?” he tóg. “Ùn tĩg vãnh mỹ sóg: “ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên tỹ tũ' he vễ ha,” hé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vẽnhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vễ gé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vẽnhmỹ ke gé?” he tóg, tag to.

²⁴ “Hã ra sỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vễ ha. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vãnh pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ ãjag mỹ,” he tóg. Hã kỹ tóg ùn kónhgrĩ mỹ: “nĩ ra, ã kur gég tĩg, ã ãn ra,” he mũ, Jesus ti.

²⁵ Kỹ tóg vễsỹmér jẽgnẽ mũ sir. ã kur gég tóg mũ vãnh, ag rĩnve. ã ãn ra tóg tĩ mũ, Topẽ mỹ vĩ há han kỹ, ùn kãhgrĩ ja ên ti.

²⁶ Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vĩ há han mũ gé, ti to: “ẽg kãfór ti nĩ,” hen kỹ. “Ge ve ja tũ ẽg nỹtĩ, kỹ ẽg tỹ ne to jykrén ke tóg tũ tĩ,” he ag tóg mũ sir, Jesus tỹ ùn kãhgrĩ ja ên tỹ há' hen kỹ.

*Jesus tỹ Levi jé prẽr
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

²⁷ Kar kỹ Jesus tóg tĩg măn mũ. Kỹ tóg ù tỹ governo mỹ jãnkamy mäg tĩ ù vég mũ, imposto mäg tĩ ên ti. Ti jijin hã vỹ: Levi, he mũ. ã rãnrãj han kỹ tóg nĩ nĩ, ti rãnrãj jafã krêm, Jesus tỹ ti ve kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ.

²⁸ Kỹ tóg jẽgnẽ mũ sir. Ti mré tóg tĩ mũ sir, ã tũ kar ré kỹ.

²⁹ Kỹ Levi tóg ti mỹ festa mág han mũ, ti ãn tá. Kỹ ti tỹ festa to ùn jé prẽr mũ ag vỹ tỹ ù tỹ hẽn ri ke nỹtĩ, festa vãnh kãmũ mũ ên ag. Governo mỹ jãnkamy mäg tĩ ù ag vễ, ag mré ke ù ag mré hã. Jesus mré ag tóg jẽg mũ.

³⁰ Kỹ Fariseu ag tóg vég mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kỹ tóg ag mỹ kórég tĩ. Kỹ ag tóg ù tỹ Jesus mré mũ tĩ ag to vĩ mũ gé. Ag mỹ ag tóg: “ãjag hã ne tóg governo mỹ jãnkamy mäg tĩ ag mré jẽg mũ,” he mũ. “Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré ãjag tóg jẽg mũ,” he ag tóg, ù tỹ Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

³¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ. “Hỹ, ag mré sóg jẽg mũ,” he tóg. “Hã ra ùn kagyga tũ ag vỹ médico vãnh mũ tũ nĩgtĩ,” he tóg mũ. “Ùn kagyga ag hã vỹ ti vãnh mũ tĩ,” he tóg.

³² “Inh pi(jé) ù tỹ vãnh jykre kuryj han mũ ag mỹ: “ãjag jykre tovãnh ra,” he sór tĩ'. Û tỹ Topẽ vĩ mranh ja ên ag hã mỹ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh ra,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ vãnh ven,” he tóg, Jesus ti.

*Vãkre
(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)*

³³ Kỹ Fariseu ag tóg ti mỹ ke măn mũ. “João mré mũ tĩ ag vỹ vãkre

(ka)mě nýtĩgtĩ, vĕjĕn ki, kŷ ag tóg Topĕ mré vĭ (ka)mě han tĩ gé, ag vĕkre kŷ. Kŷ Fariseu mré ke ag tóg ge nýtĩgtĩ gé. Hã ra ã mré mũ tĩ ag tóg ge tũ nýtĩ. Jĕg ag tóg mũgtĩ, kurã kar ki. Vĕkre vĕnh ag nýtĩ, ĕg vĕkre kurã ki,” he ag tóg mũ sir, Jesus mŷ.

³⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “hŷ,” he mũ. “Hã ra vĕnh prŷg tŷ festa to kãmũ ag pi(jé) vĕkrég tĩ’,” he tóg. “Festa vĕ mŷr, vĕnh prŷg ti, kŷ ti mré ke ag tóg ũn prŷg mũ ĕn venh kãmũ tĩ. Hã ra sóg tŷ ũn prŷg mũ ĕn ri ke nĩ, hã kŷ tóg inh mré mũ tĩ ag mŷ sér tĩ,” he tóg.

³⁵ “Vãhã tóg jun mũ, inh kurã ti. ĕn kã ag tóg inh pére mũnh mũ. ĕn kã hã ag tóg ãjag vĕkrenh ke venh mũ, kurã ĕn kã, inh mré mũ tĩ ag,” he tóg, Jesus ti.

³⁶ Kŷ tóg ag mŷ comparação han mũ, kŷ tóg: “inh jykre tãg vŷ ge nŷnh mũ,” he mũ. “ĕg pi(jé) ĕg kur tãg kókég tĩ’, ĕg tŷ ĕg kur si jar kã nĩm jé,” he tóg. “Ke tũ nĩ mũ ra ĕg tóg ĕg kur há ĕn kókég mũ, hã ra tóg ĕg kur si ĕn ki par tũ nĩgtĩ gé, ũn há ti. Kŷ ĕg kur tóg kórég kar nýtĩ nĩ sir,” he tóg. Tĩ tŷ ã jykre tãg tó vĕ, hã ra tóg kur tãg ri ke nĩ.

³⁷ Kŷ tóg ag mŷ: “vinho vŷ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “ĕg pi(jé) vinho kajãg mũ tŷ ti fár si tŷ sacco ki kujĕg tĩ’, vinho tãg ĕn ti’. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh kŷ jar mũ. Kŷ vinho ĕn tóg tũ’ he mũ, bolsa ke gé sir.

³⁸ Vinho kajãg mũ tŷ ti fár tãg tŷ bolsa ki kujĕn ke vĕ mŷr,” he tóg. Tĩ tŷ ã jykre tãg tó vĕ, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ.

³⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “ĕg pi(jé) vinho si kron kŷ ũn kajãg kron sór tĩ’, ũn tãg ĕn ti’,” he mũ gé. “Tĩ si hã tóg ĕg mŷ há nĩ,” he ĕg tóg tĩ,” he tóg, Jesus ti. Tĩ tŷ ã jykre tãg tó vĕ, hã ra ag jykre si tóg ag mŷ há tĩ, ũ tŷ ti vĭ mĕg mũ ag mŷ.

6

Vĕnhkán ke kurã ki vĕnh jykre (Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Kejĕn tóg vĕnhkán ke kurã tá krŷg mũ. Kŷ Jesus tóg ĕpŷ mĩ tĩ mũ, trigo jo ĕpŷ mĩ. Tĩ mré mũ tĩ ag tóg ti mré

mũ mũ. Hã ra ag tóg sir trigo mó ĕn tŷ kam ke mũ sir. Ājag nĩgé tŷ ag tóg rynhranh mũ, ag tŷ ti kanĕ ko jé.

² Hã ra Fariseu ũ ag tóg ag vĕg mũ. Ag mŷ vĕnh rãnrãj vĕ, ag tŷ trigo rynhranh mũ ti. Hã ki ag tóg ag mŷ Topĕ vĭ mranh mũ, ag tŷ vĕnhkán ke kurã ki rãnrãj kŷ. Hã kŷ ag tóg ag mŷ: “ãjag ne tóg nĕn han ke tũ han mũ nĩ’, vĕnhkán ke kurã ki’,” he mũ. “Vĕnh rãnrãj vĕ mŷr’, ãjag tŷ nĕn han mũ ti,” he ag tóg, Jesus mré mũ tĩ ag mŷ.

³ Hã ra Jesus tóg ag mŷ: “vó,” he mũ. “Ag kókĩnkĩr vĕ mŷr,” he tóg. “Davi to jykren nĩ, ti mré mũ tĩ ag to ke gé. Tĩ kókĩr kŷ tóg ã tŷ nĕn han ke tũ han gé, hã ra Topĕ pi(jé) ti to jũ mũ’,” he tóg.

⁴ “Topĕ jo ĩn kã ra tóg rã, Davi ti. Tá tóg Topĕ jamĩ ĕn kó. Tĩ tŷ konh ke tũ vĕ vĕ, Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag hã tŷ konh ke vĕ vĕ. Hã ra tóg kó, ã mré mũ tĩ ag mŷ tóg vĕnh kãpópãm gé, Davi ti. Rán kŷ tóg nĩ nĩ mŷr,” he tóg, Jesus ti.

⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “tŷ sóg vĕnhkán ke kurã to pã’i nĩ mŷr,” he mũ. “Tŷ sóg ĕprã ke fi kósin nĩ,” he tóg ag mŷ, Jesus ti.

Jesus tŷ vĕnhkán ke kurã kã ũ tŷ há’ he

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Vĕnhkán ke kurã ũ kã Jesus tóg Israel ag tŷ vĕnh kanhrãn jafã kãra rã mũ, ag kanhrãn jé. Tá ũ tóg jĕ nĩ. Tĩ nĩgé vŷ tóg ja nĩ.

⁷ Kŷ Topĕ vĭ to professor ag tóg Jesus tugnŷm mũ, Fariseu ag ke gé, ag tŷ ti tŷ há’ he mũ ĕn ven jé. “Tĩ mŷ ti tŷ há’ he sór tũ, tŷ ĕg vĕnhkán ke kurã (hã) ra’?” he ag tóg. “Tĩ tŷ ti tŷ há’ he kŷ ĕg tóg ti kãmĕn mũ, pã’i ag mŷ, ti tŷ vĕnhkán ke kurã kã rãnrãj mũ ti,” he ag tóg. Hã kŷ ag tóg ti tugnŷm mũ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ag tŷ nĕn to jykren vĕg jĕ nĩ. Kŷ tóg ũn nĩgé tóg ĕn mŷ: “kunĩg,” he mũ. “Tag kã jĕnh nĩ,” he tóg ti mŷ. Kŷ tóg kãtĩg kŷ kã jĕ mũ sir.

⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “sŷ ãjag ki jĕmĕnh há tóg tĩ,” he mũ. “Vĕnhkán ke kurã ki ĕg hŷn ne han mũ’?” he tóg, “ĕg tŷ Topĕ vĭ ki króm jé?” he tóg. “ĕg mŷ nĕn ũ há han mũ’? ĕg tŷ ũ tũ kókĕn kŷn mŷ

kórég tũ n̄nh mũ h̄yn'?" he tóg. "Ēg m̄y ũ kren han mũ h̄yn'? Ēg t̄y ũ tén k̄yn m̄y kórég tũ n̄nh mũ h̄yn'?" he tóg. Hã ra ag tóg ti m̄y nén ũ tó tũ n̄i.

¹⁰ K̄y tóg ag ki ěvãnh kãh k̄y ũn n̄igé tóg ěn m̄y: "ã n̄igé t̄y kr̄yg hé," he mũ. K̄y tóg t̄y kr̄yg he mũ sir. Ti t̄y t̄y kr̄yg he k̄y tóg há' he mũ, ti n̄igé tóg ěn ti.

¹¹ K̄y tóg v̄enh kar m̄y e t̄i. Ag fe tóg ḡym ke mũ, k̄y ag tóg jagn̄e mré v̄emén mũ. "Ēg h̄yn ti t̄y h̄e ri kenh mũ h̄yn', ti kãgm̄nh mũ vó?" he ag tóg, Jesus to. Hã ra tóg ũn n̄igé tóg ěn t̄y há' he ja n̄i sir.

*Jesus t̄y apóstolo ag kupr̄eg
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)*

¹² Ēn kã Jesus tóg kej̄en pãnónh ra t̄i mũ, ti t̄y Top̄e mré v̄emén jé. Kut̄y ěn kã tóg Top̄e mré v̄i n̄i ki kur̄ag mũ.

¹³ T̄y vaj k̄y tóg ã mré mũ t̄i ag jé pr̄er kãh mũ, k̄y tóg ag kãm̄i ũ t̄y 12 (ke) ěn ag kupr̄eg mũ. Ag to tóg: "s̄y ũn vin mũ ěn ag," he mũ, hã v̄y: apóstolo, he mũ.

¹⁴ Ag hã v̄e, ha m̄e: Simão, Jesus t̄y ti jyjy ũ hã v̄y: Pedro, he mũ, ti jãvy t̄y André ke gé, Tiago ke gé, ti jãvy t̄y João mré, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé,

¹⁵ Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Simão ke gé, ag t̄y ũ to: Zelote, he mũ tag ti,

¹⁶ Judas ke gé, Tiago kósin tag ti, Judas Iscariotes ke gé, ũ t̄y Jesus vatãnh tá pã'i ag m̄y ti kãmén ke tag ti.

*Jesus t̄y ũn e ag ki r̄ir
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ K̄y Jesus tóg ag mré pãnónh ěn to tere mũ sir, k̄y tóg kyjer tá j̄e n̄i. K̄y ti mré mũ t̄y h̄en ri ke ag v̄y tá n̄yt̄i gé. ũ t̄y h̄en ri ke ag v̄y ti ki junjun ja n̄igt̄i, ga t̄y Judéia tá kãmũ k̄y, cidade t̄y Jerusalém tá ke gé, goj kafã tũ fyr tá ke gé, hã v̄y: cidade t̄y Tiro, he mũ, cidade t̄y Sidom, he mũ gé. Ēn kar v̄y ti ki junjun ja n̄igt̄i, ti t̄y ag t̄y há' he jé. K̄y tóg fór p̄e n̄i, tá, ag t̄y e p̄e tãv̄i n̄yt̄in k̄y.

¹⁸ ũn jagr̄e kórég ag t̄y tóg há' he mũ gé, ag jagr̄e pan tóg mũ, Jesus ti, fag mré hã.

¹⁹ K̄y v̄enh kar v̄y ti kã kr̄y' he sór mũ sir, hã jé ag tóg ti ki junjun mũ. K̄y ũ t̄y ti kã kr̄y' he mũ ěn ag v̄y há' he kãh mũ, ti t̄y ã jykre tar t̄y ag t̄y hághá' hen k̄y. Hã jé ag tóg v̄enh mãn ja n̄i. Hã k̄y ag tóg ti p̄en̄in e t̄i sir.

*Jesus t̄y ag kanhr̄an
(Mt 5.1-12)*

²⁰ K̄y tóg ã mré mũ t̄i ag ki ěvãnh mũ, k̄y tóg ag m̄y kãmén mũ, Jesus ti, k̄y tóg: "Top̄e v̄y ãjag ve há han mũ, ãjag t̄y: "kórég eg tóg n̄yt̄i," hen k̄y," he mũ. "K̄y ãjag tóg Top̄e t̄y t̄y ěg pã'i n̄i venh ke mũ," he tóg.

²¹ "Top̄e v̄y ãjag ve há han mũ, ãjag t̄y: "inh kók̄ir ri ke tóg t̄i, s̄y v̄enh jykre kuryj ve sór t̄i ěn ti," hen k̄y. K̄y ãjag tóg venh ke mũ," he tóg. "Top̄e v̄y ãjag ve há han mũ, ãjag v̄es̄yr̄enh m̄un k̄y, ěprã. ãjag m̄y sér n̄i jé tóg ke mũ, tá," he tóg.

²² "Top̄e v̄y ãjag ve há han mũ, ag t̄y ãjag to kórég n̄yt̄in k̄y isugn̄in, ag t̄y ãjag m̄y: "ha mũ j̄eg," hen k̄y, isugr̄in. Ag t̄y isugn̄in ãjag m̄y v̄i kónãh k̄y tóg há t̄i, ag t̄y ón k̄y ãjag jykre kórég tó k̄y. T̄y sóg ěprã ke fi kósin n̄i m̄y," he tóg, Jesus ti.

²³ "M̄y sér n̄yt̄im̄n̄i, ãjag fe t̄y m̄rin kemn̄i, ag t̄y isugr̄in ãjag vóg kónãh mũ ra. K̄y ãjag tóg kanhkã tá nén ũ há kar venh ke mũ, v̄enh kaja jé, isugn̄in. Ge ja ag tóg n̄yt̄i ja n̄igt̄i, ũ t̄y ãjag vóg mũ ag jóg'jóg ag, v̄as̄y Top̄e v̄i tó t̄i ag m̄y. Ag vóg kónãh ja ag tóg n̄i gé. V̄as̄y Top̄e v̄i tó t̄i ěn ag ri ke ãjag tóg n̄yt̄i, ag kr̄e'kr̄e t̄y ãjag vóg kónãh k̄y," he tóg, Jesus ti.

²⁴ "Hã ra Top̄e v̄y ãjag ve kónãh mũ, ãjag t̄y: "há ěg tóg n̄yt̄i," hen k̄y. Ga kri m̄un k̄y ãjag tóg nén ũ há vég t̄i, k̄y ãjag tóg kanhkã tá jun ke tũ n̄i," he tóg.

²⁵ "Top̄e v̄y ãjag ve kónãh mũ, ãjag t̄y v̄enh jykre kuryj ve sór tũ n̄yt̄in k̄y, ti t̄y ãjag m̄y ãjag kók̄ink̄ir ri ke tũ n̄in k̄y, ěprã. K̄y ãjag tóg venh ke tũ n̄i. K̄y tóg ãjag kók̄ink̄ir ri ke t̄inh mũ, tá," he tóg. "Top̄e v̄y ãjag ve kónãh mũ, ti t̄y ãjag m̄y sér t̄in k̄y, ěprã. V̄es̄yr̄enh jé ãjag tóg ke mũ, kygf̄y jé ãjag tóg ke mũ, tá," he tóg.

26 “Topě vỹ ājag ve kónān mǔ, vĕnh kar tỹ ājag to vỹ há han mǔn kỹ. Ājag mỹ ti há tĩ, vĕnh kar tỹ ājag to vỹ há han mǔn kỹ, hã ra tóg Topě mỹ kórég nĩ. Ge ja ag tóg nỹtĩgtĩ, ũ tỹ ājag mỹ vỹ há han mǔ ěn jóg'jóg ag, ón kỹ Topě vỹ tó (ka)mě ěn ag mỹ, vãsỹ. Ag mỹ ag tóg vỹ há han ja nĩ gé. Ag ri ke ājag tóg nỹtĩ, ón kỹ Topě vỹ tó (ka)mě ěn ri ke ājag tóg nỹtĩ, vĕnh kar tỹ ājag mỹ vỹ há han kỹ. Hã kỹ tóg ājag ve kónān mǔ, Topě ti,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Ēg tỹ ěg kato tĕ mǔ ag to há nỹtĩnh ke (Mt 5.38-48)

27 “Ājag jyvĕn sóg mǔ, ājag tỹ inh vỹ jĕmĕn kỹ, ha mẽ. ũ tỹ ājag kato vãsānsān mǔ ěn ag to fe nỹtĩmnĩ jāvo. ũ tỹ ājag to jũ mǔ ag mỹ nĕn ũ há han nĩ jāvo.

28 ũ tỹ ājag mỹ vỹ kónān mǔ ag mỹ vỹ há han nĩ gé. ũ tỹ ājag mỹ féfĕn mǔ ag to Topě mré vĩmnĩ gé.

29 ũ ag tỹ ājag jamĕ ki tãnh kỹ ag mỹ ājag jamĕ ũ ti ven nĩ gé, ag tỹ ājag mỹ ki tãnh jé gé. ũ ag tỹ ājag capa mǎn sór mǔ ěn ag mỹ ājag camisa nĩm nĩ gé.

30 ũ ag tỹ ājag mỹ nĕn ũ to: “inh mỹ nĩm,” he kỹ ag mỹ nĩmnĩ. ũ ag tỹ ājag tỹ nĕn ũ mǎn kỹ ag mỹ: “inh mỹ isũ nĩm,” he tũg nĩ.

31 Ājag tỹ ājag mré ke ũ to: “ti tỹ ěg mỹ tag han há tóg tĩ vĕ,” he mǔ ra ěg hã tóg ti mỹ han ke mǔ,” he tóg.

32 “ũ ag tóg ājag to há nỹtĩ. Ājag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nĕn ũ tũ tĩ ver. Vĕnh kar ag vỹ ge nỹtĩ gé. ũ tỹ ājag to há nỹtĩ ěn ag to ag tóg há nỹtĩ gé, vĕnh kato, ũ tỹ Topě vỹ mranh mǔ ag vỹ tag han tĩ. Tag vỹ há nĩ, hã ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver.

33 ũ ag tóg ājag mỹ vỹ há han tĩ. Ājag tỹ ěn ag hã mỹ vỹ há han kỹ tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. Ge ag tóg nỹtĩ gé, Topě vỹ mranh tĩ ag. Ājag tỹ ag mỹ vỹ há han kỹ ag tóg ājag mỹ vỹ há han mǔ gé, vĕnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver.

34 ũ ag vỹ, ājag tỹ ag mỹ prestar hen kỹ ag tóg ājag mỹ nĩm mǎn mǔ, ājag tũ

ti. Ājag tỹ ag hã mỹ prestar he mǎn kỹ tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. Topě vỹ mranh tĩ ag vỹ ge nỹtĩ gé. Ājag tỹ ag mỹ nĩm mǎn kỹ ag tóg ājag mỹ prestar he mǎn mǔ sir, ājag tũ ti. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver.

35 Ag jāvo ũ tỹ ājag kato vãsānsān mǔ ag to há nỹtĩmnĩ, ha mẽ. Vĕnh kar mỹ vỹ há han kǎn nĩ. Vĕnh kar mỹ prestar he kǎn nĩ, ag tỹ ājag mỹ ājag tũ nĩm tũ (hã) ra. Kỹ ājag tóg kǎnhkǎ tá venh ke mǔ, ājag tỹ ũri nĕn han mǔ tag ri ke ti. Hã ki ājag tóg tỹ ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn krĕ nỹtĩ, ājag tỹ ti ri ke han kỹ. Ti hã ne vĕnh kar mỹ vỹ há han kǎn tĩ ver’, ũn jykre kórég kar ag mré hã, ag tỹ ti mỹ: “ěg mỹ tóg há tĩ,” he tũ (hã) ra, ag tỹ vĕnh hã ki rĩr há han mǔ (hã) ra tóg ag mỹ vỹ há han tĩ ver, Topě ti.

36 Vĕnh kar jagāgtǎn kǎn nĩ, ěg jóg ri ke. Ēg jóg tỹ vĕnh kar jagāgtǎn kóm vĕnh kar jagāgtǎn nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ kǎnhmar ũ to vỹ kónān ke tũ (Mt 7.1-5)

37 “Kǎnhmar ũ to vỹ kónān tũg nĩ, kỹ Topě vỹ ājag to vỹ kónān ke tũ nĩ gé. Kǎnhmar ũ to: “kórég ti nĩ,” he tũg nĩ, kỹ Topě vỹ ājag to: “kórég ti nĩ,” henh ke tũ nĩ gé. Vĕnh kar mỹ vĕnh pǎte fón nĩ, ke tũ nĩ mǔ ra Topě vỹ ājag mỹ vĕnh pǎte fón ke tũ nĩ gé.

38 Ag mỹ nĕn ũ há kar nĩmnĩ, kỹ Topě vỹ ājag mỹ nĕn ũ há kar nĩm ke mǔ gé sir, hã ra tóg ājag mỹ ěn kǎfór nĩm ke mǔ. Ājag mỹ nĩm mág han jé tóg ke mǔ, Topě ti. Nĩm mág pĕ han jé tóg ke mǔ, nĕn ũ há kar tỹ. Hỹ, ge ti nĩ. Ājag tỹ ag mỹ nĕn ũ há han kỹ Topě vỹ ājag mỹ nĕn ũ há han ke mǔ gé. Ājag tỹ ag mỹ nĕn ũ kórég han kỹ tóg ājag mỹ hã ri ke han ke mǔ gé,” he tóg, Jesus ti.

39 Kỹ tóg ag mỹ: “ũ tỹ ki kagtĩg ra tỹ ājag pǎ'i nỹtĩ sór mǔ tag vỹ ge nỹnh mǔ, ha mẽ,” he mǔ gé. Kỹ tóg: “ũn kyvó tỹ ũn kyvó ũ mỹ: “sỹ ã pĕre tĩg ke vĕ,” hen kỹ ag tóg ag mǔn kỹ kǎgnó ki vǎr kǎn ke mǔ. Ge ag tóg tĩ, ājag pǎ'i ag. Ājag tỹ ũn ki kagtĩg ag mré mǔn kỹ ājag tóg mǔ kónān kǎn ke mǔ.

40 Aluno pi(jé) ã professor kãfór nĩnh mũ'. Ti tỹ kanhrãn há han kỹ tóg kejẽn ã professor ri ke nĩnh mũ, hã ra ti pi(jé) ti kãfór nĩnh mũ'.

41 Jykre kórég mág ãjag tóg nỹtĩ, hã ra ãjag régre jykre pãno sĩ ên ãjag mỹ kórég nỹ'.

42 Kỹ ãjag hã ne tóg ãjag régre ag mỹ: “sỹ ã mỹ ã jykre kórég kuryinh há tóg tĩ,” he tĩ', ãjag tỹ ãjag jykre pãno tãvĩ ên kuryinh jãvãnh (hã) ra. Ke tũg ra mỹr, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg jykre régre nỹtĩ. ãjag jykre kuryinh vén nĩ, kar ãjag tóg ãjag régre ag jykre kuryinh há han mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ka to comparação

(Mt 7.16-20; 12.33-35)

43 “Ha vé, ka há pi(jé) kanẽ kórég han tĩ'. Kỹ ka kórég pi(jé) kanẽ há han tĩ gé'.

44 Ëg tỹ ti kanẽ ve kỹ ãg tóg: “ũn kanẽ ko há ja vẽ,” henh ke mũ, ke tũ nĩn kỹ ãg tóg: “ũn kanẽ ko vãnh ja vẽ,” henh ke mũ. Sónh to ãg tóg pẽnva vég tũ nĩgtĩ mỹr', kar ãg tóg vãnh tỹ jóhó to uva vég tũ nĩgtĩ gé, ha mẽ.

45 Ge tóg nỹgtĩ, ãprã ke ag jykre ti. Ûn jykre há vỹ nèn ù há kar to jykrén tĩ, ti jykre kuryj nĩn kỹ. Kỹ tóg ãg mỹ tó há han tĩ gé sir. Kỹ ùn jykre kórég vỹ ù kórég kar to jykrén tĩ, ti jykre pãno nĩn kỹ. Kỹ tóg ãg mỹ tó kónãn tĩ gé sir. Hỹ, ge ti nỹgtĩ. Ëg tỹ nèn to jykrén tĩ ên kãmén ãg tóg tĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

Ïn to comparação

(Mt 7.24-27)

46 “ãjag ne tóg inh mỹ: “Senhor', Senhor',” he tĩ'. Hã ra ãjag tóg isỹ ãjag mỹ nèn tó mũ ên han vãnh nỹtĩgtĩ. Kỹ tóg vẽnhmỹ nỹ.

47 Inh ki ge kỹ ãjag nỹtĩ. Inh vĩ ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag tỹ ki króm kỹ ãjag tóg sir tag ri ke nỹtĩnh mũ, ha mẽ.

48 Ïn han mũ ri ke vẽ. Û tóg, ti tỹ Ïn han jé tóg kũm tĩ, kã há tá. Kũm kỹ tóg pãró kri Ïn han mũ sir, pãró kri tóg ti nũna gunhgunh mũ sir. Kỹ vãhã goj tóg var mũ, kỹ tóg Ïn kri rũm ke mũ, goj var ti. Hã ra Ïn tóg jẽ nĩ. Ti kókég

tũ tóg nĩ, goj var ti. Ti tỹ pãró kri jẽ hã kỹ tóg tar jẽ. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ.

49 ãjag tỹ inh vĩ ki króm tũ nĩn kỹ ãjag tóg sir tag ri ke nỹtĩnh mũ, ha mẽ. Û tóg Ïn han mũ gé, hã ra tóg jo kũm tũ nĩ, ti nũna vỹ jãvo krĩgmỹ nỹtĩ. Kỹ vãhã goj var vỹ Ïn kri rũm ke mũ sir, kỹ tóg kutẽ mũ sir, Ïn ti. Kỹ tóg mráj mũ sir, ha mẽ, ti nũna tỹ krĩgmỹ nỹtĩnh kỹ. Ge ti nĩ, ù tỹ inh vĩ jẽmẽ jãvãnh ên ti,” he tóg, Jesus ti.

7

Fóg tỹ capitão tỹ Jesus ki rã (Mt 8.5-13)

1 Jesus tỹ ag kar kanhrãn kãn kar tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ.

2 Tá fóg tỹ capitão tóg nĩ nĩ. Ti camarada tóg kaga nỹ nĩ. Vẽnhmỹ tóg nỹ, kỹ capitão tóg: “ti hỹn ter mũ ha,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ ti fe ri ke nĩ, ti camarada ti, capitão ên mỹ.

3 Hã kỹ tóg Jesus kãme mẽ kỹ Israel kófa ag jẽgnẽg mũ, Jesus to, ag tỹ ti mỹ: “ti venh kãtĩg,” he jé. Jesus tỹ ti camarada tỹ há' he jé tóg ti mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ, fóg tỹ capitão ên ti.

4 Kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ, Israel kófa ên ag. Kỹ ag tóg Jesus mỹ tó mũ. “ã mỹ ti venh tĩg ke tũ nĩ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ. “Ûn há vẽ.

5 Ëg povo to tóg há tãvĩ nĩ, ti tỹ tỹ fóg (hã) ra. Ëg mỹ tóg Ïn han ja nĩ, ãg tỹ krẽm Topẽ vỹ tó jafã ti, ti tỹ tỹ fóg (hã) ra,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, fóg tỹ capitão ên to.

6 Kỹ Jesus tóg: “hej,” he mũ. Kỹ tóg ag mré tĩ mũ. Kỹ tóg ti Ïn kakó ki jun mũ. Kỹ capitão tóg ti mỹ vẽn vỹ jẽnẽ mãn mũ gé. ã mré ke ag jẽgnẽg tóg mũ, Jesus to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Ti venh kãrãnh ke tũ ã nẽji nĩ, ti tỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he ag tóg. “ã mỹn hỹn jagy nỹ, ã tỹ fóg Ïn kãki sãn ken kỹ, Judeu ag tỹ fóg Ïn sãn jãvãnh nỹtĩnh kỹ,” he ag tóg.

7 “Hã kỹ ti nẽji ã venh kãtĩg tũ nĩ gé, hã ra tóg ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ. ã vỹ pir ki ti camarada nẽji há' henh mũ, ã

tỹ ã vĩ tỹ ti tỹ há' henh há nĩn kỹ," he ag tóg.

⁸ "Ha vé, tỹn ji pã'i krēm ke nĩ gé, kỹ soldado ag nēji tỹ ti krēm ke nỹtĩ gé. Hã kỹn ji tóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Ti tỹ soldado ù mỹ: "kutĩg," hen kỹn ji tĩ mũ, ti tỹ ti mỹ: "kunĩg," hen kỹn ji kãtĩ mũ gé. Ti tỹ ã camarada mỹ: "tag han ra," hen kỹn ji han mũ. Ti vĩ tỹn ji ag jēgnēg tĩ. Hã kỹn ji ki kanhró nĩ. ã vĩ tỹ ã nēji ti camarada tỹ há' he há nĩ," he ag tóg mũ, Jesus mỹ, capitão mré ke ag.

⁹ Kỹ tóg Jesus mỹ e tĩ, ti vĩ tag ti. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ, ùn a ag mỹ, ti nón kãmũ ěn ag mỹ. Kỹ tóg ag mỹ: "Israel ù pi(jé) ti ri ke nĩ', ti tỹ tỹ fóg (hã) ra'," he mũ. "Ki kanhró tóg nĩ mỹr, kỹ tóg inh ki rã kỹ jē. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há' he kỹ ti nĩ ha, ti camarada ti," he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, capitão ĩn ra, capitão tỹ ùn jēgnēg mũ ag. Hã ra ti camarada ěn tóg há' he ja nĩ sir, ag tỹ tá junjun mũ ra.

Jesus tỹ ùn ter mũ rĩn mãn

¹¹ Kãnhmar Jesus tóg tĩ mũ gé sir, ěn ki. Kỹ tóg cidade tỹ Naim ra tĩ mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ, ùn e a g ke gé. Ti nón ag tóg mũ mũ.

¹² Kỹ tóg cidade ěn fyr ki jun mũ, cidade to ró jãnkã ki. Kỹ ag tóg vēsẽr va kãmũ nĩ, ha mẽ. Ti mỹnh fi kósin pir vẽ mỹr. TI panh tóg ter ja nĩ. Kỹ ù tỹ hẽn ri ke fag vỹ fi mré mũ nĩ, cidade tá kãmũn kỹ. ag tỹ ti péjunh mũ vẽ, vẽnẽh kej tá.

¹³ Kỹ Jesus tóg fi vég mũ, kỹ fi tóg ti mỹ jagtar nĩ. Kỹ tóg fi mỹ: "fỹ tũg nĩ," he mũ.

¹⁴ Kỹ tóg vēsẽr venh tĩ mũ, kỹ tóg tá jun kỹ ti mẽg mũ. Kỹ ù tỹ ti va mũ ěn ag vỹ krỹg'krỹg' he mũ. Kỹ Jesus tóg vēsẽr mỹ: "kyrũ'," he mũ. "Nĩ ra, he sóg mũ ã mỹ," he tóg mũ, vēsẽr mỹ, Jesus ti.

¹⁵ Kỹ tóg nĩ mũ (mỹr) sir, ha mẽ, vēsẽr ěn ti, kỹ tóg vĩ mũ sir, ùn ter ja ěn ti. Kỹ Jesus tóg ti mỹnh fi mỹ ti fẽg mũ.

¹⁶ Kỹ tóg vẽnẽh kar mỹ e tĩ, kỹ ag tóg Topẽ to vĩ há han mũ sir. "Topẽ vĩ tó tĩ kãfór vỹ ěg ki jun," he ag tóg mũ, "Topẽ vỹ ěg ve há han, hã kỹ tóg ti jẽnẽ," he ag tóg mũ, Jesus to.

¹⁷ Kỹ ti vẽme tóg vẽnẽh kar kri rũm ke mũ sir, ga tỹ Judéia kar tá, ga kar ěn kãmĩ ke gé, Jesus tỹ ùn ter ja ěn rĩn mãn ja ti.

João Batista tỹ Jesus mỹ vẽnẽh vĩ jẽnẽ (Mt 11.2-19)

¹⁸ ěn kã João vỹ se kỹ jẽ nĩ, João Batista ti, ù tỹ ag kygpég tĩ ti. Kỹ João mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ tó kãn mũ sir, Jesus tỹ nẽn han mũ ti.

¹⁹ Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg Jesus to: "Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ hã mỹ vỹ?" he mũ. Hã kỹ tóg ã mré mũ tĩ rėgre ag jēgnēg mũ, ag tỹ Jesus venh mũ jé, ag tỹ ti ki jēmẽ jé, ti mỹ: "ã hã mỹ?" he jé. "Ěg tỹ ùn jãvãnh mũ mỹ tỹ ã nĩ? Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ hã mỹ tỹ ã nĩ? Ěg mỹ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte?" he sór ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²⁰ Kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: "João Batista vỹ ěg jēgnẽ, ěg tỹ ã ki jēmẽ jé," he mũ. "ã hã mỹ?" he tóg. Ěg tỹ ùn jãvãnh mũ ěn hã mỹ tỹ ã nĩ? Ěg mỹ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte? he tóg, João ti, ã mỹ," he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²¹ Hã ra Jesus tóg ùn kaga ag tỹ há' he mũ, ag tỹ ti mré vĩnh kãmũ kỹ. Vẽnẽh jagrẽ kórég pan tóg mũ gé, kurã ěn kã. ùn kyvó ag tỹ há' he tóg mũ gé, ag kanẽ tỹ.

²² Kỹ tóg João mré mũ ti ag mỹ: "Ha João mỹ tag tómnĩ, ha mẽ," he mũ. "ã jag tỹ nẽn vég mũ ta g tómnĩ, ã jag tỹ nẽn mẽg mũ ti ke gé," he tóg. "Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vỹ isugrĩn ěvãnh há nỹtĩ ha. ùn kãnhgrĩ ag vỹ mũ há han mũ ha, ùn kónhgrĩ ěn ag. ù tỹ vẽnẽh kaga kren vãnẽh han mũ ag krenkren han inh tĩ, ù tỹ lepra han mũ ag. ùn kutu ag vỹ ěmẽ há nỹtĩ ha. ùn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn gé. ùn jagãgtar e ag vỹ Topẽ vĩ sér mẽg mũ ha ke gé, Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke to.

²³ Kÿ tóg ti tÿ iso jykrén kónân tũ nÿn kÿ há' he mũ. Kÿ Topê tóg ti ve há han mũ sir. Tag tómnÿ, João mÿ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Kÿ João tÿ ùn jëgnëg mũ ag tóg mũ mũ sir, João mÿ tó jé, mÿr, ha mẽ.

João tÿ ùn jëgnëg mũ ên ag mũ kar kÿ Jesus tóg ùn e ên ag kanhrân mũ sir, kÿ tóg ag mÿ João kãmén mũ. “Êmã tũ ja ra ãjag tóg mũ ja nÿgtÿ, João ve jé,” he tóg. “Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nÿ, ãjag mÿ? Kejën kãka tóg goj jagma krã tÿ man man ke tÿ. João jykre mÿ ãjag mÿ tag ri ke tũ nÿ? Hÿ, ri ke tũ ti nÿ.

²⁵ Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nÿ ãjag mÿ? Ti mÿ ãjag mÿ ùn kur sÿnvÿ ag jykre ri ke nÿ? Vó. Ùn kur sÿnvÿ ag vÿ cidade mág tá nÿtÿ, pã'i mág ïn krêm, ùn jën mág mũ ag. Ag pi(jé) êmã tũg ja mÿ mũ tÿ'.

²⁶ Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nÿ ãjag mÿ? Ti jykre mÿ ãjag mÿ Topê vÿ tó tÿ ag jykre ri ke nÿ? Hÿ, ri ke ti nÿ. Topê vÿ tó tÿ vë mÿr, hã ra tóg Topê vÿ tó tÿ ag kãfór kar nÿ, João ti.

²⁷ Topê vÿ João jënê, ti tÿ ijo tÿg jé. Hã kÿ tag tóg ti to rán kÿ nÿ, Topê vÿ ki, ha mẽ. “Ha vé, ã jo sóg ù jënênh mũ, ti tÿ vënh kar tÿ há' he jé, ã tÿg ken jo. Ag jyvën jé tóg ke mũ, kÿ tóg êprÿ kure ri ke nÿ, êmÿn kuryñh ri ke,” he tóg, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki, João to, ti tÿ ijo tÿg ke tag to,” he tóg, Jesus ti, ag mÿ.

²⁸ “Ki hã sóg tó mũ, hã kÿ sóg ke mũ, ha mũ. Êprã ke ag kãfór kar ti nÿ, João ti, Topê vÿ tón ki. Ù tÿ ga kri mũ kãfór kar tÿ nÿ. Hã ra ù tÿ hën ri ke ag tóg Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ venh ke mũ mÿr. Ag tÿ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nÿtÿ. Kÿ ùn kãsir ên ag tÿ êgno pë ên tóg João mág kãfór nÿnh mũ hã ra,” he tóg, Jesus ti, João to.

²⁹ “Jo João vÿ mëg mũ e ên ag tóg João vÿ mẽ há han ja nÿgtÿ, hã kÿ ag tóg Topê vÿ tag ti to: “ki hã ã tóg tó mũ,” he ja nÿgtÿ, João tÿ ag mÿ nén tó ja to. Hã kÿ tóg ag kÿgpe ja nÿgtÿ, João ti, ù tÿ governo mÿ imposto tÿ jãnkamy mäg tÿ ag mré hã.

³⁰ Hã ra Fariseu ag tóg João vÿ jëmê jãvãnh ja nÿtÿgtÿ, Topê vÿ to professor

ag ke gé. Hã kÿ ag tóg Topê tÿ ag mÿ nén han sór mũ ên tÿ ti mÿ nenh ja nÿgtÿ gé. Hã kÿ João tóg ag kÿgpe ja tũ nÿgtÿ gé,” he tóg, Jesus ti.

³¹ “Ûri ke ag vÿ ge nÿtÿ gé, ha mẽ.

³² Gÿr ag ri ke ag tóg nÿtÿ. Gÿr ag vÿ jagnë mré kanhinnhir mÿgtÿ. Kÿ ag tóg ãjag mré ke ag jé prër tÿgtÿ, ag mré kanhinnhir jé. Kÿ ag tóg kejën jũ tÿ. “Ãjag mÿ êg tóg vãkyn, kanhinnhir kÿ, hã ra ãjag ne tóg vënh gringrén jãvãnh nÿtÿ',” he ag tóg tÿ, gÿr ag, jagnë mÿ. “Ãjag tÿ vënh gringrén jãvãnh nÿtÿn kÿ êg tóg ón kÿ vësÿrénh mũ sir, êg kanhinnhir kÿ, hã ra ãjag ne tóg êg mré fÿ jãvãnh nÿtÿgtÿ gé',” he ag tóg tÿ gé, ón kÿ jagnë to jũ kÿ, gÿr ag.

³³ Gÿr tag ag ri ke ãjag tóg nÿtÿ, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “João vÿ vãkre ja nÿgtÿ, jën mág tũ, kron tũ. Kÿ ãjag tóg ti to: “jagrë kórég tóg nÿ,” he ja nÿgtÿ, ti vãkre to.

³⁴ Ti jãvo sóg vãkrég tũ nÿgtÿ. Jëg sóg nÿgtÿ, kron sóg nÿgtÿ. Kÿ ãjag tóg iso: “ti hã ne jën mág tÿ',” he tÿ. “Ti hã ne kronkron tÿ', ti hã ne governo mÿ imposto tÿ jãnkamy mäg tÿ ag to há nÿ', ti hã ne Topê vÿ mranh tÿ ag to há nÿ',” he ãjag tóg tÿ iso, êprã ke fi kósin to. Kÿ João jykre tóg ãjag mÿ kórég nÿ, ti vãkre to, jãvo ïnh jykre tóg ãjag mÿ kórég nÿ gé, ïnh vãkrég tũ to.

³⁵ Hã ra êg tÿ ù jykre tugnÿm kÿ êg tóg ti jykre há ên ki kanhró nÿtÿ sir. Kÿ tóg tÿ Topê krë nÿ sir, kÿ êg tóg ti ki Topê jykre ki kanhró nÿtÿ sir, ti jykre há ên tugrÿn,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ João kãmén hã vë.

Jesus tÿ Simão ïn krêm jëg

³⁶ Kejën Fariseu ù tóg Jesus mÿ tó mũ, ti tÿ ti mré jën jé. Kÿ tóg tÿ mũ, Fariseu ên ïn ra. Tá tóg ti mré jëg mũ sir.

³⁷ Ti tÿ mré jëg nÿ ra ù fi tóg ti ki jun mũ, cidade tá ke ù fi. Hã ra fi tóg mén ja e nÿ, Topê vÿ mranh kÿ. Jesus tÿ Fariseu ên ïn krêm jë mëg fi tóg mũ, hã kÿ fi tóg garrafa va kãtÿ mũ. Garrafa kãki tóg êg tãg jafã nÿ, nén ger há tÿ. Pó kupri tÿ tóg han kÿ nÿ nÿ, garrafa ên, pó tãnjã tÿ.

38 Ën va kätīg kÿ fi tóg ti pën to jê nÿ sir. Hã ra Jesus tóg cama kri nÿ kÿ jêg mÿ. Ag jykre vë, ag tÿ nÿ kÿ jën ke mÿ ãn ti. Kÿ fi tóg ti pën to jê kÿ fÿ mÿ. Fi tÿ Topê vÿ mranh ja ãn tigrÿn fi tóg fÿ mÿ. Kÿ fi tóg ã kanê var tÿ ti pën kupég mÿ, kÿ fi tóg ã gånh tÿ ti pën kykÿg mÿ gé. Ti pën ki nhun ke fi tóg mÿ gé. Kÿ fi tóg ti pën tåg mÿ sir, garrafa ki jê ãn tÿ.

39 Kÿ Fariseu ãn tóg vég mÿ, ù tÿ Jesus mÿ: “inh mré jën kätīg,” he ja ãn ti. Kÿ tóg to jykrén mÿ, ùn tÿtá fi to, Jesus to ke gé. “Ti tÿ tÿ Topê vÿ tó tÿ nÿ ra tóg fi ki kanhró nÿnh mÿ vë,” he tóg. “Hã ra tóg ki kagtīg nÿ ve nÿ. Ûn mén ja e fi vë mÿr, Topê vÿ mranh fi tóg tÿtÿ mÿr, hã ra tóg fi tÿ ã pën mē ãn kamêg tÿ nÿ, Jesus i,” he tóg, to jykrén kÿ, Fariseu ãn ti.

40 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “Simão,” he mÿ. “Sÿ ã mré vémén ke vë,” he tóg. Kÿ tóg ti mÿ: “ha tó,” he mÿ sir, Jesus mÿ.

41 Kÿ tóg: “kejën patrão ù tóg nÿgtÿ,” he mÿ. “Ti camarada régre ag tóg ti mÿ név(e) nÿtÿ. Ûn név(e) ãn vÿ tÿ 500 (ke) nÿ, kar ùn név(e) vÿ tÿ 50 (ke) nÿ gé.

42 Hã ra ag tÿ ne tÿ kajãm ke tóg tÿ tÿ, kÿ tóg ag mÿ tÿ tÿg' he mÿ, ag név(e) tÿ, ag patrão ti. Kÿ ti camarada tÿ hë nÿ hÿn ti to há kãfór nÿ?” he tóg, Jesus ti, ti tÿ Simão ki jëmên kÿ.

43 Kÿ Simão tóg ti mÿ: “ùn név(e) mág ja ãn hÿn tóg ti to há kãfór nÿ,” he mÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ki hã ã tóg tó mÿ,” he mÿ.

44 Kÿ tóg fi jé vÿrÿn ke mÿ sir, ùn tÿtá kórég ãn fi jé, kÿ tóg Simão mÿ: “ã mÿ fi vég mÿ?” he mÿ. “Ã kanê var tÿ fi tóg inh pën kugpég mÿ, kar fi tóg ã gånh tÿ inh pën kykÿg mÿ gé,” he tóg. “Fi jãvó ã tóg inh mÿ goj ven tÿ nÿ, isÿ inh pën kugpe jé, sÿ ã ñn kãra rã kÿ,” he tóg.

45 “Inh ki nhun ke ja tÿ ã tóg nÿ, ã jãvo fi tóg inh pën ki nhun ke mÿ, to fi krónh ke tÿ nÿ jãvo,” he tóg.

46 “Ã pi(jé) inh gånh tåg ja nÿ, ã jãvo fi tóg inh pën tåg,” he tóg.

47 “Hã kÿ sóg ã mÿ tó mÿ. Topê vÿ mranh tÿ hën ri ke han fi tóg. Hã ra tóg fi mÿ vënh pãte fón kãn mÿ sir, Topê ti, fi tÿ iso há tãvÿ nÿn kÿ, sÿ tÿ fi fe nÿn kÿ. Û mÿ tóg kejën vënh pãte fón pir han tÿ, Topê ti, ù tÿ patrão ki név(e) sÿ ãn ri ke mÿ. Kÿ ãn tóg ti to há sÿ nÿ gé sir, fi tÿ iso há tãvÿ jãvo,” he tóg.

48 Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ Topê vÿ mranh ja ãn tÿ sóg vënh pãte fón mÿ,” he mÿ, Jesus ti.

49 Kÿ ti mré jêg mÿ ag tóg to jykrén mÿ sir, ti vÿ to. Kÿ ag tóg jagnê mÿ ke mÿ. “Ti hã mÿ êg tÿ Topê vÿ mranh kÿ vënh pãte fón ke mÿ vÿ?” he ag tóg mÿ. “Topê hã ne vënh pãte fón há nÿ, hã kÿ tóg êg mÿ vënhmÿ tÿ,” he ag tóg.

50 Hã ra Jesus tóg fi mÿ ke mãn mÿ. “Ã tÿ inh ki rã kÿ sóg ã kren han mÿ,” he tóg. “Ha jatun mÿ tÿg,” he tóg, Jesus ti, ùn tÿtá kórég ja ãn fi mÿ.

8

Ûn tÿtá fag tÿ Jesus ki rÿr

1 Tag pãte Jesus vÿ cidade kar mÿ tÿg kãn mÿ, ãmã kãsir mÿ ke gé. Topê vÿ tó tóg tÿ mÿ. Ag mÿ tóg: “Topê tÿ tÿ ãjag pã'i nÿ sór vë,” he mÿ. Kÿ ù tÿ 12 (ke) ag tóg ti mré mÿ mÿ.

2 Kÿ ùn tÿtá fag tóg ti mré mÿ mÿ gé sir. Jesus tóg fag tÿ há' he ja nÿ. Û fag tóg kaga ja nÿtÿgtÿ, kÿ ù fag tóg jagrê kórég ja nÿtÿgtÿ gé. Hã ra Jesus tóg fag tÿ hághá' he kãn ja nÿ. Û fi vÿ tÿ Maria fi nÿ, Madalena he mÿ tag fi. Jesus vÿ fi jagrê kórég pan ja nÿ, ù tÿ 7 (ke) vë, ha mē, fi jagrê kórég ag.

3 Kar ù fi vÿ tÿ Joana fi nÿ gé, Cuza prÿ fi vë, pã'i mág tÿ Herodes tÿ vég nÿ ãn prÿ fi vë. Kar ù fi vÿ tÿ Suzana fi nÿ gé. Kar ù fag vÿ ti mré mÿ mÿ gé, ti mÿ vëjën han jé. ãjag tÿ tÿ fag tóg ti mÿ vëjën han tÿ, kar ti mré mÿ tÿ ag mré hã.

Nén fy to comparação (Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

4 Kejën ùn e ag vÿ vënh mãn mÿ sir, ãmã tÿ hën ri ke tá kãmÿ kÿ. Jesus to ag tóg vënh mãn mÿ. Kÿ tóg ag

kanhrânran ky ag my: “ũ ty Topê vî tî vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ.

⁵ “Kejên ù tóg trigo fy vāvãm tĩ mũ. Tĩ ty vāvãm ky ti fy ù tóg ẽpy kri, ẽmĩn kri vár mũ, ky ag tóg ti sãn mũ, ky sēsĩ ag vỹ ko mũ gé sir, jēsĩ tóg ty tũg' ke mũ sir.

⁶ Tĩ fy ù tóg pãró kri vár mũ. Ky tóg mur mũ vễ, hã ra tóg tóg mũ sir. Ga ty sĩ nĩn ky tóg goj ve ja tũ nĩ, hã ky tóg tóg mũ sir.

⁷ Tĩ fy ù tóg sỏnh kãki vár mũ. Ky sỏnh tóg ti mré mur mũ, ti kri tóg rũm ke mũ sir. Ky tóg ter mũ sir, sỏnh kãki.

⁸ Tĩ fy ù tóg ga há kri vár mũ. Ky tóg mur há han mũ, kanê há ke gé. Kanê ty 100 (ke) han tóg mũ sir, ga há kri,” he tóg, Jesus ti. Ky tóg tag tó kar ky prẽr mũ. “!..Ũ nĩrẽg nỹtĩ ag ty ki ẽmẽn jé..!” he tóg, prẽr ky, Jesus ti.

Jesus ty nén fy to comparaçõo kãmén

(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

⁹ Ky ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. “Ne to ke nẽ, trigo fy kãme tag ti?” he ag tóg mũ, Jesus my.

¹⁰ Ky tóg ag my: “ãjag hã my sóg Topê ty ty ẽg pã'i nĩ ẽn kãmén há han ke mũ, ijo tó ja tũ ẽn ti,” he mũ. “Hã ra sóg ù ag my comparaçõo tãvĩ han mũ. Ag my sóg tó há han ke tũ nĩ, ù ty ón ky mẽg mũ ag my, ky ag tóg ãjag ty vэг mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag ty mẽg mũ ra ag tóg to jykrén tũ nỹtĩ, ky tóg ag ty to jykrén ke tũ tĩ,” he tóg.

¹¹ Ky tóg ag my kãmén mũ. “Nén fy kãme vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he tóg. “Topê vỹ vỹ trigo fy ri ke nĩ.

¹² Ũ ag tóg Topê vỹ jẽmẽg tĩ. Jẽmẽ kar ky Japo tóg ag my ty tũg' he tĩ, Topê vỹ ty. Ky ag tóg sir ti ki ge tũ nĩgtĩ, krenkren ke tũ ag nĩgtĩ sir. Ky tóg ẽpy ẽn, ẽmĩn kri vár mũ ẽn ri ke nĩ, ẽn ti.

¹³ Kar ù ag tóg pãró kri vár mũ ẽn ri ke nỹtĩ gé. Mẽg ag tóg tĩ vễ, Topê vỹ ti. Ky ag tóg: “hej,” he mũ. Ag my tóg sér tĩ sir. Hã ra ag tóg ty nén kré jãre tũ ri ke nỹtĩ mỹr, ha mẽ. Mũ sĩ han ag tóg mũ, Topê mré. Nén ù jagy kutẽ ky ag tóg Topê tovãnh mũ sir, ag ty Topê vỹ mranh sỏr ky.

¹⁴ Kar ti ty sỏnh kãki vár mũ vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. Topê vỹ mẽg ag tóg tĩ gé. Hã ra ag tóg mũ mũ sir, ãjag rãnrãj nón. Ón ky ag tóg rico nỹtĩ sỏr mũ, ãjag rãnrãj to. Hã to ag tóg krĩ kufy nỹtĩ. Nén kar to ẽn ag tóg tĩ, ky tag hã ne ag my há tĩ'. Hã ky ag tóg Topê vỹ to jykrén mãn tũ nĩgtĩ sir. Hã ky ag tóg kanê há han tũ nĩ gé sir.

¹⁵ Kar ga há kri vár mũ vỹ ge nĩ gé. Jẽmẽg ag tóg tĩ gé, Topê vỹ ti. Ky ag tóg ãjag fe ty ti ki rãg mũ sir, ag ty ti vỹ ki króm jé. Ky ag tóg kanê há han mũ sir. Komẽr hã ag tóg kanê há han', han', he mũ, ag ty nén ù jagy vэг mũ ra,” he tóg. Tĩ ty ag my ẽg ty Topê tovãnh ke tũ kãmén hã vễ, Jesus ti.

Lampião to comparaçõo

(Mc 4.21-25)

¹⁶ Ky tóg ag my: ẽg ty lampião grug ky ẽg pi(jé) kěj krẽm fэг tĩ',” he mũ. “Èg pi(jé) cama krẽm fэг tĩ gé', néj gru ti. Tĩ fэг jafã kri ẽg tóg ti fэг tĩ. Ky vẻnh kar tóg vэг mũ sir, ag ty ẽg ỉn kãra kãgen ky.

¹⁷ Ge ti nỹ, sỹ ãjag my nén tó mũ kar ti. Ver ãjag tóg to jykrén tũ nĩgtĩ. ãjag ty vãhã to jykrén kãn ke vễ. Ver ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag ty vãhã ki kanhrãn kãn ke vễ,” he tóg.

¹⁸ “Hã ky jẽmẽ há han nĩ. Ũ ty to jykrén há han ky tóg ù to jykrén mãn', ù to jykrén mãn', henh ke mũ. Ũ ty inh vỹ to jykrén há han tũ nĩn ky tóg ti mỹ tũg' he kãn mũ, ti ty nén ù to jykrén mũ kar ẽn mré hã,” he tóg. Tĩ ty ag my ẽg ty ti vỹ to jykrén há han ke kãmén hã vễ, Jesus ti.

Jesus mré ke pẽ fag

(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Kejên Jesus mỹnh fi vỹ ti venh kãtĩ mũ, ti jãvy ag mré. Hã ra fag tóg ti ki junjun tũ nĩ. Tĩ pẻnĩn tóg fỏr tãvĩ tĩ, hã ky ag tóg ti ki junjun tũ nĩ, ti mỹnh fi mré hã.

²⁰ Ky ù tóg ti mỹ: “ã mỹnh fi vỹ re tá jẽ, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag ty ã venh kãmũ vễ,” he tóg, Jesus my.

²¹ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “mẽ',” he mũ. “Hã ra ù ty Topê vỹ jẽmẽg mũ fag

vỹ inh mýnh pẽ ri ke nýtĩ, inh jãvy pẽ ri ke ke gé, ù tỹ Topẽ vĩ ki króm mũ ag,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ kóho tỹ tũg' he
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)*

²² Kejẽn tóg canoa kãra rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kĩ tóg ag mỹ: “mũ nỹ, goj nig kafã ù ra,” he mũ. Kĩ ag tóg mũ mũ, canoa kãmĩ.

²³ Ag mũn ki Jesus tóg nũr mũ sir. Kĩ vãhã kóho jũ tóg kraug he mũ sir. Króg ke tóg mũ sir, kóho ti. Kĩ goj tóg canoa kãki krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. Kĩ tóg ag mỹ ag kãgter ha mẽ tĩ.

²⁴ Kĩ ag tóg ti rĩn mũ mũ. Ti mỹ ag tóg: “Senhor', Senhor',” he mũ. “Ëg mỹ ãg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he ag tóg ti mỹ. Kĩ tóg rĩr mũ sir. Kĩ tóg kóho mỹ vĩ mũ, goj mỹ ke gé, goj vóg nén ãn mỹ. Kĩ tóg krỹg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir.

²⁵ Kĩ tóg ag mỹ ke mũ. “Ajag tỹ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nẽ?” he tóg. Kĩ ag tóg kanẽ jur nýtĩ nĩ. Ag mỹ tóg e tĩ, kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti jykre tóg ãg mỹ e tĩ,” he mũ. “Kóho mỹ tóg vĩ mũ, Kĩ tóg ki hã ke mũ, kóho ti, goj ti ke gé,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ.

*Jesus tỹ ùn jagrẽ kórég tỹ há' he
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)*

²⁶ Kóho tỹ tũg' hen kỹ ag tóg Gerasa ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig kafã ù tá tóg nĩ, ga tỹ Galiléia to hã.

²⁷ Kĩ tóg canoa kãki kãkutẽ mũ, Jesus ti. Kĩ ù tóg ti kato tẽ mũ, cidade tá ke ù, hã ra tóg jagrẽ kórég tỹ hẽn ri ke nĩ. Si há tóg tĩ ha, ti jagrẽ e nĩ ti. Kĩ tóg kur tũ nĩ. Kato r tóg nĩ. Ìn tũ ti nĩ gé. Vẽnh kej tá tóg jẽgtĩ, pãró tỹ vẽn h kej tá.

²⁸ Ën tóg Jesus kato tẽ mũ. Kĩ tóg ti krém mũg ke mũ. Prẽr kỹ tóg: “!..ã isỹ hẽ ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ. “!..Kynhmỹ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mỹ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg, prẽr kỹ, ùn jagrẽ kórég ãn ti.

²⁹ Hã ra Jesus tóg Nén-Kórég mỹ: “ti ki pa jẽg,” he ja nĩ, hã kỹ tóg prẽr mũ. Ti ki vĩrĩn ke', ti ki vĩrĩn ke' tỹ hẽn ri ke

han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Kĩ ti mré ke ag tóg ti se ja nĩgtĩ gé, ti mrĩnh kỹ, ferro tỹ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé. Hã ra tóg ã se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Kĩ Nén-Kórég ag tóg ãmã tũg ja ra ti tĩn ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg vẽn h kej mũ tĩgtĩ, ùn jagrẽ kórég ãn ti.

³⁰ Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ã jiji hẽ ri ke tĩ?” he mũ. Kĩ tóg: “Mil,” he mũ. Nén-Kórég tỹ hẽn ri ke ag tỹ tóg jagrẽ nĩ, hã kỹ tóg: “Mil,” he mũ.

³¹ Kĩ ag tóg Jesus mỹ to vĩ mũ, Nén-Kórég ag, ti tỹ nũgme ra ag jẽgnẽg tũ nĩ jé, inferno ra.

³² Hã ra porco tỹ hẽn ri ke tóg tá jẽg nýtĩ nĩ, pãnónh tá. Kĩ Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ to vĩ e han, ti tỹ ag mỹ: “ha porco ki ge jẽg, ge kỹ,” he jé. Kĩ tóg ag mỹ ke mũ.

³³ Kĩ ag tóg ãn ki kãpa mũ sir, Nén-Kórég ag. Porco ag ki ag tóg ge mũ sir. Kĩ porco ag tóg mer ki re mũ, rãn ki, goj nig ra. Goj ki ag tóg vãr mũ sir. Nãgnãr kỹ ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

³⁴ Kĩ ù tỹ porco ki rĩr tĩ ag tóg vэг mũ. Kĩ ag tóg pétẽ mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén mũ, ãmã kãsir mũ hã ke gé.

³⁵ Kĩ tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, ag vĩ mẽg mũ ag. Ag tỹ nén ãn ve sór vẽ. Ra mũ kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ. Kĩ ag tóg ti vэг mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ti. Nĩ tóg mũ ha, Jesus rã hã. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Kĩ ag fe tóg jũrũn ke mũ sir.

³⁶ ù tỹ Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ vэг mũ ãn ag tóg kãmén kãn mũ sir, ù tỹ ùri ti venh kãmũ mũ ãn ag mỹ. ùn jagrẽ kórég tó ag tóg mũ, ag mỹ, Jesus tỹ ti han ja ti, porco kãgter ja ti ke gé.

³⁷ Kĩ tá ke ag tóg ti mỹ to vĩ mũ, Jesus mỹ, ti tỹ tá kãkutẽ jé. Gerasa tá ke kar ag tóg kanẽ jur nýtĩ, hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tĩg kỹ tóg ãg mỹ há tĩnh mũ,” he mũ. Kĩ tóg canoa kãra rã kỹ tĩg sór mũ, ti mré mũ tĩ ag mré.

³⁸ Kĩ ùn jagrẽ kórég ja tóg ti mỹ to vĩ e han mũ, “nhỹ ã mré tĩg mũ,” hen kỹ, Jesus mỹ. Hã ra Jesus tóg ti pẽre tĩg jãvãnh nĩ.

39 “Ā jamā ra vÿn ké,” he tóg ti mÿ. “Tá ag mÿ kāmén nÿ, Topē tÿ ā tÿ há' he ja tag ti,” he tóg, Jesus ti. Kÿ tóg tÿ mÿ sir, ùn jagrē kórég ja ti. Cidade kar mÿ tóg tÿ mÿ. Ag mÿ tóg kāmén mÿ sir, Jesus tÿ ti tÿ há' he ja ěn ti.

*Jesus tÿ Jairo kósin fi rÿn mǎn
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)*

40 Kÿ Jesus tóg vÿn ke mÿ, nig kafā ù ra. Kÿ tóg vĕnh e ěn mÿ sér tÿ, ag tÿ ti ven kÿ. Ti jāvānh ja ag tóg nÿ, hā kÿ tóg ag mÿ sér tÿ, ag tÿ ti ven kÿ.

41 Kÿ vāhā ù tóg ti ki jun mÿ, Jesus ki. Israel ag vĕnh kanhrān jafā to pā'i vĕ, ti jyjyn hā vÿ: Jairo, he mÿ. ěn tóg Jesus krĕm mÿg ke mÿ, ā jakrÿ tÿ tóg jĕ mÿ, kÿ tóg ti mÿ vÿ mÿ, ti tÿ ti ĩn ra tÿg jé, Jesus ti.

42 Ti kósin pir fi vÿ kaga tāvÿ nÿ, kÿ fi kaga tāvÿ ěn vÿ fi tén sór mÿ. Kri prÿg tÿ 12 (ke) fi nÿ, Jairo kósin pir ěn fi. Kÿ tóg ti mré tÿ mÿ, Jesus ti.

Ti tÿg kÿ ùn e ag tóg ti nón mÿ mÿ.

43 Kÿ ag kā ù fi tóg ag pétĕm mÿ. Kyvĕnh krÿg tÿ han kÿ fi tóg nÿ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. Hā ra ag tóg fi kaga tÿ hĕ ri ke ja tÿ nÿ, ag tÿ fi kygtāg mÿ ra, médico ag.

44 ěn fi tóg ti nón ti kur mráj vóg mÿ. Kÿ vĕšmĕr fi kyvĕnh tóg tÿ' he mÿ.

45 Kÿ Jesus tóg: “Û nÿ inh kur vóg?” he mÿ. Hā ra vĕnh kar tóg: “inh hā tÿ vĕ, inh hā tÿ vĕ,” he mÿ. Kÿ Pedro tóg ti mÿ vÿ mÿ, Jesus mré mÿ tÿ ag kar ke gé. Ti mÿ ag tóg: “ā kur mĕ kǎn ěg tóg, hā ra ā tóg: “Û nÿ inh kur vóg?” he mÿ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

46 Hā ra Jesus tóg: “vó,” he mÿ. “Û tóg inh kur vóg,” he tóg. “Inh kuprÿg tóg inh ki kǎtĕre, hā kÿ sóg ki kanhrān mÿ,” he tóg.

47 Kÿ ùn tÿtá ěn fi tóg to jykrĕn mÿ sir. “Ti hÿn tóg inh vé,” he fi tóg. Hā kÿ fi tóg jÿrÿn ke kÿ kǎtÿ mÿ. Jesus krĕm fi tóg mÿg ke mÿ. Kÿ fi tóg ti mÿ tó kǎn mÿ, vĕnh kar rÿnve. Ti mÿ fi tóg ā kaga ja ěn kāmén kǎn mÿ, fi tÿ ti kur vóg ja ěn ti ke gé, fi tÿ há' he ja ti ke gé. “Isÿ ā kur vóg kÿ sóg vĕšmĕr há' hé,” he fi tóg, Jesus mÿ.

48 Kÿ tóg fi mÿ vÿ há han mÿ, Jesus ti. “Inh kósin’,” he tóg. “Ā tÿ inh ki rā kÿ ā tóg há' hé. Ha tÿg, jatun mÿ. Há ā tóg nÿ ha,” he tóg fi mÿ, fi han kar kÿ, Jesus ti.

49 Ti tÿ ver fi mré vĕmén jĕ ra ù tóg jun mÿ, pā'i tÿ Jairo ěn ĩn tá. “Ā kósin fi hur ter,” he tóg, pā'i mÿ. “Tÿg ja fi tóg nÿ ha,” he tóg, Jairon mÿ. “Hā kÿ ti mÿ: kunÿg, he mǎn tÿg nÿ, ti kutān mǎn tÿg nÿ,” he tóg.

50 Hā ra Jesus tóg mĕg mÿ, kÿ tóg ti mÿ: “mÿmĕg tÿg nÿ,” he mÿ. “Inh vÿ hā kri fimnÿ, kÿ ā kósin fi tóg há' hĕnh mÿ,” he tóg.

51 Kÿ ag tóg mÿ kÿ ti ĩn tá junjun mÿ sir, Jairo ĩn tá. Kÿ Jesus tóg ag tÿ ĩn kǎra ge kamĕg mÿ. “Pedro vÿ ĩn ra rānh mÿ, inh mré, João ke gé, João kǎke tÿ Tiago ke gé, gÿr fi panh ke gé, fi mÿnh fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

52 Hā ra ùn e fag vÿ tá nÿtÿ nÿ gé, kygfÿ fag nÿtÿ nÿ, vĕšÿrĕnh kÿ, Kÿ Jesus tóg fag mÿ: “kygfÿ tÿg ra,” he mÿ. “Fi pi(jé) ter mÿ'. Fi nÿr vĕ,” he tóg.

53 Hā ra fag tóg ti nÿg mÿ. Fi ter ki kanhró fag tóg nÿtÿ, hā kÿ fag tóg ti nÿg mÿ. Hā ra Jesus tóg fag mÿ: “ha mÿjĕg,” he mÿ.

54 Fag mÿn kar kÿ Jesus tóg fi nÿgé kǎgmÿg mÿ, kÿ tóg prĕr mÿ sir. “!..Nÿ ra, já..!” he tóg, jamā hár(a).

55 Kÿ fi kuprÿg tóg fi to vÿn ke mÿ. Nÿ fi tóg mÿ sir, mÿr, ha mĕ, ùn ter mÿ ěn fi. Kÿ Jesus tóg fag mÿ tó mÿ, fag tÿ fi mÿ vĕjĕn ven jé.

56 Kÿ tóg fi han mÿ fag mÿ e tāvÿ tÿ sir. Hā ra Jesus tóg fag mÿ tó mÿ, fag tÿ ù mÿ tó tÿg jé, fi rÿr mǎn ja tag ti. Hā ra tóg fi ter mÿ ra fi rÿn, Jesus ti.

9

*Jesus tÿ ā mré mÿ tÿ ag jĕgnĕ
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)*

1 Kÿ Jesus tóg ù tÿ 12 (ke) ag jé prĕr mÿ, ti tÿ ùn vin mÿ ěn ag, ag vĕnh mǎn jé. Ag vĕnh mǎn kÿ tóg ag tar han mÿ sir, ag tÿ vĕnh jagrē kórég pan jé, ag tÿ ùn kagyga ag tÿ há' he jé gé.

2 Kÿ tóg ag jĕgnĕg mÿ sir, ag tÿ Topē tÿ tÿ ěg pā'i nÿ ěn kāmén jé, vĕnh kar

mỹ, ag tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he kãn jé gé.

³ Hã kỹ tóg ag mỹ ke mũ sir. “Ajag mũn kỹ nén ù ma mũ tũg nĩ, vátó va mũ tũg nĩ, sacon ke gé, bolsa ên, pão ke gé, jãnkamy ke gé. Kur régre rĩnh tũg nĩ gé,” he tóg.

⁴ “Ajag tỹ ìn ra ge mũ hã ki nũgnũr' hemnĩ, hã ki ajag tỹ kurã ki kãpanh ke tá krỹg nĩ,” he tóg.

⁵ “Ag tỹ ajag mỹ: “kãge jẽg ra,” he jãvãnh nĩn kỹ tá kãpamnĩ. Tá kãpa kỹ ajag pẽn hã kykũnhkũnh nĩ, ag tỹ to ki kanhró nỹtĩ jé sir, Topẽ tỹ ag tovãnh ken ki,” he tóg, Jesus ti.

⁶ Ti tỹ ag jẽgnẽnh kỹ ag tóg mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. Êmã kar mũ ag tóg mũ sir. Topẽ kãmén ag tóg mũ mũ sir. Ùn kagyga ag tỹ há' he kãn ag tóg mũ gé sir, fag ke gé.

Jesus kãmẽ tỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e (Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Kỹ pã'i mág tỹ governador tỹ Herodes vỹ mẽg mũ sir, Jesus tỹ nén han mũ ti. Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ ti tỹ ne to jykrén ke tóg tũ tĩ. Hã ra ù ag tóg Jesus to: “João Batista vẽ,” he tĩ. “João hỹn tóg ã ter kỹ rĩr mãn,” he ag tóg tĩ, Jesus to.

⁸ Jo ù ag tóg ti to: “Elias vẽ,” he tĩ gé. “Ti hỹn vẽn ven mãn, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ên, Elias ti,” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Kỹ ù ag tóg ti to: “vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù hỹn rĩr mãn,” he tĩ gé.

⁹ Hã jẽmẽ tóg, Herodes ti, kỹ tóg to jykrén kỹ: “João mỹ vó?” he mũ, Jesus to. “Hã ra sóg João krĩ kym, kỹ tóg tũ' he mũ. Kỹ ù nẽ, hỹn'?” he tóg. “Nén han vãnh tỹ hẽn ri ke hyn han tóg huri. Ù nẽ, hỹn'?” he tóg. Herodes ti. Kỹ tóg kejẽn ti ve sór mũ, ti tỹ ti mỹ e tĩn kỹ, hã ra Jesus vỹ ti venh tĩ tũ nĩ.

Jesus tỹ ù tỹ 5 mil (ke) ag jẽn (Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰ Kejẽn Jesus tỹ ùn vin mũ ag vỹ Jesus to vỹnvỹn ke mũ, ti tỹ ag jẽgnẽ ja ên tá. Ti mỹ ag tóg kãmén mũ sir, ag tỹ nén han ja ên kar ti. Kỹ tóg ag mré vẽn pēju kỹ tĩ mũ, êmã tỹ Betsaida ra, vyr mỹ ag mré vẽnén jé.

¹¹ Hã ra ùn e ên ag tóg mẽg mũ, Jesus tĩg ti, kỹ ag tóg ti nón mũ mũ. Ag tỹ ti pêtẽm kỹ tóg ag mỹ vỹ há han mũ, Jesus ti. Ag mỹ tóg kãmén mũ, Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ sór ti. Ag kãmĩ ùn kagyga tỹ há' he tóg mũ gé, fag mré hã.

¹² Ti tỹ ag mỹ tó jẽ ki tóg rãké nỹ sir, kỹ ù tỹ 12 (ke) ag tóg Jesus to kãmũ mũ. Ti mỹ ag tóg: “ã tỹ ag jẽgnẽnh há tóg tĩ,” he mũ, “ag tỹ êmã kar mũ mũ jé, pão comprar he jé, tá nũgnũr jé ke gé. Tag ki tóg êmã tũ nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ.

¹³ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Ha inhhã ag jẽn,” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra vẽnẽn tóg êg mỹ tũ tĩ,” he mũ. “Pão tỹ 5 (ke) hã vỹ ki nỹtĩ, pirã régre mré ke gé. Êg mỹ ag jo comprar henh mũ vỹ, vẽnẽn ti?” he ag tóg, Jesus mỹ.

¹⁴ Ù tỹ mil tỹ 5 (ke) ag vẽ, ag tãvĩ, fag mré tó tũ ra. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé, gĩr mré ke gé.

Ag tỹ ti mỹ ke kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ag mỹ tugtó, ag nĩgnĩ jé,” he mũ, “ag tỹ vẽn nĩkrén jé, ù tỹ 50 (ke) pãte ù tỹ 50 (ke) ù pãte nĩgnĩ jé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

¹⁵ Kỹ ag tóg ke mũ sir. Kỹ vẽn kar tóg nĩgnĩ mũ sir.

¹⁶ Kỹ tóg pão tỹ 5 (ke) in gég mũ, pirã régre ên mré. Kỹ tóg kanhkã ki êvãnh mũ, kỹ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir. Kỹ tóg pão vẽn kãpópãm mũ sir. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ ùn e ên mỹ vẽn kãpópãm jé, pirã ên mré hã.

¹⁷ Kỹ vẽn kar tóg ko kãn kỹ funfór mũ sir. Kỹ ag tóg ti ke ên gég mũ. Kẽj tỹ 12 (ke) fãn tóg, vẽnẽn mru ên ti. Hã kỹ Jesus tóg pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e ag fónfãn ja nĩgtĩ.

Pedro tỹ Jesus tó (Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kejẽn Jesus tóg Topẽ mré vỹ mũ, ã pin kỹ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nỹtĩ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ ke mũ. “Ag iso hẽn ri ke tĩ?” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

¹⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “ù ag vỹ: João Batista vẽ, he tĩ, jãvo ù ag vỹ: Elias vẽ, he tĩ gé, jãvo ù ag vỹ: vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ

ũ vỹ rĩr mǎn, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỹ.

²⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “ag jǎvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mũ. Kĩ Pedro vỹ ti mỹ kǎmẽn mũ. “Tỹ ã Cristo nĩ, Topẽ tỹ ẽg mỹ ùn jẽnẽg mũ ẽn vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²¹ Kĩ tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, Jesus ti, ag tỹ ù mỹ tó tũ nĩ jé ver, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ẽn.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó vén
(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)*

²² Kĩ tóg ag mỹ kǎmẽn mũ. “Tỹ sóg ẽprǎ ke fi kósin ẽn nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vẽ,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vẽ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag ke gé, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vẽ. Kurǎ tǎgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mǎn mũ hǎ ra,” he tóg, Jesus ti.

²³ Kĩ Jesus tóg vẽn kar mỹ tó mũ. “Ãjag tỹ inh mré kǎmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovǎnh nĩ, ãjag tỹ isũ tǎvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tũg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemnĩ. Vẽn nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurǎ kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ,” he tóg.

²⁴ “Ãjag tỹ ãjag jykre hǎ han sór kỹ ãjag tỹ nũgme ki vǎr ke vẽ. Jǎvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovǎnh kỹ ãjag krenkren ke vẽ, ãjag kǎgter ke mũ (hǎ) ra.

²⁵ ãjag tỹ ga kri mũn kỹ ãjag tóg nén kar ganhar he sór mũ. Kỹ ãjag kuprĩg vỹ vǎfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ sir, ãjag rico tǎvĩ nỹtĩ ra. Ganho há venh ke tũ ãjag tóg ke mũ, gen kỹ.

²⁶ Iso mỹ'ǎg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tỹ ùri iso mỹ'ǎg kỹ sóg ãjag to mỹ'ǎg ke mũ gé, inh kǎtĩg mǎn ken kỹ. Tỹ sóg ẽprǎ ke fi kósin ẽn nĩ. Sĩnvĩ ti nĩnh mũ, inh kǎtĩg mǎn kỹ, inh jóg tỹ inh jẽnẽn kỹ, ti tỹ isỹ ùn mág han kỹ. Kỹ ti tỹ jẽnẽ jafǎ ag vỹ inh mré kǎmũnh mũ gé, Topẽ tũ ag. Ẽn kǎ sóg ãjag to mỹ'ǎg ke mũ, ãjag tỹ ùri iso mỹ'ǎg kỹ,” he tóg.

²⁷ “Ki hǎ sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag kǎmĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke

mũ, ag ter ke to hǎ, tag ki ẽg mré nỹtĩ ù ag,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ vẽn ven ù han
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)*

²⁸ Jesus tỹ tag tó kar kỹ kurǎ tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kỹ tóg kejẽn ag mỹ: “mũ nỹ, vyrmỹ,” he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, João mỹ ke gé, Tiago mỹ ke gé. Ag hǎ mré tóg tĩ mũ, pǎnónh ra, Topẽ mré vẽnẽn jé.

²⁹ Tá jun kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg vǎhǎ vẽn ven ù han mũ, vẽn ven kupri han tóg mũ. Ti kur tóg kóprėj nĩ, kókov tóg nĩ, ti kur ẽn ti.

³⁰ Kỹ ùn régre ag tóg vǎhǎ tá vẽn ven mũ sir. Kỹ ag tóg Jesus mré vẽnẽn mũ sir. Moisés vẽ, Elias mré hǎ, ùn régre ẽn ag.

³¹ Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé, Moisés mré Elias ti. Jesus mré ag tóg vẽnẽn mũ, ti ter ken kǎmẽn ag tóg mũ sir, ti tỹ Jerusalém tá ter ke mũ ẽn ti.

³² Pedro ag mỹ tóg nũr há tǎvĩ tĩ, ge ra ag tóg ag vég mũ sir, ag mỹ nũgnũr há (hǎ) ra. Hǎ kỹ ag tóg Jesus tỹ ag mỹ vẽn ven ù han mũ ẽn vég mũ sir, ti kókov ẽn ti, ti mré vẽnẽn mũ ag ke gé.

³³ Kỹ ù tỹ Jesus mré vẽnẽn kỹ nỹtĩ ag tóg mũ sór mũ sir. Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg há nĩ,” he tóg. “Ẽg tỹ tag ki pǎjó tǎgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé,” he tóg, Pedro ti. Hǎ ra tóg krĩ tũ nĩ, hǎ kỹ tóg pǎjó tó mũ.

³⁴ Pedro tỹ ver ti mỹ vẽnẽn kỹ kanhkǎ góg vỹ ag kri rũm ke mũ sir. Kỹ ag tóg kamẽgmẽg mũ, kanhkǎ góg ẽn ti.

³⁵ Kỹ vẽn vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkǎ góg ẽn kǎtǎ, kỹ tóg: “inh kósin hǎ vẽ,” he mũ. “Inh fe pẽ hǎ vẽ,” he tóg. “Ti vĩ jẽmẽ ra,” he tóg, vẽn vĩ ti, Topẽ ti.

³⁶ Ag tỹ tag mẽ kar kỹ Jesus tóg ã pir mỹ tá jẽ nĩ sir. Ti mré vẽnẽn ja ẽn ag ve mǎn tũ ag tóg nĩ sir, Pedro ag. Kỹ ag tóg mũ mũ. Hǎ ra ag tóg ù mỹ tó tũ nĩ ver, ag tỹ nén ve ja ti. Tỹ vẽnẽn tũ ag tóg nĩ ver, ag tỹ kanhkǎ tá vẽn jykre ve ja ẽn ti.

Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Tỹ vaj kỹ ag tóg pãnónh ẽn tá kãre mũ, Jesus mré. Kỹ ag tóg ù tỹ hẽn ri ke ag vigvég mũ sir. Jesus kato ag tóg kãmũ mũ.

³⁸ Kỹ vãhã ù tóg ag kãmĩ prẽr mũ, ha mẽ. “!..Senhor.!” he tóg. “!..Inh kósín ve ra..! Inh kósín pir vẽ.

³⁹ Jagrẽ kórég tí nĩ, ha mẽ. Kỹ tóg kejẽn tí kã vyryn ke tí, kỹ tóg prẽr tí, kỹ tóg tí ter tí han tí gé, kỹ tóg jãrãn mũ. Jãrãn kỹ tóg jũrũn' jũrũn' ke tí gé, kỹ tóg kejẽn tí tovãnh mũ sir, komẽr hã, tí rỹj kar kỹ.

⁴⁰ ã mré mũ tí ag mỹ sóg to vĩ mũ vẽ, ag tỹ tí jagrẽ kórég tag kutẽm jé, hã ra ag tóg tí tỹ hẽn ri ke tũ nĩ,” he tóg, tí panh tí, Jesus mỹ.

⁴¹ Kỹ Jesus tóg tí mỹ: “ãjag ne tóg inh ki ge há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tí nĩ? Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩg nĩ?” he tóg. “Inh mỹ tí pére kãtĩg nĩ,” he tóg, Jesus tí, tí panh mỹ.

⁴² Kỹ ag tóg tí pére kãmũ mũ. Tí jun kỹ tí jagrẽ tóg tí kã vyryn ke mũ. Tí tỹ jũrũn', jũrũn' ke han tóg mũ sir. Kỹ Jesus tóg tí jagrẽ mỹ vĩ jũ han mũ, tí tỹ tí ki kãkutẽ jé. Hã ki tóg kyrũ ẽn tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg tí panh mỹ: “té,” he mũ sir.

⁴³ Kỹ tóg vẽnũ kar mỹ e tãvĩ tí. “Topẽ ne tóg tỹ ùn mág tãvĩ nĩ', tí jykre tóg há tãvĩ nĩ,” he ag tóg mũ sir, ag tỹ Jesus tỹ nén han mũ to jykrén kỹ.

Jesus tỹ ã jagtar ke tó mãn
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tí ag mỹ:

⁴⁴ “ha mẽ há han,” he mũ. “Èprã ke fĩ kósín ẽn vĩ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vẽ,” he tóg. “Èprã ke ag vĩ ãjag tỹ inh kí nén han sór mũ ẽn han ke mũ,” he tóg, Jesus tí.

⁴⁵ Hã ra tóg ag tỹ tí tỹ ã ter ke kãmén tag to jykrén tũ nĩgtĩ. Ag tỹ to jykrén mũ ra ag tóg kí kãtĩg nỹtĩ. Kỹ ag tóg ãjag tỹ tí kí jẽmẽ sór mũ ra tí kamẽg mũ gé, hã kỹ ag tóg tí mỹ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he tũ nĩ, Jesus mỹ.

Ûn mág
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Kejẽn Jesus mré mũ ag vĩ jagnẽ mỹ vĩ jũ han mũ. “Èg kã ù tỹ hẽn nỹ jagnẽ kãfór nĩ?” he ag tóg jagnẽ mỹ. Tag to ag tóg jagnẽ mỹ vĩ jũ han mũ.

⁴⁷ Hã ra Jesus tóg vég mũ, ag tỹ nén to jykrén mũ tí. Kỹ tóg gĩr jé prẽr mũ, tí tỹ tí mré jẽ jé.

⁴⁸ Kỹ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Gĩr tỹ ge jẽ'ỹn nĩ, tí to há nỹtĩmnĩ, isugnĩn,” he tóg. “Ãjag tỹ isugrĩn tí to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé sir. ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ ãjag tóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ to há nỹtĩ gé sir. Kỹ ãjag tỹ ẽgno kar vĩ tỹ ãjag mág kãfór kar nĩnh mũ, ha mẽ, ãjag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór kỹ. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus tí, ag mỹ.

Û tỹ ẽg kato tẽ tũ ag
(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Kỹ João tóg Jesus mỹ: “Senhor',” he mũ. “Û ve ẽg tóg vẽnũ jagrẽ pan tí, ã jiji tó kỹ, ẽg tỹ ùn vég mũ ẽn tí,” he tóg, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ẽg mré tí tũ nĩgtĩ, hã kỹ ẽg tóg tí mỹ: “vẽnũ jagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João tí, Jesus mỹ.

⁵⁰ Kỹ Jesus tóg tí mỹ: “ũ mỹ: “vẽnũ jagrẽ kórég pan tũg nĩ,” he tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ ẽg kato tẽ tũ nĩn kỹ ẽg mré ke vẽnũ sir,” he tóg, Jesus tí, João mỹ.

Samaria tá ke ag tỹ Jesus mỹ: “kãrã ra,” he sór tũ

⁵¹ Kejẽn Jesus ter ke kurã tóg kakó nĩ sir. Kỹ tóg to jykrén kỹ Jerusalém ra tĩg sór mũ, ag tỹ tá tí tén jé. Kỹ tóg tĩg kỹ ù ag jẽgnẽg mũ, vẽnũ jo, ag tỹ tí jun ke tó jé, cidade kãsir tá.

⁵² Kỹ ag tóg mũ mũ, ag tỹ tón jé. Kỹ ag tóg cidade sĩ ù kí jun mũ. Samaria tá ke ag jamã ù vẽnũ. Tá ag tóg tí nũr ke ve sór mũ.

⁵³ Hã ra tá ke ag tóg ag mỹ nenh mũ. Ag mỹ ag tóg: “ãjag tỹ hẽn ra mũ nẽ?” he mũ. Kỹ ag tóg: “Jerusalém ra,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ, hã kỹ ag tóg ag mỹ cama ven sór tũ nĩ.

⁵⁴ Kỹ Tiago tóg jũ mũ, João ke gé, Jesus mré mũ tí ag. Kỹ ag tóg Jesus

mỹ: “Senhor;” he mũ. “Ëg mỹ tóg há nỹnh mũ, ãg tỹ Topẽ mỹ: “kanhkã tá pĩ tỹ ag pũn nĩ,” hen kỹ. Mỹ ã mỹ há nỹnh mũ?” he ag tóg. “Ëg tỹ Elias tỹ nén han ja ên han há tóg tĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ.

⁵⁵ Hã ra Jesus tóg ag jé vĩrĩn ke kỹ ag mỹ: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Topẽ jykre pijé', ãjag tỹ nén han sór mũ tag ti. Inh pi(jé) ag tũg sór mũ'. Isỹ ag kren han sór vẽ jãvo, hã jé sóg kãtĩ mũ, inh, hã vỹ: tỹ sóg ãprã ke fi kósin ên nĩ, he mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

⁵⁶ Kỹ ag tóg cidade ù ra mũ mũ, tá nũgnũr jé sir.

*Ëg tỹ Jesus mré mũnh ke
(Mt 8.18-22)*

⁵⁷ Ag mũn kỹ ù tóg Jesus mỹ: “sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Ã tỹ hên ra tĩg kỹ sóg ã mré tĩg ke mũ,” he tóg.

⁵⁸ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Ïn tũ sóg nĩ. Mĩg vỹ kré nỹtĩgtĩ, jēsĩ vỹ jagfe nỹtĩgtĩ gé, ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin ên nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹ Kỹ Jesus tóg kejẽn ù mỹ: “mũ nỹ, inh mré,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ: “inh hỹn ver tĩg mũ ha, sỹ inh panh ter kỹ ga ki ti fón jé ver,” he mũ.

⁶⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Inh ki ge tũ ag vỹ ã panh kej han mũnh mũ. ã tỹ inhhã inh mré tĩg há tóg tĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ên kãmén jé,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁶¹ Kỹ ù tóg ti mỹ ke mũ gé sir, Jesus mỹ. “Sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he tóg. “Hã ra sóg inh jamã ra tĩg sór mũ ver, sỹ inh mré ke fag mỹ isĩg ke tó jé,” he tóg, Jesus mỹ.

⁶² Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ gé. “Ëg tỹ arado tỹ ga kũm kỹ ãg pi(jé) vỹsyjãm êvãnh tĩ’,” he tóg. “Ge ti nĩ, ã tỹ inh mré tĩg sór kỹ. Inh mré ã tóg tĩg mũ. ã tỹ ã tũ han sór tĩn kỹ ã tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ tá krỹg ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ù tỹ ti mré tĩg sór mũ mỹ.

10

Û tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus vĩ kãmén mũ

¹ Kỹ Jesus tóg ù ag vin mũ gé sir, ù tỹ 70 (ke) ag. Kỹ tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag tỹ ti jo mũ jé. Ûn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg ke mũ, ag tỹ ãmã kar mũ Topẽ kãmén mũn jé, cidade kar mũ ke gé. Ag nón tóg ra tĩg sór mũ gé, Jesus ti.

² Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ ag tóg ãkré ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ ùn mỹ tónh ke mũ ag,” he mũ. “Kejẽn ãg jakré tóg éhé nỹgtĩ, hã ra ag pipir nỹtĩ, ù tỹ krenh ke mũ ag. Kỹ ag tóg ãjag tỹ krég mũ (hã) ra kre kãn tũ nĩgtĩ sir. Ge ti nĩgtĩ, inh vĩ ti. Ûn e ag tóg inh ki ge sór mũ nĩ, hã ra ù tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg. “Hã kỹ Topẽ mré vĩmnĩ, ti tỹ ù ag jẽgnẽn jé, ag tỹ ag mỹ tugtón jé, ti vĩ ti,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

³ “Ha mũjẽg. Ha vé, carneiro krẽ vỹ vẽnh jy nĩgãn ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mãn sór kỹ. Mé krẽ ên ri ke ãjag nỹtĩ, hã ra sóg ãjag jẽgnẽg mũ, kỹ Topẽ vỹ ãjag jy nĩgãn mũ,” he tóg.

⁴ “Kỹ ãjag mũn kỹ saco ma mũ tũg nĩ, bolso ên, jãnkamy tũ ke gé, pẽn né vẽnh kafã gé(g) mũ tũg nĩ gé, pẽn to ró ên. Kỹ ãjag tỹ ù ven kỹ ti mỹ: “ã mỹ há?” he tũg nĩ gé. Jatun mỹ mũmnĩ,” he tóg.

⁵ “Kejẽn ãjag tóg ãmã ù tá junjun ke mũ. Kỹ ãjag tỹ ïn ù ra ge kỹ tá ke fag mỹ: “Topẽ jé ãjag ki rĩr, kỹ ãjag jé jatun mỹ nỹtĩ nĩ,” hemnĩ fag mỹ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

⁶ “Kỹ tá ke ù tỹ inh ki rã kỹ tóg jatu' he mũ sir, ti tỹ tỹ Topẽ kósin nĩn kỹ. Tá ke ù tỹ inh ki rã jãvãnh nĩn kỹ tóg jatu' he tũ nĩ sir. Ti jãvo ãjag tóg jatu' he mũ sir inhhã.

⁷ Ïn ên krẽm nũgnũrmnĩ, ãjag tỹ kãra ge ja ên krẽm. Fag tỹ ãjag mỹ nén nĩm mũ ên komnĩ gé. Ûn rãnrãj han mũ ên tóg ti kaja venh ke mũ, ti rãnrãj kaja ti, hã kỹ ag tóg ãjag jẽn ke mũ sir, vẽnh kaja jé. Ïn ù kãra ge tũg nĩ, ãmã ên tá.

⁸ ãjag tỹ ãmã ù tá junjun kỹ ïn pir krẽm nỹtĩmnĩ, tá ke ag tỹ ãjag mỹ: “kãge ra,” hen kỹ. Ag vỹjẽn hã komnĩ.

⁹ Ûn kagyga ag tỹ há' hemnĩ. Ag mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ãjag pã'i nĩnh mũ, ùn ri,”

hemnĩ.

¹⁰ Kejẽn ẽmã ù tá ke ag tóg ãjag mỹ: “kãge ra,” he jãvãnh nỹtĩnh mũ. Kỹ ẽmã ẽn fĩn rãm kỹ ag mỹ tag tómnĩ, ha mẽ:

¹¹ “ha vé, ẽg pẽn nug hã kykũnh ẽg tóg mũ, ãjag tỹ ẽg kavénh tũ nĩ jé,” hemnĩ. “Ge ra ẽg tóg ãjag mỹ tó mũ, ẽg tỹ ãjag mỹ nén tónh kãmũ jan ki, hã vỹ: “Topẽ vỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh mũ, ùn ri,” he mũ,” hemnĩ ag mỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Ha mẽ, kurã tỹ ẽgno ki ag tóg vêsỹrénh ke mũ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh kỹ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vêsỹrénh kãfór han jé ag tóg ke mũ, kurã ẽn kã, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

*Jesus tỹ ù ag mỹ vĩ kónãn
(Mt 11.20-24)*

¹³ Kĩ tóg: “sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mỹ tag tó sór mũ gé, ha mẽ. Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Èg tỹ nén han vãnh tỹ hẽn ri ke hyn han isóg ãjag mỹ, milagre tỹ hẽn ri ke, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ẽg tỹ nén han vãnh ẽn hyn han tũ nĩ. Sỹ tá milagre hyn han mũ ra ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh mũ vễ, vãsỹ,” he tóg. “Ãjag jykre pãno to ag jykrén ke mũ vễ, kygfỹ ag mũ vễ, ag mỹ ti e tĩnh mũ vễ, sỹ ag mỹ tó mũ ra. Ag jãvo ãjag tóg tovãnh sór tũ nĩ', to jykrén sór tũ pẽ nĩ',” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Tiro tá ke ag vỹ vêsỹrénh kãn ke mũ, kurã tỹ ẽgno ẽn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Ag vêsỹrénh kãfór han jé ãjag tóg ke mũ jãvo, ha mẽ,” he tóg, Corazim tá ke ag to, Betsaida tá ke ag to ke gé.

¹⁵ Kĩ tóg: “sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór vễ, ha mẽ,” he mũ. “Uri tóg ver ãjag mỹ sér tĩ,” he tóg. “Kanhkã ve jé ẽg tóg ke mũ,” he ãjag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ jãvo, inferno ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã vỹ jẽmẽ jãvãnh mũ ag mỹ vi kónãn hã vễ.

¹⁶ Kĩ tóg ã mré ke ag mỹ tag tó mũ. “Û tóg ãjag vĩ mẽ sór mũ, ha vemnĩ,” he tóg. “Kỹ tóg sir inh vĩ mẽg mũ gé, ti tỹ ãjag vĩ mẽn kỹ. Û tóg ãjag vĩ mẽ sór tũ nĩ, ha vemnĩ. Kĩ tóg inh vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Ti tỹ inh vĩ mẽnh ke tũ nĩnh kỹ tóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ ẽn vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé sir, Topẽ vỹ ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tón hã vễ, ag tỹ ti vỹ kãmén mũ jé, kór há mũ, kuvar há mũ.

Kỹ ag tóg sir mũ mũ, ù tỹ 70 (ke) ẽn ag.

Û tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus to vỹnvỹn ke

¹⁷ Kejẽn ag tóg ti to vỹnvỹn ke mũ, kỹ ag tóg ti mỹ vĩ sér han mũ sir. “Senhor',” he ag tóg mũ. “Vẽn jagrẽ kórég ag vỹ ẽg vỹ ki han tĩ. ã jiji tó kỹ ẽg tóg ag mỹ vỹ tĩ, kỹ ag tóg ki hã han tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “vãsỹ inh Japo vé, ti tỹ kanhkã tá kãtère kỹ,” he mũ. “Ti fĩn rãm sóg, hã kỹ sóg ti fón. Ta tỹ kómkóm ke ri ke nĩ ja ti nĩ, ti kutẽ ja ẽn ti.

¹⁹ Ti kri ke vỹ tỹ inh nĩ. Ha vé, ãjag to sóg vãsãn mũ, pỹn tỹ ãjag kókén tũ nĩ jé, ãjag tỹ ti sãn mũ ra, pỹn kakrã ke gé, Nén-Kórég kar ag ke gé. Û vỹ ãjag kókén ke tũ pẽ nĩ gé.

²⁰ Hã ra tag to mỹ há nỹtĩ tũg nĩ ver. Tag vỹ tỹ nén ù tũ nĩ ver. Vẽn jagrẽ kórég vỹ ãjag vỹ han, vẽn kuprĩg ke gé. Hã ra tag to mỹ sér nỹtĩ tũg nĩ. Nén ù vỹ há pẽ nĩ, kỹ tag hã to mỹ sér nỹtĩmnĩ. ãjag jyjy vỹ ránrán kỹ nỹtĩ, Topẽ livron ki, kanhkã tá, ãjag tỹ kanhkã tá junjun jé. Kĩ tag hã to mỹ sér nỹtĩmnĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ùn kãsir ag to há
(Mt 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Kĩ tóg Jesus mỹ sér tĩ, hora ẽn kã. Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg ti mỹ sér tĩ: “jóg',” he mũ. “Tỹ ã tóg kanhkã tân ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ ẽprã ke ag kãfór nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Û tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ã tóg kãmén ja tũ nĩ. Û tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg. “Hỹ,

hã vë. Æ tÿ nén to jykrén mÿn hã vë, hã ký ã tóg ag hã mÿ ã jykre ti nÿm. Hã ra tóg há tâvÿ nÿ, jóg'," he tóg, Jesus ti.

22 Ký tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ: "inh jóg tóg inh mÿ tovãnh kãn, ã tÿ nén han ja kar ti," he mÿ. "Kÿ ù pi(jé) ti kósin ki kanhró nÿ'. Inh jóg ne inh ki kanhró nÿ'. Kÿ ù pi(jé) inh jóg ki kanhró nÿ gé'. Inh hã ne ti ki kanhró nÿ', isÿ tÿ ti kósin nÿn kÿ. Hã ra sóg ãjag mÿ ti kãmén jé kãtÿ mÿ, inh jóg ti. Isÿ tag to ùn kuprëg mÿ ag hã mÿ sóg ti kãmén tÿ, inh jóg ti," he tóg, Jesus ti.

23 Ký tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ nén ù kãmén mÿ gé. Vyr mÿ tóg ag mÿ ke mÿ, ký tóg: "ãjag hã ne vég mÿ', Topë jykre ti, hã ký Topë tóg ãjag ve há han mÿ," he mÿ. "Sér pë ti tÿ, ù tÿ ti jykre vég mÿ ag mÿ," he tóg, Jesus ti.

24 "Ki hã sóg tó mÿ, ha mÿ. Æ tÿ hën ri ke ag vÿ inh ve sór tâvÿ ja nÿtÿgtÿ, vãsÿ, ãjag tÿ ùri nén vég mÿ tag ti. Hã ra ag tóg inh mur ken jo kãgter kãn. Topë vÿ tó tÿ ag ja vë, pã'i mág ag ja vë, hã ký ag tóg ãjag tÿ nén vég mÿ ve sór tâvÿ ja nÿtÿgtÿ. Hã ra ag tóg ve ja tÿ nÿ, mÿ ja tÿ ag tóg nÿ gé, ãjag tÿ ùri nén mÿg mÿ ti. Æjag hã ne mÿg mÿ inhhã'," he tóg, Jesus ti, ti mré mÿ tÿ ag mÿ.

Samaria tá ke to comparação

25 Ký vãhã Topë vÿ to professor ù vÿ ag kãmÿ jëgnë mÿ, ký tóg Jesus ki jëmë sór mÿ. Ti tÿ ón ký ti vÿ mÿ sór vë, hã ký tóg ti mÿ: "Senhor'," he mÿ. "Inh hÿn hë ri kenh mÿ, isÿ rÿr krÿg ja tÿ ve jé?" he tóg, Jesus mÿ.

26 Ký Jesus tóg ti mÿ: "ne nÿ hÿn rán ký nÿ, Topë vÿ ki?" he mÿ. "Topë jykre tÿ ne han jé ã ke mÿ hÿn'?" he tóg. "To ke há ã tóg nÿ, ha inh mÿ tó," he tóg.

27 Ký tóg ti mÿ: "Topë vÿ tÿ ã kri ke nÿ, ký ti hã to há nÿmÿ, ti ki rã há han nÿ, ti to jykre pir nÿmÿ, ti to tar nÿmÿ, ti mÿ ã tÿ nén han mÿ kar ên han nÿ, ha mÿ. Ký ã régre kar ki rÿr nÿmÿ gé, ã tÿ vënh ki rÿr há han ri ke. Topë tÿ nén tón hã vë," he tóg, Topë vÿ to professor ti.

28 Ký Jesus tóg: "hÿ," he mÿ. "Ki hã ã tóg tó mÿ," he tóg. "Tag han ra, ký ã tóg rÿr krÿg ja tÿ venh ke mÿ," he tóg.

29 Hã ra tóg ti mÿ há tÿ nÿ, Jesus vÿ tag ti, hã ký tóg ti mÿ: "kÿ ù nÿ tÿ inh régre nÿ?" he mÿ.

30 Ký Jesus tóg ti mÿ tag tó mÿ, ha mÿ. "Kejën ù tóg nÿgtÿ. Hã ra tóg Jerusalém tá kãtÿg ký Jericó ra tÿ mÿ. Êpÿr jagma, êmÿn jagma ùn jykre kórég ag tóg ti jo vãjig mÿ, bandido ag. Ký ag tóg ti kãgmÿ ký ti kur kunÿg mÿ. Ti mrãnmrãn ag tóg mÿ. Ti tén kren ag tóg mÿ, ký ag tóg hã ki ti tovãnh kar mÿ mÿ sir, ti tÿ mãn kãn ký. Ký tóg tá nÿ nÿ sir.

31 Ti tÿ tá nÿ ra ù tóg êpÿr ên jagma kãtÿ mÿ gé. Topë tÿ ki rÿr tÿ ù vë. Ti vég tóg mÿ, ùn vësÿrénh ký nÿ ên ti, hã ra tóg ti venh rã tÿ nÿ. Êmÿn jagma tóg tÿ mÿ.

32 Ký vãhã Levi krë ù tóg êpÿr jagma kãtÿ mÿ gé. Tá jun ký tóg ti vég mÿ gé, hã ra tóg ti venh rã tÿ nÿ gé. Êmÿn jagma tóg tÿ mÿ gé sir.

33 Ký vãhã Samaria tá ke ù tóg êpÿr jagma kãtÿ mÿ gé. Ký tóg tá jun mÿ, ký tóg ti vég mÿ.

34 Ký tóg ti venh rã mÿ inhhã. Ti kygtãg tóg mÿ sir, azeite tÿ, vinho tÿ ke gé, ti mÿ to tÿn ký. Æ kur tÿ tóg ti pãg mÿ sir. Ký tóg ã mÿg kri ti nÿm mÿ, ã tÿ ti ma tÿg jé. Hã ký tóg ag tÿ ïn krëm nÿr jafã tá jun mÿ sir. Ký tóg tá ti ki rÿr mÿ.

35 Tÿ vaj ký tóg tÿg mãn sór mÿ, hã ký tóg ù tÿ ïn ki rÿr mÿ ên mÿ jãnkamy régre vin mÿ, ký tóg ti mÿ: "ti ki rÿr há han," he mÿ. "Jãnkamy tag tÿ ã mÿ tá krÿg tÿn ký sóg ã mÿ kajãm mãn mÿ, sÿ vÿn ken ký," he tóg. "Kajãm kãn jé sóg ke mÿ, sÿ vÿn ken ký," he tóg, Samaria tá ke ên ti. Ti tÿ ùn kaga ki rÿr mÿn hã vë," he tóg, Jesus ti.

36 Ký tóg: "kÿ ùn tâgtÿ ag vÿ ti ve ja nÿ. Ag kã ù tÿ hë nÿ tÿ ti régre ja nÿ, ag tÿ ùn vóg kónãn ja ên régre? Ha to jykrén (ke)ma'," he tóg, Jesus ti, Topë vÿ to professor ên mÿ.

37 Ký ù tÿ ti ki jëmëg mÿ ên tóg ti mÿ: "ù tÿ ti jagãgtãn mÿ ên vÿ tÿ ti régre ja nÿ," he mÿ.

Ký Jesus tóg ti mÿ: "hÿ, tó há han ã," he mÿ. "Kÿ ên ri ke han nÿ. Æn

vēsŷrénh mũ ag jagāgtān kãn nĩ, ti ri kén,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ón kỹ ti ki jēmēg mũ mỹ tón hã vễ.

Jesus tỹ Maria mré Marta fag venh tĩg

³⁸ Kejẽn ag tóg mũ mũ, Jesus ag, kỹ ag tóg ẽmã sĩ ù ki junjun mũ. Tá ù fi tóg nĩ nĩ, fi jijin hã vỹ: Marta, he mũ. Ẽn fi vỹ Jesus mỹ: “inh ãn kãra ge jẽg, ãjag tỹ ẽg mré nỹtĩ jé,” he mũ.

³⁹ Kỹ fi jãvy fi vỹ nĩ gé, hã vỹ: Maria, he mũ. Kỹ Maria fi vỹ Jesus mré nĩ nĩ, ti vỹ jēmē jé.

⁴⁰ Hã ra Marta fi vỹ rãnrãj (ka)mẽ nĩ, Jesus ag mỹ vễjẽn han jé. Jãvo Maria fi tóg nĩ nĩ.

Kỹ Marta fi tóg Jesus mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Rãnrãj mág han tĩ sóg nĩ, hã ra fi tóg nĩ nĩ. Fi mỹ ké, fi tỹ inh mré vễjẽn ki rĩr jé,” he fi tóg mũ.

⁴¹ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “krĩ kufy ã tóg nĩ, nén ù tũ to, hã ra fi tóg inh vỹ jēmēg nĩ nĩ,” he mũ, Marta fi mỹ. “Vễjẽn to vễnh kutãn tũg nĩ.

⁴² Nén ù pir hã ne há nĩ’, hã vỹ: inh vỹ, he mũ. Maria fi vỹ inh vỹ hã jēmē sór mũ, kỹ sóg fi mỹ: “ha nén ù han,” he jãvãnh nĩ. Nén ù há kuprẽg fi tóg, fi tỹ inh vỹ mẽ sór kỹ,” he tóg, Jesus ti, Marta fi mỹ.

11

Ẽg tỹ Topẽ mré vēmén (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Kejẽn tóg Topẽ mré vỹ mũ, Jesus ti, ẽmã ù tá nĩ kỹ. Ti tỹ Topẽ mré vēmén kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré vĩnh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Ẽg kanhrãn nĩ, ẽg tỹ Topẽ mré vỹ há han jé. João vỹ ã mré mũ tĩ ag kanhrãn. Ge ki ẽg kanhrãn nĩ gé,” he ag tóg, Jesus mỹ.

² Kỹ tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ: “Topẽ mré vỹ kỹ tag tómnĩ, ha mẽ,” he mũ.

“Ẽg jóg mág, ã jyjy tó ẽg tóg tĩ. Kỹ vễnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé. Ẽg jé kãnhmar ã tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vé.

³ Ẽg mỹ ẽg jẽn ti nĩm, kurã kar ki, ẽg tỹ kurã kar ki ko tĩ ẽn.

⁴ Kỹ ẽg mỹ vễnh pãte fón nĩ, ẽg tỹ ã vỹ mranh ja ti, hã jé ẽg tóg ẽg tỹ jagnẽ to jũ tỹ jagnẽ mỹ vễnh pãte fón ke mũ gé.

Kỹ ẽg tỹ ã vỹ mranh sór kỹ ẽg kren han nĩ, ẽg tỹ mranh tũ nĩ jé,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵ Kỹ tóg ag mỹ ẽg tỹ Topẽ mré vēmén tĩ ẽn kãmén mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kejẽn ù tóg nỹgtĩ,” he mũ. “Kuty si há tá tóg ã régre ãn ki jun mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “régre’,” he mũ. “Inh mỹ ẽmĩ tãgtũ nĩm, sỹ kar ã mỹ ti ri kén kỹ nĩm jé,” he tóg.

⁶ “Inh mré ke ù vỹ jun. Kór há tá tóg kãtĩg, kuvar há tá. Hã ra sỹ ti mỹ ne han ke tóg tũ tĩ,” he tóg, ã régre mỹ.

⁷ Kỹ ti régre tóg ti mỹ: “hã ra sóg nũr nỹ nĩ,” he mũ. “Kar inh krẽ tóg inh mré nũgnũr nỹtĩ gé. Jãnkã vỹ nĩfénh kỹ jẽ nĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ vễnhmỹ tĩ, inh nĩnh ke mũ ra, sỹ ã mỹ ẽmĩ nĩm jé. Û ki jãvãnh,” he tóg ti mỹ.

⁸ Hã ra tóg sir to vỹ mãn', to vỹ mãn' he mũ. Hã kỹ tóg nĩ kỹ ti mỹ nĩm mũ sir, ti tỹ ti mỹ ẽmĩ to vỹ mũ ti. Ti régre vễ, ù tỹ ti mỹ to vĩnh kãtĩ mũ ti. Ge ra tóg ti mỹ nĩm ke tũ nĩ vễ, ti tỹ tỹ ti régre ra. Ti tỹ ti mỹ to vỹ mãn', to vỹ mãn' he tũgrĩn tóg sir ti mỹ nĩm mũ jãvo. Ẽg tỹ Topẽ mré vỹ ri ken hã vễ,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Ha mẽ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ti. Topẽ mỹ nén kar to vĩmnĩ, kỹ tóg ãjag mỹ han mũ sir. ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vỹ mũ ẽn jãvãnh nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vỹ kỹ ẽg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kỹ tóg ãjag mỹ ti róm ri ke han mũ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén to vỹ mũ ẽn han kỹ.

¹⁰ Hỹ, hã vễ. ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ han mũ. ãjag tỹ ti jãvãnh kỹ ãjag tóg venh ke mũ. ãjag tỹ ẽg tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ãjag mỹ ti róm ri ke han mũ.

¹¹ Kejẽn ãjag kósin tóg ãjag mỹ pirã to vỹ mũ. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ pỹn nĩm ke mũ'. Pirã hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ.

¹² Kejẽn tóg ãjag mỹ garĩnh ovo to vỹ mũ, ãjag kósin ti. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ

pŷn kakrã nĩm ke mũ'. Garĩnh ovo hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ.

¹³ Jykre pãno ãjag nŷtĩ. ãjag jykre pãno (hã) ra ãjag tóg ãjag krẽ mŷ nén ũ há nĩm tĩ. Ge ti nĩ gé, ãjag tŷ Topẽ mŷ nén ũ to vĩn kŷ. Nén ũ há hã nĩm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tĩ, ěg jóg tŷ kanhkã tá nĩ ti. ãjag tŷ ti mŷ to vĩn kŷ tóg ã kuprĩg tŷ ãjag jagrẽ han ke mũ mŷr, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tŷ Topẽ jykre hã han kŷ tar nĩ
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)*

¹⁴ Kejẽn tóg ũn jagrẽ kórég mŷ ti jagrẽ kutẽm mũ. Ti vĩ vãnh han ja tóg nĩ, ti jagrẽ ti. Jesus tŷ ti kutẽm kar tóg vĩ há nĩ sir. Kŷ tóg vẽnh kar mŷ e tĩ sir, ag mŷ tóg sér tĩ sir.

¹⁵ Hã ra ũ ag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i vŷ tŷ ti jagrẽ nĩ, Satanás ěn, Belzebu he mũ ěn,” he ag tóg mũ, ón kŷ. “Hã kŷ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, ag jagrẽ kórég ag. Nén-Kórég ag pã'i jykre tŷ tóg ag pan tĩ,” he ag tóg ón kŷ, Jesus to.

¹⁶ Hã ra ũ ag tóg ón kŷ ti jykre ve sór mũ gé, kŷ ag tóg ti tŷ ěg tŷ nén han vãnh han mũ ve sór mũ sir, ti tŷ ag mŷ kanhkã jykre ven jé.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tŷ nén to jykrén mũn ki. Hã kŷ tóg ag mŷ: “pã'i pir krẽm ke ag tŷ jagnẽ kato tẽn kŷ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “In pir krẽm ke fag tŷ jagnẽ kato tẽn kŷ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ gé sir.

¹⁸ Ge ti nĩ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tŷ jagnẽ kato tẽn kŷ ag tóg jagnẽ tŷ tũ' henh mũ gé vẽ, Satanás ag. Hã kŷ tóg vẽnhmŷ nĩ, ãjag vĩ ti, ãjag tŷ iso: “Satanás jykre tŷ, Belzebu ěn jykre tŷ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he mũ ti. Ag tŷ jagnẽ kato tẽgtẽ to ken hã vẽ sir, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ “Belzebu jykre tŷ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég ag,” he ãjag tóg tĩ iso. ãjag mré ke ag to jykrén nĩ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tĩ gé, ãjag mré ke ag. Ag pi(jé) Satanás jykre ki ag pan tĩ'. Topẽ jykre ki ag tóg ag pan tĩ (mŷr') ãjag tŷ

tag to jykrén kŷ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vẽ,” he tóg ag mŷ, Jesus ti.

²⁰ “Topẽ kuprĩg jykre tŷ sóg Japo ag pan tĩ mŷr, ha mẽ. Topẽ kuprĩg tŷ Japo ag pan kãn kŷ Topẽ tóg tŷ ěg pã'i nĩ vẽ, mŷr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²¹ “Ũ tŷ é he (ka)mẽ ag tóg ãjag tũ ki rĩr há han ti. Ag rógro vŷ jẽgtĩ, kŷ ag tóg ãjag ĩn ki rĩr tĩ sir, ũ tŷ ag tũ mãg tũ nĩn jé. Kŷ ũ tóg ag tũ vóg ke tũ nĩ gé, ag tŷ ki rĩr há han kŷ.

²² Kejẽn ũ tóg ũ tóg ũ tŷ é he (ka)mẽ ěn in tá jun mũ, ũ tŷ ti tar kãfór nĩ ti. Ti rará kãfór nĩn kŷ tóg ti tŷ hẽn ri kenh mũ sir. Kŷ tóg ti rógro vãg mũ. Ti tŷ ũn kãgtén jafã vãg tóg mũ, kŷ tóg ti tũ mãn kãn mũ gé sir. Ge ti nĩ, isŷ nén han mũ ěn ti. Ũ tŷ é he (ka)mẽ ri ke ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg ũn tar ěn ri ke nĩ,” he tóg.

²³ “ãjag tŷ tŷ inh mré ke tũ nŷtĩn hã kŷ ãjag tóg inh kato tẽgtẽ mũ. ãjag tŷ inh mré ěprã ke ag tŷ Topẽ to kãmũ han tũ nĩn kŷ ãjag tóg ag kãmũ kamẽg mũ,” he tóg.

*Vẽnh jagrẽ kórég vŷn kenh ke
(Mt 12.43-45)*

²⁴ “Kejẽn sóg vẽn jagrẽ kórég ũ kutẽm mũ. Kŷ tóg ga kórég mĩ tĩ mũ, ti jagrẽ ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Vẽnkhãn ke tũ tóg nĩ gé, ti tŷ hẽn ri ken kŷ vẽnkhãn ke tũ tĩn kŷ. Kŷ tóg vãhã to jykrén mũ sir. “Inh hŷn ěn ra tĩg mãn ha, sŷ ũ tá kãkutẽ ja ěn ra. Inh mŷ tóg tŷ ĩn ri ke ja nĩ, kŷ inh jé hŷn ti kãra rã mãn ha,” he tóg mũ, ti jagrẽ ěn ti.

²⁵ Kŷ tóg ti venh kãtĩ mũ. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ. Kŷ tóg ti mŷ ĩn há ri ke nĩ sir, ĩn prur, ĩn sĩnvĩ ri ke.

²⁶ Kŷ tóg Nén-Kórég tŷ 7 (ke) ag mŷ tónh tĩ mũ sir. “Ha kãmũ jẽg,” he jé tóg ke mũ. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Kŷ ag tóg sir ũ ěn kãge ge mũ, tŷ ag tóg ti jagrẽ nŷtĩ sir, isŷ ũn mŷ ti jagrẽ pir kutẽm ja ěn ti. Hã kŷ tóg kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrẽ kórég pir kutẽm inh nĩ vẽ, hã ra ũ tŷ 8 (ke) ag tóg tŷ ti jagrẽ nŷtĩ, ti tŷ inh ki rã tũ nĩn kŷ,”

he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ vènh jagrẽ jykre tón hã vè.

Topẽ tỹ ãg ve há han ke

²⁷ Kỹ ù tỹ ti vĩ mềg mũ ù fi tóg prêr mũ sir, fi tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ. Ûn e ãn kãmĩ fi tóg jẽ nĩ, kỹ fi tóg ti mỹ ke mũ. “!..Topẽ vỹ ã mỹnh fi ve há han, fi tỹ ã han tugrĩn, fi tỹ ã pafãm tugnen..!” he fi tóg, prêr kỹ.

²⁸ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra Topẽ vỹ ã ve há han ke mũ gé, ã tỹ ti vĩ jêmên kỹ. Hã kỹ ã tỹ ti vĩ mẽ kỹ ke króm nĩ, kỹ tóg ã ve há tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti, ù tỹ prêr mũ ãn fi mỹ.

Jesus tỹ ón kỹ milagre han ke tũ (Mt 12.38-42)

²⁹ Hã ra ù tỹ hên ri ke ag tóg sir tá junjun mũ, ti vĩ mẽ jé. Kỹ tóg fór tãvĩ tĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he mũ. “Ón kỹ ãjag tóg nén han vãnh ve sór mũ. Venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nén ù pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vỹ: Jonas tỹ nén ve ja ãn ri ke, he mũ,” he tóg.

³⁰ “Jonas vỹ cidade tỹ Nínive tá ke ag mỹ Topẽ vĩ tó ja nĩ, kỹ ag tóg ti vĩ mẽ há han ja nĩ. ãn ri ke han jé sóg ke mũ, ãjag mỹ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósĩn ãn nĩ,” he tóg.

³¹ “Kỹ pã'i mág ãn fi, kanhkã tãpér tỹ sul tá kãtĩg ja ãn fi, tã tá kãtĩg ja ãn fi vĩ nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ ãgno ki, sỹ vènh kar jykre venh ke kurã ãn ki. Ájag mré fi tóg jènh mũ, kỹ Topẽ tóg ãjag mỹ vĩ kónãn ke mũ, fi ve kỹ. Kanhkã fyr ja tá fi tóg kãtĩg ja nĩ, vãsỹ, fi tỹ pã'i mág tỹ Salomão vĩ mẽ jé. Salomão kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩ fi jãvo,” he tóg.

³² “Kỹ Topẽ vỹ Nínive tá ke ag ve kỹ ãjag mỹ vĩ kónãn ke mũ gé, kurã tỹ ãgno ãn ki, ha vemnĩ. Nínive tá ke ag tỹ Jonas vĩ mẽ kỹ ag tóg ãjag jykre togvãnh ja nĩ. Tỹ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh jãvãnh nỹtĩ, sỹ ãjag mỹ tó tĩ (hã) ra,” he tóg, Jesus ti.

Jẽngrẽ ri ke ãg nỹtĩ (Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “Ëg tỹ lampião grug kỹ ãg pi(jé) ãn krêm péju kỹn fẽg tĩ', ãg pi(jé) kěj krêm fẽg tĩ'. Ti fẽg jafã kri ãg tóg fẽg tĩ, lampião gru ti. Kỹ ãg tóg ti gru tỹ ve há jègtĩ, ãg tỹ ãn kãtã kãmũ kỹ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ “Ëg kanẽ hã tóg tỹ ãg tỹ ve jafã nĩ. Kỹ tóg ãg jo kurã han tĩ, ãg kanẽ ti, ti há nĩn kỹ. Kỹ tóg ãg jo kurã kar nĩ sir, ãg kanẽ há nĩn kỹ. Ëg kanẽ kórég nĩn kỹ tóg ãg jo kuty ke kãn mũ sir. Kỹ tóg ge nĩ, ãg jykre kórég ti. Ëg kanẽ kórég ri ke ti nĩ, ãg jo kuty han tóg tĩ.

³⁵ Kỹ vènh kanhrãn nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ãjag jo kuty ri ke nĩ. Vènh jykre kórég hã vè. Kỹ vènh jykre kórég han sór tũg nĩ.

³⁶ Ájag jo kurã nĩn kỹ tóg há tãvĩ nĩ, ãjag jo kuty tũ nĩn kỹ, ãjag jo kuty sĩ tũ nĩn kỹ ke gé. Ájag jykre há tãvĩ nĩn kỹ tóg ãjag jo kurã ri ke nĩ. Kỹ ãjag tóg sir lampião gru ri ke nỹtĩ gé. Lampião gru mág nĩn kỹ tóg kómkóm ke tĩ, ãg kanẽ jo, kỹ tóg ãg mỹ jẽngrẽ há han tĩ. Ge ãg nỹtĩ, ãg jykre há tãvĩ nĩn kỹ, ti kórég sĩ tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ Topẽ jykre há tón hã vè.

Jesus tỹ ãn jykre régre ag mỹ vĩ kónãn (Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Ti tỹ ag mré vèmén kar Fariseu ù tóg ti mỹ: “inh mré jèn kãtĩg,” he mũ. Kỹ tóg ti mré tĩ mũ, ti mré jèn jé, Jesus ti.

³⁸ Hã ra Jesus tóg Judeu ag jykre han ja tũ nĩ, ag jèn jé ag tóg vènh nĩgpég tĩ. Kỹ tóg Fariseu ãn mỹ e tĩ. Kỹ tóg to jykrén kónãn mũ sir.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ki kanhró nĩ, kỹ tóg ti mỹ kãmén mũ. “Fariseu vỹ tỹ ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg copo ven ja kugpég tĩ, pénky ven ja ke gé, hã ra ti kãtã ke tóg kavéj nĩ. Kỹ ãjag jykre vỹ ge nỹtĩ gé. Jykre há nĩ ve ãjag tóg nỹtĩ, hã ra ãjag tóg vènh jykre pãno han tĩ, hã vỹ: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ãjag prũ tũ fag mré nỹ, he mũ gé.

40 Krī tū pē ājag nýtī. Ū tỹ ěg ven ja han mũ vỹ ěg jykre han mũ gé mýr. Ěg jykre há nĩn kỹ ěg ven ja vỹ há nĩ gé.

41 Ū jagāgtān ra, ājag tỹ nén ū tỹ. Vēnh jykre há kar han ra, kỹ tóg ājag tỹ nén ū kar jānhkri nĩ ri ke nĩ sir," he tóg.

42 "Fariseu', Topē vỹ ājag ve kónān. Ón kỹ ājag tóg Topē mỹ ājag jakré tỹ dízimo han kān tĩ. Ājag jakré tỹ hortelā tỹ 10 (ke) nĩn kỹ ājag tóg Topē mỹ ūn pir nĩm tĩ, dízimo han kỹ. Ājag jakré tỹ arruda tỹ ājag tóg dízimo nĩm tĩ gé, ājag jakré tỹ vēnh kagta kar tỹ mýr, ājag tỹ nén ū kar mré hā. Nén ū kar tỹ ājag tóg dízimo vin tĩ, Topē mỹ. Hā ra ājag tóg vēnh jykre kuryj han tū nĩ jāvo. Topē to há tū ājag tóg nýtī, ti vỹ jēmē jāvānh ājag tóg nýtī. Ājag tỹ ti tỹ ěg jyvēn ki króm mré hā ājag jakré tỹ dízimo vin ra tóg há tāvĩ nĩnh mũ vē, ha mē. Hā ra ājag tóg ki króm sór tū nĩgtĩ," he tóg.

43 "Fariseu', Topē vỹ ājag ve kónān. Vēnh kanhrān jafā krēm ājag tóg vēnh kāpām kỹ nýtī, vēnh kar tỹ ājag ve jé. Cidade kuju tá ājag tóg mũgtĩ, kỹ vēnh kar tỹ ājag mỹ: "Senhor, ā mỹ há?" hen kỹ tóg ājag mỹ sér tĩ.

44 Topē vỹ ājag ve kónān mýr. Vēnh kej si ri ke ājag nýtī, vēnh kej to ró tū ri ke. Kri mũ ag tóg tĩ, vēnh kar, kỹ ag tóg ki kagtĩg nýtī, ti tỹ tỹ vēnh kej nĩ ti. Kỹ ag tóg vēnh vatānh tá vēnh kavēnh tĩ. Tag ri ke ājag tóg nýtī. Kỹ ājag krēm ke ag vỹ Topē vỹ mranh tĩ, ājag ven kỹ," he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

45 Kỹ Topē vỹ to professor ū tóg Jesus mỹ: "ā tỹ Fariseu ag mỹ tag tó kỹ ā tóg ěg to vỹ kónān tĩ nĩ gé, ag mré," he mũ, ěg Senhor mỹ.

46 Kỹ tóg: "ón kỹ Topē vỹ to professor'," he mũ. "Hỹ, Topē vỹ ājag ve kónān gé," he tóg. "Vēnh kar mỹ ājag tóg vēnh jykre kufy nĩm tĩ. Kufy jagy ti nỹ, vēnh jykre ěn ti, kỹ ājag tóg han sór tū nĩgtĩ. Ge ra ājag tóg ag mỹ: "ha ki króm," he tĩ.

47 Topē vỹ ājag ve kónān mýr. Ājag jóg'jóg ve ag vỹ Topē vỹ tó tĩ ag kägtén. Jāvo ājag tóg ag kej ki rĩr há han tĩ.

48 Hā ki ājag tóg ājag jóg'jóg ve ag tỹ ag kägtén to: "há ti nĩ," he tĩ. Hā ki tóg ājag mỹ há nĩ mýr, ag tỹ ag kägtén ja tigrĩn. Ag hā vỹ ag kägtén ja nĩ, kỹ ājag hā nỹ ag kej ki rĩr há han tĩ'," he tóg.

49 "Hā kỹ Topē vỹ ājag to vỹ ja nĩ. Ki kanhró ti nĩ, Topē ti, hā kỹ tóg ājag to vỹ kónān ja nĩ, ha mē. "Inh vỹ tó tĩ ag jēgnē jé sóg ke mũ ag mỹ, isỹ ūn vin mũ ag ke gé, ag tỹ ag mỹ inh vỹ tó jé. Hā ra ag tóg ag vóg kónān ke mũ, ag kägtén jé ag tóg ke mũ," he ja tóg nĩ, Topē ti.

50 Ājag jóg'jóg ve ag vỹ ag kygrēn kān, hā ra tóg ājag mỹ há tĩ, hā kỹ Topē vỹ to ājag vóg kónān ke mũ. Ū tỹ hēn ri ke ag kygrēn ag tóg, ājag jóg'jóg ve ag, Topē tỹ ěprā ke ag han kar kỹ.

51 Ti kāke tóg Abel tén. Ti nón ke ag kägtén ja ag tóg nĩ gé, ājag jóg'jóg ve ag, Zacarias mré hā. Topē ĩn jānkā krēm ag tóg ti tānh, Topē mỹ nén ū pũn jafā ěn ki, Zacarias ti. Topē tỹ jēgnēg mũ ag kägtén tovānh tū pē ag nýtī, ājag jóg'jóg ve ag. Hā ra tóg ājag mỹ há tĩ. Ājag tỹ ag kygrēn kān ri ke ti nĩ. Ūn kägtē mũ tag jagfy kajām kān jé ājag tóg ke mũ, ha vemnĩ. Ājag mỹ sóg tó mũ mýr," he tóg, Jesus ti.

52 "Ón kỹ Topē vỹ to professor', Topē vỹ ājag ve kónān. Topē vỹ tỹ ěg kanhrān mũ ěn ki ge jāvānh ājag tóg nýtī mýr'. Kỹ ū tỹ ki rā sór mũn kỹ ājag tóg ti mỹ tó kónān tĩ, ti tỹ ki vēnh fón tū nĩn jé. Kỹ tóg ěg tỹ ū jo ĩn nĩfenh ěn ri ke nĩ, ājag tỹ ag tỹ Topē ki ge kamēg ti," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ū tỹ ón kỹ Topē vỹ to professor ag mỹ vỹ kónān hā vē.

53 Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg hēn ra tĩ mũ sir. Tag pāte Topē vỹ to professor ag tóg ti mré mũ kỹ ti tugnỹm tĩ, Fariseu ag ke gé. Ag tỹ ti vỹ to ti se sór vē. Hā kỹ ag tóg ón kỹ ti ki jēmēgmēg mũ.

54 Ón kỹ ag tóg ti vỹ jēmēg tĩ gé sir, ag tỹ ti vỹ to ti kāgmĩn jé.

12

*Ūn jykre régre ag
(Mt 10.26-27)*

1 Hã ra ù tỹ hên ri ke ag vỹ vênh măn kỹ nỹtĩ nĩ. E tãvĩ ag tóg tĩ ha, mil tỹ hên ri ke ag. Kỹ ag tóg jagnẽ sãnsãn mũ sir, ag e nỹtĩn kỹ. Kỹ Jesus tóg ag kanhrãnrãn mũ. Ả mré mũ tĩ ag kanhrãn vén tóg mũ, kỹ tóg ag mỹ: “Fariseu ag jykre han sór tũg nĩ,” he mũ. “Pão jêgja jafã ri ke ti nĩ, ag jykre ti, hã kỹ tóg Topẽ mỹ kórég nĩ. Ag jykre hã vê, ha mẽ: jykre régre ag nỹtĩ. Kỹ tag tóg Topẽ mỹ kórég tãvĩ nĩ,” he tóg.

2 “Êg tỹ péju kỹ nén han mũ vỹ vênh ven kãn ke mũ, êg tỹ vênh kar vatánh tá nén to jykrén mũ vỹ vênh ven kãn ke mũ, kurã tỹ êgno ki,” he tóg.

3 “Ăjag tỹ vênh kar vatánh tá vēmén ja ên mẽ kãn jé ag tóg ke mũ, vênh kar. Ăjag tỹ kékén kỹ nén tó ja ên tó kãn jé ag tóg ke mũ, jamã hár(a), ăjag tỹ ãn kátá nén tó ja ên. Hã kỹ vênh jykre régre han tũg nĩ,” he tóg.

*Êg tỹ êprã pã'i ag kamêg ke tũ
(Mt 10.28-31)*

4 “Ha mẽ, iso há ăjag nỹtĩ. Ag kamêg tũg nĩ, ù tỹ êg tén tĩ ag, pã'i ag. Ag tỹ êg tén kar kỹ ag tóg êg tỹ hê ri kenh ke tũ nĩ sir. Hã kỹ ag kamêg tũg nĩ.

5 Ăjag mỹ sóg tónh mũ ha, ăjag tỹ ùn kamêg ke ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne êg tén kar nũgme ki êg vãm ki kanhró nĩ, mỹr ha mẽ'. Kỹ ti hã kamêg nĩ.

6 Sêsĩ vãm ag tóg tĩ, jãnkamy kato, êg tỹ ko jé. Jêsĩ tỹ 5 (ke) kato êg tóg jãnkamy pir mäg tĩ. Hã ra Topẽ pi(jé) ag kã jatun mũ'. Ag ki rĩr nĩ tóg nĩ, sêsĩ ên ag ki.

7 Êg ki rĩr tóg nĩ gé, Topẽ ti. Êg tỹ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg êg gãnh ki kanhró nĩ gé. Nĩkrén kãn ja tóg nĩ, Topẽ ti, êg gãnh ti. Jêsĩ kãfór ăjag tóg nỹtĩ, Topẽ mỹ. Ăjag kãmĩ ùn pir tóg sêsĩ e kãfór nĩ, ti mỹ. Hã kỹ ag kamêg tũg nĩ, ù tỹ êg tén sór mũ ag,” he tóg.

*Êg tỹ Jesus kãmén ke
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

8 “Hã kỹ sóg ăjag mỹ tag tó mũ. Êprã ke ag mỹ: “tỹ sóg ti mré ke nĩ,” hemnĩ,

iso. Ag kamêg tũg nĩ. Kỹ sóg ăjag tónh ke mũ gé, Topẽ tỹ jênẽ jafã ag mỹ, kurã ên kã, ăjag tỹ tỹ ãn mré ke nỹtĩ ti. Tỹ sóg êprã ke fi kósĩn ên nĩ, ha mẽ.

9 Ăjag tỹ êprã ke ag mỹ ãn kãmén tũ nĩn kỹ sóg ăjag tónh ke tũ nĩ gé, Topẽ tỹ jênẽ jafã ag mỹ, ăjag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg.

10 “Tỹ sóg êprã ke fi kósĩn ên nĩ. Ag tỹ iso vême jũ han kỹ sóg ag mỹ vênh pãte fón sór mũ. Ag tỹ hã ra Topẽ kuprĩg to vême jũ han kỹ Topẽ tóg ag mỹ vênh pãte fón măn ke tũ nĩ ha,” he tóg.

11 “Ăjag vin jé ag tóg ke mũ, pã'i ag mỹ, governador ag mỹ ke gé, ag tỹ ăjag sigse jé. Êg vênh kanhrãn jafã krêm ag tóg ăjag ki jêmẽ sór ke mũ, ăjag tỹ ãn ki ge kỹ nỹtĩ ti, ha vemnĩ. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ, ăjag tỹ ag mỹ ãn kãmén ke ên to.

12 Topẽ kuprĩg hã ne ăjag kanhrãn ke mũ', kurã ên kã. Hã kỹ ăjag tóg tónh ke mũ sir,” he tóg, Jesus ti, ả mré mũ tĩ ag mỹ.

Êg tỹ nén ù to én ke tũ

13 Kỹ ùn e ag kãmĩ ù tóg Jesus mỹ: “Senhor',” he mũ. “Inh jo ãn kãke mré vĩmĩ, êg tỹ êg panh ter ja tỹ nén kar vênh kãpãm jé, ti kuge ti,” he tóg, Jesus mỹ.

14 Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Isũ pijé’,” he tóg. “Inh pi(jé) ả mỹ ả kuge ve sór mũ'. Inh pi(jé) ả tũ tỹ vênh kãpãm sór mũ',” he tóg.

15 Kỹ tóg ag kar mỹ: “ker nén ù to én hê',” he mũ. “Êg tỹ nén kar pi(jé) êg rĩr han ke mũ'. Êg tũ mág nĩ ra êg pi(jé) mũ há han ke mũ',” he tóg.

16 Kỹ tóg ag mỹ: “vênh jykre há vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ủn rico tóg nĩ ja nĩgtĩ mỹr,” he tóg. “Ti japỹ vỹ nén kar kanẽ e han ja nĩgtĩ.

17 Kỹ tóg to jykrén mũ sir, ùn rico ti. “Inh hỹn ne han mũ ha?” he tóg. “Inh pãjó mág vó, ãn pãjó kãsa vó, sỹ krêm isũ kar rãg jé?” he tóg.

18 “Inh pãjó kókén jé sóg ke mũ, sỹ ti jêgja ki ùn mág han jé, kỹ sóg krêm isũ kar vin mũ, ãn jakré kanẽ kar ti,” he tóg mũ, to jykrén kỹ.

19 “Kỹ sóg jatu nĩ sir. Isũ vỹ prỹg tỹ hẽn ri ke pétẽm mũ, kỹ sóg rãnrãj mãn ke tũ nĩ ha. Jatun mỹ sóg jẽg nĩnh ke mũ, kron nĩ jé inh ke mũ gé. Inh mỹn sér tĩ sir, sỹ jatu nĩn kỹ,” he tóg, to jykrén kỹ, ùn rico ti.

20 Hã ra Topẽ tóg ti mỹ vĩ mũ. “Krĩ tũ ã nĩ,” he tóg ti mỹ. “Kuty tag kã ã tóg ter ke mũ ha, kỹ ã tũ mág tag tỹ tỹ ù tũ nĩnh ke mũ ha ke gé. Ma tĩg ke tũ ã tóg nĩ. ã ter ke vẽ,” he tóg ti mỹ, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti, ù tỹ ã panh tũ mãn sór mũ ẽn mỹ.

21 “Ge tóg tĩ, ẽg tỹ ga kri nén ù há ve sór kỹ, ẽg tỹ kanhkã tá tỹ nén ù tũ nĩn kỹ, Topẽ mré. Ẽg pi(jé) ga kri ẽg tũ mág ẽn ma mũnh mũ! Ẽg tỹ kanhkã tá tũ mág nỹtĩn kỹ tag hã tóg há nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg tỹ nén ù to krĩ kufy han ke tũ
(Mt 6.25-34)*

22 Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ha vé,” he mũ. “Vẽjẽn to jykrén kỹ krĩ kufy tũg nĩ,” he tóg. “Inh hỹn ùri ne konh mũ? Inh hỹn ne tunh mũ?” he tũg nĩ.

23 Topẽ tỹ ẽg han ja vẽ, ẽg tỹ ga kri mũ jé. Hã kỹ tóg ẽg jẽn ki rĩr ke mũ gé, ẽg kur ki ke gé.

24 Sẽsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ ẽkrãn tĩ? Vó. Ag mỹ ãjag jakré kunũg tĩ? Vó. Ag mỹ pãjóg han tĩ? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ, ge ra Topẽ tóg ag jẽn tĩ. Jẽsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ, Topẽ mỹ, hã kỹ tóg ãjag jẽn ke mũ gé.

25 Kỹ, Topẽ tỹ ẽg jé prẽr kỹ ẽg tóg mũnh mũ gé. Ẽg pi(jé) mũnh ke tũ nĩ, ti tỹ ẽg jé prẽr kỹ! Ẽg tỹ to krĩ kufy han mũ ra ẽg tóg tĩg mũ.

26 Ẽg pi(jé) ẽg krĩ kufy tugrĩn, ẽg krĩ há tugnĩn mũnh ke tũ nĩ. Mũ jé ẽg tóg ke mũ, ti tỹ ẽg jé prẽr kỹ. Hã kỹ nén ù ù to krĩ kufy han tũg nĩ.

27 Ka fej to jykrén nĩ gé. Jatun mỹ tóg mog tĩ. Rãnrãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg sĩnvĩ nỹtĩgtĩ, ka fej ti, kỹ pã'i mág tỹ Salomão ẽn kur tóg ri ke tũ nỹtĩ ja nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ja ra, vẽn kar kur sĩnvĩ kãfór ti nĩ, Salomão kur ti. Ki hã sóg tó mũ mỹr.

28 Topẽ hã ne ka fej sĩnvĩ han tĩ!. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. Ẽri tóg há nỹtĩ, tỹ vaj kỹ tóg kógungun tĩ. Topẽ tỹ ka fej sĩnvĩ han kỹ tóg ãjag kur ki rĩr ke mũ gé, ha vemnĩ. Kỹ ti to: “ti mỹ ẽg mỹ kur nĩm mũ vỹ?” he tũg nĩ.

29 “Inh hỹn ne konh mũ, ùri?” he tũg nĩ gé. To krĩ kufy han tũg nĩ.

30 Topẽ ki ge tũ ag vỹ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ẽg jóg tỹ Topẽ vỹ ẽg ki kanhró nĩ, ẽg tỹ nén konh ke mũ ti, ẽg kur ti ke gé. Kỹ to krĩ kufy han tũg nĩ.

31 Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn hã ve jé vãsãnsãn nĩ. Kỹ tag hã to jykrén nĩ. Kỹ Topẽ vỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén ve sór mág ẽn vin ke mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Kanhkã tá ẽg tũ
(Mt 6.19-21)*

32 “Kamẽg tũg nĩ, ãjag pipir nỹtĩ ra. Ẽg jóg tỹ Topẽ vỹ ãjag to há nĩ, hã kỹ tóg ãjag mỹ kanhkã ti ven sór mũ, ha mẽ.

33 ãjag tỹ nén kar vin nĩ, ùn vẽnỹrénh mũ ag mỹ. Hã kỹ ãjag tóg kanhkã tá tỹ nén ù mág nỹtĩnh mũ. Tá ãjag kuge tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Tag ki ẽg tóg ẽg jãnkamy fón tĩ, nén ù kar to. Tá tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ẽg kuge ti. Tá ù tóg péjunh kãtĩg ke tũ nĩ gé, tá ti ga tóg kaggranh ke tũ nĩ gé. Kanhkã tá ẽg tũ vỹ ge nĩ. Tũg jãvãnh ti nĩ.

34 ãjag tỹ ga kri tỹ nén ù mág nỹtĩn kỹ ãjag tóg ga kri mũ mág sór mũ. ãjag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén ù mág nỹtĩn kỹ ãjag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, kỹ tag hã ne há nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ẽg tỹ Jesus kãtĩg mãn jãvãnh ke

35 “Ẽg kur tỹ ẽg tóg vẽnógfĩg tĩ, ẽg tỹ rãnrãj há han jé. Ẽg lampião grug ẽg tóg tĩ, kuty kã, ẽg tỹ ve há han jé. Ẽn ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg mãn ke jãvãnh kỹ.

36 Kỹ ãjag tóg ùn camarada ri ke nỹtĩ. Kejẽn ag patrão vỹ hẽn ra tĩg mũ, ã prũ ke festa mág han jé. Kỹ ti camarada ag vỹ ti tỹ tá vỹn ke jãvãnh nỹtĩ. Ag tỹ ti jãvãnh há han kỹ tóg há tĩ, ag nũgnũr tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg kãnhmar ti tỹ jãnkã

tỹ tórón tórón ke kỹ mēnh mũ, kỹ ag tóg ti mỹ róm ke mũ sir, ti jun kỹ.

³⁷ Kỹ tóg kejēn jun mũ sir, ag patrão ti. Kỹ tóg sér tĩ, ti camarada ag tỹ ti jāvānh nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ag mỹ vĩ há han ke mũ sir. Kỹ tóg vēsóg fĩn kỹ ag mỹ: “nĩgnĩ ra ver, mesa to,” hēnh ke mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ vējēn ven ke mũ. Ag patrão hā ne ã camarada ag mỹ vējēn ven ke mũ, ha vemnĩ. Ki hā sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

³⁸ “Hēn ri ke mũn tóg meia noite ki jun ke mũ, hēn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun ke mũ. Ti camarada ag tỹ ti jāvānh kỹ nỹtĩn kỹ tóg ag mỹ vĩ há tāvĩ han ke mũ sir, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ “Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Inh kãtĩg mǎn ke vỹ ù tỹ nén ù pigju(g) tĩ kãtĩg ri ke nĩnh mũ. Û tỹ ti ĩn krēm nĩ ěn pĩ(jé) ki kanhró nĩ, hora kã ti kãtĩg ke mũ ti. Û tỹ ti tỹ nén ù péju sór mũ tóg ěn ge nĩ, ha mẽ. Ti tỹ ti kãtĩg ke hora ki kanhró nĩ (hã) ra tóg ã kanē fǎn mũ vē, ti tỹ ti ĩn kãra rã tũ nĩ jé. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ.

⁴⁰ Ge ti nĩ, inh kãtĩg mǎn ke ti. Vēnh ki rĩr, vēnh ki ěmē. Ēprã ke fi kósĩn vỹ kãtĩg ke mũ, ãjag tỹ ti kãtĩg ke to jykrén tũ (hã) ra,” he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada to comparação (Mt 24.45-51)

⁴¹ Kỹ Pedro vỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã tỹ ù mỹ ke nē, ã tỹ tó ja tag ti? Æ tỹ ù tỹ ã ki ge tũ ag mỹ ke mỹ, ěg mỹ ke mỹ vó?” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

⁴² Kỹ ěg Senhor tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Kejēn patrão tóg hēn ra tĩg sór mũ, kỹ tóg ã camarada ag kã ù tỹ pã'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. Û tỹ ã rǎnhrǎj ki rĩr há han tĩ ěn kuprēg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vējēn ven jé, vējēn ke horan ki.

⁴³ Ti tỹ ag ki rĩr há han kỹ ti patrão vỹ ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kãtĩg mǎn kỹ, ù tỹ ag ki rĩr há han mũ ěn mỹ.

⁴⁴ Tỹ pã'i mág han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kǎn jé sir. Ki hã sóg ke mũ, ha mẽ.

⁴⁵ Ti camarada ěn jykre kórég nĩn kỹ tóg vēnhmỹ nĩ jãvo, ha mẽ. To jykrén kỹ tóg: “ěg patrão vỹ kãtĩg vānh han mũ,” he mũ. Kỹ tóg ã mré camarada ag vóg kónǎn kỹ ag mrǎnmrǎn mũ sir, fag ke gé. Kỹ tóg jatun mỹ jēn mág han mũ, ùn kronkron tĩ ag mré tóg kronkron kỹ pépév tĩ nĩ gé sir.

⁴⁶ Kỹ ti patrão vỹ ti kǎnhmỹ jun ke mũ, ha vemnĩ, ti tỹ ti jun ke kurã ki kagtĩg nĩn kỹ, ti hora ti ke gé, kỹ tóg ti vóg kónǎn ke mũ gé sir, ti patrão ti, kỹ tóg ti fón ke mũ, Topē vĩ mranh tĩ ag mré hã,” he tóg.

⁴⁷ “Topē camarada ù vỹ ã patrão kãtĩg ken jo ki rĩr há han tũ nĩgtĩ, ti patrão tỹ ti mỹ tó mũ ra. Æ patrão vĩ ki króm tũ ti nĩgtĩ. Ti mrǎnmrǎn mág jé tóg ke mũ, ti patrão ti, Topē ti.

⁴⁸ Û tóg ã tỹ nén han ke mẽ ja tũ nĩ, ti patrão vĩ ti, ti camarada ù ti. Hã ra tóg kórég han mũ gé. Kỹ ti patrão tóg ti mrǎnmrǎn ke mũ gé. Ti mrǎnmrǎn sĩ han jé tóg ke mũ jãvo. Û tóg vēnh kanhrǎn mág han tĩ. Kỹ Topē tóg vēnh jykre há tāvĩ ve sór mũ sir, ti tỹ ki kanhrǎn mág han mũ ěn to. Û mỹ ti vĩ mág tĩ, Topē ti, kỹ tóg ti tỹ ki króm há han ve sór mũ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

Û tỹ Jesus tigrĩn ěg kato tēnh ke (Mt 10.34-36)

⁴⁹ “Ga kri inh mur, isỹ re pũr tĩg ri ke han jé, hã vỹ: ùn e tỹ inh ki ge mũ, he mũ. Sỹ re pũr tĩg ri ke ěn venh há tóg tĩ, hã ra tóg ver gru tũ nĩ.

⁵⁰ Ti grug to hã sóg vēsỹrénh ke mũ. Iser ke vē, kỹ tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ ve jāvānh tóg tĩ, inh vēsỹrénh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

⁵¹ “Æjag hỹn iso: “vēnh kar tỹ jagnē to há han jé tóg ke mũ,” he tĩ. Hã tũ vē. Û tỹ hēn ri ke tỹ jagnē kato tē han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ.

⁵² Ha vé, ĩn pir krēm ke fag vỹ jagnē kato tēnh ke mũ. Ûn tãgtũ fag vỹ ùn régre fag kato tēgtēnh mũ ha. Kar ùn régre ěn fag vỹ ùn tãgtũ fag kato tēgtēnh mũ gé sir.

⁵³ Jagnē kato fag jagnē to jūgjūnh mū. Ū tóg ā kósin kato tēnh ke mū, kŷ ū tóg kejēn ā panh kato tēnh ke mū gé. Ū fi vŷ ā kósin fi kato tēnh ke mū, kŷ fi vŷ ā mŷnh fi kato tēnh ke mū gé. Kŷ ū tóg ā má fi kato tēnh ke mū, kŷ fi tóg ā jamré kato tēnh ke mū gé sir. Ge ti nŷgtī,” he tóg, Jesus ti.

Jesus jykre ki kanhrān
(Mt 16.2-3)

⁵⁴ Kŷ tóg vēnh kar mŷ tó mǎn mū gé, kŷ tóg ag mŷ: “kanhkā ve kŷ ājag tóg ta ki kanhró nŷtī,” he mū. “Kanhkā góg tŷ tātá kātīn kŷ ājag tóg: “ta vŷ kutēnh mū,” he tī. Ki kanhró ājag tóg nŷtīgtī.

⁵⁵ Kar ājag tóg kākā ki kanhró nŷtī gé. “Tag tán kātī mū, kākā ti, kŷn hŷn jū jagy nŷnh mū, ha vemnī,” he ājag tóg tī gé.

⁵⁶ Ki kanhró ājag tóg nŷtī, ta jykre ti, kākā jykre ti, ga jykre ti ke gé. Hā ra ājag tóg inh jykre ki kanhrānrān sór tū nī, sŷ ūri ājag mŷ tó mū tag ti. Kutu ājag nŷtī, ha mē, hā kŷ ājag tóg ki kanhrānrān sór tū nī,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tŷ jagnē mŷ vēnh pāte fón
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ “Kŷ ājag tóg vēnh jykre kuryj to jykren tū nī gé, ājag tŷ jagnē mŷ vēnh pāte fón jé, ājag tŷ ver ga kri mūn kŷ.

⁵⁸ Kejēn ājag tóg jagnē mŷ vēnh jykre vēnhmŷ tó tī. Kŷ ājag tóg pā'i mŷ tónh mū sir. Ā tŷ ū to jū mū ēn vŷ ā tónh tŷg sór mū. Ti tŷ pā'i tá jun ke to hā ti mré vīmnī. Ti mŷ: “inh mŷ vēnh pāte fón,” hemnī. Ke tū nī mū ra pā'i vŷ ā jykre pāno venh ke mū, kŷ tóg polícia mŷ: “ti se ra,” henh ke mū. Kŷ tóg ā senh ke mū sir.

⁵⁹ Ha mē, tá ā kānhmar kākutē mǎn ke tū nī. Ā tŷ kajām kǎn kar kŷ ā hēn ri ke mūn tá kākutē mǎn ke mū sir,” he tóg. Jesus tŷ Ēg tŷ jagnē mŷ vēnh pāte fón kāmén hā vē.

13

Ēg tŷ Ēg jykre tovānh ke

¹ Kejēn ū ag tóg Jesus tá junjun mū, hā ra ag tóg tī vī mē kŷ nŷtī. Kurā ēn kā ū ag tóg tī mŷ Galiléia tá ke ag tó ja

nī, fóg tŷ pā'i tŷ Pilatos tŷ ūn kǎgtén ja ēn ag. Topē mŷ ag tóg ājag mēg tānh ja nī, ti mŷ pūn jé, hā ki Pilatos tóg ag kygrēn ja nī, hā kŷ ag kyvénh tóg ājag mēg kyvénh mré kutē ja nī. Hā kāmén ag tóg, Jesus mŷ, ti tŷ ag mŷ e tŷn kŷ, ag tŷ ūn kǎgter mū ag to: “ag hŷn Topē vī mranh mág,” hen kŷ.

² Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “ājag hŷn Galiléia tá ke ēn to jykren sór mū, ūn kǎgter mū ēn ag to,” he mū. “Topē vī mranh mág tī ag vē,” he ājag tóg mū ag to. “Ag hŷn vēnh jykre pāno han mū nī, ag hŷn Galiléia tá ke ag jykre pāno kǎfór han mū nī, hā kŷ Topē hŷn tóg ag vóg kónān mág,” he ājag tóg tī ag to.

³ Ke tū vē hā ra. Ājag ri ke ag tóg nŷtī, mŷr, ha mē. Ājag tŷ ājag jykre tovānh tū nŷn kŷ ājag tóg nūgme ki vár ke mū, ha vemnī,” he tóg.

⁴ “Ū tŷ 18 (ke) ēn ag to jykren nī, ū tŷ goj tŷ Siloé tá kǎgter mū ēn ag. Īn tēj ēn tóg ag kri kutē, Īn vag jē ēn tī, hā kŷ ag kǎgter mū. Jerusalém tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg nŷtī. Ag pi(jé) ag jykre pāno ēn kǎfór ja nŷtī'. Ag ri ke han ja ag nŷtī, ha mē.

⁵ Kŷ sóg ājag mŷ ke mū. Ājag tŷ ājag jykre pāno tovānh tūn kŷ ājag tóg nūgme ki vár ke mū,” he tóg, Jesus ti.

Ka tŷ figueira to comparação

⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “ū tŷ Topē jykre han sór tū ag vŷ ge nŷtīnh mū, ha mē,” he mū. “Kejēn ū tóg nŷgtī. Ka há krān ja tóg nŷgtī, ka tŷ figueira. Ka kanē ū vē, ko há ti jē. Ēn krān ja tóg nī. Uva kāmī tóg ti krān ja nī. Kŷ tóg kejēn ti kanē ko sór mū, kŷ tóg venh kātī mū. Hā ra tóg kanēn ja tū nī.

⁷ Kŷ tóg uva ki rŷr tī mŷ: “ti gŷn ra,” he mū. “Prŷg tāgtū tóg nī ha, sŷ ti kanē vég tū ki. Kanēn vānh ti hŷn jē. Ti gŷn ra, ti tŷ ga kókég tū nŷn jé,” he tóg.

⁸ Hā ra tóg ā patrāo mŷ: “ti tovānh ra ver,” he mū, uva ki rŷr tī ti. “Ti pēnŷn sóg kūm mū ver, sŷ ti krēm ga jēgja han jé ver.

⁹ Hēn ri ke mūn tóg kanē há hŷn han ke mū ha. Ke tū nŷn kŷ sóg ā mŷ ti gŷn ke mū vāhā,” he tóg mū, uva ki rŷr tī ti,”

he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ã jykre kórég tovãnh sór tũ tón hã vë.

Jesus tỹ vënhkán ke kurã ki ùn kaga tỹ há' he

¹⁰ Kejën tóg ag vënh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ, Jesus ti, vënhkán ke kurã ki.

¹¹ Kĩ ù fi tóg tá jẽ nĩ. Jagrẽ kórég fi nĩ, hã kĩ fi tóg pãnh ke kĩ jẽ nĩ. Vënh ra hã jẽ kórég fi tóg nĩ, fi jagrẽ tugnĩn. Prỹg tỹ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrẽ tỹ fi kagãg tĩ ki.

¹² Kĩ Jesus tóg fi vég mũ, kĩ tóg fi jé prër mũ. “Kunĩg, jỹ,” he tóg. “Ã kaga tỹ sóg tũ' henh mũ,” he tóg fi mỹ.

¹³ Kĩ tóg ã nĩgé tỹ fi kri fig mũ. Kĩ fi tóg vënh ra hã jëg há han mũ, ha mẽ. Kĩ fi tóg Topẽ to vĩ há han mũ sir.

¹⁴ Hã ra vënh kanhrãn jafã to pã'i tóg Jesus to jũ mũ, ti tỹ vënhkán ke kurã ki fi tỹ há' hen kĩ. Ti mỹ tóg tỹ vënh rãnrãj nĩ, fi tỹ há' he mũ tag ti, hã kĩ tóg Jesus to jũ mũ. Kĩ tóg vĩ mũ sir. Vënh kar jyvën kĩ tóg ag mỹ: “kurã tỹ 6 (ke) hã ki ãg tóg rãnrãj ke mũ ha,” he mũ. “Hã kĩ kurã tỹ 6 (ke) ãn ki kãmũmnĩ, ti tỹ ãjag tỹ há' hen jé. Vënhkán ke kurã ki vënh kygtãg kãmũ tũg nĩ,” he tóg mũ, pã'i ti.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ti vĩ kãfãn mũ, kĩ tóg: “jykre régre ã nĩ (mỹr),” he mũ. “Vënhkán ke kurã kã ãjag tóg ãjag mẽg ki rĩr tĩ gé, monh ki, cavalo ki ke gé, ha mẽ. ãjag mẽg kygvãn ãjag tóg tĩ, ãjag tỹ ti kron mũn jé, ti tỹ ãn kãkã se kĩ jẽ kĩ, cocho to.

¹⁶ Kĩ tag fi vỹ se kĩ jẽ ãn ri ke jẽ ja nĩ gé, ha mẽ. Satanás hã vỹ fi sé', prỹg tỹ 18 (ke) ki. ãg jóg'jóg ve tỹ Abraão kósin ù fi vë, ãg mẽg kãfór fi tóg jẽ, hã ra ã tóg jũ sór mũ, isỹ vënh kán ke kurã ki fi tỹ há' hen kĩ, isỹ fi kavãn ri ke han kĩ. Vënh jykre vënhmỹ han sór ã tóg nĩ,” he tóg, Jesus ti, pã'i ti mỹ.

¹⁷ Ti vỹ tag to ag tóg mỹ'ãg'ãg mũ sir, ti kato tẽ mũ ag. Hã ra tóg vënh e ãn mỹ sér tĩ sir. Ag mỹ tóg nèn ù kar há han tĩ, hã kĩ tóg ag mỹ sér tĩ sir.

*Mostarda fy to comparação
(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)*

¹⁸ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he mũ.

¹⁹ “Vãnh tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ. Sĩ ti nĩ, ti fy ti. ãg japỹ ki ãg tóg krãn tĩ, kĩ tóg mog tĩ. Kĩ tóg ka ri ke nĩ, ti tỹ pẽ téj nĩn kĩ. Hã kĩ sēsĩ tóg kri jagfénh ke mũ, ti pẽ kri, ti pẽ mág nĩn kĩ. Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ kãmẽ tỹ vënh kar kri rũm ke to ken hã vë,” he tóg, Jesus ti.

*Fermento to comparação
(Mt 13.33)*

²⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩn kĩ tóg tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũn mũ.

²¹ “Ûn tỹtã fag vỹ pão han tĩ, farĩnh tỹ. Pão han jé fag tóg pão jëgja jafã tỹ fermento ãn tỹ farĩnh mré jëgjãg tĩ. Kejën ù fi tóg farĩnh e kãki ti jãgja jafã pir tỹ kãki vãm ja nĩ, hã ra tóg tỹ són ke kãn,” he tóg, Jesus ti. Ti vỹ tỹ vënh kar kri rũm ke kãmén hã vë.

*Jãnkã sĩ to comparação
(Mt 7.13-14, 21-23)*

²² Kĩ Jesus tóg tĩ mũ. Cidade e fĩn rãm tóg mũ, ãmã kãsir fĩn ke gé. Tĩg kĩ tóg ag kanhrãnrãn mũ sir. Ge kĩ tóg komër hã cidade tỹ Jerusalém kukãm tĩ mũ.

²³ Kĩ ù tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Ûn krenkren mũ ag mỹ pipir nỹtĩ, e nỹtĩ vó?” he tóg ti mỹ. Kĩ tóg ti mỹ:

²⁴ “hỹ,” he mũ. “Inh ki rã vỹ jãnkã sĩ ra rã ri ke nĩ,” he tóg. “Vãsãn nĩ, ã tỹ ra rã jé. Kejën ù tóg ra rã mũn ke tũ nĩ ha. ãn kã ù tỹ hën ri ke ag vỹ ra ge sór mũ, hã ra ag tóg tỹ hë ri kenh ke tũ nĩ ha sir.

²⁵ ãn ki rĩr tĩ ãn tỹ nĩfénh ja vë mỹr, hã kĩ ag tóg ãn kãra genh ke tũ nĩ ha. Kãnkã to ken hã vë, ãn ti. ãn ki rĩr tĩ ãn hã ne nĩfénh ke mũ', kĩ ãjag tóg sir re tá nỹtĩnh kĩ tỹ tórón' tórón' kenh ke mũ. “Senhor', ãg mỹ róm, ãg mỹ nón, jãnkã ti,” he jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg sir ãjag mỹ: “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ, ãn ki rĩr tĩ ti. “ãjag tỹ ù nỹtĩ?” he jé tóg ke mũ.

²⁶ Kĩ ãjag tóg ti mỹ: “ã mỹ ãg ki kagtĩg?” henh ke mũ. “ãg hã vỹ ã mré jën ja nĩ, ãg hã vỹ ã mré kron ja nĩ, ãg

kanhrān ja ā tóg nī, ēg jamā tá. Ēg hā vē,” he jé ājag tóg ke mū, ājag tỹ re tá nýtĩn ký.

²⁷ Hā ra tóg ājag mỹ: “inh pi(jé) ājag ki kanhró nī,” henh ke mū. “Ājag pi(jé) tỹ inh mré ke nýtĩ'. Ha mūjēg, Vēnh jykre pāno han ājag tóg mūgtĩ,” he jé tóg ke mū, ĩn ki rĩr tĩ ti, ājag mỹ.

²⁸ Ājag tỹ ra mūnh ke tá ājag tóg vēsỹrénh ke mū, tá ājag jā tóg gyngyn ke mū, gangan ke jé ājag tóg ke mū, tá. Kór há tá ājag tóg Abraão venh ke mū, tá, Isaque ke gé, Jacó ke gé, Topē vĩ tó tĩ ag kar ke gé. Ēn ag kar vỹ Topē tỹ tỹ ēg pā'i nī venh mū sir, ājag jāvo.

²⁹ Ēn kā Topē ki ge ký nýtĩ kar ag tóg kāmūnh mū, rā jur ja tá, rā pur ja tá, kanhkā fyr tá, rā krēm tĩg ja tá. Kāmū ký ag tóg Topē tỹ tỹ ēg pā'i nī venh ke mū, ti tỹ ag ki rĩr nī ti, ký ag tóg tá jēg nýtĩnh mū ājag jāvo.

³⁰ Ký tag ki ũn kāsir ũ ag tóg mág nýtĩnh mū, tá pā'i nýtĩnh mū. Ký tag ki ũn mág ũ ag tóg kāsir nýtĩnh mū gé, tá, tere ký,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nī (Mt 23.37-39)

³¹ Kurā ěn kā Fariseu ũ ag tóg tá junjun mū, Jesus mré vēmén jé. Ti mỹ ag tóg: “ha mē,” he mū. “Pā'i mág tỹ Herodes vỹ ā tén sór mū. Hā ký vēnh péju tĩg, ěmā ũ ra,” he ag tóg mū sir, Jesus mỹ.

³² Ký tóg ag mỹ: “mĩg sī ri ke ti nī, Herodes ti,” he mū. “Hā ký tóg ke mū. Ver sóg vēnh jagrē kórég pan mū, ũn kagyga ag tỹ há' he jé sóg ke mū, ũri, vaj ký ke gé, kurā tỹ hēn ri ke ki. Kānhmar sóg ter ke mū, inh kurā ki, ha vemnī.

³³ Ũri sóg ver tĩg mū, vaj ký ke gé, vaj ũn ký ke gé. Iser ken ký sóg Jerusalém tá ter ke mū. Tag ki ke pijé'. Topē vĩ tó tĩ vỹ tỹ inh nī, jo Jerusalém tá ke ag tóg ag kägtén tĩ, Topē vĩ tó tĩ ag. Hā ký sóg Jerusalém tá ter tĩg ke mū gé. Tag tómnī, Herodes mỹ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ Ký tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mū. Fe kaj han tóg, ag to, ký tóg: “Jerusalém tá ke ag mỹ sóg tag tó sór mū, ha mē,” he mū. “Topē vĩ tó tĩ

ag kägtén ag tóg tĩ. Topē tỹ ag mỹ ũn jēgnēg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ ag kägtén jé. Isỹ ag vēnh mǎn há tóg tĩ vē, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hā ký sóg ag jé prēr tỹ hēn ri ke han mū. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mū vē, ag mỹ. Garĩnh fi vỹ ā krē kri jē nī, fi tỹ ag vēsỹrénh tũ nī jé ke vē. Ēn ri ke han sór sóg mū vē, hā ra ag tóg ke jāvǎnh nýtĩ.

³⁵ Hā ký ag tóg ag jamā pūn kǎn ke mū, ký vǎpūr vē sir. Ũ vỹ kǎnhmar tá nĩg mǎn ke tũ nī ha, ag tỹ cidade kókén ja tá. Hā ký sóg ag mỹ ke mū. Inh ve mǎn ke tũ ag nī ha (mỹr). Kejēn ag tóg iso: “Topē tỹ ti jēnē ja vē,” henh ke mū. “Topē vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kǎtĩg ký,” he jé ag tóg ke mū iso. Ēn hā kā ag tóg inh ve mǎn ke mū,” he tóg, Jesus ti.

14

Jesus tỹ vēnhkán ke kurā ki ũ tỹ há' he

¹ Kejēn tóg vēnhkán ke kurā tá krỹg mū. Ký tóg pā'i ũ ĩn krēm nī nī. Fariseu ag pā'i vē. Ti tỹ ti ĩn krēm jēn ke vē. Hā ra ag tóg tá ti tỹ rĩr mū, “ti mỹ vēnhkán ke kurā ki rǎnhraj ke tũ?” he ag tóg mū.

² Hā ra ũ tóg tá nī gé, ũn kaga ũ. Kānhpar kǎn ký tóg jē. Jesus rĩn ja tá tóg jē nī.

³ Ký Jesus tóg Topē vĩ to professor ag mỹ ke mū, Fariseu ag mỹ ke gé. Ag mỹ tóg: “ēg tỹ vēnhkán ke kurā kā ũ tỹ há' hen mỹ há nī, mỹ kórég nī vó?” he mū.

⁴ Hā ra ag tóg ti mỹ nén ũ tó tũ nī. Ký Jesus tóg ũn kaga ěn kri ā nĩgé fi ký ti tỹ há' he mū sir. Ký tóg ti mỹ: “ha tĩg ge,” he mū.

⁵ Ký tóg ag mỹ: “kejēn ājag kósin ũ tóg goj ki kutēnh mū,” he mū, “goj nig ki, ke tũ nĩn ký ājag mēg tỹ monh. Vēnhkán ke kurā ki tóg goj ki kutēnh mū, hēn ri ke mūn. Ký ājag tóg ti kunũg tĩ gé, ti tỹ vēnhkán ke kurā kā ki kutēn ký. Ký ājag tỹ ne jé iso jũ sór nē?” he tóg.

⁶ Ký tóg ag tỹ ti mỹ nén tónh ke tóg tũ tĩ sir.

Festa to comparação

⁷ Kÿ Jesus tóg vënh kar kanhrân jé tag tó mũ sir, ha mẽ. Ti mré jëgjen kÿ nÿtĩ ag mũ tóg kãmén mũ. Ag jën vén sór vë, ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ jé. Hã vég tóg mũ, hã kÿ tóg ag kanhrân rân sór mũ, Jesus ti.

⁸ Kÿ tóg ag mũ: “kejën ù tóg ã jag mũ: “kurã ên kã sóg vënh prüg ke to festa han ke mũ. Ha inh mré jën kãtĩg,” henh ke mũ. Kÿ ti festa kã jën vén sór tũg nĩ. Hën ri ke mũn ã kãfór nĩ ù tóg ki jun mũ.

⁹ Kÿ festa ki rĩr mũ tóg ã mũ: “toreg ver,” henh ke mũ. “Ti jën kar kÿ ã tóg jën ke mũ. Mẽ kÿ jë nĩ ver,” he jé tóg ke mũ ã mũ, ù tÿ festa ki rĩr tĩ ti. Kÿ tóg ã mũ'a tĩnh mũ sir, ha mẽ.

¹⁰ Kÿ ã tÿ festa venh tĩg kÿ mẽ kÿ nĩmĩ ver, vëjën jãvãnh kÿ. Kÿ festa ki rĩr mũ vÿ ã mũ: “ha jën vén, fag mré,” henh ke mũ. Kÿ ã pi(jé) mũ'ãg ke mũ,” he tóg ag mũ, Jesus ti.

¹¹ “Hã kÿ tóg ù tÿ ag kãfór nĩ sór mũ térem ke mũ, vësÿkã, Topë ti, ha vemnĩ. Jãvo tóg ù tÿ: “tÿ inh ùn sĩ nĩ,” he mũ ên jãnfyn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ ùn jagtar ag jagãgtãn

¹² Kÿ tóg ù tÿ ã kógfyn mũ ên mũ kãmén mũ gé. Ti mũ tóg: “ã tÿ festa han sór kÿ ùn rico ag mũ tó sór tũg nĩ, ã mré ke fag mũ, ã kãke ag mũ, ã jãvy ag mũ, ã rã nÿtĩ ag mũ tó tũg nĩ gé,” he mũ. “Á tÿ ùn rico ag mũ tó mũ ra ag tóg vënh kaja jé ã mũ festa han sór mũ gé. Kÿ ã tóg ã festa kaja ti vég mũ sir, ëprã.

¹³ Á tÿ festa han sór kÿ ùn kaga kÿ rãnrãj vãnh ag mũ tómnĩ, ùn kãnhgrĩ ag mũ, ùn kyvó ag mũ.

¹⁴ Á tÿ tag han kÿ Topë vÿ ã ve há han ke mũ, ha vemnĩ. Á mũ ag tóg festa han ke tũ nĩ, ag tÿ nén ù tũ nĩn kÿ. Kÿ ã tóg ã rĩr mãn ken kÿ ti kaja venh ke mũ, Topë tÿ ùn jykre kuryj kar rĩnrĩr mãn ke kurã ên kã,” he tóg, Jesus ti.

Festa mág to comparação (Mt 22.1-10)

¹⁵ Kÿ tóg tá nĩ ù mũ mẽ há tĩ, Jesus vĩ tag ti. Tá nĩg kÿ tóg ag mré jëg mũ gé, hã kÿ tóg Jesus vĩ mẽg mũ. Kÿ tóg ti mũ: “ù tÿ Topë tÿ tÿ Ëg pã'i nĩ vég mũ mÿn hÿn sér pë tĩnh mũ, ù tÿ tá festa vég mũ ên mũ,” he mũ.

¹⁶ Kÿ Jesus tóg ti kanhrân kÿ ti mũ: “kanhkã tá festa vÿ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejën ù tóg nĩgtĩ. Festa mág han sór tóg mũ, kÿ tóg ù tÿ hën ri ke ag mũ tó ja nĩ, ti tÿ festa han ke to há.

¹⁷ Ti festa kurãn kã tóg ã camarada jënëg mũ, ti tÿ ùn kógfyn kÿ nÿtĩ ag mũ: “ha kãmũjëg,” he jé. “Kar kÿ tóg nĩ ha, inh festa ti,” hemnĩ,” he tóg, ã camarada mũ. Kÿ tóg ag mũ tónh tĩ mũ sir.

¹⁸ Hã ra ag tóg ve sór tũ nĩ, ag kar ti, hã kÿ ag tóg ti mũ vĩ mũ. ù tóg ti mũ: “ga kajãm inh,” he mũ. “Hã kÿ sóg ijapÿ venh tĩ mũ ver. Ùri tóg inh mũ vënhmÿ tĩ. Sÿ festa venh tĩg ke vë vë, hã ra tóg vënhmÿ tĩ,” he tóg mũ.

¹⁹ Kÿ ù tóg ti mũ: “monh génh sóg, monh tÿ 5 (ke) régre,” he mũ gé. “Kÿ sóg ag venh tĩ mũ ver. Sÿ festa venh tĩg ke vë vë, hã ra tóg vënhmÿ ti,” he tóg mũ gé sir, ù ti.

²⁰ Kÿ ù tóg ti mũ: “ùri sóg prüg mũ ha, hã kÿ tóg vënhmÿ tĩ,” he mũ gé.

²¹ Kÿ ti camarada tóg ti mũ tónh kãtĩ mũ, ã patrão mũ. Kÿ tóg jũ mũ. Ti mũ tóg: “ëpry ra tĩg, êmĩn mág ra, ëpry kãsir ra ke gé, êmã kar ki,” he mũ. “Kÿ ùn jagtar ag tatĩ kãtĩg, ùn kónhgrĩ ag, ùn kyvó ag, ùn tĩg vãnh ag ke gé,” he tóg. Á camarada mũ tóg ke mũ.

²² Kÿ tóg tĩg mãn mũ, ti camarada ti. Kÿ tóg tá vÿn ke kÿ ã patrão mũ: “ke kãn inh huri,” he mũ. “Ag tatĩ kãtĩg inh huri, hã ra tóg fór tũ nĩ ver, festa jo ãn ti,” he tóg mũ, ti camarada ti, ti patrão mũ.

²³ Kÿ ti patrão tóg ti mũ: “vësÿkã tĩg mãn ge,” he mũ. “Vãnh kãmĩ tĩg, êmã kãsir pë kãmĩ ke gé, ëpry ra, êmĩn jagma,” he tóg. “Tá ag mũ tugtónh tĩg. Ag kutãn nĩ, ag kãmũ jé, festa jo ãn fór jé,” he tóg, patrão ti, ã camarada mũ,” he tóg, Jesus ti.

24 “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mÿ,” he tóg. “Û mÿ sóg tó vén ja nÿ, hã ra ag tóg inh festa venh ke tũ pẽ nÿ, sÿ ù mÿ tó vén ja ag,” he tóg. Jesus tÿ Fariseu ag mré jën kÿ ag mÿ kãmén hã vë.

*Ëg tÿ ãg jykre tovãnh
(Mt 10.37-38)*

25 Kejën ùn e ag tóg Jesus nón mÿ mÿ. Kÿ tóg ag jé vÿrÿn ke kÿ ag mÿ:

26 “ha mẽ,” he mÿ. “Û tÿ inh mré tÿg pẽ han sór mÿ jé inh hã to há kãfór nÿ, ã han mÿ fag kri, ti prÿ fi kri, ti krë kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vënh kri ke gé, mÿr, ha mẽ,” he tóg. “Ke tũ nÿ mÿ ra tóg inh mré kãtÿg ke tũ nÿ, kÿ tóg tÿ inh mré ke nÿnh ke tũ nÿ gé.

27 Ha vé, ag tÿ inh cruz tÿ inh kri fi kÿ sóg tÿg ke mÿ, ag tÿ to isa kÿ isén jé, ha vemnÿ. Vënh nenh ke tũ sóg nÿ. Û tÿ inh ri ke han sór tũ nÿn kÿ tóg inh mré kãtÿg ke tũ nÿ, kÿ tóg tÿ inh mré ke nÿnh ke tũ nÿ gé,” he tóg, Jesus ti,

28 “To jykrén, ù tÿ ïn téj han sór mÿ ãn to. Tÿ tÿ ïn téj han sór kÿ tóg ã jãnkamy nÿkrén vén ke mÿ. Kÿ tóg ïn kaja to jykrén ke mÿ gé sir. Kar kÿ tóg ïn han sór ke mÿ vãhã.

29 Ti tÿ to hã to jykrén há han tũ ra tóg vënhmÿ tÿ. Kÿ tóg ïn jëg ken ki kÿm kÿ ti króggróg han ke mÿ sir. Ti króggróg han kÿ ti jãnkamy tóg tũ' henh ke mÿ, kÿ tóg tovãnh ke mÿ sir, ti tÿ ïn han ti. Kÿ ti mré ke ag tóg ti to vÿ kÿ ti nynh mÿ sir.

30 Ti to ag tóg: “ha mẽ, ïn téj han sór tóg mÿ vë, hã ra tóg to jykrén há han ja tũ nÿ, hã kÿ tóg kar tũ nÿ,” henh ke mÿ, ti régre ag,” he tóg.

31 “Kar pã'i mág to jykrén nÿ gé. Pã'i ù tÿ ti mré vënh génh sór kÿ tóg ã krëm ke ag nÿkrén ke mÿ gé sir, vënh génh ke to hã. “10 mil (ke) ãg nÿtÿ,” he jé tóg ke mÿ. “Ëg mÿ ag tÿ hën ri kenh mÿ vÿ?” he jé tóg ke mÿ. “20 mil (ke) ag nÿtÿ. Ag mÿ ãg tÿ tũ' he kãn ke tũ nÿ vÿ? Ëg kãfór ag tóg nÿtÿ. Ëg hÿn hë ri kenh mÿ, ag tÿ ãg tovãnh jé?” he jé tóg ke mÿ, pã'i ti.

32 Ti tÿ tag to jykrén kÿ tóg pã'i ù ãn mÿ vënh vÿ jënënh mÿ, ti tÿ kór há tá nÿ (hã) ra, kuvar há tá. Ti mÿ vënh vÿ jënënh kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ ãg tovãnh ke tũ nÿ?” he mÿ. “Inh ã mÿ ne nÿm mÿ, ã tÿ isovãnh jé?” he jé tóg ke mÿ, pã'i ãn mÿ,” he tóg, Jesus ti.

33 “Hã kÿ to jykrén nÿ, ãjag tÿ inh mré mÿ pẽ han ke to. Iso há kãfór nÿtÿmÿnÿ, ãjag tũ kar kri. Ke tũ nÿ mÿ ra ãjag pi(jé) inh mré mÿ pẽ han mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação
(Mt 5.13; Mc 9.50)*

34 “Sa vÿ há nÿ. Hã ra sa kãhór tÿn kÿ ãg tÿ ne tÿ ti tÿ kajã' henh ke tóg tũ tÿ, tÿ sa' he mãn ke tũ tóg tÿ,” he tóg.

35 “Ti kãhór tÿn kÿ tóg kórég nÿ, kÿ ãg tóg fón tÿ. Ëg pi(jé) ãg japÿ ki ti fón tÿ', ti tÿ ãg jakré tÿ há' he tũ nÿn kÿ, sa kãhór ti. Ti fón pẽ han jé ãg tóg ke mÿ. Ri ke ãjag nÿtÿ, ãjag tÿ inh mré mÿ pẽ han tũ nÿn kÿ. Jëmë há han nÿ, sÿ ãjag mÿ nén tó mÿ tag ti,” he tóg, Jesus ti.

15

*Ovelha vãfor to comparação
(Mt 18.12-14)*

1 Kejën ù tÿ imposto mág tÿ ag tóg ti to kãmÿ mÿ, Topë vÿ mranh tÿ ag ke gé. Ag tÿ ti vÿ mẽ sór vë.

2 Kÿ tóg Fariseu ag mÿ kórég nÿ, Topë vÿ to professor ag mÿ ke gé. Kÿ ag tóg ti to vÿ vÿ he mÿ sir. “Topë vÿ mranh tÿ ag to tóg há nÿgtÿ, tag tÿ,” he ag tóg mÿ. “Ag mré tóg jëg tÿ mÿr,” he ag tóg mÿ, Jesus to.

3 Kÿ tóg ag kanhrãn jé ag mÿ: “ù tÿ Topë vÿ mranh mÿ tÿ ã jykre kórég tovãnh kÿ tóg ge nÿnh mÿ, ha mẽ,” he mÿ.

4 “Û tóg nÿ ja nÿgtÿ,” he tóg. “Ti mëg tÿ mé vÿ tÿ 100 (ke) nÿtÿ, ti mëg tÿ ovelha ti. Kÿ ti mëg pir tóg vãfor mÿ. Hã ra tóg ti kanëg tÿ mÿ, ti jãvãnh tÿ tóg mÿ, ha mẽ. Ûn e ãn tovãnh kÿ tóg ùn pir ãn nón tÿ mÿ. Ga kórég tá ag nÿtÿ, ti mëg kar ãn ag. Ag togvãnh kÿ tóg ùn pir ãn nón tÿ mÿ, ha mẽ.

⁵ Kÿ tóg ti vég mũ sir, ti mēg vāfor ja ěn ti. Kÿ tóg ã nunh kri ti fi kÿ ma tĩ mũ. Ti fe tóg mrin ke mũ sir.

⁶ Kÿ tóg ã ĩn tá jun mũ. Tá tóg ã kanhkã fag jé prēr mũ, ti rã hã nÿtĩ fag kar. Kÿ tóg fag mÿ tó mũ. “Inh mré ti to mÿ sér,” he tóg. “Inh mēg vÿ vāfor ja nĩ, hã ra sóg ti ve mãn mũ ha,” he tóg mũ, ã mēg to,” he tóg, Jesus ti.

⁷ “Hã ra tóg ge nĩ, ha mē. Û tÿ 99 (ke) ag tÿ vĕnh jykre kuryj han kÿ tóg há tĩ sir, kÿ tóg mÿ sér tĩ sir, kanhkã tá ke ag mÿ. Hã ra tóg mÿ sér kãfór tĩ, ùn pir tÿ ã jykre kórég tovãnh kÿ, ti tÿ ã tÿ Topĕ vĩ mranh mũ ěn tovãnh kÿ, ha mē. Kÿ isũ ag vÿ e nÿtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jãnkamy vāfor to comparação

⁸ “Kÿ ùn tÿtá to vĕme vÿ ge nĩ, ha mē,” he tóg. “Jãnkamy tÿ 10 (ke) tÿ fi tũ nĩ, jãnkamy tÿ por dia kaja tÿ 10 (ke) tÿ. Kejĕn ùn pir tóg fi mÿ vāfor mũ, kÿ fi tóg lampião grug mũ sir. Fi ĩn kãmĩ fi tóg prun kãn mũ. Ve há han fi tóg mũ, jãnkamy ěn kanĕg jé, ĩn péno kar mĩ hã.

⁹ Vãhã fi tóg kejĕn ve mãn mũ sir. Kÿ fi tóg ã mré ke kar fag jé prēr mũ, fi rã hã nÿtĩ fag kar ke gé. Kÿ fi tóg fag mÿ: “inh mré to mÿ sér,” he mũ. “Inh jãnkamy vÿ vāfor ja nĩ, hã ra sóg ve mãn mũ ha,” he fi tóg mũ.

¹⁰ Hã ra tóg ge nĩ, kanhkã tá, ha mē. Topĕ tÿ jĕnĕ jafã ag mÿ tóg sér tãvĩ tĩ, ù tÿ ã jykre kórég to jũn kÿ, ti tÿ ã tÿ Topĕ vĩ mranh ěn tovãnh kÿ, ha mē,” he tóg, Jesus ti.

Ûn kósın vāfor to comparação

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ tag tó mũ gé sir, ha mē. “Û vÿ tóg kósın régre ja nĩgtĩ,” he tóg.

¹² “Kÿ ti kósın tÿ ěgno tóg ã panh mÿ: “panh’,” he mũ. “Inh mÿ ùri isũ nĩm, ã tÿ ĩnh mÿ nĕn nĩm ke mũ ěn ti,” he tóg, ã panh mÿ. Ti tÿ to vĩnh ke tũ vĕ vĕ, hã ra tóg to vĩ mũ. Ge ra ti panh tóg ã krĕ mÿ ã tũ vĕnh kãpãm mũ sir.

¹³ Kãnhmar ti kósın kyrũ tóg ã tũ mãn kÿ kór há ra, kuvar há ra tĩ mũ, ga ù ra. Tá tóg ã tũ vãm kãn mũ, nĕn ù kórég kar to.

¹⁴ Vãm kãn ja tóg nĩgtĩ, ti jãnkamy ti. Kÿ tóg kejĕn tá prÿg han mũ sir, ga ěn tá. Kÿ kyrũ ěn tóg kókĩr mũ gé.

¹⁵ Kÿ tóg tá ke ù mré vĕmĕn tĩ mũ, ti tÿ ti mÿ vĕnh rãnrãj nĩm jé. Kÿ tóg ti jĕnĕg mũ, ti tÿ ti porco ki rĩr jé sir, ti safra tá.

¹⁶ Kÿ tóg porco jĕn ko sór mũ, ti kókĩr nĩn kÿ. Hã ra ag tóg ti mÿ nĕn ù nĩm tũg mũ, ti tÿ ko jé. Hã kÿ tóg kókĩr tãvĩ nĩ sir.

¹⁷ Kÿ tóg kejĕn krĩ há han mũ. To jykren tóg mũ sir. “Inh panh mÿ rãnrãj tĩ ag vÿ pão mág ko tĩ. Ag mÿ tóg kĕn tĩ, ag jĕn tĩ. Jo sóg kókĩr kÿ ter ke mũ,” he tóg, kyrũ ti, ã pir mÿ nĩn kÿ.

¹⁸ “Inh jé hÿn ĩnh panh kukãm tĩg ha,” he tóg. “Kÿ sóg ti mÿ: “panh’,” hĕnh ke mũ. “Kanhkã tá nĩ ěn vĩ mranh ĩnh, ã vĩ ti ke gé.

¹⁹ Kÿ sóg vĕnhmÿ tÿ ã kósın tũ nĩ. Sÿ tÿ ã camarada nĩnh há tóg tĩ,” he jé sóg ke mũ, ĩnh panh mÿ,” he tóg mũ, kyrũ ti.

²⁰ Kÿ tóg tĩ mũ sir, ã panh kukãm.

Hã ra ti panh tóg kór há tá, kuvar há tá ti vég mũ, kÿ tóg ti kato tĕ mũ. Ti kato tĕ kÿ tóg ti ki póm ke mũ sir, ti ki nhun ke tóg mũ gé sir.

²¹ Kÿ ti kósın tóg ti mÿ: “panh’,” he mũ. “Kanhkã tá nĩ ěn vĩ mranh ĩnh, ã vĩ ke gé. Hã kÿ sóg vĕnhmÿ tÿ ã kósın tũ nĩ ha,” he tóg, ti panh mÿ.

²² Hã ra ti panh tóg ti mÿ: “vó, vĕnh pãte fón kÿ tóg nĩ,” he mũ. Kÿ tóg ã camarada ag mÿ: “kur há tãvĩ ěn ma kãmũjĕg,” he mũ, “ti tÿ kur tãg ra rã jé. Ti mÿ nĩgĕ kãnĩm ja nĩm gé. Pĕn né ěn tÿ, pĕn to ró ěn tÿ ti mÿ jun gé.

²³ Monh tãgy ěn venh mũjĕg. Ti tãnh ra, ěg tÿ ko jé, ěg fe tÿ mrin ke jé.

²⁴ ĩnh kósın vÿ ĩnh mÿ ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vāfor ti vĕ vĕ, hã ra tóg kãtĩg mãn huri,” he tóg, ti panh ti. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir, ag tÿ festa han kÿ.

²⁵ Hã ra ti kósın sanh tóg ti japÿ tá rãnrãj jĕ. Kÿ tóg vãhã tá kãtĩg kÿ ã ĩn tá jun mũ. Tá jun kÿ tóg vãkyr mĕg mũ, fag vĕnh gringrĕn ěn ti.

²⁶ Kÿ tóg ã camarada jé prēr mũ. Ti mÿ tóg: “festa tÿ ne nĕ?” he mũ.

²⁷ Kĩ tóg ti mĩ: “ã jãvy vỹ jun, kỹ ã panh vỹ monh tãgy ên tãnh,” he mũ. “Ti mĩ tóg sér tĩ, ti tỹ ti ve mãn kỹ. Kaga tũ tóg jẽ, há tóg jẽ, hã kỹ tóg ã panh mỹ sér tĩ,” he tóg, ti camarada ti.

²⁸ Kĩ tóg jũ mũ sir. Kĩ tóg ãn kãra rã tũg mũ, jũ kỹ.

Kỹ ti panh tóg ti mré vēmén tĩ mũ. Ti mĩ tóg: “Ëg mré festa venh kãrã,” he mũ.

²⁹ Hã ra tóg ti mĩ: “vó,” he mũ. “Prỹg tỹ hên ri ke ki sóg ã rãnhraj ti han, ha mẽ. Inh pi(jé) ã vỹ mranh ja nĩgtĩ'. Ge ra ã tóg inh mỹ nén ã nĩm ja tũ nĩ. ã pi(jé) inh mỹ cabrito fêg tĩ', sỹ inh mré ke ag mỹ festa han jé.

³⁰ Hã ra ã kósin ên tóg jun mũ sir, jo ã tóg ti mỹ monh tãgy ên tãnh. Kórég ti nĩ, ã kósin ên ti. Á tũ fón kãn tóg mỹr, ãn tỹtã kórég fag to, hã ra ã tóg festa mág han mũ, ti kãtĩg kỹ,” he tóg, ti kósin sanh ti, ã panh mỹ.

³¹ Hã ra ti panh tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Inh mré ã tóg jẽ nĩ, kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Kĩ isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, mỹr, ha mẽ.

³² Hã ra festa tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Ëg mỹ tóg sér tãvĩ tĩ. ã jãvy vỹ inh mỹ ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ti vë vë, hã ra tóg kãtĩg mãn huri,” he tóg, ti panh ti, ã kósin sanh mỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Topê kãmén hã vë.

16

Ëg tỹ Ëg tũ vënh kãpãm ke

¹ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Kejën ãprã ke ã tóg nĩgtĩ, ãn rico. Kĩ ti tũ ki rĩr tĩ tóg nĩgtĩ gé. Ti patrão mỹ név(e) nỹtĩ ag vég ti tĩ, ti mỹ, ti tũ ki rĩr tĩ ti. Kejën ag tóg ti camarada ên to vỹ mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ên to. Ti lograr ke (ka) mẽ ti nêji nĩ, ti tũ to, ti camarada ti.

² Kĩ tóg ti jé prër mũ, kỹ tóg ti mỹ: “ã tỹ han mũ mẽ inh,” he mũ. “Sỹ ã rãnhraj tugnỹm ke vë. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha,” he tóg mũ ti mỹ.

³ Kĩ tóg to jykrén mũ sir, ti camarada ti. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg mũ. “Inh patrão vỹ inh kutëm,

inh rãnhraj ki. Kĩ inh hỹn ne konh ke mũ ha? Inh ãpỹ jé sóg krój nĩ. Kĩ sóg vënh kar mỹ: “inh mỹ nén ã nĩm, inh mỹ jãnkamy nĩm,” he sór tũ nĩ gé. Inh mỹ a tóg tĩ, sỹ ag mỹ tónh ke ti,” he tóg.

⁴ Kejën tóg: “ũri hã sóg ki kanhró nĩ ha, sỹ nén han ke ti,” he mũ. “Sỹ tag han kỹ ag tóg iso há nỹtĩnh mũ, kỹ ag tóg inh mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” henh ke mũ, inh patrão tỹ inh fón kar kỹ,” he tóg mũ, ti camarada kórég ti.

⁵ Kĩ tóg ã tỹ ã patrão mỹ név(e) nỹtĩ ên ag jé prër kãn mũ sir. Kĩ tóg ã mỹ: “ã név(e) hẽ ri ke nĩ?” he mũ.

⁶ Kĩ tóg ti mỹ: “azeite tỹ lata tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vënh rán ti, sỹ ã mỹ ã név(e) térem kỹ 50 (ke) rán jé,” he mũ. Kĩ tóg rán mũ sir.

⁷ Kĩ tóg ã ã mỹ: “jo ã?” he mũ gé. “ã név(e) hẽ ri ke nĩ?” he tóg mũ gé. Kĩ tóg ti mỹ: “trigo tỹ saco tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vënh rán ti, sỹ ã mỹ ã név(e) térem kỹ 80 (ke) rán jé,” he mũ gé. Kĩ tóg rán mũ gé sir.

⁸ Kĩ ti patrão tóg mēg mũ, ti camarada tỹ nén han mũ ti. Kĩ tóg ti mỹ: “jykre (ka)mẽ ã tóg nĩ, kỹ ã tóg ã tỹ hên ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mỹ ag név(e) rem kỹ,” he mũ, ti patrão ti,” he tóg, Jesus ti.

“Kỹ hã vë. ã tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ãjag tũ to jykrén há han tĩ, inhhã, ha mẽ. ãjag krĩ há kãfór han ag tóg tĩ ag tũ to jykrén ki. ãjag tỹ inh ki ge mũ ra ag tóg ãjag krĩ há kãfór han tĩ. Tỹ ag ãprã ke nỹtĩ, hã kỹ ag tóg tag ki nén to jykrén há han tĩ,” he tóg.

⁹ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Ti camarada ên ri ke han nĩ, ãjag tỹ tỹ ãn mỹ vënh kãpãm nĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Kĩ ag tóg ãjag to há nỹtĩnh mũ. Kejën ãjag tóg ãjag tũ ré kỹ mũnh mũ. Ên kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Kĩ ãjag tóg kanhkã tá junjun ke mũ sir, ãjag tỹ ag mỹ ãjag tũ tỹ vënh kãpãm kỹ.

¹⁰ ã tỹ nén ã sĩ ki rĩr há han kỹ tóg nén ã sĩ ki rĩr há han kãn ke mũ gé. Jãvo ã tỹ nén ã sĩ ki rĩr kónãn kỹ tóg nén ã sĩ ki rĩr kónãn kãn ke mũ gé sir.

11 Ēg tỹ ga kri nén vég mũ vỹ kãnhmar tũ' he mũ. Ājag tỹ hã ra ga kri ājag tũ ki rĩr há han tũ kỹ ājag tóg kanhkã tá tỹ nén ùn tũ nỹtĩnh mũ gé.

12 Ājag tỹ ěprã nén vég mũ vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Tĩ hã mỹ ājag tóg ki rĩr ke mũ. Ājag tỹ ti tũ ki rĩr há han tũ kỹ tóg sir ājag mỹ ājag tũ pẽ ěn nĩm ke tũ nĩ gé, kanhkã tá," he tóg.

13 "Ā jagrẽ régre nĩn kỹ tóg vẽnhmỹ tĩ. Ā tỹ Topẽ hã tỹ jagrẽ nĩn kỹ jãnkamy tãn ěn tỹ jagrẽ nĩ sór tũg nĩ. Ā tỹ jãnkamy e ve sór kỹ ti hã mĩ ěkrén kỹ ti hã vỹ tỹ Ā jagrẽ nĩnh mũ. Kỹ ěg tóg Topẽ tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn to jykrén há han ke tũ nĩgtĩ. Ā tỹ Topẽ to há nĩn kỹ Ā tóg sir ga kri rico to vãsãn sór ke tũ nĩ. Ā tỹ ga kri rico nĩ sór kỹ Ā tóg Topẽ mĩ ěkrég tũ nĩ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. Tĩ tỹ ěg tỹ ti tũ hã to jykrén há to jykrén há han ke tón hã vẽ.

Topẽ jykre

(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

14 Hã ra Fariseu ag tóg mẽg mũ, ti tỹ nén tó mũ ti. Jãnkamy mág hã to ag tóg há nỹtĩ, rico ke sór ag nỹtĩ, Fariseu ag. Kỹ ag tóg Jesus vỹ tag mẽ kỹ ag tóg ti to é he mũ.

15 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ěprã ke ag mỹ ājag tóg há nỹtĩ ve nỹtĩ," he mũ. "Hã ra Topẽ vỹ ājag tỹ nén to jykrén mũ ěn vég nĩ. Ón kỹ ājag tóg há nỹtĩ. ěprã ke kãmĩ ājag tóg tỹ ùn mág nỹtĩ. Topẽ mỹ ājag tóg kórég nỹtĩ jãvo, ti mỹ kavéj ājag tóg nỹtĩ," he tóg.

16 "Moisés tỹ ěg mỹ Topẽ vỹ tó ja ěn vỹ João tá krỹg, vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag tỹ ěg mỹ nén tó ja kar ěn ti. João tá ti krỹg, ěg kygpég tĩ ěn tá. João tá jun kỹ vẽnũ tỹ hẽn ri ke ag tóg vãsãnsãn tĩ, ag tỹ ve jé.

17 Hã ra Topẽ jykre si ěn tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé, Moisés tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn ti. Ga vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ki króm kãn kỹ tóg nĩnh mũ," he tóg.

18 "Ēg prũg kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. Ā tỹ Ā prũ fi fón kar kỹ ù fi tỹ prũg mãn kỹ Ā prũ tũ fi vẽ sir. Kỹ fi mén tỹ fi fón kỹ ù tỹ fi tỹ prũg mãn kỹ fi mén tũ vẽ gé

sir," he tóg, Jesus ti. Tĩ tỹ Topẽ jykre kãmén hã vẽ.

Ū tỹ Topẽ vỹ mẽ jãvãnh ag tỹ nũgme ki vár

19 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "kejẽn ù tóg nĩgtĩ, ùn rico pẽ," he mũ. "Kur kaja e tu ti tĩgtĩ, ùn tánh sá, kur ha pẽ. Kurã kar ki tóg vějẽn há ko tĩ. Festa ri ke han tóg tĩ, kurã kar ki.

20 Kỹ ùn jagtar tóg nĩgtĩ gé. Ti jiji hã vỹ: Lázaro, he mũ. Vẽnũ kaga fugfo han vãnũ han tóg tĩ, kỹ tóg nỹ nĩ, ùn rico jãnkã ki.

21 ěn vỹ kókĩr tĩgtĩ, Ā kaga to. Kỹ tóg ùn rico jẽn vár ko sór tĩgtĩ, ti jẽn mru, hã ra tóg ti mỹ nĩm tũg tĩ. Cachorro hã ne ti pẽnĩn e nỹtĩ. Vẽnũ fugfo han vãnũ ěn tugmãn ag tóg tĩ.

22 Kejẽn tóg ter mũ, ùn jagtar ěn ti. Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag vỹ ti va mũ mũ, ti kuprĩg ti, kanhkã ra. Tá Abraão tóg nĩ nĩ, ěg jóg' jóg ve ti, kỹ tóg ti mré nĩ nĩ sir, ti tỹ tỹ ti krẽ'krẽ nĩn kỹ.

Kar ùn rico tóg ter mũ gé sir. Kỹ ag tóg ga kãtã ti péju(g) mũ.

23 Hã ra tóg nũgme ki kutẽ mũ, ti kuprĩg ti. Inferno tá ti vēsỹrénũ jagy han mũ sir. Kejẽn tóg kanhkã ki ěvãnũ mũ, kỹ tóg tá Abraão vég mũ, Lázaro ke gé, ti tỹ Abraão mré nĩn kỹ, kuvar há tá.

24 Kỹ tóg ag mỹ prěr mũ. Kỹ tóg Abraão mỹ: "!.Ijóg'!.!" he mũ. "!.Abraão..!" he tóg "!.Ijagãgtãn ra..!" he tóg. "Lázaro jẽnẽ ra, ti tỹ Ā nĩ(gé) juja junun mrãn kỹ inh nũnẽ mrãn sĩ han jé. Inh mỹ tóg rỹjgy tãvĩ tĩ, pĩkãki," he tóg, Abraão mỹ, ùn rico ja ěn ti.

25 Kỹ Abraão tóg ti mỹ: "inh kósin," he mũ. "Ā tỹ ga kri tĩg ja ěn ki ěkré. Tá Ā tóg há tĩ ja nĩgtĩ, jãvo Lázaro tóg jagtar ja nĩgtĩ. Kỹ tóg tag ki há han tĩ nĩ, jo Ā tóg vēsỹrénũ jẽ nĩ, Ā tỹ ti jagãgtãn ja tũ nĩn kỹ.

26 Kỹ ěg kujũ ki tóg tỹ kãgnó nĩ, kỹ ù tóg pãte rãnh ke tũ nĩ. Tag ki ke pi(jé) ěn ra tĩg mũ', ěn tá ke pi(jé) tag ra kãtĩg mũ gé', kãgnó tag tugrĩn'," he tóg, Abraão ti, ùn rico ja ěn mỹ.

27 Kỹ ùn rico ja tóg Ā jóg tỹ Abraão mỹ: "kỹ sóg Ā mỹ nén ù tó sór mũ,

ha mẽ,” he mũ. “Ă mỷ inh jóg ìn ra ti jẽnẽnh ke tũ? Tá inh mré ke ag vỹ nỹtĩ.

²⁸ 5(ke) ag nỹtĩ, inh mré pafa ja ag. Ti tỹ ag mỷ tónh tĩg jé, ag tỹ tag ki junjun tũ nĩ jé, ag tỹ inh mré vēsỹrénh tũ nĩn jé,” he tóg, ùn rico ja ti, Abraão mỷ.

²⁹ Kỹ Abraão tóg ti mỷ: “tá ag tóg Moisés tỹ ẽg mỷ nén tó ja ẽn mẽnh mũ, Topẽ vĩ tó tĩ kar ag vĩ ke gé. Hã kỹ ag tóg Topẽ vĩ jẽmẽnh mũ, ag tỹ mẽ sór kỹ,” he tóg.

³⁰ Hã ra tóg ã jóg tỹ Abraão ti mỷ: “vó” he mũ. “Vēsẽr tỹ ag tá jun mũ ra ag jẽmẽ há han ke mũ vễ, kỹ ag tóg ăjag jykre pãno ẽn tovãnh ke mũ vễ, vēsẽr tỹ ag mỷ tó mũ ẽn ti,” he tóg.

³¹ Hã ra tóg: “vó,” he mũ gé. “Ag tỹ Moisés vĩ jẽmẽ sór tũ nĩn kỹ ag tóg vēsẽr vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé, ag tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg, Abraão ti, ùn rico ja ẽn mỷ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỷ ẽg tỹ Topẽ vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ vēsỹrénh ke ẽn tón hã vễ.

17

Topẽ vĩ mranh tỹ jagy nĩ (Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

¹ Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỷ: “ũ tỹ hẽn ri ke ag vỹ ù tỹ iso há ẽn tỹ isovãnh han sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Vēsỹrénh tãvĩn mũ jé ag tóg ke mũ, tag to. Topẽ vỹ ag ve kónãn tãvĩn mũ, ag tỹ ùn krĩn kónãn mũ tag to.

² Û tỹ ag krĩn kónãn mũ mỷ tóg há nỹnh mũ vễ, ẽg tỹ pó tỹ kra mág tỹ ag nunh to sa kỹ goj nig kuju ki ag vãm jé. Tag vỹ ag mỷ jagy tĩ vễ. Hã ra ag tóg ti jagy tag kãfór venh ke mũ, ag tỹ ùn sĩ tỹ inh ki rã kỹ nĩ (hã) ra ti tỹ inh vĩ mranh han sór kỹ.

³ To jykrén, vẽn ki rĩr kỹ.

Kejẽn ã régre vỹ Topẽ vĩ mranh mũ. Kỹ ti mỷ tómnĩ, ti tỹ kygnẽ ti. Ti tỹ tovãnh sór kỹ ti mỷ vẽn pãte fón nĩ.

⁴ Hẽn ri ke mũn tóg ã tỹ Topẽ vĩ mranh han sór mũ han mãn', han mãn' he mũ, kejẽn. Kurã pir ki tóg ã jũ tỹ hẽn ri ke han sór mũ, hẽn ri ke mũn. Hã ra tóg ã jũ han kar kỹ: “inh

pi(jé) ke mãn mũ ha',” henh ke mũ gé. Ă jũn kỹ tóg tónh kãtĩg mãn', tónh kãtĩg mãn' he mũ gé. Kỹ ti mỷ vẽn pãte fón to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tỹ Topẽ ki rã há han ke

⁵ Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg ti mỷ: “ẽg tỹ Topẽ ki rã há pẽ han há tóg tĩ,” he mũ. “Kỹ to ẽg tar han nĩ,” he ag tóg, Jesus mỷ.

⁶ Kỹ tóg ag mỷ: “ăjag tỹ Topẽ ki rã kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Ka tỹ mostarda fy mĩ ẽkrén nĩ,” he tóg. “Sĩ ti nĩ, hã ra tóg mog tĩ. Tag ri ke han nĩ, Topẽ ki rã kỹ. Ti ki rã kỹ ăjag tóg nén ù kar to tar nỹtĩnh mũ. Ka tag ve ra, ka krén tag ti. Ăjag tỹ ti mỷ: “ã jãre tỹ ga tá kãkutẽ, kỹ goj nig ki vẽn krãn,” henh kỹ tóg kenh mũ, ăjag tỹ Topẽ ki rãn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Tỹ ẽg Topẽ camarada nỹtĩ

⁷ “Ăjag camarada jykre to jykrén nĩ,” he tóg. “Ăjag japỹ ki tóg rĩr tĩ, ga tỹ vĩrĩn ken kỹ, ke tũ nĩn kỹ tóg ăjag mẽg ki rĩr tĩ gé. Rãkãnh kỹ tóg ã rãnrãj ja tá kãtĩ tĩ. Kỹ ăjag pi(jé) ti mỷ: “kunĩg, jẽn jé,” he tĩ'.

⁸ Ti mỷ ăjag tóg: “inh mỷ vễjẽn han, ijẽn jé,” he tĩ. “Kuri ã kur tãnfyn kỹ tógfĩn, ã tỹ inh mỷ vễjẽn jun jé, ijẽn jé, kron jé, kar kỹ ã tóg jẽn ke mũ gé sir, kron ke mũ gé sir, ijẽn kar kỹ,” he ăjag tóg tĩ, ăjag camarada mỷ.

⁹ Kỹ ăjag tóg ti mỷ vĩ há han tũ nĩ gé, ti tỹ ăjag vĩ ki króm mũ ra. Ăjag camarada vễ mỷr, ti rãnrãj vễ, hã kỹ tóg ăjag vĩ ẽn han ke mũ.

¹⁰ Kỹ ăjag camarada ag ri ke han nĩ, Topẽ mỷ, ha mẽ. Ăjag tỹ Topẽ vĩ ki króm kãn kỹ jagnẽ mỷ: “tĩ camarada vỹ tỹ ẽg nỹtĩ,” hemnĩ. “Ti tỹ ẽg mỷ nén tó mũn hã han ẽg tóg, kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ,” hemnĩ jagnẽ mỷ. “Ti vĩ han kãn tugrĩn ẽg tóg há nỹtĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ùn kaga tỹ 10 (ke) ag tỹ há' he

¹¹ Kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Hã kỹ tóg ga tỹ Samaria fyr mĩ tĩ mũ. Ga tỹ Galilêia mré ti fyr vễ.

12 Tá tóg ěmã ũ ki rã mũ, kÿ ũ tÿ 10 (ke) ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ sir. Vẽnh kaga kren vãn hyn han ag tóg mũ, lepra han kÿ. Hã kÿ ag tóg kór há tá nÿtĩ, kuvar há tá.

13 Jamã hár(a) ag tóg prẽnprẽr mũ, kÿ ag tóg: “!..Jesus'..!” he mũ. “!..Senhor'..!” he ag tóg mũ. “!..Ëg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

14 Kÿ tóg ag ki ěvãnh mũ, kÿ tóg ag mÿ: “Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mÿ vẽn ven mũjẽg,” he mũ. Kÿ ag tóg mũ mũ.

Ag mũn kã ag tóg jãnhkri' he mũ sir, ag fãr ti, tá junjun to hã. Hághá' he ag tóg mũ sir.

15 Kÿ ag kãmĩ ũn pir tóg kyrã mũ, Jesus to. Topẽ mÿ tóg vĩ há han mũ, ã tÿ há' hen kÿ. Kÿ vẽn kar vÿ ti vĩ mẽg mũ.

16 Ti tÿ Jesus tá jun kÿ tóg ti krẽm mũg ke mũ. Ti mÿ tóg: “inh mÿ tóg há tĩ, ã tÿ isÿ há' hen kÿ,” he mũ. Samaria tá fóg ũ vẽ, Jesus to ũn kyrã mũ ěn ti.

17 Kÿ Jesus tóg: “ũ tÿ 10 (ke) tũ mÿ', há vÿ: há', he mũ?” he mũ. “Hã ra ũn pir ne kãtĩg ja nĩ'. Hÿn, ũ ag, ũ tÿ 9 (ke) ěn ag?” he tóg.

18 “Fóg tag hã vÿ ã pir mÿ kyrã, Topẽ to: “ũn mág vÿ tÿ ti nĩ,” he jé,” he tóg, Jesus ti.

19 Kÿ tóg fóg ěn mÿ: “jẽgnẽ ra,” he mũ. “Ha tĩg,” he tóg. “Á tÿ inh ki rã kÿ, há kÿ ã tóg há' he mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ to vẽn jykre
(Mt 24.23-28, 37-41)*

20 Kejẽn Fariseu ag tóg ti ki jẽmẽn kãmũ mũ. “Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ ěn mÿ ver kór gy nĩ, mÿ kuvar gy?” he ag tóg ti mÿ. Kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ sir. “Tĩ vэг tũ ěg tóg nĩ, ěg kanẽ tÿ, Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ ti,” he tóg.

21 “Hã kÿ ěg tóg to: “tag kã ti nĩ, tãtã ti nĩ,” henh ke tũ nĩ gé. Ha mẽ, ãjag kãmĩ ti huri vẽn ven, ti tÿ tÿ ěg pã'i nĩ ti, ãjag tÿ ti vэг tũ (hã) ra,” he tóg.

22 Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “tÿ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Kejẽn tóg ãjag tÿ Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ venh ha pẽ tĩnh mũ. Tĩ tÿ kurã pir ki vẽn ven mũ vÿ ãjag mÿ há tĩnh mũ vẽ, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ ver,” he tóg.

23 “Kÿ ag tóg ãjag mÿ: “tag ki ti jun ja nĩ,” henh ke mũ. “Ën tá tóg jẽ nĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé. Kÿ venh mũ tũg nĩ hã ra. Ag vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ.

24 Inh kãtĩg mãn ke vÿ ta tÿ kóm kóm ke ri ke nĩ. Tĩ tÿ kóm kóm ke kÿ ěg tóg nén kar vэг tĩ, kanhkã krẽm. Kÿ vẽn kar vÿ ti tÿ kóm kóm ke ěn vэг tĩ gé. Inh kãtĩg mãn ke vÿ ri ke nĩnh mũ, inh kurã ěn kã. Vẽn kar vÿ inh ve kãn mũ. Tÿ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg.

25 “Inh kãtĩg mãn ke to hã sóg hã ra vèsÿrénh mág han ke mũ ver. Ũri ke ag vÿ iso é henh ke mũ ver,” he tóg.

26 “Kÿ inh kãtĩg mãn ke kurã ěn kã ěprã ke ag tóg han kãn ke mũ, ag tÿ Noé tÿ ga mĩ tĩ mũ kã nén han ja ěn ti.

27 Ta kutẽ to hã ag tóg jẽn ja nĩgtĩ, jẽn kar kÿ ag tóg kron ja nĩgtĩ gé, vẽn prũ kutẽm ja ag nĩgtĩ gé. ěn kã Noé tóg kejẽn barco tÿ ĩn kãra rã ja nĩ. Tĩ tÿ kãra rã kar kÿ ta tóg sir kutẽ ja nĩ, kÿ ag tóg goj var ki kãgter kãn ja nĩ.

28 Kÿ tóg ri ke pẽ ja nĩ gé, Ló tÿ ga mĩ tũg ki. ěn kã ag tóg jẽn ja nĩgtĩ gé, jẽn kar kÿ ag tóg kronkron ja nĩgtĩ gé. Vender ke mũ ja ag nĩgtĩ gé, kygãm ke mũ ja ag nĩgtĩ gé. ěkrãn ja ag nĩgtĩ gé, ĩn hyn han ja ag nĩgtĩ gé.

29 ěn kã Ló tóg kejẽn cidade tÿ Sodoma tá kãkutẽ ja nĩ, kÿ pĩ tóg kanhkã tá kãtẽre ja nĩ, cidade kri, pó tÿ enxofre nĩja ěn ke gé. Kÿ ěn tóg ag kãgtén kãn ja nĩ. Topẽ tÿ ag vóg kónãn ke to jykren sór tũ ja ag nÿtĩgtĩ.

30 Ge ti nĩnh mũ gé, ěprã ke fi kósin tÿ vẽn ven mãn ke kurã ěn kã. Mĩ ěkrén ke tũ ag nĩgtĩ gé, ti to há tũ ag.

31 Ũ tÿ kurã ěn kã ã ĩn rã hã tĩn kÿn jé ã tũ mãn rã sór tũg, ti tũ tÿ ti ĩn krẽm nÿtĩ ti. Ũ tÿ ěpÿ tá tĩ ěn jé ã tũ to vÿn ke tũg.

32 Ló prũ fi to jykren.

33 ãjag tÿ ãjag jykre hã han sór kÿ ãjag nũgme ki vár ke mũ, ha vemnĩ. ãjag tÿ isugrĩn ãjag jykre fi mãn kÿ ãjag krenkren ke vẽ, ha vemnĩ,” he tóg.

34 “Hã kÿ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Kuty ěn kã, inh kãtĩg mãn ke kuty ěn kã ũn

régre ag vỹ jagně mré nũgnũr nỹtĩnh mũ. Ag kãmĩ ùn pir jé prěr sóg ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩnh mũ, jãvo ti régre vỹ kã nỹnh mũ, ha vemnĩ.

³⁵ Ûn régre fag vỹ ěgtynyn nỹtĩnh mũ, jagně mré, ěn kã. Kỹ sóg ùn pir jé prěr ke mũ, kỹ fi tóg inh mré tĩnh mũ, jãvo fi régre fi vỹ kã jěnh mũ, ha vemnĩ.

³⁶ Ûn régre ag vỹ ěpỹ ki rãnrãj mũnh mũ, ěn kã. Kỹ sóg ùn pir jé prěr ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩnh mũ. Jãvo ti régre vỹ tá tĩnh mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁷ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ěg Senhor mỹ: “tag hě tá ke nĩnh mũ hỹn'?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kurã ěn kã ģag ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ. “Nén ù ter nỹg ja ri ke ti nĩ. Hã tá tóg věnh mãn tĩ, jãtã ti, he ěg tóg tĩ. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ģ kãtĩg mãn ke tón hã vě.

18

Ěg tỹ Topě mré vỹ to krónh ke tũ

¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ģag tỹ Topě mré vēmén ke vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. Ěg tỹ kurã kar ki Topě mré vēmén kỹ tóg há tĩnh mũ, ěg tỹ to krónh ke tũ nĩn kỹ. Tag tỹ tóg ag kanhrãnrãn sór mũ, ģ mré mũ tĩ ag, hã kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ.

² “Kejěn pã'i tóg nĩgtĩ, ěmã ù tá,” he tóg. “Ag tỹ jagně to jũ vėg ti tĩ. Ti rãnrãj hã vě. Hã ra tóg Topě kaměg vãnh nĩ, ti jykre pãno nĩn kỹ. Kỹ tóg ģ mré ke ag kaměg vãnh pě nĩgtĩ gé. Kórég pě ti nĩgtĩ.

³ Ti jamã tá ù fi tóg nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fi. ěn fi vỹ kejěn ti to kãtĩg kỹ ti mré vēmén mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “inh lograr ke sór mũ ěn ag jo inh vemnĩ,” he mũ.

⁴ Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Jatu tóg nĩ nĩ, kysã tỹ hěn ri ke ki. Kỹ fi tóg ti tá jun tỹ hěn ri ke han mũ, to krónh ke tũ fi nĩ. Kỹ tóg kejěn to jykrén mũ. “Topě kaměg vãnh inh nĩgtĩ,” he tóg. “Û kaměg vãnh inh nĩgtĩ gé.

⁵ Hã ra fi tóg isovãnh tũ pě nĩ, ùn mén ter ja ěn fi. Kurã kar ki fi tóg inh

mỹ to vĩnh kãtĩ tĩ. Kỹ inh hỹn fi jy rãnh mũ ha, ke tũ nĩ mũ ra fi tóg ijũ han ke mũ, fi tỹ inh venh kãtĩ to krónh ke tũ nĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, pã'i kórég ti,” he tóg, ěg Senhor tỹ Jesus ti.

⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ti vỹ jēmě ra,” he mũ. “Jykre pãno ti nĩ, pã'i kórég ěn ti, hã ra tóg fi tỹ ti mỹ vỹ e ěn to fi kren han sór mũ,” he tóg.

⁷ “Hã kỹ Topě vỹ ģag krenkren han ke mũ gé. ģag kuprėg ja tóg nĩ mỹr, kỹ ti mré vēmén nĩ. Kurã ki ti mỹ vĩmĩ, kuty tá ke gé. ģag kren han vãnh nĩ ve ti nĩ, kejěn.

⁸ Hã ra tóg ģag krenkren han ke mũ, kãnhmar, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg. “Hã ra ěprã ke fi kósin ěn tỹ kãtĩg mãn kỹ ag mỹ ti ki ge sór mũ vỹ?” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ: “tỹ inh ùn há nĩ,” henh ke tũ

⁹ Kỹ Jesus tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Û tóg ù tỹ ti vỹ mẽg mũ ěn ag kãmĩ nỹtĩ, hã ra ag tóg věso: “tỹ ěg tóg ùn há nỹtĩ,” he tĩ. “Kórég tũ ěg nỹtĩ, jo ù ag ne kórég nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, věso, Jesus vỹ mẽg mũ ù ag. ěn ag kanhrãnrãn sór tóg mũ, Jesus ti. Kỹ tóg ag mỹ: “ģag jykre vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ.

¹⁰ “Kejěn Fariseu ù tóg nĩgtĩ. Topě jo ģn ra tóg tĩ mũ, tá Topě mré vỹ jé. Ti mré ù tóg ra tĩ mũ gé, ù tỹ governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ti. Topě mré vỹ sór tóg mũ gé.

¹¹ Kỹ Fariseu tóg Topě mré vēmén jě nĩ. “Topě,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, isỹ jykre kórég tũ nĩn kỹ, ag jãvo. Û ag tóg nén ù pėju(g) tĩ, hã ra sóg han tũ nĩgtĩ. Û ag tóg nén ù věnhmỹ han tĩ inhã, jãvo inh pi(jé) han tĩ'. ģag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgtĩ inhã. Kỹ governo mỹ jãnkamy mãg tĩ tag ti vỹ kórég nĩ gé inhã.

¹² Ag jãvo sóg věnh jykre há han tĩ. Semana kar ki sóg vãkre régre han tĩ, jėg mẽ tĩ ki. Hã ki sóg ģ jykre ki króm tĩ. Isũ tỹ sóg dízimo kajãm tĩ, ģ mỹ. Sỹ nén ù tỹ 10 (ke) ki sóg ùn pir nĩm tĩ, ģ mỹ dízimo han kỹ,” he tóg, Fariseu ti, Topé mỹ.

13 Hã ra governo mÿ jãnkamy mæg tĩ ên tóg kór há tá jẽ nĩ, kuvar há tá, mÿ'ãg kÿ. Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh tũ nĩ gé. Á fe kri tóg kãgmĩg mũ, ti tÿ mÿ'ãg mág kÿ. Kÿ tóg Topẽ mré vĩ mũ. "Topẽ," he tóg mũ gé. "Á vĩ mranh inh mÿr," he tóg. "Á mÿ inh jagãgtãn ke tũ hã ra," he tóg, Topẽ vĩ mranh tĩ ên ti," he tóg, Jesus ti.

14 "Ha mẽ, Topẽ vÿ ti mÿ vãnh pãte fón, hã kÿ tóg jatun mÿ vyr. Jãvo tóg Fariseu ên mÿ vãnh pãte fón tũ nĩ. Ge ti nĩgtĩ. Êg tÿ vëso: "há inh nĩ," hen kÿ Topẽ tóg êg to kórég nĩ. Kÿ tóg êg térem mũ sir. Êg tÿ hã ra vëso: "kórég inh nĩ," hen kÿ Topẽ vÿ êg to há nĩ, kÿ tóg êg tÿ ùn mág han ke mũ gé sir," he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ùn kãsir ag to há
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)*

15 Kÿ fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ ti to, ti tÿ gĩr kri á nĩgé fi jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg vëg mũ, kÿ ag tóg fag to jũ mũ, ù tÿ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

16 Hã ra Jesus tóg fag jé prër kÿ ag mÿ: "vĩ tũg nĩ, gĩr ag mÿ," he mũ. "Gĩr ag tÿ iso kãmũ kamæg tũg nĩ," he tóg. "Û tÿ ge hã vÿ êg Senhor tÿ Topẽ krêm nÿtĩnh mũ," he tóg.

17 "Sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mũ. Gĩr ag vÿ iso há pẽ nÿtĩ. Ûn kãsir tag ag ri ke nÿtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg Topẽ tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke tũ nĩ mÿr," he tóg, Jesus ti.

Ûn rico ag

(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

18 Kÿ kejën ù tóg Jesus ki jëmënh kãtĩ mũ, pã'i ù. Kÿ tóg ti mÿ: "Senhor," he mũ. "Há á tóg nĩ," he tóg. "Sÿ rĩr krÿg ja tũ venh há tóg tĩ. Sÿ ti ve jé inh hÿn vãnh jykre há tÿ ne han ke mũ?" he tóg.

19 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "iso: "há á nĩ," he sór tũg nĩ," he mũ. "Êg pi(jé) há nÿtĩ," he tóg. "Topẽ hã ne á pir mÿ há nĩ," he tóg.

20 "Topẽ tÿ nén ù to êg jyvën ja ên ki kanhró á tóg nĩ, hã vÿ: á prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, he mũ, ù tén tũg nĩ, he mũ, nén ù péju(g) tũg nĩ, he mũ, ù to ón tũg

nĩ, he mũ, á nÿ mré á jóg kamæg nĩ, he mũ," he tóg ti mÿ, Jesus ti.

21 Hã ra tóg: "ki króm kãn sóg, isĩn kã," he mũ.

22 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "nén ù pir vÿ tũ nĩ ver," he mũ. "Á tũ vãm kãn nĩ, á tÿ ùn vësÿrénh mũ ag mÿ vin jé, jãnkamy ti. Kÿ á tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, á tÿ inh mré tũg jé," he tóg ti mÿ, Jesus ti.

23 Kÿ tóg ti mÿ vënhmÿ tĩ, Jesus vĩ ti, ti rico pẽ nĩn kÿ.

24 Hã ra Jesus tóg ti mÿ vënhmÿ ên ki kanhrãn mũ. Kÿ tóg á mré mũ tĩ ag mÿ: "jagy ti nÿ, ùn rico tÿ Topẽ tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke ti," he mũ.

25 "Cavalo pãnĩ sór vÿ prëj nor fĩn rãm ke tũ nĩ," he tóg. "Tĩ tÿ fĩn rãm ke ra tóg jagy tĩ vë, ùn rico tÿ Topẽ tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke ti," he tóg.

26 Kÿ ti vĩ mæg mũ ag tóg to vëmén mũ. "Kÿ ù hÿn kren ke tũ pẽ nĩ," he ag tóg.

27 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "êprã ke ag vÿ tá junjun ke tũ nĩ vë," he mũ. "Hã ra Topẽ hã tóg êg tÿ tá junjun han ke mũ," he tóg.

28 Kÿ Pedro vÿ: "ha vé," he mũ. "Êg tÿ nén ù kar ré jé êg tóg mũ mũ, êg tÿ á mré mũ jé," he tóg.

29 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mũ," he mũ. "Û tóg kejën á jamã ré kÿ tĩ mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krë ré kÿ tóg tĩ mũ, Topẽ tÿ tÿ êg pã'i nĩ tugrĩn, ti tÿ ti vĩ ki króm jé," he tóg.

30 "Ên vÿ tóg sir vãnh kaja jé nén kar ên tÿ ùn e venh ke mũ, ag jëgja kã, ga kri, kar kÿ tóg vãhã sir êg rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá," he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ á ter ke tó mãn

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

31 Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag jé prër mũ, vyrmÿ, ag mÿ kãmén jé. "Ha vé," he tóg. "Jerusalém ra êg mũ mũ, kÿ sóg tá ve kãn ke mũ, vãsÿ Topẽ vĩ tó tĩ ag tÿ iso nén rán ja ên ti," he tóg. "Tÿ sóg êprã ke fi kósin ên nĩ, hã kÿ ag tóg inh kãmén ja nĩ, Topẽ vĩ ki.

³² Fóg ag mý ag tóg inh fëg ke mû, pâ'i ag, Jerusalém tá, ha vemñi, ag tÿ iso é he jé, ag tÿ inh vóg kónãñ jé, ag tÿ iso sug ke jé gé,

³³ ag tÿ inh mrãnmrãn jé. Ag tÿ isén ke vē. Hã ra sóg kurã tâgtũ tũg kÿ rÿr mãn ke mû, ha vemñi," he tóg, ti mré mû tÿ ag mý, Jesus ti.

³⁴ Hã ra ag tóg ti vÿ tag to jykrén tũ nÿ, ù tÿ 12 (ke) êñ ag. Ti vÿ tóg ag mý vëñhmÿ tÿ. Kÿ ag tóg ki kagtÿg nÿtÿ. "Ti tÿ ne tó nê hÿñ?" he ag tóg mû sir.

*Jesus tÿ ùñ kyvó tÿ há' he
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)*

³⁵ Ag mûñ kÿ ag tóg Jericó to hã mû mû. Tá ùñ kyvó vÿ êpry kri nÿ nÿ, êmÿñ kri. "Inh mý jãnkamy nÿm," he tóg tÿ, vëñh kar mý, ti kyvó nÿñ kÿ.

³⁶ Êñ vÿ vëñh kar tÿ êpry jagma mû mæg tÿ. Kÿ tóg ag mý: "ù nê?" he mû.

³⁷ Kÿ ag tóg ti mý: "Jesus vē, Nazaré tá ke êñ vē," he mû.

³⁸ Kÿ tóg prër mû sir. "!.Jesus'..., Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!" he tóg mû, prër kÿ.

³⁹ Kÿ Jesus jo mû ag vÿ ti mý vÿ jũ han mû. "Êmê kã nÿ nÿ," he ag tóg ti mý. Hã ra tóg prër mãn', prër mãn' he mû. "!.Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!" he tóg.

⁴⁰ Kÿ Jesus tóg krÿg he mû, kÿ tóg: "ti jé prër," he mû. Kÿ ag tóg ti pére kãmû mû. Ti ki jun kÿ tóg ti mý:

⁴¹ "inh ã tÿ hê ri kenh ke?" he mû. Kÿ tóg êg Senhor mý: "sÿ venh há tóg tÿ," he mû.

⁴² Kÿ Jesus tóg ti mý: "kÿ tÿ vé," he mû. "Á tÿ inh ki rã kÿ ã há' henh ke mû," he tóg.

⁴³ Kÿ tóg vësÿmér êvãñh há' he mû sir. Kÿ tóg ti mré tÿ mû. Topê mý tóg vÿ há han mû. Kÿ tóg vëñh kar mý há tÿ, ag tÿ ti tÿ há' he mû êñ ven kÿ. Kÿ ag tóg Topê mý vÿ há han mû gé sir.

19

Jesus tÿ Zaqueu venh tÿg

¹ Kÿ Jesus tóg cidade tÿ Jericó ki rã mû sir, kÿ tóg fÿñ rãm kÿ tÿg sór mû.

² Hã ra ù tóg tá nÿ nÿ, ti jyjy hã vÿ: Zaqueu, he mû. Governo mý jãnkamy mæg tÿ ag pâ'i vē. Rico pë ti nÿ, rico tãvÿ.

³ Êñ tóg Jesus ve sór mû, ti tÿ Jericó fÿñ rãm kÿ. Hã ra tóg rur jê, hã kÿ tóg ti vég tũ nÿ, vëñh e ag tÿ ti pénñ mûñ kÿ.

⁴ Hã kÿ tóg ti jo vëñhvãg tÿ mû, kÿ tóg ka tÿ krén to tâpry mû, ti tÿ Jesus ve jé, ti tÿ jagma tÿg kÿ.

⁵ Kÿ Jesus tóg ka êñ tá jun mû. Hã ra tóg krÿg mý êvãñh kÿ ka kri ti vég mû. Kÿ tóg ti mý: "Zaqueu'," he mû. "Kur kãtére to fÿrÿñ ké. Isÿ ã ññ krëm nÿr ke vē," he tóg, Jesus ti.

⁶ Kÿ tóg tére tÿ mrãñh ke mû sir. Jesus mý tóg: "mû jé ha," he mû. Ti mý tóg sér tÿ, Jesus tÿ ti ññ krëm nÿr sór kÿ.

⁷ Hã ra vëñh e êñ tóg Jesus to vÿ mû sir, ti to jũ kÿ. "Topê vÿ mranh tÿ vē, êñ ti, hã ra tóg ti ññ krëm nÿr sór mû, vëñh jykre pãno han tÿ êñ mré," he ag tóg mû.

⁸ Kÿ Jesus tóg ti ññ krëm nÿ nÿ. Kÿ Zaqueu vÿ ti mý vëñh kãmén kãtÿ mû, ã jykre to jykrén kÿ. Kÿ tóg êg Senhor mý: "ha vé," he mû. "Isÿ kaju vin jé sóg ke mû, ùñ jagtar ag mý. Û ag lograr he ja sóg nÿgtÿ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mý ti kãfór nÿm sór mû ha. Sÿ jãnkamy pir ki ù lograr he jan ki sóg ti mý ù tÿ 4 (ke) vin sór mû," he tóg, Zaqueu ti.

⁹ Kÿ Jesus tóg ti mý: "há ti nÿ," he mû. "Ûri ã tóg kren mû, ã mré ke fag mré hã," he tóg. "Abraão kósin vÿ tÿ ã nÿ gé," he tóg.

¹⁰ "Tÿ sóg êprã ke fi kósin nÿ. Ûñ vãfor mû êñ jãvãñh jé sóg kãtÿg, sÿ ag krenkren han jé, ùñ jykre pãno han mû êñ," he tóg, Jesus ti.

*Jãnkamy to comparação
(Mt 25.14-30)*

¹¹ Hã ra ag tóg ti vÿ mē há han mû, kÿ tóg ag mý Topê tÿ tÿ êg pâ'i nÿñh ke ti kãmén sór mû. Jerusalém to hã tóg nÿ, hã kÿ ag tóg ti to: "Topê tÿ tÿ êg pâ'i nÿ hÿñ vëñh ven ke mû, ti tÿ tá jun kÿ," he mû.

¹² Kÿ Jesus tóg ag mý kãmén mû, Topê tÿ tÿ êg pâ'i nÿñh ke tÿ ver vëñh

ven ke tũ nĩ. Kĩ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Kejẽn pã'i tóg nĩgtĩ,” he tóg. “Ën tóg ga ù ra tĩg sór mũ, tá ã tũ ve jé, ga ãn tá ã tũ han jé. Tag han kar tóg tá vỹn ke sór mũ.

¹³ Pã'i ãn vỹ ã camarada tỹ 10 (ke) ag jé prër mũ, kĩ tóg ag mẽ jãnkamy prestar he mũ sir. Ag kar mẽ tóg ti kãmur pir nĩm mũ, jãnkamy tỹ, ù tỹ 10 (ke) ag mẽ. Kĩ tóg ag mẽ: “ha inh mẽ tỹ rãnrãj,” he mũ. “Kejẽn sóg vỹn kenh ke mũ, kĩ sóg tugnỹm ke mũ, ãjag rãnrãj ti,” he tóg. Kar tóg tĩ mũ sir.

¹⁴ Hã ra ti krẽm ke ù ag vỹ ti to há tũ nỹtĩ, kĩ ag tóg ti nón vẽn vỹ jẽnẽg mũ. Kĩ ag tóg: “ã tỹ ãg kri tỹ pã'i nĩn kĩ tóg vẽn mẽ nĩ,” he mũ, “ãg tỹ tag ve jãvãnh tóg tĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ ti mẽ vẽn vỹ jẽnẽg mũn kã.

¹⁵ Hã ra tóg tỹ pã'i nĩn kĩ kějẽn vỹn ke mũ, ga ãn ve kar kĩ, tá ti rãnrãj han kãn kar. Kĩ tóg tỹ pã'i mág jẽ. Vỹn ke kĩ tóg ã camarada ag jé prër mũ sir, ti tỹ ùn mẽ jãnkamy vin ja ãn ag. Ti tỹ ag rãnrãj tugnỹm sór vẽn, ag ganho ve sór vẽn gé.

¹⁶ Kĩ ù tóg ti tá jun kĩ ti mẽ: “pã'i,” he mũ. “Ti kãmur pir nĩm ã tóg mẽr. Hã ra sóg kri ù tỹ 10 (ke) ganhar ké,” he tóg.

¹⁷ Kĩ ti patrão tóg ã camarada mẽ: “jykre há tãvĩ ã tóg nĩ,” he mũ. “Nén sĩ ki rĩr há han ã tóg, hã kĩ ã tóg cidade tỹ 10 (ke) ki rĩr mũ ha,” he tóg, pã'i ti, ã camarada mẽ.

¹⁸ Kĩ ù tóg ti tá jun mũ gé. Kĩ tóg ti mẽ: “pã'i,” he mũ gé. “Ti kãmur pir nĩm ã tóg mẽr. Hã ra sóg kri ù tỹ 5 (ke) ganhar ké,” he tóg.

¹⁹ Kĩ ti patrão tóg ti mẽ: “cidade tỹ 5 (ke) ki rĩr jé ã tóg ke mũ ha,” he mũ gé.

²⁰ Kĩ ù tóg tá jun mũ gé. Kĩ tóg ti mẽ: “pã'i,” he mũ gé. “Ha vé, ã tũ ti,” he tóg. “Inh krĩ pãgja ki sóg tógfĩn kĩ nĩm han.

²¹ ã kamẽg ja inh nĩ, ã vỹ tar to. ã tỹ nén vin ja tũ ãn mãn sór ã tóg tĩ, ã tỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór ã tóg tĩ,” he tóg, ti camarada ti, pã'i ti mẽ.

²² Kĩ ti patrão tóg ti mẽ: “ã vỹ tóg ã jykre pãno han mũ, ha mẽ,” he mũ. “Inh mẽ vỹ tar han tĩ? Inh mẽ sỹ nén vin ja tũ mãn sór tĩ? Inh mẽ sỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór tĩ? Hã ki kanhró ã mẽ nĩ?”

²³ Kĩ ã tỹ ne jé inh jãnkamy tỹ banco ki rãnrãj tĩ ag mẽ vin ja tũ nĩ nẽ? ã tỹ ag mẽ vin mũ ra sóg ti juro venh mũ vẽn, kĩ sóg isũ kãfór mãn ke mũ vẽn,” he tóg, ti patrão ti, ã camarada mẽ.

²⁴ Kĩ tóg tá nỹtĩ ag mẽ: “ti nĩgã ti tũ mã,” he mũ. “Û tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) mãn ja ãn mẽ nĩm, ti tũ pir ti,” he tóg mũ sir.

²⁵ Kĩ ag tóg ti mẽ: “pã'i,” he mũ. “Ti kãmur tỹ 10 (ke) vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ. Tũ mág ve ti huri,” he ag tóg, pã'i mẽ.

²⁶ Kĩ tóg: “hỹ,” he mũ. “Hã kĩ sóg tó mũ. Ûn tũ mág vỹ mãn mãn ke mũ. Û tỹ tũ sĩ nĩ ãn tũ kunũnh kãn jé ag tóg ke mũ gé,” he tóg.

²⁷ “Kĩ inh kato tẽ mũ ag pére kãmũmnĩ, ù tỹ iso: “ti tỹ ãg kri tỹ pã'i jẽn kĩ tóg ãg mẽ kórég nĩ,” he mũ ãn ag. Ag kãgtén ra, inh rĩnve,” he tóg, pã'i ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg tỹ ti rãnrãj ki rĩr há han ke kãmén hã vẽn.

²⁸ Tag tó kãn kĩ tóg tá kãkutẽ mũ sir, kĩ tóg cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ.

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁹ Ti tỹ Jerusalém ra tĩg kĩ tóg ãmã tỹ Betfagé to hã jun mũ, ãmã tỹ Betânia tá, pãnónh tỹ Oliveiras he mũ ãn tá. Tá jun kĩ tóg ã mré mũ tĩ régre ag jẽnẽg mũ, ag tỹ ti mẽ ag mẽg tỹ burrica ve jé.

³⁰ Hã kĩ tóg ag mẽ: “ãmã ãn ra mũmnĩ, ãg jo ãmã ãn ra,” he mũ. “Tá junjun kĩ ãjag tóg burrica fi kósin venh mũ. Kri nĩ ja tũ ja tóg jẽ ver. ãn kavãn kĩ ti pére kãmũmnĩ, ti kyvãn kĩ,” he tóg.

³¹ “Hẽn ri ke mũn ag tóg ãjag mẽ: “ãjag tỹ ne jé ti kavãn nẽ?” henh mũ. Kĩ ag mẽ: “ãg Senhor vỹ ti ve sór mũ,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³² Kÿ ag tóg mũ mũ, Jesus tÿ ag jëgnën kÿ. Ti tÿ ag mÿ tó mũ ve kãn ag tóg mũ sir.

³³ Kÿ ag tóg ti kyvãg mũ. Kÿ ti tÿ tÿ ùn mễg mũ ag tóg ag mÿ vĩ mũ. “Ajag tÿ ne jé burrica kósin tag kavãn nễ?” he ag tóg.

³⁴ Kÿ ag tóg: “Ûg Senhor vĩ ti ve sór mũ,” he mũ.

³⁵ Kÿ ag tóg Jesus mÿ ti pére kãmũ mũ. Ajag kur kugjén ag tóg mũ sir ti kri. Kÿ Jesus tóg kri nĩ mũ sir.

³⁶ Kÿ tóg tĩ mũ. Kÿ ag tóg ajag kur kugjén mũ sir, ãpry jagma, ãmĩn jagma.

³⁷ Ge kÿ ag tóg Jerusalém to hã junjun mũ sir, pãnónh tÿ Oliveiras to re kÿ.

Ag tÿ pãnónh ãn to re kÿ vãhã ag kar ãn tóg Topẽ mÿ vĩ há han mũ sir, Jesus mré mũ kar ãn ag. Ag mÿ tóg sér tĩ. Jesus tÿ nén han mũ ve ja ag tóg nĩgtĩ, ti tÿ nén han vãn hyn han mũ ti. ãn mĩ ãkrén kÿ ag tóg Topẽ mÿ vĩ há han mũ, jamã hár(a).

³⁸ Kÿ ag tóg: “!..sér tóg tĩ ãg mÿ..!” he mũ. “!..Ûg Senhor vĩ ãg ki jun..., ãg jóg mág tÿ ti jënën kÿ..!” he ag tóg. “!..Kanhkã tá ke ag tóg jatu nÿtĩ..! Topẽ mÿ ãg tóg vĩ há han sór mũ, kynhmÿ nĩ ãn mÿ..!” he ag tóg, prẽnprẽr kÿ.

³⁹ Hã ra Fariseu ù ag tóg tá nÿtĩ gé, vãnh e ãn kãmĩ. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “Senhor,” he mũ. “Á mré mũ tĩ ag mÿ: “prẽnprẽr tũg ra,” hé,” he ag tóg, Jesus mÿ.

⁴⁰ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “vó,” he mũ. “Ha mẽ, ag prẽnprẽr tũ nĩ ra pó hÿn prẽnprẽr mũ vễ, ag mÿ sinsér mũ vễ,” he tóg ag mÿ.

Jesus tÿ Jerusalém to fÿ

⁴¹ Ge kÿ ag tóg cidade tá junjun mũ sir. Cidade ãn ve kÿ tóg to fÿ mũ, Jesus ti.

⁴² “Jerusalém tá ke ag vĩ ki kanhrãnrãn sór tũ nÿtĩ,” he tóg. “Ag tÿ ùri ki kanhrãnrãn há tóg tĩ vễ, hã ra ag tóg ke jãvãn nÿtĩ. Ajag tÿ ki kanhrãnrãn' he mũ ra ajag tóg jatu

kenh ke mũ vễ, mÿr, ha mẽ, hã ra ajag tóg jëmẽ sór tũ nĩ. Kutu ajag tóg nÿtĩ.

⁴³ Hã kÿ ajag tóg vãhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. Ajag kato tẽgtẽ mũ ag vĩ ajag to ráránh ke mũ. Kũm'kũm ke jé ag tóg ke mũ, ajag cidade jy ró pãnĩn. Komẽr hã ag tóg ajag to grẽngrẽn kenh ke mũ, kÿ ag tóg ajag mãn vĩrÿn kenh ke mũ sir.

⁴⁴ Ajag tÿ tũg' he kãn jé ag tóg ke mũ, ajag krẽ ke gé. Ajag ãn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Kÿ ãn tÿ pó pi(jé) jagnẽ kri nÿtĩnh mũ'. Kurã há ki ajag tóg Topẽ vĩ mẽ jãvãn nÿtĩ, ùri. Topẽ vĩ ùri ajag mÿ vĩ há han mũ ver, hã ra ajag tóg mẽ jãvãn nÿtĩ. Hã kÿ ajag tóg ti kórég venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Fÿ pẽ han kÿ tóg tó mũ, cidade mĩ tĩg kÿ.

Jesus tÿ Topẽ jo ãn tá jun

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Kÿ tóg Topẽ jo ãn tá jun kÿ kãra rã mũ sir. Kÿ tóg ù tÿ tá nén ù vender he tĩ ag pan mũ sir.

⁴⁶ Ag mÿ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Tag vĩ rán kÿ nĩ, ha mẽ. ãnh ãn jiji vĩ tÿ Topẽ mré vĩ jafã nĩ, he tóg, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Hã ra ajag tóg Topẽ mré vĩ jafã tag krẽm nén kar pigju mũgtĩ, kÿ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kÿ tóg ag mÿ tó mũ.

⁴⁷ Hã ki tóg kurã kar ki ag kanhrãnrãn mũ, Topẽ jo ãn krẽm. Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mÿ tóg kórég nĩ, Topẽ vĩ rán tĩ ag mÿ ke gé, pã'i kar ag mÿ. Hã kÿ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir.

⁴⁸ Hã ra tóg ag mÿ ki króm sór tũ nĩ. Vãnh kar mÿ tóg mẽ sér tĩ, ti vĩ ti, hã kÿ pã'i ag tÿ ti tén sór mũ ra tóg vãnhmÿ tĩ sir ag mÿ.

20

Ûn nÿ hÿn Jesus jënẽ

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹ Kurã kar ki Jesus tóg Topẽ vĩ tó jẽ nĩ, vãnh vĩ sér ãn, Topẽ jo ãn krẽm. Kÿ tóg kejën tá jẽ nĩ. Kÿ Topẽ tũ ki rĩr tĩ

to pã'i ag tóg ti to kãmũ mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé.

² Ti mĩ ag tóg: “Èg tỹ ã ki jẽmẽnh há tóg tĩ,” he mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “hej,” he mũ. Kĩ ag tóg: “ã vẽn jykre tỹ ne tỹ tag han mũ?” he mũ. “Û nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg.

³ Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag ki sóg jẽmẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “Ha mẽ.

⁴ João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kĩ ti mĩ kanhã tá vẽn jykre han mũ, ãprã jykre vó?” he tóg. “Û nỹ ti jẽnẽ?” he tóg. “Inh mĩ tó,” he tóg, Jesus ti, ag mĩ.

⁵ Kĩ ag tóg jagnẽ mré to jykrén mũ sir. “Èg tỹ ti mĩ: “Topẽ tỹ ti jẽnẽ vẽ,” hen kĩ tóg ãg mĩ: “ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ ja nĩ nẽ?” henh ke mũ,” he ag tóg jagnẽ mĩ.

⁶ “Èg tỹ hã ra ti mĩ: “ãprã ke jykre ja vẽ,” hen kĩ vẽn kar vỹ ãg pin sór ke mũ, pó tỹ, ha vemnĩ. João to ag tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ pẽ ja vẽ,” he tĩ, hã kĩ ag tóg ãg to jũnh ke mũ, ãg tỹ: “hã tũ vẽ,” hen kĩ,” he ag tóg mũ jagnẽ mĩ.

⁷ “Topẽ jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ ag nỹtĩ, kĩ ag tóg: “ãprã ke jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ nỹtĩ gé. Hã kĩ ag tóg Jesus mĩ: “ãg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ,” he mũ, João jykre to.

⁸ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “kĩ sóg ãjag mĩ ù tỹ inh jẽnẽg mũ ãn tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ. ã kato tẽ mũ ag mĩ tóg ke mũ.

Ûn camarada kórég ag to comparação

(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

⁹ Kĩ tóg vẽn kar kanhrãnrãnrã kĩ ag mĩ: “ãg tỹ Topẽ kato tẽ kĩ tóg ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Uva krã ja tóg nĩ, nẽn kanẽ tỹ vinho han jafã ãn. Kĩ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ag mré to jykrén kĩ ag mĩ tovãnh mũ sir. Ag mĩ tovãnh kĩ tóg ga ù ra tĩ mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ.

¹⁰ Ti uva kanẽn kĩ tóg ag mĩ ã camarada jẽnẽg mũ, ù tỹ ki rĩr tĩ ag mĩ, ag tỹ ti mĩ ti tũ nĩm jé, ãkré kanẽ ãn ti. Hã ra ag tóg ti mĩ vin tũg mũ. Ti mrãnrãnrã ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ti mĩ: “ha tĩg,” he mũ. Nẽn ù tũ ra tóg tĩ mũ sir.

¹¹ Kĩ tóg ã camarada ù jẽnẽg mũ gé sir. Hã ra ag tóg ti mrãnrãnrã mũ gé. Ti mĩ féfén kar kĩ ag tóg ti mĩ: “ha tĩg,” he mũ gé sir. Nẽn ù tũ ra tóg tĩg mũ gé.

¹² Kĩ tóg ag mĩ ù jẽnẽ mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti mrãnrãnrã kĩ ti rãnh kĩ ti tĩn mũ sir.

¹³ Kĩ uva kré tỹ ùn tũn mũ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hẽn ri kenh ha,” he tóg, to jykrén kĩ. “Inh kósin jẽnẽ jé sóg ke mũ, inh fe pẽ ãn, hẽn ri ke mũn ag ti kamẽg mũ,” he tóg.

¹⁴ Ti kósin tỹ ag tá jun kĩ nẽn kré ki rĩr tĩ ag tóg ti vég mũ. Kĩ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnẽ mré. “Kejẽn ãkré tag vỹ tỹ ti tũ nỹnh mũ,” he ag tóg. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ãg tũ nỹnh jé,” he ag tóg.

¹⁵ Kĩ ag tóg ró mã ra ti pére mũ kĩ tá ti tén mũ sir. Kỹn hỹn hẽn ri kenh ke mũ, ãkré tỹ ùn tũn mũ ãn ti?” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Kãtĩg jé tóg ke mũ, ãkré ki rĩr tĩ ag kãgtén jé. Kĩ tóg camarada ù ag mĩ finh mũ sir, ã jakré ti,” he tóg, Jesus ti.

Kĩ ag tóg mẽg mũ, ti vĩ ti, ti pénĩn nỹtĩ ãn ag. Kĩ tóg ag mĩ e tĩ. “Èg jé tag venh ke tũ nĩ,” he ag tóg mũ, ù tỹ Jesus vĩ mẽg mũ ag.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ag ki ãvãnh kĩ ag mĩ: “Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mĩ tóg kórég ja nĩ, pó ãn ti. Hã ra Topẽ tóg pó ãn hã tỹ ãn nũna han mũ,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag mĩ vẽn kãmén hã vẽ.

¹⁸ Kĩ tóg ag mĩ: “ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kĩ ag tóg kri vár kĩ tũ henh ke mũ,” he mũ. “Kĩ pó tag vỹ ù tỹ hẽn ri ke ag kri kutẽnh ke mũ gé, kĩ tóg ag tỹ nám nám ke kãn mũ sir, ag kri kutẽ kĩ,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rã tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón hã vẽ.

Èg tỹ imposto kajãm

(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹ Kĩ Topẽ vĩ to professor ag vỹ ti vĩ mẽg mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag

ke gé. Ag hã to tóg kãmén ja nĩ, “ëg tỹ Topẽ kato vãsãn tag vỹ ge nỹnh mũ,” he mũ ên ti. Kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg ùn e ên kamêg mũ. Ti vĩ vỹ vênh kar mỹ mẽ há tĩ, hã kỹ pã'i ag tóg ti ség tũ nĩ ver, ag tỹ ti se sór mũ (hã) ra.

²⁰ Kỹ ag tóg hã ra ti tugnỹm mũ. Ti vĩ to ag tóg vājig mũ, ag tỹ ti vĩ to fóg tỹ pã'i mỹ ti fêg jé. Ag tỹ ti vĩ tugnĩn fóg tỹ pã'i mág mỹ: “ha ti vóg kónãn,” he sór vễ. Hã je ag tóg ùn jykre kuryj nỹ ve ag jêgnêg mũ, ag tỹ ón kỹ Jesus ki jêmê jé.

²¹ Kỹ ên ag tóg sir Jesus mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Vênh jykre kuryj hã tó ã tóg tĩ, hã kãmén ã tóg tĩ. Hã kỹ êprã ke ag ve tóg ã mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Hã kỹ ã tóg Topẽ japry to, Topẽ jamĩn to êg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg mũ.

²² “Kỹn mỹ há nỹ, êg tỹ fóg tỹ pã'i mág tỹ imperador mỹ jãnkamy ên nĩm ti, imposto kajãm jé? Êg mỹ hỹn nĩm mũ', nĩm ke tũ nĩ vó?” he ag tóg.

²³ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jêmê sór mũ',” he mũ.

²⁴ “Inh mỹ jãnkamy ven. Û jiji nỹ kã nĩ? Û kãggrá nỹ kã nĩ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág kãggrá vễ,” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ pã'i mág mỹ ti tũ nĩm, jo Topẽ mỹ ti tũ nĩm gé,” he mũ, Jesus ti.

²⁶ Hã kỹ tóg ag tỹ ti vĩ to ti senh ke tóg tũ tĩ, ti vĩ há han kỹ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vĩ há tãvĩ ên ti. Kỹ ag tóg ti mỹ vĩ mãn tũ nĩ sir. Hã ra vênh kar vỹ ti vĩ mêg nỹtĩ nĩ.

Ûn kãgter mũ ag tỹ rĩnrĩr mãn ke (Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Kỹ Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jêmê jé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ëg ter ja tá êg tóg vỹn ke mãn ke tũ nĩ, rĩr mãn ke tũ êg tóg nĩ,” he tĩ.

²⁸ Ên ag vỹ Jesus ki jêmê sór mũ gé, ón kỹ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ gé. “Moisés vỹ êg mỹ vênh jykre tag nĩm, hã vỹ: ã régre tỹ ã krê tũ ra ter kỹ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vễ, he mũ. ã

tỹ ã régre mỹ ã krê han ke vễ, fi ki, he tóg mũ gé. Moisés tỹ êg mỹ tó jan hã vễ,” he ag tóg mũ, Saduceu ag.

²⁹ “Kỹ ù tỹ jagnê mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹgtĩ. Ag kãke vỹ prũg mũ, hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mũ.

³⁰ Kỹ ti jãvy vỹ fi tỹ prũg mũ sir, hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mũ gé.

³¹ Kỹ ti jãvy ù tóg fi tỹ prũg mũ gé, hã ra tóg ter mũ gé, ti kósĩn tũ ra. Gen kỹ ag tóg kãgter kãn mũ kejên, ù tỹ 7 (ke) ên ag.

³² Kỹ vãhã ag prũ fi vỹ ter mũ gé sir.

³³ Kỹ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vễ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ tóg vênhmỹ nỹ, ag tỹ: “rĩnrĩr mãn jé êg tóg ke mũ,” hen kỹ,” he ag tóg. Saduceu ag tỹ Jesus mỹ ken hã vễ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ. “Êprã ke ag vỹ prũgprũg tĩ, kỹ fag vỹ ag tỹ mén tĩ gé.

³⁵ Ag kãmĩ ù ag tóg ãjag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn ke mũ, ti kurã tá krỹg kỹ. Ên ag vỹ prũg mãn ke tũ nĩ sir, mén mãn ke tũ fag tóg nĩ gé sir, ãjag rĩnrĩr mãn kỹ.

³⁶ Ter mãn ke tũ ag tóg nĩ gé, mỹr, ha mẽ, hã kỹ ag prũg mãn ke tũ nĩ, kỹ fag mén mãn ke tũ nĩ gé. Kanhkã tân ri ke ag nỹtĩ, Topẽ tỹ jêgnê jafã ag ri ke mỹr, ùn rĩnrĩr mãn mũ ag. Topẽ krê vỹ tỹ ag nỹtĩ sir, ag tỹ ãjag kãgter tá rĩnrĩr mãn ken kỹ.

³⁷ Rĩnrĩr mãn jé ag tóg ke mũ, ùn kãgter mũ ag, ha vemnĩ. Hã kỹ Moisés tóg Topẽ to tag tó ja nĩ, ha mẽ. Ti tỹ vãnh pũr nĩ ên tá ti mré vêmén kar kỹ tóg Topẽ to: “Abraão tỹ ùn to: Topẽ, he mũ ên vễ, Isaque tỹ ùn to: Topẽ, he mũ ên, Jacó tỹ ùn to: Topẽ, he mũ ên,” he ja nĩ, Moisés ti.

³⁸ Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó, hã ra Moisés tóg Topẽ to: “Abraão tỹ ùn to: Topẽ, he mũ ên vễ,” he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ag Topẽ nĩn kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, ha mẽ, ag kãgter mũ ra. Ûn kãgter kar ag vỹ Topẽ mỹ rĩnrĩr nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kỹ ù tỹ Topẽ vĩ rán tĩ ù ag tóg êg Senhor tỹ Jesus mỹ: “vĩ há han ã, êg

ter ja tá vÿn kenh ke mũ tag to,” he mũ, ti mÿ.

⁴⁰ Kÿ ù tóg ti ki jëmẽ mãn sór tũ nĩ sir. Ti kamëgmëg ag tóg mũ, hã kÿ ag tóg ti ki jëmẽ mãn sór tũ nĩ ha.

Cristo mÿ tÿ Davi kósin nĩ, Topẽ kósin mÿ vó

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Kÿ Jesus tóg ag ki jëmëg mũ gé sir. Kÿ tóg ag mÿ: “Topẽ vĩ rán tĩ ag ne tóg: “Cristo vÿ tÿ Davi kósin nĩ,” he tĩ,” he mũ.

⁴² “Hã ra Davi tóg Cristo tó ja nĩ, ti tÿ Topẽ jé rán kÿ. Kÿ tóg: “ëg jóg mág tÿ Topẽ vÿ inh Senhor mÿ tag tó ja nĩ, ha mẽ: “nĩ ra ver, inh pëgja tá,” he ja ti nĩ.

⁴³ “Isÿ ã kato vãsãnsãn mũ ag tÿ ã krëm vin ke vë, kÿ ag sigse ri ke vë sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁴ “Hã kÿ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩ. Kÿ ti kósin mÿ tÿ ti kri ke nĩ?” he tóg mũ, Jesus ti.

Hã ra ag tóg ti mÿ tó tũg mũ. Ag tÿ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato tëgtë mũ ag mÿ.

Ón kÿ Topẽ vĩ to professor ag kamëg jé ëg ke mũ

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

⁴⁵ Vënh kar tóg mëg mũ, Jesus vĩ ti. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ:

⁴⁶ “ón kÿ Topẽ vĩ to professor ag kamëg nĩ,” he mũ. “Kur téj rĩnh ka(më) ag nÿtĩ,” he tóg. “Kÿ vënh kar tÿ ag mÿ: “ã mÿ há?” hen kÿ tóg ag mÿ sér tĩ, ag tÿ cidade kuju kãmĩ mũn kÿ. Vënh kanhrãn jafã krëm ag tóg vënh kãpãm kÿ nÿtĩgtĩ. Festa ki ag tóg jën vën tĩ, ag tÿ tÿ pã'i nÿtĩn kÿ,” he tóg.

⁴⁷ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn kÿ ag tóg ón kÿ Topẽ mré vĩ mág han mũgtĩ, ëg tÿ ag to: “ùn há vÿ tÿ ag nÿtĩ,” he jé. Hã to ag vësÿrénh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ón kÿ Topẽ to há nÿtĩ ag kãmén hã vë.

21

Ûn mén ter ja fi tÿ ã tũ vin kãn
(Mc 12.41-44)

¹ Kÿ Jesus tóg Topẽ jo ìn tá jë kÿ tãmĩ ëvãnh kÿ ùn rico ag vigvëg mũ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ãjag tũ vin tĩ, Topẽ mÿ, jãnkamy ti. Vin mág ag tóg mũ.

² Kÿ ùn mén ter ja fi vÿ tá jun mũ gé sir. Tÿ nén ù tũ fi tóg nĩ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre vin mũ, Topẽ mÿ.

³ Kÿ Jesus tóg fi to: “ve ra ha,” he mũ. “Ûn rico tÿ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ (hã) ra. Tÿ nén ù tũ fi tóg nĩ, fi mén vÿ hur ter.

⁴ Kÿ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jën mré hã. Jãvo ùn rico ag vÿ ãjag tũ ke hã tÿ Topẽ mÿ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tÿ nĩm kãfór han, fi tÿ nĩm sĩ pë han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ jo ìn kókén kÿ nĩnh ke
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Ën kã ù ag tóg Topẽ jo ìn to vĩ há han mũ. “Sĩnvĩ pë ti jë,” he ag tóg mũ. “Tĩ pó ve ra ha, mág ti nÿtĩ. Tĩ sĩnvĩ han jafã vÿ e nÿtĩ gé,” he ag tóg.

⁶ Kÿ Jesus tóg ke mũ. “Mÿ ãjag mÿ sĩ?” he tóg. “Kejën tóg kókén kãn kÿ nÿnh mũ, ha vemnĩ, kÿ pó vÿ jagnë kri nÿtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Gũm ke kãn jé tóg ke mũ, tag ti,” he tóg, Jesus ti.

Vënh jagãgtar to rã
(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

⁷ Kÿ ag tóg ëg Senhor ti mÿ: “kurã tÿ ne kã ke në hÿn'?” he mũ. “Ëg hÿn hën ri ken kÿ ti kurã ki kanhró nÿtĩnh mũ hÿn'? Topẽ hÿn ne han ke mũ, ëg tÿ kurã ën ki kanhró nÿtĩ jé?” he ag tóg.

⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “ker ù vĩ jëmẽ hë,” he mũ. “Û tÿ hën ri ke ag vÿ inh jiji tó kãmũnh mũ. “Cristo vÿ tÿ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Inh kurã vÿ hur jun,” he jé ag tóg ke mũ. Ag nón mũ tũg nĩ.

⁹ Vënh génh mëgmë jé ãjag tóg ke mũ, jagnë kato vãsãnsãn mũ ag. Kamëg tũg nĩ hã ra. Vënh génh tÿ hën ri ke han jé ag tóg ke mũ, kurã tÿ ëgno to hã. Ti kurã kã ke pijé,” he tóg.

¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “povo ag tÿ jagnë kato vãsãnsãn ke vë, pã'i krëm ke ag tÿ pã'i ù krëm ke ag to jũnh ke vë,” he mũ.

11 “Ga tÿ ragrag ke jagy tÿ hën ri ke han ke vë gé, ên kã. Kÿ vëjën tóg tÿ' henh ke mÿ gé. Vënh kaga kórég (ka)më vÿ vënh vinven ke mÿ, ên kã sir. Nén ù vënhmÿ vÿ vënh vinven ke mÿ gé, kanhkã tá, kÿ vënh kar vÿ kanë junjur ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

12 “Tag to hã ag tóg ãjag sigsenh ke mÿ gé, ãjag vóg kónãn jé ag tóg ke mÿ gé, vënh kanhrãn jafã krëm ag tóg ãjag jykre vigvenh ke mÿ gé, vënh se ja kãki ag tóg ãjag vin ke mÿ gé. Pã'i mág tÿ rei ag mÿ ag tóg ãjag venven ke mÿ, pã'i tÿ governador ag mÿ ke gé, ãjag tÿ inh jyjy tó ja tugnÿn.

13 ãjag tÿ inh vÿ tó jé, hã jé ag tóg ãjag tÿ genh ke mÿ.

14 Ên kã ãjag tÿ nén ù tónh ke to jykren tÿg nÿ, to krÿ kufy han tÿg nÿ gé.

15 Inh hã vÿ ãjag vÿ han ke mÿ, inh jykre nÿm jé sóg ke mÿ ãjag mÿ, ãjag tÿ ag mÿ tón jé,” he tóg. “Kÿ ag tÿ ãjag vÿ kafãn sór mÿ ra tóg ag mÿ vënhmÿ tÿnh mÿ, ha vemnÿ, ãjag kato tëgtë mÿ ag mÿ. Ag tÿ ne tónh ke tóg tÿ tÿnh mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti.

16 “Ên kã ãjag han mÿ ên vÿ ãjag senh mÿ, ãjag mré pafa mÿ ag ke gé, ãjag mré ke ag ke gé, ãjag to há kar ag mÿr,” he tóg. “ãjag kãmÿ ù ag kãgtén jé ag tóg ke mÿ gé, ha vemnÿ.

17 Vënh kar vÿ ãjag to kórég tãvÿ nÿtÿnh mÿ, inh jiji tugrÿn.

18 Hã ra ãjag véké vësÿrénh ke tÿ nÿ, ãjag gãnh pir vÿ fagrÿnh mÿ kutënh ke tÿ nÿ, ha vemnÿ.

19 To tar nÿtÿmnÿ, ãjag vësÿrénh ke to, kÿ ãjag tóg rÿr krÿg ja tÿ ên venh ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Jerusalém kókén kÿ nÿnh ke
(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)*

20 “Kejën ag tóg Jerusalém jy nÿtÿnh mÿ, soldado ag, ag tÿ cidade ên kókén jé. ãjag tÿ tag ve kÿ ãjag tóg ki kanhró nÿtÿnh mÿ. Ag tÿ ti kókén kãn ke kurã vÿ jun ke mÿ, kurã ên kã.

21 Kÿ vënh pigju mÿmnÿ, pãnónh ra, ãjag tÿ Judéia ki nÿtÿn kÿ. ãjag tÿ cidade mág tá nÿtÿn kÿ pétigtëmnÿ,

vãnh kãra. ãjag tÿ vãnh kãmÿ êmã kãsir ki nÿtÿn kÿ cidade ra mÿ tÿg nÿ.

22 Topë tÿ ag vóg kónãn ke kurã vë sir, ag jykre kórég to, hã kÿ tóg vãsÿ rán kÿ nÿ. Vënh rá ên ve jé ãjag tóg ke mÿ, kurã ên kã.

23 Kÿ ùn kufy fag vÿ vësÿrénh mág ke mÿ, kurã ên kã, gÿr pygfãm mÿ fag ke gé. Êprã ke ag vësÿrénh mág tãvÿ han ke vë, Topë tÿ povo tag to jÿ jagy han ke vë, kurã ên kã.

24 ãjag kãmÿ ùn e tãvÿ kãgter ke vë, rógro tÿ. Kÿ ãjag kãmÿ ù ag vÿ sigse kÿ mÿnh mÿ, povo kar kãmÿ. Kÿ Jerusalém vÿ kókén kãn kÿ nÿnh ke mÿ. Fóg ag vÿ sãnsãn ke mÿ, ãjag cidade mág ti. Kejën fóg ag tÿ tÿ' henh ke kurã vÿ jun ke mÿ gé hã ra,” he tóg, Jesus ti.

*Topë kósin kãtÿg mãn ke
(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)*

25 “Kurã ên kã rá vënhmÿn ke vë, kysã ti ke gé, krÿg ti ke gé. Kÿ ga kri mÿ ag vÿ kamëgmëg kãn ke mÿ. Kanë junjur mág jé ag tóg ke mÿ, povo kar ên ag. Kÿ goj vÿ krëm ke mÿ, goj kafã tÿ vÿ jÿnh ke mÿ, ti kurã jun kÿ.

26 Kÿ êprã ke ag fe vÿ vo kónãn ke mÿ, ag tÿ jÿrÿn ke vÿ ag kãgtén ke mÿ, ag tÿ ãjag tÿ nén venh ke to jÿrÿn ken kÿ. Êg tÿ kanhkã tá nén vég tÿ kar ên vÿ ragrag ke kãn mÿ mÿr, ha mÿ.

27 Kÿ vãhã vënh kar vÿ ti kãtÿg ên venh ke mÿ, êprã ke fi kósin ên ti. Kanhkã góg kãmÿ sóg kãtÿg ke mÿ vãhã sir. Inh ve vÿ tar nÿnh mÿ, inh kãtÿg mãn kÿ. Kókov kãtÿg jé sóg ke mÿ vãhã sir,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tÿ figueira to comparação
(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)*

28 “ãjag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mÿ ên ve sÿ han kÿ ãjag kanë nÿm nÿ, ãjag krÿ ti ke gé, ti tÿ ãjag mÿ sér gy tÿn kÿ. Isÿ ãjag krenkren han ken vë ha, isÿ kurã ên hã kã jun kÿ,” he tóg.

29 Kÿ tóg ag mÿ: “inh kãtÿg mãn ke vÿ ge nÿnh mÿ, ha mÿ,” he mÿ. “Ka tÿ figueira to ki kanhrãn nÿ, ka ù to ke gé, to comparação han kÿ,” he tóg.

³⁰ “Ti pē tánh kŷ, ti féj tåg han kŷ tóg kakó tĩ sir, êkré tygtánh kurã ti.

³¹ Ën ri ke ti nĩ, ãjag tŷ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nŷtĩ ti. ãjag tŷ sŷ ãjag mŷ nén tó ja ãn ve kŷ tóg kakó tãvĩ tĩ ha, inh kãtĩg ke ti,” he tóg. “Ën kã Topê tŷ tŷ ěg pã'i nĩ kenh ke vê sir.

³² Sŷ ke há vê, hã kŷ sóg tag tó mŷ, ha mē. Û tŷ nén kar ãn vėg mŷ ag vŷ inh kãtĩg mãn ke tag venh ke mŷ, ũri, ag kãgter ke to hã,” he tóg.

³³ “Kanhkã vŷ tũ' he mŷ, ga ti ke gé. Jãvo inh vŷ vŷ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ vėnh ki ěmėnh ke

³⁴ “Vėnh ki ěmė, ãjag tŷ vėjėn e to nug kaga tũ nĩ jé, tógã nĩnh to, ãjag tŷ kronkron to krĩ vėnhmŷ tũ nĩ jé gé. Kŷ vėjėn to krĩ kufy han tũg nĩ gé, kur to, tag ki nén ũ kar to. Ke tũ nĩ mŷ ra kurã ěn vŷ ãjag vatánh tá jun ke mŷ, inh kãtĩg mãn ke kurã ěn ti.

³⁵ ãjag tŷ to vėnh kãn kŷ nŷtĩ tũ nĩn kŷ tóg ãjag mŷ sėĩ tŷ ěgje ki kutė ri ke nĩ. Vėnh vatánh tá tóg ki kutė tĩ, jėĩ ti. Ge ti nĩnh mŷ, inh kãtĩg mãn ke ti, ga kri mŷ ag kar mŷ. Ag vatánh tá sóg jun ke mŷ.

³⁶ Hã kŷ ãjag kanė nĩm nĩ, nŷr sór tũg nĩ. Inh kãtĩg kã jatu to ken hã vė, hã vŷ: nŷr, he mŷ. Topê mrė vŷ tovãnh tũg nĩ, ãjag tar nŷtĩ jé, nén ũ jagy ěn ve kŷ. Kŷ ãjag tóg ěprã ke fi kósin rĩnja tá jėnh ke mŷ sir, mŷ'ãg tũ nĩn kŷ, isŷ vėnh kar jykre tugnŷm kurã ěn kã,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ kurã tŷ ěgno kãmén hã vė.

³⁷ Hã ki tóg kurã kar ki Topê jo ĩn krėm ag kanhrãnrãn tĩ, Jesus tĩ. Kutyg kŷ tóg cidade tá kãkutė kŷ pãnónh ra tĩ tĩ, tá nŷr jé. To ag tóg: Oliveiras, he tĩ, pãnónh ěn to.

³⁸ Ti tŷ kusã ki Topê jo ĩn tá jun kŷ ag tóg tá ti vŷ jėmėnh kãmũ tĩ, ũ tŷ hėn ri ke ag.

22

*Ag tŷ Jesus se sór
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)*

¹ Ën kã festa tóg kakó tĩ sir. Festa ěn ki ag tóg pão ũ ko tĩ, hã ra tóg jãgja tũ ja nĩgtĩ. Festa ěn jijin hã vŷ: Pãsoa, he mŷ.

² Kŷ Topê tũ ki rŷr tĩ to pã'i ag vŷ Jesus to jykrén mŷ. Ag tŷ ti tén sór vė. Topê vŷ to professor ag vŷ ti tén sór mŷ gé. Hã ra ag tóg povo kamėg mŷ, kŷ ag tóg to jykrén kŷ nŷtĩ nĩ.

Judas tŷ pã'i ag mŷ Jesus ven sór (Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

³ Ën kã Judas ěn, ũ tŷ Iscariotes he mŷ ěn vŷ jagrė vėg mŷ sir, Satanás tŷ. Hã ra tóg tŷ ũ tŷ 12 (ke) ag kã ũ nĩ, Jesus tŷ ũn vin mŷ ag kã ũ vŷ tŷ ti nĩ.

⁴ Ti tŷ Satanás tŷ jagrė nĩn kŷ tóg Topê tũ ki rŷr tĩ to pã'i ag venh tĩ mŷ sir, soldado to pã'i ag ke gé. Ti tŷ ag mŷ Jesus ven sór vė, ag tŷ ti se jé.

Kŷ tóg tá jun kŷ ag mŷ tó mŷ.

⁵ Kŷ tóg ag mŷ sér pē tĩ sir. Kŷ ag tóg ti mŷ jãnkamy tó mŷ. Ag tŷ ti mŷ vin sór vė, ti tŷ ag mŷ Jesus ven kar kŷ.

⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “hej,” he mŷ sir. Kŷ tóg to jykrén mŷ, ti tŷ ã mŷ ki króm ke to, ag mŷ: “ha ti kãgmĩ ha,” he jé, Judas ti. Ag tŷ vėnh kar vatánh tá ti se sór vė. Hã kŷ Judas tóg ti tó sór mŷ.

Pedro tŷ João mrė festa tŷ Pãsoa han (Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)

⁷ Kŷ tóg pão jãgja tũ ěn konh ke kurã tá krŷg mŷ sir. Kurã ěn ki ag tóg mé tåg tãnh tĩ, ovelha tåg ěn, ag tŷ kurã tŷ Pãsoa kã ko tĩ ěn.

⁸ Kŷ Jesus tóg Pedro jėnėg mŷ sir, João mrė. Kŷ tóg ag mŷ: “ha mŷjėg, mé tãnh jé, ovelha ěn, ěg tŷ kon jé,” he mŷ.

⁹ Kŷ ag tóg ti mŷ: “ěg hė tá ti tãnh mŷ hŷn'?” he mŷ.

¹⁰ Kŷ tóg ag mŷ: “ha vé,” he mŷ. “Ěmã mág tag ra mŷjėg. Tá ãjag tóg ũ venh mŷ. Goj vyn kŷ tóg tĩ mŷ. Ěn nón mŷmnĩ. Kŷ ti ĩn tá junjun kŷ ti nón gemnĩ.

¹¹ Kŷ ĩn ki rŷr tĩ mŷ: “ěg Senhor vŷ ã mŷ vėnh vŷ jėnėg mŷ,” hemnĩ. “Inh hŷn hė tá ovelha konh ke mŷ, inh mrė mŷ tĩ ag mrė?” he ti, ěg Senhor ti,”

hemnī. “Mý ki věnh kánkán jafã tũ?” hemnī.

¹² Ký tóg ãjag mý ven ke mũ sir, krogrog tỹ kynhmý nỹ ěn ti, as-soalho tỹ kynhmý nỹ ěn ti. Éhé ti nĩ, ký mesa to nýtĩ jafã vỹ tá nýtĩ gé. Ěn tá ti kãn nĩ ěg mý,” he tóg, Jesus ti.

¹³ Ký ag tóg mũ mũ sir. Jesus tỹ ag mý tó ja ěn ve kãn ag tóg mũ, ký ag tóg mé tânħ mũ sir, tá.

Santa Ceia
(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1Co 11.23-25)

¹⁴ Ký tóg ag tỹ konh ke hora tá krỹg mũ sir. Ký Jesus tóg tá nĩ nĩ, ti tỹ ũn vin ja ag mré hã, apóstolo ěn ag.

¹⁵ Ký tóg ag mý vēmén mũ sir. “Sỹ ovelha tag konh ha pẽ tóg tĩ vē ãjag mré,” he tóg. “Sỹ inh vēsỹrénħ ke to hã ãjag mré ko sór ja vē,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mý.

¹⁶ “Ti ko mãn ke tũ inh nĩ ha, ha vemnĩ. Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ vēnh ven ke mũ. Ti tỹ vēnh ven ja ěn kã sóg ko mãn ke mũ, kejěn,” he tóg.

¹⁷ Ký tóg copa mǎg mũ sir. To tóg Topẽ mré vỹ mũ, ký tóg ag mý: “ha kron,” he mũ. “Ha vēnh kãpãm,” he tóg.

¹⁸ “Tag kron mãn ke tũ inh nĩ ha, ke gé, ha vemnĩ. Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ken ký sóg kejěn kron mãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg.

¹⁹ Ký tóg ěmĩ mǎg mũ sir. To tóg Topẽ mré vỹ mũ. Kupãn ký tóg ag mý vēnh pipin mũ. Ký tóg ag mý: “inh hã vē,” he mũ. “Ãjag jagfy sóg vēnh fěg ke mũ. Ký inh mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ pǎo tag konh ken ký,” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Ag tỹ ko kar ký tóg copa mǎg mũ gé. Ký tóg ag mý: “copa ki jě tag vỹ inh kyvénh ri ke nĩ,” he mũ. “Ãjag jagfy tóg inh ki kãkutěnh mũ, inh kyvénh ti. Inh jykre tǎg to ken hã vē, isỹ inh kyvénh tigrĩn ãjag mý vēnh pãte fón jé,” he tóg.

²¹ “Hã ra ãjag kãmĩ ũ tóg inh vatánħ tá isónħ ke mũ, inh kato tẽ ag mý. Inh mré tóg mesa tag to nĩ nĩ.

²² Tĩg jé sóg ke mũ, sỹ tỹ ěprã ke fi kósin nĩn ký. Vãsỹ Topẽ tóg to jykrén ja nĩ, hã ký sóg tĩ mũ. Hã ra ũ tỹ isónħ

ke ěn mý tóg vỹ kónãn tãvĩ han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg.

²³ Ký ag tóg jagně mý ke mũ. “Ěg kãmĩ ũ tỹ hě ně hỹn'?” he ag tóg mũ sir jagně mý, ũ tỹ ti tónħ ke ěn to.

Ũ tỹ hě ně tỹ ũn mǎg nĩ

²⁴ Ěn kã ag tóg jagně kãfór nĩ sór mũ. Hã ký ag tóg jagně to jũ mũ.

²⁵ Ký Jesus tóg ag mý ke mũ. “Fóg ag pã'i ag vỹ ãjag krěm ke ag mý vỹ tar han tĩ, ký ag tóg ag kri ke ag mý: “ěg jóg,” he tĩ, ag tỹ ag mý vỹ tar han mũ ra.

²⁶ Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mý tỹ ũn mǎg nýtĩ sór mũ'? Ký tỹ ũn kãsir ri ke nýtĩmĩ jagně mré,” he tóg, Jesus ti. “Ũ tỹ inh jykre ki tỹ pã'i nĩn ký tóg ã krěm ke ag camarada ri ke nĩnh ke mũ, ag ki rĩr ký.

²⁷ Kejěn ěg tóg mesa to nýtĩ, ký ũ tóg mesa ki rĩr tĩgtĩ. Ũ tỹ hě nỹ hỹn mesa ki rĩr tĩ'? Ag patrão mý', ti camarada mý vó? Ti camarada vỹ ki rĩr tĩgtĩ. Jo sóg ãjag ki rĩr tĩgtĩ, ãjag camarada ri ke.

²⁸ ãjag hã ne inh mré mũgtĩ'. Isovãnh ja tũ pẽ ãjag tóg nýtĩ. Isỹ nén ũ jagy vég mũ ěn ve kãn ãjag tóg tĩ, inh mré.

²⁹ Inh panh vỹ isỹ pã'i han ke mũ, ký sóg ãjag tỹ pã'i han ke mũ gé, ti tỹ isỹ pã'i han kóm,

³⁰ ãjag tỹ inh mré jěn jé tá, inh mré kron jé tá, isỹ tỹ pã'i nĩn ký. Ký ãjag tóg ãjag nĩgia kri nĩgnĩ ký nýtĩnh mũ, ãjag tỹ povo tỹ Israel ag jykre vigve jé, povo tỹ 12 (ke) ěn ag,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Pedro mý tó
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Ký ěg Senhor vỹ Pedro mý: “Simão', Simão',” he mũ. “Ha vé, Satanás vỹ ãjag to vỹ, Topẽ mý. Ti tỹ ãjag jykre ve sór vē. Trigo tỹ ěg tóg gren ki kãkag tĩ, ěg tỹ ti fár pan jé. Ěn ri ke han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ, Satanás ti.

³² Hã ra sóg hur ã jagfy vỹ, ã tỹ inh ki rã tovãnh pẽ han tũ nĩ jé. Ký ã tóg kejěn ã jykre to jykrén mãn ke mũ, ã

tỹ inh jykre hã han jé. Ēn kã ã tóg ã mré ke ag jyvĕn kỹ ag tỹ tar' he mũ.

³³ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Ā mré sóg se kỹ jĕnh mũ, ã mré sóg ter ke mũ gé,” he tóg.

³⁴ Hã ra Jesus tóg Pedro mỹ: “vó,” he mũ. “Ha vé, ũri ã tóg iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã, ha vemnĩ,” he tóg mũ, Jesus ti.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tó

³⁵ Kỹ tóg ag kar mỹ: “ãjag jĕgnĕ ja inh nĩ, vãsỹ,” he mũ. “Kỹ ãjag tóg nĕn ũ ma mũ ja tũ nĩgtĩ, sacco tũ, bolsa tũ, pĕn né tũ, pĕn to ró ĕn. Ēn kã ãjag mỹ jagãgtar ja nỹtĩgtĩ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vó,” he mũ.

³⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “hã ra tóg ũri ke tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã kỹ ãjag jãnkamy ma mũjĕg, ãjag sacon ma mũjĕg, ãjag bolsa ma mũjĕg. Ājag tỹ nĕn ũ tũ nỹtĩn kỹ ãjag kur vender hemnĩ, rógro kajãm jé sir.

³⁷ Nĕn ũ tóg iso rán kỹ nĩ, hã vỹ: ag mỹ tóg tỹ ũn jykre pãno nĩ, he mũ. Sỹ vãhã tag venh ke vĕ ha. Isỹ iso nĕn rán kỹ nĩ ĕn ve kãn ke vĕ ha, vãhã,” he tóg, Jesus ti.

³⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Rógro régre vỹ ki nỹtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “gen kỹ,” he mũ.

Jesus tỹ ã panh mré vĩ (Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Kỹ tóg ã tỹ tĩ jafã ra tĩ mũ sir, hã vỹ: pãnónh tỹ Oliveira, he mũ ĕn ra. Ti mré mũ tĩ ag vỹ ti nón mũ mũ sir.

⁴⁰ Tá jun kỹ tóg ag mỹ: “Topĕ mré vĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ nĕn ũ jagy ve kỹ,” he mũ, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

⁴¹ Kỹ tóg tĩg sĩ han mũ, kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jĕg mũ. Kỹ tóg Topĕ mré vĩ mũ sir.

⁴² Kỹ tóg: “panh',” he mũ. “Mỹ ã tỹ inh vĕsỹrenh ke tag tỹ tũ' he mũ jãvãnh? Hã ra isỹ ã mỹ nĕn to vĩ mũ tag han tũg nĩ. Ā tỹ nĕn han ke mũ ĕn hã han nĩ,” he tóg, Jesus ti, Topĕ mỹ.

⁴³ Kỹ Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ũ vỹ ti mỹ vĕnh ven mũ sir, kanhkã tá, kỹ tóg ti tar han mũ.

⁴⁴ Hã ra tóg ã ter ke to kanĕ jur mũ, kỹ tóg Topĕ mré vĩ mãn', vĩ mãn', he mũ. Kỹ ti kãrãn vỹ kyvĕnh nĩ sir, kỹ tóg ga kri vĕnh kugjĕg mũ.

⁴⁵ Kỹ tóg Topĕ mré vĩ kar ã mré mũ tĩ ag to kãtĩ mũ. Hã ra ag tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ. Krónh' krónh' he ja ag tóg nĩ, ag fe kaj tigrĩn.

⁴⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ,” he mũ. “Nĩgnĩ ra, Topĕ mré vĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ nĕn ũ jagy ve kỹ,” he tóg, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vĕmĕn jĕ ra ag tóg junjun mũ sir, Judas mré hã, ũ tỹ 12 (ke) ag kã ũ ĕn ti. Ti tỹ ag tatĩn kãtĩg hã vĕ, ũ tỹ ti senh ke mũ ag. Ũ tỹ ag jo tĩ mũ ĕn tóg sir Jesus to grĕn ke kỹ ti ki nhun ke mũ.

⁴⁸ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Judas',” he mũ. “Ā ne tóg inh ki nhun ke kỹ iso: “ti hã vĕ,” he mũ', inh kato tĕ ag mỹ, inh, hã vỹ: ĕprã ke fi kósin, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁹ Kỹ ti mré mũ ag tóg ag tỹ ti senh ke vég mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Ēg mỹ rógro tỹ ag fynh ke tũ'?” he ag tóg.

⁵⁰ Kỹ ag kã ũ tóg polícia ũ fynh mũ, ti nĩgrĕg tỹ rãm ke tóg mũ, ti pĕgja tá. Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i krĕm ke ũ vĕ, polícia ĕn ti.

⁵¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ag vóg tũg ra, há ti nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti nĩgrĕg mãn kỹ to tỹ grĕn ke mũ sir.

⁵² Kỹ Jesus vỹ pã'i ag mré vĕmĕn mũ, Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré, Topĕ jo ĩn ki rĩr tĩ to pã'i ag mré ke gé, kófa ag mré ke gé. Ag kar vỹ ti se kãmũ mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kỹ iso kãmũ mũ', ka kyv génh kỹ ke gé,” he mũ. “Inh pi(jé) tỹ bandido nĩ'” he tóg.

⁵³ “Kurã kar ki sóg Topĕ jo ĩn krĕm ãjag mré nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá ise sór ja tũ nĩ, ãjag tỹ ag kamĕg kỹ,” he tóg. “Hã ra tóg ũri jun, ãjag kurã ti, Japo tỹ ã tỹ nĕn han sór tĩ ĕn han jé,

ājag tỹ. Jykre ki kuty ti nĩ, Japo ti,” he tóg, Jesus ti.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Kĩ ag tóg ti ség mũ sir. Ag tỹ ti pére mũ kĩ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ĩn tá junjun mũ sir.

Hã ra Pedro vỹ kuvar há tá ag nón tĩ mũ.

⁵⁵ ĩn vãso tá ag tóg pĩ grug mũ, soldado ag, kĩ ag tóg tugtón nỹtĩ nĩ. Kĩ Pedro vỹ ag mré tón nĩ nĩ sir.

⁵⁶ Kĩ pã'i camarada ũ fi vỹ tá ti vég mũ, pĩ grun ki. Kĩ fi tóg ti tugnỹm mũ. Kĩ fi tóg ag mỹ: “ti mré tĩ ũ vỹ inh mỹ’,” he mũ.

⁵⁷ Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, jỹ,” he tóg.

⁵⁸ Kar kĩ ũ tóg ti tugnỹm mũ gé, kĩ tóg ti mỹ: “ag kã ũ vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “inh hã tũ vỹ, vỹ,” he mũ gé.

⁵⁹ Tag kar kĩ, hora pir tũg kĩ hẽn ri ke mũn ũ tóg ti tugnỹm mũ gé. Kĩ tóg tá nỹtĩ ag mỹ: “ha vé, Galiléia tá ke vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Inh mỹ tóg tỹ ti mré ke nĩ,” he tóg mũ gé sir.

⁶⁰ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ, vỹ’,” he mũ. “Ã tỹ ne tó nẽ?” he tóg mũ sir. Ti tỹ ver tó nĩ ra galo vỹ kyr mũ.

⁶¹ Kĩ ěg Senhor vỹ vỹsjãm ěvãnh kĩ Pedro tugnỹm mũ. Kĩ Pedro vỹ to jykren mũ sir, ěg Senhor tỹ ti mỹ nén tó ja to, hã vỹ: “iso ã tóg: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã,” he ja ěn mĩ.

⁶² Kĩ Pedro vỹ tá kãkutẽ mũ, kĩ tóg fỹ mág han mũ sir.

Ag tỹ Jesus vóg kónã

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Kĩ ũ tỹ Jesus ség mũ ag vỹ ti to é he mũ sir. Ti tãnh ag tóg mũ gé sir.

⁶⁴ Ti kanẽ pãg kĩ ag tóg ti kakã ki tãnh kĩ ti mỹ: “ũ nỹ ã tãnh?” he mũ. “Ã tỹ nén kar ki kanhró nĩn kĩ ã hỹn ki kanhró nĩ,” he ag tóg ti mỹ.

⁶⁵ Gen kĩ ag tóg ti mỹ vỹ kónã tỹ hẽn ri ke han mũ, ti to é he kĩ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jẽmẽ

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶ Tỹ vaj kĩ kófa kar ag tóg vỹnh mãn mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré hã, Topẽ vỹ to professor ag mré hã. Ag vỹnh mãn kĩ ag tóg ti jé prěr kĩ ag rĩnja tá ti fẽg mũ sir, ag tỹ ón kĩ ti jykre ve jé. Ag tỹ ti tén sór vỹ, hã ra ag tóg ón kĩ ti jykre ve vén sór mũ.

⁶⁷ Hã kĩ ag tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Cristo nĩ?” he mũ. “Ha ěg mỹ tó,” he ag tóg. Kĩ tóg ag mỹ: “ājag pi(jé) inh vỹ kri fig tĩ', isỹ ājag mỹ tó tĩ (hã) ra’,” he mũ.

⁶⁸ “Isỹ ājag ki jẽmẽ sór mũ ra ājag tóg inh mỹ tó tũ nĩ gé. Kĩ ājag tóg isovãnh tũ nĩ gé,” he tóg.

⁶⁹ “Hã kĩ ěprã ke fi kósin vỹ Topẽ pẽgja tá nĩnh ke mũ ha. Topẽ vỹ tar nĩ. Sỹ ti pẽgja tá nĩnh ken vỹ ha,” he tóg.

⁷⁰ Kĩ ag tóg ti mỹ ke kãn mũ. “Kĩ ã mỹ tỹ Topẽ kósin nĩ?” he ag tóg mũ ti mỹ. Kĩ tóg ag mỹ: “ki hã ājag tóg tó mũ,” he mũ. “Inh hã vỹ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

⁷¹ Kĩ ag tóg: “ti kato vỹ ũ jẽmẽ mãn ke tũ ěg nĩ ha,” he mũ, jagnẽ mỹ. “Ti jẽnky ki kutẽ mẽ ěg tóg huri. Topẽ to vỹ kónã ti huri. Ti ter ke vỹ,” he ag tóg mũ sir, pã'i ag, Jesus to.

23

Pilatos tỹ Jesus ki jẽmẽ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Hã ra tá ke kar ag vỹ Jesus pére mũ mũ, fóg tỹ pã'i tỹ Pilatos mỹ.

² Tá ag tóg ti kato vỹ mũ sir, kĩ ag tóg Pilatos mỹ: “vỹnh kar krĩn kónã han tóg tĩ, ag tỹ vỹnh jykre há tovãnh jé,” he mũ. “Kĩ tóg ag mỹ: “pã'i mág tỹ imperador mỹ imposto nĩm tũg nĩ,” he tĩ gé. Kĩ tóg vỹso: “tỹ inh Cristo nĩ, pã'i mág tỹ rei ti,” he tĩ gé,” he ag tóg mũ, Jesus to.

³ Kĩ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i tỹ rei nĩ?” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

⁴ Kĩ Pilatos vỹ ag mỹ kãmén mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mỹ, povo kar

mỹ ke gé, kÿ tóg: “ti tÿ nén ù kórég han ja vég tũ sóg nĩ, ti ki,” he mũ.

⁵ Hã ra ag tóg ti tovãnh jãvãnh pẽ nÿtĩ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg vãnh kar krĩ rÿg tĩgtĩ,” he mũ. “Ga tÿ Judéia kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, ga tÿ Galiléia mĩ ke gé, tag mĩ ke gé. Tĩg kÿ tóg vãnh kar krĩn kónãn tĩ,” he ag tóg ti mÿ, pã'i ag.

Herodes tÿ Jesus ki jẽmẽ

⁶ Kÿ Pilatos vÿ ga tÿ Galiléia tag to jykrén mũ, kÿ tóg: “ti mÿ tÿ Galiléia tá ke nĩ?” he mũ.

⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. Hã ra Herodes vÿ tÿ ga tÿ Galiléia tá pã'i mág nĩ. Hã kÿ Pilatos tóg ti hã mÿ ti jẽnẽg mũ. Ên kã tóg Jerusalém tá nĩ gé, Herodes ti.

⁸ Kÿ tóg Herodes tá jun mũ sir. Ti tÿ ti ve kÿ tóg ti mÿ sér tĩ. Ti tÿ ti ve sór ja vễ. Ti kãme mẽ ja tóg nĩ, hã kÿ tóg ti ve sór ja nĩgtĩ, Herodes ti. “Hẽn ri ke mũn tóg nén ù han vãnh han ke mũ, sÿ ve jé,” he tóg.

⁹ Jesus tÿ ti ki jun kÿ Herodes tóg ti ki jẽmẽ sór mũ, nén tÿ hẽn ri ke ki, hã ra tóg ti mÿ vĩ tũg mũ.

¹⁰ Hã ra pã'i ag vÿ tá nÿtĩ nĩ, kÿ ag tóg ti kato vĩ mág han mũ sir, Topê vĩ to professor ag ke gé. Hã ra Jesus tóg ag mÿ vĩ tũg mũ gé.

¹¹ Kÿ Herodes vÿ ti to é he mũ gé, ti mré ke kar ag ke gé, kÿ ag tóg ti nyg mũ sir. Kur kupri pẽ tÿ tóg ti kri fón mũ, ón kÿ. Kÿ tóg Pilatos mÿ ti jẽnẽ mãn mũ sir.

¹² Kurã ên kã Pilatos vÿ Herodes mÿ vĩ há han mũ. Jagnẽ to há' he mãn ag tóg mũ ha. Ag tÿ Jesus ve jo ag tóg jagnẽ kato tẽ ja nĩgtĩ.

Ag tÿ Jesus tén sór

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.6)

¹³ Kÿ Pilatos vÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag jé prěr mũ sir, pã'i kar ag ke gé.

¹⁴ Kar tóg ag mÿ: “ãjag ne inh mÿ ti fẽg',” he mũ, “kÿ ãjag ne ti to: “vãnh kar krĩn kónãn tóg tĩ,” he mũ'. ãjag rĩnve sóg ti ki jẽmẽ huri, hã ra sóg ve ja tũ nĩ, ãjag tÿ ti to nén tó ja ti. Nén ù kórég han ja tũ tóg nĩ.

¹⁵ Kÿ Herodes vÿ vég tũ nĩ gé. Sÿ ti mÿ ti jẽnẽ ja vễ, ãjag ke gé. Hã ra tóg inh mÿ ti jẽnẽ mãn mũ gé. Êg hẽ ri ken kÿ ti tén mũ hÿn'? Sÿ ki kagtĩg tóg tĩ.

¹⁶ Hã kÿ sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãnh ke mũ,” he tóg, Pilatos ti.

¹⁷ Festa tÿ Páscoa ki tóg ag mÿ vễse pir tovãnh tĩ, prÿg kar ki. Ti jykrén hã vễ. Hã kÿ tóg: “Jesus tovãnh jé sóg ke mũ,” he mũ.

¹⁸ Hã ra vãnh kar ag tóg vãnh prẽnprěr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg mũ. “!..Barrabás tovãnh ra..!” he ag tóg.

¹⁹ Barrabás vÿ vãnh génh to se kÿ jẽ nĩ. Cidade tá tóg vãnh génh han ja nĩgtĩ, ên kã tóg ù tén ja nĩgtĩ, hã to tóg se kÿ jẽ nĩ.

²⁰ Kÿ Pilatos vÿ ag mÿ vĩ mãn mũ. Ti tÿ Jesus tovãnh sór vễ, hã kÿ tóg ag mÿ vĩ mãn mũ.

²¹ Hã ra ag tóg prẽnprěr kÿ: “!..cruz to ti sã, cruz to ti sã..!” he mũ.

²² Kÿ tóg ag mÿ vĩ tãgtũ han mũ gé, Pilatos ti. “Ti kórég tÿ ne han ti? Sÿ vég tũ tóg tĩ. Ti tÿ ne to ter ke nẽ? Sÿ ki kagtĩg tóg tĩ. Hã kÿ sóg ti mrãnmrãn kar kÿ ti tovãnh ke mũ,” he tóg.

²³ Hã ra ag tóg prẽnprěr tãvĩ han mũ sir, hã kÿ ag tóg ti kutãn mũ. Ti mÿ ag tóg: “!..cruz to ti sã..!” he tãvĩ han mũ. Kÿ tóg ag prẽnprěr to ag mÿ han sór mũ sir.

²⁴ To tóg jykrén mũ, kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mũ, ag tÿ ti kutãn to.

²⁵ Kÿ tóg ù ên tovãnh mũ sir, ù tÿ vãnh génh to se kÿ jẽ ên ti, ù tÿ ù tén ja ên ti. Ag tÿ ù to vĩ mũ ên tovãnh tóg mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ Jesus ti fẽg mũ sir, ag tÿ ti ki han sór mũ ên han jé.

²⁶ Kÿ ag tóg ti pére mũ mũ, cruz to ti sa jé.

Jesus tÿ cruz to sa

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

Ag mũn kÿ ag tóg ù kãtĩg vég mũ. Êpÿ tá tóg kãtĩ mũ, ti jijin hã vÿ: Cirene tá Simão, he mũ. Ti kri ag tóg Jesus cruz ti fig mũ, ti tÿ ti jo va tĩg jé, ti nón.

27 Kÿ ù tÿ hën ri ke ag vÿ Jesus nón mÿ mÿ, ùn tÿtá fag ke gé. Ën fag vÿ vësÿrénh mÿ, kygfÿ mág han fag tóg mÿ sir.

28 Hã ra Jesus tóg vësÿjãm ëvãnh kÿ fag mÿ vÿ mÿ. “Jerusalém tá ke',” he tóg. “Ijé kygfÿ tÿg nÿ,” he tóg. “Vënh jé kygfÿmnÿ, ãjag krë jé kygfÿmnÿ,” he tóg fag mÿ.

29 “Ha vé, kurã kórég pë vÿ jun ke mÿ ãjag mÿ. Ën kã ag tóg tag tónh ke mÿ, ha mē: “ùn kurÿ fag mÿn pãgsÿ nÿnh mÿ, fag tÿ ãjag krë ter vég tÿ nÿn kÿ. Ûn krë tÿ fag mÿn pãgsÿ nÿnh mÿ, ù tÿ gÿr pafãm tÿ fag mÿ ke gé,” he jé ag tóg ke mÿ.

30 Ën kã ag tóg pãnónh mÿ: “inh kri tÿ tam ké,” henh ke mÿ gé, kÿ ag tóg sór mÿ: “inh péju ra, vënh krëm,” henh ke mÿ gé.

31 Ëg kato tē ag tÿ ka tánh gÿn kÿ ag hÿn ka tóg tovãnh ke tÿ pë nÿ. Ka tánh ën ri ke sóg nÿ, jo ãjag vÿ ka tóg ri ke nÿtÿ. Hã kÿ ãjag tóg inh vësÿrénh kãfór venh ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti. Jerusalém fÿn rãm kÿ tóg ke mÿ.

32 Ag tÿ Jesus pére mÿn kÿ ag tóg ùn régre ag pére mÿ mÿ gé, ùn jykre pãno ag. Ag tÿ ka to ag sanh ke vë gé.

33 Kÿ ag tóg pãnónh tá junjun mÿ sir, ti jÿjÿn hã vÿ: Krÿ Kuka, he mÿ. Tá ag tóg cruz to ti sãg mÿ sir. Ûn jykre pãno tÿ ag tóg cruz to sãg mÿ gé, ti kóm, kÿ ù vÿ ti pëgja tá sa, jo ù vÿ ti jakãnh tá sa.

34 Kÿ Jesus vÿ: “panh',” he mÿ. “Ag mÿ vënh pãte fón nÿ,” he tóg. “Ag pi(jé) ki kanhró nÿtÿ', ag tÿ nén han mÿ tag ti',” he tóg.

Kÿ soldado ag tóg ti kur tÿ jagnë mÿ tÿ vënh ken jé to jogar he mÿ sir.

35 Kÿ vënh e ag vÿ tá vég nÿtÿ. Hã ra pã'i ag tóg ti nyg mÿ. Kÿ ag tóg jagnë mÿ: “ù ag krenkren han ja tóg nÿgtÿ,” he mÿ. “Cristo jé vënh kren han, Topë tÿ ti fëg ja nÿn kÿ, ti tÿ ti kuprëg ja nÿn kÿ, hã ra tóg vënh kren han ki kagtÿ nÿ,” he ag tóg mÿ, Jesus to é he kÿ.

36 Kÿ soldado ag vÿ ti nyg mÿ gé. Ti rã hã nÿtÿn kÿ ag tóg ti mÿ vinagre ven mÿ sir.

37 Kÿ ag tóg: “ã mÿ tÿ Judeu ag pã'i mág nÿ'?” he mÿ. “Vënh kren han ra, ã tÿ tÿ pã'i nÿn kÿ,” he ag tóg mÿ ti mÿ, ti to é he kÿ.

38 Hã ra ag tóg rán ja nÿ gé, ti tÿ cruz to sa kÿ jë ën ti. Ti to rán hã vë, hã vÿ: “Judeu ag pã'i mág tÿ rei hã vë,” he mÿ. Ti kri tóg cruz to sa gé, ën rá ti.

39 Kÿ ti kóm cruz to sa ù tóg ti mÿ vÿ mÿ gé, ùn jykre pãno ën. Ti to tóg é he mÿ gé. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ Cristo nÿ'?” he mÿ. “Vënh kren han ra, kÿ ëg krenkren han gé,” he tóg mÿ gé.

40 Hã ra ti kóm cruz to sa ù ù tóg ti mÿ vÿ jÿ han mÿ, ù tÿ Jesus mÿ vÿ kónãnh mÿ ën mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “kÿ ã mÿ Topë kamëg tÿ?” he mÿ. “Vësÿrénh ã tóg mÿ gé, ti kóm.

41 Ëg tÿ ëg tÿ nén han ja kajãm vë jãvo, ëg jykre pãno to ëg vësÿrénh nÿtÿ nÿ. Ëg jãvo tóg jykre kuryj nÿ. Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nÿ,” he tóg.

42 Kÿ tóg Jesus mÿ: “Senhor',” he mÿ. “Inh ki ëkrén nÿ, ã tÿ tÿ pã'i ki rãn kÿ,” he tóg mÿ, Jesus mÿ.

43 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha mē, ùri ã tóg inh mré nÿnh mÿ, ëmã há ën tá, Paraíso he mÿ ën tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tó mÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

44 Kejën rã tóg ëg nÿno kã sa mÿ sir. Hã ra tóg kuty' he mÿ sir, ga kar mÿ hã. Kuty ën tóg hora tãgtÿ han mÿ.

45 Kÿ rã vÿ nhyn ke mÿ sir. Topë jo ïn krëm kur tÿ jãnkã mág pë vÿ kã sa nÿ. Ën vÿ jaran ke mÿ. Kuju mÿ tóg jaran ke kãtére mÿ sir, fÿn rãm kãn tóg mÿ.

46 Kÿ Jesus vÿ prër mág pë han mÿ. Kÿ tóg: “!..panh'..!” he mÿ. “!..Sÿ ã mÿ vënh fëg vë, inh kuprÿg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mÿ sir.

47 Hã ra fóg tÿ capitão tóg ti ter vég mÿ. Kÿ tóg Topë mÿ vÿ há han mÿ. “Vënh vÿ há ja vë, ùn há ja vë,” he tóg mÿ.

48 Kÿ vënh e ën vÿ ti ter vég mÿ gé. Kÿ ag tóg ãjag tÿ nén han ja to jykren mÿ sir. Vãhã tóg ag mÿ e tí. “Topë hÿn

ĕg tỹ hẽ ri kenh mũ, ĕg tỹ ti tén kỹ?" he ag tóg mũ sir. Tag tó kỹ ag tóg ãjag ĩn ra vỹnvỹn ke mũ.

⁴⁹ Hã ra ti to há kar ag vỹ ti vég nỹtĩ nĩ, kakó ki, ũn tãtã fag ke gé. Galiléia tá ke fag tóg ti mré kãmũ ja nĩgtĩ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mũ sir.

Ag tỹ vẽnĥ kej tá Jesus fi

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

⁵⁰ Kỹ ũ tóg tá nĩ gé, vẽnĥ jyvẽn tĩ ũ, ha mẽ, ti jijin hã vỹ: José, he mũ. Judeu ag tỹ cidade tỹ Arimatéia tá ke ti nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ, jykre há.

⁵¹ Ti pi(jé) ag tỹ Jesus tén ke to: "hej," he ja nĩgtĩ', ag tỹ Jesus to jykren kỹ. Topẽ tỹ tỹ ĕg pã'i nĩnh ke ve sór tóg mũ gé.

⁵² Ĕn vỹ Pilatos venh tĩ mũ. Kỹ tóg ti mỹ Jesus to vỹ mũ, ti ter kar kỹ.

⁵³ Kỹ tóg cruz to ti kãtérem mũ, kỹ tóg kur há tỹ ti pãg mũ sir. Kỹ tóg pãró nor kãki vẽnĥ kej kãkã ti fig mũ. Vẽnĥ kej tãg vẽn, ag pi(jé) kãkã ũ fi ja nĩgtĩ ver'.

⁵⁴ Hã ra sexta-feira vẽn sir, vẽnĥkãn ke kurã ki rã tóg nỹ ha, sãbado ki.

⁵⁵ Kỹ ũn tỹtã fag vỹ ag nón mũ mũ, ti kej ve jé, ag tỹ ti finh mũ ja tá. Ti mré Galiléia tá kãmũ ja ĕn fag vẽn, ũ tỹ ti fi han vég mũ fag.

⁵⁶ Ve kar kỹ fag tóg kyrãgrã kỹ nén ger há han mũ sir, ti tãg jafã ti, ti to tĩn jé. Hã ra fag tóg vẽnĥkãn mũ ver, vẽnĥkãn ke kurã kã, Topẽ vỹ ki króm jé.

24

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

¹ Kỹ semana kurã ve tóg tá krỹg mũ sir. Kỹ fag tóg kusã pẽ ki ti kej tá venh mũ mũ. Vẽnser ger há han jafã ĕn ma fag tóg mũ mũ, fag tỹ han ja ĕn ti, ti kej ra mũn kỹ.

² Hã ra pó ĕn tỹ ti kej nĩfẽnĥ kã nĩ ĕn vỹ kunũnh kỹ nĩ nĩ. Hã vég fag tóg mũ.

³ Kỹ fag tóg ti kej tá junjun kỹ ra ge mũ, hã ra fag tóg vég tũ nĩ, vẽnser ti, Jesus ti, ĕg Senhor ti.

⁴ Kỹ tóg fag fe kaj tĩ sir, fag tỹ ti vég tũ nĩn kỹ. Kỹ vãhã ũn régre ag vỹ kãge mũ, kur kupri rĩnh kỹ, kur kókov, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag.

⁵ Kỹ fag tóg kanẽ junjur mũ sir, kỹ fag tóg ĕprã ĕvãnh mũ. Hã ra ag tóg fag mỹ: "ãjag ne tóg vẽnser jãvãnh mũ', ti rĩr ja (hã) ra'," he mũ.

⁶ "Ki ti tũ nĩ, rĩr ti jẽ ha. Hã kỹ tóg ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ Galiléia tá nỹtĩ ĕn kã.

⁷ Kỹ tóg ãjag mỹ: "ĕprã ke fi kósin ĕn fẽg jé ag tóg ke mũ, ũ tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ ag mỹ," he ja nĩ. "Ka to ag ti sanh ke mũ, hã ra tóg kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke mũ," he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti, vẽnso," he ag tóg mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag.

⁸ Kỹ fag tóg Jesus tỹ nén tó ja ĕn mũ ĕkrén mãn mũ sir.

⁹ Kỹ fag vỹ ti kej tá kãpa kỹ mũ mũ sir, ũ tỹ 11 (ke) ag mỹ tó jé, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé.

¹⁰ Maria Madalena fi vẽn, kar kỹ Joana fi ke gé, Maria ũ fi ke gé, Tiago mỹnh tag fi, ũ fag ke gé, fag mré. Fag hã ne Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ kãmén mũ, apóstolo ag mỹ.

¹¹ Hã ra tóg ag mỹ tỹ vẽnĥ ó nỹ ve nĩ, hã kỹ ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ, fag vĩn kri.

¹² Kỹ Pedro vỹ jẽ kỹ ti kej ra vẽnĥ vãg tĩ mũ. Pãnh ke tóg, kỹ tóg ki ĕvãnh mũ, kỹ tóg ti kur tãvĩ vég mũ sir, ti pãg ja ti. Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykren tũ tóg tĩ sir. Kỹ tóg tĩg mãn mũ.

Ag tỹ Emaús ra mũ

(Mc 16.12-13)

¹³ Kỹ vãhã ag kã ũ ag tóg mũ mũ, kurã ĕn kã, ũn régre ag. Ĕmã sĩ ra ag tóg mũ mũ. Jerusalém tán kakó nĩ, 10 (ke) quilômetros hỹn. Ĕmã ĕn jyjyn hã vỹ: Emaús, he mũ.

¹⁴ Ag mũn kỹ ag tóg jagnẽ mré vẽnén mũ sir, ãjag tỹ nén ve ja kar ĕn to.

¹⁵ Ag tỹ vẽnén nỹtĩ ra, ag tỹ jagnẽ mré tỹ vẽnén mág han nỹtĩ ra Jesus tóg ag tá jun kỹ ag mré tĩ mũ.

¹⁶ Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg mũ, ag tỹ ti vég mũ (hã) ra.

17 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne tó nê?” he mÿ. “Vêmén mág ãjag tóg mÿ nÿ,” he tóg. Kÿ ag tóg krÿg he mÿ sir, ve ù han ag tóg mÿ, ãjag fe kaj tugnÿn.

18 Kÿ ù tóg ti mÿ tó mÿ. Cleopas he mÿ ên tóg ti mÿ: “kÿ ã mÿ mēg tÿ?” he mÿ. “Û tÿ festa venh kãmÿ ja ag vÿ mē kãn. Æ hã mÿ ã pir mÿ mēg tÿ, êg tÿ nén ve ja ti, ã tÿ Jerusalém kã nÿ (hã) ra?” he tóg ti mÿ.

19 Kÿ tóg ag mÿ: “ne nê?” he mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Jesus ti,” he mÿ. “Nazaré tá ke vë. Topē vÿ tó tÿ vë. Êg tÿ nén han vãn hÿn han ja tóg nÿgtÿ. Topē vÿ tó há han ja tóg nÿgtÿ, kÿ Topē vÿ ti mré han tÿ, milagre kar ti. Kÿ povo kar ag vÿ vég tÿ, kÿ tóg êg kar mÿ e tÿ.

20 Kÿ Topē tÿ ki rÿr tÿ ag vÿ ti fēg, êg pã'i kar ag, fóg tÿ pã'i tÿ ti tén jé, cruz to ti sa jé, hã kÿ tóg tÿg mÿ.

21 Êg tÿ ti ve kÿ êg tóg ti to: “ti hÿn êg povo tÿ Israel ag krenkren han ke mÿ,” he mÿ vë. Hã ra tóg ter ja nÿ. Ûri tóg kurã tâgtÿ han, ti ter kri,” he ag tóg, Jesus mÿ.

22 “Kÿ êg kã ù fag vÿ êg mÿ nén ù tó gé, kÿ tóg êg mÿ e tÿ gé. Kusã pē ki fag tóg ti kej ra mÿjēg.

23 Hã ra fag ti vég tÿ nÿ, ti tÿ tá nÿ tÿ nÿn kÿ. Kÿ fag tóg: “nén nē ve êg,” he mÿ gé. Topē tÿ jēnē jafã nēji, kÿ tóg nēji fag mÿ: “rÿr ti jē nÿ,” hé.

24 Kÿ êg kã ù ag vÿ ra mÿ mÿ, ti kej ra, kÿ ag tóg vég mÿ gé, fag tÿ nén tó ja ti. Hã ra ag tóg ti vég tÿ pē nÿ,” he ag tóg, Jesus mÿ, ag tÿ ti ki kagtÿg nÿtÿn kÿ.

25 Kÿ ù tÿ ag mré tÿ mÿ ên tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé vãsÿ Topē vÿ tó tÿ ag vÿ kri fi ja tÿ nÿ nē?” he mÿ. “Krÿ tÿ ãjag nÿtÿ, to jÿkrén há han tÿ ãjag tóg nÿtÿ,” he tóg.

26 “Cristo vēsÿrénh ke vë, vēsÿrénh kar kÿ tóg tÿ ùn mág nÿnh mÿ vãhã,” he tóg.

27 Kÿ tóg ag mÿ vēnh rá kãmén kãn mÿ sir, Moisés tÿ rá ti, Topē vÿ tó tÿ ag kar tÿ rá ti, ag tÿ Jesus to rán ja ti.

28 Ag mÿ kãmén tÿ ki tóg êmã ên tá jun mÿ sir. Ag mré tá jun kÿ tóg mã

ra tÿg mÿ ve nÿ.

29 Kÿ ag tóg ti kógfÿn mÿ sir, kÿ ag tóg: “êg mré nÿ,” he mÿ. “Rãké tóg nÿ ha, kutyg ke rã tóg nÿ ha,” he ag tóg mÿ sir. Kÿ tóg ag mré kãra rã mÿ, ag mré nÿ jé.

30 Kÿ tóg ag mré jēn ke mÿ gé sir. Ag mré jēn ke kÿ tóg pão mäg mÿ, êmÿ ti. Kÿ tóg Topē mré vÿ mÿ, kar tóg kupãn kÿ tÿ vēnh ken mÿ.

31 Kÿ ag tóg ti ki kanhrãn mÿ sir vãhã. Ti ve há han ag tóg mÿ sir. Hã ra tóg ki tÿ nÿ ha, ti ve mãn tÿ ag tóg nÿ sir.

32 Kÿ ag tóg jagnē mÿ: “ti tÿ êg mré vēmén kÿ tóg êg fe ki rã,” he mÿ. “Êg mÿ tóg ã to rán ja ên kãmén kãn, êg mÿn kÿ. Hã ja vë,” he ag tóg mÿ jagnē mÿ.

33 Kÿ ag tóg vēsÿmér Jerusalém ra vÿnvÿn ke mÿ sir. Tá ag tóg ù tÿ 11 (ke) ag vég mÿ, ag mré ke ù ag mré hã.

34 Hã ra ên ag tóg ag mÿ: “êg Senhor vÿ rÿr mãn,” he vén mÿ. “Simão Pedro mÿ tóg vēnh ven, mÿr, ha mē,” he ag tóg mÿ sir.

35 Kÿ ag tóg ag mÿ: “hÿ, ti ve êg ke gé,” he mÿ gé. Kÿ ag tóg ag mÿ ãjag tÿ nén ve ja ên tó mÿ sir, ag tÿ ãjag mÿ ki ti ve ja ti, ti tÿ ag mÿ êmÿ kupãn ja ti ke gé. “Hã ki êg tóg ti ki kanhró nÿtÿ, êmÿ kupãn ja ki,” he ag tóg mÿ.

Jesus tÿ vēnh kar ên mÿ vēnh ven (Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

36 Ag tÿ ver tÿ vēmén nÿtÿ ra Jesus tóg ag mré jē mÿ vãhã, ti tÿ hē tá kãrãnh ke tÿ nÿ ra. Kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtÿmÿnÿ,” he mÿ.

37 Hã ra ag tóg jÿrÿnrÿn ke mÿ sir. Ti kamēg ag tóg mÿ. “Vēnh kuprÿg hÿn,” he ag tóg mÿ, Jesus to.

38 Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg jÿrÿnrÿn ke mÿ’,” he mÿ. Æjag tÿ ne jé: “vēnh kuprÿg hÿn,” he nē?” he tóg.

39 “Inh nÿgé ve ra, inh pēn ve ra, inh hã vë,” he tóg. “Inh mēgmē ra, ve há han ra. Vēnh kuprÿg pi(jé) fár nÿ’, ti pi(jé) kuka nÿ’. Inh fár ve ra, inh kuka ti,” he tóg.

40 Vĩ kÿ tóg ag mÿ ã nĩgé ven mÿ, ã pẽn ke gé.

41 Hã ra tóg ver ag mÿ e tĩ, ag fe tÿ mrin ke pẽn han kÿ, kÿ tóg ver ag tÿ ki kagtĩg tĩ. Hã kÿ tóg ag mÿ: “mÿ ki vễjẽn tũ?” he mÿ.

42 Kÿ ag tóg ti mÿ pirã nĩm mÿ, mÿg mré.

43 Kÿ tóg mãn kÿ ko mÿ, ag rĩnve.

44 Kÿ tóg ag mÿ: “hã tó ja inh nĩ, ãjag mÿ, iser to hã, isÿ ãjag mré nĩgnĩn kã,” he mÿ. “Vãhã sóg ve kãn ja nĩgtĩ, ag tÿ iso nén rán ja ti, Moisés ti, ti tÿ ãjag mÿ vễnh jykre nĩm jan ki, kar kÿ Topẽ vĩ tó tĩ ag kar tÿ nén rán ja ki ke gé, Topẽ to jãn ki ke gé. Sÿ nén ven jan hã vễ,” he tóg, ã mré mÿ tĩ ag mÿ.

45 Kÿ tóg ag mÿ kãmén há han mÿ sir, hã kÿ ag tóg ti to nén rán ja ki kanhrãn kãn mÿ sir, to jykrén há han ag tóg mÿ sir, ti tÿ ag nĩgrễg róm kÿ.

46 Kÿ tóg ag mÿ: “tag vÿ rán kÿ nĩ, ha mẽ,” he mÿ. “Hã kÿ Cristo vÿ vễsÿrẻnh, kÿ tóg rĩr mãn gé, ã ter kar kÿ, kurã tãgtũ tũg kÿ. Tag ve kãn sóg huri,” he tóg.

47 “Kÿ tóg rán kÿ nĩ gé, ù ag tÿ vễnh kar mÿ inh kãmén ke ti. Inh jijin tó jé ag tóg ke mÿ, ag tÿ vễnh kar mÿ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” henh ken kÿ, ù tÿ inh vĩ tó tĩ ag. “Tovãnh kÿ Topẽ tóg ãjag mÿ vễnh pãte fón ke mÿ, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja ti,” he jé ag tóg ke gé. Povo kar mÿ ag tóg tónh ke mÿ, hã ra ag tóg tag ki tó vén ke mÿ, Jerusalém ki. ãjag to ken hã vễ. Inh kãmén jé ãjag tóg ke mÿ.

48 Ve kãn ãjag tóg mÿr, hã kÿ ãjag tóg tónh ke mÿ.

49 Ha mẽ, inh panh vÿ ãjag mÿ nén ù tó ja nĩ, ãjag tÿ venh ken jé. Ên jẻnẻ jé sóg ke mÿ ãjag mÿ. Hã kÿ tag ki nÿtĩmnĩ ver, cidade tÿ Jerusalém tag ki. Hẻn ra mÿ tũg nĩ. Vãhã ãjag tóg venh ke mÿ, inh panh tÿ ãjag mÿ ùn tó ja ti, hã vÿ: ti kuprĩg, he mÿ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mÿ, ù tÿ ãjag tar han ke ti,” he tóg, Jesus ti.

50 Kÿ tóg ag jãmĩ tĩ mÿ, ẻmã tÿ Betânia ra. Tá tóg ã nĩgé tÿ ag kri ven mÿ. Kÿ tóg ag mÿ vĩ há han mÿ sir.

51 Ag mÿ vĩ há han kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mÿ, kanhkã ra tãpry tóg mÿ.

52 Kÿ ag tóg ti to: “Topẽ vÿ tÿ ti nĩ,” he mÿ sir. Kÿ ag tóg Jerusalém ra kãmũ mãn mÿ, vễsÿkã. Ag mÿ tóg sér pẽn tĩ vãhã.

53 Kurã kar ki ag tóg Topẽ jo ãn ra mÿ tĩ, tá Topẽ to vĩ há han jé, ti mÿ nén ù há kar tó jé, ti tÿ ag mÿ sér tĩn kÿ.

Hã vễ.

*Jesus tÿ kanhkã ra tĩg
(Mc 16.19-20; Hk 1.9-11)*

JOÃO TỸ RÁ

Topě tỹ ã vỹ tỹ nén ũ kar han

¹ Topě tỹ nén ũ kar han ja tũg ki tóg nĩ ja nĩ, ěg tỹ ũ to: “Topě vỹ,” he mũ ěn ti, hã to ěg: Jesus, he mũ. Topě mré tóg nĩ. Topě vỹ tỹ ti nĩ gé.

² Topě tỹ nén (ũ) kar han tũg ki tóg Topě mré nĩ nĩ.

³ Ti hã tigrĩn tóg nén ũ kar han, Topě ti, ěg tỹ ũ to: “Topě vỹ,” he mũ ěn tũgnĩn. Á pir mỹ Topě tóg nén ũ han tũ nĩ, ti hã mré tóg nén kar han kãn.

⁴ ěg tỹ ũ to: “Topě vỹ,” he mu ěn vỹ rĩr nĩ, hã kỹ tóg ěg rĩnrĩr han mũ gé. Jẽngrẽ ri ke ti nĩ, ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn ti. Ti tỹ ěg kanhrãn to ken hã vẽ.

⁵ Ũn jykre pãno ag vỹ ũ tỹ kuty mĩ mũ ěn ag ri ke nỹtĩ. Hã ra tóg ěg mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ, ěg tỹ ũ to: “Topě vỹ,” he mũ ěn ti. Kỹ Nén-Kórég vỹ ti tỹ tũ' he han sór ja nĩ, hã ra tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ.

⁶ Kỹ kejẽn Topě tóg ěprã ke ũ jẽnẽ, ti jiji hã vỹ: João, he mũ.

⁷ Ti mỹ tóg: “ag mỹ ũ tỹ ag mỹ jẽngrẽ hen mũ ěn kãmén” he ja nĩ, hã kỹ tóg ke mỹ, ag kar tỹ ti vỹ mẽ jẽ, ag tỹ ti vỹ kri fi jẽ.

⁸ João pi(jé) ěg mỹ jẽngrẽ han ja nĩ. Ti tỹ ěg mỹ: “ẽn hã vẽ,” henh kãtĩg ja vẽ, ũ tỹ ěg mỹ jẽngrẽ han mũ ěn to, hã vỹ: Jesus, he mũ.

⁹ Jẽngrẽ pẽ ěn hã vẽ. ěprã tóg jun, ti tỹ ěg kanhrãn jẽ, ěprã ke kar, ũ tỹ ěg ki jẽngrẽ pẽ han mũ ěn ti.

¹⁰ Ga han tóg, ũ tỹ ěg mỹ jẽngrẽ han mũ ěn ti, kỹ tóg ěg mré ga kri tĩnh kãtĩg gé, ga han kar kỹ. Hã ra ag tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩ, ěprã ke ag.

¹¹ Ā povo kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, hã ra ti mré ke ag pi(jé) ti ki ge sór ja nĩgtĩ'.

¹² Ũ ag tóg hã ra ti ki ge mũ. En ag to tóg: “Topě krẽ,” he mũ, ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tãvĩ ag to.

¹³ Ti ki ge kỹ nỹtĩ tigrĩn ěg hã vỹ tỹ ti krẽ nỹtĩ. ěg mur tigrĩn ěg tóg ver tỹ ti krẽ tũ nỹtĩ. ěg panh tỹ ěg mỹnh fi mré

nỹ tigrĩn ěg tóg mur mũ gé. Topě tỹ ěg han mũn tigrĩn ěg tóg tỹ ti krẽ nỹtĩ jãvo.

¹⁴ ěg tỹ ũ to: “Topě vỹ,” he mũ ěn vỹ ěg ri ke mur, kỹ tóg tỹ ěprã ke jẽ sir. ěg mré tóg tĩg ja nĩgtĩ. Há kỹ sóg ti vẽ. Pã'i mág vỹ tỹ ti nĩ, ũn tar, tag ve inh. ěg to há pẽ tãvĩ ti nĩ, kỹ tóg ki hã tó ti gé. Topě kósin pir vẽ, kỹ Topě vỹ ti mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hé, ti jóg ti.

¹⁵ João vỹ ti kãmén ja nĩ gé. Ti kãmén há han tóg, kỹ tóg: “inh nón kãtĩ mũ ěn vỹ inh kãfór nĩ,” he ja nĩ. “Inh nón kãtĩg jẽ tóg ke mũ, hã ra tóg tỹ ijo ke nĩ. ěn tó inh huri ãjag mỹ. Ti hã vẽ,” he ja tóg nĩ, João ti, Jesus to.

¹⁶ ěg to hã tãvĩ tóg nĩ, hã kỹ tóg mỹ nén ũ ha kar han, ěg jagãgtãn kỹ. ěg jagãgtãn tag tovãnh ke tũ pẽ tóg nĩ.

¹⁷ Moisés vỹ ěg mỹ Topě tỹ ěg jyvẽn mũ ěn tó ja nĩgtĩ, ěg tỹ ti vỹ ki króm jẽ, kỹ Jesus tóg ěg mỹ: “Topě vỹ ãjag mỹ vẽn pãte fón sór mũ, ti tỹ ãjag to há nĩn kỹ,” he mũ. Ti hã ne ěg mỹ vẽn vỹ sér ěn to mũ'.

¹⁸ ěg pi(jé) Topě vég tĩ'. Kỹ ěg kãmĩ ũ vỹ ti ve ja tũ nĩ gé. Ti kósin pir hã vỹ ěg mỹ ti kãmén tĩ, ti hã vỹ ã jóg mré nĩ nĩ, Topě mré. Ti hã vỹ Topě ri ke nĩ. Kỹ tóg ěg mỹ ã panh ti kãmén tĩ, Topě kósin ti, Jesus ti.

João Batista tỹ Jesus kãmén.

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

¹⁹ Kejẽn Judeu ag pã'i ag vỹ João mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ. Jerusalem tá ag nỹtĩ, pã'i ag, Topě tũ ki rĩr tĩ, Levi krẽ'krẽ ag ke gé. Ag João mỹ vẽn vỹ jẽnẽ kỹ ag tóg mỹ: “ũ nỹ tỹ nĩ?” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ',” he mũ. Tó há han tóg, ag mỹ.

²¹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ã hỹn tỹ ũ nĩ?” he mũ. “Á mỹ tỹ Elias nĩ'?” he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg ag mỹ: “vó” he mũ gé.

Kỹ ag tóg ti mỹ: “Topě vỹ tó tĩ ũ nẽji kãtĩg ke mũ gé. Ti hã mỹ tỹ ã nĩ?” he mũ. Hã ra tóg: “vó,” he mũ gé.

²² Kỹ ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ tỹ ã nĩ, ge kỹ?” he mũ. “Pã'i ag vỹ ěg jẽnẽ, ěg tỹ ã ki jẽmẽ jẽ. ěg hỹn ne tónh ke mũ, ag

mỹ?” he ag tóg mũ. “Vêso ã hêri ke ti?” he ag tóg mũ, João mỹ.

²³ Kĩ João vỹ ag mỹ vênh kãmén mũ. ã to nén rán kĩ nĩ ên tó tóg mũ, hã vỹ: “ũ tỹ êmã tũg ja tá jê kĩ vênh kar mỹ Topê jykre kãmén mũ ên vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Ủ tỹ vênh kar mỹ: “êg Senhor japry kure ra, ti jamĩn kurynh ra, ti tỹ jagma tĩg há han jé, he tĩ ên vỹ tỹ inh nĩ. Isaías tỹ inh kãmén hã vỹ,” he tóg, João ti.

²⁴ Jãvo ù tỹ ti ki jêmêg mũ ag vỹ tỹ Fariseu ag mrê ke nỹtĩ.

²⁵ Kĩ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ hê ri ken kĩ ag kygpe sór nê, ã tỹ tỹ Cristo tũ hã ra?” he mũ. “Inh pi(jê) tỹ Elias nĩ’, he ã tóg tĩ. Inh pi(jê) tỹ Topê vĩ tó tĩ ên nĩ’, êg tỹ ùn kãtĩg jãvãnh mũ ên, he ã tóg tĩ, hã ra ã tóg ag kygpég tĩ,” he ag tóg mũ, João mỹ.

²⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “goj tỹ sóg ag kygpég tĩ,” he mũ. “Hã ra ù tóg ãjag kãmĩ tĩ mũ ha, ãjag tỹ ùn ki kagtĩg ù.

²⁷ Ên vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, hã ra tóg inh kãfór nĩ. Sỹ ti camarada nĩnh ke vê vê, sỹ ti pên né kunũnh ke vê vê, ti pên to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krêm ke pẽ jê,” he tóg, João ti

²⁸ Kĩ ag tóg mũ mũ, ti vĩ mẽ kar kĩ. Cidade tỹ Betânia tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, Fariseu ag, João ti, Jordão mã tá. Tá tóg ag kygpég jê nĩ, João ti.

Jesus tỹ tỹ êg tỹ Topê mỹ êg mẽg tãnh ên ri ke

²⁹ Tỹ vaj kĩ João vỹ Jesus vég mũ sir. João tá tóg jun mũ, Jesus ti. Kĩ João tóg ti to: “ti hã vỹ,” he mũ. “Êg tỹ Topê mỹ êg mẽg tỹ carneiro krê tãnh ên ri ke ti nĩ, cordeiro ên ti. Ti hã vỹ êg kar tỹ Topê vĩ mranh jagfy ter ke mũ,” he tóg.

³⁰ “Sỹ ùn kãmén mũ ên hã vỹ. Ủ tỹ ijo jê mũ vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, he ja inh nĩ ti to. Inh kãfór ti nĩ, ti tỹ inh jo ke nĩn kĩ, he ja inh nĩ.

³¹ Inh pi(jé) ti ki kanhró ja nĩ’, hã ra sóg goj tỹ vênh kar ag kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãnh kãn jé, povo tỹ Israel ag kar,” he tóg, João ti

³² Kĩ tóg: “Topê kuprĩg ve inh,” he mũ gé. “Kanhkã tá kãkutê kĩ tóg ti krĩ kri nĩ nĩ. Tỹ sórãg ve ti nĩ, Topê kuprĩg ti, ti tỹ ti krĩ kri nĩn kĩ.

³³ Inh pi(jé) Jesus ki kanhró nĩ vỹ’. Hã ra Topê tóg inh mỹ: ha ag kygpenh tĩg,” he ja nĩgtĩ, kĩ tóg inh mỹ: “ã tỹ inh kuprĩg ve kĩ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ,” he ja nĩ gé. “Kanhkã tá kãkutê kĩ tóg ag kã ùn pir kri nĩnh mũ. Ti tỹ ùn kri nĩ mũ ên vỹ inh kuprĩg tỹ ag kygpenh ke mũ,” he ja tóg nĩ inh mỹ, Topê ti.

³⁴ Tag ve inh, hã kĩ sóg ãjag mỹ: ti hã vỹ tỹ Topê kósin nĩ, he mũ” he tóg, João ti. Ti tỹ Jesus kãmén hã vỹ.

Jesus tỹ ã mrê mũ tĩ ag jé prêr

³⁵ Tỹ vaj kĩ João vỹ ã mrê mũ tĩ régre ag mré vémén jê nĩ.

³⁶ Kĩ tóg Jesus tỹ mĩ tĩg vég mũ, kĩ tóg ag mỹ: “Topê tũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Êg tỹ Topê mỹ êg mẽg tỹ cordeiro tãnh tĩ ên ri ke ti nĩ,” he tóg, João ti.

³⁷ Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kĩ ag tóg Jesus nón mũ mũ.

³⁸ Kĩ Jesus vỹ ag vég mũ, ag tỹ ti nón mũ ti. Kĩ tóg ag mỹ: “ne nê?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ã hê tá êmã nĩ?” he mũ.

³⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “mũ jé ha, inh mrê, ãjag tỹ inh jamã ven jé,” he mũ. Kĩ ag tóg ti mrê mũ mũ sir. Ti mré ag kurã ên tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, ag tỹ ti mrê mũ kri, 4 horas hỹn hên ri ke mũn.

⁴⁰ Ti mré mũ ag kã ù vỹ tỹ André nĩ, ù tỹ João tỹ Jesus tó ja ên mẽg mũ ag kã ù, hã vỹ: Simão Pedro jãvy, he mũ, André ti, Jesus mrê vémén tĩ ên ag kã ù ti.

⁴¹ Ên tóg tá kãtĩg, kĩ tóg vêsỹmêr ã kãke tỹ Simão Pedro venh tĩ mũ, kĩ tóg ti mỹ: “Messias ve inh,” he mũ. “Messias,” he ag tóg tĩ, Topê tỹ ùn jênhênh ke ên to, Cristo to.

⁴² André tỹ ti mỹ Jesus tó kĩ tóg ti mré ti venh tĩ mũ. Kĩ Jesus vỹ ti ki êvãnh mũ, kĩ tóg ti mỹ: “Simão vỹ tỹ ã nĩ, João kósin,” he mũ. “Sỹ ã jyjyn mãnh ke vỹ, hã vỹ: Cefas, he mũ,” he tóg, Jesus ti. Cefas to ken hã vỹ, hã vỹ:

Pedro, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ, ãg vỹ ki.

Jesus tỹ Filipe mré Natanael jé prẽr

⁴³ Tỹ vaj kỹ Jesus vỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg sór mũ. Á tĩg ke jo tóg Filipe kato tẽ mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. Kỹ tóg tĩ mũ.

⁴⁴ Hã ra Filipe vỹ tỹ Betsaida tá ke nĩ, André mré Pedro jamã ãn tá ke.

⁴⁵ Kỹ Filipe vỹ Natanael venh tĩ mũ, ti mỹ Jesus kãmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “Cristo ve inh huri,” he mũ. “Moisés vỹ ti kãtĩg ke rán ja nĩ, Topẽ vỹ tó tĩ ag ke gé. Jesus to ken hã vỹ, Nazaré tá ke ãn to ken hã vỹ, José kósín ãn ti. Ti hã vỹ tỹ Cristo nĩ,” he tóg, Filipe ti, Natanael mỹ.

⁴⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra sóg Nazaré tá ãn há ve ja tũ nĩ ver,” he mũ. Hã ra Filipe tóg ti mỹ: “ge ra ti venh kãtĩg,” he mũ. Kỹ tóg ti mré tĩ mũ.

⁴⁷ Ag tỹ Jesus tá junjun mũ ra Jesus tóg Natanael kãmén mũ, ã tỹ tá nỹtĩ ag mỹ. “Û tỹ tá kãtĩ mũ ãn ve ra,” he tóg. “Israel krẽ'krẽ pẽ vỹ,” he tóg. “ũn há vỹ tỹ ti nĩ, ón vãn ti nĩ,” he tóg.

⁴⁸ Hã ra Natanael vỹ Jesus tỹ ã to vỹ tag mẽg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ inh ki kanhró nĩ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Filipe tỹ ã jé prẽr to hã sóg ã vé,” he mũ. “Á tỹ ka krẽm jẽ kỹ sóg ã vé, ka tỹ figueira ãn krẽm,” he tóg,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁹ Kỹ Natanael tóg Jesus mỹ: “mẽ’,” he mũ. “Topẽ kósín vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg. “Ëg povo tỹ Israel kri pã'i vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Kỹ Jesus tóg: “isỹ ã mỹ: ã ve ja inh nĩ, ã tỹ ka krẽm jẽ ra, hen kỹ tóg ã mỹ e tĩ, kỹ ã tóg inh vỹ kri fi sór mũ,” he mũ. “Hã ra tóg ver tỹ nén ã tũ nĩ, sỹ ã ve ja tag ti. Isỹ kar kỹ nén han ke vỹ ã mỹ e pẽ tãvĩ tĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵¹ “Ha vé, ki hã sóg tónh ke mũ, ha mẽ. Kanhkã nor kỹ nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ. Tá ãjag tóg Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag venh ke mũ gé. Kanhkã tá ag kãrenh ke mũ, iso, kỹ ag ra mũ mãn ke mũ gé. Tỹ sóg ãprã ke fi kósín nĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

2

Jesus tỹ vẽn prũg venh tĩ

¹ Kurã tãgtũ tũg kỹ ã tóg vẽn prũg han mũ ãmã tỹ Caná tá, ga tỹ Galiléia tá. Jesus mỹnh fi vỹ venh tĩg ja nĩ.

² Kỹ ag tóg Jesus mỹ tó mũ gé, ti tỹ festa venh kãtĩg jé, ti mré mũ tĩ ag mré.

³ Ag tỹ tá nỹtĩ ra vãhã vinho tóg tũ' he mũ. Kỹ Jesus mỹnh fi tóg ti mỹ: “vinho hur tũg,” he mũ.

⁴ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “toreg', mỹnh',” he mũ. “Inh mré ke tũ vỹ, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, ã mỹnh fi mỹ.

⁵ Hã ra fi tóg ã tỹ festa ki rĩr tĩ ag mỹ: “ti tỹ ãjag mỹ nén ã tó kỹ han nĩ,” he mũ.

⁶ Hã ra goj né mág tỹ 6 (ke) vỹ tá nỹtĩ, pó tỹ goj hé mág. Éhé ti nỹtĩ, balde fór tỹ 10 (ke) tỹ ãg tóg ãn pir fãn tĩ. Judeu ag vỹ vẽnh kygpe e han tĩ, ag tỹ Topẽ mỹ há nỹtĩ jé. Ag jykre hã vỹ. Ag tỹ vẽnh kygpe hã jé tóg tá nỹtĩ, goj nén ti.

⁷ Kỹ Jesus tóg festa ki rĩr tĩ ag mỹ: “goj né ãn fónfãn, goj run kỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. Fónfãn kãn ag tóg mũ.

⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “goj tag tỹ festa to pã'i mỹ ven,” he mũ. Kỹ ag tóg ke mũ.

⁹ Kỹ tóg kron mũ, festa to pã'i ãn ti. Hã ra tóg tỹ vinho nĩ sir, ag tỹ run ja ti. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, festa to pã'i ti. Û tỹ festa ki rĩr tĩ ag hã vỹ ki kanhró nỹtĩ, pã'i ãn krẽm ke ag.

Pã'i tỹ vinho hã ãn kron kỹ tóg ãn prũg mũ ãn jé prẽr mũ. Kỹ tóg ti mỹ:

¹⁰ “vẽnh jykre vẽnhmỹ han ã,” he mũ. “Ag tỹ kronkron vén kỹ ã tóg ag mỹ vinho há tãvĩ nĩm ke mũ vỹ, kar kỹ vinho pãgsĩ vỹ há nĩ vỹ. Jãvo ã tóg ag mỹ vinho pãgsĩ ãn nĩm vén, kỹ ã tóg vinho há pẽ tag nĩm sór mũ ha vãhã,” he tóg, festa to pã'i ti, ãn prũg mũ ãn mỹ. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, Jesus tỹ goj tỹ vinho há ãn han mũ ti, há kỹ tóg ti mỹ e tĩ, ti tỹ festa kjuu ki vinho há ven sór kỹ.

¹¹ Jesus tỹ ãmã tỹ Caná tá nén han mũn hã vỹ, Galiléia tá. Ëg tỹ nén han ki kagtĩg hyn han tóg tĩ, kỹ tóg tag han

vén. Ti tỹ nén han mũ ki ãg tóg ti jykre tar ki kanhró nỹtĩ sir. Hã kỹ ag tóg ti ki ge mũ sir, ti mré mũ tĩ ag, ag tỹ ti jykre tar ãn ven kỹ.

¹² Kar kỹ Jesus vỹ cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, ti mỹnh fi mrê, ti jãvy ag mré hã, ti mrê mũ tĩ ag mré ke gé. Tá ag tóg nỹtĩg mág sĩ han.

Jesus tỹ Topẽ jo ãn ra tĩ

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³ ãn kã Judeu ag festa tỹ Páscoa vỹ kakó nĩ ha Kỹ Jesus vỹ cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ, ti mré mũ ti ag mré.

¹⁴ Ti tỹ Topẽ jo ãn tá jun kỹ tóg ù tỹ boi vender he tĩ ag vég mũ, carneiro vender he tĩ ag ke gé sórãg vender he tĩ ag ke gé. Topẽ jo ãn krêm ag tóg ãjag negócio hyn han tĩ. Kar kỹ ù ag tóg tá nỹtĩ gé jãnkamy trocar he tĩ ag.

¹⁵ Jesus tỹ ag ve kỹ tóg ti mỹ e tĩ, ag tỹ Topẽ jo ãn kavénh mũn kỹ. Hã kỹ tóg mrãn ke jafã fy tỹ ag mrãnmrãn jafã han mũ. ãn vyn kỹ tóg ag pan mũ, Topẽ jo ãn kãtã, carneiro ti ke gé, boi ti ke gé. ù tỹ jãnkamy trocar he tĩ ag jãnkamy ãn vãm tóg mũ gé, ãprã, kỹ tóg ag mesa tỹ kréj ke mũ gé.

¹⁶ ù tỹ sórãg vender he tĩ ag mỹ tóg: “ãjag tũ ma mũjãg,” he mũ. “Inh panh jo ãn krêm negócio han sór tũg nĩ. Bodega pijẽ', ãn panh jo ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti mré mũ tĩ ag tỹ tag ve kỹ ag tóg ti to rán kỹ nĩ ãn mũ ãkrég mũ, ha mẽ: “ã ãn tóg ãn mỹ sĩnvĩ jẽ, kỹ tóg ãn mỹ e tĩ, ag tỹn kavénh kỹ. Tag tugrĩn ag tóg ãn krĩ rỹ han mũ, kỹ tóg kejẽn isén ke mũ sir, ãn kri rỹ ti, ha vemnĩ,” he tóg, Topẽ vỹ rán kỹ nĩ ki, Jesus to.

¹⁸ Kỹ Judeu ag pã'i ag vỹ Jesus tỹ ag pan mũ vég mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ hẽ ri ke nẽ?” he mũ. “ù nỹ hỹn ã mỹ: tag han nĩ, hé? Milagre ù han nĩ, ãg tỹ ù tỹ ã jẽnãg mũ ki kanhrãn jẽ,” he ag tóg mũ, pã'i ag, Jesus mỹ.

¹⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ Topẽ jo ãn tag kókén kỹ sóg ti jãgja ki ù han mũn ke mũ, kurã tãgtũ ki, ha vemnĩ,” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “ù tỹ Topẽ jo ãn tag han mũ ag vỹ ano tỹ 46 (ke) ki rãnrãj kỹ ti han. Jãvo ã mỹ kurã tãgtũ ki ti han sór mũ', ãn ti'?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, pã'i ag.

²¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ ã ter ke tó ja nỹgtĩ, vẽn kãmén ja ti nỹgtĩ, ti tỹ vẽso: “Topẽ jo ãn ri ke ãn nĩ,” hen kỹ.

²² Ti tỹ kejẽn ã ter kar kỹ rĩn mũn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vỹ tag ki ãkrén kỹ ki kanhrãn mũ, kỹ ag tóg Topẽ vỹ ki rán kỹ nĩ ãn to jykren há han mũ vãhã, Jesus vỹ to ke gé, kỹ ag tóg ti ki ge há han mũ ha.

Jesus tỹ vẽn kar ki kanhró

²³ Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ Jesus ki ge mũ, ti tỹ Jerusalém tá nĩn kỹ, festa tỹ Páscoa ãn kã. Ag tỹ ti tỹ nén han mũ ve kỹ ag tóg ti ki ge mũ. Milagre hyn han tóg tĩ.

²⁴ Hã ra tóg ag jykre ki kanhró nĩ, ù tỹ ón kỹ ti ki ge mũ ag jykre ki. Ón kỹ ag tóg ti ki ge mũ, hã kỹ ag tóg ti ki ge tũ nỹtĩ sir.

²⁵ Kỹ ù tỹ ti mỹ: “ù ãn jykre vỹ ge nĩ,” hen kỹ tóg: “hỹ, ki kanhró ãn nĩ,” he tĩ. Vẽsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nỹgtĩ.

3

Nicodemos tỹ Jesus mré vẽnén

¹ ãn kã ù tóg nỹgtĩ, ti jijin hã vỹ: Nicodemos, he mũ. Judeu ag pã'i ù vẽ, Fariseu ù vẽ.

² ãn vỹ Jesus ve sór mũ, kỹ tóg kuty ra ti venh tĩ mũ, ti mré vẽnén jẽ. Kỹ tóg ti mỹ: “Topẽ vỹ ã jẽnẽ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ,” he mũ. “Topẽ tỹ ãg mỹ ùn jẽnẽ vỹ tỹ ã nĩ, hã kỹ ã tóg ãg tỹ nén han vãn ãn hyn han tĩ. Topẽ tỹ ã mré han tũ nĩ ra ã tóg ã tỹ han mũ tag ki kãgtĩg nĩn mũ vẽ,” he tóg, Nicodemos ti, Jesus mỹ.

³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “sỹ ã mỹ tag kãmén ke vẽ, ha mẽ,” he mũ. “ùn mũn kỹ nỹtĩ ag hã vỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, ag tãvĩ. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mỹ.

⁴ Kỹ Nicodemos tóg ti mỹ: “kỹ ùn sanh hỹn hẽ ri kenh mũ, ti mũn jẽ?” he mũ. “Ti mỹ vẽnĩ han ki kanhró

nĩ, kÿn mÿ ã mÿnh fi nug ki rã mãn kÿ mur mãn ke mÿ?” he tóg, Nicodemos ti.

⁵⁻⁶ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mÿ. “Ëprã ke ag krê vÿ tÿ ãprã ke nÿtĩ, ag mÿnh fag ri ke, Jãvo Topẽ kuprĩg tÿ ù han kÿ tóg Topẽ kuprĩg tÿ jagrẽ nĩ. Mur mãn to ken hã vë, hã vÿ: inh ki rã, he mÿ, hã vÿ: mur mãn, he mÿ. Goj tÿ ke vë, Topẽ kuprĩg tÿ ke vë gé. Û tÿ gen kÿ mur mãn ja tũ nĩn kÿ tóg Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke tũ pë nĩ.

⁷ Hã ra tóg ã mÿ e tĩ, sÿ ã mÿ: “mur mãn jé ã tóg ke mÿ,” hen kÿ.

⁸ Kãka to jykrén nĩ. Ti tÿ mĩ tĩg sór mÿ ãn mĩ tóg tĩ tĩ kãka ti. Ti tÿ krog he mÿ ãn hã mæg ãg tóg tĩ, hã ra ãg tóg ti vég tũ nĩ, kÿ ãg ti tÿ hë ra tĩg ke mÿ ki kagtĩg nÿtĩ, ti tÿ hë tá kãtĩg ãn ti ke gé. Ge ti nĩgtĩ, Topẽ kuprĩg tÿ ùn han mãn mÿ ag mré,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ. (Topẽ kuprĩg vég tũ ãg tóg nĩgtĩ. Ha ra tóg ãg mÿ ã jykre tãg nĩm, ti tÿ ãg han mãn kÿ. Hã kÿ Jesus tóg Nicodemos mÿ: “kãka ri ke nĩ,” he mÿ)

⁹ Kÿ Nicodemos tóg: “tag hÿn hë ri ke tĩ?” he mÿ.

¹⁰ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “Israel ag kanhrãn ã tóg tĩ, hã ra ã tóg sÿ ã mÿ nén tó mÿ tag ki kagtĩg nĩ,” he mÿ.

¹¹ “Ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ã mÿ kãmén mÿ. Sÿ nén ù ki kanhrãn mÿ ãn hã tó sóg tĩ. Isÿ nén ù ve ja ãn hã kãmén sóg tĩ, hã ra ãg tóg mæg jãvãnh nÿtĩ.

¹² Isÿ ãg mÿ ga kri vënh jykre kãmén mÿ ra ãg tóg jëmë sór tũ nĩgtĩ. Kÿ ãg hÿn hë ri kenh ke mÿ', sÿ ãg mÿ kanhkã tá vënh jykre kãmén kÿ?” he tóg.

¹³ “Ha vé, ãg kãmĩ ù vÿ kanhkã ra tãpÿr tũ nĩ, tá vënh jykre ãn ve jé. ãg jãvo isóg tá kãkutë ja nĩ, hã kÿ sóg tó tĩ. Inh jamãn hã vë. Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Moisés vÿ pÿn tÿ ka to sa ja nĩgtĩ, ga kórég ãn tá. Pÿn tÿ ferro kusüg tÿ há ãn tÿ tóg ka to sa ja nĩgtĩ. Tag ri ke han jé ag tóg ke mÿ, isÿ, isÿ tÿ ãprã ke fi kósin nĩn kÿ.

¹⁵ Kÿ ù tÿ inh ki rãnh ke mÿ ãn vÿ kren ke mÿ. Rĩr krÿg ja tũ ve jé tóg ke mÿ. Hã jé ag tóg ka to isanh ke mÿ.

¹⁶ Topẽ vÿ ga kri mÿ ag to há nĩ, hã kÿ tóg ã kósin pir fëg, vënh kar tÿ ti ki ge jé, ag tÿ tũ' he tũ nĩ jé, ag tÿ ãg rĩr krÿg ja tũ ãn ven jë.

¹⁷ Topẽ vÿ ã kósin jënë, ti tÿ ãprã ke ag krenkren han jé. Ti pi(jé) sÿ ãg vóg kónãn jé inh jënë,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ.

¹⁸ “Û tÿ inh ki rãnh ke mÿ to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topẽ ti. Jãvo tóg ù tÿ inh ki ge tũ ãn ag hã to jũ nĩ isÿ tÿ ti kósin pir nĩn kÿ,” he tóg.

¹⁹ “Topẽ tÿ ù tÿ inh ki ge tũ ag to jũ vÿ ge nĩ, ha mæg. Ga kri mÿ ag kanhrãn sóg tĩ, hã ki sóg ag mÿ jëngrë ri ke nĩ. Hã ra ag tóg mæg sór tũ nĩgtĩ. Kutÿ mÿ ag tóg mÿ sór mÿ, jëngrë tóg ag mÿ kórég nĩ, ag jykre pãno nĩn kÿ.

²⁰ Û tÿ vënh jykre pãno han mÿ kar vÿ kurã to kórég nÿtĩ, kÿ ag tóg kurã ki vënh ven sór tũ nĩ, vënh kar tÿ ag jykre pãno venh ha mæg tĩn kÿ.

²¹ Û tÿ Topẽ vÿ ki króm mÿ ag vÿ kurã ki vënh ven sór tĩ. Kurã tóg ag mÿ sér tĩ, vënh kar tÿ ag jykre hã ven jé. Topẽ vÿ ag tar han tĩ, ag tÿ nén ù há han jé. Hã ve jé ag tóg ke mÿ, vënh kar ag,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ. Ti tÿ ti mÿ Topẽ jykre kãmén ja hã vë.

João Batista tÿ Jesus kãmén mãn

²² ãn kã kejën Jesus tóg ã mré mÿ tĩ ag mré ga tÿ Judéia ra tĩ mÿ, kÿ ag tóg tá nÿtĩ, vënh kar kygpe kÿ.

²³ Hã ra João vÿ ag kygpég mÿ gé, ãn kã, vãnh tÿ Enom tá, Salim tóg tá kakó nĩ. Tá goj vÿ éhé nĩ, hã kÿ tóg ag tÿ tá vënhmãn kÿ ag kygpég mÿ, João ti.

²⁴ ãn kã tóg ver se kÿ jë tũ nĩ, João ti.

²⁵ Kejën Judeu ù tóg tá nĩ gé, hã ra tóg João mré mÿ tĩ ag vÿ kafãn mÿ. “Goj tÿ ãg tóg Topẽ mÿ jãnhkri kÿ nĩgtĩ,” he tóg mÿ, ag mÿ, Judeu ãn ti. Hã to ag tóg jagnë vÿ kafãn mÿ.

²⁶ Kÿ João mré mÿ ag tóg João mÿ tag tó mÿ, ha mæg. “Û tÿ Jordão mãtã ã mré nĩ ja ãn vÿ ag kygpég jë nĩ, ã tÿ ãg mÿ ùn kãmén ja ãn ti. Hã ra vënh

kar vỹ ti mré mũ mũ ha, hã kỹ ag tóg ã venh kãmũ mãn tũ nĩ ha,” he ag tóg mũ, João mỹ, Jesus to.

²⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. “Topê tỹ ãg mỹ ùn nĩm mũ ãn hã vég ãg tóg tĩ,” he tóg.

²⁸ “Mĩ êkrén nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó ja ti, hã vỹ: inh pi (jé) tỹ Cristo nĩ’, he mũ. Sỹ ti jãmĩ tĩg ke hã jé tóg inh jẽnê, Topê ti, he ja sóg nĩ ãjag mỹ,” he tóg, João ti.

²⁹ “Vẽn prũg to jykrén nĩ. Ûn prũg mũ hã vỹ ã prũ ke fi mré nĩ nĩ. Ti régre tóg hã ra ti rã hã jê, ùn prũg mũ ãn rã hã, kỹ tóg ti vĩ męg mũ, hã ra tóg ti mỹ mẽ sér pẽ tĩ, ti, vĩ ti. Ge ti nĩ, inh mré. Inh mỹ tóg sér tĩ, vẽn kar tỹ ti mré mũn kỹ, ti tỹ ùn prũg mũ ri ke nĩn kỹ, Jesus ti.

³⁰ Ûn e tỹ ti mré mũn kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg tỹ ùn mág nĩnh mũ ha. Hã ra sóg tỹ nén ù tũ nĩnh ha,” he tóg, João ti.

Jesus tỹ kynhmỹ kãtĩ

³¹ “Ûn tỹ kynhmỹ kãtĩ mũ ãn vỹ vẽn kar kafór nĩ. Êprã ke ag vỹ tỹ êprã ke nỹtĩ, kỹ ag tóg êprã ke jykre tỹ vémén tĩ. Û tỹ kanhkã tá kãtĩ mũ ãn vỹ tỹ vẽn kar kri ke jê.

³² Kỹ tóg ã tỹ tá nén ve ja ãn hã tó mũ, ã tỹ tá nén mẽ ja ãn, hã ra ag tóg ti vĩ mẽ sór tũ nĩ.

³³ Û tỹ ti vĩ męg mũ ag hã ra Topê to: “ki hã tóg tó tĩ,” he mũ.

³⁴ Topê tỹ ùn jẽnêg mũ ãn vỹ ti vĩ kãmén mũ. Topê kuprĩg vỹ Jesus tar han mũ, ti tỹ tỹ ti jagrẽ pẽ nĩn kỹ, ti tỹ ti ve mág han kỹ.

³⁵ Topê vỹ ã kósín to há tãvĩ nĩ, kỹ tóg ti mỹ nén (ũ) kar tovãnh, ti hã tỹ ki rĩr jé.

³⁶ Hã kỹ ù tỹ ti kósín ki rã mũ vỹ ter mãn ke tũ nĩ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Û tỹ ti vĩ han sór tũ ãn vỹ tag venh ke tũ pẽ nĩ, rĩr krỹg ja tũ tag ti. Topê vỹ ti vóg kónãnh ke mũ, kỹ tóg tũg’ henh ke tũ nĩ, Topê tỹ ti vóg kónãnh ke ti,” he tóg, João ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ Jesus kãmén jan hã vẽ.

4

Jesus tỹ Samaria tá fi mré vémén mũ

¹ Kỹ Fariseu ag vỹ męg mũ, ùn tỹ hẽn ri ke ag tỹ Jesus mré mũ ãn ti. Ûn e ag kygpég tóg mũ gé, Jesus ti, João tỹ ùn kygpe ja ag kãfór.

² Hã ra Jesus vỹ ag kygpe ja tũ nĩ. Ti mré mũ tĩ ag hã vỹ ag kygpe ja nĩgtĩ.

³ Kỹ Jesus tóg męg mũ, Fariseu ag tỹ ti tỹ tỹ ùn mág nĩ mẽ ja ti, hã kỹ tóg ga tỹ Judéia tá kãkutê kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré.

⁴ Galiléia ra tĩg jé tóg ver ga tỹ Samaria fĩn rãm mũ.

⁵ Fĩn rãm kỹ tóg Samaria tá cidade ù tá jun mũ, hã vỹ: Sicar, he mũ. Tán kakó nĩ, Israel jóg’jóg ve tỹ Jacó japỹ ja ti. Êpỹ ãn fi ja tóg nĩ, ã kósín tỹ José mỹ, Jacó ti.

⁶ Kỹ Jacó tỹ poço vỹ tá nĩ gé. Jesus tỹ poço ãn tá jun kỹ tóg tá vẽnkhán kỹ nĩ nĩ, poço ãn rã hã. Rã tỹ ãg nĩno kã sa ra ke ja vẽ.

⁷ Jesus tỹ tá nĩn kỹ ùn tỹtã fi vỹ tá jun mũ, Samaria tá ke ù fi. Goj run jé fi tóg kãtĩ mũ. Kỹ Jesus vỹ fi mỹ: “inh mỹ goj jun, sỹ kron jé,” he mũ.

⁸ Ti mré mũ tĩ ag vỹ tá tũgtũ nỹtĩ, ã pir mỹ tóg tá nĩ nĩ, Jesus ti. Cidade ra ag kagáv, vẽnên comprar he jé.

⁹ Jesus tỹ fi mỹ goj to vĩn kỹ fi tóg ti mỹ: “Judeu vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg inh mỹ goj to vĩ mũ’,” he mũ, “isỹ tỹ Samaria tá ke nĩ ra’,” he fi tóg mũ, Jesus mỹ. Judeu ag vỹ Samaria tá ke ag to é he tĩ, hã kỹ fi tóg ti mỹ ke mũ.

¹⁰ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “Topê tỹ ã mỹ nén han sór mũ tag ki kagtĩg ã nĩ ver,” he mũ. “Kỹ ã tóg inh ki kagtĩg nĩ gé. Ke tũ nĩ mũ ra ã tóg inh mỹ: “inh mỹ goj nĩm,” henh ke mũ vẽ, kỹ sóg ã mỹ goj ror tỹ goj nĩm ke mũ vẽ,” he tóg fi mỹ, Jesus ti.

¹¹ Kỹ fi tóg Jesus mỹ: “runja tũ ã nĩ,” he mũ, “kỹ ã hỹn hẽ ri kenh mũ, ã tỹ goj ror tỹ goj ãn run jé? Téj jagy ti nĩ, poço ti,” he fi tóg ti mỹ.

¹² “Êg jóg’jóg ve tỹ Jacó vỹ poço tag han, kỹ ag tóg ti goj kron, ti krê ke gé, ti męg ke gé. ã mỹ ti kãfór nĩ, hã kỹ ã mỹ goj ror tỹ goj run sór mũ’?” he fi tóg mũ, Jesus mỹ.

13 Kÿ Jesus tóg fi mÿ: “ã tÿ goj tag kron kÿ ã tóg kãnhmar kron mãn sór mÿ,” he mÿ.

14 “Isÿ ã mÿ goj nÿm kÿ ã tóg kron pir han kar kÿ há nÿ ha, kron mãn sór ke tÿ ã nÿ sir. Æ kãki tóg goj ror han ke mÿ, sÿ ã mÿ goj nÿm ke ti. Kÿ goj tag vÿ ã ter ke tÿ han ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti.

15 Kÿ fi tóg ti mÿ: “inh mÿ nÿm gé, goj tag ti,” he mÿ. “Kÿ sóg tag ki run mãn ke tÿ nÿ ha, kÿ sóg kron sór mãn ke tÿ nÿ ha,” he fi tóg.

16 Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “kÿ ã mén jé prërmnÿ ge, ti mré inh venh kãtÿg nÿ,” he mÿ fi mÿ.

17 “Hã ra sóg mén tÿ nÿ,” he fi tóg. “Hÿ,” he tóg, Jesus ti. “Mën tÿ ã nÿ, ki hã ã tóg tó mÿ.

18 Æ mén ag vÿ ù tÿ 5 (ke) ja nÿgtÿ, kÿ ã tÿ ùri ùn mré nÿ ãn pi(jé) tÿ ã mén nÿ. Ki hã ã tóg tó mÿ,” he tóg, Jesus ti.

19 Kÿ fi tóg Jesus mÿ: “Topë vÿ tó jafã vÿ tÿ ã nÿ, vég isóg nÿ nÿ,” he mÿ. “Kÿ inh mÿ tag tó, ha mÿ. Æg jóg'jóg ve ag vÿ tag ki Topë mré vëmén tÿ ja nÿgtÿ, pãnónh tag kri, kÿ Æg tóg ùri ke tÿ gé.

20 Hã ra tóg ãjag mÿ há tÿ nÿ, tag, ãjag tÿ tÿ Judeu nÿtÿn kÿ. “Jerusalém tá Æg Topë mré vëmén ke mÿ, Jerusalém tá Æg tóg ti mÿ: ùn mág vÿ tÿ ã nÿ, henh ke mÿ,” he ãjag tóg tÿ. Ti hÿn hÿ tá há nÿ, Æg tÿ Topë mré vëmén ke ti?” he fi tóg, Jesus mÿ

21 Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “ha mÿ, sÿ ã mÿ nÿn kãmén ke ti,” he mÿ. “Kãnhmar ãjag tóg pãnónh tag kri Æg jóg tÿ Topë mré vëmén mãn ke tÿ nÿ, kÿ Æg Jerusalém tá ti mré vëmén mãn ke tÿ nÿ gé.

22 Topë mré ãjag tóg vëmén sór ti, hã ra ãjag tóg ãjag tÿ ùn mré vëmén mÿ ki kagtÿg nÿtÿ. Æjag jãvo Æg tóg ti ki kanhró nÿtÿ, ù tÿ venh kar krenkren han ke ãn tÿ tÿ Judeu krë'krë ag kã ù nÿn kÿ.

23 Kãnhmar venh kar vÿ Topë mré vëmén há han ke mÿ. Kakó ti nÿ ha, kurã tag. Kÿ ù tÿ ti mré vëmén mÿ ag vÿ Topë kuprÿg tÿ jagrë nÿtÿ, hã kÿ ag tóg ti mré vëmén há han ke mÿ, Æg jóg

mág mré. ù tÿ ge hã jãvãnh ti mÿ, Æg jóg mág ti, ag tÿ ti mré vëmén jé, ti mÿ: “ùn mág vÿ tÿ ã nÿ,” he jé,” he tóg.

24 “Æg pi(jé) Topë vég tÿ, hã ra tóg Æg mré nÿ nÿ. Kÿ, Æg tÿ ti mré vëmén sór kÿ Æg tóg ti kuprÿg tÿ jagrë nÿtÿn mÿ, Æg tÿ ti mré vëmén há han jé, Æg tÿ ti vég tÿ ra. Æg tÿ ti mÿ: “ùn mág vÿ tÿ ã nÿ,” hen kÿ Æg tóg ti mÿ ón ke tÿ nÿ, venh vÿ há hã tó jé Æg tóg ke mÿ,” he tóg mÿ, Jesus ti, fi mÿ.

25 Kÿ fi tóg ti mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Messias ãn vÿ kãtÿg ke mÿ, Æg tÿ ù to: Cristo, he mÿ ãn. Æn vÿ Æg mÿ kãmén kãn ke mÿ, tag kar ti,” he fi tóg ti mÿ.

26 Kÿ Jesus tóg fi mÿ: “inh hã vÿ,” he mÿ. “ù tÿ ã mré vëmén jÿn hã vÿ,” he tóg.

27 Ti tÿ fi mÿ tag tó kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti tá junjun mÿ. Kÿ ag tóg ti tÿ fi mré vëmén vég mÿ, kÿ tóg ag mÿ e tãvÿ tÿ. Hã ra ag tóg ti mÿ nÿn ù tó tÿ nÿgtÿ. “Æ tÿ ne mÿ sór nÿ, fi ki?” he tÿ ag tóg nÿgtÿ. “Æ tÿ ne tó nÿ, fi mÿ?” he tÿ ag tóg nÿgtÿ gé.

28 Hã ra fi tóg ã runja ré kÿ ti mÿ, ã jamã ra. Kÿ fi tóg ã nÿgja tá ke ag mÿ:

29 “mÿ nÿ, ù ve jé,” he mÿ. “Inh mÿ tóg sÿ nÿn han ja tó kãn. Ti mÿ tÿ Cristo tÿ nÿ vÿ?” he fi tóg ag mÿ.

30 Kÿ ag tóg fi mré kãmÿ mÿ sir, ti ve jé.

31 Fi tÿg kar kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg Jesus mÿ “vÿjÿn ti ko ra,” he mÿ.

32 Hã ra tóg ag mÿ: “ijÿn vÿ nÿ nÿ, hã ra tóg ãjag jÿn ri ke tÿ nÿ,” he mÿ.

33 Kÿ ag tóg jagnÿ mÿ: “ù nÿ ti mÿ vÿjÿn nÿm hÿn?” he mÿ.

34 Hã ra Jesus tóg: “ijÿn to ken hã vÿ, hã vÿ: tÿ isÿ Topë rãnrãj han kãn ke, he mÿ, isÿ ù tÿ ình jÿnÿg mÿ ãn vÿ han ke, he mÿ gé,” he tóg, Jesus ti.

35 “Æjag mÿ ti kysã tÿ 4 (ke) nÿ ver, Æg tÿ Æg jakré kanÿ venh ke ti. Ha Sicar tá kãmÿ mÿ ag vigvé. ùri ag tóg ình ke ge sór mÿ, kÿ ag tóg ình mÿ Æg jakré tóg nÿ ãn ri ke nÿtÿ.

36-38 Fi mÿ sóg Topë vÿ tó, kÿ fi tóg ã mré ke ag mÿ tó. Hã ra sóg ãjag mÿ: “ha ag mÿ tó mãn, ag tÿ ình ki ge jé,”

he mũ. Kĩ ãjag tóg ù jakré kym ri ke han mũ, ãjag tỹ Sicar tá ke ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. “Ủ vỹ krãn tí, kar kỹ ù vỹ ti kanē mǎg tí,” he ěg tóg tí. Ki hǎ tó vĕ, tag, ěg tỹ ěprǎ ke ag tỹ inh ki genh ke to jykrén kỹ. Kỹ ù tỹ ag mỹ tó mǎn mũ mỹ tóg sér tí, ti tỹ ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. Ā rǎnrǎj kaja vég tóg mũ sir. Hǎ ra ù tỹ ag mỹ tó vén ja ěn mỹ tóg sér tí gé, ag tỹ inh ki ge mũ ti. Ā rǎnrǎj kaja vég ti tí gé,” he tóg, Jesus ti, Ā mré mũ tí ag mỹ.

³⁹ Hǎ ra ùn týtá ěn fi tóg Ā mré ke kar ag mỹ: “inh mỹ tóg sỹ nĕn han ja tó kǎn,” he ja nĩ, Jesus to. Kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ, fi vĩ to.

⁴⁰ Kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “tĩg tũg nĩ. ěg mré nĩmnĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mré kurǎ régre tũg mũ.

⁴¹ Kỹ ù tỹ hĕn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir, ti vĩ to.

⁴² ùn týtá ěn fi mỹ ag tóg: “ā vĩ tugrĩn ěg tóg ti ki ge mũ,” he mũ, “hǎ kỹ ěg tóg ùri ti vĩ mĕg mũ, kỹ ěg tóg ti vĩ tugnĩn ti ki ge pĕ han kỹ nỹtĩ, ùri. Ti ki kanhró ěg tóg nỹtĩ ha. Vĕnh kar kren han tí ěn vĕ mỹr,” he ag tóg mũ, ùn týtá ěn fi mỹ. Hǎ kỹ Samaria tá ke tỹ hĕn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ.

Jesus tỹ pǎ'i kósin tỹ há' he

⁴³ Jesus tỹ Samaria tá ke ag mré kurǎ régre tũg kar tóg ga tỹ Galiléia ra tí mũ sir.

⁴⁴ “Ủ tỹ Topĕ vĩ tó ti ěn jamǎ tá ke ag ne tóg Topĕ vĩ tó tí ěn to é he tí!,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, hǎ kỹ tóg kór há ra tí mũ, Galiléia ra.

⁴⁵ Hǎ ra ag tóg, ti tỹ tá jun kỹ (ag tóg) ti mỹ vĩ há han mũ. Ti ve ja ag tóg nĩ, Jerusalém tá, festa tỹ Páscoa ěn tá, kỹ ag tóg ti tỹ tá nĕn hyn han ja ěn ve kǎn. Hǎ kỹ ag tóg ti mỹ vĩ há han mũ.

⁴⁶ Kỹ Jesus tóg ěmǎ tỹ Caná ra tĩg mǎn mũ, ga tỹ Galiléia tá ěmǎ tỹ Caná ěn ra. Tá tóg goj tỹ vinho han ja nĩgtĩ. ěn tá cidade tỹ Cafarnaum vỹ kakó nĩ.

Cafarnaum tá pǎ'i mǎg tóg nĩgtĩ. Ti kosin vỹ kaga nỹ nĩ.

⁴⁷ Kỹ tóg mĕg mũ, Jesus tỹ Judéia tá kǎtĩg ja ti, ti tỹ Galiléia tá jun ja ti, pǎ'i mǎg ěn ti. Kỹ tóg ti venh kǎtĩ mũ. “Inh mré inh kósin venh kǎtĩg,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Kaga jagy tóg nỹ, kỹ tóg inh mỹ ti ter ha mĕ tí. Ā mỹ ti tỹ há' hĕnh ke tũ?” he tóg, pǎ'i mǎg ti Jesus mỹ.

⁴⁸ Hǎ ra Jesus tóg ti mỹ: “isỹ ěg tỹ nĕn han vǎnh han mũ ve sór ãjag tóg mũ, ãjag tỹ hĕn ri ke mũn inh ki ge jé,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁹ Hǎ ra pǎ'i ěn tóg Jesus ti mỹ: “vó,” he mũ. “Kuri inh mré tĩg, ti ter tũ nĩ jé,” he tóg.

⁵⁰ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ha ā hǎ tĩg,” he mũ. “Há tóg nĩ ha, ā kósin ti,” he tóg. Kỹ tóg Jesus vỹ tag kri fi kỹ tí mũ sir, pǎ'i ěn ti.

⁵¹ Ti tĩg kỹ tóg ā camarada ag kato tĕ mũ. Tỹ vaj kỹ ke vĕ. Ti ĩn tá ag tóg kǎmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ā kósin tóg há' hé huri,” he mũ sir.

⁵² Kỹ tóg ag mỹ: “ti rǎ tỹ hĕ kǎ sa ra há' hé?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “rǎké tá, meio dia pǎte ke sĩ,” he mũ. “ěn kǎ ti rỹg tóg tũ' he mũ,” he ag tóg ti mỹ.

⁵³ Hora ěn kǎ Jesus tóg ti mỹ: “ā kósin vỹ há nĩ,” he ja nĩ. Kỹ tóg to jykrén há han mũ sir, pǎ'i ěn ti, kỹ tóg Jesus ki rǎ mũ, ti prũ fi ke gé, ti krĕ kar ag ke gé, ti camarada kar ag ke gé.

⁵⁴ Jesus vỹ ga tỹ Judéia tá kǎtĩg kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg ja nĩ. ěn kǎ tóg milagre ěn han, kỹ tóg tỹ régre nỹtĩ, ti tỹ ěg tỹ nĕn ù han vǎnh hyn han mũ ti.

5

Jesus tỹ ùn grĩn grĩn kỹ nỹ tỹ há' he

¹ Tag pǎte Judeu ag tỹ festa há ù tóg kejĕn kutĕ mũ, kỹ Jesus vỹ Jerusalém ra tí mũ.

² Tá goj nig tóg nĩgtĩ, cidade jy ró jǎnkǎ rǎ hǎ, jǎnkǎ ěn jijin hǎ vỹ: carneiro jo jǎnkǎ, he mũ. Goj pĕnĩn tóg ĩn tỹ 5 (ke) nỹtĩ, vĕnh kaga jo ĩn. Goj ěn jyjy hǎ vỹ: Betesda, he mũ.

³ ěn tá vĕnh kaga tỹ hĕn ri ke ag vỹ nỹtĩgtĩ, ùn kyvó ag, ùn tĩg vǎnh ag, ùn grĩn grĩn kỹ nỹtĩ ag ke gé.

⁴ Goj vǎn vǎn he mũ jǎvǎnh kỹ ag tóg nỹtĩ. Kejĕn Topĕ tỹ jĕnĕ jafǎ vỹ goj ki

rã kÿ tÿ vãnvãn he han mÿ. Æn kã ù tÿ kãrãn vén mÿ Æn tóg há' he tÿ. Vênh kaga kar tÿ há' he ti tÿ, goj vãnvor mÿ Æn, ù tÿ ki ge vén mÿ ag kar tÿ.

⁵ Æn tá ù tóg nÿgtÿ, ùn kaga ù. Kaga nÿ ki tóg 38 (ke) anos han mÿ.

⁶ Kÿ Jesus tóg tá jun kÿ ti vég mÿ, ti tÿ tá nÿn kÿ. Hã ra tóg ki kanhró nÿ, ti tÿ vãsÿ tá kaga nÿ ki. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ há' he sór tÿ?” he mÿ.

⁷ Hã ra tóg ti mÿ: “vó,” he mÿ. “Hã ra tóg tÿ tÿ, ù tÿ goj kãkã inh fêg ke ti,” he tóg, ùn kaga ti. “Goj tÿ vãn vãn he kÿ ag tóg inh jo kã ra ge tÿ, ijo tá jun kÿ,” he tóg, ùn kaga si Æn ti.

⁸ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “jêg ra,” he mÿ. “Ã cama va tÿg,” he tóg, Jesus ti, ùn kaga si Æn mÿ.

⁹ Vêsÿmér tóg há' he mÿ, kÿ tóg ã cama va tÿ mÿ sir. Vênhkán ke kurã ki ke vë, Jesus tÿ ti han mÿ ti.

¹⁰ Ti tÿ vênhkán ke kurã ki ã cama va tÿg kÿ pã'i ag tóg ti mÿ: “vênhkán ke kurã ki êg tóg nén ù va tÿg ke tÿ nÿ vë,” he mÿ. “Ã tÿ nén han ke tÿ han ã tóg mÿ,” he ag tóg ti mÿ.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ isÿ há' he mÿ Æn vÿ inh mÿ: “ã cama va tÿg,” he ja nÿ, hã kÿ sóg va tÿ mÿ,” he tóg.

¹² Kÿ ag tóg ti mÿ: “ù nÿ ã mÿ: “ã cama va tÿg,” hé?” he mÿ.

¹³ Hã ra tóg ki kagtÿg nÿ, ù tÿ ti tÿ há' he mÿ Æn ti. Jesus vÿ ti tÿ há' he kar tÿg ja nÿ, vêsÿmér. E ag nÿtÿ, goj Æn tá, vênh kaga ag, hã kÿ Jesus tóg ag ré kÿ tÿg ja nÿ. Kÿ ùn kaga ja Æn tóg ti jiji mÿ ja tÿ nÿ.

¹⁴ Kar kÿ Jesus tóg ti ve mãn mÿ, Topê jo Æn tá. Kÿ tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Ã tÿ inh há' hé. Topê vÿ mranh mãn sór tÿg nÿ, ã tÿ ti vÿ mranh mãn mÿ ra ã tóg ã kaga kãfór venh ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg ti mÿ, Jesus ti, ã tÿ ù tÿ há' he ja Æn mÿ.

¹⁵ Hã ra tóg tÿ mÿ, pã'i ag mÿ Jesus ti tóg jé.

¹⁶ Kÿ ag tóg ti tén sór mÿ sir, ti tÿ vênhkán ke kurã ki ùn kaga Æn tÿ há' hen kÿ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg pã'i ag mÿ: “inh panh vÿ rãnrãj kÿ nÿ nÿ, êg jóg mág ti,”

he mÿ. “Kÿ sóg ver ti kóm isÿ han ke mÿ gé,” he tóg, Jesus ti, pã'i ag mÿ.

¹⁸ Kÿ ag tóg ti to jÿ jagy han mÿ. “Ti tén jé êg tóg ke mÿ,” he ag tóg mÿ sir jagnê mÿ. Vênhkán ke kurã Æn ki tóg ã tÿ nén han ke tÿ Æn han ja nÿ, Jesus ti, Judeu ag jykre tovãnh kÿ. Hã ra tóg Topê to: “inh panh vÿ tÿ ti nÿ,” he mÿ gé. Ti tÿ vëso: “Topê ri ke inh nÿ,” he vë. Hã kÿ ag tóg ti to jÿ mÿ, pã'i ag.

Jesus tÿ ã tÿ tÿ Topê kósin nÿ kãmén

¹⁹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ vênh kãmén mÿ. “Ki hã sóg tóg mÿ, ha mÿ,” he tóg. “Êg jóg mág kósin vÿ ã pir mÿ nén ù han ki kagtÿg nÿ. Æ panh vég ti tÿ, êg jóg mág kósin ti, kÿ tóg ã tÿ ã panh ki nén vég mÿ Æn hã han tÿ. Êg jóg mág tÿ nén han mÿ Æn hã han tóg tÿ gé, ti kósin ti.

²⁰ Êg jóg mág vÿ ã kósin to há tãvÿ nÿgtÿ, hã kÿ tóg ti mÿ ã tÿ nén han mÿ Æn ven kãn mÿ. Ti tÿ nén han mÿ ù ve ãjag huri, hã ra ãjag tóg ti kãfór venh ke mÿ ver, ha vemnÿ, kÿ tóg ãjag mÿ e tÿnh mÿ.

²¹ Tag ve jé ãjag tóg ke mÿ, ha mÿ. Êg jóg mág tóg ùn kãgter mÿ ag rÿnrÿn mãn tÿ, ag rÿnrÿr nÿtÿ jé. Æn ri ke han jé tóg ke mÿ gé, ti kósin ti. Æ tÿ ùn rÿn mãn mÿ Æn rÿn mãn jé tóg ke mÿ.

²² Kÿ êg jóg mág vÿ vênh kar jykre tugnÿm ke mÿ, hã ra tóg ã kósin mÿ tag tovãnh.

²³ Ti mÿ tóg tag tovãnh, vênh kar tÿ ti to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he jé, ag tÿ êg jóg mág to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he mÿ tag ri ke. Æ tÿ ti kósin mÿ: “ùn mág vÿ tÿ ã nÿ,” he jãvãnh kÿ tóg êg jóg mág mÿ tag tónh ke tÿ nÿ gé. Ti hã vÿ ã kósin jênê ja nÿgtÿ. Inh hã vë, ti kósin ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ “Ãjag mÿ sóg tag tóg mÿ, ha mÿ. Ki hã sóg tóg mÿ, ha mÿ. Æ tÿ inh vÿ jêmêg mÿ Æn vÿ ter ke tÿ nÿ, rÿr krÿg ja tÿ ve jé tóg ke mÿ, ti tÿ ù tÿ inh jênêg mÿ Æn ki rã kÿ jên kÿ. Æn to tóg jÿnh ke tÿ nÿ, Topê ti. Ti ter ke vë vë, hã ra tóg ter ke tÿ nÿ.

²⁵ Ki hã sóg tóg mÿ, ha mÿ. Kãnmar ùn kãgter kÿ nÿtÿ ag vÿ Topê kósin vÿ

mênh ke mû, kÿ ùn tÿ ti vÿ mēg mû ag vÿ rÿnrÿr mǎn ke mû. Kakó tâvÿ ti nÿ ha, ag rÿnrÿr mǎn ke kurǎ ti.

²⁶ Inh panh vÿ ã pir mÿ vēnh kar rÿnrÿr han ki kanhró nÿ, hǎ ra tóg inh mÿ ã jykre tag nÿm gé, sÿ vēnh kar rÿnrÿr han mǎn jé gé, isÿ tÿ ti kósin nÿn kÿ.

²⁷ Kÿ tóg inh mÿ: “ĕprǎ ke kar jykre tugnÿm nÿ,” he ja nÿgtÿ, isÿ tÿ ĕprǎ ke fi kósin nÿn kÿ.

²⁸ Tag hÿn tóg ājag mÿ e tÿ, sÿ ājag mÿ: “vēnh kar rÿnrÿr han jé sóg ke mû,” hen kÿ. Sÿ ke há vē, hǎ ra. Kejēn ùn kǎgter mû kar ag vÿ inh vÿ mēnh ke mû, kÿ ag tóg ājag kej tá kǎpa kǎn ke mû.

²⁹ Kÿ ùn tÿ vēnh jykre há han mû ag vÿ rÿnrÿr mǎn kÿ rÿr krÿg ja tÿ ěn venh ke mû, jǎvo ùn tÿ vēnh jykre pǎno han mû ag rÿnrÿr mǎn sÿ han kÿ nÿgme ki vár kǎn ke mû,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ vēnh kǎmén mû

³⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “inh pi(jé) isÿ vēsóg ki nén to jykrén mû ěn han tÿ,” he mû, Jesus ti. “Inh panh tÿ inh mÿ nén tó mû ěn hǎ tó sóg tÿ, isÿ vēnh kar jykre tugnÿm ken kÿ. Hǎ kÿ sóg ki hǎ tó tÿ, isÿ vēsóg ki to jykrén tÿ nÿn kÿ. Û tÿ inh jēnēg mû ěn tÿ inh mÿ nén tó mû ěn hǎ tó sóg tÿ, hǎ kÿ tóg há kar nÿ,” he tóg.

³¹ “Kÿ isÿ vēsó: “ĕg jóg mág vÿ inh jēnē, inh panh ti,” hēnh mû ra ājag tóg inh mÿ: “ã ón nē,” hēnh ke mû vē.

³² Û vÿ iso: “Topē vÿ ti jēnē,” he mû. Hǎ ra tóg ki hǎ tó mû, ù tÿ iso tag tó mû ti.

³³ Kÿ ājag tóg João ki jēmē sór ja nÿ gé, hǎ kÿ ājag tóg ti mÿ vēnh vÿ jēnē ja nÿgtÿ. Kÿ tóg ājag mÿ inh kǎmén há han ja nÿgtÿ gé.

³⁴ Hǎ ra tóg inh mÿ tÿ nén ù tÿ nÿ, ĕprǎ ke tÿ iso: “Topē vÿ ti jēnē,” hēnh kÿ. Hǎ ra sóg ājag mÿ João vÿ tó mû, ājag tÿ ti vÿ kri fi jé, ājag tÿ inh ki ge jé, ājag krenkren jé,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “João vÿ ājag mÿ lampião gru ri ke ja nÿ, ājag mÿ kurǎ sÿ han kÿ, ti tÿ ājag mÿ Topē vÿ kǎmén ja nÿn kÿ. Kÿ tóg ājag mÿ sér tÿ ja nÿ, hǎ ra tóg kurǎ e han tÿ nÿ.

³⁶ João vÿ ājag mÿ inh kǎmén ja nÿ, hǎ ra nén ù vÿ inh kǎmén tÿ gé, kÿ tóg João vÿ kǎfór nÿ. Inh panh vÿ inh mÿ: “ĕprǎ ke ag tÿ nén han vǎnh hÿn han nÿ, milagre ti,” he ja nÿ, hǎ kÿ sóg hÿn han tÿ. Isÿ milagre hÿn han mû tag vÿ inh kǎmén há han tÿ gé. Ājag tÿ milagre tag vigven kÿ ājag tóg ki kanhrǎn ke mû vē, ĕg jóg mág tÿ inh jēnē jan ki, inh panh ti.

³⁷ Kar kÿ ĕg jóg mág vÿ, ù tÿ inh jēnēg mû ěn vÿ inh kǎmén tÿ gé. Ti vÿ jēmēg tÿ ājag nÿtÿ, kÿ ājag tóg ti vég tÿ nÿ gé.

³⁸ Kÿ ājag tóg ti vÿ to jykrén há han tÿ nÿ gé, ājag tÿ inh ki ge sór tÿ nÿtÿn kÿ. Ti hǎ vÿ inh jēnē.

³⁹ Topē vÿ to ke ājag tóg tÿ. Há ti nÿ, tag ti. “ĕg tÿ Topē vÿ rá to ken kÿ ĕg hÿn rÿr krÿg ja tÿ venh ke mû,” he ājag tóg tÿ. Inh hǎ vÿ ki rán kÿ nÿ, ha mē, hǎ kÿ ki ve há han nÿ, vēnh rán ki,” he tóg.

⁴⁰ “Hǎ ra ājag tóg inh ki ge sór tÿ nÿ. Ājag tÿ inh ki ge kÿ nÿtÿ ra ājag rÿnrÿr kÿ nÿtÿnh mû vē,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ “ĕprǎ ke ag tÿ inh mÿ vÿ há han tÿ ra tóg inh mÿ tÿ nén ù tÿ nÿ.

⁴² Hǎ ra sóg ājag jykre ki kanhró nÿ. Ājag pi(jé) Topē to há nÿtÿ’.

⁴³ Ājag mÿ sóg: “ĕg jóg mág vÿ inh jēnē,” hēnh kǎtÿg ja nÿ, hǎ ra ājag tóg inh vÿ mē sór tÿ nÿtÿ. Û tóg kejēn ājag mré vēmén kǎtÿg ke mû, Topē tÿ ti jēnēg tÿ (hǎ) ra. ěn vÿ jēmē jé ājag ke mû, ha vemnÿ.

⁴⁴ Inh ki ge sór tÿ ājag nÿtÿ, ājag tÿ ĕprǎ ke ag vÿ jēmēn kÿ. ĕprǎ ke ag tÿ ājag mÿ vÿ há han kÿ tóg ājag mÿ sér tÿ. Kÿ ājag tóg Topē tÿ ājag mÿ nén tónh ke mû mÿ ĕkrég tÿ nÿgtÿ. “Inh jykre mÿ ti mÿ há nÿ vÿ?” he sór tÿ ājag nÿ.

⁴⁵ Ājag hÿn iso: “ti hÿn ĕg to vÿ kónǎn sór mû, ĕg jóg mág mÿ,” he tÿ. Hǎ tÿ vē. Û tÿ ājag to vÿ kónǎn ke mû hǎ vÿ tÿ Moisés nÿ, ājag tÿ ù to: “ti hÿn ĕg to há tâvÿ nÿ,” he mû ěn ti.

⁴⁶ Ājag tÿ Moisés vÿ kri fi (hǎ) ra ājag tóg inh vÿ kri nÿm ke mû gé vē vē. Moisés vÿ iso livro han ja nÿ, ha mē.

⁴⁷ Hǎ ra ājag tóg ti vÿ rá kri fi sór tÿ

nĩ, hã kÿ ãjag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ pã'i ag mÿ vènh kãmén hã vè.

6

Jesus tÿ ùn e jèn

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Tag pãte Jesus tóg kejèn ga tÿ Galiléia tá goj nig fĩn rãm mũ. Goj èn jiji hã vÿ: Tiberíades, he mũ.

² Kÿ ù tÿ hèn ri ke ag vÿ ti venh kãmũ mũ, ti nón, ùn e tãvĩ ag. Ti tÿ nén han vãnh hyn han mũ èn ve ja ag tóg nĩ, ti tÿ ùn kagyga ag tÿ há' he mũ ti.

³ Kÿ Jesus tóg pãnónh tá ã mré mũ tĩ ag mré nĩ nĩ.

⁴ Festa tÿ Páscoa èn vÿ kakó nĩ ha, Judeu ag tÿ festa han tĩ èn ti.

⁵ Kÿ Jesus vÿ ùn e èn ki èvãnh mũ, ù tÿ ti vĩ mẽnh kãmũ mũ ag ki. Kÿ tóg Filipe mÿ: “èg hÿn hẽ tá vèjèn venh ke mũ, èg tÿ ùn e tag ag mÿ ven jé?” he mũ, Jesus ti.

⁶ Filipe mÿ tóg ke mũ, ti tÿ to ti jykre ve jé. Jãvo Jesus vÿ to jykrén há han huri, ti tÿ nén han ke mũ èn to.

⁷ Kÿ Filipe tóg ti mÿ: “èg tÿ ùn e tag ag mÿ nén ù sĩ ven jé èg hÿn jãnkamy tÿ hèn ri ke to comprar henh ke mũ, hã ran kãkyn kenh ke mũ, ha vemni,” he tóg, Filipe ti.

⁸ Kÿ ag mré tĩ ù tóg, André he mũ èn tóg, Simão Pedro jãvy èn tóg Jesus mÿ:

⁹ “kyrũ ù tóg cevada tÿ ãmĩ tÿ 5 (ke) ma kãtĩg ja nĩ, kãkufár régre mré,” he mũ. “Hã ra tóg tÿ nén ù tũ pẽ nĩ, vèjèn sĩ tag. E tãvĩ ag nÿtĩ,” he tóg mũ, André ti.

¹⁰ Hã ra Jesus tóg: “ag mÿ: “nĩgnĩ ra,” hé,” he mũ. Kÿ ag tóg nĩgnĩ mũ. Tá tóg re gÿnh nĩ, hã kÿ ag tóg tá nĩgnĩ kÿ nÿtĩ. Ùn tÿ 5 mil (ke) ag hÿn tá nÿtĩ, èg tÿ ag tãvĩ tón kÿ, hã ra fag tóg tá nÿtĩ gé, gĩr tÿ hèn ri ke ke gé.

¹¹ Ag nĩgnĩ kÿ Jesus tóg ãmĩ èn mǎg mũ, kÿ tóg Topẽ mÿ: “há ti nĩ,” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ vènh kãpópãm mũ sir, kãkufár èn ke gé. Kÿ vènh kar vÿ ag tÿ nén ko sór mũ èn ko mũ sir. Sĩ tũ tóg nĩ, vèjèn ti.

¹² Ag funfór nÿtĩn kÿ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “ag tÿ ko ja tũ èn génh mÿjèg, ti vǎgfor tũ nĩ jé,” he mũ.

¹³ Kÿ ag tóg kěj tÿ 12 (ke) fãn mũ, cevada tÿ ãmĩ tÿ 5 (ke) èn ke tÿ, vènh e èn tÿ ko kar kÿ.

¹⁴ Kÿ tóg ag mÿ e tĩ, ag tÿ Jesus tÿ milagre tag han mũ ven kÿ. Kÿ ag tóg ti to: “Topẽ vĩ tó tĩ èn hã vè,” he mũ. “Èg tÿ ùn jãvãnh mũ èn hÿn tóg,” he ag tóg, Jesus to.

¹⁵ Hã ra Jesus vÿ ki kanhró nĩ, ag tÿ nén han sór mũ ti. Ag tÿ Jesus tÿ pã'i mág tÿ rei han sór vè. Tag ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti. Hã kÿ tóg ã pir mÿ tĩ mũ, pãnónh ra, vènh péju jé.

Jesus tÿ goj nig kri tĩ (Mt 1422-33; Mc 645-52)

¹⁶ Kutyg ke mũ ra ti mré mũ tĩ ag tóg goj nig ra mũ mũ.

¹⁷ Barco kãra ge kÿ ag tóg goj fĩn rãm sór kÿ Cafarnaum ra mũ sór mũ. Kejèn tóg kuty pẽ nÿ ha, hã ra Jesus tóg ag to vÿn ke ja tũ nĩ ver.

¹⁸ Kÿ vǎhã kóho jũ vÿ kãtĩ mũ, kÿ goj vÿ krém ke mũ.

¹⁹ Mũ sĩ han ja ag nĩ, 5 (ke) quilômetros, hÿn, ke tũ nĩ kÿ 6 (ke) quilômetros, goj kri. Vǎhã ag tóg Jesus vég mũ sir, ti tÿ goj kri tĩg kÿ. Ag barco ki tóg jun mũ. Kÿ ag kanẽ tóg jũrũn ke mũ.

²⁰ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “inh hã vè, mũmèg tũg nĩ,” he mũ.

²¹ Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ, kÿ tóg barco kãra rã mũ sir, ag mré. Ti tÿ ag mré nĩn kÿ ag tóg kãnhmar junjun mũ, kafã ù tá.

Vènh kar tÿ Jesus ve sór

²² Hã ra vènh e èn vÿ kafã ù tá nÿtĩ ver. Tÿ vaj kÿ ag tóg Jesus jãvãnh mũ, tá. Ti jãvãnh kÿ ag tóg: “barco pir vÿ kã nÿ ja nĩ, kuty kÿ,” he mũ. “Kÿ ti mré mũ tĩ ag vÿ barco èn kãra ge kÿ mũ ja nĩ, hã ra tóg ag mré tĩg ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir jagnè mÿ, ùn e èn ag. Tag tó mũ ra ag tóg Jesus vég tũ nĩ gé.

²³ Kÿ barco ù tóg ki junjun mũ, cidade tÿ Tiberíades tá kãmũ ù. Vènh e èn tá ag tóg junjun mũ. Tá Jesus vÿ ãmĩ

to Topê mré vī ja nī, kar kŷ tóg vĕnh e ěn mŷ vĕnh kăpópăm ja nī.

24 Barco tŷ tá junjun mŷ ra ag tóg kăra ge kŷ mŷ mŷ sir, Cafarnaum ra, ti ve jé. “Ki ti tŷ nī, ti mré mŷ tī ag vŷ ki tŷgtŷ nī gé. Mŷ nŷ, ti nón,” he ag tóg mŷ sir, ũn e ag, hă kŷ ag tóg ti nón mŷ mŷ.

Kanhkă tá păo

25 Ag tŷ Cafarnaum tá junjun kŷ ag tóg tá ti vĕg mŷ sir, goj nig kafă ũ tá, ũn e ěn ag. Kŷ ag tóg ti mŷ: “hĕ ri ken kŷ ģ ki jun?” he mŷ.

26 Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “ha mĕ, ki hă sóg tó mŷ,” he mŷ. “Ājag tŷ ěmĭ ko ja tugrĭn ājag tóg inh ve sór mŷ,” he tóg. “Sŷ milagre hyn han tī ěn vĕg ājag tóg tī, hă ra ājag tóg to jykrĕn há han tŷ nĭgtĭ,” he tóg. “Ājag tógá nŷtĭ tag hă ve sór ājag tóg mŷ.

27 Ēg tŷ tag ki vĕjĕn vĕg mŷ ěn vŷ kănhmar tŷ' hĕnh ke mŷ, kŷ tag tăvĭ to văsăn sór tŷg nī. Vĕjĕn ũ jé văsăn nī, ěmĭ tŷ ājag rĭnrĭr pĕ han mŷ ěn jé, ěmĭ kórĕg vănh ěn jé. Sŷ ājag mŷ ěmĭ ěn nĭm sór vĕ. Ēg jóg tŷ Topĕ tŷ inh mŷ vĕnh rănrăj nĭm ja hă vĕ. Tī tŷ inh mŷ tag tó hă kŷ sóg ājag mŷ nĭm sór mŷ, ěmĭ ti. Tŷ sóg ěpră ke fi kósĭn nī mŷr,” he tóg ag mŷ, Jesus ti.

28 Kŷ ag tóg ti mŷ: “kŷ ěg hŷn hĕ ri kenh ke mŷ, ěg tŷ Topĕ jykre han jé?” he mŷ.

29 Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “Topĕ tŷ ũn jĕnĕg mŷ ěn ki gemnĭ,” he mŷ.

30 Kŷ ag tóg ti mŷ: “kŷ ģ hŷn ne han ke mŷ, ěg tŷ ve kŷ ģ ki gen jé?” he mŷ. “Ā hŷn ne han há nĭgtĭ?”

31 Ēg jóg'jóg ve ag vŷ kanhkă tá păo ěn kó, maná he mŷ ěn, ag tŷ ga kórĕg ěn mĭ mŷn kŷ. Ag to tag vŷ răn kŷ nī, ha mĕ: “kanhkă tá tóg ag mŷ păo jĕnĕ, ag tŷ ko jé,” he ja tóg nī, Topĕ vĭ tŷ răn kŷ nī ki. Jăvo ģ hŷn ěg mŷ ne han ke mŷ?” he ag tóg, Jesus mŷ, ti vĭ kăfăn kŷ.

32 Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “Moisĕs pi(jé) ājag mŷ kanhkă tá păo pĕ nĭm ja nī,” he mŷ. “Ki hă sóg tó mŷ, ha mĕ,” he

tóg. “Ū tŷ ājag mŷ kanhkă tá păo pĕ nĭm mŷ ěn vŷ tŷ inh panh nī.

33 Topĕ jamĭ vŷ kanhkă tá kătĕre mŷ. Ēn vŷ ěpră ke kar rĭnrĭr han mŷ,” he tóg, Jesus ti.

34 Kŷ ag tóg ti mŷ: “Ēg mŷ ěmĭ ěn nĭm, kură kar ki,” he mŷ.

35 Kŷ Jesus tóg ag mŷ vĕnh kămĕn mŷ sir. “Inh hă vŷ tŷ ěmĭ ěn ri ke nī, inh hă vŷ ājag rĭnrĭr han ke mŷ,” he tóg. “Ēg tŷ vĕjĕn ko mŷ ra ěg tóg kănhmar kókĭr măn' he tī, goj kron măn sór ěg tī gé. Ū tŷ iso kătĭg mŷ ěn mŷ tóg hă ra sĕr tĭnh mŷ, ti tŷ inh ki ră kŷ. Tī mŷ sĕr tī ěn vŷ tŷg' hĕnh ke tŷ pĕ nī. Isŷ ti mŷ vĕnh jykre nĭm ke mŷ ěn vŷ vĕjĕn kăfór nī,” he tóg, Jesus ti.

36 “Hă ra ājag tóg ājag tŷ inh vĕg mŷ ra inh ki ge sór tŷ nī.

37 Inh panh vŷ ũ ag kuprĕg mŷ, ag tŷ tŷ isŷ nŷtĭ jé. Ēn ag vŷ iso kămŷ tī. Ū tŷ iso kămŷ tī kar ag vŷ inh mŷ há nŷtĭ. Inh pi(jé) ũ mŷ: “inh mré kătĭ tŷg,” hĕnh ke mŷ'.

38 Kanhkă tá sóg kătĕre ja nī. Inh pi(jé) isŷ vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mŷ ěn han sór mŷ'. Ū tŷ inh jĕnĕg mŷ tŷ inh mŷ nĕn tó mŷ ěn hă han sóg tī, hă jé sóg tá kătĕre ja nī.

39 Ti tŷ inh mŷ nĕn tó mŷn hă vĕ, ha mĕ. “Isŷ ģ mŷ ũn jĕnĕnh ke mŷ ěn ki rĭr há han nī, ag văgfor tŷ nĭ jé,” he ja tóg nī, inh mŷ, inh panh ti. Hă kŷ sóg ke mŷ. Kŷ sóg ag rĭnrĭn măn ke mŷ, kură tŷ ěgno ki.

40 Hŷ, tag vŷ inh panh mŷ há nī. Ū tŷ ti kósĭn to kămŷ mŷ ěn mŷ tóg rĭr krŷg ja tŷ ven ke mŷ, inh panh ti, ũ tŷ inh ki ge kŷ nŷtĭ ag kar mŷ. Kŷ sóg kură tŷ ěgno ki ag rĭnrĭn măn kăn ke mŷ, ha vemnĭ,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ Judeu ag mŷ vĕnh kămĕn hă vĕ.

Ēg tŷ Jesus nĭ konh ke

41 Kŷ Judeu ag tóg Jesus kato vĭ mŷ, ti vĭ to, ti tŷ ag mŷ: “ěmĭ tŷ kanhkă tá kătĕre mŷ ěn ri ke inh nī,” hĕn kŷ.

42 “Ti ki kanhró ěg nŷtĭ,” he ag tóg mŷ. “José kósĭn vĕ, Jesus tag ti. Tī han mŷ fag ki kanhró ěg nŷtĭ. Hă ra tóg

vêso: “kanhkã tá sóg kátére,” he sór mũ’,” he ag tóg mũ, Jesus to.

43 Hã ra tóg ag mý: “iso ví kónãn tũg nĩ, jagnẽ mý,” he mũ.

44 “Inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh mũ. Û tỹ iso kãmũ mũ ag rĩnrĩn mãn jé sóg ke mũ, kurã tỹ ãgno ki.

45 Topẽ ví tó tí ù vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “Topẽ vỹ vẽn kar kanhrãn ke mũ,” he ja tí nĩ. Hã kỹ ù tỹ inh panh ví mẽg mũ ag hã tóg iso kãmũnh ke mũ, inh panh tỹ ùn kanhrãn mũ ag.

46 Êprã ke ù pi(jé) inh panh ve ja nĩ’. Û tỹ Topẽ tá kãtĩ mũ ãn hã vỹ ti ve ja nĩ, inh,” he tóg, Jesus ti.

47 “Sỹ ãjag mý ki hã tó mũn hã vẽ. Û tỹ inh ki rã mũ ãn vỹ rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ.

48 Inh hã vỹ ãmĩ pẽ ri ke nĩ, inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ.

49 ãjag jóg!jóg ve ag vỹ, ag tỹ ga kórég mĩ mũn kỹ ag tóg kanhkã tá ãmĩ ãn ko ja nĩgtĩ, maná he mũ ãn, ag tỹ ko mũ (hã) ra ag tóg kãgter kãn.

50 Û tỹ ãmĩ tỹ ãg rĩnrĩr han mũ ãn ko kỹ, ù tỹ kanhkã tá kátére ja ãn ki rã kỹ tóg ter ke tũ pẽ nĩ.

51 ãmĩ ãn hã vỹ tỹ inh nĩ, inh hã vỹ kanhkã tá kátére, inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ãjag tỹ ãmĩ tag ko kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ. Isỹ vẽn kar mý vẽn nĩm ke hã vẽ, hã vỹ: inh nĩ, he mũ. ãjag tỹ inh nĩ kon kỹ ãjag rĩnrĩr nỹtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

52 Kỹ Judeu ag vỹ jagnẽ mý: “ti mý ãg mý ã nĩ nĩm ke mũ, ãg tỹ ti nĩ ko jé?” he mũ. “Vẽn mý ti nĩ, tag,” he ag tóg mũ.

53 Kỹ Jesus tóg ag mý: “isỹ ãjag mý ke há vẽ,” he mũ. “ãjag tỹ inh nĩ ko sór tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ inh kyvénh kron sór tũ nĩn kỹ, ãjag rĩnrĩr ke tũ pẽ nĩ. Tỹ sóg êprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

54 “Û tỹ inh nĩ ko kỹ, ù tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, kỹ sóg ti rĩn mãn ke mũ, kurã tỹ ãgno ki.

55 Inh nĩ vỹ tỹ vẽn pẽ nĩ, inh kyvénh vỹ tỹ ãg tỹ kron jafã pẽ nĩ gé.

56 Û tỹ inh nĩ kon kỹ, ti tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ nĩ, kỹ sóg ti kãki nĩ gé. Jagnẽ mré ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ.

57 Inh panh vỹ rĩr nĩ. Ti hã vỹ inh jẽnẽ, ti tugrĩn sóg rĩr jẽ. Kỹ ù tỹ inh ki rã mũ ãn vỹ isugnĩn rĩr ke mũ gé.

58 ãmĩ tỹ kanhkã tá kátére jan hã vẽ. ãjag jóg!jóg ve ag tỹ ãmĩ ko ja ãn ri ke tũ ti nĩ. Ag hã vỹ ãjag tỹ ko mũ ra kãgter kãn ja nĩgtĩ. Û tỹ ãmĩ pẽ tag ko kỹ tóg ter mãn ke tũ nĩ. Inh ki rã to ken hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

59 Cafarnaum tá tóg ag kanhrãn mũ, kỹ tóg ag mý vẽn kãmén kãn mũ, Jesus ti, ag tỹ vẽn kanhrãn jafã ãn krẽm.

Û tỹ ón kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tỹ ti tovãnh

60 Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ù ag mý e tĩ, ti ví ti. Kỹ ag tóg: “ti ví vỹ ãg mý mẽ jagy tĩ,” he mũ. “Mẽ jãvãnh ãg tóg nỹtĩ, ti tỹ ùri ãg mý nén tó mũ tag ti,” he ag tóg mũ.

61 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti ví tag to ví kónãn mũ ti. Hã kỹ tóg ag mý: “tag mý ãjag mý há tũ nĩ?” he mũ.

62 “Kỹ ãjag hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãjag tỹ hẽn ri ke mũn isỹ kanhkã ra tĩg mãn ven kỹ, isỹ hẽ tá kátére ja ãn ra tĩg mãn kỹ, isỹ tỹ êprã ke fi kósĩn nĩn kỹ?” he tóg.

63 “Û tỹ ãg rĩnrĩr han mũ vỹ tỹ Topẽ kuprĩg ti nĩ. Isỹ ãjag mý inh nĩ ko mũ tag to ken hã vẽ, hã vỹ: inh ki rã, he mũ. Inh ví tag ki króm tugrĩn ãjag rĩnrĩr nỹtĩnh ke mũ.

64 Hã ra ãjag tóg inh ví kri fi sór tũ nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag jykre ki kanhró tóg nĩ, vêsóg ki, Jesus ti, hã kỹ tóg ke mũ. Û tỹ ón kỹ ã ki ge mũ ãn ki kanhró tóg nĩ. Kỹ tóg ù tỹ pã'i ag mý ti tónh ke mũ ãn ki kanhró nĩ gé.

65 Kỹ tóg ag mý: “hã kỹ sóg ãjag mý: “inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh ke mũ,” he ja nĩ,” he mũ, Jesus ti.

66 Jesus ví tag tugrĩn ti mré mũ tĩ ù ag tóg ti tovãnh mũ sir, ti mré ag mũ mãn tũ nĩ.

67 Kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mý: “ãjag hỹn isovãnh sór mũ gé,” he mũ.

⁶⁸ Kÿ Simão Pedro tóg ti mÿ: “ëg tÿ ã tovãnh mũ ra ëg hÿn ù mré mũnh ke mũ?” he mũ. “Ã hã vÿ ëg mÿ Topê vÿ tó tÿ, kÿ ëg tóg rÿr krÿg ja tũ vënh ke mũ, ëg tÿ ã vÿ kri fi kÿ.”

⁶⁹ ã ki ëg ge kÿ nÿtÿ, kÿ ëg tóg ã ki kanhró nÿtÿ. Cristo vÿ tÿ ã nÿ, Topê vÿ ëg mÿ ã jënê,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

⁷⁰ Kÿ Jesus tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ: “ãjag kuprëg inh,” he mũ, “hã kÿ ãjag tóg tÿ ù tÿ 12 (ke) nÿtÿ,” he tóg. “Hã ra ãjag kãmÿ ùn pir vÿ tÿ Japo tũ nÿ jãvo,” he tóg, Jesus ti.

⁷¹ Ti tÿ Judas ën tó vë, Simão Iscariotes kósin ën. Ën vÿ kejën Jesus tovãnh kÿ pã'i ag mÿ ti ven, ag tÿ ti se jé. Û tÿ 12 (ke) ag kã ù ja vë, Judas ti. Hã ra Jesus tóg ti tÿ nén han ke mũ ën ki kanhró ja nÿ.

7

¹ Tag pãte Jesus tóg ga tÿ Galiléia mÿ tÿ mũ. Ga tÿ Judéia ra tÿg sór tũ ti nÿ ver, ag tÿ Judéia tá ti tén sór nÿtÿn kÿ, Judeu ag pã'i ag.

² Kejën tóg Judeu ag tÿ festa há ù tá krÿg mũ. Festa ën kurã ki ag tóg pãjó krëm nÿtÿ, Jerusalém tá.

³ Kÿ Jesus jãvy ag tóg ti mÿ: “ga tÿ Judéia ra tÿg nÿ, Jerusalém ra,” he mũ. “Ã tÿ tag hã ki milagre hÿn han kÿ tá ã mré ke ag tóg vëg tũ nÿgtÿ, hã kÿ cidade mág ra tÿg nÿ.”

⁴ Vënh kar tÿ ëg jykre ve jé ëg tóg vënh kar rÿnve ëg tÿ nén han ke mũ ën han tÿ. Hã ra ã tóg ag vatánh tá milagre ti hÿn han tÿ. Ag rÿnve han nÿ, ã tÿ nén han ke ti,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ, ti jãvy ag.

⁵ Ag pi(jé) ti ki ge kÿ nÿtÿ', ti jãvy ag, hã kÿ ag tóg ti to é he mũ.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “inh kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver, hã kÿ sóg tÿg sór tũ nÿ ver,” he mũ. “ãjag hÿn kurã tũ nÿtÿ, kurã kar hÿn ãjag mÿ há nÿtÿ, hã ra sóg kurã nÿ.”

⁷ Û tÿ iso jũ mũ ag pi(jé) ãjag to kórég nÿtÿ', hã ra ag tóg iso kórég nÿtÿ, isÿ ag mÿ: “ãjag jykre vÿ kórég pë nÿ,” hen kÿ.

⁸ Ha festa venh mũjëg inhhã. Inh pi(jé) tÿg sór mũ', ver'. Inh kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver,” he tóg, Jesus ti, ã jãvy ag mÿ.

⁹ Tag tó kar kÿ tóg ver ga tÿ Galiléia mÿ tÿ mũ.

Jesus tÿ festa venh tÿ

¹⁰ Ti jãvy ag mũ kar kÿ kejën Jesus tóg tÿ mũ gé, Jerusalém ra, festa ën ve jé. Hã ra tóg vënh kar vatánh tá tÿ mũ, vënh péju kÿ.

¹¹ Kÿ Judeu ag tóg festa ki ti jãvãnh mũ. Jagnê mÿ ag tóg: “ti hë kã nÿ?” he mũ.

¹² Vënh kar vÿ ti to vÿ mũ. Û ag tóg ti to: “ùn há vÿ tÿ ti nÿ,” he mũ. Jãvo ù ag tóg: “vó, ëg mÿ tóg ón tÿ,” he mũ gé.

¹³ Hã ra ag tóg jamã hár(a) ti to vëmén tũ nÿgtÿ, pã'i ag kamëg kÿ.

¹⁴ Festa kuju ki Jesus kejën Topê jo ïn ra tÿ mũ, ag kanhrãn jé.

¹⁵ Kÿ ti vÿ tóg vënh kar mÿ e tÿ. “Estudo mág han ja tũ ti nÿ, hã ra tóg ki kanhró pë nÿ,” he ag tóg mũ ti to, pã'i ag.

¹⁶ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “isÿ ãjag mÿ Topê vÿ tó vë,” he mũ. “Inh jykre pijé'. Û tÿ inh jënëg mũ ën jykre hã vë,” he tóg.

¹⁷ “Û tÿ Topê vÿ ki króm sór mũ ag vÿ ki kanhró nÿtÿnh mũ, sÿ ãjag mÿ ti jykre tó mũ tag ti ki. Isÿ vësóg ki sÿ nén tónh ke to jykren mũ pijé’,” he tóg.

¹⁸ “Û tÿ ã tÿ vësóg ki nén to jykren mũ ën tó kÿ tóg tÿ ùn mág nÿ sór mũ. Hã ra sóg ù tÿ inh jënëg mũ ën to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he mũ. Hã kÿ ãjag tóg ki kanhró nÿtÿ, isÿ ki hã tó mũn ki. Inh pi(jé) vënh jykre vënhmÿ tó tÿ’.

¹⁹ Moisés vÿ ãjag jyvën ja nÿgtÿ. Topê jykre to. ãjag tÿ ne jé ti vÿ han tũ nÿ nÿ? Isÿ ti vÿ ki króm mũ ra ãjag tóg isén sór mũ’,” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Kÿ ùn e ën ag tóg ti mÿ: “krÿ vënhmÿ ã tóg nÿ.” he mũ. “ã tén sór tũ ëg nÿtÿ,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

²¹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “milagre pir han ja inh nÿ, vënhkán ke kurã ën ki, kÿ tóg ãjag mÿ e tÿ,” he mũ.

²² “Vënhkán ke kurã ki ãjag tóg gÿr ag gré junun fár kÿm tÿ gé, Moisés tÿ ãjag

mỹ: “ti mur pãte kurã tỹ 8 (ke) ki ti kym nĩ,” he ja nĩ ãn kỹ. Hã ra ù tỹ ã krẽ fár kym vén pi(jé) tỹ Moisés nĩ ja nĩ. Ti jo ke ù ja vë, ù tỹ kym vén ja ti.

²³ Æjag tỹ Moisés vĩ ki króm jé ãjag tóg vënhkán ke kurã ki gĩr fár kym tĩ. Hã ra ãjag tóg iso jũ sór mũ, isỹ vënhkán ke kurã ki ùn kaga pir tỹ há' hen kỹ.

²⁴ Ón kỹ ãjag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vỹ ãjag mỹ kórég nĩ ve nĩ. Æjag tỹ to jykren há han mũ ra ãjag tóg inh jykre há nĩ venh mũ vë,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus to: “ti mỹ tỹ Cristo nĩ vỹ?” he

²⁵ Kỹ Jerusalém tá ke ag tóg Jesus to: “ti tén sór ja ag tóg nĩ,” he mũ.

²⁶ “Hã ra tóg jatun mỹ vënh kar mré vëmén jë nĩ. Ti mỹ ag tóg vĩ tũ nĩ, pã'i ag. Ag mỹ hën ri ke mũn ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topê tỹ ùn jënëg mũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ vỹ, ãg pã'i ag?” he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁷ “Hã ra ãg tóg ti tỹ hën tá kãtĩ mũ ki kanhró nỹtĩ. Cristo ãn kãtĩg kỹ ãg tóg ti tỹ hën tá kãtĩg mũ ki kãtĩg nỹtĩnh mũ, kỹ ti hỹn tỹ Cristo tũ nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸ Hã ra Jesus tóg Topê jo ãn tá jë nĩ, vënh kar kanhrãn kỹ. Kỹ tóg jamã hár(a) ag kanhrãn mũ. “Ti ki kanhró ãg nỹtĩ, he ãjag tóg tĩ iso, ón kỹ,” he tóg. “Ti tỹ hën tá kãtĩ mũ ki kanhró ãg tóg nỹtĩ gé, he ãjag tóg tĩ, ón kỹ. Inh pi(jé) vësóg ki: inh hỹn tĩg mũ, hé'. Û tỹ inh jënëg mũ ãn vỹ ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg ti ki kãtĩg nỹtĩ, ù tỹ inh jënëg mũ ãn ti ki.

²⁹ Inh hã vỹ ti ki kanhró nĩ. Ti hã tá sóg kãtére, ãjag ve jé, ti tỹ inh mỹ: “ha ag venh tĩg,” hen kỹ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ Kỹ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti vóg tũ pë nĩ ver. Ti ter ke kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver, hã kỹ ag tóg ag tỹ ti se sór mũ ra ti ség tũ nĩ.

³¹ Ag jãvo ùn e ag tóg Jesus ki ge mũ. Ti to ag tóg: “ãg mỹ tóg tỹ Cristo nĩ ve nĩ,” he mũ. “Cristo kãtĩg kỹ ti nãji milagre hyn han ke mũ. Jesus tỹ milagre hyn han vỹ e nỹtĩ. Æg mỹ tóg

tỹ Cristo nĩ,” he ag tóg, Jesus to. Tag tó kỹ ag tóg ti ki ge mũ.

Pã'i ag tỹ Jesus se sór

³² Kỹ Fariseu ag tóg mễg mũ, ùn e ag tỹ Jesus to nén (ũ) tó mũ ti. Kỹ ag tóg Topê tũ ki rĩr tũ to pã'i ag mré vëmén mũ, ag tỹ Jesus senh ke to. Kỹ ag tóg polícia ag jënëg mũ, ag tỹ ti se jé.

³³ Hã ra Jesus tóg: “ãjag mré sóg nĩ sĩ han ke mũ ver,” he mũ. “Tag pãte sóg tĩg ke mũ, isỹ ù tỹ inh jënëg mũ ãn ve jé.

³⁴ Æn kã tóg ãjag tỹ inh venh há tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Æn tá junjun ke tũ ãjag tóg nĩ, isỹ hën ra tĩg ke ãn tá,” he tóg.

³⁵ Kỹ Judeu ag tóg jagnë mỹ: “ti hỹn hë ra tĩg sór mũ?” he mũ. “Æg hỹn hë tá ti venh ke tũ nĩ? Ti hỹn hën ri ke mũn ga tỹ Grécia ra tĩg sór mũ, tá ãg mré ke ag kanhrãn jé.

³⁶ Ne to ke nẽ, hỹn, hã vỹ: “ãjag tỹ inh venh há tóg tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg, Judeu ag. Jesus vỹ ag mỹ e tĩ, hã kỹ ag tóg ki kãtĩg nỹtĩ, ti tỹ nén tó mũn ki.

Topê kuprĩg tỹ goj ri ke nĩ

³⁷ Vãhã tóg festa tỹ kurã tỹ ãgno tá krỹg mũ. Festa to kurã mág pë vë, kurã tỹ ãgno ãn ti, hã kỹ ag e távĩ nỹtĩ, Jerusalém tá. Kurã ãn kã Jesus tóg jë kỹ vënh kar mỹ prër mũ sir. “!..Æjag tỹ goj kron sór kỹ inh mỹ to vỹ, isỹ ãjag mỹ goj há ven jé..!” he tóg, prër kỹ.

³⁸ “!..Topê vĩ ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mē: !..ãjag tỹ inh ki ge kỹ tóg ãjag kãki goj ror han ke mũ, isỹ ãjag mỹ goj nĩm ke ti..!” he tóg. “!..Kỹ goj tag vỹ ãjag rĩnrĩr pë han ke mo..!” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ prër jan hã vë.

³⁹ Jesus tỹ ag mỹ Topê kuprĩg tón hã vë, hã to tóg: goj, he mũ. Topê kuprĩg tỹ tóg ag jagrën ke mũ, ù tỹ ti ki ge mũ ag. Festa ãn kã tóg ag mỹ ti jënë ja tũ nĩ ver, Topê kuprĩg ti, ti tỹ ver ã ter kar kỹ rĩr mãn ja tũ nĩn kỹ, ti tỹ ã panh ra tĩg mãn ja tũ nĩn kỹ ver.

Ag tỹ Jesus ki kãtĩg

⁴⁰ Kĩ Jesus vĩ mẽg mũ ù ag tóg ti to: “Topê vĩ tó tĩ pẽ ên vễ,” he mũ.

⁴¹ Kĩ ù ag tóg ti to: “Cristo vĩ tỹ ti nĩ, Topê tỹ ẽg mũ ùn jẽnẽg mũ ên vĩ tỹ ti nĩ,” he tĩ gé. Hã ra ù ag tóg: “Cristo mũ hỹn ga tỹ Galiléia tá kãtĩ mũ vĩ?” he mũ.

⁴² “Topê vĩ rá ki tóg: “Davi kósin vĩ tỹ ti nĩ, Cristo ti,” he mũ, “ẽmã tỹ Belém tá ke vĩ tỹ ti nĩ, Davi jamã ên tá ke,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg ẽg mũ tỹ Cristo tũ nĩ, Jesus ti, ti tỹ tỹ Galiléia tá ke nĩn kỹ,” he ag tóg.

⁴³ Hã kỹ ag tóg vễnh kãpãm kỹ nỹtĩ, ti tugnĩn.

⁴⁴ Kĩ ag kãmĩ ù ag vĩ ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ti kamẽg kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

⁴⁵ Kĩ polícia ag tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag to vĩnvỹn ke mũ, Fariseu ag to ke gé, ù tỹ ag jẽnẽ ja ag to. Kĩ ag tóg ag mũ: “hỹn, ti?” he mũ.

⁴⁶ Kĩ ag tóg: “hã ra tóg vĩ há tãvĩ han mũ,” he mũ. “Vễnh vĩ tỹ ge mẽ ja tũ ẽg nỹtĩ, hã kỹ ẽg tóg ti kãgmĩ ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ, polícia ag.

⁴⁷ Kĩ Fariseu ag tóg ag mũ: “kỹ ãjag mũ ti vĩ kri nĩm sór mũ, ti ón mũ ra?” he mũ.

⁴⁸ “Pã'i ù mũ ti vĩ kri fig mũ'? Vó, ke tũ ẽg nỹtĩ. Fariseu ù tỹ ti vĩ kri nĩm tũ nĩ gé.

⁴⁹ Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ù tỹ ti vĩ kri fig mũ ag. Topê vĩ rán ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ Topê vĩ ag mũ vĩ kónãn ke mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ, Fariseu ag.

⁵⁰ Hã ra Nicodemos vĩ ag mré nĩ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vêmén ja ên ti. Ên tóg ag mũ:

⁵¹ “ẽg tỹ ti vóg kónãn sór kỹ ẽg tóg ti ki jẽmẽ vén ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ nén han ja to jykrén há han jé ẽg tóg ke mũ, ẽg tỹ kar kỹ ti vóg kónãn jé. Topê tỹ ẽg mũ vễnh jykre nĩm jan hã vễ,” he tóg, Nicodemos ti.

⁵²⁻⁵³ Hã ra ag tóg ti mũ: “ã hỹn tỹ Galiléia tá ke nĩ gé', hã kỹ ã tóg ti jy nĩgãn sór mũ',” he mũ. “Topê vĩ ki ve há han nĩ, kỹ ã tóg venh ke mũ. Galiléia tá ke ù vĩ Topê vĩ tónh ke tũ

pẽ nĩ, Topê vĩ tá ke ù jẽnẽnh ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, Nicodemos mũ. Kĩ ag tóg ãjag jamã ra mũ mũ sir, pã'i kar ag.

8

Jesus tỹ ùn tỹtã kórég fi mũ vễnh pãte fón

¹ Hã ra Jesus tóg pãnónh tỹ Oliveiras ra tĩ mũ, tá nũr jé.

² Kurã ke ra tóg Jerusalém ra tĩg mãn kỹ (tóg) Topê jo ãn tá nĩ mãn mũ sir, kỹ vễnh kar ag tóg ti vĩ mẽnh kãmũ mũ. Tá nĩ kỹ tóg ag kanhrãn mũ.

³ Kỹ Topê vĩ to professor ag vĩ ùn tỹtã fi pére kãmũ mũ, Fariseu ag ke gé. ùn tỹtã ên fi ve ja ag tóg nĩ, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ. Vễnh kujũ kã ag tóg fi fẽg mũ.

⁴ Kỹ ag tóg Jesus mũ: “Senhor,” he mũ. “Fi ve ẽg tóg, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ,” he ag tóg, Jesus mũ.

⁵ “Moisés vĩ ẽg mũ: “ãjag kãmĩ ù fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ fi tén nĩ, pó tỹ fi pin kỹ,” he ja nĩ. Jo ã hỹn hẽ ri ke tĩ?” he ag tóg, Jesus mũ.

⁶ Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mẽ sór vễ, ag tỹ ti vĩ to ti se jé. Hã ra Jesus tóg pãnũh ke kỹ nĩ kỹ ga kri rán mũ, ã nĩgẽ tỹ. Vĩ tũ tóg nĩ.

⁷ Hã ra ag tóg ti tovãnh sór tũ nĩ. Kỹ tóg vãhã ag ki ẽvãnh kỹ ag mũ: “ãjag kãmĩ ù hỹn Topê vĩ mranh ja tũ nĩ ver,” he mũ. “Ên hỹn fi pin vén ke mũ, pó tỹ,” he tóg mũ.

⁸ Kỹ tóg pãnũh ke mãn kỹ ga kri rán mãn mũ.

⁹ Kỹ ti vĩ tóg ag mũ e tĩ. Ag kar vĩ ãjag tỹ Topê vĩ mranh ja ên mĩ ẽkrég mũ sir, hã kỹ ag tóg mũ mũ sir. ùn si há ag vĩ mũ vén mũ, kar kỹ vễnh kar ag. Komẽr hã ag tóg mũ kãn mũ. Vãhã Jesus vĩ ã pir mũ nĩ, fi mré. Fi hã vĩ tá jẽ nĩ, ti mré.

¹⁰ Kỹ tóg fi ki ẽvãnh kỹ fi mũ: “ag hẽ ra kagáv, ù tỹ ã kato vĩ mũ ag?” he mũ. “Ag mũ ã vóg kónãn tũ?” he tóg. Ag mũ kar kỹ tóg fi mũ ke mũ.

¹¹ Hã ra fi tóg ti mũ: “hỹ,” he mũ. Kỹ tóg fi mũ: “kỹ ãnh hỹn ã vóg kónãn ke tũ nĩ gé,” he mũ. “Ha tĩg, jatun mũ. Hã ra Topê vĩ mranh mãn sór tũg nĩ,” he

tóg, Jesus ti. Ûn týtá kórég ên fi vóg kónãn sór ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ jęngrę ri ke nĩ

¹² Kỹ Jesus tóg Topę jo ãn kręm nĩ kỹ vęnh kar kanhrãn mãn mũ. “Jęngrę ri ke ãn nĩ,” he tóg. “Ăjag tỹ ãn mré mũn kỹ ăjag tóg kuty mũ tũ nĩgtĩ. Jęngrę mã ăjag tóg mũgtĩ, kurã mã. Ăjag tỹ vęnh jykre tãg han ke to ken hã vę,” he tóg.

¹³ Hã ra Fariseu ag tóg ti vĩ kafãn mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “vęnh kãmén ă tóg mũ ha,” he mũ. “Ĕg tỹ vęnh kãmén kỹ ěg tóg ón kỹ vĩ tĩ,” he ag tóg mũ sir.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Vęnh kãmén ãn tĩ, hã ra sóg ki hã tó tĩ,” he tóg mũ. “Isỹ hę tá kătĩg mũ ãn ki kanhró ãn nĩ, isỹ hę ra tĩg ke mũ ti ke gé,” he tóg. “Hã ra ăjag tóg ãn ki kagtĩg nỹtĩ, isỹ hę tá kătĩg mũn ki, isỹ hę ra tĩg ken ki ke gé. Ĕprã ke ăjag nỹtĩ.

¹⁵ Kãnhmar ăjag tóg ù to: “jykre kórég ti nĩ,” henh ke mũ. Ăjag jãvo sóg vęnh kar jykre to nén ù tó tũ nĩ ver.

¹⁶ Isỹ hã ra ù jykre to nén ù tó sór mũ ra sóg tó há han ke mũ vę. ãn pi(jé) ãn pir mỹ nén ù to jykrén tĩ. Û tỹ ãn jęnęg mũ vĩ ãn mré nén ù kar to jykrén tĩ.

¹⁷ Kỹ ùn régre ag tỹ vęnh vĩ pir han kỹ tóg ăjag mỹ tỹ ki hã ke nĩ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topę vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki.

¹⁸ Hã kỹ sóg vęnh kãmén mũ, hã ra ãn panh tóg, ù tỹ ãn jęnęg mũ tóg ãn kãmén mũ gé. Régre ěg nỹtĩ, ù tỹ ãn kãmén mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹn, ă panh ti?” he mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ăjag pi(jé) ãn ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. “Hã kỹ ăjag tóg ãn panh ki kagtĩg nỹtĩ gé,” he tóg. “Ăjag tỹ ãn ki kanhró nỹtĩ ra ăjag tóg ãn panh ki kanhró nỹtĩnh mũ vę gé,” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Ti tỹ ag mỹ vęnh kãmén hã vę. Topę jo ãn kręm nĩ kỹ tóg ag mỹ vęnh kãmén mũ, ti tỹ jãnkamy vin jafã rã hã nĩn kỹ. Kỹ pã'i ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ag tỹ ti kamęg kỹ. Ti ter ke kurã vĩ jun ja tũ nĩ ver, hã kỹ ag tóg ti tỹ hę ri ke tũ nĩ ver.

Jesus tỹ hęn ra tĩg ke

²¹ Kỹ tóg ag mỹ kãmén mãn mũ. “Tĩg jé sóg ke mũ, kỹ ăjag tóg ãn ve sór ke mũ, hã ra ăjag tóg ãn venh ke tũ nĩ. ãn vęg tũ ki ăjag tóg kãgter ke mũ, kỹ ăjag tỹ Topę vĩ mranh ja ãn vĩ ăjag kãkã nĩ nĩ. Ăjag pi(jé) isỹ hęn ra tĩg ke mũ ãn ki kanhró nỹtĩ'. Isỹ hęn ra tĩg ke mũ ãn ki kagtĩg ăjag nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

²² Kỹ ag tóg jagnę mỹ: “ti mỹ hęn ri ke mũn vęsén sór mũ, hã kỹn mỹ: “ăjag pi(jé) isỹ hęn ra tĩg ke mũ ãn ki kanhró nỹtĩ,” he mũ?” he ag tóg, Jesus to.

²³ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “Ĕprã ke vĩ tỹ ăjag nỹtĩ,” he mũ. “Jãvo sóg tỹ kanhkã tá ke nĩ. Ga tag ki ke tỹ ăjag nỹtĩ, jãvo ãn pi(jé) tỹ ga tag ki ke nĩ'.

²⁴ Hã kỹ sóg ăjag mỹ: “kãgter jé ăjag tóg ke mũ, kỹ ăjag tỹ Topę vĩ mranh ja ãn vĩ ăjag kãkã nĩ nĩ,” he ja nĩ. Ha vé, ăjag tỹ ãn ki ge sór tũ nĩn kỹ tóg ăjag kãkã nĩnh ke mũ, ăjag tỹ Topę vĩ mranh ja ãn ti. “Û ãn vĩ tỹ ãn nĩ,” he ja ãn nĩ ăjag mỹ. Tag to: hỹ, hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ Kỹ ag tóg ti mỹ: “tỹ ă ù nĩ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg: “vãsỹ sóg ăjag mỹ tó huri, isỹ ăjag mré vęmén ven kỹ,” he mũ. “Ăjag mỹ sóg vęnh kãmén tĩgtĩ.

²⁶ Hã ra sóg ăjag mỹ tó kãn ja tũ nĩ ver, sỹ ăjag mỹ vĩ kónãn ke vĩ kã nĩ gé ver. Hã ra sóg ù tỹ ãn jęnęg mũ ãn vĩ hã tó tĩ, ti tỹ ãn mỹ tó ja kar ãn ti. Ki hã tóg tó tĩ, ù tỹ ãn jęnęg mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁷ Hã ra tóg ag tỹ to jykrén tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag mỹ ă panh tó mũ ra.

²⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Ăjag tỹ ka to isa kỹ, kỹ ăjag tóg ãn ki kanhrãn ke mũ,” he tóg. “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Kurã ãn kã ăjag tóg ki kanhró nỹtĩnh ke mũ, isỹ tỹ ùn ãn nĩ ti. ãn pi(jé) vęsóg ki nén ù to jykrén tĩ'. ãn panh tỹ ãn mỹ nén tó mũ ãn hã tó sóg tĩ. Hã ki kanhró ăjag nỹtĩnh ke mũ, kurã ãn kã, ăjag tỹ ka to isa kỹ.

²⁹ Kỹ ù tỹ ãn jęnęg mũ vĩ ãn mré nĩ nĩ. Ti mỹ nén há nĩ ãn hã han sóg tĩ, hã kỹ tóg ãn mré nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

30 Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ ùn e ag vĩ ti ki ge mũ, kurã ên kã.

Jesus tỹ êg tar han ke

31 Kỹ Jesus tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag kanhrãn mũ. “Inh vĩ tovãnh tũg nĩ,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg tỹ inh mré ke pẽ nỹtĩ.

32 Kỹ ãjag tóg Topẽ vĩ pẽ ki kanhró nỹtĩnh mũ. Topẽ vĩ pẽ ki kanhró tũgrĩn ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

33 Kỹ ag tóg ti mỹ: “Abraão krẽ'krẽ vĩ tỹ êg nỹtĩ,” he mũ. “Êg pi(jé) tỹ ù camarada nỹtĩ', ùri, vãsỹ ke gé. Ne to ke nẽ, hã vĩ: patrão kórég ve mãn ke tũ ãjag nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

34 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ,” he mũ. “Ãjag tỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ãjag tóg tỹ ti vĩ mranh jafã nỹtĩ, kỹ tóg êg tỹ ùn kórég tỹ patrão vég mũ ri ke nĩ.

35 Ti camarada ag pi(jé) ti ãn krẽm êmã nỹtĩgtĩ'. Ti kósin hã vĩ ti ãn krẽm nĩgtĩ jãvo.

36 Kỹ, Topẽ kósin tỹ ãjag tỹ Topẽ krẽ han kỹ ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ ha.

37 Abraão krẽ vĩ tỹ ãjag nỹtĩ. Ki kanhró inh nĩ. Hã ra ãjag tóg isén sór mũ, ãjag tỹ inh vĩ to há tũ nỹtĩn kỹ.

38 Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ. Inh jãvo ãjag tóg ãjag panh tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên hã tó tĩ,” he tóg, Jesus ti.

39 Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ, Abraão vĩ tỹ êg panh nĩ,” he mũ.

Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ tỹ Abraão krẽ nỹtĩn kỹ ti jykre han nĩ ge,” he mũ.

40 “Hã ra ãjag tóg isén sór mũ. ãjag mỹ sóg Topẽ vĩ pẽ tó ja nĩ, Topẽ tỹ inh mỹ nén tó mũ ên ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Abraão vĩ tag han ja tũ nĩ.

41 Vyrmỹ ãjag panh ù tũ hã han ãjag tóg tĩ,” he tóg.

Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “panh êg nỹtĩ, hã vĩ: Topẽ, he mũ. Êg pi(jé) panh tũ nỹtĩ’,” he ag tóg mũ.

42 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nỹtĩnh

mũ vễ,” he mũ. “Inh panh tá sóg kãtére, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pi(jé) vêsóg ki nén to jykren kỹ kãtére mũ'. Ti hã vĩ inh jẽnẽ.

43 Hã ra ãjag tóg inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩ. Mẽ sór tũ ãjag nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ.

44 Japo krẽ vĩ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén to jykren mũ ên han tĩ. Topẽ tỹ êprã ke ag han ên kã tóg ag kãgtén sór tũgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vễ, kỹ tóg ùri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pi(jé) ki hã tó tĩ'. Ki hã tó to ti kórég pẽ nĩ, Japo ti. Vẽnh ó vĩ tỹ ti tũ pẽ nĩ. Ón mẽ ti nĩgtĩ, vẽn ón né vễ. Ti hã vĩ tỹ ùn ón mũ ag panh kar nĩ.

45 Ti jãvo sóg ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nĩgtĩ.

46 Inh hỹ ne ki Topẽ vĩ mranh? Ha inh mỹ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ Topẽ vĩ pẽ tó tĩ. ãjag hẽ ri ken kỹ inh vĩ kri fi sór tũ nĩ?

47 Topẽ krẽ ag vĩ Topẽ vĩ mễg tĩ. ãjag pi(jé) inh vĩ jẽmẽ sór tĩ', ãjag tỹ tỹ Topẽ krẽ tũ nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ

48 Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “Samaria tá ke ri ke ã tóg nĩ, ã tỹ ki kagtĩg nĩn kỹ, kỹ ã jagrẽ kórég nĩ gé,” he mũ.

49 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh pi(jé) jagrẽ kórég nĩ’,” he mũ. “Inh panh to sóg: ùn mág vĩ tỹ ti nĩ, he tĩ. Hã ra ãjag tóg iso é he tĩ.

50 Inh pi(jé) vêsỹ ùn mág han sór mũ'. Û tỹ isỹ ùn mág han ke mũ vĩ nĩ nĩ, ên vĩ vẽn kar jykre tũgnỹm ke mũ.

51 Ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag tỹ inh vĩ kri fi kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

52 Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “jagrẽ kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Vãhã tóg ve há tĩ, ã jagrẽ kórég ti,” he ag tóg mũ ti mỹ. “Abraão vĩ ter, kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag kar vĩ kãgter. Hã ra ã tóg ón kỹ: “ãjag tỹ inh vĩ kri nĩm kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he mũ.

53 ã mỹ vêsỹ êg jóg'jóg ve tỹ Abraão kãfór han sór mũ', ã tỹ êg mỹ: kãgter

ke tũ ãjag nĩ, hen kÿ? Ter ja ti nĩ, Abraão ti, kÿ Topẽ vĩ tó tĩ ag kar vÿ kãgter kãn gé. Vēsÿ ãn mág han kÿ nĩ ve ã tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus mÿ, Judeu ag.

⁵⁴ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “isÿ vēsÿ ãn mág han kÿ sóg ón kÿ ke mũ ve nĩ,” he mũ. “Hã ra inh panh hã vÿ isÿ ãn mág han ke mũ, ãjag tÿ ù to: ãg jóg mág, he mũ ãn ti.

⁵⁵ Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nÿtĩ, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nĩ. Isÿ ãjag mÿ: “ti ki kagtĩg inh nĩ,” he mũ ra sóg ãjag ón tag ri ke han mũ vë, hã ra sóg ti ki kanhró nĩ, kÿ sóg ti vĩ ki króm tĩ gé.

⁵⁶ ãjag jóg jóg ve tÿ Abraão vÿ inh kurã ve sór ja nĩ, kÿ tóg kejën vé, kÿ tóg ti mÿ sér pẽ tĩ, ti tÿ inh kurã ve kÿ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁷ Kÿ Judeu ag tóg ti mÿ: “50 (ke) anos han tũ ã nĩ ver, hã ra ã tóg: “Abraão ve inh,” he mũ. Vĩ vënhmÿ han ã tóg,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

⁵⁸ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ki hã sóg ke mũ, hã kÿ sóg tó mũ, ha mẽ,” he mũ. “Abraão mur tũ ra sóg nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹ Kÿ ag tóg jũgũ mũ, ti tÿ vëso: “Topẽ ri ke inh nĩ,” hen kÿ. Hã kÿ ag tóg pó mãn kÿ ti pin sór mũ. Hã ra Jesus tóg Topẽ jo ãn kãtã kãkutẽ mũ sir, kÿ tóg tĩ mũ, vënh pëju jé.

9

Jesus tÿ ãn kyvó tÿ há' he

¹ Kejën Jesus tóg tĩg kÿ ãn kyvó vég mũ. Á mur mũn kã tóg kyvó nĩ sir.

² Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ti vég mũ gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ti han mũ fag hÿn Topẽ vĩ mranh’,” he mũ, “ha kÿ tóg kyvó nĩ,” he ag tóg. “Ti tÿ vësóg ki Topẽ vĩ mranh kÿn mÿ kyvó nĩ vó?” he ag tóg mũ.

³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ti tÿ Topẽ vĩ mranh to ke pijé’,” he mũ. “Ti han mũ fag tÿ Topẽ vĩ mranh to ke pijé’,” he tóg. “Topẽ tÿ vënh kar mÿ ã tÿ nén han sór mũ ãn ven sór vë, ti ki.

⁴ Isÿ ù tÿ inh jënëg mũ ãn tÿ inh mÿ nén tó mũ ãn han sór vë. Ver tóg inh mÿ kurã nĩ, sÿ rãnrãj jé. Kãnhmar tóg

kuty nÿnh mũ, kÿ ù tóg rãnrãj mãn ke tũ nĩ, iser ke kurã ãn kã,” he tóg.

⁵ “Ver sóg ãjag mré tĩg mũ, kÿ sóg ãjag mÿ jëngrë ri ke nĩ ver,” he tóg, Jesus ti.

⁶ Tag tó kar kÿ tóg sug mũ, ga kri, kÿ tóg óré sĩ han mũ. Óré ãn tÿ tóg ãn kyvó kanë to tĩn mũ.

⁷ Kÿ tóg ti mÿ: “ha tĩg, goj tÿ Siloé ki vënh kype jé,” he mũ. Goj tÿ Siloé to ke hã vÿ: “ù tÿ inh jënë ja,” he mũ, ãg vĩ ki. Kÿ tóg tĩ mũ, ãn kyvó ti. Kÿ tóg tá kãtĩg kÿ ãvãnh há han tĩ nĩ sir.

⁸ Ti tÿ ãvãnh há han kÿ tóg ti rã hã nÿtĩ kar ag mÿ e tĩ. Vënh kar vÿ ti ki kanhró nÿtĩ, vënh kar mÿ tóg: “inh mÿ nén ù nĩm,” he tĩ ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg, ag tÿ ti ãvãnh há tag ve kÿ (ag tóg) ti to: “ù tÿ ãg mÿ: inh mÿ nén ù nĩm, he tĩ ãn hã tũ mÿ?” he mũ.

⁹ Kÿ ag kãmĩ ù tóg: “ti hã vë,” he mũ. Hã ra ù ag tóg: “ãn ri ke nĩ ve ti nĩ, hã ra tóg ãg mÿ tÿ hã tũ nĩ,” he mũ gé. Hã ra tóg vëso: “inh hã vë,” he mũ.

¹⁰ Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ã hë ri ké, ã tÿ ãvãnh há' he jé?” he mũ.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ag tÿ ù to: Jesus, he mũ ãn vÿ óré han, kÿ tóg inh kanë to tĩn, kÿ tóg inh mÿ: “goj tÿ Siloé ra tĩg nĩ, tá vënh kupemni,” hé. Kÿ sóg vyr. Vënh kupe sóg, kÿ sóg ãvãnh há' he mũ sir,” he tóg, ãn kyvó ja ti.

¹² Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hë kã jë?” he mũ. Hã ra tóg ag mÿ: “ha'?” he mũ.

Fariseu ag tÿ ãn kyvó ja ki jëmë

¹³ Kÿ ag tóg Fariseu ag mÿ ti pére mũ mũ, ãn kyvó ja ãn ti.

¹⁴ Hã ra tóg tÿ vënhkãn ke kurã nĩ. ãn kã Jesus tóg óré han kÿ ti tÿ há' hé.

¹⁵ Kÿ Fariseu ag tóg ti ki jëmë sór mũ gé. “ã hë ri ké, ã tÿ ãvãnh há' he jé?” he ag tóg mũ gé. Kÿ tóg ag mÿ: “óré tÿ tóg inh kanë to tĩn, kÿ sóg vënh kupenhan vyr, kÿ sóg ãvãnh há' he mũ sir,” he mũ, ag mÿ, ãn kyvó ja ti.

¹⁶ Kÿ Fariseu ù ag tóg Jesus to: “Topẽ pi(jé) ti jënë’,” he mũ. “Vënhkãn ke kurã ki tóg vënhkãn vãnh nĩgtĩ, kÿ tóg kórég nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to, Fariseu ù ag. Hã ra ù ag tóg ti to: “hã

ra tóg nén ù há tävī han,” he mũ gé. “Ti kórég nĩ ran hỹn tag han ki kagtĩg nĩnh mũ vễ,” he ag tóg, Fariseu ù ag. Hã kỹ ag vễnh kãpãm kỹ nỹtĩ.

17 Kỹ ag tóg ùn kyvó ja ên ki jẽmẽ mãn mũ. “Ti mỹ tỹ ùn há nĩ, ùn kórég mỹ vó?” he ag tóg mũ. “Ã tỹ tóg há' hé mỹr,” he ag tóg.

Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ tóg tỹ Topẽ vĩ tó jafã nĩ,” he mũ, ùn kyvó ja ti.

18 Hã ra ag tóg ti vĩ kri nĩm sór tũ nĩ. “Ti mỹ kyvó ja nĩ vỹ?” he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti han mũ fag jé prẽr mũ.

19 Kỹ ag tóg fag mỹ: “ãjag kósin hã mỹ?” he mũ. “Ti mỹ ã mur mũn hã kã kyvó ja nĩ? Kỹn hỹn hẽ ri ké, ti tỹ ùri êvãnh há nĩn jé?” he ag tóg mũ, ti han mũ fag mỹ.

20 Kỹ fag tóg: “hỹ, êg kósin hã vễ,” he mũ. “Ã mur mũn hã kã tóg kyvó ja nĩ.

21 Hã ra tóg ùri êvãnh há nĩ. Hẽ ri ken kỹ? Ha? Û nỹ ti han'? Ha ti ki jẽmẽmnĩ. Sanh há ti nĩ ha. ãjag mỹ ti tónh mũ,” he fag tóg, ti han mũ fag.

22 Hã ra fag tóg pã'i ag kamẽg mũ, hã kỹ fag tóg: “ha ti ki jẽmẽmnĩ,” he mũ. Pã'i ag vỹ tag tó ja nĩ, Jesus to: “ãjag kãmĩ ù tỹ ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ êg ti kutẽm ke mũ,” he mũ, “ti tỹ tỹ êg mré ke tũ nĩ jé, ti tỹ êg mré vễnhmãn tũ nĩ jé, êg vễnh kanhrãn jafã krẽm,” he ja ag tóg nĩgtĩ.

23 Hã kỹ ùn kyvó ja ên han mũ fag vỹ Jesus to nén ù tó sór tũ nĩ, hã kỹ fag tóg pã'i ag mỹ: “sanh há ti nĩ ha, ãjag mỹ ti tónh mũ,” he mũ, fag kósin kyvó ja ên to.

24 Kỹ ag tóg ùn kyvó ja ên jé prẽr mãn mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ker ón hẽ', Topẽ vỹ ã vĩ mẽg mũ,” he mũ. “Û tỹ ã tỹ há' he mũ ên vỹ kórég nĩ, Topẽ vĩ mranh ti tĩ,” he ag tóg mũ ti mỹ.

25 Kỹ tóg: “mẽ',” he mũ. “Ti mỹ Topẽ vĩ mranh tĩ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ. Nén ù pir hã ki kanhró sóg nĩ. Kyvó inh vễ vễ, hã ra sóg êvãnh há nĩ ha,” he tóg, ùn kyvó ja ên ti.

26 Kỹ ag tóg ti mỹ: “ti hẽ ri ké, ã tỹ há' he jé?” he mãn mũ.

27 Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag mỹ inh hur tó, hã ra ãjag tóg mẽ sór tũ nĩ,” he mũ. “ãjag tỹ ne jé mẽ mãn sór nẽ? ãjag mỹ ti mré mũ sór mũ gé?” he tóg.

28 Kỹ ag tóg ti nyg mũ. “Ã hã vỹ tỹ ti mré ke nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo êg tóg tỹ Moisés mré ke nỹtĩ,” he ag tóg, pã'i ag, ùn kyvó ja ên mỹ.

29 “Topẽ vỹ Moisés mré vễmẽn ja nĩ, tag ki kanhró êg tóg nỹtĩ. Hã ra êg pi(jé) ên ki kanhró nỹtĩ'. Ti hỹn tỹ hẽ tá ke nĩ?” he ag tóg, pã'i ag.

30 Kỹ ùn kyvó ja ên tóg ag mỹ: “mẽ',” he mãn mũ. “ãjag mỹ ti ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ tỹ hẽ tá ke nĩn ki? Isỹ tóg há' hé mỹr, inh kanẽ tỹ.

31 Hã ra Topẽ tóg êg vĩ mẽg tũ nĩgtĩ, êg tỹ tỹ ti vĩ mranh jafã nỹtĩn kỹ. Û tỹ Topẽ kamẽg mũ ên vĩ hã mẽg ti tĩ. Û tỹ ti vĩ ki króm mũ ên vĩ hã mẽg ti tĩ, Topẽ ti.

32 Inh mur mũ kã inh kyvó nĩ ja nĩ. Û tỹ ge tỹ há' he mũ tag ve ja tũ inh nĩ ver. Hã ra tóg isỹ há' hé.

33 Ti tỹ Topẽ tá kãtĩg tũ ra tóg nén ù há han ki kagtĩg nĩ vễ,” he tóg, ùn kyvó ja ti, pã'i ag mỹ.

34 Hã ra ag tóg ti mỹ: “Topẽ vĩ mranh kỹ ã tóg mur, hã ra ã tóg êg kanhrãn sór mũ',” he mũ. Kỹ ag tóg ti kutẽm mũ, vễnh kanhrãn jafã krẽm.

Ûn kyvó to comparação

35 Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, ag tỹ ti kutẽm ja ti. Kỹ tóg ti venh tĩ mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ êprã ke fi kósin ên ki rã sór tũ?” he mũ.

36 Kỹ tóg Jesus mỹ: “kỹ ùn nẽ ge?” he mũ. “Sỹ ti ki rã sór vễ,” he tóg.

37 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ti ve ã huri,” he mũ. “Û tỹ ã mré vễmẽn jẽ mũ hã vỹ tỹ ti nĩ, inh hã vỹ tỹ ti nĩ,” he tóg.

38 Kỹ ùn kyvó ja tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã ki rã kỹ inh jẽ nĩ,” he tóg. Kỹ tóg ti krẽm mũg ke mũ, Jesus krẽm, ti mỹ: “Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he jé.

39 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ga tag ki sóg jun, sỹ vễnh kar jykre tugnỹm jé,” he mũ. “Ûn kyvó ag tỹ êvãnh há han jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso jykren há han ke to ken hã vễ. Kỹ sóg ù tỹ ve há han mũ

ag kyvó han ke mũ gé. Ag tỹ iso jykrén há han ki kagtĩg to ken há vễ,” he tóg, Jesus ti, ùn kyvó ja ẽn mỹ.

⁴⁰ Hã ra Fariseu ù ag tóg ti vĩ mẽg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ẽg mỹ kyvó nỹtĩ gé?” he mũ.

⁴¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ: kyvó ẽg nỹtĩ, ki kagtĩg ẽg nỹtĩ,” he mũ há ra Topê tóg ãjag to jũ tũ nĩ ver. Hã ra ãjag tóg vễso: “ẽvãnh há ẽg nỹtĩ, ki kanhró ẽg nỹtĩ,” he tĩ. Hã kỹ ãjag tỹ Topê vĩ mranh ja vĩ ãjag kãkã nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

10

Vẽnh mẽg tỹ carneiro to comparação

¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ vễnh kãmén mãn mũ. “Ki há sóg ke mũ, há kỹ sóg tó mũ,” he tóg. “Èg tỹ ẽg mẽg tỹ carneiro jy ró han kỹ ẽg tóg ti jãnkã ra rã tĩ. Jãvo ù tóg kejẽn ró to tãpny kỹ pãte rã sór tĩ. Ti tỹ carneiro péju sór vễ, há kỹ tóg ró to tãpny kỹ pãte rã sór mũ.

² Ti jãvo ù tỹ carneiro ki rĩr tĩ vĩ jãnkã ra rã mũ.

³ Jãnkã ki rĩr tĩ ẽn vĩ ti mỹ ró nón tĩ, jãnkã ti. Kỹ tóg carneiro jygji tó kãn mũ sir. Ti vĩ ki kanhró fag nỹtĩ, ti mẽg tỹ carneiro fag.

⁴ Kỹ tóg fag jo tĩ mũ, re ra. Kỹ tóg ã mẽg fag jé prẽr kãn mũ sir, kỹ fag tóg pa kãn mũ, ù tỹ carneiro ki rĩr tĩ ẽn mẽg fag. Kỹ tóg fag jo tĩ mũ, kỹ fag tóg ti nón mũ mũ sir, ti mẽg fag, fag tỹ ti vĩ ki kanhró nỹtĩn kỹ.

⁵ Fag pi(jé) ù nón mũnh ke mũ', fag tỹ ùn ki kagtĩg nón. ù jo fag vễnh pigjunh ke mũ, fag tỹ ùn ki kagtĩg ẽn jo. Fag pi(jé) ti vĩ ki kanhró nỹtĩ', há kỹ fag tóg ti jo vễnh pigjunh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁶ Jesus tỹ ag mỹ comparação han vễ. Ti mỹ ẽg tóg vễnh mẽg tỹ carneiro ri ke nỹtĩ, ẽg tỹ ti nón mũn kỹ. Hã ra Fariseu ag tóg ti vĩ to jykrén tũ nỹtĩ.

Vẽnh mẽg to comparación ù

⁷ Hã ra Jesus tóg ag mỹ kãmén mãn mũ. “Ki há sóg tó mũ, há kỹ sóg ke

mũ,” he tóg. “Carneiro jy ró jãnkã ri ke inh nĩ,” he tóg.

⁸ “Ù tỹ inh jo kãmũ ag vĩ tỹ carneiro pigju(g) tĩ ag nỹtĩ ja nĩgtĩ, ùn jũ (ka)mẽ ag nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã ra carneiro fag vĩ ag vĩ mẽ ja tũ nỹtĩ.

⁹ Inh há vĩ fag mỹ jãnkã ri ke nĩ. ù tỹ inh ki rã mũ vĩ kren ke mũ, kỹ tóg ti tỹ jãnkã ra rã ri ke nĩ. Kỹ tóg kãra rã tĩ, kar kỹ tóg kãkutẽ tĩ gé, ti tỹ vễjẽn ve kỹ.

¹⁰ Vễnh mẽg tỹ carneiro pigju(g) tĩ ẽn vĩ carneiro pigju há jé kãtĩ tĩ, fag kãgtén jé, fag kókén jé. Ti jãvo sóg fag ki rĩnrĩr há han há jé kãtĩg, fag tỹ jagtar tũ nỹtĩ jé, fag mỹ sér tĩ jé,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ “Ù tỹ carneiro ki rĩr tĩ ri ke inh nĩ gé, ùn tỹ ki rĩr há ri ke inh nĩ. ù tỹ carneiro ki rĩr há han mũ vĩ ã mẽg jagfy ter ke mũ, fag krenkren jé.

¹² Kỹ ù camarada vĩ tag ri ke tũ nĩgtĩ. Mĩg kamẽg jé tóg ke mũ, kỹ tóg mĩg ve kỹ vễnhvãg tĩnh ke mũ, ã patrão mẽg tovãnh kỹ, ti camarada ti. Kỹ mĩg vĩ fag kugmĩnh ke mũ, kỹ fag tóg vễnh kãpugpóv ke mũ gé, mĩg tugrĩn, carneiro fag. Ti camarada mẽg pi(jé)', ti patrão mẽg vễ, há kỹ tóg fag jy nĩgãnh há han tũ nĩ.

¹³ Mĩg ve kỹ tóg vễnh vãg tĩ mũ. Jãnkamy há to tóg rãnrãj jẽ nĩ, há kỹ tóg mĩg kamẽg mũ.

¹⁴ Ti jãvo sóg carneiro ki rĩr há han tĩ. Inh mẽg ki kanhró sóg nĩ, kỹ fag tóg inh ki kanhró nỹtĩ gé.

¹⁵ Ri ke ti nĩ gé, inh panh mré. Inh ki kanhró tóg nĩ, kỹ sóg ti ki kanhró nĩ gé. Kỹ sóg inh mẽg jagfy ter ke mũ.

¹⁶ Inh mẽg ù vĩ nỹtĩgtĩ gé ver, inh mẽg tỹ hẽ tá ke fag. ãjag povo kãmĩ ke pijé'. Ẽn jé prẽr jé sóg ke mũ gé, kỹ fag tóg inh mré kãmũnh ke mũ gé. Inh vĩ mẽ jé fag ke mũ gé. Inh mẽg tỹ tag ki fag mré ke vĩ tỹ fag nỹtĩnh mũ. Fag kar jy sóg ró pir han ke mũ, inh mẽg kar jy, kỹ sóg inh pir mỹ fag ki rĩr ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ “Inh panh vĩ iso há nĩ, isỹ inh mẽg jagfy ter ken kỹ, kar kỹ sóg rĩr mãn ke mũ.

18 Iser sór tũ ra ù pi(jé) isén ke mũ vê'. Hã ra sóg fag jagfytter sór mũ. Iser sór kÿ sóg ter ke mũ. Inh rÿr măn sór kÿ sóg rÿr măn ke mũ gé, iser kar kÿ. Inh panh tÿ inh mÿ nén tó mũn hã vê," he tóg, Jesus ti.

19 Judeu ag tÿ ti vĩ tag mẽ kÿ ag tóg vênh kãpãm kÿ nÿtĩ măn mũ gé.

20 Ûn e tóg ti to: "jagrê kórég ti nĩ, krĩ vênhmÿ ti nĩ, ti vĩ mẽ sór tũg nĩ," he mũ.

21 Hã ra ù ag tóg: "ũn pi(jé) ã jagrê kórég hã ra vênh vĩ há tó tĩ," he mũ. "Ûn kyvó tÿ há' he ki kagtĩg tóg nĩ gé, ùn jagrê kórég ti," he ag tóg mũ, Judeu ù ag, ù tÿ Jesus to há nÿtĩ ag.

Judeu ag tÿ Jesus tén măn sór

22 Kejên tóg Judeu ag tÿ festa há' ù tá krÿg mũ. Vãsÿ ù tÿ Judeu ag kato vãsãnsãn mũ ag vĩ Topê jo ãn kókén ja nĩgtĩ, hã ra Judeu ag tóg kejên ti ãn han măn. Ag tÿ ãn han măn to festa hã vê sir. Prÿg kar ki ag tóg festa ên han tĩ. Kusãg mũ ên kã ke ja vê, festa ên ti.

23 Hã ra Jesus tóg venh tĩg ja nĩ, kÿ tóg Topê jo ãn mĩ pasa ke tĩ nĩ, Salomão tÿ jãnkã ên tá.

24 Kÿ Judeu ag tóg ti venh kãmũ mũ, ag tÿ ón kÿ ti ki jëmê jé. "Ã hẽ ri ke kã êg mÿ vênh kãmén há han ke mũ?" he ag tóg mũ. "Ã mÿ tÿ Cristo nĩ? Topê tÿ êg mÿ ùn jênênh ke mũ ên mÿ tÿ ã nĩ? Ha êg mÿ tó há han," he ag tóg mũ, ón kÿ.

25 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: "ãjag mÿ sóg hur tó, hã ra ãjag tóg kri nĩm sór tũ nĩ," he mũ. "Milagre hyn han sóg tĩ gé, inh panh tÿ inh mÿ nén tó ja ên. Ên ve kÿ ãjag tóg inh ki kanhró nÿtĩnh mũ vê.

26 Hã ra ãjag tóg kri fi sór tũ nÿtĩ. ãjag pi(jé) inh mẽg tÿ carneiro ri ke nÿtĩ', hã kÿ ãjag tóg kri nĩm sór tũ nÿtĩ.

27 Inh mẽg fag vĩ inh vĩ mẽg tĩ, fag ki kanhró sóg nĩ, hã kÿ fag tóg inh mré mũgtĩ.

28 Fag jagfyt sóg ter ke mũ, kÿ fag tóg kãgter ke tũ nĩ. Mĩg vĩ fag kugmĩnh ke tũ pẽ nĩ gé, isÿ fag jy nĩgãn kÿ.

29 Inh panh tÿ inh mÿ fag vin mũn hã vê, inh mẽg fag. Hã ra tóg vênh kar kãfór nĩ, inh panh ti. Kÿ ù pi(jé) inh panh tũ ag péju(g) tĩ', ti tÿ tÿ vênh kar kri ke nĩn kÿ.

30 Inh panh mré sóg tÿ ùn pir nĩ," he tóg, Jesus ti.

31 Ag tÿ ti vĩ tag mẽ kÿ ag tóg pó tÿ hẽn ri ke mäg mũ sir, Judeu ag, ag tÿ tÿ ti pin kÿ ti tén jé.

32 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: "nén ù há hã hyn han ja inh nĩ," he mũ. "Inh panh tÿ inh mÿ: "tag han ra," he ja ên hã han inh tĩ. Sÿ nén han ja tÿ hẽ nÿ hÿn ãjag mÿ kórég nĩ', hã kÿ ãjag tóg isén sór mũ?" he tóg.

33 Hã ra ag tóg ti mÿ: "êg pi(jé) nén ù há to ã tén sór mũ'," he mũ. "Êprã ke vĩ tÿ ã nĩ, êg mré ke vĩ tÿ ã nĩ, hã ra ã tóg vêso: "Topê kósın vĩ tÿ inh nĩ," he mũ. "Ã tÿ Topê to vĩ kónãn hã vê. Tag to êg tóg ã tén ke mũ, pó tÿ ã pin kÿ," he ag tóg mũ, Judeu ag.

34 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki tag vĩ rán kÿ nĩ, ha mẽ," he mũ. "Topê vĩ êprã ke ag to: "Topê ri ke ãjag nÿtĩ," he tĩ," he tóg, Topê vĩ rá ki.

35 Kÿ tóg ù tÿ ti vĩ mẽg mũ ên ag mÿ: "Topê ri ke ãjag nÿtĩ," he ja nĩ, Topê ti. Hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ, Topê ti.

36 Hã kÿ tóg vênhmÿ tũ nĩ gé, sÿ ãjag mÿ: Topê kósın vĩ tÿ inh nĩ, hen kÿ. Inh panh vĩ inh kuprêg, kÿ tóg inh jênê gé, isÿ ãjag tá jun jé. Topê to vĩ kónãn pijé', sÿ nén tó mũ tag tĩ.

37 Isÿ inh panh vĩ ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vê, ãjag tÿ inh vĩ kri nĩm sór tũ nÿtĩ ti.

38 Hã ra sóg ti vĩ ki króm tĩ. Kÿ inh vĩ tÿ ãjag mÿ kórég nĩn kÿ isÿ milagre hyn han mũ ên vemnĩ. Isÿ milagre hyn han mũ ki tóg ve há tĩ, isÿ inh panh ri ke nĩ ti, kÿ inh panh vĩ inh ri ke nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

39 Kÿ ag tóg ti vĩ to ti se sór măn mũ sir, hã ra tóg kren măn mũ gé.

40 Kÿ tóg vênh péju kÿ tĩ mũ, goj tÿ Jordão mãra, Jesus ti. João vĩ ên tá vênh kar kygpég jẽ ja nĩgtĩ, ti tÿ ag

kygpe vén kÿ. Ēn ra tóg tĩ mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá nĩ nĩ, ã mré mũ tĩ ag mré.

⁴¹ Kÿ ù tÿ hēn ri ke ag vÿ tá ti venh kãmũ mũ. Jesus to ag tóg jagnē mÿ: “ha vé, João vÿ milagre han ja tũ nĩ,” he mũ. “Hã ra tóg Jesus kãmén. Tó há han ja tóg nĩ, João ti. Ki hã tóg tó ja nĩ, ti tÿ ěg mÿ Jesus to nén tó mũ ti,” he ag tóg.

⁴² Kÿ tá ù tÿ hēn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

11

Lázaro ter

¹ Kejēn ù tÿ Jesus to há ù tóg kaga nÿ nĩ, cidade tÿ Betânia tá. Ûn kaga ěn jÿjÿn hã vÿ: Lázaro, he mũ. Ti ve fi vÿ tÿ Maria fi nĩ, Marta fi ke gé. Betânia tá fag ěmã nÿtĩ gé.

² Maria ěn fi vÿ kar kÿ kejēn Jesus pēn kri nén ger há kujē, kÿ fi tóg fi gānh tÿ ti pēn kykũg mũ gé. Ēn fi mré pafa mũ vÿ kaga nÿ.

³ Kÿ ti ve fag vÿ Jesus mÿ vēnh vĩ jēnēg mũ. Ti mÿ fag tóg: “ã tÿ ù to há nĩ ěn vÿ kaga nÿ,” he mũ.

⁴ Kÿ Jesus tóg mēg mũ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “ti pi(jé) vēnh kaga tag to ter ke mũ!” he mũ. “Topē vÿ tÿ ùn mág nĩ. Tag vÿ vēnh ven ke mũ, ti kaga tugrĩn. Kÿ Topē kósin vÿ tÿ ùn mág nĩ gé. Tag vÿ vēnh ven ke mũ gé, ti kaga tugnĩn,” he tóg, Jesus ti.

⁵ Jesus vÿ Marta fi to há tãvĩ nĩ, fi jãvy fi to ke gé, Lázaro to ke gé.

⁶ Hã ra Jesus tóg, ti tÿ Lázaro kaga mēg mũ ra (tóg ver) ti venh tĩ tũ nĩ. Ā tÿ hē tá nĩ ěn tá tóg ver kurã régre han.

⁷ Tag pãte tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “mũ nÿ, ga tÿ Judéia ra,” he mũ.

⁸ Kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ēg tÿ Judéia tá nÿtĩn kÿ Judeu ag tóg ã pin sór ja nĩ, pó tÿ. Ra tĩ tũg nĩ,” he ag tóg ti mÿ.

⁹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ comparação han mũ, ti ter ke kurã jun ja tũ to. “Kurã pir vÿ tÿ 12 (ke) hora ke nĩ,” he tóg. “Ēg tÿ kurã ěn ki hēn ra mũn kÿ ěg tóg krĩm kenh ke tũ nĩ, ěg tÿ kurã ve há han kÿ.

¹⁰ Ēg tÿ hã ra kuty ra hēn ra mũn kÿ ěg tóg krĩm ke tĩ, ěg tÿ kuty ki nén ù vég tũ nĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ ěg to há nĩ ěn, Lázaro ěn vÿ nÿr nÿ,” he mũ. “Isÿ ti tÿ mrin ke han tĩg ke nē ha,” he tóg.

¹² Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti nÿr nÿn kÿn kren ke mũ,” he mũ.

¹³ Hã ra Jesus tóg ti ter ja tó ja nĩ. Jó ag tóg: “ti nÿr vē, ti vēnhkán vē,” he mũ, ag tÿ ti vĩ mēn kÿ.

¹⁴ Kÿ Jesus tóg jamã hár(a) ag mÿ kãmén mũ. “Lázaro vÿ ter huri,” he tóg.

¹⁵ “Ājag tugrĩn tóg inh mÿ sér tĩ, isÿ ti ter ve ja tũ nĩn kÿ. Ājag tÿ isÿ nén han mũ ven kÿ Ājag tóg inh ki ge há han ke mũ. Mũ jé ha, ti ve jé,” he tóg.

¹⁶ Kÿ Tomé he mũ ěn, ag tÿ ù to: “ùn vēgnig mũ,” he tĩ ěn vÿ ti mré mũ tĩ ag mÿ: “mũ jé ha, ti mré, ěg tÿ ti mré kãgter jé,” he mũ. Kÿ ag tóg mũ mũ sir.

Jesus tÿ vēnh kar rĩnrĩr han ke

¹⁷ Kÿ ag tóg Betânia tá junjun mũ. Hã ra Lázaro vÿ vēnh kej tá nÿ nĩ. Kurã tÿ 4 (ke) vē sir, ag tÿ vēnh kej tá ti fón ja kri.

¹⁸ Hã ra ag tóg Jerusalém kakó ki nÿtĩ, 3 quilômetros hÿn, ěmã tÿ Betânia ki.

¹⁹ Kÿ Judeu tÿ hēn ri ke fag vÿ Marta fi venh kãmũ ja nĩ, Maria fi ke gé, fag mré vēser kri fÿ jé.

²⁰ Kÿ Marta fi tóg mēg mũ, Jesus kãtĩg ti. Kÿ fi tóg tim ke kÿ ti venh tĩ mũ. Hã ra Maria fi tóg ã ĩn krēm nĩ nĩ.

²¹ Kÿ Marta fi tóg Jesus kato tē mũ. “Senhor,” he fi tóg. “Ā tÿ kãnĩ ra ti ter ke tũ nĩ vē,” he fi tóg.

²² “Hã ra sóg ã ki kanhró nĩ. Ā tÿ Topē mÿ nén ù to vĩn kÿ tóg ã mÿ nĩm ke mũ, Topē ti,” he fi tóg, Marta fi, Jesus mÿ.

²³ Kÿ tóg fi mÿ: “ã mré ke vÿ rĩr mãn ke mũ,” he mũ.

²⁴ “Hÿ,” he fi tóg. “Vēnh kar rĩnrĩr mãn ken kÿ tóg rĩr mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã tÿ ěgno ki ke vē,” he fi tóg.

²⁵ Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “inh hã vÿ vēnh kar rĩnrĩr mãn han tĩ,” he mũ.

“Vēnh kar rīnrīn mū vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Ũ tỹ inh ki rã mū ěn vỹ rĩr ke mū, ti ter kỹ nỹ (hã) ra.

26 Kỹ ũn rĩr jẽ tóg, ti tỹ inh ki rã kỹ (tóg) ter mǎn ke tũ pẽ nĩ. “Ă mỹ inh vỹ tag kri fig mũ’?” he tóg, Jesus ti.

27 “Hỹ,” he fi tóg. “Cristo vỹ tỹ ă nĩ, Topẽ kósın ti, ũ tỹ ga kri jun ke mū ěn ti. Tag vỹ inh mỹ tỹ hã nĩ,” he fi tóg, Jesus ti mỹ.

28 Kỹ fi tóg tĩ mū, fi jãvy fi jé prěr jé, Maria fi.

Jesus fỹ

Kỹ Marta fi tóg Maria fi tá jun kỹ fi mỹ: “ĕg Senhor vỹ jun, kỹ tóg ă ve sór mū,” he mū.

29 Fi tỹ tag mẽ kỹ fi tóg tim ke kỹ tĩ mū, Jesus ve jé.

30 Hã ra tóg ěmă ěn ra rã ja tũ nĩ ver. Ver tóg tá nĩ nĩ, Marta fi tỹ hẽ tá ti mré vēmén ja ěn tá.

31 Kỹ Judeu fag vỹ vég mū, Maria fi tỹ tim ke kỹ tĩg mū ti. Fi mré kygfỹ jé fag kāmū ja nĩ, Judeu fag. Fag tỹ fi tĩg ve kỹ fag tóg fi nón kāmū mū gé. “Fi hỹn ti kej ra tĩg sór mū, tá fỹ jé,” he fag tóg mū, hã kỹ fag tóg fi nón kāmū mū.

32 Kỹ Maria fi tóg Jesus tá jun mū. Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg ti pěn krēm mũg ke mū. Ti mỹ fi tóg: “Senhor,” he mū. “Ă tỹ kǎnĩ ra ti ter ke tũ nĩ vỹ,” he fi tóg mū gé.

33 Kỹ Jesus tóg fi fỹ mū vég mū, kỹ tóg Judeu tỹ hěn ri ke fag vég mū gé, fi nón kāmū mū fag. Kỹ tóg ti mỹ e tâvĩ tĩ.

34 “Ti hẽ kǎ nỹ?” he tóg mū sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “mũ nỹ, ti ve jé,” he mū.

35 Kỹ Jesus tóg fỹ mū.

36 Kỹ Judeu ag tóg: “ha vé,” he mū. “Ti to há tâvĩ tóg nĩ, hã kỹ tóg fỹ mū,” he ag tóg.

37 Hã ra ag kāmĩ ũ tóg: “ti tỹ há’ he ja tũ tóg nĩ,” he mū. “Ũn kyvó kaně tỹ há’ he ja tóg nĩ, ti tỹ hẽ ri ken kỹ ti tỹ há’ he ja tũ nĩ nẽ, ti ter tũ nĩ jé? Ti mỹ tỹ hẽ ri ke tũ nĩ vỹ, ti kaga tỹ’?” he ag tóg, Jesus to.

Jesus tỹ Lázaro rĩn mǎn

38 Kỹ tóg Jesus mỹ e tâvĩ tĩ. Kỹ tóg ti tỹ vēnh kej kỹ nỹ ěn ra tĩ mū. Hã ra ti kej vỹ tỹ pǎró nor nĩ, kỹ tóg pó mág tỹ nĩfénh kỹ nĩ, ti kej nor ti.

39 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ha pó tag kunũ,” he mū. Kỹ Marta fi, ũn ter kỹ nỹ ěn ve fi vỹ ti mỹ: “Senhor,” he mū. “Ti hỹn ger nỹ ha. Kură tỹ 4 (ke) vỹ ha, ĕg tỹ ti fón ja kri,” he fi tóg mū.

40 Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “ă mỹ sóg: ă tỹ inh ki rã há han kỹ ă tóg venh ke mū, Topẽ tỹ tỹ ũn mág nĩ ti, he ja nĩ,” he mū.

41 Kỹ ag tóg pó ěn kunũg mū.

Kỹ Jesus tóg kanhkă ki ěvǎnh mū. Kỹ tóg: “panh’,” he mū. “Inh mỹ tóg há tĩ. Inh vỹ tag jēmĕg ă tóg mū.

42 Jēmĕg ă tóg tĩ, inh vỹ ti, hã kỹ ă tóg sỹ ă mỹ vỹ tag jēmĕg mū gé. Hã ra sóg jamă hár(a) ă mré vỹ mū, ũ tỹ ki nỹtĩ kar fag tỹ inh vỹ mẽ jé, fag tỹ inh ki ge jé, fag tỹ iso: “Topẽ tỹ ti jĕnĕ vỹ,” he jé,” he tóg, Jesus ti.

43 Tag tó kar kỹ tóg jamă hár(a) prěr mū. “!..Lázaro, kuneg..!” he tóg.

44 Kỹ ũn ter ja ěn tóg kǎtĩg mū sir, ă kej kǎki tóg kǎkutĕ mū sir, mỹr, ha mẽ. Ti pěn vỹ sigse kỹ nỹtĩ, ti nĩgé ke gé, kỹ ti kakă vỹ pǎg kỹ nĩ gé. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ha ti kava,” he mū, “ti tĩg jé,” he tóg. Kỹ ag tóg ti kyvǎn kǎn mū sir.

45 Kỹ ũ tỹ Maria fi mré kygfỹ jé kāmū tỹ hěn ri ke fag vỹ Jesus ki ge mū sir, fag tỹ Jesus tỹ ti rĩn mǎn mū ěn ven kỹ.

46 Hã ra ũ ag tóg Fariseu ag mỹ tónh mū mū, Jesus tỹ ti rĩn mǎn ja ti.

Ag tỹ Jesus tén ke to jykrén

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

47 Kỹ Fariseu ag tóg mĕg mū, Jesus tỹ Lázaro rĩn mǎn ja ti. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ’i ag vỹ mẽ kǎn mū gé. Kỹ ag tóg vēnh jyvĕn tĩ kar ag jé prěr mū. “ĕg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh ke mū?” he ag tóg mū, Jesus to. “Milagre tỹ hěn ri ke hyn han tóg tĩ.

48 ĕg tỹ ti kato vǎsǎn tũ nĩn kỹ tóg ĕg mỹ vēnh kar tỹ ti ki genh ha mẽ tĩ. Kỹ ĕg fóg tỹ Romano ag vỹ ĕg kato vǎsǎnsǎn ke mū. Topẽ jo ĩn kókén jé ag tóg ke mū, kỹ ag tóg ĕg kǎgtén kǎn

ke mũ gé, ãg fóg tỹ Romano ag, ha vemní," he ag tóg, vãnh jyvẽn tĩ ag.

⁴⁹ Kĩ pã'i ag kãmĩ ù vỹ tỹ Caifás nĩ. Prỹg ãn kã tóg tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, Caifás ti. ãn vỹ tóg ag mỹ: "to jykrén há han tũ ãjag nỹtĩ," he mũ.

⁵⁰ "Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ûn pir ter ke tóg kórég nĩ, hã ra tóg povo kãgter kãn kórég jakrẽm nĩ. Kĩ ti hỹn ãg povo jagfy ter ke mũ, Jesus ti," he tóg, Caifás ti.

⁵¹ Hã ra tóg vėsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ. Prỹg ãn ki tóg tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, hã kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti krĩn ja nĩ, ti tỹ Jesus to: "ãg povo jagfy tóg ter ke mũ," he jé, Caifás ti.

⁵² Hã ra Judeu ag tãvĩ jagfy ke pijé'. Topẽ krẽ kar jagfy ke ja vễ. Ti tỹ vãnh kar tỹ ùn pir han sór ja vễ, Jesus ti, hã jé tóg ãg jagfy ter ja nĩ, ù tỹ povo kar kãmĩ ti ki genh ke mũ ag kar jagfy.

⁵³ Pã'i ag tỹ tỹ vēmén kar kỹ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir.

⁵⁴ Hã kỹ Jesus tóg vãnh péju kỹ tĩ mũ, ga kórég ra, ãmã tỹ Efraim ra. Judeu ag mĩ tóg tĩg mãn tũ nĩ sir. Efraim hã tá tóg nĩ nĩ ver, kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ ti mré tá nỹtĩ gé.

⁵⁵ Hã ra Judeu ag tỹ festa tỹ Páscoa há ù vỹ kakó tĩ ha. Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg Jerusalém ra mũ mũ, Páscoa ãn ve jé. To hã ag tóg ra mũ mũ, vãnh jãnhkrigkrig jé, Judeu ag jykre ki.

⁵⁶ Tá ag tóg Jesus jãvãnh mũ, Topẽ jo ãn tá nỹtĩ kỹ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: "ti ã mỹ hỹn hẽ ri ke mũ?" he mũ. "Ti mỹ hỹn festa to kãtĩg ke mũ vỹ?" he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ.

⁵⁷ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ vãnh kar mỹ vãnh vĩ jẽnẽ ja nĩgtĩ, Fariseu ag mré hã. "Ãjag tỹ ti ve kỹ ãg mỹ tónh kãmũmĩ," he ja ag tóg nĩ, vãnh kar mỹ. Ag tỹ ti se sór vễ, hã kỹ ag tóg ke mũ.

12

Betânia tá (Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Festa tỹ Páscoa to hã ke vễ sir, kurã tỹ 6 (ke) vỹ jun nỹ ha. Kỹ Jesus tóg

Betânia ra tĩg mãn mũ, Lázaro jamã ra, ùn rĩr mãn mũ ãn jamã ra.

² Tá fag tóg Jesus mỹ festa han mũ. Kỹ Marta fi tóg vễjẽn ki rĩr mũ. Lázaro vỹ Jesus mré nĩ nĩ, mesa to.

³ Kỹ Maria fi tóg nẽn ger há ma kãtĩ mũ, garrafa fór, ùn kaja e. ãn tỹ fi tóg Jesus pẽn kri kujẽg mũ, kỹ fi tóg ã gãnh tỹ kykũg mũ, ti pẽn ti. Kỹ ger há ãn tóg ãn kar ãn kri rũm ke mũ.

⁴ Kỹ tóg Judas Iscariotes mỹ e tĩ, ù tỹ Jesus mré mũ ãn ag kã ù tag mỹ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke mũ tag mỹ. Fi tỹ ger há tỹ ti pẽn to tĩn kỹ tóg ti mỹ e tĩ, kỹ tóg fi to:

⁵ "fi tỹ ger há ãn fón ke vễ vễ, jãnkamy tỹ hẽn ri ke to," he mũ. "Fi tỹ ùn jagãgtar ag mỹ jãnkamy ãn kã vãnh kãpópãm jé vễ vễ," he tóg mũ, Judas ti.

⁶ Hã ra tóg tag tó, ti tỹ Jesus mỹ jãnkamy ki rĩr kỹ. Hã ra tóg ti jãnkamy péju(g) tĩ. Hã kỹ tóg fi to tag tó ja nĩ, Judas ti. Ti tỹ ùn jagãgtar ag to jykrén ja pijé'. Ti tỹ jãnkamy ãn mãn sór ja vễ.

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "fi to vĩ tũg," he mũ. "Fi tỹ nẽn ger há ãn nĩm han ja vễ, fi tỹ iser jé ãnh kri kujẽn jé, isỹ ãnh kej kãkã nỹ jé. Ki hã fi tóg han ja nĩ.

⁸ Ûn jagãgtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩ, tũ' henh ke tũ ag tóg nỹtĩ. Ag jãvo sóg kãnhmar ãjag mré nĩ mãn ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Lázaro tén sór

⁹ Kỹ Judeu tỹ hẽn ri ke ag vỹ mẽg mũ, Jesus tỹ Betânia tá nĩ ti, kỹ ag tóg ti venh kãmũ mũ. Hã ra ag tóg Lázaro ve sór mũ gé, ùn rĩr mãn mũ ãn ti.

¹⁰ Pã'i ag tóg Lázaro tén sór mũ gé sir.

¹¹ Judeu tỹ hẽn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ, ti tỹ Lázaro rĩn mãn ja tugrĩn, hã kỹ ag tóg Lázaro tén sór mũ.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Tỹ vaj kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩ mũ. Kỹ ùn e ag tóg Jesus tỹ Jerusalém ra tĩ mẽg mũ sir, ù tỹ festa venh kãmũ mũ ãn ag.

¹³ Kỹ ag tóg ti ve jé kãpa mũ, Jerusalém tá. Tãnh féj génh kỹ ag tóg ti

venh kãmũ mũ. Kÿ ag tóg: “!.Viva..!” he mũ. “!..Sér tóg tĩ ãg mÿ..! !..Ëg jóg mág vÿ ti jẽnẽ..! !..Israel kri pã'i mág pẽ vẽ..!” he ag tóg, prẽnprêr kÿ.

¹⁴ Hã ra Jesus vÿ burrico sĩ ve ja nĩ, kÿ tóg kri nĩ kÿ Jerusalém ra tĩ mũ. Hã ra tóg rán kÿ nĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki, ti tÿ burrico sĩ kri tĩg ke ti, ha mẽ:

¹⁵ “kamẽg tũg nĩ, Sião tá ke kar’,” he tóg. “Ájag pã'i mág vÿ ùri jun ke mũ ha. Burrico sĩ kri tóg jun ke mũ ha,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki, Jesus to.

¹⁶ Kurã ên kã ag tóg ti rá tag to jykrén ja tũ nĩ ver, Jesus mré mũ tĩ ag. Jesus tÿ kanhkã ra vÿn ke kar kÿ ag tóg kejẽn to jykrén mũ ha, ti to rán kÿ nĩ ên to, hã ra tóg ge ja nĩ.

¹⁷ Û tÿ Jesus mÿ prẽnprêr mũ ag kãmĩ ù ag tóg Lázaro ve ja nĩ, Jesus tÿ ti rĩn mãn kÿ. Lázaro tÿ vẽn ke kãkã nÿ ra Jesus tóg ti jé prêr kÿ ti rĩn mãn ja nĩ. Û tÿ tag vég mũ ên ag vÿ jagnẽ mÿ kãmén mũ sir.

¹⁸ Hã kÿ ùn e ên ag tóg Jesus kato pêtẽ mũ, ti tÿ jun ke kÿ. Û ter kÿ nÿ rĩn mãn ên ve ja tũ ag tóg nÿtĩ, kÿ tóg ag mÿ e tĩ.

¹⁹ Kÿ Fariseu ag tóg jagnẽ mÿ: “ha vé, ag pi(jé) ãg vĩ jẽmẽ sór mũ’,” he mũ. “Ti hã mré ag tóg mũ mũ,” he ag tóg, ti to jũgũ kÿ, pã'i ag.

Fóg tÿ Grego ag tÿ Jesus ve sór

²⁰ Festa venh kãmũ mũ ag vÿ e nÿtĩ. Ag kãmĩ ù vÿ tÿ ga tÿ Grécia tá ke nÿtĩ gé.

²¹ Ên ag vÿ Jesus ve sór mũ. Hã kÿ ag tóg Filipe mré vĩ mũ. Ga tÿ Galiléia tá êmã tÿ Betsaida tá ke vÿ tÿ ti nĩ, Filipe ti. Kÿ fóg tÿ Grego ên ag tóg Filipe mÿ: “ãg tÿ Jesus venh há tóg tĩ,” he mũ.

²² Kÿ Filipe tóg André mÿ tónh tĩ mũ, kÿ ag tóg Jesus mÿ tónh mũ mũ, Filipe ti, André ti ke gé.

²³ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “inh kurã vÿ hur jun,” he mũ. “Topẽ vÿ isÿ ùn mág han ke mũ ha. Tÿ sóg êprã ke fi kósín nĩ,” he tóg.

²⁴ “Ki hã sóg ájag mÿ tó mũ, hã kÿ sóg tó mũ. Isén jé ag tóg ke mũ, ùn e ag tÿ isugrĩn rĩnrĩr nÿtĩ jé. Ëg tÿ nén ù

fy krãn ri ke ti nĩ. Ti péju(g) ãg tóg tĩ, ga ki, kÿ tóg vag tĩ, nén ù fy fár ti. Hã ra ti fy ên tóg rĩr mãn kÿ mur mũ, kÿ tóg mog kÿ kanẽ e han mũ. Ëg tÿ ti krãn tũ nĩ ra tóg kanẽn ke tũ nĩ vẽ.

²⁵ Ên ri ke tóg nĩ, ãg mré hã. Ëg hã vÿ tÿ nén ù fy ri ke nÿtĩ gé. Ëg tÿ ãg jykre si tovãnh kÿ ãg tóg ãg rĩr krÿg ja tũ ên venh ke mũ. Jávo ãg tÿ ãg jykre si tovãnh pẽ han tũ nĩn kÿ ãg rĩnrĩr ke ên tóg krÿ' he mũ sir. Kÿ ãg kanhkã tá vég tũ nĩ sir.

²⁶ Ájag tÿ inh rãnrãj han sór kÿ inh ri ke han nĩ, kÿ ájag tóg tÿ inh mré ke nÿtĩnh mũ, kÿ ájag tóg inh mré kanhkã tá nÿtĩnh ke mũ gé, ájag tÿ inh rãnrãj han kÿ. Kÿ inh panh vÿ ájag tÿ ùn mág han ke mũ gé, inh ri ke han jé tóg ke mũ, ájag tÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ã ter ke tó

²⁷ “Ûri tóg inh mÿ e tĩ,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mÿ: “inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé,” he sór tũ nĩ. Inh vêsÿrénh hã jé sóg kãtĩg, ti tÿ inh mÿ jagy pẽ (hã) ra.

²⁸ Tag tó jé sóg ke mũ, inh panh mÿ, hã vÿ: “vẽn kar mÿ ven nĩ, ã tÿ tÿ ùn mág nĩ tag ti,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ti tÿ tag tó kÿ vãhã Topẽ tóg ti mÿ vĩ mũ, kanhkã tá nĩ kÿ. Kÿ tóg jamã hár(a) ti mÿ: “ag mÿ sóg ven huri,” he mũ. “Hã ra sóg ag mÿ ven mãn ke mũ gé, isÿ tÿ ùn mág nĩ ti,” he tóg, Topẽ ti. Kanhkã tá nĩg kÿ tóg ti mÿ tó mũ.

²⁹ Kÿ ùn e ag tóg mẽg mũ, Topẽ vĩ ti, ag tÿ êprã nÿtĩ ra. Kÿ ag tóg ti vĩ to: “ta tÿ tÿrÿrÿ he hÿn,” he mũ. Ag tÿ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ ag tóg Topẽ vĩ to: “ta hÿn,” he mũ. Hã ra ù ag tóg: “Topẽ tÿ jẽnẽ jafã ù hÿn ti mré vēmén,” he mũ gé, ag tÿ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ.

³⁰ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “Topẽ pi(jé) isugrĩn vĩ ja nĩ’,” he mũ. “Ájag tugnĩn ke ja vẽ,” he tóg.

³¹⁻³² “Hã kÿ ájag tóg ka to isanh ke mũ, kynhmÿ. Topẽ tÿ êprã ke ag jykre to: “kórég ti nĩ,” he vẽ, ti tÿ tag ki ùn mág tÿ Japo he mũ ên to: ti kutẽ jé, he vẽ, hã kÿ ag tóg cruz to isãg mũ. Ên kã

vênh kar ag vỹ inh ki genh ke mũ, isỹ ag krĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³³ Tag tóg tóg, ã mré mũ tĩ ag mỹ, ã ter ke kãmén kỹ, ag tỹ cruz to ti sanh ke ti.

³⁴ Kỹ vênh kar ag tóg ti mỹ: “hã ra ag tóg êg mỹ: “Cristo vỹ ter ke tũ nĩ,” he tĩ. Topê vĩ ki ti nễji rán kỹ nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo ã tóg êg mỹ: êprã ke fi kósín ên tỹ ag tóg cruz to ti sanh ke mũ, kynhmỹ, he mũ. Ủ to ke nễ, hỹn, êprã ke fi kósín ên?” he ag tóg, Jesus mỹ.

³⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ver sóg ãjag mré nĩ nĩ, sỹ ãjag mỹ kurã han jé,” he mũ. “Kurã ki inh japry jagma mũmnĩ. Kãnhmar ti kuty nĩnh mũ. ãjag tỹ kuty ra inh jamĩn jagma mũ sór mũ ra ãjag tóg vãgfor mũnh ke mũ.

³⁶ Isỹ ver ãjag mré nĩn kỹ inh ki ge sórnmĩ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ jé. Kỹ ãjag tóg kurã ki nỹtĩ, isỹ tỹ jẽngrẽ ri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ã tỹ tag tóg kar kỹ tóg tĩ mũ, ag ré kỹ. Vênh pēju kỹ tóg tĩ mũ.

Judeu ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

³⁷ Jesus vỹ ag rĩnve nén tỹ hẽn ri ke hyn han ja nĩgtĩ, êg tỹ nén han vãnh tỹ hẽn ri ke, milagre tỹ hẽn ri ke, hã ra ag tóg ti ki ge sór tũ nĩgtĩ.

³⁸ Hã ra Isaías vỹ tag rán ja nĩ gé. “Êg jóg mág,” he ja tóg nĩ. “Isỹ ag mỹ ã kãmén mũ ra ag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nỹtĩ,” he ja tóg nĩ. “Ag tỹ ã tỹ nén han mũ ên vэг mũ ra ag tóg: “Topê jykre vỹ tar nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nĩgtĩ, Jesus tỹ ag mỹ Topê vĩ tón kỹ, ti tỹ ag mỹ milagre hyn han kỹ.

³⁹⁻⁴⁰ Kỹ Isaías vỹ ag to tag tóg gé, ha mẽ. “Topê vỹ ag kyvó han, nĩgrẽg kutu, hã kỹ ag tóg mэг tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg to jykren sór tũ nĩgtĩ gé, kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ gé, Isaías ti, ti tỹ Topê vĩ tóg kỹ. Jesus to tóg ke mũ. Hã kỹ ag tóg Jesus ki ge sór tũ nĩgtĩ.

⁴¹ Isaías vỹ Jesus ve ja nĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ti, ùn tar ti. Jesus mur to hã ke ja vễ, vãsỹ. Ti tỹ ti ve hã kỹ tóg tag tóg ja nĩ, ti to, Isaías ti.

⁴² Hã ra ù ag tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ gé, pã'i ù ag mré hã. Hã ra ag tóg tóg sór tũ nĩgtĩ. Fariseu ag kamẽg ag tóg tĩ, hã kỹ ag tóg tóg sór tũ nĩ. “Fariseu ag vỹ êg pan ke mũ, êg tỹ êg vênh kanhrãn jafã ra mũ tũ nĩ jé, êg tỹ êg mré ke ag mré tá vênh mãn kỹ nỹtĩ tũ nĩn jé,” he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg Jesus tóg tũ nĩgtĩ.

⁴³ Êprã ke ag tỹ ag to vĩ há han mũ tag vỹ ag mỹ sér tĩ, kỹ Topê tỹ ag mỹ vĩ há han mũ vỹ ag mỹ pãgsĩ tĩ. Há ti nĩ gé vễ vễ, hã ra ag tóg êprã pã'i ag hã kamẽg mũ.

Ag jykre kórég vênh ven ke

⁴⁴ Kỹ Jesus vỹ jamã hár(a) ke mũ, vênh kar tỹ ti vĩ mẽ jé. Kỹ tóg: “ãjag tỹ inh ki ge kỹ ãjag tóg ù tỹ inh jẽnэг mũ ên ki ge mũ gé,” he mũ.

⁴⁵ “ãjag tỹ inh ve kỹ ãjag tóg ti vэг mũ gé, ù tỹ inh jẽnэг mũ ên ti.

⁴⁶ Sỹ ãjag mỹ kurã han hã jé sóg kãtĩg. ãjag tỹ inh ki ge kỹ sóg ãjag mỹ kuty ên tỹ tũ' he mũ.

⁴⁷ ãjag tỹ ón kỹ inh vĩ mẽg mũ ra sóg ãjag to: “kórég ãjag nỹtĩ,” henh ke tũ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he jé kãtĩg'. Sỹ ãjag krenkren han hã jé sóg kãtĩg.

⁴⁸ ãjag tỹ iso é he kỹ, ãjag tỹ inh vĩ to é he kỹ tóg vênh ven mũ, ãjag jykre kórég ên ti, ha vemnĩ. Isỹ ãjag mỹ inh vĩ tóg mũ ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm jãvãnh nỹtĩ. Hã tugrĩn tóg vênh ven ke mũ, ãjag jykre kórég ti, kurã tỹ êgno tá hã.

⁴⁹ Inh pi(jé) isỹ vęsóg ki nén to jykren ja ên tóg tĩ'. Inh panh vĩ hã tóg ja inh nĩgtĩ, ù tỹ inh jẽnэг mũ ên vĩ ti. Ên vỹ inh mỹ: “tag tógmĩ, tag tóg tũg nĩ,” he tĩ.

⁵⁰ Ti tỹ inh mỹ nén tóg mũ vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tóg mũ ên hã tóg tĩ, tag tãvĩ,” he tóg, Jesus ti.

13

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag pẽn kugpe

¹ Hã ra festa tỹ Páscoa vỹ kakó tãvĩ tĩ sir, hã ra tóg tá krỹg tũ nĩ ver. Kỹ Jesus vỹ ki kanhró nĩ, ti tỹ ùri ter ke ên ti. Ti

kurã vỹ jun ja nĩ, ti tỹ ã panh ra tĩg jé. ã mré mũ tĩ ag to tóg há tãvĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ã ter ke kurã ên kã ag to há tãvĩ nĩ gé, tag ki, êprã, ti mré mũ tĩ ag to.

² Kỹ tóg rãkãnh kỹ ag mré jẽg mũ. Hã ra Japo vỹ Judas krĩn huri, ti tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven tĩg jé, ag tỹ ti se jé. Judas Iscariotes ên vễ, Simão kósin ên.

³ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã tỹ Topẽ tá kãtĩg ja ên ki, kỹ tóg ki kanhró nĩ gé, ã tỹ ra tĩg mãn ken ki. Kỹ Topẽ tóg ti tar han mũ gé, ti tỹ nén ã kar ki ag mỹ tỹ ùn mág jẽ jé. Ên ki kanhró tóg nĩ gé, Jesus ti.

⁴ Tag kar to jykrén kỹ tóg vãhã jẽgnẽ mũ sir, jẽn kar kỹ. Jẽgnẽ kỹ tóg ã capa kunũnh kỹ vẽn pẽfĩ jafã tỹ vẽn pẽfĩg mũ.

⁵ Goj tỹ tóg pẽnky kãki kujẽg mũ, kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag pẽn kugpég mũ. Vẽn pẽfĩ jafã ên tỹ tóg ag pẽn kykũg mũ.

⁶ Kỹ tóg Simão Pedro tá jun mũ gé, ti pẽn kugpe jé. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: ã pi(jé) inh pẽn kugpenh ke mũ," he mũ.

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "ã pi(jé) ki kanhró nĩ', sỹ ã mỹ nén han mũ ti'," he mũ. "Kar kỹ ã tóg kejẽn to jykrén ke mũ," he tóg.

⁸ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: "vó," he mãn mũ. "Inh pẽn kugpenh ke tũ ã tóg nĩ," he tóg. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "isỹ ã pẽn kupég tũ nĩn kỹ ã tóg tỹ isũ tũ nĩnh ke mũ," he mũ.

⁹ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: "inh kupe kãn nĩ, ge kỹ, inh pẽn, inh krĩ, inh nĩgé ke gé," he mũ.

¹⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "mro ã huri," he mũ. "ã mro kar kỹ sóg ã pẽn hã kugpenh ke mũ. Jãnhkri ã nĩ, ã mro kar kỹ. Jãnhkri ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag kãmĩ ùn pĩr vỹ jãnhkri tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

¹¹ Û tỹ pã'i ag mỹ ã ven ke mũ ên ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg ag mỹ: "ãjag kãmĩ ùn pĩr vỹ jãnhkri tũ nĩ," he mũ.

¹² Kỹ tóg ag pẽn kugpe kãn mũ. Ag pẽn kugpe kar kỹ tóg ã kur rĩnh mãn mũ, kỹ tóg nĩ mãn mũ. Kỹ tóg ag

mỹ: "ãjag mỹ sỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ?" he mũ.

¹³ "Iso ãjag tóg: Senhor, he tĩ. Tó há han ãjag tĩ. Tỹ sóg ãjag Senhor nĩ.

¹⁴ Kỹ sóg tỹ ãjag professor nĩ gé. Hã ra sóg ãjag pẽn kugpé. Hã kỹ tóg há tĩ, ãjag tỹ jagnẽ mỹ jagnẽ pẽn kugpe kỹ, inh ri ke han kỹ.

¹⁵ Sỹ ãjag kanhrãn sór vễ, hã kỹ sóg ãjag mỹ ãjag pẽn kugpé. Inh ri ke han nĩ.

¹⁶ Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. Êg camarada pi(jé) ãjag patrão kãfór nỹtĩ'. Kỹ êg tỹ ù jẽnẽn kỹ tóg ù tỹ ti jẽnẽg mũ ên kãfór tũ nĩ gé.

¹⁷ Tag ki kanhró ãjag nỹtĩ, kỹ tóg há tĩ, ãjag tỹ inh ri ke han kỹ.

¹⁸ ãjag kãmĩ ù tóg tag han ke tũ nĩ, ki kanhró sóg nĩ. ãjag kuprẽg inh, kỹ sóg ãjag ki kanhró nĩ. Tag vỹ ãjag kãmĩ ù to rãn kỹ nĩ, ha mẽ: "ũ tỹ inh mré inh jamĩ ko mũ ên vỹ isovãnh ke mũ ha," he ti nĩ, Topẽ vỹ tỹ rãn kỹ nĩ ki. Isỹ tag ve jé sóg ãjag kuprẽg.

¹⁹ Ûri sóg ãjag mỹ tó mũ, ti tỹ isovãnh ke to hã, ãjag tỹ ên ve kỹ inh ki êkrén' he jé. Ên ve kỹ inh ki ge kỹ nỹtĩmĩ jãvo.

²⁰ Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. Isỹ ãjag jẽgnẽn ke vễ. Kỹ ù tỹ ãjag mỹ vỹ há han kỹ tóg inh mỹ vỹ há han ke mũ gé, hã ra tóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ ên mỹ vỹ há han ke mũ gé, ãjag mỹ vỹ há han kỹ," he tóg, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

Û tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke (Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jesus tỹ tag tó kar kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Krĩ kufy jagy ti nĩ, kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ," he mũ. "ãjag kãmĩ ù vỹ pã'i ag mỹ inh ven ke mũ," he tóg.

²² Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ ag tóg véké jagnẽ ki êvãnh mũ.

²³ Hã ra ù tóg Jesus rã hã nĩ nĩ, ên kã, ti tỹ ti to há nĩn kỹ.

²⁴ Kỹ Pedro tóg ti mỹ ã nĩgé ven mũ, kỹ tóg ti mỹ: "ti ki jẽmẽ há han," he mũ, ù tỹ Jesus rã hã nĩ ên mỹ.

25 Kÿ tóg ti to grên ke kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Û tÿ hê nê?” he tóg ti mÿ.

26 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “êmĩ tÿ sóg ti kume kã tÿ pun ke mÿ,” he mÿ, “kÿ sóg ti mÿ nĩm ke mÿ sir. Ên hã vê,” he tóg mÿ, Jesus ti. Tag tó kÿ tóg êmĩ mǎg mÿ, kÿ tóg ti kume kã tÿ pun ke mÿ sir, kÿ tóg Judas mÿ nĩm mÿ, Simão Iscariotes kósin ên mÿ.

27 Kÿ Judas tóg ko mÿ. Ti tÿ ko kar mÿ ra vêsýmér Satanás tóg ti kãra rã ja nĩ sir. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ nén han sór mÿ ên han tĩg nĩ, to fÿrũn nĩ,” he mÿ.

28 Hã ra ù ag tóg ki kagtĩg nÿtĩ, Jesus tÿ ti mÿ nén tó mÿ ên ki.

29 Judas vÿ ag jãnkamy ki rĩr tĩ. Hã kÿ ag kãmĩ ù tóg: “ti hÿn ti mÿ: “êg mÿ festa to compra ù han tĩg,” he sór mÿ, ke tũ nĩ kÿ ti tÿ ùn jagãgtar ag mÿ nén ù nĩm ke hÿn,” he ag tóg mÿ.

30 Hã ra Judas tóg êmĩ ên ko kar kÿ (tóg) króm ke kãkutê mÿ, re ra. Hã ra tóg kuty nÿ.

Vênh jykre tãg

31 Judas tĩg kar kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tĩ ag mÿ: “vãhã tóg vênh ven ke mÿ, isÿ tÿ ùn mág nĩ ti,” he mÿ. “Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Hã ra sóg vênh kar mÿ Topê tÿ tÿ ùn mág nĩ tag ven ke mÿ gé.

32 Isÿ vênh kar mÿ Topê tÿ tÿ ùn mág nĩ ven kÿ Topê tóg vênh kar mÿ ven ke mÿ gé, isÿ tÿ ùn mág nĩ ti. Vêsýmér tóg tag han ke mÿ, Topê ti, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

33 “Inh jãvy', ãjag mré sóg nĩ sĩ pẽ han mÿ ver,” he tóg. “Inh jãvãnh jé ãjag tóg ke mÿ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Tag tó inh, Judeu ag mÿ, hã ra sóg ãjag mÿ tag hã tó mÿ gé, hã vÿ: ãjag pi(jé) isÿ hên ra tĩg ke mÿ ên ki kanhró nÿtĩ', he mÿ.

34 Kÿ sóg ãjag mÿ vênh jykre tãg nĩm sór mÿ, hã vÿ: jagnê to há tãvĩ nÿtĩmnĩ, he mÿ. ãjag to há tãvĩ sóg nĩ gé. Tag ri ke han nĩ, jagnê mÿ. Vênh jykre tãg hã vê.

35 ãjag tÿ jagnê to há nÿtĩn kÿ vênh kar vÿ ãjag jykre ki kanhrãn ke mÿ.

“Ti mré ke vÿ tÿ ag nÿtĩ,” he jé ag tóg ke mÿ ãjag to, ag tÿ ãjag jykre há ve kÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ Pedro mÿ nén tó mÿ

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Kÿ Simão Pedro tóg Jesus mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Ã tÿ hê ra tĩg sór nê?” he tóg. Kÿ Jesus tóg: “ên ra ã tĩg ke tũ nĩ ver, inh mré,” he mÿ. “Kar kÿ ã tóg kejên ên ra tĩg ke mÿ gé, inh nón,” he tóg.

37 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “isÿ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he mÿ. “Isÿ ã tugrĩn ter ken kÿ tóg inh mÿ tÿ nén ù tũ tĩnh mÿ,” he tóg.

38 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mÿ. “Ûri ã tóg ón kÿ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mÿ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han jé ã tóg ke mÿ, galo kynkyr to hã. Ki hã sóg tó mÿ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ Pedro mÿ tón hã vê.

14

Kanhkã to êmĩn

1 Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tĩ ag mÿ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mÿ. “Inh ki rã há han nĩ, kÿ Topê ki rã há han nĩ gé.

2 Inh panh jamã tá ãjag ãn vÿ e nÿtĩ, ki hã sóg tó mÿ. Ti tÿ tá tũ nÿtĩ ra sóg tónh ke tũ nĩ vê. Ra tĩg jé sóg ke mÿ, isÿ ãjag mÿ ãjag ãn kãnkãn jé.

3 Isÿ kãnkãn kar kÿ sóg tá kãtĩg mǎn ke mÿ gé, sÿ ãjag tatĩn tĩg jé, kÿ ãjag tóg inh mré tá nÿtĩnh mÿ.

4 Ti to êpry ki kanhró ãjag nÿtĩ, sÿ hê ra tĩg ke to êmĩn ti,” he tóg.

5 Kÿ Tomé tóg ti mÿ: “êg pi(jé) ki kanhró nÿtĩ', ã tÿ hê ra tĩg ke ti',” he mÿ. “Hã kÿ êg tóg ti to êpry ki kagtĩg nÿtĩ gé,” he tóg.

6 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ti to êmĩn vÿ tÿ inh nĩ,” he mÿ. “Vênh vĩ há hã tó sóg tĩ. Inh hã vÿ ãjag rĩnrĩr han ke mÿ. Û tÿ inh ki ge mÿ ag vÿ inh panh venh ke mÿ.

7 ãjag tÿ inh ki kanhró nÿtĩn kÿ ãjag tóg inh panh ki kanhró nÿtĩ gé. Inh ki kanhrãn ãjag tóg huri, inh ve ãjag tóg huri,” he tóg, Jesus ti.

8 Kÿ Filipe tóg ti mÿ: “Ëg mÿ Ëg jóg mág ti ven nĩ,” he mÿ. “Ëg tÿ ti venh há tóg tĩ,” he tóg.

9 Kÿ Jesus tóg Filipe mÿ: “ã mÿ inh ki kagtĩg nĩ ver’, isÿ ãjag mré tĩg mág ja ra?” he mÿ. “ã tÿ inh ve kÿ ã tóg inh panh ti vég mÿ gé. Hã ra ã tóg inh mÿ: Ëg mÿ ti ven nĩ, he mÿ.

10 Inh panh mré sóg tÿ ùn pir nĩ, kÿ tóg inh mré tÿ ùn pir nĩ gé. ã mÿ tag kri fig tũ? Inh pi(jé) isÿ vêsóg ki nén to jykrén mÿ tó tĩ’. Inh panh tũ hã tó sóg tĩ, ti tũ hã han sóg tĩ, inh mré tÿ ùn pir nĩ ãn tũ ti. Kÿ tóg inh mré nén kar han mÿ, inh panh ti.

11 Inh vĩ kri nĩmnĩ, isÿ ã mÿ: “inh panh mré sóg tÿ ùn pir nĩ,” hen kÿ. ã tÿ hã ra inh vĩ kri fi sór tũ nĩn kÿ isÿ nén han mÿ ãn ki Ëvãnh nĩ, ã tÿ to jykrén há han jé.

12 Ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ. Û tÿ inh ki rã há han mÿ ãn vÿ isÿ nén han mÿ ri ke han ke mÿ gé, hã ra tóg isÿ nén han mÿ kãfór han ke mÿ, ha vemnĩ, isÿ ùri inh panh venh tĩg ken kÿ.

13 Kÿ sóg ãjag tÿ inh mÿ nén ù to vĩ mÿ ãn hyn han kãn ke mÿ, isÿ tÿ ãjag kãke nĩn kÿ. Isÿ vënh kar mÿ inh panh tÿ tÿ ùn mág nĩ ven ke vë, hã jé sóg ãjag mÿ ãjag tÿ nén to vĩ mÿ ãn hyn han ke mÿ.

14 Kÿ, ãjag tÿ inh mÿ nén ù to vĩnh ken kÿ sóg ãn hyn han kãn ke mÿ, isÿ tÿ ãjag kãke nĩn kÿ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ Topë kuprĩg jënënh ke

15 “ãjag tÿ iso há nÿtĩn kÿ han nĩ, isÿ ãjag mÿ nén tó mÿ ti.

16 Kÿ isóg inh panh mÿ ti kuprĩg to vĩnh ke mÿ, ti tÿ ãjag mÿ ti jënë jé, ti tÿ tÿ ãjag jagrë nĩ jé, ti tÿ ãjag tar han jé, kÿ tóg ãjag tovãnh mãn ke tũ nĩ. ãjag mÿ tóg ki hã tónh ke mÿ.

17 Hã ra tóg ù tÿ inh ki ge jãvãnh ãn ag mÿ nén ù tónh ke tũ nĩ, ag tÿ ti ki kagtĩg nÿtĩn kÿ. Ag jãvo ãjag tóg ti ki kanhró nÿtĩ. ãjag kãtá tóg ãjag mré nĩ nĩ, Topë kuprĩg ti,” he tóg, Jesus ti.

18 “Inh pi(jé) ãjag tovãnh ke mÿ’. Isĩg mÿ ra sóg vÿn kenh ke mÿ, ãjag to.

19 Kãnhmar ù tÿ inh ki ge jãvãnh ãn ag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ. Ag jãvo ãjag tóg inh ve mãn ke mÿ. Rĩr inh nĩ nĩ, kÿ ãjag tóg inh ri kén rĩr mãn ke mÿ gé.

20 ãjag tÿ Topë kuprĩg tÿ ãjag jagrë venh ke kurã ãn ki ãjag tóg inh ki kanhrãn há han ke mÿ, isÿ inh panh mré tÿ ùn pir nĩ ãn ti. Kÿ ãjag tóg inh mré tÿ ùn pir nÿtĩnh mÿ gé, ha mÿ,” he tóg, Jesus ti.

21 “Û tÿ inh vĩ hã ki kanhrãn mÿ ãn, ù tÿ inh vĩ hã ki króm mÿ ãn hã vÿ iso há nĩ. Kÿ ù tÿ iso há nĩ ãn to inh panh tóg há tãvĩ nĩ. ãn to sóg há tãvĩ nĩ gé. ãn vÿ inh venh ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

22 Kÿ Judas tóg ti ki jëmëg mÿ. Judas Iscariotes pijé’, Judas ù vë. ãn vÿ Jesus mÿ: “Ëg mÿ ã tóg vënh ven sór mÿ,” he mÿ, “hã ra ã tóg ù tÿ ã ki ge sór tũ ag mÿ vënh ven sór tũ nĩ. ã hë ri kenh ke mÿ?” he tóg mÿ.

23 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ù tÿ iso há nÿtĩ kar ag vÿ inh vĩ ki króm ke mÿ,” he mÿ. “Û tÿ inh vĩ ki króm mÿ to inh panh tóg há nĩ, kÿ tóg ti mré ãmãn ke mÿ. Kÿ sóg ti mré ãmãn ke mÿ gé.

24 Û tÿ iso há tũ ãn vÿ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pi(jé) inh vĩ hã tó tĩ’. Û tÿ inh jënëg mÿ ãn vĩ hã tó sóg tĩ, inh panh vĩ ti,” he tóg.

25 “ãjag mré sóg nĩ nĩ ver, kÿ sóg ãjag mÿ tag kãmén mÿ.

26 Isĩg kar kÿ sóg ãjag mÿ vësÿmér ù tÿ ãjag tar han ke mÿ ãn jënënh ke mÿ, hã vÿ: Topë kuprĩg, he mÿ. Inh panh vÿ ãjag mÿ ti jënënh ke mÿ. ãn vÿ nén ù kar to ãjag kanhrãn há han ke mÿ. Kÿ tóg ãjag mÿ tó mãn ke mÿ gé, sÿ ãjag mÿ nén tó mÿ kar ti, ãjag tÿ kã jatun tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti.

27 “ãjag krĩ kãnhvy han jé sóg ke mÿ. Sÿ ãjag mÿ nén nĩm ke mÿ hã vÿ: krĩ kãnhvy, he mÿ. Hã ra tóg ù tÿ inh ki ge jãvãnh ag krĩ kãnhvy sÿ ãn ri ke tũ nĩ, sÿ ãjag mÿ ãjag krĩ kãnhvy han mÿ ti. Krĩ kãnhvy pë ãjag nÿtĩnh ha. Hã kÿ

krĩ kufy han tũg nĩ. Kanẽ jur han tũg nĩ gé.

²⁸ Inh vĩ tag mẽ ãjag tóg huri, isy ãjag my: “tĩg jé sóg ke mũ, kar kũ sóg ãjag to vỹn kenh ke mũ gé,” he mũ ti. ãjag tỹ iso há nỹtĩ ra tóg ãjag my sér tĩnh mũ vỹ, isy inh panh venh tũg ke ti. Inh panh vỹ inh kãfór nĩ.

²⁹ Ũri sóg ãjag my tag kãmén mũ, ãjag tỹ ẽn venh ke to há. Kũ inh mũ ẽnkrén nĩ, ãjag tỹ ẽn venh ken kũ. ẽn kã inh ki ge kũ nỹtĩmnĩ.

³⁰ Isy ãjag mré vēmén tag vỹ rur nĩ ha. Ēprã pã'i mág jun ke nẽ ha. Hã ra ti pi(jé) tỹ inh krĩg my ke nĩ'.

³¹ Hã ra sóg sỹ nén han ke mũ ẽn han sór mũ, ěprã ke kar ag tỹ inh jykre ve jé, isy inh panh to há tãvĩ nĩ ti. Kũ sóg inh panh tỹ inh my nén tó mũ ẽn han kãn tĩ. Hã ven sór inh mũ, ěprã ke kar ag my. Mũ jé ha, re ra,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag my ag tỹ nén venh ke kãmén há vỹ.

15

Jesus tỹ uva fa ri ke nĩ

¹ Ag mũn kũ Jesus tóg ag my: “uva fa ri ke inh nĩ,” he mũ. “Inh panh vỹ ũ tỹ uva ki rĩr mũ ẽn ri ke nĩ.

² Kũ ãjag uva pẽ ri ke nỹtĩ,” he tóg. “Ũ tỹ inh vĩ han sór tũ ẽn ag há vỹ uva pẽ kanẽn vãn ẽn ri ke nỹtĩ. ẽn kym kũ tóg fón tĩ, inh panh ti, uva pẽ kanẽn vãn ẽn ti. Ũn kanẽ há han mũ ẽn ki rĩr há han tóg tĩ, ẽn féj rógrãm tóg tĩ, ti pẽ kãsir nẽgnẽm tóg tĩ gé, ti tỹ kanẽ e han jé.

³ Tag ri ke han ti tĩ, inh panh ti, ãjag tỹ. ãjag tỹ há' he tóg huri, inh panh ti, ãjag tỹ inh vĩ kri nĩm tugrĩn.

⁴ Isovãnh tũg nĩ, kũ sóg ãjag tovãnh ke tũ pẽ nĩ gé. Uva pẽ ẽn ri ke ti nĩ. Ti tỹ ti pẽ rógrãm kũ tóg tóg mũ. Jãvo ti pẽ tỹ uva fa ẽn to nỹgtĩn kũ tóg kanẽ há han tĩ. ẽn ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ tag ti. ãjag tỹ inh ki ge kũ nỹtĩn kũ ãjag tóg vẽn jykre há há han kũ nỹtĩ nĩ, jãvo ãjag tỹ isovãnh kũ ãjag tóg vẽn jykre há tovãnh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

⁵ “Uva fa ri ke inh nĩ, kũ ãjag tóg uva pẽ ri ke nỹtĩ gé. ãjag tỹ inh ki ge kũ nỹtĩn kũ ãjag tóg kanẽ e han ke mũ, ãjag tỹ isovãnh tũ nĩn kũ. ãjag pi(jé) ãjag pir my nén ũ há han ki kanhró nỹtĩ'. Inh há ne ãjag tar han tĩ'.

⁶ Ũ tỹ isovãnh ke mũ ẽn fón jé tóg ke mũ, inh panh ti. Ēg tỹ uva pẽ kórég kym kũ vãm ẽn ri ke tóg nĩ. Ēg tỹ ti pẽ kym kũ fón kũ tóg tóg mũ, kũ ěg tóg ti pũn tĩ sir. ẽn ri ke han jé tóg ke mũ, inh panh ti, ũ tỹ isovãnh mũ ẽn tỹ.

⁷ ãjag tỹ isovãnh tũ nĩn kũ, ãjag tỹ isy ãjag my nén tó mũ ẽn to jykrén kũ nỹtĩn kũ, kũ inh my nén kar to vĩmnĩ. Han jé sóg ke mũ, ãjag my, ãjag tỹ inh my nén to vĩ mũ ẽn ti, ha vemnĩ.

⁸ ãjag tỹ vẽn jykre há han kũ tóg uva pẽ tỹ kanẽ e han ri ke nĩ. Kũ vẽn kar ag tóg ãjag jykre ve kũ Topẽ to: “ũn há vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. Hã ki ag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ ti.

⁹ Inh panh vỹ iso há tãvĩ nĩ. Ge inh nĩgtĩ gé, ãjag to. ãjag to ha pẽ sóg nĩ gé. Inh ki ge kũ nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag to há tãvĩ nĩ jé.

¹⁰ ãjag tỹ isy ãjag my nén tó mũ ki króm kũ ãjag tóg inh ki ge kũ nỹtĩnh mũ, kũ sóg ãjag to há nĩ gé. Hã kũ sóg inh panh vĩ há ki króm kãn mũ, kũ tóg iso há tãvĩ nĩ.

¹¹ Inh my tóg sér tĩ. Kũ sóg ãjag my tag tó mũ, ti tỹ ãjag my sér tĩn jé gé, ti tỹ inh my sér ẽn ri ke tĩn jé gé, ãjag my. Ti tỹ ãjag my sér tĩ há jé sóg ãjag my inh jykre kãmén mũ.

¹² Sỹ ãjag my vẽn jykre nĩm mũn há vỹ, ha mẽ. Jagnẽ to há pẽ nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag to há nĩ ẽn ri ke han nĩ, he sóg mũ.

¹³ Ũ tỹ ã mré ke ũ ag jagfy ter sór mũ ẽn vỹ ag to há ja nĩgtĩ. Ũ tỹ ěg to há kãfór pẽ ẽn venh ke tũ ěg tóg nĩ, ěprã.

¹⁴ Inh mré ke pẽ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kũ.

¹⁵ Hã kũ sóg ãjag to: “inh camarada ag,” he tũ nĩgtĩ gé. Ēg pi(jé) ěg camarada ẽn ag my ěg tỹ nén to jykrén mũ ẽn kãmén tĩ'. Ēg mré ke ag há my ěg tóg kãmén tĩ. ãjag my sóg inh panh tỹ

inh mý nén tó mũ ên kāmén kãn huri, hã kýt sóg ãjag to: “inh mré ke ag,” he mũ.

¹⁶ ãjag pi(jé) inh kuprêg'. Inh hã ne ãjag kuprêg'. Kýt sóg ãjag mý: “kanê e han nĩ,” he mũ ha, hã vỹ: vênh jykre há, he mũ. Vênh jykre há hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ên han kýt jatun mý Topê mý nén kar to vĩmnĩ, inh jyjy tó kýt. ãjag tỹ ti mý nén ù to vĩ mũ ên han jé tóg ke mũ, Topê ti, ãjag tỹ vênh jykre há han kýt nýtĩn kýt.

¹⁷ Sỹ ãjag mý nén tó mũn hã vê, hã vỹ: jagnê to há nýtĩmnĩ, sỹ ãjag to há nĩ ên ri ke, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Û tỹ êg to jũnh ke ag

¹⁸ Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ iso jũ vén ja nĩgtĩ, kýt ag tóg ãjag to jũ nýtĩ gé. Tag mĩ êkrén nĩ, ag tỹ ãjag to jũnh ken kýt.

¹⁹ ãjag pi(jé) tỹ ag mré ke nýtĩ'. ãjag tỹ tỹ ag mré ke nýtĩ ra ag tóg ãjag to há nýtĩnh ke mũ vê, hã ra ãjag tóg tỹ ag mré ke tũ nýtĩ. ãjag kuprêg inh, ag kãmĩ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩ jé, hã kýt ag tóg ãjag to jũ nýtĩ.

²⁰ Vãsỹ sóg ãjag mý: “ãjag pi(jé) inh kãfór nýtĩ',” he ja nĩgtĩ. Tag mĩ êkrén nĩ. Inh camarada ri ke ãjag nýtĩ, jãvo sóg tỹ ãjag patrão ri ke nĩ. Ag kãmĩ ù tóg inh vóg kónãn ke mũ. Ên vỹ ãjag vóg kónãn ke mũ gé. Ag kãmĩ ù tóg inh vĩ ki króm tĩ. Ên ag vỹ ãjag vĩ ki króm ke mũ gé.

²¹ Hã ra ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ gé, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn kýt. Ag pi(jé) ù tỹ inh jênêg mũ ên ki kanhró nýtĩ'.

²² Inh kãtĩ tũ ra, isỹ ag mý inh vĩ tó tũ ra ag tóg: “hã ra êg tóg ki kagtĩg nýtĩ,” henh ke mũ vê. Hã ra sóg ag mý tó, hã kýt ag tóg ki kanhró nýtĩ.

²³ Û tỹ iso jũ nýtĩ ên ag vỹ inh panh to jũ nýtĩ gé.

²⁴ Nén ù han vãn hyn han sóg tĩ, ag rĩnve, kýt ù vỹ tag han ja tũ pẽ nĩ ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: “vêg tũ êg nĩ,” henh ke mũ vê. Hã ra ag tóg vé, ag tỹ vêg mũ ra ag tóg ge ra iso jũ nýtĩ, kýt ag tóg inh panh to jũ nýtĩ gé.

²⁵ Hã ra ag tóg rán kýt nýtĩ, Topê vỹ tỹ rán kýt nĩ ki. “Nén ù tũ to ag tóg iso jũ sór mũ,” he tóg, Topê vỹ rá ki. Hã kýt ag tóg ke tĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁶ “Hã ra tóg kãtĩg ke mũ, ù tỹ ãjag tar han ke ti. Topê kuprĩg to ken hã vê. Ti hã vỹ ki hã tónh ke mũ, inh panh kuprĩg ti. Ên hã vỹ ãjag mý inh kãmén ke mũ.

²⁷ Kýt ãjag tóg vênh kar mý inh kãmén ke mũ gé, ên kã. Inh mré ãjag tóg mũ ja nĩ, isỹ ãjag mý tó vén mũn kã,” he tóg.

16

¹ “ãjag mý sóg tag kãmén kãn mũ, ãjag tỹ ki kanhró nýtĩ jé, ãjag tỹ isovãn h sór tũ pẽ nĩ jé, ãjag jagtar ke kurã ên kã.

² ãjag pan jé ag tóg ke mũ, pã'i ag, ãjag tỹ vênh kanhrãn jafã ra mũ mãn tũ nĩ jé. Kýt ag tóg ãjag kãgtén ke mũ gé. ãjag kãgtén kýt ag tóg ón kýt: “Topê vỹ êg mý tó, hã kýt êg tóg ag kãgtén,” henh ke mũ.

³ Ag tỹ êg jóg mág ki kagtĩg nýtĩ hã kýt ag tóg tag han ke mũ. Inh ki kagtĩg ag tóg nýtĩ gé.

⁴ Ûri sóg ãjag mý tó mũ. Kýt ãjag tóg, ãjag tỹ tag ve kýt (ãjag tóg): “êg mý tóg tó ja nĩ, êg tỹ ùri nén vêg mũ tag ti,” henh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Topê kuprĩg kãtĩg ke

Vãsỹ sóg ãjag mý tag tó ja tũ nĩ ver. Vãsỹ sóg ãjag mré tĩg nĩ vê, hã ra sóg ãjag mý tag tó ja tũ nĩ, sỹ ùri ãjag mý nén tó mũ tag ti.

⁵ Ûri sóg tĩg ke mũ, isỹ ù tỹ inh jênêg mũ ên ve jé. Kýt ãjag pi(jé) inh mý: “ã tỹ hẽ ra tĩg ke nẽ?” henh ke mũ'.

⁶ ãjag mý tóg e tĩ, sỹ ãjag mý isĩg ke tag tó ja nĩn kýt, kýt ãjag tóg fe kaj nýtĩ.

⁷ Há ti nĩ hã ra, isĩg ke ti, ha mẽ. Isĩg tũ nĩn kýt ù tỹ ãjag tar han mũ ên vỹ kãtĩg ke tũ nĩ vê, Topê kuprĩg ti. Isĩg kýt sóg ãjag mý ti jênênh ke mũ.

⁸ Ên vỹ, ã kãtĩg kýt (tóg) vênh kar mý: “Topê vỹ mranh ã huri,” henh ke mũ, kýt tóg ag mý vênh jykre kuryj tónh ke mũ gé, kýt tóg ag mý Topê tỹ ag vóg kónãn ke ên tónh ke mũ gé.

9 “Jesus ki ã tóg rã tũ nĩ, hã ky ã tóg Topẽ vĩ mranh tĩ,” he jé tóg ke mũ, vẽn kar mĩ.

10 Ky tóg ag mĩ vẽn jykre kuryj tónh ke mũ gé, Topẽ kuprĩg ti. Jãvo sóg tĩg ke mũ, inh panh kukãm, ky ag tóg inh venh ke tũ nĩ.

11 Ky Topẽ kuprĩg tóg ag mĩ Topẽ tỹ ag vóg kónãn ke ên tónh ke mũ gé. Tag ki ùn tỹ tỹ ùn mág pẽ tỹ Nén-Kórég ên to tóg: “kórég ti nĩ,” hé huri, Topẽ ti. Hã to ãg tóg ti tỹ ùn vóg kónãn ke mũ ên ag ki kanhró nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

12 “Sỹ ãjag mĩ nén tónh ke mũ vỹ ver e nỹtĩ, hã ra tóg ver ãjag mĩ mẽ jagy tĩ, hã ky sóg tónh ke tũ nĩ.

13 Topẽ kuprĩg tỹ ãjag ki jun ky, ù tỹ ki hã tĩ ên kãtĩg ky tóg komẽr hã ãjag mĩ tó kãn ke mũ, nén tỹ ki hã tó mũ ên ti. Ti pi(jé) ã tỹ nén to jykrén mũ ên tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti. Inh panh tỹ inh mré nén to jykrén mũ ên hã tó jé tóg ke mũ. Ky tóg ãjag mĩ ãjag tỹ kar ky nén venh ke ên tónh ke mũ gé.

14 Ti hã vỹ iso: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ ãjag mĩ, hã ky tóg isỹ tỹ ùn mág nĩ tónh ke mũ.

15 Inh panh tỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ gé. Ky tóg ên hã tónh ke mũ gé, ti kuprĩg ti. Hã ky sóg ãjag mĩ: inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ter kar ky rĩr mãn ke

16 “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

17 Ky ti mré mũ tĩ ag tóg jagnẽ mĩ: “ti hỹn ne tó sór mũ, hã ky tóg: kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, he mũ, hã ky tóg: kejẽn ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé, he mũ?” he ag tóg. “Ti tỹ ne tónh ke nẽ hỹn, hã ky tóg: inh panh kukãm sóg tĩg mũ ha, he mũ?” he ag tóg.

18 “Ne to ke nẽ hỹn, hã vỹ: kãnhmar, he mũ? ãg pi(jé) ti tỹ nén tó mũ ên ki kanhró nỹtĩ,” he ag tóg, jagnẽ mĩ.

19 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti ki nén jẽmẽ sór mũ ên ki. Hã ky tóg ag mĩ: “inh vỹ mĩ ãjag mĩ e?” he mũ.

“Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn hã ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ.

20 Ki hã sóg tó mũ, hã ky sóg ke mũ. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ. Vẽsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge tũ ag hã mĩ sér tĩnh mũ. Fe kaj han jé ãjag tóg ke mũ, tag pãte tóg ãjag mĩ sér tĩnh mãn ke mũ gé.

21 Ùn tỹtã fi tỹ gĩr venh ken ky tóg fi mĩ jagy tĩ, fi kaga jagy ên ti. Fi kósin tỹ fi ki mur kar ky tóg hã ra fi mĩ sér tĩ, ky fi tóg ã kaga ên mĩ êkrén mãn tũ nĩgtĩ. Fi tỹ ã kósin ve ky tóg fi mĩ sér tĩ.

22 Ge ve jé ãjag tóg ke mũ. Ùri tóg ãjag mĩ jagy tĩ, hã ra sóg ãjag ve mãn ke mũ, ky ãjag fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag tỹ inh ven ky. Ky ù tóg ãjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kãtĩg mãn ky.

23 Ên kã ãjag tóg inh mĩ nén ù to vỹ mãn ke tũ nĩ ha, isỹ ãjag mré nĩn ky. Ki hã sóg tó mũ, hã ky sóg ke mũ. ãjag tỹ inh panh mĩ nén ù to vĩn ky tóg ãjag mĩ vĩn kãn ke mũ, ãjag tỹ ti mĩ nén ù to vỹ mũ ên tỹ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn ky.

24 Ver ãjag tóg ti mĩ nén ù to vỹ ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti mĩ: “ti mré ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ,” hen ky. Ti mĩ nén ù to vĩmnĩ, ky tóg ãjag mĩ hyn han kãn ke mũ, ãjag tỹ nén to vỹ mũ ên ti, ky tóg ãjag mĩ sér tãvĩ tĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tỹ ãprã ke kar kri ke nĩ

25 “ãjag mĩ sóg comparação han ky inh panh kãmén tĩ, kãnhmar sóg jamã hár(a) ãjag mĩ inh panh kãmén ke mũ, ky sóg ãjag mĩ comparação han mãn ke tũ nĩ sir.

26 Kurã ên kã ãjag tóg vêsóg ki inh panh mĩ nén ù kar to vĩnh ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn ky. Ky sóg ãjag jagfy vỹ mãn ke tũ nĩ ha, ãjag tỹ vêsóg ki ti mré vēmén ky. ãjag hã vỹ ti mré vēmén ke mũ ha.

27 Inh panh vỹ ãjag to há tãvĩ nĩgtĩ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn ky, ãjag tỹ iso: “Topẽ vỹ ti jẽnẽ,” hen ky.

28 Inh panh tỹ inh jẽnẽn hã ky sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ùri inh mur ja ré ky tĩg ke mũ ha, inh panh kukãm,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ: “vãhã ã tóg ãg mÿ kãmén há han mũ ha,” he mũ. “Vãhã ã tóg ãg mÿ comparação tó tũ nĩ ha.

³⁰ Nén ù kar ki kanhró ã tóg nĩ, vég ãg tóg mũ. Ëg tÿ ã ki nén ù jëmē sór kÿ ã tóg ki kanhró nĩ. Ëg tÿ ã mÿ nén ù tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki ãg tóg vég mũ, ã tÿ Topē tá kãtĩg ja ti,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

³¹ Kÿ tóg ag mÿ: “vãhã ãjag tóg inh ki ge kÿ nÿtĩ ha,” he mũ.

³² “Hã ra ãjag tóg kãnhmar inh ré kÿ mũ kãn mũ ha, ãjag ãn ra. Vẽnh kã pugpóv kãn jé ãjag tóg ke mũ, ùri. Hã ra sóg pir pẽ tũ nĩ, ãjag tÿ inh ré kÿ mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vÿ ãgno kã inh mré jẽ nĩ.

³³ Tag kãmén sóg ãjag mÿ, ãjag tÿ krĩ kãnhvy nÿtĩ jé, ãjag tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ tugrĩn. Tag ki ãjag tóg nén ù jagy kar vég tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Ëprã ke kar kri ke vÿ tÿ inh nĩ, ãprã ke kri pã'i ãn, Japo ãn kutẽm inh huri,” he tóg, Jesus ti.

17

Jesus tÿ Topē mré vēmén

¹ Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ tag kãmén kãn kar kÿ tóg kanhkã ki ãvãnh mũ, kÿ tóg: “panh’,” he mũ. “Inh hora tán krÿg huri,” he tóg. “Ag mÿ isÿ tÿ ùn mág nĩ ven nĩ, isÿ tÿ ã kósin nĩn kÿ. Kÿ sóg ag mÿ ã tÿ tÿ ùn mág nĩ ven ke mũ gé.

² Ëprã ke kar kri ã tóg inh fẽg, isÿ ag mÿ rĩr krÿg ja tũ ven jé, ã tÿ inh mÿ ùn vin mũ kar ãn ag mÿ, fag mÿ ke gé.

³ Û tÿ ã ki kanhrãn mũ ãn vÿ rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ, ù tÿ ã to: “Topē vẽ,” he mũ kar ag, ù tÿ ã to: “Topē ù vÿ tũ nĩ,” he mũ kar ag, fag kar ke gé. Kÿ ag tóg inh ki kanhró nÿtĩ gé, isÿ tÿ Jesus Cristo nĩn ki, ã hã tÿ inh jënē ãn ki.

⁴ Ag hã mÿ sóg ã tÿ tÿ ùn mág nĩ tag ven, ãprã ke ag mÿ, fag mÿ ke gé. ã tÿ inh mÿ nén tó mũ ãn han kãn inh.

⁵ Vãsÿ, ãg tÿ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ãn kã sóg tÿ ùn mág pẽ nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. ãn han mãn nĩ, inh

mÿ. Isÿ tÿ ùn mág pẽ nĩ han mãn nĩ, panh’.

⁶ Û ag kuprẽg ja ã nĩ, ag tÿ inh ki ge jé, fag ke gé. ãn ag mÿ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. ã tũ ag vẽ, hã ra ã tóg inh mÿ ag vin, fag ke gé. ã vĩ ki króm ag tóg tũ, fag ke gé.

⁷ Ûri ag tóg ki kanhró nÿtĩ, isÿ ã tũ hã han mũ ãn ki, fag ke gé. ã hã ne inh mÿ nén kar ãn tó tĩ. Tag vég ag tóg tĩ.

⁸ Ag mÿ sóg ã vĩ ti tó tũ, kÿ tóg ag mÿ sér tũ, fag mÿ ke gé. Kÿ ag tóg vég mũ, ã tÿ inh jënē ãn ti. Kÿ ag tóg iso: “Topē tÿ ùn jënēg mũ ãn vẽ,” he mũ, fag ke gé.

⁹ ã tÿ inh mÿ ùn vin mũ ãn ag hã jagfy sóg vĩ tũ, fag ke gé. Û tÿ inh ki ge tũ ãn ag jagfy sóg vĩnh ke tũ nĩ. ã tũ ag hã jagfy sóg vĩ tũ.

¹⁰ Ha vé, isũ kar vÿ tÿ ã tũ nÿtĩ, kÿ ã tũ kar vÿ tÿ isũ nÿtĩ gé. Ag hã tugrĩn sóg tÿ ùn mág nĩ, ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ãn ag hã tugrĩn, fag ke gé.

¹¹ Inh mur ja ré kÿ sóg tĩg mũ, ijãvo ag tóg ãgno mũ mũ nĩ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg ã venh kãtĩg mũ ha. Inh panh mág, há tãvĩ ã tóg nĩ. Ag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. ã hã ne inh mÿ ag vin’. ã mré sóg tÿ ùn pir nĩ. Ag tÿ jagnē mré tÿ ùn pir nÿtĩ han nĩ, isÿ ã mré tÿ ùn pir nĩ tag ri ke han nĩ, ag tÿ, fag tÿ ke gé.

¹² Isÿ ag mré nĩn kÿ sóg ag jy nĩgãn tĩ, ã jykre ki, ã tÿ inh mÿ ùn vin mũ ãn ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, kÿ ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ûn pir tóg hã ra vãfor kÿ nĩ inhhã, hã ra tóg ti to rán kÿ nĩ, ti tÿ nũgme ki kutẽnh ke ti, hã kÿ ti tÿ ki kutẽnh ke nẽ ha.

¹³ Ûri sóg ã kukãm kãtĩg mũ, hã ra sóg ver tag ki ag mÿ kãmén mũ, ti tÿ ag mÿ sér tũ jé, ti tÿ inh mÿ sér tũ tag ri ke tĩ jé, ag mÿ.

¹⁴ Ag mÿ sóg hur ã vĩ kãmén. Kÿ ù tÿ inh ki ge tũ ag vÿ ag to jũ mũ, ag tÿ tÿ ag mré ke tũ nÿtĩn kÿ. Inh pí(jé) tÿ ag mré ke nĩ gé’, ù tÿ ag to jũ mũ ãn mré.

¹⁵ Hã ra sóg ã mÿ: “ha ag jé prẽr,” he tũ nĩ, “ag tÿ ga tovãnh jé,” he tũ sóg nĩ. “Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ,” he sóg mũ ã mÿ.

16 Ag pi(jé) tỹ inh ki ge tũ ag mré ke nỹtĩ'. Tỹ sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh ki ge jãvãnh ên ag mré.

17 ã vĩ há ki ag kanhrãn nĩ, ã tỹ ùn kuprêg mũ ên ag, ag tỹ komêr hã ã ri ke nỹtĩ jé. ã vĩ ên vỹ tỹ vênh vĩ há tâvĩ nĩ.

18 Inh jêñê ã tóg, sỹ ga kri mur jé. Kỹ sóg ã kóm ag jêgnênh mũ, ag tỹ êprã ke kar ên ag mỹ inh kãmén jé.

19 Ag jagfy sóg ã mỹ vênh fêg ke mũ, ag tỹ inh mré ã mỹ vênh vin kỹ nỹtĩ jé.

20 Hã ra sóg nén ù to vĩ sór mũ gé, sỹ ã mỹ ag kãmén kar kỹ. Û ag tóg ag vĩ mẽ kỹ inh ki genh ke mũ. Ên ag to sóg vĩ sór mũ gé.

21 Ag kar tỹ tỹ ùn pir nỹtĩnh ken kỹ tóg há tĩ, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ ên ri ke, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ ên ri ke. Ag tỹ êg mré tỹ ùn pir nỹtĩnh kỹ tóg há tĩ. Kỹ vênh kar vỹ venh ke mũ, ã tỹ nén to inh jêñêg mũ ti.

22 Isỹ ã tóg ùn mág han. Kỹ sóg ag tỹ ùn mág han ke mũ gé, ag tỹ jagnê mré tỹ ùn pir nỹtĩ jé, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke.

23 Inh mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ sóg tỹ ag mré ke nĩ gé, kỹ êg kar vỹ tỹ ùn pir ri ke nỹtĩ. Êg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tigrĩn vênh kar tóg venh ke mũ, ã tỹ inh jêñê ên ti. Ûn tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ên ag to há tâvĩ ã tóg nĩ, ã tỹ iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé ag tóg ke mũ, êprã ke ag, ag tỹ êg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tag ven kỹ.

24 Panh', vãsỹ ã tóg iso há nĩgtĩ vê, êg tỹ ga tag han tũg ki. Hã kỹ ã tóg isỹ ùn mág pê han. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ inh mré nỹtĩnh kỹ, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ên ag. Ag tỹ inh mré nỹtĩnh kỹ ag tóg venh ke mũ, ã tỹ isỹ ùn mág han ja ti.

25 Panh', jykre kuryj ã tóg nĩ. Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ã ki kagtũg nỹtĩ, ag jãvo sóg ã ki kanhró nĩ. Kỹ tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ki kanhró nỹtĩ gé, ã tỹ nén to inh jêñêg mũ ti.

26 Ag mỹ sóg ã kãmén huri, kỹ sóg ag mỹ ã kãmén mãn ke mũ gé, ag tỹ jagnê to há nỹtĩ jé, ag tỹ ã tỹ iso há tag ri ke nỹtĩ jé. Kỹ sóg ag mré êmãn ke mũ gé," he tóg, Jesus ti, ã panh mré vêmén kỹ.

18

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Jesus tỹ tag tóg kar kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ sir. Goj tỹ Cedrom kafã ù ra ag tóg pa mũ sir. Tá ka tóg krãnkrãn kỹ nỹtĩ. Ka kré ên krêm ag tóg nĩgnĩ mũ sir.

2 Hã ra Judas tóg ti tũg ên ki kanhró nĩ gé. Tã tóg ã mré mũ tĩ ag mré vêmén tỹ hên ri ke han huri, Jesus ti, hã kỹ Judas tóg ag tỹ ra mũnh ke ki kanhró nĩ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ve ke mũ ên ti.

3 Kỹ tóg ag nón tá jun mũ sir, Judas ti, soldado ag mré, polícia ag mré hã ke gé, pã'i ag tỹ ag jêgnênh kỹ. Fariseu ag vỹ pã'i ag mré polícia ag jêgnê ja nĩ gé. Lampião e gég ag tóg kãmũ mũ, pĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã.

4 Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã jagtar ken ki, kỹ tóg ag kato tẽ mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ù tỹ hẽ ve sór nê?" he mũ.

5 Kỹ ag tóg ti mỹ: "Nazaré tá ke ên ve sór êg tóg mũ," he mũ. "Jesus vê mỹr," he ag tóg mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "inh hã vê," he mũ. Hã ra Judas tóg ag mré kãtĩg ja nĩ gé, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven mũ ên ti.

6 Jesus tỹ ag mỹ: "inh hã vê," hen kỹ ag tóg ti jo ranh ke mũ. Rom ke ag tóg mũ sir, êprã.

7 Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ mãn mũ. "ãjag tỹ ù ve sór nê?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: "Jesus, Nazaré tá ke ên," he mãn mũ.

8 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag mỹ sóg: inh hã vê, hé huri. Kỹ ãjag tỹ ise sór kỹ inh mré ke tag ag togvãnh nĩ sir," he tóg.

9 Hã ra tóg tag tóg, ã tỹ to hã ã panh mỹ: "ã tỹ inh mỹ ùn vin ja ên ag vỹ ki nỹtĩ, ag kãki ù vỹ vãfor ja tũ nĩ," he jan kỹ. ã tỹ ag jy nĩgãn jé tóg polícia ag mỹ: "ag togvãnh ra," he mũ, ã mré mũ tĩ ag to.

10 Hã ra Simão Pedro tóg ã rógro ên vyn kỹ tóg polícia ag kãki ù nĩgrêg kym ke mũ. Tĩ pẽgia tá tĩ nĩgrêg jê ên tỹ tóg kym ke mũ. Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág

camarada ja vē, ti t̄y ũ n̄igr̄eg kym m̄ũ ěn ti, ti j̄ijin h̄ã v̄y: Malco, he m̄ũ.

11 K̄ȳ Jesus tóg Pedro m̄y: “ã rógro t̄y ti p̄ãg ja tá f̄eg,” he m̄ũ. “Inh panh t̄y inh m̄y: “v̄es̄yr̄enh j̄é ã tóg ke m̄ũ,” he ja vē, h̄ã k̄ȳ sóg ag m̄y v̄enh f̄eg ke m̄ũ ha. V̄enh nenh ke t̄ũ sóg n̄ĩ,” he tóg, Jesus ti.

Pã'i t̄y Anás t̄y Jesus ve

12 K̄ȳ soldado ag tóg, ãjag pã'i mré (ag tóg) Jesus mr̄inh m̄ũ sir, v̄ãfe t̄y. Polícia ag v̄y ag mré ti mr̄inh m̄ũ gé.

13 K̄ȳ ag tóg ti pére m̄ũ m̄ũ, Anás ĩn ra. Caifás kakrã vē, Anás ti, h̄ã ra Caifás v̄y t̄y Topê t̄ũ ki r̄ĩr t̄ĩ ag to pã'i mág n̄ĩ, pr̄ȳg ěn k̄ã.

14 H̄ã ra Caifás ěn v̄y pã'i ag m̄y: “ũn pir t̄y ěg povo jagfy ter k̄ȳ tóg p̄ãgs̄ĩ n̄ĩ,” he ja n̄ĩ. ěn kakrã ĩn ra ag tóg Jesus pére m̄ũ m̄ũ.

Pedro t̄y Jesus to: “ti ki kagt̄ig sóg n̄ĩ,” he vén

(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-80; Lc 22.54-57)

15 K̄ȳ Simão Pedro tóg Jesus nón t̄ĩ m̄ũ, Jesus mré ke ũ mré. H̄ã ra Jesus mré ke ũ ěn tóg Topê t̄ũ ki r̄ĩr t̄ĩ ag to pã'i mág ěn ki kanhró n̄ĩ, h̄ã k̄ȳ tóg Jesus nón Anás ĩn k̄ãra r̄ã m̄ũ, ĩn v̄ãso ra.

16 H̄ã ra Pedro tóg re tá j̄ẽ n̄ĩ, ĩn j̄ãnk̄ã r̄ã h̄ã. K̄ȳ Jesus mré ke ũ ěn tóg ver ũ t̄y j̄ãnk̄ã ki r̄ĩr m̄ũ ěn fi mré v̄emén m̄ũ, k̄ȳ fi tóg Pedro ti m̄y: “ha k̄ãr̄ã,” he m̄ũ, ti mré ke ũ ěn t̄y pã'i mág ki kanhró n̄ĩn k̄ȳ.

17 K̄ȳ fi tóg ti m̄y: “ã h̄ȳn t̄y Jesus mré ke n̄ĩ,” he m̄ũ, Pedro ti m̄y, ũ t̄y j̄ãnk̄ã ki r̄ĩr j̄ẽ ěn fi. H̄ã ra tóg fi m̄y ón k̄ȳ: “vó,” he m̄ũ.

18 H̄ã ra Anás camarada ũ ag v̄y tá n̄ȳt̄ĩ gé, polícia ag mré. ĩn v̄ãso ki ag tóg p̄ĩ han k̄ȳ n̄ȳt̄ĩ, ti t̄y kusa jagy t̄ĩn k̄ȳ. P̄ĩ to ag tóg tugtón n̄ȳt̄ĩ. K̄ȳ Pedro tóg ag mré tón n̄ĩ gé, p̄ĩ ěn ti to.

Anás t̄y Jesus ki j̄ẽm̄ẽ sór

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 K̄ȳ pã'i mág tóg Jesus m̄y: “inh m̄y ã mré m̄ũ t̄ĩ ag k̄ãmén,” he m̄ũ. “Ã t̄y

nén k̄ãmén t̄ĩ ěn ti k̄ãmén n̄ĩ gé, inh m̄y,” he tóg, Anás ti.

20 K̄ȳ Jesus tóg ti m̄y: “v̄enh kar m̄y sóg jamã hár(a) tó t̄ĩ,” he m̄ũ. “V̄enh kanhr̄an jafã kr̄em sóg tó t̄ĩ, Topê jo ĩn kr̄em ke gé. Judeu kar t̄y v̄enhm̄ãn k̄ȳ n̄ȳt̄ĩn k̄ȳ sóg ag m̄y k̄ãmén t̄ĩ. Inh pi(jé) v̄enh péju k̄ȳ tó t̄ĩ', k̄ȳ v̄enh kar v̄y ki kanhró n̄ȳt̄ĩ.

21 H̄ã ra ã tóg inh ki j̄ẽm̄ẽ sór m̄ũ'. Inh v̄ĩ j̄ẽm̄ẽg m̄ũ ěn ag ki j̄ẽm̄ẽm̄n̄ĩ. Ki kanhró ag tóg n̄ȳt̄ĩ, is̄ȳ ag m̄y nén tó ja ěn ki,” he tóg, Jesus ti.

22 Jesus t̄y tag tó k̄ȳ polícia ũ tóg Jesus t̄ãnh m̄ũ, k̄ȳ tóg ti m̄y: “pã'i mág v̄ẽ m̄y,” he m̄ũ. “H̄ã ra ã tóg ti m̄y v̄ĩ m̄ũ,” he tóg m̄ũ.

23 K̄ȳ Jesus tóg ti m̄y: “k̄ȳ inh h̄ȳn v̄enh v̄ĩ kórég t̄y ne tóg?” he m̄ũ. “Ha inh m̄y s̄ȳ v̄enh v̄ĩ kórég tó m̄ũ ěn tóg,” he tóg. “V̄ĩ há han inh, ã t̄y h̄ã ra ne tugn̄ĩn is̄ãnh n̄ẽ?” he tóg.

24 Tag p̄ãte Anás tóg Jesus j̄ẽn̄ẽg m̄ũ sir, ti t̄y Caifás venh t̄ig j̄é, Topê t̄ũ ki r̄ĩr t̄ĩ ag to pã'i mág ěn m̄y. Ti mr̄inh k̄ȳ j̄ẽ k̄ȳ tóg ti j̄ẽn̄ẽg m̄ũ.

Pedro t̄y Jesus to: “ti ki kagt̄ig sóg n̄ĩ,” he m̄ãn

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 H̄ã ra Simão Pedro tóg tón n̄ĩ n̄ĩ, p̄ĩ to. K̄ȳ tá n̄ȳt̄ĩ ag tóg ti m̄y: “ã h̄ȳn t̄y ti mré ke n̄ĩ gé,” he m̄ũ. H̄ã ra tóg ón k̄ȳ: “vó,” he m̄ãn m̄ũ.

26 K̄ȳ pã'i mág m̄y r̄ãnr̄ãj̄ t̄ĩ ũ v̄y tá n̄ĩ gé. Pedro t̄y ũ n̄igr̄eg kym ja ěn kanhk̄ã ũ vē. ěn v̄y Pedro m̄y: “ã ve inh, ka kré kr̄em,” he m̄ũ. Tá ã tóg ti mré j̄ẽ ja n̄ĩ,” he tóg m̄ũ.

27 H̄ã ra Pedro tóg ón k̄ȳ ti m̄y: “vó,” he m̄ãn m̄ũ. ěn k̄ã galo v̄y kynkyr m̄ũ ha.

Pilatos t̄y Jesus ki j̄ẽm̄ẽ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Kusã p̄ẽ ki ag tóg Jesus pére m̄ũ m̄ũ, pã'i t̄y governador ĩn ra, ti v̄emén jafã ra, palácio ěn ra. Caifás ĩn tá ag tóg ti pére k̄ãpa m̄ũ. H̄ã ra ag tóg pã'i t̄y governador ĩn k̄ã ra ge sór t̄ũ n̄ĩ. Ag t̄y festa t̄y Páscoa han ke v̄y kakó t̄ĩ ha,

kỹ ù tỹ pã'i tỹ governador ãn kã ra ge mũ vỹ festa tỹ Páscoa ãn ki jẽn ke tũ nĩ. Ag jykre vễ. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã kỹ ag tóg kã ra ge ja tũ nĩ sir.

²⁹ Kỹ Pilatos tóg re ra kãkutẽ mũ, ag mré vēmén jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ti hẽ ri ké?” he mũ. “Ti vễnh jykre kórég tỹ ne han?” he tóg, Pilatos ti, Jesus to.

³⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ: “vễnh jykre kórég han ti tĩ,” he mũ. “Ti há nĩ ra ẽg tóg ã mỹ ti ven ke tũ nĩ vễ,” he ag tóg, Pilatos mỹ.

³¹ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “ha mũjẽg,” he mũ. “Ãjag jykre ki ãjag tóg ti jykre kórég ẽn to jykrén kỹ tónh ke mũ, ti jykre ti,” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ: “ti ter ke vễ,” he mũ. “Kỹ ã hã vỹ ẽg mỹ: “ha ti tén,” henh ke mũ,” he ag tóg, pã'i ag, Pilatos mỹ.

³² Hã ra Jesus tóg ag tỹ fóg tỹ pã'i mỹ ã fẽg ke tag tó ja nĩ, fóg ag tỹ cruz to ti sa kỹ ti tén jé. Hã kỹ ag tóg Pilatos mỹ ti ven mũ.

³³ Kỹ Pilatos tóg ã ãn kãra rã mãn mũ, Jesus mré vēmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i mág nĩ?” he mũ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ tag tó?” he mũ. “Ã tỹ vễsóg ki to jykrén mỹ vó, pã'i ag tỹ ã mỹ tó mỹ vó?” he tóg.

³⁵ Kỹ Pilatos tóg: “inh pi(jé) tỹ Judeu nĩ,” he mũ. “Ã kãnhkã ag vỹ inh mỹ ã fẽg, ã povo to pã'i ag. ã hẽ ri ké?” he tóg.

³⁶ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “inh pi(jé) tỹ ga tag kri pã'i mág nĩ,” he mũ. “Isỹ tỹ tag ki ãn mág nĩ ra ãnh krêm ke ag tóg Judeu ag mré jagnẽ génh ke mũ vễ, kỹ ag tóg isenh ke tũ nĩ vễ. Hã ra sóg tag ki tỹ ãn mág tũ nĩ, hã kỹ ag tóg isẽ, Judeu ag,” he tóg, Jesus ti.

³⁷ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ hã ra tỹ pã'i mág nĩ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Isỹ ki hã tó jé, hã jé sóg ga kri mur ja nĩ, hã jé sóg ga kri tĩ mũ gé. Kỹ ù tỹ ki hã tó to há nỹtĩ ẽn ag kar vỹ ãnh vỹ jẽmẽg mũ,” he tóg, Jesus ti.

³⁸ Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “ne nỹ tỹ ki hã ke nĩ?” he mũ. “Sỹ ki kãnhrãn jãvãnh mẽ tóg tĩ,” he tóg, Pilatos ti.

Jesus ter ke

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Kỹ tóg re ra tũg mãn mũ, pã'i ag mré vēmén jé, kỹ tóg ag mỹ: “ti pi(jé) vễnh jykre kórég han tĩ,” he mũ.

³⁹ “Páscoa kar ki sóg ãjag mỹ vễse ù kavãg tĩ. Kỹ ãnh hỹn ãjag mỹ ãjag tỹ ù to: “Judeu ag pã'i,” he mũ ẽn kyvãn ke mũ,” he tóg, Pilatos ti.

⁴⁰ Hã ra ag kar tóg prẽnprẽr mũ sir. “!..Jesus pijé!..! Barrabás kava ra..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽr kỹ. Hã ra Barrabás ẽn vỹ tỹ ãn jykre kórég pẽ nĩ.

19

¹ Kỹ Pilatos tóg soldado ag mỹ: “ti mrãnmrãn ra, ge kỹ,” he mũ.

² Kỹ ag tóg ti mrãnmrãn mũ. Ti mrãnmrãn kar kỹ ag tóg sónh pĩrĩn kỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ gé sir.

³ Ti ki junjun kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ, ti nyg kỹ. Kar ag tóg ti tãnh mũ gé sir.

⁴ Kỹ Pilatos tóg re ra kutẽ mãn mũ gé sir. Kỹ tóg vễnh kar mỹ: “ha vé ha,” he mũ. “Ti jykre kórég mẽ ja tũ sóg nĩ vễ. Kỹ sóg ãjag mỹ ti ven mũ. Nén ù vễnhmỹ han tũ ti nĩ vễ,” he tóg, Pilatos ti, ag mỹ.

⁵ Kỹ Jesus tóg kãkutẽ mũ, hã ra tóg sónh tỹ ã krĩ tógfĩn kỹ kãkutẽ mũ, kur kusũg ẽn tu kỹ ke gé. Kỹ Pilatos tóg vễnh kar mỹ: “ti ve ra,” he mũ, ag tỹ hẽn ri ke mũn ti tovãnh jé, ag tỹ ti jagtar ẽn ve kỹ.

⁶ Pã'i ag tỹ ti ve kỹ, polícia ag tỹ ti ve kỹ ag tóg prẽnprẽr mũ gé sir. “!..Ka to ti sã..! !..Ka to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽr kỹ. Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “kỹ ãjag hỹn ãnhhã ka to ti sa sór mũ,” he mũ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han mũ,” he tóg.

⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg: “tỹ ãnh Topẽ kósin nĩ,” he tĩ ẽg mỹ,” he mũ. “Ëg tỹ ù tỹ ge tén ke vễ. Hã tó ja ti nĩ, ẽg mỹ, Topẽ ti, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he ag tóg mũ sir, Pilatos mỹ.

⁸ Kỹ Pilatos tỹ ti tỹ tỹ Topẽ kósin nĩ mẽ kỹ tóg ti mỹ e tãvĩ tĩ.

⁹ Kÿ tóg ã ãn kãra rã mãn kÿ Jesus mÿ: “tÿ ã hẽ tá ke nĩ?” he mũ. Hã ra Jesus tóg ti mré vëmén mãn sór tũ nĩ.

¹⁰ Kÿ Pilatos tóg ti mÿ: “ã mÿ inh mré vëmén ke tũ?” he mũ. “Isÿ ã kavãn sór nĩ kÿ sóg ã kyvãg mũ. Isÿ ka to ã sa sór kÿ sóg to ã sãg mũ gé. Tag to jykren,” he tóg, Pilatos ti, Jesus mÿ.

¹¹ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “Topẽ tÿ ã tÿ pã'i han tũ nĩ ra ã tóg tag han ki kagtÿg nĩnh mũ vë,” he mũ. “Hã kÿ ù tÿ ã mÿ inh fëg mũ ãn vÿ ã tÿ Topẽ vĩ mranh mũ tag kãfór nĩ ha,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kÿ tóg Pilatos mÿ e pẽ tãvĩ tĩ, kÿ tóg ti kavãn sór mũ sir. Hã ra Judeu ag tóg ti mÿ: “ã tÿ tag kyvãn kÿ ã pi(jé) tÿ ãg kar kri pã'i mág pẽ tÿ Imperador ãn mré ke nĩ,” he mũ. “Û tÿ vësÿ pã'i mág han mũ ãn vÿ Imperador kato tẽ mũ,” he ag tóg.

¹³ Kÿ Pilatos tóg ag vĩ tag mẽ kÿ mũmẽg mũ, kÿ tóg Jesus jé prër mũ, ti tÿ ti mré re tá jënh kutẽ jé. Kÿ tóg ã nĩgja ãn kri nĩ nĩ, ã tÿ hẽ tá vënh kar jykre vég tĩ ãn ki. Tá ag tóg pó nẽ ja nĩgtĩ, hã kÿ ag tóg to: “Pó Nẽ,” he tĩ, hã vÿ: “Gabatá,” he mũ, Hebreu vĩ ki.

¹⁴ Meio dia ki ke vë. Tÿ vaj kÿ ag tóg festa tÿ Páscoa ãn han sór mũ, hã kÿ ag tóg ùri vëjën tÿ hën ri ke kãn mũ. ãn kã meio dia ki Pilatos tóg ã nĩgja kri nĩ nĩ, ag mÿ ag tÿ vënh jykre han ke mũ ãn tóg jé. Kÿ tóg Judeu ag mÿ: “ãjag pã'i mág hã vë ha,” he mũ.

¹⁵ Hã ra ag tóg prënprër kÿ: “!..ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!” he mũ sir.

“Kÿ inh mÿ ãjag pã'i mág tÿ cruz to sanh mũ?” he tóg, Pilatos ti. Kÿ pã'i ag tóg ti mÿ: “pã'i mág ãg nÿtĩ, hã vÿ: Imperador, he mũ,” he mũ.

¹⁶ Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “ha cruz to ti sanh mũjëg gé,” he mũ sir.

*Ag tÿ Jesus tÿ cruz to sanh ke
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)*

¹⁷ Kÿ ag tóg Jesus mÿ cruz fig mũ, ti tÿ vyn kÿ pãnónh tÿ Calvário ra tÿg jé, ag tÿ Hebreu vĩ ki to: Gólgota, he mũ ãn ra.

¹⁸ Tá ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti mré ag tóg ùn régre ag tÿ cruz to ag sãg

mũ gé, kÿ ù vÿ ti pëgja tá cruz to sa, jãvo ù vÿ ti jakãnh tá cruz to sa gé. Jãvo Jesus vÿ ag kuju kã cruz ti to sa gé.

¹⁹ Hã ra Pilatos tóg Jesus to vënh rá han ja nĩ, kÿ ag tóg ti krÿg mÿ vënh rá ãn sa ja nĩ, hã vÿ: “Nazaré tá Jesus vë, Judeu ag pã'i tÿ rei vë,” he mũ, vënh rán ki. Hebreu vĩ ki tóg rán kÿ nĩ, Latim vĩ ki ke gé, Grego vĩ ki ke gé.

²⁰ Kÿ Judeu tÿ hën ri ke ag tóg vég mũ sir, vënh rá ti. Jerusalém vÿ tá kakó nĩ, Jesus tÿ hẽ tá cruz to sa kÿ jë ãn ti tá, hã kÿ ù tÿ hën ri ke ag tóg ti venh kãmũjëg sir.

²¹ Kÿ tóg pã'i ag mÿ há tũ nĩ. Hã kÿ ag tóg Pilatos mÿ: “Judeu ag pã'i tÿ rei vë, he ja ã nĩ, vënh rán ki,” he mũ. “Hã ra tóg ki krov ja tũ nĩ. Vëso tóg: “tÿ sóg Judeu ag pã'i tÿ rei nĩ,” he ja nĩ. Kÿ: Judeu ag pã'i mág vÿ tÿ inh nĩ, he rán nĩ,” he ag tóg, Pilatos mÿ.

²² Hã ra Pilatos tóg ag mÿ: “vó,” he mũ. “Rán inh huri, kÿ tóg rán kÿ nĩ ha,” he tóg mũ.

²³ Kÿ soldado ag tóg Jesus tÿ ka to sãg mũ. Kÿ ag tóg ti kur mãn kÿ vënh kãpãm mũ. Û tÿ 4 (ke) ag vë, soldado ag, hã kÿ ag tóg ti kur tÿ vënh kãpãm tÿ 4 (ke) han mũ. Hã ra ti vënh kri fëg ja vÿ kur pir tÿ há nĩ. Kurÿr tũ ti nĩ.

²⁴ Kÿ ag tóg ti capa há ve kÿ jagnë mÿ: “ãg hÿn tag kym ke tũ nĩ,” he mũ. “Ti capa to jogar he jé ãg tóg ke mũ. Û tÿ mãg mũ ãn hã vÿ tóg tunh mũ,” he ag tóg mũ. Kÿ ag tóg to jogar he mũ sir. Hã ra ag tÿ ti kur to jogar he mũ ãn tóg rán kÿ nĩ gé, Topẽ vĩ rá ki, ha mẽ. “Inh kur tÿ vënh kãpãm ag tóg, hã ra ag tóg inh kur tÿ vënh kri fëg ja to jogar he mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki, hã kÿ ag tóg ke mũ.

²⁵ Hã ra Jesus mÿnh fi vÿ tá jë nĩ, cruz rã hã, fi jãvy fi mré. Kar kÿ Maria Madalena fi vÿ tá jë nĩ gé, kar kÿ Maria ù fi ke gé, Clopas prũ fi.

²⁶ Kÿ Jesus tóg ã mÿnh fi vég mũ sir. Ti mré tĩ mũ ù vÿ fi to grën ke kÿ jë nĩ, Jesus tÿ ù to há pẽ ãn ti. Kÿ Jesus tóg ã mÿnh fi mÿ: “tag vÿ tÿ ã kósin nĩnh mũ ha,” he mũ, ã mré tĩ mũ ãn to.

²⁷ Jãvo tóg ti mý: “fi hã vỹ tỹ ã mýnh nĩnh mũ ha,” he mũ gé, fi to. Hã kỹ ti mré tĩ mũ ãn tóg fi mý: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he mũ, kỹ fi tóg ti ãn krẽm nĩ nĩ, ti tỹ Jesus jẽgja ki fi jẽ'ỹn jé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesus tỹ ã mýnh fi mý tag tó kar kỹ tóg sir ã tỹ nén hyn han ke mũ ãn hyn han kãn ja nĩ. Hã to jykrén kỹ tóg hã ra nén tỹ ã to rãn kỹ nĩ ãn hyn han kãn sór mũ, hã kỹ tóg: “inh og há tóg tĩ,” he mũ sir.

²⁹ Tá runja ù vỹ nĩ nĩ, hã ra vinho kaja pir vỹ ki nĩ, runja ãn ki. Kỹ ag tóg esponja tỹ vinho ki tỹ pun ke mũ, kỹ ag tóg ka tỹ hissopo jurỹn kỹ (ag tóg) nén kugpe jafã ãn kusón mũ, kusón kỹ ag tóg vinho kãra rãg kỹ ti mý jun mũ sir, vinho ti.

³⁰ Kỹ tóg ki ùnh ùnh ge mũ sir, vinho ãn ki. Kỹ tóg: “ke kãn inh huri,” he mũ. Kỹ ti krĩ tóg héré' he mũ, kỹ tóg hun ke mũ. Kỹ tóg hur ter.

Soldado ù tỹ Jesus kusón

³¹ Kỹ Judeu ag tóg Pilatos mý to vỹ mũ, soldado ag tỹ ù tỹ ka to sa kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh jé, ag tỹ kãnmar kãgter jé. Tỹ vaj kỹ ag mý festa mág vë, kỹ ag tóg ùri festa ãn to nén kar kãnkan tĩ gé. Hã ra tóg ag mý kórég nĩ, ù tỹ ag festa kurã ki cruz to sa kỹ ter mũ ti. Hã kỹ ag tóg Pilatos mý ag kãgtén ke to vỹ mũ, ag tỹ ka to ag kãrem jé.

³² Kỹ soldado ag tóg ù tỹ Jesus mré cruz to vin kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh mũ mũ.

³³ Kỹ ag tóg Jesus fa mrynhmranh sór mũ gé, hã ra tóg hur ter, hã kỹ ag tóg mrynhmranh tũ nĩ sir.

³⁴ Kỹ soldado ù tóg ã rógro tỹ ti jẽn'yr ki kusón mũ, kỹ ti kyvénh tóg ki kãkutẽ mũ, kyvénh jãpri mré.

³⁵ Tag ve inh, mýr, ha mẽ, hã kỹ sóg ãjag mý tó mũ. Sỹ ki hã tó vë. Sỹ ãjag mý tag kãmén vë, ãjag tỹ inh vỹ tag kri fi jé, ãjag tỹ ti ki ge sór jé.

³⁶ Hã ra tóg rãn kỹ nĩ gé, ag tỹ ti kusón ke tag ti. “Ag pi(jé) ti kuka

mrynhmranh ke mũ,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rãn kỹ nĩ ki.

³⁷ Kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ gé, hã mẽ. “Ag tỹ ùn kusón mũ ãn ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg mũ gé, Topẽ vỹ ki, Jesus to.

Ag tỹ vënh kej ra ti va mũ

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Kỹ Jesus to há ù tóg nĩgtĩ, Arimatéia tá José. ãn vỹ ti mré tĩg ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ pã'i ag kamẽg kỹ, hã ra tóg Jesus to há nĩ. ãn vỹ tóg sir Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mý: “sỹ Jesus tỹ ka to ti kãtérem há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ Pilatos tóg ti mý: “há ti nĩ,” he mũ. Kỹ Arimatéia tá José ãn tóg Jesus tỹ cruz to ti kãtérem tĩ mũ.

³⁹ Kỹ Nicodemos vỹ kãtĩ mũ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vëmén mũ ãn ti. ãn vỹ ger há ma kãtĩ mũ, 45 (ke) quilos vë mýr. Ka tỹ mirra jẽnjo ger há vë, kar ka tỹ aloés jẽnjo ger há mré. ãn ma kãtĩg tóg mũ, Nicodemos ti.

⁴⁰ Kỹ ag tóg Jesus ti kãtérem mũ sir, cruz to, José mré Nicodemos ti. Ti pãg ag tóg mũ sir, kur tỹ, hã ra ag tóg nén ger há ãn tỹ ti pãg ke ãn kãkã nĩm mũ gé. Judeu ag jykre hã vë, ag tỹ vënh kej tá ù fi kỹ.

⁴¹ Ka kré ù vỹ Gólgota tá kakó nĩ, kỹ tóg tá vënh kej tãg nĩ, pãró nor ti, ka kré ãn tá. Kuprã ti nỹ.

⁴² ãn kãkã ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĩn kỹ. Hã ra tóg rãké nỹ ha, kỹ ag festa tóg kakó' he mũ ha, hã kỹ ag tóg vënh kej tãg ãn kãkã Jesus fig mũ sir.

20

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Tỹ vaj ùn kỹ, semana ki kurã ve ki Maria Madalena fi tóg Jesus venh tĩg sór mũ, ti kej tá. Kusã pẽ ki fi tóg ra tĩ mũ, kurã sĩ hã ra. Hã ra fi tóg tá jun kỹ (fi tóg) pó ãn vëg mũ, ti kej nĩfe ãn ti. Kunũnh kỹ tóg jẽ nĩ, kỹ tóg sir nor kỹ nỹ nĩ, ti kej ti.

² Kỹ fi tóg Simão Pedro to vënhvãg tĩ mũ sir, Jesus mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ Jesus to há tãvĩ ãn to. Kỹ fi tóg ag mý: “ẽg Senhor va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ.

“Ā kej kâki tóg tũ nĩ,” he fi tóg mũ. “Ag hÿn hẽ ra ti va kagáv,” he fi tóg mũ ag mÿ.

³ Kÿ ag tóg venh mũ mũ gé, Pedro ti, Jesus mré tĩ tĩ ù ěn ke gé.

⁴ Pétẽ ag tóg mũ mũ, hã ra ù ěn tóg Pedro kã raran ke mũ, kÿ tóg tá jun vén mũ.

⁵ Kÿ tóg pãró nor ěn ki pãnh ke kÿ kátá kur ěn vég mũ, ti pãg ja ti, hã ra tóg kãra rã ja tũ nĩ.

⁶ Kÿ Simão Pedro tóg ti nón tá jun mũ gé, hã ra tóg inhhã kãra rã mũ, ti kej kãra, Pedro ti. Kÿ tóg kur ěn vég mũ gé sir.

⁷ Ti krĩ pãg ja vÿ vyr mÿ nĩ nĩ, kónhpën kÿ.

⁸ Kÿ ù ěn tóg ti nón kãra rã mũ gé sir, kÿ tóg ã tÿ ven kÿ: “hã ja vē,” he mũ.

⁹ Vãhã ag tóg ki kanhró nÿtĩ. Tag to hã ag tóg ti vĩ to jykrén há han ja tũ nĩ ver, ti to nén rán kÿ nĩ ěn to, ti tÿ ã ter kar kÿ rĩr mãn ke ěn to. Vãhã ag tóg ki kanhró nÿtĩ.

¹⁰ Ag tÿ ti kej tÿ kuprã nÿ ve kar kÿ ag tóg vÿnvÿn ke mũ, ãjag ĩn ra.

Jesus tÿ Maria Madalena fi mÿ vënh ven
(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

¹¹ Hã ra Maria Madalena fi tóg tá jẽ nĩ, ti kej nor nĩ ěn tá. Fÿ fi tóg jẽ nĩ. Fi fÿ kÿ fi tóg ti kej to pãnh ke kÿ (fi tóg) kátá ěvãnh mũ sir.

¹² Kÿ fi tóg ùn régre ag vigvég mũ. Topẽ tÿ jëgnẽ jafã ag vē. Kur kupri rĩnh kÿ ag nĩgnĩg kÿ nÿtĩ, Jesus nÿgja tá, ti kej kátá. Û tóg ti krĩ nĩgja tá nĩ, kÿ ù tóg ti pën nÿtĩgja tá nĩ gé.

¹³ Kÿ ag tóg fi mÿ: “ã tÿ ù jãvãnh kÿ fÿ nẽ, jÿ?” he mũ. Kÿ fi tóg ag mÿ: “inh Senhor va ag tóg mũ ja nĩ, hã ra sóg ag tÿ hẽ ra ti va mũ ja ěn ki kagtĩg nĩ,” he mũ.

¹⁴ Kÿ fi tóg vësykã ěvãnh mũ, hã ra Jesus tóg tá jẽ nĩ. Hã ra fi tóg ti ki kagtĩg nĩ.

¹⁵ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ ù jãvãnh kÿ fÿ nẽ, jÿ?” he mũ gé. Hã ra fi tóg ti to: “ti hÿn tÿ ka kré tag ki rĩr tĩ jẽ, he sóg mũ,” he mũ. Hã kÿ fi tóg ti mÿ: “ã mÿ ag tÿ hën ra ti va mũ vég tũ, vÿ?” he mũ.

¹⁶ Kÿ Jesus tóg fi mÿ: “Maria’,” he mũ, fi jiji tó kÿ. Kÿ fi tóg ti tÿ fi mÿ fi jyjy tó kÿ (fi tóg) vãhã ti ki kanhrãn mũ sir. Kÿ fi tóg ti mÿ: “Raboni’, ã hã mÿ?” he mũ. Hebreu vĩ ki fi tóg tó mũ, hã kÿ fi tóg: “Raboni’,” he mũ. Ěg vĩ ki ěg tóg tag to: “Senhor,” he tĩ. Fi tÿ vãhã Jesus ki kanhrãn kÿ nĩn kÿ fi tóg ti mÿ ke mũ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “inh vóg tũg nĩ ver,” he mũ. “Isÿ ver inh panh ra tãpryn ke vē. Inh kanhkã ag mÿ tónh tũg nĩ hã ra. Ag mÿ: “isÿ ver inh panh venh tũg ke vē, hã ra tóg tÿ ãjag panh nĩ gé, he tóg,” hemnĩ. “Isÿ ver inh Topẽ to tãpryn ke vē, kÿ tóg tÿ ãjag Topẽ nĩ gé, he ti,” hemnĩ ag mÿ,” he tóg Jesus ti, Maria Madalena fi mÿ.

¹⁸ Kÿ fi tóg tĩ mũ, ti mré mÿgtĩ ag mÿ tó jé. “Ěg Senhor ve inh,” he fi tóg mũ. Kÿ fi tóg ag mÿ tó kãn mũ sir, ti tÿ fi mÿ nén tó mũ ěn ti.

Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vënh ven
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Kurã ěn kã, semana tÿ kurã ve ěn tÿ rãkãnh kÿ ag tóg vënhmãn kÿ nÿtĩ, ĩn ù krëm, ti mré mũ tĩ ag. Hã ra ag tóg jãnkã nĩfénh ja nĩ, chave tÿ, ag tÿ ěprã pã’i ag kamẽg kÿ. Hã ra Jesus tóg vãhã vënh ven mũ, ag kãki, kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtĩmnĩ,” he mũ.

²⁰ Tag tó kÿ tóg ag mÿ ã nĩgé nug ven mũ, ã jën’yr ti ke gé. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir, ag tÿ ěg Senhor ven kÿ.

²¹ Kÿ tóg ag mÿ ke mãn mũ. “Mÿ sér nÿtĩmnĩ,” he tóg. “Inh panh tÿ inh jënë vē. Kÿ sóg ùri ãjag jënëg mũ gé, ti tÿ inh jënë ri ke,” he tóg.

²² Tag tó kar tóg ag ki hu he mũ, ag kar ki, kÿ tóg ag mÿ: “Topẽ kuprĩg vÿ tÿ ãjag jagrẽ nÿtĩ ha,” he mũ.

²³ “Ājag tÿ ù mÿ: “ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja ěn tÿ tóg vënh pãte fón mũ,” hen kÿ tóg vënh pãte fón kÿ nĩ nĩ. Ājag tÿ ù mÿ: “ã mÿ ti vënh pãte fón ke tũ nĩ,” hen kÿ tóg vënh pãte fón ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vënh ven vén kÿ.

Tomé tÿ vãhã Jesus ve

24 Hã ra Tomé vỹ ag mré nĩ ja tũ nĩ, ag tỹ Jesus vég mũ ãn kã. Tomé ãn vỹ, ag tỹ ù to: “ũn vỹgni,” he mũ ãn vỹ, Jesus mré tĩ tĩ ù ãn ti.

25 Ag tỹ Tomé ãn ve kỹ ag tóg ti mỹ: “ẽg Senhor ve ẽg,” he mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “ti nĩgẽ nug ve sór inh mũ,” he mũ, “isỹ ag tỹ prego tỹ ti nĩgẽ nugnón ja ãn mẽ jé, inh nĩgẽ tỹ,” he tóg mũ. “Kỹ sóg ti jẽn'yr ki mẽnh ke mũ gé, sỹ ki ti kusón ja ãn mẽ jé. Ke tũ nĩ (mũ) ra isóg kri nĩm ke tũ pẽ nĩ, ti rĩr mãn kri,” he tóg, Tomé ti.

26 Kurã tỹ 8 (ke) tũg kỹ ag tóg vẽn h mãn kỹ nỹtĩ gé, kỹ Tomé vỹ ag mré nĩ gé. Ìn jãnkã vỹ ki chaven kỹ nỹtĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ vẽn ven mãn mũ, ag mré jẽn kỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sér nỹtĩmĩ,” he mũ.

27 Kỹ tóg vỹsýmér Tomé mỹ: “ã nĩgẽ tỹ inh nĩgẽ nugnór mẽ,” he mũ. “Ã nĩgẽ tỹ inh jẽn'yr kusón ja ãn ti mẽ gé. Kri nĩmĩ, to: “vẽn h ó vỹ,” he mãn tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

28 Kỹ Tomé tóg ti mỹ: “inh Senhor,” he mũ. “Topẽ,” he tóg.

29 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vãhã ã tóg kri nĩm sór mũ ha, ã tỹ inh ve kỹ,” he mũ. “Ù tỹ ã tỹ inh vég tũ ra kri nĩm mũ ãn mỹ tóg vĩ há pẽ han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti, ti tỹ ag mỹ vẽn ven mãn kỹ.

Èg tỹ Jesus ki ge jé livro tag tóg rán kỹ nĩ

30 Jesus vỹ ag rĩnve ẽg tỹ nén han vãn h hyn han kãn ja nĩgtĩ, nén tỹ hẽn ri ke, hã ra sóg rán kãn ja tũ nĩ.

31 Sỹ livro tag rán vỹ, ù tỹ vẽn rá tag vég mũ kar ãn ag tỹ Jesus ki ge sór jé, ag tỹ ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topẽ kósĩn vỹ tỹ ti nĩ,” he jé. Kỹ ãjag tỹ ti ki ge kỹ ãjag tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ, ti tũgrĩn, mỹr, ha mẽ.

21

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ù ag mỹ vẽn ven mãn

1 Tag pãte Jesus tóg kejẽn goj tỹ Tiberíades tá ag mỹ vẽn ven mãn mũ, kỹ tóg ge tĩ, ha mẽ.

2 Simão Pedro vỹ tá nĩ, Tomé ti ke gé, ag tỹ ù to: “ũn vỹgni,” he mũ ãn ti, kar kỹ Natanael ti ke gé, ẽmã tỹ Caná tá ke ãn, ga tỹ Galiléia tá ke ãn, kar kỹ Zebedeu krẽ ag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ Jesus mré mũ tĩ régre ù ag ke gé.

3 Kỹ Simão Pedro vỹ ag mỹ: isỹ pirã kũgmĩnh tĩg vỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã mré ẽg mũnh mũ,” he mũ gé. Kỹ ag tóg barco ki ge mũ, goj kri mũ jé. Hã ra ag tóg nén ù kãgmĩg tũ pẽ nĩ, kuty ãn kã.

4 Tỹ vaj kỹ kusã pẽ ki, rã tỹ jun ke mũ ra Jesus vỹ ga fyr tá jẽ nĩ, hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ ver.

5 Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ pirã ù kãgmĩg tũ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ.

6 Kỹ tóg ag mỹ: “rede tỹ barco pẽgja tá fón,” he mũ, “kỹ ãjag tóg kũgmĩnh ke mũ, pirã ti,” he tóg mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ tóg fór mũ, rede ti, kỹ ag tóg kãtãnfyn kórég nỹtĩ, ti kufy tĩn kỹ, pirã e nỹtĩn kỹ.

7 Kỹ ù tóg Pedro mỹ: “ẽg Senhor hã vỹ,” he mũ. Jesus tỹ ù to há pẽ ãn vỹ Pedro mỹ ke mũ. Kỹ Pedro tóg ti vỹ tag to ã kur rĩnh mãn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. ã kur rĩnh kỹ tóg barco ki kãkutẽ kỹ (tóg) goj kãmĩ tĩ mũ sir, ti tỹ Jesus kukãm tĩg jé, goj kãmĩ.

8 Hã ra ag tóg ti nón barco kãmĩ mũ mũ gé, rede ãn raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) metros hỹn.

9 Ag tỹ vagvag ke pa kỹ ag tóg Jesus jãká vég mũ sir. Pirã kũgjin tóg nĩ nĩ, kỹ ẽmĩ tóg tá ti rã nĩ gé.

10 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag pirã gé kãmũjẽg,” he mũ.

11 Kỹ Simão Pedro tóg barco kãra rã kỹ rede ãn raran mũ. Goj fyr kukãm tóg ma tĩ mũ, kỹ tóg vag ke mũ sir, tar tá. Hã ra tóg fór nĩ, rede ti, pirã tỹ, 150 (ke) hỹn, pirã mág tãvĩ. Hã ra rede tóg jar ja tũ nĩ, ti e tãvĩ nỹtĩ ra.

12 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “konh kãmũjẽg,” he mũ. Hã ra ag tóg ti mỹ: “tỹ ã ù nĩ?” he jãvãn h nỹtĩgtĩ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ ẽg Senhor nĩn ki.

13 Kÿ Jesus tóg ag mÿ ěmĩ ěn kã vĕnh ken mũ sir, pirã ti ke gé.

14 Jesus tÿ ag mÿ vĕnh ven tãgtũ vĕ ha, ěn kã, ti ter kar kÿ rĩr mãn kar kÿ.

Jesus tÿ Pedro mré vĕmén

15 Ag jĕn kar kÿ Jesus tóg Simão Pedro mÿ: “Simão!,” he mũ. “João kósin!,” he tóg. “Ă mÿ iso há tãvĩ nĩ, ě mré ke ag tÿ iso há nÿtĩ ěn kãfór?” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ, hã vĕ,” he mũ. “Ki kanhró ě tóg nĩ, isÿ ě to há pĕ nĩn ki,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kÿ ũ tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ inh vĩ tómnĩ,” he mũ.

16 Kÿ tóg ti mÿ vĩ mãn mũ, Jesus ti, Pedro mÿ. “Simão!,” he mãn tóg. “João kósin!,” he tóg. “Ă mÿ iso há nĩ?” he tóg. Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ, hã vĕ,” he mãn mũ. “Ki kanhró ě tóg nĩ, isÿ ě to há nĩn ki,” he mãn tóg. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kÿ ũ tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ inh vĩ tómnĩ,” he mãn mũ gé.

17 Kÿ Jesus tóg ti mÿ vĩ mãn mũ gé, vĩ tãgtũ han kÿ. “Simão!,” he tóg. “João kósin!,” he tóg. “Ă mÿ iso há nĩ?” he tóg. Kÿ tóg Pedro mÿ e tĩ, ti tÿ ti mÿ ke tãgtũ han kÿ. Ti ki jĕmĕ tãgtũ han tóg, hã kÿ tóg ti mÿ e tĩ. Kÿ tóg ti mÿ: “nĕn kar ki kanhró ě tóg nĩ,” he mũ. “Ki kanhró ě tóg nĩ, isÿ ě to há nĩn ki,” he tóg, Jesus mÿ, Pedro ti. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “kÿ ũ tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ inh vĩ tómnĩ,” he mãn mũ.

18 “Ă mÿ sóg ki hã tó mũ, ha mĕ,” he tóg mũ. “Ă kyrũ kã ě tóg ě kur rĩnh kÿ ě tÿ hĕn ra tĩg sór mũ ěn ra tĩg ja nĩgtĩ. Kejĕn ě kófa nĩnh ke vĕ. ěn kã ě tóg ag mÿ ě nĩgé tÿ vĕnh kri tÿ tam kenh mũ, kÿ ag tóg ě senh mũ, ha vemnĩ, kÿ ag tóg ě pére mũnh mũ, ě tÿ hĕ ra tĩg sór tũ ěn ra,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ.

19 Ti tÿ ti mÿ ag tÿ ti tĕn ke tó vĕ. Hã ra ag tóg Topĕ tÿ tÿ ũn mág nĩ venh ke mũ, ag tÿ Pedro tĕn ke tugrĩn. Tag tó ti, Jesus ti, Pedro mÿ. Tag pãte tóg ti mÿ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, Jesus ti.

Jesus tÿ João to Pedro mÿ vĩ

20 Ag mũn kÿ Pedro tóg vĕsÿjãm ěvãnh kÿ (tóg) ũ tÿ Jesus nón kãtĩg mũ ěn vég mũ gé, Jesus tÿ ũ to há tãvĩ ěn. Ag jĕn rén ja ěn tá tóg Jesus rã hã nĩ ja nĩ, ti mré tóg jagnĕ to grĕn ke kÿ nĩ ja nĩ, Jesus tÿ ũ to há tãvĩ ěn. ěn kã tóg Jesus ti mÿ: “ũ nÿ hÿn ě ven ke mũ, pã'i ag mÿ?” he ja nĩ. ěn hã vÿ Jesus nón tĩg mũ, Pedro tÿ ti mré tĩg kÿ.

21 Pedro tÿ ti tÿ ag nón kãtĩ mũ ve kÿ tóg Jesus mÿ: “jãvo ũ tÿ ěg nón kãtĩg mũ tag ti?” he mũ.

22 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “sÿ ti mÿ nĕn tó mũ vÿ vyr mÿ nĩ,” he mũ. “Kÿ sÿ ě mÿ nĕn tó mũ vÿ vyr mÿ nĩ gé,” he tóg mũ. “Sÿ ti mÿ: “ter ke tũ ě tóg nĩ, isÿ vÿn ke ve jé ě tóg ke mũ,” he sór mũ ra sóg ti mÿ tónh ke mũ vĕ,” he tóg. “Ă hã mÿ sóg ě tũ tónh ke mũ, hã kÿ sóg ě mÿ: mũ jé ha, inh mré, he mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mÿ. Ti tÿ ũ tÿ ag mré kãtĩ mũ ěn to ken hã vĕ.

23 Jesus vĩ tag tugrĩn vĕnh kar tóg ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tĩ, Jesus ki ge kÿ nÿtĩ kar ag. Hã ra Jesus pi(jé) ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Ti to tóg: “sÿ ti mÿ: ter ke tũ ě tóg nĩ, isÿ vÿn ke ve jé ě tóg ke mũ, he sór mũ ra sóg ti mÿ tag tónh ke mũ vĕ,” he ja nĩ, Pedro mÿ, ũ ěn to. Hã kÿ ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũg nĩ.

João tÿ vĕnh kãmén

24 João vÿ tÿ inh nĩ. Inh hã vÿ tag ve kãn ja nĩ, hã kÿ sóg rán. Ki hã tó sóg tĩ, vĕnh kar vÿ tag ki kanhró nÿtĩ.

25 Hã ra sóg Jesus tÿ nĕn hÿn han mũ ěn rán kãn ja tũ nĩ. Ti tÿ nĕn hÿn han mũ ěn vÿ e tãvĩ nÿtĩ, e tãvĩ. ěg tÿ tag rán kãn sór mũ ra ěg tóg livro tÿ hĕn ri ke hÿn han ke mũ vĕ. Kÿ ěg hÿn hĕ tá livro kar tag vin han ke mũ? Sĩ ti nĩ, ěg ga ti, kÿ ěg tÿ hĕ tá livro tag vin han ke tóg tũ tĩnh mũ, ěg tÿ Jesus tÿ nĕn hÿn han ja ěn rán kãn sór mũ ra.

Hã vĕ.

APÓSTOLO AG TỠ NÉN HAN KĀME

¹ Teófilo, inh livro ve ki sóg ã mỹ Jesus tỹ nén han kar tó ja nĩ, ti tỹ nén han vén mũ ẽn ti, ti tỹ nén han rén ẽn ti ke gé. Ti tỹ ẽg kanhrãn mũ ẽn rán sóg huri ke gé.

² Kỹ sóg ti tỹ kanhkã ra tãpřy mũ rán huri ke gé. Ā tỹ kanhkã ra tãpřy to hã tóg apóstolo ag mré vēmén ja nĩ ver, ã tỹ ùn kupřeg mũ ag mré. Topě kupřig tỹ ti mỹ nén tó mũ ẽn tó tóg mũ ag mỹ, ag tỹ ki hã han jé.

³ Ā ter kar kỹ Jesus tóg ag mỹ vėnh ven tỹ hėn ri ke han ja nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki. Rĩr mãn kỹ tóg ag mỹ vėnh ven ja nĩ, ti tỹ ùn kupřeg ja ẽn ag mỹ. Ag tỹ ti ve kỹ, ag tỹ ti mré vēmén kỹ ag tóg ti rĩr jě ki kanhró nỹtĩ, apóstolo ag. Ag mỹ tóg Topě tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ kãmén mũ, Jesus ti.

⁴ Kejėn tóg ag mré nĩ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ver cidade tỹ Jerusalém tá kãpa tũg nĩ,” he mũ. “Tá nỹtĩ kỹ Topě tỹ ģjag mỹ nén tó ja jãvãnh nĩ,” he tóg, “isỹ ģjag mỹ nén tó ja ẽn ti,” he tóg.

⁵ “João vỹ goj tỹ ẽg kygpe ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra kãnhmar ģjag tóg Topě kupřig tỹ jagře venh ke mũ. Sỹ ģjag kypenh ken hã vė,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ sir.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg

⁶ Kejėn ag tóg vėnh mãn mãn mũ sir, Jesus tỹ ùn vin mũ ag. Kỹ tóg ag mré nĩ nĩ, Jesus ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ā mỹ ù ri ẽg pã'i mág fėg mãn mũ', ẽg povo tỹ Israel tỹ pã'i mág?” he ag tóg ti mỹ.

⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Topě hã ki kanhro nĩ,” he tóg. “Ājag tũ pijé,” he tóg. “Kurã ẽn ki kanhrãn ke tũ ģjag tóg nĩ, Topě tỹ ģjag pã'i mág fėg mãn ke kurã ti. Topě hã ne kurã tag tónh ke mũ,” he tóg.

⁸ “Hã ra Topě kupřig vỹ tỹ ģjag jagře nĩnh ke mũ. Kỹ ti hã vỹ ģjag tar han ke mũ, ģjag tỹ inh kãmén jé. Cidade

tỹ Jerusalém tá ģjag tóg inh kãmén ke mũ, ga tỹ Judéia tá ke gé, ga tỹ Samaria tá ke gé, ga fyn ja tá hã ke gé mỹr,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Ā tỹ tag tó kar kỹ tóg vãhã kynh mỹ tãpřy mũ sir ag rĩnve, kỹ kanhkã góg vỹ ti kri rũm ke mũ sir, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ sir.

¹⁰ Hã ra ag tóg kanhkã tugnỹm mũ, ag tỹ ti tĩg ven kỹ, ti tỹ ùn vin mũ ag.

Kỹ vãhã ùn régre ag tóg tá nỹtĩ, kur kupri rĩnh kỹ. Topě tỹ jėnė jafã ag vė, ùn régre ẽn ag.

¹¹ Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha vé, Galiléia tá ke',” he mũ. “Ājag hã ne tóg kanhkã tá ẽvãnh nỹtĩ nĩ',” he ag tóg. “Jesus vỹ vỹn kenh mũ, ti tĩg ja ẽn ri ke han jé tóg ke mũ. Ti tỹ kanhkã ra tãpřy vė, hã ra tóg tá kãtere mãn ke mũ gé,” he ag tóg, Topě tỹ jėnė jafã ag, Jesus tỹ ùn vin mũ ag mỹ.

Ag tỹ Matias fėg

¹² Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Jerusalém ra, krĩ tỹ Oliveiras tá kãmũ kỹ. Jerusalém kakó kã ti nĩ, 1 quilômetro tá ti nĩ hỹn, krĩ tỹ Oliveiras ti.

¹³ Ag tỹ Jerusalém tá junjun kỹ ag tóg ģn to jãpřy jafã to jãpřy mũ, tá nỹtĩ jé, ģn kri. Ũ tỹ tá nỹtĩ ag hã vė: Pedro, João, Tiago, André, Filipe, Tomé, Bartolomeu, Mateus, Tiago ù hã vỹ: Alfeu kósin, he mũ, Simão ke gé, vĩ tar han tĩ tag ti, Judas ke gé, Tiago kósin tag ti.

¹⁴ Ag kar ẽn tóg Topě mré vĩ mũ, jagnė mré, ùn tỹtã fag mré hã, Maria fi mré hã, Jesus mỹnh ẽn fi, Jesus jãvy ag mré hã ke gé, ha mē.

¹⁵ Kejėn Jesus mré ke tỹ hėn ri ke ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, ģn to jãpřy jafã ẽn tá, ù tỹ 100 kri 20 (ke) hỹn.

¹⁶ Kỹ Pedro vỹ tóg jėg nė mũ, kỹ tóg: “ha vé, inh kanhkã',” he mũ. “Vãšỹ tóg rán kỹ nĩ, Judas to,” he tóg. “Topě kupřig tóg Davi krĩn ja nĩgtĩ, ti tỹ Judas to rán jé,” he tóg. “Hã ra tóg ki hã tó ja nĩ, vėnh rán ki,” he tóg. “Ag jãmĩ tóg kãtĩg ja nĩ, Judas ti, ù tỹ Jesus kãgmĩnh ke mũ ag jãmĩ.

17 Hã ra tóg tỹ ěg mré ke ja nĩ, kỹ ti tỹ nén han mũ tóg ěg tỹ nén han mũ ri ke ja nĩ gé,” he tóg, Pedro ti.

18 “Hã ra tóg Jesus kato jãnkamy mãn ja nĩ, kỹ tóg jãnkamy ěn tỹ ěpỹ kajãm ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ã nunh kã vĕnh jãján ja nĩ, kỹ tóg tam ke kỹ kutĕ ja nĩ, kỹ ti nug tóg jar ja nĩ, kỹ ti nug tóg kãkutĕ ja nĩ, kỹ tóg ter ja nĩ, Judas ti,” he tóg, Pedro ti.

19 “Kỹ Jerusalém tá ke kar ag tóg mĕg mũ sir, hã kỹ ag tóg ti japỹ to: Acedama, he mũ, hã vỹ: ěpỹ kyvĕnh, he mũ, ěg vĩ ki,” he tóg, Pedro ti.

20 “Ěg tỹ Topĕ mỹ jãn jãn jafã ki tag tóg rán kỹ nĩ, hã mĕ: ěn jamã vỹ vag ke mũ, ũ pi(jé) ki ěmãn mãn mũ’, he tóg, vĕnh rán ki, Judas to,” he tóg, Pedro ti. “Kỹ ũ vỹ ge nĩ gé, hã mĕ: ũ ũ tỹ ti jĕg ja kã jĕnh ke kỹ ti rãnrãj han ke vĕ, he tóg mũ gé, vĕnh rán ki,” he tóg, Pedro ti.

21 “Hã kỹ ěg tỹ ěg mré mũ tĩ ũ jãvãnh ke vĕ. Jesus mré tóg tĩg ja nĩgtĩ, ěg tỹ ũn jãvãnh ke mũ ti, kỹ tóg Jesus tỹ ga mĩ tĩ ěn ve ja nĩgtĩ gé.

22 João tỹ Jesus kype ve ja tóg nĩ gé. Jesus tỹ kanhkã ra tãpry ve ja tóg nĩ gé. Jesus tỹ nén han mũ kar ve ja tóg nĩ, ěg tỹ ũn jãvãnh ke mũ ti. Kỹ tóg sir Jesus rĩr mãn tónh ke mũ ěg mré,” he tóg, Pedro ti.

23 Kỹ ag tóg ũn régre ag vin mũ, hã vỹ: José, he mũ, ti jyjy ũ hã vỹ: Barsabás, he mũ. Fóg tỹ ti jiji hã vỹ: Justo, he mũ. Ti mré ag tóg Matias fĕg mũ gé.

24 Kỹ ag tóg Topĕ mré vĩ mũ, kỹ ag tóg tag tó mũ, ha mĕ. “Ěg jóg!,” he ag tóg ti mỹ. “Ěg tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró ã tóg nĩ,” he ag tóg mũ. “Ã hỹn ũ tỹ hĕ kuprĕg, ũn régre tag ag kã,

25 ti tỹ ěg mré ã rãnrãj tag han jé, ti tỹ tỹ ěg mré apóstolo jĕ jé? Judas vỹ ã rãnrãj tovãnh, kỹ tóg ã tỹ ra tĩg ke ěn ra vyr. Kỹ ũ tỹ hĕ nỹ ti jĕg ja kã jĕnh mũ ha?” he ag tóg mũ, Topĕ mỹ.

26 Kỹ ag tóg to jogar he mũ sir, hã ra Matias tóg Judas jĕgja kã jĕ nĩ. Hã kỹ tóg tỹ ũ tỹ 11 (ke) ag mré ke nĩ sir, tỹ tóg apóstolo jĕ sir.

2

Topĕ kuprĩg tỹ tỹ ěg jagrĕ

1 Vãhã tóg festa tỹ Pentecostes kurã tá krỹg mũ. Kỹ vĕnh kar vỹ vĕnh mãn kỹ nỹtĩ nĩ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ěn ag.

2 Kỹ vãhã kanhkã tá kóho ri ke tóg mĕ há tĩ, króg he mũ ěn ti. Kỹ ĩn tóg kóho ri ke ěn tỹ fór mũ. Hã ra ag tóg ĩn ěn ki nỹtĩ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag.

3 Kỹ ag tóg nén nĕ vég mũ, hã ra tóg tỹ pĩ gru hã pĕ nĩ, nén nĕ ěn ti. Vĕnh kãpópãm kỹ tóg nĩ nĩ, pĩ gru hã pĕ ěn ti. Kỹ tóg ag kri nĩ’ nĩ’ he kãn mũ, pĩ gru hã pĕ ěn ti.

4 Kỹ Topĕ kuprĩg tóg ag ki ge kãn mũ, kỹ ag tóg vĕnh vĩ ũ tugtó mũ, Topĕ kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ, ti tỹ tỹ ag jagrĕ nĩn kỹ.

5 Hã ra Jerusalém tá ke ũ ag tóg Topĕ to há nỹtĩ gé. Israel ag vĕ gé, hã ra ag tóg povo tỹ hĕn ri ke mĩ mogmog ja nĩ. Hã kỹ ag vĩ tóg tó tỹ hĕn ri ke nĩ.

6 Ag tỹ kóho ri ke ěn mĕ kỹ ag tóg vĕnh mãn mũ. Kỹ ag tóg ãjag vĩ e ěn ki Pedro ag tỹ nén tó mũ mĕg mũ.

7 Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ag fe tỹ hĕn ri ke nĩn kỹ ag tóg: “ha vé, Galiléia tá ke ag vĕ mỹr,” he mũ. “Galiléia tá ke ag vỹ vyr mỹ vĩ nỹtĩ.

8 Hã ra ěg tóg ěg vĩ pĕ ki ag vĩ jĕmĕg mũ,” he ag tóg.

9 “Ěg kã ũ ag tóg Pártia tá kãmũ mũ, kỹ ũ ag tóg Média tá kãmũ mũ gé, ũ ag tóg ga tỹ Elão tá kãmũ mũ, ũ ag tóg ga tỹ Mesopotãmia tá kãmũ mũ, ũ ag tóg Judéia tá kãmũ mũ, ũ ag tóg Capadócia tá kãmũ mũ, kar kỹ Ponto tá, Ásia tá,

10 Frígia tá, Panfília tá, Egito tá, ga tỹ Líbia tá, cidade tỹ Cirene ěn mã tá. ũ ag tóg cidade tỹ Roma tá kãmũ mũ gé.

11 ũ ag tóg tỹ Israel nỹtĩ, kar kỹ ũ ag tóg tỹ fóg tỹ Israel jykre han mũ nỹtĩ gé. ũ ag tóg goj vãso tỹ Creta tá kãmũ mũ, ũ ag tóg ga tỹ Arábia tá kãmũ mũ gé. Ěg kar tóg ěg vĩ pĕ ki ag tỹ Topĕ kãmén mũ mĕg mũ, ag tỹ Topĕ tỹ nén han ja kãmén mũ ti, Topĕ tỹ milagre hyn han ja ěn ti,” he ag tóg.

12 Ājag mǝ e tǝn kǝ ag tóg jagnē mǝ: “ne nē hǝn'?” he mǝ. Ag fe tóg jǝrǝn ke mǝ, ag tǝ ge ve ja tǝ nǝtǝn kǝ.

13 Ū ag tóg hā ra nyg mǝ. “Kronkron kǝ ag kǝgter mǝ mǝr,” he ag tóg.

Pedro tǝ ag mǝ Topē vǝ tó

14 Kǝ Pedro tóg ū tǝ 11 (ke) ag mré jēgnē mǝ, kǝ tóg jamā hár(a) ag mǝ: “inh kanhkā',” he mǝ. “Jerusalēm tá ke',” he tóg. “Jēmē há han ra, sǝ ājag mǝ nén tó mǝ ti,” he tóg.

15 “Ājag hā tóg ēg to: kronkron kǝ ag kǝgter mǝ, he mǝ. Hā tǝ vē hā ra. 9 horas vē ver, meio dia to hān sa mǝr,” he tóg. “Ag kronkron kǝ ag tóg rākānh kǝ kronkron kǝ kǝgter mǝgtǝ, ūn kronkron mǝ ēn ag,” he tóg. “Hā kǝ ēg tóg kron ja tǝ nǝ,” he tóg, Pedro ti.

16 “Hā ra tóg vāsǝ rán kǝ nǝ, ēg tǝ ūri nén vėg mǝ ti. Topē vǝ tó tǝ tǝ Joel tóg vāsǝ tag tó ja nǝ, ha mē:

17 “kurā tǝ ēgno to hā sóg inh kuprǝg jēnēnh mǝ, vēnh kar mǝ, ti tǝ tǝ ājag jagrē nǝ jé,” he ja tóg nǝ, Topē ti. “Kǝ ājag krē ag tǝ fag mré Topē vǝ mē kǝ tónh ke vē. Kyrǝ ag tǝ nén nē venh ke vē. Kófa ag tǝ vēnh pėtinh ke vē.

18 Sǝ inh camarada ag mǝ inh kuprǝg jēnēnh ke vē gé, fag mǝ ke gé. Kǝ fag tóg inh vǝ tónh ke mǝ gé,” he tóg, Topē ti.

19 “Ājag tǝ nén han vānh han jé sóg ke mǝ gé, ājag mǝ, kanhkā tá, ga tá ke gé, ēprā, kyvénh mǝr, pǝ mǝr, nǝja mǝr.

20 Kǝ rā tǝ kutyg ke vē, kysā kyvénh ke vē gé. Kar kǝ Topē kurā vē sir, kurā mág ēn ti.

21 Kǝ ū tǝ Topē mǝ nén kar to vǝ mǝ ēn kren ke vē sir,” he tóg, Topē ti. Joel tǝ tón hā vē, vāsǝ,” he tóg, Pedro ti.

22 “Inh kanhkā', inh vǝ jēmē ra,” he tóg. “Nazaré tá Jesus vē mǝr,” he tóg. “Tǝ hā tóg nén han vānh hyn han ja nǝgtǝ, Topē jykre hyn han ja tóg nǝgtǝ, Topē tǝ ti jēnēnh kǝ. Hā ra Topē tóg Jesus mǝ tó ja nǝ, ti tǝ milagre ēn hyn han jé. Kǝ tóg ājag rǝnve hyn han, ājag tǝ ve jé, Jesus to jykrén jé. Hā kǝ ājag tóg vé,” he tóg, Pedro ti.

23 “Hā ra Topē tóg ājag mǝ ti fėg sór ja nǝ, Jesus ti. Kǝ tóg to jykrén kǝ ājag mǝ ti fėg ja nǝ. Jāvo ājag tóg ka to ti sa ja nǝ, ti tén ja ājag tóg nǝ. Kǝ ū tǝ ka to ti ság mǝ ēn ag jykre vǝ pāno tāvǝ nǝ.

24 Hā ra Topē tóg ti rǝn mǝn ja nǝ, hā kǝ tóg vēser jagēgtar ēn tǝ tǝ' he ja nǝ ti mǝ. Hā kǝ tóg vēser jamā tá nǝg mág ja tǝ nǝ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

25 “Hā kǝ Davi tóg Jesus jo tag tó ja nǝ, kǝ tóg Jesus tǝ ā jóg mré vǝ ri ke nǝ. Ti to tóg: “ēg jóg',” he ja nǝ. “Ā vėg isóg nǝ nǝ,” he ja tóg nǝ. “Inh pėgja tá ā tóg nǝ nǝ, hā kǝ sóg krónh ke tǝ nǝ,” he ja tóg nǝ, Davi ti.

26 “Hā kǝ inh fe tóg mrin ke mǝ. Vǝ sér han isóg nǝ nǝ. Iser kǝ inh fár tóg nǝnh ke mǝ, hā ra sóg to krǝ kufy tǝ nǝ.

27 Inh kuprǝg vǝ vēnh kuprǝg jamā tá nǝnh ke tǝ nǝ. Inh fár vǝ vag ke tǝ nǝ gé, sǝ tǝ ā tǝ kuprėg ja nǝnh kǝ,” he ja tóg nǝ, Davi ti, Topē mǝ.

28 “Inh kanhrān ā tóg nǝ nǝ, isǝ kanhkā to ēpry ēn ve há han jé, kanhkā to ēmǝn ēn ti. Isǝ ā mré nǝn kǝ tóg inh mǝ sér tāvǝ tǝ,” he ja tóg nǝ. Davi tǝ Jesus tón hā vē,” he tóg, Pedro ti.

29 “Inh kanhkā',” he tóg. “Ēg jóg'jóg tǝ Davi kāmén há han jé sóg ke mǝ ājag mǝ,” he tóg. “Vāsǝ ti ter mǝr, kǝ ag tóg vēnh kej tá ti pėju, hā ra ēg tóg vėg tǝ, ti kej ti, Davi kej ti,” he tóg.

30 “Ā tǝ ga mǝ tǝg kǝ tóg hā ra Topē vǝ tó tǝ ja nǝgtǝ, Davi ti. Topē tóg ti mǝ: “ā krē'krē ag kā ū vǝ tǝ pǝ'i tǝ rei nǝnh mǝ,” he ja nǝgtǝ, Topē ti.

31 Topē vǝ tag kri fi kǝ tóg Cristo rǝn mǝn ke tó ja nǝgtǝ gé, Davi ti. Hā kǝ tóg ā vǝ ēn tó ja nǝgtǝ. Cristo pǝ(jé) vēser jamā tá nǝg mág han', kǝ ti fár vǝ vag ja tǝ nǝ gé,” he tóg, Pedro ti.

32 “Cristo vē, hā vǝ: Jesus, he mǝ. Topē vǝ ti rǝn mǝn, kǝ ēg kar tóg ti ve ja nǝgtǝ,” he tóg.

33 “Topē tóg ti mǝ: “kunǝg, inh pėgja tá nǝ,” he ja nǝ, Jesus ti mǝ. Kǝ ēg jóg tóg ti mǝ ā tǝ ēg mǝ nén tó ja fėg, hā vǝ: Topē kuprǝg, he mǝ. Hā kǝ tóg ēg mǝ tǝ jagrē han mǝ, Topē kuprǝg tǝ,

Jesus ti. Hã kÿ ãjag tóg ùri tag vég mû, tag mëg mû,” he tóg, Pedro ti.

³⁴ “Davi hã tóg rÿr mǎn ja tũ nĩ ver, kanhkã ra tóg tâpÿr ja tũ nĩ ver, ge ra tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ: “ëg jóg mág vÿ inh Senhor mÿ tag tó ja nĩ, hã vÿ: “nĩ ra ver, inh pëgia tá,” he ja tóg nĩ,

³⁵ “sÿ ã kato vāsānsān mû ag tÿ ã jakrēm vin jé, ag sigse jé,” he ja tóg nĩ. Davi tÿ tón hã vë,” he tóg, Pedro ti.

³⁶ “Jesus tag hã vÿ, ãjag tÿ ka to ùn sǎg mû tag hã vÿ: tÿ ãg Senhor nĩ, he mû,” he tóg. “Topë vÿ ti to: “tÿ tóg Cristo nĩ,” he mû. “Tÿ tóg vënh kar Senhor nĩ,” he tóg. Ëg tÿ vënh vÿ tag kri finh ke vë. Ëg povo tÿ Israel tÿ ti ki kanhrān ke vë, ãg vÿ tag kri nĩm ke vë,” he tóg, Pedro ti, ù tÿ vënh mǎn kÿ nÿtĩ kar ag mÿ.

³⁷ Ag tÿ ti vÿ jēmë kÿ ti jykre tóg ag kãra rã mû sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ãg hÿn hë ri kenh mû, vÿ?” he mû, Jesus tÿ ùn vin mû kar ag mÿ ke gé.

³⁸ Kÿ Pedro tóg ag mÿ: “ãjag jykre tovānh ra,” he mû. “Kÿ ãg tóg ãjag kygpenh ke mû, Jesus Cristo jiji tó kÿ,” he tóg. “Kÿ Topë tóg ãjag mÿ ãjag tÿ ti vÿ mranh ja ãn tÿ vënh pãte fón ke mû. Kÿ ãjag tóg Topë kuprÿg tÿ jagrë nÿtĩn mû gé, Topë tÿ ãjag mÿ ti jënëh kÿ.

³⁹ Ti tÿ ãjag hã mÿ ti nĩm ke vë inhhã, ãjag krë mré hã ke gé. Ti tÿ ùn mÿ vënh vÿ jënëg mû kar ag mÿ tóg nĩm tĩ, Topë ti, ãg jóg mág ti, ag tÿ ver kuvar há tá mû hã ra,” he tóg, Pedro ti.

⁴⁰ Vÿ tÿ hën ri ke han tóg, Jesus kāmén kÿ. Ag jyvën tóg mû gé, kÿ tóg ag mÿ: “Jesus mÿ: “inh kren han nĩ,” hemnĩ,” he mû. “Ëg kar vÿ vënh jykre pãno han kǎn, ã jykre han vānh nÿtĩn kÿ. Kÿ inh kren han nĩ, hemnĩ, Jesus mÿ,” he tóg, Pedro ti.

⁴¹ Û tÿ ti vÿ han mû ag kygpég ag tóg mû sir. Kurã ãn kã ùn kygpe kÿ nÿtĩ ag vÿ tÿ ù tÿ 3 mil nÿtĩ hÿn, hën ri ke mûn.

⁴² Ën ag vÿ kurã kar ki Jesus tÿ ùn vin mû ag vÿ jēmë jé vënh mǎn tĩ, jagnë ve jé ke gé. Kÿ ag tóg Jesus jamĩ ko mû sir. Kÿ ag tóg ti mré vÿ mû gé, kurã kar ki.

Jesus ki ge mû ag jykre ti

⁴³ Kÿ Jesus tÿ ùn vin mû ag tóg ãg tÿ nén han vānh tÿ hën ri ke han tĩ nÿtĩgtĩ. Hã kÿ vënh kar tóg Topë kamëg tĩ.

⁴⁴ Jãvo ù tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag tóg jagnë mré vënh jykre pir han mûgtĩ. Kÿ ag kuge vÿ jagnë tũ ri ke nÿtĩ.

⁴⁵ Û ag tóg ãjag kuge ù vāvām mû gé, jãnkamy kato, kÿ ag tóg ùn jãnkamy tũ ag mÿ vënh kãpópām mû.

⁴⁶ Kurã kar ki ag kar tóg Topë jo ãn ra mû tĩ, ag tÿ ti mré vÿ jé. ãjag ãn kãki ag tóg Jesus jamĩ ko mûgtĩ gé. Jatun mÿ ag tóg sir jëgjëg mû. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir.

⁴⁷ Kÿ ag tóg Topë mÿ: “há ti nĩ,” he ti gé. Jó vënh kar tóg ag to há nÿtĩ gé. Kÿ Topë tóg kurã kar ki ù ag mÿ krĩ há nĩm tĩ gé, kÿ ag tóg ti ki ge mû, ag krenkren jé. Hã kÿ ag tóg komër hã e nÿtĩ.

3

Ûn grĩ tÿ há' he

¹ Kejën Pedro tóg João mré Topë jo ãn ra mû mû, meio dia pãte 3 horas ki. Israel ag tÿ Topë mré vÿ jafã vë, hã vÿ: 3 horas, he mû.

² Topë jo ãn tá ù tóg nĩ nĩ, ùn grĩ. ã mûr mû kã tóg ge nĩ. Topë jo ãn jãnkã tá tóg nĩ nĩ, jãnkã sÿnvÿ he mû ãn tá. Tá tóg: “inh mÿ nén ù nĩm,” he nÿgtĩ, ù tÿ Topë jo ãn kãra ge mû ag mÿ.

Ën va ag tóg kãmû mû, jãnkã tá ti nĩm jé. Kÿ João mré Pedro tóg Topë jo ãn tá junjun mû.

³ Ûn grĩ tÿ Pedro ag ve kÿ tóg ag mÿ nén ù to vÿ mû.

⁴ Kÿ Pedro ag tóg ti tugnÿm mû. Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ãg ki ëvānh ra,” he mû.

⁵ Kÿ tóg ag ki ëvānh mû. “Ag hÿn inh mÿ jãnkamy nĩm ke mû,” he tóg.

⁶ Hã ra Pedro tóg ti mÿ: “jãnkamy tóg inh mÿ tũ tĩ,” he mû. “Sÿ nén ma tĩ hã tÿ sóg ã mÿ nĩm mû, hã vÿ: Jesus Cristo jÿjÿ hã tó kÿ, Nazaré tá ke ãn jiji tó kÿ sóg ã mÿ: ha jëg, he mû, ha mÿ tÿg, he sóg ã mÿ,” he tóg, Pedro ti, ùn grĩ mÿ.

⁷ Kŷ tóg ti pēgja tá ti kāgmī kŷ ti fēg mŷ.

Kŷ vāhā ti pēn tóg tar' he mŷ sir, ti pēn nágnán ti.

⁸ Hŷm hen kŷ tóg jē nŷ sir. Jēg há' he tóg mŷ sir. Mī tóg tŷ mŷ sir. Ag mré tóg Topē jo ĩn kāra rā mŷ sir. Tá tóg mŷ tŷ kŷ hŷm hŷm he mŷ. Topē mŷ tóg vŷ há han mŷ sir.

⁹ Kŷ vēnh kar tóg ti vég mŷ, ti tŷ mŷ tŷg kŷ, ti tŷ Topē mŷ vŷ há han kŷ.

¹⁰ Ag tŷ ti ve kŷ ag tóg ti ki kanhró nŷtŷ. "Topē jo ĩn jānkā tá nŷ ěn hā vē mŷr," he ag tóg mŷ. "Jānkā sŷnvŷ he mŷ ěn tá nŷ mŷn hā vē mŷr," he ag tóg mŷ. "Vēnh kar mŷ: ĩnh mŷ nŷm, he tŷ ěn hā vē mŷr," he ag tóg ti to. Kŷ tóg ag mŷ e tŷ sir. Ag fe tóg jŷrŷn ke mŷ sir, ag tŷ ti ven kŷ.

Pedro tŷ Topē jykre kāmén mŷ

¹¹ Hā ra tóg Pedro mré João mré tŷ mŷ, ŷn grŷ ja ěn ti. Hā kŷ vēnh kar tóg ag to vēnh mán mŷ, Topē jo ĩn krēm, pā'i tŷ Salomāo he mŷ ěn sala tá. Vēnh kar ag mŷ tóg e tŷ, ŷn grŷ ěn tŷ há' hen kŷ.

¹² Ā tŷ ŷn e ěn ag ve kŷ Pedro tóg ag mŷ: "ĩnh kanhkā'," he mŷ. "Ājag fe hā ne tóg jŷrŷn ke mŷ'," he tóg. "Ēg tŷ vēsóg ki ti tŷ há' he tŷ vē. Topē tŷ ti tŷ tŷg há' he vē mŷr. Ēg tŷ vēnh jykre kuryj han mŷ ra ěg tóg ge han ki kagtŷg nŷtŷ vē," he tóg, Pedro ti, ŷn e ěn ag mŷ.

¹³ "Ēg jóg'jóg ve ag vŷ Topē to há ja nŷtŷgtŷ, Abraão ti, Isaque ti, Jacó ti ke gé. Topē ěn vē mŷr, ŷ tŷ ti tŷ há' he mŷ tŷ," he tóg. "Topē ěn vŷ Ā kósin tŷ ŷn mág han. Ti kósin hā vē, hā vŷ: Jesus, he mŷ. Hā ra ājag tóg fóg ag mŷ ti fēg ja nŷgtŷ. Fóg tŷ pā'i tŷ Pilatos vŷ: "ti kavān jé sóg ke mŷ," he mŷ vē. Hā ra ājag tóg ti mŷ: "nejé," he ja nŷgtŷ.

¹⁴ Ū tŷ vēnh jykre kuryj han mŷ to ājag tóg: "nejé," he ja nŷgtŷ, Topē tŷ ŷn kuprēg mŷ ěn to, Jesus ěn to. Hā ra ājag tóg ŷ tŷ ŷn tén mŷ to: "ti kyvān ra," he ja nŷgtŷ.

¹⁵ Ū tŷ ěg rŷnrŷr han tŷ ěn tén ja ājag tóg nŷgtŷ mŷr. Topē tóg hā ra ti rŷn mán

ja nŷ, ti ter mŷ hā ra, kŷ ěg tóg ti ve ja nŷgtŷ," he tóg, Pedro ti, ŷn e ěn ag mŷ.

¹⁶ "Kŷ ěg tóg Jesus ki ge mŷ. Hā kŷ Jesus tóg ŷn grŷ ja tag tŷ tar' he mŷ, ājag tŷ ŷn vég mŷ tag ti, ājag tŷ ŷn ki kanhrān mŷ tag ti. Jesus vŷ ti tŷ Ā ki rā han. Kŷ ti tŷ Jesus ki rā kŷ tóg há' he mŷ sir, ājag rŷnve," he tóg, Pedro ti.

¹⁷ "Ĩnh kanhkā'," he tóg. "Ājag tŷ ki kagtŷg nŷtŷn kŷ, hā kŷ ājag tóg Jesus tén ja nŷgtŷ. Hā kŷ ājag pā'i ag tóg ti tén ja nŷgtŷ," he tóg.

¹⁸ "Hā kŷ Topē tóg vāsŷ rán kŷ nŷ ěn han. Topē vŷ tó tŷ ag kar tóg vāsŷ Jesus jagtar ke ti tó ja nŷgtŷ, Topē tŷ ag mŷ: ha tó, hen kŷ. "Topē tŷ ŷn jēnēg mŷ ěn tŷ jagtar ke vē, Cristo ti," he ja ag tóg nŷgtŷ, Topē vŷ tó tŷ ag," he tóg, Pedro ti.

¹⁹ "Kŷ ājag jykre tovānh nŷ. Topē jykre ki gemnŷ, Topē tŷ ājag tŷ ti vŷ mranh tŷ tŷ' he jé.

²⁰ Hā kŷ ājag tóg tŷ Topē mré ke nŷtŷ, kŷ tóg ājag krŷ tŷ kánhvŷ' henh ke mŷ, Topē ti. Kar kŷ tóg ājag mŷ ti jēnē mán mŷ gé, ti tŷ ājag mŷ ŷn jēnēnh ke ěn ti, Cristo ti, hā vŷ: Jesus, he mŷ," he tóg, Pedro ti.

²¹ "Ti tŷ kanhkā tá nŷ vē ver. Ti tŷ Ā kurā pétēm kŷ tóg vāhā tá vŷn kenh mŷ, Topē tŷ nén kar han mán ke kurā ěn kā," he tóg.

"Hā kŷ Topē tóg vāsŷ Ā vŷ tó tŷ ag mŷ tó ja nŷgtŷ, ag tŷ vēnh kar mŷ ti vŷ tó jé, ti tŷ ag kar mŷ.

²² Hā kŷ Moisés vŷ tag tó ja nŷ, ha mē: "Topē vŷ ājag mŷ Ā vŷ tó tŷ ŷ jēnēnh ke mŷ, ājag mré ke ŷ, ti tŷ ājag mŷ Topē vŷ tó jé, ĩnh ri kén. Ēn ti vŷ jēmēmŷnŷ," he ja tóg nŷgtŷ, Moisés ti," he tóg, Pedro ti.

²³ "Ū tŷ ti vŷ jēmē jāvānh ěn ter ke vē," he ja tóg nŷgtŷ, "ěn pi(jé) tŷ Topē tŷ nŷ," he ja tóg nŷgtŷ, Moisés ti," he tóg, Pedro ti.

²⁴ "Topē vŷ tó tŷ ag kar vŷ tó ja nŷgtŷ, ěg tŷ ŷri vég mŷ tag ti. Samuel vŷ tag tó vén ja nŷgtŷ, kar ti nón ke ag kar tóg tag tó ja nŷ gé vāhā," he tóg, Pedro ti.

²⁵ "Topē vŷ tó tŷ ěn krē vŷ tŷ ājag nŷtŷ," he tóg. "Ājag jóg'jóg ve ag hā mré tóg jykren ja nŷgtŷ, Topē ti, Abraão hā mré. Hā kŷ tóg Abraão mŷ: "Ā kósin ŷ

hã tigrĩn sóg vėnh kar to há nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ, Topẽ ti,” he tóg, Pedro ti.

²⁶ “Ājag hã mỹ tóg ã kósın jėnė, ti rĩn mǎn kỹ, Topẽ ti. Ājag hã mỹ tóg tó vėn, ājag tỹ tỹ Israel nỹtĩn kỹ. Ājag hã mỹ tóg tó, ājag tỹ ājag jykre pǎno tovǎnh jé. Ti tỹ ājag krĩn sór vė, ājag tỹ tovǎnh jé, ājag jykre pǎno ěn ti,” he tóg, Pedro ti, ũ tỹ Topẽ jo ĩn krēm vėnh mǎn kỹ nỹtĩ ěn ag mỹ.

4

Pǎ'i ag tỹ Pedro mré João to jũ

¹ Ag tỹ ver vėmėn kỹ nỹtĩ ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá junjun mũ. Topẽ jo ĩn to capitão vỹ ag mré tá jun mũ gé, Saduceu ag ke gé, ũ tỹ: “ėg hỹn rĩnrĩr mǎn ke tũ nĩ ha, ěg ter kar kỹ,” he mũ ěn ag.

² Pedro ag to ag tóg jũgjũ mũ, ag tỹ: “Jesus vỹ rĩr mǎn,” hen kỹ. “Kỹ ěg tóg ti ri kén rĩr mǎn mũ gé, ěg ter kỹ,” he ag tóg, Pedro ag. Hã kỹ pǎ'i ag tóg ag to jũgjũ mũ.

³ Hã kỹ ag tóg Pedro ag sigség mũ, vėse jafǎ kǎtá ag tóg ag vǎm mũ, ag tỹ kǎtá nũgnũr pir han jé. Rǎké ti nỹ ha, hã kỹ ag tóg: “ha ver kǎtá nũgnũr,” he mũ.

⁴ Hã ra ũ tỹ hėn ri ke ag tóg Pedro ag vĩ mē ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg sir ti vĩ kri fig mũ. ũ tỹ 5 mil (ke) ag vė, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag, ěg tỹ ũn tỹtǎ fag mré tó tũ hã ra.

⁵ Tỹ vaj kỹ pǎ'i ag tóg vėnh mǎn mũ, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. Jerusalém tá ag tóg vėnh mǎn mũ.

⁶ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág jyjy hã vỹ: Anás, he mũ. Ag pǎ'i mág ũ jijin hã vỹ: Caifás, he mũ. Pǎ'i mág kanhkǎ ũ jyjy hã vỹ: João, he mũ, kỹ ũ jijin hã vỹ: Alexandre, he mũ. Pǎ'i mág mré ke kar ag vỹ tá vėnh mǎn kỹ nỹtĩ.

⁷ Vėnh kjuu ki ag tóg Pedro ag vin mũ, kỹ ag tóg: “ũ nỹ ājag mỹ vėnh jykre tag nĩm, ājag tỹ ũn grĩ ěn tỹ há' he jé?” he mũ. “Ũ jykre tỹ ājag ti tỹ há' hé?” he ag tóg mũ, Pedro ag mỹ.

⁸ Kỹ vǎhǎ Topẽ kuprĩg tóg Pedro krĩn mũ. Kỹ tóg: “ha vé,” he mũ.

⁹ “Nén ũ há to ājag tóg ěg kugmĩg mũ, ěg tỹ ũn grĩ tỹ há' he mũ ěn to,” he tóg. “Kỹ ājag tóg vǎhǎ ěg jykre jėmė sór mũ ha,” he tóg.

¹⁰ “Ājag mỹ sóg ěg jykre tónh mũ, Israel kar tỹ ki kanhró nỹtĩ jé,” he tóg. “Jesus tigrĩn tóg há' hé, Nazaré tá ke ěn tigrĩn tóg tar jė nĩ, ājag tỹ ũ tỹ ka to sǎg mũ ěn hã tigrĩn. Topẽ tóg ti rĩn mǎn ja nĩ, ũ tỹ cruz to ter mũ ěn ti. ěn vỹ ti tỹ há' hé, ũn grĩ ja ěn ti,” he tóg, Pedro ti.

¹¹ “Jesus ěn hã to tag tóg rǎn kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rǎn kỹ nĩ ěn ki, ha mē: ājag tỹ pó tỹ ĩn han kỹ ājag tóg pó ũ fón, ti tỹ ājag mỹ kórég nĩn kỹ. Hã ra Topẽ tóg pó ěn hã tỹ ĩn nũna han mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ ki, Jesus to,” he tóg, Pedro ti.

¹² “Ũ pi(jé) ěg kren han ke mũ!. Topẽ tóg Jesus fėg inhhǎ, ti hã tỹ ěg kren han jé, ti hã tỹ ěprǎ ke ag krenkren han kǎn jé, kanhkǎ krēm ke kar ěn ag. ěg kren han ke mũ ũ venh ke tũ ěg nĩ mỹr,” he tóg, Pedro ti, pǎ'i ag mỹ.

¹³ Pǎ'i ag tỹ Pedro vĩ mē kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “ěg kamėg tũ ag tóg nĩgtĩ mỹr,” he ag tóg, Pedro to, João to ke gé. “Vėnh rǎn sĩ ag nỹtĩ vė mỹr, escola ki ge mág ja tũ ag nỹtĩ vė,” he ag tóg. To jykrėn kỹ ag tóg ag ki kanhró nỹtĩ. “Jesus mré ke ag vė,” he ag tóg mũ, Pedro ag to. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

¹⁴ Hã ra ũn grĩ ja tóg tá jė ag mré. Kỹ ag tỹ ne tỹ ag kato vĩnh ke tóg tũ tĩ sir.

¹⁵ Kỹ ag tóg Pedro ag mỹ: “ha ver kǎpa jėg,” he mũ. Kỹ pǎ'i ěn ag tóg ver jagnė mré to jykrėn mũ.

¹⁶ Kỹ ag tóg: “ěg hỹn ag tỹ hė ri kenh mũ ha?” he mũ. “Jerusalém tá ke kar vỹ ag tỹ nén han mũ ki kanhró kar nỹtĩ. Kỹ ag jykre tóg vėnh kar mỹ há nỹ. Kỹ ěg tỹ ag to: ag ón vė, hen kỹ tóg tỹ ũn nỹ sir,” he ag tóg jagnė mỹ.

¹⁷ “Ag tỹ hã ra vėnh kar mỹ Jesus tó kỹ tóg tỹ ũ nỹ gé,” he ag tóg. “Kỹ ěg tỹ ag mỹ: ha tó mǎn tũg, henh ke vė,” he ag tóg. “Ājag tỹ ti tó mǎn kỹ ěg tóg ājag vóg kónǎn ke mũ ha, he jé ěg tóg ke mũ ag mỹ,” he ag tóg jagnė mỹ.

18 Kĩ ag tóg Pedro ag jé prēr mǎn mũ. Kĩ ag tóg: “Ker ũ mĩ tó mǎn hě',” he mũ. “Ker Jesus tĩ vĩ mǎn hě',” he ag tóg mũ ag mĩ.

19 Hǎ ra Pedro tóg João mré ag mĩ ke mũ. “Topě tóg ěg mĩ: “ha vėnh kar mĩ tó,” he ja nĩ. Ājag tóg hǎ ra: “ker tó hě',” he mũ. ěg hĩn ũ tĩ hě vĩ han mũ', Topě vĩ vó, ājag vĩ vó?” he tóg ag mĩ. “Ne nĩ hĩn Topě mĩ há nĩnh mũ?” he tóg. “ěg mĩ tó,” he tóg.

20 “ěg pi(jé) tó tũg mũ', ěg tĩ nén vėg mũ ti, Jesus tĩ ěg mĩ nén tó ja ěn ti,” he tóg ag mĩ, Pedro ti.

21 Hǎ ra pǎ'i ag tóg: “ker tó hě', ker tó hě',” he mǎn mũ gé. Kĩ ag tóg ag kygvǎg mũ sir. Ājag tĩ ag vóg kónǎn há ra ag tóg ag vóg kónǎn tũ nĩ, vėnh kar tĩ ag to há nĩtĩn kĩ, vėnh kar tĩ Topě to: “há ti nĩ, ti hǎ ne tóg ũn grĩ ěn tĩ há' he mũ',” hen kĩ.

22 Hǎ ra ũn grĩ ja ěn tóg tĩ nĩ sir. 40 anos kǎfór han tóg, kĩ Topě tóg ti tĩ há' hé.

Jesus mré ke ag tĩ Topě mré vĩ

23 Pedro ag tĩ kygvar kĩ mũ kĩ ag tóg ājag mré ke ag to mũ mũ. Kĩ ag tóg pǎ'i tĩ ājag mĩ nén tó ěn kǎmėn mũ, kófa ag tĩ: “ker Jesus tó hě',” he mũ ěn ti.

24 Kĩ vėnh kar ag tóg tag jėmė kĩ Topě mĩ vĩ há han mũ, jagnė mré. Kĩ ag tóg: “ěg jóg mág',” he mũ. “Tĩ Ā tóg vėnh kar kri ke nĩ,” he ag tóg mũ. “Kanhkǎ han Ā mĩr, ga ti, goj ti ke gé, mĩ mũ ag kar ke gé,” he ag tóg.

25 “ěg jóg'jóg tĩ Davi krĩn ja Ā tóg nĩgtĩ, Ā camarada ěn ti. Ā kuprĩg tĩ Ā tóg ti krĩn ja nĩ. Kĩ tóg Jesus tó ja nĩgtĩ, kĩ tóg: “fóg kar ag ne tóg jũgũ mũ, kanhgág ag ke gé,” he ja nĩ. “Inh kanhkǎ tĩ Israel ag ne tóg nén ũ tũ to jykřn',” he ja tóg nĩ.

26 “Nação kar ag pǎ'i ag vĩ vėnh génh kĩ nĩtĩ, ěg pǎ'i ag ke gé, Topě kato tėgtė jé, Topě tĩ ũn kuprėg mũ ěn ag kato,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he ag tóg, Topě mĩ.

27 “Hǎ ra tóg ki hǎ tó ja nĩ. ěmǎ tag ki ag tóg vėnh génh kĩ nĩtĩ, Ā kósin kato,

Ā tĩ ũn kuprėg mũ ěn kato, ũn kuryj nĩ ěn kato, hǎ vĩ: Jesus, he mũ,” he ag tóg. “Pǎi mág tĩ Herodes vĩ ti kato tė mũ gé, pǎ'i tĩ Pilatos ke gé, ag tĩ ũ to: Põncio, he mũ ěn, fóg ag kar, Israel ag kar ke gé,” he ag tóg. “Tag ag kar vĩ vėnh génh kĩ nĩtĩ, Ā kósin kato,” he ag tóg.

28 “Ā tĩ nén to jykřn mũ han ag tóg mũ sir, Ā kato tėgtė mũ tag ag. Vǎsĩ Ā tóg to: ge tĩ jé tóg ke mũ, he ja nĩgtĩ,” he ag tóg, Topě mĩ.

29 “Pǎ'i ag tĩ ěg mĩ nén tó mē Ā tóg, ag tĩ ěg mĩ: ker tó hě', he mũ tag ti. Kĩ ěg tĩ tar' hemnĩ, ěg tĩ ag kamėg tũ nĩn jé, ěg tĩ Ā vĩ tó jé, ěg tĩ tĩ Ā camarada nĩtĩn kĩ,” he ag tóg, Topě mĩ.

30 “Kĩ ěg mré milagre hyn han nĩ gé. ũn kagyga ag tĩ há' hemnĩ, ěg tĩ nén han vǎnh han nĩ, ěg tĩ Ā mĩ to vĩn kĩ, ěg tĩ Ā kósin tĩ Jesus jyjy tó kĩ, ěg tĩ ũn kuryj nĩ ěn tó kĩ,” he ag tóg, Topě mĩ.

31 Ag tĩ ti mré vĩ kar kĩ ga tóg jũrũn ke mũ sir, ag tĩ tá nĩtĩ hǎ ra. Kĩ Topě kuprĩg tóg ag krĩn mũ gé. Kĩ ag tóg mũmėg vǎnh kĩ Topě vĩ kǎmėn mũ sir.

Jesus ki ge kĩ nĩtĩ ag jykře pir

32 ũ tĩ Jesus ki ge kĩ nĩtĩ ag tóg jykře pir han kĩ nĩtĩ. ũ pi(jé) Ā kuge to: “isũ vė,” he tĩ'. Ājag kuge kar to ag tóg: “ěg tũ vė,” he tĩ.

33 Jesus tĩ ũn vin mũ ag tóg ěg Senhor tĩ Jesus rĩr mǎn tugtó mũ, to tar pė nĩtĩn kĩ. Kĩ Topě tóg ag ki rĩr há han mũ gé sir.

34 Ag mré ke ũ pi(jé) jagǎgtar nĩtĩ' Ag kǎmĩ ũ tóg ěpĩ nĩtĩ, kar ũ tóg ĩn nĩtĩ gé. Ājag tũ ěn funfón ag tóg mũ, kĩ ag tóg ti kaja ma kǎmũ mũ.

35 Jesus tĩ ũn vin mũ ag mĩ nĩm jé, jǎnkamy ti. Kĩ ũn jagǎgtar ag tóg jǎnkamy ěn to ājag tĩ nén ve sór mũ ěn mǎn mũ sir.

36 Kĩ ũ tóg nĩ gé, ti jiji hǎ vĩ: José, he mũ. Jesus tĩ ũn vin mũ ag tóg ti to: Barnabé, he tĩ, hǎ vĩ: vėnh jyvėn krė, he mũ, hǎ vĩ: Barnabé, he mũ. Levi kósin'kósin ũ vė. Goj vǎso tĩ Chipre tá ke vė.

³⁷ Ēn hā vỹ ĕpỹ nĩ, kỹ tóg ã japỹ fón mũ, kỹ tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ ti kaja ma kãtĩ mũ. Kỹ ag tóg jagně mỹ kãnhkrég mũ sir.

5

Ananias fag tỹ Topě mỹ ón

¹ Kỹ ũ tóg nĩ gé, ti jyjy hā vỹ: Ananias, he mũ. Jãvo ti prũ fi jiji hā vỹ: Safira, he mũ. Ēn vỹ tóg ã japỹ fón mũ gé.

² Kỹ tóg ã prũ fi mỹ: “ti kaja vėnh kãpóv péju kỹ ĕg tóg nĩm mũ,” he mũ. Ti vėnh kãpóv ũ tỹ tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ nĩm mũ. “Ēg japỹ kaja kar hā vė,” he tóg mũ ag mỹ, ón kỹ.

³ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “Satanás hā ne tóg ã krĩn ja nĩ,” he mũ. “Hā kỹ ã tóg Topě kuprĩg mỹ ón. Hā kỹ ã tóg ti kaja vėnh kãpóv péju kỹ nĩm ja nĩ,” he tóg. “Hā ra ã tóg ti tỹ ã krĩn mũ ra: “nejé,” he ja tũ nĩ, Satanás mỹ,” he tóg.

⁴ “Ā japỹ vė (mỹr), ha mē,” he tóg. “Kỹ ti kaja vỹ tóg tỹ ã tũ nĩ gé sir,” he tóg. “Kỹ ã tỹ ma kãtĩ tũ nĩ hā ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ vė,” he tóg. “Hā ra ã tóg ã ón ke to jykrén ja nĩgtĩ, ã tỹ ti kaja to ón jé,” he tóg. “Hā kỹ ã tóg ĕg mỹ ón, hā ra ã tóg Topě hā mỹ ón mũ,” he tóg, Pedro ti.

⁵ Ananias tỹ ti vĩ mē kỹ tóg kutě mũ, ti ter vė sir. Ũ tỹ mēg mũ ag kar mỹ tóg e tĩ, kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ.

⁶ Kỹ kyrũ ag tóg jėgĩėg nėgně kỹ ag tóg ti fi han mũ. Kỹ ag tóg ti va mũ mũ, kỹ ag tóg ti kėnh mũ sir.

⁷ 3 horas tũg kỹ ti prũ fi tóg mĩ kãtĩ mũ gé. Hā ra fi tóg ã mén ter mē ja tũ nĩ ver.

⁸ Kỹ Pedro tóg fi mỹ: “ãjag mỹ ti kaja tag to fón, ãjag japỹ ti?” he mũ fi mỹ.

Kỹ fi tóg: “hỹ, ti kaja tag to ĕg tóg fón,” he mũ, ón kỹ.

⁹ Kỹ Pedro tóg fi mỹ: “ãjag ne tóg jagně mré to jykrén ja nĩ gé,” he mũ. “Topě kuprĩg mỹ ãjag ón mỹr. Ũ tỹ ã mén kėnh mũ ag vỹ mĩ kãmũ jėg. Ā va ag tóg mũnh mũ gé,” he tóg fi mỹ, Pedro ti.

¹⁰ Kỹ fi tóg kutě kỹ hun ke mũ gé sir. Kyrũ ag tỹ junjun kỹ ag tóg fi ter vėg

mũ gé, kỹ ag tóg fi kėnh mũ mũ gé, fi mén mré.

¹¹ Kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag fe tóg jũrũn ke mũ, ũ tỹ mēg mũ kar ag ke gé.

Hā kỹ Ananias fag tóg Topě mỹ ón tigrĩn kãgter mũ. Kỹ tóg vėnh kar mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag vóg kónãn

¹² Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg nén ve vãnh tỹ hėn ri ke hyn han mũgtĩ, vėnh kar mỹ. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ kurã kar ki vėnh mãn tĩ, pã'i tỹ Salomão he mũ ĕn sala tá, Topě jo ĩn krēm.

¹³ Jesus ki ge tũ ag tóg venh kãmũ tũ nĩgtĩ, ag tỹ ag kamėg kỹ. Hā ra tóg vėnh kar mỹ há tĩ sir, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre ti.

¹⁴ Kurã kar ki ũ tóg to jykrén ke mũ, Jesus ki rã jé, ũ tỹ hėn ri ke ag, fag ke gé. Hā ki ag tóg e nỹtĩ sir, Jesus ki ge mũ ĕn ag.

¹⁵ Kejėn ag tóg ũn kagyga gé kãmũ mũ gé vãhã, ĕpryn kri, ĕmĩn kri. Tá ag tóg cama kri nỹtĩ, nỹg jafãn ki. Kỹ ag tóg Pedro jãvãnh mũ. “Ti kãnhvėg tỹ ĕg mĩ tĩg kỹ ũ tóg hėn ri ke mũn tỹ há' henh ke,” he ag tóg.

¹⁶ Ũ tỹ hėn ri ke ag tóg Jerusalém tá vėnh mãn mũ, ĕmã kar tá kãmũ ĕn ag. Ũn kagyga ag gé(g) ag tóg kãmũ mũ, ũn jagrė kórėg ag ke gé. Kỹ ag tóg há' he kãn mũ sir.

¹⁷ Kỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jũ tãvĩ nĩ, ti mré ke kar ag ke gé, Saduceu he mũ ĕn ag kar.

¹⁸ Kỹ ag tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag sigsėg mũ, vėse ja mág tá.

¹⁹ Hā ra kuty tá Topě tỹ jėnė jafã tóg tere kỹ vėse ja jãnkãn nugnón mũ, rugróm tóg mũ. Ag gé(g) tóg tĩ mũ, ag kygvãn kỹ, kỹ tóg ag mỹ:

²⁰ “ha mũ jėg, Topě jo ĩn ra, ãjag tỹ vėnh kar mỹ Topě vĩ tó jé, Topě tỹ ĕg rĩnrĩn mãn ke ĕn ti,” he mũ, Topě tỹ jėnė jafã ti, ag mỹ.

²¹ Ag tỹ ti vĩ mē kỹ ag tóg kusã pē ki Topě jo ĩn ra mũ mũ, tá Topě vĩ tó jé. Hā ra Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ã mré ke ag jėgnėg mũ, ag tỹ kófa ag jé

prēr jé, vènh jyvèn tĩ kar ên ag, povo tỹ Israel to pã'i ag ke gé. Kỹ ag tóg vèse ja ra ù jègnèg mũ, ag tỹ vèsigse ag tatĩ kãmũ jé.

²² Polícia ag tỹ tá junjun mũ ra ag tóg vèse ja kátá tũgtũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ.

²³ Kỹ ag tóg: “vèse ja tóg nĩfénh kỹ jẽ nĩ, nĩfénh jãfa tỹ,” he mũ. “Kỹ ù tỹ ki rĩr mũ ag tóg tá nỹtĩ gé, ti jãnkãn tá. Ëg tỹ nón mũ ra tóg kuprã jẽ nĩ,” he ag tóg mũ, pã'i ag mỹ.

²⁴ Topẽ jo ìn to capitão tỹ mẽ kỹ tóg ti mỹ e tĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag mỹ ke gé. Kỹ tóg ag krĩ tũ tĩ sir.

²⁵ Kỹ ù tóg tá jun kỹ: “Topẽ jo ìn krèm ag nỹtĩ, ãjag tỹ ùn sigség mũ ag,” he mũ. “Tá ag tóg vènh kar mỹ Topẽ vĩ tó nỹtĩ,” he tóg.

²⁶ Kỹ capitão tóg polícia ag mré tĩ mũ, ag tatĩ kãmũ jé. Komër hã ag tóg vĩ mũ, ag mré. “Ëg vãsãnsãn kỹ ù tỹ ag vĩ mæg mũ ag tóg hèn ri ke mũn ãg pin ke mũ, pó tỹ,” he ag tóg, polícia ag.

²⁷ Apóstolo ag tỹ ag mré junjun kỹ ag tóg pã'i ag jo ag vin mũ. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ag mỹ.

²⁸ “ãjag mỹ ãg tóg: ker ên jiji tó mãn hẽ', he ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ge ra ãjag tóg Jerusalém tá ke kar ag mỹ tugtó ja nĩgtĩ, ên vĩ ti,” he ag tóg, Jesus vĩ to. “ãjag hỹn ti ter to ãg jagãgtar han sór mũ,” he ag tóg, pã'i ag.

²⁹ Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag kar tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. Pedro tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ: “Topẽ tỹ ãg mỹ nén tó mũ ên han jé ãg tóg ke mũ (mỹr),” he tóg. “Ëprã ke ag tỹ ãg mỹ: “ke tũg nĩ,” he mũ hã ra ãg tóg ti tỹ ãg mỹ nén tó mũ ên han mũ,” he tóg.

³⁰ “Ëg jóg'jóg ag vỹ Topẽ to há nỹtĩgtĩ. Ag tỹ ù to há nỹtĩ ên vỹ Jesus ti rĩn mãn ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ùn tén mũ ên ti, ka to ùn sãg mũ ên ti,” he tóg.

³¹ “Kỹ Topẽ tóg ti tỹ pã'i mág han mũ, ti tỹ ãg kren han tĩ han kỹ, ti tỹ ti mỹ: “kunĩg, ình pøgja tá nĩ,” hen kỹ. Jesus tỹ tóg ãg kar krĩn sór mũ, ãg povo tỹ Israel kar tỹ vènh jykre pãno tovãnh jé, ti tỹ ag tỹ ã vĩ mranh tỹ vènh pãte fón jé,” he tóg.

³² “Nén kar ên ve ja ãg tóg nĩgtĩ, hã kỹ ãg tóg ti vĩ tó mũ sir. Kỹ Topẽ kuprĩg tóg ãg kanhrãn mũ gé. Topẽ vỹ ù tỹ ti vĩ han mũ kar ag mỹ ã kuprĩg jènèg mũ,” he tóg, Pedro ti.

³³ Pã'i ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ag fe tóg gỹm ke mũ, kỹ ag tóg ag kãgtén ke to jykrén mũ, Jesus tỹ ùn vin mũ ên ag.

³⁴ Kỹ vãhã ù tóg jæg nẽ mũ, Fariseu ù, ti jyjy hã vỹ: Gamaliel, he mũ. Topẽ vĩ to professor ù vè, kỹ vènh kar mỹ tóg há nỹ, ti jykre ti. Kỹ tóg: “ver ag kãpan nĩ,” he mũ.

³⁵ Ag mũ kar tóg ag mỹ: “ình kanhkã',” he mũ. “To jykrén nĩ ver, ãjag tỹ han tũ jé,” he tóg.

³⁶ “Pedro ag jo ke ù tóg jẽ ja nĩ gé, ti jiji hã vỹ: Teudas, he mũ. Ti hã ne tóg vèsỹ tỹ pã'i mág han ja nĩ, kỹ ù tỹ 100 tỹ 4 ag vỹ ti nón mũ ja nĩgtĩ sir. Ti tén ja ag tóg nĩ jãvo, pã'i ag, kỹ ù tỹ ti vĩ han mũ ag tóg tãmĩ mũ ja nĩ, kỹ tóg tũ' he mũ,” he tóg.

³⁷ “Kar kỹ ù vỹ jẽ ja nĩ gé, ti jyjy hã vỹ: Judas, he mũ. Galiléia tá ke ên vè. Ag tỹ vènh kar jyjy rãnrãn mũ ra tóg tá jẽ ja nĩ, Judas ên ti, kỹ ù tỹ hèn ri ke ag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ gé. Ên tén ja ag tóg nĩ gé, pã'i ag, kỹ ù tỹ ti vĩ han mũ ag tóg krig' ke ja nĩ, vènh pipin kỹ,” he tóg.

³⁸ “Isỹ nén to jykrén hã vè, ha mẽ: Pedro ag tovãnh nĩ ver,” he tóg. “Ag mỹ: ha mũ jæg, hemnĩ ver,” he tóg. “Ag tũ tỹ tỹ ãg ke ag jykre nĩn kỹ tóg tũ' henh ke mũ (mỹr), vèsóg ki, ha mẽ,” he tóg.

³⁹ “Ti tỹ hã ra tỹ Topẽ jykre nĩn kỹ ãjag tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg. “ãjag tỹ ge ra ag to jũ nỹtĩn kỹ ãjag tóg vãhã Topẽ kato tẽ mũ,” he tóg, Gamaliel ti.

⁴⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. Kỹ ag tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag jé prēr mãn mũ. Ag mrãnmrãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg: “ker Jesus tó mãn hẽ',” he mãn mũ ag mỹ. Kỹ ag tóg: “ha mũ jæg ge,” he mũ.

⁴¹ Kỹ ag tóg mũ mũ, Jesus tỹ ùn vin mũ ag. Ag mỹ tóg sér tĩ, ha mẽ. Ag tỹ Jesus ri ke jagãgtar mũ ra tóg ag mỹ sér

tī, ag tỹ Jesus ri kén jagāgtar ke ki krỹg ký.

⁴² Kurā kar ki ag tóg Topē jo ĩn tá Jesus tó tĩ, ti to: “Topē vỹ ti jēnē,” hen ký. Vēnh kar ĩn tá ag tóg ti kāmén mũ gé, ũ tỹ ag kógfyn ký. To ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ sir.

6

Ag tỹ ũ tỹ 7 (ke) ag vin

¹ Ký ũ tỹ hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ. ũ ag tóg Grego vĩ tó tĩ, Jesus mré mũ ũ ag. Ký ũ ag tóg Hebreu vĩ tó tĩ gé, ti mré mũ ũ ag. Ag e nỹtĩn ký ũ tỹ Grego vĩ tó mũ ag tóg kejēn vĩ kónān mũ, Hebreu vĩ tó tĩ ag kato. “Ũ tỹ Hebreu vĩ tó mũ ag vỹ ěg ki króm tũ nỹtĩ (mỹr),” he ag tóg. “Ag kã ũn mén ter ja fag vỹ kurā kar ki vējēn há végtĩ, ag tỹ fag mỹ vin ký,” he ag tóg. “Hã ra ěg kã ũn mén ter ja ěn fag kã ag tóg jatun nỹtĩ, fag tỹ ag vĩ tó tũ nĩn ký. Hã ký fag tóg jagāgtar nỹtĩ, ěg mré ke fag,” he ag tóg.

² Ký ũ tỹ 12 ag tóg mēg mũ, Jesus tỹ ũn vin mũ ag. Ký ag tóg Jesus mré mũ kar ag jé prēr mũ. Ký ag tóg: “Ěg tũ hã vē, hã vỹ ěg tỹ tỹ Topē vĩ tó ti nỹ,” he mũ. “Ěg tỹ vējēn ki rĩr ký ěg tóg kutar nỹtĩ, ký ěg tóg ěg tỹ nén han ke ki rĩr há han ke tũ nĩ gé,” he ag tóg.

³ “Ký ũ tỹ 7 (ke) ag vin nĩ, ũn kãme kórég tũ ag, ũn jykre há ag, ũ tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nĩ ěn ag,” he ag tóg. “Ěn mỹ ěg tóg vēnh rãnrãj ěn nĩm mũ, ag tỹ vējēn ki rĩr jé,” he ag tóg.

⁴ “Ěg hã tóg hã ra Topē mré vĩ ký nỹtĩ, ti vĩ tó ký nỹtĩ. Ěg tỹ nén han ken hã vē,” he ag tóg, Pedro ag.

⁵ Ag vĩ vỹ vēnh kar mỹ há nĩ ha, ký ag tóg Estêvão fēg mũ sir, ũ tỹ Jesus ki rã ký jē ěn ti, ký Topē kuprĩg vỹ tỹ ti jagrē nĩ. Ti mré ag tóg Filipe fēg mũ gé, Prócoro ke gé, Nicanor ke gé, Timom ke gé, Pármenas ke gé, Nicolau ke gé, cidade tỹ Antioquia tá ke tag ti, fóg tỹ Israel jykre han mũ tag ti.

⁶ Ěn ag vin ag tóg mũ, Jesus tỹ ũn vin mũ ag jo. Ký ag tóg ag to Topē mré vĩ mũ, ag nĩgé tỹ ag mē ký. Hã ký ag tóg

ag mỹ vēnh rãnrãj ěn nĩm mũ, ag tỹ vējēn ki rĩr jé.

⁷ Ký Topē vĩ tóg vēnh kar kri rũm ke mũ sir. ũ tỹ Jesus mré mũ ag vỹ tóg hēn ri ke nỹtĩ, Jerusalém tá. Ký Topē tũ ki rĩr tĩ ũ ag tóg Jesus vĩ kri fi ký ti ki ge mũ gé sir.

Ag tỹ Estêvão se

⁸ Estêvão vỹ hã ra krĩ há nĩ, Topē tỹ ti mỹ vēnh jykre nĩm ký. Ký tóg ěg tỹ nén han vãnh tỹ hēn ri ke hyn han mũ, vēnh kar mỹ.

⁹ Ký Israel ag vēnh kanhrãn jafã ũ tá ag tóg ti vĩ kafãn mũ, ũn kygvãn ký nỹtĩ he mũ ěn ag, cidade tỹ Cirene tá ke ag ke gé, cidade tỹ Alexandria tá ke ag ke gé, ga tỹ Cilícia tá ke ag ke gé, ga tỹ Ásia tá ke ag ke gé. Ěn ag kar vỹ ãjag tỹ Estêvão mré vĩn ký ti vĩ kafãn mũ.

¹⁰ Hã ra ag tỹ ti vĩ kafãn ke tóg tũ tĩ, ti krĩ há nĩn ký, ti tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nĩn ký.

¹¹ Ký ag tóg ũ ag krĩn mũ, ag tỹ ti kato vĩ jé, Estêvão kato. Ký ag tóg: “tĩ vĩ mē ěg (mỹr),” he mũ. “Moisés kato vĩ kónān tóg (mỹr), Topē kato ke gé,” he ag tóg ón ký, Estêvão to.

¹² Hã ký vēnh kar tóg ti to jũgũ mũ, Estêvão to, kófa ag mré hã, Topē vĩ to professor ag mré hã. Ký ag tóg ti kãgmĩ ký ti ség mũ. Ký ag tóg pã'i ag jo ti pére kãmũ mũ.

¹³ ũ tỹ ón ký ti kato vĩnh ke mũ ag jé ag tóg prēr mũ gé, pã'i ag. Ký ag tóg ti kato: “Topē jo ĩn kato tóg vĩ kónān tĩ, Topē tỹ ěg mỹ nén tó ja ti kato ke gé,” he mũ ón ký. “Hã ra tóg ã vĩ kónān to krónh ke tũ nĩgtĩ,” he ag tóg ón ký, Estêvão to.

¹⁴ “Tĩ vĩ mē ěg (mỹr),” he ag tóg. “Jesus kāmén tóg tũgtĩ, Nazaré tá ke ěn ti,” he ag tóg. “Topē jo ĩn kókén jé tóg ke mũ, Jesus ti,” he tóg nĩgtĩ, Estêvão ti, ký tóg Moisés tỹ ěg mỹ vēnh jykre nĩm mũ ěn tỹ tũ' he sór mũ gé, ěg mỹ vēnh jykre ũ nĩm ký,” he ag tóg. Ag tỹ Estêvão to ón hã vē.

¹⁵ Ký pã'i kar ag tóg ti tugnỹm mũ, hã ra ti ve tóg sir Topē tỹ jēnē jafã ve ri ke nĩ, Estêvão ti.

7

Estêvão tỹ vĕnh kāmén

¹ Kĩ Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg tĩ mỹ: “Ki hã ke mỹ?” he mũ.

² Kĩ Estêvão tóg ag mỹ: “ijóg!” he mũ. “Inh kanhkã!” he tóg. “Ēg jóg tỹ Topĕ vỹ tóg vĕnh kar kãfór nĩ,” he tóg. “Ti hã ne ěg jóg'jóg tỹ Abraão mré vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ver ga tỹ Mesopotâmia tá nĩ ki, ti tỹ ver ěmã tỹ Harã ra tĩ tũ ki.

³ Kĩ tóg ti mỹ: “ã jamã tá kutĕ,” he ja nĩ. “Ã kanhkã ag kar ré kỹ tĩg,” he ja tóg nĩ ti mỹ. “Ga ũ ra tĩg, isỹ tá ã mỹ: tag kã nĩmnĩ, he jé,” he ja tóg nĩ ti mỹ, Topĕ ti.

⁴ Hã kỹ tóg ga tỹ Caldéia tá kãkutĕ mũ, Hãra tá ěmãn jé, Abraão ti. Ti panh ter kar kỹ Topĕ tóg ti mỹ: “ga tag ra tĩg sir,” he mũ.

Ēg jamãn hã vĕ, Abraão jamã ja ti,” he tóg, Estêvão ti, pã'i ag mỹ.

⁵ “Ge ra Topĕ tóg Abraão mỹ ga ěn nĩm ja tũ nĩ, ěpỹ pir mré tó kỹ. Ti mỹ tóg hã ra: “ã tũnh ke vĕ, kar kỹ, ã krĕ tũnh ke vĕ gé,” he ja nĩ, Topĕ ti. Hã ra tóg ver kósin ja tũ nĩ, Topĕ tỹ ti mỹ: “ã krĕ tũnh ke vĕ,” he mũ ra.

⁶ Kĩ Topĕ tóg ti mỹ: “ã krĕ ag tỹ fóg ũ ag mré mũnh ke vĕ, fóg ěn jamã tá,” he mũ. “Fóg ěn ag tỹ camarada han ke vĕ, ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, prỹg tỹ 100 tỹ 4 ki,” he tóg, Abraão mỹ, Topĕ ti.

⁷ “Hã ra ũ tỹ ag vóg kónãn mũ ěn ag vóg kónãn jé sóg ke mũ gé, kar kỹ,” he tóg, Topĕ ti. “Isỹ ag vóg kónãn kar kỹ ã krĕ ag tóg tá kãpanh mũ. Kỹ ag tóg ga tag ki isũ ti han mũ,” he tóg, Topĕ ti. Ti tỹ Abraão mỹ ken hã vĕ,” he tóg, Estêvão ti.

⁸ “Kỹ tóg ti mỹ vĕnh jykre nĩm mũ, ti tỹ ã krĕ ag gré junun fár kym jé. Kỹ ti sinal vĕ sir. Kar kỹ Abraão tóg Isaque han mũ. Ti tỹ kurã tỹ 8 han kỹ tóg ti mỹ kym mũ. Isaque tỹ Jacó han kỹ tóg ge han mũ gé, kỹ Jacó tóg ge han mũ gé, ti tỹ ã krĕ tỹ 12 ěn ag han kỹ, ěg tỹ ũ to: ěg jóg'jóg kar, he mũ ěn ag,” he tóg.

⁹ “Hã ra ěg jóg'jóg ěn ag tóg ãjag jãvy tỹ José to jũgũ nỹtĩ, ãjag tỹ ti tũ to ěn kỹ. Hã kỹ ag tóg ti vĕne he mũ, José ti,

ũ tỹ ga tỹ Egito ra mũ mũ ag mỹ. Hã ra Topĕ tóg ti ki rĩr mũ.

¹⁰ Kĩ tóg ti jy nĩgãn mũ, ti tỹ vĕnh jagtar vég mũ ra. Ti jykre há nĩn kỹ tóg Egito tá ke ag pã'i mág mỹ há tĩ, ag tỹ ũ to: Faraó, he mũ ěn mỹ. Hã kỹ tóg ti tỹ pã'i mág han mũ, Faraó ti, José ti tỹ. Ti tỹ tóg pã'i mág han mũ, ti tỹ Egito tá ke kar ag ki rĩr jé, Faraó mré ke kar ag ki rĩr jé gé sir.

¹¹ Kejĕn tóg prỹg han mũ, ga tỹ Egito mĩ hã, ga tỹ Canaã mĩ hã ke gé. Kỹ vĕnh kar tóg kókĩnkĩr mũ, prỹg kã. Kỹ ěg jóg'jóg ěn ag tóg kókĩnkĩr mũ gé.

¹² Kĩ ũ tóg Jacó mỹ: “Egito tá ti vĕjĕn nĩ inhã,” he mũ. Kỹ tóg ěg jóg'jóg ag jĕgnĕg mũ, Jacó ti, ag tỹ Egito ra mũ vĕn jé.

¹³ Ag tỹ ra mũ mãn kỹ José tóg vãhã ag mỹ: “inh hã vĕ,” he mũ, ã kãke ag mỹ. Hã kỹ Faraó tóg José kanhkã ki kanhró nĩ gé sir.

¹⁴ Kỹ José tóg ã panh tỹ Jacó jé prĕr mũ, ti tỹ vĕnh kar tatĩn kãtĩg jé. ũ tỹ 70 kri 5 ag vĕ, ti kanhkã ag.

¹⁵ Kỹ Jacó tóg Egito ra tĩ mũ. Tá tóg ter mũ kejĕn. Kar kỹ ěg jóg'jóg ag vỹ tá kãgter kãn mũ gé.

¹⁶ Ěmã tỹ Siquém tá ag tóg kĕnh kỹ nỹtĩ, Abraão vỹ tóg vĕnh kej ěn to jãnkamy nĩm ja nĩ, Emor krĕ ag mỹ, ěmã tỹ Siquém tá,” he tóg, Estêvão ti.

¹⁷ “Vãhã tóg kurã pétĕm ke mũ sir, Topĕ tỹ Abraão mỹ: “ã krĕ mỹ sóg ga ěn nĩm mũ,” he mũ kurã ti. Kỹ ag tóg Egito tá vĕnh grun mũ.

¹⁸ Kejĕn ũ tá pã'i tóg tỹ pã'i jĕ, Egito tá. Hã ra tóg José mĕ ja tũ nĩ, pã'i tag ti.

¹⁹ Ěn tóg ěg kanhkã ag kã'ug mũ, ag lograr ke tóg mũ, ěg jóg ag vóg kónãn tóg mũ gé. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag krĕ kãsir ag vãm ra, ag kãgter jé,” he mũ, pã'i ěn ti,” he tóg, Estêvão ti.

²⁰ “Ti tỹ tag tó kar vãhã Moisés tóg mur mũ, kỹ tóg Topĕ mỹ há tĩ. Hã ra ti han mũ fag tóg kysã tãgtũ hã ki ti ki rĩr mũ.

²¹ Kysã tãgtũ tũg kỹ fag tóg sir ti fón mũ. Hã ra Faraó ěn kósin fi tóg ti ve kỹ

ti vāg mū, ti jē'ŷn jé. Kŷ tóg fi kósín ri ke nī, Moisés ti.

²² Kŷ tóg nén kar ki kanhrān mū, Egito tá vēnh jykre kar ēn ki. Kŷ ti jykre vŷ vēnh jykre tŷ hēn ri ke nī, kŷ ti vī vŷ vēnh vī tŷ hēn ri ke nŷ gé, Moisés ti,” he tóg, Estêvão ti.

²³ “Vāhā tóg prŷg tŷ 40 han mū, Moisés ti. Kŷ tóg ā kanhkā pē ag to jykren mū, povo tŷ Israel to, ag tŷ nén han mū venh tŷg jé.

²⁴ Kŷ tóg ũ vég mū. Egito tá ke ũ vég tóg mū, Moisés ti. Ti tŷ Israel vóg kónān vég tóg mū, nén ũ tū to. Kŷ tóg ti to jū kŷ Israel ēn kajām mū, ti tén tóg mū, Egito tá ke ēn ti.

²⁵ “Inh kanhkā ag hŷn isŷ nén han mū to jykren mū,” he tóg. “Hā kŷ ag tóg ki kanhró nŷtī, Topē tŷ inh tugrīn ag kren han ke ti,” he tóg, Moisés ti. Hā ra ag tóg to jykren tū nŷtī, ti kanhkā ag,” he tóg, Estêvão ti.

²⁶ “Tŷ vaj kŷ tóg ag to tŷg mǎn mū, ā kanhkā ag to. Kŷ ũn régre ag tóg jagnē to jū nŷtī, Israel ag. Kŷ Moisés tóg ag tŷ jagnē to há han sór mū. Hā jé tóg ag mŷ: “tŷ ājag tóg jagnē kanhkā nŷtī vē,” he mū. “Ājag tŷ ne jé jagnē vóg kónān sór nē?” he tóg.

²⁷ Ũ tŷ ā régre vóg kónān mū ēn tóg ti vóg kŷ ti mŷ: “ā pi(jé) tŷ ēg pǎ'i nī,” he mū. “Ā pi(jé) ēg jyvēn mū,” he tóg.

²⁸ “Ā hŷn isén sór mū, ā tŷ rāké tá Egito tá ke ēn tén ri ke han sór ā hŷn mū,” he tóg ti mŷ,” he tóg, Estêvão ti.

²⁹ “Kŷ Moisés tóg ā tŷ ti vī mē kŷ tóg vēnh péju kŷ tī mū. Kŷ tóg ga tŷ Midiā ra tī mū. Povo ũ ag mī tóg tī mū gé. Tá tóg prŷg kŷ kósín régre han mū.

³⁰ Prŷg tŷ 40 tŷg kŷ Topē tŷ jēnē jafā vŷ ti mŷ vēnh ven mū, ti tŷ ēmā tū ja mī tī mū ra, krī tŷ Sinai tá. Vānh grug ki tóg ti vég mū, Moisés ti, Topē tŷ jēnē jafā ēn ti.

³¹ Ti tŷ ti ve kŷ tóg ti mŷ e tī. Kŷ tóg ra tī mū, ti ve há han jé. Kŷ tóg vēnh vī mēg mū. Topē vī vē.

³² Kŷ tóg ti mŷ: “tŷ sóg ā jóg'jóg ag Topē nī,” he mū, “Abraão Topē, Isaque Topē, Jacó Topē,” he tóg, vēnh vī ti.

Hā ra Moisés tóg jūrūn ke mū, ti kamēg kŷ. Kŷ tóg tá ēvānh jāvānh nī.

³³ Hā ra Topē tóg ti mŷ: “ā pēn né kunū ra, ā pēn to ró ti,” he mū. “Inh jo ā tóg jē nī (mŷr), hā ra sóg vēnh kar kāfór nī. Hā kŷ kunū,” he tóg, Topē ti.

³⁴ “Egito tá ke ag tŷ isū ag vóg kónān vég isóg nī nī. Ag vēkrēnrēr mēg sóg nī nī. Kŷ sóg tére, sŷ ag kygvān jé. Hā kŷ sóg ā jēnēg mū, ga tŷ Egito ra, ā tŷ ag kygvān jé. Ha tŷg,” he tóg, Topē tŷ jēnē jafā ti, Moisés mŷ,” he tóg, Estêvão ti.

³⁵ “Moisés ēn hā jēnē ja tóg nī, Topē ti, ti tŷ ā kanhkā ag kren han jé, ti tŷ tŷ pǎ'i nī jé. Hā to Topē tŷ jēnē jafā tóg ti mŷ vēnh ven, vānh gru ki. Hā ra ti kanhkā ag tóg ti to é he ja nŷgtī, ti mŷ: “ā pi(jé) tŷ ēg pǎ'i nī,” hen kŷ, “ā pi(jé) ēg jyvēn mū,” hen kŷ.

³⁶ Moisés tóg sir ēg tŷ nén han vānh hyn han, ga tŷ Egito tá, goj kafā tū tá ke gé, goj kusūg he mū ēn tá ke gé. Kŷ ag tóg ēmā tū mī mū mū, prŷg tŷ 40 ki, ti kanhkā ag. Kŷ Moisés vŷ ag jo tī mū, ti tŷ ga tŷ Egito tá ag kāpan kŷ. Hā ra tóg ag mūn ki ēg tŷ nén han vānh hyn han mū gé,” he tóg, Estêvão ti.

³⁷ “Moisés tóg ā kanhkā ag mŷ, povo tŷ Israel ag mŷ tóg tag tó ja nī: “Topē vŷ ājag mŷ ā vī tó tī ũ jēnēnh mū, ājag mré ke ũ, ti tŷ ājag mŷ Topē vī tó jé inh ri kén,” he ja tóg nŷgtī, Moisés ti.

³⁸ Moisés ēn hā ne tóg povo tŷ Israel ag mré ēmā tū mī tī ja nŷgtī. Ag tŷ kejēn pānónh tŷ Sinai tá nŷtīn kŷ tóg Topē tŷ jēnē jafā mré vī mū, Moisés ti. Kŷ tóg ti mŷ vēnh vī nīm mū, Topē ti, ēg tŷ ti vī ēn han kŷ ēg tŷ ēg rīr krŷg ja tū ve jé. Kŷ Moisés tóg ēg jóg'jóg ag mŷ vēnh vī ēn tugtó mū. Hā ra tóg ēg mŷ tó mū gé,” he tóg, Estêvão ti.

³⁹ “Moisés vī han vānh ag nŷtī, ēg jóg'jóg ag. Kŷ ag tóg ti tovānh kŷ ga tŷ Egito ra mū mǎn sór mū, kyrāgrā kŷ.

⁴⁰ Kŷ ag tóg Moisés jāvy tŷ Arāo mré vī mū. Kŷ ag tóg ti mŷ: “ēg mŷ vēnh kāggrā tŷ topē han, retrato tŷ, ēg tŷ vēnh jo ag gé(g) mū jé,” he ag tóg.

Hā ra Moisés vŷ ver pānónh tŷ Sinai kri nī nī.

Kỹ ag tóg Arão mý: “Moisés tóg ěg jo tĩg ja nĩ,” he mũ. “Ěg kãpan ja tóg nĩ, ga tỹ Egito tá, hã ran hẽ ra vyr hỹn'?” he ag tóg ti mý. Kỹ tóg ag mý: “hej,” he mũ.

⁴¹ Kỹ ag tóg monh sĩ kãggran mũ. Kỹ ag tóg ti kãgrá ěn mý ag tóg ãjag mẽg kugprũn mũ, retrato ěn mý. Ag tỹ han mũ tóg ag mý sĩnvĩ tĩ. Kỹ tóg ag mý sér tĩ sir.

⁴² Hã ra Topẽ tóg vẽn h kaja jé ag tovãnh mũ gé, hã kỹ ag tóg rã to jãnjan mũ, kysã to (mýr), krĩg kar to (mýr). Hã kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg ag to rán mũ gé, kỹ tóg: “Israel',” he mũ. “Ãjag tỹ ěmã tũ ja mĩ mũn kỹ ãjag tóg inh mý nén ù pũn ja tũ nĩgtĩ (mýr),” he tóg. “Prỹg tỹ 40 ki ãjag tóg ěmã tũ ja mĩ mũ ja nĩgtĩ,” he tóg, “hã ra ãjag tóg topẽ ù ag mý kugprũn ja nĩgtĩ, inh mý pũn tũ nĩn kỹ,” he tóg, Topẽ ti, ã vĩ tó tĩ tỹ.

⁴³ “Topẽ tỹ Moloque ĩn sĩ va ãjag tóg mũ ja nĩgtĩ, krĩg kãgrá ke gé, hã vỹ: Renfã, he mũ, krĩg retrato ěn ti,” he tóg. “Vẽn kãgrá ěn to ãjag tóg jãnjan ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã kỹ sóg ãjag vóg kónãn kỹ Babilônia tá ke ag jẽgnẽnh mũ, ag tỹ ãjag tatĩn mũ jé, cidade tỹ Babilônia mã ra,” he tóg, Topẽ ti, ã vĩ tó tĩ tỹ,” he tóg, Estêvão ti.

⁴⁴ “Ěg jóg ag tỹ ěmã tũg ja mĩ mũn kỹ ag tóg kur tỹ Topẽ pẽ jo ĩn han ja nĩ, ag tỹ tá Topẽ tũ han jé, ti ĩn tá. Topẽ vỹ Moisés mý tó ja nĩ, ti tỹ kur tỹ Topẽ jo ĩn han jé, kỹ tóg ti tỹ nén han ke ven ja nĩ ti mý.

⁴⁵ Ag krẽ tóg sir ag ri kén ĩn tỹ kur ěn ma mũ ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Topẽ tỹ ãjag mý ěmã tó mũ ěn ra mũn kỹ. Moisés ter kar Josué tóg sir ag jo tĩ mũ, kỹ ag tóg ga ěn ra mũ mũ. Hã ra Topẽ tóg ga ěn tá ke ag kãpan mũ, ěg jóg'jóg ag jo.

Kejẽn Davi tóg tỹ ag pã'i nĩ sir, prỹg tỹ hẽn ri ke kar kỹ. Hã ra ĩn tỹ kur ěn tóg ver jẽ nĩ.

⁴⁶ Topẽ vỹ Davi to há nĩ. Kỹ Davi tóg ti mý: “sỹ ã mý ĩn há han há tóg tĩ vẽ,” he mũ. “Ã hã ne tóg tỹ ijóg'jóg tỹ Jacó Topẽ nĩ,” he tóg. “Kỹ tóg ã tỹ ĩn tỹ kur krẽm nĩn kỹ inh mý há tũ nĩ,” he tóg ti mý, Davi ti.

⁴⁷ Hã ra Davi tóg han tũ nĩ ver. Ti kósĩn tỹ Salomão tóg ĩn ěn han mũ,” he tóg, Estêvão ti.

⁴⁸ Kỹ tóg ag mý: “hã ra vẽn h kar kãfór ěn tóg ěg tỹ ti jo ĩn han mũ ěn krẽm nĩ tũ nĩgtĩ (mýr),” he mũ. “Hã kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg ti to tag tó ja nĩ, ha mẽ.

⁴⁹ “Kanhkã tãn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Inh nĩg ja ri ken hã vẽ,” he tóg. “Kỹ ga vỹ tỹ isũ nĩ gé. Sỹ tá vẽn h kãn sór nĩn kỹ sóg ken h ke mũ. Isũ kar vẽ. Kỹ ãjag tỹ inh mý ĩn han sór kỹ ãjag hỹn hẽ ri ken h mũ'?” he tóg. “Pétẽm ke tũ ãjag nĩnh mũ, ãjag tỹ inh mý vẽn h kãn jafã han ken ki,” he tóg.

⁵⁰ “Inh hã ne tóg nén kar hyn han ja nĩ inhã,” he tóg, Topẽ ti, ã vĩ tó tĩ tỹ,” he tóg, Estêvão ti.

⁵¹ Kỹ tóg ag mý: “krĩ tũ ãjag nỹtĩ (mýr),” he mũ. “Ki kanhrãn jãvãnh ãjag tóg nỹtĩ (mýr),” he tóg. “Kỹ ãjag nĩgrẽg tóg kutu nĩ gé (mýr), Topẽ kuprĩg kato ãjag tóg vãsãnsãn nỹtĩ. ãjag jóg'jóg ag mré ãjag tóg ti kato vãsãnsãn nỹtĩ,” he tóg.

⁵² “Ãjag jóg'jóg ag ne tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag kar vóg kónãn ja nĩgtĩ', ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ'. Hã ra ěn ag tóg ù tỹ vẽn h jykre kuryj han mũ ěn kãmén ja nĩgtĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ. Ti kãtĩg ke jo ag tóg ti tó ja nĩgtĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ag. Jãvo ãjag tóg ěn kato vĩ ja nĩgtĩ, fóg mý. Kỹ ãjag tóg ti tén ja nĩgtĩ, Cristo ti,” he tóg, Estêvão ti.

⁵³ “Topẽ hã ne ãjag mý ã vĩ nĩm ja nĩ', ã tỹ jẽgnẽ jafã ag tỹ. Hã ra ãjag tóg ti vĩ mrynhmranh ja nĩgtĩ,” he tóg. Estêvão tỹ pã'i ag mý tón hã vẽ.

Ag tỹ Estêvão tén

⁵⁴ Û tỹ tá nỹtĩ ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ag fe tóg gỹm ke mũ. Kỹ ag tóg ãjag jã tỹ gyngyn he mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ.

⁵⁵ Hã ra Topẽ kuprĩg tóg Estêvão krĩn mũ, kỹ Estêvão tóg kanhkã ki ěvãnh mũ. Kỹ tóg Topẽ vэг mũ, ti kókov ti. Jesus vэг tóg mũ gé, Topẽ pẽgja tá tóg jẽ nĩ, Jesus ti.

⁵⁶ Kÿ tóg: “ha vé,” he mũ. “Kanhkă tá sóg vég mũ,” he tóg. “Kÿ êpră ke fi kósin tóg Topê pĕgja tá jĕ nĭ,” he tóg.

⁵⁷ Kÿ ag tóg prĕnprĕr mũ sir, ājag nĭgrĕg nĭgfĕnh kÿ. Ti to ag tóg vĕnh gĕnh mũ sir, ag kar ti.

⁵⁸ Kÿ ag tóg ti ség mũ, cidade tÿ Jerusalém tá ag tóg ti kutĕm mũ gé. Kÿ ag tóg ti pin mũ, pó tÿ. Ājag kur vāvām ag tóg mũ, kÿ kyrŭ tóg ki rĭr mũ, ag kur ki. Kyrŭ ĕn jiji hă vÿ: Saulo, he mũ.

⁵⁹ Kÿ ag tóg Estêvão pin mũ sir, pó tÿ. Hă ra Estêvão tóg jamă hăr(a): “!..inh Senhor'..!” he mũ. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Inh kuprĭg jăvănĥ ra..!” he tóg mũ.

⁶⁰ Kÿ tóg ģ jakrĭ tÿ jĕ kÿ prĕr mũ, jamă hăr(a), kÿ tóg: “!..inh Senhor'..!” he mũ. “!..Ag tÿ inh pin tÿ vĕnh pĕte fón ne..!” he tóg mũ. Kar kÿ tóg hun ke mũ sir.

8

Saulo tÿ ag vóg kónăn

¹ Jăvo Saulo ĕn mÿ tóg há tĭ, ag tÿ ti tĕn kÿ. Kură ĕn kă ag tóg Jesus ki ge mũ kar vóg kónăn jagy han mũ, Jerusalém tá. Ũ tÿ vĕnh măn tĭ ag vóg kónăn ag tóg mũ gé, ũ tÿ Topê vĭ mĕ jĕ vĕnh măn tĭ ag. Kÿ ag tóg jagăgtar tăvĭ nÿtĭ. Kÿ ag tóg vĕnh kăpugpóv kăn mũ sir. Ga tÿ Judĕia kar mĭ ag tóg mũ mũ, ga tÿ Samaria mĭ ke gé. Hă ra Jesus tÿ ũn vin mũ ag hă tóg Jerusalém tá nÿtĭ nĭ.

² Ũ tÿ Topê to há tĭ ag tóg fe kaj nÿtĭ, Estêvão ter kÿ. Kÿ ag tóg kygfÿ mág kÿ ti kĕnh mũ.

³ Hă ra Saulo tóg Jesus ki ge kÿ nÿtĭ kar ag vóg kónăn jagy han mũ, ũ tÿ Topê vĭ mĕ jĕ vĕnh măn tĭ ag. Ti tÿ ag tŭg sór vĕ, Saulo ti. Hă jĕ tóg ĩn kar kăra ră tĭ. Ti tÿ Jesus ki ră kÿ jĕ ũ ven kÿ tóg vĕse jan kătá ti fón ti, ũn gré ag, ũn tătá fag ke gé.

Samaria tá Topê vĭ tó

⁴ Ũ tÿ vĕnh kăpugpóv mũ ĕn ag vÿ vĕnh kar mÿ vĕnh vĭ sér tugtó mŭgtĭ, Topê vĭ ti.

⁵ Kÿ Filipe tóg tĭ mũ gé. Ga tÿ Samaria ra tóg tĭ mũ, kÿ tóg cidade ũ ki ra mũ, Cristo kămĕn jĕ.

⁶ Kÿ vĕnh kar tóg ti vĭ mĕgmĕg mũ. Jĕmĕ há han ag tóg mũ, Filipe vĭ ti. Hă ra Filipe tóg ĕg tÿ nĕn han vănĥ hyn han mũ gé. Kÿ ag tóg vég mũ. Hă kÿ ag tóg jĕmĕ há han mũ.

⁷ Vĕnh jagrĕ kórĕg tÿ hĕn ri ke pan tóg mũ, Filipe ti. Ti tÿ ag pan kÿ ag tóg jamă hăr(a) prĕr mũ, kÿ ag tóg kăpa mũ. Ũ grĭ ag tÿ há' he tóg mũ gé, ũn vagvá ag tÿ ke gé, ũn vygvá ag tÿ.

⁸ Kÿ tóg vĕnh kar mÿ sér tĭ sir, cidade ĕn tá.

⁹ Kÿ Simăo tóg nĭ nĭ, cidade ĕn tá ke ũ. Kujă vĕ, Simăo ĕn ti. Kÿ tóg nĕn vĕnhmÿ hyn han tĭgtĭ. Kÿ tóg ga tÿ Samaria tá ke ag tÿ ti tÿ nĕn han ve kÿ tóg ag mÿ e tĭ. Vĕso tóg: “ag kăfór inh nĭ,” he tĭ, ag tÿ ti kamĕg jĕ.

¹⁰ Hă kÿ vĕnh kar tóg ti kamĕg mũ sir, ũn sanh ag, gĭr ag ke gé. Ti to ag tóg: “Topê jykre han tóg tĭgtĭ, Topê jykre mág (pĕ) ĕn,” he tĭ, Simăo ĕn to.

¹¹ Kysă tÿ hĕn ri ke ki tóg nĕn vĕnhmÿ hyn han ti, kÿ tóg vĕnh kar mÿ e tĭ, hă kÿ ag tóg ti kamĕg tĭ sir.

¹² Văhă ag tóg Filipe vĭ kri fig mũ, Samaria tá ke ag, ti tÿ Jesus Cristo tón kÿ. Topê tÿ tÿ ĕg pă'i nĭ kămĕn tóg mũ, Filipe ti. Ũ tÿ ģ vĭ kri fig mũ ag kygpĕg tóg mũ, ũn gré ag, ũn tătá fag ke gé.

¹³ Kÿ Simăo ĕn tóg ti vĭ kri fig mũ gé, kujă ĕn ti. Kÿ Filipe tóg ti kypĕg mũ gé. Kÿ tóg Filipe mrĕ nĭ nĭ. Kÿ tóg Filipe tÿ ĕg tÿ nĕn han vănĥ hyn han mũ vég mũ, Topê jykre tÿ. Kÿ tóg ti mÿ e (pĕ) tăvĭ tĭ sir, Simăo mÿ.

¹⁴ Kÿ văhă Jesus tÿ ũn vin mũ ag tóg kejĕn mĕg mũ, Samaria tá ke ag tÿ Topê vĭ kri fig mũ ĕn ti. Jerusalém tá ag tóg mĕg mũ, kÿ ag tóg João mrĕ Pedro jĕnĕg mũ, ag tÿ ve jĕ.

¹⁵ Pedro ag tÿ tá junjun kÿ ag tóg ag to Topê mrĕ vĭ mũ, Samaria tá ke ag to, Topê tÿ ģ kuprĭg tÿ ag jagrĕn jĕ.

¹⁶ Tá ke ũ tóg tÿ jagrĕ tŭ ja nĭ ver. Kygpe kÿ ag nÿtĭ inĥă, Jesus jiji tó kÿ, ĕg Senhor jygy tó kÿ.

17 Kŷ Pedro ag tóg ājag nĭgĕ tŷ ag mĕgmĕg mŭ, kŷ Topĕ kuprĭg tóg ag kĀra rĀ mŭ.

18 HĀ ra SimĀo tóg vĕg mŭ, Jesus tŷ ũn vin mŭ ag tŷ nĕn han mŭ ti. Ag tŷ ũ mĕ kŷ Topĕ kuprĭg tóg ag kĀra rĀ mŭ. Ēn vĕg tóg mŭ, SimĀo ti. Kŷ tóg ag mŷ jĀnkamy ven mŭ, Pedro ag mŷ.

19 Kŷ tóg ag mŷ: “inh mŷ vĕnh jykre tag nĭm nĭ, jĀnkamy tag to,” he mŭ. “Sŷ ũ mĕ kŷ Topĕ kuprĭg tóg ag kĀra rĀnh ke mŭ. Sŷ vĕnh jykre ĕn ki kanhrĀn hĀ tóg tĭ,” he tóg.

20 HĀ ra Pedro tóg ti mŷ: “Ā jĀnkamy mrĕ Ā nŭgme ki kutĕnh mŭ,” he mŭ. “Topĕ tŷ nĭm ja vĕ (mŷr), hĀ ra Ā tóg jĀnkamy ti mĀn sŏr mŭ, vĕnh jykre ti,” he tóg.

21 “Ā pi(jĕ) Topĕ jykre tag ki kanhrŏ nĭnh mŭ', kŷ Topĕ tóg Ā mŷ nĭm ke tŭ nĭ,” he tóg. “Ā jykre pijĕ kuryj nŷ', Topĕ mŷ,” he tóg.

22 “Ā jykre pĀno tag tovĀnh ra,” he tóg. “Topĕ mrĕ vĭ. Hĕn ri ke mŭn tóg Ā mŷ vĕnh pĀte fŏn mŭ, Ā tŷ vĕnh jykre pĀno to jykrĕn mŭ tag ti,” he tóg. Pedro ti.

23 “Fe kŏrĕg tĀvĭ Ā nĭ (mŷr), kŷ Ā jykre vŷ pĀno nŷ gĕ sir,” he tóg, Pedro ti.

24 Kŷ SimĀo tóg ti mŷ: “iso Topĕ mrĕ vĭ, inh jagtar jĕg tŭ nĭ jĕ, Ā tŷ inh mŷ tŏ mŭ tag ti,” he mŭ.

25 HĀ ra Pedro ag tóg mŭ mĀn gĕ, ag tŷ ĕg Senhor tŷ Jesus vĭ tŏ kar kŷ. Ājag tŷ nĕn ve ja ĕn tŏ kĀn ag tóg, Jesus tŷ nĕn han ja ti. Kŷ ag tóg Jerusalĕm to vŷnvŷn ke mŭ sir. Ag mŭ kŷ ag tóg ga tŷ Samaria mĭ Topĕ vĭ hĀ tugtŏ mŭ gĕ.

Filipe tŷ ũn kypĕg mŭ

26 HĀ ra Topĕ tŷ jĕnĕ jafĀ tóg Filipe mŷ vĭ mŭ, kŷ tóg: “kanhkĀ tĀpĕr ra tĭg, ĕpry jagma tĭg, ĕmĭn jagma,” he mŭ. Jerusalĕm tĀn kĀtĭ, Gaza mĭ, hĀ ra tóg ĕmĀ tŭ fĭn kutĕ mŭ. Ēpry ĕn jagma tĭg, ĕmĭn ĕn jagma,” he tóg mŭ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafĀ ti.

Kŷ tóg tĭ mŭ sir, Filipe ti.

27 TĀ jun kŷ tóg ga tŷ Etiŏpia tĀ ke vĕg mŭ, pĀ'i fi rĀnhrĀj han tĭ ti, pĀ'i tŷ rainha fĭ tŷ nĕn ũ kar vĕg tĭ ti, ũn kurĭ

ĕn ti. PĀ'i fi jĭjin hĀ vŷ: Candace, he mŭ. Fi krĕm pĀ'i ĕn tóg Jerusalĕm ra tĭg ja nĭ, ũn kurĭ ĕn ti. TĀ tóg Topĕ kurĀ mĀg ve ja nĭ, festa mĀg ti, Jerusalĕm tĀ.

28 HĀ ra tóg Ā jamĀ ra vŷn ke mŭ sir, carroĉa kĀmĭ. Tĭg kŷ tóg Topĕ vĭ to ke mŭ, Isaĭas tŷ rĀ ĕn ti. VĀsŷ Topĕ vĭ tŏ tĭ vĕ, hĀ vŷ: Isaĭas, he mŭ.

29 Kŷ Topĕ kuprĭg tóg Filipe mŷ: “carroĉa kukĀm tĭg,” he mŭ.

30 Kŷ Filipe tóg fŭrŭn tĭ mŭ, kŷ tóg ti tŷ vĕnh rĀ to ke mĕg mŭ, Isaĭas tŷ rĀ ĕn to, vĀsŷ Topĕ vĭ tŏ tĭ tŷ rĀ ĕn to. Kŷ tóg ti mŷ: “Ā mŷ Ā tŷ nĕn to ke mŭ tag ki kanhrŏ nĭ?” he mŭ.

31 HĀ ra tóg: “vŏ,” he mŭ. “Ũ tóg inh mŷ kĀmĕn ja tŭ nĭ ver,” he tóg. “Ā mŷ inh mŷ kĀmĕn ke tŭ nĭ?” he tóg. “TĀpry ra, inh mrĕ nĭ jĕ,” he tóg. Kŷ tóg ke mŭ, Filipe ti.

32 Ti tŷ ken hĀ vĕ, ha mĕ: “ovelha ri ke han tóg, ũ ĕn ti. Ovelha pĕre ĕg mŭgtĭ, ti tĀnh jĕ, hĀ ra tóg vĭ tŭ nĭgtĭ (mŷr). Cordeiro ri ke han tóg mŭ gĕ. Ēg tŷ ti kyki ronh mŭ ra tóg jatun mŷ jĕ nĭ gĕ (mŷr).

33 Ũ ĕn tŷ Topĕ vĭ mranh tŭ hĀ ra ag tóg ti vŏg kŏnĀn, ag tŷ ti jyvĕn tŭ ra. Ti mrĕ ke ag jykre pĀno tŏ kĀn ke tŭ ĕg tóg nĭgtĭ (mŷr). Ti tĕn ja ag tóg (mŷr), kŷ tóg ter mŭ sir,” he tóg, vĕnh rĀ ti.

34 Kŷ ũn kurĭ ĕn tóg Filipe mŷ: “ŭ to ke nĕ hŷn'? Topĕ vĭ tŏ tĭ tŷ ne tŏ nĕ hŷn'?” he mŭ. “Inh mŷ tŏ,” he tóg. “Ti tŷ vĕso ke mŷ', ũ to ke mŷ vŏ?” he tóg.

35 Kŷ Filipe tóg ti mŷ vĕnh rĀ tag kĀmĕn mŭ sir. Jesus kĀmĕn tóg mŭ. Ti mŷ tóg vĕnh vĭ hĀ ĕn tŏ mŭ, Jesus to.

36 Ge ag tóg mŭ mŭ, ĕpry jagma, ĕmĭn jagma. Kŷ ag tóg goj tĀ junjun mŭ. Kŷ ũn kurĭ ĕn tóg: “tag ki tóg goj nĭ,” he mŭ. “Ā tŷ ki inh kype jĕ tóg hĀ nĭ, he tóg.

37 Kŷ Filipe tóg ti mŷ: “Ā tŷ Ā fe tŷ ti ki rĀ kŷ nĭ nĭn kŷ tóg hĀ nĭ,” he mŭ.

Kŷ tóg: “ti ki sŏg rĀ kŷ nĭ,” he mŭ. “Jesus tóg tŷ Topĕ kŏsin nĭ (mŷr), Jesus Cristo ti,” he tóg, ũn kurĭ ti.

38 Kŷ tóg carroĉa tĭn ti mŷ: “ver krŷg hĕ,” he mŭ. Kŷ tóg Filipe mrĕ goj ra

tére mǔ, kǔ tóg kāra rā mǔ, ũn kurī ti. Kǔ Filipe tóg ti kypég mǔ sir.

³⁹ Ag tǔ goj kātá kǎjǎpɾy kǔ Filipe tóg tǔ' he mǔ, Topê kuprīg tǔ ti ma tīg kǔ. Kǔ ũn kurī tóg ti ve mǎn tǔ nǐ sir. Hā ra tóg tǐ mǔ, ā jamǎn ra. Ti mǔ tóg sér tǐ sir.

⁴⁰ Hā ra Filipe tóg cidade tǔ Azoto tá nǐ nǐ. Kǔ tóg tīg kǔ Jesus vǐ tó tǐ mǔ, ěmǎ kar mǐ. Kǔ tóg kejĕn cidade tǔ Cesaréia tá jun mǔ, Jesus kǎme sér tó jé.

9

Saulo tǔ Jesus ki rā

(Hk 22.6-16; 26.12-18)

¹ Hā ra Saulo tóg ver ũ tǔ ěg Senhor tǔ Jesus mré mǔ mǔ ag vóg kónǎn sór mǔ. Ag to tóg krī rǔ nǐ ver. Ti tǔ ag kǎgtén sór vē. Hā to tóg Topê tǔ ki rǐr tǐ to pǎ'i mág to tǐ mǔ.

² Kǔ tóg ti mǔ permissǎo to vǐ mǔ, ti tǔ cidade tǔ Damasco ra tīg jé. Tá tóg permissǎo ěn tǔ pǎ'i ag mǔ ven sór mǔ, ag tǔ ti mǔ: “ha ag venh tǐ gé,” he jé. Ti tǔ Jesus mré tǐ mǔ ũ ve kǔ tóg ti se sór tǐ. Jerusalém ra tóg ag tatǐ tīg sór tǐ, ti tǔ ũn ség mǔ ag, ũn gré ag, ũn tātá fag ke gé.

³ Hā jé tóg Damasco ra tǐ mǔ. Ti tǔ kakó ke mǔr hǎ jĕngrĕ tar tóg vĕnh ven mǔ, kanhkā tá. Rā kǎfór tóg nǐ, hā ra tóg Saulo ki kómkóm ke mǔ sir.

⁴ Kǔ Saulo tóg kutĕ mǔ, ga kri tóg tá' ke mǔ. Kǔ tóg vĕnh vǐ mĕg mǔ. Kǔ tóg: “Saulo', Saulo',” he mǔ. “Ā tǔ ne jé isǔ ag vóg kónǎn nĕ?” he tóg, vĕnh vǐ ti.

⁵ Kǔ Saulo tóg ěg Senhor mǔ: “ā tǔ ũ nĕ?” he mǔ.

Kǔ tóg ti mǔ: “tǔ sóg Jesus nǐ, ā tǔ ũn vóg kónǎn sór tǐ ěn vǔ tǔ inh nǐ,” he mǔ.

⁶ “Jĕg nĕ ra, cidade tag ki rā, tá ũ tóg ā mǔ tónh mǔ, ā tǔ nĕn han ke ti,” he tóg, vĕnh vǐ ti.

⁷ Ti mré mǔ ag vǔ vĕnh vǐ tag mĕg mǔ gé, hā ra ag tóg nĕn ũ vég tǔ nǐ. Kǔ ag kǎne tóg jǔrǔn ke mǔ.

⁸ Kǔ Saulo tóg jĕg nĕ mǔ sir. Kǔ tóg tǎmǐ ěvǎnh sór mǔ, hā ra tóg nĕn ũ vég tǔ nǐ. Kǔ ag tóg ti nĕgé kǎgmǐ kǔ ti pére mǔ mǔ, cidade tǔ Damasco ra.

⁹ Kurā tāgtǔ ki tóg ěvǎnh tǔ nǐ, kǔ tóg jĕg tǔ (pĕ) nǐ gé, kron tǔ (pĕ) ti nǐ gé, Saulo ti.

¹⁰ Damasco tá ke ũ tóg nǐ nǐ, ti jyjy hǎ vǔ: Ananias, he mǔ. Jesus mré tǐ ũ vē. Kǔ Jesus tóg ti mǔ vĕnh ven mǔ. Kǔ tóg: “Ananias',” he mǔ.

Kǔ Ananias tóg ěg Senhor ti mǔ: “inh hǎ vē,” he mǔ.

¹¹ Kǔ Jesus tóg ti mǔ: “jĕg nĕ ra,” he mǔ. “Ĕmǐn kuryj he mǔ ěn ra tīg. Judas he mǔ ěn ĩn kāra rā. Tá ũ tóg nǐ nǐ, ti jiji hǎ vǔ: Saulo, he mǔ. Cidade tǔ Tarso tá ke vē. Ĕn mré vĕmǎn,” he tóg. “Ha vé, inh mré tóg vǐ nǐ,” he tóg.

¹² “Kǔ tóg ũ vég nǐ nǐ, ti jyjy hǎ vǔ: Ananias, he mǔ. Ā hǎ vē. Ā tǔ ti ĩn kāra rǎnh ke vē. Ā tǔ ā nĕgé tǔ ti mĕnh ke vē. Kǔ tóg ve mǎn ke mǔ, ā tǔ ti mĕn tǔ. Tag vég tóg nǐ nǐ, Saulo ti,” he tóg, Jesus ti, Ananias mǔ.

¹³ Kǔ Ananias tóg ěg Senhor ti mǔ: “vĕnh kar tóg ti kǎmén tǐ hǎ ra, ā tǔ inh mǔ tó mǔ tag ti,” he mǔ. “Jerusalém tá tóg ā tǔ ag vóg kónǎn,” he tóg.

¹⁴ “Kǔ tóg permissǎo ma kǎtǐ mǔ, Topê tǔ ki rǐr tǐ to pǎ'i mág tǔ ti mǔ han kǔ. Kǔ tóg ũ tǔ ā mré vǐ mǔ kar sigse sór mǔ, cidade tag ki,” he tóg, Ananias ti, Jesus mǔ.

¹⁵ Kǔ ěg Senhor tǔ Jesus tóg ti mǔ: “ti venh tīg,” he mǔ. “Ti kuprĕg isóg (mǔr), ti tǔ ijiji tó jé, fóg ag kar mǔ, kanhgág ag kar mǔ ke gé, povo tǔ Israel ag mǔ ke gé,” he tóg.

¹⁶ “Ti mǔ sóg ven mǔ, ti tǔ isugrĕn jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Kǔ Ananias tóg tǐ mǔ. Ti tǔ ĩn ěn tá jun kǔ tóg ā nĕgé tǔ ti mĕg mǔ, kǔ tóg ti mǔ: “Saulo',” he mǔ. “Régre',” he tóg mǔ. “Ĕg Senhor vǔ inh jĕnĕ, Jesus mǔr, sǔ ā ve jé,” he tóg. “Ti ve ā (mǔr), ěpɾy kri, ā tǔ tag ki jun mǔn kǎ,” he tóg. “Hā kǔ sóg kǎtǐ mǔ, ā tǔ ve mǎn jé, Topê kuprīg tǔ tǔ ā jagrĕ nǐ jé,” he tóg, Ananias ti.

¹⁸ Kǔ tóg vǎhā ti kanĕ tá pa mǔ, pirǎ fǎr ri ke. Kǔ tóg ve há' he mǎn mǔ sir. Kǔ tóg jĕg nĕ mǔ sir. Kǔ tóg ti kypég mǔ sir, Ananias ti.

19 Kÿ tóg jĕg mŭ gé sir, hã kÿ tóg tar' he mŭ sir. Damasco tá tóg nĩ nĩ ver, Jesus mrĕ mŭ tĩ ag mré.

20 Kÿ tóg vĕsŷmĕr Jesus kãmĕn mŭ, Israel ag vĕnh kanhrãn jafã krĕm. "Tÿ tóg Topĕ kósin nĩ," he tóg mŭ, Jesus to.

21 Ũ tÿ ti vĩ mĕg mŭ kar ag mÿ tóg e tĩ. "Jerusalém tá tóg ag vóg kónãn, ũ tÿ Jesus tó mŭ ag," he ag tóg. "Kÿ tóg tag ki jun mŭ gé, ag sigse jé, Topĕ tũ ki rĩr tĩ tÿ pã'i mág ag mÿ ag tatĩ tĩg jé," he ag tóg, Saulo to. Kÿ tóg ag mÿ e tĩ, ti tÿ Jesus to: Topĕ kósin vĕ," hen kÿ.

22 Hã ra Saulo tóg fe tar nĩ. Kÿ tóg Israel ag kanhrãn mŭ, cidade tÿ Damasco tá. Ag mÿ tóg Jesus kãmĕn mŭ. "Tÿ tóg Cristo nĩ, Jesus ti," he tóg, ag mÿ Topĕ vĩ kãmĕn kÿ. Kÿ tóg ag tÿ ti vĩ kafãn sór mŭ hã ra ag mÿ vĕnhmÿ tĩ sir.

Saulo tÿ cidade tÿ Jerusalém ra tĩg

23 Kurã tÿ hĕn ri ke tũg kÿ Israel ag tóg kejĕn jagnĕ mrĕ jykrĕn mŭ, Saulo tén ke to.

24 Hã ra Saulo tóg mĕg mŭ, ag tÿ ti to jykrĕn ĕn to. Cidade ĕn to ró jãnkã tá ag tóg vãjig nÿtĩ, ti jo, kurã kar ki, kuty tá ke gé, ag tÿ hĕn ri ke mŭn tá ti tén jé. Kÿ tóg mĕg mŭ sir, Saulo ti.

25 Kÿ ti mrĕ ke ag vÿ kuty tá kĕj kãkã ti nĩm kÿ ti térem mŭ, cidade ĕn to ró to. Kÿ tóg Jerusalém ra tĩ mŭ.

26 Ti tÿ Jerusalém tá jun kÿ tóg Jesus mrĕ mŭ ag mrĕ nĩ sór mŭ, Jesus mrĕ mŭ tĩ ag mrĕ. Hã ra ag tóg ti kamĕg mŭ. "Ti ón hÿn," he ag tóg ti to, ti tÿ ag vóg kónãn jan kÿ.

27 Kÿ Barnabé tóg ti mrĕ vĩ kÿ Jesus tÿ ũn vin mŭ ag to ti pére tĩ mŭ. Kÿ tóg ag mÿ ti tÿ Jesus ve ja ĕn kãmĕn mŭ, ĕpÿr jagma. "Kÿ Jesus tóg ti mrĕ vĩ ja nĩ gé," he tóg. "Kar tóg Damasco tá ke ag mÿ Jesus kãmĕn ja nĩ gé, ti tÿ mŭmĕg tũ nĩn kÿ," he tóg, Barnabé ti.

28 Kÿ Saulo tóg ag mrĕ tĩ nĩ ver, Jerusalém tá. Tá tóg Jesus kãmĕn mŭ gé, ti tÿ mŭmĕg tũ nĩn kÿ.

29 Kÿ tóg Israel ag mrĕ vĩ mŭ gé, ũ tÿ Grego vĩ tó mŭ ag mrĕ ke gé. Ag tÿ ti vĩ kafãn kÿ tóg ag mrĕ vĩ mŭ. Hã ra ag

tóg ti tén ke to jykrĕn mŭ, Saulo tén ke to.

30 Kÿ Jesus mrĕ ke ag tóg mĕg mŭ gé, ag tÿ Saulo tén ke to jykrĕn mŭ ĕn to. Kÿ ag tóg cidade tÿ Cesaréia ra ti pére mŭ mŭ. Tá junjun kÿ ag tóg cidade tÿ Tarso ra ti jĕnĕg mŭ.

31 Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag kar vÿ jatun mÿ nÿtĩ nĩ sir, ũ tÿ Topĕ vĩ mĕ jé vĕnh mãn tĩ ĕn ag. Jatun mÿ ag tóg nÿtĩ sir, ga tÿ Judéia tá, ga tÿ Galiléia tá ke gé, ga tÿ Samaria tá ke gé. Kÿ ag tóg jatun mÿ vĕnh kanhrãn mŭ, Topĕ jykre tÿ. Topĕ vĩ ki ag tóg króm mŭ, Topĕ kamĕg kÿ. Topĕ kuprĩg vÿ ag krĩn mŭ. Kÿ ag krĩ vÿ kãnhvy' he mŭ. Kÿ ag tóg e nÿtĩ gé sir.

Enéias

32 Kejĕn Pedro tóg vĕnh kar ag vegvenh tĩ mŭ. Kÿ tóg cidade tÿ Lida ra tĩ mŭ gé, tá Topĕ tũ ag vegve jé.

33 Tá ũ tóg nÿ nĩ, ti jijin hã vÿ: Enéias, he mŭ. Grĩn kÿ tóg nÿ nĩ, ã cama kri. 8 anos han tóg, grĩ nÿ ki.

34 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: "Enéias'," he mŭ. "Jesus Cristo vÿ ã han," he tóg. "Jĕg nĕ ra, ã cama fi han ra," he tóg.

35 Kÿ tóg vĕsŷmĕr jĕg nĕ mŭ. Kÿ cidade tÿ Lida tá ke kar ag vÿ ti vég mŭ, cidade tÿ Saronã tá ke kar ag ke gé. Kÿ ag tóg ti ve kÿ Jesus ki ge mŭ gé sir.

Dorcas fi

36 Cidade tÿ Jope tá ũ fi tóg nĩ nĩ, Jesus mrĕ tĩ mŭ fi, fi jiji hã vÿ: Tabita, he mŭ, hã vÿ: Dorcas, he mŭ, fi jyjy ti, fóg tÿ Grego vĩn ki. ĕn fi hã vÿ nĕn kar há han mŭ. Ũn jagãgtar fag mÿ fi tóg nĕn vin tĩ.

37 Kejĕn fi tóg kaga nÿ nĩ, kÿ fi tóg ter mŭ sir. Kÿ fag tóg fi kupe kÿ ĩn to jãpÿr jafã tá fi fig mŭ, kynh mÿ.

38 Jo Jope tóg Lida kakó kã nĩ, hã ra Pedro tóg Lida tá nĩ nĩ. Kÿ Jope tá ke ag tóg ti ki kanhró nÿtĩ, Pedron ki, Jesus mrĕ mŭ ag.

Kÿ ag tóg ũn régre ag jĕgnĕg mŭ, ag tÿ ti mÿ: "kur kãtĩg mĕ han," he jé.

39 Kÿ Pedro tóg vĕsŷmĕr tĩ mŭ. Kÿ tóg tá jun mŭ. Hã ra Dorcas fi tóg ĩn to jãpÿr jafã tá nÿ nĩ, ter kÿ. Pedro jun

kỹ ag tóg ĩn to jāpry jafā to jāpry mū, ti mré. KỸ ũn mén ter ja ěn fag kar vỹ ti to kāmū mū. Kygfỹ fag tóg mū. Ti mỹ fag tóg kur venven mū, fi tỹ fag mỹ kugrỹn ja ti, camisa, vestido ke gé, vĕnh kri fĕ ke gé. Dorcas fi tóg fag mỹ kugrỹn mĕ han ja nĩgtĩ.

⁴⁰ KỸ Pedro tóg vĕnh kar mỹ: “ha pa jĕg,” he mū. KỸ tóg ā jakrĩ tỹ jĕg kỸ Topĕ mré vĩ mū. KỸ tóg vĕser fi mỹ: “Tabita', nĩ ra,” he mū. KỸ fi tóg mrin ke mū. KỸ fi tóg nĩ mū, fi tỹ Pedro ven kỸ.

⁴¹ KỸ tóg fi nĩgé kĕgmĩ kỸ fi fĕg mū. KỸ tóg vĕnh kar jé prĕr mū, Topĕ tũ kar, ũn mén ter ja ěn fag mré hĕ. KỸ tóg fag mỹ fi ven mū.

⁴² KỸ Jope tá ke kar ag vỹ mĕg mū sir, fi rĩr mĕn ěn ti. KỸ ũ tỹ hĕn ri ke ag vỹ Jesus ki ge mū sir.

⁴³ KỸ Pedro tóg cidade tỹ Jope tá nĩ nĩ ver, Simāo he mū ěn mré, ũ tỹ nĕn fār tỹ tĕnĕj ke tĩ ěn mré.

10

Capitāo tỹ Cornĕlio

¹ Cidade tỹ Cesarĕia tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hĕ vỹ: Cornĕlio, he mū. Soldado tỹ 100 to pĕ'i vĕ, ag tỹ ũ to: ga tỹ Itĕlia tá ke ag, he mū ěn to capitāo vĕ.

² ěn vỹ Topĕ to há nĩ, kỸ tóg Topĕ kamĕg tĩ. Ti mré ke kar vỹ ge nỹtĩ gé. Povo tỹ Israel ag kĕmĩ ũn jagĕgtar ag jagĕgtĕn tóg tĩgtĩ, ti tỹ tỹ Israel ag mré ke tũ hĕ ra. Topĕ mré tóg vĩ tĩ gé.

³ ěn tóg nĕn nĕ vĕg mū, 3 horas ki, ā nũr tũ ra. KỸ tóg Topĕ tỹ jĕnĕ jafā jun vĕg mū. KỸ tóg ti mỹ: “Cornĕlio',” he mū, Topĕ tỹ jĕnĕ jafā ti.

⁴ Ti tỹ ti ve kỸ ti fe tóg jũrũn ke mū, kỸ tóg: “ne nĕ?” he mū.

Hĕ ra tóg ti mỹ: “Topĕ vỹ ā vĩ mĕg mū (mỹr),” he mū. “Ā tỹ ũn jagĕgtar ag mỹ nĕn nĩm tĩ vĕg tóg mū gé,” he tóg. “Hĕ kỸ tóg ā to jykrĕn mū,” he tóg.

⁵ “KỸ ũ jĕgnĕmnĩ, ag tỹ Jope ra mū jé. Tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hĕ vỹ: Simāo, he mū, kỸ ti jyjy ũ hĕ vỹ: Pedro, he mū. ěn jé prĕrmnĩ,” he tóg.

⁶ “Simāo mré tóg nĩ nĩ, ũ tỹ nĕn fār tỹ tĕnĕj ke tĩ ěn mré, kỸ ti ĩn vỹ goj kafā tũ fyr tá jĕ nĩ,” he tóg.

⁷ KỸ Topĕ tỹ jĕnĕ jafā tóg tĩ mū, ti mỹ tó kar kỸ. KỸ capitāo ěn tóg ā camarada régre ag jé prĕr mū, soldado pir mré, ũ tỹ Topĕ kamĕg mū ěn ti. ũ tỹ ā rĕnhrĕj han mū ěn jé tóg prĕr mū.

⁸ KỸ tóg ag mỹ ā tỹ nĕn ve ja tó mū, kỸ tóg cidade tỹ Jope ra ag jĕgnĕg mū.

⁹ Tỹ vaj kỸ ag tóg cidade ěn to hĕ nỹtĩ, meio dia ki. KỸ Pedro tóg ĩn kri kyjer ěn ra tĕpry mū, Topĕ mré vĩ jé.

¹⁰ KỸ tóg kókĩr mū. KỸ tóg fag mỹ vĕjĕn to vĩ mū. Fag tỹ ver ti mỹ han mū ra tóg nĕn nĕ vĕg mū, Pedro ti.

¹¹ KỸ tóg ag tỹ kanhkĕ nón mū vĕg mū. Tá nĕn ũ tóg kĕtĕre mū. KỸ tóg tỹ kur mĕg ve nĩ. Tĩ péno kygje kỸ tóg ga kri kĕtĕre mū, kur ti.

¹² Hĕ ra bicho kar tóg kur ěn kĕki nỹtĩ nĩ, fa tỹ 4 (ke) kar tóg nỹtĩ, ũ tóg ā nug kri mũgtĩ gé, sĕsĩ kar ke gé, jĕsĩ kar.

¹³ KỸ vĕnh vĩ tóg mĕ há tĩ, kỸ tóg: “tĕg',” he mū. “Tĕnh kỸ kó, vỹ,” he tóg.

¹⁴ KỸ Pedro tóg ĕg Senhor ti mỹ: “nejé,” he mū. “Nĕn ũ jĕggry ko ja tũ sóg nĩ (mỹr),” he tóg. “ĕg povo jykre tũ vĕ, ĕg tỹ bicho ěn kon kỸ,” he tóg.

¹⁵ KỸ tóg ti mỹ vĩ mĕn mū sir jāvo, vĕnh vĩ ti, kỸ tóg: “Topĕ tóg hĕ ra to: há ti nĩ, he mū. KỸ jĕggryg tũg nĩ,” he tóg.

¹⁶ Ge tĕgtũ han tóg, kỸ nĕn nĕ ěn tóg vĕg tũ' he mū sir, kanhkĕ tá.

¹⁷ Hĕ ra tóg Pedro mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrĕn tũ tóg tĩ, ti tỹ vĕg mū to. Tĩ tỹ ver to jykrĕn mū ra ag tóg junjun mū, Cornĕlio tỹ ũn jĕgnĕg mū ag. ũ tóg ag mỹ: “ĩn ěn vĕ,” he ja nĩ.

¹⁸ KỸ ag tóg tá junjun mū. Ró to jĕgjĕ kỸ ag tóg jamĕ hĕr(a) ke mū, kỸ ag tóg: “Simāo Pedro ag mỹ ki nỹtĩ?” he mū.

¹⁹ Hĕ ra Pedro tóg ver ā tỹ vĕg mū ěn to jykrĕn nĩ nĩ. KỸ Topĕ kuprĩg tóg ti mỹ ke mū. “Ha vé, ũn régre ag vỹ ā jé prĕr mū,” he tóg.

²⁰ “Jĕg nĕ ra, kĕtĕre ra, tĩg ra ag mré,” he tóg. “To jykrĕn tũg. Isỹ

ag jēgnē vē,” he tóg, Pedro mǝ, Topē kuprīg ti.

²¹ Kǝ Pedro tóg ag to kĀtēre mǝ, kǝ tóg ag mǝ: “inh hā vē,” he mǝ. “Inh jé prēr ja ājag tóg nǝ,” he tóg. “Ājag tǝ ne to kāmǝ nē?” he tóg ag mǝ.

²² Kǝ ag tóg ti mǝ: “Cornélio tǝ ēg jēgnē vē,” he mǝ. “Capitāo vē, Cornélio ti. Ūn jykre kuryj vē, kǝ tóg Topē kamēg tǝ,” he ag tóg. “Israel kar ag tóg ti to há nǝtǝ, ti to ag tóg vǝ há han tǝ. Topē tǝ jēnē jafā vǝ ti mǝ ke ja nǝ, ti tǝ ā jé prēr jé, ā tǝ ti ĩn ra tǝg jé, ā tǝ ti mǝ Topē kāmén jé,” he ag tóg, Pedro mǝ.

²³ Kǝ Pedro tóg ag mǝ: “kāge jēg ra,” he mǝ. Kǝ ag tóg tá nūgnūr mǝ. Tǝ vaj kǝ tóg ag mré tǝ mǝ. Kǝ Jope tá ke ū ag tóg ti mré mǝ mǝ gé, Jesus mré ke ū ag.

²⁴ Tǝ vaj kǝ ag tóg Cesaréia tá junjun mǝ. Tá Cornélio tóg ag jāvānh mǝ. Hā kǝ tóg ā kanhkā ag kar kógfyn ja nǝ, ag mǝ vēnh vǝ jēnē ja tóg nǝ, ā mré ke kar ag mǝ. Kǝ ag tóg kāmǝ ja nǝ, kǝ ag tóg tá nǝtǝ sir.

²⁵ Pedro tǝ tá jun kǝ Cornélio tóg ti kato tē mǝ, kǝ tóg ti jo mǝg ke mǝ. “Ti hǝn tǝ Topē nǝ,” he tóg, hā kǝ tóg ti jo mǝg ke mǝ, Cornélio ti.

²⁶ Hā ra Pedro tóg ti fēg mǝ, kǝ tóg: “ke tǝg ra,” he mǝ. “Tǝ sóg ēprā ke nǝ gé,” he tóg ti mǝ.

²⁷ Kǝ tóg ti mǝ vǝ há han mǝ. Kǝ tóg kāra rā kǝ ūn e ag vég mǝ, ūn vēnh mǝn kǝ nǝtǝ ag, Pedro ti.

²⁸ Kǝ tóg ag mǝ: “Israel ag vǝ fóg mré nǝ tǝ nǝgtǝ (mǝr),” he mǝ. “Ēg jykren hā vē,” he tóg. “Kǝ ēg tóg fóg ĩn kāra rā tǝ nǝgtǝ gé (mǝr) sir. Tag ki kanhró ājag tóg nǝtǝ,” he tóg. “Hā ra Topē tóg ĩnh kanhrān, ā jykre tǝ. Kǝ sóg vēnh kar ĩn kāra rānh mǝ, jēggry tǝ nǝn kǝ,” he tóg.

²⁹ “Hā kǝ sóg jatun mǝ kĀtǝg, vēsǝmēr, ājag tǝ ĩnh jé prēr kǝ. Kǝ sǝ ājag ki jēmēnh há tóg tǝ. Ājag tǝ hē ri ke jé ĩnh jé prēr nē?” he tóg ag mǝ, Pedro ti.

³⁰ Kǝ Cornélio tóg ti mǝ: “4 dias vē ha ūri,” he mǝ, “kǝ sóg Topē mré vǝnh ke nǝ nǝ, jēg tǝ nǝn kǝ. 3 horas vē. ĩnh

ĩn krēm sóg Topē mré vǝnh ke nǝ nǝ, kǝ sóg ū vég nǝ nǝ. Ti kur tóg kókov nǝ.

³¹ Kǝ tóg ĩnh mǝ: “Cornélio’,” he mǝ. “Topē vǝ ā vǝ mēg mǝ. Ā tǝ ūn jagēgtar mǝ nén vin ēn ve tóg. To tóg jykrén, Topē ti,” he tóg.

³² “Kǝ Jope ra ū jēnē. Tá Simāo jé prēr, ū tǝ Pedro he mǝ ēn ti. Nén fār tǝ tǝnāj ke tǝ ēn ĩn krēm tóg nǝ nǝ, hā vǝ: Simāo, he mǝ. Ti ĩn vǝ goj kafā tǝ fyr tá jē nǝ,” he tóg ĩnh mǝ, Topē tǝ jēnē jafā ti,” he tóg, capitāo ti.

³³ “Kǝ sóg vēsǝmēr ā to ū ag jēgnē. Kǝ ā tóg kĀtǝ mǝ. Kǝ tóg há tǝ, ā kĀtǝg ti. Hā to ēg tóg vēnh mǝn, Topē jo. Topē tǝ ā mǝ nén tó ja kāmén ra ēg mǝ. Ēg tǝ mēnh há tóg tǝ vē,” he tóg, Cornélio ti, Pedro mǝ.

Pedro tǝ Cornélio mǝ Topē vǝ tó

³⁴ Kǝ Pedro tóg ag mǝ kāmén mǝ, kǝ tóg: “vāhā tóg sǝ to jykrén mǝ,” he mǝ. “Topē mǝ nén ū tǝ vē, Israel he mǝ ēn ag, fóg he mǝ ēn ag ke gé, kanhgág ag ke gé, Israel jykre han tǝ kar ag,” he tóg.

³⁵ “Ū tǝ ti kamēg mǝ vǝ ti mǝ há nǝtǝ, Topē mǝ, ū tǝ vēnh jykre kuryj han mǝ ag kar, povo kar kāmǝ,” he tóg.

³⁶ “Povo tǝ Israel mǝ tóg ā vǝ ēn jēnē ja nǝ, Topē ti. Ēg mǝ tóg tó, ēg tǝ jatun nǝtǝ jé, ti tǝ Jesus Cristo tugrǝn ēg to há nǝn kǝ. Jesus ēn vǝ tǝ vēnh kar Senhor nǝ,” he tóg.

³⁷ “Vēnh vǝ ēn mē kǝn ājag tóg huri. Judéia kar mǝ tóg rūm ke ja nǝ. João tóg vēnh kar mǝ: “ājag jykre tovānh ra,” he ja nǝgtǝ. Kǝ tóg ag kygpe ja nǝ. Kar kǝ Jesus tóg Galiléia mǝ tǝg vén mǝ, Nazaré tá ke ēn ti.

³⁸ Kǝ Topē tóg Jesus mǝ ā kuprīg jēnē ja nǝ. Kǝ tóg ti mǝ vēnh jykre nǝm ja nǝ. Ga kar mǝ tóg tǝg ja nǝgtǝ. Nén kar há han ja tóg nǝgtǝ. Japo tǝ ūn vóg kónān mǝ ag tǝ há’ he ja tóg nǝ gé. Topē hā ne ti mré han ja nǝgtǝ hā ra’,” he tóg.

³⁹ “Nén kar ēn ve ja ēg tóg nǝgtǝ, ti tǝ nén han mǝ kar, ga tǝ Judéia tá, Jerusalém tá ke gé. Ēn tǝ ag tóg cruz to ti sa ja nǝgtǝ, ti tén ja ag tóg nǝgtǝ.

40 Kurā tāgtū tūg kŷ Topē tóg ěn rĭn mĕn ja nĭgtĭ, kŷ tóg vĕnh ven ja nĭgtĭ,” he tóg, Pedro ti.

41 “Hĕ ra vĕnh kar vŷ ti ve ja tū nĭ. Ęg hĕ mŷ tóg vĕnh ven ja nĭ. Hĕ to Topē tóg ěg kuprĕg ja nĭgtĭ. Ti mré ěg tóg jĕn ja nĭgtĭ, kron ja nĭgtĭ gé, ti tŷ ĕ ter kar rĭr mĕn kŷ,” he tóg, Pedro ti.

42 “Kŷ tóg ěg mŷ: “vĕnh kar mŷ inh kĕmĕn nĭ,” he ja nĭgtĭ. “Topē vŷ ti tŷ vĕnh kar kĕfór han, hemnĭ,” he ja tóg nĭ ěg mŷ. “Kŷ tóg vĕnh kar tŷ nĕn han mŷ venh ke mŷ sir. Ũ tŷ ũri rĭnrĭr mŷ ag kar tŷ nĕn hyn han mŷ ve jé tóg ke mŷ, ũn ter mŷ ag kar tŷ nĕn hyn han mŷ kar ke gé, hemnĭ,” he ja tóg nĭgtĭ ěg mŷ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

43 “Vĕsŷ Topē vĭ tó tĭ ag kar vŷ ti kĕmĕn ja nĭgtĭ, kŷ ag tóg: “ŭ tŷ ti ki rĕ mŷ mŷ tóg vĕnh pĕte fón ke mŷ, Topē ti, ti tŷ ti vĭ mranh mŷ ti,” he ja nĭgtĭ. “Cristo tugrĭn tóg vĕnh pĕte fón ke mŷ,” he ja ag tóg nĭgtĭ, Topē vĭ tó tĭ ag,” he tóg, Pedro ti.

Topē kuprĭg tŷ tŷ ag jagrĕ nĭ

44 Pedro tŷ ver tag tó kŷ vĕhĕ Topē kuprĭg tóg ag ki rĕ mŷ, ũ tŷ ti vĭ mĕg mŷ ag ki.

45 Kŷ Israel ag tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag mŷ tóg e tĭ, ũ tŷ Pedro mré kĕmŷ ag mŷ. “Topē kuprĭg tóg tŷ ag jagrĕ nĭ,” he ag tóg. “Ag tŷ tŷ fóg nŷtĭ ra tóg ag ki rĕ mŷ,” he ag tóg.

46 “Vĕnh vĭ ũ tugtó ag mŷ (mŷr),” he ag tóg. “Vĕnh vĭ ěn ki ag tóg Topē mŷ: hĕ ĕ tóg nĭ, he mŷ,” he ag tóg.

47 Kŷ Pedro tóg: “ŭ tóg ag to: ag kygpenh ke tŷ ěg nĭ, hĕnh ke tŷ nĭ (mŷr),” he mŷ. “Topē kuprĭg tŷ ag jagrĕ nŷtĭ. Ęg ki rĕ ri ke han tóg ag ki, Topē kuprĭg ti. Kŷ ěg hŷn ag kygpenh mŷ ha,” he tóg, Pedro ti.

48 Kŷ tóg ũ mŷ: “ag kygpe ra ge, Jesus Cristo jiji tó kŷ,” he mŷ sir.

Ājag kygpe kar kŷ ag tóg Pedro mŷ: “ver ěg mré nĭ,” he mŷ. Kŷ tóg ag mré nĭ sĭ han kar kŷ tĭ mŷ sir.

11

Pedro tŷ Jerusalĕm tá ĕ tŷ nĕn han mŷ tó

1 Kŷ Jesus tŷ ũn vin mŷ kar ag vŷ jĕmĕg mŷ, fóg ag tŷ Topē vĭ kri fig mŷ ti. Judĕia kar mĭ ag tóg jĕmĕg mŷ, Jesus mré ke kar ag.

2 Kŷ Pedro tóg Jerusalĕm ra tĭ mŷ. Kŷ tá Jesus ki ge mŷ ag tóg ti mré vĭ mŷ. Ti mré vĭ mŷ ag tóg: “vĕnh kar vŷ ĕjag grĕ junjun fĕr kym ke mŷ, ěg jykre han jé, ag tŷ Topē jykre han sór kŷ,” he ag tóg tĭ. Ęn ag vŷ Pedro mŷ vĭ mŷ,

3 kŷ ag tóg: “ũn fĕr kym ja tŷ ag mré ĕ tóg jĕg mŷ (mŷr), ag ĭn ki,” he mŷ.

4 Kŷ Pedro tóg ag mŷ nĕn kar ěn kĕmĕn mŷ,

5 kŷ tóg: “cidade tŷ Jope tá sóg nĭ ja nĭ, kŷ sóg Topē mré vĭ nĭ ja nĭgtĭ. Ti mré vĭ kŷ sóg nĕn nĕ vĕg mŷ,” he tóg. “Nĕn gé(g) tĭg jafĕ vĕ, kur mĕg ri ke. Ti péno kygje tóg kanhkĕ tá kĕtĕre mŷ. Kŷ tóg inh ki jun mŷ.

6 Kŷ sóg kĕki ěvĕnh mŷ, kŷ sóg bicho kar vĕg mŷ, fa tŷ 4 ke ti nŷtĭ, nĕn tĕn ag mré hĕ, ag nug kri mŷ tĭ ag mré hĕ, sĕsĭ kar mré hĕ, jĕsĭ kar.

7 Kŷ sóg vĕnh vĭ mĕg mŷ, kŷ tóg: “tĕg', vŷ,” he mŷ. “Tĕnh kŷ kó,” he tóg.

8 Kŷ sóg ti mŷ: “nejé,” he mŷ. “Nĕn ũ jĕggry ko ja tŷ sóg nĭ,” he sóg ti mŷ. “Ęg jykre tŷ vĕ, ěg tŷ bicho ěn kon kŷ,” he sóg ti mŷ.

9 Kŷ tóg inh mŷ tó mĕn mŷ gé, kanhkĕ tá vĕnh vĭ ti, kŷ tóg: “Topē tóg hĕ ra to: hĕ tĭ nĭ, he mŷ. Kŷ jĕggry tŷg nĭ,” he tóg, kanhkĕ tá.

10 Ge tāgtŷ han tóg, kŷ nĕn nĕ ěn tóg vĕg tŷ' he mŷ sir, kanhkĕ tá.

11 Kŷ vĕsŷmĕr ũn tāgtŷ ag vŷ tá nŷtĭ, inh nĭ ěn rĕ. Cidade tŷ Cesarĕia tá ag kĕmŷ ja nĭgtĭ, fóg tŷ iso ag jĕgnĕn kŷ.

12 Kŷ Topē kuprĭg tóg inh mŷ: “ha jatun mŷ ag mré tĭg,” he mŷ. Kŷ tag ag tóg inh mré mŷ mŷ, ũ tŷ 6 (ke) tag ag, Jesus mré ke tag ag. Kŷ ěg tóg ěn ĭn kĕra ge mŷ sir.

13 Kŷ tóg ěg mŷ ĕ tŷ Topē tŷ jĕnĕ jafĕ ve ja tó mŷ. Ti ĭn kĕtĕ tóg nĕji jĕ ja nĭ, Topē tŷ jĕnĕ jafĕ ti. Kŷ tóg nĕji ti mŷ:

“Jope ra ũ jěgně,” he mŭ. “Tá Simão jé prěr, ũ tŷ Pedro he mŭ ěn,” he ja tóg něji ti mŷ.

14 “Ěn vŷ ā mré vĭnh mŭ. Ti vĭ tŷ ā tóg kren ke mŭ, ā mré ke kar fag ke gé,” he ja tóg něji nĭ ti mŷ, Topě tŷ jěň jafã ti,” he tóg, Pedro ti.

15 “Kŷ sóg ag mŷ kāmén mŭ. Isŷ tó sĭ han mŭ ra Topě kuprĭg tóg ag ki rã mŭ. Ti tŷ ěg ki rã ri ke han tóg mŭ, kurã ěn kã.

16 Kŷ sóg Jesus vĭ to jykrén mŭ, ti tŷ ěg mŷ: João tóg goj tŷ ag kygpe ja nĭgtĭ, hã ra Topě kuprĭg tóg ag kãra rãnh mŭ, tŷ vĕnh kype ri ke vĕ sir, he ěn to,” he tóg, Pedro ti.

17 “Kŷ Topě vŷ ag jagrĕn mŭ, ā kuprĭg tŷ, ti tŷ ěg jagrĕn ri ke vĕ, ěg tŷ Jesus Cristo ki ge kŷ. Hã kŷ sóg Topě kato tĕ jãvãnh ja nĭ,” he tóg, Pedro ti.

18 Ag tŷ tag mĕ kŷ ag krĭ tóg kusa' he mŭ. Kŷ ag tóg: “Topě vŷ fóg ag krĭn mŭ gé, ag tŷ ajag jykre tovãnh jé, ag tŷ ěg rĭr krŷg ja tŷ ve jé,” he ag tóg mŭ.

Antioquia tá ke ag tŷ Topě vĭ kri fi

19 Ag tŷ Estêvão tén kar kŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ěn ra mŭ mŭ, ag tŷ ag vóg kónãnh kŷ. Kŷ ag tóg ga tŷ Fenícia ra mŭ mŭ, goj vãso tŷ Chipre ra, cidade tŷ Antioquia ra ke gé. Ag mŭnh kŷ ag tóg Israel ag hã mŷ Topě vĭ tó mŭ.

20 Kejĕn Chipre tá ke ũ ag tóg cidade tŷ Antioquia ra mŭ mŭ, Cirene tá ke ag ke gé. Ěn ag tóg fóg tŷ Grego vĭ tó mŭ ag mŷ Jesus Cristo kāmén mŭ, vĕnh vĭ sér tag ti.

21 Kŷ Topě tóg ag mré ag krĭn mŭ. Kŷ ũ tŷ ěn ri ke ag tóg Jesus ki ge mŭ, Topě jykre han jé.

22 Kŷ Jerusalém tá ke ag tóg mĕg mŭ, fóg ag tŷ Jesus vĭ kri fig mŭ ti. Jerusalém tá Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg mĕg mŭ gé, ũ tŷ tá Topě vĭ mĕ jé vĕnh mãnh tĭ ag. Kŷ ag tóg Barnabé jĕňĕg mŭ, ti tŷ Antioquia ra tĭg jé.

23 Ti tŷ tá jun kŷ ti fe tóg mrin ke mŭ, Topě tŷ ag jagãgtãnh kŷ. Kŷ tóg ag jyvĕn mŭ, ag tŷ Jesus ki rã to krónh ke tŷ nĭn jé, ag tŷ fe tar nŷtĭn jé.

24 Barnabé vŷ tŷ ũn vĭ há nĭ, Topě kuprĭg vŷ tŷ ti jagrĕ nĭ. Kŷ ti jykre kar tóg Jesus ki rã ja nĭ. Kŷ ũ tŷ ěn ri ke ag vŷ Jesus ki ge mŭ gé sir, ti tŷ ag jyvĕn kŷ.

25 Kŷ Barnabé tóg cidade tŷ Tarso ra tĭ mŭ, Saulo jãvãnh jé, tá.

26 Ti tŷ ti ve kŷ tóg ti pére tĭ mŭ, Antioquia ra. Kŷ ag tóg prŷg pir han, Antioquia tá. Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷ vĕnh mãnh kŷ ag tóg ag kanhrãnh tĭ, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. Kŷ ũn e vŷ Barnabé ag vĭ jĕmĕg tĭ. Kŷ ag tóg Antioquia tá ag tóg ũ tŷ Jesus mré mŭ ag to: “Cristo mré ke ag,” he vĕn. Kŷ ag jiji vĕ sir, hã vŷ: Cristo mré ke ag, he mŭ.

27 Kejĕn Jerusalém tá ke ũ ag tóg Antioquia tá junjun mŭ, Topě vĭ tó tĭ ag.

28 Ag kã ũ jijin hã vŷ: Ágabo, he mŭ. Ěn vŷ kejĕn Topě kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ: “kejĕn ěg tóg prŷg venh mŭ, kãnhmar,” he mŭ, “ga kar mĭ hã,” he tóg. Kŷ tóg Cláudio tŷ pã'i tŷ imperador nĭnh kŷ tóg ge nĭ.

29 Kŷ ag tóg prŷg nĭnh ken kŷ Jesus mré mŭ ag tóg Judéia tá ke ag to jykrén mŭ sir. Kŷ ag tóg: “ěg ěn ag mŷ nĕn ũ jĕňĕnh mŭ, ag tŷ kon jé,” he mŭ. Kŷ vĕnh kar vŷ ag tŷ kuju vin han mŭ, ag tŷ Judéia tá Jesus mré ke ag mŷ jĕňĕ jé.

30 Kŷ ag tóg Barnabé jĕňĕg mŭ, Saulo ke gé, ag tŷ gé(g) mŭ jé, kófa ag mŷ vin jé, ũ tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr tĭ ag mŷ. Kŷ ag tóg ke mŭ sir.

12

Ag tŷ Pedro se

1 Kejĕn pã'i tŷ rei tŷ Herodes vŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ũ ag sigség mŭ, ag vóg kónãnh jé.

2 Kŷ tóg soldado jĕňĕg mŭ, ti tŷ Tiago tén jé, João kãke ěn. Kyfé téj tŷ tóg ti tén mŭ, rógro téj tŷ, soldado ti, Herodes tŷ ti jĕňĕnh kŷ.

3 Kŷ tóg Israel ag mŷ há tĭ, ti tŷ Tiago tén kŷ. Kŷ Herodes tóg Pedro kãgmĭg mŭ gé sir. Festa kãki tóg ti kãgmĭg mŭ. Festa ěn ki ag tóg pão jĕgĭã tŷ ko tĭ, Israel ag. Ag jykre vĕ.

4 Soldado ag tỹ Pedro ve kỹ ag tóg vĕse ja kĀki ti fón mũ. Soldado tỹ 16 ag vỹ ti ki rĩr mũ, ũ tỹ 4 tỹ ti ki rĩr nỹtĩn kỹ ũ tỹ 4 ũ ag nỹtĩg ja ki nỹtĩ ke tĩ, jagnĕ ri kĕn. “Festa tỹ Páscoa kar kỹ sóg ag mỹ ti ven mũ, ag tỹ ti vóg kónĀn jé,” he tóg, Herodes ti.

5 Kỹ Pedro tóg se kỹ jĕ nĩ. HĀ ra Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ti jo Topĕ mré vĩ kỹ nỹtĩ, ag tỹ to krónh ke tũ nĩn kỹ.

Pedro tỹ kavār nĩ

6 Tỹ vaj kỹ Herodes vỹ ag mỹ ti ven sór mũ. Tỹ kuty ĕn kĀ Pedro tóg soldado régre ag kuju ki nũr mũ. Ferro régre tỹ tóg se kỹ nỹ ag mré. Soldado ũ ag tóg vĕse ja jĀnkĀ ki rĩr mũ.

7 Kỹ vĀhĀ Topĕ tỹ jĕnĕ jafĀ tóg ti mré jĕ nĩ, kỹ tóg ĩn ĕn krĕm jĕngrĕ nĩ, kuty hĀ ra. ĕn tóg Pedro ki pérĕn ke mũ, ti kĀvy ki. Ti rĩn tóg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “kur nĩ,” he mũ. Kỹ ti nĩgé se ja tóg varan ke mũ, ferro ĕn ti. Kỹ tóg kavār kỹ nĩ nĩ, kyvar kỹ, Pedro ti.

8 Kỹ Topĕ tỹ jĕnĕ jafĀ tóg ti mỹ: “vĕsóg fĩ ra,” he mũ. “Ā pĕn né tu ra gé, Ā pĕn to ró ti,” he tóg. Kỹ tóg ke mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ: “Ā kur rỹ tu kỹ inh nón kĀtĩg,” he mũ.

9 Kỹ tóg kĀkutĕ mũ. Ti nón tóg tĩ mũ, Pedro ti. HĀ ra tóg ti mỹ tỹ nĕn ũ ve jĕ, ti tỹ vég mũ ti. Ti mỹ tóg tỹ ti vĕnhpĕti ve tĩ, Topĕ tỹ jĕnĕ jafĀ tỹ nĕn han mũ ti.

10 JĀnkĀ ki rĩr vén mũ ĕn pĀtĕn ag tóg mũ, jĀnkĀ ki rĩr mũ ũ ke gé. Kỹ ag tóg jĀnkĀ mág tá junjun mũ, ferro tỹ han kỹ jĕ ĕn, kyfé tỹ han kỹ jĕ ĕn, ũn tỹ cidade to nón mũ ĕn. JĀnkĀ ĕn vỹ vĕsógki rĀm ke mũ ag jo. Kỹ ag tóg kĀpa mũ sir. ĕpry jagma ag tóg mũ mũ, ĕmĩn jagma. Kỹ vĀhĀ Topĕ tỹ jĕnĕ jafĀ tóg tĩ mũ sir.

11 Kỹ vĀhĀ Pedro tóg mrin ke mũ, kỹ tóg: “vĀhĀ sóg ki kanhró nĩ,” he mũ. “Topĕ vỹ Ā tỹ jĕnĕ jafĀ jĕnĕ ja nĩ, kỹ tóg inh kren han mũ, pĀ'i tỹ Herodes jo. Israel kar ag tóg inh jagtar nĩnh ke jĀvĀnh mũ, hĀ ra sóg venh ke tũ nĩ,” he tóg, Pedro ti.

12 To jykrĕn kỹ tóg Maria fi ĩn ra tĩ mũ, João mỹnh ĕn fi, ag tỹ ũ to: Marcos, he mũ ĕn mỹnh fi. Fi ĩn krĕm ag tóg vĕnh mĀn kỹ nỹtĩ nĩ, Topĕ mré ag vĩ nỹtĩ nĩ, ũ tỹ ĕn ri ke ag.

13 Kỹ tóg ĩn to ró jĀnkĀ tỹ tórón' tórón' ke mũ. Kỹ fi camarada fi tóg venh kĀtĩ mũ. Fi jyjy hĀ vỹ: Rode, he mũ.

14 Kỹ fi tóg Pedro vĩ ki kanhró nĩ, hĀ ra fi tóg ti mỹ nón tũ nĩ, róm tũ fi nĩ, jĀnkĀ ti, fi fe tỹ mrin ke mũ ra. Fi tỹ ĩn kĀra rĀn kỹ fi tóg vĕnh kar mỹ: “Pedro vỹ ró to jĕ,” he mũ.

15 Kỹ ag tóg fi mỹ: “krĩ vĕnhmỹ Ā nĩ,” he mũ. HĀ ra fi tóg: “ti hĀ vĕ,” he mũ. Kỹ ag tóg fi mỹ: “ti ki rĩr tĩ ĕn vĕ ĕn,” he mũ.

16 Kỹ Pedro tóg ver re tá jĕ nĩ, jĀnkĀ tỹ tórón' tórón' ke mĀn kỹ. Kỹ ag tóg ti mỹ róm mũ, jĀnkĀ ti. Ti vég ag tóg mũ sir, kỹ tóg ag mỹ e tĩ.

17 Kỹ Pedro tóg ag mỹ Ā nĩgé tỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jé. Kỹ tóg ag mỹ Topĕ tỹ ti kavĀn tó mũ sir, Topĕ tỹ ti kyvĀn kỹ. Topĕ tỹ vĕse ja kĀtĀ Ā kutĕm kĀmĕn tóg mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ: “Tiago mỹ kemnĩ, Jesus mré ke kar ag mỹ ke gé,” he mũ. Kỹ tóg Jerusalém tá kutĕ kỹ ĕmĀ ũ ra tĩ mũ sir.

18 Tỹ vaj kỹ soldado ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Pedro ĕn ĕn kĀtĀ vyr, ti ĕn ne kĀtĀ vyr?” he ag tóg mũ, ti jĀvĀnh kỹ.

19 Kỹ Herodes tóg ũ ag jĕgnĕg mũ gé, ti kĀgmĩ jé. HĀ ra ag tóg ti vég tũ nĩ gé. Kỹ Herodes tóg Pedro ki rĩr mũ ag ki jĕmĕg mĀn mũ. Kar kỹ tóg soldado ũ ag mỹ: “ag kĀgtĕn ra, ti ki rĩr mũ ag,” he mũ. Kỹ ag tóg ag kĀgtĕn mũ sir.

Kar kỹ Herodes tóg Judĕia tá kutĕ kỹ cidade tỹ Cesarĕia ra tĩ mũ sir, tá nĩ jé.

Herodes ter

20 Herodes tóg cidade tỹ Tiro tá ke ag to jũ mũ, cidade tỹ Sidom tá ke ag to ke gé. ĕn ag tóg Herodes nĩgja tá junjun mũ. Kỹ ag tóg pĀ'i sĩ mré vĩ mũ, ti jiji hĀ vỹ: Blasto, he mũ. Herodes vỹ ti tỹ pĀ'i han ja nĩ. ĕn mỹ ag tóg to vĩ mũ, ti tỹ ag jagfy vĩ jé, pĀ'i tỹ Herodes

mré, ti tỹ ti fe tỹ há' he jé. Herodes krēm ke ag tóg ag mỹ vėjēn vēne he ja nĩgtĩ, Tiro tá ke ag mỹ, Sidom tá ke ag mỹ ke gé. Herodes tỹ ag to jũ nĩn kỹ ag tóg tá vėjēn ve mǎn tũ nĩ sir. Hã kỹ ag tóg ti fe tỹ há' he sór mũ, ti tỹ ag mỹ vēne he mǎn jé.

²¹ Kỹ Herodes tóg ag mỹ kurã nĩm mũ. Kỹ tóg ã kur sĩnvĩ ěn tu mũ, pã'i kur ěn ti. Kỹ tóg ã nĩgia kri nĩ kỹ ag mỹ vĩ mág han mũ.

²² Kỹ vėnh kar tóg ti to: “ěprã vėnh vĩ pijé,” he mũ. “Tỹ tóg Topě vĩ mē tĩ, ti vĩ ti,” he ag tóg mũ.

²³ Kỹ vėsĩmér Topě tỹ jēnē jafã tóg ti vóg kónãn mũ sir, ti tỹ ag mỹ: “vó,” he tũ nĩn kỹ. “Inh pi(jé) tỹ Topě nĩ,” he ja tũ tóg nĩ, hã kỹ tóg ti vóg kónãn mũ sir. Kỹ ti nug ga vỹ ti kagrãg mũ, hã kỹ tóg ter mũ.

Barnabé tỹ Saulo mré Topě vĩ tónh tĩg

²⁴ Jó ũ tỹ hėn ri ke ag vỹ Topě vĩ mēg mũ, kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ.

²⁵ Kỹ Barnabé vỹ Saulo mré ãjag tỹ nén gé(g) kãmũ mũ ěn vin mũ, Jerusalém tá ke ag mỹ. Prỹg nĩn kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg Jerusalém tá ke ag mỹ vėjēn jėgnē ja nĩgtĩ. Ag mỹ vėjēn ěn vin kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. João pére ag tóg mũ mũ, Marcos he mũ ěn ti.

13

¹ Antioquia tá ũ ag tóg nỹtĩ, Topě vĩ tó tĩ ũ ag, Jesus jykre tỹ vėnh kanhrãn nỹtĩ ag ke gé. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag mré ag tóg nỹtĩ, ũ tỹ vėnh mǎn tĩ ag mré, ag tỹ Topě vĩ mē jé. Kỹ ũ jijin hã vỹ: Barnabé, he mũ, kar ũ jyjyn hã vỹ: Simão Negro, he mũ. ũ tóg tỹ Lúcio nĩ, Cirene tá ke tag ti. Kỹ ũ tóg tỹ Manaém nĩ, pã'i tỹ Herodes mré mog mũ tag ti. Kỹ ũ tóg tỹ Saulo nĩ gé.

² Kejēn ag tóg jagnē mỹ Topě jykre tó mũ, ag tỹ jėg tũ nĩn kỹ. Kỹ Topě kuprĩg tóg ag mỹ: “Barnabé fėg ra, Saulo mré,” he mũ, “ag tỹ inh rãnrãj han jé, isỹ nén to jykrén mũ ěn ti, ag

tỹ inh jykre tó jé, vėnh kar mỹ,” he tóg, Topě kuprĩg ti.

³ Kỹ ag tóg jėg tũ nĩn kỹ Topě mré vĩ mǎn mũ. Ājag nĩgé tỹ ag tóg ag mēg mũ, ag kymėn ag tóg mũ, kỹ ag tóg: “ha mũ jėg ge,” he mũ. Hã kỹ Topě kuprĩg tóg ag jėgnēg mũ sir.

Kujá tỹ Elimas

⁴ Topě kuprĩg tỹ ag jėgnėn kỹ ag tóg cidade tỹ Selėucia ra mũ mũ. Tá junjun kỹ ag tóg goj vãso tỹ Chipre ra mũ mũ, canoa mág kãmĩ.

⁵ Kỹ ag tóg cidade tỹ Salamina tá junjun mũ. Tá ag tóg Topě vĩ kãmén mũ, Israel ag tỹ vėnh kanhrãn jafã kátá. João Marcos vỹ ag mré tĩ mũ gé. Ag camarada vė, João Marcos ti.

⁶ Goj vãso mĩ ag tóg pa mũ. Kỹ ag tóg cidade tỹ Pafos tá junjun mũ, Topě vĩ kãmén kỹ. Tá ũ tóg nĩ nĩ, kujá ũ. Őn kỹ tóg Topě vĩ tó sór mũ. Israel ũ vė, ti jiji hã vỹ: Bar Jesus, he mũ.

⁷ Governador mré tóg nĩ nĩ. Governador jyjy hã vỹ: Sérgio Paulo, he mũ. Krĩ há ti nĩ, Sérgio Paulo ti. Kỹ tóg Barnabé jé prěr mũ, Saulo jé ke gé, ti tỹ Topě vĩ jēmē sór kỹ.

⁸ Kỹ kujá ěn tóg ag vĩ kato tē mũ, governador tỹ Topě vĩ kri fig tũ nĩ jé. Kujá ěn jiji ũ hã vỹ: Elimas, he mũ, hã vỹ: kujá, he mũ, ti jyjy ti.

⁹ Kỹ vãhã Topě kuprĩg tóg Saulo krĩn mũ. Saulo jiji ũ hã vỹ: Paulo, he mũ.

Kỹ Topě kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ Paulo tóg kujá ěn ki kanē jũ han kỹ ti ki ěvãnh mũ,

¹⁰ kỹ tóg: “tỹ ã tóg ũn ón mé nĩ,” he mũ. “Jykre pãno ã nĩ (mỹr),” he tóg. “Japo kósin vỹ tỹ ã nĩ (mỹr), vėnh jykre kuryj kato tē ã nĩ (mỹr),” he tóg. “Topě japry vỹ kugryj nỹtĩ, ti jamĩn ti, hã ra ã tóg tỹ pãno ke sór tĩ (mỹr), kỹ ã tóg vėnh jykre pãno to krónh ke tũ nĩgtĩ (mỹr),” he tóg.

¹¹ “Ha vé, Topě vỹ ã vóg mũ, kỹ ã tóg kyvãh ha,” he tóg. “Rã venh ke tũ ã nĩnh mũ, kurã tỹ hėn ri ke ki,” he tóg, Paulo ti.

Kỹ tóg vėsĩmér ti mỹ kuty' he mũ. Kyvó tóg nĩ sir. Kỹ tóg jēmĩg mũ. ũ jé tóg prěr mũ, ti tỹ ti pére tĩg jé.

¹² Governador tỹ tag ve kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg Jesus ki rã mũ. Topẽ jykre tóg ti mỹ tar ja nĩ.

Paulo tỹ cidade tỹ Antioquia tá Topẽ vĩ tó

¹³ Kỹ vãhã Paulo ag tóg Pafos tá pa mũ. Canoa mág kãmĩ ag mũ mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ Panfília tá junjun mũ, cidade tỹ Perge tá. Hã ra João Marcos tóg kyrã mũ. Ag ré kỹ tóg Jerusalém ra vỹn ke mũ, João Marcos ti.

¹⁴ Jó ag tóg Perge tá pa mũ, ga tỹ Pisídia ra mũ jé, cidade tỹ Antioquia ra. Tá junjun kỹ ag tóg vènhkán ke kurã ki ag tóg Israel tỹ vènh kanhrãn jafã kãra ge mũ, tá ag nĩgnĩ mũ gé.

¹⁵ Ủ tóg tá Topẽ tỹ ãg mỹ vènh jykre nĩm ja ãn to ke mũ, rãn kỹ nĩ ãn to. Ti tỹ ãg jyvẽn tóg tóg mũ gé, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ rãn ja ãn ti. Kar kỹ pã'i ag tóg Paulo ag jé prẽr mũ. Kỹ ag tóg: “kãhkã’,” he mũ. “Ãjag tỹ ãg jyvẽn sór nỹtĩn kỹ tóg há tĩ,” he ag tóg.

¹⁶ Kỹ Paulo tóg jẽg nẽ mũ. ã nĩgẽ tỹ tóg ag mỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ha mẽ, Israel kar’,” he mũ. “Jẽmẽ ra ha, ã tỹ Topẽ kamẽg mũ kar, ãjag tỹ tỹ fóg nỹtĩ ra,” he tóg.

¹⁷ “Israel ag vỹ Topẽ kamẽg tĩ. Topẽ tag tóg ãg jóg'jóg ag kuprẽg ja nĩ. Ag tỹ tóg povo mág han, ag tỹ ver Egito tá ke ag mré nỹtĩn kỹ. Tá tóg ag kãpan mũ, ã jykre tar ãn tỹ, Topẽ ti,” he tóg.

¹⁸ “Ag to tóg fen mág mũ, Topẽ tag ti, ag tỹ ãmã tũg ja mũ mũn kỹ, prỹg tỹ 40 ãn ki.

¹⁹ Povo tỹ 7 tỹ tóg tũ' he mũ, ga tỹ Canaã tá. Kỹ tóg ãg jóg'jóg ag mỹ ag ga fig mũ, tỹ ag tũ nĩ jé.

²⁰ Kỹ tóg ag mỹ pã'i ag vin mũ gé, ag jyvẽn jafã ag, 100 tỹ 4 kri 50 anos ki. Kar kỹ Samuel vỹ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ nĩ gé.

²¹ Kỹ ag tóg pã'i mág tỹ rei ve sór mũ. Kỹ ag tóg Topẽ mỹ to vĩ mũ. Hã kỹ Topẽ tóg Saulo fẽg mũ, Quis kósĩn ãn. Benjamim krẽ'krẽ ã vẽ, Saulo ti. 40 anos ki tóg tỹ pã'i mág tỹ rei nĩ.

²² Ti tỹ ãn kutẽm kar tóg Davi fẽg mũ, Topẽ ti. Davi to tóg vĩ há han mũ, Topẽ ti, kỹ tóg: “Davi ve sóg, Jessé kósĩn,” he mũ. “Nén há han tóg tĩgtĩ.

Kỹ sóg ti to há nĩ. ãn hã vỹ inh jykre kar han mũ,” he tóg, Topẽ ti, Davi to,” he tóg, Paulo ti.

²³ “Davi kósĩn ã vẽ, hã vỹ: Jesus, he mũ. Topẽ vỹ vãsỹ ti kãtĩg ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg vãhã Jesus jẽnẽ ja nĩ, ãg povo tỹ Israel to, ti tỹ ãg kren han jé.

²⁴ João vỹ ti kãtĩg ke jo vènh kar mỹ: “ãjag jykre tovãnh ra,” he ja nĩgtĩ, “isỹ ãjag kygpe jé,” he ja tóg nĩgtĩ, ãg povo tỹ Israel kar mỹ.

²⁵ João rãnrãj tỹ tũ' henh ken kỹ tóg ag mỹ: “iso ãjag tóg Cristo he sór mũ,” he ja nĩgtĩ, João ti. “Hã tũ vẽ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Ha vẽ, inh nón tóg kãtĩg, inh Senhor ti, hã vỹ: Jesus, he mũ. Sỹ tỹ ti camarada nĩnh ke vẽ vẽ, sỹ ti pẽn né kunũ jé, ti pẽn to ró ti, hã ra sóg tỹ ti krẽm ke pẽ jẽ,” he ja tóg nĩ, João ti,” he tóg, Paulo ti.

²⁶ “Inh kãhkã’,” he tóg. “Abraão krẽ’,” he tóg. “Ủ tỹ Topẽ kamẽg mũ', fóg kãmĩ’,” he tóg. “Topẽ vỹ ãg hã mỹ vènh vĩ tag jẽnẽ, ãg krenkren jé,” he tóg.

²⁷ “Jerusalém tá ke ag vỹ Jesus ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Ti tỹ tỹ Topẽ kósĩn nĩn ki kagtĩg ja ag tóg nỹtĩgtĩ, ag pã'i ag ke gé. Hã kỹ ag tóg vãsỹ rãn kỹ nĩ ãn han. Vènhkán ke kurã ki ag tóg vэг tĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ nèn rãn ja ti. Hã ra ag tóg sir ag tỹ nèn tó mũ ãn ki króm, ãjag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, hen kỹ.

²⁸ Nén ã kórég han ja tũ ti nĩ, kỹ ti ter ke tũ vẽ vẽ, hã ra ag tóg Pilatos mỹ: “ãg tỹ ti tén há tóg tĩ vẽ,” he ja nĩgtĩ.

²⁹ Ag tỹ ti to rãn ja ãn ki króm kãn kỹ ag tóg cruz ãn to ti tẽrem ja nĩgtĩ, vènh kej kãtã ag tóg ti fón ja nĩgtĩ.

³⁰ Hã ra Topẽ tóg ti rĩn mãn ja nĩgtĩ, ti ter mũ ra.

³¹ Kỹ tóg ã mré ke ag mỹ vènh ven ja nĩgtĩ sir, Jesus ti, ã tỹ ti mré Jerusalém ra mũ ja ag mỹ, Galiléia tá kãmũ kỹ. ãn ag tóg ti kãmén mũ sir, vènh kar mỹ.

³² Vènh vĩ tag tó ãg tóg mũ,” he tóg, Paulo ti.

³³ “ãg jóg'jóg ag vỹ Topẽ vĩ ãn mẽ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ãri han mũ, Topẽ ti, ã tỹ vãsỹ nèn tó ja ãn ti. ãg jóg'jóg ag

krē'krē ag mǝ tóg han mǝ, ti tǝ vāsǝ nén tó ja ěn ti, Topē ti. Hǎ kǝ tóg Jesus rǝn mǎn, ti ter kǝ. Kǝ tóg ti mǝ: “tǝ ě tóg inh kósin jē. Ũri sóg ā han,” he ja nǝgtǝ, Topē ti, Jesus mǝ. Topē mǝ jǎn jafā ki tóg rán kǝ nǝ, jǎn tǝ 2 ki,” he tóg, Paulo ti.

34 “Hǎ ra tóg ti tǝ ti rǝn mǎn ke tó ja nǝgtǝ gé, ti mur ke to hǎ. Ti vag ke tǝ ěn tó ja tóg nǝgtǝ gé, kǝ tóg: “sǝ Davi mǝ nén tó ja ěn ki króm jé sóg ke mǝ,” he ja nǝgtǝ. “Ājag mǝ sóg han mǝ, sǝ ti mǝ nén tó ja ěn ti,” he ja tóg nǝgtǝ, Topē ti,” he tóg, Paulo ti.

35 “Kǝ tóg tag tó ja nǝgtǝ gé: “ā tǝ vǝ vag ke tǝ nǝ,” he ja tóg nǝgtǝ gé, Topē ti,” he tóg, Paulo ti.

36 “Hǎ ra Davi vǝ ter ja nǝgtǝ, ā jóg'jóg ag nón. Kǝ tóg vag ja nǝ inhhǎ. Topē tǝ ti mǝ nén tó jan ki króm ja tóg nǝgtǝ, Davi ti. Ā mré ke ag mǝ tóg han, Topē tǝ ti mǝ nén tó ja ti. Hǎ ra tóg ter kǝ vag ja nǝgtǝ inhhǎ, Davi ti.

37 Ti jǎvo tóg vag ja tǝ nǝ inhhǎ, Jesus ti, Topē tǝ ti rǝn mǎn kǝ,” he tóg, Paulo ti.

38 “Ha vé, inh kanhkǎ!,” he tóg. “Jesus tag tugrǝn Topē vǝ ājag mǝ vĕnh pǎte fón sór mǝ, ājag tǝ ti vǝ mranh ja ti. Hǎ kǝ sóg ājag mǝ tó mǝ,” he tóg.

39 “Ājag tǝ Moisés vǝ mĕg mǝ ra ājag jykre tóg kuryj ja tǝ nǝ ver. Ājag tǝ hǎ ra Jesus ki ge kǝ tóg ke mǝ sir, Topē ti. Ājag kugrynh tóg mǝ sir.

40 Hǎ ra ti to é he tǝg nǝ. Ke tǝ nǝ mǝ ra ājag tóg venh ke mǝ, vāsǝ nén rán kǝ nǝ ěn ti, Topē vǝ tó tǝ tǝ nén tó ěn ti,

41 hǎ vǝ: “iso ājag tóg é he mǝ (mǝr),” he mǝ. “Sǝ nén han ke ve jé ājag tóg ke mǝ, kǝ ājag kanĕ jur ke mǝ, ājag fe tóg jǝrǝn kenh ke mǝ gé,” he ja tóg nǝgtǝ, Topē ti. “Ājag tǝ kri finh ke tǝ vĕ vĕ, ũ tǝ ājag mǝ tó mǝ ra. Hǎ ra ājag tóg venh ke mǝ,” he ja tóg nǝgtǝ, Topē vǝ tó tǝ ti,” he tóg, Paulo ti.

42 Ag tǝ Paulo vǝ mĕ kǎn kǝ ag tóg ĩn ěn kǎtá pa mǝ. ĩn kǎtá pa kǝ ag tóg ti mǝ: “vĕnh kǎn ke kurǎ ũ tá ěg mǝ kǎmén mǎn nǝ,” he mǝ.

43 Kǝ Israel tǝ hĕn ri ke ag tóg Paulo ag nón mǝ mǝ. Fóg ag tóg ag nón mǝ

mǝ gé, fóg tǝ Israel jykre han mǝ ag, ũ tǝ Topē kamĕg mǝ ag. Kǝ Paulo ag tóg ag jyvĕn mǝ, ag tǝ Topē to jykren kǝ nǝtǝ jé, ag tǝ ti tǝ ěg jagǎgtǎn to jykren kǝ nǝtǝ jé.

44 Vĕnhkǎn ke kurǎ ũ tá cidade ěn tá ke kar ag vǝ vĕnh mǎn mǝ, Topē vǝ jĕmĕ jé.

45 Kǝ Israel ag tóg ũn e ěn vég mǝ. Kǝ ag tóg jǝgǝ mǝ, vĕnh kar tǝ Paulo ag to há nǝtǝn kǝ. Hǎ kǝ ag tóg Paulo vǝ kafǎn mǝ sir, ti tǝ ag mǝ Topē vǝ tón kǝ. Ti to ag tóg vǝ vǝ he mǝ gé.

46 Hǎ ra Paulo ag tóg ag kamĕg tǝ nǝ. Ag mǝ ag tóg: “ājag hǎ mǝ ěg tóg tó vén, Topē vǝ ti,” he mǝ, “ti tǝ ěg mǝ: Israel ag mǝ tó vén, hen kǝ. Hǎ ra ājag tóg mĕ jǎvǎnh nǝtǝ,” he ag tóg. “Ēg rǝr krǝg ja tǝ venh ke tǝ ājag nǝ, ājag tǝ mĕ jǎvǎnh nǝtǝn kǝ,” he ag tóg. “Hǎ kǝ ěg tóg sir fóg ag hǎ mǝ tónh ke mǝ, Topē vǝ ti,” he ag tóg.

47 “Topē vǝ ěg mǝ: “ājag tǝ sóg néj gru ri ke han mǝ,” he mǝ, “fóg kar ag tǝ ājag ki Topē ve jé, kanhgág ag ke gé. Ājag ki ag tóg mĕnh ke mǝ, Jesus tǝ ag krenkren han ke ti, ga fyn ja mǝ hǎ,” he ja tóg nǝ ěg mǝ, Topē ti,” he ag tóg, Paulo ag.

48 Fóg ag tǝ tag mĕ kǝ tóg ag mǝ sér tǝ sir. Kǝ ag tóg Topē vǝ to há nǝtǝ, ti mǝ vǝ há han kǝ. Kǝ ag tóg Jesus ki ge mǝ, Topē tǝ ũn kuprĕg mǝ ag, ag tǝ ěg rǝr krǝg ja tǝ ve jé.

49 Kǝ ga ěn tá ke kar ag vǝ Topē vǝ jĕmĕg mǝ.

50 Hǎ ra Israel ag tóg ũn tǎtá há ũ fag mré vǝ mǝ, fóg tǝ Israel jykre han mǝ fag. Pǎ'i ag mré ag tóg vǝ mǝ gé. Paulo ag kato ag tóg vǝ mǝ. Kǝ ag tóg ag vóg kónǎn mǝ. “Ha mǝ jĕg, ěmǎ ũ ra,” he ag tóg mǝ sir, ag vóg kónǎn kar kǝ.

51 Kǝ Paulo ag tóg ājag pĕn kykǝnhkǝnh mǝ, ag mǝ: “Topē tovǎnh ājag huri,” he jé. Kǝ ag tóg cidade tǝ Icônio ra mǝ mǝ sir.

52 Jesus mré mǝ ag mǝ tóg hǎ ra sér tǝ. Topē kuprĕg vǝ tǝ ag jagrĕ nǝ, kǝ tóg ag mǝ sér tǝ sir.

14

Cidade tỹ Icônio tá Topẽ vỹ tó

¹ Ag tỹ cidade tỹ Icônio tá junjun kỹ ag tóg sir Israel tỹ vênh kanhrân jafã kâra ge mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Topẽ vỹ kâmén mũ. Kỹ Israel tỹ hên ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ gé, fóg tỹ hên ri ke ag ke gé, ù tỹ Grego vỹ tó mũ ên ag.

² Kỹ Israel ag tóg, ù tỹ Jesus ki ge jāvánh ag tóg fóg ag krîn kónân mũ sir, Jesus mré ke ag to.

³ Hã ra Paulo ag tóg tá nỹtĩ mág han mũ. Kỹ ag tóg Topẽ vỹ tó mũ, ag tỹ ag kamêg tũ nĩn kỹ, Topẽ vỹ kri fi kỹ. Kỹ Topẽ tóg ag mỹ ã jykre fig mũ, ag tỹ êg tỹ nén han vánh hyn han jé. Hã kỹ vênh kar tóg Topẽ jykre ki kanhró nỹtĩ sir.

⁴ Kỹ vênh kar tóg vênh kâpugpóv kỹ nỹtĩ nĩ. Û ag tóg Israel ag to há nỹtĩ, jó ù ag tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag tó há nỹtĩ.

⁵ Kỹ Israel ag tóg fóg ag mré jykren mũ, fóg tỹ pã'i ag mré, ag tỹ Paulo ag vóg kónân jé, ag tỹ pó tỹ ag pin jé.

⁶ Kỹ Paulo ag tóg jêmêg mũ, kỹ ag tóg cidade ù ra mũ mũ, cidade tỹ Listra ra, cidade tỹ Derbe ra ke gé. Ga tỹ Licaônia tá ti nỹtĩ, cidade tag ti.

⁷ Cidade ên mũ mũn kỹ ag tóg tá Jesus vỹ há tugtó mũ sir.

Ag tỹ cidade tỹ Listra tá Paulo vóg kónân

⁸ Cidade tỹ Listra tá ke ù tóg nĩ nĩ, ùn tĩg vánh. Ti pên vỹ grĩ nỹtĩ. Ge pẽ tóg nĩ, ã mur mũn kã. Pên krój tóg nĩ.

⁹ Ên tóg sir Paulo vỹ mêng mũ. Kỹ Paulo tóg ti tugnỹm mũ. Kỹ tóg ti tỹ Jesus vỹ kri fig mũ vég mũ, Jesus tỹ ti tỹ há' he jé.

¹⁰ Kỹ tóg jamã hár(a) ti mỹ ke mũ, kỹ tóg: “jêg nê ra,” he mũ. “Vênhrã hã jêg,” he tóg ti mỹ, Paulo ti. Kỹ tóg vánh hũm he mũ. Kỹ tóg mũ tĩ mũ.

¹¹ Kỹ tóg vênh kar ên mỹ e tĩ, ag tỹ Paulo tỹ nén han mũ ven kỹ. Kỹ ag tóg ãjag vỹ ki jagnê mỹ ke mũ, vỹ tỹ Licaônica he mũn ki. Jamã hár(a) ag tóg: “topẽ ag vỹ êg tá junjun,” he mũ.

“Êg ri ke ag nỹtĩ, topẽ ag, kỹ ag tóg êg tá re mũ,” he ag tóg, Paulo ag to.

¹² Kỹ ag tóg Barnabé to: Júpiter, he mũ. Paulo to ag tóg: Mercúrio, he mũ sir, ti vỹ mág to. Ón kỹ ag topẽ jygji vỹ, hã vỹ: Júpiter, Mercúrio, he mũ.

Hã ra Paulo ag tóg ag vỹ ki kagtĩg nỹtĩ.

¹³ Júpiter jo ìn vỹ cidade fyr tá jê nĩ, kỹ ti tũ ki rĩr tĩ tóg tá nĩ gé. Kỹ tóg monh gé(g) tĩ mũ, ka fej tỹ coroa ke gé, Júpiter tũ ki rĩr tĩ ên ti. Cidade to ró jänkã mära tóg gé(g) tĩ mũ. Tá tóg monh kugprũn sór mũ, Barnabé mỹ, Paulo mỹ ke gé. Ón kỹ ag tóg Paulo ag to: “topẽ ag vỹ,” he mũ, hã kỹ ag tóg ag mỹ monh kuprũn sór mũ, tá ke kar ên ag.

¹⁴ Hã ra Paulo ag tóg mêng mũ, kỹ ag tóg ãjag kur janjãn mũ, jũgũ kỹ. Û tỹ vênh măn kỹ nỹtĩ ag to ag tóg pêtê mũ. Prêr kỹ ag tóg ag mỹ:

¹⁵ “ne nê?” he mũ. “Tỹ êg êprã ke nỹtĩ, ãjag ri ke,” he ag tóg. “Hã ra êg tóg ãjag mỹ kâmén sór mũ, ãjag tỹ ón kỹ topẽ tag ag továnh jé. Topẽ pẽ ki gemnĩ, ùn rĩr mũn ki. Kanhkã han tóg, ga ke gé, goj ke gé, mũ mũ kar ên ke gé, Topẽ ti,” he ag tóg.

¹⁶ “Vãsỹ Topẽ tóg nação ag mỹ nén ù tó ja tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg ãjag jykre mũ mũgtĩ.

¹⁷ Ge ra tóg ag ki rĩr há han mũ, Topẽ ti, ag tỹ tag to vánh ti ki kanhrân jé. Hã jé tóg ta jênê, kỹ ãjag jakré tóg mogmog mũ. Kỹ ãjag tóg konh ke mũ. Kỹ ãjag fe tóg há' he mũ sir. ãjag mỹ tóg sér tĩ sir, ti tỹ ãjag mỹ vễjên han kỹ, Topẽ ti,” he ag tóg, Paulo ag.

¹⁸ Ag vỹ ki ag tóg ag mỹ nén ù kugprũn továnh mũ, Paulo ag mỹ, vênh kar ên ag. Hã ra ag tóg ag mỹ nén ù kugprũn kren ja nĩgtĩ, tá.

¹⁹ Kar kỹ cidade tỹ Antioquia tá ke ag tóg tá junjun mũ, cidade tỹ Icônio tá ke ag ke gé. Israel ag vỹ, tá junjun mũ ag. Ên ag vênh kar krîn kónân mũ, kỹ ag tóg Paulo pin mũ, pó tỹ. “Ter ti huri,” he ag tóg mũ sir, ti pin kar kỹ. Kỹ ag tóg ti raran mũ sir. Cidade fyr tá ag tóg ti raran kỹ ti fón mũ sir.

20 Kŷ Jesus mré mŷ ag tóg ti venh kāmŷ mŷ, hã ra tóg jĕg nĕ mŷ, Paulo ti. Cidade kãra tóg rã mŷ.

Tŷ vaj kŷ tóg hã ra cidade tŷ Derbe ra tí mŷ, Barnabé mré.

21 Tá ag tóg Jesus kãme há tó mŷ gé, Derbe tá. Kŷ ŷ tŷ hĕn ri ke ag tóg Jesus ki ge mŷ sir.

Paulo ag tŷ cidade tŷ Antioquia ra vŷnvŷn ke

Kar kŷ ag tóg cidade tŷ Listra ra vŷnvŷn ke mŷ, cidade tŷ Icônio ra ke gé, cidade tŷ Antioquia ra ke gé, Paulo ag.

22 Vŷnvŷn ke ki ag tóg Jesus mré mŷ ag jyvĕn mŷ sir, ag tŷ Jesus vĭ kri fi to krónh ke tŷ nĭn jé, ag tŷ to fe tar nĭn jé ke gé. “Ēg tŷ Topĕ tŷ tŷ ĕg pã'i nĭ ve sór nŷtĭn kŷ ĕg tóg ti venh ke jo vĕnh jagãgtar jagy venh ke mŷ,” he ag tóg, Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag mŷ, Paulo ag.

23 Kŷ ag tóg ag mŷ kófa ag kuprĕg mŷ, ag tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr jé, ŷ tŷ Topĕ vĭ mĕ jé vĕnh mãn tí ag ki. Ag to ag tóg Topĕ mré vĭ mŷ gé, nĕn ŷ ko tŷ nĭn kŷ. Kŷ ag tóg: “Topĕ vŷ ājag ki rĭr há han mŷ,” he mŷ. Kŷ ag tóg mŷ mŷ sir.

24 Kŷ ag tóg ga tŷ Pisidia fĭn pa mŷ. Ga tŷ Panfília tá ag tóg junjun mŷ.

25 Cidade tŷ Perge tá ag tóg Topĕ vĭ tó mŷ gé sir. Kar kŷ ag tóg cidade tŷ Atália ra mŷ mŷ.

26 Tá junjun kŷ ag tóg cidade tŷ Antioquia ra mŷ mŷ gé, canoa mág kãmĭ. Antioquia ĕn tá ag tóg pa ja nĭ (mŷr). Tá ke ag tóg ag to Topĕ mré vĭ ja nĭgtĭ, ti tŷ ag jy nĭgãn jé, ag tŷ ti rãnrãj han kŷ. Vĕnh rãnrãj ĕn han kãn ag tóg mŷ (mŷr) sir, kŷ ag tóg Antioquia ra vŷnvŷn ke mŷ.

27 Tá junjun kŷ ag tóg Jesus ki ge mŷ kar jé prĕr mŷ, ag tŷ vĕnh mãn jé. Kŷ ag tóg ag mŷ Topĕ tŷ nĕn han mŷ kar kãmĕn mŷ. “Fóg ag ne tóg Jesus ki ge mŷ gé, Topĕ tŷ ag krĭn kŷ,” he ag tóg mŷ ag mŷ.

28 Kŷ ag tóg tá nŷtĭ, kysã tŷ hĕn ri ke ki. Jesus mré mŷ ag mré ag tóg nŷtĭgtĭ.

15

Ag tŷ Topĕ jykre to jykren

1 Kejĕn Judĕia tá ke ŷ ag tóg tá junjun mŷ, Antioquia tá. Tá junjun kŷ ag tóg Jesus mré ke ag mŷ kãmĕn mŷ, kŷ ag tóg: “ājag grĕ junun fãr kym nĭ,” he mŷ. “Moisĕs tŷ ĕg mŷ nĕn tó mŷ ĕn han nĭ. Ke tŷ nĭ mŷ ra ājag tóg krenkren ke tŷ nĭ,” he ag tóg.

2 Hã ra Paulo ag tóg: “ke tŷ vĕ,” he mŷ. Kŷ ag tóg jagnĕ vĭ kafãn mŷ sir. Kŷ Jesus mré ke kar ag tóg Paulo ag mŷ ke mŷ, ag tŷ Jerusalĕm ra mŷ jé. “Tag ag mré mŷmnĭ, Jerusalĕm ra,” he ag tóg. “Tá Jesus tŷ ŷn vin mŷ ag mré vĭmnĭ, kófa ag mré. Ag mŷ: ĕg hŷn hĕ ri kĕnh mŷ, vĕnh grĕ junun fãr kym ke to? hemnĭ,” he ag tóg.

3 Kŷ Paulo ag tóg: “ĕg mŷnh ke nĕ ha,” he mŷ. Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ag mré mŷ sĭ han, kŷ ag tóg mŷ mŷ. Kŷ ag tóg ga tŷ Fenícia fĭn pa mŷ sir, ga tŷ Samaria fĭn ke gé. Ag mŷn kŷ ag tóg Jesus mré ke kar ag mŷ fóg ag kãmĕn mŷ, fóg ag tŷ Jesus ki ge mŷ ag. Kŷ tóg vĕnh kar mŷ sér tí sir.

4 Hã kŷ ag tóg Jerusalĕm tá junjun mŷ. Kŷ tá Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg vĕnh mãn mŷ, Jesus tŷ ŷn vin mŷ ag mré hã, kófa ag mré hã. Kŷ ag tóg ag mŷ Topĕ tŷ nĕn han mŷ kar tugtó mŷ.

5 Hã ra Fariseu ŷ ag tóg tá nŷtĭ gé, ŷ tŷ Jesus ki ge mŷ ag. Ēn ag tóg ag mŷ ke mŷ. “Ēg mŷ tóg há tí, ag tŷ ājag grĕ junun fãr kym kym kĕn kŷ,” he ag tóg mŷ, fóg ag to. “Ag tŷ Moisĕs tŷ ĕg mŷ vĕnh jykre nĭm ja ki kanhrãn kŷ tóg ĕg mŷ há tí,” he ag tóg mŷ sir, Fariseu ag, fóg ag to, ŷ tŷ Israel jykre han tŷ ag to.

6 Kŷ vãhã Jesus tŷ ŷn vin mŷ ag vŷ kófa ag mré vĕnh mãn mŷ, vyr mŷ, to vĕmĕn jé.

7 Kŷ ag tóg to vĕmĕn mág han mŷ sir. Kŷ kejĕn Pedro tóg jĕg nĕ kŷ ag mŷ: “inh kanhkã!,” he mŷ. “Vãsŷ Topĕ tóg inh kuprĕg ja nĭ, isŷ fóg ag mŷ Jesus vĭ há tó jé, ag tŷ jĕmĕ kŷ krenkren jé,” he tóg. “Tag ki kanhró ājag tóg nŷtĭ,” he tóg.

8 “Kŷ Topĕ tóg ag mŷ ã kuprĭg jĕnĕg mŷ. Ag fe ki kanhró tóg nĭ, Topĕ ti, kŷ

tóg ag mý ti jēnēg mū. Hā ki tóg ēg mý ven mū, ag tỹ Jesus ki ge kỹ nýtĩ ti, ēg ri kén,” he tóg.

9 “Hā kỹ Topē tóg ag to: vyr mý ke ag vē, he tũ nĩgtĩ. Ag tỹ ti ki ge kỹ nýtĩn kỹ tóg ag fe tỹ jānhkri' he mū, fóg ag fe tỹ,” he tóg.

10 “Topē tỹ há vē (mýr). To: vēnhmý ti nĩ, he tũg nĩ,” he tóg. “Ag mý ājag tóg vēnh jykre jagy ěn fi sór mū, ti tỹ ēg mý han jagy ja ra. Ěg jóg'jóg ag mý tóg han jagy ja nĩ, kỹ tóg ag mý ag tỹ ki króm tũ nĩnh ha mē tóg tĩ, ēg mý ke gé. Hā ra ājag tóg ag mý fi sór mū,” he tóg.

11 “Ke tũg nĩ. Jesus tỹ ēg jagāgtān kỹ tóg ēg kren han mū, ēg tỹ ti vĩ kri fi kỹ. Kỹ ēg tóg ag ri ke tāvĩ nýtĩ,” he tóg, Pedro ti.

12 Kỹ vēnh kar ag tóg ěmē kỹ nýtĩ nĩ. Kỹ ag tóg Barnabé tỹ ag mý nén tó mū mēg mū, Paulo tỹ ag mý nén kāmén ti ke gé. Ag tỹ ēg tỹ nén han vānh hyn han mū tó ag tóg mū gé. Ag tỹ Topē jykre ki fóg ag mý nén hyn han mū tó ag tóg mū gé sir.

13 Ag tỹ tó kān kỹ Tiago tóg sir ag mý: “ha mē, inh kanhkā’,” he mū.

14 “Simão vỹ ēg mý tó ja nĩ, Topē tỹ nén han ve ti, Simão tỹ fóg ag mý Topē vĩ tó ve ti. Kỹ ag tóg tỹ Topē tũ nýtĩ sir, fóg tỹ ti vĩ mēg mū ag. Jesus mré ke vỹ tỹ ag nýtĩ, ag tỹ ti ki ge kỹ nýtĩn kỹ.

15 Hā ra tóg vāsỹ rán kỹ nĩ. Topē vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgtĩ, ha mē:

16 “kātĩg jé sóg ke mū, he tóg, Topē ti. Davi krēm Israel ag tóg e pē ja nýtĩ ja nĩgtĩ. Hā ra Davi jykre tóg tũ' he mū. Kỹ tóg ĩn vag ri ke nĩ sir. ĩn tąg han jé sóg ke mū, hā vỹ: Davi krē'krē ũ vỹ tỹ pā'i nĩnh mǎn mū, he mū. Isỹ han ken hā vē.

17 Ti tỹ sóg ũn mág pē han ke mū, povo kar kāmĩ ke ag tỹ inh ki ge sór jé, fóg kar kāmĩ ke ag tỹ isũ nýtĩ jé, kanhgág kar kāmĩ ke ag ke gé, isỹ ũn kuprēg mū ag, he tóg.

18 Topē tỹ tón hā vē. ũ tỹ vāsỹ tag kāmén mū tỹ tón hā vē,” he tóg, Topē vĩ tó tĩ ti. Hā kỹ ēg tóg tag ki kanhró tāvĩ nýtĩ,” he tóg, Tiago ti.

19 “Isỹ nén to jykrén hā vē, ēg tỹ ag mý ēg jykre jagy ěn tó tũ nĩn jé, ũ tỹ fóg kar kāmĩ Topē jykre han sór mū ag mý, kanhgág ag mý ke gé,” he tóg.

20 “Ěg tỹ ag mý tónh ke, ha mē: vēnh kǎggrá to festa ko tũg nĩ, ā prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ũ tỹ vēsókĩ ter mū ko tũg nĩ, nén ũ kyvénh ko tũg nĩ gé,” he tóg, Tiago ti.

21 “Moisés jykre tugtó ag tóg tĩ, ēg mré Israel ag, cidade kar ki. Vēnh kán ke kurā ki ag tóg ti tỹ rán mū to ke tĩ. Vāsỹ ag tóg ke ja nýtĩ, kỹ ag tóg ũri ke tāvĩ tĩ gé,” he tóg. “Hā kỹ ũ tỹ han sór mū tóg han tĩ, Moisés jykre ti,” he tóg, Tiago ti.

Apóstolo ag tỹ carta rán mū

22 Kỹ Jesus tỹ ũn vin mū ag tóg to jykrén mū, kófa ag ke gé, Jesus ki ge mū ag kar ke gé, ũ tỹ Topē vĩ mē jé vēnh mǎn tĩ ag. Kỹ ag tóg ũ ag kuprēg mū, ag tỹ Antioquia ra mū jé, Paulo mré, Barnabé mré. Ag tỹ ũn kuprēg mū ag hā vē, hā vỹ: Judas, he mū, ti jiji ũ hā vỹ: Barsabás, he mū. Silas kuprēg ag tóg mū gé. Ěn ag tóg tỹ Jesus mré ke ag pā'i nýtĩ.

23 Ag mý ag tóg vēnh rán nĩm mū gé. Ag tỹ rán hā vē, ha mē:

“Jesus tỹ ũn vin mū ag tỹ rán hā vē, kófa ag tỹ rán ke gé, Jesus mré ke ag. Ěg tỹ cidade tỹ Antioquia tá ke ag mý rán hā vē, fóg tỹ Jesus mré ke ag mý, ga tỹ Síria tá ke ag mý, ga tỹ Cilícia tá ke ag mý ke gé. Ājag mý há?

24 Ěg kǎ ũ ag tỹ ājag tá junjun mē ēg tóg. Ājag krĩn ũ han ag tóg mū, kỹ ājag krĩ tóg kufy' he mū. Hā ra ēg tóg ag mý: ha vēnh jykre tag tó, he ja tũ nĩgtĩ.

25 Kỹ ēg tóg vēnh mǎn, ēg tỹ to jykrén jé. Kỹ ēg kar tóg to jykrén kỹ tag ag kuprēg, ēg tỹ ājag to ag jēgnē jé, ag tỹ Barnabé mré mū jé, Paulo mré. Ag to ēg há tāvĩ nýtĩ, Barnabé to, Paulo to ke gé.

26 Ag hā ne tóg fe tũmē nýtĩgtĩ', fe tar kamē ag nýtĩgtĩ'. Kỹ ag tóg ēg Senhor tỹ Jesus Cristo vĩ tó mũgtĩ, ũ tỹ hēn ri ke tỹ ag tén sór mū hā ra.

27 Ēg tỹ ag to há nỹtĩn kỹ ěg tóg Judas jĕnĕg mũ, Silas ke gé, ag tỹ ājag mỹ ěg tỹ rĕn mũ tag ti kĕmĕn jé.

28 Topĕ kuprĩg vỹ ěg mỹ tó, kỹ tóg ěg mỹ há tĩ gé, ěg tỹ ājag mỹ vĕnh jykre jagy ěn fig tũ nĩn jé. Tag hĕ han jé ājag tóg ke mũ, ha mĕ:

29 vĕnh kĕggrá to festa ko tũg nĩ, nĕn ũ kyvĕnh ko tũg nĩ gé. Nĕn ũ tỹ vĕsóg ki ter mũ ěn ko tũg nĩ gé. Ājag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ gé. Ājag tỹ tag ki króm kỹ tóg há tĩ. Jatun mỹ nỹtĩmnĩ.” Vĕnh rĕn hĕ vĕ.

30 Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha mũ jĕg ge,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ kỹ Antioquia tá junjun mũ. Tá ag tóg vĕnh kar jé prĕr mũ. Jesus ki ge mũ kar jé ag tóg prĕr mũ sir, ag tỹ to vĕnh mĕn jé. Kỹ ag tóg ag mỹ vĕnh rĕn ěn nĩm mũ.

31 Kỹ ag tóg to ke mũ, vĕnh rĕn to. Kỹ tóg ag mỹ há tĩ, ag tỹ vĕnh jyvĕn rá ěn ven kỹ. Kỹ ag krĩ tóg kĕnhvy' he mũ sir.

32 Kỹ Judas vỹ Silas mré vĕnh kar jyvĕn mũ gé. Topĕ vĩ tó tĩ ag vĕ. Hĕ kỹ ag tóg ag jyvĕn tỹ hĕn ri ke han mũ. Ag fe tỹ ag tóg tar' he mũ.

33 Tá ag tóg semana tỹ hĕn ri ke han mũ. Kỹ Jesus mré ke ag tóg ag mỹ: “ha jatun mỹ mũ jĕg,” he mũ, ag tỹ Jerusalĕm ra vỹnvỹn ke jé, ũ tỹ ājag jĕgnĕg mũ ěn to.

34 Hĕ ra tóg Silas mỹ há nĩ, kỹ tóg tá nĩ nĩ sir, tĩ tũ tóg nĩ sir.

35 Kỹ Paulo tóg Barnabé mré Antioquia tá nĩ nĩ. Topĕ vĩ tỹ ag tóg ag kanhrĕn mũ, kĕmĕn kỹ. Hĕ ra ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg ag ri kĕn Topĕ vĩ tó mũ gé.

Paulo tỹ Ā pir mỹ tĩg, Barnabé tỹ Ā pir mỹ tĩg

36 Si há tũ ra Paulo tóg Barnabé mỹ: “mũ nỹ, ěg tỹ ěmĕ ěn kar mĩ mũ mĕn jé, ěg tỹ Jesus vĩ tó ja tá,” he mũ. “Isỹ Jesus mré ke ag venh há tóg tĩ. Ag mỹ hĕn ri ke mũn mũ há han mũ vỹ? he sóg tĩ,” he tóg, Paulo ti, Barnabé mỹ.

37 Kỹ Barnabé tóg João Marcos pĕre tĩg sór mũ.

38 Hĕ ra Paulo mỹ tóg kórĕg nĩ, Marcos tỹ ag ré kỹ tĩg ja nĩn kỹ, ga tỹ Panfília tá. “Ũ tỹ ěg mré Topĕ rĕnh rĕj

han ja tũ ěn pĕre sóg tĩg mĕn ke tũ nĩ ha,” he tóg, Paulo ti.

39 Hĕ to ag tóg jagnĕ to jũgũ mũ. Kỹ ag tóg vĕnh kĕpugpóv kỹ mũ mũ. Kỹ Barnabé tóg Marcos mré goj vĕso tỹ Chipre ra tĩ mũ, canoa mág kĕmĩ.

40 Jó Paulo tóg Silas kuprĕg mũ, ti tỹ ti mré tĩg jé. Kỹ tóg tĩ mũ sir. Jesus mré ke ag tóg Paulo to Topĕ mré vĩ mũ, ti tỹ ti jy nĩgĕn jé.

41 Kỹ ag tóg ga tỹ Síria mĩ pa mũ, ga tỹ Cilícia mĩ ke gé. Jesus ki ge mũ kar jyvĕn tóg mũ, Ā tĩg kỹ, Paulo ti.

16

Timóteo tỹ Paulo mré tĩg

1 Kỹ Paulo ag tóg cidade tỹ Derbe tá junjun mũ, cidade tỹ Listra tá ke gé. Kỹ tá ũ tóg nĩ nĩ, Jesus mré tĩ ũ, ti jyjy hĕ vỹ: Timóteo, he mũ. Ti mỹnh fi ne tóg tỹ Israel nĩ', hĕ ra fi tóg Jesus ki rá ja nĩgtĩ. Ti panh tóg tỹ fóg tỹ Grego nĩ, Timóteo panh ti.

2 Ti to ag tóg vĩ há han mũ, Jesus mré ka ag, Listra tá ke ag, Icônio tá ke ag ke gé, Timóteo to.

3 Kỹ Paulo tóg ti pĕre tĩg sór mũ, kỹ tóg ti gré junun fár kym mũ, Israel ag tugrĩn. Vĕnh kar tóg ti panh tỹ tỹ fóg tỹ Grego nĩ ki kanhró nỹtĩ, hĕ kỹ tóg ti fár kym ja tũ nĩ. Hĕ ra ag tỹ ra mũnh ke tá ag tóg e nỹtĩ, Israel ag, hĕ kỹ Paulo tóg ti fár kym mũ sir.

4 Kỹ ag tóg cidade ěn mĩ mũ mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag tỹ rá kĕmĕn mũ sir, kófa ag tỹ Jerusalĕm tá nĕn rĕn ja ti, Jesus mré ke ag mỹ. Ag tỹ nĕn ki króm ke hĕ tỹ ag tóg ag mỹ kĕmĕn mũ.

5 Hĕ kỹ Jesus ki ge mũ ag tóg tar nỹtĩ sir, Jesus jykren ki. Vĕnh mĕn ag tóg tĩ, ag tỹ Topĕ vĩ mĕ jé. E ag tóg nĩgtĩ sir, komĕr hĕ.

Paulo tỹ nĕn nĕ vég mũ

6 Kỹ Paulo ag tóg ga tỹ Frígia mĩ pa mũ, ga tỹ Galácia mĩ ke gé. Kỹ ag tóg ga tỹ Ásia tá Topĕ vĩ tó sór mũ, hĕ ra Topĕ kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ.

7 Kỹ ag tóg ga tỹ Mísia tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ Bitínia ra mũ sór mũ, hĕ

ra Topē kuprīg tóg ag mǵn nenh mǵ gé.

⁸ Kǵ ag tóg Mísia jy mǵ kǵ cidade tǵ Trôade tá junjun mǵ.

⁹ Kǵ kutyg kǵ Paulo tóg nén nē vég mǵ. Ga tǵ Macedônia tá ke vég tóg mǵ, ti vènhpéti ki. Kǵ tóg ti jo jē nǵ. Kǵ tóg ti mǵ: “Macedônia to kǵtǵ, ěg kanhrǵn jé,” he mǵ ti mǵ, ga tǵ Macedônia tá ke ěn ti. Kǵ Paulo tóg rǵr mǵ sir.

¹⁰ Paulo tǵ nén nē ěn ve kar kǵ ěg tóg vèsǵmér Macedônia ra mǵ sór mǵ sir. “Jesus hǵn ěg mǵ: ha mǵ jěg, hé,” he ěg tóg. “Ag mǵ inh vǵn tó, he ti hǵn, Jesus ti,” he ěg tóg, Paulo tǵ nén nē ěn ve kǵ.

¹¹ Kǵ ěg tóg cidade tǵ Trôade ki pa mǵ. Vèsǵmér ěg tóg goj vǵso tǵ Samotrácia ra mǵ mǵ. Tǵ vaj kǵ ěg tóg cidade tǵ Neápolis ra mǵ mǵ.

¹² Tá pa kǵ ěg tóg cidade tǵ Filipos ra mǵ mǵ. Ga tǵ Macedônia ki cidade ve vě. ěg tǵ tá junjun vén jan hǵ vě. Fóg tǵ Romano ag jamǵ ũ vě. Tá ěg tóg kurǵ e sǵ ki nǵtǵ nǵ.

Lidia fi tǵ Jesus ki rǵ

¹³ Věnh kǵn ke kurǵ ki ěg tóg cidade to ró mǵra mǵ mǵ, goj ra. “Tǵn hǵn Topē mré vǵ jafǵ nǵ,” he ěg tóg. Tá ěg tóg nǵgnǵ mǵ sir. Ũn tǵtǵ fag tóg tá nǵtǵ nǵ, kǵ ěg tóg fag mré vǵ mǵ.

¹⁴ Tá ũ fi tóg nǵ nǵ, fi jiji hǵ vǵ: Lidia, he mǵ. Negociar he fi nǵ. Kur kósóg tǵ fi tóg negociar he nǵ. Tǵ fi cidade tǵ Tiatira tá ke nǵ. Topē kaměg fi tóg tǵ. ěn fi vǵ Paulo vǵ měg mǵ sir. Kǵ Topē tóg fi mǵ krǵ há nǵm mǵ, kǵ fi tóg Paulo vǵ jěmě há han mǵ.

¹⁵ Kǵ ěg tóg fi kypég mǵ, fi mré ke kar mré hǵ. Kǵ fi tóg ěg mǵ: “isǵ Jesus ki rǵ kǵ jě ve ějag (mǵr),” he mǵ. “Ti tǵ ějag mǵ gen kǵ inh ĩn ki gemnǵ,” he fi tóg. “Tǵ inh mré nǵtǵmnǵ,” he fi tóg. Vǵ ki fi tóg ěg kutǵn mǵ. Kǵ ěg tóg ke mǵ.

Paulo ag tǵ Filipos tá se kǵ nǵtǵ

¹⁶ ěg tǵ kejěn Topē mré vǵ jafǵ ra mǵ mǵn kǵ ũ fi tóg ěg kato tě mǵ. Ũ camarada fi vě. Hǵ ra fi tóg jagrě kórég nǵ, kǵ fi jagrě tóg věnh kar mǵ ag tǵ nén venh ke tó tǵ. Fi patrǵo ag tóg fi tugnǵn jǵnkamy mǵg vég tǵ, fi tǵ

jǵnkamy to věnh kar mǵ ag tǵ nén venh ke tón kǵ.

¹⁷ ěn fi vǵ Paulo nón tǵ mǵ, ěg nón, kǵ fi tóg jamǵ hár(a) prěr mǵ, kǵ fi tóg: “Topē pě camarada ag vě (mǵr),” he mǵ. “Věnh kar kǵfór camarada ag vě mǵr. Ag hǵ ne tóg ějag mǵ věnh vǵ tó tǵ, ějag tǵ to krenkren jé,” he fi tóg ěg to.

¹⁸ Kurǵ tǵ hěn ri ke han fi tóg, vǵ tǵ ge han kǵ. Kǵ tóg Paulo mǵ tǵ ũ nǵ, kǵ tóg kyrǵ kǵ fi jagrě mǵ: “Jesus Cristo jykre tǵ sóg ě mǵ tó mǵ, ě tǵ fi tovǵnh jé,” he mǵ. Kǵ tóg vèsǵmér fi tovǵnh mǵ sir, fi jagrě kórég ěn ti.

¹⁹ Hǵ ra fi patrǵo ag mǵ tóg tǵ ũ nǵ, ag tǵ fi tugrǵn ganho ve mǵn tǵ nǵn kǵ. Kǵ ag tóg Paulo ség mǵ, Silas ke gé. Pǵ'i ag mǵ ag tóg ag ven mǵ, cidade kaju ki.

²⁰ Pǵ'i ag mǵ ag ven kǵ ag tóg: “Israel tag ag ve ra ha,” he mǵ. “Věnh kar jǵgǵ han ag tóg mǵ nǵ (mǵr), ěg jamǵ tag mǵ,” he ag tóg.

²¹ “Věnh jykre věnhmǵ tó ag tóg mǵ (mǵr), ěg tǵ nén han ke tǵ tó ag tóg mǵ (mǵr). Tǵ ěg tóg Romano nǵtǵ, kǵ ag jykre tóg ěg mǵ tǵ ũ nǵ,” he ag tóg.

²² Povo ěn kar tóg ag to kórég nǵtǵ, kǵ ag tóg ag kato vǵ mǵ.

Kǵ pǵ'i ag tóg polícia ag mǵ: “ag kur nǵ ra,” he mǵ. “Ag mrǵnmrǵn ra,” he ag tóg mǵ gé.

²³ Ag mrǵnmrǵn tǵ hěn ri ke han ag tóg mǵ, ka těj tǵ. Kar ag tóg věse ja kǵki ag vǵm mǵ. Věse ja ki rǵr tǵ mǵ ag tóg: “ag nǵgfěnh há han nǵ, ag tǵ kǵpa tǵ nǵ jé,” he mǵ.

²⁴ Ag tǵ ti mǵ tag tó to tóg věse ja kaju tá ag vǵm mǵ, věse ja mǵg ěn kaju tá. Ka tǵ tóg ag sigség mǵ sir.

²⁵ Meia noite ki Paulo tóg Silas mré Topē mré vǵ mǵ. Ti mǵ ag tóg jǵnjǵn mǵ, Topē mǵ. Kǵ věse ag kar vǵ jěměg mǵ sir.

²⁶ Kǵ vǵhǵ ga tóg jǵrǵn ke mǵ. Věse ja krěm tóg jǵrǵn ke mǵ. Kǵ vèsǵmér jǵnkǵ kar vǵ nognor kǵn tǵ mǵ, rómrom kǵn tóg mǵ. Kǵ věse ag kar ěn ferro tóg kygvar kǵn mǵ, ag se ja ti.

²⁷ Kÿ tóg vĕse ja ki rĭr tĭ nŭnmān mŭ gé. hā ra vĕse ja jānkā kar tóg nognor kÿ nÿtĭ nĭ, rómrom kÿ tóg nÿtĭ nĭ. Kÿ ũ tÿ ag ki rĭr tĭ ěn tóg ā kyfé téj, ā rógro ěn kunŭnh kÿ tóg vĕnh kusón sór mŭ. “Vĕse kar ag hÿn vĕnh pigju kĀn,” he tóg. Hā kÿ tóg vĕnh kusón sór mŭ.

²⁸ Hā ra Paulo tóg jamā hár(a): “ker vĕnh vóg kónān hĕ’,” he mŭ. “Ĕg kar vÿ ki nÿtĭ,” he tóg.

²⁹ Kÿ tóg néj gru to vĭ mŭ, ũ tÿ ag ki rĭr tĭ ěn tĭ. Kÿ tóg Paulo ag se ja kĀra vĕnhvāg rā mŭ, jŭrŭn ke kÿ. Paulo jo tóg mŭg ke mŭ, Silas jo ke gé, ag tÿ ti mÿ ti kĀfór nÿtĭn kÿ.

³⁰ Ag gé(g) tóg tĭ mŭ, vĕse ja kĀtá kĀkutĕ kÿ, kÿ tóg ag mÿ: “inh hÿn hĕ ri kenh mŭ vÿ?” he mŭ. “Topĕ vĭ mranh sóg, hā ra tóg ti tÿ inh kren han há tĭ,” he tóg, ũ tÿ vĕse ja ki rĭr tĭ ěn tĭ.

³¹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “Jesus Cristo ki rā ge,” he mŭ. “Kÿ ā tóg kren mŭ, ā mré ke kar ag mré hā,” he ag tóg ti mÿ, Paulo ag.

³² Kÿ ag tóg ti mÿ Jesus vĭ kĀmĕn mŭ, ti mré nÿtĭ ag mÿ ke gé.

³³ Kÿ tóg ag ki rĭr mŭ vĕsÿmĕr, kuty ke nÿ ra. Ag tÿ ag mrānmrān ja ěn kupég tóg mŭ ag mÿ. Kÿ ag tóg vĕnh kaja jé ti kypég mŭ gé, ti mré nÿtĭ ag mré, ag tÿ Jesus ki ge kÿ.

³⁴ Kÿ tóg ā ĩn ra ag tatĭn tĭ mŭ. Ag jĕn tóg mŭ. Ti fe tóg mrin ke mŭ sir, ti tÿ Jesus ki rā kÿ. Ti mré nÿtĭ ag kar mÿ tóg sér tĭ gé sir, ũ tÿ vĕse ja ki rĭr tĭ ěn mré ke fag mÿ.

³⁵ Tÿ vaj kÿ pĀ'i ag tóg polícia ag jĕgnĕg mŭ, ũ tÿ vĕse ja ki rĭr tĭ ěn mÿ. “Ĕn ag mÿ: ha mŭ jĕg, hemnĭ,” he ag tóg ti mÿ.

³⁶ Kÿ ũ tÿ vĕse ja ki rĭr tĭ ěn tóg Paulo mÿ ke mŭ. “PĀ'i ag vÿ inh mÿ vĕnh vĭ jĕnĕ, isÿ ājag mÿ: ha mŭ jĕg, he jé. Hā kÿ jatun mÿ mŭ jĕg,” he tóg, Paulo ag mÿ.

³⁷ Kÿ Paulo tóg ti mÿ: “hā ra ag tóg vĕnh ó to ĕg mrānmrān ja nĭ,” he mŭ. “Vĕnh kar vÿ ag tÿ ĕg mrānmrān ve kĀn. Hā ra ag tóg ĕg ki jĕmĕ ja tŭ nĭ, ĕg jÿvĕn ja tŭ ag nĭ gé. Tÿ ĕg Romano nÿtĭ, hā ra ag tóg vĕse ja kĀki ĕg vĀm.

Jó ag tóg vĕnh kar vatánh tá ĕg mÿ: ha mŭ jĕg, he sór mŭ. Mŭnh ke tŭ ĕg nĭ. Ag hā tóg kĀmŭnh mŭ, pĀ'i ag. Ĕg tatĭ ag tóg mŭnh mŭ. Kÿ ĕg mŭnh mŭ ha,” he tóg, Paulo ti.

³⁸ Kÿ polícia ag tóg pĀ'i ag mÿ tag tó mŭ sir, kÿ tóg ag mÿ e tĭ. Ag tÿ Romano ũ vóg kónān ke tŭ vĕ vĕ, hā kÿ ag fe tóg jŭrŭn ke mŭ, pĀ'i ag.

³⁹ “Ĕg mÿ vĕnh pĀte fón nĭ, ĕg tÿ ājag se ja ti,” he ag tóg mŭ. Kÿ ag tóg ag tatĭ mŭ mŭ. “Ājag tÿ ĕg jamā ki pa kÿ tóg há tĭ,” he ag tóg mŭ sir ag mÿ.

⁴⁰ Ag tÿ vĕse ja ki pa kÿ ag tóg Lídia fi ĩn ra mŭ mŭ sir. Jesus mré ke ag vég ag tóg mŭ. Kÿ ag tóg ag jÿvĕn mŭ. Kÿ ag tóg cidade ěn ki pa mŭ sir.

17

Cidade tÿ Tessalônica tá

¹ Kÿ ag tóg cidade tÿ Anfĭpolis mĭ pa mŭ, cidade tÿ Apolônica mĭ ke gé. Kÿ ag tóg cidade tÿ Tessalônica tá junjun mŭ. Tá Israel tÿ vĕnh kanhrān jafā tóg nĭ.

² Kÿ Paulo tóg ā tÿ nĕn han tĭ ěn han mŭ sir. Israel tÿ vĕnh kanhrān jafā kĀra tóg rā mŭ. Ag mré tóg vĭ mŭ, vĕnh kán ke kurā tāgtŭ ki. Topĕ vĭ tó tóg mŭ sir ag mÿ, Paulo ti, vĀsÿ rán kÿ nĭ ěn tĭ.

³ Ag mÿ tóg Cristo kĀmĕn mŭ, ti jagtar ti, ti ter kar rĭr mĀn ja ěn tĭ. “Jesus hā vĕ, hā vÿ: Cristo, he mŭ,” he tóg. “Cristo tóg vĀsÿ rán kÿ nĭ, ti jagtar ke ti, ti rĭr mĀn ke tĭ ke gé, hā vÿ: Jesus, he mŭ,” he tóg, Paulo ti.

⁴ Kÿ tóg ũ ag mÿ ge nĭ, Israel kĀmĭ ũ ag mÿ. Kÿ ag tóg Paulo mré mŭgtĭ, Silas mré ke gé. Kÿ fóg tÿ Grego he mŭ tÿ hĕn ri ke ag tóg to há nÿtĭ gé sir, ũ tÿ Topĕ kamĕg mŭ ag, ũn tĀtá há fag ke gé.

⁵ Hā ra Israel ũ ag mÿ tóg tÿ ũ nÿ. Hā kÿ ag tóg ũn kórĕg ag mÿ: “kĀmŭ jĕg ra,” he mŭ, ũn rĀnhrĀj vĀnh ag mÿ. Vĕnh génh kÿ ag tóg vĕnh kar jŭgĭ han mŭ. Kÿ ag tóg Jasão he mŭ ěn ĩn jÿ nÿtĭ nĭ sir. Paulo ag kanĕg ag tóg mŭ, ag jĀvĀnh kÿ, ag tÿ vĕnh kar jŭgĭ ěn ag mÿ ag ven jé.

⁶ Hã ra ag tóg ag vég tũ nĩ, Paulo ag. Kĩ ag tóg Jasão pére mũ mũ, Jesus mré ke ù ag mré ke gé. Pã'i ag mĩ ag tóg ag vin mũ. Kĩ ag tóg jamã hár(a) prër mũ. “Û tỹ mundo kar ki vënh kar jũgjũ han mũ ag tóg tag ki junjun mũ (mỹr),” he ag tóg mũ.

⁷ “Jasão tóg ag mĩ: kãge jëg ra, hé. Hã ra ag kar tóg pã'i mág tỹ imperador vĩ mranh ja tĩgtĩ. “Vyr mĩ ãg pã'i mág nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he ag tóg. “Kĩ ãg pi(jé) imperador krëm nỹtĩgtĩ,” he ag tóg, Paulo ag,” he ag tóg mũ. Ag tỹ Paulo to ón hã vë, pã'i ag mĩ.

⁸ Kĩ ù tỹ mëg mũ ag vỹ fe ù nỹtĩ sir, cidade ên tá pã'i ù ag, cidade ên tá ke kar ag ke gé.

⁹ Kĩ pã'i ag tóg Jasão ag mĩ: “ãg mĩ jãnkamy nĩm ké, ãg tỹ to ve jé, ãgag tỹ imperador kato tênh ke tũ ti,” he ag tóg. Ag tỹ ag mĩ nĩm kar kũ ag tóg: “ha mũ jëg (ge),” he mũ sir.

Cidade tỹ Beréia tá

¹⁰ Kutỹ ên kã Jesus mré ke ag tóg Paulo mĩ: “ha tĩg, cidade tỹ Beréia ra,” he mũ. Silas mĩ ag tóg ke mũ gé. Kĩ ag tóg mũ mũ.

Ag tỹ Beréia tá junjun kũ ag tóg Israel tỹ vënh kanhrãn jafã kãra ge mũ, ag mĩ Topë vĩ tó jé.

¹¹ Beréia tá ke ag tóg jykre há nỹtĩ. Ag pi(jé) Tessalônica tá ke ag ri ke nỹtĩ'. Kĩ ag tóg Paulo ag vĩ kri fig mũ. Ag mĩ tóg há tĩ sir. Kurã kar ki ag tóg Topë vĩ ki estudar he mũ, ag tỹ to: “ki hã tóg tó tĩ,” hen kũ.

¹² Kĩ ù tỹ hën ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ, fóg tỹ Grego ag mré hã, ùn tãtã há fag mré hã.

¹³ Kĩ Israel ag tóg mëg mũ, cidade tỹ Tessalônica tá. Paulo tỹ Beréia tá Topë vĩ tó mũ mëg ag tóg mũ sir. Kĩ ag tóg Beréia tá junjun mũ, ag tỹ tá vënh kar jũgjũ han jé.

¹⁴ Kĩ Jesus mré ke ag tóg Paulo mĩ: “ha tĩg, canoa mág kãmĩ,” he mũ. Hã ra Silas vỹ tĩ tũ nĩ, Timóteo ke gé. Beréia tá ag nỹtĩ.

¹⁵ Kĩ ù ag tóg Paulo mré mũ mũ. Cidade tỹ Atenas ra ag tóg ti pére mũ mũ. Ag tỹ tá vỹnvỹn kenh ken kũ

Paulo tóg ag mĩ ke mũ, ag tỹ Silas jé prër jé, ag tỹ Timóteo jé prër jé ke gé, ag tỹ vësymér cidade tỹ Atenas kukãm kãmũ jé.

Cidade tỹ Atenas tá

¹⁶ Kĩ Paulo tóg Atenas tá nĩ nĩ, Silas jãvãnh kũ, Timóteo jãvãnh kũ ke gé. Hã ra tóg sir krĩ ù nĩ, ti tỹ tá vënh kãggrá tỹ hën ri ke ven kũ, ti tỹ ag tỹ to jãn jafã ên ven kũ.

¹⁷ Kĩ tóg Israel tỹ vënh kanhrãn jafã ki Israel ag mré vĩ mũ, fóg tỹ Israel jykre han mũ ag mré ke gé. Kurã kar ki tóg cidade kũ tá vënh kar mré vĩ mũ gé sir, ù tỹ tá nỹtĩ ag mré.

¹⁸ Kĩ ù ag tóg ti mré vĩ mũ, ù tỹ Epicuro tỹ nën rán ja to jykren mũ ag, ù tỹ Estóico he mũ ag tỹ nën rán ja to jykren mũ ag ke gé. Kĩ ag tóg ti to: “vĩ mã pë tóg nĩ, vĩ kamë tóg nĩ,” he mũ. “Ti hỹn tóg ne tó?” he ag tóg. Kĩ ù ag tóg ti to: “topë ù tugtó ti hỹn, kór há tá topë,” he mũ. Hã ra Paulo tóg Jesus tỹ vëme sér tó mũ. Jesus rĩr mãn tó tóg mũ, Paulo ti.

¹⁹ Kĩ ag tóg sór tỹ Areópago ra ti pére mũ mũ. Tá pã'i ag tóg ag jyvën tĩ, sór tỹ Areópago tá. Kĩ pã'i ag tóg ti mĩ: “ã tỹ vënh jykre tag tó mũ kãmén há han ra ãg mĩ,” he mũ, ti mĩ.

²⁰ “(Ge) mẽ ja tũ ãg nỹtĩ, ã tỹ ãg mĩ tó mũ tag ti. Kĩ ãg mĩ kãmén há han nĩ,” he ag tóg, pã'i ag.

²¹ Hã ra Atenas tá ke ag tóg vënh vĩ tãg mẽ to há nỹtĩ, cidade ù tá kãmũ kũ tá nỹtĩ ag ke gé. Ag tỹ vënh vĩ tãg mẽ kũ ag fe tóg mrin ke tĩ.

²² Kĩ Paulo tóg sór tỹ Areópago kri jë kũ ag mĩ: “Atenas tá ke',” he mũ. “Topë tỹ hën ri ke kamëg ãgag tóg tĩ (mỹr). Tag ve sóg,” he tóg.

²³ “Ãgag jamã mĩ sóg tĩ, kũ sóg ãgag tỹ topë jo ãn kãsir kar vigvé. Kũ sóg topë jo ãn sĩ ù vé, kũ tóg to rán kũ nĩ, hã vỹ: ãg tỹ topë ki kagtĩg jo ãn, he mũ, ti rá ti. Topë ên tó sóg tĩ, ãgag tỹ Topë ki kagtĩg ên. ãgag tỹ ti ki kagtĩg nĩ ra ãgag tóg ti mĩ nën ù kugprũn tĩ,” he tóg.

²⁴ “Topë ên vỹ mundo kar han, mĩ mũ kar ke gé. Kanhkã tãn vë mỹr, kũ tóg tỹ ga to pã'i nĩ gé. Hã kũ tóg ãg tỹ

ti jo ĩn han krēm nĩ tũ nĩgtĩ (mỹr),” he tóg.

²⁵ “Kỹ ěg tóg ti ki rĩr ke tũ nĩ gé, ti jagtar tũ nĩn kỹ. Věnh kar rĩn tóg nĩgtĩ (mỹr), Topě ti, kỹ tóg vėnh kar tỹ hãmhã ke han tĩ. Věnh kar tỹ nén precisar he kar nĩm tóg tĩ (mỹr),” he tóg.

²⁶ “Kỹ tóg vėnh kyvėnh pir tỹ ěprã ke kar hyn han, nação kar (mỹr), ga kar mĩ mũ mũ ag (mỹr). Tỹ ěg vėnh kyvėnh pir nỹtĩ. Kỹ tóg ěg mỹ ěg mur kurã nĩm mũ gé, ěg ter kurã ti ke gé. ěg mỹ tóg ěg jamã nĩm mũ gé, Topě ti,” he tóg.

²⁷ “Věnh kar hyn han tóg, Topě ti, ěg tỹ ti to há nĩn jé, ěg tỹ ti ki kanhró nỹtĩ jé. Kór gy tũ ti nĩ, ti pi(jé) kuvar gy nĩ. Kakó ti nĩ, Topě ti,” he tóg.

²⁸ “Ti tỹ ěg han vė mỹr, hã kỹ ěg tóg rĩnrĩr nỹtĩ nĩ, ti tugrĩn. Ti tugnĩn ěg tóg mũgtĩ (mỹr), kỹ ěg tóg ti tugrĩn nỹtĩ gé (mỹr), Topě tugrĩn. Hã kỹ ãjag kãmĩ vėnhrán tĩ ag tóg tó ja nĩgtĩ gé, kỹ ag tóg: tỹ ěg Topě krē nỹtĩ, he ja nĩgtĩ.

²⁹ ěg tỹ tỹ ti krē nỹtĩn kỹ ěg tóg ti ki kanhró nỹtĩ gé. Ouro ri ke tũ ti nĩ, Topě ti. Ti pi(jé) prata ri ke nĩ. Ti pi(jé) pó ri ke nĩ. Ti pi(jé) tỹ vėnh kãggrã nĩ, retrato ke gé, ti sĩnvĩ ra. ěprã ke tỹ nén to jykrén mũ ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ nén han mũ ri ke tũ ti nĩ. Topě vė (mỹr), Topě,” he tóg, Paulo ti.

³⁰ “Hã ra Topě tóg ěg to fe mág mũ, ěg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã kỹ tóg vãhã vėnh kar mỹ vėnh vĩ jėnėg mũ, ěg tỹ ěg jykre tovãnh jé.

³¹ Kurã nĩm tóg huri, kỹ tóg kurã ěn ki ěprã ke jykre kar tugnỹm ke mũ. Kurã ěn ki tóg vėnh jykre kuryj han ke mũ inhhã, Topě ti, ti tỹ ěg jykre tugnỹm ke mũn kỹ. Ũn pir kuprėg tóg, ti tỹ ti jagfy ěg kar jykre tugnỹm jé. ěn tóg ter ja nĩ, hã ra Topě tóg ti ter kỹ ti rĩn mãn ja nĩ, ěg tỹ ti ki kanhró nỹtĩ jé, ũ tỹ Topě jagfy ěg jykre tugnỹm ke ti,” he tóg, Paulo ti.

³² Ti tỹ ag mỹ ti ter kar rĩr mãn tón kỹ ũ ag tóg to é he mũ. Jó ũ ag tóg: “kurã ũ kã ěg hėn ri ke mũn ã vĩ mė

mãn sór mũ,” he mũ.

³³ Hã kỹ Paulo tóg tĩ mũ, ag ré kỹ.

³⁴ Kỹ ũ ag tóg ti nón mũ mũ, kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ sir. Ag kã ũ vỹ tỹ Dionísio nĩ. Areópago tá ag jyvėn tĩ ag kã ũ vė, Dionísio ti. Kỹ ũ fi tóg Jesus ki rã mũ gé. Fi jyjy hã vỹ: Damáris, he mũ. Kỹ ũ ag vỹ ti ki ge mũ gé sir.

18

Cidade tỹ Corinto tá

¹ Kỹ Paulo tóg cidade tỹ Atenas ki kutě kỹ cidade tỹ Corinto ra tĩ mũ.

² Tá Israel ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: Áquila, he mũ. Ponto tá ke vė. Ũri tóg ga tỹ Itália tá kãtĩg ja nĩ, ã prũ fi mré. Fi jyjy hã vỹ: Priscila, he mũ. Pã'i mág tỹ imperador tỹ Cláudio he mũ tóg Israel kar ag mỹ: “cidade tỹ Roma ki pa jėg,” he ja nĩgtĩ. Hã kỹ fag tóg cidade tỹ Corinto tá junjun ja nĩgtĩ.

³ Kỹ Paulo tóg fag mré nĩ nĩ sir. Fag mré tóg rãnrãj mũ sir. Hã ra fag tóg kur tỹ ĩn han mũgtĩ, Paulo kóm. Fag rãnrãj hã vė. Hã kỹ Paulo tóg fag mré rãnrãj mũ sir, ti tỹ fag mré nĩn kỹ.

⁴ Kỹ tóg vėnhkãn ke kurã kar ki ag mỹ Topě vĩ tó mũ, Israel tỹ vėnh kanhrãn jafã krēm, Israel ag tỹ ti vĩ kri fi jé, fóg tỹ Grego ag ke gé.

⁵ Kỹ Silas vỹ Macedônia tá kãtĩ mũ, Timóteo ke gé. Kỹ Paulo tóg Topě vĩ tó tãvĩ nĩ nĩ, ĩn tỹ kur han mãn tũ tóg nĩ. Israel ag mỹ tóg Jesus kãmén mũ, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ti.

⁶ Hã ra ag tóg ti kato vĩ mũ. Kỹ ag tóg Jesus to é he mũ. Kỹ Paulo tóg ã kur rũmrũm mũ, ag mỹ: “vėnh hã ki ãjag tóg vãgfor kenh mũ, nũgme ki vár kỹ, inferno ki,” he jé. “Ãjag mỹ sóg tó, Jesus ti, hã ra ãjag tóg mė jãvãnh nỹtĩ. Kỹ ãjag tỹ vėsóg ki vėsyrėnh ke vė. Inh hã tóg fóg ag kar mỹ tónh tĩg ha, kanhgág ag kar mỹ ke gé,” he tóg mũ, Paulo ti.

⁷ Hã kỹ tóg tá kutě kỹ fóg ĩn kãra rã mũ, ti jiji hã vỹ: Tício Justo, he mũ. Topě kamėg ti tĩ. Ti ĩn vỹ Israel tỹ vėnh kanhrãn jafã rã jė gé. Kỹ Paulo tóg ti ĩn kãra rã mũ sir.

⁸ Hã ra Israel tỹ vãnh kanhrãn jafã to pã'i vỹ Jesus ki rã mũ, ti jyjy hã vỹ: Crispo, he mũ. Ti mré ke kar vỹ Jesus ki ge mũ gé, Corinto tá ke tỹ hên ri ke ag ke gé, ag tỹ Paulo vĩ mẽ kỹ. Kỹ ag tóg kygpe kỹ nỹtĩ sir.

⁹ Kejẽn Paulo tóg kuty kã nén nẽ vэг mũ. Topẽ tỹ ti mỹ vãnh ven vễ, kỹ tóg ti mỹ: “kamêg tũg ra,” he mũ. “Inh vĩ kãmén ra, ha mẽ kỹ nĩ tũg,” he tóg.

¹⁰ “Ã mré sóg nĩnh mũ. Ủ pi(jé) ã vóg kónãn mũ’,” he tóg. “Cidade tag ki ù tỹ hên ri ke ag vỹ tỹ isũ nỹtĩnh mũ,” he tóg, Topẽ ti.

¹¹ Kỹ Paulo tóg prỹg pir kri kysã tỹ 6 ke ki tá nĩ nĩ. Ag mỹ tóg Topẽ vĩ kãmén tĩ nĩ sir, tá.

¹² Kejẽn ù tỹ Gálio he mũ tóg tỹ Romano tỹ governador nĩ, ga tỹ Grécia ki. Kỹ Israel ag kar tóg Paulo kato vãsãnsãn mũ. Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ pã'i mág mỹ ti ven mũ mũ.

¹³ Kỹ ag tóg governador mỹ: “tag tóg êg jykre tỹ tũ' he sór mũ’,” he mũ. “Vãnh kar tóg ti vĩ tugnĩn Topẽ to jãnjãn tĩ, vãnh jykre tãg tỹ hã ra,” he ag tóg ti mỹ.

¹⁴ Kỹ Paulo tóg vĩ sór mũ, hã ra Gálio tóg Israel ag mỹ: “Israel’,” he mũ. “Ti tỹ nén ù kórég han mũ ra sóg ãjag jagfy vĩ tĩ vễ, ti tỹ crime han mũ ra, Paulo ti,” he tóg.

¹⁵ “Hã ra ãjag jykre to ãjag tóg ti to jũ mũ, ãjag jiji to, ãjag vãnh rá to (mỹr). Isũ pijé', ãjag tũ tag ti'. ãjag hã ne tag to jykrén ke mũ inhhã'. Inh pi(jé) ãjag tũ to jykrén sór mũ’,” he tóg, Gálio ti, pã'i mág ên ti.

¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ha mũ jêg,” he mũ sir, vĩ tar han kỹ.

¹⁷ Kỹ tá nỹtĩ ag tóg Sóstenes kãgmĩg mũ. Israel tỹ vãnh kanhrãn jafã to pã'i vễ. Ti kãgmĩ kỹ ag tóg ti mrãnmrãn mũ, pã'i mág ên ãn tá, hã ra Gálio tóg ki êmẽ sór tũ nĩ.

Paulo tỹ Antioquia ra vỹn ke

¹⁸ Kỹ Paulo tóg tá nĩ sir, kurã tỹ hên ri ke ki. Kỹ tóg kejẽn Jesus mré ke ag mỹ: “isĩg vễ ha,” he mũ. Kỹ Áquila tóg ti mré tĩ mũ, ti prũ tỹ Priscila fi mré hã. Ag tỹ ga tỹ Síria ra mũnh ke

vễ. Cidade tỹ Cencreia tá ag tóg canoa mág ki ge sór mũ, va mũ jé. To hã tóg vãnh jãrég mũ, Paulo ti, Topẽ mỹ promessa han kỹ.

¹⁹ Kỹ ag kar tóg canoa mág kãki cidade tỹ Éfeso ra mũ mũ. Hã ra Áquila fag vỹ tá nỹtĩ, mũ mãn tũ fag nĩ sir.

Kỹ Paulo tóg Israel tỹ vãnh kanhrãn jafã kãra rã mũ, Israel ag mré vĩ jé.

²⁰ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tá ke ag tóg ti mỹ: “êg mré nĩ nĩ,” he mũ.

Hã ra tóg ag mỹ: “hã ra sóg ver tĩg mũ ha,” he mũ.

²¹ “Kãnhmar sóg vỹn kenh ke mũ hã ra, Topẽ tỹ inh vỹn kenh ke to há nĩn kỹ,” he tóg. Kỹ tóg cidade tỹ Éfeso tá kutẽ mũ.

²² Kỹ tóg cidade tỹ Cesaréia tá jun mũ. Kỹ tóg cidade tỹ Jerusalém ra tĩg kỹ Jesus ki ge mũ kar vigvэг mũ, ù tỹ Topẽ vĩ mẽ jé vãnh mãn tĩ ag. Kar kỹ tóg cidade tỹ Antioquia ra tĩ mũ.

²³ Tá tóg nĩ sĩ han mũ. Kar kỹ tóg tá kutẽ kỹ ga tỹ Galácia mĩ kutẽ mũ, ga tỹ Frígia mĩ ke gé. Jesus mré mũ ag jyvẽn tóg mũ sir, ag tỹ tar nỹtĩ jé.

Apolo tỹ Topẽ vĩ tó

²⁴ Kejẽn Israel ù tóg cidade tỹ Éfeso tá jun mũ, ti jiji hã vỹ: Apolo, he mũ. Cidade tỹ Alexandria tá tóg mur ja nĩ. Vĩ há ti nĩ. Topẽ vĩ tó tóg tĩ gé, vãsỹ rán kỹ nĩ ên to tóg tar nĩ.

²⁵ Ên tóg Jesus japry ki kanhró nĩ, Jesus jamĩn ki. Mũmêg vãnh nĩn kỹ tóg Jesus vĩ tó tĩ mũ, ti tỹ to krónh ke vãnh nĩn kỹ. Hã ra tóg João tỹ ag kygpэг mũ ên hã ki kanhró nĩ. Êg tỹ Jesus jyjy tó kỹ kygpe kỹ nĩ tag ki kagtĩg tóg nĩ ver.

²⁶ Ên tóg Israel tỹ vãnh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ sir, ti tỹ mũmêg vãnh nĩn kỹ. Áquila fag tỹ ti vĩ mẽg kỹ fag tóg ti mỹ: “êg venh kãtĩg nĩ,” he mũ. Kỹ fag tóg ti mỹ Topẽ japry kãmén kãn mũ, Topẽ jamĩn ti.

²⁷ Kar tóg ga tỹ Grécia ra tĩg sór mũ, Apolo ti. Kỹ Jesus mré ke ag tóg ti mỹ: “há ti nỹ, ha tĩg ge,” he mũ. Kỹ ag tóg Jesus mré mũ ag mỹ vãnh rá jẽnêg mũ, ag tỹ ti mỹ: “kãrã ra,” hen jé. Tá jun kỹ tóg Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jyvẽn mũ, kỹ

ag tóg ti tỹ ag jyvĕn to tar han kỹ nỹtĩ nĩ sir, Topĕ tỹ ũn jagĕgtĕn mũ ag.

²⁸ Israel ag mré tóg vĩ tĩ, Apolo ti, vĕnh kar jo. Ag mỹ tóg Topĕ vĩ tó tĩ, vĕsỹ rán kỹ nĩ ĕn ti. Kỹ tóg ag mỹ Cristo kĕmĕn mũ sir. “Cristo vỹ tỹ Jesus nĩ,” he tóg mũ ag mỹ, Apolo ti, ag mỹ Topĕ vĩ rá kĕmĕn kỹ.

19

Paulo tỹ cidade tỹ Ēfeso tá nĩ

¹ Kỹ Apolo tóg cidade tỹ Corinto tá nĩ nĩ sir. Hĕ ra Paulo tóg cidade tỹ Ēfeso tá jun mũ. Ga ĕn mĩ tóg tĩg ja nĩgtĩ, pĕnónh kri kyjer ĕn mĩ. Kỹ tóg Ēfeso tá jun mũ sir.

² Tá ũ ag tóg Jesus ki ge ja nĩgtĩ. Kỹ Paulo tóg ag mỹ: “ĕjag mỹ Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ nỹtĩ, ĕjag tỹ Jesus ki gen kĕ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ne nĕ ge, Topĕ kuprĩg ti?” he mũ, Paulo mỹ.

³ Kỹ Paulo tóg: “ĕjag tỹ kygpe kỹ ĕjag hĕ ri kĕ?” he mũ. Kỹ ag tóg: “Joĕo tỹ ag kygpe ri ke ti nĩ, ĕg kygpe ti,” he mũ.

⁴ Kỹ Paulo tóg: “Joĕo tóg ag kygpe ja nĩgtĩ, ag tỹ ĕjag jykre tovĕnh sór nỹtĩn kỹ,” he mũ. “Kỹ tóg vĕnh kar mỹ kĕmĕn ja nĩ gé, ag tỹ ũ tỹ ti nón kĕtĩ ĕn ki ge jé, hĕ vỹ: Jesus, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁵ Ag tỹ tag mĕ kỹ ag tóg ti mỹ: “Jesus jiji tó kỹ ĕg kygpe ge,” he mũ.

⁶ Kỹ Paulo tóg ĕ nĩgé tỹ ag mĕg mũ, kỹ Topĕ kuprĩg tóg ag ki rĕ mũ sir. Vĕnh vĩ ũ han ag tóg mũ sir. Kỹ ag tóg Topĕ vĩ tó mũ gé.

⁷ Ũ tỹ 12 ag hỹn, vĕnh vĩ ũ han mũ ĕn ag.

⁸ Kỹ Paulo tóg Israel tỹ vĕnh kanhrĕn jafĕ kĕra rĕ mũ. Ti tỹ mũmĕg vĕnh nĩn kỹ tóg Topĕ tỹ tỹ ĕg pĕ'i nĩ kĕmĕn mũ. Kysĕ tĕgtũ ki tóg ag mỹ kĕmĕn mũ, ag tỹ hĕn ri ke mũn ti vĩ kri fi jé.

⁹ Hĕ ra ũ ag tóg ti vĩ to fe ũ nỹtĩ sir, ag tỹ kri fi jĕvĕnh nỹtĩn kỹ. Kỹ ag tóg to ĕ hen kỹ ag tóg to vĩ kónĕn mũ, vĕnh kar jo. Kỹ Paulo tóg ag mré vĩ mĕn tũ nĩ sir. Jesus mré mũ ag mỹ tóg: “vyr mỹ ĕg nỹtĩ,” he mũ. Kỹ tóg escola krĕm ag

kanhrĕn mũ sir, kurĕ kar ki. Escola to professor ĕn jiji hĕ vỹ: Tirano, he mũ.

¹⁰ Prỹg régre ki tóg tá nĩ nĩ, gen kỹ, Paulo ti. Hĕ kỹ ga tỹ Ēsia tá ke ag kar vỹ Jesus vĩ mĕg mũgtĩ, Israel ag kar, fóg tỹ Grego he mũ ag kar ke gé.

¹¹ Kỹ Topĕ tóg Paulo mỹ vĕnh jykre nĩm mũ gé, kỹ tóg ĕg tỹ nĕn han vĕnh tỹ hĕn ri ke hyn han mũ.

¹² Kejĕn ag tóg Paulo kur tỹ ũn kagyga ag mĕgmĕg mũ, ag tỹ há' he jé. Paulo tỹ kur mĕ kar kỹ ag tóg tỹ ũn kagyga ag mĕgmĕg mũ. Kỹ ag tóg hághá' he mũ. Vĕnh jagrĕ kórĕg ag vỹ gen kỹ pa mũ gé, ũn kaga ag tỹ ti kur mĕ kỹ.

Kujá ag

¹³ Kỹ Israel ag kujá ag vỹ tá nỹtĩ gé. Kujá ĕn ag tóg ĕmĕ kar kri rũm ke tĩ. Kejĕn ag tóg ĕjag tỹ vĕnh jagrĕ kórĕg ven kỹ ag tóg Jesus jygy tó tĩ. Ón kỹ ag tóg tó tĩ. Kỹ ag tóg ũ mỹ: “Jesus jykre tỹ sóg ĕ kutĕm ke mũ, Paulo tỹ ũn kĕmĕn tĩ ĕn jykre tỹ,” he mũ, ũn jagrĕ kórĕg mỹ. Hĕ ra ag tỹ ón kỹ Jesus jiji tó vĕ. Ti mré ke pijé'.

¹⁴ Ũ tỹ ge tó mũ ag vỹ tỹ Israel ag nỹtĩ. Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pĕ'i mĕg krĕ ag vĕ, kỹ ti jiji hĕ vỹ: Ceva, he mũ, ag panh jygy ti. Ũ tỹ 7 ke ag vĕ, ti krĕ ĕn ag.

¹⁵ Ag tỹ ũn jagrĕ kórĕg mỹ Jesus jiji tó kỹ vĕnh jagrĕ kórĕg ĕn tóg ag mỹ: “Jesus ki kanhró sóg nĩ, Paulo mĕ inh huri ke gé, hĕ ra ĕjag tóg tỹ ũ nỹtĩ?” he mũ ag mỹ, kujá ag mỹ.

¹⁶ Kỹ ũn jagrĕ kórĕg ĕn tóg ag to hũm he mũ. Ag kygrĕg tóg mũ, hĕ ra ag tóg ti tỹ hĕ ri ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg kator kỹ rinfig mũ sir, kygvĕnh kỹ.

¹⁷ Kỹ Ēfeso tá ke ag kar tóg mĕg mũ, Israel kar, fóg tỹ Grego ag kar ke gé. Kỹ ag tóg mũmĕgmĕg mũ sir. Kỹ Jesus Cristo jiji tóg ag mỹ tar nĩ, ag mỹ tóg nĕn kar kĕfór nĩ, Jesus Cristo jygy ti.

¹⁸ Kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ĕjag jykre kórĕg tugtó mũ sir, jagnĕ mỹ.

¹⁹ Ũ ag tóg curandeiro tũ han ja nĩgtĩ, kujá tũ ke gé. Kỹ ag tóg ĕjag vĕnh rán gé kĕmũ mũ, curandeiro tỹ vĕnh

rán ěn ti. Kŷ ag tóg kuprŭn kĀn mŭ sir, vĕnh kar rĭnve. Ag tŷ ti kaja nĭkrĕn kŷ tóg kaja e ja nĭ, jĀnkamy tŷ 50 mil hŷn.

²⁰ HĀ kŷ Topĕ vĭ tóg sir vĕnh kar kri rŭm ke mŭ. Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg kri fig mŭ sir.

Ēfeso tá vĕnh génh

²¹ Kar kŷ Paulo tóg to jykrĕn mŭ. Ga tŷ Macedŏnia mĭ tóg kutĕ sŏr mŭ, ga tŷ Grĕcia mĭ, Jerusalĕm ra tĭg jĕ. “Isŷ Jerusalĕm ra tĭg kar kŷ sŏg cidade tŷ Roma ra tĭg sŏr mŭ gé,” he tóg, Paulo ti.

²² Kŷ tóg ga tŷ Macedŏnia ra ũn régre ag jĕgnĕg mŭ, ti mrĕ rĀnhrĀj mŭ ag, hĀ vŷ: Timŏteo mrĕ Erasto, he mŭ. Ti hĀ tóg hĀ ra ga tŷ Āsia tá nĭ nĭ ver, Paulo ti.

²³ Kejĕn vĕnh génh tóg kutĕ mŭ, Jesus japry tigrĭn, ti jamĭn tugnĭn.

²⁴ Ũ tóg Ēfeso tá nĭ nĭ, ũ tŷ prata tŷ ĩn sĭ kĀggrá han mŭ ti, ũ tŷ topĕ tŷ Diana he mŭ fi jo ĩn sĭ ěn kĀggrá han mŭ ti, retrato ěn. Ũ tŷ han mŭ jiji hĀ vŷ: Demétrio, he mŭ. Ti camarada tŷ hĕn ri ke ag tóg vĕnh rĀnhrĀj ěn ki nĕn há vég tĭ. Ag ganho vĕ.

²⁵ Kŷ tóg Ā camarada ag jĕ prĕr kĀn mŭ, Demétrio ti. Ũ tŷ Ā ri kĕn rĀnhrĀj mŭ ag jĕ prĕr tóg mŭ gé. Ag vĕnh mĀn kŷ tóg ag mŷ: “há vé,” he mŭ. “Vĕnh rĀnhrĀj tag ki ěg tóg nĕn ũ há vég mŭgtĭ, ěg ganho ti. Tag ki ěg há nŷtĭ,” he tóg.

²⁶ “HĀ ra Paulo tag tóg cidade tag ki tóg ũ tŷ hĕn ri ke krĭn mŭ sir, ga tŷ Āsia mĭ ke gé. Ag mŷ tóg: “vĕnh nĭgé tŷ han ja pi(jé) tŷ Topĕ nĭ,” he tĭ. Kŷ ag tóg ti vĭ kri fig mŭ sir. Tag vég ěg mŭ (mŷr),” he tóg.

²⁷ “Kŷ ěg tŷ nĕn tag tóg tŷ' he sŏr mŭ sir ti tigrĭn, ěg ganho ti. HĀ ra Diana fi jo ĩn tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ ke gé, ti sĭnvĭ nĭ ra. Kŷ fi tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ gé sir, fi tŷ tŷ ũn mág nĭ ra. Āsia kar mĭ ag tóg fi to jĀnjĀn tĭ, ga kar mĭ ke gé. HĀ ra tóg fi tŷ tŷg' hĕnh ha, Paulo ti, ti tŷ: “vĕnh kĀggrá pi(jé) tŷ Topĕ nĭ, hĕn kŷ,” he tóg, Demétrio ti, ũ tŷ fi jo ĩn sĭ han mŭ ěn ti.

²⁸ Ag tŷ tag mĕ kŷ ag fe tóg gŷm ke mŭ sir. Kŷ ag tóg jamĀ hár(a) prĕr kŷ: “!..topĕ tŷ Diana fi vŷ kĀfŏr ne..! !..Tŷ fi Ēfeso ag tŷ ne..!” he mŭ sir, prĕnprĕr kŷ.

²⁹ Kŷ cidade ěn ki ag vĕnh génh vĕ sir, kŷ vĕnh kar tóg ĩn mág ěn ra pétĕ mŭ, ĩn kri ĩn tŷ ěn ra. Gaio he mŭ ti pére ag tóg mŭ mŭ, ti kĀgmĭ kŷ, Aristarco ke gé. Macedŏnia tá ke ag vĕ. Ēn ag tóg Paulo mrĕ kĀmŭ ja nĭgtĭ. Ēn ag kugmĭg ag tóg mŭ, ag tŷ ĩn mág ěn ra ag tatĭ mŭ jĕ.

³⁰ Kŷ Paulo tóg ra tĭg sŏr mŭ, ag mrĕ vĭ jĕ, hĀ ra ũ tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ti mŷ: “tĭ tŷg ra,” he mŭ.

³¹ Kŷ ga tŷ Āsia tá pĀ'i ag tóg ti mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŭ gé, ti tŷ ĩn mág ěn ra tĭ tŷ nĭ jĕ. Ti to ag tóg há nŷtĭ, pĀ'i ag.

³² ĩn mág tá ag tóg vĕnh mĀn kŷ nŷtĭ nĭ, ũ tŷ hĕn ri ke ag. Kŷ ũ ag tóg nĕn ũ tŷ tŷ, prĕnprĕr kŷ, jó ũ ag tóg nĕn ũ tŷ tŷ, prĕnprĕr kŷ. Kŷ vĕnh kar tóg vĭ vĭ he kĀn mŭ sir. Vĕnh mĀn kŷ ag nŷtĭ, hĀ ra ag tóg: “ěg tŷ hĕ ri ke jĕ vĕnh mĀn nĕ hŷn'?” he mŭ.

³³ Kŷ Israel ag tóg vĕnh kar mŷ ũ ven mŭ gé, Alexandre he mŭ ěn. Kŷ Alexandre tóg Ā nĭgé tŷ ge mŭ, ag tŷ katy' he jĕ. Kŷ tóg ag mŷ kĀmĕn sŏr mŭ.

³⁴ Kŷ ag tóg vég mŭ sir, ti tŷ tŷ Israel nĭ ti, Alexandre ti. HĀ ra ag tóg tŷ fŏg nŷtĭ, tá vĕnh mĀn kŷ nŷtĭ ag. Kŷ ag tóg Israel ag to jŷgŷ nŷtĭ nĭ. Ag tŷ tŷ tŷ tŷ Israel nĭ ěn ven kŷ vĕnh kar tóg prĕr pir han mŭ, hĀ vŷ: “!..Ēfeso tá ke fi tŷ vĕnh kar kĀfŏr ne..! !..Diana he mŭ fi vŷ vĕnh kar kĀfŏr ne..!” he mŭ, prĕnprĕr kŷ. Hora régre han ag tóg mŭ sir, ge nŷtĭ ki.

³⁵ Governo mŷ rán tĭ ěn tóg hĀ ra ag fe tŷ há' he mŭ. Kar kŷ tóg ag mŷ: “Ēfeso tá ke',” he mŭ. “Vĕnh kar vŷ Diana fi ki kanhrŏ nŷtĭ,” he tóg. “Ēfeso tá ěg tóg fi ki rĭr mŭ. Fi kĀggrá nĕji tóg kanhkĀ tá kĀkutĕ ja nĭ. Vĕnh kar tóg tag ki kanhrŏ nŷtĭ,” he tóg.

³⁶ “Ũ tóg tag kato vĭ tŷ nĭgtĭ (mŷr),” he tóg. “HĀ kŷ jatú ké. Krĭ rŷg tŷg ra,”

he tóg.

³⁷ “Tag ag tatī ājag tóg kāmū ja nīgtī, hã ra ag tóg topē fi jo in tá nén ũ péju ja tū nīgtī. Ēg topē fi to ag tóg vī kónān tū nīgtī (mýr),” he tóg.

³⁸ “Demétrio mý ag kato vī sór ke mū?” he tóg. “Vēnh kãgrá han mū ag mý ti mré ag vī kafān sór mū?” he tóg. “Ký kófa ag mý tómnī ge, vēnh jyvēn ke kurā ěn kã. Ag kato vīmñī ge,” he tóg.

³⁹ “Ājag tỹ hã ra nén ũ tó sór ký ājag tóg ěg tū ki kanhró nýtī. Kurā nīm jé ěg tóg ke mū, ký ěg vēnh mǎn ký venh mū ha,” he tóg.

⁴⁰ “Hã ra ěg tỹ ón ký vēnh génh ký ũ ag hýn ěg to: pã'i mág tỹ imperador kato ag tē sór mū, he mū. Nén ũ tū to ājag tóg vēnh mǎn mū (mýr),” he tóg. “Ū tỹ ěg mý: ne nē? he mū ra ěg tỹ ne tónh ke tóg tū tĩ,” he tóg, governo mý rán tĩ ti.

⁴¹ Kar ký tóg ag mý: “ha mū jĕg,” he mū. Ký ag tóg mū mū sir.

20

Paulo tỹ ga tỹ Macedônia mĩ tĩg

¹ Vēnh kar tỹ jatu ke mǎn ký Paulo tóg Jesus ki ge ký nýtī ag jé prēr mū. Ag jyvēn tóg mū, ký tóg ag mý: “sỹ tĩ ma,” he mū. Ký tóg ga tỹ Macedônia ra tĩ mū.

² Ký tóg ga ěn mĩ tĩ mū, ký tóg fĩn kutē mū. Jesus ki ge ký nýtī kar ag jyvēn mág tóg mū. Ký tóg tĩg mǎn ký ga tỹ Grécia tá jun mū.

³ Tá tóg kysã tágtũ tũg mū. Ký tóg ga tỹ Síria ra vỹn ke sór mū, canoa mág kãmĩ. Hã ra Israel ag tóg tá ti vóg kónān sór mū. Ký tóg to jykrén ký ga tỹ Macedônia mĩ kutē mū, ga tỹ Síria ra vỹn ken jé.

⁴ Ti mré ag tóg mū mū, hã vỹ: Sópatro, he mū, Pirro kósín tag ti, Beréia tá ke tag ti. Ký Tessalônica tá Artistarco tóg ti mré tĩ mū, Segundo ke gé. Derbe tá Gaio tóg ti mré tĩ mū, Timóteo ke gé. Ásia tá Tíquico tóg ti mré tĩ mū, Trófimo ke gé.

⁵ Ēn ag kar vỹ ěg jo mū mū, cidade tỹ Trôade ra. Tá ag tóg ěg jãvãnh mū sir.

⁶ Ký ěg tóg cidade tỹ Filipos tá pa mū, festa tỹ pão jĕgja tū ke kurã kar ký. Ký ěg tóg kurã tỹ 5 (ke) tũg ký Trôade tá junjun mū ag tá, ěg jo mū ag tá. Tá ěg tóg kurã tỹ 7 (ke) tũg mū sir.

Cidade tỹ Trôade tá

⁷ Semana tỹ kurã ve ki ěg tóg vēnh mǎn mū sir, Domingo kã, Jesus jamĩ kó jé. Ký Paulo tóg tỹ vaj ký tĩg sór mū, hã ký tóg ag mré vēmén mág mū. Ký ěg tóg meia noite pétēm mū, vēmén nýtĩn ki.

⁸ Īn to jãpry jafã tá ěg nýtĩ, ký néj gru tỹ hēn ri ke tá grug ký nýtĩ nĩ.

⁹ Ký kyrũ tóg tá nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Êutico, he mū. Jãnkã ror kã tóg nĩ nĩ, janela kã. Hã ra tóg nũr mū sir. Nũr sér han tóg mū sir. Jó Paulo tóg vēmén jé nĩ. Ký tóg ã nũr ký jãnkã ror ki kutē mū. Janela tágtũ tá nĩ ký tóg ěprã kutē mū. Ký tóg ter ja nĩ sir, ag tỹ re ký, ti ve jé.

¹⁰ Ký Paulo tóg tere mū gé sir. Ti kri tóg pãnh ke mū. Ký tóg ti kãgũg mū, ã nĩgnó tỹ. Ký tóg ag mý: “fe kaj tũg ra,” he mū. “Ti kuprĩg vỹ ti kãkã nĩ nĩ,” he tóg.

¹¹ Ký tóg tãpry mū, Paulo ti. Jesus jamĩ kãnhkrég tóg mū sir, ký tóg ko mū gé. Ag mý tóg vēmén mág han mǎn mū gé, ký tóg tỹ vaj mū. Vaj ký tóg tĩ mū, cidade ěn ki kutē ký, Paulo ti.

¹² Hã ra ag tóg kyrũ ěn pére kãmū mū. Rĩr tóg nĩ nĩ, ký ag krĩ tóg há' he mū sir.

Cidade tỹ Mileto ra

¹³ Ký ěg tóg ti jo canoa mág kãra ge mū, Paulo jo. Ký ěg tóg cidade tỹ Assôs ra mū mū. Tá Paulo tóg ěg mré canoa kãra rã sór mū gé, ti tỹ ěg mré tĩg jé. “Iso ra mū jĕg, inh hã vỹ inh pēn kã ra tĩ mū,” he ja tóg nīgtī, Paulo ti.

¹⁴ Ēg tỹ cidade tỹ Assôs tá pa ký tóg ěg mré tĩ mū gé, Paulo ti, canoa mág kãmĩ. Ký ěg tóg cidade tỹ Mitilene tá junjun mū.

¹⁵ Tá pa ký ěg tóg tỹ vaj ký goj vãso tỹ Quios kakãm krỹg mū. Tỹ vaj ký ěg tóg goj vãso tỹ Samos to hã nũgnũr mū,

kỹ ẽg tóg tỹ vaj kỹ cidade tỹ Mileto tá junjun mũ sir.

16 Paulo tóg: “Éfeso ra ẽg mũnh ke tũ nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Èg tỹ Jerusalém kukām mũnh ke vẽ, hã kỹ ẽg tóg Ásia ki nỹtĩnh ke tũ nĩ. Festa tỹ Pentecoste ki tóg sỹ Jerusalém tá nĩnh há tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti.

Paulo tỹ Jesus mré ke ag mré vĩ

17 Mileto tá nĩ kỹ tóg Éfeso ra vẽnĩh vĩ jẽnẽg mũ, Paulo ti, kófa ag mỹ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ to pã'i ag mỹ, ag kãmũ jé.

18 Ag tỹ tá junjun kỹ tóg ag mỹ: “inh ve ja ãjag tóg (mỹr),” he mũ. “Inh kãtĩg ven kã ãjag tóg inh vé, isỹ ga tỹ Ásia tá jun vén kã,” he tóg.

19 “Èg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mỹ nén nĩm ja han isóg tĩ. Vẽnĩh kãfór han tũ sóg tĩ. Kejẽn sóg fỹ tĩ gé, sỹ vẽnĩh jykre pãno ven kỹ. Israel ag tóg iso jũgũ tĩ gé, kỹ sóg vèsỹrénh tĩ gé,” he tóg.

20 “Nén há kar tó sóg tĩ ãjag mỹ. Inh pi(jé) ãjag mỹ tó tũ nĩgtĩ', sỹ nén ki kanhrãn mũ ti'. Èg vẽnĩh mãn ki sóg tó ja nĩgtĩ, ãjag ãn krêm ke gé,” he tóg.

21 “Israel ag mỹ sóg tó ja nĩgtĩ, inh mré ke ag mỹ, fóg tỹ Grego ag mỹ ke gé, ag tỹ ãjag jykre tovãnh jé, Topẽ jykre han jé, Jesus Cristo ki rã jé, ẽg Senhor ki. Tag tó ja sóg nĩgtĩ,” he tóg, Paulo ti.

22 “Ha vé, Jerusalém ra sóg tĩ mũ, Topẽ kuprĩg tỹ inh mỹ: ha tĩg, hen kỹ. Isỹ tá nén venh ke ki kagtĩg sóg nĩ ver,” he tóg.

23 “Hã ra Topẽ kuprĩg tóg inh mỹ tag tó tĩ, ha mẽ: “ã se jé ag tóg ke mũ, ã vóg kónãn jé ag tóg ke mũ,” he tóg tĩ. Isỹ ẽmã ù ki rã tóg inh mỹ inh vèsỹrénh ke tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg.

24 “Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Ag tỹ isén ke mũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ gé. Sỹ inh rãnrãj kãn há tóg tĩ, Jesus Cristo tỹ inh mỹ vẽnĩh rãnrãj nĩm ja ẽn ti, hã vỹ: sỹ vẽnĩh kar mỹ Jesus to vĩ sér ẽn tó jé, he mũ, sỹ Topẽ tỹ ẽg jagẽgtãn mũ ti tó jé, he mũ,” he tóg.

25 “Ha vé, inh ve mãn ke tũ ãjag tóg nĩ ha, ki kanhró sóg nĩ. Û tỹ hẽn ri ke

ag mỹ sóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ tó ja nĩgtĩ, isỹ ag venh tĩg kỹ. Hã ra ag kar ẽn tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg.

26 “Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Û tỹ Jesus ki rã tũ nĩnh kỹ tóg iso: inh mỹ tóg tó ja tũ nĩ, henh ke tũ nĩ,” he tóg.

27 “Ãjag mỹ sóg tó kãn, Topẽ jykre kar tó sóg ãjag mỹ. Inh pi(jé) ãjag mỹ nén ù tó tũg ja nĩ',” he tóg.

28 “Vẽnĩh ki rĩrmnĩ, vẽnĩh jykren kỹ. Kỹ Jesus ki ge mũ kar ag ki rĩrmnĩ gé. Topẽ kuprĩg vỹ ãjag tỹ ag to pã'i hyn han, kỹ ag ki rĩr há han nĩ. ã kyvẽnĩh tỹ tóg ag kygjãm mũ mỹr, Jesus ti. Ti mỹ ag tóg tỹ ti mẽg ri ke nỹtĩ, kỹ ãjag tỹ ti mẽg ẽn jẽn ke,” he tóg.

29 “Isĩg kỹ ù ag tóg ãjag to junjun ke mũ, kỹ ag tóg mẽg ri ke nỹtĩ, ti mẽg mãn sór kỹ, hã vỹ: Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kókén sór mũ, he mũ,” he tóg.

30 “Ãjag kãmĩ ù tóg vẽnĩh ó tónh ke mũ gé, Jesus mré mũ ag tỹ ag mré mũ kónãn han jé,” he tóg.

31 “Kỹ vẽnĩh ki rĩr. Iso jykren. Prỹg tãgtũ ki sóg ãjag jyvẽn, kurã ki, kuty ki ke gé. ãjag kar jyvẽn sóg (mỹr). ãjag jyvẽn kỹ sóg fỹ tĩ gé kejẽn,” he tóg.

32 “Hã ra sóg Topẽ mỹ: ag ki rĩr, he mũ, ãjag to. Topẽ vỹ ã vỹ tỹ ãjag ki rĩr ke mũ gé, ti tỹ ãjag jagãgtãn kỹ. Ti hã vỹ ti ki rã to ãjag tar han ke mũ, Topẽ ti. ãjag mỹ tóg ẽmã há tãvĩ nĩm ke mũ gé, kar kỹ, ti tũ kar ag mré hã,” he tóg, Paulo ti.

33 “Inh pi(jé) ãjag mỹ: inh mỹ jãnkamy nĩm, inh mỹ kur nĩm, he mũ',” he tóg.

34 “Isỹ nén ù gẽnĩh jé sóg rãnrãj ja nĩgtĩ (mỹr), inh nĩgẽ tỹ. Kỹ inh rãnrãj ki inh companheiro ag vỹ ãjag tũ ti vigve ja nĩgtĩ gé inh kóm,” he tóg.

35 “Hã ki sóg ãjag mỹ Jesus jykre ti ven mũ. Èg rãnrãj ki ẽg tũ ven kỹ ẽg tóg ùn krónhkrój ag mỹ nén ù vin ke mũ gé, ẽg tỹ ti jykre han kỹ. Èg Senhor tỹ Jesus vĩ mĩ sóg ẽkrég tĩ. Ti hã tóg ẽg mỹ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ tóg: “ù tỹ ẽg mỹ nén ù nĩm kỹ tóg pãgsĩ nỹ,” he ja nĩgtĩ. “Hã sĩ tóg nỹ. Èg tỹ ù mỹ ẽg tũ nĩm hã kỹ tóg há nỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti,”

he tóg, Paulo ti. Paulo tỹ ag mỹ ken hã vễ.

³⁶ Ti tỹ tó kãn kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jẽ mũ, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ, vễnh kar to.

³⁷ Kỹ ag tóg kygfỹ' he mũ. Paulo nunh jãgmỹ ag tóg ãjag nĩgnó fón mũ, ti ki ag tóg nhun ke mũ.

³⁸ Ag mỹ tóg e tĩ, ti tỹ ag mỹ: “inh ve mãn ke tũ ãjag nĩ ha,” hen kỹ. Kỹ ag tóg canoa mág ra ti mré mũ mũ sir.

21

Jerusalém ra

¹ Vãhã ãg tóg ag mỹ: “ãg mũ sór vễ,” he mũ. ãg tỹ ag ré kỹ mũ kỹ tóg ag mỹ jagy tĩ. Ge ra ãg tóg tá pa mũ. Kỹ ãg tóg canoa mág kãmĩ mũ mũ, goj vãso tỹ Cós kukãm, vễsỹméri. Tỹ vaj kỹ ãg tóg goj vãso tỹ Rodes tá junjun mũ. Kar ãg tóg cidade tỹ Pátara tá junjun mũ sir.

² Tá ãg tóg canoa mág ã vэг mũ gé, ã tỹ ga tỹ Fenícia ra tĩ mũ ãn. Kỹ ãg tóg kãra ge kỹ kãmĩ mũ mũ sir.

³ Goj vãso tỹ Chipre vэг ãg tóg mũ, ãg jakãnh tá. Kỹ ãg tóg ga tỹ Sírĩa kukãm mũ mũ. Cidade tỹ Tiro tá ãg tóg krỹg mũ. Ag tỹ canoa tỹ nén rĩnh tĩ ãn tỹ tá vin han ke vễ, cidade tỹ Tiro tá.

⁴ Tá ãg tóg Jesus mré mũ ag vэг mũ. Hã kỹ ãg tóg kurã tỹ 7 (ke) ki tá nỹtĩ nĩ. Topẽ kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ ag tóg Paulo mỹ ke mũ, ti tỹ Jerusalém ra tĩg tũ nĩ jé, he ag tóg.

⁵ Ge ra ãg tóg kurã tỹ 7 (ke) tũg kỹ mũ mãn mũ. Hã ra ag tóg ãg mré mũ sĩ han mũ, ãjag prũ fag mré hã ke gé. Cidade tá ag tóg pa mũ ãg mré, kỹ ãg tóg goj fyr tá ãg jakrĩ tỹ nỹtĩn kỹ Topẽ mré vĩ mũ.

⁶ Kỹ ãg tóg: “ãg mũnh ken vễ ha,” he mũ. Kỹ ãg tóg canoa kãra ge mũ. Jó ag tóg ãjag jamã ra vỹnvỹn ke mũ gé.

⁷ Kỹ ãg tóg cidade tỹ Tiro tá pa kỹ mũ mãn kỹ cidade tỹ Ptolemaida tá junjun mũ. Jesus mré ke ag vэг ãg tóg mũ sir tá. Ag mré ãg tóg kurã pir han mũ.

⁸ Tỹ vaj kỹ ãg tóg tá pa kỹ cidade tỹ Cesaréia ra mũ mũ, ãg pẽn kã. Tá ãg tóg Jesus vĩ tó tĩ ãn krēm nỹtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: Filipe, he mũ. ã tỹ 7 (ke) ãn

ag kã ã vễ, ã tỹ vễjẽn vễnh kãpópãm mũ ãn ag kã ã vễ.

⁹ Ti kósin fag vỹ tỹ 4 (ke) nỹtĩ, ãn mén ja tũ fag. ãn fag vỹ Topẽ vĩ tó mũgtĩ.

¹⁰ Si há tũ tá Judéia tá ke ã tóg kãtĩ mũ, ã tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ti, ti jyjy hã vỹ: Ágabo, he mũ.

¹¹ ãn tóg ãg tá jun kỹ Paulo vễsógfĩn ja tỹ ã nĩgẽ sigség mũ, ã pẽn ke gé. Kỹ tóg: “Topẽ kuprĩg tỹ tón hã vễ, ha mễ: ã tỹ vễsógfĩn ja tag tỹ tũ nĩ ãn vỹ se kỹ jễnh mũ,” he mũ. “Israel ag vỹ ti senh mũ, kỹ ag tóg fóg ag mỹ ti fễg mũ, he tóg, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, Ágabo ti.

¹² ãg tỹ tag mễ kỹ ãg tóg Paulo mỹ: “Jerusalém ra tĩ tũg nĩ,” he mũ. Kỹ tá ke ag tóg ge mũ sir ãg mré.

¹³ Hã ra Paulo tóg: “ãjag hã ne tóg kygfỹ' he mũ,” he mũ. “Inh fe kaj han ãjag tóg mũ,” he tóg. “Ag tỹ ise sór nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ã tũ nỹ. Ag tỹ isén sór nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ã tũ nỹ gé, ag tỹ Jerusalém tá inh vóg kónãn sór kỹ, ãg Senhor tỹ Jesus tugnĩn,” he tóg, Paulo ti.

¹⁴ ãg vĩ mễ jãvãnh tóg nĩ. Kỹ ãg tóg vĩ mãn tũ nĩ sir. “Jesus tỹ nén han mũ vỹ tóg há nĩ,” he ãg tóg mũ sir.

¹⁵ Kar kỹ ãg tóg nén kar kãn mũ. Kỹ ãg tóg Jerusalém ra mũ mũ.

¹⁶ Cesaréia tá ke ã ag tóg ãg mré mũ mũ gé, Jesus mré ke ã ag. ãg mỹ ag tóg ã ven mũ, ãg tỹ ti ãn krēm nỹtĩ jé. Ti jiji hã vỹ: Menasom, he mũ. Goj vãso tỹ Chipre tá ke vễ. Vãsỹ tóg Jesus ki rã ja nĩgtĩ. ãg tỹ ti ãn krēm nũgnũr ke vễ.

Paulo tỹ Tiago mré vễmẽn

¹⁷ ãg tỹ Jerusalém tá junjun kỹ Jesus mré ke ag fe tóg mrin ke mũ sir.

¹⁸ Tỹ vaj kỹ Paulo tóg ãg mré Tiago venh tĩ mũ. Kỹ kófa ag kar tóg tá vễnh mãn mũ gé.

¹⁹ Ag mỹ tóg: “ãjag mỹ há?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ Topẽ tỹ nén han kar tugtó mũ. Tugtó kãn tóg mũ, Topẽ tỹ fóg kar krĩn mũ ti, ti tỹ ag mỹ Topẽ vĩ tón kỹ.

²⁰ Ag tỹ mễ kỹ ag tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ. Kỹ ag tóg Paulo mỹ: “rẻgre’,”

he mū. “Israel tỹ hēn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ, ũ tỹ mil tỹ hēn ri ke ag. Ēn kar tóg Moisés tỹ ěg mỹ vēnh jykre nĩm ja han (ka)mē nĩgtĩ,” he ag tóg.

21 “Hã ra ũ ag tóg ag mỹ ã to ón ja nĩgtĩ. Ā to ag tóg: “Israel kar krĩn kónãn tóg tĩ,” he tĩ. “Israel tỹ fóg mĩ mū kar krĩn kónãn tóg tĩ, ag tỹ Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja tovãnh jé,” he ag tóg tĩ ã to, ón kỹ. Ājag krē gré junun fár kym tũg nĩ, he ã nēji tĩ. Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja hán mãn tũg nĩ, he ã nēji tĩ,” he ag tóg, Paulo mỹ.

22 “Kỹ ěg ne han mū ha?” he ag tóg. “Ũ tỹ hēn ri ke ag vỹ vēnh mãn ke mū, ag tỹ ã kãtĩg mēn kỹ,” he ag tóg, Paulo mỹ.

23 “Tag hã han jé ã tóg ke mū, ha mē. Ũ tỹ 4 (ke) ag vỹ ki nỹtĩ ěg mré, Topē mỹ promessa han mū ag,” he ag tóg.

24 “Ag mỹ: “inh mré nỹtĩmĩ,” hemnĩ. Ag mré vēnh jãnhkri han nĩ, ěg jykre ki. Ag tỹ vējãrég mū kỹ ag jo kajãm nĩ. Hã kỹ vēnh kar tóg ã jykre ki kanhró nỹtĩ sir. Ũ ěn ag tỹ ã to ón mū ve jé ag tóg ke mū, ã tỹ Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja ěn han kỹ,” he ag tóg mū, Tiago ag, Paulo mỹ.

25 “Jó ěg tóg fóg ag tỹ Jesus ki ge mū ag mỹ vēnh rá jēnē ja nĩgtĩ, kanhgág ag mỹ ke gé. Ũ tỹ Israel jykre han tũ kar to ěg tóg jykren, kỹ ěg tóg ag mỹ vēnh rá ěn jēnē ja nĩ. Ag mỹ ěg tóg: Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja ěn han ke tũ ãjag nĩ, he ja nĩgtĩ. Ājag tỹ nén han ken hã vē, ha mē: vēnh kãgrá to festa ko tũg nĩ, retrato to festa ěn. Nén ũ kyvénh ko tũg nĩ gé. Nén tỹ vēsóg ki ter ja ěn ko tũg nĩ gé. Ājag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ gé, he ja ěg tóg nĩgtĩ ag mỹ, ũ tỹ Israel jykre han tũ ag mỹ,” he ag tóg, kófa ag, Paulo mỹ.

26 Kỹ Paulo tóg ũ tỹ 4 (ke) ěn ag mỹ: “inh mré nỹtĩmĩ,” he mū, ũ tỹ promessa han mū ag mỹ. Tỹ vaj kỹ tóg ag mré vēnh jãnhkri mū, Israel ag jykre ki. Kỹ tóg Topē jo ĩn to tũg kỹ ũ tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ: “ag mré sóg vēnh jãnhkri mū,” he mū sir. Ag mỹ tóg kurã nĩm, Paulo ti, ag tỹ kurã ěn kã

Topē mỹ ti tũ pũn jé, ũ tỹ 4 (ke) ag jo, Topē tũ ki rĩr tĩ ag. Kurã ěn to hã ag tóg vēnh jãnhkri tĩ, kurã tỹ 7 (ke) ki, promessa han mū ag.

Ag tỹ Paulo se

27 Kỹ tóg kurã tỹ 7 (ke) ěn tũ ken kỹ Israel tỹ Ásia tá ke ag tóg Topē jo ĩn tá ti vég mū sir, Paulo ti. Kỹ ag tóg vēnh génh mág han mū. Ti kãmĩg ag tóg mū, kỹ ag tóg prēnprēr mū sir.

28 “!..Israel kar, kãmũ jēg ra..!” he ag tóg. “!..Ũn gré ěn ve ra..! !..Ũ tỹ vēnh kar krĩn kónãn mū ěn ve ra..! !..Ěg povo to tóg vĩ kónãn mo..! !..Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja to..! !..Topē jo ĩn to tóg vĩ kónãn mo..! !..Kỹ tóg fóg ag mỹ: Topē jo ĩn kãra ge jēg, he ja ne..! !..Hã kỹ tóg Topē jo ĩn kavénh mo..!” he ag tóg, prēnprēr kỹ, Paulo to.

29 Fóg tỹ Trófimo ěn ve ja ag tóg nĩgtĩ, Ēfeso tá ke ěn, Paulo mré tĩ mū ěn. Jerusalém tá ag tóg ti ve ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ón kỹ: “Paulo hỹn ti pére vyr, Topē jo ĩn kãra,” he mū.

30 Kỹ cidade ěn tá ke kar ag vỹ vēnh génh mū sir, jũgjũ kỹ. Ag tỹ Paulo kãgmĩ kỹ ag tóg Topē jo ĩn kãtã ti kutēm mū. Kỹ ũ tỹ ki rĩr tĩ ag tóg Topē jo ĩn nĩgfénh mū sir.

31 Kỹ ag tóg ti rēg mū, Paulo ti.

Hã ra soldado ag pã'i vỹ mēg mū, major ti, Jerusalém tá ke kar ag tỹ vēnh génh kỹ.

32 Kỹ tóg soldado ag jé prēr kỹ, ag pã'i jé prēr kỹ tóg ag to pétē mū. Ag tỹ soldado ag ve kỹ, ag tỹ major ve kỹ ag tóg sir krỹg he mū, Paulo rēn kỹ.

33 Hã ra major tóg tá jun mū. “Ti kãgmĩ ra,” he tóg, soldado ag mỹ. “Ti se ra, ferro régre tỹ,” he tóg. “Ũ nē?” he tóg. “Ti tỹ ne han nē?” he tóg, vēnh kar mỹ, major ti.

34 Hã ra ũ ag tóg ti mỹ nén ũ tó, kỹ ũ ag tóg ti mỹ nén ũ tó, kỹ tóg ki kanhrãn tũ nĩ sir. Kỹ tóg soldado ag mỹ: “ěg ĩn kãra ti rãg,” he mū.

35 Ag tỹ sãnsãn he jafã tá junjun kỹ ag tóg ti vãg mū. Vēnh kar tỹ ti to vēnh génh kỹ ag tóg ti vãg mū, ag tỹ ti kã kyn ke jé.

³⁶ Vēnh kar tóg ag nón mǔ kǔ: “!..ti rē ra..!” he mǔ, prēnprēr kǔ.

Paulo tǔ ag mǔ vēnh kāmén mǔ

³⁷ Ag tǔ ĩn kāra ti rāg sór kǔ Paulo tóg major mǔ: “sǔ ā mré vēmén há tóg tǔ,” he mǔ. Grego vǐ ki tóg ti mǔ ke mǔ. Fóg tǔ major vē, hā kǔ tóg Grego vǐ hā tó tǔ.

³⁸ Kǔ major tóg ti mǔ: “ā hā ne tóg Grego vǐ tó há nǐ,” he mǔ. “Kǔ ā mǔ tǔ Egito tá ke ěn tǔ nǐ, ũ tǔ kurā ěn kǎ vēnh génh han mǔ ěn, ũ tǔ mǐl tǔ 4 (ke) mré tǔ mǔ ěn, governo kato tē mǔ ěn ag mré, ěmā tǔ mǐ tǔ mǔ ěn?” he tóg, Paulo mǔ, major ti.

³⁹ Kǔ Paulo tóg ti mǔ: “hǔ,” he mǔ. “Tǔ sóg Israel nǐ,” he tóg. “Tǔ sóg cidade tǔ Tarso tá ke nǐ. Ga tǔ Cilícia tá cidade mág kǎfór vē, inh mur ja ti. Isǔ povo tag mré vǐnh há tóg tǔ,” he tóg, Paulo ti, major mǔ.

⁴⁰ Kǔ tóg ti mǔ: “ha vǐ ge,” he mǔ.

Kǔ Paulo tóg sǎnsǎn he jafā kri jē kǔ ag mǔ ke mǔ sir. Hebreu vǐ ki tóg ag mǔ ke mǔ, kǔ tóg:

22

¹ “inh kanhkā,” he mǔ. “Ijóg,” he tóg. “Isǔ ājag mǔ inh jykre kāmén ke vē, ki ěmē,” he tóg ag mǔ.

² Kǔ ag tóg ti tǔ Hebreu vǐ ki ag mǔ vǐ mēg mǔ sir, kǔ ag tóg katy' he mǔ sir.

³ Kǔ tóg ag mǔ: “tǔ sóg Israel nǐ,” he mǔ. “Cidade tǔ Tarso tá inh mur, ga tǔ Cilícia tá. Cidade tag ki sóg hā ra mog mǔ, kǔ Gamaliel tóg inh kanhrān. Inh mǔ tóg ěg jóg'jóg ag jykre tó kǎn, kǔ sóg to tar ja nǐ. Topē jykre to sóg tar tāvǐ ja nǐgtǐ, ājag tǔ ũri han mǔ ri kén,” he tóg. “Topē jykre hǔn, he sóg tǔ gé, ěg jykre ěn to, hā ra sóg kygnē.

⁴ Hā kǔ sóg Jesus mré mǔ ag to jǔ tāvǐ ja nǐgtǐ. Ag kǎgtén sór ja inh nǐgtǐ, ũn tátá fag ke gé. Ag sigse ja sóg nǐgtǐ, vēse ja kǎki sóg ag vām ja nǐgtǐ gé.

⁵ Topē tǔ ki rǐr tǔ to pǎ'i mág vǐ ki kanhró nǐ, kófa ag kar ke gé. Ag hā tóg inh mǔ permissão han ja nǐgtǐ, sǔ cidade tǔ Damasco ra tǔg jé, tá ěg mré ke ag mǔ ven jé. Tá sóg Jesus mré ke

ag sigse sór ja nǐ gé, Jerusalém ra ag tatǐ kǎtǐg jé, tag ki ag vóg kónān jé,” he tóg, Paulo ti.

Paulo tǔ ā tǔ Jesus ki rā kāmén (Hk 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Isǐg kǔ sóg Damasco tá jun mǔ. Kǔ tóg vāhā vēnh jēngrē tar tāvǐ tóg vāhā inh ki kómkóm ke mǔ. Kanhkā tá ke vē, vēnh jēngrē tag ti. Rā tǔ ěg nǐno kǎ sa ra tóg ke mǔ.

⁷ Kǔ sóg kutē mǔ. Kǔ sóg vēnh vǐ mēg mǔ, kǔ tóg inh mǔ: “Saulo', Saulo', ā tǔ ne jé isǔ ag vóg kónān nē?” he mǔ, vēnh vǐ ti.

⁸ Kǔ sóg ěg Senhor mǔ: “ā tǔ ũ nē?” he mǔ. Kǔ tóg inh mǔ: “tǔ sóg Jesus nǐ, Nazaré tá ke ěn,” he mǔ, “ā tǔ ũn vóg kónān sór tǔ ěn hā vǐ tǔ inh nǐ,” he tóg inh mǔ.

⁹ Inh mré mǔ ag vǐ vēnh jēngrē ěn vigvég mǔ. Hā ra ag tóg ũ tǔ inh mǔ vǐ mǔ mēg tǔ nǐ.

¹⁰ Kǔ sóg ěg Senhor ti mǔ: “kǔ sǔ hē ri kenh ke nē?” he mǔ. Kǔ tóg inh mǔ: “jēg nē ra,” he mǔ. “Damasco ki rā. Tá ũ tóg ā mǔ tó kǎn mǔ, ā tǔ nén han ke ti,” he tóg inh mǔ, vēnh vǐ ti.

¹¹ Hā ra sóg nén ũ vég tǔ nǐ, vēnh jēngrē ěn tar tāvǐ nǐn kǔ. Kǔ inh mré mǔ ag tóg inh nǐgé kǎgmǐ kǔ inh pére mǔ mǔ. Hā ki ěg tóg Damasco tá junjun mǔ sir.

¹² Kǔ ũ tǔ Ananias he mǔ ěn tóg inh venh kǎtǐ mǔ. Moisés tǔ ěg mǔ vēnh jykre nǐm ja ěn han kǎn tóg nǐgtǐ, Ananias ti. Damasco tá ke kar vǐ ti to vǐ há han mǔgtǐ, Israel ěn ag kar.

¹³ ěn tóg inh venh kǎtǐ mǔ, kǔ tóg iso jun kǔ inh mǔ: “régré,” he mǔ. “Saulo',” he tóg mǔ. “Inh ki ěvānh ra,” he tóg. Kǔ sóg vēsǔmér ti vég mǔ sir.

¹⁴ Kǔ tóg inh mǔ: “ěg jóg'jóg ag tǔ Topē vǐ ā kuprēg, vāsǔ,” he mǔ, “ā tǔ ti jykre ki kanhró nǐ jé, ā tǔ ũn kuryj nǐ ěn ve jé, Cristo ěn. Ti hā tóg ā mré vǐnh mǔ,” he tóg inh mǔ, Ananias ti.

¹⁵ “Ā tǔ vēnh kar mǔ ā tǔ nén vég mǔ tónh ke vē, ā tǔ nén mēg mǔ ti,” he tóg inh mǔ.

¹⁶ “Kǔ ěmē kǔ nǐ tǔg nǐ. Jēg nē ra, ā tǔ kype kǔ jē jé, Topē tǔ ā tǔ ti vǐ mranh

tỹ tũ' he jé. Ti mré vĩ, ti jiji tó kỹ," he tóg inh mỹ, Ananias ti," he tóg, Paulo ti.

Paulo tỹ ã rãnrãj kãmén

¹⁷ "Isỹ Jerusalém ra vỹn ke kỹ sóg Topẽ jo ãn krẽm ti mré vĩ mũ. Kỹ sóg nén nẽ vэг mũ.

¹⁸ Ti hã vễ, ẽg Senhor hã vễ. Kỹ tóg inh mỹ: "kur Jerusalém tá kutẽ," he mũ. "Ã vĩ mễnh ke tũ ag nĩ, ã tỹ ag mỹ inh kãmén mũ ra," he tóg inh mỹ.

¹⁹ Kỹ sóg ẽg Senhor ti mỹ: "hã ra ag tóg isỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ," he mũ. "Ag sigse han ja isóg tĩgtĩ. Vẻnh kanhrãn jafã krẽm sóg ag mrãnmrãn ja tĩgtĩ gé, ù tỹ ã ki ge kỹ nỹtĩ ag," he sóg ti mỹ.

²⁰ "Kỹ sóg ag tỹ Estêvão tén kỹ, ag tỹ ù tỹ ã vĩ tó mũ ẽn tén kỹ sóg tá jẽ ja nĩ gé, kỹ tóg inh mỹ há ja tĩ, ag tỹ ti tén kỹ. Ag kur ki sóg rĩr ja nĩgtĩ gé, ù tỹ Estêvão tén mũ ag kur ki," he sóg, ẽg Senhor mỹ.

²¹ Hã ra tóg inh mỹ: "vó, ha tĩg," he mũ. "Kór há ra sóg ã jẽnẻnh mũ, kuvar há ra. Fóg kar to sóg ã jẽnẻnh mũ, kanhgág kar to ke gé," he tóg inh mỹ," he tóg, Paulo ti.

²² Hã ra vẻnh kar ẽn ag tóg ẽmẽ kỹ nỹtĩ nĩ. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ ag tóg prẻnprẻr mũ sir. "!.Ti tén ra..!" he ag tóg. "!.Ủ tỹ ge vỹ kórẻg ne..!" he ag tóg. "!.Ti rĩr nĩn kỹ tóg ẽg mỹ tỹ ù nỹnh mo..!" he ag tóg.

²³ Prẻnprẻr ag tóg mũ. Ajag kur vãm ag tóg mũ, ga funfur han ag tóg mũ sir. Ag jũgũ vễ.

²⁴ Kỹ major vỹ: "ĩn kãra ti rãg," he mũ. "Nén fãr tỹ ti mrãnmrãn, cavalo tỹ mrãn ke jafã ri ke ẽn tỹ. Hã tỹ ti ki jẻmẻ. Ag tỹ hẻ ri ke jẻ ã to vĩ kónãn nẻ? hemnĩ ti mỹ," he tóg, major ti, soldado ag mỹ. Major tóg Paulo tỹ ag mỹ nén tó ja ẽn mẽ ja tũ nĩ, ti tỹ Hebreu ag vĩ ki kagtĩg nĩn kỹ. Hã kỹ tóg soldado ag mỹ: "ti ki jẻmẻ," he mũ sir.

²⁵ Kỹ ag tóg ti sẻg mũ, nén fãr tỹ, ag tỹ ti mrãnmrãn jẻ. Hã ra Paulo tóg capitão mỹ, ù tỹ tá jẻ ẽn mỹ tóg: "mỹ ã mỹ kuryj, ag tỹ inh mrãnmrãn ke ti?" he mũ. "Tỹ sóg Romano nĩ, hã ra ag

tóg nén fãr tỹ inh mrãnmrãn sỏr mũ, ù tỹ inh ki jẻmẻg tũ ra, ag tỹ inh jyvẻn tũ ra," he tóg, Paulo ti.

²⁶ Kỹ tóg capitão mỹ e tĩ, kỹ tóg major mỹ tónh tĩ mũ. Ti mỹ tóg: "ã tỹ ne han ke nẻ ha?" he mũ. "Romano vẻ mỹr," he tóg ti mỹ.

²⁷ Kỹ major tóg ti to kãtĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: "kỹ ã mỹ tỹ Romano nĩ?" he mũ. Kỹ Paulo tóg: "hỹ," he mũ.

²⁸ Kỹ major tóg ti mỹ: "isỹ tỹ Romano nĩ jẻ sóg jãnkamỹ tỹ hẻn ri ke tỹ kajãm," he mũ ti mỹ. Kỹ Paulo tóg ti mỹ: "inh mur kã sóg ge nĩ hã ra, inh panh ri kén," he mũ.

²⁹ Kỹ ag tóg ti tovẻnh mũ sir, ù tỹ ti mrãnmrãn ke mũ ẽn ag. Hã ra tóg major mỹ e tĩ, ti tỹ ti se kỹ. Ti tỹ ùn Romano senh ke tũ vẻ vễ, hã kỹ tóg ti mỹ e tĩ.

Israel tỹ pã'i ag tỹ Paulo vĩ mẻg mũ

³⁰ Tỹ vaj kỹ major tóg Israel ag ki jẻmẻ mãn sỏr mũ, ag tỹ hẻ ri ke kỹ Paulo to jũ mũ ti. Kỹ tóg ti kavẻn mũ. Kỹ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag jẻ prẻr mũ, vẻnh jyvẻn tĩ kar ag ke gé. Kỹ tóg Paulo pẻre tĩ mũ, ag jo ti fẻg jẻ.

23

¹ Kỹ Paulo tóg vẻnh jyvẻn ti ag vẻg mũ, kỹ tóg: "inh kanhkã'," he mũ. "Vẻnh jykre há kar han isóg nĩgtĩ (mỹr), kurã kar ki, ùri ke gé, isỹ Topẻ mĩ ẻkrẻn kỹ," he tóg.

² Kỹ Topẻ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ke mũ, ù tỹ Ananias he mũ ẽn vỹ: "tĩ jẻnky ki tẻnh," he mũ, ti jy nỹtĩ ag mỹ.

³ Kỹ Paulo tóg ti mỹ: "Topẻ vỹ ã tẻnh ke mũ," he mũ. "Jykre rẻgre ã nĩ, kỹ ã tóg tỹ ãn to ró ri ke nĩ. Ẽg tỹ tinta kupri tỹ to tĩn kỹ ẻg tóg ti kórẻg vẻg tũ nĩgtĩ, tinta krẽm ti kórẻg ti," he tóg. "Inh jyvẻn sỏr ã tóg mũ, Topẻ jykre ki, hã ra ã hã tóg Topẻ jykre mranh, ã tỹ ag mỹ: ti tẻnh ra, hen kỹ," he tóg, Paulo ti.

⁴ Kỹ tá nỹtĩ ag tóg ti mỹ: "ã hã tóg Topẻ camarada mỹ vĩ kónãn, Topẻ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág mỹ," he mũ, Paulo mỹ.

⁵ Kÿ Paulo tóg: “mê’,” he mũ. “Ti tÿ tÿ pã’i mág nĩn ki sóg kagtĩg ja nĩ, ke tũ nĩ mũ ra sóg ti to vĩ kónãn ja tũ nĩ vễ,” he tóg. “Topẽ vĩ ki tag tóg rán kÿ nĩ nĩ, hã vÿ: ã povo tÿ pã’i mág to vĩ kónãn tũg nĩ, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁶ Hã ra Paulo tóg ag vég mũ, vễnh jyvẽn tĩ ag. Û ag tóg tÿ Saduceu nÿtĩ, kÿ ù ag tóg tÿ Fariseu nÿtĩ. Vyrmynd ag jykre nÿtĩ. Kÿ Paulo tóg jamã hár(a) ke kÿ ag mÿ: “inh kanhkã’,” he mũ. “Tÿ sóg Fariseu nĩ, kÿ inh panh tóg tÿ Fariseu nĩ gé,” he tóg. “Topẽ vĩ ùn ter mũ ag rĩnrĩn mãn ke mũ. Tag vĩ inh mÿ ki hã ke nĩ, hã kÿ ãjag tóg iso jũgũ mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁷ Ti tÿ tag tó kar kÿ vễnh jyvẽn tĩ ag tóg vễnh kápugpóv kÿ nÿtĩ. Fariseu ag tóg Saduceu ag mré vĩ jũgũ han mũ, jagnẽ vĩ kafãn kÿ.

⁸ Saduceu ag mÿ tóg tũ tĩ, Topẽ tÿ ãg ter mũ rĩn mãn mũ ti. Topẽ tÿ jẽnẽ jafã tóg ag mÿ tũ tĩ gé. Kÿ vễnh kuprĩg tóg ag mÿ tũ tĩ gé. Hã ra Fariseu ag mÿ tóg nÿtĩ, vễnh kuprĩg, Topẽ tÿ jẽnẽ jafã, ti tÿ ãg rĩn mãn mũ ke gé. Hã kÿ ag tóg jagnẽ vĩ kafãn mũ sir.

⁹ Kÿ ag tóg jagnẽ to jũgũ kÿ prẽnprẽn mũ. Fariseu ag kãmĩ ù ag tóg jẽg nẽ nẽ kÿ, Saduceu vĩ kafãn kÿ ag tóg: “nén ù kórég han tũ ti nĩ, Paulo ti,” he mũ. “Hẽn ri ke mũn ti hÿn nén nẽ ve ja nĩ, vễnh kuprĩg hẽn ri ke mũn, ke tũ nĩ kÿ Topẽ tÿ jẽnẽ jafã,” he ag tóg, Fariseu ag, Topẽ vĩ to professor ag.

¹⁰ Kÿ vễnh génh tóg kutẽ mũ ve nĩ. Kÿ major tóg Paulo to jykrén mũ. “Ag hÿn gen kÿ ti janjãn ke mũ, ti jónjãn kÿ,” he tóg, vễnh génh ven kÿ. Kÿ tóg soldado ag mÿ: “kur mũ jẽg, ti kãgmĩ jé, ãg ãn kãra ti rãg jé,” he mũ, major ti. Kÿ ag tóg ãn kãra ti rãg mũ.

¹¹ Tÿ kuty kÿ Jesus tóg Paulo mré vĩ mũ. “Kamẽg tũg ra,” he tóg ti mÿ. “Jerusalém tá ã tóg inh vĩ tó há han. Ge jé ã tóg ke mũ, cidade tÿ Roma tá,” he tóg, Paulo mÿ, Jesus ti.

Ag tÿ Paulo tén sór

¹² Tÿ vaj kÿ Israel ag tóg vễnh mãn mũ sir. Jagnẽ mré ag tóg jykrén mũ. “Paulo tén jé ãg tóg ke mũ,” he ag tóg.

“Jẽn ke tũ ãg nĩ, kron ke tũ ãg nĩ gé, ãg tÿ Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ jé ãg vóg kónãn,” he ag tóg.

¹³ Û tÿ 40 (ke) kãfór vễ, jagnẽ mré jykrén mũ ag.

¹⁴ Ën ag vĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ag mré vễnh kãmũ mũ, kófa ag mré hã. “Jagnẽ mré ãg jykrén,” he ag tóg. “Nén ù kãmẽn ke tũ ãg nĩ, ãg tÿ Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ jé ãg vóg kónãn,” he ag tóg.

¹⁵ “Kÿ major mré vễnh mũmĩ. Vễnh jyvẽn tĩ ag mré mũmĩ, ãjag tÿ ti mré vĩ jé. Ti mÿ: ãg tÿ ti tÿ nén ù kórég han mũ to jykrén mãn ke vễ, hemnĩ, hã to ãg mÿ ti ven mãn nĩ, hemnĩ ti mÿ. Ti tÿ: hej, hen kÿ ãg tóg ti tén ke mũ, kÿ tóg ãjag to jun ke tũ nĩ,” he ag tóg, pã’i ag mÿ.

¹⁶ Hã ra Paulo ve fi kósin tóg ag tÿ han sór mũ ãn mẽg mũ. Kÿ tóg soldado jo ãn kãra rã kÿ Paulo mÿ tó mũ.

¹⁷ Kÿ Paulo tóg capitão ù jé prẽr kÿ ti mÿ: “major mÿ kyrũ tag pére tũg, ti tÿ ti mÿ nén ù tó jé,” he mũ ti mÿ.

¹⁸ Kÿ tóg ti pére tĩ mũ sir, major to. Kÿ tóg ti mÿ: “ũ se kÿ jẽ ãn tóg, Paulo ãn tóg inh jé prẽr,” he mũ, “kÿ tóg inh mÿ: “kyrũ tag tÿ major mÿ ti pére tũg,” he mũ. Ti tÿ nẽji ã mré vĩ sór nẽ,” he tóg, capitão ti.

¹⁹ Kÿ major tóg ti nĩgẽ kãgmĩ kÿ ti pére tĩ mũ, vễnh péju kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “ã hẽ ri ké?” he mũ.

²⁰ Kÿ tóg ti mÿ: “Israel ag tóg to jykrén, ag tÿ ã mÿ to vĩ jé, ã tÿ vaj kÿ Paulo jẽnẽ jé, vễnh jyvẽn tĩ ag to. Ón kÿ ag tóg ã mÿ: “ti ve mãn jé ãg tóg ke mũ, ãg tÿ ti to jykrén mãn jé,” henh ke mũ. Hã ra ag ãn vễ,” he tóg, major mÿ.

²¹ “Ag mÿ: hej, he tũg nĩ. Û tÿ 49 (ke) ag tóg, ti jo vãjig mũ. Jagnẽ mré ag jykrén, ag tÿ nén ù konh ke tũ nĩ jé, kron ke tũ nĩ jé, ti tén ken jo. “Ke tũ nĩ mũ ra Topẽ jé ãg vóg kónãn,” he ag tóg. Ën ag tóg ã tÿ ag mÿ: hej, henh ke jãvãnh mũ sir,” he tóg, kyrũ ti, major mÿ.

22 Kĩ major tóg ti mĩ: “ũ mĩ: ti mĩ sóg tó, he tũg nĩ,” he mũ. “Ha jatun mĩ tĩg,” he tóg ti mĩ.

Major tỹ Paulo jẽnẽnh ke, pã'i mág tỹ governador ra

23 Kĩ major tóg capitão régre ag mĩ: “kãmũ jẽg ra,” he mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag tũ kãnkã ra,” he mũ. “Cidade tỹ Cesaréia ra ãjag mũnh mũ, kuty tag kã 9 horas ki. Kĩ soldado tỹ 200 (ke) ag vỹ mũnh mũ, cavalo kri mũ ag tỹ 70 (ke) ag ke gé, kũ ã tỹ 200 (ke) ã ag vỹ rógro pu gég mũnh mũ,” he tóg.

24 “Kĩ cavalo ã ag vỹ mũnh ke mũ gé, Paulo tỹ kri nĩ jé. Governador tỹ Félix to ti pére mũ jẽg, tĩ tỹ jatun mĩ tá jun jé,” he tóg, major ti, capitão ag mĩ.

25 Kĩ tóg pã'i mág tỹ Félix mĩ rán mũ, major ti, kũ tóg:

26 “Cláudio Lísias tỹ rá vẽ,” he mũ. “Isỹ Governador tỹ Félix mĩ rán hã vẽ, ã tỹ inh kãfór nĩn kũ. ã mĩ sóg: ã mĩ há? he mũ,” he tóg.

27 “Tag vỹ tỹ Israel ag vese jẽ. Ti tén kren ag tóg. Hã ra sóg ti tỹ tỹ Romano nĩ jẽmẽ, kũ sóg inh soldado ag mré ti kren han.

28 Hã ra sóg ti kato tẽ mũ ag ki jẽmẽ sór mũ. Ag tỹ hẽ ri ke jé ti to jũgũ nẽ? he sóg. Hã kũ sóg vẽnũ jyvẽn tĩ ag mĩ ti ven mũ.

29 Kĩ sóg vég mũ. Ag jykre tugrĩn ag tóg ti to jũgũ mũ. Crime han tũ ti nĩ. Ti tỹ nén ã to ter jé han tũ ti nĩ gé. Kĩ tóg ti tỹ nén ã to se kũ nỹ jé tóg han tũ nĩ gé.

30 Hã ra sóg nén ã mẽ gé. Ti to ag tóg vãjig mũ sir, hã kũ sóg vêsýmér ti jẽnẽg mũ ã to. Ti kato vỹ mũ ag mĩ sóg: ti hã mré vĩmnĩ, he mũ gé,” he tóg.

Vẽnũ rá ki tóg tó ja nĩ, major ti, governador mĩ.

31 Kĩ soldado ag tóg han mũ sir, ti tỹ ag mĩ nén tó mũ ti. Paulo pére ag tóg mũ mũ. Kuty tá mũ kũ ag tóg cidade tỹ Antipátride tá junjun mũ.

32 Tỹ vaj kũ ag tóg kyrãgrã mũ, ãjag jamã ra, ã tỹ ãjag pẽn kã mũ mũ ag. Cavalo kri mũ ag tóg ti pére mũ mũ inhã.

33 Ën ag vỹ Cesaréia tá junjun mũ. Governador mĩ ag tóg vẽnũ rá ãn nĩm mũ. Kĩ ag tóg ti mĩ Paulo ven mũ.

34 Kĩ pã'i mág ãn tóg vẽnũ rá vég mũ, kũ tóg Paulo mĩ: “tỹ ã ga tỹ hẽ tá ke nĩ, ga tỹ ne tá?” he mũ. Kĩ tóg ti mĩ: “ga tỹ Cilícia tá,” he mũ.

35 Kĩ tóg Paulo mĩ: “ã kato vỹ mũ ag tỹ junjun kũ sóg ã ki jẽmẽnũ mũ,” he mũ. Kĩ tóg soldado ag mĩ: “pã'i mág tỹ Herodes tỹ vẽnũ jyvẽn jafã krẽm ti nĩm,” he mũ, pã'i mág tỹ Félix ti.

24

Ag tỹ Paulo kato vỹ

1 5 dias tũg kũ pã'i tỹ Ananias vỹ tá jun mũ, cidade tỹ Cesaréia tá. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vẽ. Kófa ag vỹ junjun mũ gé ti mré. ã vỹ vỹ kãfór han tĩ gé, ti jiji hã vỹ: Tértulo, he mũ. Kĩ ag tóg pã'i mág tỹ governador mĩ Paulo tó mũ, ón kũ ti kato vỹ kũ.

2 Kĩ tóg Paulo jé prẽr mũ.

Kĩ Tértulo tóg ti kato vỹ mũ, kũ tóg: “Félix,” he mũ. “Hã tãvĩ ã tóg jẽ,” he tóg ti mĩ. “Ëg ki ã tóg rĩr há tãvĩ han tĩ, kũ ãg tóg jatun mĩ nỹtĩ. ã tỹ nén to jykren mũ kar tóg ãg mĩ há tĩ,” he tóg, Félix mĩ.

3 “Hã kũ ãg tóg ã to há (pẽ) tãvĩ nỹtĩ. ã to ãg jykren há han tĩ. Kurã kar ki ãg tóg ã to vỹ há han tĩ,” he tóg.

4 “Kũ ãg tóg ã mré nén ã sĩ (pẽ) to vĩnh kãmũ mũ. Kutar ã nĩ, ãg ki rĩr há han kũ, hã kũ ãg tóg ã mĩ vỹ mág han sór tũ nĩ. Ëg to ã há nĩ, hã kũ ã tóg ãg vỹ mẽ sór mũ,” he tóg.

5 “Tag ti vỹ vỹ kónãn tãvĩ han tĩ. Israel kar ag krĩn kónãn tóg tĩ, kũ ag tóg tĩ tugrĩn vẽnũ kãpugpóp kũ nỹtĩ. Ga kar mĩ tóg ke tĩ. Kĩ tóg tỹ Nazaré tá ke ãn mré ke ag pã'i mág nĩ gé,” he tóg. Paulo to tóg ke mũ.

6 “Kũ tóg Topẽ jo ãn kãvẽnũ sór mũ gé, hã kũ ãg tóg ti kãgmĩ. Ëg tỹ ãg jykre ki ti jyvẽn ke vẽ vẽ.

7 Hã ra Lísias tóg kãtĩ mũ, major ãn ti. Kĩ tóg ti kãgmĩ mũ. Ëg kuju ki tóg ti tỹ hãn ke mũ, jũ kũ.

8 Kÿ tóg ti kato vī mū ag mÿ ké, ag tÿ ã venh kāmū jé. ã tÿ vĕse tag ti ki jĕmĕ kÿ ã tóg venh mū. Ki hã ĕg tóg ke tĩ. ã mÿ ti tónh mū,” he tóg, Tértulo ti. Ti tÿ Paulo to ón hã vĕ.

9 Kÿ Israel ag tóg ti mré tó mū gé, pã'i ĕn ag. “Ti tÿ ki hã ke vĕ,” he ag tóg, Tértulo to.

Paulo tÿ vĕnh kāmén

10 Kÿ governador tóg Paulo mÿ ã nĭgé tÿ ven mū, Paulo vī jé. Kÿ Paulo tóg: “prÿg tÿ hĕn ri ke ki ã tóg tÿ pã'i mág nĩ, Israel ag mÿ,” he mū. “Hã kÿ tóg sÿ ã mÿ inh jykre tón kÿ tóg inh mÿ sér tĩ,” he tóg.

11 “Kurã tÿ 12 pātén tū tóg nĩ, sÿ Jerusalém tá jun ti. Sÿ tá Topĕ tū han jé sóg ra tĭg ja nĭgtĩ. Vĕnh kar vÿ tá inh ve ja nĭgtĩ. Ag hÿn ã mÿ tónh mū, ã tÿ ag ki jĕmĕn kÿ,” he tóg.

12 “Hã ra sóg jatun mÿ isū han tĩ ja nĩ. Topĕ jo ĩn krĕm sóg ũ vī kafãn ja tū nĩ. Vĕnh génh han ja tū sóg nĩ gé, ĕg vĕnh kanhrãnjafã krĕm. Cidade ki sóg nĕn ũ kórég han ja tū nĩ gé,” he tóg.

13 “Ag tÿ inh kato vī mū pi(jé) tÿ ki hã ke nĩ'. ã tÿ ve há nĭn kÿ ã tóg ki kanhró nĭnh mū,” he tóg.

14 “Kÿ sóg ã mÿ ki hã tónh mū ha,” he tóg. “Inh jóg'jóg ag tÿ Topĕ jykre han tĩ ĕn hã han isóg tĩ gé, kÿ sóg vãsÿ nĕn rán kÿ nĩ ĕn kri fig tĩ gé, ũ tÿ Topĕ vī tó tĩ ag tÿ nĕn rán ja ĕn ti, Moisés mré hã. Hã ra sóg vĕnh jykre tãg tag han mū gé, Topĕ tÿ ũri ĕg mÿ nĕn tó mū ti. Tag to ag tóg: “vyr mÿ vĕnh jykre vĕ,” he tĩ, pã'i ag.

15 Hã ra sóg ag ri kén Topĕ tÿ nĕn han ke ĕn ve sór mū. Ti tÿ ĕg ter kar kÿ ĕg rĭn mãn ĕn ve sór isóg mū. Ũn jykre kuryj ag rĭn mãn jé tóg ke mū, ũn jykre pãno ag ke gé,” he tóg.

16 “Kÿ sóg tĭg há han sór mū (mÿr), ũ tÿ iso: nĕn ũ kórég han ti huri, he tū nĭn jé,” he tóg. “Topĕ rĭnve sóg tĭg há han sór mū,” he tóg.

17 “Vãhã sóg Jerusalém tá jun mãn. Prÿg tÿ hĕn ri ke ki sóg tá jun ja tū nĩ vĕ. Hã ra sóg ra vyr, sÿ inh povo ki ũn jagãgtar fag mÿ nĕn ũ vin jé, sÿ Topĕ mÿ nĕn ũ pũn jé gé,” he tóg.

18 “Vĕnh jãnhkrig ja sóg nĩ, ĕg jykre ki. Kÿ sóg Topĕ jo ĩn kãra rã ja nĩ, jatun mÿ, vĕnh génh han tū kÿ.

19 Hã ra Israel ag tÿ Ásia tá ke ag vÿ tá inh ve ja nĭgtĩ gé,” he tóg. “ĕn ag tÿ ã jo nÿtĭn kÿ, ag tÿ inh kato vī kÿ tóg há tĩ vĕ, ag tÿ iso jykren mū ra, ag tÿ iso jũ mū ra,” he tóg.

20 “Hã ra ũ tÿ ki nÿtĩ ag tÿ ã mÿ inh jykre kórég tónh ke vĕ. Vĕnh jyvĕn tĩ ag vÿ inh ki jĕmĕ ja nĩ, kÿ tag ag vÿ tá nÿtĩ ja nĩ. Hã ra ag tóg tá isÿ nĕn ũ vĕnhmÿ han ve ja tū nĩ,” he tóg.

21 “Vĕnh vī pir tÿ sóg jamã hár(a) tó ja nĩ, isÿ ag rĭnve jĕn kÿ, hã vÿ: Topĕ tÿ ũn ter mū rĭn mãn mū ĕn kri sóg fig mū, hã kÿ ãjag tóg ũri iso jũgũ mū, he ja sóg nĩ ag mÿ,” he tóg, Paulo ti.

22 Kÿ Félix tóg kurã ũ kã ti ve mãn sór mū, pã'i mág tÿ governador ĕn ti. Jesus japry ki kanhró tóg nĩ, Jesus jamĭn ki, ti jykre ki, Félix ti. Hã kÿ tóg: “major tÿ Lísias kãtĭg kÿ sóg ãjag ki jĕmĕ kãn mū,” he mū.

23 Kÿ tóg capitão mÿ: “ti fĕg han ra,” he mū. “Ti jagãgtãn ra hã ra,” he tóg. “Ti mré ke ag tÿ ti mÿ nĕn ũ nĭm sór kÿ tóg há nĩ. Ag mÿ nenh tũg nĩ,” he tóg, capitão mÿ, Félix ti. Ti tÿ Paulo to ken hã vĕ.

Félix tÿ Paulo ki jĕmĕ mãn

24 Si há tū ra Félix vÿ Paulo vī mĕ mãn sór mū, ti prũ fi mré. Fi jyjy hã vÿ: Drusila, he mū. Israel fi vĕ. Kÿ tóg Paulo jé prĕr mū sir, Félix ti, ti tÿ fag mÿ Jesus Cristo ki rã kãmén jé.

25 Kÿ Paulo tóg vĕnh jykre kuryj kãmén mū sir. Vĕso jykren ke kãmén tóg mū. Topĕ tÿ kar kÿ vĕnh kar tÿ nĕn han mū tó tóg mū. Kÿ Félix tóg ã kanĕ tÿ jũrũn' ke mū sir, ti tÿ ã jykre pãno mĩ ĕkren kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “ha ver tĭg,” he mū. “Kejĕn sóg ã ki jĕmĕ mãn mū gé, kar kÿ, inh kutar tū nĭn kÿ,” he tóg, Félix ti, Paulo mÿ.

26 Hã ra tóg Paulo ki jãnkamy mãn sór mū gé, ti tÿ ti kavãn jé, ti tÿ ti kyvãn jé. Hã jé tóg kãnhmar ti jé prĕr mãn', kãnhmar ti jé prĕr mãn' he tĩ, ti mré vĕmĕn jé. Hã ra Paulo tóg ti mÿ ven tũg.

²⁷ Hã ki prÿg régre tóg tũg mũ sir. Kÿ Félix jëgia kã ù tóg jë mũ sir, hã vÿ: Pórcio Festo, he mũ. Kÿ Félix tóg Israel ag tÿ ã to vÿ há han sór mũ, ag tÿ ti tÿ jykren há han jé, ti nón. Hã kÿ tóg Paulo kavãg tũ nĩ. Se kÿ tóg jë nĩ.

25

Paulo tÿ pã'i mág tÿ Imperador ve sór

¹ Hã kÿ Festo vÿ tÿ governador nĩ sir. Ti tÿ 3 (ke) dias ên kã pã'i mág nĩn kÿ tóg cidade tÿ Cesaréia tá kutë kÿ cidade tÿ Jerusalém ra tĩ mũ.

² Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vÿ Israel há ag mré vÿ mág han mũ, Paulo kato. Kÿ ag tóg governador mÿ nén ù to vÿ mũ.

³ “Á tÿ êg to há nĩn kÿ vënh vÿ jënëmnĩ, Paulo tÿ Jerusalém mĩ kãtĩg jé, êg mĩ,” he ag tóg ti mÿ. Hã ra ag tóg ti kãtĩg kÿ ti tén sór mũ, êpÿy kri, êmĩn kri.

⁴ Hã ra Festo tóg ag mÿ: “Cesaréia tá tóg se kÿ jë, Paulo ti,” he mũ. “Jó sóg kãnhmar ra tĩg mũ gé,” he tóg.

⁵ “Kÿ ãjag pã'i ag vÿ inh mré mũnh mũ gé. Tá sóg ãjag mré ti venh mũ, ti tÿ hën ri ke mũn nén ù kórég han ja ên ti,” he tóg.

⁶ Kÿ tóg tá nĩ sĩ han mũ sir, 8 (ke) dias hÿn hën ri ke mũn, ke tũ nĩ kÿ 10 (ke) dias hÿn. Kÿ tóg Cesaréia ra vÿn ke mãn mũ. Tÿ vaj kÿ tóg ã tÿ kri nĩn kÿ ag jyvën jafã kri nĩ mũ. Kÿ tóg soldado mÿ: “Paulo pére kãtĩ,” he mũ.

⁷ Ti katĩg kÿ Israel ag tóg ti jy nÿtĩ, Jerusalém tá kãmũ ag. Paulo kato ag tóg vÿ tÿ hën ri ke han mũ. Ti jykre pãno tugtó ag tóg mũ sir, ón kÿ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ.

⁸ Kÿ Paulo tóg vënh kãmén mũ sir, kÿ tóg: “Israel ag jykre mranh ja tũ sóg nĩ,” he mũ. “Topê jo ìn kavënh ja tũ sóg nĩ gé. Kÿ sóg êg kar pã'i mág tÿ Imperador vÿ mranh ja tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti.

⁹ Hã ra Festo tóg Israel ag mÿ nén ù há han sór mũ. Hã kÿ tóg Paulo mÿ: “mÿ ã tÿ Jerusalém ra tĩg jé há?” he

mũ. “Sÿ tá ã jykre venh há tóg tũ, ag tÿ ã kato vÿ ti,” he tóg, Festo ti.

¹⁰ Hã ra tóg Paulo mÿ ag tÿ tá ti tén ha mẽ tũ, hã kÿ tóg: “ne jé,” he mũ. “Êg pã'i mág tÿ Imperador jëgia kã ã tóg inh ki jëmëg mũ,” he tóg. “Hã kÿ ã tÿ tag ki inh jykre venh ke vë,” he tóg. “Israel ag to sóg jykre pãno han ja tũ nĩ (mÿr). Kÿ ã tóg ki kanhró nĩ (mÿr), ha mẽ,” he tóg.

¹¹ “Isÿ crime han ra isÿ to ter ke vë vë. Kÿ sóg ne tónh ke tũ nĩ vë. Hã ra ag tóg ón kÿ inh kato vÿ mũ sir. Hã kÿ tóg ã tÿ ag mÿ inh fëg kÿ vënhmÿ tĩ. Á tÿ ag mÿ nén há han sór vë (mÿr), hã kÿ ã tóg ag mÿ ke mũ. Êg pã'i tÿ Imperador hã tóg ã pin kÿ inh jykre venh ke mũ,” he tóg, Paulo ti.

¹² Kÿ Festo tóg ã mré jykren mũ ag mré vÿ mũ, kÿ tóg Paulo mÿ: “ã tÿ Imperador ve sór kÿ ã tóg Imperador venh tĩg mũ, cidade tÿ Roma ra,” he mũ, Paulo mÿ.

Pã'i tÿ Agripa tÿ Paulo mré vÿ

¹³ Si há tũ ra Israel ag pã'i mág tÿ Agripa vÿ cidade tÿ Cesaréia tá jun mũ, ti prũ tÿ Berenice fi mré. Fag tÿ Festo to pygsa ke vë.

¹⁴ Tá fag tóg kurã pir tũg mũ. Kÿ Festo tóg ti mÿ Paulo kãmén mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “Félix vÿ vëse ù kavãn ja tũ nĩ,” he mũ.

¹⁵ “Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag tóg inh mÿ ti kãmén, Israel ag kófa ag ke gé. Jerusalém tá ag tóg inh mré ti kato vÿ, isÿ ag mÿ: té, ha ti vóg kónãn, he jé,” he tóg.

¹⁶ “Kÿ sóg ag mÿ: êg jykre tóg ge tũ nĩ, he mũ. Êg pi(jé): ti tén ra, henh mũ', kãnhmar', he sóg. Ti kato vÿ mũ ag tÿ ti kato nÿtĩn kÿ tóg vënh kãmén tĩ, vëse ti. Kar êg tóg ti vóg kónãn tĩ sir. Romano jykren hã vë, he sóg ag mÿ,” he tóg Festo ti.

¹⁷ “Hã kÿ ag tóg tag ki vënh mãn mũ. Kÿ sóg vësÿmér ag vëg mũ, tÿ vaj kÿ. Inh nĩg jafã kri nĩ kÿ sóg Paulo jé prër mũ,” he tóg.

18 “Kỹ ag tóg ti kato vī mū. Hã ra ag tóg isỹ nén to jykrén mū tó tũ nĩgtĩ (mỹr), ti jykre kórég ti,” he tóg.

19 “Ag Topẽ jykre tó ag tóg mū. Ûn ter mū tó ag tóg mū, ag tỹ ùn to: Jesus, he mū ãn ti. Hã ra Paulo tóg ti to: rĩr ti jẽ nĩ, he mū,” he tóg.

20 “Kỹ sỹ ne to jykrén ke tóg tũ tĩ inh mỹ. Kỹ sóg Paulo mỹ: ã mỹ Jerusalém ra tĩg ke tũ nĩ? he mū. Tá ag tóg ã jyvẽn há han mū sir, he sóg ti mỹ,” he tóg.

21 “Hã ra Paulo tóg ãg pã'i mág tỹ Imperador ve sór mū, ti tỹ ti jykre ve jé. Hã kỹ sóg soldado ag mỹ: ti fẽg han ra, he mū. Kejẽn sóg Imperador ra ti jẽnẽn mū, he sóg ag mỹ,” he tóg, Festo ti, pã'i tỹ Agripa mỹ.

22 Kỹ Agripa vỹ Festo mỹ: “sỹ ti vĩ mẽn hã tóg ti,” he mū.

Kỹ Festo tóg: “vaj kỹ ã tóg ti vĩ mẽn mū,” he mū

23 Tỹ vaj kỹ Agripa vỹ kãtĩ mū, Berenice fi mré. Kur sĩnvĩ rĩnh kỹ fag nỹtĩ, pã'i mág kur ti. Tenente ag mré fag tóg kãmũ mū, ùn kãfór ag mré ke gé, cidade ãn tá ke ag. Ìn mág kãra ag tóg ge mū. Kỹ Festo tóg Paulo jé prẽr mū sir. Kỹ ag tóg ti péré kãmũ mū.

24 Kỹ Festo vỹ: “pã'i tỹ Agripa,” he mū. “Tag ki ke kar’,” he tóg. “Tag ti ve ra ha,” he tóg. “Israel kar ag tóg Jerusalém tá inh mré ti to vĩ. Tag ki ag tóg inh mré vĩ mū gé ti to. Prẽnprẽr ag tóg, ti ter jé,” he tóg.

25 “Hã ra sóg vég mū. Nén ù vẽnhmỹ han tũ tóg nĩ, ti tỹ to ter jé. Kỹ tóg pã'i mág tỹ Imperador ve sór mū, hã kỹ sóg to jykrén mū. Sỹ ti jẽnẽn ke vỹ,” he tóg.

26 “Hã ra sóg ti to nén rán ke ki kagtĩg nĩ ver, sỹ Imperador mỹ nén rán jé. Hã kỹ sóg ti jé prẽr, ãjag tỹ ti ve jé, ã tỹ ti ve jé, pã'i tỹ Agripa’,” he tóg. “Ãjag tỹ ti ki jẽmẽ kỹ sóg sỹ nén rán ke ki kanhró nĩnh mū,” he tóg.

27 “Sỹ nén rán tũ ra ti jẽnẽ kỹ tóg vẽnhmỹ nỹnh mū, sỹ ag tỹ ti kato nén tó mū ãn rán tũ ra,” he tóg, Festo ti.

26

Paulo tỹ vẽnh kãmén mãn

1 Kỹ Agripa vỹ Paulo mỹ: “ã tỹ vẽnh kãmén kỹ tóg há tĩ,” he mū. Kỹ Paulo tóg ã nĩgé tỹ krỹg he mū, kỹ tóg: “pã'i Agripa’,” he mū.

2 “Ã hã ne tóg Israel jykre kar ki kanhró nĩ'. Hã kỹ tóg inh mỹ há tĩ, sỹ ùri ã jy vĩ kỹ,” he tóg.

3 “Israel ag tỹ inh kato vĩ mū to sóg kãmén kãn sór mū ã mỹ,” he tóg. “Hã kỹ jatun mỹ inh vĩ jẽmẽnĩ,” he tóg.

4 “Israel kar vỹ inh ki kanhró nỹtĩ, vãsỹ, isĩ kã, isỹ inh mur ja tá nĩn kã, isỹ kar kỹ Jerusalém tá nĩn kỹ ke gé,” he tóg.

5 “Isĩ kã sóg ãg jykre han kãn mū, tag ki kanhró ag nỹtĩ, ag tỹ tó sór kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg Fariseu nĩ (mỹr), jó Fariseu ag vỹ ãg jykre kar to tar nỹtĩ (mỹr),” he tóg.

6 “Hã ra ag tóg inh kato vĩ mū. Topẽ vỹ ãg jóg'jóg ag mỹ: “rĩr mãn jé ãjag tóg ke mū, ãjag ter kỹ,” he ja nĩgtĩ. Tĩ vĩ tag kri sóg fig mū, hã kỹ ag tóg inh kato vĩ mū,” he tóg.

7 “Povo tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Ëg kar vỹ Topẽ jykre hyn han tĩ, kuty ki, kurã ki ke gé. Ëg tỹ ter kar rĩr mãn jé, hã jé ãg tóg ke tĩ, hã jé ãg tóg Topẽ jykre han tĩ, pã'i tỹ Agripa’,” he tóg. “Sỹ Topẽ tỹ ãg mỹ tag tó kri fi kỹ Israel ag tóg inh kato vĩ mū,” he tóg.

8 “Mỹ ãjag mỹ vẽnhmỹ, Topẽ tỹ ùn ter kar rĩn mãn ke ti'?” he tóg. “Vẽnhmỹ ke tũg nĩ,” he tóg, Paulo ti.

9 “Hã ra sóg vãsỹ Jesus kato tẽ ja nĩ gé. Nazaré tá ke ãn mré ke ag vóg kónãn jagy han ja sóg nĩ vẽ, vãsỹ,” he tóg.

10 “Jerusalém tá sóg ke ja nĩgtĩ. Jesus tũ ag sigse ja sóg nĩgtĩ gé. Topẽ tũ ki rĩr tũ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ tag to permissão han ja nĩgtĩ gé,” he tóg. “Ag tỹ Jesus mré ke ag kãmĩ ù tén kỹ tóg inh mỹ há ja tũgtĩ gé,” he tóg.

11 “Ëg vẽnh kanhrãn jafã krẽm isóg ag vóg kónãn ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Jesus ki ge tag tovãnh jé, ag tỹ ti mỹ vĩ kónãn jé. Ag to sóg jũ tãvĩ ja nĩgtĩ gé, inh fe tỹ gỹm ken kỹ. Kỹ sóg cidade ù ra ag nón tũg ja nĩgtĩ gé, ag vóg kónãn jé,” he tóg.

Paulo tỹ ã tỹ Jesus ki rã kāmén
(Hk 9.1-19; 22.6-16)

12 “Hã kỹ sóg cidade tỹ Damasco ra tĩg ja nĩ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ permissão han ja nĩgtĩ, inh mỹ: ha tĩg, hen kỹ.

13 Êpry jagma sóg meio dia ki jẽngrẽ tar vé, kanhkã tá. Rã kãfór vẽ, ha mẽ, pã'i,” he tóg. “Jẽngrẽ ên vỹ inh ki kómkóm ké, inh mré mũ ag ki ke gé.

14 Kỹ êg kar vỹ vár mũ, ga kri. Kỹ sóg vẽn h vĩ mẽ. Inh mré tóg vỹ, Hebreu vỹ ki, kỹ tóg inh mỹ: “Saulo', Saulo',” he mũ. “Ã hã ne tóg isũ ag vóg kónã nĩ,” he tóg inh mỹ. “Ã vóg isóg mũ, ka junun kri ferro ên tỹ, monh vóg jafã ên tỹ. Kỹ tóg ã tỹ inh kato nig kỹ, ã tỹ ka kato vãsãn kỹ tóg kaga mág tĩnh mũ,” he tóg inh mỹ, vẽn h vỹ tĩ,” he tóg, Paulo ti.

15 “Kỹ sóg êg Senhor mỹ: “ã tỹ ã nẽ?” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “tỹ sóg Jesus nĩ,” he mũ. “Ã tỹ ãn vóg kónã sór tĩ ên vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg inh mỹ.

16 “Jêg ra, vẽn h rã hã jêg,” he tóg. “Ã mỹ sóg vẽn h ven, ã tỹ isũ han jé, ã tỹ nèn vég mũ tag tó jé. ã mỹ sóg vẽn h ven mãn ke mũ gé, kejên. Tag kar tó jé ã tóg ke mũ,” he tóg inh mỹ.

17 “Ã povo mỹ sóg ã jẽnẽnh mũ, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág kar ag mỹ ke gé. Hã ra sóg ã jy nĩgãn mũ,” he tóg inh mỹ.

18 “Ag kanẽ nugnón sór inh mũ (mỹr). Ag tỹ vẽn h jykre pãno han kỹ tóg ag kãki kuty nĩ sir, hã ra sóg ag kãki jẽngrẽ han sór mũ. Satanás krêm ag nỹtĩ, Japo krêm. Hã ra sóg ag kygvãn sór mũ, ag tỹ inh jykre han jé. Ag tỹ inh vỹ mranh tỹ sóg vẽn h pãte fón sór ke mũ (mỹr), ag tỹ ã tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mré kanhkã tá nỹtĩnh ken jé, isỹ ãn kuprêg kar ag mré hã,” he tóg inh mỹ, Jesus ti,” he tóg, Paulo ti.

Paulo tỹ ã rãnrãj kāmén

19 “Kỹ sóg ti vỹ mranh tũ nĩ, pã'i tỹ Agripa',” he tóg. “Kanhkã tá nĩ kỹ tóg inh mré vỹ ja nĩ, Jesus ti, kỹ sóg ti vỹ han.

20 Damasco tá ke ag mỹ sóg tó vén, kar Jerusalém tá ke ag mỹ ke gé, ga tỹ

Judéia tá ke ag kar mỹ ke gé. Israel kar ag mỹ sóg tó mũ, kar sóg fóg ag mỹ tó mũ gé sir, kanhgág ag mỹ ke gé. Ag mỹ sóg tó, ag tỹ ãjag jykre tovãnh jé, ag tỹ Topẽ jykre han jé sir, ag tỹ vẽn h jykre kuryj han jé, vẽn h kar tỹ ag tỹ ãjag jykre tovãnh ve jé,” he tóg, Paulo ti.

21 “Isỹ tag han to Israel ag tóg Topẽ jo ãn krêm inh kãgmĩ ja nĩgtĩ, isén jé,” he tóg.

22 “Hã ra Topẽ tóg inh jy nĩgãn mũ. Hã kỹ sóg ãri jẽ mũ. Ti vỹ tó inh mũ (mỹr), ãn mág ag mỹ, ãn kãsir ag mỹ ke gé. Vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag tóg tó ja nĩgtĩ, isỹ nèn tó mũ tag, Moisés mré hã,” he tóg.

23 “Cristo jagtar ke tó ja ag tóg nĩgtĩ. ã ter kar rĩr vén ke ti, êg jo, he ja ag tóg nĩgtĩ, Cristo to. Kỹ tóg êg povo mỹ jẽngrêg tĩ ên ri ke nĩ sir, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág kar ag mỹ ke gé,” he tóg, Paulo ti.

24 Paulo tỹ gen kỹ tóg Festo mỹ e tĩ sir, Paulo tỹ vẽn h kãmén kỹ. Kỹ Festo tóg jamã hár(a): “krĩ tũ ã nĩ, Paulo',” he mũ. “Ã tỹ vẽn h rá ve mág kỹ tóg ã krĩ tũ (pẽ) tĩ,” he tóg, Festo ti.

25 Hã ra tóg ti mỹ: “inh krĩ vỹ há nĩ, Festo',” he mũ. “Há tãvĩ ã jẽ nĩ vỹ,” he tóg ti mỹ. “Hã ra sóg ki hã tó mũ (mỹr), to jykren há han kỹ,” he tóg.

26 “Tag kã nĩ vỹ ki kanhró nĩ, pã'i tỹ Agripa tag ti. Hã kỹ sóg ti ve kỹ mỹ'ãg tũ nĩ. Tó kãn sóg mũ. Mẽ ti huri, ki kanhró tóg nĩ. Vẽn h kar tóg mẽ kãn tĩ ha,” he tóg.

27 “Pã'i tỹ Agripa',” he tóg. “Ã mỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag tỹ nèn tó mũ kri fig mũ?” he tóg. “Kri nĩm ã tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ,” he tóg.

28 Kỹ Agripa tóg Paulo mỹ: “vẽme sĩ tỹ ã mỹ isỹ Cristo ki rã han sór mũ?” he mũ.

29 Kỹ Paulo tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã to sóg Topẽ mré vỹ mũ,” he tóg. “Ã tỹ vẽn h sĩ hã ki Jesus ki rãnh ken kỹ tóg há tĩ vỹ, ke tũ nĩ kỹ vẽn h mág ki. ã tỹ ãn ri kén ke kỹ tóg há tĩ vỹ, ã, ã mré inh vỹ mẽg mũ ag ke gé. Isỹ se kỹ jẽ tag

hã to sóg ã mÿ: inh ri kemnĩ, henh ke tũ nĩ,” he tóg, Paulo ti.

³⁰ Kÿ pã'i tÿ Agripa vÿ jëg nẽ mũ sir, governador ke gé, Berenice fi ke gé, ag mré nÿtĩ kar ag ke gé.

³¹ Kÿ ag tóg kãpa mũ. Kÿ ag tóg jagnẽ mré vĩ mũ. “Nén ù kórég han tũ ti nĩ,” he ag tóg. “Véké tóg se kÿ jẽ. ã tÿ nén han tũ to tóg ter ke tũ nĩ,” he ag tóg.

³² Kÿ Agripa tóg Festo mÿ: “ti tÿ kyvar kÿ jẽ hã vë vë, hã ra tóg pã'i mág tÿ Imperador ve sór mũ,” he tóg mũ.

27

Cidade tÿ Roma ra

¹ Hã kÿ Festo tóg kejën Paulo mÿ: “ã tÿ ga tÿ Itália ra tÿg ke nẽ ha,” he mũ. Kÿ tóg pã'i mÿ ti fëg mũ. Soldado ag capitão vë, pã'i ën ti. Û tÿ Imperador mré ke ag he mũ ën capitão vë. Ti jiji hã vÿ: Júlio, he mũ. Ti mÿ ag tóg vëse ù ag vin mũ gé.

² Kÿ ëg tóg canoa mág kãra ge mũ sir. Cidade tÿ Adramítio tá ke vë, canoa mág ën ti. Ag tÿ ga tÿ Ásia fyr to mũ sór vë, canoa kãmĩ. Kÿ ëg tóg goj kãmĩ mũ mũ, tá pa kÿ. Aristarco tóg ëg mré tĩ mũ, cidade tÿ Tessalônica tá ke ën ti, ga tÿ Macedônia tá ke ën ti.

³ Tÿ vaj kÿ ëg tóg cidade tÿ Sidom tá krÿg mũ sir. Kÿ Júlio tóg Paulo mÿ vĩ há han mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mré ke ag venh tÿg, ag tÿ ã ki rĩr jé,” he mũ.

⁴ Tá pa kÿ kãka tóg ëg kato tẽ mũ. Kÿ ëg tóg goj vãso tÿ Chipre kakãm mũ mũ, ti tÿ ëg jakãnh tá nĩn kÿ.

⁵ Kÿ ëg tóg goj kafã tũ kãmĩ mũ mũ, ga tÿ Cilíciã fyr to, ga tÿ Panfília fyr to ke gé. Kÿ ëg tóg cidade tÿ Mirra tá junjun mũ sir, ga tÿ Lícia tá.

⁶ Tá capitão tóg canoa mág ù vég mũ, cidade tÿ Alexandria tá canoa, ù tÿ ga tÿ Itália ra tĩ mũ ën. Kÿ tóg ëg mÿ: “kã ge jëg,” he mũ, capitão ti.

⁷ Kãmĩ ëg tóg mũ mũ. Komër hã ëg tóg mũ mũ, kurã tÿ hën ri ke ki. Kÿ ëg tóg vãhã goj vãso tÿ Cnido tá junjun mũ. Hã ra kãka tóg ëg kato tẽ mũ gé. Kÿ ëg tóg tá fĩn rãm tũ nĩgtĩ. Kÿ ëg tóg goj vãso tÿ Creta kakãm mũ mũ, kãka

tÿ ëg tÿ vĩrĩn ke kÿ. Krĩ tÿ Salmona kakãm mũ ëg tóg mũ, kãka krëfĩn.

⁸ Kãmĩ tÿg tóg jagy tĩ, Creta fyr to hã tÿg kÿ. Kÿ ëg tóg vãhã komër hã ëg tóg canoa sag ja há he mũ tá junjun mũ. Cidade ù vÿ tá kakó nĩ, ti jÿjÿ hã vÿ: Laséia, he mũ.

⁹ Hã ra ëg tóg komër hã mũ ja nĩgtĩ, hã kÿ kusa tóg kakó tĩ ha. Kÿ tóg goj kãmĩ tÿg kórég nĩ, kóho tigrĩn. Festa ù pátén tóg huri, Israel ag vãkre jafã ti. Hã kÿ Paulo tóg ag jÿvën kÿ:

¹⁰ “goj tóg kãmĩ tÿg kórég tĩ ha, vÿ,” he mũ. “Kÿ ëg tóg jagãgtar mũ ha. Kÿ tóg inh mÿ canoa tÿ nĩnunh mÿ tÿg ha mẽ tĩ, kÿ ãjag tũ vÿ vãgfor mũ sir, jó ëg hën ri ke mũn kãgter ke mũ gé,” he tóg, Paulo ti.

¹¹ Hã ra capitão tóg canoa tÿ ù tũn mũn vĩ mëg mũ sir. Canoa vóg mũ vĩ mëg tóg mũ gé, hã kÿ tóg Paulo vĩ mëg tũ nĩ sir.

¹² Canoa sag ja ën tóg há sĩ nĩ, hã kÿ ag tóg tá kusa fĩn pa vãnh nÿtĩ. Hã kÿ ùn e ag tóg tá pa sór mũ, ag tÿ cidade tÿ Fenice tá junjun jé, tá kusa fĩn pa jé. Goj vãso tÿ Creta tá cidade ù vë, canoa sag ja ù vë, Fenice ti. Tá rã krëfĩn tá kãka vÿ króg he tũ nĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg ra mũ sór mũ sir.

Kóho mág

¹³ Hã ra kãka sĩ tóg komër hã kraug he mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ há tĩ. Hã kÿ ëg tóg tá pa kÿ Creta fyr ra mũ mũ sir, Creta fyr kakó ra, goj kãmĩ mũn kÿ.

¹⁴ Vãhã kóho jũ tóg canoa kato tẽ mũ sir, ti jiji hã vÿ: Nordeste, he mũ. Creta tán kãtĩ mũ.

¹⁵ Hã ra ëg tóg kóho jũ tag kato canoa vóg tÿ hë ri ke tũ nĩ, kÿ ëg tóg ti vóg tovãnh mũ sir. Kÿ kóho tóg canoa va tĩ mũ.

¹⁶ Kÿ ëg tóg goj vãso sĩ to hã mũ mũ, ti jÿjÿ hã vÿ: Cauda, he mũ. Hã ra ëg tóg canoa sĩ nÿgnÿn kãmũ ja nĩ, ti se kÿ. Cauda tá ëg tóg canoa mág kri ti fi han sór mũ, hã ra ëg tóg to jagãgtar mũ, kóho to.

¹⁷ Vãhã ag tóg ti kãtãnfyn mũ, canoa vóg tĩ ag. Kar ag tóg canoa mág tógfĩn mũ, ti tÿ vãm ke tũ nĩ jé. Hã ra ag tóg rÿnhrÿj kamëg mũ, rÿnhrÿj tÿ Sirte he

mũ ěn, ga tỹ Líbia fyr tá. Hã kỹ ag tóg kur kunũg mũ sir. Kur ěn vỹ canoa kri sag tĩ, kãka tỹ ti tĩn jé. Ěn kunũg ag tóg mũ sir.

¹⁸ Hã ra ěg tóg kóho jũ to jagãgtar' he mũ, kỹ ag tóg tỹ vaj kỹ canoa tỹ rĩg mũ ěn kuju vãm mũ sir, goj ki, ti kufy vẽn kãpãm ag tóg mũ sir.

¹⁹ Tỹ vaj ũn kỹ ěg tóg jagãgtar tãvĩ nỹtĩ, kỹ ěg tóg vãvãm kãn mũ sir, canoa kãki nỹtĩ ěn, ti tralha ti. Ěg kar tóg ag mré vãvãm mũ sir.

²⁰ Kurã tỹ hẽn ri ke ki ěg tóg rã vég tũ (pẽ) nĩ, krĩg ke gé. Kóho jũ ěn tóg ěg kato tẽ mũ. Kỹ tóg ěg mỹ ěg kãgter ha mẽ tĩ. “Ěg hỹn krenkren ke tũ nĩ ha,” he ěg tóg.

²¹ Hã ra ěg tóg jęg tũ (pẽ) ja nĩ, kurã tỹ hẽn ri ke ki. Kỹ Paulo tóg ag to tĩg kỹ: “ãjag tỹ inh vĩ kri finh ke vẽ vẽ,” he mũ. “Ěg tỹ Creta tá kãpa tũ nĩ ra ěg jagẽgtar tũ nĩnh ke vẽ vẽ, kỹ ãjag tỹ nén ũ kren tũ nĩnh ke vẽ vẽ,” he tóg.

²² “Hã ra ãjag fe ti tỹ rỹnh kemnĩ. Ěg kar vỹ krenkren mũ. Canoa hã vỹ tũ' henh mũ',” he tóg.

²³ “Kuty tag kã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mré vĩ mũ. Inh Senhor hã vẽ, ũ tỹ ti jẽnẽg mũ ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ,” he tóg.

²⁴ “Ti tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mỹ: “kamẽg tũg nĩ, Paulo',” he mũ. “Pã'i mág tỹ Imperador ve jé ã tóg ke mũ, kỹ Topẽ tóg ã mré mũ ag kar vin, ag tỹ ã mré krenkren jé,” he tóg inh mỹ,” he tóg, Paulo ti.

²⁵ “Kỹ ãjag fe ti tỹ há' hemnĩ. Topẽ vĩ kri sóg fig mũ. Ti tỹ inh mỹ tó mũ vỹ ge nĩnh mũ,” he tóg, Paulo ti.

²⁶ “Jó ěg tỹ canoa tỹ goj vãso to tĩn há tóg tĩ,” he tóg.

²⁷ Semana régre vẽ sir, ěg tỹ goj kafãn tũ mũ mũ kri, kóho tỹ ěg ran tĩ ki. Goj kafã tũ ěn jiji hã vỹ: Mediterrâneo, he mũ. Meio noite ki canoa vóg tĩ ag tóg: “ga hỹn kakó nĩ ha,” he mũ.

²⁸ Kỹ ag tóg goj kãmũn mũ sir. Kỹ tóg 36 (ke) metros he mũ. Kãnhmar ag tóg kãmũn mãn, kỹ tóg 27 (ke) metros he mũ sir.

²⁹ Kỹ ag tóg pãró kamẽg mũ, ěg tỹ ag mỹ kã ta kenh ha mẽ tĩn kỹ. Kỹ ag tóg canoa nér tá ti se jafã tỹ 4 (ke) vin mũ. Ferro ũ vẽ, ti se jafã ti. Ti tỹ rỹnhřj kãkã nỹ kỹ canoa tóg tá krỹg he mũ. Ti vin kỹ tóg ag tỹ kurã venh há tĩ, canoa vóg tĩ ag.

³⁰ Kỹ ag tóg canoa sĩ ěn térem mũ, goj ki. Canoa se jafã tỹ ag tóg kãki vin mũ, ag tỹ ón kỹ canoa krĩ tá vin jé. Hã ra ag tóg canoa mág ré kỹ ga ra mũ sór mũ.

³¹ Hã ra Paulo tóg vég mũ. Kỹ tóg capitão mỹ, soldado ag mỹ tóg: “ag tỹ pa kỹ ãjag vỹ krenkren ke tũ nĩ,” he mũ.

³² Kỹ soldado ag tóg vãfe kym mũ sir, ag tỹ vãfe tỹ canoa sĩ térem kỹ. Kỹ canoa sĩ ěn tóg kutẽ mũ sir.

³³ Tỹ vaj ken kỹ Paulo tóg vẽn kar jyvẽn mũ, ag jẽn jé. Kỹ tóg: “semana régre vẽ (mỹr), ãjag fe von kỹ,” he mũ. “Nén ũ kãmẽg tũ ãjag nỹtĩ (mỹr) ver,” he tóg.

³⁴ “Pão ko ra, ãjag tỹ tar há ki krenkren jé. ũ vỹ ter ke tũ nĩ, kỹ ũ vỹ kaghan ke tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti.

³⁵ Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg pão mág mũ sir. Vẽn kar rĩnve tóg Topẽ mré vĩ mũ, kỹ tóg kupãn kỹ ko mũ sir.

³⁶ Kỹ vẽn kar tóg fe tar nỹtĩ sir. Kỹ ag tóg ko mũ gé sir.

³⁷ 276 (ke) ěg nỹtĩ, canoa mág ěn kãki.

³⁸ Ěg tỹ ko kar kỹ ag tóg goj ki trigo kugjęg mũ, canoa tỹ kãnhvy' hen jé.

³⁹ Tỹ vaj kỹ ag tóg vég mũ sir, hã ra ag tóg goj vãso ěn ki kagtĩg nỹtĩ. Kỹ ag tóg tá rỹnhřj vég mũ sir, rĩnhřj ti. Tá kóho tóg há sĩ nĩ. Kỹ ag tóg tag ra canoa tĩn sór mũ.

⁴⁰ Kỹ ag tóg ferro ěn kykym mũ sir, goj kãki. Kỹ ag tóg canoa vóg jafã kygvãg mũ gé. Canoa krĩ tá ag tóg kur kujén mũ, kóho kato.

⁴¹ Hã kỹ ěg tóg rỹnhřj ěn to mũ mũ sir. Kỹ goj régre tóg jagnẽ ki jun nĩ. Kỹ canoa tóg rỹnhřj kãra rã mũ sir. Ti krĩ tóg rĩnhřj krēm rã mũ, kỹ tóg sir tar mũ sir. Kỹ ti nér tóg kam ke mũ sir, goj jũ kỹ. Kỹ tóg mráj mũ, canoa ti.

42 Kĩ soldado ag tóg vėnh sigse ag kãgtén sór mũ, ag mrogmro kĩ vėnh pigju tũ nĩn jé, ag krenkren tũ nĩn jé.

43 Hã ra capitão tóg Paulo kren han sór mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “ke tũg ra,” he mũ. “Ajag tỹ tũgnũm há nĩn kĩ goj kãra ge vén inhhã, ajag tỹ ga ra ge vén jé, tũgnũm kĩ,” he tóg.

44 “Ajag tỹ tũgnũm kórég kĩ kan kri nỹmnĩ, canoa mránhráj kri,” he tóg, capitão ti.

Kĩ ag tóg ge mũ sir. Hã kĩ ẽg kar tóg ga tá junjun mũ, krenkren kĩ.

28

Goj vãso tỹ Malta tá

1 Ẽg tỹ ga tá nỹtĩn kĩ ẽg tóg ga jiji mẽg mũ, hã vỹ: Malta, he mu.

2 Tá ke ag tóg ẽg jagãgtãn mũ. Kĩ ag tóg pĩn han mũ. Ẽg mĩ ag tóg: “kãge jẽg ra,” he mũ, ta kutẽ kĩ, kusa jagy tĩn kĩ. Kanhgág ri ke ag vẽ, tá ke ag.

3 Kĩ Paulo tóg pĩnh tĩ mũ, kĩ tóg pĩ ki nĩn mũ. Hã ra pỹn tóg pĩ kãkã nỹ ja nĩ. Rỹ mẽ kĩ tóg tim ke kĩ Paulo prãg mũ, ti nĩgẽ ki.

4 Kĩ tá ke ag tóg pỹn ẽn vėg mũ, ti tỹ ti nĩgẽ to sa kĩ. Kĩ ag tóg jagnẽ mĩ: “ũ tén tĩ hỹn vẽ,” he mũ. “Goj tán kren, hã ra tóg ã tỹ nén han jan kajãm mũ,” he ag tóg, Paulo to.

5 Hã ra Paulo tóg pỹn kãvén mũ, pĩ ki tóg tỹ vén mũ. Hã ra tóg kaga tũ nĩ, ti nĩgẽ ti, Topẽ tỹ ti tỹ há' hen kĩ.

6 Hã ra ag tóg ti tugnỹm mũ, ti kãnhpar ve jé, ke tũ nĩ kĩ ti ter kĩ kutẽ ve jé. Hã kĩ ag tóg ti vėg nỹtĩ, hora tỹ hẽn ri ke ki. Hã ra tóg ke tũ nĩ. Kĩ ag tóg ti to jykrén mãn mũ. “Topẽ tũ mỹ vó?” he ag tóg mũ, ón kĩ, Paulo to. Ag mỹ tóg e tĩ, hã kĩ ag tóg ti to: “topẽ hỹn,” he mũ.

7 Goj vãso tá ke ẽn ag kãfór vỹ tỹ Públio nĩ. Tá tóg ĩn nĩ, ã japỹ tá. Ẽg tỹ tón nỹtĩ tag tá tóg kakó nĩ, ti ĩn ti. Kĩ tóg ẽg mĩ: “kãge jẽg ra,” he mũ. Ti mré ẽg tóg kurã tãgtũ han mũ.

8 Hã ra Públio panh tóg kaga nỹ nĩ. Jãgfa kyvėnh han tóg, kĩ tóg to rỹg nỹ nĩ gé. Kĩ Paulo tóg ti venh rã mũ. Kĩ

tóg ti to Topẽ mré vĩ mũ. Ā nĩgẽ tỹ tóg ti mẽg mũ, kĩ tóg há' he mũ sir.

9 Ti han kĩ vėnh kagyga kar ag vỹ tá junjun mũ sir, goj vãso ẽn tá. Kĩ tóg ag tỹ há' he kãn mũ, Paulo ti.

10 Kĩ ag tóg ẽg ki rĩr há han mũ. Ẽg tỹ kar kĩ canoa ù kãra ge kĩ ag tóg ẽg mỹ ẽg tỹ nén ve sór mũ kar ẽn vin mũ.

Roma ra

11 Kysã tãgtũ tũg kĩ ẽg tóg canoa ù kãra ge mũ sir. Cidade tỹ Alexandre tá ke vė gé, canoa ẽn. Tá tóg kusa fĩn rã ja nĩ, Malta tá. Ti rá vỹ tỹ ti vėgni kãggrá nĩ, ti retrato ẽn ti. Ón kĩ Romano ag topẽ ù vẽ, ti vėgni kãggrá ti.

12 Tá pa kĩ ẽg tóg mũ kĩ cidade tỹ Siracusa tá krỹg mũ. Kĩ ẽg tóg tá kurã tãgtũ tũg mũ.

13 Tá pa kĩ ẽg tóg cidade tỹ Rėgio tá junjun mũ. Tỹ vaj kĩ kãka tóg ẽg vóg há han mũ. Hã kĩ ẽg tóg kurã rėgre tũg kĩ cidade tỹ Pozuoli tá junjun mũ sir.

14 Tá ẽg tóg Jesus mré ke ag vėg mũ, kĩ ag tóg ẽg mỹ: “ẽg mré semana tũg nĩ ver,” he mũ. Kar kĩ ẽg tóg cidade tỹ Roma ra mũ mũ sir.

15 Roma tá ke ag tóg ẽg kãmũ mẽ ja nĩ, Jesus mré ke ag. Kĩ ag tóg ẽg venh kãmũ mũ. Cidade tỹ Ápio jamã he mũ ẽn tá ag tóg ẽg kato tẽgtẽ mũ, ẽmã tỹ Venda Tãgtũ he mũ ẽn tá ke gé. Paulo tỹ ag ve kĩ ti fe tóg mrin ke mũ. Kĩ tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ. Ti krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir.

16 Ẽg tỹ cidade mág tỹ Roma tá junjun kĩ Paulo tóg vyr mỹ nĩ nĩ, vėse ù ag mré tóg nĩ tũ nĩ. Soldado pir hã tóg ti ki rĩr mũ. Capitão tóg ti mỹ tag to: “hej,” he ja nĩ.

Roma tá

17 Kurã tãgtũ tũg kĩ Paulo tóg Israel kãfór ag jé prěr mũ. Ag vėnh mãn kĩ tóg ag mỹ: “inh kãhkã',” he mũ. “Se kĩ inh jẽ, Jerusalém tá, kĩ ag tóg tá fóg tỹ Romano ag mỹ inh fẽg, isỹ nén ù han tũ hã ra, isỹ ẽg jykre mranh tũ hã ra, isỹ ẽg jóg'jóg tỹ ẽg mỹ vėnh jykre nĩm ja ẽn mranh tũ hã ra,” he tóg.

18 “Fóg tỹ Romano ag tóg inh kavān sór mũ vễ, ag tỹ inh ki jēmễ kar kỹ. Isỹ nén han ja tũ to sóg ter ke tũ nĩ vễ.

19 Hã ra Israel ag tóg inh kato vĩ, hã kỹ sóg sir pã'i mág tỹ Imperador ve sór mũ, ag tỹ isén tũ nĩ jé. Hã ra sóg ẽg povo kavénh sór tũ nĩ, Imperador jo,” he tóg.

20 “Hã kỹ sóg ăjag jé prěr mũ, sỹ ăjag ki jēmễ jé. Ẽg povo tỹ Israel kar vĩ Cristo ve sór mũ. Sỹ Cristo tó hã to sóg se kỹ jẽ nĩ,” he tóg, Paulo ti.

21 Kỹ ag tóg ti mỹ: “ũ tóg ẽg mỹ ă to vễnh rán han ja tũ nĩ, Judéia tá,” he mũ ti mỹ, pã'i ag. “Kỹ ẽg kanhkã ù tóg ẽg ki jun ja tũ nĩ jé, ti tỹ ẽg mỹ ă tỹ nén ù kórég han mũ ẽn tó jé,” he ag tóg.

22 “Hã ra tóg ẽg tỹ ă ki jēmễnh há tĩ, ă tỹ nén to jykrén mũ ti. Vễnh jykre tăg tag kato ag tóg vĩ tĩ, vễnh kar ag, hã kỹ tóg ẽg tỹ ă ki jēmễnh há tĩ,” he ag tóg ti mỹ, Israel mág ag.

23 Kỹ ag tóg ti mỹ kură nĩm mũ. Kỹ ùn e ag tóg vễnh măn mũ sir, ti tỹ ãn krêm nĩ ẽn tá. Ag mỹ tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ kămén mũ. Jesus kămén tóg mũ, ag tỹ hên ri ke mũn ti ki ge jé. Moisés tỹ ag mỹ vễnh jykre nĩm ja ẽn tó tóg mũ sir ag mỹ, văsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ ke gé. Vễnh rá ẽn ki tóg ag mỹ Jesus ti ven mũ sir. Kusã ki ag tóg kãmũ ja nĩ, tỹ vēmén nỹtĩ ki ag tóg kutyg mũ.

24 Kỹ tóg ù ag mỹ ki hã tó ti, Paulo tỹ ag mỹ nén tó mũ ti, kỹ ag tóg kri fig mũ. Hã ra tóg ù ag mỹ há tũ nĩ.

25 Hã kỹ ag tóg vễnh kăpugpóv kỹ nỹtĩ. Kỹ ag tóg mũ mũ, Paulo tỹ ag mỹ tag tó kar kỹ, ha mẽ. Ag mỹ tóg: “Topẽ kuprĩg tóg tó há han ja nĩ, ti tỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ Isaiás mỹ: ag mỹ tag tó, hen kỹ,” he tóg.

26 “Ẽg jóg'jóg ag mỹ tóg tag tó ja nĩ, hã mẽ: “povo tag mỹ tag tó, hã mẽ: mẽ jé ăjag tóg ke mũ, ón kỹ, hã ra ăjag tóg to jykrén ke tũ nĩnh mũ, hemnĩ,” he tóg.

27 “Kỹ ag tóg ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. Povo tag ag vĩ krĩ tũ nỹtĩ, nĩgrẽg kutu ag tóg nỹtĩ gé, kanẽ kyvó ag tóg nỹtĩ gé, ag tỹ nén ù ve sór tũ nỹtĩn kỹ, ag tỹ

jēmễ sór tũ nỹtĩn kỹ, ag tỹ to jykrén sór tũ nỹtĩn kỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nỹtĩ gé, kỹ sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Isaiás ti,” he tóg mũ, Paulo ti, Israel ag mỹ.

28 “Hã kỹ sóg, ăjag mỹ tó mũ,” he tóg, Paulo ti. “Ăjag tỹ mẽ jăvănnh nỹtĩn kỹ fóg ag vĩ mẽnh mũ, kanhgág ag ke gé, Topẽ tỹ ag krenkren han sór mũ ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: hej, henh mũ,” he tóg, Paulo ti, Israel ag mỹ.

29 Paulo tỹ tag tó kar kỹ Israel ag tóg mũ mũ sir, jagnẽ vĩ kafăn kỹ.

30 Paulo vĩ prỹg rėgre tũg mũ, ă ãn krêm nĩn kỹ. Alugar hen kỹ tóg jẽ nĩ, ãn ẽn ti, kỹ tóg kajãm mũ, Paulo ti, ă jănkamy tỹ. Kỹ tóg ù tỹ ti mré vĩ sór mũ mỹ: “kărã ra,” he ti.

31 Vễnh kar mỹ tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ kămén mũ sir, fe tar han kỹ. Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo kămén tóg mũ sir. Ẽ tóg ti mỹ: “vĩ tũg ra,” he tũ nĩ, ti se kỹ nĩ hã ra.

PAULO TÛ CARTA HAN: ROMA TÁ KE AG MÛ CARTA

1 Paulo tÛ rá vë. Isÿ cidade tÛ Roma tá ke ag mÛ rán ken há vë.

TÛ sóg Jesus Cristo camarada nÿ, ký tóg inh fëg, isÿ tÛ apóstolo nÿ jé. Há jé tóg inh jé prër. Ký tóg inh kuprëg gé, isÿ vënh kar mÛ vënh ví sér kãmén jé, Topë tÛ ëg mÛ vënh ví jënë ja ën ti.

2 Topë vÿ vãsÿ ã ví tó tÛ ag mÛ: “ha inh kósin kãmé tó,” he ja nÿgtÿ, ký ag tóg ti kãmé rán ja nÿgtÿ gé, ag tÛ Topë ví rán ký.

3 Topë kósin ën tó ja ag tóg nÿgtÿ, ëg Senhor tÛ Jesus Cristo ti. TÛ tóg vãsÿ pã'i mág tÛ Davi kósin nÿ, Jesus ti. Ti jóg'jóg ve há vë, Davi ti.

4 Ti tÛ tÛ Davi kósin nÿn ký tóg tÛ ëprã ke nÿ, Davi ri ke, há ra tóg tÛ Topë kósin nÿ gé, há ký tóg ã ter kar ký rÿr mãn ja nÿ. Topë tÛ ti rÿn mãn to ëg tóg ti tÛ tÛ Topë kósin nÿn ki kanhró nÿtÿ. Topë vÿ ti tÛ ùn mág han mÛ gé sir, ëg Senhor tÛ Jesus tÛ.

5 Topë há ne isar han', Jesus tigrÿn. Ti há ne inh fëg', isÿ tÛ apóstolo nÿn jé, isÿ fóg ag kar mÛ ti kãmén jé, kanhgág ag mÛ ke gé, ag tÛ ti ki ge jé, ti ví kri fi jé, ti ví kri nÿm jé, ti jiji më ký.

6 Û tÛ inh ví mëg mÛ vÿ tÛ ãjag nÿtÿ gé.

Topë vÿ ãjag kuprëg, há ký ãjag vÿ tÛ Jesus Cristo tÛ nÿtÿ.

7 Ký sóg ãjag mÛ vënhrá jënëg mÛ, Topë tÛ ãjag to há nÿn ký. Cidade tÛ Roma tá ãjag tóg nÿtÿ. Topë ne ãjag kuprëg', há ký ãjag vÿ tÛ ti tÛ nÿtÿ. Há ký sóg ëg jóg tÛ Topë mÛ: “ag tar han nÿ, ag mÛ vënh jykre kusa nÿm nÿ,” he tÿ, Topë mÛ, ëg Senhor tÛ Jesus Cristo mÛ ke gé.

Paulo tÛ Roma tá ke ag ve sór

8 Ha më, vënh kar vÿ ãjag tÛ ti ki ge ký nÿtÿ tag më huri, ký sóg ãjag to Topë mÛ ví há han tÿ, Jesus Cristo tigrÿn. Ti há mré sóg vëmén tÿ.

9 Ti há mÛ sóg rãnhraj tÿ, to krónh ke vãnh sóg nÿgtÿ, há ký sóg ti kósin to vëme sér ën tó tÿ. Ti há mré sóg ãjag jagfy ví tÿ gé, ký tóg ki kanhró nÿ. Kurã kar ki sóg ãjag kãmén tÿgtÿ, ti mÛ.

10 Isÿ ti mré vëmén ký sóg ãjag tó tÿ. Ti mÛ sóg sÿ kejën ãjag ve sór mÛ tó tÿ. Ti tÛ kejën sÿ ãjag venh ke to há nÿn ký tóg inh mÛ: hej, henh ke mÛ.

11 ãjag ve sór tãví inh nÿgtÿ, sÿ ãjag mÛ Topë kuprÿg tÛ inh kanhrãn ja ën kãmén jé, ãjag tÛ inh ví jëmén ký tar nÿtÿ jé.

12 Ký ëg tóg jagnë tar han ke mÛ sir, ëg tÛ jagnë jykre ven ký, ãjag tÛ isÿ Jesus ki rá ký nÿ ven ký, isÿ ãjag tÛ ti ki ge ký nÿtÿ ven ký ke gé.

13 Inh kanhkã', inh mÛ tóg ãjag tÛ tag ki kanhró nÿtÿnh há tÿ, ha më: ãjag venh tÿg ke to inh jykrén tÛ hën ri ke han huri, há ra tóg inh mÛ ki króm ja tÛ nÿ ver. Isÿ ãjag mÛ Topë ví kãmén sór vë, Roma ki ke ù ag mÛ ke gé, ag kãmÿ ù tÛ Topë ki ge jé. Fóg kar mÛ sóg ke tÿ, ký tóg inh mÛ sér tÿnh mÛ, sÿ Roma tá tónh ke mÛn ký ke gé.

14 Fóg tÛ Grego ag mÛ sóg Topë ví tó tÿ, fóg kar ag mÛ ke gé, kanhgág ag mÛ ke gé, ù tÛ nén ù ki kanhró ag mÛ, ù tÛ nén ù ki kagtÿg ag mÛ ke gé. Topë vÿ inh mÛ: “ha ag mÛ tó,” he ja nÿgtÿ.

15 Há ký sóg Roma tá ti tó sór mÛ gé, Topë ví sér ën ti.

Topë jykre tar

16 Inh pí(jé) Topë ví sér tag to mÛ'ãg sór mÛ'. Topë há ne tag to ëg kren han tÿ', ëg tÛ kri fin ký. Topë jykre tar há vë. Judeu ag kren han sór tóg mÛ, kar ký fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé.

17 Tag há ki ëg tóg Topë jykre ki kanhró nÿtÿnh mÛ, Topë ví sér há ki. Ëg tÛ ti ki rá há ký ëg tóg ti mÛ kuryj nÿtÿ. Há ký tag tóg rán ký nÿ, ha më: “ëg tÛ Topë ki rá há tugnÿn ëg tóg ti mÛ kuryj nÿtÿnh ke mÛ, ký ëg rÿnrÿr mãn ke mÛ,” he ja tóg nÿ, Topë ví rán ki.

Ëprã ke ag jykre pãno

18 Há ra Topë tóg jÛ nÿ gé, kanhkã tá. Û tÛ ti ki ëkrég tÛ ag to tóg jÛ mÛ. Topë vÿ ag mÛ tÛ nén ù tÛ nÿ, há ký ag tóg

věnh jykre kuryj han sór tũ nĩgtĩ. Věnh vĩ há tỹ ag tóg tũg' he sór tĩ gé, věnh jykre kórég han sór kỹ.

¹⁹ Topě jykre há nỹtĩn hã ki kanhró ag tóg nỹtĩ vě, ag tỹ ki kanhrãn sór kỹ. Topě vỹ ěg kar mỹ tag ven tĩ.

²⁰ Ěg pi(jé) Topě vég tĩ'. Hã ra tóg nén ũ kar han, ěg tỹ nén vég mũ kar. Ěn vigve kỹ ěg tóg ti jykre mág nĩ ěn ki kanhró nĩ sir. “Ů tỹ tag han mũ vỹ tỹ ũn mág nĩ,” he jé ěg tóg ke mũ. “Ěn jykre vỹ tar nĩ, ěn hỹn tóg tũ' henh ke tũ nĩ,” he jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ Topě tỹ nén han ja vigve kỹ. Hã ra ag tóg ki kanhrãn jãvãnh nỹtĩ, hã kỹ Topě tóg ag to jũnh ke mũ, hã ra ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ.

²¹ Ti tỹ tỹ Topě nĩn ki kanhró ag tóg nỹtĩ vě, hã ra ag tóg ti to: “Topě vě,” he tũ nĩgtĩ. Ti tỹ tỹ ũn mág nĩ tag tó sór tũ ag tóg nĩgtĩ. Ti mỹ ag: “inh mỹ tóg há tĩ,” he ja tũ nĩgtĩ gé, ti tỹ ag ki rĩr há han mũ ra. Hã kỹ ag tóg ag tỹ krĩ há ra ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag krĩ há tóg tũ' he ja nĩgtĩ sir. Nén ũ há to jykrén mũ ki kagtĩg ag nỹtĩ ha.

²² “Ki kanhró mág inh nĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg krĩ věnhmỹ nỹtĩ ha.

²³ Kỹ ag tóg Topě pě tag jěgja kã, ũn ter vãnh tag jěgja kã ag tóg sir ěprã ke kãggrã fěg mũ sir, ěprã ke ag kãgter tĩn ra. Sěsĩ kãggrã vin ag ke gé, bicho tỹ fa tỹ 4 ag kãggrã ke gé, pỹn kãggrã ke gé. Tag vỹ ag mỹ tỹ topě nỹtĩ sir.

²⁴ Hã kỹ Topě tóg ag tovãnh mũ sir. Ag tỹ ějag tỹ nén to én mũ ěn han sór nỹtĩn kỹ tóg ag tovãnh mũ, ag tỹ han jé. Jagně kavěnh ag tóg mũ sir.

²⁵ Topě vĩ há kri fi vãnh ra ag tóg věnh ó hã kri nĩm tĩ. Ag tỹ ũ tỹ nén ũ kar han ja ěn to: “Topě vě,” henh ke vě vě, hã ra ag tóg ti tỹ nén han ja to: “Topě vě,” he sór mũ, ón kỹ. Ů tỹ nén ũ kar han mũ hã ne ã pir mỹ tỹ ũn mág nĩ', ti hã mỹ ěg tóg vĩ há han ke mũ'. To krónh ke vãnh ěg nỹtĩ. Amém.

²⁶ Ag tỹ Topě tỹ nén han ja to: “Topě vě,” hen kỹ Topě tóg ag togvãnh gé, ag tỹ ějag tỹ nén to én mũ ěn han jé, ěg kavěnh tĩ ěn ti. Ag prũ fag tỹ ag

mré nỹ tũg kỹ fag tóg jag(ně) hã mré ti věnhmỹ han mũ sir, mỹr, ha mẽ.

²⁷ Kỹ fag mén ag tóg ějag prũ fag mré nỹ tovãnh kỹ jagně to én mũ gé sir. Jagně to én kỹ ag tóg jagně mré nỹ kỹ ti kórég han mũ gé sir, jagně kavěnh kỹ. Hã kỹ ag tóg ag tỹ Topě tovãnh to jagãgtar nỹtĩnh mũ. Ti tỹ ag vóg kónãh hã vě.

²⁸ Ve ra ha. Topě ki ěkrén jãvãnh ag tóg nỹtĩ, ti to é he kỹ. Hã kỹ Topě tóg ag togvãnh ja nĩgtĩ gé sir, věnh kato, ag tỹ věnh jykre pãno han sór kỹ. “Ha han, ge kỹ sir,” he ja tóg nĩgtĩ.

²⁹ Věnh jykre pãno tỹ ag fór nỹtĩ ha, ti kórég tãvĩ tỹ. Nén kar to én (ka)mě ag nỹtĩ. Věnh jykre kuryj han vãnh ag nỹtĩ. Jagně tũ to én (ka)mě ag nỹtĩ. Jagně kãgtén ag tóg tĩ gé. Jagně vĩ kafãh ag tóg tĩ gé. Jagně mỹ un'ón ag tóg tĩ gé. Jagně krĩn kónãh ag tóg tĩ gé. Jagně to vĩ kónãh ag tóg tĩ gé.

³⁰ Jagně to un'ón ag tóg tĩ gé. Topě kato tě mág ag tóg nỹtĩ. Jagně vóg kónãh ag tóg tĩ. “Ag kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, kỹ ag tóg vēso nén ũ há tó tĩ, ón kỹ. “Inh hỹn věnh jykre pãno tỹ ne han mũ, ũri?” he ag tóg tĩ, kurã kar ki. ějag mỹnh fag vĩ han vãnh ag tóg nỹtĩ gé, ějag panh ag vĩ ti.

³¹ Krĩ tũ ag nỹtĩ. Ón kỹ ag tóg jagně mré nén kar to jykrén tĩ, ějag tỹ ki króm ke tũ (hã) ra. Jagně mré há nỹtĩ ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ ag tóg jagně jagãgtãh ki kagtĩg nỹtĩ gé.

³² Topě vỹ ũ tỹ tag han mũ to: “kãgter jé ag tóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. Ag tỹ tag ki kanhró nỹtĩ ra ag tóg han mũ sir, kỹ ag tóg ũ tỹ tag han mũ to há nỹtĩ gé, mỹr, ha mẽ.

2

Topě tỹ věnh jykre pãno to jũ

¹ Fóg mré kanhgág ag vỹ věnh jykre kórég tag hyn han kãn tĩ, kỹ ag tóg Judeu ag mỹ kórég nỹtĩ. Hã ra Judeu ag vỹ ti kórég han tĩ gé, ag tỹ ón kỹ ag to vĩ mũ ra. “Kórég ag nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg fóg jykre kórég ěn han tĩ gé, kanhgág jykre kórég ti ke gé. Hã kỹ

ag tóg ājag jykre tugnīn ti kórég venh ke mū gé.

² Topē vỹ ũ tỹ tag han mū vóg kónān ke mū, ti jykre kuryj nīn kỹ, Topē ti. Ti tỹ ke há vē.

³ Ūn jykre kórég ag tóg ag mỹ kórég nỹtī, Judeu ag mỹ, hā ra ag tóg hā han tī gé. Kỹ ag hỹn hē ri kenh mū, Topē tỹ ag vóg kónān tū nī jé? Ag vóg kónān jé tóg ke mū, ha vemnī.

⁴ Ver tóg ěg to há nī, ver tóg ěg to fen nīnh mū, ver tóg jū vānh nī, Topē ti. Ti tỹ ěg tỹ ěg jykre kórég tovānh ve sór vē, hā kỹ tóg ver ěg to há tāvī nī. Hā ra tóg ag mỹ tỹ nén ũ tū nī ve nī, Topē tỹ ěg to fen nīnh ke mū ti.

⁵ Kutu ag nỹtī, vēnh jykre pāno tovānh jāvānh ag nỹtī, hā kỹ Topē tỹ ag to jū tóg komēr hā mág rā nī. Kejēn tóg Topē tỹ vēnh kar jykre venh ke kurā pétēm ke mū sir. Kỹ ag tóg venh ke mū, Topē tỹ ag vóg kónān ke ti, kỹ vēnh kar vỹ ti jykre kuryj venh ke mū, ti tỹ ěg mỹ ki hā tó mū ti.

⁶ Ti hā ne ěg mỹ nīm ke mū', ěg tỹ nén hyn han ja ěn kaja ti.

⁷ ěn kā tóg ěg mỹ ěg rīr krỹg ja tū ven ke mū, ũn jykre kuryj ag mỹ. ěg tỹ ti jykre há to tar nỹtīn kỹ tóg ěg mỹ ěg rīr krỹg ja tū ven ke mū, ěg tỹ tá tỹ ũn mág nỹtī sór kỹ, ěg tỹ Topē hā tỹ ěg mỹ vī há han ke ve sór kỹ, ěg tỹ ěg rīr krỹg ja tū ve sór kỹ. Kỹ tóg ěg mỹ ven ke mū.

⁸ Hā ra tóg ũ vóg kónān ke mū gé. Ū tóg ājag tỹ nén han sór mū ěn hā han tī. Vēnh vī há kri fi vānh ag nỹtī, ag tỹ vēnh jykre pāno hyn han sór kỹ. Hā kỹ tóg ag vóg kónān ke mū.

⁹ Ū tỹ vēnh jykre pāno han mū kar vỹ kanē junjur ke mū, jagtar jagy hyn han kỹ. Ag tỹ tỹ Judeu nỹtī ra ag tóg jagāgtar ke mū, kar kỹ fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé.

¹⁰ Ū tỹ vēnh jykre kuryj han mū tỹ tóg ũn mág hyn han ke mū hā ra, to tóg vī há han ke mū, ěg mỹ tóg vēnh jykre kusa nīm ke mū, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtī ra, kar kỹ fóg ag mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé.

¹¹ Ha vé, Topē mỹ ti tỹ nén ũ tū nī,

Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Ti mỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtī.

¹² Ū ag tóg Topē vī mē ja tū nỹtī. Kỹ ag tóg ti kórég kar hyn han mū sir. Kỹ ag tóg nūgme ki vár ke mū sir, inferno ki, ag jykre kórég to. Ag jāvo Judeu ag vỹ Topē vī mē ja nỹtī. Hā ra ag tóg ti kórég han tī gé. Kỹ Topē tóg ag vóg kónān ke mū gé sir. “Isỹ ājag mỹ nén tó ja ěn han ja tū ājag nỹtī,” he jé tóg ke mū.

¹³ Ha vé, ěg tỹ Topē vī mēg mū ra han tū nīn kỹ ěg Topē mỹ há tū nỹtī. ěg tỹ ti vī ki króm kỹ ěg tóg ti mỹ kuryj nỹtī.

¹⁴ Fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topē vī mē ja tū nī ver, ũ tỹ Judeu jykre han tū kar ag. Ge ra vēnh jykre há tóg ag mỹ sér tī, ag tỹ Topē vī mē ja tū (hā) ra. Kỹ ag tỹ vēnh jykre há han sór mū tag vỹ ag mỹ ag tỹ ki króm han jafā nī.

¹⁵ Topē tỹ nén tó ja ěn vỹ ag kākā nī, hā kỹ ag tóg han sór mū, ag tỹ mē ja tū ra. Hā kỹ tóg ag mỹ sér tī, ag tỹ nén ũ há han kỹ. Jāvo tóg ag mỹ e tī, ag tỹ ti kórég han kỹ. Ag tỹ Topē vī mē ja tū ra ag tóg vēnh jykre há ki kanhró nỹtī.

¹⁶ Kejēn Topē tóg Jesus Cristo mỹ: “ag jykre ve kān nī,” henh ke mū, ti kurā ěn kā. Kỹ vēnh kar jykre vỹ vēnh ven ke mū, ag jykre kórég mré hā, ag tỹ vēnh kar vatānh tá nén han ja ti. Tag hā tó sóg tī, sỹ vēnh kar mỹ ti vī sér kāmén kỹ.

Judeu ag tỹ Topē vī mranh ja

¹⁷ Ha vé, Judeu ag mỹ tóg sér tī, ag tỹ tỹ Judeu nỹtīn kỹ. “Topē ne ěg jyvēn ja nỹtī', kỹ ěg nūgme ki vár ke tū nī,” he ag tóg tī. “Topē to ěg há nỹtī,” he ag tóg tī gé.

¹⁸ Ti tỹ ěg ki nén ve sór mū ki kanhró ag tóg nỹtī. Ti vī ki tóg rán kỹ nī, hā kỹ ag tóg ěn ve kỹ vēnh jykre kuryj ki kanhró nỹtī.

¹⁹ “Ki kanhró ěg nỹtī,” he ag tóg tī, hā kỹ ag tóg ũ tỹ ki kagtīg ag mỹ tó tī, Judeu ag, ag tỹ ag mỹ ũn kyvó ag ri ke nỹtīn kỹ. Kutu mī ag tóg mūgtī, kỹ ag tóg ag mỹ jēngrē han sór tī, ag mỹ Topē vī tó kỹ.

20 Û tỹ ki kagtĩg ag kanhrãn ag tóg tĩ, gĩr ag ke gé. “Topẽ vĩ vỹ há nĩ, vènh jykre há vè, ki hã tóg tó tĩ, hã to ãg Topẽ ki kanhrãn tĩ,” he ag tóg tĩ.

21 Ón kỹ ag tóg ù ag kanhrãn tĩ, ãjag tỹ ki kagtĩg nỹtĩ (hã) ra. Û mỹ ag tóg: “nén ù péju(g) tũg nĩ,” he tĩ. Hã ra ag tóg ù tũ péju(g) tĩ.

22 Ón kỹ ag tóg: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he tĩ. Hã ra ag tóg fag mré nỹgnỹ tĩ. Ón kỹ ag tóg vènh kãggrá tỹ topé to: “Topẽ pijé,” he tĩ. Hã ra ag tóg vènh kãggrá ag jo ãn krêm ag tũ péju(g) tĩ.

23 “Topẽ vỹ ãg jyvèn ja nĩgtĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ti vỹ mranh tĩ. Topẽ kavènh ag tóg tĩ.

24 Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Judeu ag to, Topẽ vỹ rán ki, ha mē: “ãjag jykre kórég ve kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topẽ jykre to: kórég ti hỹn nĩ,” he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Judeu ag to, Topẽ vỹ rán ki.

25 Há ti nĩ, ãg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ti, ãg tỹ Topẽ vỹ ki króm kỹ. ãg tỹ hã ra ti vỹ mranh kỹ tóg ãg mỹ nén ù há han ke tũ nĩ, ãg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra. Fóg ri ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ, kanhgág ri ke, ãg tỹ ti vỹ mranh kỹ.

26 Kejèn fóg ù tóg sir Topẽ vỹ ki króm mũ sir, kanhgág ù hèn ri ke mũn. Kỹ tóg Topẽ mỹ tỹ Judeu ri ke nĩ sir, ti tỹ Topẽ vỹ ki króm to.

27 Hã kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Judeu ag jykre kórég tónh ke mũ, ha vemnĩ, ag tỹ Topẽ vỹ ki króm kỹ. Topẽ vỹ mranh ag tóg tĩ, ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra, ag tỹ Topẽ vỹ rá vég nỹtĩ ra. Hã tó jé ag tóg ke mũ, fóg ag, kanhgág ag ke gé.

28-29 Ón kỹ ag tóg tỹ Judeu nỹtĩ, ag pi(jé) tỹ Topẽ tũ pẽ nỹtĩ'. Ón kỹ ag gré junun fár vỹ kym kỹ nĩ, Topẽ tỹ ag mỹ: “kym ra,” he ja nĩn kỹ. Kỹ ag tóg tag tugnĩn jagnē mỹ: “Topẽ tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ,” he tĩ. Hã ra ag pi(jé) tag tugrĩn tỹ Topẽ tũ nỹtĩ'. Topẽ tũ ag vỹ ãjag fe tỹ ti ki rã tĩ, kỹ ag jykre hã ne kym kỹ nĩ ri ke nĩ'. Ag tỹ vènh jykre kórég tovãnh to ken hã vè. Topẽ kuprĩg ne ãg jykre

há han tĩ', kỹ Topẽ tóg ãg mỹ vỹ há han tĩ gé sir, ãg jykre há nỹtĩn kỹ. Ti pi(jé) ãprã ke ri ke ón kỹ vỹ há han tĩ', ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ. ãg hã vỹ tỹ Topẽ tũ pẽ nỹtĩ'.

3

1 Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kỹn mỹ há tũ nĩ, ãg tỹ tỹ Judeu ag krē nỹtĩn kỹ?” he sór mũ. “ãg gré junun fár kym kỹ nĩn kỹn mỹ tỹ nén ù tũ nĩ?” he sór ag hỹn mũ.

2 Vó, há tãvĩ ti nĩ gé. ãg hã mỹ tóg ã vỹ ti tó ja nĩgtĩ, Topẽ ti, ãg tỹ tỹ Judeu krē nỹtĩn kỹ.

3 ãg kãmĩ ù tóg ti vỹ kri fig tũ nĩgtĩ. Hã ra Topẽ pi(jé) ag tugrĩn ã tỹ nén tó ja ãn han ke tũ nĩ', ag tỹ ti vỹ ki króm tũ ra tóg ã vỹ ki króm tĩ, Topẽ ti, ag jãvo.

4 Ti tỹ ãg mỹ tó ja ãn han ti tĩ, ón vãnh ti nĩgtĩ. ãprã ke ag ne un'ón tĩ', hã ra tóg ón ke tũ pẽ nĩ, Topẽ ti. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vỹ rán ki, hã vỹ: “vènh kar vỹ venh ke mũ, ã tỹ ã vỹ han tĩ ti,” he mũ. “Û tỹ ã jykre tugnỹm kỹ tóg venh ke mũ sir, ã tỹ ki hã tó tĩ ti,” he ja tóg nĩ, Topẽ to, Topẽ vỹ rán kỹ nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

5 Kỹ Judeu ag hỹn ón kỹ inh mỹ: “kỹn hỹn há nĩ, ãg jykre pãno ti,” he sór mũ. “Vènh kar vỹ ãg jykre pãno ve kỹ Topẽ jykre kuryj nĩ ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ãg jãvo vènh jykre pãno to há tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ãg jykre pãno tag vỹ tỹ nén ù há nĩ. Hã ra tóg to ãg vóg kónãn sór mũ, ãg jykre pãno to, ti tỹ tỹ nén ù há nĩ ra. Tag tugnĩn tóg jykre pãno nĩ ve nĩ, Topẽ ti,” he sór ag hỹn mũ, Judeu ù ag. ãprã ke ag vỹ ón kỹ vỹ tỹ ge han tĩ.

6 Hã ra tóg há tũ nĩ, ag vỹ tag ti. Topẽ jykre hã ne kuryj nĩ'. Ti jykre há nĩn kỹ tóg ãprã ke jykre to: “há tũ ti nĩ,” hèn ke mũ. Jykre kuryj ti nĩ inhhã.

7 Hã ra Judeu ù ag tóg ón kỹ: “vènhmỹ ãg ki króm kỹ nỹtĩ vè,” he tĩ gé. “ãg ón tugrĩn Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ tag vỹ vènh ven mũ, ti ón vãnh vỹ vènh ven mũ ãg jãvo. Há ti nĩ, tag ti. Hã kỹ ti tỹ ãg ón mũ tag to: “inh vỹ mranh ja ãjag tóg nĩgtĩ,” hèn kỹ tóg vènhmỹn kỹ tó mũ, Topẽ ti,” he ag tóg tĩ, ón kỹ.

8 “Ti kórég han jé ãg tóg ke mũ, Topẽ tỹ ãg jykre kórég tỹ nén ù há han jé,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Kỹ ag tóg iso ón kỹ: “tag tó ti tĩ, Paulo ti,” he tĩ gé. Û tỹ tag tó mũ ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topẽ ti, ag ón mũ tag to, ti jykre kuryj nĩn kỹ, ha vemñĩ.

Ëg kar tỹ Topẽ vĩ mranh kãn

9 Kỹ isỹ Judeu ag to ne tó nẽ? Ëg mỹ fóg ag kãfór nỹtĩ, ãg tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ? Vó, ag kãfór tũ ãg nỹtĩ. Topẽ vĩ mranh kãn ãg mỹr, Judeu, fóg, kanhgág, ãg kar mỹr. Tag tó inh huri. Hã ra tóg ge nĩ.

10 Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ: “ũn jykre kuryj vỹ tũ tĩ, ùn jykre kuryj venh ke tũ pẽ ãg nĩgtĩ.

11 Vẽnh jykre há han ki kagtĩg kar ãg nỹtĩ, ù tỹ Topẽ jykre han sór mũ vỹ tũ tĩ.

12 Ëg kar vỹ Topẽ japry, Topẽ jamĩn tovãnh kãn kỹ nỹtĩ. Jykre kórég kar ãg nỹtĩ. Vẽnh jykre kuryj han vãnh ãg nỹtĩ. Ûn jykre há venh ke tũ pẽ ãg nĩ.

13 Un'ón (ka)mẽ kar ãg nỹtĩ, jagnẽ to. Ëg tỹ vẽser to nón kỹ vẽser ger tóg kãkutẽ tĩ. Ëg ón vỹ vẽser ger tag ri ke nĩ. Jagnẽ mỹ ãg tóg un'ón tĩ gé. Ëg vỹ jũ tỹ ãg tóg jagnẽ kãgtén ri ke han tĩ gé, kỹ tóg pỹn veneno ri ke nĩ, ãg vỹ jũ tĩ.

14 Vẽnh vỹ jũ tỹ ãg fór nỹtĩ, kỹ ãg tóg vẽnũ kar mỹ vỹ kónãn tĩ.

15 Jagnẽ kãgtén (ka)mẽ ãg nỹtĩ, tag hã tóg ãg mỹ sér tĩ.

16 Ëg tỹ hẽn mũ mũ kỹ ãg tóg nén ù kar kókég tĩ, hã kỹ ãg mré ke fag vỹ jagtar nỹtĩ, ãg to.

17 Ëg pi(jé) vẽnũ jykre kusa ve sór tĩ'.

18 Topẽ kamẽg sór vãnh ãg nỹtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

19 Hã ra ãg kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ, ha mẽ. Ëg hã mỹ ti rán kỹ nĩ, Topẽ vỹ ti, ãg tỹ ki króm jé. Hã ra ãg tóg mranh kãn. Kỹ Topẽ tỹ ãg mỹ: “tĩ kórég han ã,” he mũ ra tóg ãg tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ãg kar ti. Hã jé tóg ãg mỹ ã vỹ jẽnẽ ja nĩgtĩ, ãg tỹ to ãg kórég nĩ tag ki kanhrãn jé.

20 Topẽ vỹ ki króm kãn ja tũ ãg tóg nỹtĩ, hã kỹ ãg kuryj tũ nỹtĩ, Topẽ mỹ. Hã kỹ ãg tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn ja ãn mẽg mũ ra ãg tóg Topẽ vỹ mranh ki kanhrãn mũ, ti tỹ ãg mỹ: “tag han tũg ra,” hen kỹ. Ge ta ãg tóg mranh tĩ.

Topẽ tỹ ãg kren han sór

21-22 Vãhã Topẽ jykre kuryj tóg vẽnũ ven ja nĩgtĩ. Ti hã ne ãg mỹ vẽnũ pãte fón mũ sir', inhhã', ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn ja ãn mranh ja (hã) ra. Ti jykre kuryj hã vẽ. Vãsỹ tóg tó ja nĩ, Topẽ ti, ti tỹ tag han ke ti. ã jykre si ki tóg tó ja nĩ, kỹ ti vỹ tó tĩ ag, profeta ãn ag tóg tó ja nĩgtĩ gé, ti jykre tãg ke ti. Û tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar mỹ tóg vẽnũ pãte fón tĩ. Kỹ ãg kar tóg jagnẽ ri ke nỹtĩ ha, ãg tỹ ti ki ge kỹ.

23 Topẽ vỹ mranh kãn ãg, vẽnũ jykre kuryj han tũ ãg nỹtĩ, Topẽ jykre kuryj tag han ki kagtĩg ãg nỹtĩ.

24 Hã ra tóg ãg jagãgtãn kỹ ãg mỹ vẽnũ pãte fón sór mũ. Fagrĩnh mỹ ke vẽ, kajãm ke tũ ãg tóg nĩ. Jesus Cristo tugnĩn tóg ãg kren han sór mũ.

25 Topẽ ne Jesus fẽg', ti hã tỹ ãg tỹ Topẽ vỹ mranh tỹ tũg' hen jé, ti ter kỹ ti kyvẽnũ tỹ ãg jagfy ti ki kãkutẽ kỹ. Kỹ ãg tóg ti ki rã kỹ há nỹtĩ sir, Topẽ jykre kuryj hã vẽ sir. Jesus to ãg ki kanhrãn mũ, vẽnũ jykre kuryj ti. Hã kỹ Topẽ tóg ãg tỹ vãsỹ ti vỹ mranh ja ãn to tóg ãg vóg ja tũ nĩ ver, ãg to fen kỹ,

26 ti tỹ ùri ãg mỹ ã jykre tãg ven sór kỹ. Topẽ vỹ kuryj nĩ. Ti tỹ ãg mỹ vẽnũ pãte fón kỹ ãg ti mỹ kugryj nỹtĩ sir, ãg tỹ Jesus ki gen kỹ. Topẽ jykre kuryj hã vẽ sir.

27 Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kỹ ãg mỹ Topẽ mỹ há tũ nỹtĩ, ãg tỹ ti vỹ ki króm sór mũ ra?” he sór mũ. Hỹ, hã vẽ. Kórég ãg nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ti vỹ ki króm sór mũ ra mranh tĩ. Ëg tỹ ti ki ge kỹ tóg ãg mỹ vẽnũ pãte fón tĩ, kỹ ãg há nỹtĩ.

28 Tag ki kanhró ãg nỹtĩ, ha mẽ. Ëg tỹ Topẽ jykre si ãn han sór mũ ra ãg jykre pãno vỹ ãg kãkã nĩ nĩ. Ëg tỹ Jesus ki gen hã kỹ tóg ãg mỹ vẽnũ pãte fón ke mũ hã ra.

²⁹ Topě pi(jé) Judeu ag tâvĩ végnĩnĩ. Fóg ag végnĩ gé, kanhgág ag ke gé.

³⁰ Pir ti nĩ, Topě ti. Hã ký tóg ù tỹ ti ki ge mũ ag mẽ vènh pãte fón tĩ, Judeu ag mré hã, fóg ag mẽ ke gé, kanhgág ag mẽ ke gé. Ëg tỹ ti ki ge to tóg ãg mẽ vènh pãte fón tĩ, ãg kar mẽ.

³¹ Ký ãg mẽ ti ki ge ký (ãg mẽ) Topě tỹ vãsỹ ãg mẽ vènh jykre nĩm ja ãn tỹ tũg' he tĩ, Topě tỹ Judeu ag jyvèh ja ãn ti? Vó. Vãhã ãg ki króm há han ki kanhró nỹtĩ, Topě tỹ ãg mẽ vènh jykre nĩm ja ãn ki.

4

Topě tỹ Abraão mẽ vènh pãte fón

¹ Ký Judeu ag hỹn inh mẽ: “ãg jóg'jóg ve pẽ tỹ Abraão hỹn hẽ ri ke tĩ?” he sór mũ.

²⁻³ “Nén ù há kar han ti tĩ, Abraão ti, hã tũgrĩn tóg tỹ Topě mẽ ùn há nĩ,” he sór ag hỹn mũ, Judeu ag. Vó, hã tũ vè. Ti ki rã tũgnĩn ke vè. Hã ký tag vỹ ti to rán ký nĩ, ha mẽ: “Abraão vỹ Topě ki rã, hã ký tóg tỹ Topě mẽ ùn há nĩ, ti tỹ ti ki rã tũgrĩn,” he tóg mũ, Topě vĩ rán ki. Ti tỹ nén ù há han tũgnĩn Topě mẽ tỹ ùn há nĩ ra tóg vèso: “tỹ sóg ùn há nĩ, ag kar kãfór,” henh ke mũ vè, vèsỹ ùn há han sór ký. Hã ra ãg vèsỹ ùn há han ki kagtĩg nỹtĩ.

⁴ Hã vé, ãg rãnrãj to ãg tóg ãg rãnrãj kaja végnĩ. Fagrĩnh mẽ ke tũ vè, ãg rãnrãj kaja ti.

⁵ Topě jykre vỹ ge tũ nĩgtĩ. Ëg tỹ ti ki ge ký ãg tóg ti mẽ tỹ, ùn há nỹtĩ. Ëg tỹ ti ki ge tũgrĩn tóg ãg mẽ vènh pãte fón tĩ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja ti. Ëg rãnrãj pijé'. Topě tỹ nén han mũn hã vè.

⁶ Hã ký vãsỹ ãg pã'i tỹ Davi tóg tó ja nĩgtĩ gé. Ù tỹ nén ù kórég han tĩ ãn to tóg vĩ há han ja nĩ, Davi ti. Topě vỹ ãg mẽ vènh pãte fón tĩ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja ti. Topě tỹ ùn mẽ vènh pãte fón ja ãn to Davi tóg tag tó ja nĩgtĩ, ha mẽ:

⁷ “Topě vỹ ãg ve há han ke mũ, hã ký tóg ãg mẽ ãg tỹ ti vĩ mranh ja ãn tỹ vènh pãte fón tĩ. Ký ãg ve mũn ke tũ nĩ ha, ãg jykre pãno ja ãn ti, ti tỹ vènh pãte fón ký nĩn ký.

⁸ Topě vỹ ãg ve há han ke mũ, hã ký tóg ãg mẽ ãg tỹ ti vĩ mranh ja ãn kaja kórég ãn ven ke tũ pẽ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti.

⁹ Ký Judeu ag hỹn inh mẽ: “Davi hỹn ù tỹ hẽ to tag tó ja nĩgtĩ?” he sór mũ. “Judeu jykre han mũ ag to ke mẽ vó, ag jykre han tũ ag to ke mẽ vó?” he sór ag hỹn mũ. Ëg kar to ke vè. Hã vè, Abraão to sóg: “tĩ tỹ Topě ki rã tũgrĩn tóg tỹ Topě mẽ ùn há nĩ,” he ja nĩ.

¹⁰ Ký ti jykre tỹ Topě mẽ kuryj nĩ ãn kã ti mẽ Judeu ag jykre han ký tĩ nĩ', Abraão ti'? Vó, ãn kã ti ãg jykre han tũ nĩ ver. Ën kã ti ã gré junun fár kym ja tũ nĩ ver.

¹¹ Topě vỹ ti mẽ vènh pãte fón, ti tỹ ti ki rã tũgnĩn, ti tỹ ver Israel ag jykre ki kagtĩg nĩn kã. Ti mẽ vènh pãte fón kar ký Topě tóg ti mẽ ãg jykre tag nĩm ja nĩ, ti tỹ ã gré junun fár kym jé sir, vènh kar tỹ ti jykre há nĩ ki kanhrãn jé. Hã ký tóg tỹ ù tỹ Topě ki ge mũ kar jóg nĩ sir, Abraão ti, ag tỹ Judeu ag jykre han tũ ra, ag tỹ ãjag fár kym tũ ra ke gé. Topě ki ge ký ãg tóg Topě mẽ tỹ ùn há nỹtĩ, Abraão ri ke.

¹² Ký tóg tỹ Judeu jykre han mũ ag jóg'jóg ve pẽ nĩ gé sir, Abraão ti, ag tỹ ti mré Topě ki ge ký. Judeu jykre han to hã tóg Topě ki rã, ãg jóg tỹ Abraão ti. Ký ãg tỹ Topě ki ge ký tóg tỹ ãg jóg pẽ nĩ gé sir, ãg tỹ tỹ Judeu krẽ nỹtĩ ra Topě ki ge ký nỹtĩn ký.

¹³ Topě vỹ Abraão mẽ: “ã krẽ vỹ ga kar mũ mũnh mũ, ký tóg tỹ ag tũ kar nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ Topě vĩ kri fi tũgrĩn tóg ti mẽ tag tó. Vènh jykre si ki króm tũgnĩn ke pijé'. Ti tỹ Topě ki rã ký tóg ti mẽ tỹ ùn há nĩ, hã ký Topě tóg ti mẽ tag tó ja nĩ.

Topě tỹ ù tỹ ti ki ge ký nỹtĩ ag to há

¹⁴⁻¹⁵ Ha vé, ãg tỹ Topě tỹ vãsỹ ãg mẽ vènh jykre nĩm ja ãn han sór mũ ra ãg tóg mranh tĩ, ký Topě tóg ãg vóg kónãn ke mũ vè sir. Hã ký ãg tóg ti tỹ ãg mẽ nén ù há tó ja ãn venh ke tũ pẽ nĩ vè sir. Ëg vóg kónãn jé tóg ke mũ vè sir, ký tóg ãg mẽ nén ù há nĩm ke tũ nĩ vè sir. Ký tóg ãg mẽ: “ha inh ki rã,” henh

ke tũ nĩ vĕ gé. Topĕ tỹ ěg vóg kónān ke mũ hã ne kã nĩ vĕ', ti vĩ mranh tigrĩn.

16 Hã ra tóg ěg mỹ: “ha inh ki rã, sỹ ãjag mỹ nĕn ũ há ěn han jé, ãjag tỹ inh ki ge tigrĩn,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ ěg jagãgtãn hã vĕ. Topĕ tóg Abraão krĕ kar ag mỹ vin sór mũ, ã tỹ nĕn tó ja ěn. Ti pi(jé) Judeu jykre han mũ ag tãvĩ mỹ vin sór mũ'. Ũ tỹ Abraão ri ke Topĕ ki ge mũ ag mỹ tóg vin sór mũ gé, Topĕ ti. Ěg kar jóg'jóg ve vỹ tỹ ti nĩ, Abraão ti.

17-18 Topĕ hã ne ti mỹ: “ã krĕ tỹ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja nĩ', hã kỹ tóg tỹ ěg kar jóg'jóg ve pĕ nĩ. Rán kỹ ti nĩ, Topĕ vĩ rán ki. Kỹ tóg ti vĩ tag kri fi ja nĩgtĩ, Abraão ti, ã tỹ gĩr ve vānh nĩ ra, ti kófa nĩn kỹ. Ũn ter mũ ag rĩnrĩr mǎn han ki kanhró tóg nĩ, Topĕ ti. Kỹ tóg nĕn kar han ki kanhró nĩgtĩ gé. Nĕn ũ tóg tũ tĩ ver, hã ra Topĕ tóg nĕn ũ kar han tĩ, ã vĩ tỹ. Hã kỹ tóg Abraão mỹ ti kósin ke tó ja nĩgtĩ gé. Kỹ Abraão tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ. Ver tóg kósin ja tũ nĩ, ã kófa nĩ ra, hã ra tóg Topĕ vĩ kri fi ja nĩgtĩ, Topĕ tỹ ti mỹ: “ã krĕ tỹ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja tag to.

19-20 Topĕ tỹ ti mỹ tag tó kỹ tóg 100 (ke) anos pétĕm, Abraão ti. Si há ti nĩ ja nĩgtĩ, ti prũ tỹ Sara fi ke gé. Gĩr han vānh fag nỹtĩ, ěn kã. Ěn hã kã Topĕ tóg ti mỹ ti krĕ e hyn han ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ, to krónh ke tũ ja tóg nĩgtĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he ja tũ ti nĩgtĩ, Topĕ vĩ tag to. Ti vĩ kri fi kỹ tóg Topĕ to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ.

21 “Topĕ vỹ ã tỹ nĕn tó ja han ki kanhró nĩ,” he ja ti nĩ, Abraão ti, to krónh ke tũ nĩn kỹ.

22 Tag hã tugnĩn tóg Topĕ mỹ tỹ ũn há nĩ, ti tỹ ã fe tỹ ti ki rǎn kỹ.

23 Topĕ vĩ tó tĩ ũ tóg Abraão to rán ja nĩ, Topĕ vĩ rán ki, ti tỹ Topĕ mỹ tỹ ũn há nĩ ti.

24 Hã ra tóg ěg to rán ja nĩ gé. Topĕ mỹ ěg tóg tỹ ũn há nỹtĩn ke mũ gé, Abraão ri ke, ěg tỹ ti ki ge kỹ. Hã kỹ tóg ěg Senhor tỹ Jesus rĩn mǎn ja nĩgtĩ, ti ter ja tá.

25 Ěg jagfy tóg ter ja nĩ, Jesus ti, ti tỹ

ěg tỹ Topĕ vĩ mranh tỹ tũg' he jé. Hã jé Topĕ tóg ti fĕg ja nĩ. Kỹ tóg ti rĩn mǎn ja nĩ gé, ti tỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón jé, ěg tỹ ti vĩ mranh ja ti.

5

Topĕ tỹ ěg to jũ mǎn ke tũ

1 Kỹ tóg ěg mỹ vĕnh pãte fón mũ sir, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Kỹ ěg tóg jatun mỹ nỹtĩ, Topĕ tỹ ěg to jũ mǎn tũ nĩn kỹ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tigrĩn.

2 Ti hã tugnĩn Topĕ tóg ěg jagãgtãn tĩ. Tag tigrĩn ěg tar nỹtĩ sir. Kỹ tóg ěg mỹ sér tĩ gé. Topĕ vỹ ěg tỹ ũn mág han ke mũ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn ri ke han jé tóg ke mũ, kỹ tóg ěg mỹ sér tĩn mũ sir.

3 Ver ěg tóg ti jagy vég tĩ, tag ki. Hã ra tóg ěg mỹ sér tĩ gé, ěg tỹ ti jagy vég mũ ra. Ěg tỹ ti jagy vég mũ tag ne ěg tar han ke mũ', komĕr hã.

4 Ěg tar nỹtĩn kỹ ěg ti tovānh sór tũ nĩ ki kanhró nỹtĩ sir. Ěg tỹ ti tovānh sór tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg Topĕ tỹ ěg mỹ nĕn tó ja kar venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nĕn ũ há ven ke ěn ti, tá.

5 Ěg pi(jé) venh ke tũ nĩ', Topĕ tỹ nĕn tó ja ěn ti. Ěg mỹ tóg ã kuprĩg jĕnĕ huri, ti tỹ tỹ ěg jagrĕ nĩ jé. Ěg jagrĕ tag vỹ ěg mỹ: “Topĕ vỹ ã to há nĩ,” he tĩ. Ti hã tigrĩn ěg ki kanhró nỹtĩ, ěg tỹ Topĕ tỹ ěg mỹ nĕn tó ja ěn venh ke ki.

6 Jykre pãno ěg nỹtĩ, krój ěg nỹtĩ. Ěg tỹ ver kórĕg nỹtĩ ěn kã Cristo ne ěg jagfy ter ja nĩgtĩ'.

7 Ti jãvo ěg kã ũ tóg ěg jagfy ter ke tũ nĩ. Ũn jykre há jagfy ter ke tũ ěg nỹtĩ.

8 Ěg jãvo Cristo vỹ ěg jagfy ter ja nĩ, ěg tỹ tỹ Topĕ vĩ mranh jafã nỹtĩ ra. Hã ki ěg ki kanhró nỹtĩ, Topĕ tỹ ěg to há tãvĩ nĩ ti.

9 Kỹ Topĕ tóg ěg mỹ vĕnh pãte fón mũ sir, Jesus tỹ ěg jagfy ter ja tugnĩn, ti kyvĕnh tigrĩn. Kỹ tóg Topĕ tỹ vĕnh kar to jũnh ke kurã ěn ki ěg kren han ke mũ gé, ha mĕ.

10 Ěg tỹ ver ti kato tĕ nỹtĩ ra Topĕ kósin tóg ěg jagfy ter, kỹ Topĕ tóg ěg to há nĩ, ěg to jũ mǎn tũ ti nĩ. Kỹ tóg ěg

to há nĩ ha. Kĩ tóg kurā ěn kã ěg kren han ke mũ gé, ti rĩr jẽn kĩa, ti kósin ti.

¹¹ Kurā ěn kã tóg ěg kren han ke mũ, hã ra tóg ũri ěg to há nĩ gé, kĩa tóg ěg mũ sér tĩ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugnĩn ke vė. Ti hã ne Topė tỹ ěg to há nĩn ke han'. Ti hã ne Topė tỹ ěg to jũ tỹ tũ' he mũ'.

Adão vỹ Topė vỹ mranh vén, Jesus vỹ ki króm kãn

¹² Ha vé, ũn pir vỹ Topė vỹ mranh vén, kĩa Topė vỹ mranh vỹ kã nĩ nĩ sir. Ti vỹ mranh tigrĩn tóg ter ja nĩ gé, ũ tỹ ti vỹ mranh vén mũ ěn ti. Ũ tỹ ti vỹ mranh vén ja ěn ri ke ěg nỹtĩ, Topė vỹ mranh kãn ja ěg tóg nĩ gé, ěg tỹ tỹ ũn ve nón ke nỹtĩn kĩa. Kĩa ěg tóg kãgter kãn ke mũ gé, Topė vỹ mranh kĩa.

¹³ Topė tỹ ěg jyvėn to hã ag tóg ti vỹ mranh ja nĩgtĩ gé, hã ra ag tóg vėnh jykre kórég to: “Topė vỹ mranh vė,” he ja tũ nĩ ver, ag tỹ Topė tỹ ěg jyvėn tĩ ěn mẽ ja tũ nĩn kĩa, Moisés tỹ Topė vỹ rán ja to hã.

¹⁴⁻¹⁵ Ge ra ag tóg kãgter ja nĩ, ěn to. Adão vỹ ter, ti nón ke ag vỹ kãgter, Moisés mur to hã. Adão ne Topė tỹ ti mũ ka kanė to: “ko tũg nĩ,” he ja ěn ko ja nĩgtĩ'. Ti nón ke ag vỹ Topė vỹ mranh gé, hã ra ag pi(jé) Adão tỹ Topė vỹ mranh ja ěn ri ke hyn han ja nĩgtĩ'. Ge ra ag tóg kãgter. Kĩa ěg ũri kãgter tĩ gé, ěg tỹ ũn ve ěn nón Topė vỹ mranh kĩa.

Ũn pir tỹ Topė vỹ mranh vén ja tigrĩn ěg tóg kãgter kãn ke mũ. ũn ve tỹ ěg jo vėnh jykre kórég han jan hã vė. Ti jãvo ti nón ke ěn ti, Jesus hã vỹ ěg mũ vėnh jykre há nĩm ke mũ. Ti tugnĩn Topė vỹ ũn e tãvĩ jagãtãn ke mũ sir. ěg mũ tóg nėn tỹ hėn ri ke hyn han ke mũ sir, kĩa tóg presente há tãvĩ ri ke nĩ sir, ũn pir tigrĩn, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Kĩa Jesus tỹ ěg mũ vėnh jykre há nĩm mũ ěn vỹ ũn ve tỹ ěg mũ vėnh jykre kórég nĩm ja ěn kãfór nĩ.

¹⁶ ũn pir tỹ Topė vỹ mranh vén ěn tugnĩn ěg kãgter kãn ke mũ. Topė vỹ mranh pir tigrĩn tóg ěg vóg kónãn kãn ke mũ. Hã ra tóg ěg mũ presente ri ke

han sór mũ ha. ěg jagãgtãn tóg tĩ, ěg tỹ ti vỹ mranh tỹ hėn ri ke han ja ra, kĩa tóg ěg mũ vėnh pãte fón mũ gé sir.

¹⁷ ũn pir tỹ Tope vỹ mranh vén ja tugnĩn ěg kar kãgter kãn ke mũ. Hã ra tóg ũn pir ũ tigrĩn ěg jagãgtãn ke mũ ha, kĩa tóg ěg mũ vėnh pãte fón mũ. Kĩa tóg ěg kugrynh ke mũ. ěg mũ presente ri ke han hã vė. Kĩa ěg tóg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, kĩa ěg tóg tá tỹ ũn mág nỹtĩn mũ sir, ũn pir tugnĩn, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Hã ki Jesus tỹ ěg mũ vėnh jykre há nĩm mũ tóg ũn ve tỹ ěg mũ vėnh jykre kórég nĩm ja ěn kãfór nĩ.

¹⁸ Hỹ, ũn pir tỹ Topė vỹ mranh vén ja tigrĩn Topė tóg ěg vóg kónãn kãn ke mũ sir. Ri ke ti nĩ, Jesus tỹ ěg kren han mũ ti. ũn pir tỹ Topė vỹ ki króm kãn tugnĩn Topė tóg ěg kar jagãgtãn ke mũ sir, kĩa tóg ěg mũ vėnh pãte fón ke mũ, ěg kãgter mãn tũ nĩ jé, ěg kuprĩg ti.

¹⁹ ũn pir tóg Topė vỹ han ja tũ nĩ, kĩa ěg kar vỹ Topė vỹ mranh tĩ sir, ti nón. Kar kĩa ũn pir vỹ Topė vỹ han kãn ja nĩgtĩ, kĩa Topė tóg ti tigrĩn ěg mũ vėnh pãte fón kãn ke mũ gé sir.

²⁰ Kĩa Topė tóg Moisés tỹ ěg jyvėn ja nĩgtĩ, hã kĩa tóg rán ja nĩ. Kĩa ěg tóg ti vỹ mẽ kĩa ěg tỹ Topė vỹ mranh e han ja ěn ki kanhrãn mũ sir. ěg tỹ ti vỹ mranh e tãvĩ nĩ ra Topė tóg ěg jagãgtãn kãfór han mũ gé sir,

²¹ ti tỹ ěg jykre kugrynh jé sir. Nũgme ki ěg tóg vár kãn ke mũ vė, inferno ki, ěg tỹ Topė vỹ mranh to. Jagy ti nĩ. Hã ra Topė tóg ěg jagãgtãn kãn ke mũ, kĩa tóg ěg kugrynh ke mũ, kĩa ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, nũgme ki vár ke tũ ěg nỹtĩ, inferno ki. Topė tỹ ěg jagãgtãn hã vė, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ ěg jagfy ter ja tigrĩn ken hã vė.

6

Jesus Cristo tỹ ěg jykre si tũg

¹ Kĩa Judeu ũ hỹn inh mũ: “kỹn hỹn há nĩn mũ, ěg tỹ Topė vỹ mranh kĩa,” he sór mũ. “Kĩa tóg ěg jagãgtãn kãfór han ke mũ gé, ěg tỹ mranh mág kĩa,” he sór ag hỹn mũ.

² Vó, há tũ pẽ ti nĩ. Kórég ti nĩ. Ti ki ge kÿ ãg tóg vãnh jykre tãg han tĩ, kÿ ãg jykre si tóg tũ tĩ ha, ti tÿ ãg jykre si tÿ tũ' hen kÿ.

³ Ha vé, vãnh kype kÿ ãg nÿtĩ. Batismo tag vÿ ge nĩ, ha mẽ. ãg tÿ Cristo ki rã to ken hã vễ. Cristo vÿ ter ja nĩ. Ter kÿ tóg ãg jykre si tÿ tũ' hé.

⁴ Tũg kÿ tóg ti mré vãnh kej kãkã nÿ ri ke han mũ gé, ãg jykre si ti. Kÿ Cristo vÿ rĩr mãn, ter kar kÿ, Topẽ tÿ ti rĩn mãn kÿ. Tar ti nĩ, Topẽ ti, hã kÿ tóg ti rĩn mãn. ãg tÿ ti mré rĩr mãn ri ke ti nĩ, hã vÿ: vãnh jykre tãg to tar nĩ, he mũ. Batismo to ken hã vễ.

⁵ ãg jykre si tÿ tóg tũ' hé, ti ter kÿ, kÿ ãg jykre tãg tóg nÿ ha, ãg tÿ ti mré rĩnrĩr nÿtĩn kÿ, ti rĩr mãn ên ri ke.

⁶ Ti tÿ cruz to sa kÿ ãg jykre si tóg ti mré to sa ri ke han gé, kÿ tóg tũ' he mũ, ãg tÿ ti vĩ mranh mãn tũ nĩ jé. Topẽ vĩ mranh jafã vÿ tÿ ãg nÿtĩ ja nĩgtĩ, hã kÿ tóg tÿ tũg' he ja nĩ, Jesus Cristo ti. Hã kÿ ãg tóg ùri Topẽ vĩ mranh tĩ ag ri ke tũ nÿtĩ ha.

⁷ ãg jykre si tũg kÿ ãg tóg jykre kuryj nÿtĩ ha, ha mẽ, kÿ ãg tóg mranh sór mãn tũ nĩ ha.

⁸ Cristo vÿ ãg jykre si tÿ tũg' hé, ti ter kÿ. Kÿ tóg ãg mÿ vãnh jykre tãg han mũ gé, rĩr mãn kÿ, kÿ ãg tóg ti mré jykre tãg ên hã mũ mũnh mũ. Vãnh vĩ há to ken hã vễ.

⁹ Cristo ne rĩr mãn', ter kar kÿ. Kÿ tóg ter mãn ke tũ nĩ ha. ù vÿ ti tén mãn ke tũ pẽ nĩ ha.

¹⁰ Ter ja ti nĩ. Ti ter ja vÿ pir nĩ, ãg tÿ Topẽ vĩ mranh ên tũgnĩn. Kÿ tóg rĩr jé nĩ sir, Topẽ mÿ, ti tÿ Topẽ tũ han kãn jé.

¹¹ Kÿ ti ri ke han nĩ. Topẽ vĩ mranh tũg nĩ, ãg jykre si ter kÿ nÿn kÿ. Topẽ jykre hã han nĩ, ãg tÿ ti tũ han kãn jé, ãg tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtĩn kÿ.

¹² ãg jykre vÿ Topẽ vĩ mranh sór mũ, ãg jykre ter ke tag. ãg jykre tÿ nén to ên mũ ên han tũg nĩ, Topẽ vĩ mranh tũg nĩ.

¹³ Kejên ãg tóg ãg pên tÿ, ãg nĩgê tÿ, ãg nũnê tÿ, ãg há ki nÿtĩ kar tÿ Topẽ vĩ mranh sór mũ. ãg tÿ mranh

kÿ ãg tóg ãg há tÿ vãnh jykre pãno han ja nÿtĩgtĩ, Topẽ kato té ja nÿtĩgtĩ. Kÿ ke tũg nĩ. Topẽ mÿ vãnh fêg nĩ. ãg jykre si ter kÿ, ãg jykre tãg nÿtĩn kÿ Topẽ mÿ vãnh fêg kãn nĩ, ti jykre hã han sórmnĩ, ãg jykre tÿ, ãg há ki nÿtĩ kar tÿ. ãg tÿ ti mÿ vãnh fêg kÿ ãg tóg ti jykre há han kãn ke mũ sir.

¹⁴ Kÿ ãg tóg ùri Topẽ vĩ mranh tĩ ag ri ke tũ nÿtĩ ha, Topẽ tÿ ãg jagãgtãn kÿ, ti tÿ ãg tar han kÿ. Ti tÿ ãg jyvên ja ên tũgnĩn tóg ãg vóg kónãn ke mũ vễ, ãg tÿ mranh kÿ, hã ra tóg ãg jagãgtãn mũ ha.

Jesus Cristo tÿ ãg jykre tãg

¹⁵ Kÿ Judeu ag hÿn inh mÿ: “kÿ Topẽ vÿ ãg tÿ ti vĩ mranh mũ ra ãg vóg kónãn mãn ke tũ nĩ. Kÿ ãg hÿn jatun mÿ mranh mũ,” he sór mũ. “ãg jagãgtãn ti tĩ, hã kÿ tóg tÿ nén ù tũ nĩ, ti vĩ mranh mũ ti,” he sór ag hÿn mũ. Hã tũ vễ hã ra. Kórég ti nĩ, ãg tÿ ti vĩ mranh kÿ.

¹⁶ ãg tÿ ù mÿ vãnh fêg kÿ tóg tÿ ãg patrão nĩ, kÿ ãg hã vÿ tÿ ti camarada nÿtĩ. Ri ke ti nĩ, ãg tÿ Topẽ vĩ mranh sór kÿ. Ti vĩ mranh jafã vÿ tÿ ãg nÿtĩ, ên kã. ãg tÿ Topẽ vĩ kri fig tĩ nĩn kÿ ãg tóg ti mÿ há nÿtĩ sir.

¹⁷ Vãsÿ ãg tóg tÿ Topẽ vĩ mranh jafã ja nÿtĩgtĩ. Hã ra ãg tóg ùri Topẽ vĩ kri fig tĩ ha, ãg fe tÿ ti ki ge kÿ. ãg tÿ Topẽ vĩ mẽ ja ên kri fig ãg tóg tĩ, kÿ sóg Topẽ mÿ vĩ há han tĩ, ãg to.

¹⁸ Topẽ vÿ ãg jykre kugrynh, ãg tÿ tÿ ti vĩ mranh jafã tũ nÿtĩ jé, ùri. Kÿ ãg tóg tÿ Topẽ krêm ke nÿtĩ, ãg tÿ tÿ ti jykre kuryj mũ mũ jafã nÿtĩ jé, ùri.

¹⁹ ãg mÿ sóg ãg tÿ tÿ ti vĩ ki króm jafã nÿtĩ tag tó mũ, comparação han kÿ, ãg tÿ to ãg tÿ tÿ ùn há mÿ vãnh fêg ki kanhró nÿtĩ jé, hã vÿ: Topẽ, he mũ. Vãsÿ ãg tóg vãnh jykre pãno han sór ja nÿtĩ, nén ù kavéj ti, nén ù kórég kar ti. Tag han kÿ ãg tóg ùn kórég mÿ vãnh fêg ja nÿtĩ. ùri Topẽ mÿ vãnh fêg kãn, ãg tÿ tÿ ti tũ nÿtĩ jé, vãnh jykre kuryj há han jé sir.

20 Vāsŷ, ājag tŷ tŷ Topē vī mranh kŷ nŷtīn kŷ vēnh jykre há tóg ājag mŷ tūg ja nī.

21 Kŷ ājag ne han ja nŷtī, tempo ěn kā? Vēnh jykre kórég tāvī han ja ājag tóg nŷtī. Ājag tŷ ājag jykre si to jykren kŷ tóg ājag mŷ'a tī, ūri. Vēnh jykre tag tugnīn ěg nūgme ki vār kân ke mŷ vē, hā kŷ tóg ājag mŷ'a tī, ājag tŷ ti kórég han ja to jykren kŷ.

22 Ūri ājag tóg kygvar kŷ nŷtī, mŷr, ha mē, Topē vī mranh ja ěn tŷ tóg tūg' he ja nī. Topē mŷ ājag vēnh fēg kŷ nŷtī. Ājag tŷ nén han mŷ vŷ tŷ ti tū nī, ti jykre kuryj, kŷ ājag tóg ter ke tū nī ha, ājag kuprīg vŷ rīr nī ha.

23 Topē vī mranh tigrīn ěg nūgme ki vār ke mŷ vē. Topē tŷ ěg vóg kónān hā vē. Hā ra tóg ěg jagāgtān mŷ, kŷ tóg ěg mŷ rīr krŷg ja tū ven ke mŷ. Ti tŷ ěg mŷ presente han hā vē, hā vŷ: ěg tŷ ěg rīr krŷg ja tū venh ke, he mŷ, ěg Senhor tŷ Jesus Cristo tugnīn.

7

Vēnh prŷg to comparaçāo

1 Inh kanhkā', Topē tŷ vāsŷ ěg mŷ vēnh jykre nīm ja ěn ki kanhró ājag tóg nŷtī, Moisés tŷ rán ja ěn ti. ěg rīr nŷtīn kŷ ěg tóg vēnh jykre ěn han kŷ nŷtī, ěg ter kŷ tóg ěg mŷ tū' he mŷ, vēnh jykre ěn ti.

2 Ri ke ti nī gé, ěg prŷ fi mré. Fi mén rīr jēn kŷ fi tóg tŷ ti tū jē, fi mén tū. Ti ter kŷ fi tóg tŷ ti tū tū jē sir, ti tūg kŷ.

3 Fi mén rīr jēn kŷ fi tóg tŷ ti tū jē. Fi tŷ ti rīr tī ra ū mré nŷ kŷ fi tóg ā mén tū mré nŷ mŷ. Ti ter kŷ fi tóg mén tū jē sir, kŷ, fi tŷ ū mré tīg sór kŷ tóg sir há tī, fi mén vē sir, fi tŷ ū mré tī mŷ ěn ti.

4 Ri ke ti nī, Topē tŷ vāsŷ ěg mŷ vēnh jykre nīm ja ěn ti. Cristo ter kŷ tóg ěg jykre si tŷ tūg' hé gé. Hā kŷ tóg ěg tŷ ti tŷ ěg jyvēn ja ěn mranh ja ra tóg ěg vóg kónān ke tū nī sir. Vāhā ěg tóg tŷ Cristo tū nŷtī ha, ū tŷ ter kar kŷ rīr mán ja ěn tū vŷ tŷ ěg nŷtī. Kŷ ěg tóg ūri Topē jykre hā han sór mŷ ha, ti mŷ sér tī jē.

5 Vāsŷ ěg tóg ěg tŷ nén to ěn ja ěn hyn han tī ja nīgtī. Kŷ ěg tóg vēnh

jykre kavéj han kân ja nīgtī, ěg jykre tŷ, ěg há ki nŷtī kar tŷ ke gé. ěg jykre kavéj tigrīn ěg nūgme ki vār ke mŷ vē. Topē tŷ ěg jyvēn mŷ jēmēn kŷ ěg tóg ki kanhrān mŷ, ěg tŷ ti vī mranh mŷ tag ki. Jérīn mŷ ěg tóg mranh mán', mranh mán' he mŷ sir.

6 Hā ra tóg ěg mŷ tū tī ha, ěg tŷ Topē tŷ vāsŷ ěg jyvēn jēmēg mŷ ra mranh mŷ ti, Cristo tŷ ter kŷ ěg jykre si tŷ tūg' hen kŷ. Topē vī mranh sór tū ěg nŷtī ha. ěg kygvān ti huri, kŷ ěg tóg Topē tū hā han tī sir, Topē kuprīg tŷ ěg krīn kŷ. Kŷ ěg tóg Topē tŷ ěg jyvēn to kanē jur han mán ke tū nī ha. Ki króm sór ěg nŷtī ha. ěg kanē jur pijé'. Topē kuprīg tŷ ěg mŷ vēnh jykre tāg nīm jan hā vē.

Vēnh jykre kórég han kŷ ěg Topē vī mranh tī

7 Kŷ Judeu ag hŷn inh mŷ: “kŷ Topē tŷ vāsŷ ěg jyvēn mŷ ěn mŷ kórég nī?” he sór mŷ. Vó, kórég tū ti nī. ěg jyvēn ja tóg nīgtī, kŷ ěg tóg ti vī mē kŷ: “vēnh jykre kórég han kŷ inh hŷn tóg ti vī mranh tī,” he tī. Topē vŷ ěg mŷ: “nén ū to ěn tūg nī,” he ja nī. Tag jēmēn kŷ ěg tóg ū tū to ěn tag tŷ Topē vī mranh nī ki kanhró nŷtī.

8 Topē tŷ ěg jyvēn mŷ ra ěg tóg ti vī mranh sór mŷgtī, Jérīn mŷ. Ti tŷ ěg mŷ: “tag han tūg ra,” he mŷ ra ěg tóg han sór tī, hā kŷ ěg tóg ū tū to ěn sór tī. Topē tŷ ěg jyvēn tū ra ěg ki kanhrān ke tū nī vē, vēnh jykre pāno tŷ ti vī mranh nīn ki.

9 Vāsŷ ěg tóg Topē tŷ ěg jyvēn mŷ ěn mēg tū ja nŷtīgtī. Véké ěg tóg mŷ ja nŷtīgtī, jatun mŷ. Kŷ tóg vāhā ěg mŷ ā vī jēnē ja nī, Topē ti, ěg jyvēn kŷ. ěn mē kŷ ěg tóg ěg tŷ ti vī mranh ja ěn ki kanhrān ja nŷtīgtī, ěg tŷ to nūgme ki vār ke mŷ mré hā. Kŷ ěg tóg kanē jur nŷtī ha.

10 Topē vŷ tóg ěg jyvēn, ěg tŷ nūgme ki vār ke tū nŷtī jē. Jérīn mŷ ěg tóg ki vār ke mŷ, ěg tŷ ti tŷ ěg jyvēn kri fig tū nīn kŷ. Hā ve ěg tóg, ěg tŷ ti tŷ ěg jyvēn mē kŷ.

11 ěg tŷ Topē vī mranh kŷ ěg tóg Topē tŷ ěg jyvēn mŷ kato tē mŷ. Kŷ ěg nūgme ki vār ke mŷ sir, ěg tŷ: “ti hŷn

tý nén ũ tũ nĩ, sỹ ti vĩ mranh mũ ti," he mũ ra.

¹² Hã kỹ Topê tý vāsỹ ãg jyvẽn mũ ẽn vỹ há nĩ, ti tý tý Topê tũ nĩn kỹ. Kỹ Topê tý vāsỹ ãg mỹ vẽn jykre nĩm ja ẽn vỹ kuryj nĩ gé. Há ti nĩ, Topê tũ vỹ tý ti nĩ gé.

¹³ Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: "ãg mỹ vẽn jykre há tugnĩn nũgme ki vār ke mũ?" he sór mũ. Vó, ke tũ vỹ. Topê vĩ mranh tigrĩn ãg nũgme ki vār ke mũ. Nén ũ há ja vỹ, Topê tý ãg jyvẽn ja ti, hã ra ãg tóg mranh. ãg tý Topê tý ãg jyvẽn mẽ kỹ ãg tóg ãg jykre kórég to: "ti vĩ mranh ja inh nĩgtĩ," he tĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhrãn mũ, ãg tý Topê vĩ mranh tag tý tý nén ũ kórég tãvĩ nĩn ki.

¹⁴ Topê tý ãg jyvẽn mũ ẽn vỹ tý ti tũ nĩ, ti kuprĩg vỹ to ãg kanhrãn tĩ. Jérĩn mỹ ãg tóg ãg tý nén to ẽn mũ ẽn han sór tĩ, ãg krój nỹtĩn kỹ. Ti vĩ mranh kỹ ãg tóg tý ti vĩ mranh jafã nỹtĩ.

ãg tý ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ

¹⁵ ãg jykre tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ nén to há ẽn han tũ sóg nĩgtĩ. Sỹ nén to há tũ ẽn hã han sóg tũ mỹr, kỹ tóg inh mỹ e tĩ.

¹⁶ ãg tý ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ. Ti vĩ mranh mũ vỹ ãg mỹ kórég nĩ, kỹ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tý ãg jyvẽn há han ja ẽn ki. Ge ra ãg tóg mranh tĩ.

¹⁷ ãg jykre si hã vỹ. ãg tý ãg jykre si tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ ãg tóg ti vĩ mranh tĩ, ãg tý mranh sór tũ (hã) ra. ãg jykre tãg tũ vỹ, tag ti.

¹⁸ ãg pi(jé) vẽn jykre há to tar nỹtĩ'. Vẽn jykre kórég vỹ ver ãg kãkã nĩ nĩ. Vẽn jykre kuryj tóg ãg mỹ sér tĩ, ge ra ãg tóg ti pãno han tĩ, ãg tý ũn há han sór mũ ra.

¹⁹ Hã kỹ ãg pi(jé) vẽn jykre há han tĩ', ãg tý han sór mũ ra'. Ti kórég hã han ãg tĩ, ãg tý han sór tũ ra.

²⁰ ãg tý nén han sór tũ ẽn han ãg tóg tĩ, vẽn vatánh tá. ãg jykre si hã tigrĩn ãg tóg Topê vĩ mranh tĩ, ãg tý tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ.

²¹ Ha vé, ãg jykre ti. ũn há hã han sór ãg tóg mũgtĩ. Ge ra ãg tóg ũn kórég hã han tĩ, ãg jykre si tý ãg kãkã nĩn kỹ.

²² ãg tý to jykren há han kỹ ãg tóg: "Topê tý ãg jyvẽn mũ vỹ há nĩ," he ti. ãg mỹ tóg sér tĩ.

²³ ãg tý hã ra ãg jykre to jykren kỹ ãg tóg vẽn jykre kórég hã han mũgtĩ ver, vẽn vatánh tá. Kỹ ãg tóg sir vẽn jykre há kato tẽ mũ, ãg tý vẽn jykre kórég han kỹ, vẽn jykre há tý ãg mỹ há nĩ (hã) ra. Ti vĩ mranh jafã vỹ tý ãg nỹtĩ, ãg tý Topê vĩ mranh to ẽn kỹ, ãg tý to ẽn sór tũ ra. ãg kãkã tóg nĩ nĩ, vẽn jykre kórég ti.

²⁴⁻²⁵ ãg tý to jykren há han kỹ Topê tý ãg jyvẽn tĩ ẽn tóg ãg mỹ há tĩ, kỹ ãg tóg han sór mũ. Ge ra ãg tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ, kỹ ãg tóg mranh mãn', mranh mãn' he tĩ sir, ãg tý mranh sór tũ ra.

Jagy pẽ ti nĩ. Kórég ãg nỹtĩ, ãg tý ũn há han ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Nũgme ki vār kãn jé ãg tóg ke mũ mỹr. ũ nỹ hỹn ãg kren han ki kanhró nĩ, vẽn jykre kórég tag to? ãg Senhor tý Jesus Cristo hã vỹ. Ti hã vỹ ãg kren han mũ. Kỹ ãg tóg Topê mỹ: "há ti nĩ, ã kósin tý ãg kren han mũ ti," he tĩ. Hã kỹ ãg tóg vēsóg ki ãg jykre si tý tũg' he ki kagtĩg nỹtĩ. Jesus hã tugnĩn Topê tóg ãg mỹ vẽn pãte fón tĩ, kỹ ãg tóg ti mỹ há nỹtĩ.

8

Topê kuprĩg tý ãg jagrẽ

¹ Kỹ tóg, ãg tý Jesus Cristo ki rã kỹ Topê tóg ãg vóg kónãn mãn ke tũ nĩ ha.

² Vẽn jykre tãg vỹ ãg kãkã nĩ ha, Topê kuprĩg tigrĩn, ãg tý Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ti tý tý ãg jagrẽ nĩn kỹ ãg rĩnrĩr nỹtĩ, kỹ ãg kygvar kỹ nỹtĩ sir, Topê vĩ mranh jan ki. Nũgme ki vār ke tũ ãg nỹtĩ ha.

³ Topê tý vāsỹ ãg jyvẽn mũ ra ãg krenkren ja tũ nĩ ver, ãg tý ki króm kãn ja tũ nĩn kỹ, ãg krónhkrój nỹtĩn kỹ. Hã kỹ Topê tóg ã kósin jẽnẽ ja nĩ. ũ tý Topê vĩ mranh jafã ri ke tóg mur, ãg ri ke, hã ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhã. Kỹ tóg ãg jagfy ter ja nĩ, ãg hã tý ti vĩ

mranh ja tugrĭn. Topĕ tŷ ti vóg kónān hā vē, ěg nŷtĭg ja ki.

⁴ Vāhā ěg tóg Topĕ tŷ vāsŷ ěg jyvĕn mŷ ěn ki króm há nŷtĭ, Topĕ kuprĭg tŷ tŷ ěg jagrĕ nĭn kŷ. Kŷ ěg tóg ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han mĕn ke tŷ nŷtĭ sir, ěg jagrĕ há tŷ ěg tar han mŷ tugnĭn.

⁵ ěg tŷ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han sór kŷ ěg tóg tŷ Topĕ vĭ mranh jafā nŷtĭ. ěg tŷ hā ra Topĕ kuprĭg tŷ jagrĕ nĭn kŷ ěg tóg ti hā tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ ěn han tĭ.

⁶ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han kŷ ěg nŷgme ki vār ke mŷ vē. ěg tŷ Topĕ kuprĭg tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ ěn han kŷ ěg tóg vĕnh jykre tĕg han kŷ nŷtĭ, kŷ ěg jatun mŷ mŷgtĭ sir.

⁷ Ũ tŷ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han kŷ tóg Topĕ kato tĕ mŷ sir. Ti pi(jé) Topĕ jykre han tĭ'. Han ki kagtĭg tóg nĭgtĭ. ěg jykre sin hā vē.

⁸ Ũ tŷ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han to tóg kórĕg nĭ, Topĕ ti.

⁹ Ag jāvo ājag tóg Topĕ kuprĭg tŷ ājag mŷ nĕn tó mŷ ěn hā han tĭ. ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han vānh ājag nŷtĭ, Topĕ kuprĭg tŷ tŷ ājag jagrĕ nĭn kŷ. Ũ tŷ Cristo kuprĭg tŷ jagrĕ tŷ nĭ ěn pi(jé) tŷ ti tŷ nĭ'.

¹⁰ Cristo tŷ vŷ tŷ ěg nŷtĭ, kŷ tóg ěg kākā jĕ nĭ, Jesus Cristo ti, ā kuprĭg tŷ. Kŷ ěg há vŷ ter ke mŷ, ěg tŷ Topĕ vĭ mranh jan kŷ. Hā ra ěg tóg ěg rĭr krŷg ja tŷ vĕnh ke mŷ, Topĕ tŷ ěg mŷ vĕnh pāte fón ja nĭn kŷ.

¹¹ Topĕ kuprĭg vŷ tŷ ěg jagrĕ jĕ ha. Topĕ vŷ Jesus rĭn mĕn, ti ter kar kŷ. Ti tŷ Jesus rĭn mĕn kŷ tóg ěg há ter ke tag rĭn mĕn ki kanhró nĭ gé, ěg mŷ ěg há tĕg han kŷ, ti kuprĭg tŷ tŷ ěg jagrĕ nĭn kŷ.

¹² Inh kanhkā', Topĕ tŷ vŷ tŷ ěg nŷtĭ ha, ěg tŷ ti jykre hā han jĕ. Kŷ han tŷg nĭ, ājag tŷ nĕn to ěn mŷ ti.

¹³ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han kŷ ěg nŷgme ki vār ke mŷ. Topĕ tŷ ěg jagrĕ vŷ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ tag tŷ tŷg' he sór mŷ. ěg tŷ ti mré tŷ tŷg' hen kŷ ěg vĕnh jykre tĕg han kŷ nŷtĭnh mŷ.

¹⁴ ěg tŷ Topĕ kuprĭg tŷ ěg mŷ nĕn tó tĭ ěn han kŷ ěg tóg tŷ Topĕ krĕ nŷtĭ, Jesus jāvy ěg nŷtĭ mŷr, ha mĕ.

¹⁵ ěg tŷ tŷ Jesus jāvy nŷtĭn kŷ ti pi(jé) ěg kanĕ jun ke mŷ'. Ti kuprĭg vŷ tŷ ěg jagrĕ nĭ, kŷ ěg tóg tŷ Jesus jāvy nŷtĭ ha. Topĕ pi(jé) tŷ ěg patrāo kórĕg ri ke nĭ'. Tŷ tóg ěg panh nĭ ha. Hā kŷ ěg tóg ti mŷ: "Aba," he tĭ, hā vŷ: "ěg jóg," he mŷ, ěg vĭ ki. ěg jagrĕ hā jamĕn kŷ ěg tóg ti mŷ: "ěg jóg mág," he tĭ.

¹⁶ Topĕ kuprĭg hā ne ěg mŷ tó tĭ', ěg tŷ tŷ Topĕ krĕ nŷtĭ ti, Jesus jāvy. Hā kŷ ěg ki kanhró nŷtĭ.

¹⁷ ěg tŷ tŷ ti krĕ nŷtĭn kŷ tóg ěg mŷ ā tŷ nĭm kĕn ke mŷ gé, Topĕ ti. Jesus Cristo hā mŷ tóg nĭm kĕn ke mŷ, kŷ tóg ěg mŷ nĭm kĕn ke mŷ gé sir, ěg kĕke mré. Hā jĕ ěg tóg ti mré jagĕgtar ke mŷ gé, ti tŷ vĕnh jykre há to jagtar ja ěn ri ke. Kŷ ěg tóg ti mré tŷ ũn mág nŷtĭnh ke mŷ gé, ěg jagtar kar kŷ.

Kanhkā ve jĕ ěg tóg ke mŷ

¹⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĭ, ha mĕ. Kanhkā tá tóg sér pĕ tĭnh mŷ. Tá ěg tóg tŷ ũn mág nŷtĭnh mŷ. Kŷ ěg tŷ ũri ti tugnĭn jagĕgtar mŷ tag vŷ tŷ ěg mŷ nĕn ũ tŷ pĕ nĭgtĭ, ěg tŷ tŷ ũn mág nĭnh ke to jykren kŷ.

¹⁹ Topĕ vŷ ā krĕ tŷ tŷ ũn mág han ke mŷ. Kŷ Topĕ tŷ ũn han mŷ kar ag tóg tag hā ve sór mŷ gé, bicho kar, ka kar, ěkré kar ke gé, nĕn kar ti.

²⁰ Nĕn kar vŷ jagĕgtar nŷtĭ, ũn ve tŷ Topĕ vĭ mranh tugrĭn. Vĕnh kókĕn ja tŷ ti nĭ, Topĕ vĭ mranh ja tŷ ti nĭ, hā ra tóg ũn ve tŷ Topĕ vĭ mranh ja tugnĭn jagtar nŷtĭ, Topĕ tŷ ěg mré ti vóg kónān kŷ, nĕn kar ti.

²¹ Hā ra Topĕ tóg ā tŷ ũn han mŷ kar ag mŷ: "kejĕn ājag jagtar mĕn ke tŷ nŷtĭ ha," he ja nĭ. Kŷ Topĕ tŷ Jesus jāvy ag tŷ ũn mág hyn han ke kurā ěn kĕ tóg nĕn kar tŷ há' hĕnh ke mŷ gé, kŷ tóg tŷg mĕn ke tŷ nĭ ha, nĕn kar ti. Nĕn kar vŷ há nŷtĭnh mŷ, Jesus jāvy há nŷtĭnh ke ěn ri ke.

²² Ver tóg Topĕ tŷ ũn han mŷ kar ag mŷ jagy tĭ, kŷ tóg fag tŷ fag kósĭn mĕn

kỹ fag vênhkrēr ěn ri ke han tĩ, Topě tỹ ùn han kar ti, ti jagăgtar nỹtĩn kỹ.

²³ Nén ù kar tag vênhkrēr ri ke han ěg tóg tĩ gé, ěg tỹ ti jagy ven kỹ, ěg tỹ ti kuprĩg tỹ jagre nỹtĩ ra. ěg jagrē to ěg tóg ki kanhró nỹtĩ, ěg tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke ti. Ge ra tóg ver ěg mỹ jagy tĩ, tag ti ki, kỹ ěg tóg ti mré nỹtĩ sór mũ. Kỹ ěg tóg venh ke mũ sir, ti tỹ ã krē pē mỹ nén nĩm ke mũ ěn ti. Hã jăvănĥ ěg tóg mũ. ěn kã tóg ěg mỹ ěg făr tăg han ke mũ, ěg făr ter ke tũ ti.

²⁴ Krenkren kỹ ěg nỹtĩ, hã ra ěg tóg ver vэг tũ nĩgtĩ, ěg krenkren kỹ nỹtĩ tag, ěg făr tăg tag. ěg tỹ venh há tóg tĩ. Hã jăvănĥ ěg tóg tĩ. ěg tỹn jăvănĥ mũ ra ěg tóg ver vэг tũ nỹtĩ. ěg tỹn ve kar kỹ ěg tóg ti jăvănĥ măn ke tũ nỹtĩ ha.

²⁵ Hã ra ěg tóg ver vэг tũ nỹtĩ, hã kỹ ěg tóg ti jăvănĥ mũ ver. To krónĥ ke tũ ěg tóg nỹtĩ, ti jăvănĥ to.

Topě kuprĩg tỹ ěg jagfy vĩ

²⁶ Hã ra Topě kuprĩg vỹ ěg tar han tĩ, ěg krój nỹtĩn kỹ. Kejěn ěg ki kagtĩg nỹtĩ, ěg tỹ ne to vĩnh ken ki, ěg tỹ Topě mré vēmén kỹ. Hã kỹ tóg ěg jagfy vĩ tĩ, Topě kuprĩg ti. Kejěn ěg jěnger mág han tĩ, ěg tỹ nén ù to vĩnh ken ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ěg mré vĩ tĩ gé, ěg jagfy, Topě kuprĩg ti. Ti vĩ ki kagtĩg ěg nỹtĩ, hã ra tóg ěg jagfy vĩ' vĩ' he tĩ.

²⁷ Kỹ Topě vỹ ěg tỹ nén ù to jykrén mũ kar vэг tĩ. Kỹ tóg ã kuprĩg tỹ nén tó mũ tag ki kanhró nĩ gé. Ti jykre vỹ ti mỹ há nĩ, ti tỹ nén to vĩ mũ ti, ěg jagfy, Topě tũ kar ag jagfy. Topě tỹ nén ù han sór mũ ěn hã to vĩ tóg tĩ, ti kuprĩg ti.

²⁸ Ha vé, Topě to há ěg nỹtĩ, hã kỹ ěg tỹ nén vэг mũ kar vỹ ěg tar han ke mũ, ěg tỹ ti jagy vэг mũ mré hã. Topě hã vỹ ěg ki rĩr mũ, hã kỹ nén ù kar vỹ ěg tar han ke mũ, ti tỹ ěg kuprěg ja nĩn kỹ.

²⁹ ěg tỹ ti ki ge tũg ki tóg: “inh ki tóg rănĥ ke mũ, tag,” he ja nĩ, ki kanhró nĩn kỹ. Kỹ tóg ěg kuprěg ja nĩ gé, ěg tỹ ti kósĩn ri ke pē nỹtĩ jé. Ti hã vỹ tỹ Topě kósĩn pē nĩ inhã, ti kósĩn ve, kỹ tóg tỹ ěg kãke nĩ gé sir, kỹ ti jăvy ag, ti ve fag

vỹ e tăvĩ tăvĩ nỹtĩnh mũ ha. ěg hã vỹ sir. Topě tỹ nén to jykrén hã vỹ.

³⁰ Hã jé tóg ěg kuprěg, kỹ tóg ěg mỹ věnh vĩ jěně. Ti tỹ ěg mỹ věnh vĩ jěně kỹ tóg ěg mỹ věnh pãte fón gé. ěg mỹ věnh pãte fón kỹ tóg ěg tỹ ùn mág hyn han ke mũ gé, ti mré, tá.

Topě tỹ ěg to há

³¹ Tag tóg inh mỹ e tĩ, sỹ to jykrén ke tóg inh mỹ tũ tĩ. Topě vỹ tỹ ěg mré ke nĩ mỹr. Hã kỹ ěg kato tē ù pi(jé) ěg tỹ ěn ri kenh mũ ha'.

³² Topě vỹ ã kósĩn pir fěg ja nĩ, ti tỹ ěg jagfy ter jé. ã kósĩn pir nenh ja tũ tóg nĩ, hã kỹ tóg ěg mỹ nén ù há nenh ke tũ pē nĩ, ti tỹ ã kósĩn pir nenh ja tũ nĩn kỹ.

³³ Topě tỹ ěg kuprěg kỹ tóg ù tỹ ěg kato vĩ sór mũ ra tóg ag mỹ věnhmỹ tĩ. Topě hã ne ěg mỹ věnh pãte fón ja nĩgtĩ'.

³⁴ Kỹ ù ag tỹ ěg to: “kórég ag nỹtĩ,” he mũ ra ěg tóg Topě mỹ há nỹtĩ. Jesus Cristo hã tóg ter ja nĩ, ěg jagfy, kỹ tóg rĩr măn ja nĩ gé. Topě pěgja tá tóg nĩ nĩ, ti rã hã, kỹ tóg ěg jagfy vĩ tĩ.

³⁵ Kỹ ù pi(jé) Cristo tỹ ěg to jũ han ki kanhró nĩ'. Ti fe vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Kejěn ěg tóg nén ù jagy venh ke mũ, ti tugrĩn. Kejěn ěg kaně jur ke mũ. Kejěn ag tóg ěg vóg kónãn ke mũ. Kejěn ěg tóg kókĩnkĩr ke mũ. Kejěn ěg tóg kur venh ke tũ nĩ gé. Kejěn ěg tóg kãgter kren ke mũ. Kejěn ag tóg ěg kãmĩ ù tén ke mũ. Jérĩn mỹ ěg tóg Cristo tovănĥ ke tũ nĩ. Kỹ tóg ěg tovănĥ ke tũ nĩ gé, Jesus Cristo ti. ěg to há nĩn kỹ tóg nĩ nĩ.

³⁶ Kejěn ěg tóg ti jagy tag vэг tĩ, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ěg tỹ ã to há nỹtĩ tugnĩn ag tóg ěg tén sór tĩ, kurã kar ki. Ag mỹ ěg tóg carneiro ri ke nỹtĩ. Carneiro tănĥ ěg tóg tĩ, ěg tỹ ko jé. Věnh mẽg ri ke ěg nỹtĩ, ag mỹ, ěg tỹ ã to há nỹtĩ tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rá ki. Hã ra tóg ge nĩ.

³⁷ Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ, ěg mỹ. Ti hã ne ěg tar han tĩ', ù tỹ ěg to há tăvĩ nĩ tĩ. Hã kỹ tóg ěg mỹ sér tĩ, ěg tỹ nén jagy vэг mũ ra, ti tugrĩn.

³⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Nén ù pi(jé) Topě tỹ ěg to há nĩ tag tỹ

tũg' henh mũ', ha mẽ. Æg ter mũ ra tóg ãg to há nĩ, ãg ter tũ ra ke gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag vỹ Topẽ tỹ ãg kato tẽ han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Japo ag vỹ ti tỹ ãg kato tẽ han ke tũ nĩ gé, ag tỹ han sór mũ ra. Pã'i kar ag vỹ tag han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Æg tỹ ùri nén ù jagy vég mũ ra ãg tóg ti tovãnh ke tũ nĩ, kỹ tóg ãg to jũnh ke tũ nĩ gé, ãg tỹ kejẽn nén ù jagy tãvĩ vég mũ ra.

³⁹ Kanhkã tân ag vỹ ti tỹ ãg to jũ han ke tũ nĩ gé, nũgme tân ag ke gé, ag tỹ ti tỹ ãg to jũ han sór mũ ra. Topẽ tỹ nén hyn han ja kar vỹ ti tỹ ãg to jũ (jé) han ke tũ pẽ nĩ. Æg to há nĩ kỹ tóg nĩ nĩ, ãg tỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

9

Topẽ tỹ Judeu ag kuprẽg

¹ Nén ù tó sór inh mũ gé, ha mẽ. Cristo vỹ ki kanhró nĩ, sỹ tónh ke mũ tag. Sỹ ki hã ke vễ, ón tũ sóg nĩgtĩ, kỹ Topẽ kuprĩg vỹ inh mỹ: “ki hã ã tóg tó,” he tĩ gé.

²⁻³ Ha mẽ, inh mré ke ag to sóg fe kaj tãvĩ nĩ, Judeu ag to, ag tỹ Jesus kato tẽn kỹ. Fỹ sóg tĩ, sỹ ag mĩ êkrén kỹ, inh mỹ tóg vẽn kaga jagy ri ke nĩ, ha mẽ. Kỹ, Topẽ tỹ ag jagfy inh kato tẽ ra tóg inh mỹ há tĩ vễ, Jesus tỹ ãg jagfy ter ri ke, ag tỹ ti ki ge jé. Ti tỹ ag jagfy isỹ Cristo mré ke tũ han ra tóg inh mỹ há tĩ vễ. Tỹ ag tóg inh kanhkã pẽ nỹtĩ,

⁴ isỹ tỹ ag mré Israel krẽ nĩn kỹ. Tỹ ag tóg Topẽ krẽ ja nỹtĩ vễ, kỹ tóg ag mỹ ã jykre tar ven ja nĩ gé. Ag mré vẽn jykre tỹ hẽn ri ke han ja tóg nĩgtĩ, ag jyvẽn ja tóg nĩgtĩ gé, kỹ ti vĩ tó tĩ ag vỹ rán ja nĩgtĩ gé, Topẽ vĩ ti. Ti jo ãn pẽ han ja ag tóg nĩgtĩ, Jerusalém tá, krẽm nén ù kar pũn jafã. Ag mỹ tóg ã tỹ nén han ke ti kãmén ja nĩgtĩ.

⁵ Æg jóg'jóg ve ag, ù tỹ vãsỹ Topẽ mré vẽnén tĩ ag vỹ ag jóg'jóg ve nỹtĩ gé, kỹ Cristo vỹ tỹ ag kã ù nĩ gé, ag kanhkã, ti tỹ ga kri tĩg kỹ. Æg kri ke kar vễ, Cristo tĩ, Topẽ ti. Ti hã mỹ ãg vĩ há han ke mũ, to ãg krónh ke vãn nỹtĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé, ti mỹ vĩ há han to. Amém.

⁶ Jesus kato tẽ ag tóg nỹtĩ ha, Israel ag, Topẽ tỹ ag jyvẽn ja ra. Hã kỹ tóg Topẽ tỹ ag mỹ tó há han ja tũ nĩ ve nĩ. Hã tũ vễ hã ra. Ag hã ne to jykrén há han ja tũ nĩ', ti tỹ ag mỹ tó há han ja ra. Æg tỹ to jykrén há han kỹ ãg Israel ag jykre ki kanhrãn mũ, ha mẽ: Israel krẽ ù tóg tỹ Topẽ krẽ pẽ tũ nỹtĩ, ha mẽ.

⁷ Hã ra ag tóg: “Abraão vỹ tỹ ãg jóg'jóg ve nĩ,” he tĩ, “hã kỹ ãg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Abraão tugnĩn,” he ag tóg tĩ. Kygnẽ kỹ ag tóg tag tó tĩ, ha mẽ. Topẽ tóg Abraão mỹ: “ã kósin tỹ Isaque krẽ vỹ tỹ ã krẽ pẽ nỹtĩn mũ,” he ja nĩ.

⁸ Hã ra Abraão vỹ krẽ e han ja nĩgtĩ, kósin pir tũ ti nĩ. Hã kỹ Abraão krẽ ù vỹ tỹ Topẽ krẽ tũ nỹtĩ, Abraão tỹ ag han ja ra. ù tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Topẽ tỹ ùn kuprẽg ja ag.

⁹ Topẽ vỹ Abraão mỹ: “prỹg tũg kỹ sóg ã vẽn kãtĩg mãn ke mũ, kỹ Sara fi kósin vỹ kã nỹnh mũ sir, ha vemnĩ,” he ja nĩ. Topẽ tỹ Abraão mỹ Isaque mur ke tó jan hã vễ, ti tỹ Isaque hã kuprẽg jan kỹ.

¹⁰ Kỹ tóg ge nĩ gé, ãg tỹ Rebeca fi krẽ to jykrén kỹ, Isaque prũ fi. Krẽ vẽnhan ja fi nĩ, kỹ ag tóg tỹ ãg jóg tỹ Isaque krẽ kar nỹtĩ, ùn vẽnhan ja ag.

¹¹⁻¹² Kỹ ag mur tũg ki, ag tỹ ver nén ù han tũg ki Topẽ tóg ag mỹnh fi mỹ: “ùn mur vén ke mũ vỹ tỹ ù tỹ ti nón mur ke mũ ãn krẽm ke jẽn h ke mũ, ha vemnĩ,” he ja nĩ. Topẽ tỹ fi mỹ tó kã ag tóg nén ù há mré nén ù kórég han ja tũ nĩ ver. Ag mur tũg ki ke ja vễ. Topẽ tỹ ãg mỹ ã jykre ven sór ja vễ, hã kỹ tóg ag mur tũg ki tag tó ja nĩ. ã tỹ nén to jykrén mũ ãn han ti tĩ, Topẽ ti. Kỹ tóg ã tỹ ùn kuprẽg sór mũ ãn hã kuprẽg tĩ gé, ag tỹ ver nén ù han tũg ki.

¹³ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, Rebeca fi krẽ ãn ag to, ha mẽ: “Jacó to inh há nĩ, hã ra sóg ti jo mur ja tỹ Esaú to kórég nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki.

¹⁴ Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “Topẽ jykre vỹ há tũ nĩ,” he sór mũ. “Kuryj tũ ti nĩ, ti tỹ vėsóg ki nén to jykrén sór

kỹ, ti tỹ ùn kuprëg mũ ên to,” he ag hỹn tĩ. Hã tũ vë hã ra.

¹⁵ Hã kỹ tóg Moisés mỹ: “isỹ ùn jagãgtãn sór mũ ên hã jagãgtãn jé sóg ke mũ,” he ja nĩ, Topë ti.

¹⁶ Ëg tỹ to vāsãn tũ vë, Ëg tỹ to tar nĩnh ke tũ vë. Topë tỹ vësóg ki Ëg jagãgtãn hã vë.

¹⁷ Hã kỹ ga tỹ Egito tá pã'i tỹ Faraó to tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Ûn tar vỹ tỹ inh nĩ,” he ja ti nĩ, Topë ti, Faraó mỹ. “Ã tỹ sóg ùn tar han, vënh kar tỹ isỹ tỹ ùn tar nĩ tag ki kanhró nỹtĩ jé, isỹ ã vóg kónãn to, ã tar jë ra. Vënh kar tỹ inh jyjy mẽnh ke vë, hã jé sóg ã fëg,” he ja ti nĩ, vāsỹ, Topë ti, Faraó mỹ.

¹⁸ Hã kỹ, Topë tỹ ùn jagãgtãn sór nĩn kỹ tóg ti jagãgtãn tĩ sir. Hã ra tóg ù tỹ mẽ jāvãnh ên ti kutu kãfór han mũ sir, Faraó ri ke.

Topë tỹ ã tỹ nén han sór mũ ên han tĩ

¹⁹ Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kỹ Ëg hỹn Topë tỹ Ëg kuprëg tũ tugrĩn kutu nỹtĩnh mũ,” he sór mũ. “Ti tugnĩn ke vë. Kỹ ti tỹ ne jé Ëg vóg kónãn sór nẽ?” he sór ag hỹn mũ, ón kỹ Topë to vĩn kỹ.

²⁰ Ha vé, êprã ke vỹ tỹ Ëg nỹtĩ. Ti vỹ kafãn ke tũ pë Ëg tóg nĩ. Ti kamëg jé Ëg tóg ke mũ. Á tỹ nén han sór mũ ên han ti tĩ.

Ëg rãnhraj to jykrén nĩ. Kejën Ëg tóg nén ù han tĩ, go'or tỹ. Kỹ go'or tóg Ëg mỹ: “isỹ kukrũ kórég han tũg nĩ, isỹ kukrũ sĩnvĩ han nĩ,” he tũ nĩgtĩ. Ëg vỹ kafãn ke tũ ti nĩ, go'or ti. Ëg tỹ tỹ nén han sór mũ ên han Ëg tóg tĩ, ti ki jëmë vãnh Ëg nỹtĩ.

²¹ Go'or ù tỹ Ëg kukrũ sĩnvĩ han tĩ, ù tỹ Ëg kukrũ kórég han tĩ. Ëg tỹ nén han sór mũ ên han Ëg tóg tĩ.

²² Topë vỹ Ëg rãnhraj tag ri ke han tĩ gé. Ti tỹ nén han sór mũ ên han ti tĩ, Ëg tỹ, Ëg tỹ ti mỹ go'or tỹ kukrũ ri ke nỹtĩnh kỹ. Û ag to tóg jũ tĩ, Ëg kar tỹ ag ki ti tar nĩ to jykrén jé, ti jũ ên ti, Topë ti. Kỹ tóg kãnhmar ag to jũnh ke vë vë, hã ra tóg ver ag to fe mág nĩ, ag kórég tãvĩ nỹtĩ ra, ti tỹ ù to jũnh ke mũ ag. Hã ra tóg ag vóg kónãn ke mũ, ha vemnĩ.

²³ Kỹ tóg ù ag jagãgtãn mũ gé, vënh kar tỹ ag ki Topë tỹ tỹ ùn há tãvĩ nĩ to jykrén jé, Ëg há kar kãfór. Hã jé tóg ag kuprëg ja nĩgtĩ. Ti tỹ ag tỹ ùn mág han sór vë, ti mré.

²⁴ Ëg hã vë sir, ùn kuprëg kỹ nỹtĩ tag ag. Hã kỹ tóg Ëg mỹ vënh vỹ jënë. Judeu ag kãmĩ tóg Ëg mỹ vënh vỹ jënë, fóg ag kãmĩ ke gé, kanhgág ag kãmĩ ke gé, ti tỹ Ëg jagãgtãn sór kỹ.

²⁵ Hã kỹ Oséias tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. “Vāsỹ ag vỹ tỹ inh mré ke tũ ja nỹtĩ, hã ra sóg ag mỹ: “inh mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ ha, isũ ag,” he sór mũ, he ti, Topë ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Oséias ti. “Vāsỹ sóg ag to há tũ ja nĩgtĩ, hã ra sóg ag to há nĩnh mũ ha,” he ti.

²⁶ “Vāsỹ sóg ag mỹ: “ãjag pi(jé) tỹ isũ nỹtĩ,” he ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ag mỹ: “Topë krë vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ,” henh ke mũ, “ùn rĩr nĩ ên krë vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ,” he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he ti, Topë ti,” he ja tóg nĩ, Oséias ti. Ti tỹ ù tỹ ùri Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag kãmén hã vë.

²⁷ Kỹ Isaías vỹ Israel krë ag to tag tó, ha mẽ: “e ag nỹtĩ, Israel krë ag, rỹnhryj e nĩ ên ri ke, goj kãmĩ pó rynhryj e nĩ ên ri ke. Ge ra ag pipir nỹtĩnh mũ, ùn krenkren ke mũ ag.

²⁸ Topë vỹ kãnhmar ã tỹ nén tó ja ên han ke mũ, ga tag ki, kỹ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ, ùn e ên ag, ag kórég nỹtĩnh kỹ,” he ja ti nĩ, Isaías ti.

²⁹ Kỹ tóg tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Ëg tũg kãn kren ti, Topë ti, vënh kar krĩ nĩ ên ti. Hã ra tóg Ëg kãmĩ ùn pipir krenkren han ja nĩgtĩ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag tũg kãn ja tóg nĩ, Topë ti, cidade tỹ Gomorra tá ke ag ke gé. Kỹ tóg Ëg tũg kãn kren gé, ag ri kén, hã ra tóg Ëg kãmĩ ù krenkren han mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti.

³⁰ Oséias mré Isaías ag tỹ tó mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Fóg ag, kanhgág ag pi(jé) vënh jykre kuryj nón mũ ja nĩgtĩ. Ge ra Topë tóg ag jagãgtãn kỹ ag mỹ vënh pãte fón mũ ha, ag tỹ Jesus ki rã kỹ.

³¹ Ag jãvo Israel krë ag vỹ ãjag jykre hã tỹ Topë tỹ ag jyvën ki króm sór ja nĩgtĩ. “Tĩ vỹ han Ëg tĩ, kỹ tóg Ëg to há

nĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ki króm kãn ja tũ nĩ, hã kÿ Topẽ tóg ag to há tũ nĩ, jérĩn mÿ.

³² Hẽ ri ken kÿ hÿn'? Ag tÿ ti ki ge ja tũ nĩn kÿ, hã kÿ tóg ag mÿ vẽn pãte fón ja tũ nĩ gé. Ag tÿ vêsóg ki Topẽ jykre ki króm sór ja vẽn. Hã kÿ ag tóg ón kÿ ki króm ja nĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg Cristo kato tẽ nÿtĩ.

Pó ri ke ti nĩ, Cristo ti, ãg tÿ tÿ krĩm ke jafã. Ag tÿ ti tÿ krĩm ke jan hã vẽn, hã vÿ: ti ki rã tũ, he mũ.

³³ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, Jesus Cristo to, ha mẽ. “Pãnónh sĩ tÿ Sião pẽnĩn cidade ki sóg pó nĩm mũ, ag tÿ tÿ krĩm ke jé. Kÿ ag tóg, pãró tag tÿ ag tóg krĩm ke kÿ vár ke mũ sir. Hã ra ù tÿ ti ki rã mũ vÿ ã tÿ nén ve sór mũ ãn venh ke mũ,” he ja ti nĩ, Topẽ vĩ rán ki, Jesus Cristo to.

10

Judeu ag tÿ Jesus ki ge kÿ krenkren ke

¹ Inh kanhkã', isÿ inh mré ke tÿ Israel tÿ krenkren han venh há tãvĩ tóg tĩ, hã jé sóg Topẽ mré vẽn tĩ.

² Topẽ vĩ han jé ag tóg vãsãnsãn mÿgtĩ, tag vэг isóg nĩ nĩ. Hã ra ag tóg ki kagtĩg nÿtĩ, kÿ ag tóg ãg tÿ nén han ke tũ ãn han tĩ.

³ Vêsóg ki ag tóg vẽn jykre kuryj to vãsãn sór tĩ. Hã ra ù tÿ ãg mÿ vẽn jykre kuryj nĩm sór mũ vÿ tÿ Topẽ ti nĩ. Tag ve sór tũ ag nÿtĩ, Topẽ tÿ ãg mÿ nĩm ke tag. Hã kÿ ag tóg Topẽ kato vãsãnsãn mũ.

⁴ Cristo vÿ hur kãtĩg. Kÿ ãg tóg ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ ti mÿ há nÿtĩ ha. ãg tÿ Topẽ tÿ vãsÿ ãg jyvẽn ki króm tugnĩn ke pijé'. Jesus Cristo ki rã tugrĩn ke vẽn.

⁵ Ha vé, Moisés vÿ Topẽ jykre si to tag rán, ha mẽ. “Û tÿ vẽn jykre kuryj han kãn mũ vÿ rĩr nĩnh ke mũ, ù tÿ ge vÿ rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ, ti tÿ Topẽ tÿ ãg jyvẽn tĩ ãn ki króm kãn tugnĩn,” he ja tóg nĩ, Moisés ti. Hã ra ãg tóg ki króm kãn ki kagtĩg nÿtĩ, hã kÿ ãg tóg ãg tÿ ki króm kãn sór mũ ra rĩr nĩnh ke tũ nĩ.

⁶ ãg tÿ Jesus ki rã tugrĩn ãg Topẽ mÿ há nÿtĩ. Kÿ ãg tóg: “ù nÿ hÿn kanhkã

ra tĩg mũ, Cristo pére kãtĩg jé?” henh ke tũ pẽ nĩ. Mur kÿ ti nĩ ha.

⁷ Kÿ ãg: “ù nÿ hÿn vẽn kuprĩg ag jamã ra tĩg mũ, Cristo rĩn mãn jé?” henh ke tũ pẽ nĩ gé. Rĩr mãn kÿ ti nĩ ha.

⁸ Tag tó jé ãg tóg ke mũ, ha mẽ: “jagy tũ ti nĩ, Topẽ vĩ ti, to jykren há ti nĩ. Kãnmar ãg tónh ke mũ, kãnmar ãg to jykren ke mũ, Topẽ vĩ to,” he jé ãg tóg ke mũ.

Topẽ vĩ tag hã tó sóg tĩ. “Jesus Cristo ki rã tugnĩn ãg krenkren ke mũ,” he sóg tĩ.

⁹ ãg krenkren jé ãg tóg Jesus to: “ãg Senhor vÿ tÿ ti nĩ,” henh ke mũ. Vẽn kar mÿ ãg tónh ke mũ. Kÿ ãg tóg ãg fe tÿ ti ki rãnh ke mũ gé. Topẽ tÿ ti ter kar kÿ ti rĩn mãn ja tag vÿ tÿ ãg mÿ ki hã ke nĩ, kÿ ãg kri fig mũ. Kÿ ãg tóg krenkren ke mũ sir.

¹⁰ ãg tÿ ãg fe tÿ ti ki rã kÿ ãg tóg ti mÿ há nÿtĩ. ãg tÿ vẽn kar mÿ ti kãmén kÿ ãg krenkren ke mũ sir.

¹¹ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ãg tÿ ti ki ge kÿ ãg tóg ãg tÿ nén ve sór mũ ãn venh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki.

¹² Vẽn kar mÿ ke vẽn sir, vẽn vĩ tag. Judeu ag mÿ ke vẽn, kar kÿ fóg ag mÿ ke vẽn gé, kanhgág ag mÿ ke vẽn gé. Tÿ tóg ãg kar Senhor nĩ mÿr. Kÿ, ãg tÿ ti mÿ nén ù to vĩn kÿ tóg ãg mÿ nén ù tÿ hèn ri ke nĩm ke mũ gé sir, ãg kar mÿ.

¹³ Tag hã vÿ rán kÿ nĩ gé, ha mẽ: “ãg tÿ ãg Senhor mÿ: “inh kren han nĩ,” hen kÿ ãg krenkren ke mũ, ãg kar,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

¹⁴ ãg tÿ ti ki rã tũ nÿtĩ ra ãg tóg: “inh kren han nĩ,” he ki kagtĩg nÿtĩnh mũ vẽn. ãg tÿ ti vĩ mẽ ja tũ nÿtĩ ra ãg tóg ti ki ge ki kagtĩg nÿtĩnh mũ vẽn. Û tÿ ãg mÿ ti vĩ tó tũ nĩ ra ãg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩnh mũ vẽn.

¹⁵ Topẽ tÿ ag jëgnëg tũ nĩ ra ag tóg ãg mÿ ti vĩ tónh ke tũ nĩnh mũ vẽn. Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ. “Û tÿ ãg mÿ Topẽ vĩ sér ma kãmũ ag junjun vÿ ãg mÿ sér pẽ tĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Topẽ tÿ ã vĩ tó tĩ ag jëgnë to ken hã vẽn.

16 Hã ra ù ag tóg kri fi jãvãnh nýtĩ gé, ag tỹ ón ký mēg mũ ra, Topē vĩ sér ti. Isaías vỹ ag to Topē mỹ tag tó ja nĩ. “Ēg jóg mág', inh vĩ mē jãvãnh ag nýtĩ,” he ja tóg nĩ.

17 Hã ký tóg, ěg tỹ ti vĩ mē há han kar ký ěg tóg ti ki rã tí. Ēg tỹ Cristo kãme mē ký ěg ti ki rã tí.

18 Ký ãjag hỹn inh mỹ: “Judeu ag mỹ hẽn ri ke mũn mē ja tũ nĩ, hã ký ag mỹ ti ki ge ja tũ nĩ?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve ký. Vó, mē ký ag nýtĩ vẽ. Tag vỹ rán ký nĩ, ha mē: “ga kar mĩ ag tóg mē ja nĩgtĩ, ã vĩ ti. Ga fyr tá tóg jun gé, ã vĩ ti,” he ja ti nĩ, Topē vĩ rá ki.

19 Ký ãjag hỹn inh mỹ: “ký Judeu ag hẽn ri ke mũn to jykrén há han ki kagtĩg nýtĩ, ag tỹ mēg mũ ra?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve ký. Vó, ag tỹ to jykrén sór ký ag tóg to jykrén mũ vẽ. Moisés vỹ ěg mỹ tag kãmén, ha mē: “Topē tóg fóg mré kanhgág to tag tó sór mũ, ha mē,” he tóg. “Ag vỹ tỹ isũ tũ nýtĩ ver, hã ra sóg ag tỹ isũ han sór mũ, ãjag tỹ ag ve ký ãjag tỹ inh ki rã to én jé,” he tóg. “Fóg mré kanhgág ag vỹ ãjag mỹ krĩ tũ nýtĩ, hã ra sóg ag to há nĩ sór mũ, ãjag tỹ ag tigrĩn jũgũ jé, he tóg, Topē ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Judeu ag mỹ.

20 Ký Isaías tóg tag tó mũ gé, fóg ag to, kanhgág ag to, ha mē. “Ũ ag tóg inh jãvãnh ja tũ nýtĩgtĩ, hã ra ag tóg inh vĩ jēmēg mũ ha. Topē hẽn ri ke tí? he ja tũ ag nýtĩ, hã ra sóg ag mỹ inh vĩ jẽnēg mũ ha, he tóg, Topē ti,” he ja ti nĩ gé, Isaías ti. Pã'i ag kamēg vãnh ký tóg Judeu ag mỹ fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topē ki genh ke tó ja nĩ, Isaías ti.

21 Ký tóg Israel ag to tag tó ja nĩ gé sir, ha mē: “kurã kar ki sóg ãjag mỹ: kunĩg, he tí. Hã jé sóg ãjag mỹ inh nĩgé ven tí, ãjag tỹ gĩr mỹ ãjag nĩgé ven tí ěn ri ke. Hã ra ãjag tóg inh vĩ mē jãvãnh nýtĩ'. Inh vĩ kafãn kónãn ãjag tóg mũ mỹr',” he ja tóg nĩ, Isaías ti, ti tỹ Judeu ag mỹ Topē vĩ tón ký.

11

Israel krẽ'krẽ pipir ag vỹ tỹ Topē tũ nýtĩ

1 Ký ãjag hỹn: “ký Topē mỹ ã povo tỹ Israel tovãnh kãn ký nĩ?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve ký. Vó, ag tovãnh kãn tũ ti nĩ. Hã vé, tỹ sóg Israel krẽ nĩ gé, hã ra sóg ti ki rã. Abraão krẽ'krẽ ù vỹ tỹ inh nĩ gé, ti kósin'kósin tỹ Benjamim krẽ'krẽ ù mỹr.

2 Isovãnh ja tũ ti nĩ, Topē ti, hã ký tóg ã povo tovãnh kãn ja tũ nĩ. Nén kar han tũg ki tóg ěg kuprēg ja nĩ, ěg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ jé.

Elias to jykrén nĩ. Ti kãme tóg rán ký nĩ, Topē vĩ rá ki. Elias tempo kã Israel ag tóg Topē kato tẽ mũ. Ký ag tóg Elias kato tẽ mũ gé, ti tén jé. Hã ký tóg Topē mỹ tó mũ, Elias ti, ký tóg:

3 “Senhor',” he mũ. “Ā vĩ tó tí ag kãgtén kãn ag huri, ã mỹ pũn jafã kókén ag huri ke gé. Inh pir mỹ sóg kren, ký ag tóg isén sór mũ ha ke gé. Ā tovãnh kãn ký ag nýtĩ,” he ja tóg nĩ, Elias ti, Topē mỹ, Israel ag to.

4 Hã ra Topē tóg ti mỹ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Ũ tỹ 7 mil (ke) vỹ ki nýtĩ, ù tỹ isovãnh tũ ag, sỹ ùn kuprēg ja ag. Tag ag vỹ vẽn kãgrã tỹ topē tỹ Baal mỹ: “Topē vỹ tỹ ã nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Topē ti, Elias mỹ. Ti tỹ Israel pipir ag tỹ Topē tovãnh tũg ja ěn tó vẽ.

5 Ge ti nĩgtĩ, ũri. Pir ag nýtĩ, Israel tỹ Topē to há nýtĩ ag. Ti kato tẽ kãn tũ ěg mỹr. Topē vỹ ěg jagãgtãn, ký tóg ěg kuprēg, hã ký ěg tóg ti to há nýtĩ, ěg pipir nýtĩ ra, ěg tỹ tỹ Israel krẽ nýtĩn ký.

6 Ēg tỹ vēsóg ki han pijé', ěg tỹ to vãsãn pijé'. Topē tỹ vēsóg ki ěg jagãgtãn hã vẽ. Ke tũ nĩ mũ ra tóg: “vēsóg ki sóg ãjag jagãgtãn,” henh ke tũ nĩ vẽ. Hã ra tóg vēsóg ki ěg jagãgtãn.

7 Ge ti nĩ, ha mē, Israel ag vỹ ve sór ja nĩgtĩ, Topē tỹ ěg mỹ nén ù há ven ke ěn ti, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Topē tỹ ùn kuprēg mũ ag hã mỹ tóg ven tí, Topē ti. Jãvo ù ag tóg kutu nýtĩ sir, ag tỹ Topē vĩ mē jãvãnh nýtĩn ký.

8 Hã ký tag tóg rán ký nĩ, Israel ag to, ha mē: “Topē vỹ ag krĩ tũ han, hã ký ag tóg ti vĩ rá vég mũ ra to jykrén tũ nýtĩgtĩ. Mēg tũ ag nýtĩ, ãjag nĩgrēg ra.

Uri ag tóg gen ký nýtinh mũ ver,” he ja ti nĩ, Topê vĩ rán ki.

⁹ Ký Davi vỹ Judeu ag to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Topê mỹ festa han ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ón ký ti mỹ festa han tĩ, ký ag tóg to sigse ký nýtinh mũ, ag festa to. Ag sigse ký tóg ag vóg kónãn ke mũ, Topê ti. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ.

¹⁰ Kutu ag nýtĩ, to jykrén ke tũ pẽ ag nýtĩ, ký ag tóg vênh jykre kufy hã venh ke mũ, hã to ag jagtar nýtinh mũ,” he ja tóg nĩ, Judeu ag to, Davi ti.

Judeu ag to é henh ke tũ ãg tóg nĩ

¹¹ Ký ãjag hỹn inh mỹ: “kỹ Topê mỹ Judeu ag tỹ nũgme ki vár ke tag ve sór mũ, hã jén mỹ ag mỹ Jesus jênê ja nĩ, ag tỹ ti tỹ prãnh ke jé?” he sór mũ. Vó. Hã ra ag tóg Topê kato tẽgtẽ tĩ. Ti vỹ mranh ja ag tóg nýtĩgtĩ, hã ký Topê tóg fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, Judeu ag tỹ ag ve ký ti ki ge to én jé.

¹² Ký Judeu ag tỹ Topê vỹ mranh ký Topê tóg fóg mré kanhgág kar to há nĩ. Ký Judeu ag vỹ jagãgtar nýtĩ. Ag nýtĩg ja ki ù ag kar vỹ Topê tỹ ag to há nĩ vég mũ. Há ti nĩ, tag. Ký, Topê tỹ Judeu ag to há' he mãn nĩ ra tóg hã ra ga kri mũ kar mỹ há pẽ tãvĩ tĩnh mũ vễ, mỹr, ha mẽ. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹³ Ký sóg ãjag mỹ tag tó sór mũ, ãjag tỹ tỹ fóg nýtĩnh ký, kanhgág ag mỹ ke gé. ãjag apóstolo vỹ tỹ inh nĩ, sỹ ãjag mỹ Topê vỹ tó jé. Inh rãnrãj vỹ inh mỹ sér pẽ tĩ.

¹⁴ Isỹ ãjag mỹ Topê vỹ tó ký inh mré ke ag hẽn ri ke mũn ãjag kóm Jesus ki ge sór mũ gé, ký ag krenkren ke mũ sir, Israel ag.

¹⁵ Ha vé, Topê tỹ inh mré ke ag tovãnh to tóg povo ù ag to há nĩ ha, ag to jũ mãn tũ tóg nĩ sir. Topê tỹ Israel ag to há' he mãn mũ ra tóg vênh kar mỹ há pẽ tãvĩ tĩnh mũ vễ, ký vênh kar vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ vễ, ùn kãgter mũ ag mré hã. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹⁶ Ęmĩ to jykrén nĩ. Ęmĩ kubar ko há nĩnh ký tóg ko há kar nĩ. Ge tĩ nĩgtĩ gé, ka tỹ. Ti jãre há nĩnh ký ka vỹ há kar nĩ. Israel ag vỹ tag ri ke nýtĩ. Ag jóg'jóg ve

ag vỹ ka jãre ri ke nýtĩ. Topê mỹ ag há nýtĩ ja nĩgtĩ, hã ký ag krẽ vỹ Topê mỹ há nýtĩnh ke mũ gé.

¹⁷ Povo tỹ Israel vỹ ka tỹ oliveira há ri ke nýtĩ. Ti jãre vỹ há nĩ, hã ra ti pẽ ù tóg kórég nýtĩ. Hã ký tóg mrynhmranh ký vãvãm mũ, Topê ti, ti pẽ kórég ãn ti. Ti tỹ Israel kórég ag togvãnh to ken hã vễ, hã vỹ: ka pẽ kórég vãvãm, he mũ. Ka pẽ kórég tag nýtĩg ja ki tóg ka ù pẽ vin, vãnh kãmĩ ka tỹ oliveira pẽ tỹ, ùn kanẽn vãnh pẽ tỹ. ãjag hã vễ sir, ãjag tỹ tỹ fóg nýtĩnh ký, kanhgág ag ke gé. Hã ra ka ù pẽ tag vỹ ka há jãre ãn tỹ ti kume vég tĩ, ký tóg tỹ há' he mũ sir. ãjag tỹ Topê tỹ Israel jóg'jóg ve tỹ Abraão mỹ nén tó ja ãn vég mũ to ken hã vễ, hã vỹ: ka há jãre kume vég mũ, he mũ.

¹⁸ Ký Israel ag to é he sór tũg nĩ, Topê tỹ ag vãm mũ ra, ãg tỹ ka pẽ kórég vãm ri ke. Ag nýtĩg ja ki ãjag nýtĩ. Hã ra ka jãre vỹ tỹ Judeu ag jóg'jóg ve nýtĩ. ãjag jóg'jóg ve pijé', fóg pijé', kanhgág pijé'. Judeu ag vễ. Ký Judeu ag to é he sór tũg nĩ.

¹⁹ Hẽn ri ke mũn ãjag tóg inh mỹ: “hã ra tóg Judeu ag vãm, ãg to há nĩ jé,” he sór mũ. “Hã ký tóg ãg to há nĩ,” he ãjag hỹn mũ.

²⁰ Hỹ, ag vãm tóg. Hã ra ag tóg ti ki rã jãvãnh ja nýtĩgtĩ, hã ký tóg ag vãm. Jãvo tóg ãjag to há nĩ, ãjag tỹ ti ki ge to. Hã ký ag to é he sór tũg nĩ. Topê kamẽg nĩ mỹr.

²¹ Israel krẽ ag tỹ ti ki ge jãvãnh tũg nĩnh tóg ag vãm. Ag jagãgtãn jãvãnh tóg nĩ ha. Ký tóg ãjag jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãjag tỹ ti ki ge to tar tũ nýtĩnh ký. Hã ký ti hã kamẽg nĩ.

²² Hã ki Topê tỹ tỹ ùn há nĩ tóg ve há tĩ, hã ra tóg ù ag vóg kónãn jagy han tĩ gé. ù tỹ ti vỹ mranh mũ ag vóg kónãn jagy han tóg tĩ, Topê ti. Hã ra tóg sir ãjag to há nĩ sir, ãjag tỹ ti tovãnh tũ nĩnh ký. ãjag tỹ ti tovãnh ký tóg ãjag vãm ke mũ gé, ha vemnĩ.

²³ Judeu ag tỹ ti ki ge ký tóg ag to há nĩ mãn ke mũ gé sir, ký tóg ka há ki ti pẽ mrynhmrãj ja ãn ki vin mãn ke ri ke nĩ sir.

24 Ha vé, ãjag hã vỹ tỹ ka kanẽn vãnh pẽ ri ke nỹtĩ'. Hã ra tóg ka há ki ãjag vin, ãjag tỹ tỹ ka kanẽn vãnh pẽ nỹtĩ ra. Kỹ tóg, ti tỹ ka há ãn pẽ mrynhmráj ja ãn ki vin mãn sór nĩ ra tóg vin mãn mũ sir, ka há ãn ki, hã vỹ: Judeu ag tỹ Jesus ki rã, he mũ. Ka há pẽ mrynhmráj ja ãn ki vin mãn to ken hã vẽ. Ëg pi(jé) ka kanẽn vãnh pẽ tỹ ka kanẽn há ki vin tĩ'. Ëg tỹ ka há pẽ tỹ ki vin mãn tag vỹ jagy tũ nĩ vẽ. Hã kỹ tóg Topẽ mỹ jagy tũ tĩ, ti tỹ Judeu ag to há nĩ mãn kỹ.

Topẽ tỹ Israel ag krenkren han sór

25 Isỹ ãjag mỹ nén ù kãmén sór vẽ, ãjag tỹ mẽ ja tũ ù, ha mẽ. Sỹ ãjag mỹ kãmén sór vẽ, ãjag tỹ Judeu ag to é he tũ nĩ jé. Ha vé, Israel ù ag vỹ ver mẽ sór tũ nỹtĩ. ù ag tóg mẽ sór mũ, hã ra ù ag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ gé, vãnh kar tỹ Topẽ vĩ mẽ jé, Judeu tũ ag kar. Kejẽn ag tóg mẽ kãn ke mũ, fóg kar, kanhgág kar ke gé.

26 Ag tỹ mẽ kãn ke ãn kã Israel ag tóg krenkren ke mũ gé. Hã kỹ tag tóg ag to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ag krenkren han tĩ vỹ jun ke mũ. Pãnónh sĩ tỹ Sião pẽnĩn cidade ãn tá tóg vãnh ven ke mũ, ag krenkren han tĩ ti. Ën vỹ Jacó krẽ ag tỹ inh vĩ mranh ja ãn tỹ vãnh pãte fón ke mũ, Israel krẽ en ag mỹ.

27 Sỹ ag mré jykrén jan hã vẽ. Ag tỹ inh vĩ mranh tỹ sóg tũg' he mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki, Judeu ag to.

28 Jesus kato tẽ ag tóg mũ ver, ti kãmé sér mẽ jãvãnh ag nỹtĩ ver, hã kỹ ãjag tóg ag nỹtĩg ja ki Topẽ vĩ sér mẽg mũ. Hã ra ag jóg'jóg ve ag vỹ Topẽ to há nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ Topẽ tóg ag krẽ'krẽ to há nĩnh ke mũ ge kejẽn, ti tỹ vãsỹ ag kuprẽg ja nĩn kỹ.

29 Topẽ tỹ ù to há nĩn kỹ tóg ti to há nĩ, ti tỹ ù kuprẽg kỹ tóg kuprẽg kỹ jẽ nĩ gé. Tỹ tũg' henh ke tũ ti nĩ, Topẽ ti.

30 Vãsỹ ãjag tóg Topẽ vĩ ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ùri ãjag jagãgtãn, ãjag tỹ ti ki ge jé, Judeu ag tỹ ti vĩ mranh ag nỹtĩg ja kã.

31 Kỹ ãn ag tóg ti vĩ mranh mũgtĩ ver, Topẽ tỹ kar kỹ ag jagãgtãn jé, ti tỹ ãjag jagãgtãn ri ke.

32 Kỹ Topẽ tóg ãg kar mỹ ãg tỹ ti vĩ mranh mũ tag ven kãn sór mũ, ãg tỹ to jykrén mãn jé. Ti tỹ ãg jagãgtãn sór vẽ, ãg tỹ ti ki ge jé, hã jé tóg ãg mỹ ãg tỹ ti vĩ mranh mũ ven sór mũ.

Topẽ jykre tỹ ãg jykre kãfór nĩ

33 Topẽ vỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ, mỹr, ha mẽ. Tĩ jykre vỹ vãnh kar kri nĩ kar nĩ. Ve kãn jãvãnh ãg nỹtĩ, ti jykre ti, tá krỹg jãvãnh ãg nỹtĩ. Nén ù kar ki kanhró ti nĩ mỹr, nén ù kar to jykrén há han kãn ti tĩ mỹr. Ti tỹ nén to jykrén mũ ve kãn ke tũ pẽ ãg nĩ. “Ti hỹn hẽ ri ken kỹ tag han?” henh ke tũ ãg tóg nĩ gé. To jykrén kórég ãg tóg nỹtĩ.

34 ù nỹ Topẽ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ? Ki kagtĩg kar ãg nỹtĩ. ù nỹ Topẽ mỹ: “tag han ra, tag han tũg ra,” he tĩ? ù vỹ ti jyvẽn ke tũ pẽ nĩ.

35 ù nỹ ti mỹ nén ù nĩm', Topẽ tỹ ti mỹ kajãm jé'? Nén kar vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ mỹr, hã kỹ tóg ãg hã mỹ nén ù kar nĩm tĩ, ãg jagãgtãn kỹ.

36 Topẽ hã ne nén kar hyn han'. Ti hã jamẽn kỹ ãg tóg nỹtĩ, nén ù kar vỹ ti jamẽn kỹ nỹtĩ gé. Hã kỹ ãg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ gé, nén ù kar ti ke gé. Kỹ ti hã ne tóg tỹ ùn mág nĩ', ti pir mỹ. Ti hã mỹ ãg tóg vĩ há han tĩ, to krónh ke tũ ãg nĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé. Amém.

12

Topẽ mỹ ãg vãnh fẽg ke mũ

1 Inh kanhkã', Topẽ vỹ ãjag jagãgtãn. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “ti mỹ vãnh fẽg,” he mũ. Kỹ tóg ãg tỹ ti mỹ nén ù pũn ri ke nĩ, ãg tỹ ti mỹ vãnh fẽg kỹ. Judeu ag vỹ ãjag mẽg tãnh kỹ pũn tĩ. Ag jãvo ãg tóg ti mỹ ãg rĩnrĩr nỹtĩn kỹ vãnh fẽg tĩ. Tĩ mỹ tóg sér tĩ, ãg tỹ tag han kỹ, ãg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ sir. Gen kỹ ãjag tóg Topẽ jykre han ke mũ.

2 Ëprã ke ag jykre han sór tũg nĩ. Topẽ vỹ ãjag krĩ tãg han sór mũ. Vãnh jykre tãg han sór tóg mũ. Kỹ ãjag tóg nén há han ki kanhró nỹtĩnh mũ. Vãnh jykre kuryj han jé ãjag tóg ke

mũ. Kygnēnh ke tũ ājag tóg nĩ. Tag ve sór tóg mũ, Topě ti. Tag hã to tóg ěg kanhrãn ke mũ.

³ Ha vé, Topě vỹ isar han, kỹ sóg ājag jyvěn há han ki kanhró nĩ. Hã kỹ sóg ājag kar mỹ tag tó mũ. Vēsỹ ùn mág han sór tũg nĩ. “Tỹ inh ùn mág nĩ,” he tũg nĩ, ã tỹ tỹ ùn mág tũ nĩn kỹ. Ěg kar vỹ Topě ki ge kỹ nýtĩ, kỹ tóg ěg kar tỹ nén ù to tar han tĩ, ěg kar tỹ ti rãnrãj han jé. Tag to jykrén kỹ jagně to é he tũg nĩ.

⁴ Ěg há to jykrén nĩ. Ti ki nýtĩ vỹ e nýtĩ, ěg pěn, ěg nĩgnó, ěg kaně, ěg nĩgrěg, ti kar ti. Ěg há ki nýtĩ vỹ jagně kóm rãnrãj nýtĩ kar nýtĩ, vyr mỹ.

⁵ Ge ti nĩgtĩ, ěg mré. E ěg nýtĩ, hã ra ěg tỹ Cristo ki ge kỹ nýtĩn kỹ ěg tóg ěg há ri ke nýtĩ, kỹ ěg tóg jagně ki rĩr ke mũ sir, ěg há ki nýtĩ tỹ jagně ki rĩr tĩ ěn ri ke.

⁶ Hã ra ù tóg nén ù han há nĩgtĩ, kỹ ù tóg nén ù ù han há nĩgtĩ gé, Topě tỹ to ěg tar han kỹ. Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “ag jyvěn nĩ,” he tĩ, Jesus ti. Kỹ Topě tỹ ã mỹ nén tó mũ hã tỹ ěg jyvěn nĩ, ti tỹ ã mỹ: “ag jyvěn nĩ,” hen kỹ.

⁷ Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “ùn jagãgtar ag jagãgtãn nĩ,” he ti gé. Kỹ ěg jagãgtãn há han to tar nĩmnĩ. Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “inh vĩ kãmén nĩ,” he tĩ gé. Kỹ to krónh ke tũg nĩ.

⁸ Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “ag mỹ ag tỹ nén han ke kãmén nĩ,” he tĩ gé. Kỹ ã rãnrãj tag ki rĩr há han nĩ. Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “ã tỹ nén ù nĩm mág nĩ, inh mỹ,” he tĩ gé. Kỹ ón kỹ ti mỹ nĩm sór tũg nĩ. Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “culto to pã'i vỹ tỹ ã nĩ,” he tĩ gé. Ā tỹ tỹ to pã'i nĩn kỹ to jykrén há han nĩ. Ěg kãmĩ ù mỹ tóg: “ag jagãgtãn nĩ,” he tĩ gé. Kỹ ti tỹ ã mỹ ã tỹ ěg jagãgtãn ke tag tó kỹ to mỹ sér nĩmnĩ. Ěg tỹ jagně ki rĩr to ken hã vē.

⁹ Jagně to há tãvĩ nýtĩmnĩ. Ón kỹ jagně to há nýtĩ sór tũg nĩ. Věnh jykre pãno to kórég tãvĩ nýtĩmnĩ, kỹ tovãnh kãn nĩ. Věnh jykre há hã mĩ mũmnĩ.

¹⁰ Jagně to há pě tãvĩ nýtĩmnĩ, ājag tỹ jagně mré pafa ja ag to há ri ke nýtĩmnĩ, jagně to. Jagně mỹ koměr hã

vĩmnĩ, ěg tỹ pã'i mỹ koměr hã vĩ ěn ri kemnĩ, jagně mỹ.

¹¹ Topě jykre to krónh ke tũg nĩ. Ti tỹ ājag mỹ: “tag han ra,” he to jěnjěr ke tũg nĩ gé, to vãsãn nĩ. Ti kuprĩg tỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn ki króm nĩ, kỹ tóg ājag mỹ sér tĩnh mũ. Ěg Senhor tũ han nĩ.

¹² Topě vỹ ěg mỹ nén ù há kar han ke mũ. Tag to mỹ sér nýtĩmnĩ. Kejěn ājag tóg nén ù jagy venh ke mũ, ti tũgnĩn. Tag to krónh ke tũg nĩ. Topě mré vēmén kỹ nýtĩmnĩ.

¹³ Ājag mré Topě ki rã ù jagtar nĩn kỹ ti jagãgtãn nĩ. Û tỹ ājag to pasa ke kỹ ti mỹ: “inh mré nĩ,” hemnĩ.

¹⁴ Kejěn ù tóg ājag vóg kónãn sór mũ. Ěn to Topě mỹ: “ti jagãgtãn nĩ,” hemnĩ. Ti to: “tĩ vóg kónãn nĩ,” he tũg nĩ.

¹⁵ Kejěn tóg ù mỹ sér tĩ. Kỹ ti mré mỹ sér nýtĩmnĩ gé. Kejěn ù tóg fỹ tĩ. Ti mré fỹmnĩ gé.

¹⁶ Jagně mré věnh jykre pir hã han nĩ, hã vỹ: jagně to há, he mũ. Vēsỹ ùn mág han sór tũg nĩ. Tỹ ùn kãsir ag mré ke nýtĩmnĩ. “Ag mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” hemnĩ, ùn kãsir ag to. Hěn ri ke mũn ājag kãmĩ ù tóg věnh kanhrãn mág to tar nĩ, ājag kãfór. Ti jé: “ag kãfór inh nĩ, věnh kanhrãn mág ja tag to,” he tũg nĩ.

¹⁷ Kejěn ù tóg ājag mỹ nén ù kórég han tĩ. Ge ra ti mỹ nén ù há hã han nĩ. Věnh kar mỹ vĩ há tãvĩ han nĩ, ù tỹ ājag to: “kygně ti huri,” he tũ nĩ jé.

¹⁸ Vãsãn nĩ, ājag tỹ ù to krĩ rỹ tũ nýtĩ jé, ājag tỹ věnh kar to krĩ kuprã nýtĩ jé.

¹⁹ Inh kanhkã, ù tỹ ājag mỹ nén ù kórég han mũ ra věnh kajãm sór tũg nĩ. Topě hã tóg ã tỹ ti to jũnh ke ěn ki kanhró nĩ'. Hã kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mē: “inh hã ne ājag kajãm ke mũ', inh hã ne ag mỹ ven ke mũ', ag tỹ ājag jykre kórég to jagãgtar ke ti, he ti, ěg Senhor ti,” he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

²⁰ Kỹ ù tỹ ājag kato tẽ mũ mỹ nén ù há kar han nĩ. Ti kókĩr nĩn kỹ ti mỹ vėjěn ven nĩ. Ti hãghã kỹ ti mỹ goj ven nĩ. Gen kỹ ã tóg ti mỹ'a pě han ke mũ, ha vemnĩ, ã tỹ ti to há nĩn kỹ, ti tỹ ã to kórég nĩ ra.

21 Û tÿ vënh jykre pãno han mũ ag vÿ ãg kato tã tí. Ký ãg tóg ag ki rÿr ke mũ, vënh kaja jé. Ag jagtar nÿtÿn ký ãg tóg ag jagãgtãn ke mũ. ãg tÿ ag jagãgtãn ký ag jykre pãno tóg ag mũ vënhmÿ nÿnh mũ, ag tÿ ãg jykre ve ký, ha vemnÿ.

13

ãg pã'i ag

1 ãg kri pã'i vÿ nÿgtÿ. Ký tóg ãg tÿ ag vÿ ki han há tí. Topã tÿ ag tÿ pã'i han há vë, ag krÿn ký. Ti há vÿ ù tÿ hã nÿ tÿ pã'i nÿnh ke to jykren tí'.

2 Ký ag kato tã sór tÿg nÿ. Topã há vÿ ag vin tí, pã'i ag krÿn ký, ký ag kato vãsãn tÿg nÿ. Û tÿ ag kato vãsãnsãn mũ ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, pã'i ag.

3 ãg tÿ vënh jykre há han ký ãg tóg pã'i ag vég mũ ra kanã jur han ke tÿ nÿ. Û tÿ vënh jykre kórég han mũ ag vÿ vëso kanã jur tí, pã'i ag ve ký. Ký ãg hÿn hã ri kenh ke mũ, ag tÿ ãg kanã jun tÿg jé? Vënh jykre há távÿ han jé ãg tóg ke mũ, ký ag tóg ãg to vëmén há han ke mũ sir, pã'i ag.

4 ãg pã'i ag ne ãg jyvën tí', ãg tÿ vënh jykre há to tar nÿtÿ jé. Ag tÿ Topã tÿ ag mũ nén tó mũn han há vë. ã tÿ vënh jykre kórég han ký kanã jurmnÿ. ã vóg konãn jé ag tóg ke mũ, ha vemnÿ, há jé Topã tóg ag vin. Topã tÿ ag vë, ag tÿ ùn jykre kórég han mũ ag vóg kónãn jé, ag tÿ ag jykre pãno to ag jagãgtar han jé.

5 Há ký ag vÿ ki króm nÿ, ag tÿ ãjag to jÿ tÿ nÿtÿ jé. ãjag kakã kavénh ti tí gé, ãjag tÿ pã'i ag vÿ ki króm tÿ ãn ti. Há ký ki króm sórmnÿ.

6 Ký governo mũ imposto kajãm nÿ gé. Topã tÿ ag mũ vënh rãnrãj nÿm ja ãn han ag tí, kurã kar ki, pã'i ag, governo mũ rãnrãj tí ag. Ký ag mũ kajãm nÿ.

7 Ký ãjag név(e) kajãm kãn nÿ, governo mũ ke gé. ãjag tÿ pã'i ù mũ imposto kajãm ken ký ti mũ ven nÿ, jãnkamy ti. ãjag pã'i ag kamãg nÿ, ag mũ komãr há vÿmnÿ.

Topã jykre há mũ mũmnÿ

8 ãjag név(e) kajãm kãn nÿ. Mré há jagnã to há távÿ nÿtÿmnÿ gé. Jagnã to há nÿtÿ to krónh ke tÿg nÿ. ãg tÿ jagnã to há nÿtÿn ký ãg tóg Topã tÿ ãg jyvën ja ãn ki króm kãn mũ sir.

9 Ha vé, Topã tóg ãg mũ: “ã prÿ tÿ fi mré nÿ tÿg nÿ, ký ã mén tÿ mré nÿ tÿg nÿ gé,” he ja nÿ. Ký tóg: “ù tén tÿg nÿ, nén ù péju(g) tÿg nÿ, ù to ón tÿg nÿ, nén ù to én tÿg nÿ gé,” he ja nÿ gé. Ti tÿ ãg jyvën vÿ e nÿtÿ. Há ra ãg tÿ ti tÿ ãg jyvën kar tÿ tó pir han sór ký ãg tóg tag tónh ke mũ, ha mẽ: “ã régre ki rÿr nÿmnÿ. ã tÿ vënh ki rÿr há ri ke han nÿ, ã régre ki,” he jé ãg tóg ke mũ.

10 ãg tÿ ãg régre kar ki rÿr há nÿtÿn ký ãg tóg ag mũ nén ù kórég han ke tÿ nÿ. Há ký ãg tóg jagnã ki rÿr há nÿtÿn ki Topã tÿ ãg jyvën tí ãn ki króm kãn ke mũ.

11 Vãsãn nÿ. Vënh jykre kórég tovãnh kãn nÿ. Ti tÿ ãg kren han ke kurã vÿ kakó pã tí ha. ãg tÿ ti ki ge vén ký tóg ver kór gy nÿ ja nÿ, kuvar gy nÿ ja tóg nÿ ver ãn kã, há ra tóg ùri kakó távÿ tí ha.

12 Ti kãtÿg to há tóg ãg mũ kuty ri ke nÿ. Kuty tag vÿ tÿg ke nã ha, tÿ vaj ke ti nÿ ha. Ti tÿ kãnhmar kãtÿg ke to ken há vë. Há ký ag tÿ kuty kã nén han tí ãn han mãn sór tÿg nÿ, vënh jykre kaváj ãn ti. ãg tÿ kurã ki nén han jafã ãn han nÿ, vënh jykre kuryj ti, ãg tÿ vënh jykre há han ký vënh jykre kórég kato tã jé, tÿ tÿg' he jé.

13 ãg tÿ kurã mũ tÿg há han tí ãn ri ke han nÿ. Ag tÿ baile ki nén ù vënhmÿ han tí ãn han tÿg nÿ. Kronkron tÿg nÿ gé. Fag to én tÿg nÿ, ký fag mré nÿ tÿg nÿ, ag mré ke gé. Jagnã to jÿ tÿg nÿ gé, jagnã tÿ to én tÿg nÿ gé.

14 ãg Senhor tÿ Jesus Cristo jykre tãg há han nÿ. ãg tÿ nén to én mũ ãn han sór mãn tÿg nÿ. ãg jykre si tovãnh kãn nÿ.

14

Jesus ki ge ký nÿtÿ fag tÿ jagnã to há nÿtÿnh ke

1 Û tóg krój nÿtÿ ver. Jesus jykre ù tóg ver ag mũ jagy tí, ag tÿ ti ki ge

kỹ nýtĩ ra. Ủ tỹ ge tovãnh tũg nĩ, ag mỹ: “ẽg mré Topẽ vĩ mẽnũh kãtĩg nĩ,” hemnĩ. Ag vĩ kafãnh tũg nĩ hã ra, ag tỹ kygnẽ kỹ: “tag tóg inh mỹ ge nĩ, ge nĩ,” he mũ ra.

² Ủ mỹ tóg nén kar ko há tĩ, hã ra ủ tóg nén ủ nĩ ko vãnũh nĩn kỹ ẽkré hã ko tĩ. “Vẽnũh kãggrá mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vẽnũh mẽg ẽn nĩ ti, ag tỹ ón kỹ topẽ kãggran ja ẽn mỹ, hã kỹ sóg ti nĩ ko sór tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ùn krój ag.

³ Hã ra ãjag kãmĩ ù ag tóg ge ra ko tĩ, vẽnũh kãggrá tỹ ag mỹ tỹ nén ủ tũ nĩn kỹ. ãjag tỹ ko kỹ ù tỹ ko vãnũh ẽn to é he tũg nĩ. Kỹ ãjag tỹ ko sór vãnũh kỹ ù tỹ ko mũ ẽn to: “ti kórég han ti tĩ,” he sór tũg nĩ gé. Vẽjẽn to jagnẽ mỹ vĩ tũg nĩ. ã mré tóg Topẽ ki rã kỹ jẽ gé, ù tỹ ko mũ ti, kỹ ti to vĩ tũg nĩ.

⁴ Jesus mỹ rãnhrãj tĩ vỹ tỹ ẽg nýtĩ, ẽg kar, hã kỹ tóg vẽnũhmỹ tĩ, ẽg tỹ jagnẽ to vĩ sór kỹ. Ủ tỹ ẽg mỹ vĩnh ke mũ vỹ tỹ ẽg Senhor ti nĩ, ẽg tỹ tỹ ti tũ nýtĩn kỹ. Hã ra ẽg kar vỹ há kutẽ kãn ke mũ, kurã ẽn kã, ha vemnĩ, ẽg Senhor tỹ ẽg tar han kỹ.

⁵ Ủ tóg vẽnũh kãn ke kurã to: “kurã kórég,” he tĩ, kurã ù to ke gé. Jãvo ù tóg kurã kar to: “kurã há,” he tĩ gé. Há kar ti nýtĩ, ãjag tỹ kurã han mũ ti. Kỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ẽn hã han nĩ.

⁶ Ẽg kar vỹ ẽg Senhor jykre mũ mũ sór mũ, hã kỹ ù tóg kurã kórég han sór tĩ, ti jykre mũ tĩ jé, jãvo ù tóg kurã kórég han vãnũh nĩ, ti jykre mũ tĩ jé gé. Há kar ti nĩ.

Kỹ ù tỹ nén ù kar ko mũ vỹ ge nĩ gé. Ẽg Senhor jykre mũ tĩ hã jé tóg ko tĩ gé. Ti hã mỹ tóg to vĩ há han tĩ, vẽnũh to, Topẽ hã mỹ. Ủ tỹ nén ù nĩ ko vãnũh ẽn vỹ ẽg Senhor jykre mũ tĩ hã jé ko vãnũh nĩ gé, ti tỹ ti mỹ há nĩ jé. Kỹ tóg to Topẽ mỹ vĩ há han tĩ gé. Há kar ti nĩ, ẽg tỹ nén ù nĩ ko mũ ti, ẽg tỹ ko vãnũh ti ke gé.

⁷ Ẽg pi(jé) ẽg jykre han ke mũ', ẽg tỹ ga kri mũn kỹ. Kỹ, ẽg ter ken kỹ ẽg pi(jé) ẽg jykre ki ter ke mũ gé'.

⁸ Ẽg tỹ ga kri mũn kỹ ẽg tóg ẽg Senhor jykre hã han ke mũ. Ti tũ han hã jé ẽg tóg ga kri mũ nĩ. Kỹ, ẽg ter ken kỹ

ẽg tóg ti jykre hã ki ter ke mũ gé'. Hã kỹ ẽg tóg tỹ ti tũ kar nýtĩ sir, ẽg tỹ ga kri mũn kỹ ke gé. Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ vỹ tỹ ẽg nýtĩ.

⁹ Ẽg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ hã jé tóg ter ja nĩ. Hã jé tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Ti tỹ tỹ ẽg Senhor nĩ hã jé tóg ter ja nĩ, vẽnũh kar pã'i, ùn rĩnrĩr mũ ag pã'i, ùn kãgter ja ag pã'i ke gé.

¹⁰ Kỹ ãjag tỹ hẽ ri ke jé jagnẽ to vĩ sór nẽ? ãjag tỹ hẽ ri ke jé jagnẽ to é he nẽ? Topẽ hã vỹ ẽg jykre ve kãn ke mũ, ẽg kar, ti tỹ ẽg jé prẽr ken kỹ.

¹¹ Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ. “Rĩr inh jẽ nĩ,” he tóg, ẽg Senhor ti. “Vẽnũh kar vỹ inh krẽm grĩnh kenh ke mũ, ha vemnĩ. Vẽnũh kar vỹ inh mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” henh ke mũ, he ti, Topẽ ti,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki.

¹² Ẽg kar vỹ Topẽ rĩnja tá nýtĩnh ke mũ, kỹ tóg ẽg jykre tugnyẽm ke mũ. Ẽg hã ki tóg jẽmẽnũh ke mũ, ẽg tỹ nén han ja ẽn to.

¹³ Hã kỹ jagnẽ to vĩ mãn tũg nĩ.

Ẽg tỹ jagnẽ to fen ke

Jagnẽ to: “kórég ti nĩ,” he mãn tũg nĩ. ãjag tỹ nén ù han ken kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. “Isỹ tag han kỹ inh régre mỹ inh ve kỹ Topẽ vĩ mranh ke tũ nĩ vỹ?” he jé ẽg tóg ke mũ. “Ti mỹ tỹ prãnũh kenh ke tũ nĩ vỹ, isỹ tag han kỹ?” he jé ẽg tóg ke mũ.

¹⁴ Tag ki kanhró inh nĩ, ha mẽ: “vẽnũh pi(jé) ẽg kavénũh tĩ'.” Jesus tỹ tón hã vẽ. Nén ù tũ vẽ, vẽnũh ti, ẽg tỹ ko jafã tãvĩ vẽ. Hã ra ù tóg nén ù nĩ to: “vẽnũh kãggrá mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vẽnũh mẽg ẽn nĩ ti, hã kỹ sóg ko kỹ Topẽ vĩ mranh tĩ,” he tĩ. Ủ tỹ tag tó mũ jykre kavénũh ti tĩ, ti tỹ ge ra kon kỹ.

¹⁵ Inh mỹ tóg tỹ Topẽ vĩ mranh tũ nĩ, isỹ nén ù nĩ ko tag ti. Kỹ sóg ko' he mũ sir. Kỹ inh régre ù tóg isỹ ko mũ ve kỹ ko sór mũ gé sir, hã ra tóg ti hã mỹ Topẽ vĩ mranh ri ke nĩ. Kỹ tóg ko kỹ isugrĩn Topẽ vĩ mranh mũ sir. Kỹ tóg nũgme ki kutẽnũh ke mũ sir, ti tỹ ko kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ. Kỹ tóg isỹ ti tén ri ke nĩ sir, Cristo tỹ ùn jagfỹ ter ja ẽn ti.

Isỹ tag han kũ tóg sỹ ti to há tũ ri ke nĩ, isỹ inh jẽn tugnĩn ti tén ri ke han kũ.

¹⁶ Kũ tag han sór tũg nĩ, ù tỹ ãjag tỹ nén han mũ to ãjag to vĩ tũ nĩ jé. Há ti nĩ vè, ãjag tỹ kon kũ, hã ra ù tỹ ãjag jẽn to ãjag to vĩn kũ ko sór tũg nĩ.

¹⁷ Topẽ tỹ tỹ ãg Senhor nĩn kũ ãg jẽn tóg tỹ nén ù tũ nĩ ha mỹr, kũ ãg tỹ nén ù nĩ ko tũ ra tóg ãg mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Nén ù ù to ãg jykrén ke mũ ha, hã vỹ: vènh jykre kuryj, he mũ, vènh jykre kusa, he mũ, vènh jykre sér, he mũ, Topẽ kuprĩg tỹ mỹr, ãg jagrẽ tãg ti.

¹⁸ ãg tỹ gen kũ Cristo jykre han kũ tóg Topẽ mỹ há tĩ ha, ãg jykre ti, kũ tóg ãg mré ãprã ke ag mỹ há tĩ gé sir, ha vemnĩ.

¹⁹ Kũ ãg jé jagnẽ krĩ kuprãg hã to jykrén. ãg jé jagnẽ tar han sór.

²⁰ Kũ tóg ãg tỹ nén ù nĩ ko to ãg régre tỹ tỹ prãnh ke han kũ tóg kórég nĩ, ãg tỹ ù tỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ù tỹ tỹ prãnh ke han kũ. Vèjẽn kar vỹ há nĩ. Hã ra ù tóg vèjẽn ù to jykrén kónãn sór mũ, ti tỹ to Topẽ vĩ mranh kũ. Ti tỹ ge ra kon kũ tóg tỹ prãnh ke mũ sir.

²¹ Kũ tóg kórég nĩ, ãg régre tỹ ãg tugnĩn Topẽ vĩ mranh kũ. Hã jé nén ù nĩ ko tũg nĩ, ã régre tỹ to tỹ prãnh kenh (ka) mẽ tũn kũ. Ti rĩnve vìnho kron tũg nĩ gé. Nén ù tỹ ã régre tỹ Topẽ vĩ mranh han ãn tovãnh kãn nĩ.

²² ã tỹ nén ù to: “kórég tũ ti nĩ,” hen kũ Topẽ hã mỹ tómnĩ. Hã ra ã régre rĩnve han tũg nĩ, ti tỹ ã mỹ há nĩ ra, ã régre tỹ ã tugnĩn Topẽ vĩ mranh tũ nĩ jé. ã tỹ Topẽ tỹ ã mỹ nén tó hã han kũ tóg há nĩ, kũ ã tóg jatũ nĩ, ha vemnĩ.

²³ ù tóg ko tĩ, hã ra tóg ã tỹ ko mũ tag to: “isỹ Topẽ vĩ mranh ja mỹ vỹ?” he mũ sir. Ti tỹ ge ra ko kũ tóg to krĩ kufy nĩ sir, kũ tóg Topẽ vĩ mranh mũ sir. ãg tỹ ti ki ge kũ nỹtĩn kũ ãg tóg ti tũ hã han sór mũ sir. ãg tỹ nén ù to: “tag han kũ inh mỹ ti vĩ mranh mũ vỹ?” hen kũ ãg han ke tũ nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãg ti vĩ mranh mũ.

15

ãg tỹ ãg mré ke ag to há nỹtĩnh ke

¹ Ha vé, tar ãg nỹtĩ. Hã kũ tóg ãg tỹ ùn krój nỹtĩ ag to fen nỹtĩnh há tĩ. “ãn tóg inh mỹ há tĩ, hã kũ sóg han sór mũ,” henh ke tũ ãg tóg nĩ.

² “Mỹ inh régre mỹ há nĩ vỹ?” he jé ãg tóg ke mũ. Ti tỹ ti mỹ há tũ nĩn kũ ãg han ke tũ nĩ. ãg tỹ ti tar han sór vè, ãg tỹ nén han mũ kar tỹ.

³ Cristo pi(jé) ã tỹ nén to énn mũ ãn han ja nĩgtĩ, hã kũ tóg ãg jagfy jagtar ja nĩgtĩ. Kũ tóg Topẽ mỹ: “ã to ag tóg vĩ kónãn tĩ, ã kato tẽ ag, hã ra ag vĩ vỹ inh kri kutènh ke mũ,” he ja nĩ. Ti mur tũg ki Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg ti vĩ tag rán ja nĩ, hã ra tóg ge nĩ.

⁴ Hã ra Topẽ tóg ãg kanhrãn sór mũ, hã kũ tóg ã vĩ tó tĩ ag mỹ: “ha rán,” he ja nĩgtĩ, hã kũ ag tóg ránrán ja nĩgtĩ. ãn ve kũ ãg tar nỹtĩ, Jesus jykre mũ mũ to, kũ ãg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ. Kũ ãg tóg ãg tỹ kanhkã tá nén venh ke ãn kã jatũ henh ke tũ nĩ gé.

⁵ Topẽ vỹ ãg to fen kũ nĩ. Ti hã vỹ ãjag tỹ jagnẽ to fen han ke mũ, ti kóm, ãjag tỹ ti mré jykre pir nỹtĩ jé, ãjag tỹ Jesus Cristo ki ge kũ nỹtĩn kũ. ãg tỹ to vãsãn han ki kanhró tóg nĩ, Topẽ ti.

⁶ Kũ ãjag tóg jagnẽ mré ãg jóg tỹ Topẽ to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Vènh vĩ pir han jé ãjag tóg ke mũ, ti to, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo to ke gé.

Fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topẽ vĩ mẽnh ke

⁷ Hã kũ jagnẽ to há nỹtĩmnĩ, Cristo tỹ ãg to há nĩ ri ke nỹtĩmnĩ, jagnẽ to. Kũ ù tóg ãjag jykre ve kũ Topẽ to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ.

⁸ Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Cristo vỹ Judeu ag ki rĩr jé kãtĩg ja nĩ, ti tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jóg'jóg ve ag mỹ nén tó ja ãn ki han jé. ãn ve kũ ãg tóg ki kanhrãn mũ, Topẽ tỹ vènh vĩ há hã tó tĩ ti.

⁹ Kũ tóg povo ù ag jagãgtãn gé, kũ ag tóg ti tugrĩn Topẽ mỹ vĩ há han mũ gé sir, fóg ag, kanhgág ag ke gé. Hã kũ Davi tóg tag rán ja nĩ gé, ha mẽ: “tag tugnĩn sóg ã mỹ vĩ há han ke mũ, fóg ag rĩnve, kanhgág ag rĩnve ke gé. Ag rĩnve sóg ã mỹ jãn ke mũ, ã jé tó jé sóg

ke mǔ, ã jiji tó ký," he ja tóg nǐ, Davi ti, Topě vǐ tǔ rán ký nǐ ki.

¹⁰ Ký tag tóg rán ký nǐ gé, ha mē. "Fóg', kanhgág', mǔ sér nýtímnǐ, Judeu ag mré hã, ti tǔ ag mré hã," he tóg mǔ gé, Topě vǐ tǔ rán ký nǐ ki.

¹¹ Ký tag tóg rán ký nǐ gé, ha mē. "Fóg', kanhgág', ěg Senhor mǔ vǐ há han nǐ. Topě to vǐ há han kǎn nǐ, povo kar'," he ja tóg nǐ gé, Topě vǐ tǔ rán ký nǐ ki.

¹² Ký Isaías vǐ Cristo to tag tó ja nǐ gé, ha mē: "Jessé krě'krě ũ vǐ tǔ ũn mág jěnh mǔ, Davi panh ěn krě'krě ũ, ký tóg tǔ povo kar ag pã'i mág jěnh mǔ. Fóg ag vǐ kanhgág ag mré ti ki ge sór ke mǔ," he ja tóg nǐ, Isaías ti. Ti tǔ Jesus tón hã vĕ.

¹³ Topě hã ne ěg mǔ ven ke mǔ', nén ũ há kar, hã ký tóg ěg mǔ tó ja nǐ. Ti hã ki ājag tóg ge ký nýtí. Ti hã vǐ ājag fe tǔ mrin kenh ke mǔ, ti hã vǐ ājag krǐ kuprǎg ke mǔ'. Topě kuprǐg vǐ tǔ ājag jagrě nǐ, ký tóg nén kar han há nǐgtǐ. Ti hã vǐ ājag tar han ke mǔ', ājag tǔ Topě tǔ ěg mǔ nén ũ há ven kenh ke ěn to tar nýtí jé, ājag tǔ tag hã mǐ ěkrén jé.

Paulo rǎnrǎj

¹⁴ Inh kanhkǎ', vĕnh jykre há han ký ājag tóg nýtí. Isǔ ājag mǔ tó tǔg ki ājag tóg ki kanhrǎn ja nǐ. Vég isóg nǐ nǐ. Hã ký ājag tóg jagnĕ jyvĕn ki kanhró nýtí gé.

¹⁵ Inh vĕnh rá tag ki sóg ājag mǔ nén ũ tǔ hĕn ri ke kǎmén, ti tǔ inh mǔ sér tǐn ký, sǔ ājag vég tǔ ra. Ājag mǔ sóg kǎmén há han, ājag tǔ kǎ jatu tǔ nǐ jé, ājag tǔ mĕg mǔ tag kǎ. Topě ne tag to inh jĕnĕ', tag to tóg isar han'.

¹⁶ Inh jé prĕr tóg, isǔ povo kar mǔ Jesus Cristo kǎmén jé. Ký sóg ti tǔ ki rǐr jĕ nǐ, Topě vǐ sér tó sóg tǐ, fóg ag mǔ, kanhgág ag mǔ ke gé. Ag tǔ ti ki ge ký tóg ti mǔ sér tǐ, Topě kuprǐg tǔ ag tǔ ũn há han ký, ag tǔ tǔ Topě tǔ nýtín ký. Inh rǎnrǎj hã vĕ.

¹⁷ Tǔ sóg Jesus Cristo rǎnrǎj han jafǎ nǐ, Topě tǔ isar han ký, ký inh rǎnrǎj tóg inh mǔ sér tǐ.

¹⁸ Ký sóg ājag mǔ Cristo tǔ inh mǔ vĕnh rǎnrǎj nǐm ja hã tǔ vĕmén sór

mǔ. Fóg ag mré kanhgág ag tǔ ti ki ge jé tóg isar han tǐ, ti vǐ tó tag to. Inh vǐ mē ký ag tóg ti ki ge sór mǔ, ag tǔ inh jykre ve ký ke gé. Jesus Cristo tǔ nén han mǔn hã vĕ.

¹⁹ Milagre hyn han sóg tǐ gé, Topě tǔ isar han ký. Ti kuprǐg tǔ inh krǐn ký sóg hyn han tǐ, milagre ti. Milagre hyn han ký sóg vĕnh kar mǔ ti vǐ ti tó ja nǐgtǐ, Jerusalém tá, ký tá kǎkutĕ ký sóg ga kar mǐ tǐg ja nǐgtǐ gé, ga tǔ Ilíria mǐ hã. Vĕnh kar mǔ sóg Cristo kǎme sér tó ja nǐgtǐ.

²⁰ ũ tǔ tá jun tǔ ra sóg tá jun vén ja nǐgtǐ, sǔ tá ti vǐ tó vén jé, ag tǔ vǎhã Cristo kǎme mē jé, ũ tǔ mē ja tǔ ag. Inh hã ne ag mǔ tó vén sór ja nǐgtǐ', isǔ ũ rǎnrǎj ja ki rǎnrǎj tǔ nǐ jé.

²¹ Hã ký tag tóg rán ký nǐ, ha mē: "ũ tǔ ti vĕme mē ja tǔ ěn ag vǐ ti ki kanhrǎn ke mǔ. ũ tǔ ti vǐ mē ja tǔ ag vǐ mĕnh ke mǔ," he ja tóg nǐ, Topě vǐ rá ki. Sǔ ti vǐ tag hã ki króm sór vĕ.

Paulo tǔ Roma ra tǐg sór

²² Hã ký sóg ājag tá jun ja tǔ nǐ ver, sǔ ājag venh há hã ra.

²³ Hã ra sóg hur han kǎn, tag ki inh rǎnrǎj ti. Vǎsǔ sóg to jykrén, sǔ ājag venh tǐg jé.

²⁴ Ký tóg hĕn ri ke mǔn inh mǔ ki króm ke mǔ ha. Sǔ ga tǔ Espanha ra tǐg sór vĕ, ký sóg ājag venh rǎnh mǔ, ěpǔr kǎkre ki, ěmǐn kǎkre ki. Ký tóg há tǐ, ājag tǔ inh jagǎgtǎn ken ký, sǔ ājag tá jun ken ký. Ājag tǔ inh jagǎgtǎn há han ký sóg tǐg há han ke mǔ, Espanha ra. Hã ra sóg ājag mré nǐ sǐ han sór mǔ, ājag tǔ isar han jé.

²⁵ Hã ra sóg ver Jerusalém ra tǐg sór mǔ. Sǔ tá Topě tǔ ag mǔ jǎnkamy ma tǐg ke vĕ.

²⁶ Ga tǔ Macedônia tá Jesus mré ke ag vǐ inh mǔ jǎnkamy vin, ga tǔ Grécia tá Jesus mré ke ag ke gé, isǔ Jerusalém tá ũn jagǎgtar nýtí ag jagǎgtǎn jé, jǎnkamy ěn tǔ. ěg mré ke ag vĕ gé, Jerusalém tá ũn jagtar nýtí ag.

²⁷ Macedônia tá ke ag mǔ tóg sér tǐ, ag tǔ Jerusalém tá ke ag mré jǎnkamy vĕnh kǎpǎm ký. Grécia tá ke ag mǔ

tóg sér tí gé. Hã ra tóg inh mÿ há tí gé. Jerusalém tá ke ag vÿ Jesus ki ge vén, Judeu ag, ký fóg ag vÿ ag ví mẽ ký Jesus kãme mẽ ja nĩgtĩ. Hã ký fóg ag vÿ Judeu ag tũ mãn ja nĩ, hã vÿ: Topẽ ví, he mũ. Ký tóg há nĩ ha, ag tÿ mẽ kar ký ag mÿ ãjag tũ vènh kãpãm ký, vènh kaja jé, ag jãnkamy ti.

²⁸ Isÿ tag han kãn ký, sÿ ag mÿ jãnkamy tag vin kar ký sóg cidade tÿ Roma tá nĩ sĩ han kar ký ga tÿ Espanha ra tĩg sór mũ ha.

²⁹ Ha mẽ, isÿ ãjag ki jun ken ký Cristo ví vÿ ãjag mÿ sér tĩnh mũ, ãg tÿ jagnẽ mré ti to vèmén ký, isÿ ãjag mÿ ti ví tón ký, ha vemnĩ. Ti ví sér to tóg ãg mÿ sér tĩnh mũ.

³⁰ Inh kanhkã', ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ki ge ký ãjag tóg nÿtĩ, ký ãjag tóg jagnẽ to há nÿtĩ gé, Topẽ kuprĩg tugrĩn. Ký sóg ãjag mÿ tag to ví sór mũ gé, ha mẽ. Iso Topẽ mré vĩmnĩ, inh mré, to krónh ke tũg nĩ.

³¹ Judéia tá ag vÿ e nÿtĩ, ù tÿ Jesus kato tẽ mũ ag, ký ag tóg inh kato tẽ sór mũ gé. Ký iso Topẽ mré vĩmnĩ, ti tÿ inh jy nĩgãn jé, Jerusalém tá ù tÿ Jesus ki ge ký nÿtĩ ag tÿ inh mÿ ví há han jé gé, ti tÿ ag mÿ há tí jé, sÿ jãnkamy ãn tÿ ag jagãgtãn sór mũ tag ti.

³² Tá kãtĩg ký sóg jatun mÿ ãjag ki jun ke mũ. Ký tóg ãg kar mÿ sér tĩnh mũ, sÿ ãjag to pasanh tĩg ken ký, Topẽ tÿ isĩg ke tag to há nĩn ký. Ký ãjag tóg isar han ke mũ sir.

³³ Topẽ vÿ ãg krĩ kuprãg tĩ. Ký sóg ti mÿ to ví tĩ, ti tÿ ãjag krĩ kãnhvy han jé. Amém.

16

Paulo tÿ ùn e mẽ ãkrég tĩ

¹ ãjag mÿ sóg ãg mré ke fi tó sór mũ, Febe fi. Cidade tÿ Cencreia tá fi tóg Jesus ki ge ký nÿtĩ fag ki rĩr tĩgtĩ.

² Fi tÿ kejẽn ãjag ki jun ký fi mÿ: “ha kãrã,” hemnĩ. ãjag mré fi tóg Jesus ki rã ký jẽ nĩ, ký fi mÿ nén tÿ fi mÿ tũ ãn ven kãn nĩ. ù tÿ hẽn ri ke jagãgtãn fi huri, inh ke gé.

³ Priscila fi mẽ sóg ãkrég tĩ, fi mén tÿ Áquila mẽ ke gé. Inh mré fag tóg

rãnrãj mág, Jesus Cristo rãnrãj han ký.

⁴ Isugnĩn fag tóg kãgter kren, inh jy nĩgãn jé. Tag hã mẽ sóg ãkrég tĩ, ký sóg fag to há tãví nĩ. Ký fóg kar kãmĩ Jesus ki ge ký nÿtĩ ag vÿ tag tugrĩn fag to há nÿtĩnh ke mũ gé, fag tÿ inh jy nĩgãn ký.

⁵ Fag ãn krẽm ù ag tóg vènh mãn tí gé, culto han jé. ãn fag ki sóg ãkrég tĩ gé.

Iso há ù vÿ nĩ gé, hã vÿ: Epẽneto, he mũ. Ga tÿ Ásia tá ù tÿ Jesus ki rã vén jan hã vè. Ti mẽ sóg ãkrég tĩ gé.

⁶ Ký Maria fi vÿ nĩ gé. ãjag mÿ fi rãnrãj mág. Fi mẽ sóg ãkrég tĩ gé.

⁷ Ký sóg Adrõnico mẽ ãkrég tĩ gé, Júnias mẽ ke gé. Inh kanhkã ag vè. Inh mré ag tóg sigse ký nÿtĩ ja nĩgtĩ gé. Apóstolo ag kãmĩ ag tóg tÿ ùn mág nÿtĩ. Vãsÿ ag tóg Jesus ki ge jẽg, isÿ ti ki rã tũg ki.

⁸ Ampliato mẽ sóg ãkrég tĩ gé. Ti to inh há tãví nĩ, ãg Senhor tugrĩn.

⁹ Ký sóg Urbano mẽ ãkrég tĩ gé. Inh mré tóg Cristo rãnrãj han tĩ. Kar ký iso há ù vÿ nĩ gé, Estãquis ti. Ti ki sóg ãkrég tĩ gé.

¹⁰ Apeles mẽ sóg ãkrég tĩ gé. Cristo tovãnh jãvãnh ja ti nĩ. Aristóbulo mré ke fag mẽ sóg ãkrég tĩ gé.

¹¹ Kar ký inh kanhkã ù vÿ tá jẽ gé, Herodião ti. Ti ki sóg ãkrég tĩ. Ký sóg Narciso mré ke fag mẽ ãkrég tĩ, ù tÿ fag kãmĩ ãg Senhor ki ge ký nÿtĩ fag.

¹² Ký sóg Trifena fi ki ãkrég tĩ, Trifosa fi mẽ ke gé. ãg Senhor mÿ fag rãnrãj mũgtĩ. Ký sóg iso há tãví ù fi mẽ ãkrég tĩ gé, hã vÿ: Pérside, he mũ. ãg Senhor mÿ rãnrãj to fi tar tãví nĩ.

¹³ Ký sóg Rufo mẽ ãkrég tĩ. Topẽ ne ti kuprẽg', ti mÿnh fi ke gé'. Inh mÿ fi tóg tÿ inh mÿnh ri ke nĩ, ti mÿnh fi.

¹⁴ Ký sóg Asíncrito mẽ ãkrég tĩ, Flegonte mẽ ke gé, Hermes mẽ ke gé, Pãtrobas mẽ ke gé, Hermas mẽ ke gé, ag mré Topẽ ví mẽ jé vènh mãn tí ag mẽ ke gé.

¹⁵ Ký sóg Filólogo mẽ ãkrég tĩ, Júlia fi mẽ ke gé, Nereu mẽ ke gé, ti ve fi mré, Olimpas mẽ ke gé, ký ag mré Jesus ví

mě jé věnh mǎn tĩ ag mĩ ke gé, Topě tũ kar ag mĩ.

¹⁶ Kĩ jagně ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, jagně nĩgé kǎgmĩ kũ. Cristo ki ge kũ nĩtĩ kar vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ, ěmǎ kar ki ke ag.

Ón kũ věnh vĩ há mẽ sór tũg nĩ

¹⁷ Nén ũ tó sór sóg mũ gé ver ājag mỹ. Ũ ag tóg ājag tỹ jagně to jũ han sór mũ. Ājag tỹ jagně vĩ kafǎn kónǎn mũ han sór ag tóg mũ. Ag pi(jé) ājag tỹ Topě vĩ mẽ ja ěn ri ke tó tĩ'. Ěn ag vĩ mẽ sór tũg nĩ.

¹⁸ Ag pi(jé) ěg Senhor tỹ Cristo rǎnrǎj han sór tĩ'. Ag nug hǎ ki rĩr ag tóg tĩ'. Ag vĩ vỹ mẽ há tĩ, ón kũ, kũ ũ tỹ hěn ri ke ag tóg kri fi sór mũ, ag vĩ kri, ag tỹ ag jykre kórég ki kagtĩg nĩtĩn kũ, ũ tỹ nén ũ věnhmỹ to jykrén tũ ag. Inh mỹ tóg ag tỹ ũ tỹ ge krĩn kónǎn ha mẽ tĩ. Kũ ag vĩ mẽ sór tũg nĩ.

¹⁹ Ājag tỹ Topě vĩ kri nĩm mũ tag vỹ mẽ há tĩ. Věnh kar vỹ mẽ, kũ tóg inh mỹ sér tĩ sir, ājag to. Kũ tóg ājag tỹ věnh jykre há ki kanhrǎn mág nĩtĩn há tĩ. Ājag tỹ věnh jykre pǎno to jykrén tũ pě nĩtĩn kũ tóg há tĩ gé.

²⁰ Topě vỹ ěg krĩ kuprǎg tĩ. Kǎnhmar tóg ěg mỹ Satanás tỹ tũg' henh ke mũ gé, ha vemnĩ, kũ tóg ājag vóg mǎn ke tũ nĩ ha.

Ěg Senhor tỹ Jesus mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ājag mỹ ě tỹ nén ũ há ěn vin jé.

Paulo mré ke ag tỹ Roma ki ke fag mĩ ěkrég tĩ

²¹ Inh mré Jesus rǎnrǎj han mũ tỹ Timóteo vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ gé, Lúcio ti ke gé, Jasão ke gé, Sosípatro ke gé, inh kanhkǎ ag.

²² Ũ tỹ Paulo mỹ tag rǎn mũ vỹ tỹ inh nĩ, hǎ vỹ: Tércio, he mũ. Kũ sóg ājag mĩ ěkrég tĩ gé, ājag tỹ inh mré ěg Senhor ki ge kũ nĩtĩn kũ.

²³ Gaio vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ. Ti ĩn krēm sóg jě, kũ ěg tóg ti ĩn krēm culto han tĩ. Erasto vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ gé, ũ tỹ cidade jǎnkamy ki rĩr tĩ ěn ti. Ěg régre tỹ Quarto vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ gé.

²⁴ Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ājag kar tar han jé. Amém.

Topě mỹ ěg vĩ há han ke

²⁵ Ha mẽ, ěg jé Topě mỹ vĩ há han. Ěg tar han ki kanhró tóg nĩ, ěg tỹ ti ki rǎ kar krónh ke tũ nĩn jé. Sỹ ājag mỹ Topě vĩ sér tó mũn hǎ vě, Jesus Cristo kǎmén kũ. Vǎsỹ ěg tóg mẽ ja tũ nĩ, ti vĩ sér tag ti. Ěg tỹ vǎhǎ mẽ vě, Topě tỹ ěg mỹ to věnh jykre nĩm kũ. Prỹg tỹ hěn ri ke ki ag tóg mẽ ja tũ nĩtĩ, ěg jo ke ag.

²⁶ Ũri hǎ ěg tóg mēg mũ. Vǎsỹ Topě vĩ rǎn tĩ ag vỹ ěg tỹ ũri mēg mũ tag tó ja nĩgtĩ. Kũ Topě tóg tag to: “povo kar mỹ kǎmén nĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ, Judeu ag mré hǎ,” he ja nĩ, ěg tỹ mẽ kǎn jé, ti ki ge jé, ti vĩ kri fi jé, ti tỹ tỹ ěg Senhor kar jě jé. Ā tỹ nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topě ti, ũ tỹ ti han ja tũ (hǎ) ra. Kũ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Gen kũ tóg nĩ nĩ.

²⁷ Ti hǎ ne ě pir mỹ nén ũ kar ki kanhró nĩ', Topě ti. Jesus Cristo hǎ tóg ěg mỹ Topě ven ke mũ. Kũ ěg tóg ti hǎ mỹ vĩ há han sór mũ, Topě hǎ mỹ, kũ tóg krỹg henh ke tũ nĩ, ěg tỹ ti mỹ vĩ há han mũ ti. Amém.

PAULO TỠ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MỠ CARTA VE

¹ Paulo tỡ rá vễ. Isỹ cidade tỡ Corinto tá ke ag mỡ rán hã vễ. Kỡ ẽg rẻgre tỡ Sỏstenes vỡ inh mrẻ rán mỡ gẻ. Topẻ hã ne inh kuprẻg', kỡ tỏg inh jẻ prẻr, Jesus Cristo tỡ inh fẻg jẻ, sỡ tỡ ti apỏstolo jẻ jẻ sir. Hã kỡ sỏg ảjag mỡ rán mỡ.

² Corinto tá ảjag tỏg vẻnh mản tỡ, Topẻ vỡ mẻ jẻ. Topẻ tỡ vỡ tỡ ảjag nỡtỡ, ảjag tỡ tỡ Jesus Cristo mrẻ ke nỡtỡn kỡ. ảjag jẻ prẻr tỏg, ảjag tỡ tỡ ti tỡ nỡtỡn jẻ.

Vẻnh kar mỡ ke vẻ gẻ, vẻnh rá tag ti, ừ tỡ hẻ tá ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo jiji tỏ tỡ ag mỡ. Ừ tỡ ti hã to: “ẻg Senhor vẻ,” he tỡ ag mỡ ke vẻ gẻ. Ag Senhor vẻ, kỡ tỏg tỡ ẻg Senhor nỡ gẻ, Jesus ti.

³ Topẻ mỡ sỏg to vỡ tỡ, ti tỡ ảjag tar han jẻ, ti tỡ ảjag krỡ kuprẻg jẻ, ẻg jỏg mág ti, ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo jỏg ti.

Topẻ tỡ ẻg mỡ nẻn han mỡ vỡ há nỡ

⁴ Kurả kar ki sỏg ảjag to Topẻ mrẻ vỡ tỡ. Ti mỡ sỏg: “há ti nỡ, ả tỡ Jesus Cristo tigrỡn ag tar han kỡ,” he tỡ.

⁵ Ti tugnỡn ảjag tỏg ừn rico ag ri ke nỡtỡ, nẻn kar to mỡr, Topẻ vỡ to, vẻnh jykre há kar to. Ki kanhrỏ ảjag tỏg nỡtỡ.

⁶ Cristo tỡ vẻme ki kanhrỏ ảjag tỏg nỡtỡ mỡr, to tar ảjag tỏg nỡtỡ.

⁷ Hã kỡ Topẻ kuprẻg tỡ ẻg mỡ nẻn nỡm tỡ ẻn vỡ tũg' he vẻnh nỡgtỡ ảjag mỡ. ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo vẻnh ven mản ẻn jẻvẻnh ảjag tỏg mũgtỡ gẻ, ti kỏtỡg ke ti.

⁸ Ti hã vỡ ảjag tar han mỡ', ảjag tỡ ti tovẻnh tỡ nỡ jẻ, ảjag tỡ kygnẻg tỡ nỡ jẻ. Kỡ ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo kỏtỡg mản kỡ, ti kurả ki, kỡ tỏg ảjag tỡ kygnẻ ja tỡ ẻn venh ke mỡ sir.

⁹ Topẻ ne fagrỡnh mỡ vỡ vẻnh nỡgtỡ'. ảjag jẻ prẻr tỏg, ảjag tỡ tỡ ti kỏsin tỡ Jesus Cristo mrẻ ke nỡtỡ jẻ, ảjag tỡ tỡ ẻg Senhor mrẻ ke nỡtỡ jẻ gẻ.

Vẻnh kỏpỏm kỡ nỡtỡ tũg nỡ

¹⁰ Inh kanhkỏ', vẻnh vỡ pir han nỡ. ẻg Senhor tỡ Jesus Cristo jiji ki sỏg ảjag jyvẻn sỏr mỡ, hã kỡ sỏg ke mỡ. Vẻnh kỏpỏm sỏr tũg ra. Vẻnh jykre pir han sỏr ra. Nẻn pir hã to jykren nỡ. Vẻnh jykre pir hã han sỏr ra.

¹¹ Inh kanhkỏ, ảjag to sỏg vẻnh vỡ jagy mẻ. Cloe fi mrẻ ke fag vỡ inh mỡ tỏ, kỡ fag tỏg inh mỡ ảjag tỡ vẻnh kỏpỏm sỏr mỡ kỏmẻn, ảjag tỡ jagnẻ to jỡ sỏr mỡ ti.

¹² Tag mẻ sỏg, ha mẻ: ảjag kỏmỡ ừ tỏg nẻji: “tỡ sỏg Paulo mrẻ ke nỡ,” he tỡ. Kỡ ừ tỏg nẻji: “tỡ sỏg Apolo mrẻ ke nỡ,” he tỡ gẻ. Jỏvo ừ tỏg: “tỡ sỏg Pedro mrẻ ke nỡ,” he tỡ, kỡ ừ tỏg: “tỡ sỏg Cristo mrẻ ke nỡ,” he tỡ gẻ.

¹³ Cristo mỡ vẻnh kỏpỏm kỡ nỡ'? Vỏ. Inh hã mỡ ảjag jagfy cruz to sa'? Vỏ. Inh jyjy tỏ kỡ ảjag mỡ vẻnh kygpe kỡ nỡtỡ', isỹ tỡ Paulo nỡn kỡ'? Vỏ, ke tỡ vẻ.

¹⁴ Hã kỡ tỏg inh mỡ há tỡ, ừi, sỡ ảjag kygpe ja tỡ nỡ ti. Tag to sỏg Topẻ mỡ: “há ti nỡ,” he tỡ.

¹⁵ Kỡ ảjag tỏg iso: “ti jiji tỏ kỡ sỏg kype kỡ nỡ,” he vẻnh nỡtỡgtỡ. Crispo hỏ kype inh, kar kỡ Gaio ti ke gẻ.

¹⁶ Kar kỡ sỏg Estẻfanas fag kygpẻ gẻ. Kar inh ừ kygpẻg tỡ nỡ, hỡn, he sỏg.

¹⁷ Cristo pi(jẻ) inh mỡ: “ha ag kygpenh tỡg,” he ja nỡ'. Inh mỡ tỏg: “ha ag mỡ inh kỏmẻn tũg, ha inh vỡ tỏnh tỡg,” he ja nỡ. Kỡ sỏg tỏ tũgtỡ. Hã ra sỏg ỏn kỡ tỡ vẻme kanhrỏ han vẻnh nỡgtỡ, ke tỡ nỡ mỡ ra Cristo tỡ cruz to sa ja ẻn tỡ nẻn ừ tỡ ri ke nỡ sir, isỹ inh vỡ kanhrỏ tỡ ảjag krỡn sỏr mỡ ra.

Jesus tỡ cruz to sa ja hã tỏ ẻg tỡ

¹⁸ Ừ mỡ ẻg tỏg vẻnh kagtỡg nỡtỡ ve nỡ, ẻg tỡ Jesus tỡ cruz to sa mỡ ẻn tỏ kỡ. Hã ra ag tỡ nũgme ki vỏr ke vẻ. Ag jỏvo tỏg ẻg mỡ Topẻ tỡ há (r) nỡ, Jesus tỡ cruz to sa ti, hã kỡ ẻg krenkren kỡ nỡtỡ, Topẻ tỡ hã tigrỡn ẻg krenkren han kỡ.

¹⁹ Hã kỡ tỏg rán kỡ nỡ, ha mẻ. “Ừn kanhrỏ mág ag jykre tỡ sỏg tỡ' henh ke mỡ, ha vemnỡ, ừn estudo mág ag tỡ nẻn to jykren mỡ tỡ sỏg tỡ' henh ke mỡ,” he tỏg, Topẻ ti.

20 Hã ky' ón ky' ùn kanhró mág ag pi(jé) tỹ nén ù nỹtĩ'. Ón ky' vènh rán tĩ ag pi(jé) tỹ nén ù nỹtĩ'. Ón ky' ùn estudo mág ag pi(jé) tỹ nén ù nỹtĩ'. Ēg tỹ tag ki nén ù ki kanhrân mũ to tóg: “nén ù tũ vè,” he ja nĩgtĩ, Topẽ ti. “Krĩ tũ ag nỹtĩ, ù tỹ tag hã nón mũ sór mũ ag,” he tóg, Topẽ ti.

21 Topẽ tỹ nén to jykrén mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ēg tỹ vèsóg ki Topẽ to jykrén sór mũ ra ěg tóg ti ki kanhrân ja tũ nĩgtĩ, ěg tỹ ga kri mũn ky'. Hã ky' Topẽ tóg ěg tỹ ti vỹ jēmẽ ky' kri fi ky' ěg kren han mũ. Hã ky' tóg ag mẽ Topẽ krĩ tũ nĩ ve nĩ, ù tỹ ki kagtĩg ag mẽ.

22 Judeu ag ne ěg tỹ nén han vãnh ve sór mũ', milagre ti, ag tỹ Topẽ jykre ki kanhrân jé. Ky' fóg tỹ Grego ag ne ón ky' ti jykre to vēmén sór mũ'.

23 Ag jãvo ěg tóg nén pir hã tó tĩ, hã vỹ: Cristo tỹ cruz to sa ky' ter ja ti, he mũ. Judeu ù ag mẽ tóg jëggry tĩ, ti cruz ti, jãvo tóg Judeu tũ ag mẽ ěg krĩ tũ nĩ ve nĩ, ag tỹ ěg vỹ mẽ ky', fóg ù ag mẽ, kanhgág ù ag mẽ ke gé.

24 Judeu kãmĩ ù ag tóg kuprëg ky' nỹtĩ jãvo, fóg kãmĩ ù ag tóg kuprëg ky' nỹtĩ gé, kanhgág ag kãmĩ ke gé. Ag hã mẽ tóg há tĩ, Cristo tỹ cruz to sa ky' ter ja ti, ùn kuprëg ky' nỹtĩ ag mẽ. Ēg hã vè. Topẽ jykre tar hã vè, Cristo tỹ cruz to sa ja ti. Topẽ krĩ há to ken hã vè, hã vỹ: Cristo ter ja ti, he mũ.

25 Topẽ krĩ tũ nĩ ve vỹ ãprã ke krĩ há nĩ ve kãfór nĩ mỹr, ti hã ne ã pir mẽ krĩ há nĩ'. Ky' Topẽ krój nĩ ve vỹ ãprã ke ag tar nĩ ve kãfór nĩ gé. Topẽ hã ne ã pir mẽ tar nĩ'.

Topẽ vỹ ěg kuprëg, ěg tỹ tỹ nén ù tũ ra

26 Inh kanhkã', vëso jykrén. Topẽ vỹ ãjag jé prër. Ājag kãmĩ ti pipir nỹtĩ, ùn kanhró mág ag, escola tỹ hën ri ke ki vènh kanhrân ja ag. ùn mág ag vỹ pipir nỹtĩ gé, ùn mág krë ag ke gé. Û tỹ ge kuprëg mág tũ ti nĩgtĩ, Topẽ ti.

27 Û tỹ ùn mág ag mẽ krĩ tũ nĩ ve ag hã kuprëg ti tĩ mỹr, ùn vènh kagtĩg ag. Ti tỹ ùn krĩ há ag mẽ'a han sór vè. Ky'

tóg tag ki ùn krój nỹtĩ ag kuprëg, ùn tar ag mẽ'a han jé.

28 Hã jé Topẽ tóg ù tỹ tag ki jagtar nỹtĩ ag kuprëg. ùn mág ag tỹ ěg ve ky' ěg tóg ag mẽ jagãgtar nỹtĩ. Nén ù tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Hã ra Topẽ tóg ěg kuprëg mũ, ag tỹ tũ' hen jé, ùn mág ag vỹ tỹ.

29 Hã ky' ù tóg Topẽ mẽ: “ùn mág vỹ tỹ inh nĩ, há inh nĩ,” henh ke tũ pẽ nĩ, ěg tỹ kejën ti ve ky'. Hã jé Topẽ tóg ùn jagtar ag kuprëg.

30 Topẽ mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ha mẽ, ěg tỹ tỹ Jesus Cristo mré ke nỹtĩn ky'. Topẽ hã vỹ ěg krĩ há han mũ', Jesus tugnĩn. Topẽ hã vỹ ěg mẽ vènh pãte fón mũ', ti tigrĩn. Ti hã ne ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ han mũ', ti tugnĩn. Ti hã ne ěg krenkren han mũ'. Topẽ tỹ ti mẽ vènh jykre nĩm hã vè, ěg tỹ tag han jé,

31 ù tỹ rán ky' nĩ tag ti, hã vỹ: “ãjag tỹ ù to: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he sór ky' ěg Senhor ti tómnĩ,” he mũ, Topẽ vỹ rán ki.

2

Paulo vỹ krój nĩ gé

1 Inh kanhkã', ãjag ki sóg jun ja nĩ, sỹ ãjag mẽ Topẽ jykre tó jé. Inh pi(jé) ãjag mẽ ón ky' vëme kanhró han'. Inh pi(jé) ãjag tỹ vènh vỹ ki kanhró jãvãnh tó'.

2 Nén pir hã to sóg jykrén ja nĩgtĩ, sỹ ãjag mẽ tó jé, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, ti tỹ cruz to sa ky' ter ja ãn ti.

3 Krój ja inh nĩ, sỹ ãjag ki jun ky'. Mũmëg ja inh nĩ, kanë jur han ja inh nĩ, sỹ ãjag mré nĩn ky'.

4 Isỹ ãjag mẽ Topẽ vỹ tó ky' inh pi(jé) vènh vỹ sĩnvĩ tỹ ãjag krĩn sór ja nĩgtĩ', inh pi(jé) inh krĩ há tỹ vènh vỹ kanhró tó ja nĩgtĩ'. Topẽ kuprĩg tỹ inh jagrë nĩ hã tỹ sóg ãjag mẽ tó ja nĩgtĩ', ti jykre tar tỹ.

5 Hã ky' ãjag pi(jé) ãprã ke jykre há ki ge jëg', ãprã ke vỹ kanhró ki'. Hỹ, hã ra ãjag tóg Topẽ jykre tar ki ge jëg' mẽr'.

Topẽ kuprĩg vỹ Topẽ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ

6 Jãvo sóg ù tỹ Jesus ki kanhró mág ag mẽ Topẽ vỹ kanhró tó tĩ gé, ù tỹ to jykrén há ag mẽ. Hã ra ti pi(jé) tỹ ãprã

ke vī kanhró nī'. Ga kri ke ag jykre tó tū sóg nīgtī, ūri ūn mág ag vī ti. Tū' he jé tóg ke mū, ūri ūn mág ag vī ti.

⁷ Topē vī kanhró tó sóg tī mýr'. Ēn tỹ ěg vēsóg ki ki kanhrān ke tū nī. Vāsỹ ěg tóg ki kanhrān ja tū nī gé. Hā ra Topē tóg vāsỹ to jykrén mū, mundo tỹ kā nī to hā tóg to jykrén mū, ěg tỹ ti vī ki kanhrān jé, ěg tỹ ti jykre ki kanhró tigrīn tỹ ūn mág nýtī jé.

⁸ Ūri ūn mág ag pi(jé) ki kanhró nýtī', Topē jykre tag ki'. Ag tỹ ki kanhró nýtī ra ag pi(jé) Jesus tỹ ka to ti sanh mū vē', ěg Senhor tỹ, ū tỹ vēnh kar kāfór nī tag tỹ mýr. Hā ra ag tóg ti ki kagtīg nýtīn kỹ ag tóg cruz to ti sa ja nīgtī.

⁹ Hā ra tóg rán kỹ nī, Topē jykre ti, hā vỹ: "Topē tóg ěg mý nén ū há tāvī kán ja nī, ū tỹ ti to há kar mý mýr," he mū. "Ū pi(jé) tag ve ja nī ver'. Ū pi(jé) tag mē ja nī ver'. Ēprā ke ag pi(jé) to jykrén ja nī ver'. Topē hā ne to jykrén ja nīgtī, ti tỹ ěg mý kán ke ěn to," he ja tóg nīgtī, Topē vī rán ki.

¹⁰ Kỹ tóg ěg hā mý tó ja nī. Ā kuprīg tỹ tóg ěg kanhrān ja nī, to. Ti kuprīg vỹ nén kar to jykrén tīgtī, Topē tỹ nén to jykrén mū mré hā, ti tỹ vēnh kar vatánh tá nén to jykrén mū mré hā.

¹¹ Ge ti nī, ha mē. Ēprā ke tỹ nén to jykrén mū ki kanhró ěg tóg nī. Kỹ ěg ne tỹ ki kanhrān tī'? Ēg krī tỹ ěg ki kanhrān tī. Ēprā ke krī vỹ ěprā ke tỹ nén to jykrén mū ki kanhrān tī. Hā ra Topē kuprīg vỹ Topē tỹ nén to jykrén mū ki kanhrān tī. Ēprā ke pi(jé) Topē tỹ nén to jykrén mū ki kanhrān tī', ti tỹ Topē kuprīg tỹ jagrē tū ra'.

¹² Hā ra Topē pi(jé) ěg mý ěprā ke kuprīg tỹ ěg jagrē han'. Topē kuprīg tỹ tóg ěg mý ěg jagrē han, ěg tỹ ti tỹ ěg mý nén nīm mū ki kanhró nýtī jé. Ti hā vỹ ěg kren han sór mū, ěg tỹ vēnh krenkren han ki kagtīg ra. Ti tỹ ěg mý nén nīm to ken hā vē.

¹³ Hā tó sóg tī. Ēprā vēnh kanhró pijé', sỹ ājag mý tó mū tag ti. Topē kuprīg kanhró vē. Hā kỹ sóg ti kuprīg hā tỹ ti jykre kāmén tī.

¹⁴ Ēprā ke ag pi(jé) Topē kuprīg to há nýtī', ti jykre to'. Ag mý tóg tỹ Topē krī tū nī ve nī. To jykrén há han ki kagtīg ag nýtī, ag tỹ Topē kuprīg tỹ jagrē tū nýtīn kỹ.

¹⁵ Ū tỹ ti kuprīg tỹ jagrē jē ěn hā ne nén kar to jykrén há han tī'. Kỹ ū pi(jé) ěg tỹ nén han mū ěn ki kanhró nī', ti tỹ vэг mū ra, ti tỹ Topē kuprīg tỹ jagrē tū jēn kỹ.

¹⁶ Hỹ, ū nỹ hỹn Topē tỹ nén to jykrén mū ki kanhró nī'? Ū nỹ hỹn Topē kanhrān mū'? Ū tỹ ti kanhrān mū venh ke tū ěg tóg nī. Jāvo Cristo hā ne ěg kanhrān tī', ti tỹ ěg krī ri ke nīn kỹ.

3

Topē camarada ag tỹ jagnē ri ke

¹ Inh kanhkā', inh pi(jé) ājag mý Topē jykre tó kán ja nī ver', sỹ ājag mý tó sór mū ra. Ū tỹ Topē kuprīg tỹ jagrē nýtī tū ri ke vỹ tỹ ājag nýtī, gīr ri ke vỹ tỹ ājag nýtī, ājag tỹ Cristo jykre to tar tū nýtīn kỹ.

² Hā kỹ sóg ājag mý leite ri ke hā ven ja nī, sỹ ājag mý Topē vī tó kỹ. Inh pi(jé) ājag mý vējēn tar ri ke ven ja nīgtī', ājag tỹ to tar tū ja nýtīn kỹ ver. Kỹ ājag tóg ūri to tar tū nýtī gé. Ver ājag tóg ū tỹ Topē kuprīg tỹ jagrē tū nýtī ve nī.

³ Hā kỹ ājag tóg vēnh kápugpóv kỹ nýtī, ājag tỹ jagnē to jū nýtīn kỹ. Hā ki ājag tóg ěprā ke jykre han tī, hā ki ājag tóg ti tỹ jagrē tū nýtī ve nī.

⁴ Kỹ ājag kāmī ū ne tóg: "Paulo mré ke vỹ tỹ inh nī," he tī'. Kỹ ū tóg: "jāvo sóg tỹ Apolo mré ke nī," he tī gé'. Ēprā ke jykre hā vē, ājag tỹ han mū tag tī.

⁵ Ū nỹ tỹ Apolo nī', jo ū nỹ tỹ inh nī', hā vỹ: Paulo, he mū? Topē camarada ri ke ěg nýtī, kỹ ājag tóg ěg vī kri fi kỹ Jesus ki ge ja nīgtī, ěg Senhor tỹ ājag krīn kỹ. Ti hā vỹ ěg mý ěg rānhrāj nīm ja nī.

⁶ Topē vī krān inh, ājag kāki, kỹ Apolo vỹ ki gónh, hā ra ū tỹ ti mog han mū vỹ tỹ Topē nī.

⁷ Hā kỹ ū tỹ krān mū pi(jé) tỹ ūn mág nī'. Ū tỹ ki gónh mū pi(jé) tỹ ūn mág nī

gé'. Pir ti nĩ, ùn mág ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ, ù tỹ ti mog han mũ ãn ti.

⁸ Û tỹ krãn mũ vỹ ù tỹ ki gónh mũ ãn ri ke nĩ. Kanhkã tá ãg tóg ãg rãnrãj kaja venh ke mũ. Sỹ krãn ja kaja ve jé sóg ke mũ, jãvo tóg ã tỹ ki gónh ja kaja venh ke mũ gé.

⁹ Topẽ hã mré ãg tóg rãnrãj mũgtĩ. Topẽ japỹ ri ke ãjag nỹtĩ.

Topẽ tỹ ãg rãnrãj tugnỹm ke

Kỹ ãjag tóg ti tỹ ãn han mũ ri ke nỹtĩ gé.

¹⁰ Ìn tỹ kri jẽ jafã ri ke han inh, ãn króggróg ri ke ti, sỹ ãjag mỹ ti jykre tóg ký, Topẽ tỹ to inh krĩn ký. Kỹ sóg to jykrén há han, sỹ ãn tỹ kri jẽ jafã ri ke ãn tar há han jẽ. Kỹ ãjag kãmĩ tóg kri ãn ri ke han mũ sir, ti tỹ isỹ ãjag kanhrãn nón ãjag kanhrãn ký. Kỹ ù tỹ Topẽ vỹ tóg mũ jé to jykrén há han.

¹¹ Ìn tỹ kri jẽ jafã ri ke ãn vỹ pir nĩ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, hã ký sóg ãjag mỹ ri ke han, sỹ ti kãmén ký. Û venh ke tũ ãg tóg nĩgtĩ.

¹² Kri ãg tóg ãn ri ke hyn han tĩ. Û tóg ouro tỹ han mũ, ù tóg prata tỹ han mũ, ù tóg pó sĩnvĩ tỹ han mũ, ù tóg ka tỹ han mũ, ù tóg re tỹ han mũ, ù tóg êkré fár tỹ han mũ.

¹³ Kurã tỹ ãgno ki ãg tóg venh ke mũ, ãn há ti, hã vỹ: ãg tỹ ù mỹ ti vỹ kãmén há han ja ti, he mũ. Pĩ vỹ ãg rãnrãj kókén ke mũ, ký ãg tóg pĩ ki ãg rãnrãj jykre venh ke mũ.

¹⁴ Pĩ tỹ ti kókén vãnh nĩn ký ãg tóg ti kaja venh ke mũ sir, ãg tỹ ãn tỹ kri jẽ jafã kri han ja kaja ti.

¹⁵ Pĩ tỹ ãg rãnrãj kókén ký ãg tóg ãg rãnrãj ti kren ke mũ sir, ti tũg ký, ge ra ãg hã tóg kren ke mũ hã ra, ãg tỹ kanhkã ra mũn ký. Hã ra tóg ãg tỹ pĩ ki kren ri ke nĩ sir.

¹⁶ Ha mẽ, Topẽ ãn ri ke ãg nỹtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ãg kãkã jẽn ký. ãjag mỹ tag ki kagtĩg? Ki kagtĩg nĩ ve ãjag nỹtĩ.

¹⁷ Û tỹ Topẽ ãn kókén mũ ãn kókén jé tóg ke mũ, Topẽ ti. Ti tũ vỹ mỹr, ti ãn ti. ãjag hã vỹ, ti ãn ti, ãg hã vỹ.

Ëg pi(jé) jagnẽ kãfór nỹtĩ'

¹⁸ Kygnẽ tũg nĩ, ãjag tỹ vỹso: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen ký. ãjag tỹ ãprã ki kanhró mág nỹtĩn ký to: “nén ù tũ vỹ,” hemnĩ, to: “sỹ nén ù ki kagtĩg ri ke vỹ,” hemnĩ, ãjag tỹ Topẽ jykre hã ki kanhrãn jé.

¹⁹ Ëprã ki kanhró mág ag to Topẽ tóg: “nén ù tũ vỹ,” he tĩ. Vẽnh kagtĩg ag tóg nỹtĩ, ti mỹ. Hã ký tag tóg rãn ký nĩ, ha mẽ: “ãprã ke ag mỹ tóg ag tỹ ki kanhró mág nỹtĩ ve nĩ, hã ra Topẽ tóg hã ki ag mỹ ag krĩ tũ nỹtĩ ãn ven ke mũ,” he tóg, Topẽ vỹ rá ki.

²⁰ Kỹ ti rá ù vỹ ge nĩ gé, ha mẽ: “Topẽ vỹ ki kanhró nĩ, ù tỹ ki kanhró mág ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Nén ù tũ vỹ, ag tỹ nén to jykrén mũ ti. Kỹ tóg ki kanhró nĩ, Topẽ ti,” he tóg mũ gé, Topẽ vỹ rá ki.

²¹ Hã ký ãprã ke jiji tóg sór tũg nĩ. Ag pi(jé) tỹ ãn mág nỹtĩ'. ãjag mré ke kar ag vỹ mỹr.

²² Inh hã vỹ tỹ ãjag mré ke nĩ. Apolo vỹ tỹ ãjag mré ke nĩ gé, Pedro ti ke gé. Mundo ki ke kar vỹ tỹ ãjag tũ nĩ gé, ãjag rĩnrĩr nĩ ti ke gé, ãjag ter ke ti ke gé, ãjag tỹ ùri vég mũ ti ke gé, ãjag tỹ vãhã venh ke ti ke gé. ãjag tũ kar vỹ mỹr,

²³ jãvo ãjag hã ne tỹ Cristo tũ nỹtĩ', ký Cristo vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Vyrnỹ tũ han sór tũg nĩ.

4

Apóstolo ag

¹ ãjag tỹ ãg to jykrén ký tag to jykren nĩ, ha mẽ. Cristo camarada vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Topẽ jykre tóg ãg tóg tĩ, ãg tỹ vỹsóg ki nén to jykrén vãnh ãn. ãn ki rĩr ãg tóg tĩ.

² Ký ãg patrão tóg nén ù pir ve sór nĩgtĩ, ãg tỹ ti tũ ki rĩr mũn ký, hã vỹ: ãg tỹ ki rĩr há han mũ, he mũ. Ge ti nĩ, Topẽ tỹ ãg ki nén ve sór mũ ti. Ti tũ ki rĩr há han jé ãg tóg ke mũ.

³ Ký ãjag tỹ isỹ nén han mũ to vỹ mũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ãprã ke ag tỹ inh jykre to vỹ mũ ra. Ký isóg inh jykre to: há ti nĩ, he tũ nĩgtĩ gé.

⁴ Inh pi(jé) sỹ ti vỹ mranh mũ ki kanhró nĩ'. Hã ra sóg tag to: “hã ký

inh jykre vỹ kuryj kar nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Topě hã ne ěg jykre tugnyĩm tĩ', hã kỹ tóg ki kanhró kar nĩ, hã kỹ tóg tónh ke mũ.

⁵ Kĩ ũ jykre to vỹ sór tũg nĩ, kurã tỹ ěgno to hã, ěg Senhor kãtĩg ke to hã. Tĩ ha ne nén kar vėnh ven han ke mũ', ěg tỹ vėnh vatánh tá nén han mũ mré hã, ěg tỹ kuty tá nén han mũ mré hã. Kĩ tóg ěg tỹ nén ũ to jykrén mũ ěn vėnh ven han kãn ke mũ gé m̃yr. Kĩ ěg tóg mėnh mũ sir, Topě tỹ ěg m̃y vỹ há han ke ti. Vyrmyĩ tóg ěg m̃y tónh ke mũ, ěg kar m̃y, ěg tỹ nén han ja ti.

⁶ Inh kanhkã', Topě vỹ rán ja pátén sór tũg nĩ. Ũ tỹ ājag kanhrãn mũ to: “Topě vỹ tó tĩ ag kãmĩ kãfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũg nĩ. Ājag tỹ to jykrén há han jé, hã jé sóg vėnh hã to tag rán, ājag m̃y, Apolo to ke gé, ěg tỹ jagně ri ke ñytĩ tag ti.

⁷ ěg tỹ jagně kãfór han sór k̃y ěg tóg ón k̃y ke tĩ. Ha vé, Topě vỹ ěg m̃y ěg tũ vin kãn. ěg tỹ vėsóg ki mãn ja pijé'. Kĩ ājag tỹ ne jé to: “isũ vė,” he sór ně? Tỹ tóg Topě tỹ ājag m̃y nĩm tũ nĩ ve nĩ, ājag tỹ to: “isũ vỹ ā tũ kãfór nĩ,” hen k̃y.

⁸ Tỹ ũn há ñytĩ ve ājag ñytĩ, vėnhm̃y. Rico ñytĩ ve ājag ñytĩ, vėnhm̃y. Tỹ ũn mág ñytĩ ve ājag ñytĩ vėnhm̃y, inh jāvo. Hỹ, há ti nĩ vė, ājag tỹ tỹ ũn mág ñytĩ ra. Kĩ sóg tỹ ājag mré ũn mág ñinh mũ gé vė vė. Hã ra tóg ke tũ tĩ.

⁹ Jesus tỹ ũn fėg mũ vỹ tỹ inh nĩ, apóstolo vỹ tỹ inh nĩ. Hã ra tóg s̃y to jykrén mũ ra tóg Topě tỹ is̃y ũn jykre kórég ag ri ke han nĩ ve nĩ, ũn kóněg ag ri ke, ag tỹ ũn kãgtén mũ ěn ag ri ke. Vėnh kar ne tóg isugñym tĩ', ěprã ke kar, Topě tỹ jėně jafã ag kar ke gé, mundo tag ki ke kar ag m̃yr.

¹⁰ Krĩ tũ nĩ ve sóg nĩ m̃yr, Cristo tigrĩn. Inh jāvo ājag tóg krĩ há ñytĩ ve ñytĩ, Cristo jykre ki. Krój inh nĩ, jāvo ājag tóg tar ñytĩ ve ñytĩ. Ājag to ag tóg vỹ há han tĩ, jāvo ag tóg iso é he tĩ.

¹¹ Hã k̃y sóg kókĩr mũ, ũri, kur tũ sóg nĩ gé, iso kry ag tóg mũ gé, jamã tũ sóg nĩ gé,

¹² ron sóg tĩ gé, s̃y inh rãnrãj ki ijėn ven jė. Ag tỹ iso é he mũ ra sóg ag m̃y

nén ũ há tó tĩ, Topě tỹ ag m̃y han jé. Ag tỹ inh vóg kónãn k̃y sóg ag m̃y vėnh nenh tũ ñgtĩ.

¹³ Ag tỹ iso fé fé he mũ ra sóg koměr hã ag m̃y vỹ tĩ, ag jũ tỹ tũ' he jé. Vãfãr ri ke inh nĩ, vėnh kar m̃y, ag tỹ nén fón tĩ kar ri ke inh nĩ.

¹⁴ Inh pi(jé) ājag m̃y'a han sór mũ'. Hã ra sóg ājag m̃y tag rán, s̃y ājag jyvėn jé, ājag tỹ tỹ inh krě ri ke ñytĩn k̃y, s̃y ājag to há tãvĩ ñin k̃y.

¹⁵ Ũ tỹ ājag kanhrãn sór mũ vỹ e ñytĩ, ũ tỹ Cristo jykre tỹ ājag kanhrãn sór mũ ag. Mil kãfór ag ñytĩ, h̃yn. Hã ra sóg pir nĩ, s̃y ājag panh ri ke ñin k̃y. Is̃y ājag m̃y Jesus Cristo kãmén k̃y sóg ājag panh ri ke nĩ, ti tỹ s̃y ājag h̃yn han ri ke ñin k̃y.

¹⁶ Hã k̃y sóg ājag jyvėn mũ, ājag tỹ s̃y nén han mũ han jé.

¹⁷ Hã jé sóg Timóteo jėně, ājag to. Inh kósin ri ke ti nĩ, ti to inh há tãvĩ nĩ, k̃y tóg ěg Senhor jykre to tar nĩ. ěn hã vỹ ājag m̃y tó mãn ke mũ, is̃y Jesus Cristo japry jagma tĩ ti, is̃y ti jamĩn jagma tĩ ti, is̃y igreja kar ki ke ag kanhrãn tĩ ti, ěmã kar mũ hã.

¹⁸ Jãvo ājag kãmĩ ũ tóg vės̃y ũn mág han sór mũ, iso: “kãtĩg ke tũ pė ti nĩ,” hen k̃y.

¹⁹⁻²⁰ Hã ra sóg kãnhmar ājag to pasa ke kãtĩg ke mũ, ha vemnĩ, ěg Senhor tỹ: “ha tĩg,” hen k̃y. Kĩ sóg ag jykre venh ke mũ, vės̃y ũn mág han mũ ag. ěg pi(jé) ũ vỹ tỹ Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn vėg tĩ'. Hã ra ti jykre tar hã tỹ ěg vėg tĩ. Hã k̃y inh pi(jé) ag vỹ mē sór mũ ver'. Ag jykre tar ve sór inh mũ, ũ tỹ vės̃y ũn mág han mũ ag.

²¹ Kĩ is̃y ājag tá jun k̃y ne ñy h̃yn ājag m̃y há ñinh mũ? Inh m̃y ka ma kãtĩ mũ', ājag mrãnmrãn jé? Inh m̃y ājag m̃y vỹ há han ke mũ', koměr hã, ājag tỹ tỹ inh fe ñytĩn k̃y? Ne ñy h̃yn há nĩ ājag m̃y? Ha to jykrén.

5

Ũn prũg kónãn mũ

¹ Nén ũ tóg mē há tĩ ājag to, ke gé. Nén ũ vėnhm̃y han ājag ñejĩ tĩ, hã ra tóg kórég pė nĩ, ājag kãmĩ ũ tỹ nén han

mũ ti. Tag mẽ inh, ha mẽ: ãjag kãmĩ ù tóg nẽji ã panh prũ fi tỹ prũg mũ. Û tỹ Topẽ jykre ki kagtĩg ag pi(jé) ti ri ke han tĩ', ti jykre kórég tag tĩ'.

² Hã ra ãjag tóg to fe kaj tũ nỹtĩgtĩ. Vẽsỹ ùn mág han sór ãjag tóg mũgtĩ, vẽnũ jykre kórég tag tỹ ãjag kãmĩ ù kãkã nỹ ra. ãjag ne tóg vẽnũrénũ tũ nỹtĩgtĩ', ãjag tỹ ù tỹ ti kórég tỹ ge han mũ ên kutẽm jé, ãjag kãmĩ.

³ Ha mẽ, êg tỹ ti tỹ nén han ke to inh jykrén huri, sỹ ãjag mré nĩ tũ ra ver. Hã ra sóg ãjag to jykrén tĩ. Sỹ ãjag mré nĩ ri ke han sóg tĩ, sỹ ãjag mré ti to jykrén kỹ. Û tỹ vẽnũ jykre pãno tỹ ge han mũ ên tỹ tag han nĩ, ha mẽ.

⁴ Vẽnũ mãn jé ãjag tóg ke mũ, jó sóg ãjag mré nĩ ri ke han mũ, ãjag vẽnũ mãn ki. Ên ki êg Senhor tỹ Jesus vỹ ãjag mẽ vẽnũ jykre nĩm ke mũ. Kỹ ãjag tóg sir Jesus jyjy tó kỹ

⁵ ti fẽg ke mũ, ùn jykre kórég ên ti, Satanás mẽ, ti tỹ ti fár kókén jé. Satanás tỹ ti fár kókén kỹ tóg hẽn ri ke mũn to jykrén mãn ke mũ, kỹ ti kuprĩg vỹ kren ke mũ, êg Senhor tỹ Jesus kurã ên kã.

⁶ ãjag tỹ vẽnũ: “há êg nỹtĩ,” he mũ ran pi(jé) há nĩgtĩ'. Ha mẽ, pão jãgja sĩ tỹ, fermento sĩ tỹ pão kar tóg són ke kỹ mog tĩ. Tag to jykrén.

⁷ Hã kỹ fón kãn nĩ, pão jãgja si ti, ãjag tỹ pão tãg han jé, ùn jãgja tũ ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag jykre ti, ti há nĩn kỹ. Kỹ vẽnũ jykre kórég vãm kãn nĩ. Cristo vỹ êg jagfy ter mẽr. Êg tỹ Páscoa kã cordeiro tãnh tĩ ên ri ke ti nĩ, Jesus ter ti.

⁸ Êg tỹ festa ên ko jé êg tóg pão jãgja si fón kãn tĩ. Kỹ kemnĩ gé, há vỹ: vẽnũ jykre pãno tovãnh, he mũ, nén ù vẽnũmỹ han mãn tũg, he mũ, ãjag tỹ pão jãgja tũ ri ke nỹtĩ jé, há vỹ: vẽnũ jykre kuryj han nĩ, he mũ, vẽnũ jykre pir han nĩ, he mũ gé.

⁹ Hã jé sóg ãjag mẽ rán ja nĩ, ãjag tỹ ù tỹ nén ù vẽnũmỹ han mũ ag mré mũ tũ nĩ jé.

¹⁰ Hã ra sóg ù tỹ Jesus ki ge tũ ag tó ja tũ nĩ, isỹ: “ag mré mũ tũg nĩ,” hen kỹ. Jykre pãno ag nỹtĩ, êprã ke ag, há

vỹ: nén kar to én (ka)mẽ, he mũ, nén ù péju tĩ he mũ vỹrmỹ topẽ han mũ, he mũ. ãjag tỹ tag ag mré vẽnũn sór tũ nĩn kỹ ãjag hỹn mundo tag tovãnh kỹ hẽ ra mũnh ke mũ. Inh pi(jé) tag tó ja nĩ'.

¹¹ Hã ra sóg ãjag mẽ ù tỹ ón kỹ tỹ êg régre nĩ ên rán mũ. Û tỹ: “tỹ inh ã mré Jesus ki rá kỹ nĩ,” he mũ ra nén ù vẽnũmỹ han tovãnh sór tũ nĩn kỹ ti mré tũg mãn tũg nĩ, ti tỹ nén kar to én (ka)mẽ nĩn kỹ, ti tỹ vỹrmỹ topẽ han kỹ, ti tỹ ù to vỹ kónãn (ka)mẽ nĩn kỹ, ti tỹ kron (ka)mẽ nĩn kỹ, ti tỹ nén ù pigju(g) ti nĩn kỹ. Û tỹ ge mré nĩ sór tũg, nĩ, ti mré jẽn tũg nĩ gé.

¹² Êg pi(jé) êg mré ke tũ ag jykre tugnỹm ke mũ', Jesus ki ge tũ ag. ãjag tỹ êg mré ke ag jykre tugnỹm ke vẽnũ, ag jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” henh ke vẽnũ.

¹³ Topẽ há ne ù ag jykre venh ke mũ', êg mré ke tũ ag. Êg mré ke tỹ vẽnũ jykre pãno han kỹ êg ti jykre tónh ke mũ. Há kỹ ù tỹ vẽnũ jykre kórég han mũ ên kutẽm nĩ, ãjag kãmĩ.

6

Êg tỹ pã'i ag mẽ êg mré Jesus ki rá kỹ nỹtĩ ù tónh ke tũ

¹ Kỹ nén ù tóg vẽnũmỹ tĩ gé. ãjag kãmĩ ù tóg ã mré ke to jũ kỹ Jesus mré ke tũ ag tỹ pã'i mẽ tó tĩ, pã'i ag jykre pãno ra. Ti pi(jé) Topẽ tũ ag mẽ tó tĩ'. Vẽnũmỹ ti nĩ, tag ti.

² Êprã ke ag jykre tugnỹm jé ãjag tóg ke mũ mẽr, ãjag tỹ tỹ Topẽ tũ nỹtĩn kỹ. ãjag mẽ tag mẽ ja tũ? Kỹ, ãjag tỹ ga kri ke kar jykre tugnỹm ken kỹ ãjag hỹn jagnẽ jykre tugnỹm há han ke mũ gé, jagnẽ to jũ tỹ tũ' henh ke jé ãjag tóg ke mũ gé. Ki ãjag tóg krỹg mũ mẽr.

³ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag jykre tugnỹm jé ãjag tóg ke mũ mẽr, ãjag mẽ tag mẽ ja tũ? Kỹ ãjag hỹn êprã ke jykre tugnỹm há han ke mũ gé.

⁴ Ge ra ãjag tóg êg mré ke tũ ag mẽ: “ha inh mẽ isũ ti vé,” he tĩ, ù tỹ êg mré vẽnũ mãn tĩ tũ ag mẽ, ag tỹ ga kri ãjag tũ ven jé.

⁵ Mý ãjag mý'a tũ? Ājag kãmĩ ũ mý kri há tũ nĩ, ti tỹ ãjag jyvẽn jé ãjag tũ to, ãjag tỹ jagnẽ tũ to jykrén mũ to?

⁶ Vẽnhmỹ ti nĩ, irmão tỹ irmão ũ tón kỹ, ũ tỹ Jesus ki rá kỹ nĩ tũ mý, ti tỹ ãjag tũ ven jé.

⁷ Ājag tỹ jagnẽ tũ to jykrén kónãn kỹ tóg vẽnhmỹ pẽ nĩ, ãjag tỹ to jagnẽ to jũ kỹ mýr. Ājag tỹ ne jé ãjag tũ továnh sór tũ nĩ nẽ? Ājag tỹ ne jé ũ tỹ ãjag tũ mãn sór kỹ ti mý nenh ke nẽ? Ti hã tóg vẽn jykre pãno han mũ, ãjag tũ mãn sór kỹ. Ge ra ti mý nĩm nĩ. Kỹ ã tóg Topẽ vĩ mranh tũ nĩ, inhhã, ti tugrĩn.

⁸ Hã ra ãjag tóg ti mý nenh sór mũ. Kỹ ãjag tóg jagnẽ tũ to vẽn jykre kórég han tĩ gé mýr, jagnẽ tũ mãn sór ãjag tóg mũ gé mýr, ãjag mré ke tũ ẽn mýr.

⁹ Ũn jykre pãno ag pi(jé) Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ'. Ājag mý tag mẽ ja tũ?

Ha mẽ, ker kygnẽ hẽ'. Ũ tỹ ũn mén tũ fag mré nỹ mũ ag pi(jé) venh ke mũ', Topẽ tỹ ẽg pã'i nĩ ti. Ũ tỹ vyrmỹ topẽ han mũ ag pi(jé) venh ke mũ'. Ũ tỹ ã prũ ra ũ fi mré nỹ mũ ẽn pi(jé) venh ke mũ', ũ fi tỹ ã mén ra ũ mré nỹ kỹ fi pi(jé) venh ke mũ'. Ũn gré tỹ ũn gré ũ tỹ prũg mũ ẽn pi(jé) venh ke mũ'. Ũn gré tỹ ti tỹ prũg sór mũ mý nenh tũ ẽn pi(jé) venh ke mũ gé'.

¹⁰ Ũn tũ péju(g) tĩ ẽn pi(jé) venh ke mũ', ũ tỹ nén kar to én (ka)mẽ pi(jé) venh ke mũ', ũn kron (ka)mẽ pi(jé) venh ke mũ', ũ tỹ ẽg to vĩ kónãn tĩ pi(jé) venh ke mũ', ũ tỹ ẽg vatánh tá ẽg tũ mäg tĩ pi(jé) venh ke mũ'. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke tũ ag tóg nĩ, vẽn jykre tỹ ge han tĩ ag.

¹¹ Ājag kãmĩ ũ tóg vẽn jykre tỹ ge han ja nĩgtĩ, vãsỹ, hã ra ãjag tóg vẽn kugpe kỹ nỹtĩ, ũri. Kykũnh kỹ ãjag tóg nỹtĩ, ẽn tỹ, kỹ Topẽ tóg ãjag mý vẽn pãte fón ja nĩ sir, ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn, Topẽ kuprĩg tugnĩn.

Ēg tỹ nén ũ vẽnhmỹ han ke tũ

¹² Kỹ ãjag hỹn inh mý: “isỹ nén han sór mũ ẽn han jé sóg ke mũ. Topẽ vỹ

ge ra inh jagãgtãn ke mũ,” he sór mũ. Vó. Nén ũ tóg ẽg mý nén ũ há han ke tũ nĩ, kỹ tóg ẽg tỹ ẽn han mũ ra há tũ nĩ. Ēg tỹ nén ũ han sór mũ ẽn tóg han há nỹtĩnh mũ vẽn, hã ra isỹ nén ũ kórég tỹ tãn nĩn kỹ tóg inh mý há tũ nĩ sir.

¹³ “Vějẽn vỹ tỹ ẽg nug tũ nĩ, kỹ ẽg nug vỹ tỹ vějẽn né nĩ,” he ãjag tóg tĩ. Hỹ, hã ra Topẽ vỹ tỹ tũ' henh ke mũ, vějẽn tỹ, ẽg nug tỹ ke gé. Ēg han ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti. Hã ra ti pi(jé) ẽg tỹ tỹ ũn mén tũ mré nỹ jafã han'. Ēg Senhor tũ vẽn, ẽg, kỹ ẽg Senhor vỹ tỹ ẽg tãn nĩ sir.

¹⁴ Ēg Senhor rĩn mãn tóg, Topẽ ti, kỹ tóg ẽg rĩn mãn ke mũ gé, ti jykre tar tỹ.

¹⁵ Kỹ ẽg hã vỹ tỹ Cristo tũ nỹtĩ, ti mré ẽg tóg tỹ ũn pir ri ke nỹtĩ. Ājag mý tag mẽ ja tũ'? Kỹ ẽg tỹ Cristo tũ tỹ ũn mén tũ fi mré tỹ ũn pir ri ke han kỹ tóg vẽnhmỹ pẽ nĩgtĩ, fi mré nỹn kỹ. Ke tũg nĩ.

¹⁶ Ha mẽ, ũ tỹ ũn mén (ka)mẽ fi mré nỹ kỹ tóg fi mré tỹ ũn pir ri ke nĩ. Hã kỹ tóg vãsỹ tó ja nĩ. “Ũn pir ri ke fag nỹtĩ, jagnẽ mré nỹtĩ fag,” he ja tóg nĩ. Ājag mý tag mẽ ja tũ'?

¹⁷ Fag jãvo ẽg tỹ tỹ ẽg Senhor mré ke nỹtĩn kỹ ẽg tóg ti mré vẽn kuprĩg pir ri ke nỹtĩ gé sir.

¹⁸ Ēg tỹ ũn mén tũ mré nỹ kỹ, ẽg tỹ ũn prũg tũ mré nỹ kỹ ẽg tóg vẽn kavénh tĩ sir, ẽg tỹ Topẽ vĩ mranh tag tỹ. Ēg tỹ nén ũ ũ ki Topẽ vĩ mranh kỹ ẽg tóg vẽn kavénh tỹ ge han tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ũn mén tũ mré nỹ továnh kãn nĩ, ũn prũ tũ mré nỹ továnh kãn nĩ gé.

¹⁹ Ēg hã vỹ Topẽ kuprĩg jo ĩn ri ke nỹtĩ. Ēg kãkã tóg jẽ nĩ, Topẽ kuprĩg ti, ti tỹ tỹ ẽg jagrẽ nĩn kỹ. Topẽ tỹ ẽg mý nén han hã vẽn. Ājag mý tag mẽ ja tũ? Hã kỹ ẽg pi(jé) tỹ vẽn pã'i jẽ'. Topẽ krẽm ke vỹ tỹ ẽg nỹtĩ.

²⁰ Ēg kajãm tóg mýr, kaja e to. Hã kỹ vẽn kar mý Topẽ tỹ tỹ ũn há nĩ ven nĩ, ãjag tỹ ti jykre kuryj han mũn kỹ.

7

Ēg tỹ prũg há han to vẽn jykre

¹ Ājag tỹ inh mỹ vėnh rán jėnėn kỹ ājag tóg inh mỹ ājag prũg ke ti tó ja nĩ. Ājag prũg tũ nĩn kỹ tóg há tĩ vė.

² Hã ra tóg ājag mỹ vėnhmỹ tĩnh mũ, kỹ tóg inh mỹ ājag tỹ ũn mėn tũ fag to én ha mẽ tĩ. Hã kỹ tóg há nĩ, ũ tỹ ũn pir fi tỹ prũg kỹ, fi tỹ tỹ ti prũ pė nĩ jé. Ū fi tỹ ũn pir tỹ mėn kỹ tóg há tĩ gé, ti tỹ fi mėn pė nĩ jé gé.

³ Kỹ fi mėn jé fi mỹ fi tũ han, fi mré nỹ kỹ, jãvo ti prũ fi jé ti tũ han, ti mré nỹ kỹ.

⁴ Fi pi(jé) tỹ vėsũ nĩ', fi mėn jėn kỹ'. Fi mėn tũ vė sir. Kỹ ti hã vỹ ri ke nĩ gé. Ti pi(jé) tỹ vėsũ nĩ gé', ti prũ jėn kỹ'. Fi tũ vė, fi mėn ti.

⁵ Hã kỹ jagnė mỹ vėnh nenh tũg nĩ. Hėn ri ke mũn ājag kejėn jagnė mré to jykrén sór mũ, ājag tỹ kuty pipir ki jagnė mré nỹ tũ nĩ jé, ājag tỹ Topė mré vėmėn jé vãsãnsãn jé. Kỹ tag pãte jagnė mré nỹ mũn nĩ sir, Satanás tỹ ājag krĩn kónãn tũ nĩ jé. Ājag tỹ ũ mré nỹ sór kỹ tóg inh mỹ to ājag tỹ Topė vĩ mranh ha mẽ tĩ, Satanás tỹ ājag krĩn kỹ. Hã kỹ tóg ājag tỹ kãnhmar jagnė mré nỹ mũn kỹn há tĩ.

⁶ Tag kar tó sóg ājag mỹ, ājag krój nỹtĩn kỹ. Inh pi(jé) vėnh kar mỹ: “ha prũg, ha mėn,” he sór mũ'.

⁷ Vėnh kar tỹ inh ri ke nỹtĩ ra tóg inh mỹ há tĩ vė, isỹ prũ tũ nĩ tag ri ke. Hã ra Topė tóg vėnh kar tỹ vyrmỹ nén ũ to tar han tĩ, ěg tỹ ki króm jé. Hã kỹ ũ tóg ā prũ tũ to tar nĩ, jó ũ tóg ā prũ fi to tar nĩ. Topė tỹ nén han jan hã vė.

⁸ Hã ra sóg ũn prũ tũ mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ājag tỹ inh prũ tũ ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩ vė, kỹ ũn mėn ter ja fag tỹ mėn mũn tũ ra tóg há tĩ vė gé.

⁹ Ājag tỹ hã ra prũg sór kỹ, ājag tỹ mėn sór kỹ tóg há tĩ gé, kỹ ājag tóg vėnh prũg han mũ sir. Ājag tỹ prũ tũ nĩ ra fag to én kỹn pi(jé) há nĩ', ājag tỹ ag to én kỹ ke gé'. Hã kỹ prũg nĩ, mėn nĩ ājag tỹ ũ to én tũ nĩ jé.

¹⁰ Ājag kãmĩ ũ tóg prũ nỹtĩ, ũ fag tóg mėn nỹtĩ gé. ěg Senhor vỹ ājag hã mỹ tag tó mũ, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Isỹ tó

pijé', ti tỹ tó hã nė', ha mẽ. Ā mėn fón tũg nĩ.

¹¹ Ā tỹ ge ra to fón kỹ mėn mũn tũg nĩ. Ā tỹ mėn mũn sór kỹ ā mėn fón jan hã mré to jykrén, ājag tỹ jagnė mré nỹtĩ mũn jé sir. Kỹ ā prũ jėn kỹ fi fón tũg nĩ gé. ěg Senhor tỹ tón hã vė.

¹² Jãvo inh hã tóg tag tó mũ ājag mỹ, ha mẽ. ěg Senhor tỹ tó pijé', ha mẽ. Ājag kãmĩ ũ prũ fi tóg Jesus ki rã sór tũ nĩ, fi mėn tỹ tỹ Jesus mré ke nĩ ra. Fi tỹ ti mré nĩ sór nĩn kỹ tóg fi mré nĩ ha sir. Fi tovãnh sór tũg nĩ.

¹³ KỸ ā mėn tỹ Jesus ki rã sór tũ ra ā mré nĩ sór kỹ ti mré nĩmĩ gé.

¹⁴ Topė tũ vỹ tỹ ā nĩ, ā mėn tỹ ti ki rã sór tũ ra. Hã ra tóg ā mré nĩn kỹ tỹ ti tũ ri ke nĩ gé sir. Kỹ ā prũ fi tỹ Jesus ki rã sór tũ ra fi tóg tỹ Topė tũ ri ke nĩ gé sir, fi tỹ ā mré nĩn kỹ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag krė vỹ ti ki rã tũ krė ri ke nỹtĩnh mũ vė, Topė mũ. Hã ra ag pi(jé) ri ke nỹtĩ'. Tỹ Topė tũ ri ke ag nỹtĩ gé sir, ājag krė ti.

¹⁵ Hėn ri ke mũn ā mėn, ā prũ fi ā fón sór mũ, fi tỹ Jesus ki rã sór tũ nĩn kỹ. Kỹ fi mỹ, ti mỹ: “ha tĩ ge,” hemnĩ. Topė vỹ ěg krĩ kuprãg sór mũ, hã jé tóg ěg kuprėg. Hã kỹ ā pi(jé) tỹ ā mėn krėm ke nĩ', ti tỹ ā tovãnh sór kỹ, ā pi(jé) tỹ ā prũ fi krėm ke nĩ gé', fi tỹ ā tovãnh sór kỹ, ā tỹ jesus ki rã tugrĩn.

¹⁶ Hėn ri ke mũn ti kejėn kren ke mũ, ā jamėn kỹ, ā mėn ti, hã ra ā pi(jé) ki kanhró nĩ', ti kren ke ti'. Hėn ri ke mũn fi kejėn kren ke mũ, ā jamėn kỹ, ā prũ fi, hã ra ā pi(jé) ki kanhró nĩ', fi kren ke ti'. Hã kỹ fi tũg kamėg tũg nĩ, fi tũg sór kỹ, ti tũg sór kỹ ke gé.

ěg tỹ Topė jykre hã mũ mũnh

¹⁷ Topė tỹ ā jykre tỹ ā kuprėg ja ěn hã mũ tũg nĩ, ěg Senhor tỹ ā mỹ Vėnh jykre nĩm ja ěn hã mũ. Hã tó sóg tĩ, ěg mré vėnh mũn tĩ kar ag mỹ.

¹⁸ Topė vỹ ā kuprėg. Ā tỹ tỹ Israel mré ke nĩn kỹ ā gré junun fár vỹ kym kỹ nĩgtĩ. Kỹ tóg há tĩ. Tỹ tũ' he sór tũg nĩ. Ā tỹ tỹ Israel mré ke tũ nĩn kỹ ā fár vỹ kym kỹ nĩ tũ nĩ. Kỹ tóg há tĩ gé. Kym sór tũg nĩ gé.

19 Nén ũ tũ vễ, ti fár kym ke ti, ti fár kym ke tũ ti ke gé. Nén pir vỹ há nĩ, hã vỹ: ẽg tỹ Topẽ vĩ ki króm, he mũ, ẽg tỹ ti tỹ ẽg jyvẽn mũ han, he mũ.

20 Topẽ tỹ hã tỹ ã kuprẽg kỹ vẽn jykre ẽn hã mũ tĩmnĩ.

21 Ajag kãmĩ ũ vỹ patrão nỹtĩ. Ajag kajãm tóg, ajag patrão ti, ẽg tỹ ẽg mẽg kajãm ẽn ri ke, hã kỹ ajag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, fagrĩnh mỹ ajag tóg ti rãnhrãj han ti. To krĩ kufy nỹtĩ tũg nĩ. Ajag tỹ hã ra ajag patrão tovãnh to vẽn jykre há ve kỹ tovãnh nĩ, ti tỹ ajag tovãnh sór kỹ.

22 Ha vé, ẽg Senhor vỹ ajag kuprẽg, ajag patrão nỹtĩ ra. Ajag tỹ tỹ Cristo tũ nỹtĩn kỹ ajag tóg tỹ ũn patrão tũ ẽn ri ke nỹtĩ sir, ajag tỹ ẽprã patrão krẽm nỹtĩ ra. Kỹ ajag patrão vỹ ge nĩ gé. Ẽg Senhor tỹ ti kuprẽg kỹ tóg tỹ ti patrão jẽ sir. Hã kỹ ũn patrão tũ ag vỹ Cristo ki ge kỹ tỹ Cristo krẽm ke nỹtĩ. jãvo ũn patrão ag vỹ Cristo tugrĩn tỹ ũn patrão tũ ẽn ri ke nỹtĩ gé.

23 Hỹ, ẽg kygãm ti mỹr, kaja e tỹ, Cristo ti. Hã kỹ ẽprã ke ag krẽm nỹtĩ sór tũg nĩ, tũ nĩ mũ ra ag tóg ajag tỹ Cristo mré mũ kamẽg mũ.

24 Inh kanhkã', Topẽ tỹ hã tỹ ajag kuprẽg kỹ vẽn jykre ẽn hã mũ mũmnĩ.

Ủn mén ja tũ fag tó vẽn jykre

25 Ủn mén ja tũ fag tó ja ajag tóg nĩgtĩ inh mỹ, ajag tỹ rán ki. Hã ra ẽg Senhor pi(jé) fag to nén ũ tó ja nĩgtĩ'. Kỹ sóg to jykrén kỹ ajag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ẽg Senhor tóg inh jagãgtãn, kỹ tóg isar han, sỹ to jykrén há han jé.

26 Kỹ sóg ẽg tỹ ti jagy vэг tĩ tag to jykrén mũ. To jykrén kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ajag tỹ ũri nén han mũ tag tovãnh sór tũ nĩ jé.

27 ã mỹ prũ jẽ? Kỹ fi fón sór tũg nĩ. ã mỹ prũ tũ jẽ? Kỹ prũg sór tũg nĩ gé.

28 ã tỹ ge ra prũg sór kỹ tóg há tĩ gé hã ra, Topẽ vỹ mranh ke tũ ã tóg nĩ, prũg kỹ. Kỹ ũn mén ja tũ fi mén kỹ tóg há tĩ gé sir. Topẽ vỹ mranh pijé'. Hã ra tóg jagy tĩnh mũ. Krĩ kufy ve jé ajag tóg ke mũ, tag ki, ẽprã, ajag prũg kỹ, ajag mén kỹ ke gé. Hã ra tóg inh mỹ há tĩ vễ, ajag krĩ kufy tũ nĩ ti.

29 Inh kanhkã', inh vỹ tag jẽmẽ ra, ha mẽ. Kurã tỹ ẽgno vỹ kãnhmar jun ke mũ. Hã kỹ ũn mén fi jé ũn mén ja tũ fi ri ke nĩ, ũn prũg ja tũ ri ke nĩ gé. Tag ki vẽn jykre vễ, fag tỹ jagnẽ mré nỹtĩg ti. Kãnhmar tóg tũ' henh ke mũ.

30 Hã kỹ ũ tỹ tag ki fỹ mũ jé ũn fỹ tũ ri ke nĩ. Ủ tỹ tag ki mỹ sér nĩ jé ũn mỹ sér vãnh ri ke nĩ. Ủ tỹ nén ũ comprar he mũ jé ũ tỹ nén ũ comprar he tũ ri ke nĩ.

31 Ủ tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nĩ ẽn jé ũ tỹ nén ũ tũ ẽn ri ke nĩ. Tũg kãn jé tóg ke mũ, ẽg tỹ tag ki nén vэг mũ ti.

32 Nén ũ pir tóg inh mỹ há tĩ vễ, hã vỹ: ajag krĩ kuprã kỹ nỹtĩmnĩ, he mũ, ajag tỹ nén ũ to krĩ kufy tũ nỹtĩ jé.

Ủn prũg tũ ẽn vỹ ẽg Senhor tũ ki rĩr tĩgtĩ, kỹ tóg: “ẽg Senhor mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ.

33 Jãvo ũn prũg mũ vỹ ẽg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ tóg: “inh prũ fi mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé.

34 Kỹ tóg ẽg Senhor tũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩ sir, ũn prũ ẽn ti. Kỹ fi vỹ ge nĩgtĩ gé, ũn mén ter ja fi, ũn mén ja tũ fi ke gé. Ẽg Senhor tũ ki rĩr fag tóg nĩgtĩ, fag tỹ tỹ ti tũ tãvĩ nỹtĩ jé, fag tỹ ti tũ ki króm há han jé, fag tỹ nén ũ han kỹ, fag tỹ nén ũ to jykrén kỹ ke gé. Ủn mén mũ fi tóg hã ra ẽg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ fi tóg: “inh mén mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé.

35 Sỹ ajag tũ to jykrén há han kỹ, hã kỹ sóg ajag mỹ tag tó mũ. Inh pi(jé) ajag mỹ vỹ tar han sór mũ', ajag tỹ ti tỹ ajag mỹ há tũ nĩ ẽn han jé'. Ajag tỹ mũ há han kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ajag tỹ ẽg Senhor tũ ki rĩr há han kỹ, nén ũ tỹ ajag kutãn tũ nĩ jé.

36 Hẽn ri ke mũn ti ajag kãmĩ ũ mỹ há tũ nĩ, ti kósin fi mén tũ nĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn tóg fi mỹ vẽnhmỹ nỹ ve nĩ, fi panh mỹ ke gé. Hẽn ri ke mũn fi sanh há nĩ ha, hẽn ri ke mũn fi jagtar ke mũ, fi mén ke tũ to. Kỹ tóg jatun mỹ fi tỹ ã tỹ nén han sór mũ ẽn han mũ sir, fi panh ti. Há ti nĩ, fi mén ke ti. Topẽ vỹ mranh pijé'.

³⁷ Hën ri ke mün ù tóg to jykrén há han mü hä ra, ký tóg fi mén sór tú nĩ sir. Ký tóg tá krý nĩ, ã kósín fi ki rĩr ke ti. Ký tóg to jykrén mǎn mü ra tóg ti mý há tí, fi mén ke tú ti. Tovǎnh sór tú ti nĩ. Ký tóg fi mén tú nĩ sir. Tag vỹ há távĩ nĩ.

³⁸ Hã ký tóg ge nĩ, ha mẽ. Ti tỹ fi mén ký tóg há nĩ, ã kósín mén ja tú fi. Ti tỹ fi mén tú nĩn ký tóg há kǎfór nĩ.

³⁹ Ûn týtá fag vỹ tỹ ãjag mén tú nýtĩ, ag rĩnrĩr nýtĩn ký. Û fi mén ter kar ký fi há ra ù tỹ mén sór mü ký fi tóg mén mü sir, jatun mý. Fi mén mǎn vễ sir, Há ti nĩ. Hã ran jé tỹ ãg Senhor mré ke nĩ, fi mén mǎn ke ti.

⁴⁰ Fi tỹ mén mǎn sór tú nĩn ký tóg há kǎfór nĩ sir, fi mý sér kǎfór. Isỹ fag to jykrén há vễ. Hã ra sóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, há ký sóg ãjag mré to jykrén há han mü gé.

8

Věnh kǎggrá tỹ topẽ to věnh jykre

¹ Ký sóg ãjag mý vễjẽn tó sór mü gé. ãjag mễg tǎnh ký ag tóg věnh kǎggrá tỹ topẽ mý pũn vén tí, pũn kar ký ag tóg açougue ki ãjag mý vễne he tí. Ký ãjag kǎmĩ ù tóg: “inh mý açougue ki mǎn ký konh mý vỹ?” he tí, há ký sóg ãjag mý kǎmén sór mü.

Hã ra ãjag kǎmĩ ù tóg: “ki kanhró ãg nýtĩ, to tar ãg nýtĩ,” he tí. “Jatun mý ãg tóg konh ke mü,” he ag tóg tí. ãg tỹ nén ù to: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen ký tóg inh mý ãg tỹ kǎnhmar ù to: “ti pi(jé) inh ri ke nĩ, ti kǎfór inh nĩ,” henh ha mẽ tí. ãg tỹ jagnẽ to há nýtĩn ke vễ. ãg tỹ jagnẽ to há nýtĩn ký ãg tóg jagnẽ mý nén ù há tó tí, ãg kar tỹ ki kanhrǎn há han jé sir.

² ãg tỹ nén ù to: “ki kanhró sóg nĩ, ã jǎvo,” hen ký ãg pi(jé) ki kanhrǎn há han mü ver’.

³ ãg tỹ Topẽ to há nýtĩn ký, ký tóg ãg tỹ ti ki kanhrǎn há han mü sir Topẽ ti.

⁴ Ký sóg ãjag mý vễjẽn ěn kǎmén sór mü, ag tỹ ón ký věnh kǎggrá tỹ topẽ mý pũn tí ěn ti. Nén ù tú vễ ón ký věnh kǎggrá tỹ topẽ ti. Pir ti nĩ, Topẽ ti. Topẽ ù vỹ tú nĩ.

⁵ Nén ù e to ag tóg ón ký: “Topẽ vễ,” he tí, kanhkǎ tǎn ù ag to, ga tǎn ù ag to ke gé, Û tỹ ge vỹ e nýtĩ, topẽ tỹ ge ti, Senhor tỹ ge ti.

⁶ Hã ta tóg ãg mý pir nĩ, Topẽ ti, ãg jóg mág ti, ag jǎvo. Nén kar han ja ti nĩgtĩ mýr vễnhmý, ký ãg tóg ti há ve sór mü gé sir. Pir ti nĩ gé, ãg Senhor ti, há vỹ: Jesus Cristo, he mü. Nén ù kar vỹ nýtĩ ti tugrĩn, ký ãg ti tugnĩn krenkren ke mü gé.

⁷ Hã ra ãg kǎmĩ ù ag tóg tag ki kagtĩg nýtĩ ver. Tǎg ti nĩ ver, ãjag tỹ ón ký věnh kǎggrá tỹ topẽ tovǎnh mü ti, ký tóg ver ag mý e tí. Hã ký ón ký věnh kǎggrá tỹ topẽ mý vễjẽn pũn ja ěn tóg tỹ věnh kǎggrá tỹ topẽ ěn tú nĩ něji ag mý. Ký tóg ag tú vễjẽn ěn ko ký tóg ag tỹ věnh kǎggrá tỹ topẽ ěn tú ko ri ke nĩ sir ag mý. Ký tóg ag mý há tú tí sir, ag tỹ tag to krój nýtĩn ký ver. Ký tóg ag mý ag tỹ vễjẽn to věnh kavěnh ha mẽ tí.

⁸ ãg pi(jé) vễjẽn tugrĩn Topẽ to há nýtĩ, ti to kórég nýtĩ. ãg tỹ ko tú (hã) ra nén ù tú vễ gé, věnh kǎggrá tỹ Topẽ mý pũn ja ěn ti. Vễjẽn vễ mýr.

⁹ Nén ù kar vỹ tỹ ãg tú nĩ.

Hã ra ùn krój tóg hën ri ke mün Topẽ vỹ mranh ke mü, ãg tugrĩn, ti tỹ ãg tỹ ti mý nén ù vễnhmý to tar nýtĩ nĩ ve nĩn ký. Ký tag han sór tũg nĩ.

¹⁰ Ve ra ha. Tar ã tóg nĩ, ki kanhró ã tóg nĩ, věnh kǎggrá tỹ topẽ vỹ tỹ nén ù tú nĩ ã mý. Hã ký ã tóg ti jo ĩn krēm rǎ ký ko mü sir, ti festa ti, ã mré ke ù tỹ ti mý festa han ký. Nén ù tú vễ vễ. ã tỹ ti festa ko mü ti. Hã ra ãg mré Jesus ki rǎ ký jẽ ù tóg tag to krój nĩ ver, ký tóg tá ã vég mü sir, ã tỹ ti festa ko mü ěn kǎ. Ký tóg ã ve ký to jykrén mü sir, ti festa ko sór jé, věnh kǎggrá tỹ topẽ mý festa ěn, ti mý pũn ja ěn ti. Hã ra věnh kǎggrá tỹ topẽ tóg ti mý tar nĩ, ùn krój mý, ti tỹ Jesus ki rǎ ký nĩ (hã) ra.

¹¹ Ký tóg ã tỹ ko mü tugrĩn vǎfor ke mü sir, ùn krój nĩ ti. Ti jǎvo ã tóg ki kanhró nĩ, há ra tóg ã tugnĩn tú’ henh ke mü, ùn krój nĩ ti. Hã ra Cristo tóg ti jagfy ter ja nĩgtĩ.

12 Æ tỹ ti vĩ mranh hã vễ sir, ã régre krój ẽn to. Ti vóg kónãn ã tóg mũ sir, ti krój nĩn kỹ. Hã ki ã tóg Cristo vĩ mranh mũ sir, mỹr, ha mẽ.

13 Hã kỹ sóg tag han sór tũ nĩ. Inh irmão tỹ isỹ nén ù nĩ ko to Topẽ vĩ mranh kỹ sóg nén ù nĩ ko sór mãn ke tũ nĩ ha, ón kỹ vễnh kãgrá tỹ topẽ mỹ pũn ja ẽn ti, ti tỹ mranh tũ nĩ jé sir, isugrĩn.

9

Paulo tỹ jãnkamy ve sór tũ

1 Isỹ nén han mũ ve ra. Æprã ke ag tỹ inh mỹ nén tó mũ ẽn han sór tũ inh nĩgtĩ. Jesus hã vĩ inh fẽg, isỹ tỹ apóstolo jé jé. Ti ve inh mỹr, ẽg Senhor tỹ Jesus ti. Kỹ ãjag vĩ isugnĩn ẽg Senhor ki ge jẽg. Inh rãnrãj kaja vĩ tỹ ãjag nỹtĩ.

2 Hẽn ri ke mũn sóg ù mỹ tỹ apóstolo tũ nĩ. Æjag hã mỹ sóg tỹ apóstolo jé mỹr, ãjag tỹ inh vĩ mẽ tugrĩn ti ki ge kỹ. Hã ki tóg ve há tĩ, ẽg Senhor tỹ inh fẽg ja ti.

3 Kỹ ù tỹ kejẽn inh kato vĩ sór mũ mỹ sóg tag tó tĩ, ha mẽ.

4-5 Jesus tỹ ùn vin mũ ù ag ri ke inh nĩ, apóstolo ù ag ri ke, ù tỹ Jesus mré pygfa mũ ag ri ke, Pedro ri ke ke gé, isỹ vễjẽn to, inh prũ tũ to ag jykre han tũ ra. Æjag prũ fag pére ag mũ tĩ, ag tỹ hẽn ra mũn kỹ. Isỹ ag ri ke ù tỹ Jesus ki rã kỹ jẽ ù fi tỹ prũg sór mũ ra sóg fi pére tũg ke mũ vễ gé, hã ra sóg ke sór tũ nĩ. Kỹ ag tóg ãjag jẽn ko tĩ, ag tỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó to. Isỹ ag ri kén ãjag jẽn ko sór mũ ra sóg konh ke mũ vễ gé, hã ra sóg ko sór tũ nĩ.

6 Inh nĩgé rãnrãj ja kaja hã ko sór inh tĩ, Barnabé ti ke gé. Æg tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù ag ri kén ẽg nĩgé rãnrãj tovãnh sór mũ ra ẽg tóg tovãnh ke mũ vễ, hã ra ẽg tóg rãnrãj sór mũ.

7 Æg tỹ Topẽ tỹ ẽg mỹ vễnh rãnrãj nĩm kaja venh ken kỹ tóg há tĩ vễ. Soldado jykre ri ke ti nĩ. Ag pi(jé) ãjag tũ ko tĩ', ag tỹ vễnh génh han kỹ, soldado ag. Æjag vễnh génh hã to ag tóg vễjẽn vэг tĩ. Kỹ ù tỹ uva ki rĩr tĩ vĩ ti kanẽ ko tĩ gé. Kỹ ù tỹ ovelha ki rĩr

tĩ vĩ fi leite kron tĩ gé. Hã kỹ tóg ẽg tỹ Topẽ vĩ tó to ganho ve sór mũ ra tóg há tĩ vễ, hã ra ẽg tóg ve sór tũ nĩ.

8 Æprã ke jykre ki ẽg tóg ẽg rãnrãj pẽ to ẽg jẽn vэг tĩ. Kỹ Topẽ vĩ tag tó ja nĩgtĩ.

9 Moisés vĩ tag rán ja nĩ, ha mẽ. “Monh tỹ ẽkré jãnkre ki rãnrãj kỹ ti jẽnky tógfĩn tũg nĩ, ti jẽn kamẽg tũg nĩ,” he ja ti nĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ mỹ monh hã to jykren kỹ tag tó ja nĩ? Vó.

10 Æg to jykren hã kỹ tóg tag tó ja nĩ. Æg hã to tóg rán kỹ nĩ, ẽg tỹ ẽg rãnrãj to ẽg jẽn ve jé. Hã kỹ ù tỹ ẽpỹ ki rãnrãj mũ tóg to nén ù ve sór mũ, hã jé tóg rãnrãj jẽ nĩ. Æ tỹ jãnkreg mũ vĩ to nén ù ve sór mũ gé, ã rãnrãj to.

11 Isỹ ãjag mỹ kanhkã jykre tó kỹ tóg sỹ nén ù krãn ri ke nĩ, kỹ sỹ ãjag ki nén ù ve sór mũ ra tóg há tĩ vễ, ijẽn jé, hã ra sóg ve sór tũ nĩ.

12 Æ ag tóg ãjag jẽn vэг tĩ, Topẽ vĩ to. Kỹ tóg sỹ ag ri kén ãjag ki jãnkamy ve sór mũ ra há tĩ vễ, sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó vén kỹ. Hã ra sóg ãjag jẽn ve sór tũ nĩ. Inh jagtar ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ù tỹ isugrĩn Cristo kãme sér kato vĩ tũ nĩ jé, sỹ ti kaja ve tugnĩn Jesus to kórég tũ nĩ jé. Hã kỹ sóg ve sór tũ nĩ.

13 Æ tỹ Topẽ ãn krẽm ti tũ ki rĩr tĩ ag vĩ tá ãjag jẽn vэг tĩ gé, ag tỹ Topẽ mỹ nén vin tĩ ẽn tỹ. Kỹ ù tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ ẽn vĩ ti ke ko tĩ gé. Æjag mỹ tag mẽ ja tũ?

14 Hã kỹ ẽg Senhor vĩ tag tó ja nĩgtĩ gé, hã vĩ: “ù tỹ ti kãmén mũ ẽn vĩ tag to ãjag jẽn venh ke mũ,” he mũ.

15 Hã ra sóg ãjag jẽn ve sór ja tũ nĩ. Kỹ sóg ve sór tũ nĩ gé, ùri, hã kỹ sóg ãjag mỹ rán mũ. Isỹ ijẽn to inh nĩgé tỹ rãnrãj mũ hã to sóg tỹ ùn mág nĩnh mũ, kanhkã tá. Kỹ sóg tỹ tũ' he sór tũ nĩgtĩ. Iser jé tóg inh mỹ há tĩ, ù tỹ inh mỹ Topẽ vĩ kajãm sór mũ (hã) ra.

16 Jesus kãmén sóg tĩ. Inh rãnrãj hã vễ. Ti hã tóg inh mỹ tó, sỹ ti kãmén jé. Kỹ sóg ti tó tugrĩn tỹ ùn mág nĩnh ke tũ nĩ. Isỹ ti kãmén sór tũ ra Topẽ tóg inh vóg kónãn ke mũ vễ, isỹ inh rãnrãj han tũ nĩn kỹ.

¹⁷ Topê tỹ inh mỹ: “ha kãmén,” he tũ nĩ ra sóg kanhkã tá to ganho venh ke vễ vễ, sỹ ti kãmén tĩ ti to. Hã ra tóg inh mỹ: “ha kãmén,” he ja nĩ, kỹ tóg sỹ ti rãnrãj ki rĩr há han mũ ve sór mũ sir inh ki, Topê ti.

¹⁸ Kỹ sóg kanhkã tá to ganho venh ke tũ nĩ, inh rãnrãj ja to. Hã ra sóg ganho ve sór mũ tá. Hã kỹ sóg ãprã ke ag ki sỹ nén ve sór mũ ên ve sór tũ nĩ, ijên jé. ãjag tỹ inh mỹ nén vin ke ti ve sór tũ inh nĩ. Véké sóg ãjag mỹ tó tĩ, Topê vĩ ti, vễnh kar mỹ ke gé. ãjag tỹ inh mỹ kajãm tũ ra tóg inh mỹ há tĩ. Kỹ sóg tag hã to kanhkã tá inh ganho ti venh ke mũ.

Ûn e tỹ Jesus ki ge kỹ tóg Paulo mỹ há tĩ

¹⁹ Û pi(jé) inh kri ke nĩ'. Ge ra sóg vễsỹ vễnh kar krêm ke han, vễnh kar tỹ inh patrão ri ke nỹtĩ jé. “Hên ri ke mũn ù tóg Jesus ki rã sór mũ, isỹ tỹ ti krêm ke nĩn kỹ,” he sóg tĩ. Hã jé sóg vễsỹ ag krêm ke han tĩ, ù tỹ ti ki ge mũ ag e nỹtĩ jé, isugrĩn.

²⁰ Judeu ag tugnĩn sóg vễsỹ Judeu han tĩ, Judeu ag tỹ Jesus ki ge jé. Isỹ ag jykre han sór tũ ra inh han ke tũ nĩ vễ, hã ra sóg han sór tĩ, isỹ ag to há nĩn kỹ. Kỹ sóg Judeu jykre han mũ ag tigrĩn ag jykre han tĩ, ù tỹ ag jykre han mũ ag tỹ Jesus ki ge jé, isugnĩn.

²¹ Kỹ fóg ag vỹ Judeu jykre han tũ nĩgtĩ, kanhgág ag ke gé. Kỹ sóg fóg ag tigrĩn fóg jykre han tĩ, kanhgág ag tugnĩn sóg kanhgág jykre han tĩ, ag tỹ isugrĩn Jesus ki ge jé. Inh pi(jé) Topê jykre tovãnh mũ hã ra'. Cristo jykre han sóg tĩgtĩ mỹr. Judeu jykre hã tovãnh inh tĩ, fóg to, kanhgág to ke gé.

²² Kỹ sóg ùn krój ag mỹ komêr hã vĩ tĩ, ag tỹ isugnĩn Jesus to vãsãnsãn mãn jé. Isỹ ùn jykre ve kỹ sóg ti jykre ri ke han tĩ, ag tỹ Jesus ki ge jé, isugrĩn.

²³ Tag kar han sóg tĩ, Jesus kãme tugnĩn, isỹ ti mré ti rãnrãj ki rĩr jé.

²⁴ Ha mẽ, ùn e tóg corrida han tĩ, hã ra ùn pir tóg ganhar ke tĩ inhhã. Ag ri ke han nĩ. Vãsãn ra, ãjag tỹ ganhar ken jé, Jesus tỹ ãg mỹ nén ven ke ti.

²⁵ Ha vé, ù tỹ torneio han tĩ ag vỹ to jykren mág tĩ, kỹ ag vãkrég tĩ gé, ag tỹ ganhar ken jé. ãprã jykre ki ag tóg ganhar ke sór tĩ, hã jé ag vãkrég tĩ, ti tỹ kãnhmar tũ' he mũ ra, ag ganho ti. Hã ra ãg tóg kanhkã tá ãg ganho venh ke mũ, ù tỹ tũg ke vãnh ên ti.

²⁶ Ge sóg tĩ gé, sỹ corrida ri ke han kỹ. Pétêm sór inh nĩ, to krónh ke tũ sóg nĩ. Rará ri ke han sóg tĩ to. Inh pi(jé) véké rará tĩ'.

²⁷ Vễnh hã to rá sóg tĩ, kỹ sóg isỹ nén to én mũ ên han ke tũ nĩ. Inh mỹ Topê tỹ inh fón ha mẽ tóg tĩ, isỹ ãjag jyvên kar kỹ vễnh jykre pãno han kỹ. Hã kỹ sóg vễso rá tĩ, sỹ han tũg jé.

10

Ëg jo ke ag to jykren nĩ

¹ Inh kanhkã', tag jêmê ra, ãjag tỹ ki kanhrãn jé. Ëg jóg'jóg ve ag vỹ Moisés mré mũ ja nĩgtĩ. Kanhkã góg ên krêm ag tóg mũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg goj kusũg nig ên kafã ra pa kãn ja nĩgtĩ gé.

² Ëg vễnh kygpe ri ken hã vễ, ag tỹ kanhkã góg krêm mũ ja ti, ag tỹ goj kusũg nig kafã ra pa ja ti ke gé. Ên kã Moisés vỹ ag jãmĩ tũg ja nĩgtĩ, Jesus tỹ ãg ki rĩr nĩ tag ri ke.

³ Kỹ ãg jóg'jóg ve ag tóg kanhkã tá vễjên ko kãn ja nĩgtĩ gé,

⁴ kanhkã tá goj tỹ ãganê ki kronkron kãn ja ag tóg nĩgtĩ gé, kanhkã tá goj tỹ vễnh kanê ti. Pãró tá ag tóg goj ve ja nĩgtĩ, hã ra tóg tỹ kanhkã tá ke nĩ ja nĩgtĩ. Cristo to ken hã vễ. Ti hã vỹ ag mré tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ag mỹ goj ên ven ja nĩgtĩ.

⁵ Ge ra Topê tóg ãg jóg'jóg ve ag to jũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ, ga kórég ên tá. Hã ra tóg ùn pipir ag hã to há ja nĩgtĩ, Topê ti, kỹ ag hã tóg krenkren ja nĩgtĩ, ùn pipir ên ag.

⁶ Hã ra tóg rán kỹ nĩ, ãg tỹ tỹ vễnh kanhrãn jé, ãg tỹ nén ù kórég to én tũ nĩ jé. To én ja ag tóg nĩgtĩ, ãg jóg'jóg ve ag, kỹ ãg tag han ke tũ nĩ.

⁷ Hã kỹ ón kỹ vễnh kãggrã tỹ topê nón mũ sór tũg nĩ. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ãg jóg'jóg ve ag. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. “Povo kar vỹ nĩgnĩ

mũ sir, ag tỹ vėnh kãggrã tỹ topě to festa ko jé, ag kronkron jé sir, ag tỹ kar kỹ vėnh gringrén jé fag mré,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ rán ki. Hã to Topě tóg ag to jũ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Kỹ ěg ũn mén tũ fag mré nỹnh ke tũ nĩ gé. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ kurã pir ki ũ tỹ 23 mil (ke) ag vỹ kãgter ja nĩgtĩ, Topě tỹ ag tũg kỹ.

⁹ Kỹ ěg Topě to: “ti hỹn iso jũnh ke tũ nĩ, sỹ ti vĩ mranh mũ ra,” henh ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ pỹn tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, Topě tỹ ag to jũn kỹ.

¹⁰ Kỹ ěg Topě to vĩ kónãn ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ Topě tỹ jėnė jafã tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ.

¹¹ Hã ra Topě tóg ag vóg kónãn, ěg tỹ ag to vėnh kanhrãn jé. Hã jé tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ to ěg jyvėn jé. ěg hã mỹn kakó nĩ, kurã tỹ ěgno ti.

¹² Hã kỹ vėso jykrén. Ā tĩg há han kỹ, Ā tỹ ti vĩ mranh tũg kỹ tóg há tĩ. Hã jé vėnh ki rĩr, Ā tỹ prãnh ke tũ nĩ jé.

¹³ Nén-Kórég vỹ ěg krĩn sór mũ, ěg tỹ Topě vĩ mranh jé. Hã ra tóg ěprã ke jykre ki ěg krĩn sór tĩgtĩ, Japo ti. Kỹ Topě tóg ti vėg tĩ, kỹ tóg ěg ki rĩr tĩ. Kỹ tóg kejėn ti mỹ: “gen kỹ,” he tĩ sir, ti tỹ ěg kutãn tãvĩ han mũ ra ěg tỹ hė ri ke tũ nĩ jé. Kỹ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg tỹ Nén-Kórég tỹ ěg krĩn kónãn mũ ra ti kato tẽ jé, ěg tỹ ti mỹ: “hej,” he tũ nĩ jé.

Vėnh kãggrã tỹ topě jykre han sór tũg nĩ

¹⁴ Inh krě', tag tũgrĩn vėnh kãggrã tỹ topě tovãnh pẽ han nĩ, ve sór tũg nĩ.

¹⁵ Ki kanhró Ājag tóg nỹtĩ, hã kỹ ěg tỹ Jesus jamĩ ko tĩ ěn to jykrén nĩ, ha mẽ.

¹⁶ ěg tỹ Cristo ter ja mĩ ěkrén kỹ ěg tóg kron tĩ, ti kyvėnh ri ke ěn ti. Copa ěn to Jesus tóg Topě mré vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ kron jé. Kỹ ěg tóg to Topě mré vĩ kar kỹ kron tĩ sir. ěg tỹ kron kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ sir, ěg tỹ ti kyvėnh ri ke ěn kron kỹ. Kỹ ti jamĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. Kupãn kỹ ěg tóg ko tĩ, Cristo tỹ ěg mỹ tón kỹ. ěg tỹ kon kỹ ěg

tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ ti nĩ ri ke ěn kon kỹ.

¹⁷ Ti jamĩ vỹ pir nĩ, kỹ ěg tóg ko kãn kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ gé, ti mré, ěg e hã ra. Jesus jamĩ ko to vėnh jykre hã vė.

¹⁸ Kỹ povo tỹ Israel ag to jykrén nĩ gé, ha mẽ, Israel krě ag to. Topě mỹ ag tóg nén ũ pũn tĩ, ti pũn jafã kri. Pũn kỹ ag tóg ko tĩ gé. Ag tỹ kon kỹ ag tóg tỹ ag tỹ ũn mỹ pũn mũ ěn mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ tỹ Jesus mré ke nỹtĩ ri ke.

¹⁹⁻²⁰ Kỹ ón kỹ vėnh kãggrã tỹ topě to jykrén nĩ gé, ha mẽ. Ag tỹ vėnh kãggrã tỹ topě mỹ nén ũ pũn kỹ ag tóg Nén-Kórég ag hã mỹ pũn tĩ. Ag pi (jé) Topě pẽ mỹ pũn tĩ'. Hã kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ, Ājag tỹ tỹ Nén-Kórég ag mré ke nỹtĩn kỹ, Ājag tỹ ag tũ kon kỹ ke gé.

Inh pi(jé) Ājag mỹ: “vėnh kãggrã tỹ topě vỹ nỹgtĩ, kỹ ag tỹ ag mỹ pũn mũ ěn vỹ tỹ nén ũ nĩ,” he sór tĩ'. Nén ũ tũ vė, Topě tũ vė, ón kỹ vėnh kãggrã tỹ topě ti.

²¹ Hã ra tóg vėnhmỹ nĩ, Ājag tỹ ěg Senhor tỹ copa ki ke kron kar kỹ Nén-Kórég tỹ copa ki ke kron kỹ ke gé. Vėnhmỹ ti nĩ, Ājag tỹ ěg Senhor jėn ko kar Nén-Kórég ag jėn kon kỹ ke gé.

²² ěg tỹ Nén-Kórég ag tũ kon kỹ ti hėn ri ke mũn ěg to jũnh ke mũ, ěg Senhor ti. Ti tỹ ěg to jũ nĩn kỹ tóg vėnhmỹ nĩ. ěg pi(jé) ti tỹ hė ri kenh mũ'. Hã kỹ ón kỹ vėnh kãggrã tỹ topě ve sór tũg nĩ.

ěg régre tũgrĩn ěg kejėn konh ke tũ nĩ

²³ Hã ra Ājag tóg inh mỹ: “isỹ nén han sór mũ ěn han jé sóg ke mũ, pi(jé) kórég nĩ,” he sór mũ. Há ti nĩ vė, tag ti. Hã ra ěg tỹ nén han mũ ũ tóg ěg mỹ nén ũ há han tũ nĩgtĩ. Nén ũ kar han há ěg tóg tĩ vė, hã ra ěg tỹ nén han mũ ũ tóg ěg tar han ke tũ nĩ, Jesus to.

²⁴ Kỹ Ā tũ to jykrén tãvĩ han tũg nĩ, Ā régre tũ to jykrén nĩ gé, ti mỹ há nĩ jé, ha mẽ.

²⁵ Kỹ Ā tỹ nén ũ tãnh jafã ki nén ũ nĩ kajãm sór nĩn kỹn há tĩ, kỹ ag mỹ: “ũ mỹ ón kỹ vėnh kãggrã tỹ topě mỹ ti nĩ tag pũn ja tũ?” he tũg nĩ. Jėmė tũg nĩ, jatun mỹ komnĩ.

²⁶ Topě tũ vĕ, ga ti, ga kri ke kar ti ke gé, hã ký jatun mÿ komnĩ.

²⁷ Kejĕn ũ tÿ Jesus ki rã tũ ũ vÿ ã mÿ: “inh mré jĕn kãtĭg;” he mũ sir. Ā tĭg sór ký ã tóg tĭg mũ, ký ã tóg nĕn ũ kar konh ke mũ. Ti ki jĕmĕ tũg nĩ, ũ tÿ hĕn ri ke mũn ón ký vĕnh kãggrá tÿ topĕ mÿ nĕn ũ pũn ja ti, ã tÿ jatun mÿ ko jé.

²⁸ Hĕn ri ke mũn ũ tóg sir ã mÿ: “vĕjĕn tag ũ pũn ag, ón ký vĕnh kãggrá tÿ topĕ mÿ,” he mũ. Ký ko tũg nĩ sir, ti tigrĩn, ũ tÿ ã mÿ tó mũ tugnĩn, ti tÿ ã to jykrén kónãn tũ nĩ jé.

²⁹ Ā pi(jé) to jykrén mũ vĕ', hã ra ti hã tóg to jykrén mũ, hã ký tóg ã mÿ tó mũ. Há tũ ti nĩ inh mÿ, ũ tÿ iso jykrén kónãn ký, isÿ nĕn ũ tÿ inh mÿ kórég tũ han to.

³⁰ Topĕ mÿ sóg vĕjĕn ĕn to vĩ há han ja nĭgtĩ. Ký ũ tÿ tag to iso vĩ vĩ he mũ ra tóg inh mÿ kórég nĩ, sÿ Topĕ mÿ vĩ há han ja ĕn to. Hã ký sóg ko sór tũ nĩ, ũ tÿ iso jykrén kónãn sór ký.

³¹ Hã ký Topĕ hã mÿ nĕn kar han nĩ, vĕnh kar tÿ Topĕ jykre há nĩ ve jé. Ā jĕn ký ti jykre ki jĕn nĩ. Ā kron ký ti jykre ki kron nĩ. Ā tÿ nĕn ũ han ký ti jykre hã ki han nĩ gé, vĕnh kar tÿ ti jykre há nĩ ve jé.

³² Ũ tÿ ã tigrĩn Topĕ to jũ tũ nĩ jĕn há tĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag, Topĕ tũ ag ke gé, ũ tÿ ĕg mré ke ag. Ký vĕnh jykre há hã han nĩ.

³³ Ke sóg tĩ gé. Vãsãn sóg tĩ, vĕnh kar tÿ iso há nÿtĩ jé. Hã jé sóg isũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĭgtĩ. Vĕnh kar tũ ki rĩr inh tĩ, ag tÿ Jesus ki ge jé.

11

¹ Inh jykre han sórmnĩ, isÿ Jesus jykre han ri ke.

Ũn tÿtá fag jykre

² Hÿ, ãjag mÿ sóg vĩ há han sór mũ mÿr. Isÿ ãjag mÿ nĕn tó mũ ĕn to jykrén kãn ãjag tóg mũgtĩ mÿr'. Isÿ ãjag kanhrãn ĕn ki króm sór ãjag tóg tĩ.

³ Hã ký sóg nĕn ũ ki ãjag kanhrãn sór mũ sir, ha mẽ. Cristo vÿ tÿ ag kri ke nĩ, ký ag vÿ tÿ ãjag prũ fag kri ke nÿtĩ, ký Topĕ vÿ tÿ Cristo kri ke nĩ gé.

⁴ Ký ag kãmĩ ũ tÿ kur tÿ vĕnh kri fón ký Topĕ mré vĩ ký tóg há tũ nĩ, ti tÿ kur tÿ vĕnh kri fón ký jĕn ký Topĕ vĩ tón ký. Ti mÿ'ãg vĕ sir.

⁵ Ũn tÿtá fag tÿ hã ra kur tÿ vĕnh kri fón tũ ra Topĕ mré vĩ ký tóg há tũ nĩ. Fag tÿ kur tÿ vĕnh kri fón tũ ra Topĕ vĩ tó ký fag tóg ãjag kri ke ĕn mÿ'a han mũ sir, ký tóg fag mÿ'a tĩ gé sir, fag krĩ kator ri ke ti nĩ sir.

⁶ Hã ký tóg fag tÿ vĕnh kri fón sór tũ ký fag krĩ kator ri ke nĩ. Hã ra tóg fag mÿ'a tĩ, fag gãnh ronh ke to, fag krĩ kator nĩnh ke to. Hã ký tóg há tĩ gé, fag tÿ kur tÿ vĕnh kri fón ti.

⁷ Hÿ, hã vĕ. Ag kãmĩ ũ tóg kur tÿ vĕnh kri fón ke tũ nĩ, ti tÿ tÿ Topĕ ri ke nĩn ký, ĕg tÿ ti tigrĩn Topĕ tÿ ti kri tÿ ũn mág nĩ ven ký. Hã ra ĕg tóg ũn tÿtá fag hã tigrĩn ĕg tóg ag tÿ fag kri tÿ ũn mág nÿtĩ vég tĩ.

⁸ Ha vé, Topĕ pi(jé) ũn ve fi tÿ ũn ve ti han ja nĩ'. Ũn ve tÿ tóg fi han ja nĩ mÿr.

⁹ Kÿn pi(jé) fi tigrĩn ti han'. Ti hã tugnĩn tóg fi han.

¹⁰ Hã ký ũn tÿtá fag tóg kur tÿ vĕnh kri fón ke mũ, fag tÿ tÿ ag krĕm ke nÿtĩn ký. Ký Topĕ tÿ jĕnĕ jafã ag tóg fag tÿ tÿ ag tũ nÿtĩ ki kanhró nÿtĩ sir, kur ĕn to.

¹¹ Hã ra ĕg kar vÿ ĕg Senhor ki ge ký nÿtĩ. Ti ki ge ký nÿtĩn ký ũn tÿtá fag pi(jé) ãjag pir mÿ tÿ nĕn ũ nÿtĩ'. Ag mré ke fag nÿtĩ. Ký ag pi(jé) ãjag pir mÿ tÿ nĕn ũ nÿtĩ gé'. Fag mré ke ag nÿtĩ gé. Jagnĕ ki rĩr ĕg tóg tĩ ha.

¹² Hÿ, ũn tÿtá fi vÿ tÿ ti ki han ký nĩ. Hã ra ag kar tóg fag ki mur tĩ sir, jãvo ĕg kar vÿ tÿ Topĕ tÿ há (r) kar nÿtĩ.

¹³ Ký to jykrén, ãjag. Há tũ tóg nĩ, ũn tÿtá fag tÿ kur tÿ vĕnh kri fón tũ ra Topĕ mré vĕmĕn ký.

¹⁴ Fag kar vÿ kur tÿ vĕnh kri fón tĩ, ĕg mré ke tũ fag mré hã. Hã ký ĕg vĕsóg ki ki kanhró nÿtĩ, vĕnh jykre tag ti. Há ti nĩ mÿr.

Ag mÿ'a tóg tĩ, ag gãnh téj ti. Vĕsóg ki ĕg tag to jykrén tĩ.

¹⁵ Hã ra tóg fag mÿ sér tĩ, fag gãnh téj ti. Hÿ, fag gãnh vÿ tÿ fag krĩ kri fón ja

ri ke nĩ.

¹⁶ Hën ri ke mün ājag kāmĩ ũ mĩ tóg há tũ nĩ hã ra, fag krĩ kri fón ja ti. Kĩ tag to jykrén nĩ, ha mē: ã tỹ kri fón sór tũ tag pi(jé) tỹ ěg jykre nĩ'. Topē tũ fag jykre pijé'. Igreja kar ki fag tóg kur tỹ vėnh kri fón tĩ, ha mē. Kĩ igreja krēm ěg mĩ'a han sór tũg nĩ.

Santa Ceia to vėnh jykre

(Mt 26.26-28; Mc 14.22-24; Lc 22.17-20)

¹⁷ Kĩ sóg nén ũ ki ājag mĩ vĩ há han ke tũ nĩ gé. Ājag jykre ũ tóg há tũ nĩ, ha mē. Ājag vėnh mǎn kũ ājag nēji, Jesus jamĩ ko kũ ājag nēji jagnē jėn vóg tĩ, kũ ājag nēji jagnē kókég tĩ sir.

¹⁸ Ājag vėnh mǎn kũ ājag nēji jagnē kato tē tĩ, vėnh kǎpǎm kũ, kũ tóg inh mĩ ki hã ke ve nĩ, sỹ to jykrén kũ. Ājag kāmĩ ũ hỹn vėnh kǎpǎm sór tĩ, he sóg tĩ.

¹⁹ Hỹ, há ti nĩ vė, ājag tỹ vėnh kǎpǎm kũ nỹtĩn kũ. Kũ ũn jykre há ag vỹ vėnh ven ke mũ, ājag kāmĩ.

²⁰ Kũ, ājag vėnh mǎn kũ ājag pi(jé) ěg Senhor jamĩ ko tĩ', Santa Ceia he mũ ěn tĩ'.

²¹ Tỹ festa han kũ ājag kar nēji vėnh fǎn hã jé ko tĩ, ājag fór sór kũ. Tá jun kũ ājag nēji kǎnhmar ko tĩ. Kũ ũ ag nēji vėnh fǎn tĩ, vinho kron kũ ag nēji tỹ pépév tĩ, jó ũ ag tóg kókĩnkĩr tĩ sir, ũ tỹ kǎnhmar tá junjun mũ ag tỹ ag tũ kaggran kũ.

²² Ha mē, vėnhmỹ ti nĩ. Topē mré ke ag to é he mũ ve ājag tóg nỹtĩ mĩr', ājag tỹ ag tũ kaggran kũ. ũn jagtar ag mĩ'a han ājag tóg mũ mĩr', ājag tỹ ag jėn kaggran kũ, ag junjun to hã. Tag tỹ inh hỹn hē ri kenh mũ? Inh mĩ ājag mĩ vĩ há han ke mũ', tag to'? Vó', kenh ke tũ inh nĩ. Kórég ti nĩ, ājag tỹ han mũ tag ti. Ājag ĩn hã tá vėjėn tỹ vėnh fǎn nĩ.

²³ Ha mē, ěg Senhor tóg inh mĩ tó ja nĩ, sỹ ājag mĩ tó mũ ti, ěg tỹ ti ter to jykrén kũ tag han jé, ha mē. Kuty ěn kǎ, Judas tỹ pǎ'i ag mĩ ěg Senhor tỹ Jesus tó ja ěn kǎ ěg Senhor tóg ěmĩ mǎn ja nĩgtĩ, Jesus ti.

²⁴ To tóg Topē mré vĩ ja nĩgtĩ. Kupǎn kũ tóg ag mĩ: “inh hã vė,” he ja nĩgtĩ. “Ājag jagfy sóg ter ke mũ. Kũ inh mĩ

ėkrén nĩ, ājag tỹ pǎo tag kon kũ,” he ja tóg nĩgtĩ.

²⁵ Ag tỹ ko kar kũ tóg copa mǎn ja nĩgtĩ gé sir. Kũ tóg ag mĩ: “copa ki jė tag vỹ inh kyvėnh ri ke nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Inh jykre tǎg to ken hã vė, isỹ inh kyvėnh tugrĩn ājag mĩ vėnh pǎte fón jé. Kũ inh kyvėnh tỹ inh ki kutē mũ ěn mĩ ěkrén nĩ, ājag tỹ copa kǎkǎ nĩ tag kron kũ,” he ja tóg nĩgtĩ gé.

²⁶ Hã kũ ěg tỹ ěmĩ ěn kon kũ, ěg tỹ copa kǎkǎ nĩ ěn kron kũ ěg tóg sir ěg Senhor ter ti tó tĩ. Tag han ěg tĩ, ti kǎtĩg ken jo.

²⁷ Hã kũ vėnh jykre kórég ki ěmĩ ěn ko sór tũg nĩ, copa kǎkǎ nĩ ěn kron kónǎn sór tũg nĩ gé, ěg Senhor tũ ti. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ěg tỹ ti ter to é he ri ke nĩ, ěg tỹ ti kyvėnh kutē to é he ri ke ti nĩ, ěg tỹ ěg jykre kórég ra kron kũ.

²⁸ Hã kũ ěg jé ěg jykre tugnỹm. Tugnỹm kar kũ, ti há nĩ ve kar kũ ěg tóg ěmĩ ěn konh mũ, copa kǎkǎ nĩ ěn kron ke mũ gé.

²⁹ ěg tỹ ón kũ ko sór kũ, ón kũ kron sór kũ, ti tỹ ěg mĩ vėjėn ũ ri ke nĩn kũ Topē tóg ěg vóg kónǎn ke mũ sir, ěg tỹ ěmĩ ěn to ěg Senhor ter mĩ ěkrég tũ nĩn kũ. Kũ ěg tóg Topē tỹ ěg vóg kónǎn hã jé tỹ nén ũ tũ han kũ ko' he mũ, kron' he mũ gé sir.

³⁰ Ājag tỹ Jesus jamĩ ko to vėnh ki rĩr há han tũ nỹtĩn kũ, hã kũ ũ ag tóg krónhkrój nỹtĩ, ājag kāmĩ, kũ ũ ag tóg kaga nỹtĩ, kũ ũ tỹ hěn ri ke ag tóg kǎgter huri ke gé.

³¹ Ha vé, ěg tỹ ěg jykre tugnỹm kũ ti mĩ tó kũ tóg ěg mĩ vėnh pǎte fón ke mũ. Kũ tóg ěg jykre tugnỹm mǎn ke tũ nĩ sir, ěg vóg kónǎn ke tũ tóg nĩ gé, ěg Senhor ti.

³² Hã ra tóg kejėn ěg vóg kónǎn tĩ. ěg Senhor tỹ ěg kanhrǎn sór vė, ti tỹ ěg tỹ kygnē to ěg vóg kónǎn kũ, ti tỹ ěg vǎm tũ nĩ jé, ũ tỹ ti vĩ mranh mũ ag mré hã.

³³ Inh kanhkǎ', tag to jykrén, kũ jagnē jǎvǎnh nĩ, ājag tỹ vėjėn tỹ Santa Ceia ko sór kũ.

³⁴ Ājag kāmĩ ũ kókĩr nĩn kũ tóg ĩn tá ĩ jėn tỹ vėnh fǎn ke mũ, ke tũ nĩ mũ ra

tóg ājag vóg kónān ke mū, ěg Senhor ti, ājag tỹ vėnh mǎn kỹ vėnh fǎnfǎn kỹ.

Sỹ ājag mỹ nén tónh ke ũ tóg nỹtĩ ke gé, hǎ ra sóg rán ke tũ nĩ. Sỹ ājag mré nĩnh ken kỹ sóg ājag mỹ kāmén ke mū.

12

Topě vỹ ěg tar han mū, ti kuprĩg tỹ

¹ Kỹ sóg ājag mỹ Topě kuprĩg tỹ ěg krĩn ke tag tó sór mū, ājag tỹ inh ki jēmėnh kỹ. Kejėn tóg nén ũ to ěg tar han tĩ, ěg tỹ han jé, Topě kuprĩg ti.

² Ha vé, vāsỹ, ājag tỹ Jesus ki ge tũg ki ājag tóg ón kỹ vėnh kǎggrá tỹ topě nón mū ja nĩgtĩ gé. Vĩ vǎnh ti nỹtĩ, vėnh kǎggrá tỹ topě ti, hǎ ra Japo vỹ ājag tỹ ag ki rǎ han ja nĩgtĩ.

³ Hǎ kỹ sóg tag to ājag kanhrǎn sór mū, ha mē. Topě kuprĩg tỹ ěg krĩn kỹ ěg pi(jé) Jesus to: “Nén-Kórég ag pǎ'i mág,” he tĩ'. Jǎvo ěg tỹ Jesus mỹ: “ěg Senhor,” hen kỹ Topě kuprĩg tóg ěg krĩn mū sir, ke tũ nĩ mū ra ěg ti mỹ: “ěg Senhor,” he vǎnh nĩ sir.

⁴ Kỹ Topě kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, hǎ ra tóg ěg tar han tĩ, nén ũ kar to. Vyrmỹ tóg ěg tǎn tĩ', ěg tǎn tĩ' he tĩ.

⁵ Kỹ ěg rǎnhrǎj vỹ e nỹtĩ gé, ěg kar vỹ vyrmỹ rǎnhrǎj nỹtĩ gé, hǎ ra tóg pir nĩ, ěg Senhor ti, ũ tỹ ěg mỹ vėnh rǎnhrǎj nĩm tĩ ti.

⁶ Kỹ ěg tỹ ti jykre ki nén ũ hyn han mū vỹ e nỹtĩ, hǎ ra tóg pir nĩ, Topě ti, ũ tỹ ěg tar han mū ti.

⁷ Kỹ Topě kuprĩg vỹ ěg tar han kǎn tĩ sir, kỹ tóg ũ tỹ nén ũ to tǎn kỹ nĩ han tĩ, jó tóg ũ tỹ nén ũ ũ to tǎn kỹ nĩ han tĩ gé, ěg kar tỹ jagně mỹ nén ũ há han jé, ěg tỹ nén ũ to tar nỹtĩ ěn tỹ.

⁸ Hǎ kỹ Topě kuprĩg tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ ěg mỹ ti vỹ kāmén há han jé sir. ũ tar han tóg tĩ gé, ti tỹ Topě vỹ ki nén ũ kar ki kanhró nĩ jé.

⁹ Kỹ Topě kuprĩg tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ ti ki fé mág to. ũ tar han tóg tĩ gé, ti tỹ ũn kagyga tỹ há' he jé, Topě kuprĩg ěn ti mỹr.

¹⁰ ũ tar han tóg tĩ gé, ti tỹ ěg tỹ nén han vǎnh han jé, ũ tar han tóg tĩ, ti tỹ ěg jyvėnh há han jé, kỹ tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ: “tag vỹ tỹ vėnh jagrě há nĩ, tag

vỹ tỹ vėnh jagrě kórég nĩ,” he jé. ũ tar han tóg tĩ, ti tỹ ěg tỹ vėnh vỹ ki kagtĩg ki Topě mré vėmén jé, kỹ tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ ěg tỹ vėnh vỹ ki kagtĩg mē kỹ ěg vỹ ki tó jé sir.

¹¹ Hǎ ra tóg pir nĩ, Topě kuprĩg ti. Ti pir nĩ ra tóg nén ũ e tag hyn han tĩ, kỹ tóg to ěg tar han tĩ. Ti hǎ ne to jykrén kỹ: “tag tar han jé sóg ke mū, tag to, jó sóg ũ ěn tar han ke mū, ěn to,” he tĩ'. Kỹ tóg vyrmỹ ũ tar han', vyrmỹ ũ tar han' he tĩ sir.

Nén ũ pir ri ke ěg nỹtĩ, ěg jagrě pir nĩn kỹ

¹² ěg há to jykrén nĩ, ha mē. ěg há vỹ tỹ ũn pir nĩ, hǎ ra ěg há ki nỹtĩ vỹ e nỹtĩ, ěg pėn, ěg nĩgé, ěg nĩgrėg, ti kar ti. Kỹ ěg há ki nỹtĩ kar vỹ tỹ ěg há nĩ sir. Nén ũ pir vė sir, ti e nỹtĩ ra, ti tỹ ěg ki nỹtĩ kar nĩn kỹ. Tag ri ke ěg nỹtĩ gé. Cristo há ri ke ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

¹³ Topě kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, kỹ ěg kar vỹ kygpe kỹ nỹtĩ, ti kuprĩg tỹ, hǎ vỹ: Cristo há pir, he mū. ěg kāmĩ ũ ag tóg tỹ povo tỹ Israel ag ki ke nỹtĩ, ũ ag tóg tỹ povo ũ ag ki ke nỹtĩ gé, ũ ag tóg ěprǎ ke tỹ patrǎo nỹtĩ, jó ũ ag tóg patrǎo tũ nỹtĩ. Hǎ ra Topě kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, ěg jagrě ti, kỹ tóg tỹ ěg jagrě kar nĩ, ti pir nĩ hǎ ra. Nén ũ pir vỹ tỹ ěg nỹtĩ.

¹⁴ ěg há vỹ ge nĩ, ha mē. ěg há ki nỹtĩ pi(jé) tỹ ũn pir nĩ'. E ti nỹtĩ, ěg há ki nỹtĩ ti. Kỹ ěg jé ěg rǎnhrǎj to vỹ vỹ he tũ nĩ.

¹⁵ Hėn ri ke mūn ěg pėn tóg to jykrén kỹ: “inh pi (jé) tỹ vėnh nĩgé nĩ', hǎ kỹ sóg vėnh há ki nỹtĩ tũ nĩ,” he tĩ. Hǎ tũ vė hǎ ra. ěg há ki nỹtĩ ti nĩ, ěg pėn ti, ti tỹ tỹ ěg nĩgé tũ nĩ ra.

¹⁶ Kỹ ěg nĩgrėg tóg to jykrén kỹ hėn ri ke mūn: “inh pi(jé) tỹ vėnh kaně nĩ', hǎ kỹ sóg vėnh há ki nỹtĩ tũ nĩ',” he tĩ gé. Hǎ tũ vė mỹr.

¹⁷ ěg há tỹ tỹ vėnh kaně tǎvĩ nĩ hǎ ra ěg ne tỹ jēmėnh mū vė? ěg há tỹ tỹ vėnh nĩgrėg tǎvĩ nĩ hǎ ra ěg nén ũ ger mėnh ke tũ nĩ vė.

¹⁸ Topě hǎ ne ěg há ki nỹtĩ hyn han kǎn', kỹ tóg ti ki nỹtĩ kar mỹ vyrmỹ

věnh jykre vin kân ja nĩgtĩ, ti tỹ ă rânhrăj ěn han jé. Topě tỹ nén to jykrén jan hã vĕ.

¹⁹ Kĩ ti ki nỹtĩ kar tỹ věnh jykre pir nĩ ra ěg há vỹ tũ nĩ vĕ.

²⁰ Há ti nĩ, Topě jykre ti. Ěg há ki nỹtĩ jykre e han ti, ti e tỹ ěg há pir han jé sir.

²¹ Hã kỹ ěg kanĕ pi(jé) ěg nĩgé mỹ: “ă pi(jé) inh mré rânhrăj tĩ,” he tĩ'. Kỹ ěg krĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. Ěg pĕn mỹ ti: “ă pi(jé) inh mré rânhrăj tĩ,” he tũ nĩgtĩ gé.

²² Ge tũ ti nĩ, ěg há jykre ti. Ěg há ki nỹtĩ ũ tóg rânhrăj krój han nĩ ve nĩ, hã ra ěg tóg jarĩn mỹ tỹ jagnĕ mré rânhrăj kân tĩ.

²³ Kỹ ti ki nỹtĩ ũ tóg rânhrăj kufy han tĩ, kỹ ěg tóg hã ra ti ki rĩr há han tĩ sir. Kỹ ti ki nỹtĩ ũ tóg ěg mỹ sĩnvĩ tũ nỹtĩ, hã kỹ ěg tóg kur krĕm ti răg tĩ.

²⁴ Ũ tỹ ěg mỹ sĩnvĩ nỹtĩ tỹ ěg tóg kur krĕm răg tũ nĩgtĩ sir. Kỹ Topě tóg ěg mỹ věnh jykre nĩm, ěg tỹ ti ki nỹtĩ tỹ věnh rânhrăj kufy han mũ ěn ki rĩr há han jé sir. Ěg há jykre hã vĕ. Topě vỹ to jykrén kân, kỹ tóg ěg há ki nỹtĩ han kân,

²⁵ ěg há tỹ věnh jykre pir han jé. Kỹ tóg ti mỹ há tĩ, ěg tỹ ěg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag ki rĩr há han kỹ. Ěg tỹ jagnĕ ki rĩr há han kỹ ěg kãmĩ ũ vỹ jagtar tũ nỹtĩnh mũ, ěg tỹ ěg há ki nỹtĩ jykre pir ri ke han kân kỹ, jagnĕ mỹ.

²⁶ Hỹ, ěg há ki nỹtĩ pir kaga nĩn kỹ tóg kaga kân tĩ sir. Kỹ tóg ge nĩ gé, ěg mré. Jagnĕ mré tóg ěg mỹ e tĩ. Kỹ ũ tỹ ěg kãmĩ ũ mỹ vĩ há han kỹ tóg ěg kar mỹ sér tĩ gé sir.

²⁷ Ha mẽ, Cristo há ri ke ěg nỹtĩ, kỹ ěg kar vỹ ti há ki nỹtĩ ri ke nỹtĩ gé sir.

²⁸ Kỹ Topě tóg ũ tỹ igreja ki ke kar mỹ věnh rânhrăj vin kân, ěg mỹ. Ěg kãmĩ ũ ag vin tóg, ag tỹ tỹ apóstolo nỹtĩ jé. Tag păte tóg ũ ag vin, ag tỹ jagnĕ jykre ki kanhrăn kỹ jagnĕ jyvĕn jé. Tag păte tóg ũ ag vin, ag tỹ tỹ ti vĩ tó jafă nỹtĩ jé. Kỹ tóg ũ ag vin, ag tỹ ěg tỹ nén han vănh hyn han jé. Kỹ tóg ũ ag vin, ag tỹ ũn kagyga tỹ há' he jé. Kỹ tóg ũ ag vin, ag tỹ ũ jagăgtăn jé. Kỹ tóg ũ

ag vin, ag tỹ tỹ igreja krĕm tỹ pă'i nỹtĩ jé. Kỹ tóg ũ ag vin, ag tỹ ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ki Topě mré vĕmĕn jé.

²⁹ Ěg kar pi(jé) tỹ apóstolo nỹtĩ'. Ěg kar pi(jé) tỹ věnh jyvĕn jafă nỹtĩ'. Ěg kar pi(jé) tỹ Topě vĩ kãmĕn jafă nỹtĩ'. Ěg kar pi(jé) ěg tỹ nén han vănh hyn han tĩ'.

³⁰ Ěg kar pi(jé) ũn kagyga tỹ há' he tĩ'. Ěg kar pi(jé) ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg tỹ Topě mré vĕmĕn tĩ'. Ěg kar pi(jé) věnh vĩ ěn mẽ kỹ ěg vĩ ki hã tó tĩ'.

³¹ Kỹ Topě mỹ to vĩ mág, ti kuprĩg tỹ nén ũ há to ăjag tar han jé, ăjag kar tỹ jagnĕ mré rânhrăj kân jé sir.

Ăjag tỹ nén han mũ ũ tóg há sĩ nĩ, kỹ ũ tóg há tăvĩ nĩ gé. Kỹ sóg ăjag mỹ nén ũ há tăvĩ kãmĕn sór mũ, ha mẽ.

13

Vĕnh kar to há nỹtĩmĩ

¹ Hĕn ri ke mũn ěg tóg ěpră ke ag vĩ tỹ hĕn ri ke tó há nỹtĩgtĩ, Topě tỹ jĕnĕ jafă ag vĩ mré hã. Ěg tỹ jarĩn mỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg ón kỹ ke nĩ hã ra, ěg vĩ tag ti. Ěg tỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg ón kỹ vĩ há han tĩ, ferro tỹ vĕké kyr ri ke, sino tỹ kejĕn ón kỹ kyr ěn ri ke.

² Hĕn ri ke mũn ěg tóg věnh jyvĕn há han tĩgtĩ. Topě hĕn ri ke mũn nén ũ kar tó tĩ ěg mỹ, ěpră ke jykre ki kanhró kar ěg nỹtĩ hĕn ri ke mũn. Hĕn ri ke mũn ěg tóg Topě ki ră há han kỹ nỹtĩ, kỹ ěg ti vĩ to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ pĕ nĩgtĩ. Kỹ ěg tóg pănónh mỹ: “ha tĩg,” he tĩ, hã ra tóg sir tĩ tĩ. Ěg tỹ jarĩn mỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ tóg tỹ ón kỹ ke nĩ.

³ Hĕn ri ke mũn ěg tóg ěg tũ vin kân tĩ, ũn jagtar ag mỹ. Hĕn ri ke mũn ěg tóg ũ tỹ Jesus kato tĕ mũ ag mỹ věnh fĕg mũ, ag tỹ ěg pũn jé. Ěg tỹ jarĩn mỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há han ke tũ nĩ.

⁴ Ěg tỹ věnh kar to há nỹtĩn kỹ ěg tóg věnh kar to fen nỹtĩ. Ag mỹ ěg tóg nén há kar han sór mũ. Ěg pi(jé) jagnĕ tũ to ěn ke mũ'. “Ă kăfór vỹ tỹ inh nĩ,” hĕnh ke tũ ěg tóg nĩ. “Ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” hĕnh ke tũ ěg tóg nĩ gé.

⁵ Vēnhmỹ mẽ han ke tũ ãg tóg nĩ gé, ãg tũ tãvĩ hã to jykrén ke tũ ãg tóg nĩ gé. “Ti hỹn ne ki kanhrãn ke tũ pẽ nĩ,” henh ke tũ ãg tóg nĩ gé. Kĩ ù tỹ ãg vóg kónãn mũ ra ãg tóg ti to jũnh ke tũ nĩ gé.

⁶ ãg tỹ vẽnħ jykre pãno ven kỹn pi(jé) ãg mỹ sér tĩnh mũ'. ãg tỹ ù tỹ ki hã tó mũ mẽ kỹ tóg ãg mỹ sér tĩnh mũ.

⁷ ãg tỹ nén ù jagy vэг mũ ra ãg pi(jé) to vĩnh ke mũ'. Nén ù kar to ãg tóg: “Topẽ vỹ tag han há nĩ,” henh ke mũ. Ti hã ki ãg tóg nén ù kar ve sór ke mũ. Vẽnħ kar ki ãg fe mág nỹtĩnh mũ, ãg tỹ vẽnħ kar to há nỹtĩn kỹ.

⁸ ãg tỹ vẽnħ kar to há nỹtĩ ěn vỹ krỹg ja tũ nĩnh mũ. Jãvo ãg tỹ jagnẽ jykre ki vẽnħ kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tĩ ěn vỹ krỹg ja nỹ. ãg tỹ ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg tỹ Topẽ mré vēmén tĩ ěn vỹ krỹg ja nỹ gé. ãg tỹ ěprã nén ù ki kanhró nỹtĩ ěn kar vỹ krỹg ja nỹ gé.

⁹ Ûri ãg tóg nén sĩ hã ki kanhró nỹtĩ. Nén sĩ tỹ ãg tóg jagnẽ jyvẽn tĩ, Topẽ tỹ ãg mỹ tó tỹ. ãg pi(jé) ki kanhrãn kãn kỹ nỹtĩ ver'.

¹⁰ Kãnħmar tóg vẽnħ ven ke mũ, ù tỹ nén ù kar ki kanhró kar nĩ ěn ti. Kỹ hã ãg tóg nén ù hyn han há tãvĩ han kãn ke mũ, kurã ěn kã.

¹¹ ãg mog mũ ri ke ti nĩ. Vãsỹ sóg sĩ ja jęgtĩ. Kỹ sóg ùn kãsir ag tỹ nén tó tĩ ěn tó ja nĩgtĩ gé. ùn kãsir ag mỹ ke ěn tóg inh mỹ ke ja nĩgtĩ gé. ùn kãsir tỹ nén to jykrén tĩ ěn to sóg jykrén ja nĩgtĩ gé. Kejẽn sóg sanh há ję sir. Kỹ sóg ùn kãsir jykre tovãnh kãn ja nĩgtĩ. ěn ri ke ti nĩ, ãg Senhor kãtĩg mãn ke ti. Ki kanhrãn kãn jé ãg tóg ke mũ, ěn kã.

¹² Ûri ãg tóg ve há han tũ nĩgtĩ ver, ãg Senhor jykre ti, kỹ tóg ãg tỹ vẽnħ ve jafã ki vẽnħ ve há han tũ ri ke nĩ. Kuty nĩ ve ti nĩ, ãg tỹ vẽnħ ve jafã ki nén vэг mũ ti. Hã kỹ ãg tóg ve há han tũ nĩ ver. Kurã ěn kã ãg tóg nén kar ve há han kãn ke mũ hã ra. ãg hã vỹ tóg ti venh ke mũ. Ûri ãg tóg sĩn kỹ ti ki kanhró nỹtĩ. Kurã ěn kã ãg tóg ki kanhrãn kãn ke mũ, ti tỹ ãg ki kanhró kar ěn ri ke.

¹³ Hã kỹ tag vỹ krỹg ja tũ nỹ, ha mẽ. ãg tỹ Topẽ ki rã mũ vỹ krỹg ja tũ nỹ. ãg tỹ ti hã ki nén ù kar ve sór mũ vỹ krỹg ja tũ nỹ gé. ãg tỹ vẽnħ kar to há vỹ krỹg ja tũ nỹ gé. Kỹ nén ù pir tóg kãfór nĩ, hã vỹ: ãg tỹ vẽnħ kar to há nĩ, he mũ.

14

Topẽ vỹ ã kuprĩg tỹ ãg tar han tĩ, ãg tỹ jagnẽ ki rĩr jé

¹ Kỹ vẽnħ kar to há nỹtĩmĩ. Kỹ Topẽ mỹ to vĩmĩ gé, ti kuprĩg tỹ nén ù to ãjag tar han jé. Ti tỹ nén ù to ãg tar han tĩ ù vỹ kãfór nĩ, hã vỹ: ãg tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tĩ, he mũ.

² ãg tỹ hã ra ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ ãg pi(jé) ěprã ke ag mỹ nén ù tó tĩ'. Topẽ hã mỹ ãg tó tĩ, ãg tỹ tag tó kỹ. Û pi(jé) ki kanhró nĩ', ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ'. Topẽ kuprĩg hã tóg ãg krĩn tĩ, ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg ěn tó jé. Kỹ ãg tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ãg tỹ nén tó mũ ti.

³ ãg tỹ hã ra ãg vĩ ki jagnẽ jyvẽn kỹ ãg tóg ù tỹ męg mũ kar jyvẽn tĩ sir. Tỹ ãg tóg jagnẽ tar han tĩ, Topẽ to. Jagnẽ jyvẽn ãg tóg tĩ, jagnẽ fe kaj tỹ ãg tóg tũg' he tĩ gé, ãg tỹ jagnẽ mỹ ãg vĩ ki vēmén kỹ.

⁴ Û tỹ ãg tỹ vẽnħ vĩ ki katĩg ki vēmén mũn vỹ vẽnħmỹ tỹ ùn tar ję sir, Topẽ to, ùn vēmén mũ ti. Û tỹ ãg vĩ ki vẽnħ jyvẽn tĩ ěn tóg ãg tar han kãn mũ sir, Topẽ to, ãg mré vẽnħ mãn kỹ nỹtĩ ag kar.

⁵ Inh mỹn há tĩ vę, ãjag kar tỹ ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg tỹ Topẽ mré vēmén há hã ra. ãjag kar tỹ ãg vĩ ki jagnẽ jykre to jagnẽ jyvẽn há nỹtĩ ra tóg hã ra tag kãfór nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há kãfór nĩ vę, ãjag tỹ ke kãn mũ ra. Û tỹ ãg vĩ ki tó mũ vỹ ù tỹ ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg ki vēmén mũ ěn kãfór nĩ, ù tỹ ãg vĩ ki jagnẽ jykre to vẽnħ jyvẽn tĩ ěn, mỹr, ha mẽ. Kejẽn ù tóg ãg tỹ vẽnħ vĩ ki kagtĩg ki vēmén tĩ. Kar kỹ ù tóg ti vĩ ěn mẽ kỹ ãg vĩ ki tó mũ sir, ti tỹ nén tó ja ěn ti. Tag vỹ há tĩ gé. Û tỹ vẽnħ mãn kỹ nỹtĩ

kar vỹ ki kanhrân kân mũ sir, ti vĩ ti, kỹ ag tóg tỹ tar nỹtĩnh mũ sir.

⁶ Inh kanhkã', ha vé. Hên ri ke mũn sóg ãjag ki jun kỹ ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén mũ. Kỹ sóg ãjag mỹ nén ù há han ke tũ nĩ ha, tỹ, ãjag tỹ inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Jãvo isỹ ãjag mỹ Topẽ tỹ inh mỹ nén tó mũ tỹ ãg vĩ ki kãmén kỹ sóg tỹ ãjag tar han mũ sir, isỹ ãjag mỹ sỹ nén to jykrén mũ kãmén kỹ, sỹ ãjag jyvên kỹ, sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ ki nén rán kỹ nĩ ên kãmén kỹ. Kỹ sóg tỹ ãjag tar han mu sir, mỹr, ha mẽ, ãjag tỹ inh vĩ ki kanhrân kỹ.

⁷ Vãn tỹ vākyn jafã to jykrén nĩ, vākyn jafã ù to ke gé. Ag tỹ kyn kórég kỹ ãg tóg ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag tỹ vākyn mũ ti.

⁸ Kỹ vākyn jafã tỹ trombeta vỹ ge nĩgtĩ gé. Ag tỹ ti kyr mẽ kỹ soldado ag vỹ vênh kân kân tĩ, vênh génh ke to. Ag tỹ tỹ kyn há han tũ nỹtĩn kỹ ag pi (jé) vênh génh ke to vênh kân ke mũ'.

⁹ Ge ti nĩ gé, ãg vĩ ti. ãg tỹ ag tỹ ki kagtĩg ên tó kỹ ag tóg to jykrén ke tũ nĩ gé, ãg tỹ nén tó mũ to. Véke ãg tóg vēmén mũ sir, ãg tỹ gen kỹ.

¹⁰ Vênh vĩ vỹ e nỹtĩ, ga tag kri. Povo kar vỹ vyrmỹ vĩ nĩ' he kar nỹtĩ. ãg vĩ pẽ ki ãg tóg vēmén ki kanhró nỹtĩ.

¹¹ Kỹ sóg kejên hẽ tá ke ù vĩ mẽg tĩ. Sỹ ti vĩ ki kagtĩg nĩn kỹ sóg ti jykre ki kanhrân ke tũ nĩ, ùn vĩ mũ ti, kỹ tóg inh jykre ki kanhrân ke tũ nĩ gé. Ge ti nĩ gé, ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ. Ki kagtĩg ãg tóg nỹtĩ sir.

¹² Topẽ kuprĩg tỹ ãjag tar han mũ ve sór ãjag tóg nỹtĩ, nén ù ù to. Kỹ tóg há tĩ. Kỹ hã ra ãg mré ke ag tar han jafã to én nĩ, ên hã to Topẽ mré vĩmnĩ, hã vỹ: ãg vĩ ki jagnẽ jyvên, he mũ.

¹³⁻¹⁴ ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki Topẽ mré vēmén kỹ ãg tóg to jykrén kỹ nĩ tũ ra Topẽ mré vēmén tĩ. Kỹ, ã tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén to tar nĩn kỹ Topẽ mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ ã tỹ nén tó ja ên ki kanhrân kỹ ãg mỹ ãg vĩ ki kãmén to ã tar han jé gé. Kỹ ã tóg: “tag tó ja inh nĩ, tag tó ja inh nĩ,” henh ke mũ gé sir, kỹ tóg há tĩ.

¹⁵ ãg tỹ to jykrén kỹ nĩ tũ ra Topẽ mré vēmén kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ hã ra to jykrén kỹ nĩn kỹ ti mré vēmén kỹ tóg há tĩ gé. ãg tỹ to jykrén kỹ nĩ tũ ra Topẽ mỹ jãn kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ hã ra to jykrén kỹ nĩn kỹ ti mỹ jãn kỹ tóg há tĩ gé. Sỹ tag han kân sór vẽ.

¹⁶ Ha vé, ã tỹ to jykrén kỹ nĩ tũ ra Topẽ to vĩ há han kỹ ã vĩ mẽg mũ ag vỹ ki kagtĩg nỹtĩ, ã vĩ ti, ã tỹ ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ. Kỹ tóg ag tỹ ã mré: “hỹ, hã vẽ,” he sór mũ ra tóg vênhmỹ tĩ. “Ti ne tó mũ vỹ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ.

¹⁷ Tó há han ã tĩgtĩ, ã tỹ ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ. Hã ra ù tỹ mẽg mũ ag vỹ ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ã pi(jé) ag tar han tĩ'.

¹⁸ ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén to sóg tar pẽ nĩ inhhã. To tar nĩn kỹ sóg ãjag kãfór nĩ.

¹⁹ Hã ra sóg tag tó sór tũ nĩ, ãg vênh mãn kỹ nỹtĩn kỹ. Hên ri ke mũn sóg vênh vĩ tỹ mil (ke) han ke mũ, ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ. Hã ra sóg jérĩn mỹ ãjag tar han ke tũ nĩ. Hã kỹ sóg tag tó sór tũ nĩ. Sỹ nén to jykrén mũ hã tó sór inh mũ, kỹ sóg inh vĩ pir tỹ ãjag tar han ke mũ.

²⁰ Inh kanhkã', to jykrén há han nĩ. Gĩr tỹ nén ù to jykrén tũ ên ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Vênh jykre pãno hã to gĩr tỹ ti ki kagtĩg nĩ ên ri ke nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ ti kórég han tũ nĩ jé. Nén ù há to jykrén kỹ tóg inh mỹ ãjag tỹ ùn sanh há ag tỹ nén ù to jykrén há ên ri ke nỹtĩnh há tĩ.

²¹ Ve ra, Topẽ vĩ rán ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. “Inh povo tỹ inh vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ sóg ag mỹ ùn vĩ ù ag vĩ ki inh vĩ jẽnẽnh ke mũ. Povo tỹ vyrmỹ vĩ ag mỹ sóg: “ha ag mỹ inh vĩ ti tó,” henh ke mũ, “ag vĩ tũ ki hã ra, ù tỹ inh vĩ mẽ jãvãnh ag mỹ,” he jé sóg ke mũ. Hã kỹ ag tóg mẽnh ke tũ nĩ, inh povo ti, ag tỹ ag vĩ tũ ki ag mỹ vēmén kỹ,” he tóg, ãg Senhor ti, Topẽ vĩ rá ki.

²² Hã kỹ tóg tỹ ù tỹ Topẽ ki ge jãvãnh ag tỹ ki kagtĩg han jafã nĩ, ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg tỹ vēmén mũ ti. Ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ ke pijé'. Jãvo ãg tỹ jagnẽ jykre ki kanhrân kỹ jagnẽ jyvên tag vỹ

tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag tar han jafã nĩ. Ti ki ge jãvãnh ag mỹ ke pijé'.

²³ Ha vé, kejẽn ẽg mré ke ag vỹ vẽn hãn kãn mũ. Kỹ vẽn kar tóg hẽn ri ke mũn ẽg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽn mũ. Kỹ ù tỹ ki kagtĩg tóg venh ke kãtĩg mũ, ù tỹ Jesus ki rã ja tũ ti hẽn ri ke mũn. Kỹ tóg ti tỹ ãjag tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg tag mẽ kỹ tóg ãjag to: “krĩ vẽnhmỹ ag nỹtĩ,” henh ke mũ sir, ón kỹ.

²⁴ ãjag tỹ ẽg vĩ ki jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn kỹ tóg hã ra há tĩ. Kỹ ù tỹ Jesus ki rã tũ vỹ jun mũ, ù tỹ ki kagtĩg. Kỹ tóg ãjag vĩ mẽnh mũ, kỹ tóg to jykrén ke mũ sir. ãjag vĩ to tóg: “hỹ, hã vẽ,” henh ke mũ. Tĩ jykre pãno to tóg jykrén ke mũ gé.

²⁵ Tĩ tỹ nẽn ù to jykrén mũ vỹ vẽn ven kãn ke mũ, kỹ tóg ti mỹ e tĩnh mũ sir. Mũg ke jé tóg ke mũ. “Topẽ vỹ tỹ ùn mág nĩ,” he jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ki kanhró nĩnh mũ, tó jé tóg ke mũ sir, Topẽ tỹ ãjag mré nĩ ti.

Culto ki vẽn jykre

²⁶ Kỹ ãjag vẽn hãn kỹ tag vỹ há nĩ, ha mẽ. ù tóg Topẽ mỹ jãn ke mũ, ti mỹ cantar ken jé. ù tóg Topẽ vỹ tỹ vẽn kanhrãn kỹ tónh ke mũ. ù mỹ tóg nẽn ù tónh mũ, Topẽ ti, ti tỹ tỹ ãjag jyvẽn jé. ù tóg ẽg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽn ke mũ, ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ẽg vĩ pẽ ki tónh ke mũ, ti tỹ nẽn tó mũ ẽn ti. Há kar ti nĩ, ãjag tỹ tag tỹ Topẽ to tar nỹtĩ jé.

²⁷ ãjag tỹ ẽg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽn sór kỹ ùn pipir ag hã tóg tónh ke mũ, hẽn ri ke mũn ùn régre, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ, jagnẽ ri ke. ù tỹ tó kỹ ù tóg vĩnh ke tũ nĩ sir. ùn pir tỹ vẽn kỹ tóg há tĩ. Kỹ ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ẽg vĩ pẽ ki tónh ke mũ gé sir, ti tỹ nẽn tó mũ ẽn ti.

²⁸ Kejẽn tóg ki tũ nĩ, ù tỹ ti tỹ nẽn tó mũ ẽn tỹ ẽg vỹ ki tónh ke mũ ti. Kỹ ẽg tóg ẽg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg tỹ vẽn ke tũ nĩ sir, vẽn kar rĩnve. ãjag ãn hã tá vẽn nĩ, ẽg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg tỹ. Ẽn tỹ igreja krẽm vẽn tũg nĩ, ẽg tỹ vẽn vỹ ki kagtĩg tỹ, ù tỹ ti tỹ nẽn tó mũ tỹ ẽg vỹ ki tónh ke tũ nĩn kỹ.

²⁹ Kỹ tóg ãjag tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ ẽg vỹ ki jagnẽ jyvẽn ken kỹ tóg ge nĩ gé, ha mẽ. ùn régre vỹ tónh ke mũ, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ, jagnẽ ri kén tón jé. Kỹ ag vỹ mẽg mũ ag vỹ to jykrén ke mũ, ag tỹ ti kygnẽ tũ ve jé.

³⁰ Hã ra hẽn ri ke mũn Topẽ tóg ù mỹ nẽn ù tónh ke mũ gé. Kỹ ùn vẽn vẽn mũ tóg krỹg henh ke mũ ver, kỹ ù tóg ti ri kén tónh mũ sir, Topẽ tỹ ti mỹ nẽn tó ja ti.

³¹ Hã kỹ ãjag kar vỹ jagnẽ jyvẽn ke mũ, ãjag tỹ jagnẽ ri kén vẽn kỹ. Gen kỹ ãjag tóg jagnẽ kanhrãn ke mũ sir, jagnẽ krĩ kuprãg ke ãjag tóg mũ gé sir.

³² Topẽ kuprĩg vỹ ẽg krĩn tĩ, ẽg tỹ jagnẽ jyvẽn jé. Hã ra ti pi(jé) ẽg tỹ nẽn tó sór tũ ra ẽg kri gĩnh ke tĩ'.

³³ Hã kỹ tóg Topẽ mỹ há tũ nĩ, ẽg tỹ ù vẽn jẽ ra ẽg tỹ nẽn tónh ke mũ ẽn tó sór kỹ. Ẽg tỹ jagnẽ tỹ tó kar kỹ ẽg tỹ nẽn tónh ke tó kỹ tóg ti mỹ há tĩ, kỹ vẽn kar tóg jatun mỹ mẽnh ke mũ sir, ẽg tỹ nẽn tó mũ ti. Topẽ jykre kusan hã vẽ.

³⁴ Topẽ tũ vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. Kỹ ùn tỹtã fag vỹ vẽn ke tũ nĩ, igreja krẽm. Hẽ tá igreja krẽm fag vỹ jatu nỹtĩgĩ, ẽmã kar mĩ, kỹ ãjag tóg fag ri ke jatu nỹtĩnh mũ gé. “Tỹ fag tóg ag krẽm ke nỹtĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, hã kỹ fag tóg vẽn ke tũ nĩ, igreja krẽm.

³⁵ Kỹ fag tóg ãjag tỹ Topẽ vỹ ki kanhrãn há han tũ nĩn kỹ fag tóg ãjag ãn tá ãjag mẽn ki jẽmẽn mũ, ãjag tỹ ki kanhrãn há han tũ ja ẽn ti. Ẽg mỹ'a tóg tĩ, fag tỹ igreja krẽm vẽn sór kỹ, kỹ ke sór tũg nĩ.

³⁶ ãjag hỹn tag ki króm sór tũ nĩ, vég isóg nĩ nĩ. “Ẽg hã vỹ to jykrén há tãvĩ han tĩ, ẽg hã vỹ tó vẽn, vẽn kar jo, Topẽ vỹ ti,” he ãjag tóg tĩ, ẽg kãfór nỹtĩ sór kỹ. Hã ra tóg e nỹtĩ, Jesus ki ge mũ ag. Tó há han ag tóg tĩ gé. Ag mré vẽn jykre pir han sórmnĩ.

³⁷ ãjag kãmĩ ù hỹn: “Topẽ vỹ inh mré vẽn tĩ, ti kuprĩg tỹ inh krĩn tag to sóg tar tãvĩ nĩ,” he tĩ. Kỹn hỹn ki kanhró nĩ, sỹ ãjag mỹ Topẽ jykre tó mũ tag, ãjag tỹ igreja krẽm vẽn hãn ke to. Ẽg Senhor tỹ ẽg mỹ vẽn jykre

nĩm jan hã vễ, sỷ ãjag mỷ rán mũ tag ti.

³⁸ Û tỹ tag to: “nén ù tũ vễ,” he mũ ra sóg ti to: “nén ù tũ vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ gé.

³⁹ Inh kanhkã', Topê mỷ to vĩ mág, ti kuprĩg tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ jagnê jykre ve kỹ jagnê jyvên há han jé, êg vĩ ki. Û tỹ êg tỹ vễnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén sór kỹ ti mỷ: “vĩ tũg ra,” he tũg nĩ gé.

⁴⁰ Hã ra ù vēmén jê ra êg tỹ nén tónh ke mũ ên tó sór tũg nĩ. To jykre kusa nỹtĩmnĩ.

15

Jesus rĩr jê

¹ Inh kanhkã', sỷ ãjag mỷ Jesus kãme sér ên tó măn ke vễ, sỷ ãjag mỷ tó ja ên ti. Ên kri fig ãjag tóg tĩ, kỹ ãjag tóg mĩ mũgtĩ.

² Ti vĩ kri nĩm kỹ ãjag tóg krenkren ke mũ, ãjag tỹ tovãnh tũ nĩnh kỹ. Sỷ ãjag mỷ nén tó ja ên tỹ tũ' he tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg véké kri fi ja nĩnh mũ. Kỹ ãjag tóg tá nén ù venh ke tũ nĩ gé.

³ Sỷ ãjag mỷ Topê vĩ kãmén kỹ sóg ãjag mỷ sỷ nén mẽ ja ên hã tó vén ja nĩgtĩ, hã vỹ: Cristo vỹ êg jagfỹ ter ja nĩgtĩ, êg tỹ Topê vĩ mranh ja tugrĩn, he mũ. Tag vỹ rán kỹ nĩ, Topê vĩ rá ki.

⁴ Kỹ ag tóg vễnh kej kãtá ti fi ja nĩgtĩ. Kurã tãgtũ tũg kỹ tóg rĩr măn ja nĩgtĩ gé. Tag vỹ rán kỹ nĩ gé, Topê vĩ rá ki.

⁵ Kỹ tóg Pedro mỷ vễnh ven, kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ag mỷ ke gé.

⁶ Kar kỹ tóg ù tỹ 500 (ke) kãfór ag mỷ vễnh ven gé, vễnh ven pir ki, ag vễnh măn kỹ nỹtĩ ên ki. Ên ag kãmĩ ùn pipir ag tóg kãgter ja nĩgtĩ, hã ra ùn e ag tóg ver êg mré nỹtĩ.

⁷ Kar kỹ Tiago tóg ti vé gé, kar kỹ ti tỹ ùn vin mũ kar ag, ke gé, apóstolo kar ên ag.

⁸ Kar kỹ sóg vãhã ti vé gé, ag kar nón. Sỷ ti venh ke tũ vễ vễ, sỷ kãnhmar ti ki rã ja tũ nĩnh kỹ.

⁹ Apóstolo ag krêm ke kar vỹ tỹ inh nĩ. Sỷ tá krỹg ke tũ vễ vễ, sỷ tỹ apóstolo nĩnh ke ti, isỷ Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag vóg kónãn jan kỹ, fag ke gé.

¹⁰ Hã ra Topê tóg inh jagãgtãn, hã kỹ tóg isỷ apóstolo han mũ. Kỹ ti pi(jé)

fagrĩnh mỷ inh jagãgtãn'. Rãnhrãj mág han inh mỷr, ag rãnhrãj kãfór kar. Hã ra sóg inh pir mỷ han tũ nĩgtĩ. Topê hã ne isar han tĩ', inh rãnhrãj to'.

¹¹ Hã ra êg kar tóg Jesus tó tĩ. “Jesus vỹ rĩr jê,” he ag tóg tĩ, apóstolo ù ag, kỹ sóg tag tó tĩ gé, ag mré. Kỹ ãjag tóg sỷ ti kãmén kỹ inh vĩ kri fig tĩ.

¹² Êg kar vỹ Cristo tỹ ter kar ti rĩr măn ja ên tó tĩ.

Jesus mré êg rĩnrĩr măn ke mũ gé

Cristo rĩr măn mũ ra ãjag kãmĩ ù tóg ón kỹ: “êg ter kar kỹ êg rĩr măn ke tũ nĩ hã,” he tĩ'. Hã tũ vễ.

¹³ Êg tỹ êg ter kar kỹ rĩr măn ke tũ nĩ hã ra Cristo vỹ rĩr măn ja tũ nĩnh mũ gé vễ vễ.

¹⁴ Cristo rĩr măn ja tũ nĩ hã ra êg tóg fagrĩnh mỷ ãjag mỷ ti kãmén ja nĩnh mũ gé vễ vễ. Kỹ ãjag tóg fagrĩnh mỷ kri fi ja nĩnh mũ gé vễ vễ.

¹⁵ Kỹ êg tóg Topê to ón ja nĩnh mũ gé vễ vễ, êg tỹ ti to: “Cristo rĩn măn ja tóg nĩ,” hen kỹ. Kỹ êg kar vỹ ti to ón ja nĩnh mũ vễ. Hã ra tóg Jesus rĩn măn ja nĩ, Topê ti.

¹⁶ Hỹ, ùn kãgter mũ ag rĩnrĩr măn ke tũ nĩ ra Cristo vỹ rĩr măn ja tũ nĩnh mũ gé vễ vễ, ha mẽ.

¹⁷ Kỹ Cristo rĩr măn tũ nĩ ra êg tóg fagrĩnh mỷ ti ki ge ja nĩnh mũ gé vễ vễ. Kỹ êg tóg Topê vĩ mranh ja ên hã ki nỹtĩnh mũ vễ ver, tỹ tũ' he ja tũ ti nĩnh mũ vễ, ti rĩr măn tũ nĩ hã ra.

¹⁸ Kỹ ù vễ gé, ha mẽ: ti rĩr măn tũ nĩ ra ù tỹ Cristo ki ge kar kỹ kãgter mũ ên ag vỹ nũgme ki vár kãn kỹ nỹtĩnh mũ gé vễ vễ, ha mẽ.

¹⁹ Hã kỹ tóg vễnhmỷ tĩ, ãjag tỹ: “rĩr măn ke tũ êg nĩ,” hen kỹ. Cristo pi(jé) êg tỹ ga kri mũ tag tãvĩ ki rĩr nĩgtĩ'. Kanhkã tá êg tóg junjun ke mũ. Ke tũ nĩ mũ ra êg tóg ùn jagãgtar ag kãfór kar nỹtĩnh mũ vễ, êg tỹ fagrĩnh mỷ Jesus ki rã ja nỹtĩ ra. Hã tũ vễ mỷr.

²⁰ Cristo vỹ rĩr măn, ter kar kỹ. Hã vễ. ùn kãgter kỹ nỹtĩ ag kar kãmĩ ti rĩr măn vén, Cristo ti, hã kỹ êg tóg rĩnrĩr măn ke mũ gé, êg tỹ ti ki ge kỹ.

21 Ûn pir tigrin ãg kar vỹ kãgter ke mũ, hã kỹ ãg tóg ùn pir tugin rĩnrĩr mãn kãn ke mũ gé, ãg ter kar kỹ.

22 Adão tỹ Topẽ vỹ mranh tigrin ãg tóg kãgter kãn ke mũ, ãg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ. Ri ke ti nĩ, Cristo tugin ãg tóg rĩnrĩr mãn kãn ke mũ gé, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

23 Topẽ tỹ nén to jykrén mũn hã vỹ, Cristo tỹ ãg jo rĩr mãn tag ti. Hã kỹ tóg rĩr mãn vẽn. Kar kỹ ù tỹ Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ gé sir, ti kãtĩg mãn kỹ.

24-25 Kỹ vãhã kurã tỹ ãgno vỹ sir. Kurã ãn kã Jesus vỹ Topẽ mỹ: “ã hã ne ãg kri ke jẽ ha’,” henh ke mũ, ti panh mỹ. Ûri tóg tỹ pã'i mág nĩ ver, Cristo ti, kỹ tóg pã'i ù ag vỹ tỹ tũ' he kãn mũ, ùn jykre tar kar, ù tỹ ãg kãfór nỹtĩ kar. Tỹ tũ' he kãn jé tóg ke mũ, hã jé tóg ver tỹ pã'i mág nĩ, Cristo ti, ti tỹ ã kato tẽgtẽ mũ ag jykre sãn kãn jé, ti tỹ ag vỹ tỹ tũ' he kãn jé.

26 ãg tỹ Topẽ vỹ mranh tigrin ãg kãgter kãn mũ. Hã ra tóg tỹ tũ' henh ke mũ gé, ãg ter mũ tỹ, kỹ ãg ter mãn ke tũ nĩ ha, kurã tỹ ãgno ãn kã. Ti tỹ ãg ter mũ tỹ tũ' henh kỹ tóg há kar nĩ sir.

27 Hỹ, vẽn kar vỹ tỹ ti krẽm ke nỹtĩ, ti tỹ ag jykre sãn kỹ, ti tỹ ùn mág ag vỹ tỹ tũ' henh kỹ. Vẽn kar vỹ tỹ ti krẽm ke nỹtĩ, Cristo krẽm. Hã ra ùn pir vỹ tỹ ti krẽm ke tũ nĩ, hã vỹ: ù tỹ vẽn kar tỹ ti krẽm ke han ja ãn, he mũ, hã vỹ: Topẽ, he mũ.

28 Vẽn kar tỹ ti krẽm ke nỹtĩn kỹ, kurã ãn kã tóg ti krẽm vẽn fẽg ke mũ gé, ti kósin ti, ã panh krẽm, ù tỹ vẽn kar tỹ ti krẽm vin ja ãn krẽm. Kurã ãn kã Topẽ tóg tỹ vẽn kar kri ke jẽn mũ, ã pir mỹ. Kỹ ù tóg ti ri ke jẽn ke tũ pẽ nĩ.

29 ãg rĩr mãn ke tũ nỹtĩ ra ãjag kã ù tóg fagrĩnh mỹ ùn ter mũ ag jagfy vẽn kygpenh mũ vỹ. Ag rĩr mãn tũ ra tóg vẽnhmỹ tĩ vỹ, ãjag tỹ ag jagfy vẽn kygpenh ke ti. Hã tũ vỹ hã ra. Rĩr mãn jé ãg tóg ke mũ.

30 Hã kỹ sóg kurã kar ki ti jagy vэг tĩ gé, hã ra sóg ag mỹ vẽn nenh tũ nĩgtĩ, ù tỹ inh vóg kónãn sór mũ ag mỹ.

31 Kurã kar ki sóg ter kren' he tĩgtĩ. Ki hã sóg tóg tĩ, ki kanhró ãjag nỹtĩ. ãjag hã ki sóg tỹ ùn mág nĩ, Jesus Cristo ki, ãg Senhor ki.

32 Cidade tỹ Éfeso tá sóg mĩg mré rará ri ke han mỹr, hã ra tóg inh mỹ nén ù há han ke tũ nĩ vỹ, ãg tỹ rĩr mãn' he tũ ra. Ûn kãgter mũ ag rĩnrĩr mãn ke tũ ra ãg tóg jatun mỹ ãg tỹ nén to én mũ han ke mũ vỹ, ãg tỹ: “mũ nỹ, jẽn jé, kron jé, ãg hỹn vaj kỹ ter ke mũ,” henh kỹ, Topẽ ki ge tũ ag ri kén ken kỹ.

33 Hã tũ vỹ hã ra.

Kygnẽ tũg nĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ùn vỹ kórég ag vỹ jẽmẽ sór tũg nĩ. Vẽn jykre há pãno han ti tĩ, ag vỹ kórég ti.

34 Krĩ há han ra, tag hã ne há nĩ'. Topẽ vỹ mranh tũg nĩ. ãjag kãmĩ ù vỹ Topẽ ki kanhró tũ nỹtĩ ver'. Tag to vẽn mỹ en nĩ.

ãg rĩr mãn ke to vẽn jykre

35 Kỹ ù tóg to jykrén kỹ inh mỹ: “Topẽ hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ti tỹ ùn ter mũ ag rĩnrĩn mãn jé?” he sór mũ. “ãg fár hỹn hẽ ri kenh ke mũ?” he sór ãjag hỹn mũ.

36 Krĩ tũ ãjag nỹtĩ mỹr'. Nén ù fy jykre vỹ ãg ter ri ke nĩ, ha mẽ. ãg tỹ krãn kỹ tóg kugnãnh tĩ, ti fár ti, jãvo tóg ti kãtã mur mãn mũ sir.

37 Kỹ ti fy pi(jé) ti fėj ri ke nĩ gé', ti tỹ han ke ti. Sĩ ti nĩ, trigo fy ti, nén ù kar fy ti ke gé.

38 Topẽ hã ne ti pẽn han mũ', ti fėj ke gé, ti fej ke gé. Ti hã ne to jykrén tĩ'. Kỹ tóg nén kar fy mỹ ti fėj ù nĩm', ti fėj ù nĩm' he tĩ.

39 Kỹ nén ù fár vỹ ge nĩgtĩ gé. Ti pi(jé) pir nĩ gé'. ãg fár vỹ vyrmỹ nĩ, kar kỹ bicho fár vỹ vyrmỹ nĩ gé, kar kỹ sēsĩ fár vỹ vyrmỹ nĩ gé, jēsĩ fár ti, kar kỹ pirã fár vỹ vyrmỹ nĩ gé.

40 Kỹ kanhkã tãn ag vỹ vyrmỹ fár nỹtĩ gé, ãprã ke ag vỹ vyrmỹ fár nỹtĩ gé. Kỹ ãg ve vỹ ge nĩgtĩ gé. Kanhkã tá ke ag ve vỹ vyrmỹ nĩ, ãprã ke ag ve vỹ vyrmỹ nĩgtĩ gé.

41 Rã jẽngrẽ vỹ vyrmỹ nĩ, kysã jẽngrẽ vỹ vyrmỹ nĩ gé, krĩg jẽngrẽ vỹ vyrmỹ

nĩ gé. Kĩ krĩg ag vỹ jagně ri ke tũ nỹtĩ gé, ãjag jěngrě ki.

⁴² Ge ti nĩ, ěg ter kar kũ ěg rĩr mǎn ke ti. Ter jé ěg tóg ke mũ, kũ tóg ěg tỹ nén ũ fy krǎn ri ke nĩ sir, ěg fár tỹ ga ra rǎ mũ ti. ěg rĩr mǎn kũ ěg pi(jé) ter mǎn ke mũ'.

Kejěn tóg ěg mỹ'a tĩ, ěg ter ke to hǎ. Hǎ ra ěg tóg sĩnvĩ nỹtĩnh mũ, ěg rĩr mǎn kũ.

⁴³ Krój ěg nỹtĩ. Hǎ ra ěg tóg tar nỹtĩnh mũ, ěg rĩr mǎn kũ.

⁴⁴ Ũri ěg tóg tỹ ěprǎ ke nỹtĩ, kũ ěg fár vỹ tỹ ěprǎ ke fár nĩ. ěg rĩr mǎn kũ ěg tóg Topě kuprĩg jamǎ tá fár nỹtĩnh mũ. ěprǎ ěg fár nỹtĩ, kũ ěg tóg tỹ ěprǎ ke nỹtĩ. Kũ ěg tóg ěg tỹ Topě kuprĩg jamǎ tá ěg fár ũ venh ke ki kanhró nỹtĩ sir. ěprǎ ke fár ve vén ěg tĩ. Kar kũ ěg tóg Topě kuprĩg jamǎ tá fár ũ venh ke mũ, ěprǎ ke fár ve kar kũ.

⁴⁵⁻⁴⁶ Hǎ kũ tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ: “ũn ve ti, Adǎo ti vỹ rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Jǎvo ũ tỹ ěgno ti, Cristo ti vỹ ã kuprĩg tỹ nén kar rĩnrĩr han,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ rá ki.

⁴⁷ Ũn ve ěn, Adǎo ěn vỹ ga tỹ há (r) nĩ, hǎ kũ ti jykre tóg tỹ ěprǎ ke jykre nĩ. Cristo vỹ tỹ kanhkǎ tá ke nĩ.

⁴⁸ Ũn ve vỹ tỹ ěprǎ ke nĩ, kũ ti krě kar vỹ tỹ ěprǎ ke nỹtĩ gé, ti mré. Jǎvo Cristo vỹ tỹ kanhkǎ tá ke nĩ. Kũ ti mré ke kar vỹ tỹ kanhkǎ tá ke nỹtĩ gé, ti mré.

⁴⁹ ěprǎ ke ěn ve ri ke ěg nỹtĩ, ěg kar tỹ Adǎo ve kũ. Kũ ěg tóg kanhkǎ tá ke ěn ve ri ke nỹtĩnh ke mũ gé, ěg tỹ Cristo ve kũ, ěg rĩnrĩr mǎn ken kũ.

Jesus kǎtĩg mǎn ken kũ tóg ěg kar han mǎn ke mũ

⁵⁰ Inh kanhkǎ', sỹ ãjag mỹ tag tó há han sór vě, sỹ ki kanhrǎn há han kũ, ha mẽ. ěg fár tỹ ěprǎ ke tag pi(jé) Topě tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke mũ'. Nén ter ke mũ ěn pi(jé) nén ũ ter vǎnh tá venh ke mũ'. Topě vỹ ěg han mǎn ke mũ, ěg tỹ ve jé.

⁵¹ Kũ sóg ãjag mỹ nén ũ tó sór mũ gé, ãjag tỹ mẽ ja tũ ti, ha mẽ. ěg kǎmĩ ũ ag tóg ti jun ke pétěm mũ, kǎgter ke tũ

ag tóg nĩ. Kũ Topě tóg ěg kar han mǎn kǎn ke mũ, kurǎ ěn kǎ, ěg tỹ ti ki ge kũ nỹtĩn kũ.

⁵² Kũ tóg ěg tỹ pan ke kar mrin ke ěn ri ke nĩnh mũ, ti tỹ ěg han mǎn ke ti, trombeta kyr rén kǎ. Trombeta kyr ěn vỹ mẽ há tĩnh mũ, kũ ũn kǎgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mǎn kǎn ke mũ, ag tỹ kǎgter mǎn ke tũ nĩ jé sir. ěn kǎ tóg ěg han mǎn ke mũ gé sir, ěg tỹ ti jun ke pétěm mũ ra kǎgter ja tũ ra.

⁵³ Ha vé, ti tỹ ěg fár kókrǎnh mũ tag tỹ ũ han tũ ra ěg tóg venh ke tũ nĩnh mũ vě, kanhkǎ ti. Hǎ kũ tóg ěg fár ter ke mũ tag tỹ ũ han ke mũ, ti han mǎn kũ, ti ter mǎn tũ nĩ jé, kókrǎnh mǎn tũ nĩ jé. Kejěn tóg kenh ke mũ.

⁵⁴ ěg fár kókrǎnh mũ tag tỹ tóg ũ han ke mũ, ti kókrǎnh vǎnh nĩ jé sir. ěg fár ter ke mũ tag tỹ ũ han jé tóg ke mũ, ti ter vǎnh nĩ jé. Kurǎ ěn kǎ ěg tóg věnh rá tag venh ke mũ gé, vǎsỹ rán kũ nĩ tag, hǎ vỹ: “tũg ti huri, ěg ter ke mũ ti, ěg ter pǎte rěg kũ,” he mũ. “Topě vỹ tỹ tũg' hé, ěg ter ke mũ tỹ.

⁵⁵ Kǎgter kǎn ja ěg tóg nĩgtĩ. Hǎ ra ěg tóg tag ve mǎn ke tũ nĩ ha. Nén ũ tỹ ã préj tỹ ěg tugtǎn tỹ ěg tén ri ke ti nĩ, ěg ter ke mũ ti, hǎ ra Topě tóg tỹ tũg' hé,” he tóg, Topě vĩ rá ki.

⁵⁶ Topě vĩ mranh hǎ tugrĩn ěg tóg kǎgter tĩ. Nén ũ tỹ ěg tugtǎg tĩ préj ri ken hǎ vě, hǎ vỹ: ěg tỹ Topě vĩ mranh, he mũ. Hǎ ra Jesus tóg tỹ tũg' he kǎn, ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ. Kũ tóg nén ũ préj ěn tỹ préj tũ nĩ ri ke nĩ sir. Ter mǎn ke tũ ěg tóg nỹtĩ ha, kurǎ ěn kǎ. Topě vỹ ěg jyvěnh tĩ. ěg tỹ ti vĩ mranh hǎ tugnĩn ěg tóg kǎgter kǎn ja nĩgtĩ.

⁵⁷ Hǎ ra Jesus tóg tỹ tũg' hé huri.

Topě hǎ mỹ sóg vĩ há han mũ, ti hǎ vỹ ěg tar han tĩ, ěg tỹ ti vĩ mranh mǎn tũg' jé. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn tóg ěg tar han tĩ, Topě ti.

⁵⁸ Tag to jykrén kũ tar nỹtĩmnĩ, Topě to, ãjag tỹ ti ki rǎ tovǎnh tũ nĩ jé. ăjag to sóg há tǎvĩ nĩ, inh kanhkǎ'. ěg Senhor rǎnrǎj han kǎn sórmnĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ěg pi(jé) véké rǎnrǎj tĩgtĩ', ěg tỹ ěg Senhor rǎnrǎj han kũ'. Tĩ

kaja ve jé ěg tóg ke mũ mÿr, kanhká tá.

16

Ěg tÿ ěg mré Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag jagãgtãn ke

¹ Kÿ sóg ājag mÿ ājag tÿ ũ tÿ Topē ki ge kÿ nÿtĩ ra jagãgtar nÿtĩ ag mÿ jãnkamy jēnēnh ke ěn tó sór mũ gé sir, ājag tÿ inh ki nén jēmē sór mũ ti. Ga tÿ Galácia tá igreja krēm vēnh mãn tĩ ag mÿ sóg tag tó ja nĩ, sÿ ājag mÿ tónh ke tag ti, ha mē.

² Domingo kar ki nén ũ sĩ tÿ vÿrmÿ nĩmnĩ, ājag ĩn tá. Ũ tÿ nén ũ mág ěn tóg nén ũ mág sĩ tÿ vÿrmÿ nĩm ke mũ gé, kÿ ũ tÿ nén ũ sĩ ěn tóg nén ũ sĩ tÿ vÿrmÿ nĩm ke mũ gé. Ājag tÿ semana kar ki nĩm han kÿ tóg komēr hã mág mũ sir. Kÿ tóg kar kÿ nĩ, sÿ ājag ki jun mũ ra. Ājag tÿ inh kãtĩg ken jo vyr mÿ nĩm han ja tũ nĩn kÿ tóg há tũ nÿ.

³ Kÿ ũn kuprēg nĩ gé, ag tÿ ājag tÿ nén ũ ma mũ jé, Jerusalém ra, ājag tÿ tá ke fag mÿ nén ven sór mũ ti. Inh jun kÿ sóg ag jēgnēnh ke mũ, carta mré hã.

⁴ Ājag tÿ nén ũ ěn éhé nĩn kÿ sóg hēn ri ke mũn ma tĩg sór mũ gé, kÿ sóg ag mré tĩg mũ gé.

Paulo tÿ nén han sór mũ

⁵ Kÿ tóg, isÿ ga tÿ Macedônia mĩ kutēnh ken kÿ sóg vãhã ājag tá jun sór mũ sir. Isÿ Macedônia mĩ kutē sór vē.

⁶ Hã ra sóg ājag mré nĩg mág sĩ han sór mũ, ti tÿ inh mÿ ki króm ken kÿ. Hēn ri ke mũn sóg prÿg kusa fĩn rãm ke mũ, ājag mré nĩ ki, kÿ ājag tóg sir inh jagãgtãn kenh ke mũ, isÿ kar hēn ra tĩg ken kÿ.

⁷ Inh pi(jé) ājag ve sĩ han sór mũ', hã ra sóg ver kutar nĩ, hã kÿ sóg kar hã ājag venh tĩg sór mũ. Sÿ ājag mré nĩ sór vē mÿr, ěg Senhor tÿ to há nĩn kÿ.

⁸ Ver sóg cidade tÿ Ēfeso tag kã nĩ ki festa tÿ Pentecoste pétēm sór mũ.

⁹ Tag ki ke ag tóg mē há han mũ, inh vĩ ti, ũ tÿ hēn ri ke ag. Hã ra tag ki ver ũ tÿ inh kato vãsãnsãn mũ ag vÿ e nÿtĩ. Hã kÿ sóg Ēfeso tag kã nĩg mág sĩ han sór mũ, sÿ kar ājag venh tĩg jé.

¹⁰ Hēn ri ke mũn Timóteo tóg ājag ki jun ke mũ. Kÿ ti vĩ jēmē há han nĩ, ti mÿ'ãg tũ nĩ jé, ti tÿ ājag mré nĩn kÿ. Ěg Senhor rãnrãj han tóg tĩ mÿr, inh kóm.

¹¹ Kÿ ti to é he tũg nĩ, ti kyrũ hã ra. Kÿ ti tĩg ken kÿ ti jagãgtãn nĩ gé, ti tÿ jatun mÿ inh ki jun jé. Sÿ ti jãvãnh vē, ěg régre ag mré hã.

¹² Ěg régre tÿ Apolo mré sóg vēmén gé. Ti mÿ sóg to vĩ mũ vē, ti tÿ ājag venh tĩg jé, ěg régre tag ag mré hã, ũ tÿ ājag venh kãmũ tag ag mré. Hã ra tóg tĩg jãvãnh nĩ ver. Ti tÿ ti mÿ ki króm ken kÿ ti nēji kejēn ājag venh tĩg ke mũ hã ra.

Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag tÿ jagnē mĩ ěkrén

¹³ Ājag kanē fãn nĩ. Ěg Senhor ki rã tovãnh tũg nĩ. Krónh ke tũg nĩ, tar nÿtĩmnĩ.

¹⁴ Kÿ ājag tÿ nén ũ kar han kÿ vēnh kar to há nÿtĩmnĩ.

¹⁵ Kÿ sóg ājag mÿ nén ũ to vĩ sór mũ gé, Estéfanas to mÿr. Estéfanas fag vÿ Jesus ki ge vén ja nĩgtĩ, ājag jamã tá, ga tÿ Grécia tag tá. Kÿ fag tóg Topē tũ fag ki rĩr nÿtĩgtĩ, Topē tũ fag kar ki.

¹⁶ Hã kÿ sóg fag tó mũ ājag mÿ. Kÿ fag vĩ jēmēmnĩ. Kÿ Topē rãnrãj han mũ ag kar vĩ jēmē kãn nĩ, ke gé, ěg mré rãnrãj mũ ag kar vĩ ti.

¹⁷ Estéfanas tóg inh ki jun há han, Fortunato ke gé, Acaico ke gé. Ag tÿ inh ki junjun kÿ inh fe tóg mrin ke mũ mÿr. Sÿ ājag venh há tĩn kÿ tóg inh mÿ sér pē tĩ, sÿ ag ve kÿ, ājag jēgja kã ke vē mÿr, ag tÿ tÿ ājag mré ke nÿtĩn kÿ.

¹⁸ Inh mÿ ag tóg vĩ há han mũ ājag to, kÿ ag tóg inh krĩ kusãg mũ sir. Ag tÿ ājag krĩ kusãg ke vē gé. Ũ tÿ ge to há tãvĩ nÿtĩmnĩ.

¹⁹ Ga tÿ Ásia tá igreja krēm vēnhmãn tĩ ag vÿ ājag mĩ ěkrég tĩ. Kÿ Áquila mré Priscila fag vÿ ājag mĩ ěkrén mág tĩ gé, fag tÿ ājag mré ěg Senhor ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. Fag ĩn krēm fag tóg culto han tĩ. Fag ĩn tá culto to kãmũ fag vÿ ājag mĩ ěkrég tĩ gé,

²⁰ kar kÿ ěg Senhor ki ge kÿ nÿtĩ fag kar ke gé. Jagnē to há tãvĩ nÿtĩmnĩ, kÿ

jagně ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, ãjag tỹ jagně nĩgě kãgmĩ kỹ.

²¹ Sỹ vãhã vėsóg ki ãjag mỹ rán vë, ù tỹ inh vĩ rán ja pãte, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ.

²² Topẽ mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ù tỹ ãg Senhor to há tãvĩ tũ ãn ag vóg kónãn kãn jé. “Marana tá,” he sóg tĩ, hã vỹ: ha kãtĩg, Senhor, he mũ, ãjag vĩ ki.

²³ ãg Senhor tỹ Jesus mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé.

²⁴ ãjag jé isỹ ãjag to há tãvĩ nĩ ki kanhrãn, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

Hã vë.

PAULO TÏ CARTA HAN: CORINTO TĀ KE AG MÏ CARTA Û

¹ Paulo tÏ rá vĕ, ěg régre tÏ Timóteo mré. Jesus Cristo há ne inh fĕg', isÏ tÏ ti apóstolo jĕ jé, Topĕ tÏ inh kuprĕg kÏ. IsÏ Topĕ tÏ ag mÏ rán vĕ, ù tÏ cidade tÏ Corinto tá vĕnh mĕn tÏ ag mÏ, ù tÏ Grécia tá vĕnhmĕn tÏ ag mÏ ke gé.

² ěg jóg tÏ Topĕ jé ājag tar han, ti jé ājag krĭ kuprĕg, ěg Senhor tÏ Jesus Cristo ti ke gé.

Topĕ tÏ Paulo krĭ tÏ kĕnhvy' he

³ Topĕ mÏ sóg vĭ há han tÏ, ěg Senhor tÏ Jesus Cristo panh ti mÏ, ěg jóg mÏ, ù tÏ ěg jagĕgtĕn tÏ ěn mÏ. ěg vĕsÏrĕnh kÏ tóg ěg krĭ tÏ kĕnhvy' he tÏ, Topĕ ti. Ti há mÏ sóg agradecer he tÏ mÏr.

⁴ Ti há ne inh vĕsÏrĕnh mÏ ra inh krĭ tÏ kĕnhvy' he tÏ', inh jagtar tĭn kÏ. Ti tÏ inh krĭ tÏ kĕnhvy' he tÏgrĭn sóg inh kanhkĕ ag krĭ tÏ kĕnhvy' he ki kanhró nĭ ha, inh kanhkĕ ù tÏ nĕn ù jagy vĕg mÏ ra.

⁵ Cristo jagtar ja ěn ri ke pĕ ve mág sóg mÏr, há kÏ Cristo tóg inh krĭ kufy tÏ hĕn ri ke tÏ tÏ' he tÏ gé sir.

⁶ Há ra sóg ājag jagfy jagtar nĭ, ājag tÏ ti há to tar nÏtĭn jé gé, ājag krenkren jé. Topĕ tÏ isar han kÏ tóg inh kóm ājag tar han ke mÏ gé sir. Ājag tÏ inh kóm jagtar nÏtĭn kÏ ājag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tÏ nĭ gé sir.

⁷ Ājag ki ěkrĕn mág sóg tÏ, há ra sóg ki kanhró nĭ, Topĕ tÏ ājag tar han ěn ki. Ûri ājag tóg há ra inh mré jagtar nÏtĭ, há kÏ Topĕ tóg ājag krĭ tÏ kĕnhvy' he tÏ gé, ti tÏ inh krĭ tÏ kĕnhvy' he tÏ ěn ri ke han tóg tÏ, ājag mÏ.

⁸ Inh kanhkĕ', ājag mÏ sóg inh jagtar mág ja tó sór mÏ. Ga tÏ Ásia tá sóg nĕn ù jagy tĕvĭ ve ja nĭ, tá ag tóg isÏ hĕn ri ke kren, kÏ sóg: “Ûri inh hÏn kren mĕn ke tÏ nĭ ha,” he ja nĭ.

⁹ “Ag tÏ isÏ tÏg' hĕnh ke hÏn,” he sóg mÏ vĕ. ěn kĕ sóg Topĕ há mĭ ěkrĕg mÏ sir, isÏ vĕnhmÏ kren mĕn ke tÏ nĭn kÏ.

“Ti há ne inh kren han ki kanhró nĭ,” he ja inh nĭ. “Ûn kĕgter mÏ ag rĭnrĭn mĕn ki kanhró tóg nĭ, kÏ tóg inh kren han ki kanhró nĭ gé,” he ja inh nĭ.

¹⁰ KÏ tóg inh kren han ja nĭ, iser kren mÏ ěn kĕ, kÏ tóg keĵĕn inh kren han mĕn ke mÏ gé. Ti há mÏ sóg to vĭ tÏ, ti há tÏ inh kren han jé.

¹¹ KÏ iso vĕsĕn nĭ gé, iso Topĕ mré vĭ kÏ, kÏ Topĕ tóg ājag vĭ mĕnh mÏ. Ti tÏ ājag vĭ mĕ tÏgrĭn inh jagĕgtĕn kÏ ājag tóg ti mÏ agradecer hĕnh ke mÏ. KÏ ù tÏ hĕn ri ke ag vÏ Topĕ mÏ vĭ há han ke mÏ, ti tÏ inh jagĕgtĕn ke tÏgrĭn.

Paulo tÏ Corinto tá ke ag venh kĕtĭg ja tÏ

¹² Ha vé, inh jykre tóg tÏ ùn há nÏ, ki kanhró inh nĭ. Vĕnh kar mÏ sóg nĕn ù há há han tÏ, vĕnh jykre kuryj, kÏ sóg ki há tó tÏ gé, Topĕ jykre han kÏ. Inh pi(jé) isÏ vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mÏ ěn há han tÏ'. Topĕ há ne isar han tÏ', isÏ ti jykre ki króm jé. KÏ sóg ājag mÏ ti jykre há kĕmĕn ja nĭgtĭ gé.

¹³ Tag há rán isóg tÏ gé, kÏ ājag tóg isÏ rá ve kÏ (ājag tóg) ki kanhrĕn ke mÏ gé sir. Ti pi(jé) mĕ jagy tÏ'. Ājag tÏ ki kanhrĕn kĕn kÏ tóg há tĭnh mÏ.

¹⁴ Ājag tÏ ki kanhrĕn sĭ tag kĕfór han kÏ tóg há tĭnh mÏ. KÏ kurĕ ěn kĕ, ěg Senhor tÏ Jesus kurĕ ěn kĕ tóg ājag mÏ sér tĭnh ke mÏ, ājag tÏ inh ven kÏ. KÏ tóg inh mÏ sér tĭnh ke mÏ gé, isÏ ājag ven kÏ.

¹⁵ Tag to jykrĕn kÏ sóg ājag ki jun kren ja nĭgtĭ. IsÏ ājag ki jun ke vĕ vĕ, isÏ ājag tar han jé. IsÏ vĕsÏ ājag tar han ja ěn ri ke han mĕn ke vĕ vĕ.

¹⁶ KÏ sóg ājag ve kar kÏ (sóg) ga tÏ Macedônia ra tĭg ke mÏ vĕ. Kar kÏ, isÏ Macedônia tá kĕtĭg mĕn kÏ sóg ājag ve mĕn ke mÏ vĕ gé, ājag tÏ inh jagĕgtĕn kÏ inh mÏ jĕnkamy nĭmĭm' he jé vĕ vĕ, isÏ ga tÏ Judĕia ra tĭg há han ke to.

¹⁷ Há ra tóg inh mÏ ki krov ja tÏ nĭ, há kÏ sóg kĕtĭg ja tÏ nĭ. KÏ inh mÏ kanhir kÏ ājag mÏ: “kĕtĭg jé sóg ke mÏ,” he ja nĭ? Vó. Inh jykre pijé', isÏ kanhir kÏ tó tÏ ěn ti. KÏ sóg jykrĕ régre han tÏ nĭgtĭ gé. Ûn jykre régre ag tÏ:

“hej,” he mū ra ag tóg han sór tū nī. Ge tū inh nīgtī.

¹⁸ Topē hā ne ón vānh nī', hā ra tóg ki kanhró nī, inh jykre pir nī ti.

¹⁹ Topē kósin jykre hā han sóg tī, Jesus Cristo jykre ti. Inh hā ne ājag mý ti kāmén ja nī', Silas mré, Timóteo mré ke gé. Ti pi(jé) ā tý: “hej,” he mū ra han ke tū nī'. Han ti tī, nén ũ kar ti, Topē kósin ti.

²⁰ Topē hā vỹ ěg mý ěg tỹ nén vėnh ke ti tó ja nīgtī, kỹ ěg tóg ti kósin hā tigrīn vėg mū sir, ti panh tỹ ěg mý nén tó mū ěn ti. Hā tó sóg tī, vėnh kar mý, Topē ón vānh ěn hā tó sóg tī. Kỹ ěg tóg ti hā mý vỹ há han tī sir, Topē hā mý, ěg tỹ ti tỹ ěg mý nén tó mū ěn to: “hā vė,” hen kỹ.

²¹ Topē hā ne Cristo ki isar han, ājag mré hā. Kỹ tóg ěg kuprėg gé.

²² Kỹ tóg ěg nīgĵėg kỹ ěg vin tī gé. Ā kuprīg ĵėnėg tóg mū ěg mý. Ti tỹ ěg mý ā kuprīg ĵėnė tigrīn ěg tóg ki kanhró nýtī, ti tỹ ěg mý nén ũ kar vin ke mū ěn ti.

²³ Ha vé, ki hā sóg tó mū, Topē ne ki kanhró nī'. Inh ón tī nī ra tóg inh vóg kónān mū vė. Isỹ ājag to jũ tū nī jé, hā jé sóg ājag tá jun ja tū nī ver, cidade tỹ Corinto tá. Sỹ tá jun ra sóg ājag to jũnh ke mū vė.

²⁴ Inh pi(jé) ājag to tar han sór mū'. Jesus hā ki ge kỹ ājag nýtī, ti hā to tar ājag nýtī. Ājag fe tỹ mrin ke han sór sóg mū vė, hā jé sóg ājag to vāsān tī vė.

2

¹ Hā kỹ sóg tag to jykrén ja nī, ha mē: “ag kanē jun mǎn sór tū inh nī,” he sóg, “hā kỹ sóg ag venh tīg ke tū nī ver,” he sóg ājag to.

² Ha mē, isỹ ājag kanē jun kỹ ũ nỹ hỹn inh fe tỹ mrin kenh mū'? Isỹ ājag kanē jun kỹ ũ tỹ inh fe tỹ mrin kenh ke tóg tū tī.

³ Hā kỹ sóg ājag mý vėnh rá ěn ĵėnė gé, ājag tỹ inh kanē jun tū nīn jé gé, sỹ ājag ki jun kỹ. Inh jun kỹ tóg inh mý há tīnh mū, ājag tỹ inh fe tỹ mrin ken kỹ. Tag to sóg jykrén tī gé, ha mē. “Ag tỹ inh fe tỹ mrin ke kỹ tóg hỹn ag mý sér tī gé,” he sóg tī, ājag to.

⁴ Sỹ ājag mý carta ěn rán mūn kỹ sóg to fỹ mág mýr, ājag tigrīn sóg kanē jur, ājag tigrīn sóg vėnh mý en. Inh pi(jé) ājag kanē jun sór ja nī'. Isỹ ājag to há pė nīn kỹ sóg ājag mý vėnh rá ěn han ja nīgtī, ājag tỹ isỹ ājag to há nī tag ki kanhró nýtīn jé.

Ěg tỹ jagnė mý vėnh pāte fón ke

⁵ Ha mē, ājag kāmī ũ tóg ājag kanē jur han ja nī. Ti pi(jé) isavīn kanē jun ja nī'. Ājag kar kanē jun ja tóg nī. Hėn ri ke mūn sóg tó há han ja tū nī, isỹ: “ājag kar,” he kỹ. Ājag kāmī ũn e kanē junjur han tóg hā ra, ti tỹ Topē vỹ mranh tigrīn.

⁶ Kỹ ājag tóg hur ti mý vỹ kónān. Ha ti tovānh, gen kỹ.

⁷ Vāhā ti mý vėnh pāte fón nī, ti mý vėnh vỹ há hā tómnī. Ke tū nī (mū) ra ti fe kaj tóg ti tén ke mū, ha vemnī.

⁸ Hā kỹ sóg ājag mý tag to vỹ sór mū vāhā, ha mē: ti mý ven nī, ājag tỹ ti to há nýtī ti.

⁹ Isỹ ājag tỹ inh vỹ kri fig mū ěn ve sór ja vė, hā jé sóg ājag mý vėnh rá ěn ĵėnė ja nī, mýr, ha mē.

¹⁰ Ājag tỹ ũ mý vėnh pāte fón kỹ sóg ti mý vėnh pāte fón tī gé. Keĵėn sóg vėnh pāte fón tī, ũ mý. Kỹ sóg Cristo rīnve ti mý vėnh pāte fón tī, ājag jagāgtān kỹ.

¹¹ Satanás tỹ ěg tỹ hė ri ke tū nīn jé sóg vėnh pāte fón tī. Ti tỹ nén to jykrén mū ěn ki kanhró ěg tóg nī mýr, Satanás tỹ nén to jykrén mū ti.

Paulo krī kufy

¹² Ha vé, isỹ cidade tỹ Trôade tá jun ja nīn kỹ sóg tá ke ag mý Cristo kāme sér ěn tó ja nīgtī. Kỹ ag tóg ĵėmė há han ja nīgtī, ěg Senhor tỹ ag krīn kỹ.

¹³ Hā ra sóg ěg mré ke tỹ Tito ve ja tū nī tá. Isỹ tá ti venh ke vė vė, hā ra tóg ki tū nī, isỹ tá jun mū ra. Hā kỹ sóg ti to krī kufy nī ja nīgtī. Hā kỹ sóg ag mý: “isīg ke vė,” he kỹ tīg ja nī sir, ga tỹ Macedônia ra, ti nón.

Jesus vỹ tỹ nén ger há ri ke nī

¹⁴ Hā ra sóg Topē hā mý vỹ há han tī. Ti hā ne inh ĵėnėg tī', isỹ ěmā kar mī tīg jé, Cristo tigrīn. Kỹ vėnh kar tóg ti

tỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ hã vég tĩ, ag tỹ inh jykre jagma êvãnh kỹ. Hã kỹ vènh kar tóg ti ki kanhrãn mũ sir, isỹ ag mỹ ti tón kỹ. Kỹ tóg ag mỹ nén ger há kri nĩ nĩ, ag tỹ ti vĩ mèn kỹ.

¹⁵ Nén ger há tóg vènh kar kri rùm ke tĩ. Ri ke ti nĩ, isỹ vènh kar mỹ Cristo kãmén kỹ, ag tỹ Topẽ ki kanhrãn jé. Vènh kar mỹ sóg ti vĩ tó tĩ, ùn krenkren mũ ag mỹ, ùn vãgfor kỹ nỹtĩ ag mỹ ke gé.

¹⁶ Ùn vãgfor kỹ nỹtĩ ag tỹ inh vĩ mẽg mũ ra kri fig tũ nĩn kỹ ag tóg nũgme ki vár ke mũ. Kỹ inh vĩ tóg ag mỹ nén ù ter ger gy ên ri ke nĩ. Ag jãvo ùn krenkren mũ ag tỹ inh vĩ jêmẽ kỹ ag tóg rĩnrĩr ke mũ, ag tỹ inh vĩ kri nĩm kỹ. Kỹ inh vĩ tóg ag mỹ ãg tỹ nén ger há mẽ kỹ ãg fe tỹ mrin ke ên kri nĩ nĩ. Hã ra ãg pi(jé) vèsóg ki vènh rãnrãj tag han há nỹtĩtĩ'.

¹⁷ Ha vé, ù ag vỹ Topẽ vĩ kãmén to ti kaja ve sór tĩ, jãnkamy ve sór to ag tóg Topẽ vĩ kãmén tĩ. Ke tũ nĩ kỹ ag tóg ti vĩ tó ên tũgrĩn vèsỹ ùn mág han tĩ. Ag jãvo inh pi(jé) ti kaja ve sór tĩ', inh pi(jé) vèsỹ ùn mág han sór mũ'. Cristo ki rã kỹ sóg Topẽ rĩnve ti kãmén tĩ. Jykre pir han sóg tĩ gé mỹr. Kỹ ù tỹ inh jènẽg mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ.

3

Vènh jykre tãg

¹ Kỹ ãjag hỹn iso: “tỹ sóg ùn há nĩ, he tóg tĩ, Paulo ti,” he sór tĩ. Hã tũ vè. Ù ag tóg ãjag mỹ carta to vĩ tĩ, kỹ ag tóg: “ùn há vỹ tỹ ti nĩ, hemnĩ iso, carta ki,” he tĩ, “kỹ vènh kar tóg vènh rá tag ve kỹ isỹ tỹ ùn há nĩ ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he ag tóg tĩ. Inh pi(jé) carta tỹ ge ma tĩg sór mũ'.

² Inh mỹ ãjag tóg carta ri ke nỹtĩ. ãjag mũ sóg êkrég tĩ, kỹ sóg vènh kar mỹ ãjag kãmén tĩ. Inh hã ki ag tóg ãjag jykre há vég tĩ, kỹ ag tóg isỹ tỹ ùn há nĩ ên ki kanhrãn mũ sir. Hã ki ãjag tóg carta ri ke nỹtĩ.

³ ãjag mỹ sóg Cristo jykre kãmén ja nĩ, kỹ ãjag tóg mũ mũgtĩ. Kỹ vènh kar tóg ãjag jykre ve kỹ (ag tóg) Cristo ki kanhró nỹtĩ, kỹ ãjag tóg tỹ Cristo tỹ

vènh rá ri ke nỹtĩ, sỹ carta han ja ri ke. Hã ra ti pi(jé) caneta tỹ rán kỹ nĩ'. Topẽ kuprĩg tỹ tóg rán kỹ nĩ, ùn rĩr nĩ ên kuprĩg tỹ tóg rán kỹ nĩ, carta ên ti. Kỹ tóg pó tỹ rán jafã kri rán kỹ nĩ tũ nĩ gé. Ëg ki tóg rán kỹ nĩ, kỹ tóg tỹ ãg jykre nĩ sir, carta ri ke ên ti.

⁴ Topẽ hã vỹ Cristo tỹ isar han tĩ, hã kỹ sóg ãjag ki carta tỹ ge han ki kanhró nĩ.

⁵ Inh pi(jé) vèsóg ki nén ù há to jykren ki kanhró nĩ'. Inh pi(jé) vèsóg ki nén ù há han ki kanhró nĩ gé'. Hỹ, Topẽ hã ne isar han tĩ', isỹ nén ù há han ke to.

⁶ Ti hã ne inh krĩn tĩ', isỹ ti jykre tãg kãmén jé, vènh kar mỹ. Ti pi(jé) ãg mỹ vãsỹ nén rán kỹ nĩ ên tó mãn mũ'. Vãhã tóg ãg mỹ ã kuprĩg jènẽg mũ. Vènh jykre tãg to ken hã vè, hã vỹ: “Topẽ kuprĩg tỹ ãg krĩn mũ,” he mũ. Ha vé, Topẽ kuprĩg vỹ ãg rĩn tĩ, jãvo vãsỹ Topẽ vĩ rán kỹ nĩ ên vỹ ãg tén ke ja nĩgtĩ, ãg tỹ mranh kỹ.

⁷ Topẽ vĩ tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ja ên vỹ pó kri rán kỹ nĩ ja nĩ, ù tỹ ãg tén mũ ên ti. Moisés tóg pó kri ti rán ja nĩ, Topẽ tỹ ti mỹ tón kỹ. Ti tỹ ti mỹ tó kar kỹ ti kakã tóg jèngrẽ nĩ ja nĩgtĩ, Moisés ti. Kỹ tóg Israel ag mỹ e ja tĩ, Moisés kakã ki êvãnh tũ ja ag tóg nĩgtĩ sir, ti tỹ kakã jèngrẽ nĩn kỹ. Hã ra tóg kejèn tũ' he ja nĩgtĩ gé, ti kakã jèngrẽ ti.

⁸ Kỹ ù tỹ Topẽ kuprĩg kãmén mũ ên hỹn tóg Moisés kakã jèngrẽ kãfór nĩ, ti sĩnvĩ kãfór ti nĩ.

⁹ Moisés vỹ Topẽ tỹ ãg vóg kónãn ke ên tó ja nĩgtĩ. Hã ra Topẽ vĩ tag tóg ti kakã jèngrẽ han, ti sĩnvĩ han ti. Jãvo sóg Topẽ tỹ ãg mỹ vènh pãte fón ke ên hã tó tĩ. Ti tỹ ãg to “jykre há ag nỹtĩ ha,” he mũ ên tó sóg tĩ. Topẽ vĩ tag tũgrĩn sóg Moisés sĩnvĩ kãfór pẽ nĩ.

¹⁰ Kỹ vãsỹ nén sĩnvĩ ên tóg vãhã ãg mỹ sĩnvĩ tũ nĩ ha, vãsỹ jèngrẽ ên tóg ãg mỹ jèngrẽ tũ nĩ ha, ãg tỹ ù tãg tag sĩnvĩ ve kỹ, ãg tỹ ù tãg jèngrẽ ven kỹ. Ùn tãg tag vỹ nén kar sĩnvĩ kãfór nĩ.

¹¹ Vãsỹ rán kỹ nĩ ja ên tóg tũ' he ja nĩ. Kỹ ù tỹ tũ' he mũ ên tóg sĩnvĩ ja nĩgtĩ gé. Ti jãvo isỹ vènh jykre tó mũ tag vỹ tũ'

henh ke tũ pẽ nĩ, hã kÿ tóg ùn si sĭnvĩ ên kãfór nĩ.

¹² Ęg tÿ tag venh ke jãvãnh sóg mũ mÿr. Hã kÿ sóg jamã hár(a) tó mũ, inh pi(jé) sÿ ag mÿ tó jé to mÿ'ãg mũ'.

¹³ Moisés ri ke han tũ sóg nĩ. Kur tÿ tóg vĕnh kri fón ja nĩ. Kÿ tóg vĕnh pugrĭn ja nĩ, ti tÿ ã kakã jĕngrĕ ên péju jé. Hã ra tóg komĕr hã tũ' he ja nĩ, ti jĕngrĕ ên ti. Hã kÿ tóg kur krĕm vĕnh péju, Moisés ti, Israel ag tÿ ti jĕngrĕ vég tũ nĩ jé.

¹⁴ Hã ra ag tóg ùri ki kagtĭg nÿtĩ gé ver. Kyvó ri ke ag nÿtĩ, kutu, Israel ag. Ag tÿ vãsÿ rán kÿ nĩ ên to ken kÿ tóg ag mÿ Moisés vĕnh pugrĭn kÿ nĩ ên ri ke nĩ, ti pãkrĭ ri ke. Ag tÿ ki kagtĭg to ken hã vĕ. Cristo hã tigrĭn ěg tóg vãsÿ nĕn rán kÿ nĩ ên to jykrĕn há han mũ ha, hã ra ag tóg ki kagtĭg nÿtĩ jãvo.

¹⁵ Hã kÿ ag tóg Moisés tÿ nĕn rán mũ to ke ên mĕg tĩ, hã ra ag tóg to jykrĕn tũ nĭgtĩ, kÿ tóg Moisés vĕnh pugrĭn ên ri ke nĩ ag mÿ, ti pãkrĭ ên ri ke.

¹⁶ Kejĕn ù tóg ěg Senhor ki rã mũ, ag kãki ù. Kÿ tóg vãhã ag tÿ ti vĕnh pugrĭ vym ri ke nĩ.

¹⁷ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, Topĕ vĭ rá ki, ha mĕ: Moisés tÿ ěg Senhor mrĕ vĕmĕn kÿ tóg ã vĕnh pugrĭn tÿ vym ke ja nĭgtĩ," he ja tóg nĩ, Topĕ vĭ rá ki. Topĕ kuprĭg to ken hã vĕ, ěg Senhor he mũ tag ti. Kÿ ěg Senhor kuprĭg hã ne ěg kygvãn ke mũ', ěg tÿ ti vĭ ki króm ke to.

¹⁸ Hã kÿ tóg ěg mÿ ti vĕnh pugrĭn tÿ vym ke ja ri ke nĩ, kÿ ěg tóg ěg Senhor sĭnvĩ ên, jĕngrĕ ên ve há han tĩ. Ęg tÿ vĕnh ve jafã ki nĕn ù ve há ên ri ke tóg nĩ sir. Ęg tÿ ěg Senhor ki ěvãnh kÿ ěg tóg ti ri ke nÿtĭnh ke mũ gé. Komĕr hã ěg tóg ve ù han ke mũ, ti ve ên ri ke, ěg tÿ ti tugnÿm kÿ, ěg tÿ ěg Senhor tugnÿm kÿ, ti kuprĭg ti.

4

Paulo krój nĩ

¹ Inh rãnrãj hã vĕ, Topĕ tÿ inh mÿ vĕnh rãnrãj nĭm jan hã vĕ. Kÿ tóg inh jagãgtãn mũ gé, isÿ ti rãnrãj to krónh ke tũ nĩ jé.

² Hÿ, ù ag tóg nĕn tÿ ěg mÿ'ãg han tĩ ên han tĩ, kuty tá, ù tÿ ag vég tũ nĭn jé. Vĕnh jykre tÿ ge tovãnh kãn inh huri mÿr. Kÿ sóg ãjag mÿ ón tũ nĭgtĩ gé, ãjag lograr henh ke tũ sóg nĩ gé. Ón kÿ sóg: "Topĕ vÿ tag tó ja nĩ," he tũ nĩ gé. Ki hã sóg tó tĩ. Topĕ rĭnve sóg vĕmĕn tĩ, hã kÿ sóg ón tũ nĭgtĩ. Û tÿ isugnÿm mũ ên vÿ ki kanhrãn kãn ke mũ, inh jykre ki.

³ Kÿ ù tóg kejĕn ki kagtĭg nÿtĩ, isÿ Jesus kãme sér tó mũ ên ki. Ag mÿ tóg nĕn ù péju kÿ nĩ ri ke nĩ. Û tÿ vãgfor kÿ nÿtĩ ag vĕ, hã kÿ ag tóg ki kanhrãn tũ nĭgtĩ.

⁴ Kyvó ag nÿtĩ, krĭ tũ ag nÿtĩ. Jesus ki ge sór tũ ag nÿtĩ, Satanás tÿ ag kyvó nĭm ti kÿ. Ęprã pã'i ag kri ke vÿ tÿ ti nĩ, Satanás ti. Ti tÿ ag kyvó nĭm ti kÿ ag tóg Cristo kãme tag to jykrĕn tũ nĭgtĩ. Ti jĕngrĕ vég tũ ag tóg nĭgtĩ, ti sĭnvĩ ti. Cristo hã vÿ tÿ Topĕ kãnhvég ri ke nĩ, ti ve ri ke.

⁵ Inh pi(jé) inh jykre kãmĕn tĩ'. Jesus Cristo hã kãmĕn sóg tĩ, ti tÿ tÿ ěg Senhor nĩ ti. Jãvo sóg tÿ ãjag camarada ri ke nĩ, isÿ Jesus to há nĭn kÿ.

⁶ Ha vé, ù tÿ kutyg mũ ra kurãg han mũ ên tóg ěg ki kurã han mũ gé sir, Topĕ ti, ěg tÿ ki kanhrãn jé, Topĕ tÿ tÿ ùn mág nĭn ki. Ęg tÿ Cristo ve kÿ ěg tóg Topĕ ki kanhrãn tĩ. Cristo vÿ tóg Topĕ ve hã pẽ nĩ. Ęg ki kurã to ken hã vĕ, hã vÿ: Topĕ ki kanhró he mũ.

⁷ Ęg tÿ tÿ ěprã ke nÿtĩ (hã) ra tóg ěg kanhrãn sór tĩ, kÿ tóg ěg tÿ go'or tÿ kukrũ han kÿ kãki jãnkamy e vin ên ri ke nĩ. Ęg hã vÿ tÿ go'or tÿ kukrũ ên ri ke nÿtĩ, ěg krój nÿtĭn kÿ, inh ke gé. Hã ra tóg ěg kanhrãn tĩ, vĕnh kar tÿ ti hã tÿ tÿ ùn tar tãvĩ nĩ ên ve je. Jãnkamy ri ke to ken hã vĕ. Ęg pi(jé) tar nÿtĩ'. Û tÿ ěg tar han mũ vÿ tÿ Topĕ ti nĩ.

⁸ Inh krój nĩ ra Topĕ tÿ isar han mũ vĕ, ha vé ha. Nĕn kar tóg inh kutãn tĩ, hã ra inh pi(jé) to krĭ kufy han tĩ'. Kejĕn tóg inh jykre tũ tĭgtĩ, kÿ tóg isÿ: hÿ mÿ vÿ? he ja há tĭgtĩ, hã ra inh pi(jé) to krónh ke tĩ'.

⁹ Inh vóg kónãn ag tóg tĩ, hã ra Topĕ pi(jé) isovãnh tĩ'. Inh rÿnh ag tóg tĩ, hã

ra ag pi(je) isén tĩ'.

¹⁰ Kurã kar ki sóg Jesus vêsÿrénh ên ri ke han tĩgtĩ. Hã tigrĩn vênh kar tóg Jesus rĩr nĩ tag venh ke mũ gé, inh vêsÿrénh tigrĩn.

¹¹ Kurã kar ki sóg ter kren tĩ, Jesus tigrĩn. Hã ki Jesus rĩr nĩ tóg inh ki ve há tĩ, inh fár vag ke mũ ra.

¹² Iser kren kÿ ajag tóg tar nÿtĩ jãvo, rĩnrĩr ãjag nÿtĩ.

¹³ Tag vÿ Topê vĩ ki rán kÿ nĩ, ha mẽ: “Topê vĩ kri nĩm inh, hã kÿ sóg tóg,” he ja tóg nĩgtĩ, Topê vĩ rá ki. Topê vĩ tag hã vÿ inh jykre han tĩ, hã kÿ sóg tóg tĩ gé. Kri fig sóg tĩ, hã kÿ sóg tóg tĩ mÿr.

¹⁴ Topê ne êg Senhor tÿ Jesus rĩn mãn ja nĩ'. Ên vÿ inh rĩn mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã ên kã tóg ãjag mré inh jé prêr ke mũ, êg tÿ ti mÿ vênh ven jé.

¹⁵ ãjag tigrĩn sóg ti jagy tag ve kãn tĩ. Kÿ komêr hã ùn e tóg Topê tÿ ag jagãgtãn tag mẽnh ke mũ. Vênh grun jé êg tóg ke mũ, kÿ ùn e tóg sir ti mÿ vĩ há han ke mũ. Kÿ Topê to vĩ há han mũ ag tóg e tãvĩ nÿtĩ sir. Topê tÿ tÿ ùn mág nĩn hã vê.

Êg tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩn kÿ êg krenkren ke

¹⁶ Hã kÿ sóg to krónh ke jãvãnh nĩ. Ha vé, inh fár tag tóg krój nĩ, komêr hã tóg ter sór mũ, ti vag jé. Hã ra inh kuprĩg tóg tar nĩ jãvo. Kurã kar ki tóg vênh han mãn tĩ, Topê tÿ isar han kÿ, inh kuprĩg ti.

¹⁷ Tag ki sóg ti jagy vég tĩ, hã ra tóg inh mÿ kãnhvy nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, tag ki ti jagy ti. Tá êg tóg nén ù há tãvĩ venh ke mũ, êg tÿ tag ki ti jagy ve ja tigrĩn, hã ra tóg tũ' he jãvãnh nĩ, êg tÿ tá nén venh ke mũ ên ti. Ki kagtĩg êg nĩ ver, hã ra tóg há tãvĩ nĩnh mũ, êg tÿ tag ki nén ù há ve kãfór ti nĩnh mũ, tá.

¹⁸ Hã ve sór inh nĩ, hã mĩ sóg êkrég tĩ. Ver êg tóg vég tũ nĩgtĩ, sÿ nén ve sór mũ tag ti. Hã kÿ sóg êg tÿ nén (ũ) vég mũ tag to jykren sór tũ nĩgtĩ. Êg tÿ nén (ũ) vég mũ tag vÿ tũ' henh ke mũ. Êg tÿ ùri nén (ũ) vég tũ ên vÿ tũ' henh ke tũ nĩ, êg tÿ tá nén venh ke mũ ên ti.

5

¹ Êg fár vÿ êg pãjó ri ke nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, êg fár ti. Hã ra Topê ne êg mÿ ãn tãg ri ke han ke mũ', kanhkã tá'. Hã ra tóg êg tÿ tag ki ãn han ri ke tũ nĩ. Tũ' he jãvãnh tóg nĩ, Topê tÿ êg jamã tãg han mũ ti.

² Tag ki êg tóg vêsÿrénh tĩ, êg fár tÿ êg pãjó ri ke tag ki. Kÿ tóg êg tÿ kanhkã tá êg jamã tãg ên venh há tĩ. Hã jé êg tóg prêr tĩ. Kÿ tóg êg tÿ kur tãg tu ri ke nĩ.

³ Êg tÿ kur tu kÿ êg kator tũ nÿtĩ. Êg kur ri ke ti nĩ, kanhkã tá êg jamã ti, êg tÿ êg fár tãg tun kÿ.

⁴ Ha vé, ki hã sóg tóg mũ. Tag ki, êg tÿ êg fár tÿ pãjó ri ke tag ki nÿtĩn kÿ êg tóg vêsÿrénh tĩ, êg mÿ êg ter jãvãnh tĩn kÿ. Êg mÿ tóg êg rĩr hã tag tÿ kanhkã tá jun há tĩ vê, kÿ tóg êg tÿ tag ki êg kur kunũg tũ ra êg tÿ kanhkã tá jun kÿ êg kur tãg tu ri ke nĩnh mũ, êg mÿ. Kÿ êg tÿ êg fár tãg ve kÿ êg fár si tóg tũ' he mũ, êg ter tũ ra. Tag hã tóg êg mÿ há tĩnh mũ vê.

⁵ Êg tÿ kanhkã tá êg fár tãg venh ke jé Topê tóg êg mÿ vênh jykre nĩm, kÿ tóg êg mÿ ã kuprĩg jênê gé. Hã ki êg tóg ki kanhró nÿtĩ, êg tÿ tá nén (ũ) venh ke mũ ên ki.

⁶ Hã kÿ tóg inh mÿ sér tĩ. Êg tÿ ver ga kri mũn kÿ êg tóg êg Senhor vég tũ nĩgtĩ ver.

⁷ Êg tÿ ti vég tũ ra êg tóg ti vĩ kri fig tĩ.

⁸ Kÿ sóg kanê jur mãn tũ nĩ ha. Isÿ inh fár tÿ pãjó ri ke tag tovãnh há tóg tĩ, sÿ êg Senhor mré nĩ jé, inh jamã pẽ tá.

⁹ Hã kÿ sóg vãsãn tĩ, inh jykre tÿ ti mÿ há nĩ jé. Isÿ tag kã nĩ kÿ sóg vãsãn tĩ, kÿ sóg tá vãsãn ke mũ gé, sÿ tá ti mré nĩnh ken kÿ.

¹⁰ Ha vé, êg kar vÿ Cristo mÿ vênh ven ke mũ, ti tÿ êg jykre tugnÿm jé. Kÿ tóg êg mÿ nĩm ke mũ, êg tÿ tag ki nén (ũ) han mũ kaja ti. Û tÿ tag ki nén (ũ) há han mũ ên tóg ã tũ kajan venh ke mũ gé, kÿ ù tÿ tag ki nén (ũ) kórég han mũ ên ag tóg ãjag vêsÿrénh venh ke mũ gé sir.

Cristo tÿ ãg jykre si tÿ tÿ' he

¹¹ Ha vé, ãg Senhor kamẽg sóg tÿ, hã kÿ sóg ãprã ke ag mÿ ki hã tó tÿ, ag tÿ ti ki ge jé. Topẽ hã ne inh ki kanhró kar nÿ'. Kÿ ãjag hÿn, ãjag tÿ nén to jykrén há han kÿ (ãjag hÿn) inh ki kanhró nÿtÿnh ke mÿ gé, he sóg tÿ.

¹² Inh pi(jé) ãjag mÿ: “Ûn mág vÿ tÿ inh nÿ,” he sór tÿ'. Hã ra sóg ãjag mÿ vènh kãmén mÿ, ti tÿ ãjag mÿ sér tÿ jé, sÿ ãjag mÿ nén (Û) kãmén mÿ ãn tugrÿn, ãjag tÿ iso: “jykre há tãvÿ ti nÿ,” he jé. Tag tómnÿ, Û tÿ vèsÿ tÿ Ûn mág han sór mÿ ag mÿ. Û tÿ ge jykre vÿ sÿnvÿ nÿ ve nÿ, hã ra tóg ãg tÿ ve há han kÿ (tóg) krój nÿ, ag jykre ti.

¹³ Ha vé, krÿ tÿ inh nẽji nÿ. Topẽ jykre han tugrÿn sóg krÿ tÿ nÿ ve nÿ. Kejẽn sóg krÿ há han tÿ gé. ãjag tugrÿn ke vè, inh krÿ há ti.

¹⁴ Cristo hã vÿ tÿ inh fe nÿ, hã kÿ sóg vènh kar to há nÿ. Tag to sóg jykrén mÿ, ha mẽ: vènh kar jagfy tóg ter ja nÿ, Cristo ti, kÿ ãg kar jykre si vÿ tÿ' he mÿ sir, ti jamèn kÿ.

¹⁵ Ti hã ne vènh kar jagfy ter ja nÿ'. Hã kÿ ãg pi(jé) tÿ ãg tÿ nÿtÿ', Ûri'. Ti tÿ vÿ tÿ ãg nÿtÿ, ti tÿ ãg jagfy ter ja nÿn kÿ, ti tÿ ãg jagfy rÿr mãn ja nÿn kÿ ke gé. Kÿ ti hã ne ãg mÿ ãg tÿ nén han ke mÿ ãn tó tÿ', Ûri'.

¹⁶ Vãsÿ ãg tóg ãg tÿ vèsóg ki nén (Û) to jykrén kÿ (ãg tóg) ãprã ke jykre to: “tag vÿ há nÿ, tag vÿ kórég nÿ,” he ja nÿgtÿ. Ûri ãg tóg vèsóg ki tag to jykrén mãn ke tÿ nÿ ha. Cristo to ãg vèsóg ki jykrén mãn ke tÿ nÿ gé, ãg tÿ vãsÿ vèsóg ki ti to jykrén' he ja ãn ri ke tÿ vè ha, Ûri.

¹⁷ Hẽ ri ken kÿ? Cristo tÿ ãg han mãn kÿ mÿr. Ti ki ge kÿ ãg nÿtÿ, hã kÿ tóg ãg han mãn ja nÿ. ãg jykre si tóg tÿ tÿ ha, ãg tÿ nén han ja ãn tóg tÿ tÿ ha ke gé. Ûri ãg tóg tÿ Ûn tãg nÿtÿ ha, ãg krÿ, ãg jykre ti ke gé.

¹⁸ Topẽ tÿ nén han mÿn hã vè. Topẽ kato vãsãn ãg tÿ vè, hã ra ãg tóg Ûri tÿ Cristo mré ke nÿtÿ ha, Topẽ tÿ ãg han mãn kÿ, Cristo tugrÿn. Kÿ tóg ãg mÿ vènh rãnrãj tag nÿm mÿ gé sir, ãg tÿ vènh kar mÿ: tÿ Cristo mré ke nÿtÿmnÿ, he jé.

¹⁹ Ha vé, Topẽ vÿ Cristo jènẽ, ti tÿ ãg tÿ tÿ ti mré ke nÿtÿ han jé, ãprã ke kar tÿ ti ki ge sór jé. Kÿ tóg ãg tÿ ti vÿ mranh tÿ tÿ' he sór mÿ gé sir, ãg tÿ ti kaja kórég vég tÿ nÿ jé. Kÿ tóg ãg mÿ: ha vènh kar mÿ tó, isÿ ag to há nÿ sór mÿ ti,” he ja nÿ gé.

²⁰ Cristo hã ne inh jènẽg mÿ', isÿ ti jiji tó jé. Kÿ Topẽ tóg vènh kar jyvèn tÿ, kÿ sóg hã tó jẽ nÿ. Hã kÿ sóg Cristo jyjy tó kÿ (sóg) ãjag mÿ tag to vÿ sór mÿ, ha mẽ: “Topẽ to há nÿtÿmnÿ, ti kato vãsãn mãn sór tÿg nÿ,” he sóg mÿ.

²¹ Jesus pi(jé) Topẽ vÿ mranh ja nÿgtÿ'. Hã ra tóg ãg tÿ ti vÿ mranh ja ãn kajãm kãn. Kÿ tóg ãg mÿ Topẽ jykre kuryj ãn nÿm mÿ sir, ãg jagfy kajãm kar kÿ.

6

¹ Topẽ mré sóg rãnrãj tÿgtÿ. Hã kÿ sóg ãjag jyvèn mÿ, ãjag tÿ Topẽ vÿ ki króm jé. ãjag tÿ ti vÿ ki króm tÿ nÿn kÿ tóg fagrÿnh mÿ ãjag jagãgtãn nÿ.

² Ti hã ne tag tó ja nÿ', ha mẽ: sÿ ãjag jagãgtãn ke kurã ki sóg ãjag tÿ inh mÿ nén to vÿ mÿ ãn han ke mÿ. ãjag krenkren ke kurã ki sóg ãjag krenkren han ke mÿ,” he ja tóg nÿ, Topẽ ti. ãjag krenkren ke kurã vÿ hur jun, ha mẽ. Ûri tóg ãg krenkren han sór mÿ, Topẽ ti.

³ Kÿ sóg nén Û vènhmÿ han tÿ nÿgtÿ sir, Û tÿ iso vènh jykre kórég tó tÿ nÿ jé, inh rãnrãj to.

⁴ Vènh jykre há mÿ sóg tÿ mÿr, isÿ tÿ Topẽ camarada jèn kÿ, kÿ inh jykre tóg vènh kar mÿ ve há tÿ. Isÿ nén Û jagy vég mÿ ra sóg ti to krónh ke tÿ nÿgtÿ, ijagtar nÿ ra, inh kanẽ jur mÿ ra.

⁵ Kejẽn ag tóg inh mrãnmrãn tÿ, vèseja kãtã ag tóg inh fón tÿ, vènh kar tóg kejẽn inh kri rÿv tÿ. Kejẽn sóg inh rãnrãj tÿ inh kutãn to jagtar tÿ, kejẽn sóg nÿr tÿ nÿgtÿ, kejẽn sóg vèjèn vég tÿ nÿgtÿ.

⁶ Isÿ ti jagy vég mÿ hã ra ijykre tóg tÿ Ûn há nÿ, Topẽ vÿ ki kanhró mág sóg nÿ, vènh kar to sóg fe nÿ, vènh kar mÿ sóg komẽr hã vÿ tÿ, vènh kar tÿ isÿ tÿ Topẽ camarada jẽ tag ki kanhrãn kãn

jé. Topě kuprīg vỹ tỹ inh jagrē nĩ, hã kỹ sóg vėnh jykre kuryj to tar nĩ. Inh pi(jé) ón kỹ ũ to há nĩ'.

⁷ Ki hã tóg sóg tĩ. Topě hã ne isar han'. Ti hã ne inh mỹ ã jykre kuryj nĩm', kỹ tóg tỹ isỹ tỹ rará jafã nĩ, Topě jykre há ěn ti. Inh kren han tóg, Topě ti, ti tỹ inh mỹ vėnh jykre kuryj nĩm ti kỹ, kỹ ag tóg ti jykre hã tigrĩn (ag tóg) ãjag jykre kórég vég tĩ gé.

⁸ Kejĕn ag tóg inh mỹ vĩ há han tĩ, kejĕn ag tóg iso é he tĩ. Kejĕn ag tóg iso ti kórég kar tóg tĩ, kejĕn ag tóg iso nén ũ há tóg tĩ. Kejĕn ag tóg iso: “ti ón nĕ,” he tĩ, hã ra sóg ón vānh nĩgtĩ.

⁹ Ũ tóg kāmĩ inh ki kagtĩg nĩ ve nỹtĩ, hã ra vėnh kar tóg inh ki kanhró nỹtĩ. Ter kren tỹ hĕn ri ke han sóg tĩgtĩ, hã ra sóg rĩr tĩ nĩ ver. Inh vóg kónān ag tóg tĩ, hã ra ag tóg isén ja tũ nĩ.

¹⁰ Inh fe kaj tóg tĩ, ge ra tóg inh mỹ sér tĩ. Jagtar sóg tĩ, hã ra sóg ũ tỹ hĕn ri ke ag jagāgtān tĩ, ag mỹ Topě vĩ tón kỹ. Nén ũ tỹ isóg tũ tũ nĩ, hã ra Topě tỹ ěg mỹ nén nĩm mũ ěn kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ.

¹¹ Ājag hã mỹ sóg ijagtar tag kāmén mũ, tóg kān sóg mũ, ãjag mỹ, isỹ ãjag to há tāvĩ nĩn kỹ. Ājag hã to sóg fen mág kỹ nĩ.

¹² Inh pi(jé) ãjag to kórég nĩ'. Ājag hã ne iso há tũ nĩ ve nỹtĩ'.

¹³ Inh krĕ ri ke ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag to vĩ sór mũ, ha mĕ: “isỹ ãjag to há kóm iso há nỹtĩmĩ, iso fe mág nỹtĩmĩ,” he sóg mũ.

Ũ tỹ Jesus ki ge tũ ag pi(jé) tỹ ěg mré ke nỹtĩ'

¹⁴ Ũ tỹ Jesus ki rã tũ mré jykrén sór tũg nĩ. Tỹ ag ěg mré ke tũ nỹtĩ. Hã kỹ ũn jykre pāno ag mré jykrén sór tũg nĩ gé, ãjag tỹ vėnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩn kỹ. Kurã pi(jé) tỹ kuty mré ke nĩ'.

¹⁵ Cristo pi(jé) Japo mré jykrén tĩ'. Kỹ ũ tỹ ti ki rã kỹ jĕ pi(jé) ũ tỹ ti ki rã tũ mré jykrén há nĩnh mũ'.

¹⁶ Kỹ Topě jo ĩn pi(jé) tỹ ón kỹ topě jo ke nĩ'. Ha vé, Topě jo ĩn vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ũn rĩr mũ jo ĩn. Ti hã ne tag tóg', ha mĕ:

“ag ki sóg ijamã han ke mũ, ag mré sóg tĩg ke mũ, ag Topě vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ ag vỹ tỹ inh povo nỹtĩnh mũ,” he ja ti nĩgtĩ.

¹⁷ Hã kỹ ěg Senhor tóg tag tóg, ha mĕ: “ag ré kỹ mũmnĩ, vyrmỹ nỹtĩmĩ. Vėnh jykre kavėj han tũg nĩ, kỹ sóg ãjag mỹ: ha kāmũ jĕg, hĕnh ke mũ.

¹⁸ Ājag jóg vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ ãjag vỹ tỹ inh krĕ nỹtĩnh mũ,” he tóg, ěg Senhor ti, ũ tỹ nén (ũ) kar han ki kanhrān kỹ nĩ ěn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ rán ki.

7

¹ Inh kanhkã', inh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tóg mũ. ěg hã mỹ tóg tóg mũ, Topě ti, ti tỹ tỹ ěg jóg mág nĩ tag ti, kỹ ěg tóg ti venh ke mũ. Ājag tỹ ti ve hã jé nén (ũ) kavėj ěn tovānh kān nĩ, ãjag jānhkri nỹtĩ jé. Nén (ũ) kavėj han tũg nĩ, to jykrén tũg nĩ gé. Komĕr hã jykre há tāvĩ nỹtĩ sórmĩ. Topě tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kỹ ti kamĕg nĩ, ti jykre kuryj ěn ri ke nỹtĩ sórmĩ.

Paulo fe tỹ mrin ke

² Iso fe mág han mǎn nĩ, ha mĕ. Inh pi(jé) ũ mỹ vėnh jykre pāno han sór tĩ', inh pi(jé) ũ krĩn kónān sór tĩ', inh pi(jé) ũ tỹ nén ũ péju sór tĩ'.

³ Isỹ ãjag mỹ tag tóg mũ jāvo sóg ãjag to kórég tũ nĩ. Ājag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, kỹ ěg tóg jatun mỹ jagnĕ mré mũ mũ, jagnĕ mré kǎgter ěg tóg ke mũ gé, hĕn ri ke mũn.

⁴ Inh mỹ ag tóg vėnh vĩ há tónh ke mũ, he sóg tĩ ãjag to. Kỹ sóg vėnh kar mỹ ãjag to: há ag nỹtĩ, he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pĕ vég mũ, hã ra inh krĩ tóg kǎnhvy nĩ, ãjag to, kỹ tóg sir inh mỹ sér pĕ tĩ.

⁵ Ha vé, isỹ ga tỹ Macedônia tá jun kỹ sóg nén ũ tỹ inh krĩ kuprǎg ke ve ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mǎn gé. Iso rará ag tóg, tá, kỹ sóg vėnhmỹ en mǎn gé sir.

⁶ Hã ra Topě tóg inh mỹ Tito jĕnĕ, kỹ ti hã tóg inh krĩ tỹ kǎnhvy' hé. Ũn vĕsyrĕnh mũ ěn mỹ tóg vĩ há han tĩ, Topě ti, hã kỹ tóg inh mỹ Tito jĕnĕ, ěn kã.

⁷ Ti tỹ inh ki jun ky' tóg inh mỹ vỹ há han. Ky' tóg inh mỹ ãjag tỹ iso vỹ há han ja tag tó mũ gé sir, ãjag tỹ inh ve sór mũ tag tó ti mũ, ãjag tỹ vènh jykre kórég to vènhmỹ en èn kãmén ti mũ, ãjag tỹ inh jagfỹ vènh vỹ tó sór mũ tó ti mũ gé inh mỹ. Sỹ tag mẽ ky' tóg inh mỹ sér gy tĩ sir.

⁸ Inh carta tỹ ãjag ki jun ky' tóg ãjag fe kaj han, isỹ rá ti. Hã ra tóg há tĩ. ãjag fe kaj han tóg, kurã pir ki, ky' ãjag tóg ãjag jykre kórég èn tovãnh ja nĩ, hã ky' tóg inh mỹ sér tĩ. Ûri tóg inh mỹ sér tĩ, isỹ carta rán ky' jènẽ ja èn mĩ êkrén ky', hã ky' sóg rán tũg sór ja tũ nĩ.

⁹ Inh mỹ tóg sér tĩ. Hẽ ri ken ky'? ãjag fe kaj mỹ inh mỹ sér tĩ? Vó. ãjag tỹ ãjag fe kaj tỹ ãjag mỹ jagy tĩn ky' ãjag jykre kórég èn tovãnh ky' tóg inh mỹ sér tĩ. ãjag fe kaj tugrĩn ãjag tóg Topẽ mỹ vènh fèg, ky' inh carta tóg ãjag mỹ nén (ũ) kórég kãmén ja tũ nĩ.

¹⁰ Ëg tỹ ãg fe kaj tugrĩn Topẽ mỹ vènh fèg ky' ãg tóg ãg jykre kórég tovãnh kãn ke mũ, ky' ãg krenkren ke mũ. Tag vỹ ãg mỹ sér tĩ. Jãvo ãg tỹ fe kaj ra ãg jykre kórég tovãnh tũ nĩn ky' ãg ter pẽ han ke mũ sir.

¹¹ Ha vé. ãjag fe kaj tĩn ky' ãjag tóg ãjag jykre tugnỹm mũ sir, Topẽ tỹ ãjag krĩn ky'. Vènh jykre kórég èn to ãjag tóg jũ mũ sir, kanẽ jur han ãjag tóg mũ sir, ky' ãjag tóg: “vènh jykre kórég èn han sór tũ ãg tóg nĩgtĩ,” he mũ sir. Inh ve sór ãjag tóg mũ nĩ sir, vènh jykre kórég tỹ ãjag tóg tũ' he sór mũ, ùn tỹ vènh jykre kórég han mũ èn mỹ vỹ tar han sór ãjag tóg mũ. Há kar ti nĩ. Hã ki tóg ãjag tỹ ti mré ti jykre kórég èn han ja tũ (tóg) ve há tĩ sir.

¹² Isỹ ãjag mỹ carta èn rán ky' sóg ù tỹ vènh jykre kórég han mũ èn tó ja nĩ, ti tỹ ùn mỹ ti kórég han mũ èn tó ja inh nĩ gé. Hã ra sóg tag to jykren, sỹ rán ky', ha mẽ: “isỹ Corinto tá ke ag tỹ iso há nỹtĩ venh há tóg tĩ, ag tỹ ãjag tỹ iso há nĩn ki kanhrãn jé, Topẽ rĩnve,” he ja sóg nĩ, hã ky' sóg carta èn rán ja nĩ.

¹³ Hã ky' inh krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir, isỹ ãjag tỹ iso há nỹtĩn mẽn ky'. Ky'

inh krĩ tỹ kãnhvy' hen mré tóg inh mỹ sér pẽ tĩ gé sir, Tito tỹ ãjag to vỹ há han ky'. Ti krĩ tỹ kuprã' he ja ãjag tóg nĩ, ti tỹ ãjag mré nĩn ky', ky' tóg ti mỹ há tĩ gé.

¹⁴ Ti mỹ sóg ãjag kãmén ja nĩ, ãjag tỹ ti mỹ vỹ há han ke tag ti. Ti tĩg ke to hã sóg ti mỹ ãjag kãmén ja nĩ, hã ra ãjag tóg ti mỹ ki hã han ja nĩ. Inh kavènh ja tũ ãjag tóg nĩ. Ha vé, ãjag mỹ sóg ki hã tó há han tĩ. Ky' tóg ri ke nĩ ja nĩgtĩ, sỹ Tito mỹ ãjag to vỹ há han ja nĩn ky'. Ki hã han ja ãjag tóg nĩgtĩ.

¹⁵ Ky' tóg kurã kar ki ãjag mĩ êkrég tĩ, ãjag to tóg há tãvĩ nĩ, Tito ti. ãjag tỹ inh vỹ kri nĩm mũ èn mĩ tóg êkrég tĩ, ãjag tỹ inh kamẽg mũ èn mĩ, ky' ãjag nẽji tĩ kamẽg ja nĩ gé, isỹ ti jènẽn ky'. Hã tó tóg tĩ.

¹⁶ Ky' tóg inh mỹ sér tĩ gé sir, ãjag tỹ inh kavènh ja tũ nĩn ky', ãjag tỹ inh vỹ ki króm ky'.

8

Ëg tỹ jãnkamy nĩm ke

¹ Ky' sóg ãjag mỹ Topẽ tỹ ga tỹ Macedônia tá ke ag tar han mũ tó sór mũ gé, Macedônia tá igreja krẽm vènhmãn ky' nỹtĩ ag, ù tỹ tá vènh pãnpin tĩ ag. ãjag jagãgtar hã ra ag tóg Jerusalém tá ke ag jagãgtãn sór mũ, ag mỹ jãnkamy jènẽn ky'.

² Ha vé, ti jagy pẽ hã ve ja ag tóg nĩgtĩ, Macedônia tá ke ag, ag jykre há vènh ven jé. Ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. Jagãgtar ag nỹtĩ gé, tỹ nén (ũ) mág tũ ag nỹtĩ. Hã ra ag tóg, ag mỹ sér nĩn ky' (ag tóg) vin mág pẽ han ja nĩgtĩ, ag jagtar mág mũ ra. Ag tỹ Jerusalém ra jãnkamy jènẽ sór vè.

³ Ha vé, ag jykre ve inh. ãjag tỹ nén (ũ) tỹ vènh kãpãm ag tóg, ag jèn mré hã.

⁴ To ag tóg inh mỹ to vỹ mág, isỹ ag mỹ: “ãjag tũ tỹ vènh kãpãm tũg nĩ,” he tũ nĩn jé. Ag tỹ Topẽ tũ ag mỹ nén ù há han sór vè. Tag hã ne ag mỹ sér tĩ', Topẽ tỹ tag to ag tar han ky', hã ky' ag tóg inh mỹ: “ãg tỹ ag mỹ jãnkamy jènẽ sór vè,” he mũ.

⁵ Ky' ag tóg vènh jykre há han, isỹ ag ki vènh jykre há ve sór mũ èn kãfór. Ëg

Senhor mý ag tóg vènh vin, kar kÿ ag tóg inh mý vènh vin gé, Topè tÿ ag mý: “ha ti mý vènh vin,” hen kÿ.

⁶ Kÿ sóg Tito mý ké, ti tÿ ãjag ki jãnkamy ù ve jé, ãjag tÿ Jerusalém tá ke ag mý jãnkamy jènènh ke ti. Æjag ki tóg hur jãnkamy sÿ vé, kÿ tóg ti tÿ ùri ve kãn há tí, ti tÿ ãjag mý sér tí jé gé, Topè tÿ tag to ãjag tar han kÿ.

⁷ Ha vé, Jesus ki ge kÿ ãjag nÿtí. Vĩ há ãjag nÿtí. Ki kanhrãn mág ãjag nÿtí. Û jagãgtãn sór ãjag nÿtí. Jagnè to há ãjag nÿtí. Tag kar ki ãjag tóg ùn rico ri ke nÿtí. Kÿ nén ù há tag han sórmnĩ gé, Tito tÿ ãjag ki nén venh ke mÿ tag ti.

⁸ Inh pi(jé) ãjag mý: “ker ag jagãgtãn tÿg hẽ,” he sór mÿ. Sÿ ãjag tÿ vènh kar to há nÿtí ve sór vè, ãjag tÿ ù ag jagãgtãn mÿn ki.

⁹ Ha vé, ãg Senhor tÿ Jesus Cristo vÿ ãg jagãgtãn ja nĩ gé. Tag ki kanhró ãjag tóg nÿtí. Kanhkã tá ti rico nĩ ja nĩgtí, hã ra tóg ã tÿ nén (ù) èn tovãnh kãn. Æ tÿ ãg jagfy jagtar tí jé tóg kãtíg. Kÿ ãg tóg ti jagtar tigrin rico nÿtí sir.

¹⁰ Kÿ sóg tag to jykrén, ha mẽ. Ano ti nĩ ha, ãjag tÿ ag mý jènènh ke tÿ vyrmÿ vin han vén kri. Æjag hã ne to jykrén vén ja nĩgtí gé', Jerusalém tá ke ag mý jãnkamy jènènh ke to.

¹¹ Kÿ ãjag tÿ nén han vén ja èn han kãn nĩ, ùri. To jykrén ja ãjag tóg nĩgtí, kÿ han kãn sórmnĩ gé. Æjag tÿ vyrmÿ nén vin ja èn kri vin mãn nĩ, ag mý jènènh jé.

¹² Æjag tÿ nén nĩm kÿ ti tÿ ãjag mý sér nĩn kÿ tóg Topè mý há tí. Û tÿ nén ù mág vÿ nĩm mág han ke mÿ, ù tÿ nén ù sÿ vÿ sÿn kÿ nĩm ke mÿ. Topè pi(jé) ù tÿ nén ù sÿ tÿ nĩm mág ve sór mÿ'.

¹³ Ti tÿ ãjag tÿ ù jagãgtãn tigrin ãjag mý tÿ tĩn kÿ tóg Topè mý ù tí sir. Vènh kar tÿ nén ù sÿ ve kÿ tóg há tí.

¹⁴ Ûri ãjag tÿ tóg e nĩ, hã kÿ tóg ãjag tÿ ùn jagãgtar ag mý vènh kãpãm há tí. Kejèn tóg ãjag mý tÿ' henh ke mÿ gé, kÿ ag tóg sir ãjag mý nén (ù) vin ke mÿ gé, vènh kato. Kÿ vènh kar vÿ jagnè ri ke nÿtí sir. Tag hã vÿ há nĩ'.

¹⁵ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ù tóg vèjèn génh mág han ja nĩgtí, ù tóg génh pir han ja nĩgtí gé. Kÿ ù tÿ génh mág han mÿ mý tóg kãfór ja tÿ nĩgtí, hã ra ù tÿ génh pir han mÿ èn mý tóg tÿ' he ja tÿ nĩgtí gé,” he tóg mÿ, Topè vÿ rá ki. Jagnè ri ke ag tóg nÿtí ja nĩgtí. Hã kÿ tóg ãg tÿ ù tÿ nén (ù) pir nĩ èn jagãgtãn há tí.

Tito to vème

¹⁶ Topè hã ne Tito fe han', ti tÿ ãjag to há tãvĩ nĩ jé. Kÿ sóg Topè mý vÿ há han tí sir, ti tÿ ti fe han kÿ.

¹⁷ Kÿ tóg kãnhmar inh mý: “hej,” hé, sÿ ti mý: “ha Corinto ra tíg,” hen kÿ. Kãnhmar tóg tíg sór ja nĩ, Tito ti.

¹⁸ Kÿ sóg ti mré ãg régre ù jènè sór mÿ gé. Æg régre tag vÿ Jesus kãmén tí, kÿ igreja krêm vènhmãn kÿ nÿtí ag kar vÿ ti to vÿ há han tí, ù tÿ ãmã kar ki Topè vÿ to vènh pãnpin tí ag.

¹⁹ Kÿ igreja krêm ke kar vÿ ti hã kuprèg, ti hã tÿ inh mré ãg tÿ ùn jagãgtar ag mý nén jènènh ke tag ki rÿr jé. Æg Senhor tÿ ùn mág nĩ tag vènh ven hã jé ãg tóg tag ki rÿr sór mÿ, ãg tÿ ag jagãgtãn ke tag ti ki. Kÿ tóg inh mý há tí gé, sÿ inh pir mý ki rÿr tÿ nĩn kÿ.

²⁰ Kÿ ù tóg iso jykrén kónãn ke tÿ nĩ gé, isÿ inh pir mý ki rÿr tÿ nĩn kÿ. Jãnkamy e vè, ãg tÿ ma mÿnh ke ti, kÿ tóg inh mý ù tÿ tag to iso jykrén kónãn ha mẽ tí. Kÿ tóg inh mý há tí, ù ag tÿ inh mré ki rÿr mÿn kÿ.

²¹ Isÿ vènh jykre kuryj han sór vè, hã to sóg jykrén tí. Æg Senhor ne inh jykre ki kanhró nĩ', kÿ tóg há tí gé, èprã ke ag tÿ inh jykre há vèg mÿn kÿ.

²² Inh mré tíg ke mÿ tag vÿ Tito mré ãjag ki jun ke mÿ, kar kÿ ãg régre ù ke gé. Æg régre tag hã ne ãg Senhor tÿ ki rÿr há han tígí', tag ve tÿ hèn ri ke han inh huri. Ti tÿ ki rÿr nĩ vÿ ti mý sér tí. Kÿ tóg ãjag vème mẽ, hã kÿ tóg ãjag ve sór mÿ. Æjag to tóg há tãvĩ nĩ, ti tÿ ãjag vème mèn kÿ.

²³ Kÿ Tito ne ãjag venh kãtíg ke mÿ'. Inh mré rãnhraj jafã vè, Tio ti, kÿ tóg inh mré ãjag to vãsãn tí. Ti mré kãmÿ tag ag vÿ tÿ ùn há nÿtí gé. Û tÿ igreja

krēm vēnhmān ky nýtī ag vỹ ag jēgnē ja nī, ājag to. Ag tỹ Cristo jykre há ěn han ky nýtī vỹ ve há tĩ.

²⁴ Ag tỹ ājag ki junjun ky ag ki rĩr há han nĩ, vēnh kar tỹ ve jé, ājag tỹ ag to há nýtī ti, igreja krēm vēnh pānpin tĩ ag kar tỹ ājag jykre há ve jé. Vēnh kar mỹ sóg ājag to: “vĩ há tāvĩ han ag tóg tĩ,” he tĩ. Kỹ Tito ag mỹ vĩ há han nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra sóg ón ja nĩnh mũ.

9

Ag tỹ jānkamy jēnēnh ke

¹ Kỹ ājag tóg, ěg tỹ Jerusalém tá Topē ki ge ky nýtī ag mỹ jēgnēnh ke tag ki kanhró (ājag tóg) nýtī, hã ky sóg tó sór tũ nĩ.

² Ag jagāgtān sór ājag tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã ky sóg Macedônia tá ke ag mỹ tó tĩ. Ag mỹ sóg: “Grécia tá ke ag ne Jerusalém tá ke ag mỹ nén ũ jēnē sór tĩ,” he tĩ. “Kri prỹg tóg nỹ ha, ag tỹ nén ũ jēnē sór mũn kri,” he sóg tĩ, ājag to. Kỹ ag tóg ke sór mũ gé sir, ājag kóm.

³ Hã ky sóg ājag mỹ ěg régre ag jēgnēg mũ, ājag tỹ ki kanhrān jé, sỹ ājag kāmén mũ ti. Kỹ ājag tỹ nén (ũ) nĩm sór mũ ěn vin kān nĩ, ũri, ky sóg fagrĩnh mỹ vĩ ja tũ nĩnh mũ.

⁴ Hēn ri ke mũn Macedônia tá ke ũ ag tóg inh mré kāmũ sór mũ. Kỹ tóg ājag tỹ nén vin ja tũ nĩ ky inh mỹ'a tĩnh mũ, isỹ ón ky vĩ ja nĩnh ky. Kỹ tóg ājag mỹ'a tĩnh mũ gé sir.

⁵ Hã ky sóg to jykrén, sỹ ājag mỹ ěg régre tag ag jēgnē jé, inh kātĩg ke to hã, ājag tỹ nén vin han kān jé, ājag tỹ nén (ũ) tỹ ěg mré ke ag jagāgtān ke ti. Vāsỹ ājag tóg tó ja nĩ, ājag tỹ nén vin sór mũ ěn ti, ky ha vin han, ky tóg e nĩnh mũ, jānkamy ti, ky tóg ve há tĩ, ti tỹ ājag mỹ sér nĩ ti. Kỹ ũ tóg ājag to: “ti mỹ ag mỹ há tũ ja, hã ky ag tóg nĩm sĩ han ja nĩ?” hēnh ke tũ nĩ.

⁶ Kỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ: “ũ tỹ ti fy pir krān ky tóg pin ky génh ke mũ gé sir. ũ tỹ krān mág mũ ěn hã tóg génh mág han ke mũ gé sir,” he sóg tĩ.

⁷ Kỹ ājag tỹ nén to jykrén mũ ěn hã vin nĩ, ājag tỹ Jerusalém ra jēnē jé. Ti tỹ ājag mỹ sér tũ nĩnh ky tóg há tũ

nĩ. Inh pi(jé) ājag mỹ vĩ tar han mũ'. Mỹ sér nýtĩmĩ, ājag tỹ ěg mré ke ag jagāgtān to, ky tóg Topē mỹ há tĩ sir. ũ tỹ ge to tóg há tāvĩ nĩ.

⁸ Kỹ Topē tóg to tar nĩ gé, ājag mỹ nén vin mág han ke to, ājag tũ tỹ ājag ki e nĩ jé, kurā kar ki, nén ũ tỹ ājag mỹ tũ' he tũ nĩ jé. Kỹ tóg, ājag tũ tỹ ājag ki mág nĩnh ky (tóg) ājag tỹ ũ jagāgtān', ũ jagāgtān' hēnh há tĩ sir.

⁹ Tag vỹ rán ky nĩ, ha mẽ: “ũn jagāgtar ag mỹ tóg vin mág tĩ, ti tỹ ěg mỹ vēnh vĩ há tó tóg tũ' hēnh ke tũ nĩ,” he tóg, Topē vĩ rá ki.

¹⁰ Ha vé, Topē ne ěg mỹ nén (ũ) kar fy vin mũ', ěg tỹ krān jé, ky tóg ěg mỹ pāo han jafā nĩm mũ gé, ěg tỹ tỹ pāo han ky kon jé. Kỹ tóg ājag mỹ ājag tỹ tỹ ũ jagāgtān ke mũ ěn ven mũ gé, ky tóg nén ũ fy ri ke nĩ. Kanē há ri ke han jé tóg ke mũ gé, ājag tỹ vēnh jykre kuryj tag han ky, hã vỹ: jagnē jagāgtān, he mũ.

¹¹ Tag ki ājag tóg rico nýtĩnh ke mũ, ājag tỹ vēnh kar jagāgtān ky. Kỹ ag tóg e nýtĩnh mũ gé sir, ũ tỹ ěg tigrĩn Topē to vĩ há han mũ ag, ag tỹ ěg tỹ ag jagāgtān tigrĩn Topē to vĩ há han ky.

¹² Kỹ tóg ge nĩ. ěg tỹ Topē ki ge ky nýtī ag jagāgtān ky ěg tóg ag jagāgtar tỹ tũ' he mũ. Tag tóg há tĩ. Hã ra ag tóg ěg tỹ ag jagāgtān tigrĩn (ag tóg) Topē mỹ vĩ há han ke mũ gé sir.

¹³ Hã ki ag tóg ājag tỹ Topē vĩ kri fig mũ vég mũ, ājag tỹ ag jagāgtān ki. Kỹ ag tóg tag to Topē to vĩ há han ke mũ gé sir, ha vemnĩ. Cristo to vēmē to ājag nēji há nýtī. Hã ve jé ag tóg ke mũ, ājag tỹ ag jagāgtān mág ky, ājag tỹ vēnh kar jagāgtān ky ke gé.

¹⁴ Kỹ ag tóg ājag to Topē mré vēmén ke mũ gé sir, ājag to há tāvĩ nýtĩnh ky. Topē tỹ ājag jagāgtān há pē han mũ ěn ve jé ag tóg ke mũ, hã ky ag tóg ājag ve sór ke mũ gé sir.

¹⁵ Topē ne ěg mỹ nén ũ há tāvĩ vin tĩ mỹr'. Pi(jé) kaja nĩ', ti tỹ ěg mỹ nén vin mũ ti. ěg jé ti mỹ to vĩ há han, ti mỹ agradecer hēnh ky.

10

Paulo tÿ n n to vĭ

¹ Ha v ,  jag jyv n s r inh m , inh, h  v : Paulo, he m . S   jag mr  n n k  s g n ji kom r h  vĭ tĭ, k , is  k r h  t  n n k  is g n ji vĭ j  han tĭ  jag m . Cristo ne kom r h  vĭ tĭ'.  n h  v , Cristo ti. Ti jykre h  han s r inh nĭgtĭ.

² H  k  s g  jag m  tag to vĭ s r m , ha m . Is   jag m  n n r n m  tag j m mnĭ. K  s g  jag ki jun k  vĭ j  han ke t  nĭ. Vĭ j  han j  s g ke m , ha vemnĭ,   t  inh kato vĭ m  ag m ,   t  iso: “  t  v s g ki n n to jykr n m   n h  han t g tĭ,” he m  ag m .

³  pr  ke v  t  inh nĭ, h  ra inh pi(j )  pr  ke jykre han k  v nh jykre k r g han to v s n tĭ'.

⁴ V s n m g s g tĭ, h  ra inh pi(j )  pr  ke ag jykre han k  v s n m '. Top  jykre tar  n h  han k  s g h  to v s n tĭ, k  t g soldado t  r r  jaf  ri ke nĭ, Top  jykre tar ti. T  s g  g kato t  m  ag v nh pigju jaf  m g  n k k g tĭ, h  v : is    t   g vĭ kato v s ns n m  ag vĭ t  t ' he m , he m .

⁵   t  Top  kato vĭ s r m  ag vĭ t  s g t ' he tĭ g . V s   n m g han s r ag t g n tĭ, Top  kato v s n k ,  g t  Top  jykre ki kanhr n m  kato v s n k . T  t ' he j  s g ke m , Top  jykre tar h  t .  pr  ke ag t  Top  vĭ kato t  m  ag t  Cristo kr m ge han k n s r s g m , k  ag sigse k  n tĭ ri ke v  sir.

⁶ K , s   jag t  Top  vĭ kri n m m  ve k  s g   t  kri fi s r t  ag m  vĭ j  han ke m  sir, ha vemnĭ.

⁷ To jykr n h  han nĭ, ha m . “T  s g Cristo mr  ke nĭ,” he  jag t g tĭ,  jag k mĭ  . K  to jykr n h  han nĭ. T  s g Cristo mr  ke nĭ g , inh,  jag k m m r, ha m .

⁸  g Senhor ne inh f g', s   jag jyv n j . Ti pi(j ) inh m : “ha ag k k n,” h '. K  s g  jag m  t ,  g Senhor t  inh f g ja ti. Is  v so vĭ h  han h  v . Ge ra t g inh m 'a t  nĭ, is  v so vĭ h  han m  ti.

⁹ S   jag jyv n s r v . Inh pi(j )  jag kan  jun s r m '.  jag jyv n h  j  s g  jag m  r n.

¹⁰ Inh carta ki inh n ji  jag m  vĭ tar han tĭ, vĭ j , k  s   jag mr  n n k  s g n ji kr j nĭ ve nĭ, k  inh vĭ n ji t g t  n n   t  nĭ ve nĭ.

¹¹ Tag to jykr n, ha m : is  r n m  ri ke han j  s g ke m , is   jag mr  n nh ken k , ha m .  jag v g t  s g nĭ, is  carta tag r n k . Is   jag mr  n nh ken k  s g inh vĭ tag ri ke han ke m , ha vemnĭ.

¹²  jag k mĭ   t g v so vĭ h  han s r tĭ. Inh pi(j ) ag ri ke nĭ', inh pi(j ) t  ag mr  ke nĭ g '. V s g ki to jykr n k  ag t g n n   to: “tag v  h  nĭ, tag v  h  t  nĭ,” he tĭ. Tag to jykr n k  ag jykre t g ag m  h  nĭ ve nĭ. Top  jykre ve v n s r t  ag t g nĭ. Ag t  v s g ki n n to jykr n h  t g ag m  h  tĭ. Krĭ t  ag n tĭ.

¹³ Ag j vo s g Top  jykre v g tĭ, h  k  s g  jag m : “inh jykre v  h  nĭ,” he tĭ. Top  ne inh m  inh r nhr j ti n m, k  t g inh m : “ha Corinto t  ke ag ki r r,” he ja nĭgtĭ g .

¹⁴ Inh pi(j ) Top  t  inh m  v nh r nhr j n m  n p t n tĭ', k  s g p t n ja t  nĭ g , s   jag m  r n k . Inh h  ne  jag m  Cristo k m n v n ja nĭgtĭ'.

¹⁵ H  k  s g is  t   jag jyv n tĭ.   t  pij '. Inh pi(j )   r nhr j to: “is  han ja v ,” he m '. Is  h  ki s g t   n m g nĭ. K  s g tag to jykr n m  g , ha m :  jag t  Top  ki ge k  n tĭ to tar n tĭn k  s g t   n m g t vĭ n nh ke m  g ,  jag mr . Is  h  v , inh r nhr j h  v .

¹⁶ K  s g  jag jam  m  ra tĭg s r m  g , s  Cristo k m n j ,   t  ag m  t  ja t   n ra. S  t t  ag m  k m n k  s g inh h  ki r nhr j m  sir,   t  ag m  t  Top  vĭ k m n ja t  n n k . K  s g inh r nhr j h  tugn n t   n m g j nh m ,   r nhr j tugr n ke t  v .

¹⁷ H  ra t g h  t  tĭ,  g v me tag ti.  jag t   n m g nĭ t  s r k   g Senhor ti t mnĭ.

¹⁸  g t  v so: “ n h  v  t  inh nĭ,” he m  ra  g pi(j ) t   n h  n tĭ'.  g Senhor t   g to: “ n h  v  t    nĭ,” hen h  k   g t g t   n h  n tĭ.

11

Ón kÿ apóstolo ag

¹ Iso fe nÿtĩmnĩ. Krĩ tũ nĩ ve inh nĩ, isÿ vėsó kÿ. Hã ra ãjag tóg iso fe nÿtĩ, kÿ tóg há tĩ.

² Æjag to sóg há pẽ nĩ, Topẽ tÿ ãjag to há nĩ ri ke, há kÿ sóg ãjag jyvẽn tĩ. Kÿ ãjag tóg ãn mén ke mũ fi ri ke nÿtĩ, kÿ Cristo vÿ ãjag mén ke ri ke nĩ sir. Vẽn prüg tag to sóg ãjag kãn sór mũ mÿr, ãjag jãnhkri nÿtĩ jé, tátãg tÿ mén ja tũ jãnhkri ri ke.

³ Hã ra sóg ãjag to: “ag mÿ ti tovãnh sór tũ nĩ vÿ?” he mũ. Pÿn vÿ Eva fi mÿ ón, Japo ti, ti jykre (ka)mẽ nĩn kÿ, kÿ fi tóg ti vĩ kri nĩm. Kÿ tóg ãjag mÿ ón sór mũ gé, Japo ti, ãjag tÿ Cristo tovãnh jé, ãjag tÿ ti jykre pir tovãnh jé, ãjag tÿ ti to tar ên to krónh ke jé.

⁴ Hã kÿ ãjag tóg ù ag vĩ jẽmẽ sór mũ, ag tÿ ãjag mÿ ón kÿ Jesus tó kÿ, ag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mũ ên há tũ tó mũ ra ãjag tóg jẽmẽ sór tĩ. Ón kÿ jagrẽ vÿ ãjag mÿ há nĩ ve nĩ, Topẽ tÿ ãjag mÿ nĩm ja tũ ên. Ón kÿ topẽ vĩ vÿ ãjag mÿ mẽ sér tĩ ve nĩ, ãjag tÿ vãsÿ mẽ ja tũ ên. Vẽnhmÿ han sór ãjag tóg mũ.

⁵ Ón kÿ apóstolo ag ne ãjag mÿ vẽn vĩ tag tó sór mũ'. Inh pi(jé) tÿ ag krẽm ke nĩ', ha mẽ.

⁶ Vĩ sĩnvĩ han tũ inh nẽji nĩ, ag vĩ sĩnvĩ ri ke han tũ inh nẽji nĩ. Hã ra sóg nén tÿ hẽn ri ke ki kanhró nĩgtĩ, tag ve ãjag tóg mÿr, ãjag tÿ inh vĩ mẽ tÿ hẽn ri ke han mũ ên ki.

⁷ Æjag mÿ sóg Topẽ vĩ tó ja nĩgtĩ, kÿ sóg tag to ãjag ki ti kaja ve sór ja tũ nĩ. Vėsÿ ãn sĩ han ja inh nĩ, sÿ ãjag mré nĩn kÿ, ãjag tÿ tÿ ãn mág nÿtĩ jé, isugrĩn. Tag tugrĩn inh mÿ Topẽ vĩ mranh'? Vó, vẽn jykre há vé.

⁸ Êmã ù tá Jesus ki ge kÿ nÿtĩ fag ne inh mÿ fag jãnkamy vẽn kãpãm, kÿ fag tóg inh mÿ ti jẽnẽ ja nĩ, sÿ ãjag mré nĩn kÿ. Fag tũ há ko ja inh nĩgtĩ.

⁹ Kÿ, isÿ jãnkamy ve sór mũ ra sóg ãjag mÿ tó ja tũ nĩ gé. “Ti hÿn ag mÿ jagy tĩnh mũ,” he sóg tĩ, há kÿ sóg ãjag mÿ to ja tũ nĩ. Ga tÿ Macedônia tá êg régre ag ne inh ki junjun ja nĩgtĩ',

sÿ ãjag mré nĩn kÿ, kÿ ag tóg inh mÿ jãnkamy ù ma kãmũ ja nĩ gé, sÿ to nén tÿ inh mÿ tũ nĩ ên mãn jé. Gen kÿ sóg isÿ vég tĩ há ra, ti tÿ ãjag mÿ jagy tũ nĩn jé. Inh jykren há vẽn. Tovãnh sór tũ inh nĩgtĩ.

¹⁰ Ki há tó sóg tĩ, Cristo tÿ ki há tó tĩ ên ri ke han sóg tĩ. Kÿ sóg ãjag to: “ga tÿ Grécia tá ke ag vÿ jãnkamy to inh jykre ki kanhrãn kãn ke mũ, ag tÿ iso vívĩ he tũ nĩn jé,” he mũ. Æjag jãnkamy ve sór tũ pẽ inh nĩgtĩ.

¹¹ Hẽ ri ken kÿ? Inh mÿ ãjag to há tũ nĩgtĩ? Vó, ãjag to sóg há távĩ nĩ, kÿ Topẽ ne ki kanhró nĩ'.

¹² Hã ra sóg ãjag tũ ve sór tũ nĩ, sÿ ag vĩ tÿ tũ' hen jé, ón kÿ apóstolo ên ag vĩ ti. Inh mÿ tóg ag tÿ ãjag mÿ: “Paulo ri ke inh nĩ. Inh mÿ ãjag tũ vẽn kãpãm,” hen ha mẽ tĩ. Hã kÿ sóg ãjag tũ ve sór tũ nĩ.

¹³ Ón kÿ apóstolo vÿ tÿ ag nÿtĩ, mÿr, ha mẽ, ón kÿ ag tóg: “Topẽ rãnrãj han êg tóg mũ,” he tĩ. Ón kÿ ag tóg: “Cristo vÿ êg tÿ apóstolo han,” he tĩ.

¹⁴ Satanás jykre há vẽn. Vėsÿ tóg Topẽ tÿ jẽnẽ jafã ri ke han tĩ, ón kÿ, Satanás tĩ.

¹⁵ Kÿ Satanás mÿ rãnrãj tĩ ag tóg ón kÿ (ag tóg) jykre kuryj nÿtĩ ve nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag rãnrãj kórég to.

Paulo jagtar

¹⁶ Ha mẽ, tó mãn jé sóg ke mũ, sÿ tó ja ti. Inh pi(jé) krĩ tũ nĩ'. Isÿ ãjag mÿ krĩ tũ nĩ ve (há) ra, ge ra iso há nÿtĩmnĩ, sÿ vėsó vẽn vĩ há tón kÿ.

¹⁷ Sÿ ãjag mÿ sÿ nén ve ja ên tó sór vẽn, kÿ tóg inh krĩ tũ nĩ ve nĩ. Sÿ vėsó vĩ há han kÿ sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Êg tÿ êg Senhor jykre tó kÿ êg tóg tag tó tũ nĩgtĩ, sÿ tónh ke tag.

¹⁸ Hã ra sóg tó sór mũ. Vẽn kar tóg ãjag mÿ ag tÿ nén ve ja tó tĩ, kÿ sóg ãjag mÿ sÿ nén ve ja ên tó sór mũ gé, ha mẽ.

¹⁹ Krĩ há ãjag nÿtĩ, ge ra ãn krĩ tũ ag tóg ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩ.

²⁰ Û tÿ ãjag mÿ: “tag han ra, tag han tũg ra,” hen kÿ tóg ãjag mÿ sér tĩ ve nĩgtĩ. Û tÿ ãjag tũ mãn sór kÿ tóg ãjag mÿ há tĩ ve nĩgtĩ, ù tÿ ãjag mÿ un'ón

mũ ag tóg ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩgtĩ, ù tÿ vëso: “tÿ inh ùn mág nĩ,” he mũ ag vÿ ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩgtĩ gé, ù tÿ ãjag kakã ki tânħ tĩ ên ag ke gé. Û tÿ ge vÿ ãjag mÿ há kar nÿtĩ ve nĩgtĩ.

²¹ Inh mÿ'a tóg tĩ, sÿ tag tó kÿ. Vënh jÿkre tag to sóg krój nĩ, tag han sór vãnh inh nĩgtĩ, ag tÿ han ri ke tag.

Hã ra ag tóg ãjag mÿ ag tÿ nén ve ja ên ti tó sór mũ, ón kÿ apóstolo ên ag, ag tÿ nén ù há kar han mũ tó ag tóg tĩ. Kÿ sóg ag ri ke tónħ ke mũ gé sir, ùn krĩ tú ag ri kén.

²² Hebreu vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Hebreu nĩ gé. Israel krê'krê vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Israel krê'krê nĩ gé. Abraão krê'krê vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Abraão krê'krê nĩ gé.

²³ Cristo camarada vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tag to sóg ag kãfór nĩ hã ra. Ha vé, krĩ tú pë nĩ ve sóg nĩ, sÿ tÿ ag kãfór nĩ tag tón kÿ.

Ha mẽ, isÿ tÿ Cristo camarada nĩ ti: inh rãnrãj e tag hã to sóg ag kãfór nĩ, ise kÿ nĩn e ja hã to sóg ag kãfór nĩ gé. Inh mrãnmrãn kãfór han ag tóg tĩ gé, ter kren tÿ hën ri ke ve inh, ag kãfór ke gé.

²⁴ Judeu ag ne inh mrãnmrãn tÿ 5 (ke) han', ag tÿ ù mrãnmrãn tÿ 39 (ke) han tĩ ên tÿ 5 (ke) han ag tóg isÿ, kurã tÿ hën ri ke han tóg, ti tÿ 5 (ke) ên tá krÿg jé.

²⁵ Kar kÿ ag tóg ka tÿ inh mrãnmrãn tÿ 3 (ke) han ja nĩgtĩ gé. Kurã tÿ hën ri ke han tóg ke gé, ti tÿ 3 (ke) ên tá krÿg jé. Pó tÿ ag inh pin ja nĩgtĩ gé, isén jé, kurã pir ki. Kar kÿ sóg goj ki ter kren tãgtũ han ke gé, ên kã sóg kejën kutÿ pir ki kurã mré goj nig kãki nãgnãr, goj kafã tú kãki.

²⁶ Kuvar há ra tĩg tÿ hën ri ke han inh, kÿ goj var tóg inh jagtar han. Êg tú péju(g) tĩ ag vÿ inh jagtar han tĩ. Inh mré ke ag vÿ inh vóg kónãn sór nĩgtĩ, fóg ag ke gé, cidade ki ke ag ke gé, êmã tú tá ke ag ke gé. Goj kafã tú kri inh jagtar han. Ón kÿ êg kanhkã ag vÿ inh jagtar han tĩ gé.

²⁷ Rãnrãj mág to inh jagtar tĩ gé, to sóg ron tĩ, kÿ sóg nÿr tú tÿ hën ri ke

hÿn han tĩ gé. Kejën sóg kókĩr tĩ, kejën sóg goj vég tú nĩgtĩ, vãkre tÿ hën ri ke han sóg tĩ, kusa mẽg sóg tĩ, inh kur tóg iso tũg tĩ gé.

²⁸ Kÿ, isÿ kurã kar ki ti jagÿ tag vég mũ mré hã sóg igreja krêm vënhmãn tĩ ag to krĩ kufÿ han tĩ gé.

²⁹ Û tÿ Cristo vĩ to krónħ ken kÿ tóg inh mÿ jagÿ tĩ gé. Û tÿ Topë vĩ mranħ kÿ sóg kanë jur tĩgtĩ gé.

³⁰ Kÿ, isÿ vëso kÿ sóg isÿ nén ù jagÿ vég mũ ên tó sór tĩ, inh krój nĩ ên ti.

³¹ Topë ne ki kanhró nĩ', êg Senhor tÿ Jesus jóg ti. Êg tÿ ti mÿ vĩ há han tóg tú' henħ ke tú pë nĩ. Ti hã ne ki kanhró nĩ'. Inh pi(jé) ón mũ'.

³² Cidade tÿ Damasco tá sóg nĩ ja nĩgtĩ, kÿ pã'i mág tÿ rei tÿ Aretas ên krêm pã'i ù vÿ governo ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Ên tóg ijo vãji ja nĩgtĩ. Ti polícia ag tóg ijo vãji ja nĩgtĩ, ag tÿ ise jé.

³³ Hã ra inh mré ke ag tóg kěj mág kãkã inh péju kÿ jãnkã ror tÿ isérem, cidade to ró tÿ, hã kÿ sóg kren. Isÿ ti jagÿ ve jan hã vë.

12

Paulo tÿ nén nẽ ve

¹ Kÿ ãjag tÿ isÿ tÿ ùn mág nĩ tag mẽ sór kÿ, kÿ sóg ãjag mÿ êg Senhor tÿ inh mÿ nén ven mũ ên tó sór mũ gé ver, ti tÿ inh mÿ nén kãmén mũ ti. Sÿ ãjag mÿ tónħ ke tú vë vë, hã ra ãjag tóg mẽ sór mũ.

² Ha vé, ù ki kanhró sóg nĩ, Jesus ki rã ù. 14 (ke) anos ti nĩ ha, ti tÿ kanhkã ra tĩg kri, kanhkã tãgtũ he mũ ên ra. Hën ri ke mũn tóg ã rĩr há ra vyr, hën ri ke mũn ti kuprĩg tóg ra vyr, inh pi(jé) ki kanhró nĩ'. Topë hã ne ki kanhró nĩ'.

³ Hã ra tóg ra vyr, hën ri ke mũn ã rĩr há ra, ti kuprĩg hën ri ke mũn, inh pi(jé) ki kanhró nĩ', Topë hã ne ki kanhró nĩ'.

⁴ Kÿ tóg êg tÿ hë tá Topë mré nÿtĩnh ke mũ ên ra vyr, Paraíso he mũ ên ra. Tá tóg vënh vĩ jëmë, êprã ke tÿ nén tónħ ke tú ên mẽ tóg tá, kanhkã tá vënh jÿkre sĩnvĩ pë ên, êg tÿ tag ki nén ki kagtĩg ên.

⁵ Ën hã to sóg: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór mũ. Isỹ vėsóg ki kanhkã ra tĩg pijé'. Isỹ ãg tỹ ãprã vėg tĩ ãn tó kỹ sóg inh krój nĩ hã tó sór mũ.

⁶ Isỹ ùn mág nĩ tag tó kỹ sóg ki hã tó tĩ, vėnh ó pijé'. Hã ra sóg tó tũ nĩ, ãjag tỹ iso: “vėnh kar kãfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũ nĩ jé. Inh jykre vėg ãjag tóg mũgtĩ, inh ví mēg ãjag tóg mũgtĩ, kỹ tag hã to jykren nĩ, tag hã to ãjag tóg inh jykre ki kanhrãn ke mũ.

⁷ Kỹ Topē tóg, ti tỹ inh mỹ kanhkã ven kar kỹ (tóg) to jykren gé, sỹ vėsỹ ùn mág han sór tũ nĩ jé. Hã jé tóg inh há tỹ nén ù jagy ki nĩ han tĩ gé, kỹ tóg sónh tỹ inh ki já ri ke nĩ. Satanás krēm ke ù vė, kỹ tóg isãnh tĩ, isỹ vėsỹ ùn mág han tũ nĩ jé.

⁸ Kỹ sóg ěg Senhor mỹ to vĩ tãgtũ han, ti tỹ inh mỹ tỹ tũ' hen jé.

⁹ Hã ra tóg ke jãvãnh ja nĩ. Kỹ tóg inh mỹ: “ã jagãgtãn sóg tĩ,” he ja nĩ, “kỹ tóg há tĩ,” he ja tóg nĩ, ěg Senhor ti. “Ã krój nĩ hã ki isỹ tỹ ùn tar nĩ ve há tĩ,” he ja tóg nĩ inh mỹ, ěg Senhor ti. Hã kỹ inh krój nĩ tag tóg inh mỹ há tĩ. Inh krój nĩn kỹ sóg Cristo tar hã tỹ tar nĩ nĩ. Tag hã ne há tĩ'.

¹⁰ Hã kỹ inh krój nĩ tóg inh mỹ sér tĩ, ag tỹ iso vĩ kónãn ti ke gé, inh jagtar nĩ ti ke gé, ag tỹ inh vóg kónãn ti ke gé, inh kanē jur ti ke gé. Inh mỹ tóg sér kar tĩ, sỹ nén vėg mũ ti, sỹ Cristo hã tỹ fe nĩn kỹ. Inh krój nĩ ãn kã sóg tar nĩ, mỹr, ha mẽ.

Paulo tỹ Corinto tá ke ag to nén to jykren

¹¹ Ha vé ha, vėsỹ ùn krĩ tũ nĩ ãn ri ke han sóg, ãjag tỹ inh kutãn kỹ. ãjag tỹ iso vĩ há han ke vė vė. Inh pi(jé) ù tỹ vėsỹ apóstolo han mũ ãn ag krēm ke nĩ', isỹ tỹ nén (ũ) tũ hã ra, mỹr, ha mẽ.

¹² ãjag mỹ sóg sỹ tỹ apóstolo jē ven huri. Isỹ nén (ũ) jagy vėg mũ ra sóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. ěg tỹ nén han vãnh hyn han ja inh nĩgtĩ, ãjag rĩnve, milagre ti, Topē jykre ti ke gé. Hã ki ãjag tóg venh mũ, sỹ tỹ apóstolo jē ti.

¹³ Kỹ inh ãjag mỹ ne han ja tũ nĩ nēji, ãjag tỹ ěmã ù tá Jesus to vėnhmãn tĩ ag to: “ěg kãfór ag nỹtĩ,” hen jé? Nén pir

hã han tũ inh nĩ, hã vỹ: ãjag jēn ko ja tũ inh nĩ, he mũ, sỹ ãjag mré nĩn kỹ, kỹ tóg ãjag mỹ jagy nĩ ja tũ nĩ. Tag tỹ kórég kỹ inh mỹ vėnh pãte fón nĩ.

¹⁴ Ha vé ha, sỹ ãjag ve mãn sór vė mỹr. Sỹ tag to jykre tãgtũ hã vė sir. Kỹ sóg inh jun kỹ ãjag mré nĩn kỹ (sóg) ãjag mỹ ti jagy nĩm sór tũ nĩ gé, ùri. Inh pi(jé) ãjag tũ mãn sór mũ'. Sỹ ãjag venh kãtĩg ke vė. ěg krē pi(jé) ěg rico han tĩ', ěg tỹ ag jē'ỹn mũ ra. ěg hã ne ěg krē mỹ nén ù nĩm tĩ'.

¹⁵ Hã kỹ sóg isũ fón kãn ke mũ, ãjag tugrĩn, vėnh fēg jé sóg ke mũ gé, sỹ ãjag krenkren han jé. ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ e tĩ, ãjag tỹ iso há tũ nỹtĩ ti.

¹⁶ Kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ãjag mré nĩn kỹ ãjag mỹ ti jagy nĩm sór tũ nĩ ti.

Hã ra sóg nēji ãjag vatánh tá ãjag krĩn tĩ, ãjag mỹ sóg nēji ón tĩ.

¹⁷ Kỹ inh mỹ ãjag vatánh tá ãjag tũ mãg tĩ', sỹ ãjag mỹ inh mré ke ag jēgnēn kỹ'? Ke tũ sóg nĩgtĩ mỹr.

¹⁸ Tito mỹ sóg to vĩ, ti tỹ ěg régre ù ãn mré ãjag venh tĩg jé. Kỹ Tito mỹ inh mỹ ãjag tũ ma kãtĩg ja nĩ'? Ke tũ tóg nĩ, ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Inh jykre hã han tóg tĩ, Tito ti. Isỹ nén han mũ ãn hã han tóg tĩ.

¹⁹ ãjag hỹn iso: “ón kỹ tóg vėnh jagfy vĩ mũ,” he mũ. “Ti tỹ ěg tỹ ã to há nỹtĩ ãn han sór vė,” he ãjag hỹn mũ iso. Hã tũ vė, kỹ Cristo vỹ ki kanhró nĩ, Topē ti ke gé. ãjag to sóg há pē nĩ, hã kỹ sóg vĩ mũ, ãjag tỹ inh vĩ tugrĩn ti hã to tar nỹtĩ jé.

²⁰ Tag hã to sóg jykren mũ, ha mẽ: hēn ri ke mũn ěg tóg jagnē tỹ ùn mũ, sỹ ãjag ki jun kỹ. Hēn ri ke mũn ãjag tóg jagnē to jũ mũ, hēn ri ke mũn ãjag tóg jagnē tũ ki vė'ĩ mũ, hēn ri ke mũn ãjag tóg jagnē to krĩ rỹ nỹtĩ, vėnh kar hēn ri ke mũn ãjag tũ hã mĩ ěkren sór tĩ, hēn ri ke mũn ãjag tóg jagnē to vĩ kónãn mũ, hēn ri ke mũn ãjag tóg jagnē to vĩ vĩ henh mũ, hēn ri ke mũn ãjag tóg jagnē kãfór nỹtĩ sór mũ, hēn ri ke mũn ãjag tóg vėnh jykre e han sór mũ.

²¹ Kÿ tóg inh mÿ'a tĩnh mũ, sÿ ãjag ki jun kÿ, kÿ Topê tÿ isÿ ùn sĩ han ri ke vê sir. Inh fÿnh ke vê, ãjag tÿ vãsÿ Topê vĩ mranh ja ên tovãnh sór tũ nÿtĩn kÿ, nén ù kavéj ên ti, ã prũ tũ fi mré nÿ, ã mén tũ mré nÿ, fag to én tĩ ên mÿr. Æjag tÿ ên tovãnh tũ nĩn kÿ tóg inh mÿ'a tĩnh mũ.

13

Paulo tÿ ag jyvên mãn mũ

¹ Sÿ ãjag ve tăgtũnh ke vê ha. Kÿ sóg ãjag jykre venh ke mũ. Û tÿ ãjag jykre kórég vég mũ vÿ tónh ke mũ, ãjag tÿ ti kórég han ja ti. Ûn régre vÿ tugtónh ke mũ, ke tũ nĩn kÿ ùn tăgtũ.

² Tag tó inh huri, kÿ sóg tó mãn sór mũ mÿr. Sÿ ãjag mré nĩ ja nĩn kÿ sóg ãjag mÿ tag tó ja nĩ, kÿ sóg ùri ãjag mÿ rán mũ sir, sÿ ãjag mré nĩ tũ nĩn kÿ, ha mẽ. Sÿ ãjag mré nĩ ja nĩn kÿ sóg komêr hã vĩ ja nĩ, ù tÿ Topê vĩ mranh ja ên ag mÿ. Inh jun mãn kÿ inh pi(jé) komêr hã vĩ mãn mũ', ha vemní. Vĩ tar han jé sóg ke mũ mÿr.

³ Cristo vĩ mẽ sór ãjag mũ, inh ki. Mẽ jé ãjag tóg ke mũ. Ti pi(jé) krój nĩ'. Tar ti nĩ, hã kÿ sóg vĩ tar han ke mũ gé.

⁴ Krój nĩ ve ja ti nĩ, ti tÿ cruz to sa kÿ. Hã ra tóg rĩr mãn, Topê tÿ ti rĩn mãn kÿ. Topê tar nĩ hã vê. Kÿ sóg krój nĩ gé, sÿ ti ki rã kÿ jên kÿ, hã ra sóg ti mré rĩr kÿ jê gé, ãjag mÿ, Topê tar nĩn kÿ.

⁵ Æjag jykre tugnÿm nĩ. “Inh mÿ Jesus ki rã há han mũ vÿ?” hemní, vêso jykrén kÿ. “Jesus Cristo mÿ inh kãkã nĩ?” hemní. Æjag tÿ tag to: “hÿ, hã vê,” he tũ nĩn kÿ ãjag pi(jé) tÿ ti tũ nÿtĩ'. Ên kã ãjag tóg ti tovãnh kÿ mũ nĩ sir.

⁶ Hã ra sóg ti tovãnh ja tũ nĩ. Æjag tÿ tag ki kanhrãn kÿn há tĩ.

⁷ Æjag to sóg Topê mré vēmén tĩ, ãjag tÿ nén ù kórég han tũ nĩ jé. Kÿ inh rãnrãj tóg Topê mÿ há tĩ sir, vênh kar mÿ ke gé. Ag tÿ hã ra iso é he mũ ra nén ù há tăvĩ han sórmnĩ, ha mẽ, kÿ ãjag tÿ Jesus tũ hã han ke mũ tag ne há tăvĩ nĩnh mũ'.

⁸ Inh pi(jé) ù tÿ ki hã tó mũ kato sê sór mũ'. Û tÿ ki hã tó mũ tag ve sór inh nĩ mÿr.

⁹ Inh mÿ tóg sér tĩ, inh krój nĩn kÿ, kÿ tóg inh mÿ sér tĩ gé, ãjag tar nÿtĩn kÿ. Hã jé sóg Topê mré vĩ tĩ, ti tÿ ãjag mÿ vênh jykre há ên nĩm jé, ãjag tÿ há pẽ nÿtĩ jé.

¹⁰ Hã kÿ sóg ãjag mÿ carta tag rán, sÿ ãjag vég tũ nĩn kÿ. Kÿ sóg komêr hã vĩ sór mũ, sÿ ãjag mré nĩnh ken kÿ. Inh pi(jé) vĩ tar han sór mũ', inh pi(jé) êg Senhor tÿ isar han kÿ inh vĩ tar tÿ ãjag kókén sór mũ'. Æjag tar han sór inh mũ mÿr.

¹¹ Inh kanhkã', sÿ ãjag mÿ rán kãn hã vê. Hã ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mẽ: vênh kãn nĩ, ãjag tÿ kygnêg tũ nĩ jé, inh vĩ jēmēmñĩ, vênh jykre pir han nĩ, krĩ kuprã nÿtĩmñĩ. Topê ne êg to há nĩ', ti ne êg krĩ kuprãg tĩ'. Ti hã ne ãjag ki rĩr mũ', ãjag tÿ ti jykre tag han kÿ.

¹² Jagnê ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, ãjag tÿ jagnê nĩgé kãgmĩ kÿ. Topê tũ ki ge kÿ nÿtĩ kar vÿ ãjag mÿ: “ãjag mÿ há?” he sór mũ.

¹³⁻¹⁴ Êg Senhor tÿ Jesus Cristo jé ãjag tar han tĩ. Topê vÿ ãjag to há nĩ. Tĩ kuprĩg vÿ tÿ ãjag jagrê nĩ. Tĩ jykre hã mũ mũmñĩ. Hã vê.

PAULO TỠ CARTA HAN: GALÁCIA TÁ KE AG MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ, inh. Isỹ ga tỡ Galácia tá ke ag mỡ rán hã vễ. Jesus Cristo hã vỹ inh fễg, sỡ tỡ ti apóstolo jễ jế, ễg jóg tỡ Topễ ti ke gế. Ềprã ke tỡ inh fễg pijế'. Jesus Cristo hã ne inh fễg', Topễ tỡ ừn rĩn mãn mủ ti, ti ter kar kỡ.

² Sỡ inh mrế ke ag mrế ga tỡ Galácia tá ke ag mỡ rán hã vễ, ừ tỡ Galácia tá Jesus to vễnhmãn tỡ ag mỡ.

³ Topễ mỡ sóg to vĩ tỡ, ti tỡ ấjag tar han jế, ễg jóg mág tỡ ấjag krĩ kuprãg jế, ễg pã'i tỡ Jesus Cristo ti ke gế.

⁴ Ti hã ne ừ tỡ ấ tén mủ ag mỡ vễnh fễg', ti tỡ ễg tỡ Topễ vĩ mranh tỡ tỡ' he jế, kỡ tóg ễg kren han, ềprã ke jykre to. Ềprã ke jykre tỡ pãno nỡ kỡ tóg vễnh jykre tag ki ễg kunủ. Ềg jóg tỡ Topễ tỡ nén ve sór mủn hã vễ, ti hã ne Jesus mỡ tag tó ja nỡ'.

⁵ Kỡ ễg tóg Topễ to vĩ há han sór mủ, kỡ tóg tũg' he jãvãnh nỡ, ti to vĩ há tag ti. Hã vễ.

Jesus kãme pir nỡ

⁶ Ầjag ne tóg kãnhmar sỡ ấjag mỡ Cristo kãmén ja ền tovãnh sór mủ', ti tỡ ễg jagfy ter ja kãme ti. Ti kãme ừ nón mủ sór ấjag tóg mủ, Cristo tỡ ễg mỡ tó ja tỡ nón. Inh mỡ tóg e tỡ mỡr, ấjag jykre tag ti.

⁷ Cristo kãme vỹ pir nỡ, kỡ ti kãme ừ tóg tỡ tỡ. Hã ra ừ ag tóg ấjag krĩ kufy han sór mủ, hã kỡ ag tóg Cristo kãme ền ki króm há han tỡ nĩgtỡ. Ừ tó sór ag tóg mủ mỡr, Cristo jykre to, hã vỹ: “ấjag krenkren jế ấjag tóg Cristo ki rã kar kỡ Judeu ag jykre han ke mủ gế, Topễ tỡ Moisés mỡ nén tó ja ền ti,” he mủ.

⁸ Hã ra sóg ấjag mỡ tó há han ja nĩgtỡ, isỹ ấjag mỡ: “ti ki rã tãvĩ han jế ấjag tóg ke mủ,” hen kỡ. Ừ tỡ inh vĩ tag ri ke tó tỡ ag jế mủ kónãn. Hền ri ke mủn isóg ấjag mỡ tag tó tỡ nỡ, hền ri ke mủn sóg

ti pãte nén ừ tónh ke mủ. Kỡ inh jế tỡg kónãn. Hền ri ke mủn kanhkã tá Topễ tỡ jềnễ jafã tóg isỹ tó ja ền ri ke han ke tỡ nỡ, pãte tóg hền ri ke mủn nén ừ tó sór mủ. Kỡ ti jế tỡg kónãn.

⁹ Tag tó ja inh nỡ, kỡ sóg tó mãn mủ sir. Ừ tỡ ấjag mỡ Cristo kãmén kỡ, hã ra tóg ấjag mỡ isỹ tó ri ke han tỡ nỡ, isỹ tó pãte tóg ừ tó sór mủ, kỡ ti jế tỡg kónãn.

¹⁰ Vĩ tar han sóg tỡ, ềprã ke kórég ag to. Inh pi(jế) ón kỡ ag mỡ vĩ há han sór mủ', ag tỡ iso há nỹtỡ jế'. Ềprã ke ag tỡ iso há nỡ tag, ag tỡ iso kórég nỡ tag tóg inh mỡ tỡ nén ừ tỡ nỡ.

Isỹ ềprã ke ag tỡ iso nén tó mủ to jykrén nỡ ra inh hỹn Cristo tỡ ki rỡr tỡ nĩnh mủ vễ. Hã ra sóg ti hã to jykrén tỡ. “Isỹ nén tó mủ hỹn ti mỡ há nỡ, ti mỡ kórég nỡ vó?” he sóg tỡ, ti tỡ inh mỡ vĩ há han jế, Topễ ti.

Paulo tỡ Topễ vĩ hã tó

¹¹⁻¹² Cristo kãmén ja inh nĩgtỡ, isỹ ấjag mỡ: “ti ki rã kỡ ễg krenkren ke mủ, ễg tỡ Moisés jykre han tỡ ra,” hen kỡ. Ềprã ke tỡ véké nén ừ to jykrén ja pijế', sỡ ấjag mỡ nén tó mủ ti. Ềprã ke tỡ inh kanhrãn ja pijế'. Ừ pi(jế) inh mỡ: “tag tómnỡ,” he mủ'. Jesus Cristo hã ne inh kanhrãn', ti hã ne inh mỡ tag tó kãn'. Tag to jykrén nỡ, inh kanhkã'.

¹³⁻¹⁴ Isỹ vãsỹ nén han ja mẽ ấjag tóg huri. Tỡ sóg Judeu krế nỡ, hã kỡ sóg Judeu jykre han tỡ ja nĩgtỡ, Moisés tỡ ễg jóg'jóg ve ag mỡ Topễ jykre tó ja ền ti. Kỡ sóg inh povo jykre ki, Judeu jykre ki sóg vãsãn mág, hã kỡ sóg inh régre ag pãtén, sỡ ễg jykre ki króm to tar tãvĩ nĩn kỡ. Ềg jóg'jóg ve ag jykre tãvĩ han sóg nĩgtỡ mỡr, tag hã mỡ sóg ềkrén ja nĩgtỡ. Kỡ sóg kygnễ kỡ: “Jesus hỹn ón kỡ vễsỹ Topễ han,” he ja nỡ gế. Hã kỡ sóg ti ki ge kỡ nỹtỡ ag vóg kónãn tãvĩ han, isỹ ag tỡ tỡ' he jế. Ag jagãgtãn vãnh ja inh nĩgtỡ.

¹⁵⁻¹⁶ Hã ra Topễ tóg kejền inh mỡ Jesus to: “inh kósin vỹ tỡ ti nỡ,” hé, isỹ fóg ag mỡ, kanhgág ag mỡ ti kãmén jế, ừ tỡ mẽ ja tỡ ag kar mỡ. Ti hã tóg inh mur to hã inh kuprềg, inh jagãgtãn kỡ.

Kỹ, Jesus tỹ inh mỹ vênh ven kar inh pi(jé) êprä ke ù mré vémén', ti ki jêmê jé'.

¹⁷ Kỹ sóg Jerusalém ra tĩg ja tũ nĩ gé, sỹ ijo apóstolo ag mré vémén jé. Ga tỹ Arábia ra sóg vyr, ên kã, kar kỹ sóg tá kãtĩg kỹ cidade tỹ Damasco tá jun mãn.

¹⁸ Kỹ, 3 anos tũg kỹ sóg kejên Jerusalém ra vyr, sỹ apóstolo Pedro mré vémén jé. Ti mré sóg kurã tỹ 15 (ke) han, tãvĩ.

¹⁹ Ên kã inh pi(jé) apóstolo ù ag vé'. Tiago hã ve inh, êg Senhor jãvy ên, isỹ Pedro mré vĩn kỹ.

²⁰ Ājag mỹ sóg ki hã rán mũ. Inh pi(jé) ón mũ', Topê hã ne ki kanhró nĩ'.

²¹ Tag pãte sóg ga tỹ Síria ra vyr, ga tỹ Cilícia ra ke gé.

²² Isỹ ra tĩg jé sóg ga tỹ Judéia fĩn rãm. Kỹ Judéia tá Jesus to vênh mãn tĩ ag inh ki kagtĩg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Inh ve ja tũ ag nỹtĩ ver, Judéia tá Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag.

²³ Iso vĩ hã mẽ ja ag tóg nĩgtĩ, hã vỹ: “ũ tỹ êg vóg kónãn mũ ên nêji Cristo tó mũ,” he mũ. “Vãsỹ tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag tũg sór ja nĩ, hã ra tóg ùri ti kãmén mũ ha, nêji,” he ja ag tóg nĩgtĩ iso.

²⁴ Kỹ ag tóg isugrĩn Topê to vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ tag mẽ kỹ.

2

Paulo jykre tỹ apóstolo ù ag mỹ há nĩ.

¹ Tag pãte 14 anos tũg kar sóg Jerusalém ra tĩg mãn gé, Barnabé mré, kỹ Tito tóg êg mré vyr gé.

² Topê tỹ inh mỹ: “ha ra tĩg,” he ja vê. Tá jun kỹ sóg ag mỹ isỹ nén tó tĩ ên kãmén kãn ja nĩ sir, sỹ fóg ag mỹ nén kãmén tĩ ên ti. Vyr mỹ sóg tag to pã'i ag mré vémén. Fóg ag mỹ sóg: “Jesus ki rã kỹ êg krenkren ke mũ, êg tỹ Moisés jykre han tũ ra,” he tĩ. Kỹ sóg tag to pã'i ag ki jêmê sór ja nĩ, sỹ ag mỹ: “mỹ há, fóg ag tỹ Moisés jykre han tũ ra, kanhgág ag ke gé?” he jé. Isỹ fagrĩnh mỹ rãnrãj jãvãnh tóg tĩ, isỹ fagrĩnh mỹ carreira ri ke han jãvãnh tóg tĩ, hã kỹ sóg ag ki jêmên vyr.

³ Kỹ tóg ag mỹ há tĩ, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ Jesus hã tó mũ ti, sỹ ag mỹ Moisés tó tũ ra, sỹ ag mỹ Judeu ag jykre tó tũ ra, sỹ ag mỹ: “ha ājag gré fár junun kym,” he tũ ra. Hã kỹ ag tóg Tito mỹ: “ha kym,” he ja tũ nĩ gé. Fóg tỹ Grego vê, Tito ti, ù tỹ Jerusalém ra inh mré tĩ mũ ên ti. Hã kỹ tóg ā gré fár kym ja tũ nĩ, ti tỹ tỹ Judeu tũ nĩn kỹ.

⁴ Hã ra ón kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ti kym sór ja nĩ. Ón kỹ ag tóg Jesus jykre ve sór ja nĩ. “Ti mỹ Moisés jykre tovãnh tũ'?” he ag tóg iso. Ag tỹ Moisés jykre krêm êg vin mãn sór ja vê, kỹ tóg êg patrão ri ke nĩ, Moisés jykre ên ti.

⁵ Hã ra sóg ag kato tẽ. Inh pi(jé) ag mỹ: “hỹ,” he ja nĩgtĩ'. Ag kato tẽ tãvĩ han ja inh nĩgtĩ ājag jagfỹ, ājag tỹ vênh vĩ há hã kri fi jé, Jesus kãme tỹ ājag mỹ sér tĩ jé, ājag tỹ Moisés jykre kufy ên han tũ nĩn kỹ.

⁶ Kỹ pã'i ag tóg isỹ ag mỹ nén kãmén mũ ên to: “tó kãn ja tũ ā nĩ,” he ja tũ nĩ gé, ùn mág ag. Vãsỹ ag tóg tỹ pã'i tũ ja nỹtĩgtĩ, ùn mág tag ag, hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ha mẽ. Topê mỹ ti tỹ nén ù tũ nĩ, êg tỹ êprä ke ag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ ti, ùn sĩ nỹtĩ ti ke gé.

⁷ Kỹ tóg pã'i tag ag mỹ há tĩ, sỹ fóg ag mỹ, sỹ kanhgág ag mỹ Topê vĩ tónh ke ti, ùn gré fár junun kym ja tũ ên ag mỹ, Topê tỹ inh mỹ: “povo ù ag mỹ tónh tĩg,” hen kỹ. “Topê vỹ Pedro mỹ tó, ti tỹ Judeu ag mỹ tó jé, ùn gré fár junun kym kỹ nỹtĩ ên ag mỹ, hã ra ā tóg ù ag mỹ tónh ke mũ,” he ja ag tóg nĩ inh mỹ, Jerusalém tá ùn mág ag.

⁸ Topê ne Pedro ti tar han, ti tỹ tỹ Judeu ag apóstolo jê jé. Kỹ tóg isar han, isỹ tỹ ù ag apóstolo jê jé, ùn tỹ Judeu ag jykre han tũ kar ag.

⁹ Tag ve ag, Topê tỹ tag to isar han mũ ve ag, Tiago ti, Pedro ti, João ti ke gé. Igreja to pã'i vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg tỹ igreja nũna ri ke nỹtĩ. Ên ag ne inh nĩgé mẽ', Barnabé nĩgé ke gé. Hã kỹ ag tóg êg mỹ: “há ti nĩ, ājag rãnrãj ti, ājag tỹ nén han sór mũ ti,” he mũ. “Ha fóg ag mỹ tónh mũjêg, kanhgág ag mỹ, jãvo êg tóg ù tỹ Judeu ag jykre han mũ

ag hã mÿ tónh ke mÿ,” he ag tóg mÿ ãg mÿ, pã'i ag.

¹⁰ Kÿ ag tóg ãg mÿ to vÿ, ãg tÿ ag kãmÿ ùn vêsÿrénh mÿ ag jagãgtãn jé, ãg tÿ ag mÿ nén ù jênê jé, fag mÿ ke gé. Tag han sóg tÿ mÿr. Inh pi(jé) kã jatun tÿ'.

Fóg ag tÿ Judeu ag ri ke nÿtÿ

¹¹ Kÿ kejên Pedro tóg cidade tÿ Antioquia tá jun ja nÿgtÿ. Hã ra tóg tá kygnê, kÿ sóg ti kato tẽ. Ti hã mÿ sóg ti kygnê ên tó.

¹² Kÿ Tiago tóg kejên ti mré ke ù ag jêgnê ja nÿgtÿ. Ag tÿ junjun tÿ ki Pedro tóg fóg ag mré jên ja nÿgtÿ, Judeu tÿ ag mré. Hã ra Tiago tá ke ag tÿ junjun kÿ tóg sir Judeu tÿ ag mré jên jãvãnh nÿ sir, ti tÿ Judeu ag kamêg vê sir, ùn gré junun fár kym tÿ ag jagfy. Kÿ Pedro tóg ón kÿ vÿrmÿ nÿ mÿ sir, fóg ag vãm kÿ.

¹³ Kÿ ti mré Judeu ù ag tóg fóg ag vãm mÿ gé sir. Kÿ vãhã Barnabé tóg fóg ag vãm mÿ gé sir. Ki kanhró ti nÿ vê, Barnabé ti, ãg tÿ jatun mÿ fóg mré nÿnh ke ti, ãg tÿ tÿ Judeu nÿtÿ ra.

¹⁴ Ag kar vÿ kygnê kãn, Pedro nón. Jesus jykre pijé', vênh vÿ sér pijé'.

Sÿ ag tÿ kygnê tag ve kÿ sóg vênh kar rÿnve Pedro mÿ tag tó, ha mẽ. “Ha vé, Judeu vÿ tÿ ã nÿ,” he sóg ti mÿ. “Ã tÿ tÿ Judeu nÿ ra ã tóg fóg jykre han ja nÿgtÿ, fóg mré jên kÿ,” he sóg ti mÿ. “Kÿ ã tÿ ne jé ùri Judeu jykre han mãn sór nê? ã tÿ ne jé fóg ag mÿ: Judeu ag jykre han nÿ, he sór nê?” he sóg ti mÿ.

Jesus ki ge kÿ nÿtÿ kÿ ãg povo pir ri ke nÿtÿ

¹⁵ Judeu krê vÿ tÿ ãg nÿtÿ, kÿ ãg tóg fóg ag tÿ Topê vÿ mranh tÿ ên ri ke tÿ nÿtÿ.

¹⁶ Hã kÿ ãg tóg Topê tÿ vãsÿ ãg jÿvên tÿ ên ki kanhró nÿtÿ. Hã ra ãg pi(jé) tag tigrÿn Topê mÿ há nÿtÿ'. ãg tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ ãg ti mÿ há nÿtÿ. Hã kÿ ãg tóg Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtÿ, ãg tÿ ti mÿ tÿ ùn há nÿtÿ jé, ti tÿ ãg tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿ tag tigrÿn ãg mÿ vênh pãte fón jé sir. ãg pi(jé) Topê tÿ vãsÿ ãg jÿvên tÿ ên ki króm ja nÿgtÿ', hã kÿ ãg tóg ti mÿ tÿ ùn há tÿ nÿtÿ, ãg tÿ ti tÿ vãsÿ ãg jÿvên

han sór mÿ ra. Topê pi(jé) Moisés tÿ ãg mÿ vênh jykre nÿm ja ên tigrÿn ãg mÿ vênh pãte fón ke mÿ'. Jesus Cristo tigrÿn ke vê.

¹⁷ Kÿ tóg ge nÿ. ãg tÿ Cristo ki ge tigrÿn ãg tóg Topê mÿ tÿ ùn há nÿtÿ. ãg tÿ Topê vÿ mranh kÿ, hã kÿ tóg ãg mÿ vênh pãte fón mÿ, ãg tÿ tÿ Judeu nÿtÿn kÿ, kÿ tóg fóg ag mÿ vênh pãte fón mÿ gé, kanhgág ag mÿ ke gé.

Kÿ ãg hÿn iso: “ã tÿ tag tó kÿ ã tóg: Cristo vÿ Topê vÿ mranh tag to há nÿgtÿ, he tÿ,” he sór mÿ. Vó, hã tÿ vê.

¹⁸ Hã ra tag to jÿkrén, ha mẽ: ãg tÿ Topê tÿ vãsÿ vênh jykre to: “vênh jykre tag han mãn ke tÿ ãg nÿ ha,” he kar kÿ: “vó, han mãn jé ãg tóg ke mÿ, ge ra,” hen kÿ tóg vênhmÿ tÿ sir. Vênh jykre régre vê sir.

¹⁹ Topê tÿ vãsÿ ãg jÿvên ja ên ki kanhró ãg tóg nÿtÿ. Kÿ ãg tóg ti tÿ ãg jÿvên mÿ ên mẽ kÿ: “vênh jykre kórég han kÿ sóg Topê vÿ mranh tÿ,” he mÿ sir. Ti vÿ ki króm ki kagtÿg ãg tóg nÿtÿ, ãg tÿ ki króm sór mÿ ra. Hã ra Cristo vÿ ãg jykre si tÿ tÿ' he ja nÿ. Ti mré tóg cruz to sa ja nÿ, ãg jykre si ti. Kÿ tóg ãg mÿ vênh jykre tãg nÿm mÿ sir, ãg tÿ tÿ Topê tÿ nÿtÿ jé.

²⁰ ãg jykre si vÿ tÿ' hé. Hã kÿ ãg tóg ti tÿ há han tÿ, ãg tÿ ver ga kri mÿn kÿ. Topê kósin ki rã tigrÿn ãg tóg sir rÿnrÿr nÿtÿ. Ti fe vÿ tÿ ãg nÿtÿ, ãg kar vÿ tÿ ti fe nÿtÿ, kÿ tóg ãg jagfy ù tÿ ã tén tÿ ag mÿ vênh fêg, kÿ tóg ãg jagfy ter ja nÿ.

²¹ Ti ki ge kÿ nÿtÿ tigrÿn ãg tóg Topê mÿ há nÿtÿ. Topê tÿ ãg jagãgtãn há vê. ãg tÿ: “Topê jykre si ki króm kÿ inh hÿn Topê mÿ tÿ ùn há nÿ,” hen kÿ Cristo vÿ fagrÿnh mÿ ter ja nÿ. Kÿ ãg tóg Topê tÿ ãg jagãgtãn tag tÿ tÿ' he mÿ. Hã tÿ vê mÿr.

3

ãg tÿ Jesus ki ge kÿ ãg krenkren ke

¹ Galácia tá ke', ãgag ne tóg krÿ tÿ nÿtÿ ve nÿtÿ'. Û nÿ ãgag krÿn kónãn, ãgag tÿ Jesus Cristo tovãnh sór jé? Ti tÿ ka to sa ja ên tó kãn inh mÿr ãgag mÿ, kÿ ãgag tÿ ne jé vãsÿ vênh jykre ên han sór nê?

² Kÿ sóg ãjag ki tag jëmẽ sór mũ, ha mẽ: Topẽ ne ãjag mÿ ã kuprĩg jënẽ'. ãjag tÿ vãsÿ vënh jykre si ên mĩ mũ tigrĩn ãjag mÿ jagrën kÿ nÿtĩ'? Vó, inh vĩ tigrĩn ãjag tóg Cristo ki ge kÿ nÿtĩ, kÿ ãjag tóg Cristo ki ge tigrĩn jagrën kÿ nÿtĩ.

³ Kÿ krĩ vënh mÿ han sór tũg nĩ. Topẽ kuprĩg tÿ ãjag krĩn kÿ ãjag Jesus ki ge ja nĩ. Kÿ: vësóg ki sóg ti jykre ki krov," he tũg nĩ.

⁴ Ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg fagrĩnh mÿ Topẽ kuprĩg tÿ jagrë nĩ ên vé. Hã ra tóg inh mÿ fagrĩnh mÿ ke tũ nĩ.

⁵ Kÿ ù tÿ ãjag mÿ ã kuprĩg jënëg mũ ên vÿ ãg tÿ nén han vãnh hyn han ja nĩgtĩ gé. Ti mÿ ãjag tÿ vãsÿ vënh jykre si mĩ mũ tigrĩn milagre ên hyn han'? Vó. ãjag tÿ Cristo kãme sér mẽ kÿ ti ki ge tigrĩn tóg milagre ên hyn han. Tag to jykrén.

⁶ Kÿ Abraão to jykrén nĩ gé. Topẽ ki tóg rã kÿ nĩ ja nĩ, kÿ tóg Topẽ mÿ tÿ ùn há nĩ sir, Abraão ti.

⁷ Tag to jykrén há han nĩ. Ëg tÿ Abraão nón Topẽ ki ge kÿ nÿtĩ kÿ ãg tóg Abraão krë'krë ag ri ke nÿtĩ.

⁸ Topẽ vÿ fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, ag tÿ ti ki ge kÿ. ù tÿ Judeu jykre han tũ ag kar krenkren han sór tóg mũ. Hã tóg rán kÿ nĩ. Vãsÿ tóg rán kÿ nĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Vãsÿ tóg Abraão mÿ vënh vĩ sér tag tó ja nĩ, ha mẽ: "povo kar mÿ sóg vĩ há han ke mũ, ã tigrĩn," he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Abraão mÿ.

⁹ Ti mÿ tóg vĩ há han ja nĩ, Topẽ ti, Abraão mÿ, ti tÿ ti ki rã há han kÿ. Kÿ tóg ù tÿ ti nón ti ki ge kÿ nÿtĩ ag mÿ vĩ há han ke mũ gé.

¹⁰ ù tÿ vãsÿ vënh jykre si ên ki króm tigrĩn kren sór mũ ag mÿ tóg vĩ kónãn ke mũ, Topẽ ti, ag tÿ ki króm sór mũ ra mranh kÿ, mÿr, ha mẽ. Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ. "Topẽ tÿ ãg jyvën mũ tóg e nÿtĩ, kÿ ti vĩ tóg rán kÿ nÿtĩ. Ëg tÿ ki króm kãn ke vé. ù tÿ mranh pir han mũ mÿ tóg vĩ kónãn ke mũ, Topẽ ti," he tóg, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

¹¹ Hã kÿ ãg tÿ Topẽ tÿ vãsÿ ãg jyvën

mũ ên ki króm sór mũ ra ãg tóg ti mÿ tÿ ùn há tũ nÿtĩ, Topẽ ti mÿ, ãg tÿ ki króm kãn tũ nÿn kÿ. Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ gé: "ãg tÿ Topẽ ki ge kÿ nÿtĩn há kÿ ãg tóg ti mÿ tÿ ùn há nÿtĩ, kÿ ãg tóg krenkren ke mũ ha," he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

¹² Kÿ Topẽ tÿ vãsÿ ãg jyvën tĩ ên vÿ ãg tÿ ti ki rã ri ke tũ nĩ. Hã kÿ tóg tag tó ja nĩ, Topẽ ti, ha mẽ: "ãjag tÿ inh vĩ ki króm tigrĩn ãjag krenkren ke mũ," he ja tóg nĩ. Hã ra ãg tóg ki króm ki kagtĩg nÿtĩ, há kÿ ãg tóg ti jykre si ki króm sór mũ ra ki króm ja tũ nĩ, há kÿ ãg tóg krenkren ke tũ nĩ sir.

¹³ Jãvo ãg tÿ Cristo ki ge kÿ ãg krenkren ke mũ. Topẽ vÿ ãg mÿ vĩ kónãn ke mũ vé, ãg tÿ ti tÿ vãsÿ ãg jyvën mũ ên mranh ja to. Hã ra Cristo tóg ãg kren han mũ, Topẽ tÿ ãg mÿ vĩ kónãn tũ nĩ jé. Cristo há ne Topẽ mÿ: "ha ag jagfÿ inh há mÿ vĩ kónãn," he ja nĩgtĩ'. Ti to tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: "ù tÿ cruz to sa mũ ên mÿ tóg vĩ kónãn mũ, Topẽ ti," he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

¹⁴ Ti tÿ Cristo há mÿ vĩ kónãn kÿ tóg ãg há mÿ vĩ há han mũ sir, ti tÿ Abraão mÿ vĩ há han ja ên ri ke. Fóg ag mÿ tóg vĩ há han mũ, kanhgág ag mÿ ke gé, Jesus Cristo tigrĩn. Kÿ tóg ãg mÿ ã kuprĩg jënëg mũ sir, ãg tÿ ti ki rã ja tigrĩn. Tó ja ti nĩ, ti tÿ ãg jagrën ke ti, kÿ tóg ke mũ, ãg tÿ ti ki rã ja tigrĩn.

Abraão tÿ Topẽ vĩ kri nĩm kÿ tÿ ùn há nĩ

¹⁵ Inh kanhkã', êprã ke jykre to jykrén. Kejën ùn régre ag tóg jagnë mré nén ù to jykrén tĩ. To jykrén kar kÿ ag tóg rán tĩ, kÿ ag tóg ãjag jygji ránrán tĩ gé sir. Ag jygji ránrán kar kÿ ù tóg sir tÿ nén ù han mãn ke tũ nĩ. Rán kÿ tóg nĩ nĩ, kÿ ag tóg tÿ ti rá ù han tũ nĩgtĩ sir. Êprã ke jykre há vé.

¹⁶ Kÿ Topẽ jykre vÿ ge nĩgtĩ gé. Topẽ vÿ Abraão mÿ tó ja nĩ, vãsÿ, ti tÿ ti mÿ nén ù há han ke ti, ti krë'krë mÿ ke gé. Kÿ tóg, ti tÿ ti krë'krë tóg kÿ (tóg) Abraão krë'krë ag kã ùn pir há tó ja nĩ. Ti pi(jé) Abraão mÿ: "ã krë'krë ag," he ja nĩ'. "ã krë'krë," he ja ti nĩ, há vÿ: Cristo,

he mǔ, hã vỹ: Abraão krẽ'krẽ ag kã ùn pir, he mǔ.

¹⁷ Kĩ Topẽ tóg Moisés mur ke to hã Abraão mỹ ti tỹ ti krẽ'krẽ ag kã ù mỹ vỹ há han ke tag tó ja nĩ, ti tỹ Abraão mré jykrén kỹ. Kỹ, tag pãte, 430 (ke) anos tũg kỹ tóg Moisés mỹ ti tỹ ãg jyvẽn ke ãn nĩm. Hã ra tóg ã tỹ Moisés mỹ vẽn jykre ãn nĩm mǔ ra tóg ã tỹ Abraão mỹ vẽn jykre tó ja ãn tỹ tũ' he ja tũ nĩ.

¹⁸ Kĩ Topẽ tỹ Abraão mỹ: “ve jé ã tóg ke mǔ, ã krẽ'krẽ mrẽ,” he ja ãn tugrĩn tóg ve ja nĩ, Topẽ vỹ hã tugrĩn tóg ve ja nĩ, Abraão ti. Ti tỹ ãg jyvẽn ãn to ke tũ vẽ, ti tỹ ãg mỹ: “ãn ve jé ãjag tóg ke mǔ,” hen kỹ ãg tóg venh ke mǔ, ti vỹ tugnĩn.

¹⁹ Kĩ ãjag hỹn inh mỹ: “Topẽ tỹ ne jé Moisés mỹ ti tỹ ãg jyvẽn ke ãn tó ja nẽ?” he sór mǔ. ãg tỹ: “venh jykre kórég han kỹ inh hỹn tóg Topẽ vỹ mranh,” he jé, hã jé Topẽ tóg Moisés mỹ ti tỹ ãg jyvẽn ke ãn nĩm ja nĩ, Jesus mur ke to hã. Abraão kósin tỹ Jesus mur ke tũg ki ke ja vẽ, Topẽ tỹ ãg jyvẽn ja ãn ti. Ti hã mỹ tóg vỹ há han sór ja nĩ, Topẽ ti, Jesus hã mỹ.

Topẽ tỹ Israel ag jyvẽn kỹ tóg ã tỹ jẽnẽ jafã ag mỹ tó ja nĩ. Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag tóg Moisés mỹ tó ja nĩ, Moisés tỹ Israel ag mỹ kãmén jé. Topẽ tỹ ãg jyvẽn jafã ti nĩ ja nĩ, Moisés ti.

²⁰ Topẽ jẽgja kã jẽg kỹ tóg Israel ag mỹ vỹ ja nĩgtĩ, Moisés ti, Topẽ tỹ Israel ag mré jykrén kỹ. Kỹ Moisés tóg ag jyvẽn, ag tỹ Topẽ vỹ ki króm jé. Topẽ tỹ ãg kren han kỹ tóg ge tũ nĩgtĩ. ã pir mỹ tóg ãg mỹ tó mǔ, ti tỹ ãg kren han sór mǔ ti, Topẽ ti. ã tóg ti jagfy ãg mré vỹ tũ nĩ sir.

Topẽ vỹ ãg jyvẽn, ãg tỹ ti vỹ ki kanhrãn jé

²¹ Isỹ tag tó kỹ Topẽ hỹn ãjag mỹ tỹ ùn ón mé nĩ ve nĩ. “Topẽ tỹ ãg jyvẽn mǔ ra ãg tóg ti vỹ mranh tĩ. Hã kỹ tóg ãg vóg kónãn ke mǔ. Kỹ tóg ãg kren han ke tũ nĩ,” he ãjag hỹn tĩ. Vó, Topẽ pi(jé) ón tĩ!. Hã ra Topẽ tỹ ãg jyvẽn mǔ ra ãg tóg ki króm tũ nĩgtĩ, hã kỹ ti tỹ ãg jyvẽn tag tóg ãg kren han jãvãnh nĩ. Ti tỹ ãg jyvẽn ãn tỹ ãg kren han mǔ ra

ãg tóg ti tỹ ãg jyvẽn tugrĩn jykre kuryj nỹtĩnh mǔ vẽ.

²² Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “vẽn kar vỹ Topẽ vỹ mranh kãn ja nĩgtĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Kỹ ãg tỹ Jesus ki ge hã kỹ ãg tóg krenkren ke mǔ sir. ã tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ krenkren ke mǔ.

²³ Kỹ, ãg tỹ Cristo ki rãnh ke to hã ãg tóg Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mǔ ãn krẽm nỹtĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ãg kanhrãn tĩ ja nĩgtĩ. Ti tỹ ãg mrãnmrãn ri ke ja ti nĩgtĩ, ti vỹ ti. Krẽm ãg tóg sigse kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ. ãg tỹ Cristo ki ge kỹ ãg tóg kygvar kỹ nỹtĩ sir. Cristo mur to hã ke ja vẽ, Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn ja ti.

²⁴ Kỹ tóg ãg jyvẽn ja nĩgtĩ, ãg tỹ Cristo ki rãnh ke to jykrén jé. Cristo ki ge tugrĩn ãg tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩ ha.

²⁵ Kỹ, ãg tỹ ti ki rã kar kỹ ãg tóg Topẽ tỹ vãsỹ ùn mỹ: ag jyvẽn nĩ, he mǔ ãn krẽm ke tũ nỹtĩ ha.

²⁶ Topẽ krẽ vỹ tỹ ãg nỹtĩ ha, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ.

²⁷ Ti jiji tó kỹ ãg kygpe kỹ nỹtĩ, kỹ ãg tóg ti ri ke nỹtĩ sir, tỹ ti hã ri ken hã vẽ.

²⁸ Hã kỹ ãg tóg tỹ jagnẽ hã nỹtĩ gé. Kỹ ãg tỹ ti ki ge kỹ Judeu ag vỹ fóg ag ri ke nỹtĩ, kỹ fóg ag vỹ kanhgág ag ri ke nỹtĩ gé. ã camarada ag vỹ ãjag patrão ri ke nỹtĩ. Ag vỹ fag ri ke nỹtĩ gé. Nén ù pir vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩnh kỹ.

²⁹ Kỹ, ãg tỹ tỹ Cristo mré ke nỹtĩnh kỹ ãg tóg tỹ Abraão krẽ'krẽ ag ri ke nỹtĩ gé sir, ãg kar, kỹ ãg venh ke mǔ sir, Topẽ tỹ Abraão mỹ nén to mǔ ãn ti.

4

¹ Sỹ ãjag mỹ kãmén mãn ke vẽ, sỹ nén tó ja ãn ti. ãn rico kósin vỹ ti tũ mãn kãn ke mǔ, ti mog kỹ. Ti tỹ ver sĩ nĩn kỹ tóg nén ù venh ke tũ nĩ ver. Ti panh camarada ri ke tóg nĩ ver, ti sĩ nĩn kỹ. Hã ra ti panh tỹ nén kar vỹ tỹ ti tũ nỹtĩnh ke mǔ.

² Ge ra ag tóg ver ti kanhrãn tĩ, ti sĩ nĩn kỹ. Kỹ ti kri ke ag ne ti tũ to jykrén tĩ!. Gen kỹ tóg kejẽn ti panh tỹ ti mỹ kurã nĩm ja ãn pétẽm ke mǔ. ãn kã tóg ã tũ mãn kãn ke mǔ sir.

³ Ge ti nĩgtĩ ěg mré, ěg tỹ tỹ Topě krě nỹtĩn kỹ. Jesus mur ke to hã ěg tóg gĩr ri ke nỹtĩ ja nĩgtĩ. Nén kar tãn kaměg ja ěg tóg nĩgtĩ, krĩg tãn mré hã. ěg sigse ri ke han ja ag nĩgtĩ, nén tãn ag.

⁴ Kỹ, ti kurã tá krỹg kỹ Topě tóg ã kósin jěně. ěprã ke fi ki tóg mur. Moisés tỹ ěg jyvěn tĩ ěn ki króm kãn ja tóg nĩgtĩ.

⁵ ěg kren han jé tóg mur, ti tỹ Moisés tỹ ěg jyvěn ja ěn to ěg kygvãn jé sir, ěg tỹ vãhã tỹ Topě krě pě nỹtĩ jé sir. Tỹ ěg ti krě tũ ja nỹtĩgtĩ vě, hã ra Topě tóg ěg jě'yn sór mũ ha sir.

⁶ Kỹ ěg tóg tỹ ti krě nỹtĩ sir. ěg tỹ tỹ ti krě nỹtĩn kỹ tóg ěg mỹ ã kuprĩg jěněg mũ sir, ti tỹ tỹ ěg jagrě nĩ jé. Ti kósin kuprĩg ri ke ti nĩ, Topě kuprĩg ti. ěg jagrě tag tỹ ěg tóg sir Topě to: “ěg jóg mág,” he tĩ.

⁷ Hã kỹ ěg tóg tỹ ũ camarada ri ke tũ nỹtĩ ha. Topě krě vỹ tỹ ěg nỹtĩ ha. Kỹ, ěg tỹ tỹ ti krě nỹtĩn kỹ ěg tóg ti tỹ nén mãn ke mũ gé sir, ti tỹ ěg mỹ nén nĩm ke ti. Topě tỹ ěg mỹ nén han hã vě.

Paulo tỹ krĩ kufy nĩ

⁸ Vãsỹ ājag tóg Topě ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Kỹ ājag tóg ón kỹ věnh kãgrã hã to: “ěg Topě vě’,” he ja nĩgtĩ. Věnh kãggrã pi(jé) tỹ Topě nĩ'. Věnh kãggrã hã nón mũn kỹ ājag tóg sigse kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ.

⁹ Ūri ājag tóg Topě ki kanhró nỹtĩ jãvo. Hã ra tóg vãsỹ ājag ki kanhró nĩ ja nĩ vě, Topě ti, ha mẽ. Kỹ ājag tỹ ne jé tỹ nén kar tãn ag mré ke nỹtĩ mãn sór ně? Krój ti nỹtĩ, nén kar tãn ti, to ěg jagtar' he nỹtĩ ja nĩgtĩ, sigse kỹ ěg nỹtĩ ja nĩgtĩ, ěg tỹ tỹ ag mré ke ja nỹtĩn kỹ. Ājag mỹ sigse kỹ nỹtĩ mãn sór mũ'?

¹⁰ Kurã to ājag tóg jykrén sór mũ, kurã kórég to, kar kỹ kysã kórég to ke gé, prỹg kórég to ke gé.

¹¹ Inh kaně jur tóg tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. Inh hỹn fagrĩnh mỹ ag mỹ Jesus kãmén, he sóg tĩ, mỹr.

¹² Inh kanhkã, inh ri ke nỹtĩ sórmnĩ. Ājag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, kỹ inh ri ke han sórmnĩ. Tag hã to sóg vĩ mũ, ājag mỹ. Ājag pi(jé) inh jũ han'.

¹³ Sỹ ājag ki jun vén mũ ěn mũ ěkré, sỹ ājag mỹ Topě vĩ to vén mũ ti. ěn kã sóg kaga nỹ ja nĩgtĩ.

¹⁴ Kỹ tóg ājag mỹ e tĩ ja nĩgtĩ, ājag tỹ inh kaga ven kỹ. Ge ra ājag tóg iso é he ja tũ nĩgtĩ, ti pi(jé) ājag mỹ jěgry ja nĩgtĩ', inh kaga ti. Inh mỹ vĩ há han ja ājag tóg nĩgtĩ, sỹ tỹ Topě tỹ jěně jafã nĩn kỹ, ājag mỹ. Ājag tỹ Jesus Cristo ki rĩr mũ ěn ri ke han ja ājag tóg nĩgtĩ isỹ.

¹⁵ ěn kã tóg ājag mỹ sér pě tĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ ājag tóg inh jagãgtãn ja nĩgtĩ. Isỹ ājag mỹ ājag kaně to vĩ ra ājag hỹn inh mỹ vin ke mũ vě. Kỹ ti tỹ ne jé ājag mỹ sér tũ tĩ ně, ũri?

¹⁶ Ājag mỹ sóg ki hã to mũ. Inh mỹ tag tugrĩn ājag mỹ kórég nĩ ha'? Inh mỹ tóg e tĩ, tag ti.

¹⁷ Ū ag tóg ājag mỹ vĩ há han sór mũ. Ag ón vě hã ra. Ag tỹ ājag tỹ inh kato tẽ han sór vě, hã kỹ ag tóg ón kỹ vĩ há han sór mũ, ājag tỹ ag hã nón mũ jé sir, isovãnh kỹ.

¹⁸ Há ti nĩ vě, nén ũ há tỹ ājag mỹ sér nĩn kỹ. Isỹ ājag mré nĩn kỹ nén ũ há ěn tóg ājag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ājag tỹ tag tovãnh tũ nĩ kỹ tóg há tĩ, inh mỹ. Kỹ nén ũ há hã to tar nỹtĩmĩ.

¹⁹ Inh krě', ājag mỹnh ri ke vỹ tỹ inh nĩ. ěg mỹnh fi ne kaga tĩ', ěg tỹ fi ki mur ken kỹ. Fi kaga tag ri ke han mãn inh, ājag to. Ājag tỹ Cristo hã ri ke nỹtĩn kỹ tóg há tĩ, sỹ tag hã ve sór vě, hã jé sóg ěg mỹnh fi kaga ěn ri ke han mãn mũ, ājag tugrĩn.

²⁰ Sỹ ājag mré nĩnh há tóg tĩ, sỹ ājag mré vēmén jé, sỹ ājag mỹ kãmén há han jé sir. Sỹ koměr hã ājag mỹ kãmén há tóg tĩ. Hã ra sóg kaně jur mũ, ājag to, hã kỹ sóg vĩ mũ.

Agar fi mré Sara fag to věnh jykre

²¹ Ājag kãmĩ ũ tóg Moisés tỹ ěg jyvěn ja ěn han sór mũ. Ājag hỹn mẽ kãn ja tũ nĩ, vãsỹ věnh jykre ěn ti, hã kỹ ājag tóg han sór mũ. Ājag tỹ mẽ há han kãn ja nĩ ra ājag hỹn han sór ke tũ nĩ vě. Hã mẽ, vãsỹ věnh jykre ěn ti, ājag tỹ nén han sór mũ ěn ti.

²² Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. Abraão vỹ kósin régre nĩ ja nĩgtĩ. Ū mỹnh fi vỹ

tỹ ti camarada fi nĩ, kỹ ù mýnh fi vỹ tỹ ti prũ pẽ fi nĩ.

²³ Kỹ Abraão tóg ã camarada fi mré nỹ ja nĩ, ti tỹ ver kófa tũ ra, kỹ ti kósin tóg fi ki mur mũ sir. Hã ra tóg ã prũ pẽ fi ki (tóg) ã kófa ra kósin mũ gé sir. Topẽ tỹ ti mỹ: “ã kófa nĩ ra ã tóg kósin ke mũ,” he ja nĩ hã vẽ.

²⁴ Topẽ tóg tag han, ãg tỹ ti jykre ki kanhrãn jé. Ti tỹ ãg mỹ comparação han hã vẽ, fag to, ha mẽ. Topẽ tỹ ãg mré jykren mũ ri ke fag nỹtĩ, Abraão prũ fag. Agar fi vỹ tỹ Abraão camarada ja nĩgtĩ. Ti mré ke pẽ tũ fi vẽ. Kỹ fi tóg ri ke nĩ, Topẽ tỹ krĩ tỹ Sinai tá Moisés mỹ ti tỹ ãg jyvẽn ãn tó ja ti. Tag vỹ Agar fi ri ke nĩ, ti camarada fi ri ke. Û tỹ vẽn jykre ãn han mũ vỹ tỹ ù camarada ri ke nỹtĩ, fi kóm. Tỹ ag tóg sir Topẽ mré ke tũ nỹtĩ, ù tỹ Judeu jykre han mũ ag.

²⁵ Kỹ Agar fi vỹ krĩ tỹ Sinai ri ke nĩ, ga tỹ Arabia tá. Hã ra fi tóg cidade tỹ Jerusalém ri ke nĩ gé, hã vỹ: Judeu ag jykre han mũ ag kar, he mũ, hã vỹ: Jerusalém, he mũ. Tỹ ag Topẽ mré ke tũ nỹtĩ, ù tỹ Judeu ag jykre han mũ ag.

²⁶ Hã ra ãg jamã vỹ kanhkã tá nĩ, Jerusalém tãg to ken hã vẽ, hã vỹ: kanhkã, he mũ. ãg mýnh ri ke vẽ sir, Abraão prũ pẽ fi ri ke vẽ sir, Jerusalém tãg, he mũ tag ti.

²⁷ Tag to tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “kurĩ ã tóg nĩ, krẽg vãn ã tóg nĩ. Ge ra mỹ sér tĩmnĩ, jamã há ra prẽrmnĩ, ã mỹ sér tĩn kỹ, gĩr ù tỹ ã ki mur ja tũ ra. ã krẽ vỹ e tãvĩ nỹtĩnh mũ, ùn krẽg mũ fi krẽ e kãfór ti nỹtĩnh mũ, ã krẽ ti, ã mén tỹ ã fón mũ ra. Û tỹ fi mén mré tĩ mũ fi krẽ kãfór ti nỹtĩnh mũ, ã krẽ ti,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

²⁸ Kỹ ãg tóg Isaque ri ke nỹtĩ. Topẽ tóg Isaque to Abraão mỹ: “ã kófa nĩ ra ã tóg kósin ke mũ,” he ja nĩ. Kỹ ãg tóg Cristo ki ge kỹ nỹtĩ kỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Topẽ tỹ: “inh krẽ vỹ tỹ ãg nỹtĩnh mũ,” hen kỹ. Topẽ vỹ tag tugrĩn ãg tóg Isaque ri ke nỹtĩ.

²⁹ Kỹ Abraão kósin ve vỹ ti prũ pẽ fi kósin vóg kónãn ja nĩgtĩ. Abraão vỹ ã kófa tũ ra ã kósin ve ãn han, hã ra tóg

Topẽ kuprĩg tugrĩn ã prũ pẽ fi kósin han, ã kófa pẽ ra. Kỹ ti kósin ve vỹ ãgno vóg kónãn mũ. Hã kỹ ãg tóg tag vэг tĩ gé, ùri. Judeu jykre han mũ ag vỹ ãg vóg kónãn sór tĩ gé ver.

³⁰ Kỹ Abraão krẽ ag to tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ã camarada fi fón nĩ, fi kósin mré,” he ja tóg nĩ. “ã camarada fi kósin pi(jé) ã prũ pẽ fi kósin mré ã tũ mãn ke mũ'. ã pir mỹ ti mãn ke mũ, ã prũ pẽ fi kósin ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, Abraão krẽ to.

³¹ Kỹ ãg tóg ti prũ pẽ fi kósin ri ke nỹtĩ. ãg pi(jé) tỹ ti camarada fi kósin ri ke nỹtĩ, ãg tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

5

Jesus tỹ ãg kygvãn ja

¹ Kỹ Jesus tóg ãg kygvã, vẽn jykre si to, ãg kygvar kỹ nỹtĩ jé sir. Hã kỹ Judeu ag jykre ãn han sór tũg nĩ. Û tỹ tag to ãgag krĩn sór mũ ãn ag kato tẽmnĩ, ag nón mũ sór tũg nĩ, ãgag tỹ vẽn jykre ãn krẽm sigse kỹ nỹtĩ mãn tũ nĩn jé sir.

² Hã kỹ sóg ãgag mỹ kãmén mũ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Sỹ ãgag mỹ nén tónh ken hã vẽ, ha mẽ: ãgag tỹ ãgag gré junun fár kym kỹ, ãgag tỹ Judeu ag jykre han jé, kỹ Cristo vỹ ãgag mỹ nén ù há han ke tũ nĩ.

³ Ha vé, sỹ tag tó mãn ke vẽ gé, ha mẽ. ãgag tỹ ãgag fár kym kỹ ãgag han kãn ke mũ sir, Moisés tỹ ãg mỹ vẽn jykre nĩm ja ãn ti.

⁴ Hã ra ãgag tóg Cristo tovãn ãn ke mũ, ãgag tỹ Moisés tỹ ãg jyvẽn tĩ ãn han sór kỹ, ãgag tỹ Moisés jykre tugrĩn Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩ sór kỹ. Topẽ vỹ ãg jagãgtãn sór mũ. ãgag tỹ Moisés jykre han sór kỹ ãgag tóg ti tỹ ãg jagãgtãn tag to é he mũ sir.

⁵ ãgag jãvo ãg tóg ãg tỹ Jesus ki gen kỹ Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩnh mũ. ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩ. ãg jagrẽ tag tugnĩn ãg tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩ.

⁶ Ha vé, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ù tũ tĩ sir, ùn gré junun fár kym ja ti, ùn tỹ kym ja tũ ti

ke gé. Ti ki ge ký ěg tóg nýtĩ, ký ěg tóg tỹ nén ũ pir nýtĩ ha, jagně to há ěg nýtĩ ha.

⁷ Ha vé, mũ há han ja ājag nĩgtĩ. Ājag tỹ ne jé tovānh sór ně? Ājag tỹ ne jé vėnh vĩ há kri nĩm sór tũ nĩ ně?

⁸ Topě tỹ ājag krĩn pijé'. Ti hā ne ājag jé prěr ja nĩgtĩ'.

⁹ Tag to jykrén: fermento sĩ vỹ ěg tỹ pāo kujāgja ký kri rũm ke tĩ, ký tóg tỹ sónsón ke kãn tĩ, tỹ nĩ kãn tóg tĩ, pāo ti. Topě vĩ kujāgja vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ke tũg nĩ.

¹⁰ ěg Senhor tũ vỹ tỹ ājag nýtĩ. Hā ký sóg ājag to: “ag hỹn ti tovānh ke tũ nĩ,” he tĩ, “ag hỹn ti japry, ti jamĩn jagma mũ mãn ke mũ,” he sóg tĩ. Ũ tỹ ājag krĩn mũ ěn ne vėsyrėnh ke mũ', ājag krĩn kónān ja tag to, ti tỹ tỹ pā'i nĩ ra.

¹¹ Inh pi(jé) ěg gré junun fār kym to: “ke ra,” he tĩ'. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn inh vóg kónān ke tũ nĩ vė. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn iso jũnh ke tũ nĩ vė. ěg tỹ ěg fār kym tugrĩn krenkren tĩ ra ěg tóg Jesus tỹ ka to sa ja ěn to krenkren ke tũ nĩ vė, ký tóg ag mỹ sér tĩ vė, isỹ vėnh jykre si tó tĩ ra. Hā ra sóg tó tũ nĩgtĩ.

¹² Ũ tỹ tag tó mũ ag jé ājag grāfy kym kãn, ũ tỹ ājag krĩn kónān mũ tag ag.

¹³ Hā ra Topě tóg ěg jé prěr, ti tỹ ěg kygvān jé. Ti tỹ ěg kygvān ký ěg kygvar ký nýtĩ ha. Ge ra ěg tóg ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn han sór ke tũ nĩ, ti kórég nĩn ký. ěg tũ hā han ke tũ ěg nĩ. ěg tỹ jagně to há nýtĩ tag hā ne há nĩ'. Jagně ki rĩr to ken hā vė.

¹⁴ Ha vé, Topě tỹ ěg jyvėn e ěn ki króm kãn jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ nén ũ pir han ký, hā vỹ: “ā régre ki rĩr há han nĩ, ā tỹ vėnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ā régre ki,” he mũ.

¹⁵ Jāvo ājag tóg mĩg ri ke jagně mãn sór mũ, jagně to jũn ký. Jagně tỹ tũ' he jé ājag tóg ke mũ, ge ký, ha vemnĩ.

Ěg tỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han ke tũ

¹⁶ Hā ký sóg ājag mỹ: “Topě kuprĩg tỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn hā han nĩ,” he sór mũ. Ký ājag tóg ājag tỹ nén to ěn mũ ěn han ke tũ nĩ.

¹⁷ ěg tỹ nén to ěn mũ vỹ Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn kato tẽ nĩ, ký Topě kuprĩg vỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn kato tẽ nĩ gé. Jagně to rará ag tóg tĩ, hā ký ěg tóg ěg tỹ nén han sór mũ ěn han ke tũ nĩ.

¹⁸ ěg tỹ hā ra Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kãn ký tóg ěg se mãn ke tũ nĩ sir, Topě tỹ vāsỹ ěg jyvėn ja ěn ti.

¹⁹ ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn vỹ kórég nĩ, ký vėnh kar vỹ ki kanhró nýtĩ. ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén to ken hā vė, hā vỹ: mén tũ mré nỹ, he mũ, prũ tũ mré nỹ, he mũ, nén ũ kavėj han tĩ, he mũ, ěg tỹ nén to ěn mũ kar han tĩ, he mũ,

²⁰ ěg tỹ vėnh kāgrá to: Topě vė, he tĩ, he mũ, kujá jykre han tĩ, he mũ, curandeiro jykre han tĩ, he mũ, jagně kato vāsān tĩ, he mũ, jagně to ājag fe tỹ gỹm ke (ka)mě, he mũ, jagně tũ to jykrén kónān tĩ, he mũ, vėsỹ ũn mág han sór mũ, he mũ, vėnh kápām ký nýtĩ sór mũ, he mũ, jagně vĩ kato tẽ mũ, he mũ,

²¹ jagně tũ to ěn tĩ, he mũ, kronkron tĩ, he mũ, krĩn tũ, he mũ, vėnh jykre pāno han tĩ tỹ hėn ri ke ke gé. Tag to sóg ājag jyvėn huri, hā ra sóg tó mãn sór mũ. Ũ tỹ tag han mũ ag pi(jé) Topě tỹ tỹ ěg pā'i nĩ venh ke mũ'.

²² Topě kuprĩg tỹ ěg kanhrān mũ vỹ tag ri ke tũ nĩ. Há kar ti nĩ. Ti tỹ ěg kanhrān to ken hā vė, hā vỹ: jagně to há, he mũ, mỹ sér tĩ, he mũ, krĩ kuprā, he mũ, jagně to fe há nýtĩ, he mũ, koměr hā vĩ, he mũ, jagně jagāgtān tĩ, he mũ, jagně mỹ ón vānh, he mũ,

²³ vėsỹ ũn mág han sór tũ, he mũ, vėso jykrén tĩ, he mũ. Topě pi(jé) tag kato tẽ tĩ', ti tỹ vāsỹ ěg jyvėn ti vỹ tag ri ke ja nĩgtĩ gé.

²⁴ ěg tỹ tỹ Jesus Cristo tũ nýtĩn ký, ký ěg tóg tỹ ti tỹ ka to sa ja ěn ri ke nýtĩ. Hā ký ěg tóg ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han mãn sór ke tũ nĩ ha sir, ěg tỹ nén ki vėĩ mũ ěn han mãn sór ke tũ ěg nĩ ha.

²⁵ ěg tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrě nýtĩn ký, ký ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn

han kân ke mũ sir, ti kuprīg tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn ti.

²⁶ Kĩ ãg tóg sir tỹ ãn mág nỹtĩ sór ke tũ nĩ, jagnẽ jũ han mãn sór ke tũ ãg nĩ, jagnẽ tũ mãn sór ke tũ ãg nĩ gé. Vẽnh jykre há hã han jé ãg tóg ke mũ.

6

Ëg tỹ jagnẽ jagãgtãn ke

¹ Inh kanhkã', kejẽn ãjag kãmĩ ù tóg kygnẽg tĩ, vẽnẽh vatánh tá. Kĩ ù tỹ kygnẽg mũ ãn mỹ: “kygnẽ ã mỹr,” hemnĩ, ãjag tỹ Topẽ kuprīg tỹ jagrẽ nỹtĩn kỹ. Komẽr hã ti mỹ tómnĩ, ti tỹ kygnẽg mũ ãn ti. Kĩ vẽnẽo jykrén há han nĩ gé, ãjag tỹ ti tỹ kygnẽ ãn ri ke han tũ nĩ jé, ti kóm.

² Jagnẽ ajudar hemnĩ, ãjag mré ke ù tỹ jagtar nĩn kỹ. Cristo tỹ ãg jyvẽn mũn hã vẽn.

³ Kejẽn ù tóg vẽnẽo ki vẽnỹ ãn mág han sór tĩ. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ. Kygnẽg ti tĩ, ù tỹ tag to jykrén mũ ti. Vẽnẽh hã mỹ tóg ón mũ sir.

⁴ ãjag jykre tugnỹm nĩ. Ti há nĩn kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg tỹ ãn há nĩ, ù tỹ vẽnẽh jykre há han mũ ãn ti. Jagnẽ mỹ: inh jykre há vỹ ã jykre há kãfór nĩ, he tũg nĩ.

⁵ Topẽ hã ne ãg ki ãg jykre há ãn vэг tĩ', kar kỹ tóg ãg mré ke ag jykre ki kanhró nĩ gé, Topẽ ti.

⁶ Kejẽn ù tóg ãjag mỹ Topẽ vỹ kãmén mũ. Ti mỹ ãjag tỹ nén ù nĩmnĩ, ti tỹ ãjag mỹ kãmén mũ kaja ti.

⁷ Kygnẽ tũg nĩ, ãg tỹ Topẽ to é he kỹn pi(jé) há nĩ'. Ëg tỹ ón kỹ: vẽnẽh jykre há kãgmĩ kỹ inh nĩ ha, hen kỹ tóg ãg kren han ke tũ nĩ. Topẽ vỹ ãg jykre ki kanhró nĩ.

⁸ Ge ti nĩgtĩ, ãg tỹ nén han mũn ti. Ëg tỹ ãg tỹ nén to é n mũ ãn han kỹ ãg tóg ter ke mũ sir. Kỹ tog ãg tỹ mandioca ko vãnẽh krãn kỹ ti nin ko kỹ ti tỹ ãg tén ãn ri ke nĩ sir. Ëg tỹ Topẽ kuprīg tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn han kỹ ãg tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ, kỹ tóg ãg jakré tỹ kanẽn há han kỹ ãg tỹ ko ãn ri ke nĩ sir.

⁹ Hã kỹ nén ù há han to krónh ke tũg nĩ. Ve jé ãg tóg ke mũ, ti kanẽ há ãn ti,

Topẽ tỹ ãg mỹ nén ù há han ke ti, ãg tỹ Topẽ jykre há tovãnẽh tũ nĩn kỹ.

¹⁰ Hã kỹ ãg tóg vẽnẽh kar jagãgtãn ke mũ. Kỹ tóg há tãvĩ nĩ, ãg tỹ ãg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jagãgtãn ti.

Paulo tỹ ag jyvẽn mãn

¹¹ Ha vé, rá mág han sóg tĩ, sỹ vẽnẽo ki ãjag mỹ rán kỹ.

¹² ù ag tóg ãjag kutãn tĩ, ãjag tỹ ãjag gré junun fár kym jé. Ag tỹ vẽnẽh mỹ nén ù há han sór vẽn, ha mẽ. Judeu ag tóg ãg vóg kónãn tĩ, ãg tỹ fóg ag mỹ: “ãjag gré junun fár kym nĩ,” he tũ to. ù tỹ ãjag kutãn mũ ag vỹ Judeu tỹ ag vóg kónãn ãn ve sór tũ nĩ. Cristo tỹ cruz to sa ja ra ag vẽnỹrénh sór tũ nĩ, hã kỹ ag tóg ãjag mỹ: “hã ãjag fár kym nĩ,” he mũ. Ag vỹ jẽmẽ tũg nĩ.

¹³ Ha vé, ag tỹ ãjag gré junun fár kym ja ra ag tóg Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn tĩ ãn han kân ja tũ nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ãjag mỹ ãjag tỹ vẽnẽh kym ke ti tó mũ, ag tỹ vẽnẽh kar mỹ ãjag tỹ nén han mũ tó jé sir. Tag ki ag tóg tỹ ãn mág nỹtĩ sór mũ, vẽnẽo ki.

¹⁴ Ag jãvo sóg tỹ ãn mág nĩ sór tũ nĩ. Nén pir tóg inh mỹ sér tĩ, hã vỹ: ãg pã'i tỹ Jesus Cristo tỹ cruz to sa ja ãn, he mũ. Kỹ ãprã ke jykre inh mỹ tũ tĩ ha. Jesus tỹ cruz to sa kỹ tóg inh mỹ tỹ tũ' he ja nĩ, ãprã ke jykre tỹ, Jesus ti. Kỹ sóg han sór tũ nĩ ha. Jãvo sóg cruz to sa ri ke han kỹ nĩ gé, ãprã ke jykre mỹ sóg hur tũg. Sỹ han tũ to ken hã vẽn.

¹⁵ ù ag tóg ãjag fár kym tĩ, jãvo ù ag tóg kym tũ nĩ gé. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ gé. Topẽ mỹ ãg há nỹtĩ, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Topẽ vỹ ãg han mãn, kỹ ãg tóg tỹ ãn tãg nỹtĩ ha. Tag hã ne há nĩ'.

¹⁶ ù tỹ vẽnẽh jykre tãg tag han mũ ag krĩ kuprãg ti tĩ, Topẽ ti, ù tỹ ge jagãgtãn ti tĩ. Topẽ tũ ag hã vẽn ha. Israel pẽ ag hã vẽn sir.

¹⁷ Kỹ inh kutãn mãn tũg nĩ, inh vẽnỹrénh han mãn tũg nĩ. Jesus vẽnỹrénh ja ãn ri ke han inh mỹr, hã kỹ sóg ti ri kén kygven kỹ nĩ ha.

¹⁸ Inh kanhkã', ãg pã'i tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprãg. Hã vẽn.

PAULO TỠ CARTA HAN: ÉFESO TÁ KE AG MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ. Isỹ cidade tỡ Éfeso tá ke ag mỡ rán hã vễ. Jesus Cristo vỹ inh fễg', sỹ tỡ ti apóstolo jễ jẻ, Topễ tỡ isỹ apóstolo han kỡ. Hã kỡ sỏg ảjag mỡ carta tag rán mỡ. Topễ tỡ vỹ tỡ ảjag nỹtỡ, kỡ ảjag tỏg cidade tỡ Éfeso tá Jesus to vễnhmãn tỡ. Jesus Cristo tovãnh tỡ ảjag tỏg nỹtỡ.

² Ễg jỏg tỡ Topễ jẻ ảjag tar han, ti jẻ ảjag krỡ kuprễg, ễg Senhor tỡ Jesus Cristo ti ke gẻ.

Cristo tỡ ễg mỡ vỡ há han mỡ

³ Ễg kar jẻ Topễ mỡ vỡ há han, ễg jẻ ti mỡ agradecer hẻ, ễg Senhor tỡ Jesus Cristo panh mỡ. Ễg tỡ Cristo ki ge kỡ nỹtỡn kỡ tỏg ễg mỡ kanhkã ti ven sỏr mỡ, Topễ ti. Tá tỏg ễg mỡ nẻn (ũ) há kar ven sỏr mỡ gẻ, kỡ nẻn ũ tỏg ễg mỡ tỡ' hẻnh ke tỡ pẻ nỡ, tá. Hã jẻ tỏg ễg mỡ ả kuprỡg jẻnẻ, ễg tỡ ti tugrỡn nẻn (ũ) há kar ve jẻ.

⁴ Vãsỹ tỏg ễg kuprễg ja nỡ, ả tỡ nẻn (ũ) kar han ke to hã tỏg ễg kuprễg ja nỡ, Topễ ti, ễg tỡ tỡ ti tỡ nỹtỡ jẻ, Cristo tugrỡn. Ễg tỡ ti ri ke nỹtỡ jẻ tỏg ễg kuprễg, ễg tỡ kygnẻg tỡ nỡ jẻ. Ti fe vỹ tỡ ễg nỹtỡ.

⁵ Hã kỡ tỏg ễg kuprễg, ễg tỡ tỡ ti krẻ nỹtỡ jẻ, Jesus Cristo tugrỡn. Ti hã ne vẻsỏg ki ễg kuprễg ke to jykrẻn ja nỡgtỡ!

⁶ Ễg tỡ ti mỡ vỡ há han jẻ tỏg ễg kuprễg. Ừn mág vỹ tỡ ti nỡ, ễg jagãgtãn tỏg tỡ, hã kỡ tỏg há tỡnh mỡ, ễg tỡ ti mỡ agradecer hẻn kỡ. Ti kỏsin pir tugrỡn ễg tỏg tỡ ti fe pẻ nỹtỡ.

⁷ Ti hã ne ễg kren han tỡ', ti kyvẻnh tỡ ễg jagfy kãkutẻ ja nỡn kỡ. Tỡ tỏg ễg tỡ Topễ vỡ mranh ja ẻn tỡ tỡ' he ja nỡgtỡ, ả kyvẻnh tỡ. Topễ tỡ ễg mỡ nẻn ũ há han hã vễ.

⁸ Hã ra tỏg tỡ' hẻnh ke tỡ nỡ, ti tỡ ễg mỡ nẻn nỡm ja tag tỡ. Krỡ há ti nỡ, nẻn kar to jykrẻn há han ti tỡ, Topễ ti.

⁹ Vãsỹ tỏg to jykrẻn ja nỡgtỡ, kỡ tỏg ừri ễg mỡ tỏ mỡ sir, ti tỡ Cristo tugrỡn nẻn han sỏr mỡ ti.

¹⁰ Cristo tỡ tỏg ừn mág han sỏr mỡ, vẻnh kar kri ke, kanhkã tãn ag kri ke, ga kri mỡ ag kri ke gẻ, kỡ vẻnh kar vỹ tỡ ti krẻm ke nỹtỡnh mỡ. Povo pir ri ke ag nỹtỡnh mỡ, kurã ẻn kã. Ti kurã ki tỏg ti tỡ ừn mág han sỏr mỡ ha, Topễ ti.

¹¹ Ễg tỡ Cristo ki ge kỡ nỹtỡ kỡ ễg tỏg venh ke mỡ gẻ, Topễ tỡ ả tỡ ag mỡ nẻn ven ke mỡ ẻn ti. Ễg tỡ ẻn ve jẻ Topễ tỏg ễg kuprễg ja nỡ, ti tỡ ễg kuprễg to jykrẻn kỡ. Nẻn kar to tỏg jykrẻn há han tỡ, vẻsỏg ki, kỡ tỏg ễg kuprễg to jykrẻn ja nỡ gẻ,

¹² Ễg tỡ Jesus hã pin kỡ ti ki ẻvãnh jẻ. Ễg tỡ ti ki ẻvãnh kar kỡ ễg tỏg vãhã Topễ mỡ vỡ há han ki kanhrỏ nỹtỡ. Ti hã ki ẻvãnh kỡ ễg tỏg Topễ to: “ừn mág vỹ tỡ ti nỡ,” he' he tỡ sir.

¹³ Ti kãme mẻ ja ảjag tỏg nỡgtỡ gẻ, vẻnh vỡ há ẻn, ti tỡ ễg krenkren han sỏr mỡ kãme. Ti kãme ẻn mẻ kỡ ảjag tỏg ti ki ge jẻg. Kỡ Topễ tỏg ảjag mỡ ả kuprỡg jẻnẻ. Tỡ tỏg ảjag jagrẻn há han. Ti tỡ ảjag nỡgẻg hã vễ, ả kuprỡg tỡ.

¹⁴ Ễg jagrẻ tugrỡn ễg tỏg ki kanhrỏ nỹtỡ, ti tỡ ễg mỡ ả tỡ ễg mỡ nẻn tỏ ja ẻn ven kãn ke ti. Kejẻn ễg tỏg venh ke mỡ, ha vemnỡ, ễg tỡ tỡ ti tỡ nỹtỡn kỡ, kỡ tỏg ễg mỡ sér tỡnh mỡ. Kỡ ễg tỏg ti mỡ vỡ há han ke mỡ, ti tỡ tỡ ừn mág jẻn kỡ.

Paulo tỡ Topễ mrẻ vỡ mỡ

¹⁵ ảjag tỡ ễg Senhor tỡ Jesus ki ge mẻ kỡ inh nỡ, ảjag tỡ jagnẻ to há nỹtỡ ti ke gẻ, ảjag tỡ ũ tỡ Jesus ki ge kỡ nỹtỡ ag kar to há nỹtỡ ti.

¹⁶ Hã kỡ sỏg ảjag to Topễ mỡ: “há ti nỡ,” he tỡ. ảjag to ti mrẻ vẻmẻn to krỏnh ke vãnh inh nỡgtỡ.

¹⁷ Ễg Senhor tỡ Jesus Cristo panh mrẻ sỏg vẻmẻn tỡ, ễg jỏg mrẻ, ừn mág pẻ ẻn mrẻ. Ti mrẻ vẻmẻn kỡ sỏg ti mỡ: “ả kuprỡg tỡ ag krỡn nỡ,” he tỡ, “ả kuprỡg tỡ ag mỡ vẻnh kãmẻn há han nỡ, ag tỡ ả ki kanhrãn há han jẻ,” he sỏg tỡ.

¹⁸ “Ha ag mỡ krỡ há nỡm. Ha ag kanẻ tar han, ag tỡ ve há han jẻ. Ag kuprễg

ja ã tóg nĩ, ã tỹ ag mỹ nĩm jé, ã tỹ nén tó ja ěn ti. Ag tỹ tỹ ã tũ nỹtĩn kỹ ã tóg ag mỹ ã tũ vin ke mũ, ã tỹ nén tó mũ ěn ti, hã ra tóg e tãvĩ nỹtĩ, ã tỹ ag mỹ nén vin ke mũ ěn ti.

¹⁹ Tar tãvĩ ã tóg nĩ gé, kỹ ã tóg ag mỹ nén kar há han tĩ tag ki, tá ke gé, ag tỹ ã ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ag mỹ tag kãmén nĩ,” he sóg tĩ, Topě mỹ.

²⁰ Ti tar tãvĩ nĩn kỹ tóg Cristo ter kar kỹ ti rĩn mãn ja nĩgtĩ gé. Kỹ tóg ti mỹ: “ha inh pějia tá nĩ,” he ja nĩ gé, kanhkã tá.

²¹ Ti tỹ tóg pã'i mág han, kỹ tóg tỹ pã'i kar ag kri ke jě, kanhkã tãn kar ag kri ke, ěg tỹ ũn vég tũ kar ag kri ke, ũn tar ag, ũn mág ag. Tỹ tóg ag kri ke kar jě, Cristo ti, kỹ ti jiji vỹ vėnh kar ag jygji kãfór nĩ gé, ěg tỹ ũri ũn tó mũ ag jygji, ěg tỹ kar kỹ ũn tónh ke ag jygji mré hã.

²² Kỹ Topě tóg ti krēm vėnh kar vin kãn. Kỹ tóg tỹ vėnh kar kri ke jě sir, Cristo ti. Kỹ tóg tỹ ěg kri jě nĩ sir, ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ.

²³ Jãvo ěg tóg ti há ri ke nỹtĩ gé sir, kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ jagně mré, Jesus ti mré ke gé. ěg há vỹ ã pir mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. ěg krĩ mré tóg tỹ nén ũ pir nĩ, ěg há ti. Ri ke ti nĩ, ěg tỹ Jesus mré tỹ ũn pir nỹtĩ ti. Ti hã vỹ nén kar rĩr han tĩ, Jesus ti.

2

Ti ki ge kỹ ěg rĩnrĩr nỹtĩ

¹ Vãsỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ vė, ãjag tỹ ti vỹ ki króm ja tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ ti vỹ mranh ja nĩn kỹ.

² ěn kã ãjag tóg ěprã ke ag jykre pãno jagma mũ ja nĩgtĩ, Nén-Kórég pã'i mág ěn tỹ ãjag krĩn kỹ, ũ tỹ nén ũ ũ tãn ag kri pã'i ěn tỹ ãjag krĩn kỹ. Tỹ ti krĩg tãn ag kri pã'i nĩ gé. ěn vỹ tỹ ũ tỹ Topě vỹ mranh tĩ ag jagrě nĩ mỹr.

³ Vãsỹ ěg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ti krě ag ri ke. ěn kã ěg tóg ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han ja nĩgtĩ, ěg tỹ nén to jykren mũ kar ěn ti. Kỹ Topě tóg ěg vóg kónãn mũ vė, ti tỹ ag vóg kónãn ke ěn ri ke.

⁴ Hã ra Topě tóg ěg jagãgtãn pě han. ěg to tóg há tãvĩ nĩ, kỹ ěg tóg tỹ ti fe nỹtĩ.

⁵ ěg tỹ ti vỹ mranh ja nĩn kỹ ěg tóg vėser ri ke nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ěg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ, Cristo mré. Ti tỹ ěg jagãgtãn kỹ tóg ěg krenkren han ja nĩgtĩ.

⁶ Cristo mré tóg ěg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ gé. Kanhkã tá tóg ěg tỹ ũn mág han ke mũ, Jesus Cristo mré hã.

⁷ Tag ve kỹ vėnh kar vỹ ki kanhró nỹtĩn mũ, Topě tỹ Jesus Cristo tugrĩn ěg to há tãvĩ nĩn ki. Hã jé tóg ěg mỹ nén ũ há ěn ven ke mũ. Tũ' he jãvãnh ti nĩ, ti tỹ ěg mỹ nén ven ke ti. Ti tỹ Jesus Cristo to há nĩn kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há kar ven ke mũ.

⁸ Ha vé, ti tỹ ěg jagãgtãn kỹ tóg ěg kren han ja nĩgtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ěg tỹ vėsóg ki vėnh kren han pijé'. Topě tỹ ěg kren han ja vė mỹr. Kỹ tóg ti tỹ ěg mỹ presente han ri ke nĩ.

⁹ ěg vãsãn pijé'. ěg tỹ ěg vãsãn to kren tĩ ra ěg Topě mỹ: “há inh nĩ, vãsãn ja inh nĩ, hã kỹ sóg kren mũ,” henh mũ vė. Hã ra ěg pi(jé) ěg vãsãn to kren ke mũ'. Ti tỹ ěg jagãgtãn vė mỹr.

¹⁰ Ti hã ne ěg han mãn ja nĩgtĩ'. Jesus Cristo tỹ tóg ěg han ja nĩgtĩ, ěg tỹ vėnh jykre há han jé. Topě vỹ ěg mỹ vėnh jykre há tag nĩm kãn, ěg tỹ vėnh jykre tag jagma mũ jé.

ěg tỹ Cristo mré tỹ ũn pir nỹtĩ

¹¹ Ājag tỹ vãsỹ nén han tĩ ja ěn mĩ ěkré. Fóg vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, Judeu ag tỹ ũ to: “ũn gré junun fár kym ja tũ ag,” he mũ ěn ag vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Jãvo Judeu ag vỹ ãjag gré junun fár kym tĩ. Hã ra ěg fár vỹ tỹ ěprã ke nĩ.

¹² Ũ tỹ kym tĩ ag jãvo ãjag tóg vãsỹ Cristo ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ, kỹ ãjag pi(jé) tỹ Israel ag mré ke nỹtĩ ja nĩgtĩ', vãsỹ. Topě tỹ Israel jóg'jóg ve ag mré nén ũ to jykren mũ ěn ki kagtĩg ja ãjag tóg nỹtĩ gé, Topě ki kagtĩg ja ãjag tóg nỹtĩgtĩ gé, kỹ ãjag tóg Topě tỹ ěg mỹ nén ven ke mũ tag ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ gé.

13 Ēn kā tóg ājag mǝ kuvar gy nǝ ja nǝgtǝ, Topē ti. Ūri tóg ājag mǝ kakó nǝ ha, Topē ti, ājag tǝ Jesus Cristo ki ge kǝ nǝtǝn kǝ. Ti tǝ ěg jagfy ā kyvėnh kujėn ja tugrǝn tóg ājag mǝ kakó nǝ ha.

14 Ūri ěg tóg tǝ povo pir ri ke nǝtǝ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Topē hǝ ne ěg tǝ jagnė to há nǝtǝ tag han'. Jagnė fyn kǝ ěg tóg nǝtǝ ja nǝgtǝ, hǝ ra tóg vǝfynyn ěn kókėn, Jesus ter kǝ. ěg tǝ tóg povo pir ri ke han, ěg tǝ jagnė kato vǝsǝn mǝn tǝ nǝ jė.

15 Topē tǝ vǝsǝ Judeu ag jyvėn tǝ ěn tǝ tǝ' he ja tóg nǝgtǝ, ti tǝ ag jyvėn kar ěn tǝ. Ā ter tugrǝn tóg tǝ tǝ' he ja nǝgtǝ, ti tǝ ěg mǝ ũ tǝg nǝm jė sir. Nėn ũ rėgre tǝ tóg ũn pir han ja nǝgtǝ, ũ tǝg, ěg tǝ jagnė kato vǝsǝn mǝn tǝ nǝ jė. Topē tǝ nėn to jykrėn mǝn hǝ vė. Cristo tugrǝn tóg ěg tǝ ũn pir han, ěg tǝ tǝ vėnh kanhkǝ pir nǝtǝ jė.

16 Cristo vǝ ā ter kǝ Topē tǝ ěg kar to há nǝ han, Judeu mrė Judeu tǝ ag to. Ti tǝ cruz to sa kǝ tóg Topē tǝ ěg kato tė ěn tǝ tǝ' he kǝn ja nǝgtǝ.

17 Jesus tǝ nėn han jan hǝ vė. Kǝ tóg Topē tǝ ěg to há nǝ tag tó ja nǝ, ājag mǝ, ājag tǝ tǝ Judeu tǝ ra, ěg mǝ ke gé, ěg tǝ tǝ Judeu nǝtǝn mǝ.

18 Ti tugrǝn ěg tóg ěg jóg tǝ Topē mrė vėmėn tǝ ha, ājag, ājag tǝ tǝ Judeu tǝ ra, ěg ke gé, ěg tǝ tǝ Judeu nǝtǝ ag ke gé. Ti kuprǝg vǝ tǝ ũn pir nǝ, hǝ tǝ ěg kar tóg ti mrė vėmėn tǝ.

19 Hǝ kǝ ājag kórėg tǝ nǝtǝ ha. Ājag pi(jė) tǝ ěmǝ ũ tá ke nǝtǝ ha', ti mǝ, ājag tǝ tǝ fóg nǝtǝ ra, ājag tǝ tǝ kanhgág nǝtǝ ra ke gé. ěg mrė ke vǝ tǝ ājag nǝtǝ ha, Topē tǝ vǝ tǝ ājag nǝtǝ ha. Topē krė vǝ tǝ ājag nǝtǝ ha.

20 Topē jo ĩn ri ke vǝ tǝ ěg nǝtǝ. Ti nǝna runrur ri ke vǝ tǝ apóstolo nǝtǝ, Topē vǝ tó tǝ ag mrė. Ti nǝna tėj ri ke vǝ tǝ Jesus Cristo nǝ. Ti kuge ri ke vǝ tǝ ājag nǝtǝ, ěg mrė.

21 ĩn nǝna tugrǝn ĩn tóg jė nǝ, kǝ tóg komėr hǝ kar kǝ jėnh mǝ. Ti kar kǝ jė kǝ tóg tǝ ěg Senhor tǝ jė sir.

22 Cristo vǝ komėr hǝ ti han mǝ, ĩn kar ri ke ti, hǝ vǝ: ěg, he mǝ. Kǝ Topē

kuprǝg vǝ krėm ěmǝn nǝ, ěg kǝkǝ. Ū tǝ Jesus ki ge mǝ ag to ken hǝ vė.

3

Paulo tǝ fóg mrė kanhgág ag mǝ Jesus kǝmėn

1 Hǝ kǝ sóg Topē mrė vǝ tǝ, ĩn, hǝ vǝ: Paulo, he mǝ. Se kǝ ĩn jė, Jesus Cristo tugrǝn. Isǝ ājag to há jėn kǝ sóg se kǝ jė, isǝ ũ tǝ Judeu jykre han tǝ kar ag to há jėn kǝ.

2 Ājag hǝn tóg Topē tǝ isar han, mǝ ěn mė. Isǝ ājag ki rǝr jė tóg isar han, isǝ ũ tǝ Judeu jykre han tǝ ag ki rǝr jė.

3 Topē ne ĩn mǝ ā tǝ vǝsǝ nėn to jykrėn mǝ ěn tó', hǝ ra ěg tóg ki kagtǝg ja nǝtǝgtǝ. Vǝhǝ tóg ĩn mǝ tó mǝ ha', hǝ kǝ sóg ājag mǝ kǝmėn sǝ han huri, Topē tǝ nėn ũ tǝg to jykrėn mǝ ěn ti.

4 Ājag tǝ ĩn vėnh rán tag ve kǝ ājag tóg venh ke mǝ sir, ĩn jykre ti. Cristo vǝ nėn ũ tǝg han jė kǝtǝg ja nǝ, ěn ki kanhró sóg nǝ.

5 Ti tǝ ĩn mǝ tag tó to hǝ ag tóg ki kagtǝg ja nǝtǝgtǝ, ěg jóg'jóg ag, ěprǝ ke kar ag. Ūri tóg ěg mǝ tó mǝ, Topē ti, ā kuprǝg tǝ. Apóstolo ag mǝ tóg tó mǝ ha, ũri, ti tǝ ag mǝ, ěg jyvėn tǝ ag mǝ ke gé.

6 Ti tǝ ěg mǝ nėn ũ tǝg tó mǝn hǝ vė, ha mė. Vǝsǝ Topē tóg Judeu ag hǝ mǝ vǝ há han ja nǝ. Ūri tóg fóg ag mǝ, kanhgág ag mǝ vǝ há han mǝ ha, Judeu ag mrė. ěg kar vǝ tǝ Jesus Cristo há ri ke nǝtǝ ha, ěg tǝ ti ki ge kǝ nǝtǝn kǝ. Topē tǝ Judeu ag mǝ nėn tó mǝ ěn, ěg tǝ Jesus Cristo tugrǝn nėn venh ke mǝ ěn ve kǝn jė ag tóg ke mǝ gé, ěg mrė, fóg ag, kanhgág ag. Ū tǝ Jesus ki ge kǝ nǝtǝ ag hǝ vǝ venh ke mǝ.

7 Tag to Topē tóg ĩn mǝ: “ha fóg kar ag mǝ, kanhgág kar ag mǝ tónh tǝg,” he ja nǝgtǝ, kǝ tóg tag to isar han. Ti tar nǝn kǝ tóg isar han, ĩn rǝnhrǝj to.

8 Topē tǝ kǝsir ag kar jakrėm ĩn nǝ, hǝ ra tóg isar han, sǝ fóg ag mǝ, kanhgág ag mǝ Cristo kǝmėn jė. Cristo tugrǝn tóg ěg mǝ nėn (ũ) há tǝvǝ han ke mǝ, Topē ti. Hǝ tó sóg tǝ, vėnh kar mǝ.

⁹ Vēnh kar mǝ sóg kāmén tǝ, Topē tǝ nén han ke ti, ti tǝ ã tǝ vāsǝ nén to jykrén mǝ tag han ke ti. Vāsǝ tóg to: “tag han jé sóg ke mǝ,” he ja nǝgtǝ. Ti tǝ nén kar han tǝg ki tóg to jykrén ja nǝgtǝ. Ti hã ne nén kar han'. Kǝ tóg, ã tǝ ěn han ke to jykrén mǝ ra tóg ũ mǝ tó ja tǝ nǝ ver.

¹⁰ Ūri tóg ve há tǝ ha, ti tǝ vāsǝ nén to jykrén mǝ ěn ti. Kanhkã tãn ag mǝ tóg ve há tǝ ha, tá pã'i ag mǝ, Topē krǝ há tag vǝ ve há tǝ ha, ti jykre há pē ěn ti. Ag tǝ ũ tǝ Jesus ki ge kǝ nǝtǝ ag ve kǝ ag tóg Topē jykre ki kanhró nǝtǝ, kanhkã tãn ag.

¹¹ Vāsǝ tóg to jykrén, Topē ti, ti tǝ ěg pã'i tǝ Jesus Cristo tigrǝn nén (ũ) han sór mǝ ěn ti.

¹² Ti hã ki ěg ge kǝ nǝtǝ, hã kǝ ěg tóg jatun mǝ Topē mré vēmén tǝ ha. ěg kanē jun mǝn ke tǝ ti nǝ ha, Topē ti.

¹³ Hã kǝ sóg ãjag mǝ: “sǝ ãjag jagfy jagtar nǝ tag to jykrén tǝg nǝ,” he mǝ. Inh jagtar mǝ ěkrén kǝ Jesus to krónh ke sór tǝg nǝ gé. Ājag jagfy ke vē, isǝ nén vėg mǝ tag. Inh jagtar tag tigrǝn ãjag tóg nén ũ há venh ke mǝ, ha vemnǝ.

Cristo tǝ ěg to há nǝ

¹⁴ Hã jé sóg Topē mré vēmén tǝ. ěg jóg vē mǝr.

¹⁵ Ti tigrǝn ěg tóg rǝnrǝr nǝtǝ, ěprã ke kar, kanhkã tá ke kar ke gé, kǝ tóg ěg ki rǝr tǝgtǝ.

¹⁶ Kǝ sóg ti hã mǝ to vǝ tǝ, ti tǝ ã jykre tǝ ãjag tǝ tar' he jé, ti kuprǝg tǝ. Nén ũ kar vǝ tǝ ti tǝ nǝtǝ, tar ti jē gé, hã kǝ sóg ti hã mǝ to vǝ tǝ,

¹⁷ ti tǝ Cristo tǝ ãjag ki ěmã han jé, ãjag tǝ ti ki ge nǝtǝn kǝ. Ti tǝ ěg to há nǝ vǝ tǝ ga ri ke nǝ, ěg tǝ ti ki jãrén jé, ka jãrén ri ke. Kǝ ěg tóg ti to tar nǝtǝ sir. Hã jé sóg ti mǝ ãjag tó tǝ gé.

¹⁸ Topē tǝ ěg kren han mǝ vǝ ěg tǝ nén ve vãnh ri ke nǝ, ge ve ja tǝ ěg nǝgtǝ. Kǝ sóg Topē mré vēmén tǝ, ti tǝ ãjag mǝ tag kāmén kãn jé, ti tǝ kar ag mǝ ke gé. Nén (ũ) tėj gy ri ke ti nǝ, nén (ũ) tãpér mág ri ke, kãgnó tėj gy ri ke ti nǝ, nén (ũ) krǝg ja tǝ ri ke ti nǝ, Topē tǝ ěg

kren han mǝ tǝ. Hã kǝ ěg tóg vėsóg ki to jykrén kãn ke tǝ nǝ.

¹⁹ Cristo vǝ ěg to há tãvǝ nǝ, tag to jykrén kãn ke tǝ ěg tóg nǝ gé. Kǝ sóg Topē mǝ: “ha ag mǝ tag kāmén,” he tǝ, ãjag tǝ ti hã tǝ krǝn kǝ nǝtǝ jé.

²⁰ Ha vé, Topē hã ne tar tãvǝ nǝ'. Hã kǝ tóg ěg tǝ ti mǝ nén (ũ) to vǝn kǝ (tóg) ěg tǝ ti mǝ nén (ũ) to vǝ mǝ ěn kãfór han ki kanhró nǝ. Kǝ tóg ěg tǝ nén (ũ) to jykrén mǝ kãfór han ki kanhró nǝ gé.

²¹ Kǝ ěg tóg ti hã mǝ vǝ há han ke mǝ, ěg tǝ ti ki ge kǝ nǝtǝn kǝ, ěg tǝ Jesus Cristo ki ge kǝ nǝtǝn kǝ. ěg tǝ ti mǝ vǝ há han vǝ tǝ' henh ke tǝ nǝ. Hã vē.

4

ěg tǝ Cristo mré tǝ ũn pir nǝtǝ

¹ Kǝ sóg ãjag jyvėn sór mǝ ha. Se kǝ inh jé nǝ, ěg Senhor tigrǝn, kǝ sóg ãjag jyvėn sór mǝ. Mǝ há han sórmnǝ. Topē vǝ ãjag kuprėg, kǝ ãjag tǝ vėnh jykre há han ke hã to vãsãn nǝ.

² Ājag rėgre to: “ti kãfór vǝ tǝ inh nǝ,” he sór tǝg nǝ. Jagnė mǝ komėr hã vǝmǝ. Jagnė to fe nǝtǝmǝ. Jagnė to há nǝtǝmǝ. Jagnė ajudar hemnǝ.

³ Topē kuprǝg vǝ tǝ ũn pir nǝ, kǝ tóg ãjag mǝ vėnh jykre pir nǝm tǝ. Vãsãn nǝ, ãjag tǝ vėnh jykre pir ěn hã han jé, ãjag tǝ krǝ kuprã nǝtǝn jé.

⁴ Topē kuprǝg pir ěn vǝ tǝ ěg kar jagrė nǝ, kǝ ěg kar vǝ tǝ Cristo há ri ke nǝtǝ, jãvo tóg tǝ ěg krǝ ri ke nǝ, Cristo ti. ěg kar mǝ ti nén ũ há han ke mǝ, jagnė ri ke, ti tǝ ěg kuprėg kǝ.

⁵ Kǝ ěg Senhor vǝ tǝ ũn pir nǝ gé. ěg kar vǝ ti ki ge kǝ nǝtǝ. Ti jiji hã tǝ ěg kygpe kǝ nǝtǝ gé.

⁶ ěg jóg tǝ Topē vǝ tǝ ũn pir nǝ gé, ěg kar jóg ti. Ti hã ne tǝ vėnh kar krǝg mǝ ke nǝ'. ěg kar tǝ tóg ã tǝ ũn han sór mǝ ěn han tǝ, kǝ tóg ěg kãkã nǝ gé, ěg jóg ti.

⁷ Cristo vǝ ěg tar han tǝ gé, ěg kar, ti rãnhraj to. Ū mǝ tóg vėnh rãnhraj ũ nǝm', nǝm' he tǝ.

⁸ Hã kǝ tag tóg rán kǝ nǝ, ha mē: “ti tǝ kanhkã ra tãpry kǝ tóg ũn sigse kǝ nǝtǝ ěn ag tatǝn vyr. Kǝ tóg ěprã ke ag

tar han mǔ gé, ag tǔ ti rānhrāj han ke to,” he ja tóg nǐgtǐ, Tope vǐ rán ki.

⁹ Ha vé, ti tāpry kǐ tóg ā tǔ kanhkā ra tǐg ke to hā tóg tere ja nǐ gé, ēprā.

¹⁰ Ūn tere mǔ ěn vǔ tāpry mǎn ja nǐ gé, kǐ tóg kanhkā pātén kǐ tǐ mǔ sir. Kanhkā pātén kǐ tóg kanhkā kri nǐ nǐ sir. Kanhkā kri nǐn kǐ tóg nén (ū) kar ki kanhró nǐ sir, ti tǔ ěmā kar vég nǐn kǐ.

¹¹ Ti hā ne ā rānhrāj kar to ěg tar han tǐ'. Ū ag vin kǐ tóg ag tǔ apóstolo hyn han. Ū tǔ tóg ti tǔ ěg jyvěn tǐ nǐnh ke han. Ū mǔ tóg: “ū tǔ inh vǐ mē ja tǔ ag mǔ inh vǐ tónh tǐg nǐ,” he mǔ. Ū tǔ tóg igreja krěm pǎ'i han, ū mǔ tóg: “ū tǔ igreja krěm věnh mǎn tǐ ag mǔ inh vǐ kāmén nǐ,” he mǔ gé.

¹² Tag to tóg ěg tar han tǐ, ěg tǔ jagně tar han jé sir, ti rānhrāj to, ěg tǔ tǔ ti jāvy nǔtǐn kǐ, ti ve fag ke gé. ěg tǔ ěg rānhrāj tag ki króm kǐ Cristo há ěn vǔ tar pě nǐ ha, ěg tǔ tǔ ti há nǔtǐn kǐ.

¹³ Ti tǔ ěg kar tǔ věnh jykre pir han mǔ ve sór vē, ěg tǔ ti ki ge kǐ nǔtǐn kǐ, ěg tǔ Topě kósin ki kanhró nǔtǐn kǐ. Kǐ ěg kar vǔ ěg rānhrāj to tar nǔtǐ sir, ěg tǔ jagně mré tǔ ūn pir nǔtǐn kǐ. Kǐ ěg Cristo tǔ ēprā ke jykre kǎfór nǐ ěn ri ke nǔtǐ sir, kǐ ěg tóg koměr hā ti tǔ nén kar han mǔ mré ti tǔ nén to jykrén mǔ ki kanhrān kǎn ke mǔ gé sir, kǐ ěg tóg ūn sanh há kanhró ri ke nǔtǐ sir.

¹⁴ ěg tǔ gǐr ri ke nǔtǐn kǐ tóg ti mǔ há tǔ nǐ. Gǐr ag ne ki kagtǐg nǔtǐ'. Kǐ ag tóg, ag tǔ nén ū mē kǐ ag tóg kǎnhmar nén ū nón tǐ', nén ū nón tǐ', he' he tǐ. ěg tǔ ti vǐ to gǐr tǔ ki kagtǐg ěn ri ke nǔtǐn kǐ tóg ěg tǔ ūn ón mǔ vǐ kri nǐm ja há (tóg) tǐ, ěg tǔ ki kagtǐg nǔtǐn kǐ. Ū ag tóg Topě vǐ to ón tǐ. Ag tǔ ěg tǔ ājag mré kygně han sór vē. Vǐ há nǐ ve ag tóg nǔtǐ, kǐ tóg ěg tǔ ag vǐ kri fi ja há tǐ sir.

¹⁵ Kǐ tóg há tǐnh mǔ, ěg tǔ Topě tǔ ki hā tó mǔ ěn hā han kǐ. Kǐ ěg tóg jagně to há tāvǐ nǔtǐnh mǔ gé. Hā tǔ ěg tar nǔtǐnh mǔ. Ti ki mog ri ke vē sir, ti tǔ tǔ ěg kri nǐ nǐn kǐ, Cristo ti.

¹⁶ ěg tǔ tǔ ti mré ke nǔtǐn kǐ ěg tóg tǔ ti há tǔ tǔ ūn pir ěn ri ke nǔtǐ. ěg kar

vǔ rānhrāj ke mǔ, ěg tǔ ti jykre pir to tar nǔtǐ jé. ěg kar vǔ tǔ jagně mré ke nǔtǐ. ěg kar tǔ Topě tǔ ěg mǔ nén nǐm ja ěn to vāsānsān kǐ ěg tóg ūn sanh há tar ri ke nǔtǐ sir. Mog jé ěg tóg ke mǔ, ěg tǔ jagně to há nǔtǐn kǐ.

Cristo tǔ ěg mǔ věnh jykre tǎg nǐm

¹⁷ Kǐ sóg ājag jyvěn sór mǔ, ěg Senhor tǔ inh mǔ: “ha ag jyvěn,” hen kǐ. Hā kǐ sóg ājag mǔ: “ū tǔ Topě ki kagtǐg ag jykre han sór tǔg nǐ,” he mǔ. Kóreg ti nǔ, ag jykre ti, mǔr. Ag tǔ vēsóg ki nén to jykrén mǔ ěn hā han ag tóg tǐ.

¹⁸ Kutǔ mǐ ag mǔgtǐ, ki kagtǐg ag nǔtǐ. Hā ra ag tóg ki kanhrān sór tǔ nǐ gé. Hā kǐ ag tóg Topě tǔ ěg mǔ věnh jykre nǐm ěn ki kagtǐg nǔtǐ.

¹⁹ Kǐ ag tóg věnh jykre há to é he tǐ. Mǔ'āg vānh ag nǔtǐ. Ag věnh kavěnh vǔ ag mǔ há tǐ. Věnh jykre kóreg tǔ ag kókég mǔ ra tóg ag mǔ sér tǐgtǐ, kǐ ag tóg to krónh ke jāvānh nǔtǐ. Ke tǔg nǐ, ag jāvo.

²⁰ Cristo jykre vǔ ge tǔ nǐgtǐ, ki kanhró ājag tóg nǔtǐ.

²¹ Ti kǎme ki kanhró kar ājag nǔtǐ ha, ti jykre ke gé. Ājag mǔ ag tóg kāmén kǎn, Jesus jykre ti, ěg tǔ ti ki ge kǐ nǔtǐn kǐ nén han ke mǔ ěn ti.

²² Ti ki ge kǐ nǔtǐn kǐ ěg tóg ěg tǔ vāsǔ nén han ja ěn ri ke han mǎn ke tǔ nǐ ha. Tag mē ājag huri. Ājag jykre si ěn tovānh kǎn jé ājag tóg ke mǔ. Ājag tǔ ājag jykre si jagma mǔn kǐ ājag tóg ājag tǔ nén to én mǔ ěn hā han mǔ ja nǐgtǐ ver. Hā ra ěg tóg tag hā to ter ke mǔ.

²³ Kǐ Topě mǔ to vǐmnǐ, ti tǔ ājag mǔ ājag jykre kurynh kǎn jé, ti tǔ ājag fe jānhkrig jé.

²⁴ Věnh jykre tǎg hā han sórmnǐ, Topě tǔ ěg mǔ věnh jykre tǎg nǐm mǔ ěn ti. Kǐ ěg tóg ti ri ke nǔtǐnh mǔ, kuryj ěg nǔtǐnh mǔ ha, há ěg nǔtǐnh mǔ, ti há ri ke. Kǐ ěg věnh vǐ há hā han ke mǔ.

²⁵ Hā kǐ jagně mǔ ón mǎn tǔg nǐ. Ki hā tómnǐ, jagně mǔ. Jagně mré ke vǔ tǔ ěg nǔtǐ, ěg tǔ Cristo há ri ke nǔtǐn kǐ.

²⁶ Ājag fe tǔ gǔm ke mǔ ra Topě vǐ mranh tǔg nǐ. Ājag tǔ jagně to jǔ nǔtǐn

kỹ kurā ũ jāvānh sór tūg nī. Kutyg ke to hā tỹ há' hemnī.

²⁷ Japo tỹ ājag krīn sór mū ra ti vī jēmē tūg nī.

²⁸ Vāsỹ ājag kāmī ũ vỹ ũ tỹ nén ũ pigju (ka)mē ja nīgtī. Kỹ ěn han mǎn tūg nī. Ājag rānhrāj nón ājag mūnh ke mū ũri. Ājag nīgé tỹ nén ũ há han nī, ājag tỹ ājag rānhrāj to nén (ũ) kar ve jé. To vāsān nī, ti tỹ ājag mỹ kén jé, ājag tỹ ājag tỹ nén ũ tỹ ũn jagāgtar ag jagāgtān jé.

²⁹ Vēnh vī kórég tó sór tūg nī. Nén ũ há hā tỹ vēmén nī, ājag tỹ ājag vī tỹ jagnē tar han jé, ājag tỹ jagnē jykre kurynh jé.

³⁰ Topē kuprīg fe kaj han sór tūg nī gé. Topē vỹ ěg mỹ ā kuprīg jēnē, ti tỹ hā tugrīn ěg nīgjēg jé, ěg krenkren ke to. Ti tỹ tỹ ěg jagrē nīn kỹ ěg tóg ki kanhró nýtī, ěg tỹ Topē tỹ ěg krenkren han ke kurā ěn tá krỹg mūn ki.

³¹ Jagnē to jykrén kónān tūg nī. Jagnē to krī rỹ han tūg nī. Ājag fe tỹ gỹm ke (ka)mē nýtī tūg nī. Féfén tūg nī. Jagnē to vī kónān tūg nī. Vēnh jykre pāno tovānh kǎn nī.

³² Jagnē to vī há han nī. Jagnē mỹ komēr hā vīmnī. Jagnē mỹ vēnh pāte fón nī, Topē tỹ Cristo tugrīn ěg mỹ vēnh pāte fón ja ri kén.

5

Ěg jykre tǎg

¹ Topē tỹ vēnh jykre han tī ěn hā han nī, ājag tỹ tỹ ti fe nýtīn kỹ, ti krē.

² Jagnē to há kar nýtīmī, Cristo tỹ ěg to há nī ri ke. Ěg jagfy tóg vēnh fēg. Ěg tỹ Topē mỹ nén (ũ) pūn ri ke ti nī, ti tỹ ěg jagfy vēnh fēg mū ěn ti. Topē mỹ nén ger há pūr ri ke ti nī, kỹ tóg Topē mỹ há tī sir.

³ Topē tū vỹ tỹ ājag nýtī. Hā kỹ vēnh jykre pāno tỹ vēmén sór tūg nī, ājag tỹ han sór tū nī jé. Ěg prū tū mré nỹ, ěg mén tū mré nỹ, tỹ vēmén sór tūg nī, ājag tỹ nén e hā tỹ vāsān (ka)mē tỹ vēmén sór tūg nī gé.

⁴ Kỹ jagnē mỹ vī kónān tūg nī, jagnē to vī kónān tūg nī gé. Fagrīnh mỹ vī tūg

nī gé. Nén ũ kavėj tỹ vēmén tūg nī gé. Ěg tỹ tag tó kỹn pi(jé) há nī', ěg tỹ tỹ Topē krē nýtīn kỹ. Ěg tỹ nén tónh ken hā vē, ha mē: “ā tỹ inh mỹ nén jēnēg mū kar tóg inh mỹ há nýtī,” he jé ěg tóg ke mū, Topē mỹ agradecer hen kỹ.

⁵ Tag to jykrén, ha mē: ũ tỹ ā prū tū fi mré nỹ mū ěn, ũ fi tỹ ā mén tū mré nỹ mū ěn fi pi(jé) Cristo tỹ tỹ ěg pǎ'i nī venh ke mū'. Ũ tỹ ā tỹ nén e hā tỹ vāsān mū ěn pi(jé) venh ke mū'. Ěg tỹ vēnh kǎggrá to jān ěn ri ke ti nī, ěg tỹ ěg tỹ nén e hā tỹ vāsān mū ěn ti. Ũ tỹ ge pi(jé) Cristo venh ke mū', Cristo tỹ tỹ ěg pǎ'i nī ěn ti.

⁶ Ũ tóg ón kỹ ājag mỹ vēnh vī há tó sór tī. Ũ tỹ ge vī jēmē tūg nī, ke tū nī mū ra Topē tóg ājag to jūnh ke mū. Ti vī mranh vē mỹr, kỹ tóg ũ tỹ ge to jūnh ke mū.

⁷ Hā kỹ ag vī jēmē sór tūg nī.

⁸ Vāsỹ ājag tóg vēnh jykre ki kuty hā han ja nīgtī gé. Hā ra Topē tóg ājag mỹ vēnh jykre ki kurā ěn nīm, ājag tỹ ti ki gen kỹ. Kỹ vēnh jykre ki kurā tag hā han sórmnī.

⁹ Ěg tỹ vēnh jykre ki kurā hā han kỹ ěg tóg jagnē mỹ vī há han ke mū, vēnh jykre kuryj. Ki hā tó jé ěg tóg ke mū gé, jagnē mỹ.

¹⁰ Vēnh jykre tỹ ěg Senhor mỹ há nỹ ěn hā han sórmnī. Ěn hā to jykrén mág nī.

¹¹ Kejēn ājag tóg ũ vэг tī, hā ra tóg vēnh jykre ki kuty han tī. Kỹ ti mré han sór tūg nī. Ti mỹ: “kórég ti nī, tovānh nī,” hemnī.

¹² Vēnh péju kỹ ag tóg han tī, vēnh jykre kórég ti. Ěg mỹ'a tóg tī, ěg tỹ ag tỹ nén han tī ěn ve kỹ.

¹³ Kejēn tóg ag tỹ nén han mū kri kurāg tī, kỹ tóg ve há tūgtī, ag tỹ nén han mū ti. Kurā ki ěg tóg ti kórég nī ěn vэг tī.

¹⁴ Kỹ tóg há nī ha, ěg tỹ vēnh jykre kórég to: kórég ti nī, hen kỹ. Kỹ ěg tóg tovānh sór ke mū. Hā kỹ ěg tóg tag tó tī, ha mē: “Topē vī mranh sór mǎn tūg nī. Nūgme ki kutē sór mǎn tūg nī. Kỹ Cristo vỹ ā mỹ jēngrē han ke mū,” he ěg tóg tī, ěg jān kỹ.

15 Ājag tỹ nén han mũ to jykrén nĩ. Krĩ tũ nĩ sór tũg nĩ, vėnh jykre há ki vėnh kanhrān kỹ mũmnĩ.

16 Kurā kren tũg sórmnĩ. Nén ũ jagy ve jé ěg tóg ke mũ, hā kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ kurā kren tũ nĩn kỹ.

17 Ěg Senhor vỹ ěg tỹ nén ũ há han mũ ve sór tĩ. Kỹ ti tỹ nén (ũ) ve sór mũ tag hā to jykrén nĩ, ājag tỹ tag hā han jé.

18 Vinho tỹ vėsén tũg nĩ, tỹ vėnh pėnmān tũg nĩ. Vėnh jykre kórég vė, ěg tỹ nén ũ fa tỹ vėsén mũ ti, tỹ vėnh pėnmān mũ ti. Tope kuprĩg tỹ ěg fān tag hā ne há nĩ'.

19 Jagnė mré vėmén kỹ Topě tỹ jān nĩ, ti jé tómnĩ, ěg Senhor jé ti. Ti kuprĩg vỹ ěg kanhrān tĩ gé, ěg tỹ ěg Senhor mỹ nén tó sór mũ to, ěg tỹ ti tỹ jān há han jé. Ěg tỹ ti mỹ: “há kar ti nĩ,” henh ke vė gé.

20 Ěg jóg tỹ Topě mỹ ěg tóg tónh ke mũ, ti hā mỹ ěg tóg: “ā tỹ ěg mỹ nén ven mũ vỹ há kar nỹtĩ,” henh ke mũ, ěg tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jyjy tón kỹ.

21 Ěg tỹ Cristo kamėg kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg ěg tỹ jagnė jykre mĩ mũn kỹ (tóg) há tĩ gé, ěg tỹ tỹ ti mré ke nỹtĩn kỹ.

Ũ tỹ jagnė mré nỹtĩ fag jykre

22 Ũn tỹtá fag jé ājag mén ag jykre mĩ mũjėg. Fag mỹ tóg ěg Senhor ri ke nĩ, fag mén ti.

23 Fi krĩ vė, fi mén ti. Cristo vỹ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag kri ke nĩ, kỹ ěg tóg tỹ ti há ri ke nỹtĩ, ti tỹ ěg kren han kỹ.

24 Hā kỹ ěg tóg tỹ ti krēm ke nỹtĩ, Cristo krēm ke. Ge ti nĩgtĩ, ũn tỹtá fag jykre ti. Fag mén krēm ke vỹ tỹ fag nỹtĩ, fag tỹ ājag mén vĩ han jé.

25 Kỹ sóg fag mén ag mỹ tag tó sór mũ gé. Ājag prũ to há tāvĩ nỹtĩmnĩ. Cristo vỹ ěg to há nĩ, ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Ěg jagfy tóg vėnh fėg,

26 ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé. Kỹ tóg ěg kykũnh, goj tỹ ěg kygpe kỹ, ti vĩ tỹ ke gé.

27 Ti tỹ ěg há nỹtĩ ve sór vė, ěg tỹ vėnhmỹ nỹtĩnh ke tũ vė, ěg kaga ri ke nỹtĩnh ke tũ vė, ěg kórég nỹtĩnh ke tũ

vė gé, ěg sĩnvĩ tāvĩ nỹtĩnh ke vė, ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Cristo prũnh ke ri ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ.

28 Tag ri ke han nĩ, ājag prũ tỹ. Fag to há nỹtĩmnĩ. “Inh há ri ke vỹ tỹ fi nĩ,” hemnĩ, fag to. Ũ tỹ ā prũ fi to há nĩn kỹ tóg vėso há nĩ sir.

29 Vėnh ki rĩr há han ěg tóg tĩ, jėg ěg tóg tĩ, ěg tar nỹtĩ jé. Ěg pi(jé) vėnh kókén sór tĩ'. Cristo vỹ ěg tỹ ge tĩ gé. Ěg ki rĩr há han tóg tĩ gé.

30 Ti há vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg kar, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

31 Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mē: “ũn gré tóg ā prũ fi to ā panh ré kỹ tĩ mũ, ā mỹnh fi ré kỹ ke gé. Ā prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ũn pir nĩ sir, ti prũ fi mré,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ rán ki.

32 Tag vỹ tỹ nén ũ sĩnvĩ pė nĩ. Kỹ tóg Cristo to rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mré tỹ ũn pir nĩn kỹ.

33 Hā ra tóg ěg mỹ rán kỹ nĩ gé, ěg tỹ ěg prũ fag to há nỹtĩ jé, ěg tỹ vėnh ki rĩr há han mũ tag ri ke. Kỹ tóg fag mỹ rán kỹ nĩ gé, fag tỹ ājag mén vĩ kỹ jémėn jé.

6

Ěg han mũ fag to vėnh jykre

1 Kỹ sóg ājag krė mỹ tag tó mũ, ha mē. “Ājag han mũ fag vĩ kri fimnĩ,” he sóg mũ, ag mỹ. Há ti nĩ, ěg Senhor jykre ha vė.

2 Ājag han mũ fag kamėg nĩ. Topě tỹ ěg mỹ tag tó kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há tó mũ gé, hā vỹ:

3 “ā han mũ fag kamėg nĩ, ā tỹ tĩg há han jé, ā tỹ ga kri tĩg mág han jé,” he ja tóg nĩ, Topě ti.

4 Kỹ sóg ũn sanh ag mỹ: “ājag krė mỹ vĩ tar pė han tũg nĩ, ag tỹ ājag to jũ tũ nĩ jé,” he mũ gé. Ājag krė jyvėn nĩ, ag mỹ ěg Senhor jykre kāmėn nĩ, ag tỹ mĩ mũn jé.

Camarada ag tỹ ājag patrão mré nỹtĩ jykre

5 Ājag kāmĩ ũ ag tóg patrão krēm nỹtĩ gé, fagrĩnh mỹ ti mỹ ti rānhraj han tĩn kỹ. Ājag patrão vĩ kri fimnĩ. Ti kamėg nĩ, ti to jũrn kemnĩ. Ti rānhraj ki rĩr há

han nĩ, ãjag tỹ Cristo rãnrãj ki rĩr tĩ ěn ri ke.

⁶ Ů tóg kejěn ti patrão tỹ ti mỹ vĩ há han hã jé (tóg) ti patrão tũ ki rĩr tĩ, ón kỹ. Tag han tũg nĩ. Ājag patrão tũ ki rĩr pě han nĩ, ãjag tỹ tỹ Cristo camarada nỹtĩn kỹ, Topě jykre tỹ ãjag mỹ sér nĩn kỹ.

⁷ Ājag patrão rãnrãj ki rĩr kỹ mỹ sér nỹtĩmnĩ. Ājag tỹ ěg Senhor rãnrãj ki rĩr vě, ãjag tỹ ãjag patrão rãnrãj ki rĩr kỹ.

⁸ Ha vé, ěg tỹ něn ũ há han kỹ ěg tóg ti kaja venh ke mũ, kanhkã tá. ěg Senhor vỹ ěg mỹ ti kaja ven ke mũ, ti camarada ag mỹ, ag patrão mỹ ke gé, ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mỹ.

⁹ Ājag kãmĩ ũ vỹ tỹ patrão nỹtĩ, kỹ ãjag camarada vỹ nỹtĩ, ãjag krěm. Ag to há nỹtĩmnĩ. Ag mỹ vĩ kónãn tũg nĩ. ěg Senhor vỹ kanhkã tá nĩ. Ājag pã'i vě, ãjag camarada pã'i vě gé hã ra, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ti. Ti mỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ, tag ki ũn mág mré ũn kãsir ag.

Topě tỹ ěg tỹ Japo katõ vãsãnsãn jafã vin sór

¹⁰ Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó sór mũ gé ver, ha mẽ. ěg Senhor ki ge kỹ nỹtĩ to tar nỹtĩmnĩ. Tar ti nĩ, kỹ tóg ěg tar han ki kanhró nĩ gé.

¹¹⁻¹² Tag ki ěg věnh génh han tĩ, ěg tỹ Japo kato vãsãnsãn kỹ nỹtĩn kỹ. Hã ra Topě tóg ěg mỹ ěg tỹ ti kato vãsãnsãn jafã nĩm tĩ. Kỹ mãn nĩ, Topě tỹ ěg mỹ ti kato vãsãnsãn jafã nĩm mũ ěn ti, kỹ Japo tóg ěg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ. Tar jé ěg tóg ke mũ ha. ěg pi(jé) ěprã ke ag kato vãsãnsãn tĩ', ěg pi(jé) ěg mré ke ag kato vãsãnsãn tĩ'. Pã'i ag nỹtĩ, ũ tỹ ěg kato vãsãnsãn mũ ag, hã ra ěg tóg ag vég tũ nĩgtĩ. Kutu tân ag vě, ga to pã'i ag vě gé. Kanhkã krěm ag ěmã nỹtĩ gé. Kórég kar ag nỹtĩ.

¹³ Kỹ mãn kãn nĩ, Topě tỹ ěg mỹ něn tỹ ag kato vãsãnsãn jafã vin sór mũ ěn ti, ãjag tỹ ag kato vãsãnsãn to tar nỹtĩ jé. Kejěn ag tóg ěg kato vãsãnsãn mág han ke mũ. Kurã ěn kã ag tóg ěg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ, Topě tỹ ěg tar han kỹ, ti

tỹ ěg mỹ ěg tỹ ag kato vãsãnsãn jafã ěn vin kỹ.

¹⁴ Hã kỹ tar nỹtĩmnĩ. ěg Senhor vỹ ón vãnh nĩ. Ti ón vãnh vỹ ěg věsóg fĩn ja mág ri ke nĩ. Tỹ věsóg fĩn ri ke han nĩ, ti ón vãnh ri ke han to ken hã vě. Věnh jykre kuryj vỹ tỹ soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke nĩ. ěn tu ri ke han nĩ, věnh jykre kuryj han to ken hã vě.

¹⁵ ěg tỹ Topě vĩ sér tó sór mũ vỹ ěg pěn né, ěg pěn to ró ri ke nĩ, ěg tỹ věnh kar mỹ Topě tỹ ěg krĩ kuprãg ke mũ tónh ke mũ tag ti. ěn rĩnh ri ke han nĩ, věnh kar mỹ Topě vĩ kãmén to ken hã vě.

¹⁶ ěg tỹ ti ki rã kỹ tóg soldado tỹ vějy ven jafã ma tĩ ěn ri ke nĩ. Satanás tỹ ěg kato vãsãn kỹ tóg ti tỹ no tỹ ěg to pěg grug ri ke nĩ. ěg tỹ vějy ven jafã tỹ vějy ven kỹ tóg tỹ nhyn ke tĩ, ti no gru ěn tỹ. ěg tỹ Jesus ki rã to ken hã vě.

¹⁷ ěg kren han ke vỹ soldado sãpe ri ke nĩ, sãpe tỹ ferro ěn ri ke. Kỹ Topě vỹ vỹ rógro ri ke nĩ gé. Topě kuprĩg vỹ ěg mỹ kãmén tĩ', Topě vĩ ti. Topě tỹ ěg mỹ Japo kato vãsãnsãn jafã vin ke mũn hã vě.

¹⁸ Kỹ Topě mré věmén nĩ gé, ti mỹ něn kar to vĩmnĩ. Ti kuprĩg vỹ ěg jagfy vỹ tĩ gé. Topě mré vỹ to krónh ke tũg nĩ. ěg tỹ to krónh ken kỹ tóg ěg nũr ri ke nĩ sir. Ke tũg nĩ. ěg mré ti ki ge kỹ nỹtĩ kar to vĩmnĩ.

¹⁹ Kỹ inh jagfy ti mré věmén nĩ gé. Topě vỹ tó sóg tĩ. Kỹ inh mré to vĩmnĩ, sỹ tó há han jé, isỹ inh kato vãsãnsãn mũ ag kaměg tũ nĩ jé, isỹ věnh kar mỹ Topě tỹ něn han sór mũ ěn kãmén há han jé, věnh vĩ sér ěn.

²⁰ Topě vỹ inh mỹ tag nĩm ja nĩ, sỹ han jé, hã ra sóg ver se kỹ jě. Kỹ tóg sỹ ag kaměg tũ nĩnh há tĩ, sỹ Jesus kãmé tó kãn jé, sỹ ti tỹ inh mỹ: “ha ag mỹ kãmén,” he mũ tag tó kãn jé.

Paulo tỹ Tíquico jěněnh ke

²¹ Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ isỹ něn ve ja tag mẽ kãn jé, isỹ něn han mũ mré hã. Hã jé sóg ãjag mỹ Tíquico ti jěněnh ke mũ. ěg régre ũ vě gé, iso há

tavĩ ti nĩ, Tíquico ti. Ëg Senhor rãnrãj
han ti tĩ, ti to krónh ke tũ ti nĩgtĩ.

²² Ti hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ,
ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé. Hã jé sóg ti
jẽnēnh ke mũ.

²³ Ëg jóg tỹ Topē jé ãjag krĩ kuprãg,
ëg régre kar ag mré hã. Ti jé ãjag tỹ
jagnē to há kar han. Ti jé ãjag tỹ ti ki
rã há han, Ëg jóg tỹ Topē ti, Ëg Senhor
tỹ Jesus Cristo ti ke gé.

²⁴ Topē jé ãjag tar han, ù tỹ Ëg Sen-
hor tỹ Jesus Cristo to há nỹtĩ ag kar, kỹ
tóg tũ' he jãvãnh nĩ, Ëg tỹ ti to há nỹtĩ
ti.

Hã vễ.

PAULO TỸ CARTA HAN: FILIPOS TÁ KE AG MỸ CARTA

¹ Paulo tỹ rá vễ, inh. Isỹ cidade tỹ Filipos tá ke ag mỹ rán hã vễ. Kỹ Timóteo vỹ inh mré ãjag mỹ jênêg mũ gé, vễnh rá tag ti, inh mré Jesus Cristo mỹ rănhrăj tĩ tag ti. Isỹ ãjag mỹ ti rá tag jênê vễ, ãjag tỹ tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg ãjag pã'i ag mỹ jênêg mũ gé, ù tỹ ãjag ki rĩr tĩ ag mỹ ke gé.

² Ęg jóg tỹ Topê jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprăg, Ęg Senhor tỹ Jesus Cristo ke gé.

Paulo tỹ Topê mré vĩ

³ Ājag to sóg Topê mré vĩ há han tĩ, sỹ ãjag mũ ěkrén kỹ.

⁴ Sỹ ãjag to Topê mré vĩ kỹ inh fe tóg mrin ke tĩ. Inh mỹ tóg sér tĩ, sỹ ãjag mũ ěkrén kỹ.

⁵ Ājag tỹ inh mré Jesus kămén kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ inh mré ti to tar nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg Topê mỹ vĩ há han tĩ, ãjag to. Isỹ ãjag mỹ ti vĩ tó vén kỹ ãjag tóg kănhmar inh mré ti kămén ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg ũri ti vĩ tó há han tĩ gé. Tovănh tũ ãjag nĩ. Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ.

⁶ Tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Topê vỹ ãjag krĩn rã nĩ, koměr hã, nén ũ há kar to. Kỹ tóg ãjag krĩn tĩgtĩ sir, ti tỹ koměr hã ãjag krĩn kăn jé, Jesus Cristo kătĩg măn ke kură to hã. Ti hã vỹ ãjag krĩn ke mũ, Topê ti.

⁷ Tag to sóg jykrén, sỹ ãjag mũ ěkrén kỹ. Hã ra tóg há nĩ. Inh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Inh hã mré tóg ãjag tar han tĩ, Ęg Senhor ti. Hã kỹ ãjag tóg inh mré jagăgtar nỹtĩ, inh se kỹ jê tag ti to. Isỹ văsỹ kavăr kỹ jê ja nĩn kỹ sóg ag mỹ Topê vĩ kămén ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg inh mré to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, pã'i ag tỹ inh ki Jesus jêmén kỹ ke gé. Kỹ ãjag tóg ũri inh mré ti to tar nỹtĩ gé.

⁸ Sỹ ãjag kar venh há tóg tĩ, kỹ Topê vỹ ki kanhró nĩ. Inh mỹ ãjag tóg tỹ inh

fe pẽ nỹtĩ, Ęg tỹ Jesus Cristo mỹ tỹ ti fe pẽ ěn ri ke ãjag nỹtĩ, inh mỹ.

⁹ Sỹ Topê mré vĩn kỹ sóg ti mỹ tag tó tĩ, ãjag to, ha mẽ. “Jagnê to há ag nỹtĩ,” he sóg tĩ, Topê mỹ. “Ag tỹ koměr hã jagnê to há kar nỹtĩ han nĩ,” he sóg tĩ ãjag to, Topê mỹ. “Ag kanhrăn nĩ gé, ag tỹ koměr hã ã jykre ki kanhrăn kăn jé, ag tỹ ki króm kăn jé,” he sóg tĩ, ãjag to.

¹⁰ “Ā tỹ ag kanhrăn kỹ ag tóg nén (ũ) há kar ki kanhró nỹtĩn ke mũ. Kỹ ag tóg to jykrén há han ke mũ, ag tỹ nén ũ ve sór kỹ. “Tag vỹ há pe nĩ, tag vỹ há sĩ nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ã tỹ ag kanhrăn kỹ,” he sóg tĩ ãjag to, Topê mỹ. Ājag tỹ tag to jykrén há nỹtĩn kỹ ãjag tóg jănhkri nỹtĩn ke mũ, kỹ ãjag tóg mỹ'ăg măn ke tũ nĩ, Cristo kătĩg măn ke kură ěn kă.

¹¹ Kỹ ãjag tóg vễnh jykre há han kăn ke mũ sir, Jesus Cristo tỹ ãjag mỹ ã jykre há ěn nĩm kỹ. Hã jé sóg Topê mỹ ãjag tó tĩ. Ti tỹ ãjag krĩ kugrynh kỹ vễnh kar tóg ti tỹ tỹ ũn mág nĩ venh ke mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ vĩ há han ke mũ gé sir.

Jesus tỹ inh jykre

¹² Inh kanhkă', inh jagtar mũ ra Jesus kăme tóg vễnh kar kri rũm ke mũ. Tag to jykrén.

¹³ Vễnh kar tóg mẽ kăn, ti vĩ ti, polícia ag mré hã, ù tỹ palăcio ki rĩr tĩ ag mré hã. Cristo tigrĩn sóg se kỹ jê, hã vэг ag tóg mũ.

¹⁴ Kỹ Jesus mré ke tỹ hěn ri ke ag vỹ fe tar nỹtĩ gé sir, Ęg Senhor jykre to, inh se kỹ jê tag tigrĩn. Hã kỹ ag tóg Topê vĩ tó tĩ sir, ag tỹ to fe tar nỹtĩn kỹ, ag mũmêg vănh nỹtĩn kỹ.

¹⁵ Ũ ag tóg iso jũ nỹtĩ, ha kỹ ag tóg Jesus tó tĩ, ag tỹ inh ri ke han sórn kỹ. Kỹ ũ ag tóg iso há nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti tó tĩ sir.

¹⁶ Topê vĩ hã to sóg se kỹ jê, sỹ pã'i ag mỹ ti kămén jé. Topê tỹ inh mỹ vễnh rănhrăj nĩm hã vễ. Hã vэг ag tóg tĩ, ù tỹ iso há nỹtĩ ag, kỹ ag tóg ti vĩ tó tĩ, ù tỹ iso há nỹtĩ ag.

¹⁷ Ũ ag tóg hã ra iso jũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ón kỹ Cristo kămén tĩ, ag tỹ inh vĩ

kăfór han sór kÿ. Ag tÿ inh kato tẽ mũ ag tÿ iso jũ han sór vëgtĩ gé, ag tÿ inh se tÿ hën ri ke han sór vë. Hã jé ag tóg Cristo vĩ tó tĩ.

¹⁸ Hã ra sóg ag to vënh mÿ nĩ sór tũ nĩ. Cristo tó ag tóg mũ mÿr. Û tóg ón kÿ tó tĩ, jo ù tóg tó há han tĩ. Ag kar vÿ ti tó tĩ, kÿ tóg há tĩ. Hã kÿ tóg inh mÿ sér tĩ, kÿ sóg inh mÿ sér tÿ tũ' he sór tũ nĩ.

¹⁹ Hã ra sóg kren ke mũ gé, ha vemnĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ājag hã ne iso Topẽ mré vĩ tĩ', kÿ Jesus Cristo vÿ isar han tĩ gé, ã kuprĩg tÿ. Hã kÿ sóg kren ke mũ.

²⁰ Kÿ sóg tag jăvănũ mũ, ha mẽ. Hën ri ke mũn ag tóg inh kyvăn ke mũ, hën ri ke mũn ag tóg isén ke mũ. Isÿ tag to jykrén kónân tũ nĩ jé, hã jé sóg ti mré vĩ tĩ. Isar han jé tóg ke mũ, sÿ nén ù kamẽg tũ nĩ jé, sÿ ti kavénh tũ nĩ jé, inh mÿ'ăg tũ nĩ jé. Vënh kar tÿ isugrĩn Jesus tÿ tÿ ùn mág nĩ ven kÿ tóg inh mÿ sér tĩ.

²¹ Inh jykre hã vÿ tÿ Cristo ti nĩ, hã kÿ sóg iser kÿ ti venh tĩg ke mũ, kÿ tóg sér tĩ.

²² Kÿ sóg hã ra inh kren kÿ ti rănhrăj hã han ke mũ. Hã kÿ sóg sÿ nén han sór mũ ki kagtĩg nĩ.

²³ Inh kren ke mÿ inh mÿ hán tĩ vÿ, iser ke vó? he sóg tĩ. Iser kÿ sóg Cristo mré nĩ nĩ, kÿ tag tóg inh mÿ há pẽ nĩ, isÿ ti venh há tĩn kÿ.

²⁴ Jăvo isÿ ājag mré nĩn kÿ sóg ājag tar han ke mũ, kÿ tag tóg inh mÿ há kăfór nĩ.

²⁵ Hã tóg inh mÿ ge nĩ. Kren jé sóg ke mũ, he sóg tĩ, kÿ sóg ājag kar mré nĩnh ke mũ. Ājag ve jé sóg ke mũ, ājag tÿ koměr hã inh vĩ mẽ kÿ ti vĩ kri fi kăn jé. Kÿ tóg ājag mÿ sér tĩnh mũ, ha vemnĩ.

²⁶ Isÿ ājag mré nĩ măn ken kÿ tóg inh mÿ há tĩnh mũ. Kÿ ājag fe tóg mrin ke tăvĩ han ke mũ, ājag tÿ inh ve măn kÿ. Ājag mÿ sóg tÿ ùn mág jẽ, Jesus Cristo tugrĩn.

²⁷ Ha vé, Cristo jykre hã han nĩ, tag hã to văsănsăn nĩ. Hën ri ke mũn sóg ājag venh kătĩg ke mũ, hën ri ke mũn sóg ājag venh kătĩg ke tũ nĩ. Inh kătĩ

tũ ra jagnẽ mré vënh jykre pir han kÿ nÿtĩmnĩ, Jesus kăme hã tómnĩ, ti ki ge kÿ nÿtĩmnĩ. Sÿ tag mënũ há tóg tĩ, ājag to.

²⁸ Û tÿ ěg kato văsănsăn mũ ag kamẽg tũg nĩ, hã tugnĩn ag tóg ājag tÿ nũgme ki văr ke ki kanhró nÿtĩ, inferno ki. Hã tugnĩn ājag tóg ājag krenkren ke mũ ěn ki kanhró nÿtĩ gé sir. Topẽ vÿ ěg tar han ke mũ, ěg tÿ ag tÿ hën ri ke jé gé, ù tÿ ěg kato văsănsăn mũ ěn ag tÿ.

²⁹ Cristo ki ge kÿ ājag nÿtĩ, kÿ ājag tóg ti tugrĩn jagăgtar nÿtĩnh ke mũ gé. Hã jé tóg ājag kuprẽg.

³⁰ Hã kÿ ājag tóg inh kóm ti jagy vëg tĩ gé. Ag tÿ văsÿ inh kato văsănsăn ěn ve ja ājag tóg nĩgtĩ gé. Ûri sóg hã vëg tĩ ver. Kÿ inh kóm tar nÿtĩmnĩ.

2

Topẽ kósin tÿ tÿ ěpră ke nĩ

¹ Ha vé, sÿ ājag jyvën sór mũ, ha mẽ. Ājag tÿ Jesus jykre han kÿ nÿtĩ tag vÿ ājag tar han tĩ. Ti tÿ ājag to há nĩ tag vÿ sér tĩ. Ti kuprĩg vÿ tÿ ājag jagrẽ nĩ. Kÿ ājag tóg jagnẽ to há nÿtĩ gé, jagnẽ jagăgtăn ājag tóg tĩ gé.

² Kÿ inh jagăgtăn nĩ gé, inh fe tÿ mrin kemnĩ gé, inh mÿ sér tĩ jé. Jagnẽ mré vënh jykre pir hã han nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há tăvĩ nÿtĩmnĩ. Ājag tÿ nén ù to jykrén kÿ jagnẽ mré to jykrén nĩ, ājag tÿ vënh jykre pir hã han jé.

³ Vësÿ ùn mág han sór tũg nĩ, jagnẽ kăfór han sór tũg nĩ. “Tÿ inh ùn sĩ nĩ,” hemnĩ. Jagnẽ to: “inh kăfór ti nĩ,” hemnĩ gé.

⁴ Ājag tÿ ājag tũ ki rĩr mré hã jagnẽ tũn ki rĩrmnĩ gé.

⁵ Jesus Cristo kóm ti jykre han nĩ gé, jagnẽ mÿ. Ti tÿ vënh jykre han hã vë, ha mẽ.

⁶ Topẽ hã pẽ ja ti nĩ mÿr, Jesus ti, ti tÿ ti mré nĩn kÿ. Hã ra tóg tá nĩ kÿ: “isũ vë, kanhkă ti, hã kÿ sóg ěpră ke ag to tĩg ke tũ nĩ,” he ja tũ nĩ.

⁷ Kanhkă tá ã tÿ nén tovănũ kăn sór ja ti nĩ, kÿ tóg ěg ri ke nĩ jé kătĩg sór ja nĩ, hã kÿ tóg kătĩg ja nĩ. ěpră ke jagtar ri ke tóg nĩ, ti tÿ ěpră ke fi ki mur kÿ.

Ĕg tỹ ěprā ti ve kỹ tóg tỹ ěg hā pē nĩ, ti tỹ kanhkā tá tỹ Topē hā pē ja ra.

⁸ Vēsỹ ũn mág han ja tũ tóg nĩ, kỹ tóg ā jóg vĩ hā han ja nĩgtĩ. Ti vĩ han kỹ tóg ter ja nĩ, cruz to sa kỹ tóg ter ja nĩ, mỹr, ha mẽ.

⁹ Hā kỹ Topē tóg ti tỹ vĕnh kar kāfór han sir, kỹ tóg ti jijin mũ sir, kỹ ti jyjy tag tóg vĕnh kar jygji kāfór nĩ.

¹⁰ Ĕg tỹ ti jyjy mẽ kỹ vĕnh kar ag tóg ti krĕm mŭgmŭg ke kĕn mũ sir, kanhkā tá ke kar ag, ěprā ke kar ag ke gé, vĕnh kuprĩg kar ag ke gé.

¹¹ Kỹ vĕnh kar ag tóg: “Jesus Cristo vỹ tỹ pā'i mág nĩ,” henh ke mũ sir. Tag hā tigrĩn ag tóg sir Topē to: “tỹ tóg ěg kāfór kar nĩ,” he mũ. Tag to jykrén nĩ, ājag tỹ ti kóm han jé, Jesus Cristo kóm.

Ĕg tỹ ěprā ke ag mỹ jĕngrĕ há han

¹² Inh kanhkā', ājag ki sóg fe nĩ. Inh vĩ han ājag tóg mŭgtĩ, sỹ ājag mré nĩn kỹ, hā ra sóg ũri ājag mré nĩ tũ nĩ. Ge ra inh vĩ kri fi há han nĩ. Ājag krenkren ke vĕ, kỹ Topē jykre hā han nĩ. Topē kamĕg nĩ, ājag fe tỹ jŭrũn kemnĩ. “Ti mỹ ěg to jũnh ke tũ nĩ vỹ?” hemnĩ. Kỹ ti jykre hā han nĩ.

¹³ Ti hā ne tóg ājag krĩn há han tĩ', ti jykre tỹ ājag mỹ sér tĩn jé, ājag tỹ hā mũ hā mũn jé.

¹⁴ Ājag tỹ ti jykre han kỹ ti jykre to vĩ vĩ he tũg nĩ, ti tỹ kejĕn ājag mỹ jagy ra. Kỹ jagnĕ mỹ jagnĕ vĩ kafĕn tũg nĩ gé, ti jykre to.

¹⁵ Hā tugnĩn ũ tóg ājag to jykrén kónĕn ke tũ nĩ, ājag tỹ kygnĕg tũ nĩn kỹ. Kỹ ājag tóg jĕnhkri nỹtĩ. Kỹ ājag tóg tỹ Topē krĕ nỹtĩ gé, ājag tỹ ti jykre há ri ke nỹtĩn kỹ. ěprā ke kar vỹ jykre pĕno nỹtĩ, Topē vĩ mranh kỹ ag tóg nỹtĩ, ājag tỹ ũn mré ga kri mũ ag. Kỹ ājag tóg ag mỹ jĕngrĕ ri ke nỹtĩ, ājag tỹ ag mỹ Topē vĩ kĕmĕn kỹ, ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn vĩ ti.

¹⁶ Ājag tỹ tag han kỹ sóg tỹ ũn mág jĕnh ke mũ gé, ājag tigrĩn, Cristo kĕtĩg mĕn ke kurā ěn kĕ. Kỹ sóg ājag to: “inh pi(jé) fagrĩnh mỹ ag to vĕsĕn', inh pi(jé) fagrĩnh mỹ ag mỹ Topē vĩ kĕmĕn'” henh ke mũ.

¹⁷ Hĕn ri ke mũn ag isĕn ke mũ, kỹ inh kyvĕnh tỹ inh ki kutĕ kỹ tóg ěg tỹ Topē mỹ nĕn ũ pũn ri ke nĩnh mũ. Ājag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tigrĩn ke vĕ. Ge ra tóg inh mỹ sér tĩnh mũ. Inh fe tóg mrin kenh ke mũ, ājag kóm.

¹⁸ Kỹ tóg inh mỹ ti tỹ ājag mỹ sér tĩnh há tĩ gé, iser ke ti.

Timóteo mré Epafrodito

¹⁹ Sỹ ājag mỹ Timóteo jĕnĕnh há tóg tĩ, ěg Senhor tỹ to: “hej,” hen kỹ. Sỹ ti jĕnĕnh ke vĕ, ti tỹ tá vỹn ke kỹ inh mỹ ājag kĕmĕn jé. Kỹ inh krĩ tóg ājag to kĕnhvy' henh ke mũ sir, isỹ ājag vĕmĕ há mĕn kỹ.

²⁰ Ti hā ne tóg ājag mũ ěkrĕn mág tĩ', Timóteo ti. Ũ tóg ti ri ke tũ pe nĩ, ti tỹ ājag to há nĩn ki.

²¹ Ag kar vỹ: “inh rĕnhrĕj vỹ inh kutĕn mũ,” he kĕn mũ. Hā kỹ ag tóg Jesus rĕnhrĕj han tũ nĩgtĩ.

²² Hā ra ājag tóg Timóteo ki kanhró nỹtĩ. Inh kósĩn ri ke ti nĩ. Ĕg krĕ ag vỹ ěg mré ěg rĕnhrĕj han tĩ. Kỹ Timóteo vỹ inh mré Topē vĩ tó tỹ rĕnhrĕj tĩgtĩ, ti tỹ tỹ inh kósĩn ri ke nĩn kỹ.

²³ Ti hā jĕnĕ jé sóg ke mũ, ājag to. Hā ra sóg ver ag tỹ inh mỹ nĕn tónh ke jĕvĕnh sór mũ, ũ tỹ inh ség mũ ag. Isỹ ag tỹ inh mỹ nĕn tó mũ mẽ kar kỹ sóg vĕhĕ ti jĕnĕnh ke mũ.

²⁴ Hĕn ri ke mũn sóg kĕnhmar ājag venh tĩg ke mũ gé. Ĕg Senhor tỹ Jesus hā ne ki kanhró nĩ'.

²⁵ Hā ra tóg sỹ vĕsỹmĕr ũ jĕnĕnh há tĩ, ājag to. Hā kỹ sóg Epafrodito mỹ: “ha ag to vỹn kĕ,” he mũ. Ājag hā ne ti jĕnĕ ja nĩgtĩ', ti tỹ inh ki rĩr jé. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ. Inh mré tóg Topē rĕnhrĕj han tĩ mỹr. Kỹ tóg inh mré Topē vĩ to jagtar nĩ gé.

²⁶ Hā ra tóg ājag mũ ěkrĕg mũ, Epafrodito ti. Kỹ tóg ājag to krĩ kufy jagy nĩ sir, ājag tỹ ti kaga mẽ ja ěn tigrĩn.

²⁷ Kaga ja tóg nĩgtĩ mỹr, kỹ tóg ter kren ja nĩgtĩ. Hā ra Topē tóg ti jagĕgtĕn, kỹ tóg há' he mũ sir. Ti ter ra sóg ijagtar tag krĩg mỹ vĕsỹrĕnh mág

ke mŭ vĕ, hã ra Topĕ tóg ti jagãgtãn, ký tóg inh jagãgtãn gé.

²⁸ Hã ký sóg ti mÿ: “ha tĭg, ã tĭg to fŭrŭn,” he mŭ sir, ãjag fe tÿ mrin ke jé, ãjag tÿ ti ve ký. Hã ký inh jagtar tóg pãgsĩ' henh mŭ gé sir.

²⁹ Ti jun ký ti to mÿ sér nÿtĭmnĩ, ãjag tÿ ti ve mãn ký, ěg Senhor tÿ ti jy nĭgãn ký. Ký ti mÿ: “há tóg tĩ,” hemnĩ, ãjag mÿ sér tĭn ký, ti kãtĭg ký.

³⁰ Cristo rãnrãj tigrĩn tóg ter kren mÿr. Hã ra tóg tovãnh ja tũ nĩ, ã ter kren mŭ ra. Hã ký tóg inh ki rĩr há han. ãjag jĕgja kã jĕg ký tóg inh ki rĩr há han. Ũ tÿ ge mÿ vĩ há han nĩ.

3

Jesus tÿ ěg kurynh pĕ han

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mÿ nĕn ũ tónh ke mŭ gé sir, ha mĕ. ěg Senhor ki ãjag ge ký nÿtĩ, hã ký mÿ sér nÿtĭmnĩ. Tag rãn inh huri, hã ra sóg rãn mãn mŭ. Sÿ ãjag mÿ tag tó to sóg krónh ke sór tũ nĩ. ãjag mÿ tóg há tĩ, sÿ ti tÿ ãjag mÿ sér nĩ to ãjag jyvĕn ký.

² Vĕnh ki rĩr. Ón ký Topĕ vĩ tó ti ag vÿ junjun ke mŭ, vĕnh jykre pãno han mŭ ag, ha vemnĩ. Inh mÿ ag tóg cachorro ri ke nÿtĩ. Ón ký ag tóg ãjag gré junun fár kym sór mŭ. Hã ký vĕnh ki rĩr.

³ “Ěg fár kym hã tigrĩn ěg tóg tÿ Topĕ krĕ nÿtĩ,” he ag tóg tĩ, ón ký. Hã tũ vĕ. Topĕ kuprĭg vÿ tÿ ěg jagrĕ nĩ, ký ěg tóg ěg jagrĕ tag tigrĩn Topĕ mÿ vĩ há han tĩ. Ký Jesus Cristo vÿ ěg mÿ tÿ ũn mág nĩ, ěg tÿ ti ki ge ký nÿtĭn ký. Hã tigrĩn ěg tóg tÿ Topĕ krĕ pĕ nÿtĩ. Ěg tÿ ěg fár kym mŭ ra tóg tÿ nĕn ũ tũ nĩ sir. Ěg fár vĕ mÿr, ký tóg ěg kren han ke tũ nĩ.

⁴ Ěg fár tÿ ěg kren han ki kanhró nĩ ra sóg tÿ inh kren han sór mŭ vĕ. Moisés jykre hã tÿ ěg kren han ke ki kanhró nĩ ra sóg hã tÿ inh kren han sór mŭ vĕ. Hã ra tóg ge tũ nÿ.

⁵ Vãsÿ inh jykre hã vĕ, ha mĕ. Isÿ kurã tÿ 8 (ke) han ký ag tóg inh gré junun fár kym, isÿ tÿ povo tÿ Israel krĕ nĭn ký, ěg jóg'jóg ve tÿ Benjamim

krĕ'krĕ ag kã ũ. Ký inh han mŭ fag vÿ tÿ Hebreu pĕ nÿtĩ. Inh mog ký sóg tÿ Fariseu nĩ, hã ra Fariseu ag tóg Judeu ag jykre to tar tãvĩ nÿtĩ.

⁶ Sÿ ěg jykre to tar pĕ nĭn hã ký sóg Jesus ki ge ký nÿtĩ ag vóg kónãn. Topĕ tÿ Moisés mÿ vĕnh jykre nĭm ja ěn ki króm kãn ja sóg nĭgtĩ mÿr. Vĕnh jykre ěn mranh ja tũ sóg nĭgtĩ, ěn kã sóg tÿ ũn kuryj ja nĭgtĩ.

⁷ Hã ký sóg ag mÿ tÿ ũn há pĕ ja nĭgtĩ. Hã ra sóg ũri tag kar to: “nĕn ũ tũ vĕ, inh kókén jé tóg ke mŭ,” he mŭ sir. Sÿ Cristo ki rã ký sóg ěn tovãnh kãn mŭ sir.

⁸ Ký, hã vĕ. Inh jykre si kar tóg inh mÿ kórég nÿ, ũri, ti tÿ inh kókén ký. Nĕn pir hã ne há nÿ, hã vÿ: isÿ ěg Senhor tÿ Jesus Cristo ki kanhró nĩ jé, he mŭ. Ěg tÿ nĕn ki kanhró kar kãfór ti nĩ, ěg tÿ ti ki kanhró nĩ ti. Tag to sóg inh jykre si ěn fón kãn. Inh mÿ tóg vĕnh jãgfa prĕnhprĕj ěn ri ke nÿ, inh jykre si ěn ti, isÿ Cristo hã ki rã ký jĕn ký.

⁹ Ký sóg ti hã ki rã ký jĕ sir. Ũri sóg Moisés jykre ki króm tigrĩn vĕsÿ ũn mág han mãn sór tũ nĩ ha. Jesus ki rã hã tigrĩn sóg tÿ ũn mág jĕ ha. Hã tigrĩn Topĕ tóg iso: “há ti jĕ ha,” he mŭ. Jesus ki rã tigrĩn ke vĕ ha.

¹⁰ Sÿ ti ki kanhrãn ký jĕ tag hã tóg inh mÿ há nÿ. Ti hã vÿ ã ter kar ký rĩr mãn, ký sóg ti mré rĩr mãn sór mŭ gé. Hã jé sóg ti mré jagtar sór mŭ gé, iser ký sóg ti ter ri ke han sór mŭ gé.

¹¹ Sÿ rĩr mãn há tóg tĩ mÿr, iser kar ký. Hã jé sóg ti ri ke han sór tĩ.

Vĕnhvó to comparação

¹² Ver sóg ki kanhrãn kãn ja tũ nĩ, ver sóg tá krÿg ja tũ nĩ. Hã ra sóg vãsãn tĩ, sÿ komĕr hã ti ki kanhrãn kãn jé, ti tÿ inh ki kanhró nĩ ěn ri ke, isÿ tÿ ti tũ jĕn ký, Cristo ti.

¹³ Inh kanhkã', ver sóg tá krÿg ja tũ nĩ. Hã ra sóg tag han mŭ, ha mĕ. Vĕsÿjãm sóg mĩ ěkrĕn mãn tũ nĩ ha, vãsãn mãn', vãsãn mãn', he jé sóg ke mŭ ha, isÿ kejĕn tá krÿg jé.

¹⁴ Ag tÿ jagnĕ mré pétĕ ri ke han sóg tĩ mÿr. Jagnĕ mré ag tóg pétĕ tĩ, ũ

tóg ganhar he sór tí. Ęn ri ke han sóg tí. Inh ganho vỹ tỹ isỹ rĩr krỹg ja tú venh ke ti nĩ. Hã jé Topě tóg ěg kuprěg, Jesus Cristo tugrĩn.

¹⁵ Ũ tỹ Jesus to sygsanh mũ ag jé inh kóm han kãn. Ũ tỹ hã ra to: “hã tú vỹ,” hen kỹ Topě jé ti kanhrãn.

¹⁶ Kỹ ãjag tỹ ti jykre měg mũ tag hã jagma mũmnĩ, ãjag tỹ tá junjun jé.

¹⁷ Inh kanhkã', inh jykre hã han kãn nĩ. Kỹ ũ tỹ inh jykre ri ke han mũ ěn jykre tugnỹm nĩ gé, ãjag tỹ ag mré hã han jé.

¹⁸ Ũ ag tóg ón kỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩ, hã ra ag tóg ti jykre kato vãsãnsãn mũ, Jesus tỹ ěg jagfy cruz to ter mũ ra. Ag kãmén inh huri mỹr, ãjag mỹ. Tó tỹ hěn ri ke han isóg huri. Hã ra sóg ãjag mỹ ag tó mãn ke mũ gé sir. Inh fe kaj tóg tí, kỹ sóg fỹ mũ sir, ag jykre to.

¹⁹ Nũgme ki ag tóg vár ke mũ, inferno ki, ha mẽ. Jěn há tãvĩ han sór ag tóg mũ, tag hã tóg ag mỹ sér tí. Nén tỹ ěg mỹ'a han tí tag hã tóg ag mỹ sér tí. Ęg tỹ tag mũ vég tí ěn hã to ag tóg jykrén sór tí.

²⁰ Ag jãvo ěg jamã vỹ tỹ kanhkã ti nĩ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ěg kren han ke mũ ti, hã vỹ: ěg Senhor tỹ Jesus Cristo, he mũ. Ti hã jãvãnh ěg tóg nỹtĩ.

²¹ Ti hã ne tóg ěg han mãn ke mũ', ã kãtĩg kỹ'. Ęg tỹ ga kri mũn kỹ ěg tóg ver krój nỹtĩ, ěg tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩn kỹ. Ti tỹ ěg han mãn kỹ, ti tỹ ěg mỹ ěg fãr tãg han ken kỹ, kỹ ěg tóg ti ri ke nỹtĩnh mũ, ti mág ri ke, ti tar ri ke, ti sĩnvĩ ěn ri ke. Ti hã tóg ěg tỹ ũ tãg han mãn ke mũ, ti tỹ tỹ ũn tar nĩn kỹ. Ti tar tugnĩn tóg nén kar tỹ ã krēm ke han mãn ke mũ gé.

4

Paulo tỹ ěg jyvěn

¹ Inh kanhkã', tỹ ãjag tóg inh mỹ inh jãvy ri ke nỹtĩ, kỹ tóg sỹ ãjag venh há tĩgtĩ, sỹ ãjag to há nĩn kỹ. Ājag hã tugnĩn inh fe tóg mrin ke tí, ãjag hã tugrĩn sóg tỹ ũn mág jě. Ājag to sóg há

pě nĩ. Hã kỹ tar nỹtĩmnĩ, ěg Senhor jykre to.

² Vãhã sóg Evódia fi jyvěn sór mũ, Síntique fi ke gé, ha mẽ. “Jagně mré věnh jykre pir hã han nĩ,” he sóg mũ, ãjag mỹ. “Jesus mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ jagně kato vãsãn tũg nĩ,” he sóg tí.

³ Kỹ sóg ã mỹ ke mũ gé, vỹ. Inh ri kén ã tóg ěg Senhor rãnrãj han tí. Kỹ fag jyvěn nĩ, fag tỹ jagně to há nỹtĩ jé. Inh mré fag tóg věnh kar mỹ Jesus kãmén tí, kỹ fag tóg Clemente mré Topě vỹ ti tó tí gé, inh mré ti tó mũ kar ag mré ke gé. Fag jygjy vỹ rãnrãn kỹ nỹtĩ, Topě livron ki, hã kỹ fag tóg rĩr krỹg ja tú venh ke mũ. Hã kỹ tóg tỹ ũ nỹ, fag tỹ jagně to jũ ti.

⁴ Ęg Senhor mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kỹ mỹ sér nỹtĩmnĩ. Tag tó inh huri, hã ra sóg tó mãn ke mũ sir, ha mẽ. Mỹ sér nỹtĩmnĩ mỹr, ha mẽ.

⁵ Věnh kar to fe nỹtĩmnĩ. Ęg Senhor kãtĩg mãn ke vỹ kakó tí ha, ha mẽ.

⁶ Krĩ kufy nỹtĩ tũg nĩ. Nén kar tómnĩ, Topě mỹ, ti mré vĩn kỹ. Kỹ ti mỹ nén kar to vĩmnĩ gé, ãjag tỹ nén ve sór mũ kar to. Kỹ ti mỹ nén kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé, ãjag tỹ ti mỹ agradecer hen kỹ.

⁷ Kỹ Topě vỹ ãjag krĩ tỹ kuprã' henh ke mũ. Ęg tỹ nén kar to jykrén há ra ěg tóg vėsóg ki ěg krĩ kuprãg ki kagtĩg nỹtĩ. Ti hã ne ěg fe tỹ há' he tí', ti hã ne ěg krĩ kuprãg tí', kỹ tóg kuprã pě nĩgtĩ sir, ti tỹ ěg krĩ tỹ kuprã' hen kỹ, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

⁸ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ũ tó sór mũ gé. Nén ũ há hã to jykrén nĩ, hã vỹ: “ki hã tó,” he mũ. Ęg tỹ nén ũ to: “há ti nĩ,” he ěn hã to jykrén nĩ. Věnh jykre kuryj hã to jykrén nĩ, nén ũ jãnhkri hã to jykrén nĩ. Nén ũ sĩnvĩ kar to jykrén nĩ gé, ki hã ke kar to. Tag kar to ěg tóg: sér ti tí, he tí, hã kỹ to jykrén mág han nĩ.

⁹ Ājag kanhrãn mág sóg huri, sỹ ãjag mỹ ti jykre kãmén kỹ. Kỹ ãjag tóg inh jykre tugnỹm ja nĩ gé. Ājag tỹ isỹ nén han mũ ěn hã han nĩ. Kỹ ũ tỹ ěg krĩ kuprãg mũ ěn hã vỹ ãjag tar han ke mũ, Topě ti.

Paulo tÿ ag mÿ agradecer he

10 Ha vé, inh fe tóg mrin ke mÿ, ãjag tÿ inh mÿ nén ù jênên ký. Ký sóg to Topê mré ví há han', ví há han' he mÿ. Inh mÿ ãjag tóg êkrég mÿgtÿ, há ký ãjag tóg inh mÿ nén ù jênê mǎn. Vǎsÿ ãjag tÿ inh mÿ ne jênênh ke tóg tÿ tÿ, há ký ãjag tóg inh mÿ nén ù jênê ja tÿ nÿgtÿ. Vǎhǎ tóg jun, ãjag tÿ inh mÿ nén jênêg mÿ ti.

11 Hǎ ra sóg ãjag mÿ isÿ nén ve sór mÿ ên ti tó ja tÿ nÿ. Sÿ nén vég mÿ kar vÿ inh mÿ há nÿ.

12 Isÿ nén ù vég tÿ (hǎ) ra tóg inh mÿ há nÿgtÿ gé. Isÿ nén ù e vég mÿ ra tóg inh mÿ há nÿgtÿ gé. Nén kar tag ve sóg huri. Kejên sóg tógá nÿgtÿ, kejên sóg kókÿr nÿgtÿ. Kejên sóg nén ù kar vég tÿ, kejên sóg nén ù vég tÿ nÿgtÿ.

13 Nén kar to sóg tar nÿ, êg Senhor tÿ isar han ký.

14 Hǎ ra tóg há nÿ, ãjag tÿ inh jagǎgtǎn ký, ãjag tÿ inh jagtar nÿ tag to jykrén ký.

15 Vǎsÿ ãjag tóg inh mÿ ù nÿm ja nÿgtÿ gé, isÿ ãjag mÿ Jesus kǎmén vén ký. Sÿ ga tÿ Macedônia ki kutê ký ãjag há tóg inh mÿ nén ù jênê ja nÿgtÿ, ãjag pir mÿ, ãjag, há vÿ: Filipos tá ke ag, he mÿ. Û pi(jé) ãjag mré isÿ nén vég mÿ to jykrén ja nÿgtÿ', isÿ nén vég tÿ ên to ke gé. ãjag pir mÿ ãjag tóg inh mré to jykrén inh há, tag ki kanhró ãjag tóg nÿtÿ.

16 Isÿ cidade tÿ Tessalônica tá nÿn ký ãjag tóg inh mÿ nén ù jênê mǎn ja nÿgtÿ gé, kar ký ãjag tóg ù jênê mǎn', ù jênê mǎn' he ja nÿgtÿ gé, ãjag tÿ inh ki rÿr há han jé.

17 Hǎ ra sóg isÿ jǎnkamy venh ke ên to jykrén sór tÿ nÿgtÿ. ãjag tÿ mág nÿtÿ ký tóg inh mÿ há tÿ.

18 Nén kar vÿ inh ki junjun há han, ký sóg ve kǎn mÿ, sÿ nén ve sór mÿ ên ve kǎn inh huri. Epafrodito vÿ inh mÿ vin kǎn, ãjag tÿ inh mÿ nén jênêg mÿ ti. Topê mÿ nÿm ja vé, ãjag tÿ inh mÿ nén nÿm ja ti, ký tóg ti mÿ sér tÿ sir. Ti mÿ tóg ãjag tÿ ti mÿ nén ger há pÿn ên kri nÿ nÿ sir, ãjag tÿ inh mÿ nén jênêg mÿ ên ti.

19 Êg jóg tÿ Topê vÿ ãjag mÿ nÿm kǎn ke mÿ, ãjag tÿ nén ve sór mÿ ên ti. Ti há ne tóg nén kar tÿ tÿ nÿ', kǎnhkǎ tá nÿ ên ti', há ký tóg ãjag mÿ nén kar nÿm ke mÿ, Jesus Cristo tigrÿn.

20 Êg kar jé êg jóg tÿ Topê to: “tÿ ti ùn mág nÿ, tÿ ti ùn tar nÿ,” hé, ký êg tÿ ti mÿ ví há han vÿ tÿ' henh ke tÿ nÿ. Hǎ vé.

Paulo tÿ ag mÿ êkrén

21 Û tÿ Jesus Cristo ki ge ký nÿtÿ kar ag mÿ sóg êkrég tÿ. Êg kǎnhkǎ tÿ tag ki inh mré nÿtÿ ag vÿ ãjag mÿ êkrég tÿ gé.

22 Kar ký tag mÿ ù tÿ Topê ki ge ký nÿtÿ kar ag vÿ ãjag mÿ êkrég tÿ gé, pǎ'i tÿ imperador ïn tÿ palácio krêm nÿtÿ ag kar ke gé.

23 Êg pǎ'i tÿ Jesus Cristo jé ãjag tar han. Hǎ vé.

PAULO TÏ CARTA HAN: COLOSSOS TÁ KE AG MÏ CARTA

¹ Paulo tÏ rá vë. Topë vÏ inh fëg, sÏ tÏ Jesus Cristo apóstolo jë jé. Hã kÏ sóg ãjag mÏ carta tag rán mÏ. KÏ ãg régre tÏ Timóteo vÏ inh mré rán mÏ gé.

² Ëg tÏ cidade tÏ Colossos tá Topë tÏ ag mÏ rán hã vë, ãg kanhkã ag mÏ, ù tÏ Cristo ki ge tovãnh tÏ ag mÏ. Ëg jóg tÏ Topë jé ãjag tar han, ti jé ãjag krÏ kuprãg.

Topë kuprÏg tÏ ãg tar han

³ Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo panh mÏ sóg vÏ há han tÏ, ãjag to, ti mÏ sóg agradecer he tÏ, kurã kar ki, sÏ Topë mré vëmén kÏ.

⁴ ãjag tÏ Jesus Cristo ki ge tag më inh, kÏ ãjag tóg nëji jagnë to há tävÏ nÏtÏ gé, Topë ki ge kÏ nÏtÏ ag kar to ke gé.

⁵ Topë tÏ kanhkã tá ãg mÏ nén (Û) ven ke mÏ ãn hã to jykrén ãjag tóg tÏ nëji. Ti tÏ ãg mÏ nén ù ven ke mÏ më ãjag tóg huri. ãjag tÏ Cristo kãme sér ãn më kÏ ãjag tóg tag më gé.

⁶ Ga kar mÏ tóg tÏ ha, vënh vÏ há tag, hã kÏ tóg ãjag ki jun ja nÏ gé. Vënh vÏ há tag tóg Topë mÏ ãkré kanë ri ke han tÏ, vënh kar tÏ ti ki ge kÏ. Hã kÏ ãjag tóg ti ki ge gé, ãjag tÏ ti vÏ më vén kÏ. Ën kã ãjag tóg Topë tÏ ãg jagãgtãn ki kanhrãn ja nÏ, kÏ ãjag tóg ki kanhró nÏtÏ ha.

⁷ Û tÏ ãjag mÏ tó vén mÏ vÏ tÏ Epafra nÏ. Jagnë to há tävÏ ãg nÏtÏ, Epafra mré. Inh mré tóg Cristo rãnrãj han tÏgtÏ. ãjag ki rÏr há han tóg tÏ, ãjag mÏ ti vÏ kãmén kÏ. To krónh ke tÏ ti nÏgtÏ.

⁸ Ti hã vÏ inh mÏ ãjag tÏ ãg to há nÏtÏ tag tó, Topë kuprÏg tÏ ãjag tÏ ãg to há nÏtÏ han mÏ ãn ti.

⁹ Epafra vÏ më kÏ sóg ãjag jagfy Topë mré vëmén tÏ sir. Ti mÏ sóg to vÏ tÏ, ãjag tÏ ti tÏ ãjag ki nén ve sór mÏ ãn

ki kanhrãn kãn jé, ti tÏ ãjag mÏ krÏ há nÏm jé, ti tÏ ã kuprÏg tÏ ãjag kanhrãn jé.

¹⁰ KÏ ãjag tóg ãg mré ãg Senhor jykre ki tÏ króm kenh ke ki kanhró nÏtÏnh mÏ gé, ãjag jykre tÏ ti mÏ há nÏn jé. Ëg tÏ vënh jykre há han kÏ ãg tóg ti mÏ ãkré kanë há ãn ri ke han tÏ. ãjag tÏ tag han kÏ tóg há tÏ. KÏ ãjag tóg Topë ki kanhrãn há han ke mÏ gé sir.

¹¹ KÏ ãjag tóg tÏ ùn tar nÏtÏnh mÏ gé sir. Ti hã ne ãjag tar han tÏ', ti tar nÏn kÏ. KÏ ãjag tóg ti to krónh ke tÏ nÏgtÏ. Vënh kar to ãjag fe nÏtÏnh mÏ.

¹² KÏ tóg ãjag mÏ sér tÏnh mÏ gé. KÏ ãjag tóg ãg jóg mÏ vÏ há han ke mÏ. Ti hã ne ãjag tÏ há' he mÏ', ãjag tÏ kanhkã ve jé. Ti tÏ ãg krÏn ken kÏ ãg tóg kurã krÏg ja tÏ ãn venh ke mÏ, kÏ ãjag tóg venh ke mÏ gé, ãg mré.

¹³ Ëg kygva tóg huri, hã kÏ ãg tóg tÏ kuty tãn ag krëm ke tÏ nÏtÏ ha. Topë kósin krëm ke vÏ tÏ ãg nÏtÏ, ùri, Topë tÏ ù to: inh fe, he mÏ ãn krëm.

¹⁴ Ti hã ne ãg kren han mÏ', ti hã tigrÏn Topë tóg ãg mÏ vënh pãte fón mÏ, ãg tÏ ti vÏ mranh ja ti.

Jesus tigrÏn nén kar tóg vënh ven ke mÏ

¹⁵ Topë ri ke pë ti nÏ, ti kósin ti. Ëg pi(jé) Topë vég tÏ'. Ëg tÏ ti kósin ve kÏ ãg tóg Topë ki kanhró nÏtÏ. ã panh kósin ve vÏ tÏ ti nÏ. Topë tÏ nén (Û) kar hÏn han kÏ tóg ã panh mré nÏ nÏ, ti kósin ti.

¹⁶ ã kósin tigrÏn tóg ã tÏ nén (Û) kar hÏn han tÏ ãn nÏm ja nÏgtÏ gé, Topë ti. Kanhkã tá ke ãn hÏn han kãn ja ti nÏgtÏ, Topë ti, ã kósin tigrÏn, ga kri ke kar hÏn han ja ti nÏgtÏ gé, ãg tÏ nén vég tÏ kar hÏn han ja ti nÏgtÏ gé, ãg tÏ nén ve vãnh kar hÏn han ja ti nÏgtÏ gé. Pã'i kar hÏn han ja ti nÏgtÏ gé, ùn tar ag kar, ùn mág ag kar hÏn han ja ti nÏgtÏ, ùn kãsir kar ag mré hã. ã kósin tigrÏn tóg nén ù kar hÏn han ja nÏ, kÏ tóg ti hã mÏ hÏn han kãn ja nÏ, nén (Û) kar ti.

¹⁷ Nén kar tÏ vënh ven tÏg ki tóg kã nÏ nÏ, Cristo ti. Ti tigrÏn nén kar tóg vãhã vënh ven kãn tÏ.

18 Ti ki ge kŷ nŷtĩ kar ag krĩ ri ke ti nĩ, kŷ ěg tóg ti há ri ke nŷtĩ. Ũn ve vŷ tŷ ti nĩ, kŷ tóg rĩr mǎn gé, ti ter kar kŷ, ěg rĩr mǎn ken jo. Nén (ũ) kar kri ke vŷ tŷ ti nĩ.

19 Topě mŷ tóg sér tĩ, ti kósin tŷ ti ri ke pě nĩn kŷ, ti tŷ tŷ ti ve pě nĩn kŷ.

20 Kŷ tóg ti ter tigrĩn vėnh kar to há nĩ ha, Topě ti, Jesus tŷ cruz to sa tigrĩn, ti kyvėnh jamėn kŷ. Kŷ Topě tóg ěg to jũ tũ nĩ ha, ũ tŷ ga kri mũ ag to, kanhkǎ tǎn ag to ke gé.

21 Hǎ kŷ tóg ājag to há nĩ ha, ke gé. Vǎsŷ ājag tóg vėnh jykre kórég hǎ han ja nĩgtĩ, hǎ kŷ ājag tóg Topě kato vǎsǎnsǎn ja nŷtĩgtĩ.

22 Hǎ ra ti kósin tóg ěg ri ke mur ja nĩ, kŷ tóg ěg jagfy ter ja nĩ, hǎ kŷ Topě tóg ājag to há nĩ ha, ājag tŷ tŷ ti tũ nŷtĩ jé, ājag tŷ há pě nŷtĩ jé, kŷ ājag jykre si ěn tóg tũ tĩ ha.

23 Hǎ jé ti ki ge tovǎnh tũg nĩ. Tar nŷtĩmnĩ, ti to krónh ke tũg nĩ. Ājag tŷ Jesus kǎme sér ěn mē kŷ ājag tóg Topě tŷ ěg mŷ nén (ũ) vin ke mũ ěn kǎme mē ja nĩgtĩ gé. Tag hǎ mĩ ěkrén nĩ, tovǎnh tũg nĩ. Ga kri mũ kar ag vŷ mēg mũ ha, Jesus kǎme sér ěn. Inh rǎnrǎj hǎ vė, sŷ ag mŷ tónh ke ti, inh, hǎ vŷ: Paulo, he mũ.

Paulo tŷ vėsŷrénh mǎg ja

24 Ājag jagfy sóg vėsŷrénh mũ. Hǎ ra tóg inh mŷ sér tĩ. Cristo vŷ vėsŷrénh mǎg, ěg tŷ ti ki ge jé, kŷ ěg tóg ti vėsŷrénh ěn ri ke han ke mũ gé, ũ tŷ hėn ri ke ag tŷ ěg tigrĩn ti vĩ ki króm sór jé.

25 Topě ne inh mŷ: “ha vėnh kar mŷ inh vĩ ti tó,” he ja nĩgtĩ, sŷ ti rǎnrǎj ki rĩr jé, sŷ ājag mŷ tó jé gé, ti vĩ ti. Ti tŷ ājag mŷ vėnh vĩ jėnė vė.

26 Topě tóg vǎsŷ ā tŷ nén han ke to jykren ja nĩgtĩ, ā tŷ nén (ũ) kar hyn han tũg ki tóg to jykren ja nĩgtĩ. Hǎ ra tóg ěn kǎ ũ mŷ tó ja tũ nĩ ver. Vǎhǎ tóg ũ tŷ ti ki ge mũ ěn ag mŷ tó mũ, ti tŷ vǎsŷ nén to jykren ja ěn ti.

27 ěg hǎ mŷ tóg tó mũ ha, ti tŷ povo kar mŷ nén ũ há tǎvĩ vin sór mũ ti, hǎ kŷ tóg to hǎ ũ mŷ tó jǎ tũ nĩ ver, ti tŷ ěg hǎ mŷ tó sór kŷ. Ti tŷ ěg mŷ nén

vin ken hǎ vė, ha mē: Cristo vŷ ājag kǎtǎ jamǎn nĩ ha, hǎ kŷ ājag tóg ěg tŷ kanhkǎ tá nén venh ke ěn ti venh ke mũ gé sir, ěg mré, ũ tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩ ag.

28 Cristo jykre tag hǎ tó inh tĩ, vėnh kar mŷ. Vėnh kar kanhrǎn há han sóg tĩ, Topě tŷ inh mŷ krĩ há nĩm jan tigrĩn. Kŷ sóg vėnh kar jyvėn tĩ gé, ag tŷ ti ki ge há han jé, ag tŷ kygnė sór tũ nĩ jé. Kŷ ag tóg há pě nŷtĩnh mũ, ag tŷ Cristo ki ge kŷ.

29 Hǎ to sóg vǎsǎn tĩ, kŷ sóg to ron tĩ gé. Ti hǎ ne isar han tĩ, ti tar nĩn kŷ.

2

1 Ha vé, ājag jagfy sóg vėnh rǎnrǎj mǎg pě to vǎsǎn tĩ, Laodicea tá ke ag jagfy ke gé, ũ tŷ inh ve ja tũ ag jagfy ke gé. Inh mŷ tóg há tĩ, ājag tŷ isŷ vǎsǎn tag mēn kŷ.

2 “Ag tŷ tag mē kŷ ag hŷn tóg nén ũ kamėg ke tũ nĩ, kŷ ag hŷn jagnė to há kar nŷtĩnh mũ,” he sóg tĩ. Kŷ ājag tóg ki kanhrǎn ke mũ gé, Topě tŷ nén to jykren mũ ěn ti. Inh mŷ tóg ājag tŷ tag ki kanhrǎn kǎn há tĩ, inh mŷ tóg ājag tŷ to krĩ há nŷtĩnh há tĩ. Topě tŷ nén to jykren jan hǎ vŷ tŷ Cristo nĩ.

3 ěg tŷ ti ki kanhrǎn kŷ ěg tóg Topě ki kanhró nŷtĩnh ke mũ gé. Ti pǎte ěg tóg vėnh vĩ sér ũ ve mǎn ke tũ nĩ, ti hǎ tigrĩn ěg tóg Topě ki kanhrǎn kŷ nŷtĩ.

4 Tag kǎmėn sóg mũ ājag mŷ, ũ tŷ ājag krĩn kónǎn tũ nĩ jé. Ũ tŷ ājag krĩn kónǎn sór mũ vĩ tóg há nĩ ve nĩ, hǎ ra tóg tŷ hǎ tũ nĩ.

5 Ājag vėg tũ sóg nĩ. Hǎ ra sóg ājag ki ěkrég tĩ, kŷ tóg sŷ ājag ve ěn ri ke tĩ inh mŷ. Inh mŷ tóg sér tĩ, ājag tŷ Cristo ki ge tovǎnh tũ nĩn kŷ, ājag tŷ ti to tar tǎvĩ nŷtĩn kŷ.

Cristo jykre

6 Ha vé, Jesus Cristo ki ge kŷ ājag nŷtĩ, ěg Senhor ki. Kŷ ti jykre hǎ han nĩ.

7 Ti hǎ vŷ ěg mŷ ga ri ke nĩ. Ti ki jǎre han nĩ, ka jǎre ěn ri ke han nĩ. Kŷ tóg ěg mŷ ĩn tŷ kri jė jafǎ ri ke nĩ gé, ĩn nũna tŷ kri gunh kŷ fėg ěn ri ke ti nĩ gé. Ti ki ge tovǎnh tũg nĩ. Tag hǎ mē

ājag, ājag tỹ ti vĩ mẽ vèn kỹ. Kỹ to tar nỹtĩmĩ, Topẽ mỹ vènh vĩ há tó kỹ.

⁸ Ha vé, vèso jykrén. Inh mỹ tóg ù tỹ ón kỹ ājag krĩn kónān sór ha mẽ tĩ. Û tóg krĩg tăn tó tĩ, ù tóg nén ù tăn tó tĩ gé. Nén kórég mré ke ag vè, nén ù tăn kar ti. Kỹ ù tóg èprā ke jykre tó tĩ gé. Cristo jykre tũ vè, èprā ke jykre kar ti. Hã kỹ ù tỹ ājag mỹ tag tó sór mũ ag vĩ jẽmẽ tũg nĩ.

⁹⁻¹⁰ Cristo vĩ tỹ nén (ũ) kar kri ke nĩ, pã'i kar kri ke vĩ tỹ ti nĩ. Ti fár vĩ èg ri ke ja nĩgtĩ, ti tỹ ga kri tĩ mũn kỹ, hã ra tóg tỹ Topẽ jẽ nĩ, ti fár kākā ti jẽ nĩ, Topẽ ti. Topẽ pẽ hã vè sir. Kỹ ājag tóg há nỹtĩ gé sir, ājag tỹ ti ki ge kỹ, há tãvĩ.

¹¹ Kỹ, èg tỹ èg gré junun fár kym mũ vĩ ge nĩ, ha mẽ. Ti ki ge kỹ èg tóg èg jykre si tovānh mũ sir. Judeu ag tóg ājag gré junun fár kym ja nĩgtĩ, vènh kar tỹ ag tỹ Topẽ jykre hã han mũ èn ki kanhró nỹtĩ jé. Ûri èg tóg èg jykre si tovānh mũ, vènh kar tỹ èg tỹ Topẽ jykre han mũ ki kanhró nỹtĩ jé. Èg tỹ ti mré ter ri ke ti nĩ, èg tỹ èg jykre si tovānh mũ ti, kỹ èg tóg èg tỹ nén ù to én mũ èn han mǎn ke tũ nĩ. Èg tỹ Cristo mỹ vènh fèg to ken hã vè.

¹² Ti mré ter ri ke han kỹ èg tóg vènh kej kākā nỹ ri ke han mũ gé, ti mré. Vènh kype to ken hã vè, batisimo to ken hã vè, hã vĩ: ti mré vènh kej kākā nỹ ri ke han mũ, he mũ. Kỹ èg tóg ti mré rĩr mǎn ri ke han mũ gé sir, èg tỹ goj kátá kākutẽ kỹ. Èg jykre si tỹ tóg hur tũ' hé, kỹ èg rĩr mǎn vè sir. Topẽ vĩ Cristo rĩn mǎn, ti ter kỹ. Èg tỹ ti ki ge kỹ tóg èg rĩn mǎn mũ gé sir.

¹³ Vāsỹ ājag tóg vèser ri ke nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ājag tỹ ti vĩ mranh tugrĩn, ājag tóg ājag kǎgter ra mũ ja nĩgtĩ, ājag gré junun fár kym tũ ja tugrĩn. Hã ra tóg ājag rĩn mǎn ja nĩgtĩ, Cristo mré Topẽ ti. Ājag mỹ tóg hur vènh pãte fón, ājag tỹ vènh jykre kórég han ja èn ti tỹ.

¹⁴ Èg név(e) rá èn tỹ tóg tũ' hé huri, èg mỹ. Rán kỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, èg név(e) èn ti, hã vĩ: èg tỹ ti vĩ mranh, he mũ. Tag to tóg èg to jũ ja nĩ vè. Hã ra Cristo tóg tỹ tũ' hé. Cruz to tóg ti sa, èg név(e)

èn ti, kỹ tóg tỹ tũ' hé. Kajām kǎn tóg huri.

¹⁵ Kỹ tóg Japo pã'i kar ag tỹ tũ' he ja nĩgtĩ gé, ùn tar ja èn ag tỹ. Cruz to sa kỹ tóg ag tar tỹ tũ' hé, ù tỹ ti kato vāsānsān mũ èn ag tỹ, kỹ èg kar tóg ag vènh ke mũ, kỹ èg tóg ag to é henh ke mũ sir. Cristo tóg ag pan kar kỹ ag tatĩn tũg kǎn ke mũ, nũgme ki ag vām jé. Tag ve jé èg tóg ke mũ.

¹⁶ Kỹ ù tỹ vèjèn há to ājag mỹ: “ã tỹ tag kon kỹ Topẽ tóg ã to jũnh mũ,” hen kỹ hã ra kri nĩm tũg nĩ. Kurā kórég tó sór ag tóg tĩ gé, festa kar, kysā tǎg ke gé, vènh kǎn ke kurā ke gé.

¹⁷ Vāsỹ ke ja vè, vènh jykre tag, Cristo kǎtĩg ke jo ke ja vè, tag. Cristo kǎtĩg kỹ èg tóg vènh jykre tǎg vèg nỹtĩ ha, kỹ èg ti si tovānh mũ sir.

¹⁸ Û tóg ājag mỹ Topẽ tỹ jènè jafā ag tó sór mũ gé. “Topẽ tỹ jènè jafā vèg sóg tĩ, tag hã tóg inh mỹ sér tĩ,” he ag tóg tĩ. “Isỹ tỹ nén ù tũ (hã) ra sóg vèg tĩ. Kỹ sóg kanhkā tăn tag ag mỹ jǎn sór tĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg tag hã to (ag tóg) tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ, ājag kǎfór nỹtĩ sór ag tóg mũ.

¹⁹ Ag pi(jé) Cristo jykre han sór mũ'. Cristo jykre hã tóg ã pir mỹ tar nĩ. Èg krĩ ri ke ti nĩ, Cristo ti, kỹ èg tóg ti há ri ke nỹtĩ, èg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Èg krĩ vĩ èg tỹ nén (ũ) han sór mũ èn han tĩ, èg kujej tỹ, èg mó tỹ ke gé. Kỹ èg há tóg mog mũ sir, ti tỹ èg krĩ mré vènh jykre pir han kỹ. Kỹ èg tóg Cristo jykre han ke mũ, ti tỹ èg krĩ ri ke nĩn kỹ. Hã ra ag tóg tag han sór tũ nĩ, ù tỹ ājag krĩn kónān tĩ ag.

Jesus mré èg rĩnrĩr nỹtĩnh

²⁰ Hã kỹ ājag tóg Cristo mré ter ri ke han. Krĩg tăn kórég ag pi(jé) ājag tỹ hẽ ri ke mǎn mũ ha', nén ù ù kar tăn kórég ag ke gé. Kỹ ag jykre èn vĩ ājag mỹ tũ' hé. Ājag tỹ ne jé han mǎn sór nẽ? Ke tũg nĩ. Ājag pi(jé) tỹ ag mré ke nỹtĩ'. Ājag tỹ ne jé ag tỹ ājag mỹ vĩ jẽmẽ sór nẽ, ag tỹ ón kỹ vèjèn há to:

²¹ “tag vóg tũg nĩ, Topẽ mỹn kórég nĩ, tag ko tũg nĩ, èn vóg tũg nĩ,” hen kỹ? Ag vĩ tag jẽmẽ tũg nĩ.

²² Ēprā ke ag jykre vē, tag ti. Tag mī ke vē, ěg tỹ nén (ũ) vóg mũ ti. Tũg kãn jé tóg ke mũ, kejĕn, hã kỹ ěg tóg Topĕ vĩ hã jĕmĕg tĩ.

²³ Ag jykre vỹ há nỹ ve nĩ. Krĩ há nĩ ve ag nỹtĩ. Kanhkã tân to ag há nỹtĩ, ag to ag jãn tĩ, kỹ ag tóg vĕsỹ vĕnh kar krĕm ke nỹtĩ sór ve nĩ gé, vĕsãvĩn vóg kónãn ag tóg tĩ gé. Tag hã to jykrén kỹ ag tóg vĕsỹ ũn mág han sór mũ jãvo. Ājag tỹ nén to én mũ ěn han ag tóg tĩ, vĕnh jykre tag han kỹ, hã kỹ ag vĩ jĕmĕ sór tũg nĩ.

3

¹ Ha vé, Cristo mré ājag tóg rĩnrĩr mãn. Hã kỹ ti jykre hã han sórmnĩ. Kanhkã tá tóg nĩ nĩ, Topĕ pĕgja tá ti nĩ, Cristo ti. Kỹ ti hã mĩ ěkrén nĩ, ājag tỹ ti mré tá junjun ti jé.

² ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn jykre hã han sórmnĩ. Ēprā vĕnh jykre to jykrén tũg nĩ.

³ Ter jé ěg tóg ke mũ, ěg fár tag ti. Hã ra ěg tóg Cristo mré Topĕ ki vĕnh pĕju ri ke han. Ti tỹ ěg jy nĩgãn to ken hã vē, ěg ter pĕ han tũ nĩ jé, ěg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩ jé.

⁴ Kejĕn tóg vĕnh ven ke mũ, Cristo ti, ěg rĩnrĩr han mũ ti. Kỹ vĕnh kar tóg venh ke mũ, ěg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩ ti, ěg tỹ tỹ ũn mág nỹtĩ ti.

Ēg jykre si mré ěg jykre tãg

⁵ Ājag jykre si tovãnh nĩ, ājag tỹ nén to én mũ ěn mỹ vĕnh nenh nĩ. Ēg jykre si hã vē, ha mẽ: ěg prũ tũ mré nỹ, ěg mén tũ mré nỹ, nén vĕnh mỹ kar han, Topĕ tỹ nén ũ to: “han tũg nĩ,” he mũ ra to én mũ, ã tỹ nén e hã tỹ vãsãn (ka)mĕ. Vĕnh kãgrá to jãn ěn ri ke ti nĩ, ěg tỹ ěg tỹ nén e hã tỹ vãsãn sór kỹ.

⁶ Tag tugrĩn Topĕ tóg ěg to jũ mũ, ti vĩ mranh hã vē.

⁷ Tag han ja ājag tóg nỹtĩgtĩ, vãsỹ, ājag tỹ vĕnh jykre kórĕg tag mĩ mũn kỹ.

⁸ Hã kỹ tag tovãnh kãn.

Fe gỹv (ka)mĕ han tũg nĩ. Jagnĕ to krĩ rỹ han tũg nĩ. ũ to jykrén kónãn tũg nĩ. ũ mỹ vĩ kónãn tũg nĩ, ũ to vĩ kónãn tũg nĩ gé.

⁹ Jagnĕ mỹ ón tũg nĩ gé. Ājag jykre si ěn tovãnh kãn nĩ, kỹ tóg ěg tỹ ěg kur si nũnh ri ke nĩ.

¹⁰ Kỹ vĕnh jykre tãg hã han kãn nĩ gé, kỹ tóg ěg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. Ēg tỹ tóg ũ tãg han sór mũ, Topĕ ti, ěg tỹ tỹ ti kãnhvĕg ri ke nỹtĩ jé, ũ tỹ ěg han mũ kãnhmĕg ěn ri ke, ěg tỹ ti ki kanhrãn pĕ han jé.

¹¹ Kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ ha, fóg ag, Judeu ag, ũ tỹ Judeu jykre han mũ ag, ũ tỹ ag jykre han tũ ag ke gé, kanhgág ag, kanhgág jũ ag, patrão krĕm ke ag, ag patrão mré hã. Ēg tỹ Cristo ki ge kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ, kỹ Cristo hã vỹ tỹ ěg kar krĩg mỹ ke nĩ.

¹² Topĕ vỹ ājag kuprĕg, ājag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé, ti tỹ ājag to há tãvĩ jĕn kỹ. Kỹ ti jykre hã han nĩ. Jagnĕ jagãgtãn nĩ. Jagnĕ mỹ vĩ há han nĩ. Vĕsỹ ũn mág han sór tũg nĩ. Komĕr hã vĩmnĩ. Jagnĕ to fen mág nỹtĩmnĩ.

¹³ Jagnĕ to jũ tũg nĩ. Jagnĕ mỹ vĕnh pãte fón nĩ, ũ tỹ ājag mỹ vĩ kórĕg han kỹ. Ēg Senhor vỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón tĩ gé, kỹ jagnĕ mỹ vĕnh pãte fón nĩ, ti ri kĕn.

¹⁴ Ājag tỹ jagnĕ fe ri ke nỹtĩn kỹ tóg há kar tĩ. Kỹ ājag tóg vĕnh jykre pir han ke mũ.

¹⁵ Cristo jé ājag krĩ kuprãg, kỹ ājag tóg krĩ kãnhvy nỹtĩnh mũ ha. Ēg krĩ kuprã nĩn kỹ ěg tóg jatun mỹ jagnĕ mré nỹtĩnh mũ, ěg tỹ Cristo há ri ke nỹtĩ jé. Hã jé tóg ěg jé prĕr, Topĕ ti. Kỹ ti mỹ tag to agradecer hemnĩ.

¹⁶ Cristo vĩ hã tỹ jagnĕ mỹ tómnĩ, hã ki kanhrãn sórmnĩ. Tag tỹ jagnĕ jyvĕn nĩ, tag hã to krĩ há han nĩ. Kỹ Topĕ mỹ vĩ há han nĩ gé. Ti mỹ jãn nĩ, ti jé hã tómnĩ, ti kuprĩg tỹ ājag mỹ nén tó mũ ti. Ti hã mỹ vĩ há han nĩ, ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ inh mỹ nén han mũ ti,” hemnĩ.

¹⁷ Ājag tỹ nén ũ han kỹ ěg Senhor mré vĕmén kar kỹ han nĩ, ājag tỹ ti jykre hã han jé. Ājag tỹ nén ũ tó sór kỹ ti hã mỹ tó vén nĩ gé. Ēg Senhor tỹ Jesus jykre hã han jé ěg tóg ke mũ, kỹ ěg tóg ti hã tugrĩn (ěg tóg) ěg jóg tỹ Topĕ mỹ vĕnh vĩ há tónh ke mũ gé sir,

ti mǝ agradercer hen kǝ.

Ēg jykre tǝg

¹⁸ Kǝ sóg ũn mén nǝtǝ fag jyvĕn sór mǝ. Ājag mén jykre mǝ mǝmnǝ. Ēg Senhor jykrĕn hǝ vĕ.

¹⁹ Ājag mén jyvĕn sór sóg mǝ gé. Ājag prŭ to há tǝvǝ nǝtǝmnǝ. Fag mǝ vǝ tar han tŭg nǝ.

²⁰ Kǝ sóg ājag krĕ mǝ tag tó sór mǝ gé. Ājag han mǝ fag vǝ jĕmĕmnǝ. Ēg Senhor vǝ tag ve sór mǝ, ājag ki.

²¹ Kǝ sóg ũn sanh ag mǝ: ājag krĕ mǝ vǝ tar pĕ han tŭg nǝ, ag tǝ ājag to jŭ tŭ nǝ jĕ, he mǝ gé. Krónh ke jĕ ag tóg ke mǝ, ājag tǝ ag mǝ vǝ tar pĕ han kǝ.

²² Ājag kǝmǝ ũ tóg patrǝo mǝ rǝnhrǝj tǝ, fagrĭnh mǝ. Ājag jyvĕn kǝ sóg ājag mǝ: ājag patrǝo vǝ ki hǝ han nǝ, he mǝ. Ũ tóg kejĕn ā patrǝo tǝ ti mǝ vǝ há han hǝ jĕ tóg ā patrǝo tŭ ki rǝr tǝ, ón kǝ. Tag han tŭg nǝ. Ājag patrǝo tŭ ki rǝr pĕ han nǝ, ājag tǝ ĕg Senhor kamĕg kǝ. Vĕnh jykre pir hǝ han nǝ, ājag patrǝo mǝ.

²³ Ti rǝnhrǝj ki rǝr kǝ mǝ sér nǝtǝmnǝ. Ājag tǝ ĕg Senhor tǝ Jesus rǝnhrǝj han ri ke ti nǝ, ājag patrǝo rǝnhrǝj han mǝ ti.

²⁴ Ēg Senhor vǝ ājag mǝ ājag rǝnhrǝj kajǝm ke mǝ, ājag tǝ ti tŭ kar ag mrĕ tá junjun ken kǝ. Tá ti vin han kǝ nǝtǝ, ti tǝ ājag mǝ nĕn vin ke mǝ ĕn ti. Ājag patrǝo pĕ vǝ tǝ ĕg Senhor tǝ Cristo nǝ. Ti hǝ mǝ ājag tóg rǝnhrǝj tǝ.

²⁵ Ũ tǝ vĕnh jykre pǝno han mǝ ĕn vóg kónǝn jĕ tóg ke mǝ, Topĕ ti, ag tǝ tǝ ũn mág nǝtǝ (hǝ) ra. Topĕ mǝ ĕg tóg jagnĕ ri ke kar nǝtǝ, tag ki ũn mág ag mrĕ ũn kǝsir ag. Vĕnh kar vóg kónǝn jĕ tóg ke mǝ, vĕnh jykre pǝno to, Topĕ ti.

4

¹ Ājag kǝmǝ ũ vǝ tǝ patrǝo nǝtǝ, kǝ sóg patrǝo hǝ jyvĕn sór mǝ ha. Ājag camarada ag vǝ ājag rǝnhrǝj han tǝ. Kǝ ag mǝ vĕnh jykre kuryj han nǝ. Ag ki rǝr há han nǝ. Patrǝo ũ vǝ tǝ ājag krĭg mǝ ke nǝ, hǝ vǝ: ĕg Senhor, he mǝ, kanhkǝ tá nǝ ti. Tag to jykrĕn.

Paulo tǝ ĕg jyvĕn

² Topĕ mrĕ vĕmén tovǝnh tŭg nǝ. Ti mǝ: “inh mǝ tóg há tǝ,” hemnǝ gé. Mǝmĕg nǝ, ājag tǝ ti mrĕ vĕmén to krónh ke tŭ nǝ jĕ.

³ Kǝ ti mrĕ iso vĕmén nǝ gé. Topĕ vǝ tó sóg tǝ. Kǝ ti mǝ to vǝmnǝ, ag tǝ inh vǝ mĕ há han jĕ, sǝ ag mǝ Cristo kǝmén kǝ, sǝ ag mǝ Topĕ tǝ nĕn han sór mǝ ĕn kǝmén kǝ. Tag tŭgrĭn sóg se kǝ jĕ.

⁴ Hǝ ra sóg tó há han sór mǝ, Topĕ tǝ inh mǝ vĕnh rǝnhrǝj tag nĭm kǝ. Hǝ jĕ iso ti mrĕ vĕmén nǝ.

⁵ Ũ tǝ ĕg jǝvo Jesus ki ge tŭ ag mǝ vǝ há han nǝ. Kurǝ kren tŭg sórmnǝ.

⁶ Nĕn ũ há tǝ vĕmén nǝ, vĕnh kar mǝ sér tǝ jĕ, ag tǝ ājag vǝ mĕn kǝ. Kǝ ājag tóg vĕnh kar mǝ kǝmén há han ki kanhró nǝtǝnh mǝ.

Paulo tǝ ag mǝ ĕkrĕn

⁷ Sǝ ājag mǝ Tíquico jĕnĕ vĕ, ti tǝ ājag mǝ isǝ nĕn (ŭ) vĕg mǝ kǝmén kǝn jĕ, isǝ nĕn (ŭ) han mǝ ti ke gé. Ēg régre vĕ, Tíquico ti. Ēg to há tǝvǝ ti nǝ. Ēg Senhor rǝnhrǝj han ti tǝ, to krónh ke tŭ ti nǝgtǝ.

⁸ Ti hǝ vǝ sǝ nĕn vĕg mǝ tó kǝn ke mǝ, hǝ jĕ sóg ti jĕnĕg mǝ, ti tǝ ājag fe tǝ mrin ke jĕ.

⁹ Ti mrĕ sóg ājag mrĕ ke tǝ Onésimo jĕnĕg mǝ gé. Ēg régre vĕ gé, ĕg to há ti nǝgtǝ gé, Topĕ ki rǝ to krónh ke tŭ ti nǝgtǝ. Ag hǝ ne ājag mǝ tónh ke mǝ', cidade tag ki nĕn kutĕ mǝ ti.

¹⁰ Aristarco vǝ inh mrĕ se kǝ jĕ gé. Ājag mǝ tóg ĕkrĕg tǝ. Marcos vǝ ājag mǝ ĕkrĕg tǝ gé, Barnabé kanhkǝ ĕn ti. Marcos to sóg ājag mǝ vĕnh vǝ jĕnĕ huri, ājag tǝ ti mǝ: “ha kǝrǝ,” he jĕ, ti tǝ kejĕn ājag tá jun ti kǝ.

¹¹ Josué vǝ ājag mǝ ĕkrĕg tǝ gé, ag tǝ ũ to: Justo, he mǝ tag ti. Judeu ag vĕ, Aristarco mrĕ Marcos mrĕ Josué ti. Inh mrĕ ag tóg rǝnhrǝj tǝ, Topĕ vǝ ki. Ag jǝvo Judeu ũ ag vǝ inh mrĕ rǝnhrǝj jǝvǝnh nǝtǝ gé. Kǝ ũ tǝgtŭ tag ag tóg inh fe tǝ mrin ke tǝ, ag tǝ inh mrĕ rǝnhrǝj kǝ.

¹² Epafras vǝ ājag mǝ ĕkrĕg tǝ gé, ājag mrĕ ke tag ti. Jesus Cristo rǝnhrǝj han kǝ tóg jĕ nǝ. Ājag to tóg Topĕ mrĕ vĕmén tǝ, to tóg vǝsǝn tǝ, to krónh ke tŭ

ti nĩgtĩ, ãjag tỹ kygnẽg tũ nĩn jé, ãjag tỹ Topẽ tỹ ẽg ki nén ve sór mũ ẽn hã han sór jé, ãjag tỹ tag hã to tar nỹtĩ jé.

¹³ ãjag hã ki tóg ẽkrég tĩ, tag vég sóg tĩ, kỹ tóg Laodicéia tá ke ag mũ ẽkrég tĩ gé, Hierápolis tá ke ag mũ ke gé.

¹⁴ Lucas vỹ ãjag mũ ẽkrég tĩ gé, médico ẽn ti, ù tỹ ẽg to há tãvĩ ẽn ti, kar kỹ Demas ti ke gé.

¹⁵ Laodicéia tá ẽg régre ag mũ tómnĩ, sỹ ag mũ ẽkrég mũ ti. Ninfa fi mũ sóg ẽkrég tĩ gé, fi ãn tá vẽn hã jafã ẽn ki.

¹⁶ ãjag tỹ vẽn rán tag to ke kar kỹ Laodicéia tá Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag mũ jẽnẽmnĩ, kỹ tá ke ag tũ to kemnĩ gé, vẽn kato, sỹ ag mũ carta jẽnẽg mũ ti.

¹⁷ Kỹ Arquipo mũ: ẽg Senhor tỹ ã mũ nén (ũ) tó mũ ẽn han nĩ, to krónh ke tũg nĩ," hemnĩ.

¹⁸ Vãhã sóg vêsóg ki ãjag mũ rán ke mũ ha', inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Isỹ se kỹ jẽ tag kã jatu' he tũg nĩ. Topẽ jé ãjag tar han tĩ. Hã vẽ.

PAULO TÏ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÏ CARTA VE

¹ Paulo tÏ rá vë. Isÿ cidade tÏ Tesselônica tá ke ag mÏ rán hã vë. Tesselônica tá ãjag tóg vënh mãn tÏ, Topë vÏ më jé. Topë tÏ vÏ tÏ ãjag nÏtÏ, ãg jóg mág ti. Jesus Cristo tÏ vÏ tÏ ãjag nÏtÏ gé, ãg Senhor ti. SÏ ãjag mÏ vënh rá jënë vë, kÏ Silas vÏ jënëg mÏ gé inh mré, Timóteo ke gé. Topë mÏ sóg to vÏ tÏ, ti tÏ ãjag tar han jé, ti tÏ ãjag mÏ vënh jykre kusa nÏm jé.

Vënh kar tÏ Tesselônica tá ke ag jykre vég tÏ

² Kurã kar ki sóg ãjag to Topë mré vÏ tÏ. Ti mÏ sóg: “há ti nÏ, ã tÏ ag krÏn há han kÏ,” he tÏ, kurã kar ki.

³ SÏ ti mré vÏn kÏ sóg ãjag mÏ êkrég tÏ. ãjag tÏ ti ki ge kÏ nÏtÏn kÏ ãjag tóg nén ù há kar han mÏgtÏ. ãjag tÏ ti to há nÏtÏn kÏ ãjag tóg rãnrãj mág han mÏgtÏ. ãjag tÏ ãg Senhor tÏ Jesus Cristo ve sór kÏ ãjag tóg to krónh ke tÏ nÏgtÏ. Tag mÏ sóg êkrég tÏ, kurã kar ki, sÏ Topë mré vÏn kÏ, ãg jóg mág mré.

⁴ Inh kanhkã', tÏ ãg tóg Topë fe nÏtÏ, ti tÏ ãg kuprëg ja nÏn kÏ. Tag ki kanhró ãg tóg nÏtÏ.

⁵ SÏ ãjag mré nÏn kÏ sóg ãjag mÏ Topë vÏ sér to ja nÏgtÏ. Inh pi(jé) inh jykre tÏ vëmén ja nÏgtÏ'. Topë jykre hã tÏ sóg vëmén tÏ, Topë kuprÏg tÏ inh krÏn kÏ. Ti hã vÏ ãg tar han tÏ. Ki hã to sóg mÏ ãjag mÏ, tag ki kanhró ãjag tóg nÏtÏ. Isÿ ãjag mré nÏn kÏ ãjag tóg inh ve ja nÏgtÏ, hã kÏ ãjag tóg inh jykre ki kanhró nÏtÏ. SÏ ãjag to há nÏn kÏ, hã kÏ sóg ãjag mÏ to ja nÏ.

⁶ Inh ri ke han sór ãjag tóg mÏ, ãg Senhor ri ke ke gé. SÏ ãjag mÏ nén to ja ên kri fig ãjag tóg tÏ. KÏ ãjag tóg to vësÏrénh jagy han tÏ, ùri, pã'i ag tÏ ãjag to kórég nÏtÏn kÏ. Hã ra Topë kuprÏg vÏ tÏ ãjag jagrë nÏ, hã kÏ ãjag krÏ tóg kãnhvy' he mÏ, ãjag vësÏrénh mÏ (hã) ra, êprã.

⁷ Hã kÏ vënh kar tóg ãjag tÏ nén han mÏ mëg mÏ sir, ga tÏ Macedônia tá, ga tÏ Grécia tá ke gé, ag tÏ ãjag kóm han kãn jé sir, ù tÏ Jesus ki ge kÏ nÏtÏ kar ag ke gé.

⁸ Vënh kar vÏ ãjag tÏ nén han mÏ mëgmë kãn huri. Topë vÏ to ãjag tóg mÏ, hã kÏ ag tóg ga tÏ Macedônia tá mëgmë, ga tÏ Grécia tá ke gé, êmã kar mÏ hã. ãjag tÏ Topë ki ge mÏ mëgmë kãn ag tóg huri. Isÿ ag mÏ to sór kÏ ag tóg: “më ãg huri,” he tÏ.

⁹ KÏ ag tóg inh mÏ kãmén mÏ, sÏ ãjag mÏ Topë vÏ to ja ên ti. “Á vÏ kri fig ag nÏji mÏ, Tesselônica tá ke ag,” he ag tóg tÏ inh mÏ, ãjag to. “Topë ki ge kÏ ag nÏji nÏtÏ, vënh kãgrá tÏ topë tovãnh kÏ, ag tÏ Topë vÏ hã han jé sir, ùn rÏr mÏ vÏ ti, hã vÏ: Topë pë, he mÏ,” he ag tóg tÏ ãjag to.

¹⁰ “Ti kósin nÏji vÏn kenh ke mÏ, kanhkã tá. Ti kãtÏg jãvãnh ag nÏji mÏ,” he ag tóg tÏ. “Topë nÏji ti rÏn mãn, ti ter kar kÏ, Jesus ti. Ên nÏji ãg krenkren han mÏ, ãg tÏ Topë jÏ vég tÏ nÏ jé, Jesus kãtÏg jãvãnh ag nÏji mÏ, Tesselônica tá ke ag,” he ag tóg tÏ ãjag to.

2

Paulo tÏ ag mÏ Topë vÏ to há han

¹ Inh kanhkã', inh ve ãjag tóg, isÿ ãjag mré nÏ ja nÏn kã. Isÿ ãjag mÏ Topë vÏ to kÏ ãjag tóg Topë ki rá. Tó há han ja sóg nÏ.

² Cidade tÏ Filipos tá ag tóg inh vóg kónãn ja nÏgtÏ. Tá ag tóg iso é he ja nÏgtÏ. Tá kãkutë kÏ sóg ãjag tá jun ja nÏgtÏ. Tag ki kanhró ãjag tóg nÏtÏ. Ge ra sóg ãjag mÏ to, Topë vÏ sér ti. ãjag kamëg ja tÏ sóg nÏ, Topë tÏ isar han kÏ, sÏ inh jagtar jagy ên ve ja ra.

³ SÏ ãjag jÏvën kÏ sóg ãjag mÏ ki hã to ja nÏgtÏ, kygnë ja tÏ inh nÏ. Nén ù vënhmÏ to ja tÏ sóg nÏgtÏ gé. ãjag tÏ nén ù to én ja tÏ sóg nÏgtÏ gé.

⁴ Topë hã ne inh jykre ve kÏ inh mÏ: “ha inh vÏ ti to,” he ja nÏ'. Hã kÏ sóg to mÏ sir. Êprã ke ag tÏ iso vÏ há han tÏ ra tóg inh mÏ tÏ nén ù tÏ nÏ. Topë tÏ iso vÏ há han ke tag hã tóg inh mÏ há

nĩ'. Hã jé sóg ti vĩ hã ki króm sór mũ. Ti hã ne ãg jykre ve kũ ãg ki kanhrõ nĩ', Topẽ ti.

⁵ Hã kũ sóg ãjag mũ ón kũ: "há ãjag tóg nỹtĩ," he ja tũ nĩgtĩ. Tag ve ãjag mũr. ãjag tỹ nén ù to én ja tũ sóg nĩgtĩ gé. ãjag ki sóg ganho ve sór ja tũ nĩ gé. Topẽ hã ne tag vé'.

⁶ Kũ ãprã ke ag tỹ iso vĩ há han tũ ra tóg inh mũ tỹ nén ù tũ nỹ mũr. ãjag tỹ inh mũ vĩ há han tũ ra tóg inh mũ tỹ nén ù tũ nỹ gé.

⁷ Cristo hã vĩ inh jẽnẽ ja nĩ, hã kũ tóg, sỹ ãjag mũ vĩ tar han há tóg tĩ vē. Hã ra sóg ke ja tũ nĩ. Komẽr hã sóg vĩ ja nĩgtĩ. ãg tỹ ãg krẽ kãsir mré vĩ ri ke han ja sóg nĩgtĩ. Gĩr mũnh fi tỹ komẽr hã vĩ ẽn ri ke han ja sóg nĩgtĩ.

⁸ ãjag to sóg há tãvĩ nĩ, hã kũ sóg ãjag mũ Topẽ vĩ sér tó kãn sór ja nĩgtĩ. Kũ tóg inh mũ tỹ nén ù tũ nĩ gé, sỹ ãjag jafy ter ke ti.

⁹ Inh kanhkã', inh rãnrãj to jykren nĩ. Inh rãnrãj vĩ inh kutãn tĩ. Kuty ki sóg inh rãnrãj han tĩ, kurã ki ke gé, isỹ vējẽn comprar he jé. Hã kũ sóg ãjag jẽn ko ja tũ nĩgtĩ. Topẽ vĩ há tó ja sóg nĩ, ãjag kanhrãn kũ. Tag to jykren.

¹⁰ Isỹ nén han mũ ve kãn ãjag tóg, kũ Topẽ vĩ inh vēg tĩ gé. Topẽ jykre hã han isóg tĩ, vēnh jykre kuryj ti, nén ù vēnhmỹ han vãn sóg nĩgtĩ. ãjag rĩnve sóg han, ãjag tỹ Jesus ki ge kũ nỹtĩn kũ.

¹¹ Gĩr panh vĩ ã kósin jyvẽn tĩ, kũ tóg kejẽn ti jyvẽn tar han tĩ gé. Kũ tóg kejẽn vĩ há han tĩ gé, ti fỹn kũ. Ti ri ke han ja sóg mũr, ãjag mũ.

¹² Hã kũ sóg ãjag fe tar han. ãjag jyvẽn ja sóg nĩgtĩ, kũ sóg ãjag jyvẽn tar han ja nĩgtĩ gé kejẽn, kũ sóg ãjag fe tỹ há' he ja nĩgtĩ gé, sỹ ãjag jyvẽn tar han kar kũ. ãjag tỹ Topẽ jykre ki króm jé, hã jé sóg ãjag mũ ke ja nĩgtĩ. Ti hã ne ãjag kuprẽg', ãjag tỹ ti tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ve jé, ãjag tỹ ti jykre mág ve jé, ti jykre tỹ ãg kãfór nĩ ẽn ti.

¹³ ãjag tỹ Topẽ vĩ mẽ kũ ãjag tóg to: "hej," he ja nĩgtĩ. ãjag mũ sóg tó, ti vĩ ti, kũ tóg ãjag mũ há ja nĩgtĩ. Tag to sóg Topẽ mũ: "ã hã ne tóg ag krĩn', kũ tóg

inh mũ sér tĩ," he tĩ. Kurã kar ki sóg ti mũ tó tĩ. Isỹ ãjag mũ Topẽ vĩ tó kũ ãjag tóg to: "Topẽ vĩ vē," he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ge nĩ. Hã kũ tóg ãjag jykre kugrynh mũ sir, Topẽ vĩ ti, ãjag tỹ ti vĩ kri fin kũ.

¹⁴ Inh kanhkã', ga tỹ Judéia tá ke ag kóm ãjag tóg vēsỹrẽnh mũ. Tá ù ag tóg vēnh mãn tĩ, Topẽ vĩ mẽ jé, ag tỹ Jesus Cristo ki ge kũ nỹtĩn kũ. Kũ ag mré ke ag tóg ag vóg kónãn tĩ, Israel ag. Ge ti nĩ gé, ãjag mré ke ag tỹ ãjag vóg kónãn ti. Hã kũ ãjag tóg ag kóm vēsỹrẽnh mũ gé.

¹⁵ Israel pã'i ag vĩ Jesus tén, ãg Senhor ti. Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ gé. Kũ ag tóg ãg vóg kónãn tĩ gé sir. Hã ki ag tóg Topẽ jũ han tĩ. ãprã ke kar ag kato vãsãnsãn ag tóg tĩ.

¹⁶ Hã kũ ag tóg inh mũ: "ker fóg ag mũ vĩ hẽ'," he tĩ. "Ker kanhgág ag mũ Topẽ vĩ tó hẽ', ag krenkren tũ nĩ jé," he ag tóg tĩ inh mũ. Hã ki ag tóg Topẽ vĩ mrynhmranh kãn tĩ. Kũ ag tóg ti vĩ mranh kãn kũ nỹtĩ ha. Hã kũ Topẽ tóg ag to jũ mũ sir. Kũ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ gé sir, vēnh kaja jé.

Paulo krĩ kufy

¹⁷ Inh kanhkã', isỹ ãjag vēg tũ nĩn kũ tóg inh mũ e tĩ. Hã kũ sóg fe kaj nĩ. Tãg ti tĩ ver, sỹ ãjag ve ja ti. Hã ra inh pi(jé) ãjag kã jatu' he mũ'. ãjag ve sór tãvĩ inh nĩ, kũ sóg ãjag to kãtĩg kren.

¹⁸ Isỹ ãjag to kãtĩg ke vē vē, hã ra Satanás vĩ inh kato tẽ. Kar kũ sóg to jykren mãn, hã ra Satanás vĩ inh kato tẽ mãn. Hã kũ sóg ãjag to jun ja tũ nĩ, inh, hã vĩ: Paulo, he mũ.

¹⁹ ãjag hã to sóg jykren mũ, Jesus tỹ ãjag hã ki inh jykre ve jé, ti kãtĩg mãn kũ, ãg Senhor ti. ãjag tỹ ti vĩ ki króm kũ tóg vēg mũ, inh rãnrãj ti, Jesus ti. ãjag hã to inh fe tóg mrin ke mũ, ãjag hã ki sóg tỹ ùn mág nĩnh mũ, Jesus mũ. Hã kũ sóg ãjag to jykren tĩ.

²⁰ ãjag hã tugrĩn sóg tỹ ùn mág nĩ, ãjag hã tugrĩn tóg inh mũ sér tĩ.

3

¹ ãjag to jykren mág sóg tĩ, hã kũ sóg Timóteo jẽnẽ ja nĩ, ti tỹ ãjag ve jé, ãg

tỹ cidade tỹ Atenas tá nỹtĩn kỹ. Ti mỹ sóg: “ha inh ré kỹ tũg,” he ja nĩ, “sỹ inh pir mỹ tag kã nĩ jé,” he ja sóg nĩ. “Ag hỹn ne han mũ’? he sóg mũ, kỹ ag venh tũg, inh mỹ,” he ja sóg nĩ ti mỹ, isỹ ãjag to krĩ kufy ja nĩn kỹ.

² Timóteo vỹ tỹ Jesus mré ke nĩ. Topẽ camarada ri ke tóg nĩ. Cristo kãmén ti tũgtĩ, inh ri ke. Kỹ tóg ãjag tá jun kỹ ãjag jyvẽn ja nĩ, ãjag fe tỹ há’ he ja tóg nĩ, ãjag tỹ Jesus ki rã tovãnh tũg jé. Hã jé sóg ti jẽnẽ ja nĩ.

³ “Hẽn ri ke mũn ag hỹn krĩ kufy nỹtĩ, ag jagãgtar mũn kỹ,” he ja sóg nĩgtĩ ãjag to. “Ag mré ke ag ne tóg ag vóg kónãn mũ’, Topẽ jykre to’,” he ja sóg nĩgtĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ tó ja nĩ, ãjag jagãgtar ke ti, Topẽ jykre to.

⁴ Isỹ ãjag mré nĩ mũ ãn kã sóg ãjag mỹ tó, ãjag jagãgtar ke ti, ti tugrĩn. Hã ra tóg ge nĩ. Hã to ãjag tóg jagãgtar tĩ, vêsỹrénh tĩ sir.

⁵ Hã kỹ sóg Timóteo jẽnẽ, isỹ ãjag to krĩ kufy ja nĩn kỹ. “Ag mỹ Topẽ tovãnh tũ nĩ vỹ?” he ja sóg nĩ. “Ëg krĩn kónãn tĩ ãn mỹ ag krĩn tũ nĩ vỹ, Japo ti?” he ja sóg nĩ mỹr. “Ti tỹ ag krĩn kónãn kỹ sóg tagrĩnh mỹ ag mỹ tó ja nĩ mỹr,” he ja sóg nĩ ãjag to. Hã kỹ sóg Timóteo jẽnẽ ja nĩ.

Timóteo tỹ Paulo krĩ kuprãg

⁶ Hã ra tóg sir inh ki jun mãn mũ, Timóteo ti, ãjag ve kar kỹ. Ũri tóg jun. ãjag kãmén tóg mũ, tó há han tóg mũ, kỹ inh fe tóg mrin ke mũ sir. “Jesus ki ge to tar ag nỹtĩ,” he tóg mũ. “Jagnẽ to há ag nỹtĩ, ã mĩ ãkrég ag tóg tĩ. ã ve sór ag tóg tĩ. ã tỹ ag ve sór ri ke han ag tóg tĩ,” he tóg mũ inh mỹ, Timóteo ti.

⁷ Kỹ inh krĩ tóg kãnhvy’ he mũ sir ãjag to. Inh jagtar mũ ra inh fe tóg há’ he mũ sir, ãjag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

⁸ ãjag tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ inh rĩr mãn ri ke nĩ, kỹ sóg mrin ke ri ke han mũ sir.

⁹ Topẽ mỹ sóg vĩ há han mũ sir ãjag to. Inh fe vỹ mrin ke mũ, sỹ ãjag tỹ nén han mũ ãn mẽ kỹ. Hã kỹ sóg Topẽ mỹ

vĩ há han mũ sir, ãjag tỹ inh fe tỹ mrin ken kỹ.

¹⁰ Kutu kar ki sóg ti mré vēmén tĩ, kurã kar ki ke gé. Sỹ ãjag ve sór nĩn kỹ sóg Topẽ mỹ isĩg ke to vĩ tĩ, sỹ ãjag tar han sór kỹ, ãjag tỹ ti ki rã to tar nỹtĩ jé.

¹¹ Topẽ tỹ kejẽn inh mỹ: “ha ag venh tũg,” hen kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh mũ, ãg jóg mág tỹ inh mỹ tag tó kỹ, Jesus ti ke gé, ãg Senhor ti.

¹² Ëg Senhor mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ jagnẽ to há tãvĩ han jé. Jagnẽ to há ãjag nỹtĩ, kỹ sóg ti mỹ to vĩ tĩ, ti tỹ tag to ãjag tar tãvĩ han jé, ãjag tỹ vẽn kar to há nỹtĩ to tar nỹtĩ jé gé, isỹ ãjag to há nĩ ri ke.

¹³ Kỹ sóg ti mỹ to vĩ tĩ gé, ti tỹ vẽn jykre há to ãjag tar han jé. Kejẽn ãg Senhor tỹ Jesus vỹ kãtũg mãn ke mũ, ã tũ kar ag mré. Ëg jóg tỹ Topẽ tỹ ũri ãjag tar han kỹ ãjag tóg kurã ãn kã ti rĩnja tá jãnhkri nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ kygnẽ ja tũ nĩn kỹ.

4

Jesus jykre mĩ ãg mũnh ke mũ

¹ Inh kanhkã’, vãhã sóg ãjag mỹ nén ũ tó sór mũ gé. Ëg Senhor tỹ Jesus rĩnve sóg ãjag jyvẽn sór mũ. ãjag mỹ sóg ti jykre tó huri, ãjag tỹ ti japry jagma, ti jamĩn jagma mũ há han jé, ãjag tỹ Topẽ mỹ há nỹtĩ jé. Tag han ãjag tóg mũgtĩ. Gemnĩ. To tar nỹtĩmĩ.

² Tag kãmén sór isóg mũ ãjag mỹ, ãg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mỹ: “tag tómnĩ,” he ja nĩn kỹ.

³ Topẽ vỹ ãjag to jykren, ãjag tỹ ti jykre hã han jé. Kỹ ãjag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ, ãjag mén tũ ag mré nỹ tũg nĩ gé.

⁴ ãjag tỹ ãjag prũ fi mré nỹ kỹ fi mré nỹ há han nĩ, Topẽ jykre han jé. Kỹ ãprã ke ag vỹ ãjag to jykren kónãn ke tũ nĩ gé. Fi tỹ prũg kónãn tũg nĩ.

⁵ Fi to én kónãn tũg nĩ gé, ãjag prũ fi to. Ũ tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre han tũg nĩ. Ũ tỹ Topẽ jykre ki kagtũg nỹtĩ ag jykre han tũg nĩ, ãjag prũ fi to. Fi tỹ prũg há han nĩ.

⁶ Ājag régre tỹ nén ũ to én tũg nĩ. Ti tũ vė mỹr, kỹ ti tũ ki Topė vĩ mranh tũg nĩ. Topė hã ne tag to jũ tĩ'. Kỹ ājag régre tỹ nén ũ vóg tũg nĩ. Ājag tỹ ti tũ vóg kỹ Topė vỹ ājag vóg ke mũ gé, ti kajãm jé. Tag tó sóg huri ājag mỹ, tag to sóg ājag mỹ vỹ tar han huri, hã ra sóg ājag mỹ tó mãn mũ gé.

⁷ Ēg tỹ vėnh kavėnh kỹ ěg tóg Topė jykre han tũ nĩgtĩ mỹr. Ti jykre vỹ kuryj nỹ. Ēg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ hã jé tóg ěg kuprėg.

⁸ Ēprã ke vỹ pijé', sỹ ājag mỹ nén tó mũ tag ti'. Topė vỹ vė mỹr. Ājag tỹ inh vỹ tag han tũ nĩn kỹ ājag tóg Topė vỹ mranh mũ. Ti hã ne tóg ã kuprĩg tỹ inh jagrė han ja nĩ', kỹ tóg tỹ ājag jagrė han ja nĩ gé.

⁹ Nén ũ to ājag tar nỹtĩ, hã vỹ: jagnė to há, he mũ. Hã kỹ sóg tag to ājag mỹ rán mág han ke tũ nĩ. Topė vỹ ājag kanhrãn, ājag tỹ jagnė jagãgtãn ken ki. Ki hã han ājag tóg tĩ.

¹⁰ Ga tỹ Macedônia tá ke kar ag to ājag há nỹtĩ, Jesus mré ke kar ag to ke gé. To tar nỹtĩmnĩ, to krónh ke tũg nĩ, ājag tỹ tỹ Jesus mré ke nỹtĩn kỹ. Hã jé sóg ājag jyvėn mũ.

¹¹ Vãsãn nĩ, ājag tỹ jatun mỹ nỹtĩ jé, jatun mỹ ājag rãnrãj hyn han jé. Ājag rãnrãj pė ěn to tar nỹtĩmnĩ, hã jé sóg ājag jyvėn ja nĩ. Kỹ sóg to ājag jyvėn mãn mũ, ājag rãnrãj to.

¹² Kỹ nén ũ vỹ ājag mỹ tũ' henh ke tũ pė nĩ. Hã ki vėnh kar tóg ěg jykre há ki kanhró nỹtĩnh mũ. Ājag tỹ ājag rãnrãj to nén ũ kar ve kỹ tóg há tĩ, ũ tỹ ājag mỹ nén ũ nĩm tũ nĩ jé, fagrĩnh mỹ.

Jesus mré ke ter kỹ fỹ mág tũg nĩ

¹³ Inh kanhkã', sỹ nén ũ ki ājag kanhrãn há tóg tĩ gé, ha mẽ. Ēg mré ke ũ ag tóg kãgter kỹ nỹtĩ. Kỹ fỹ mág tũg nĩ ag jé. Jesus ki ge tũ ag ri ke han tũg nĩ. Ag ter kỹ ag tóg nén ũ há venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ag tóg fỹ mág tĩ, Jesus ki ge tũ ag. Hã ra tóg ěg mỹ ge tũ nĩ.

¹⁴ Jesus vỹ ter ja nĩ, kar kỹ tóg rĩr mãn ja nĩ. Tag ki kanhró ěg tóg nỹtĩ. Hã ri ke ti nĩ, Jesus ki ge mũ ag kãgter

ti. Topė vỹ ěg han mãn ke mũ, Jesus tugrĩn, ěg tỹ ti mré nỹtĩ jé sir.

¹⁵ Ēg Senhor vỹ inh kanhrãn, hã kỹ sóg tó mũ. Ti jėnky ki tóg kutė, sỹ tónh ke tag ti, ha mẽ. Ver ěg rĩnrĩr nỹtĩ. Hėn ri ke mũn ěg kãgter kãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg ken jo. Kỹ ěg tóg ti kãtĩg venh mũ sir. Hã ra ěg tóg ũn kãgter mũ ag jo mũnh ke tũ nĩ. Ag hã mré ěg tóg mũnh ke mũ.

¹⁶ Ti kãtĩg vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ. Tére jé tóg ke mũ, ěg Senhor ti, kanhkã tá. Kỹ vėnh vỹ tóg mẽ há tĩnh mũ. Topė tỹ jėnė jafã ag pã'i mág vỹ prėr ke mũ sir. Topė tỹ vãkyn jafã vỹ mẽ há tĩnh mũ, trombeta ěn ti. Kỹ ũn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn mũ sir, Jesus mré ke ag.

¹⁷ Kar kỹ ěg tóg ag mré jãprynh mũ gé, ěg tỹ ti kãtĩg ke jo ter tũ hã ra. Ag mré ěg tóg jãprynh mũ, ũn rĩnrĩr mãn mũ ag mré. Kanhkã góg kãmĩ ěg tóg jãprynh mũ, kỹ ěg tóg ěg Senhor kato tėgtėnh mũ sir, kanhkã krėm. Hã kỹ ěg tóg ti mré nỹtĩnh mũ sir, ěg Senhor mré, ěg tỹ kanhkã ra mũn kỹ. Ti ré kỹ ěg mũ mãn ke tũ nĩ sir.

¹⁸ Tag tómnĩ jagnė mỹ, ājag krĩ tỹ kãnhvy' he jé, ũn kãgter mũ ag to.

5

Jesus tỹ kãnhmar kãtĩg mãn ke

¹ Inh kanhkã', ti kãtĩg ke ki kanhró ěg tóg nỹtĩ, hã ra ěg tóg ti kurã hã ki kagtĩg nỹtĩ, ti prỹg ke gé. Tag mẽ ājag tóg huri, hã kỹ sóg ājag mỹ tó mág ke tũ nĩ ha.

² Vãhãn kãtĩg, ěg Senhor ti, hã ra tóg tỹ nén ũ pėju mé kãtĩg ri ke nĩnh mũ, ti kãtĩg ti. Ēg vatánh tá tóg ěg tũ mág tĩ, nén ũ pėju mé ti. Kỹ tóg ge nĩnh mũ, ěg Senhor kãtĩg ti.

³ Ti to há tũ ag vỹ: “jatun mỹ ěg nỹtĩ,” henh ke mũ. “Ũ vỹ ěg vóg ke tũ nĩ,” he jé ag tóg ke mũ. Ag tỹ tag tó mũ ra tóg vãhã kãtĩ mũ, ěg Senhor ti. Kỹ ag tóg nũgme ki vár mũ sir. Ag tỹ to jykren tũ hã ra ti kãtĩg kỹ ag tóg krenkren ke tũ pė nĩ, ha vemnĩ.

⁴ Inh kanhkã', ājag hã ne tóg tỹ Jesus mré ke nỹtĩ'. Hã kỹ tóg ājag ki kuty tũ nĩ. Kỹ ājag tóg ki kanhró nỹtĩ, kỹ ti

kātīg vỹ ājag mỹ nén ũ péju mé kātīg ri ke tũ nĩ, ājag tỹ ti ki kanhró nýtĩn kỹ.

⁵ Ti krē vỹ tỹ ājag nýtĩ, hã kỹ tóg ājag ki kurã nĩ, ājag tỹ ki kanhró nýtĩn kỹ. Kuty tũ ti nĩ, ěg ki. Ti kātīg ke ki kanhró ěg tóg nýtĩ, hã kỹ tóg ěg ki kurã nĩ sir.

⁶ Kỹ ti kātīg ke kã jatu ke tũg nĩ. Věso jykren nĩ, ājag tỹ ti kātīg ke to věnh preparar ken jé, ājag tỹ kã jatu ke tũ nĩ jé.

⁷ Ũn nũgnũr mũ ag vỹ kuty kỹ nũgnũr tĩ, kỹ ag tóg ti kātīg ke kã jatu nýtĩ. Kỹ ũn kronkron mũ ag vỹ kuty kỹ pémév nýtĩ, kãgter ag nýtĩ gé. Kỹ ag tóg věso jykren tũ nýtĩ. Kuty tá věnh jykren hã vē.

⁸ ěg jé kurã tá věnh jykre há ěn ti han jãvo. ěg jé věso jykren kỹ ti ki rã to krónh ke tũg. ěg jé jagně to há to krónh ke tũg gé.

Kỹ ěg tóg věnh génh jafã ag tar ri ke nýtĩ. Kỹ tóg ěg mỹ soldado kur ri ke nĩ sir, ti ki rã ti, jagně to há ti ke gé. Soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke ti nĩ, ěg tỹ ti ki rã kỹ jagně to há to tar nýtĩn kỹ. To tar nýtĩn kỹ ěg krenkren ke mũ, nũgme ki vár ke tũ ěg nĩ. Tag mĩ ěkren nĩ. Kỹ tóg ěg mỹ soldado tỹ sãpe tỹ ferro ri ke nĩ sir, ěg tỹ ti ve sór mũ to tar nĩ ti. To tar nýtĩn kỹ ěg tóg věnh preparar ke kỹ nýtĩ, věnh kãn kỹ ěg nýtĩ, ti kātīg ke to.

⁹ Topě vỹ ěg kuprěg, ěg tỹ ti jũ vég tũ nĩ jé, ěg krenkren jé, ěg tỹ nũgme ki vár tũ nĩ jé, Jesus Cristo tugnĩn, ěg Senhor ti.

¹⁰ Ti hã ne ěg jagfy ter ja nĩ', ěg tỹ ti tigrĩn rĩnrĩr nýtĩ jé, ti mré nýtĩ jé sir. ěg tỹ ti kātīg ke jo kãgter mũ ra ěg tóg ti mré nýtĩnh mũ, ti kātīg kỹ. ěg kãgter tũ ra ěg tóg ti mré tá nýtĩnh ke mũ gé, ti kātīg kỹ. Jagně ri ke ěg nýtĩnh mũ.

¹¹ Tag tómnĩ jagně mỹ. Tỹ jagně krĩ tỹ kãnhvy' hemnĩ gé, ũn ter mũ to. Kỹ tỹ jagně jyvěn nĩ gé, ājag tar nýtĩ jé. Tó ājag tóg mũgtĩ, kỹ tó há han nĩ.

Věnh jykre há ti

¹² Inh kanhkã', nén ũ tó jé sóg ke mũ gé. Ājag kãmĩ ũ ag tóg tỹ ājag pã'i nýtĩ,

igreja to, Jesus mré ke ũ ag. Ājag jyvěn ag tóg tĩ, ājag to ag tóg vãsãn tĩ.

¹³ Ěn ag kaměg nĩ. Ag mỹ vĩ há han nĩ, ag to há tãvĩ nýtĩmnĩ, ag tỹ ājag ki rĩr kỹ. Jagně krĩ rỹg tũg nĩ.

¹⁴ Inh kanhkã', tag ti tó jé sóg ke mũ gé, ha mẽ. Ũ tỹ věnhmỹ mẽ ag jyvěn tar han nĩ. Ũ tỹ kãnhmar krónh ke tĩ ag mré koměr vĩmnĩ. Ũn fe krónhkrój ag fe tỹ tar' hemnĩ. Věnh kar mỹ koměr hã vĩmnĩ.

¹⁵ Ũ tỹ ājag mỹ nén ũ kórég han mũ ra ti mỹ nén ũ kórég han tũg nĩ jãvo, věnh kajãm tũg nĩ. Nén ũ há tãvĩ han nĩ jagně mỹ, věnh kar mỹ ke gé.

¹⁶ Kurã kar ki ājag fe tỹ mrin kemnĩ.

¹⁷ Kurã kar ki ěg jóg mág mré vĩmnĩ, ājag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn jé.

¹⁸ Nén ũ kar to ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ,” hemnĩ gé. Topě jykren hã vē. Jesus Cristo nón ěg tóg ti jykre han ke mũ. ěg tỹ nén ũ vég mũ kar to ěg tóg: “inh mỹ tóg há nĩ,” henh ke mũ, Topě mỹ.

¹⁹ Topě kuprĩg tỹ ājag krĩn sór kỹ ti mỹ: “vó,” he tũg nĩ.

²⁰ Kejěn Topě kuprĩg tóg ũ krĩn tĩ, kỹ tóg Topě vĩ tó mũ sir. Ěn to é he tũg nĩ.

²¹ Ũ tỹ ājag mỹ vĩn kỹ to: “věnh vĩ há mỹ?” hemnĩ. Ti tỹ tỹ ājag mỹ věnh vĩ há nĩn kỹ jēmēmĩ.

²² Ti há tũ nĩn kỹ jēmě tũg nĩ, ājag tỹ nén ũ kórég han tũg jé. Nén ũ kórég han sór tũg nĩ.

²³ Topě vỹ ājag krĩ kuprãg tĩ. Ti mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ājag tar han jé, ājag tỹ tỹ ti tũ nýtĩ to tar nýtĩ jé. Ti mỹ sóg to vĩ tĩ gé, ti tỹ ājag tỹ kygně kaměg jé, ti tỹ ājag jykre há han jé, ājag fe ti ke gé, ājag krĩ ti ke gé. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo kātīg mãn kỹ tóg ěg jykre tugnỹm ke mũ sir, hã jé tóg ěg jykre há han sór mũ.

²⁴ Ũ tỹ ěg kuprěg mũ vỹ ěg jykre há han sór mũ, hã vỹ: Topě, he mũ. Fagrĩnh mỹ vĩ vãnħ ti nĩgtĩ.

²⁵ Inh kanhkã', iso Topě mré vĩmnĩ gé.

²⁶ Jagně ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, jagně nĩgé kãgmĩ kỹ.

²⁷ Ëg Senhor rĩnve sóg ãjag mẽ tag tó mũ, ha mẽ. “Jesus ki ge kũ nỹtĩ kar ag tỹ isỹ nén rán mũ tag mẽ kãn ke vễ,” he sóg mũ mẽr. Hã kũ sóg: “ag kar mẽ to kemnĩ,” he mũ.

²⁸ Ëg Senhor tỹ Jesus Cristo mẽ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé.
Hã vễ.

PAULO TÏY CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÏY CARTA Û

¹ Paulo tÏy rá vë. IsÏy cidade tÏy Tessalônica t'a ke ag mÏy rán hã vë. Tessalônica tá ãjag tóg Topë vÏi mÏe jé vënhmãn tÏi. Topë tÏu vÏy tÏy ãjag nÏtÏi, ãg jóg mág ti. Jesus Cristo tÏu vÏy tÏy ãjag nÏtÏi gé, ãg Senhor ti. SÏy ãjag mÏy vënh rá jënë vë. KÏy Silas vÏy jënëg mÏu gé inh mré, Timóteo ke gé.

² ãg jóg tÏy Topë mÏy sóg to vÏi tÏi, ti tÏy ãjag tar han jé, ti tÏy ãjag krÏi kuprãg jé gé. ãg Senhor tÏy Jesus Cristo mÏy sóg tag to vÏi tÏi gé.

Cristo tÏy ù tÏy ãg vóg kónãn mÏu ag vóg kónãn ke

³ Inh kanhkã', isÏy kurã kar ki ãjag to Topë mré vÏi vë, ãjag to sóg ti mÏy vÏi há han tÏi. ãjag jykre tóg inh mÏy sér tÏi. ãjag hã ne tóg ti vÏi to tar tãvÏi nÏtÏi', kri fi kÏy. Jagnë mré ãjag tóg há tãvÏi nÏtÏi gé, ãjag kar ti. Hã kÏy sóg Topë mÏy vÏi há han tÏi, ãjag to.

⁴ Hã kÏy sóg Topë tÏu kar ag mÏy ãjag tó tÏi, ãg vënhmãn kÏy. "Ti vÏi kri fi to ag tar nÏtÏi, ag tÏy ag vóg kónãn mÏu ra," he sóg tÏi ãjag to. "Ag jagãgtar mÏu ra ag tóg ti to tar nÏtÏi," he sóg tÏi. IsÏy tag tó tóg inh mÏy sér tãvÏi tÏi.

⁵ Hã tigrÏn ãg tóg Topë jykre kuryj ki kanhró nÏtÏi, ãjag tÏy ti tovãnh tÏu nÏn kÏy. KÏy ti tÏy nÏn han mÏu vÏy kugryj kar nÏtÏi, ti tÏy nÏn tó mÏu kar ke gé. Jagtar ãjag tóg mÏu, hã ra ãjag tóg ti tovãnh tÏu nÏgtÏi. Ti tÏy tÏy ãg pã'i nÏ ve jé ãjag tóg ke mÏu, kanhkã tá krÏyg he jé ãjag tóg ke mÏu, ti tugnÏn, ha vemnÏ. Hã kÏy ãjag tóg sir ti tigrÏn jagtar mÏu sir.

⁶ Ha vé, ù tÏy ãjag jagãgtar han mÏu ãn jagãgtar han jé tóg ke mÏu gé, vënh kaja jé, Topë ti. Hã ki ãg tóg ti jykre kuryj ki kanhrãn mÏu sir. Tag to jykren.

⁷ Ag jãvo tóg ãjag tar han mÏu sir, ãjag jagtar mÏu hã ra, kÏy tóg sir ãjag jagãgtar tÏy tÏyg' he mÏu gé sir, ãg kar mÏy, ãg Senhor tÏy Jesus Cristo tÏy kanhkã tá

kãtÏg kÏy. Kanhkã tãn ag mré tóg kãtÏg ke mÏu, kÏy ãg tóg ti venh mÏu sir.

⁸ TÏy tóg pÏi gru ve kãtÏg ke mÏu. KÏy tóg ù tÏy Topë ki kanhrãn jãvãnh ag vóg kónãn ke mÏu sir, vënh kaja jé, ù tÏy ãg Senhor tÏy Jesus vÏi sér mranh mÏu ãn ag.

⁹ Ag vóg kónãn jé tóg ke mÏu, kÏy ag vÏesÏyrénh vÏy tÏu' henh ke tÏu nÏ. ãg Senhor mré ag nÏtÏnh ke tÏu nÏ sir. Ti jykre há ãn venh ke tÏu ag nÏ, ti tÏy tÏy pã'i mág pÏe nÏ ãn ti, ùn mág tãvÏi ãn.

¹⁰ ã kãtÏg kÏy tóg ag vóg ag vóg kónãn ke mÏu. KÏy tóg vãhã ã tÏu ag tÏy ùn mág han ke mÏu sir. KÏy vënh kar tóg ãg tigrÏn ti jykre ve kãn ke mÏu, ãg tÏy ti ki ge kÏy nÏtÏn kÏy. ãjag hã tóg inh vÏi kri fi, sÏy ãjag mÏy ti vÏi tón kÏy. Hã kÏy ãjag tóg kurã ãn venh ke mÏu.

¹¹ Hã jé sóg ãjag to Topë mré vÏi tÏi, kurã kar ki. Ti mÏy sóg: "ag tar han nÏ," he tÏi. "NÏn ù há han sór ag tóg mÏu, ã ki ge kÏy nÏtÏi ag, ã jykre han sór ag tóg mÏu, kÏy ag tar han nÏ, ag tÏy kygnëg tÏu nÏ jé. Ag kuprëg ã tóg, ag tÏy kurã ãn ve jé, kÏy ag tar han nÏ, ag tÏy kurã ãn tá krÏyg jé," he sóg tÏi (mÏy), Topë mÏy.

¹² Ti tÏy ãjag kri tÏy ùn mág nÏ jé, hã jé sóg ti mÏy tó mÏu. Ti tÏy ãg kri tÏy ùn mág nÏn kÏy tóg ãg tÏy ùn mág han mÏu gé. Topë tÏy ãg mÏy ã tÏy nÏn ù há nÏm ãn hã vë, ãg Senhor tÏy Jesus Cristo tÏy ke gé.

2

Jesus kato tÏe mág mÏu ãn tÏy vënh ke

¹ Inh kanhkã', sÏy ãjag jyvÏn há tóg tÏi sir. Kãnhmar ti kãtÏg mÏu, ãg Senhor tÏy Jesus Cristo ti, kÏy ãg tóg vënh mãn mÏu, ti tÏy ãg gé(g) tÏg jé sir. KÏy ãg tóg ti mré nÏtÏi.

² Ha ra tóg ver kór gy sÏi tÏi, kuvar gy sÏi ti nÏ ver. KÏy ù tÏy ãjag mÏy: "Topë kuprÏg tóg inh mÏy: ùri ke vë, hé," he mÏu ra kri fi tÏyg nÏ, ãjag fe tÏy jÏrÏn ke tÏyg nÏ. ù tÏy ãjag mÏy: "Paulo vÏy inh mÏy tó, kÏy tóg: ùri ke vë, hé," he mÏu ra kri nÏm tÏyg nÏ gé. ù tÏy ãjag mÏy vënh rá ven mÏu ra, to: "Paulo tÏy rá vë mÏy," he mÏu ra kri fi tÏyg nÏ gé.

³ Ag jykre tugnÿm ra, ù tÿ ãjag krĭn kónãn sór mÿ ag. Ûri ke tÿ vĕ ver, ti kãtĭg ke ti. Û tÿ hĕn ri ke ag vÿ ti tovãnh ke mÿ ver, ti kãtĭg ke to hã. Ti kato tĕgtĕ jé ag tóg ke mÿ ver. Kÿ ù tóg ver vĕnh ven ke mÿ gé, hã vÿ: ù tÿ Topĕ vĭ mranh tĭ ĕn, he mÿ, ù tÿ nÿgme ki kutĕnh ke mÿ ĕn ti, he mÿ.

⁴ Ti ve pĕ vĕ, Topĕ vĭ mranh mÿ ti, hã kÿ Topĕ vÿ nÿgme ki ti fón ke mÿ. Ĕn vÿ tóg Topĕ kato tĕnh ke mÿ ver, vĕnh kãggrá tÿ topĕ kato ke gé. Nén kar to: topĕ, he mÿ kar kato tóg tĕnh ke mÿ ver. “Topĕ kar kãfór vÿ tÿ inh nĭ,” he jé tóg ke mÿ. Kÿ tóg vãhã sir Jerusalem tá Topĕ ĩn krĕm rãnh mÿ, Topĕ nĭg ja ĕn tá tóg nĭnh mÿ, kÿ tóg vĕso: “tÿ sóg Topĕ nĭ,” hĕnh ke mÿ, ón kÿ.

⁵ Isÿ ãjag mré nĭn kÿ sóg ãjag mÿ tag tó ja nĭ. Mĭ ĕkrén nĭ, sÿ ãjag mÿ tó ja ĕn ti.

⁶ Mĭ ĕkrén kÿ ãjag tóg ki kanhró nÿtĭ sir, ù tÿ ver ti ki rĭr mÿ ĕn ki. Ti kÿ ti ki rĭr nĭn kÿ tóg ver vĕnh ven tÿ nĭ, ù tÿ ón kÿ: “tÿ sóg Topĕ nĭ,” he mÿ ĕn ti. Ti kurã ki tóg vĕnh ven ke mÿ sir vãhã.

⁷ Ûri ù tÿ hĕn ri ke ag tóg vĕnh jykre pãno han mÿgtĭ, Topĕ vĭ mranh kÿ. Hã ra ag tóg ver vĕnh pigju kÿ han tĭ, kÿ ĕg tóg ve hã han tÿ nĭ, ag jykre pãno ti. Kÿ Û tÿ ón kÿ: “tÿ sóg Topĕ nĭ,” he mÿ ĕn tóg vĕnh ven tÿ nĭ gé ver. Û tÿ ti ki rĭr nĭ ĕn tóg ver ti ki rĭr mÿ, ti vĕnh ven tÿ nĭ jé ver.

⁸ Ti tÿ ti ki rĭr tovãnh kÿ tóg vĕnh ven ke mÿ sir vãhã, ùn jykre pãno ĕn ti. Hã ra ĕg Senhor tÿ Jesus vÿ ti tén ke mÿ, ã jĕnger tÿ. Kÿ tóg ti tÿ tÿ' he mÿ sir, ã vĕnh ven ti kÿ, Jesus ti. ã jun kÿ tóg ti tÿ tÿ' he mÿ.

⁹ Hã ra ùn jykre pãno ĕn vÿ tóg Satanás jykre han mÿ, Nén-Kórég tÿ ti krĭn kÿ. Kÿ tóg ón kÿ vĕnh jykre tar hyn han mÿ, ĕg tÿ nĕn han vãnh ĕn (mÿr). Kujá ag jykre ri ke han jé tóg ke mÿ.

¹⁰ Vĕnh kar lograr he jé tóg ke mÿ gé. Jykre kuryj nĭ ve tóg nĭnh mÿ, hã ra tóg pãno nÿ. Kÿ ù tÿ nÿgme ki vár ke mÿ ag vÿ ti vÿ kri fi kãn ke mÿ, ag

tÿ Topĕ vĭ kri fig tÿ nÿtĭn kÿ. Vĕnh vĭ há to ag tóg há tÿ nÿtĭ, hã kÿ ag tóg krenkren ke tÿ nĭ. Hã kÿ ag tóg ki rom ke mÿ sir, nÿgmen ki, infernon ki.

¹¹ Hã jé Topĕ tóg ag mÿ vĕnh ó jĕnh ke mÿ, ón kÿ vĕnh jykre ĕn ti, ag tÿ vĕnh ó ĕn kri fi jé, ag tÿ kri nĭm sór nÿtĭn kÿ.

¹² Topĕ tÿ ag jykre tugnÿm kÿ tóg nÿgme ki ag vãm ke mÿ. Vĕnh vĭ há kri fi jãvãnh ag tóg nÿtĭ (mÿr). Vĕnh jykre pãno há to ag tóg hã tãvĭ nÿtĭ (mÿr), hã kÿ tóg ag vãm ke mÿ, nÿgme ki, Topĕ ti.

Topĕ tÿ ĕg kuprĕg, ĕg krenkren jé

¹³ Jãvo sóg ãjag to Topĕ mré vĭ há han tĭ, kurã kar ki (mÿr). Tÿ ãjag tóg Jesus mré ke nÿtĭ, ĕg Senhor mré ke ag. Kÿ tóg ãjag to há tãvĭ nĭ. Topĕ vÿ ãjag kuprĕg, nĕn kar há(r) ven ki, ãjag krenkren jé, nÿgme to, inferno to. ã kuprĭg tÿ tóg ãjag tÿ ã tÿ han ja nĭ. ãjag tÿ tag ve jé ãjag tóg ti vĭ kri fig mÿ, vĕnh vĭ há ĕn kri.

¹⁴ Isÿ ãjag mÿ Jesus vĭ tón kÿ Topĕ vÿ ãjag kuprĕg, ãjag tÿ ĕg Senhor tÿ Jesus Cristo mré tÿ ùn mág nÿtĭ jé.

¹⁵ Inh kanhkã', tar nÿtĭmnĭ, sÿ ãjag kanhrãn to, ãjag kÿ ti króm jé. Isÿ ãjag mÿ Jesus jykre tó mÿ ĕn to tar nÿtĭmnĭ, sÿ ãjag mÿ nĕn rán mÿ tag to ke gé.

¹⁶ Ĕg Senhor tÿ Jesus Cristo hã vÿ ĕg to há tãvĭ nĭ, ĕg jóg tÿ Topĕ ke gé. Kÿ tóg ĕg krĭ kuprãg mÿ sir, ĕg tÿ to krónh ke tÿ nĭn jé. Ti hã ne tóg ĕg mÿ ã tÿ nĕn ù há ĕn ven ke mÿ. Hã ve sór ĕg tóg mÿ.

¹⁷ Ti mÿ sóg to vĭ tĭ, ti tÿ ãjag fe tÿ há' he jé, ti tÿ ãjag tÿ nĕn ù há han jé, ãjag tÿ ki hã kãmén jé ke gé.

3

Topĕ tÿ ĕg jy nĭgãn

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mÿ nĕn ù to vĭ mÿ gé. Iso Topĕ mré vĭmnĭ, ĕg Senhor vĭ tÿ vĕnh kar kri rÿm ke jé, kãnhmar (mÿr), vĕnh kar tÿ ti vĭ to há nÿtĭ jé ke gé, ti mÿ vĭ há han jé (mÿr), ag tÿ ãjag ri ke nÿtĭ jé.

² Ti mÿ to vĭmnĭ, ti tÿ ijjy nĭgãn jé, vĕnh jykre pãno han mÿ ag jo, ùn

jykre pãno ag jo ke gé. Û ag tóg Jesus ki ge jávãnh nýtí, hã ký ag tóg iso kórég nýtí sir.

³ Hã ra ãg Senhor vỹ ã tỹ nén tó ja ãn han ke mũ. Æjag tar han jé tóg ke mũ. Æjag jy nĩgãn jé tóg ke mũ gé, Japo jo, Nén-Kórég ãn jo.

⁴ Æjag hỹn inh vĩ han ke mũ, ký tóg inh mẽ há tí. Topẽ vỹ ãjag krĩn ke mũ, ãjag tỹ sỹ ãjag mẽ nén tó mũ ãn ki króm jé. Ki króm ãjag tóg mũ (mỹr), ký ãjag tóg to krónh kenh ke tũ nĩ sir.

⁵ Æg Senhor je ãjag krĩn, ãjag tỹ ti to há nýtí jé, ti tỹ ãg to há ri ke. Ti jé ãjag krĩn, ãjag tar nýtí jé, ãjag jagãgtar hã ra. Cristo vỹ ge ja nĩ gé. Ký ti nón gemnĩ.

Æg tỹ vãnh rãnrãj to tar nýtĩnh ke

⁶ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag jyvẽn mũ gé sir, ãjag jyvẽn tar han sóg mũ gé. Æg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ sóg ãjag mẽ tag tó mũ, ha mẽ: Jesus mré ke ù ag tóg vẽnhmỹ mẽ han sór nýtí. Inh vĩ mranh sór ag nýtí, sỹ ãjag mẽ nén tó ja ãn ti. Æn mré vĩ mãn tũg nĩ.

⁷ Sỹ ãjag mré nĩn ký sóg vẽnhmỹ mẽ han ja tũ nĩ. Tag ve ãjag (mỹr), ký ãjag tóg inh kóm han ki kanhrãn ke mũ.

⁸ Fagrĩnh mẽ sóg ãjag mré rãgró ko ja tũ nĩgtĩ (mỹr). Kajãm ja sóg nĩgtĩ (mỹr), sỹ ãjag mré nén ko ja ti. Kuty kar ki sóg rãnrãj ja nĩgtĩ, kurã kar ki ke gé. Ký sóg inh rãnrãj to ron mág ja nĩgtĩ. Sỹ ãjag tũ kagrãg tũ nĩ jé, hã jé sóg rãnrãj mág ja nĩgtĩ. Hã ve ãjag mẽr.

⁹ Sỹ ãjag tũ konh ke vỹ vỹ, hã ra sóg ãjag tỹ nén han ke mũ ãn han sór ja nĩgtĩ ãjag mẽ, ãjag tỹ to ki kanhrãn jé, ãjag tỹ inh kóm han jé sir inh nón.

¹⁰ Isỹ ver ãjag mré nĩn ký sóg ãjag mẽ tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “ũn rãnrãj vãnh ãn vỹ ne konh ke tũ nĩ,” he ja sóg nĩgtĩ ãjag mẽ.

¹¹ Æjag kãmĩ ù ag nẽji tag han vãnh nýtí. Rãnrãj vãnh ag nẽji nýtí, hã ra ag nẽji vãnh kar to vĩ vĩ he tí.

¹² Æn jyvẽn sór sóg nĩ, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ. Ag jyvẽn tar han jé sóg ke mũ, ha mẽ: “rãnrãj ra, jatun

mỹ. Æjag tũ hã ko ra, ãjag rãgró ti. Û jẽn ko tũg ra,” he sóg mũ sir ãjag mẽ.

¹³ Inh kanhkã', nén ù há tâvĩ han kãn sórmnĩ. To krónh ke tũg nĩ.

¹⁴ Hẽn ri ke mũn ù tóg isỹ rá tag kri finh ke tũ nĩ. Æn jykre vég nĩmnĩ, ký ti mré vẽnén tũg nĩ, ti mẽ'ãg jé sir, ti tỹ to jykrén mãn jé.

¹⁵ Hã ra ti kato vãsãn tũg nĩ, ti to kry nĩ tũg nĩ. Jesus mré ke vỹ mẽr, ký ti jyvẽn nĩ, ti tỹ to jykrén mãn jé.

¹⁶ Ha mẽ, ãg Senhor mẽ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag krĩ kuprãg jé, ãjag jagtar hã ra. Ti hã ne tóg ãg krĩ kuprãg tí'. Æg Senhor jé ãjag mré nĩgtĩ.

¹⁷ Sỹ vãhã vēsóg ki ãjag mẽ rán vỹ, ù tỹ inh vĩ rán ja pãte, inh hã vỹ Paulo nĩ. Isỹ rán mũn hã vỹ. Ge inh nĩgtĩ, isỹ ù mẽ vãnh rá jẽnẽn ký.

¹⁸ Æg Senhor tỹ Jesus Cristo mẽ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag tar han jé.

Hã vỹ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: TIMÓTEO Mÿ CARTA VĚ

¹ Paulo tÿ rá vě. Topě ne inh kuprěg ja nĩ', ěg kren han tí ti. Isÿ tÿ Jesus Cristo apóstolo jě jé tóg inh fěg ja nĩ. Ti hã ve sór ěg tóg mũ, Jesus Cristo ti.

² Isÿ inh kósín tÿ Timóteo mÿ rán hã vě. Tÿ ã inh kósín pě ri ke nĩ, ã tÿ isugrĩn Topě vĩ kri fin kÿ.

Ěg jóg tÿ Topě mÿ sóg to vĩ tí, ti tÿ ã tar han jé, tí tÿ ã jagãgtãn jé, ti tÿ ã krĩ kuprã han jé, ěg Senhor tÿ Jesus Cristo ti ke gé.

Ěg tÿ vyrmÿ věnh vĩ jěmě sór ke tũ

³ Isÿ cidade tÿ Éfeso tá kãkutě kÿ ga tÿ Macedônia ra tĩg kÿ sóg ã mÿ to vĩ, ã tÿ ver Éfeso tá ke ag ki rĩr jé. Ā mÿ sóg tó, ã tÿ tá nÿtĩ ag jyvěnjé. Ón kÿ ag tóg Topě jykre kãmén sór tí. Tag to ag mÿ: “han tũg nĩ,” hemnĩ.

⁴ Topě jykre tovãnh kÿ ag tóg vyrmÿ nén ũ ũ to jykren sór mũ, hã vÿ: kanhkã tãn tÿ ó, he mũ, kar ag tóg gufã ag jiji tó sór mũ gé. Ag tÿ nén tó mũ ěn tó kãn ke tũ ěg tóg nĩ. Tag to jagně vĩ kafãn mũ vÿ kutě tí. Ěg pi(jé) tag tÿ Topě jykre han tí'. Topě jykren hã vě, hã vÿ: věnh kar tÿ tí ki rã, he mũ.

⁵ Ěg tÿ Topě jykre han kÿ ěg tóg jagně to há tãvĩ nÿtĩ, ěg fe kar tÿ, kÿ ěg tóg jagně mÿ věnh jykre pir han tí gé, tí ki rã há han jé ěg tóg ke mũ gé.

⁶ Tá ke ũ ag tóg věnh jykre há tag togvãnh, kÿ ag tóg véké vēmén mũ nĩ ha. Ag tÿ kygněn hã vě.

⁷ Topě tÿ vãsÿ ěg jyvěnjé tĩ ěn tÿ ag tóg ãjag kanhrãn sór tí, ag tÿ ki kagtĩg (hã) ra. Ón kÿ ag tóg tó tí, ag tÿ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ. Topě vĩ kãmén sór ag tóg tí, to ag tóg: “tag to ke vě,” he tí, ag tÿ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ.

⁸ Ag jãvo ěg tóg ki kanhró nÿtĩ, Topě tÿ vãsÿ ěg jyvěnjé tĩ ěn há nĩ ti. Ěg tÿ to jykren há han kÿ ěg tóg ti há nĩ vég tí.

⁹ Topě pi(jé) ũ tÿ ti vĩ ki króm mũ ag tugrĩn ěg jyvěnjé ja nĩgtĩ'. Ũ tÿ věnh jykre kuryj han vãnh ěn ag tugnĩn ken hã vě, ũ tÿ ti vĩ han sór tũ ag tugrĩn, ũ tÿ Topě to é he mũ ag tugrĩn, ũ tÿ ti vĩ mranh mũ ag tugrĩn, ũ tÿ ti ki kanhrãn sór vãnh ag tugnĩn, ũ tÿ věnh jykre pãno han mũ ag tugrĩn ke gé. Ũ tÿ ge ag vÿ ãjag panh tén tí, ãjag mÿnh tén ag tóg tí, jagně kãgtén ag tóg tí,

¹⁰ ãjag prũ tũ fag mré ag tóg nÿ tí, ãjag mèn tũ ag mré fag tóg nÿ tí, jagně ki vÿn ke ag tóg tí, jagně věne he ag tóg tí, jagně mÿ ag tóg ón tí, jagně to ag tóg ón tí gé, věnh jykre pãno kar han ag tóg tí, Topě tÿ nén ũ to: “kórég ti nĩ,” he mũ ěn han kãn ag tóg tí.

¹¹ Ũ tÿ tag han mũ tugnĩn tóg ěg jyvěnjé ja nĩ, Topě ti, ěg tÿ han tũg jé. Tĩ hã vÿ ěg mÿ věnh vĩ sér tó ja nĩgtĩ', tí hã vÿ inh mÿ to: “ha věnh kar mÿ tónh tũg,” he ja nĩ'. Topě hã ne ã pir mÿ há nĩ'. Jãvo ag tóg ti vĩ tag kato tē tí.

Topě tÿ ěg jagãgtãn sór

¹² Ěg Senhor tÿ Jesus Cristo ne isar han tí', hã kÿ sóg ti hã mÿ vĩ há han tí. Ti hã ne iso jykren kÿ inh kuprěg', sÿ ti rãnrãj han jé, kÿ tóg vég mũ, sÿ to tar nĩ ti, ti tÿ isar han kÿ.

¹³ Sÿ tá krÿg ke tũ vě vě, isÿ ti rãnrãj han jé. Vãsÿ sóg ti mÿ vĩ kónãn ja nĩgtĩ, ti vóg kónãn ja sóg nĩgtĩ, ti to jũ pě han ja sóg nĩgtĩ gé. Hã ra sóg ti ki kagtĩg nĩ ja nĩgtĩ, kÿ sóg ti ki rã sór ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ti ki rã jé.

¹⁴ Inh jagãgtãn há tãvĩ han tóg, ěg Senhor ti, hã kÿ sóg ti ki rã há han, kÿ sóg ti to há tãvĩ nĩ gé, Jesus Cristo to.

¹⁵ Tag vÿ tÿ věnh vĩ há nĩ, ha mẽ, kÿ věnh kar tÿ tag to há nÿtĩ ran jé há tí vě, hã vÿ: Jesus Cristo vÿ ga kri mur, ti tÿ Topě vĩ mranh tí ag kren han jé, he mũ. Topě vĩ mranh tí ag kar kórég kãfór vÿ tÿ inh nĩ.

¹⁶ Hã kÿ tóg inh jagãgtãn ja nĩ gé. Jesus Cristo tÿ věnh kar mÿ ven sór vě, tí tÿ Topě vĩ mranh tí ag jagãgtãn sór mũ ti. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ũ tÿ ti vĩ mranh mũ ag kãfór han ja hã ra. Kÿ věnh kar tóg inh ve kÿ Topě tÿ ag to

há ki kanhró nýtñh mũ. Vènh kar vỹ ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ãg tỹ ti ki ge kỹ.

¹⁷ Topẽ hã ne ã pir mỹ tỹ pã'i mág nĩ'. Á tỹ nén kar han to tóg nĩ nĩ, kỹ tóg ter ke tũ nĩ gé. Ti vég tũ ãg tóg nĩgtĩ. Á pir mỹ tóg tỹ Topẽ nĩ. Kỹ ãg tóg ti hã mỹ vỹ há han ke mũ, ti to ke gé. Ti mỹ vỹ há han ke tag tóg tũg' henh ke tũ nĩ gé. Amém.

Timóteo rãnrãj

¹⁸ Timóteo', inh kósin vỹ tỹ ã nĩ. Sỹ ã mỹ ã rãnrãj tag nĩm vỹ. Vãsy ã tóg mẽ ja nĩ, Topẽ vỹ tó tĩ ag tỹ ã to nén tó ja ti. Kỹ ag vỹ mĩ ãkré. Soldado tỹ ã rãnrãj to vãsã ri ke han kỹ ã jẽ nĩ, Topẽ vỹ tó kỹ. Topẽ vỹ tó tĩ ag vỹ ã tar han ke mũ, ã tỹ ã rãnrãj to vãsã há han jé.

¹⁹ Ti ki rã to krónh ke tũg nĩ. Á fe kavénh sór tũg nĩ. Û ag tóg ãjag fe kavénh ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg kykũnh sór ja tũ nĩgtĩ, ag fe kavéj ti. Hã kỹ ag tóg ti ki rã kỹ tĩ tovãnh tĩ, kỹ tóg ãg barco tỹ goj ki pun ke ri ke nĩ.

²⁰ Ag kãmĩ ù vỹ tỹ Himeneu nĩ, Alexandre ti ke gé. Topẽ to é he ag tóg mũ ha ùri, hã kỹ sóg Satanás mỹ ag vin, ti tỹ ag vóg kónãnh jé. Satanás tỹ ag vóg kónãnh tugrĩn ag hỹn ki kanhrãnh ke mũ, ãg tỹ Topẽ to é henh ke tũ ti.

2

Igreja krẽm vènh jykre

¹ Á tỹ ã tũ ag jyvèn kỹ ag mỹ ag tỹ Topẽ mré vēmén ke hã tómnĩ. Ag mỹ: “Topẽ mré vēmén e han nĩ,” hemnĩ. “Ti mỹ nén ù kar to vĩmnĩ, vènh kar jagfy vĩmnĩ, ti mré, ti mỹ nén ù kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé,” hemnĩ ag mỹ.

² Pã'i mág ag jagfy Topẽ mré vĩmnĩ gé, pã'i kar ag to ke gé. Kỹ ag tóg jatun nýtĩ. Kỹ ãg tóg jatun mỹ ag krẽm nýtĩn kỹ ãg rãnrãj nón mũnh ke mũ gé, ãg tỹ Topẽ to há nýtĩn kỹ, ãg tỹ jagnẽ to há nýtĩn kỹ ke gé.

³ Topẽ mỹ tóg há nĩ, tag ti, ù tỹ ãg kren han tĩ ti mỹ, ti mỹ tóg sér tĩ.

⁴ Ti tỹ tag han sór vỹ, ha mẽ: ãprã ke ag krenkren han sór tóg mũ, vènh kar tỹ ti tỹ ki hã tó mũ tag mẽ han kãn jé.

⁵ Pir ti nĩ, Topẽ ti. Pir ti nĩ gé, ù tỹ Topẽ mré ãg jagfy vỹ mũ ti, hã vỹ: ãg mré ke tỹ Jesus Cristo, he mũ, ù tỹ ãg ri ke mur ja ãn ti.

⁶ Ti hã ne vènh fẽg', ti tỹ vènh kar kygãm jé. Topẽ tỹ ti mỹ kurã nĩm ãn kã ke ja vỹ. Kỹ vènh kar vỹ mẽnh ke mũ, ù tỹ ve ja ag vỹ ti.

⁷ Hã kỹ tóg inh mỹ: “ha vènh kar mỹ tónh tĩg,” he ja nĩ. Sỹ tỹ ti apóstolo jẽ jé tóg inh kuprẽg, hã kỹ sóg tó mũ. Ki hã sóg tó mũ. Inh pi(jé) ón mũ'. Fóg ag to tóg inh jẽnẽ, kanhgág ag to ke gé, sỹ ag mỹ vènh vỹ há tó jé, ag tỹ Topẽ ki ge jé gé.

⁸ Kỹ tá Jesus ki ge kỹ nýtĩ ag mỹ tómnĩ, ag kar tỹ igreja krẽm Topẽ mré vēmén jé. Hã ra tóg há tũ nĩ, ù tỹ ã jykre pãno tovãnh sór tũ nĩn kỹ, ti tỹ Topẽ mré vēmén mũ (hã) ra. Ag tỹ Topẽ mré vēmén kỹ ag tóg ãjag jũ tovãnh ke mũ, ag tỹ ùn kato tẽ mũ ag tovãnh jé ag tóg ke mũ gé. Tag tómnĩ ag mỹ.

⁹⁻¹⁰ Kỹ ùn tỹtã fag vỹ ge nýtĩn mũ gé, ãjag tỹ vènh mãn kỹ nýtĩn kỹ. Fag sĩnvĩ han jafã vỹ tỹ fag jykre kuryj nĩ. Fag tũ hã vỹ. Tag han kỹ ãg tóg vég mũ, fag tỹ Topẽ to há nýtĩ ti. Kur to mỹ ãg tĩ ra rãnh ke tũ fag nĩ hã ra. Fag tỹ ãjag kur tỹ vỹsĩ tãvĩ han tĩ to ken hã vỹ, fag gãnh to ke gé. Pi(jé) há nĩ', fag tỹ brinco mág tỹ vỹso vin kỹ, jãnka e tỹ vỹso sa kỹ, kur kaja e tu kỹ, fag tỹ nén kar kaja e génh kỹ tóg há tũ nĩ, fag tỹ tỹ vỹsĩ tãvĩ han kỹ. Fag kur há vỹ há nĩ, kur sĩnvĩ ti.

¹¹ Ájag tỹ vènh mãn kỹ nýtĩn kỹ fag vỹ vĩnh ke tũ nĩ. Mẽ tãvĩ han jé fag tóg ke mũ, fag tỹ tỹ ag krẽm ke nýtĩn kỹ.

¹² Fag tỹ ag mỹ vènh jykre nĩm kỹ tóg há tũ nĩ. Fi tỹ fi mén krĩn sór nĩn kỹ tóg kórég nĩ gé. Fag tỹ ãmẽ kã nýtĩn kỹ tóg há tĩ.

¹³ Tag to jykren nĩ, ha mẽ. Topẽ tỹ ùn han vén mũ vỹ tỹ Adão nĩ, kar kỹ Eva fi. Ti tỹ tỹ fi kri ke to ken hã vỹ.

¹⁴ Kỹ Japo tỹ ùn krĩn kónãnh mũ fi vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ. Adão pijé'. Fi hã ne Topẽ vỹ mranh vén', kỹ tóg fi nón

mranh ja nĩgtĩ gé, Adão ti. Hã ky tóg há tũ nĩ, fag tỹ ag krĩn sór ky.

¹⁵ Hã ra fag krenkren ke mũ gé, fag krẽ mré hã. Ky tóg há nĩ, fag tỹ Jesus tovãnh sór tũ nỹtĩn ky, fag tỹ ti to há nỹtĩn ky, jagnẽ to há ke gé, fag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn ky. Fag krĩ há nỹtĩn ky tóg há tĩ.

3

Igreja to pã'i mág

¹ Sỹ ke há vẽ, ha mẽ. Û tỹ igreja to tỹ pã'i mág nĩ sór ky tóg vẽnh rãnrãj mág han ke mũ.

² Hã ra igreja to pã'i mág vỹ ge jẽnh mũ, sỹ ã mỹ ti jykre kãmén ke vẽ, ha mẽ. Û tỹ kygnẽ tũ vỹ há nĩ, ù tỹ prũ pir han ky nĩ, ù tỹ nén ù há to jykren mũ, ù tỹ veso jykren mũ, ù tỹ kór há tá ke ag mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he tĩ, ù tỹ ag kanhrãn há han tĩ,

³ ù tỹ vinho kron (ka) mẽ tũ, ù tỹ ã fe tỹ gỹm ke vãnh, ù tỹ vẽnh kar mỹ komẽr hã vĩ tĩ, ù tỹ vẽnh kar krĩ kuprã nĩ ve sór tĩ, ù tỹ rico nĩ sór vãnh,

⁴ ù tỹ ã ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han tĩ, ù tỹ ã krẽ jyvẽn há han tĩ, ti krẽ ag tỹ ti kamẽg jé.

⁵ Û tỹ ã ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han tũ nĩ tóg igreja krẽm ke ag ki rĩr há han ke tũ nĩ gé.

⁶ Û tỹ Jesus ki rã tãg tóg tỹ pã'i jẽnh ke tũ nĩ ver, ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mỹ ti tỹ: “tỹ sóg ùn mág nĩ,” henh ha mẽ tĩ, ky tóg inh mỹ ti tỹ Japo jykre han ha mẽ tĩ, Japo tỹ ti krĩn ky. Ky Topẽ tóg ti vóg kónãn ke mũ.

⁷ Vẽnh kar tỹ igreja to pã'i to vĩ há han ky tóg há tĩ, ù tỹ Jesus ki ge tũ ag mré hã. Ky tóg mỹ'ãg ke tũ nĩ, ti tỹ kygnẽg tũ nĩn ky. Ky tóg Japo jykre han mãn sór ke tũ nĩ gé. Hã ky ùn há tãvĩ vỹ tỹ pã'i jẽnh mũ.

Igreja to pã'i kãsir

⁸ Ky igreja to pã'i kãsir ag vỹ nỹtĩ gé. Û tỹ ge ag vỹ vẽnh jykre há han ky nỹtĩnh mũ gé, vẽnh vĩ pir han ky nĩ, vinho kron mág tũ, nén ù to én ke tũ, rico nỹtĩ sór ke tũ.

⁹ Topẽ vỹ ãg mỹ vẽnh vĩ jẽnh, ãg tỹ ti ki rã jé, ãg tỹ ti vĩ tag to krónh ke tũ nỹtĩ jé, ãg tỹ ãg fe kavénh tũ nĩ jé gé. Ag tỹ ti vĩ tag to tar nỹtĩnh ke vẽ, igreja to pã'i kãsir ag.

¹⁰ Û tỹ Jesus ki rã tãg nĩ ky tóg ver tỹ pã'i nĩnh ke tũ nĩ, ãg tỹ ver ti jykre ven jé. Ti tỹ kygnẽg tũ nĩn ky tóg há tĩ, ti tỹ tỹ pã'i nĩnh ke ti.

¹¹ Ky ag prũ fag vỹ ge nỹtĩnh mũ gé. Fag tỹ nén ù há han kãn ky tóg há tĩ. Ky tóg há tĩ gé, fag tỹ ù mỹ vĩ kónãn tũ nĩn ky, fag tỹ nén ù há kar to jykren ky, fag tỹ fag rãnrãj ki rĩr há han ky.

¹² Igreja to pã'i sỹ vỹ prũ pir han ky nĩnh mũ gé, ky tóg ã krẽ kanhrãn há han ke mũ gé, ky tóg ã ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han ke mũ gé.

¹³ Û tỹ ã rãnrãj tag ki rĩr há han ky tóg tỹ ùn mág jẽnh mũ. Jesus Cristo ki rã ky tóg jẽnh mũ, ky tóg Topẽ to kanẽ jur mãn ke tũ nĩ, jatun mỹ tóg nĩnh mũ.

Jesus kãme

¹⁴ ã mỹ sóg vẽnh rá tag han mũ, hã ra sóg kãnhmar ã ve sór mũ.

¹⁵ Hã ra sóg hẽn ri ke mũn kãtĩg vãnh han ke mũ, ky ã tóg Topẽ jo ãn krẽm vẽnh jykre ki kanhró nĩnh mũ. Hã jé sóg ã mỹ rán mũ. Topẽ vỹ rĩr jẽ. Ti tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ù tỹ ti ki ge ky nỹtĩ ag. ãg hã vỹ vẽnh vĩ há hã tó tĩ, Topẽ vĩ to, vẽnh kar tỹ mẽ jé. ãn nũna tugrĩn ãn vỹ tar jẽ. Jãvo ãg tugnĩn vẽnh kar vỹ vẽnh vĩ há ãn mẽnh ke mũ.

¹⁶ Ha vé, Topẽ tỹ ùri ãg mỹ nén tó mũ tag vỹ tỹ nén ù há tãvĩ nĩ. Vãsỹ ag tóg mẽ ja tũ nĩ, ãg tỹ ùri mẽg mũ tag ti. Ti jykren hã vẽ, ha mẽ:

Jesus Cristo vỹ ãg ri ke mur, ga kri, ky Topẽ tóg ti tỹ ùn mág han, tá, ti tỹ jykre kuryj nĩn ky.

Ky tóg ã tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ ti ven, ky ti mré mũ tĩ ag vỹ povo kar mỹ ti tó.

Hã ky ga kri mũ ag vỹ ti ki ge mũ, ky Topẽ tóg kanhkã tá ti tỹ ùn mág han.

ãg tỹ Jesus kãmén hã vẽ.

4

Ón ký Topē kāmén tī ág

¹ Ha vé, Topē kuprīg vỹ ěg mỹ nén ũ jagy tóg tĩ, ha mē. Jesus kātīg mǎn ke tỹ kakó ěn kǎ ũ ag nēji ti tovǎnh ke mǔ, ag tỹ vĕnh ó hǎ ki rǎ jé, Nén-Kórég ag jykre ki, Japo tỹ ag kanhrǎn mǔn ki.

² ũ tỹ Japo mré ke ag vỹ un'ón tĩ, hǎ ra ag tóg ag vĩ jĕmĕ ký Jesus tovǎnh ke mǔ. Jykre régre han ag tóg tĩ, Japo mré ke tag ag. Ájag fe kygvĕnh ja ag nỹtĩgtĩ, ký ag tóg ki kagtīg nỹtĩ ha, ag tỹ un'ón mǔ ti. “Vĕnh vĩ há vĕ,” he ag tóg tĩ, vĕnh ó to.

³ “Prũg tũg ra, mén tũg ra,” he ag tóg tĩ. “Tag ko tũg ra,” he ag tóg tĩ gé, Topē tỹ nén han ja to. Ěg tỹ Cristo ki ge há han ký, ěg tỹ ti vĩ kri fi ký ěg tóg ti hǎ mỹ to vĩ há han ke mǔ, vĕjĕn to, ký ěg tóg nén kar konh ke mǔ.

⁴ Topē tỹ nén han mǔ kar vỹ há nĩ. Ký ěg tỹ ti mỹ: “há ti nĩ, ě tỹ ěg mỹ vĕjĕn tag ven mǔ ti,” hen ký ěg jatun mỹ konh ke mǔ. “Tag konh ke tũ inh nĩ,” henh ke tũ ěg tóg nĩ.

⁵ Topē vĩ vỹ nén kar jǎnhkri han tĩ, ký ěg tóg to Topē mré vĕmén tĩ gé, ký ěg tóg jatun mỹ konh ke mǔ.

Ěg mré ke kar ag kanhrǎn nĩ

⁶ Tag kar tómnĩ, ěg mré ke kar ag mỹ. Ag mỹ kāmén ký ě tóg Jesus Cristo rǎnhraj han há han mǔ. Topē vĩ vỹ ě mỹ tỹ vĕjĕn ri ke nĩnh mǔ, ký ě tóg tỹ tar jĕ, ě tỹ ti jykre mĩ tĩn ký. Kĩ kanhró ě tóg nĩ, Topē jykre ti, ěg tỹ ti ki rǎ ký nỹtĩ ti.

⁷ ũ tóg vyrmỹ nén ũ to jykrén sór tĩ, tỹ vĕnh ó han ký, Topē vĩ ki rán ký nĩ tũ ěn. Tag jĕmĕ sór tũg nĩ. Vĕnh jykre kuryj hǎ mĩ tĩg nĩ, tag hǎ to tar nĩmnĩ.

⁸ Kejĕn ěg tóg vǎkrég tĩ. Ěg tỹ vǎkre to tar nỹtĩn ký tóg há sĩ nĩ. Ěg tỹ jǎvo vĕnh jykre kuryj kar to tar nỹtĩ tag vỹ há tǎvĩ nĩ sir. Tag to ěg tóg tag mĩ mǔ há han tĩ, kar ěg tóg tá mǔ há han ke mǔ gé.

⁹ Tag vỹ tỹ vĕnh vĩ há nĩ, vĕnh jykre kuryj ti. Vĕnh jykre kuryj tỹ vĕnh kar mỹ há nĩ ra tóg há tĩ vĕ.

¹⁰ Vĕnh jykre kuryj ve jé sóg rǎnhraj mǔ, tag ve jé sóg vǎsǎn mǔ. Topē hǎ ki ěg tóg nén ũ kar vĕg tĩ, hǎ ký sóg ti hǎ to vǎsǎn mǔ. Rĩr ti nĩ, ěg jóg tỹ Topē ti. Ti hǎ ne ěg kren han tĩ', vĕnh kar ag, ũ tỹ ti ki ge ký nỹtĩ ag.

¹¹ Tag kāmén nĩ, tag to vĕnh kar mỹ: “tag han ra,” hemnĩ.

¹² Kyrũ ě tóg jĕ. ũ jé ě to é he tũg, ě kyrũ jĕn ký. Nén kar há ěn han nĩ, ag tỹ ve jé, ag tỹ ě kóm han sór jé, ě vĩ ri ke ěn ti, ě tỹ nén han mǔ ri ke, ě tỹ vĕnh kar to há nĩ ri ke, ě tỹ Jesus ki rǎ ký jĕ ri ke, ě tỹ nén ũ jǎnhkri han ja ri ke ke gé.

¹³ Inh kātīg ke to hǎ ě tỹ nén han tĩ ěn han tĩmnĩ ver. Ag mỹ Topē vĩ rán to kemnĩ, ag jyvĕn nĩ, ag kanhrǎn nĩ gé.

¹⁴ Ěg jyvĕn tĩ ag ne ě mỹ tó', Topē tỹ nén to ě tar han ke ti, Topē kuprīg tỹ ag krĩn ký, igreja to pǎ'i ag tỹ ějag nĩgé tỹ ě kri fi ja ěn kǎ.

¹⁵ Ag tỹ ě mỹ nén tó ja ěn tovǎnh tũg nĩ. To jykrén nĩ, to tar nĩmnĩ, vĕnh kar tỹ ě tỹ to tar nĩ ěn ve jé.

¹⁶ Vĕso jykrén nĩ, ký ě tỹ Topē vĩ tỹ ag kanhrǎn ke ěn to jykrén nĩ gé, ě tỹ kygnĕ tũg jé. Tag to tar nĩmnĩ. Ā tỹ tag han ký ě kren ke mǔ, ký ũ tỹ ě vĩ mĕg mǔ ag vỹ krenkren ke mǔ gé.

5

¹ ũn si há ag mỹ vĩ tar han tũg nĩ. Komĕr hǎ ag jyvĕn nĩ, ěg tỹ ũ tỹ ěg han mǔ ěn mré vĩ ri ke han nĩ, ě tỹ ũn si há ag mré vĕmén ký. Ā tỹ kyrũ ag jyvĕn ký ěg tỹ ěg jǎvy ag jyvĕn ri ke han nĩ.

² Ā tỹ ũn si há fag jyvĕn ký ěg tỹ ěg mỹnh fi jyvĕn ri ke han nĩ. Ā tỹ tátǎg fag jyvĕn ký ěg tỹ ěg ve fi jyvĕn ri ke han nĩ. Ā tỹ fag jyvĕn ký vĕnh ki rĩmnĩ, ě tỹ fag to ěn tũ nĩ jé.

Ŭ tỹ hĕ nỹ ũn mén ter ja fag ki rĩr ke mǔ

³ Ŭ fag mén vỹ ter, hǎ ra tóg tũ tĩ, ũ tỹ fag ki rĩr ke ti. Ěn fag ki rĩmnĩ.

⁴ Ŭn mén ter ja ũ fag krĕ vỹ nỹtĩ, fag krĕ'krĕ mré hǎ. Ký fag krĕ hǎ vỹ fag ki rĩr ke mǔ'. Ag tỹ ějag mré ke fag jagǎgtǎn ký tóg há tĩ, ũ tỹ ag han mǔ

fag. Ag tỹ gĩr nỹtĩ kã fag tóg ag jẽ'ỹn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg vẽnħ kaja jé fag jẽ'ỹn mũ ha. Topẽ jykren hã vẽn, tag vỹ ti mỹ há nĩ.

⁵ Hã ra ùn mèn ter ja ù fag vỹ krẽ tũ nỹtĩ, kỹ ù tỹ fag jẽ'ỹn ke tóg tũ tĩ gé. Kỹ Jesus ki ge mũ kar ag vỹ fag jẽ'ỹn ke mũ, fag tỹ Topẽ hã ki nèn ù kar ve sór kỹ, ti mré vẽnén kỹ, ti hã mỹ nèn ù kar to vỹ kỹ. Fag tỹ tag to krónħ kenħ ke tũ vẽn, kurã mré hã, kuty mré hã ke gé.

⁶ Fag tỹ hã ra ag to kanhir sór kỹ fag tóg vẽnħ jykre pãno han mũ, kỹ fag tóg mũ kónãn ke mũ.

⁷ Tag tómnĩ, fag mỹ, fag tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩ jé.

⁸ Æ rãnrãj jafã tá ke ag kãmĩ ù tóg kejẽn Æ mré ke fag ki rĩr tũ nĩ, Æ ãn krẽm nỹtĩ fag. Æn vỹ Jesus ki rã tovãnh ja nĩ, ti tỹ fag ki rĩr ja tũ tugrĩn. Kórég tãvĩ ti nĩ, tag ti. Æ tỹ Jesus ki rã ja tũ kórég kãfór ti nĩ.

Û tỹ hẽ fag tỹ igreja ki rĩr ke

⁹ Tá ùn mèn ter ja fag vỹ ãjag jiji ránrán sór mũ, fag tỹ igreja ki rĩr jé. Æn si há fag jiji rán nĩ, ù tỹ 60 anos kãfór nỹtĩ fag, ùn mèn pir han kỹ nỹtĩ ja fag.

¹⁰ Vẽnħ kar tỹ fi jykre há ki kanhró nỹtĩn kỹ fi jyjy rán nĩ, fi tỹ fi krẽ ki rĩr há han ja nĩn kỹ, fi tỹ kór há tá ke fag mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he ja nĩn kỹ, fi tỹ Æ ãn krẽm Topẽ tũ ag ki rĩr há han ja nĩn kỹ, fi tỹ vẽnħ kar jagãgtãn ja nĩn kỹ, ùn vẽnyrénħ mũ ag, fi tỹ nèn ù há kar to tar ja nĩn kỹ. Æ tỹ ge fi jiji rán nĩ.

¹¹ Æn mèn ter ja ù fag vỹ si há tũ nỹtĩ ver, kỹ fag jyjy rán tũg nĩ. Fag tỹ ù to én kỹ fag tóg Cristo tovãnh kỹ mèn sór mũ.

¹² Kỹ tóg vẽnħmỹ tĩnh mũ, fag tỹ fag jiji rán ja nĩn kỹ, hã vỹ: “mèn mãn ke tũ inh nĩ ha, sỹ Cristo tũ hã ki rĩr jé,” he mũ. Fag mèn sór kỹ fag tóg fag vỹ tag mranh mũ sir.

¹³ Kỹ fag tóg rãnrãj tũ nỹtĩn kỹ fag tóg ãn kar mĩ pasa he sór mũ, ha vemnĩ, kỹ fag tóg fagrĩnh mỹ vẽnén ke mũ gé sir. Vẽnħ kar tỹ nèn han mũ tỹ fag tóg vẽnén sór mũ, ha vemnĩ. Nèn

tó vãnħ tó jé fag tóg ke mũ gé. Kỹ tóg há tũ nĩnh mũ.

¹⁴ Hã kỹ tóg há tĩnh mũ, fag mèn mãn kỹ, ùn mèn ter ja tỹ gĩr fag. Fag tỹ krẽ ve kỹ tóg há tĩ. Fag tỹ fag ãn ki rĩr há han kỹ tóg há tĩ gé. Kỹ ù tỹ ěg mỹ fag to vỹ sór mũ ra tóg ag mỹ vẽnħmỹ tĩnh mũ, ha vemnĩ.

¹⁵ Ha vé, ù fag vỹ Cristo tovãnh huri, ùn mèn ter ja tỹ gĩr ù fag, kỹ fag tóg Satanás jykre han mũ sir. Kỹ tóg kórég nĩ.

¹⁶ Tá ke fag kãmĩ ù ãn krẽm ùn mèn ter ja ù fag vỹ nỹtĩ. Fag hã vỹ fag jẽ'ỹn ke mũ. Fag tỹ fag mỹ: “Jesus ki ge mũ ag tỹ Æ jẽ'ỹn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ vẽn,” henħ ke tũ vẽn. Ke tũ nĩ mũ ra Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ù tỹ hèn ri ke fag ki rĩr ke mũ, kỹ fag jẽn vỹ fag kã kyn kenħ mũ, fag tỹ e nỹtĩn kỹ. Jesus ki ge mũ ag vỹ ùn mèn ter ja tỹ ge hã ki rĩr ke mũ, hã vỹ: ùn kanhkã tũ, ùn krẽ tũ, he mũ.

Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tỹ igreja to pã'i ag jẽ'ỹn ke

¹⁷ Tá ke ag kãmĩ ù tóg tỹ pã'i nỹtĩ, igreja to. Ag tỹ ag rãnrãj ki rĩr há han kỹ ag tóg ěg mỹ tỹ ùn mág tãvĩ nỹtĩ. Igreja to pã'i ag kãmĩ ù tóg igreja ki ké ag kanhrãn tĩ, Topẽ vỹ tỹ, kỹ ag tóg to krónħ ke tũ nĩgtĩ. Tag ag vỹ tỹ ěg mỹ ùn mág tãvĩ nỹtĩ. Ag tỹ igreja krẽm ùn kanhrãn tĩ ag jé ag mỹ kajãm mág, ù tỹ ag kanhrãn tĩ ag mỹ.

¹⁸ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ag to, ha mẽ: “monh tỹ ěkré jãnkre ki rãnrãj kỹ ti jẽnky tógfĩn tũg nĩ, ti jẽn kamẽg tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ rán ki. Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé: “ùn rãnrãj mũ ěn tóg ti kaja venħ ke mũ, Æ rãnrãj kaja ti,” he ja tóg nĩ gé, Topẽ vỹ rá ki. Ti tỹ ěg tỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag mỹ kajãm to ken hã vẽn, ěg tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

¹⁹ Æ tóg kejẽn Æ mỹ igreja to pã'i jykre kórég tó sór mũ. Æn régre ag tỹ ti jykre kórég ve ja nĩn kỹ Æ mỹ tó kỹ ag vỹ jẽmẽmnĩ, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ ag vỹ ti. Æn pir vỹ jẽmẽ sór tũg nĩ.

²⁰ Pã'i ù tỹ kygnẽ kỹ vẽnħ kar rĩnve ti jyvẽn nĩ, vẽnħ kar tỹ ti mré ěg tỹ kygnẽg tĩ ěn kamẽg jé.

21 Tag han ra, ha mẽ. Ker han tũg hê!. Topê vỹ ã tỹ nén han mũ vég tĩ, Jesus Cristo ti ke gé, Topê tỹ jênê jafã ag ke gé, Topê tỹ ùn kuprêg ja ag. Ti hỹn ã mỹ jagy nỹ, sỹ ã mỹ tó mũ tag. Hã ra vênh kar mỹ vênh jykre pir han nĩ. Û to: “ti tỹ iso há nĩn kỹ sóg ti mỹ vĩ tar han sór tũ nĩ, ti tỹ kygnê ja ra,” he sór tũg nĩ. Ge ra ti jyvên tar han nĩ.

22 Kỹ kãnhmar ù kri ã nĩgê fi sór tũg nĩ gé. Ti tỹ ã tỹ Topê vĩ mranh ja ên tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ ã tóg ti mré mranh mũ, ã tỹ ge ra ti kri ã nĩgê fi kỹ, ti vĩ mranh tỹ ver ti kãkã nĩn kỹ. Kỹ vêsô jykren nĩ gé, ã jãnhkri kar jê jé.

23 Goj tãvĩ kron sór tũg nĩ. Sĩn kỹ vinho kron nĩ. Vênh kagta vê ã mỹ, ã kaga nĩn kỹ, ã tỹ fe kórég (ka)mẽ nĩn kỹ.

24 Û ag tóg Topê vĩ mranh pẽ han tĩ, kỹ vênh kar tóg ag vég tĩ. Topê vỹ ag vóg kónãnh ke mũ, ag tỹ ti vĩ mranh pẽ han to. Û ag tóg vênh péju kỹ mranh tĩ. Ag tỹ Topê vĩ mranh mũ ên vỹ vênh ven ke mũ gé kejên, ha vemnĩ.

25 Ge ti nĩ gé, vênh jykre há mré. Vênh kar vỹ vég mũ, ù tỹ vênh jykre há han mũ ti. Kejên ù tóg nén ù há han tĩ, hã ra tóg vênh péju kỹ han tĩ. Vênh ven jé tóg ke mũ gé, ti tỹ han mũ tag ti.

6

Patrão camarada jykre

1 Tá ke ag kãmĩ ù tóg tỹ patrão camarada nỹtĩ. Kỹ ù ag patrão vỹ Cristo ki kagtĩg nĩ. Ti camarada ag mỹ kemnĩ, ag tỹ ãjag patrão kamêg jé, ag tỹ ag patrão tũ ki rĩr há han jé. Kỹ ù tóg êg to vĩnh ke tũ nĩ, Topê to, ti vĩ to, ag tỹ vênh jykre há han kỹ.

2 Û ag patrão vỹ Cristo ki rã ja nĩ. Ti camarada ag mỹ kemnĩ, ag tỹ ti to é he tũg jé. “Inh mré ke vỹ tỹ ti nĩ, inh patrão ti, ti tỹ Cristo ki rã kỹ. Kỹ inh hỹn ti vĩ han ke tũ nĩ,” he tũg nĩ. Ti tỹ êg mré Jesus ki rã kỹ Jesus vỹ ti to há nĩ. Kỹ tóg ùn vêsỹrénh mũ ag jagãgtãn tĩ, ag patrão ti. Kỹ tóg há tĩ, ti camarada ag tỹ ti tũ ki rĩr há tãvĩ han kỹ. Tag tómnĩ, vênh kar mỹ. Tag tỹ ag jyvên nĩ.

Ón kỹ Topê kãmén tĩ ag

3 Û ag tóg vỹrmỹ jykren kỹ nén ù tó sór tĩ. Topê vĩ rán kỹ nĩ ên tó sór tũ ag nỹtĩ. Êg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ nén tó mũ ên tovãnh kỹ ag nỹtĩ ha, vênh vĩ há ên, Topê jykre ên.

4 “Ûn mág vỹ tỹ êg nỹtĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg jykre tũ nỹtĩ. “Topê hỹn tóg tag tó sór mũ, ti tỹ ên tó kỹ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ, ag tỹ ù tỹ ag mỹ vênh vĩ há tó mũ ag kato tê sór kỹ. Kaga ag nỹtĩ, krĩ vênhmỹ ag nỹtĩ, hã kỹ ag tóg fagrĩnh mỹ vĩ mũgtĩ. Ag vĩ tugnĩn jagnê tũ ki vêĩ vỹ kutê tĩ, jagnê to jũ ke gé, jagnê to vĩ kónãnh, jagnê to jykren kónãnh,

5 jagnê to féfén ke gé. Krĩ tũ nĩ ve ag nỹtĩ. Vênh vĩ há ki kagtĩg ag nỹtĩ. Kỹ ag tóg ón kỹ Topê kãmén to ricon sór nỹtĩ.

6 Hỹ, Topê to êg rico nỹtĩnh mũ, êg tỹ êprã ricon sór tũ nỹtĩn kỹ.

7 Ha vé, êg mur kỹ êg tóg tỹ nén ù tũ mur, kỹ êg ter ken kỹ êg tóg nén kar tovãnh kỹ tĩg mũ gé.

8 Kỹ tóg há tĩ, êg tỹ ùri vễjên mré êg kur ven kỹ, tag tãvĩn.

9 Êg tỹ rico nỹtĩ sór kỹ tóg inh mỹ êg tỹ Topê vĩ mranh ha mẽ tĩ. Kãnhmar êg tóg nén ù to én', nén ù to én' he tĩ, kỹ tag tóg inh mỹ êg kókén ha mẽ tĩ. Kỹ êg tag to nũgme ki vár ke mũ. Pi(jé) há nĩ'.

10 Êg tỹ jãnkamy mág to én kỹ êg tóg nén ù kórég kar han sór tĩ. Ka jãre kórég ri ke ti nĩ, êg tỹ jãnkamy mág ve sór mũ ti. Vênh jykre kórég vê. Tag to ù ag tóg Jesus ki rã tovãnh huri, kỹ ag tóg vêsỹrénh mũ ha, ag tỹ jãnkamy mág to há nỹtĩ tugnĩn.

Ã rãnhrãj ki rĩr há han nĩ

11 Ag jãvo ã hã vỹ tỹ Topê tũ nĩ. Kỹ vênh jykre kórég tag tovãnh kãn. ã tỹ nén han ken hã vê, hã vỹ: vênh jykre kuryj, he mũ, Topê kamêg mũ, he mũ, ti ki rã kỹ tĩ, he mũ, vênh kar to há nĩ, he mũ, vênh kar to fen nĩ, he mũ, komêr hã vĩ, he mũ gé.

12 Êg tỹ ti ki rã kỹ êg tóg ti jykre to vãsãnsãn ke mũ, êg tỹ ka kunũnh sór

kỹ to vāsān ri ke. To tar nĩmnĩ, ã tỹ ãg rĩr krỹg ja tũ ve jé. Tag hã to tóg ã jé prẽr, Topẽ ti. Kỹ ã tóg vẽn kar mỹ tó ja nĩ gé, kurã ěn kã. Ũn e ag vỹ ã vĩ ěn mẽgmẽ. Kỹ to tar nĩmnĩ.

¹³ Sỹ ã jyvẽn sór vẽ, kỹ Topẽ vỹ mẽnh mũ. Ti hã ne nén kar rĩnrĩr han tĩ', Topẽ ti. Kỹ Jesus Cristo vỹ inh vỹ mẽnh mũ gé. Ti hã ne vẽn kãmén há han', pã'i tỹ Põncio Pilatos ěn mỹ.

¹⁴ Sỹ tag tó sór vẽ, ã mỹ, ha mẽ: ã rãnrãj ki rĩr há han nĩ. To krónh ke tũg nĩ, to kygnẽ sór tũg nĩ gé. Tag han kỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ vỹn ke ěn jãvãnh nĩ.

¹⁵ Ti kurã ki Topẽ vỹ ti mỹ: “ha tĩg,” henh ke mũ. Topẽ vỹ ã pir mỹ tỹ nén ũ kar kri ke nĩ. Kỹ ãg tóg ti hã mỹ vỹ há han ke mũ. Pã'i kar kri tóg tỹ pã'i nĩ. Ũn mág kar kri tóg tỹ ũn mág nĩ.

¹⁶ Ti hã ne ã pir mỹ ter ke tũ nĩ'. Ti hã ne jẽngrẽ kãkã nĩ nĩ', tá ãg jun ke tũ nĩ. Ĕprã ke ũ vỹ ti ve ja tũ nĩ gé, kỹ ãg tóg ti venh ke tũ nĩ gé, ãg tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩn kỹ. Ti hã ne tỹ ũn mág nĩ'. Ti hã ne tar nĩ'. Tũg' he jãvãnh ti nĩ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ti. Amém.

Ĕprã ũn rico ag

¹⁷ Ĕprã ũn rico ag mỹ tómnĩ, ag tỹ vẽso: “tỹ inh ũn rico mág nĩ,” he tũ nĩ jé. Kỹ tóg há tũ nĩ gé, ag tỹ: “isỹ nén ũ kar tỹ tũ nĩn kỹ isóg nén ũ jagy venh ke tũ nĩ,” hen kỹ. Ag rico vỹ kãnhmar tũg' henh mũ. Ag jé Topẽ hã ki nén ũ kar ve sór. Ti hã vỹ ãg mỹ nén ũ kar nĩm tĩ, ãg fe tỹ mrin ken jé.

¹⁸ Ũn rico ag jé vẽn jykre kuryj han, ag jé ãjag tũ tỹ vẽn kãpãm, ag jé ũn jagãgtar ag jagãgtãn to krónh ke tũg.

¹⁹ Ag tỹ nén ũ há kar han kỹ ag tóg kanhkã tá rico nỹtĩnh mũ, kanhkã tá ag tóg vin han ke mũ, ãjag tũ ti. Kỹ ag tóg ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé. Á tỹ ěprã ũn rico ag mỹ tónh ken hã vẽ.

²⁰ Timóteo', ã tỹ Topẽ vỹ mẽ ja ěn kã jatũ tũg nĩ, ki króm nĩ, to jykrén kỹ. Ũ ag tóg fagrĩnh mỹ vẽnén mág han sór tĩ, ón kỹ vỹ (ka)mẽ han kỹ. Ón kỹ ag tóg: “vẽn vỹ há vỹ jagnẽ kato tẽ tĩ,” he

tĩ, kỹ ag tóg Topẽ vỹ tỹ jagnẽ kato tẽ ěn tó sór tĩ. Hã ra ag tóg fagrĩnh mỹ vỹ tĩ. Ag vỹ mẽ sór tũg nĩ.

²¹ “Ki kanhró ãg nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg Topẽ ki rã tovãnh huri. Kóreg ag nỹtĩ.

Topẽ mỹ sóg to vỹ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ ã to tar han jé.

Hã vẽ.

PAULO TÏY CARTA HAN: TIMÓTEO MÏY CARTA Û

¹ Paulo tÏy rá vë. Topë ne inh fëg', isÏy tÏy Jesus Cristo apóstolo jë jé. Inh mÏy tóg tó, isÏy vënh kar mÏy ëg tÏy Jesus Cristo tugrÏn rÏnrÏr nÏtÏnh ke tag tó jé. Topë tÏy ëg mÏy nén han sór mÏn hã vë.

² IsÏy inh kósin tÏy Timóteo mÏy rán hã vë, isÏy ù to há tävÏ nÏ ën mÏy. Ëg jóg tÏy Topë mÏy sóg to vÏ tÏ, ti tÏy ã tar han jé, ti tÏy ã jagãgtãn jé, ti tÏy ã krÏ kuprãg jé ke gé. Ëg Senhor tÏy Jesus Cristo mÏy sóg tag to vÏ tÏ gé.

Paulo tÏy Topë mÏy vÏ há han

³ Topë mÏy sóg vÏ há han tÏ. Ti hã mÏy sóg rãnrãj tÏ, inh jóg'jóg ve ag ri kén. To kygnë sór vãnh inh nÏgtÏ.

Ã tó sóg tÏ, sÏy Topë mré vëmén ky. To krónh ke tÏy inh nÏgtÏ, kurã kar ki, kuty ki ke gé.

⁴ IsÏg ky ã tóg fy ja nÏ. Hã mÏ sóg ëkrég tÏ, hã ky sóg ã ve sór tävÏ nÏ, inh fe tÏy mrin ke jé.

⁵ Jesus ki rá há han ã tóg nÏ, ã fe kar tÏy, ã vóvó tÏy Lóide fi ri ke, ã mÏnh tÏy Eunice fi ri ke. Fag ri ke han ky ã tóg ti ki rá gé, ki kanhró sóg nÏ.

⁶ Hã ky sóg ã jyvën sór mÏ. Topë vÏ ã mÏ vënh rãnrãj nÏm, isÏy inh nÏgé tÏy ã kri fi ja nÏn ky. Ën to tar nÏmnÏ.

⁷ Topë vÏ ëg mÏ ã kuprÏg jënë, ëg kanë jur tÏy nÏ jé, ëg tar nÏtÏ jé, ëg tÏy jagnë to há nÏtÏ jé, ëg tÏy vëso jykrén jé.

⁸ Hã ky ëg Senhor to mÏ'ãg tÏg nÏ. Ti kãmén nÏ, ky inh kãmén nÏ gé, isÏy ti tugnÏn se ky jë tag ti. Ky ã tÏy ti tugrÏn vësÏrénh ke tag kamëg tÏg nÏ gé inh mré. Topë vÏ to ëg vësÏrénh tÏ, hã ra Topë tóg to ëg tar han tÏ gé.

⁹ Ti hã ne ëg kren han', ti hã ne ëg kuprëg', ëg tÏy tÏy ti tÏ nÏtÏ jé. Ëg tÏy vësóg ki to vãsãn pijé'. Ti hã ne to jykrén', ky tóg ëg jagãgtãn ky ëg kuprëg, Jesus Cristo tugnÏn. Ëg tÏy ti ri ke há nÏtÏ jé tóg ëg kuprëg. Hã ra tóg

nén kar han ke to há tag to jykrén ja nÏgtÏ.

¹⁰ Ky tóg ùri hã ëg mÏy tó, ëg kren han tÏy Jesus Cristo jënën kã. Ën vÏ ëg ter ke tag tÏy tÏg' hé, ky tóg ëg rÏnrÏr han mÏy sir, ëg tÏy ëg rÏr krÏg ja tÏy ve jé sir, ëg tÏy ti vÏ sér kri fi ky.

¹¹ Ky tóg inh mÏy: “vënh kar mÏy inh vÏ tónh tÏg,” he ja nÏ gé, sÏy tÏy ti apóstolo jë jé, sÏy ti vÏ tÏy vënh kar kanhrãn jé.

¹² Hã ky sóg se ky jë ha. Hã ra sóg mÏy'ãg ke tÏy nÏ. Ti ki rá ky sóg jë ha, ti ki kanhró sóg nÏ, sÏy ùn ki rá ja ën ti. Nén ù kar to tóg tar nÏ, hã ky tóg inh ki rÏr há han ki kanhró nÏ gé, sÏy ti mÏy vënh fëg ky, isÏy kurã tÏy ëgno pétëm há han jé.

¹³ IsÏy nén tÏy ã kanhrãn ja ën kã jatu tÏg nÏ. Vënh vÏ há vë, sÏy ã mÏy nén tó ja ti. Tag ki króm ky inh ri kén kãmén nÏ. Ti ki rá to tar nÏmnÏ, vënh kar to há nÏmnÏ gé, Jesus Cristo tÏy nén han ja ën ri ke han nÏ.

¹⁴ Ti tÏy ã mÏy vënh rãnrãj nÏm ja ën ki rÏr há han nÏ, ù tÏy Topë vÏ tÏy ù han tÏy nÏ jé. Topë kuprÏg vÏ ëg kãki jamã nÏ. Ën vÏ ã tar han ke mÏy, ã tÏy ti vÏ tó há han ke to.

¹⁵ Ha vé, ga tÏy Ásia tá ke kar ag vÏ isovãnh kãn, Fígelo ke gé, Hermógenes ke gé. Tag më ã hÏn huri.

¹⁶ Topë mÏy sóg to vÏ tÏ, ti tÏy Onesíforo mré ke fag jagãgtãn jé, ùn tÏg mÏy ën ti. Iso há tävÏ ti nÏ ja nÏgtÏ. Iso mÏy'ãg tÏy ja ti nÏgtÏ, ise ky jë (hã) ra.

¹⁷ Ti tÏy cidade tÏy Roma tag ki jun ky tóg inh jãvãnh tävÏ han ja nÏ, ky tóg kejën inh ve ja nÏ.

¹⁸ Ëg Senhor hÏn ti jagãgtãn ke mÏy, ti tÏy kurã tÏy ëgno ki ti kren han jé, ky tóg inh mÏy sér tÏnh mÏy. Ki kanhró ã tóg nÏ, ti tÏy Éfeso tá inh ki rÏr há han ja ti. SÏy ã mÏy Onesíforo jykre tón hã vë.

2

Ëg vãsãn ke

¹ Inh kósin', Jesus Cristo ne ã tar han ke mÏy', ky krónh ke tÏg nÏ.

² Inh vÏ më ã, sÏy ùn e ag kanhrãn rãn ky. Tag tómnÏ gé, ù ag mÏy. Û tÏy

krónh ke tũ ag mÿ tómnĩ, ù tÿ ã kóm ag kanhrân ke to jykre há nÿtĩ ag mÿ.

³ Ëg tÿ Jesus tigrĩn vësÿrénh ke to tar nĩmnĩ inh mré, Timóteo'. Jesus Cristo soldado ri ke Ëg nÿtĩ.

⁴ Soldado jykre tag to jykrén nĩ. Ag pi(jé) vyr mÿ jykrén tĩ', soldado ag. Æjag pã'i vĩ ki hã han ag tóg tĩ, Æjag pã'i tÿ ag to há nĩ jé. Hã kÿ ag tóg vyr mÿ ganho ve sór tũ nĩgtĩ. Soldado ag ri ke han nĩ gé, Timóteo'.

⁵ Kÿ ù ag tÿ corrída han mũ ag jykre to jykrén nĩ gé. Ag corrída vÿ to vënh jykre nĩ. Corrída to vënh jykre ên hã han ag tĩ, ag tÿ ganhar ken jé. Û tÿ corrída han mũ ag ri ke han nĩ, Timóteo'.

⁶ Kÿ êpÿ ki rĩr tĩ ag vÿ rãnrãj mág han tĩ gé, hã kÿ ag tóg krãn kÿ ti kanẽ ko tĩ. Ag ri kén ã tóg venh ke mũ gé, ã tÿ nén ve sór mũ ti, ã rãnrãj mág kÿ, ha vemnĩ.

⁷ Tag to jykrén há han nĩ, sÿ ã mÿ tó mũ tag to. Kÿ Ëg Senhor vÿ ã tÿ to jykrén há tãvĩ han ke mũ sir.

⁸ Jesus Cristo mĩ êkrén nĩ. Ti ter kar kÿ tóg rĩr mãn. Ti jóg'jóg ve vÿ tÿ Davi ja nĩgtĩ. Hã tó sóg tĩ, ti kãmén kÿ.

⁹ Hã kÿ sóg se kÿ jê, ferro tÿ mÿr. "Ti hÿn tÿ ùn jykre pãno nĩ," he ag tóg tĩ iso, hã kÿ ag tóg ferro tÿ isé. Hã ra Topẽ vĩ pi(jé) se kÿ nĩ nĩ'. Tãmĩ tóg tĩ ha.

¹⁰ Hã kÿ sóg ise kÿ jê (hã) ra ti to tar nĩ, Topẽ tÿ ùn kuprêg mũ ag jagfy, ag krenkren jé, ag tÿ Jesus Cristo ki ge tigrĩn, ag tÿ ti tugnĩn kanhkã tá junjun jé.

¹¹ Vënh vĩ há vë, tag ti, ha mē: Ëg tÿ ti tigrĩn kãgter mũ ra Ëg tóg ti mré rĩnrĩr mãn ke mũ gé.

¹² Ëg tÿ ti tigrĩn nén ù jagy kar to tar nÿtĩn kÿ Ëg tóg ti mré tÿ ùn mág nÿtĩnh ke mũ gé. Ëg tÿ ti tovãnh kÿ tóg Ëg tovãnh ke mũ gé.

¹³ Ëg tÿ ti to krónh ke tĩ ra tóg Ëg to krónh kenh ke tũ nĩ jãvo. Ti pi(jé) ón tĩ', hã kÿ tóg Ëg to krónh kenh ke tũ nĩ gé, ti tÿ: "krónh ke tũ inh nĩ," hen kÿ.

Ëg tÿ Topẽ rãnrãj han há han ke

¹⁴ Tag tómnĩ, vënh kar mÿ. Tÿ ag jyvën nĩ, kÿ ag jyvën tar han nĩ gé. Topẽ vÿ ã vĩ mënň mũ. Ag mÿ: "Ëg kato tẽ mũ ag vĩ kafãn sór tũg nĩ," hemnĩ. "Jagnẽ vĩ kafãn pi(jé) Ëg tar han mũ'. Û tÿ tag mẽ kÿ tóg krónh ke sór mũ," hemnĩ ag mÿ.

¹⁵ Vãsã ra, Topẽ tÿ ã rãnrãj to: "há ti nĩ," he jé, ã tÿ ã rãnrãj to mÿ'ãg tũ nĩ jé. Topẽ vĩ to vãsã nĩ, ã tÿ ki kanhrãn há han jé, ã tÿ vënh kar mÿ tó há han jé gé.

¹⁶ Û tÿ kanhir kÿ nén ù kórég tó kÿ jëmẽ sór tũg nĩ, ùn vĩ (ka)mẽ ên vĩ ti. Û tÿ tag tó mũ ag vÿ Topẽ to kórég tãvĩ nÿtĩ, kÿ ag vÿ vÿ ag kókén ke mũ, kÿ tóg ag jykre pãno pẽ han mũ.

¹⁷ Vënh vĩ tÿ ge vÿ Ëg kar kókén ke mũ, komër hã, ti tÿ vënh kar kri rũm ken kÿ. Vënh kaga kórég tÿ vënh kar kri rũm ke ri ke ti nĩ.

Û tÿ vënh vĩ tÿ ge han mũ vÿ tÿ Himeneu nĩ gé, Fileto ke gé.

¹⁸ Tag ag vÿ un'ón tĩ, Topẽ vĩ to. "Rĩr mãn ri ke han Ëg huri, Ëg tÿ Cristo ki gen kÿ, hã kÿ Ëg rĩnrĩr mãn ke tũ nÿtĩ ha, Ëg ter kar kÿ, Jesus kãtig mãn kÿ," he ag tóg tĩ. Ag tÿ tag tó kÿ ag tóg ù ag tÿ Jesus to krónh ke han tĩ, kÿ ag tóg Cristo tovãnh mũ ha ag tigrĩn.

¹⁹ Ëg tÿ ãn han kÿ Ëg tóg ti tÿ kri jê jafã ên tar han tĩ. Ên ri ke ti nĩ, Topẽ jykre ti. Jesus Cristo kãmé vÿ há nĩ, kÿ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ù ag tÿ ón kÿ to vĩ mũ (hã) ra. Ëg tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ tag vÿ Ëg to rãn kÿ nĩ, ha mē: "Ëg Senhor vÿ ã tũ ag ki kanhró nĩ," he tóg mũ.

Kar kÿ tag vÿ rãn kÿ nĩ gé, ha mē: "vënh jykre pãno tovãnh kãn ra, Æjag tÿ: inh Senhor vÿ tÿ ti nĩ, Jesus ti, he jé," he tóg mũ. Cristo jykre to ken hã vë. Ón vãnh ti nĩgtĩ.

²⁰ Ha vé, ãn mág krêm kukrũ vÿ e nÿtĩ. Û vÿ ouro tÿ há nÿtĩ, ù vÿ prata tÿ há nÿtĩ. Kÿ ù vÿ ka tÿ há nÿtĩ gé, ù vÿ go'or tÿ há nÿtĩ gé. Kukrũ há vÿ tÿ vëjën né nĩ, kÿ ùn kórég vÿ tÿ vãfãr né nĩ gé.

²¹ Kÿ tóg ge nĩ, ù tÿ kanhir kÿ nén ù kórég tó (ka)mẽ ên ag. Kukrũ kórég ri

ke ag nýtĩ. Hã ky Topẽ tóg ag mý: “inh rãnrãj han ra,” henh ke tũ nĩ sir. Ęg tỹ ti kórég tovãnh kãn ky Ęg tóg kukrũ há ri ke nýtĩ, ky Topẽ tóg Ęg mý: “inh rãnrãj han nĩ,” henh ke mũ gé sir. Ti tũ vỹ tỹ Ęg nýtĩnh mũ, ky tóg Ęg mý ã rãnrãj nĩm sór mũ, Ęg tỹ han jé. Kĩ Ęg tóg vësýmér han sór mũ sir, ti tỹ Ęg mý tó ky, ky tóg Topẽ mý sér tĩ.

²² Kyrũ ag vỹ nén ù kar to én (ka)mẽ nýtĩ. Ęn tovãnh kãn. Vẽnh jykre há hã mũ tĩg sórmnĩ. Jesus ki rã hã to jykrén nĩ, vẽn kar to há nĩmnĩ, krĩ kuprã nĩmnĩ, ù tỹ Ęg Senhor mré ke ag to, ùn jãnhkri ag to, vẽn kar to ke gé.

²³ Û ag tóg ón ky: “Topẽ hỹn tag tó sór mũ, ti tỹ Ęn tó ky,” he sór ti. Topẽ tỹ nén tó vãnh Ęn tó sór ag tóg tĩ. Tag tugrĩn jagnẽ to jũ tóg kutẽ tĩ, hã ky ag mré to jykrén sór tũg nĩ.

²⁴ Û tỹ Topẽ mý rãnrãj tĩ jé vẽn kar to há nĩ. Ti tỹ kãnhmar ag to jũn ky tóg tỹ ù nỹ. Ti tỹ komẽr hã vỹ ky tóg há tĩ, ag kanhrãnjé, vẽn kar to fe há nĩn ky.

²⁵ Û tóg ti vỹ kafãn sór mũ. Ęn mý tóg vỹ há han ke mũ. Komẽr hã tóg ag mý Topẽ vỹ tónh ke mũ, Topẽ tỹ ag jagãgtãn jé, ag tỹ ãjag jykre tovãnh ky, vẽn vỹ há hã nón mũ jé.

²⁶ Kĩ ag krĩ há nýtĩnh mũ. Japo tũ vỹ tỹ ag nýtĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ag se jan ky, ag tỹ ti rãnrãj han jé. Ag tỹ ti tovãnh ky Topẽ tóg ag krenkren han ke mũ. Kĩ tóg ag tỹ Japo jykre tag to vẽn nenh to ag tar han ke mũ, Ęg ke gé. Kĩ tóg há tĩ.

3

Kurã tỹ Ęgno to hã vẽn jykre

¹ Tag to jykrén, ha mẽ. Ga tỹ tũ' henh ke to hã Ęg tóg nén ù jagy ve kãn ke mũ. Vẽn kar tỹ vẽn jykre pãno han mũ ve jé Ęg tóg ke mũ.

² Ājag jykre hã han sór jé ag tóg ke mũ. Nén ù kar to én jé ag tóg ke mũ, ag rico nýtĩ jé. “Tỹ inh ùn mág nĩ, tag han inh tĩ, tag han inh tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. Jagnẽ to vỹ kónãn jé ag tóg ke mũ. Ājag panh vỹ ki hã han ke tũ ag tóg nĩ. “Kórég ti nĩ,” he jé ag tóg ke mũ,

ù tỹ ag mý nén ù há nĩm mũ ra. Topẽ to ag é henh ke mũ gé.

³ Jagnẽ to jykre kórég ag nýtĩnh mũ, ãjag krẽ to ke gé. Jagnẽ mý vẽn pãte fón ke tũ ag nĩ gé. Jagnẽ to ag un'ón ke mũ. Vëso jykrén ke tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ ù vóg kónãn ky tóg ag mý sér tĩnh mũ. Vẽn jykre há kato tẽ jé ag tóg ke mũ.

⁴ Ājag régre ag vatãnh tá ag tóg ag to vỹ kónãn ke mũ gé. Û tỹ ãjag jykre kórég to ag vóg kónãn ke tag kamẽg vãnh ag nýtĩ. Vëso ag tóg: “vẽn kar kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke mũ gé. Ag tỹ Topẽ to há nýtĩnh ke vë vë, hã ra ag tóg ãjag tỹ nén to én mũ Ęn hã han sór ke mũ.

⁵ Ón ky ag tóg Topẽ to há nĩ ve nýtĩnh mũ, hã ra ag tóg ti jykre han sór ke tũ nĩ, ti tỹ Ęg tar han tĩ tag vỹ ag mý há tũ nĩnh mũ. Û tỹ ge ag tovãnh nĩ, vỹ.

⁶ Ag kãmĩ ù ag vỹ ĩn kar mũ mũnh mũ, ky ag tóg ùn týtã jykre tũ fag mré vëmén sór ke mũ, ù tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ fag, ùn én sór (ka)mẽ fag. Ęn fag mý ag tóg vĩnh mũ, fag tỹ ag vỹ ki han jé.

⁷ Ón ky fag tóg vẽn kanhrãn to tar nýtĩnh mũ, hã ra fag tóg vẽn vỹ há ki kagtĩg nýtĩ, hã ky fag tóg ag vỹ ki han mũ, ù tỹ fag mý ón mũ ag vĩn ki.

⁸ Û tỹ fag mré vëmén mũ Ęn ag vỹ Topẽ vỹ kato tẽ nýtĩ, vẽn vỹ há Ęn kato. Vãsỹ Janes vỹ Moisés vỹ kato tẽ ja nĩgtĩ, Jambres ti ke gé. Ag ri ke ag nýtĩ, Topẽ vỹ kato tẽ ag tóg tĩ, ù tỹ fag nón mũ Ęn ag. Vẽn jykre pãno han (ka)mẽ ag tóg nýtĩ, krĩ tũ ag nýtĩ. Ón ky ag tóg Jesus ki ge nýtĩ ve nĩ, ag tỹ ón ky ti vỹ tón ky.

⁹ Hã ra ùn e vỹ ag vỹ kri fĩnh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. Vẽn kar vỹ ag krĩ tũ tag venh ke mũ, ha vemnĩ. Janes mré Jambres ri ke han jé ag tóg ke mũ. Vẽn kar vỹ ag krĩ tũ ki kanhró ja nýtĩgtĩ gé, Janes mré Jambres ti.

Ęg tỹ Topẽ to tar nýtĩn ky Ęg nén jagy vẽn ke mũ

¹⁰ Ag jãvo ã tóg inh vỹ kri fi há han tĩ, Timóteo'. Isỹ nén han mũ Ęn ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ nén ve sór mũ Ęn ve sór ã tóg tĩ gé. Isỹ Jesus ki rã ri ke han ã tóg tĩ gé. Isỹ komẽr hã vỹ ri ke

han ã tóg tĩ gé. Isỹ vènh kar to há nĩ ri ke han ã tóg tĩ gé.

¹¹ Ag tỹ inh vóg kónãn ve ja ã nĩ gé, isỹ nén ù jagy vég tĩ ãn ti. Inh vóg kónãn tỹ hèn ri ke han ja ag tóg, Antioquia tá, Icônia tá, Listra tá ke gé. Ter kren pẽ han inh, tá. Hã ra ãg Senhor tóg inh jy nĩgãn.

¹² Ha vé, ãg tỹ Jesus Cristo jykre mĩ mũn ký ãg kar tóg ag tỹ ãg vóg kónãn venh mũ.

¹³ ãg jãvo ùn jykre pãno ag vỹ komẽr hã vènh jykre pãno han kãn ký nỹtĩ, ùn un'ón mũ ag ke gé. Û ag lograr ke ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ag lograr ke tĩ gé, vènh kato.

¹⁴ Ag jãvo isỹ ã mỹ nén to ja ãn mĩ tĩg nĩ, ã tỹ nén mẽ ja kar ãn mĩ, ã tỹ ki rã ký jẽ ãn mĩ. Isỹ ã kanhrãn ja ãn to tar nĩmĩ. Inh jykre ki kanhró ã tóg nĩ.

¹⁵ ã sĩ kã ã tóg Topẽ vĩ mẽ, ã kónẽg kã. ãn kã ã tóg Topẽ vĩ tỹ rán ký nĩ ãn mẽ. Topẽ vĩ tỹ rán ký nĩ ãn to jãn ký ã tóg ki kanhrãn mũ, ãg tỹ Jesus Cristo ki rã tũgnĩn krenkren ke mũ ti.

¹⁶ Û tỹ hèn ri ke ag vỹ Topẽ vĩ ránrán ja nĩgtĩ. Hã ra Topẽ kuprĩg tóg ag mỹ to ja nĩgtĩ, ag tỹ nén rán ke ti, hã ký ag tóg ránrán. Ti vĩ rán ký nĩ to ken ký ãg tóg vènh vĩ há ki kanhrãn mũ, ký ãg tóg kãmén há han ke mũ gé. ãg mỹ tóg ãg tỹ kygnẽ ja ãn ven tĩ, ký ãg tóg jagnẽ mỹ ven tĩ gé. Tỹ Topẽ tóg ãg jyvèn mũ gé, ti vĩ rán ký nĩ ki, ký ãg tóg jagnẽ jyvèn ke mũ gé. Ký ãg tóg vènh jykre kuryj ki kanhrãn tĩ gé, ti vĩ rán ký nĩ ki, ãg tỹ jagnẽ mỹ tó jé.

¹⁷ Topẽ tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Ti pi(jé) ãg tỹ vènh kygnẽ ve sór mũ'. ãg tỹ kygnẽg tũ nỹtĩn ký ãg tóg nén ù kar há han to tar nỹtĩ. Ti tỹ tag ve sór vè, hã jé tóg ãg mỹ ã vĩ jènẽ ja nĩgtĩ.

4

¹ Inh kósin', sỹ ã jyvèn ke vè, ha mẽ, ký Topẽ vỹ mènũ mũ, Jesus Cristo ti ke gé, ù tỹ vènh kar jykre tũgnỹm ke mũ ãn ti, ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag jykre, ùn kãgter nỹtĩ ag jykre ke gé. Vỹn ke mãn jé tóg ke mũ, ha vemnĩ, ký tóg tỹ pã'i mág

jènũ mũ, ha vemnĩ. ãg Senhor rĩnve sóg ã mỹ:

² “Topẽ vĩ kãmén ra,” henh mũ. Kejẽn ag tóg mẽ sór tĩ, kejẽn ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ag mỹ kãmén nĩ. Ag jyvèn nĩ, ag mỹ ag tỹ vènh kygnẽ ja ãn tómnĩ, ag jyvèn tar han nĩ, ag tỹ mẽ jãvãnh ký. Ag jyvèn to krónh ke tũg nĩ, ag tỹ kejẽn Jesus ki rã sór jé. Topẽ vĩ tó há han nĩ.

³ Kurã tỹ ãgno to há ag tóg jẽmẽ sór ke tũ pẽ nĩnh mũ, vènh vĩ há ti, ha vemnĩ. Ký ag tóg vènh vĩ kórég nón mũ sór mũ, ag tỹ nén to ãn mũ ãn ti. Û tỹ ón ký ag mỹ tónh ke mũ ãn vỹ vème sér tónh ke mũ, ký tóg ag mỹ sér tĩnh mũ.

⁴ Vènh vĩ há jẽmènũ ke tũ ag nĩ, hã ký ag tóg vènh ó jẽmènũ ke mũ sir.

⁵ Ag jãvo nén ù kar to jykren há han nĩ. ã tỹ nén ù jagy ve ký kato tar nĩmĩ. Cristo to vème sér ãn kãmén nĩ, vènh kar mỹ. ã rãnrãj ki rĩr há han nĩ gé.

⁶ Ag hỹn kãnhmar isén ke mũ, Jesus Cristo tũgnĩn. Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Jesus tũgnĩn ke vè, iser ke ti, hã ký tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ.

⁷ Kejẽn ãg tóg rãrá tĩ, ký ãg tóg vãsãn tĩ. ãg tỹ rãrá to vãsãn ri ke han inh, Topẽ rãnrãj han ký. ãg tỹ carreira han ký ãg tóg vãsãn tãvĩ han tĩ gé, ãg tỹ ganhar he jé. Vènhvó tãvĩ han ãg tóg tĩgtĩ. Tag ri ke han inh, isỹ Topẽ rãnrãj han ký. Ti rãnrãj han kãn inh huri. Ti ki rã tovãnh ja tũ inh nĩgtĩ.

⁸ Û tỹ carreira ki ganhar he mũ ãn vỹ ka féj tỹ coroa ganhar he tĩ. ãn ri ke nĩm jé tóg ke mũ inh mỹ, Topẽ ti, inh jykre kuryj to. Nĩm han ký tóg nĩ nĩ, Topẽ tỹ inh mỹ nén nĩm ke mũ ti, ag tỹ coroa vég mũ ãn ri ke ti. Kurã ãn kã tóg inh mỹ nĩm ke mũ, ãg Senhor ti. Vènh kar mỹ ti nĩm ke mũ gé, ù tỹ ti kãtĩg jãvãnh ký nỹtĩ ag kar mỹ.

Paulo tỹ nén ve ja

⁹ Kuri inh venh kãtĩg.

¹⁰ Demas vỹ isovãnh ký vyr. ãprã vènh jykre han sór ti nĩ, hã ký tóg

isovãnh kÿ Tessalônica ra vyr. Crescente vÿ Galácia ra vyr, kÿ Tito vÿ Dalmácia ra vyr.

¹¹ Lucas vÿ inhhã inh mré nĩ nĩ. Marcos pére kâtīg, ti tÿ inh rãnrãj han jé. Tag to tóg tar nĩ.

¹² Tíquico jẽnẽ inh, ti tÿ Éfeso ra tīg jé.

¹³ Kÿ, ã kâtīg kÿ inh mÿ inh capa ma kâtīg. Trôade tá ti nĩ, Carpo ãn krēm. Kÿ inh mÿ inh livro gé kâtīg gé, livro grĩngrĩn kÿ nÿtĩ ãn mré hã, nén ã fár ki rán kÿ nÿtĩ ãn mré. Isÿ livro ãn venh há pẽ tóg tĩ.

¹⁴ Alexandre, ù tÿ ferro tÿ nén ù kar han tĩ ãn vÿ iso kórég tãvĩ nĩ. Ëg Senhor vÿ ti jykre kórég to ti vóg kónãn ke mũ.

¹⁵ Ti kamẽg ra. Inh vĩ kato tẽ mág han tóg.

¹⁶ Fóg tÿ pã'i vÿ inh ki inh jykre jẽmẽ pin huri. Ën kã ù tóg inh mré ve ja tũ nĩ. Isovãnh kãn ag tóg. Topẽ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ag mÿ vẽn pãte fón jé.

¹⁷ Ag jãvo ãg Senhor vÿ isar han, ti tÿ inh mré tag kã jẽ nĩn kÿ. Hã kÿ vẽn kar vÿ ti vĩ mẽ huri, isÿ ag mÿ kãmén kÿ. Povo kar ag vÿ hur mẽ kãn. Kÿ ãg Senhor tóg inh jy nĩgã, ag tÿ mĩg mÿ inh fón tũ nĩ jé.

¹⁸ Inh jy nĩgã mãn jé tóg ke mũ gé, Nén-Kórég tÿ isÿ hẽ ri ke tũ nĩ jé. Inh ki tóg rĩr há han ke mũ, sÿ kanhkã ra tīg há han jé, ti nĩgja ra. Ti hã mÿ ãg vĩ há han ke mũ'. Kÿ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ãg tÿ ti mÿ vĩ há han ke ti. Amém.

¹⁹ Priscila fi mré fi mén tÿ Áquila mĩ sóg ãkrég tĩ, Onesíforo mré ke fag mĩ ke gé.

²⁰ Erasto vÿ Corinto tá nĩ nĩ. Jãvo Trófimo tóg Mileto tá kaga nÿ ja nĩ, isÿ tá kãtĩ mũn kã.

²¹ Kur kâtīg mẽ han, prÿg tÿ kusa tá krÿg tũ ki. Êubulo vÿ ã mĩ ãkrég tĩ, Prudente ti ke gé, Lino ti ke gé, Cláudia fi ke gé, ãg régre kar ag mré hã. Ën ag vÿ ã mÿ abraços jẽnẽg tĩ.

²² Ëg Senhor mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ã tar han jé, ti tÿ ãjag kar tar han jé gé.

Hã vẽ.

PAULO TỠ ÇARTA HAN: TITO MỠ CARTA

¹ Paulo tỠ rá vễ. SỠ Tito mỠ rán hã vễ. Topễ mỠ sóg rãnrãj tũgtĩ, kỠ Jesus Cristo vỠ inh fễg, sỠ tỠ ti apóstolo jễ jẻ. Topễ tóg ẻprã ke ù ag kuprễg, ag tỠ ti ki ge jẻ. KỠ tóg inh mỠ: “ha isỠ ùn kuprễg ja ag mỠ tónh tũg,” he ja nĩ. “Ag mỠ inh vỠ ti kãmén nĩ, sỠ ki hã tó mũ ẻn ti, ag tỠ ã vỠ jẻmễ kỠ inh ki ge há han jẻ,” he ja tóg nĩ.

² Topễ vỠ ẻg mỠ: “rĩr krỹg ja tũ ve jẻ ãjag tóg ke mũ,” he ja nĩ. Hã ve sór ẻg tóg mũ. Topễ tỠ nén tón hã vễ, vẫsỠ, hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ.

³ Vãhã tóg ẻg mỠ ã vỠ tag jẻnẻ ja nĩ, ti tỠ ẻg mỠ jẻnẻnh ke kurã ki. Jesus tỠ tóg ẻg mỠ jẻnẻ ja nĩ. Hã to Topễ tóg inh mỠ: “ha vẻnh kar mỠ tónh tũg,” he ja nĩ, ẻg kren han tĩ ẻn ti.

⁴ Hã kỠ sóg ã mỠ tó mũ, Tito'. Inh kósin pẻ vỠ tỠ ã nĩ, ã tỠ inh mrẻ Jesus ki rã kỠ jẻn kỠ. ẻg jóg tỠ Topễ mỠ sóg to vỠ tũ, ti tỠ ã tar han jẻ, ã krĩ kuprã nĩ jẻ ke gé. ẻg kren han tĩ tỠ Jesus Cristo mỠ sóg tag to vỠ tĩ gé.

Tito tỠ Creta ki ke ag ki rĩr

⁵ ã mỠ sóg: “ha ver goj vẫso tỠ Creta tá jẻ,” he ja nĩgtĩ, ã tỠ tá isỠ nén han kãn ja tũ ẻn han kãn jẻ. Hã kỠ sóg ã mỠ: “cidade kar ki igreja to pã'i vịn,” he ja nĩ. ã tỠ ù kuprễg kỠ, ti tỠ tỠ pã'i jẻ jẻ, kỠ tag to jẻkrẻn nĩ, ha mẽ.

⁶ ùn kãmẻ kórẻg tũ jãvãnh jẻ ã tóg ke mũ, ùn prũ pir han kỠ nĩ ti. Ti krẻ tỠ Jesus ki rã kỠ tóg há tĩnh mũ, ag tỠ nén ù vẻnhmỠ han tũ nĩn kỠ, ãjag panh vỠ jẻmẻn kỠ.

⁷ Ha vé, ù tỠ tỠ igreja to pã'i jẻ sór kỠ tóg tỠ ùn jẻkre há jẻnh mũ, ù tỠ Topễ tũ ki rĩr há han mũnh ke mũ ti. Ti tỠ ã mrẻ ke ag to: “ag kãfór vỠ tỠ inh nĩ,” henh ke tũ vễ. ùn fe tỠ gỠm ke (ka)mẻ vỠ há tũ nĩ, ù tỠ vinho kron (ka)mẻ ti, ùn jũ (ka)mẻ ti. KỠ tóg ã tỠ rico kenh ke hã to ẻn ke tũ nĩ gé.

⁸ Ti tỠ ù tỠ kuvar há tá kãmũ ag mỠ: “inh mrẻ jẻ,” hen kỠ tóg há tĩ, ti tỠ vẻnh jẻkre há to há nĩn kỠ, ti tỠ vẻso jẻkrẻn kỠ, vẻnh jẻkre kuryj han kỠ, Topễ vỠ hã ki króm kỠ, ti tỠ vẻnh kanhrãn kỠ tũg kỠ.

⁹ Topễ vỠ mẽ ja tóg nĩ. KỠ ti tỠ tag kã jatũ tũ nĩn kỠ tóg há tĩ gé. KỠ tóg ù tỠ ã vỠ mẽg mũ ag kanhrãn há han ke mũ gé, ag jẻvẻn há han jẻ tóg ke mũ gé. ù tỠ ti vỠ kafãn mũ mỠ tóg tó há han ke mũ gé, ti tỠ kã jatũ tũ nĩn kỠ.

¹⁰ Ha vé, ù tỠ hẻn ri ke ag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ. Vẻké ag tóg ón kỠ vẻmẻn tĩ. Ag tỠ ù lograr he sór vễ. Judeu ag vỠ tag to tar nỹtĩ, ha mẽ.

¹¹ ẻg tỠ ag vỠ tỠ tũg' henh ke vễ. Ha vé, ù fag ne ag vỠ kri fi sór mũ', kỠ fag tóg Topễ vỠ tovãnh sór mũ, fag mẻn mrẻ hã, fag krẻ mrẻ hã. Un'ón ag tóg tĩ, ù tỠ fag kanhrãn sór mũ ag. Hã ra ag tóg hã to nẻn ù ve sór mũ, jãnkamy ti, ag tỠ rico nỹtĩ jẻ.

¹² Ag kãmĩ ù vỠ ki hã tó ja nĩ, ag jẻvẻn tĩ ù, ti tỠ ag kato tẻ kỠ tag tón kỠ, ha mẽ: “Creta tá ke ag vỠ tỠ ùn ón mẻ nỹtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Mĩg jũ ri ke ag nỹtĩ. Rãnrãj vãnh ag nỹtĩ, hã ra ag tóg jẻn mág tãvỠ han sór tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ.

¹³ Hã ra tóg ge nĩ. Hã kỠ ag jẻvẻn tar han nĩ, ag tỠ Topễ ki rã to tar nỹtĩ jẻ.

¹⁴ Ag mỠ: “Judeu ag tỠ vẻnh ó tó mũ jẻmẻ sór tũg nĩ,” hemnĩ. KỠ ag tóg ag mỠ ẻprã ke jẻkre tó sór mũ gé, ù tỠ Topễ vỠ há mẽ vãnh ag. ẻg mrẻ ke ag mỠ kẻ, ag tỠ ù tỠ ge vỠ jẻmẻ tũg jẻ.

¹⁵ Ha vé, ù tỠ vẻnh jẻkre kuryj han mũ mỠ tóg kuryj kar tĩ, jãvo ù tỠ vẻnh jẻkre pãno han mũ mỠ tóg pãno kar tĩ gé, ù tỠ ti ki ge tũ ag mỠ. Ag krĩ vỠ kórẻg nĩ, kỠ ag tóg ãjag jẻkre pãno to: “há ti nỹ,” he tĩ, jãvo ag tóg vẻnh jẻkre há to: “kórẻg ti nỹ,” he tĩ gé.

¹⁶ “Topễ ki kanhró ẻg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỠ. Hã ra ag tóg ti jẻkre han vãnh nỹtĩ. Ag tỠ ti jẻkre han vãnh ki ẻg tóg vẻg tĩ, ag ón mũ ti. ù tỠ ge to ti kórẻg nĩ, Topễ ti, ag tỠ ti vỠ ki króm sór tũ pẻ nỹtĩn kỠ. Nẻn ù há han ki kagtũg ag nỹtĩ.

2

Věnh kar jyvěn há han nĩ

¹ Ag jāvo Topě vĩ kāmén há han nĩ, ā tỹ ag jyvěn kỹ, Tito'.

² Kófa ag mỹ: “nén ũ há hã to jykrén nĩ,” hemnĩ. “Goj fa kron sór tũg nĩ. Nén há kar hã han sórmnĩ. Věso jykrén nĩ. Ti ki rã há han kỹ nýtĩmnĩ. Jagně to há nýtĩmnĩ. Ti tovãnh sór tũg nĩ,” hemnĩ, kófa ag mỹ.

³ Kỹ kófa fag jyvěn nĩ gé. “Věso jykrén nĩ,” hemnĩ fag mỹ. “Ū to vĩ kónãnh tũg nĩ. Vinho to én sór tũg nĩ. Věnh jykre há hã han nĩ, věnh kar tỹ ve jé.

⁴ Kỹ ājag tóg tátãg fag kanhrãnh há han ke mũ,” hemnĩ fag mỹ. “Fag kanhrãnh nĩ, fag tỹ ājag mén to há nýtĩ jé, fag krě to,

⁵ fag tỹ věso jykrén jé, nén ũ věnhmỹ han sór tũg jé, fag tỹ ājag ĩn ki rĩr há han jé, věnh kar mỹ vĩ há han jé, fag tỹ ājag mén vĩ mranh sór tũg jé, hemnĩ, tátãg fag mỹ,” hemnĩ, kófa fag mỹ. Fag tỹ tag han kỹ ũ tóg Topě vĩ to é henh ke tũ nĩ, fag tugrĩn.

⁶ Kyrũ ag jyvěn nĩ gé. Ag mỹ: “nén ũ kar to jykrén há han nĩ, ājag tỹ ěg tỹ nén to én tĩ ěn han tũ nĩ je,” hemnĩ.

⁷ Tag han nĩ gé, Tito', věnh kar tỹ ā jykre há tag ve kỹ ā kóm věnh jykre há han sór jé gé. Ā tỹ ag kanhrãnh kỹ ki hã tómnĩ. Kanhir kỹ vĩ tũg nĩ.

⁸ Topě vĩ tó há han nĩ, ũ tỹ ā to: “kygně ti huri,” he tũ nĩ jé. Kỹ ũ tỹ ěg kato tẽ mũ ag vỹ nén ũ tónh ke tũ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ'a tĩnh mũ, ag tỹ ón kỹ ěg kato vĩ ja nĩn kỹ.

⁹ Ū mỹ rãnhřãj tĩ ag jyvěn nĩ gé. Ag mỹ: “ājag patrão vĩ han nĩ,” hemnĩ. “Ti mỹ há ěn han nĩ, ti tỹ ājag mỹ vĩ há han jé. Ti vĩ kafãnh tũg nĩ.

¹⁰ Ti tũ péju(g) tũg nĩ. Ti tũ ki rĩr há han nĩ, ti tỹ ā to vĩ kónãnh tũ nĩ jé. Ā tỹ ti tũ ki rĩr há han kỹ tóg Topě vĩ to vĩ há han ke mũ, ěg kren han tĩ ěn vĩ to, ā patrão ti, ti tỹ Topě vĩ mẽ kỹ,” hemnĩ, ũ mỹ rãnhřãj tĩ ag mỹ.

¹¹ Topě tóg ěg jagãgtãnh sór mũ, ěprã ke kar ag, kỹ tóg ěg kren han sór mũ. Hã jé Jesus tóg kãtĩg ja nĩ.

¹² Kỹ tóg ěg kanhrãnh sór mũ gé, ěg tỹ ti kato tẽ tũ nĩ jé, ěg tỹ nén ũ to én sór tĩ ěn han tũ nĩ jé gé, ěg tỹ ga kri mũn kỹ. ěg kanhrãnh sór tóg mũ, ěg tỹ věso jykrén jé, věnh jykre kurjy han jé, Topě jykre ti.

¹³ Ti kãtĩg ve sór ěg nýtĩ, hã kỹ tóg ěg mỹ sér tĩ. Tỹ ti pã'i mág tãvĩ nĩ, Topě ti. Tar tãvĩ ti nĩ, ěg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo ti ke gé. Ti ve jé ěg tóg ke mũ, kỹ tóg sĩnvĩ tĩnh mũ, sér pẽ. Hã kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ tag ki mũ há han kỹ.

¹⁴ ěg jagfy tóg ter ja nĩ, ti tỹ ěg jykre kórég ěn kókén jé. Kỹ tóg ěg kykũg mũ, ěg jãnhkri nýtĩ jé. Kỹ ěg tóg tỹ ti tũ nýtĩnh mũ sir, vyr mỹ. ěg pi(jé) tỹ ũ tũ nýtĩ ha'. Ti tũ vỹ tỹ ěg nýtĩ, ěg tỹ věnh jykre há to tar nýtĩ jé.

¹⁵ Tag kar tómnĩ, Tito'. Tỹ ag jyvěn tar han nĩ gé kejěnh. Ā tũ vē mỹr, ā tỹ ag jyvěn ke ti, kỹ ũ jé ā to é he tũg.

3

Topě jykre

¹ Ag mỹ: “governo vĩ jěměmnĩ, ěg pã'i vĩ ti,” hemnĩ. “Ag vĩ ki króm nĩ. Ag tỹ nén ũ há to: han nĩ, hen kỹ han sórmnĩ, vēsỹmér,” hemnĩ.

² “Ū to vĩ kónãnh tũg nĩ,” hemnĩ ag mỹ. “Ū vĩ kafãnh tũg nĩ. Věnh kar mỹ vĩ há han nĩ. Věnh kar mỹ koměr hã vĩmnĩ,” hemnĩ ag mỹ.

³ Ha vé, vãsỹ ěg tóg kórég nýtĩ ja nĩgtĩ gé. Ki kagtĩg nýtĩ ja ěg nĩgtĩ. Ti vĩ mranh ja ěg tóg nĩgtĩ gé. Vãgfor mũ ja ěg tóg nĩgtĩ, kỹ ěg tóg ũ tỹ ón kỹ ěg mỹ věnh jykre tó mũ ěn vĩ han ja nĩgtĩ gé. ěg tỹ nén to én mũ ěn han kãnh ja ěg tóg nĩgtĩ, nén ũ věnhmỹ kar ěn ti. Věnh jykre pãno han ja ěg tóg nĩgtĩ. Jagně tũ to én ja ěg tóg nĩgtĩ. ěg jykre kórég tag vỹ věnh kar mỹ kórég nĩ ja nĩgtĩ. Jagně to jũgũ (ka)mě (pẽ) ja ěg tóg nýtĩgtĩ.

⁴ Vãhã ěg tóg ki kanhró nýtĩ, Topě tỹ ěg jagãgtãnh kỹ, ěg kren han tĩ ti. Ti tỹ ěg to há nĩ mẽ ěg tóg vãhã.

⁵ Ëg pi(jé) vënh jykre kuryj han ja nĩgtĩ'. Hã ra tóg ge ra ãg jagãgtãn ja nĩgtĩ, hã kũ tóg ãg kren han mũ sir. Ëg han mãn ja tóg nĩ, ãg kygpe kũ nĩtĩn kũ. Æ kuprĩg tũ tóg ãg han mãn, kũ ãg tãg nĩtĩ ha.

⁶ Ëg mũ tóg ã kuprĩg jẽnẽ, ti tũ tũ ãg jagrẽ nĩ jé. Jesus Cristo hã tugrĩn tóg ti jẽnẽ, ãg kren han tĩ ãn hã tugrĩn.

⁷ Hã kũ tóg ãg mũ vënh pãte fón mũ sir. Ti tũ ãg jagãgtãn hã vë. Kũ tóg ãg mũ ã tũ tovãnh sór mũ. Hã tó ja ti nĩ. Rĩr krũg ja tũ ve jé ãg tóg ke mũ. Ëg tũ tag ve jé tóg ãg mũ ã kuprĩg jẽnẽ.

⁸ Tag vỹ ki hã ke nĩ. Hã kũ vënh kar mũ tómnĩ, ag jyvën to krónh ke tũg nĩ. Æ tũ Topẽ ki ge mũ ag jyvën há han nĩ, ag tũ vënh jykre há hã han sór jé. Kũ ag tóg tag hã to vãsãn ke mũ. Tag vỹ há nĩ. Kũ tóg ãg mũ nén Æ há han ke mũ gé, vënh jykre há ti.

⁹ Judeu Æ ag tóg véké ón kũ vëmén sór tĩ. Tag jëmẽ sór tũg nĩ. Æ jag gufã ag jiji tó sór ag tóg tĩ. Jagnẽ vỹ kafãn ag tóg tĩ. Kũ ag tóg Topẽ tũ vãsỹ ãg jyvën tĩ ãn to jagnẽ vỹ kafãn mũ gé. Tag kar vỹ ãg mũ nén Æ há han ke tũ nĩ. Nén Æ tũ vë, tag ti, hã kũ jëmẽ sór tũg nĩ.

¹⁰ Æ tũ vỹrmỹ vënh jykre han sór kũ ti mũ: “ke tũg ra,” hemnĩ. “Ke tũg ra,” he régre han nĩ, ti tũ kãnhmar ã vỹ jëmẽg tũ nĩn kũ. Tag pãte ti tovãnh nĩ, ti tũ mẽ jãvãnh nĩn kũ.

¹¹ Ti jykre vỹ pãno tãvĩ nĩ. Topẽ vỹ mranh ti tĩ. Topẽ vỹ Æ tũ ge to: “kórég ti nĩ,” he tĩ.

Tito tũ ne han ke ti

¹² Kejën sóg ã mũ Ártemas jẽnẽ sór mũ, ke tũ nĩ kũ Tíquico ti. Ti tũ ã tá jun kũ, vësỹmér inh kukãm kãtĩg, cidade tũ Nicópolis ra. Tá sóg kusa fĩn rãm ke mũ.

¹³ Zenas ki rĩr há han nĩ gé, lei to estudo han tĩ ãn ti, kar kũ Apolo ti ke gé. Kũ, ag tũ mũ mãn ken kũ ag mũ vin nĩ, jãnkamy tũ ag mũ tũg ke mũ ãn ti.

¹⁴ Kũ, ãg mré ke kar ag jyvën há han nĩ, ag tũ vënh rãnhraj há to tar nĩtĩ jé. Kũ ag tóg Æ jagtar ag mũ vin ke mũ gé, ã jag tũ nén Æ vënh kãpãm kũ. Tag

ne há nỹnh mũ'. Ëg tũ Topẽ jykre han to ken hã vë, kũ tóg ãg tũ Topẽ mũ nén Æ kanẽ han ri ke nĩ sir.

¹⁵ Inh mré nỹtĩ kar ag vỹ ã mẽ ãkrég tĩ. Kũ ãg mré Jesus ki ge mũ kar ag mũ: “ã jag mẽ ti ãkrég tĩ, Paulo ti,” hemnĩ, ãg to há nỹtĩ kar ag mũ.

Topẽ mũ sóg to vỹ tĩ, ti tũ ã jag kar tar han jé.

Hã vë.

PAULO TỠ CARTA HAN: FILEMOM MỠ CARTA

¹ Paulo tỡ rá vễ, inh, isỹ se kỡ jễ ra rá vễ. Kỡ ẽg rẻgre tỡ Timóteo vỹ inh mrẻ rỏn mỗ gẻ. Isỹ Filemom mỗ rỏn hỏ vễ. ỏ to há tỏvỡ sỏg nỡ, Filemom'. Inh mrẻ ỏ tỏg Cristo rỏnhrỏj han tỡ gẻ.

² Kỡ sỏg ẽg rẻgre tỡ ỏfia fi mỗ rỏn mỗ gẻ, Arquipo mỗ ke gẻ, inh mrẻ Cristo rỏnhrỏj to vỏsỏn tỡ tag ti, kar kỡ sỏg ỏ tỡ Filemom ỡn krẻm vẻnh mỏn tỡ ag mỗ rỏn mỗ gẻ, ỏ tỡ Topẻ vỡ mẻ jẻ vẻnh mỏn tỡ ag mỗ.

³ ỏg jỏg tỡ Topẻ mỗ sỏg to vỡ tỡ, ti tỡ ỏjag tar han jẻ, ti tỡ ỏjag krỡ kuprỏg jẻ, ỏg Senhor tỡ Jesus Cristo panh ẻn ti.

Filemom jykre

⁴ Isỹ Topẻ mrẻ vẻmẻn kỡ sỏg ỏ mỡ ẻkrẻg tỡ, Filemom', kỡ sỏg ỏ to Topẻ mỗ vỡ há han tỡ.

⁵ ỏg Senhor tỡ Jesus ki rỏ há han kỡ ỏ tỏg nẻji nỡ, hỏ kỡ ỏ tỏg nẻji Jesus ki ge kỡ nỹtỡ ag to há tỏvỡ nỡ gẻ. Tag mẻ inh.

⁶ Hỏ kỡ sỏg Topẻ mỗ to vỡ tỡ, ti tỡ ỏ krỡn há han jẻ, ỏ tỡ ti jykre hỏ mỡ tỡg ki kanhrỏ há nỡ jẻ, ỏ tỡ ỏg mrẻ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ. Kỡ tỏg ỏ krỡ tỡ há' henh ke mỗ, ỏ tỡ komẻ hỏ ti vỡ ki krỏm ki kanhrỏn kỏn jẻ. ỏg tỡ Cristo ki ge kỡ nỹtỡn kỡ ỏg tỏg vẻnh jykre sẻr to tar nỹtỡ.

⁷ Jỏvy', inh fe tỡ mrin ke ja ỏ nỡ, inh fe tỡ há' he ja ỏ nỡ, ỏ tỡ iso há tỏvỡ nỡn kỡ. Kỡ Topẻ ki ge kỡ nỹtỡ kar ag vỹ ỏ jykre ki kanhrỏ kar nỹtỡ. Kỡ ag fe tỏg mrin ke mỗ gẻ.

Paulo tỡ Onésimo jagfy vỡ

⁸ Kỡ sỏg ỏ mỡ: “tag han jẻ ỏ tỏg ke mỗ,” henh ke mỗ vễ,

⁹ hỏ ra sỏg ỏ mỡ vỡ tar han sỏr tỡ nỡ. Komẻ hỏ sỏg ỏ mỡ to vỡ sỏr mỗ, ỏ tỡ iso há nỡ tugrỡn tag han jẻ, sỡ ỏ mỡ nẻn to vỡ sỏr mỗ tag ti. Ha vé, kỏfa inh nỡ ha, inh, hỏ vỹ: Paulo, he mỗ. Jesus Cristo tugnỡn sỏg se kỡ jễ ha.

¹⁰ ỏ mỡ sỏg inh kỏsin tỡ Onésimo jagfy vỡ sỏr mỗ. Inh kỏsin ri ke ti nỡ ha, ti tỡ isugrỡn Cristo ki rỏ kỡ, isỹ tag kỏ se kỡ jễ hỏ ra.

¹¹ Vỏsỡ tỏg ỏ tỡ ki rỡr tỡ vễ, hỏ ra tỏg ỏ mỡ nẻn ỏ há han ja tỡ nỹgtỡ. ỏri tỏg há nỡ ha, kỡ tỏg ỏ tỡ ki rỡr há han ke mỗ ha, ti tỡ inh ki rỡr há han mỗ tag ri ke.

¹² Sỡ ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke vễ. Inh fe vỹ tỡ ti nỡ.

¹³ Hỏ kỡ sỏg ti jẻnẻ sỏr ja tỡ nỡ vễ, ti tỡ ỏ jẻgja ki inh ki rỡr jẻ, isỹ Jesus kỏme sẻr tugrỡn se kỡ jẻn ki.

¹⁴ Hỏ ra sỏg ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke mỗ, isỹ ỏ mỡ: “mỡ há, ti tỡ inh ki rỡr mỗ tag ti?” he ja tỡ nỡn kỡ. Isỹ ti tỡg kamẻg mỗ ra tỏg ỏ tỡ inh ki rỡr mỗ ri ke nỡ vễ, hỏ ra ỏ tỏg ki kagtỡg nỡ vễ, ỏ tỡ inh mỡ nẻn ỏ há han mỗ tag ti. Hỏ kỡ sỏg ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke mỗ, ỏ tỡ ỏ tỡ nẻn han sỏr mỗ ẻn han jẻ, venh jykre há ẻn ti.

¹⁵ ỏ camarada ja vễ, Onésimo ti, hỏ ra tỏg ỏ tovỏnh kỡ vẻnh pẻju kỡ vyr. Vẻnh pẻju sỡ han tỏg, hỏ ra tỏg ỏ to vỡn ke mỏn ke mỗ ha, isỹ ti jẻnẻn kỡ. Tỡg mỏn ke tỡ ti nỡ ha.

¹⁶ Ti tỡ vẻnh pẻju kỡ tỡ mỗ ẻn kỏ tỏg tỡ ỏ camarada jẻ vễ, hỏ ra tỏg tỡ ỏ jỏvy jẻ ha, ỏri. ỏ to há tỏvỡ tỏg jẻ ha, ti tỡ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ. Ti to sỏg há tỏvỡ nỡ gẻ, kỡ tỏg ỏ tỡ ti to há nỡ jẻ há tỡ gẻ. ỏ camarada vỹ tỡ ti nỡ, hỏ ra tỏg tỡ ỏ jỏvy nỡ gẻ, kỡ tỏg ỏ tỡ ti to há pẻ nỡn kỡn há tỡ.

¹⁷ Kỡ, ỏ tỡ iso há nỡn kỡ ti mỡ komẻ hỏ vỡmnỡ, ỏ tỡ komẻ hỏ inh mỡ vỡ ẻn hỏ han nỡ, ti mỡ, ti tỡ inh jẻgja ki ỏ to jun kỡ.

¹⁸ Ti mỡ ỏ tỡ nẻn ỏ pẻju kỡ ma vyr? Ti mỡ ỏ mỡ nẻv(e) jẻ'? Kajỏm jẻ sỏg ke mỗ, ti jagfy.

¹⁹ Vẻsỏg ki sỏg ỏ mỡ rỏn mỗ, inh, hỏ vỹ: Paulo, he mỗ. Kajỏm jẻ sỏg ke mỗ, ti nẻv(e) ti, ki hỏ sỏg tỏ mỗ. Hỏ ra ỏ tỏg inh mỡ nẻv(e) jẻ gẻ, ỏ tỡ isugrỡn Jesus ki ra kỡ.

²⁰ Ha vễ, jỏvy'. Inh fe tỡ mrin kemnỡ, inh mỡ han nỡ, sỡ ỏ mỡ nẻn to vỡ mỗ tag ti, ỏg tỡ jagnẻ mrẻ ỏg Senhor ki ge kỡ nỹtỡn kỡ. Inh fe tỡ há' hemnỡ, ỏ tỡ tỡ

inh mré ke nĩn kŷ, ã tŷ inh mré Cristo
ki rã kŷ jẽn kŷ.

²¹ Isŷ ã mŷ nén to vĩ mũ tag han já ã
tóg ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kŷ sóg
ã mŷ rán mũ. Isŷ ã mŷ nén to vĩ mũ tag
kãfór han jé ã tóg ke mũ gé, ki kanhró
sóg nĩ.

²² Kŷ inh jo inh nŷr jafã ti kãn nĩ gé.
Topẽ vŷ kãnmar ãjag vĩ mẽnh ke mũ,
hã kŷ sóg ãjag venh kãtĩg ke mũ, ha
vemnĩ.

Ũ tŷ Filemom tá ke ag mĩ êkrég tĩ ag

²³ Epafra vŷ ãjag mĩ êkrég tĩgtĩ. Inh
mré tóg se kŷ jẽ, Jesus Cristo tugrĩn.

²⁴ Marcos vŷ ãjag mĩ êkrég tĩ gé,
Aristarco ti ke gé, Demas ti ke gé,
Lucas ti ke gé. Inh mré ag tóg rãnrãj
mũgtĩ, tag ag.

²⁵ Êg Senhor tŷ Jesus Cristo jé ãjag
tar han kãn. Hã vẽ.

HEBREU AG MỸ CARTA

Topê kósin

¹ Topê vỹ vāsỹ ãg jóg'jóg ve ag mré vēmén (ka)mē ja nĩgtĩ. Ag mỹ tóg tó mǎn', tó mǎn', he ja nĩgtĩ. Ti vỹ tó tĩ ag mỹ tóg tó ja nĩgtĩ, vāsỹ, ag tỹ vēnh kar mỹ ti vỹ kāmén jé.

² Ūri tóg kakó tĩ ha, kurā tỹ ãgno ti, kỹ tóg ūri ã kósin jēnē, ti tỹ ãg mỹ Topē vỹ tó jé. Ti mré tóg nén ũ kar hyn han ja nĩgtĩ, Topē ti, ã kósin mré. Kỹ tóg ti mỹ nén ũ kar tag vin ke mũ gé. Ti hã mỹ tóg vin sór mũ, Topē ti, ã tũ kar ěn ti.

³ Ëg tỹ Topē kósin ve kỹ ãg tóg Topē tỹ tỹ ũn mág nĩ ki kanhró nỹtĩ. Ti ri ke pē ti nĩ, ti hã pē, tỹ ti Topēn hã ve nĩ, ti kósin ti. Ti vỹ vỹ tar nĩ, tỹ tóg ãg tỹ nén kar vég mũ tag ki rĩr tĩ, ã vỹ tỹ. Ti hã vỹ ãg tỹ Topē vỹ mranh ěn tỹ tũg' he tĩ, kỹ tóg ãg jãnhkrig kỹ ãg fēg ke mũ. Ëg jagfy ter kar kỹ tóg Topē pēgja tá nĩ nĩ, ũn tỹ vēnh kar tar kãfór nĩ ěn pēgja tá, ti kósin ti.

Topē kósin tỹ Topē tỹ jēgnē jafā ag kãfór nĩ

⁴ Topē kósin vỹ Topē tỹ jēgnē jafā ag kãfór nĩ, kanhkã tãn ag. Ti jiji vỹ ag jygjy kãfór nĩ gé. Hã kỹ ãg tóg vég tĩ, ti tỹ ag kãfór nĩ ti.

⁵ Topē pi(jé) ã tỹ jēnē jafā ag kã ũ mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩgtĩ'. “Ūri hã sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja tũ ti nĩ, Topē ti, ã tỹ jēgnē jafā ag kã ũ mỹ. Kỹ tóg ag kã ũ to: “ti panh vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósin nĩnh mũ,” he ja tũ nĩ gé. ã kósin hã to tóg tag tó ja nĩ, Topē ti.

⁶ ã kósin ve ěn jēnē ja ti nĩ, ãg to, Topē ti. ã tỹ ti jēnēn kỹ tóg tag tó gé, ha mē: “isỹ jēgnē jafā ag vỹ ti krēm mũg ke kãn mũ, ha vemnĩ,” he ja ti nĩ, Topē ti.

⁷ Hã ra ti tỹ jēgnē jafā ag to vēnh jykre tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē: “Topē vỹ ã tỹ jēgnē jafā ag tỹ kãka ri ke han,

kỹ tóg ag tỹ pĩ gru ri ke han mũ gé, Topē ti,” he tóg mũ gé, Topē vỹ rán ki, kanhkã tãn ag to.

⁸ Kỹ tóg ã kósin mỹ tag tó, ha mē: “Topē vỹ tỹ ã nĩ. ã tỹ tỹ pã'i mág nĩ vỹ tũg' henh ke tũ pē nĩ. Vēnh jykre kuryj han ã tĩ, ã krēm ke kar ag mỹ.

⁹ Vēnh jykre kuryj to ã há nĩ. Vēnh jykre pãno to ã jũ nĩ. Hã kỹ sóg ã kuprēg, isỹ tỹ Topē nĩn kỹ, isỹ tỹ ã pã'i nĩn kỹ. ã tỹ sóg ũn mág han, ã krēm ke kar ag kãfór ã tóg nĩ. ã tỹ tỹ pã'i mág nĩ tũgrĩn ã fe tóg mrin kenh ke mũ, vēnh kar fe tỹ mrin ke kãfór,” he ja tóg nĩ gé, Topē ti, ã kósin ti mỹ.

¹⁰ Kỹ tóg ti mỹ tag tó gé, ha mē: “ãg tỹ nén (ũ) kar han ve ki ã tóg ga han, kanhkã ti ke gé, ã nĩgé tỹ.

¹¹ Tũg' he kãn jé tóg ke mũ, ã tỹ nén han ja tag ti, jãvo ã hã tóg tũg' henh ke tũ pē nĩ. ã tỹ nén han ja tóg ã sinsin kỹ kũgnãnh ke mũ, kur ri ke.

¹² Ti kãnhpēn jé ã tóg (ke) mũ, ãg tỹ kur kónhpēn ri ke. Ëg kur kunũg ãg tĩ, ãg tỹ ũ kãra rãg jé. Tag ri ke han jé ã tóg ke mũ, ã tỹ han ja kar tag ti tỹ, ã tỹn kókén kỹ. Hã ra ã hã tóg tũg' henh ke tũ nĩ. Sin ke tũ pē ã tóg nĩ jãvo, kófãn ke tũ pē a tóg nĩ jãvo,” he ja tóg nĩ, Topē ti, ã kósin ti mỹ.

¹³ Hã ra Topē pi(jé) ã tỹ jēgnē jafā ag mỹ: “inh pēgja tá nĩ,” he ja nĩ'. “Nĩ ra ver, inh pēgja tá, sỹ ã kato vỹ mũ ag tỹ ã krēm vin jé, kỹ ag se vē sir,” he ja tũ ti nĩ, ti tỹ jēgnē jafā ag mỹ. ã kósin hã mỹ tóg tag tó.

¹⁴ Topē tỹ jēgnē jafā ag vỹ vēnh kuprĩg ri ke nỹtĩ, hã ra ag tóg Topē rãnhraj ti han tĩ. Topē vỹ ag jēgnēg tĩ, ag tỹ ti tũ ag jy nĩgãn jé, ũn krenkren ke mũ ěn ag jy.

2

Ëg tỹ Topē vỹ to é henh ke tũ

¹ Hã kỹ tóg há tĩ, ãg tỹ ti vỹ mē kỹ ti jykre hã han kỹ, ãg tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩ jé.

² Topē tỹ jēgnē jafā ag vỹ vāsỹ Topē vỹ ma kãmũ ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ki hã tó ja nĩgtĩ. Ū tỹ ag vỹ ki krov tũ ěn vóg

kónān ja ti nīgtī, Topē ti. “Ū tỹ ag vī mē sór tũ ěn ag vóg kónān jé sóg ke mũ,” he ja ti nĩ, hã kỹ tóg hã ra ke ja nīgtī.

³ Kỹ ěg tóg ũri kren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ti to é hen kỹ, ti tỹ ěg kren han sór mũ ra. Nén ũ mág pē vē mỹr, Topē tỹ ěg krenkren han sór mũ tag ti. ěg pã'i vỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tó vén, ti tỹ ěg kren han sór mũ tag ti. Ū tỹ ti vī mēg mũ ag vỹ ěg mỹ tó ja nīgtī gé, ti tỹ ěg kren han sór tag ti, hã kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ ha.

⁴ Kỹ Topē vỹ ũ tỹ ěg mỹ ti vī tó mũ ěn ag vī to: “há ti nĩ,” he ja nĩ gé, hã kỹ tóg ag tar han, ag tỹ ěg tỹ nén ũ han vānh ěn hyn han jé, milagre ti, ěg tỹ vēsóg ki nén han ki kagtĩg ěn. Tag to ag tar nỹtĩ, Topē tỹ ag tãn kỹ, ũ tỹ ti vī tó tĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ ã kuprĩg jēnē gé. Ti hã ne to jykrén kỹ: “tag tar han jé sóg ke mũ, ěn to, kỹ sóg ũ ěn tar han ke mũ, ũ ũ to,” he ja nĩ, ti vī tó tĩ ag to, Topē ti.

Topē kósin tỹ ěg tỹ ũn mág han ke

⁵ Topē vỹ nén (ũ) kar ěn han mǎn ke mũ, kỹ tóg tỹ ũ tǎg nỹtĩnh mũ. ěn kri pã'i vỹ tỹ ěg nỹtĩnh mũ, ěg tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩ ra. Ti tỹ jēgnē jafã ag pi(jé) tỹ ga tǎg kri pã'i nỹtĩnh mũ'.

⁶ Hã kỹ ti vī tó tĩ ũ vỹ tag rán ja nĩ, ti vī rán ki, ha mē. Topē mỹ tóg: “tỹ ěg tóg nén ũ tũ nỹtĩ vē, ěg tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩn kỹ, hã ra ã tóg ěg hã mĩ ěkrén kỹ nĩ nĩ,” he ja nĩ. “Tỹ ěg tóg nén ũ tũ nỹtĩ vē, ěg tỹ tỹ ěprã ke krē nỹtĩn kỹ, hã ra ã tóg ěg ki rĩr tĩ.

⁷ Kỹ ã tóg prỹg pipir ki ã tóg ěg tỹ ũn kāsir han ja nĩ, kỹ ěg tóg ěn kã ã tỹ jēgnē jafã ag krēm nỹtĩ. Tag pãte ã tóg ěg tỹ ũn mág han ke mũ, ũn tar, pã'i mág tỹ ũn há nĩ ěn ri ke, ěg tỹ vēnh kar kri nỹtĩ jé.

⁸ Kỹ ã tóg ěg krēm nén (ũ) kar vin kǎn ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topē mỹ, Topē vī tó tĩ ti.

Ha vé, Topē vỹ ěg krēm nén (ũ) kar vin ja nĩ, ěg tỹ tỹ nén (ũ) kar pã'i nỹtĩ jé. Kỹ nén (ũ) kar vỹ ěg krēm nỹtĩ. ěg krēm nỹtĩ tũ vỹ tũ tĩ. Hã ra ěg tóg ver vég tũ nīgtī, nén (ũ) kar tỹ ěg krēm nỹtĩ

ti. Ver tóg nén ũ ũ tỹ ěg tũ tũ nỹtĩ ven nĩ.

⁹ Hã ra ěg tóg Jesus hã tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn vég tĩ, ũri, ti tỹ tỹ ũn há nĩ ěn, pã'i mág ri ke. Prỹg pipir ki Jesus tóg Topē tỹ jēgnē jafã ěn ag krēm ke ja nĩ, kanhkã tãn ěn ag krēm, kỹ tóg ěg kar jagfy ter ja nĩ, Topē tỹ ěg jagãgtãn kỹ. Kỹ tóg ũri tỹ ũn mág pē nĩ nĩ, ti tỹ ěg jagfy ter ja ěn tigrĩn.

¹⁰ Topē vỹ tỹ nén (ũ) kar kri ke nĩ, kỹ nén (ũ) kar vỹ ti tigrĩn rĩnrĩr nỹtĩ. Hã kỹ tóg vēnhmỹ tũ nĩ, Topē tỹ Jesus mỹ: “ã jagtar tigrĩn ã tóg tỹ ũn há tãvĩ nĩnh mũ,” hen kỹ. Hã jé Jesus tóg jagtar nĩ ja nīgtī, ti tỹ tỹ ũn há tãvĩ nĩn jé. Kỹ tóg ũn e krenkren han mũ sir. ěg jo tóg tĩg mũ sir, Topē krē kar ag jo, ěg tỹ ti ri ke há nỹtĩ jé gé, ěg tỹ Topē jamã sĩnvĩ ěn tá junjun jé, ti mré.

¹¹ Ha vé, Jesus vỹ ěg tar han tĩ, ěg tỹ Topē vī mranh mǎn sór tũ nĩ jé. Kỹ ũ tỹ ěg tar han mũ vỹ ěg mré jóg pir nĩ, Jesus ti. Hã kỹ tóg ěg to: “inh jǎvy ag, inh ve fag,” he mũ. ěg to tóg mỹ'ãg tũ nĩ.

¹² ěg to tóg: “inh jǎvy ag mỹ sóg ã jiji tónh ke mũ, jóg’,” he ja nĩ. “Ag rĩnve sóg ã tỹ tỹ ũn há nĩ ěn kǎmén ke mũ, ã jé tó jé sóg ke mũ, ag to sóg mỹ'ãg ke tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, ěg to.

¹³ Kỹ tóg: “Topē ki sóg rã kỹ jē,” he mũ gé. Kỹ tóg: “inh mré ke ag hã vē, Topē tỹ inh mỹ ũn vin mũ ag kar hã vē, fag ke gé,” he ja nĩ gé.

¹⁴ Jesus mré ke ěn ag hã vỹ tỹ ěprã ke ag nỹtĩ, fag ke gé. Hã kỹ Jesus vỹ ag mré ke tỹ ěprã ke nĩ ja nĩ gé, hã kỹ tóg ěg jagfy ter ja nĩ. Ti tỹ Japo tũg ke vē, ã ter tigrĩn. Japo vỹ ěg tén sór to tar nĩ, hã ra Jesus vỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ.

¹⁵ Kỹ tóg ěg krenkren han ke mũ, ěg tỹ ěg ter ke kamēgmēg kỹ. ěg ter ke tigrĩn ěg tóg nén (ũ) tỹ ěg tén ke mũ kar kamēg tĩ, nén (ũ) tỹ ěg vóg kónān tĩ kar ke gé. Hã ra Jesus tóg ěg krenkren han mũ, kỹ ěg tóg nén ũ kamēg mǎn ke tũ nĩ ha.

¹⁶ Ti pi(jé) Topē tỹ jēgnē jafã ag krenkren han mũ', kanhkã tãn ag'.

Abraão krē ag hã krenkren han tóg mŭ, ag jóg mré hã, hã kŷ tóg rán kŷ nĩ.

¹⁷ Hã jé tóg ã jãvy ag ri ke nĩ ja nĩgtĩ, Jesus ti. Tŷ tóg ěg hã pē ja nĩgtĩ. ěg tŷ nén (ũ) kar han mŭ ve kãn ja ti nĩgtĩ, ěg jagtar mré hã. Hã kŷ tóg ěg jagfy vĕnh fĕg, kŷ tóg ěg tŷ Topē vĩ mranh tŷ tũ' he ja nĩ. Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tŷ vĕnh rãnrãj han mŭ ěn ri ke han ja ti nĩ, Jesus ti. Ti tŷ ěg jagfy Topē tũ ki rĩr nĩn kŷ tóg ěg jagãgtãn tĩ. Ki rĩr há han tóg tĩ gé, ti tŷ ěg mré tŷ ěprã ke ja nĩn kŷ.

¹⁸ ěg mré tóg jagtar ja nĩgtĩ, Jesus ti. Japo vŷ ti tŷ Topē vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, ěg ri ke, hã ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhã. Hã kŷ tóg ki kanhró nĩ, ěg tŷ nén (ũ) vég mŭ kar ki. Hã kŷ tóg tag kar to ěg tar han ki kanhró nĩ inhhã.

3

Jesus tŷ tŷ Moisés kri ke nĩ

¹ Inh kanhkã', Topē tũ vŷ tŷ ãjag nŷtĩ. Kŷ tóg ãjag kuprĕg, ãjag tŷ kanhkã tá ve jé. Hã kŷ Jesus mĩ ěkrén nĩ. Topē vŷ ti fĕg. Kŷ tóg ěg mŷ Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ěn ri ke nĩ, ěg tŷ ti ki rã kŷ. Ti hã kãmén ěg tóg tĩ gé.

² Ũ tŷ ti fĕg mŭ ěn rãnrãj han tóg tĩ, Moisés ri ke. Moisés vŷ Topē tũ kar ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé, Topē povo kar ki, ti ĩn krĕm ke kar fag ki.

³ Hã ra Jesus vŷ Moisés kãfór nĩ. Ũ tŷ ĩn han tĩ vŷ ũ tŷ ĩn ki rĩr tĩ ěn kãfór nĩ. Ri ke ti nĩ, Jesus tŷ Moisés kãfór nĩ ti. ěprã ke vŷ tŷ ti nĩ, Moisés ti, kŷ Jesus vŷ ti kãfór nĩ.

⁴ Gĩr kar vŷ panh nŷtĩ gé. Ũ tŷ vĕnh kar han mŭ vŷ tŷ Topē ti nĩ.

⁵ Moisés vŷ Topē tũ ag ki rĩr ja nĩgtĩ, kŷ tóg ki rĩr há han ja nĩgtĩ. Topē camarada vŷ tŷ ti nĩ ja nĩgtĩ, kŷ tóg Topē ĩn krĕm ke fag ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Cristo tŷ nén han ke ěn kãmén ja nĩ gé, Moisés ti.

⁶ Cristo vŷ tŷ Topē kósin nĩ, kŷ tóg Topē tũ ag ki rĩr há han tĩ, hã ra ag tóg tŷ ti tũ nŷtĩ, ti ĩn krĕm ke kar ěn ag, ã tŷ ũn ki rĩr tĩ ag, fag ke gé. ěg hã vĕ, ti tũ vŷ tŷ ěg nŷtĩ, ti ĩn krĕm ke vŷ tŷ ěg nŷtĩ,

ěg tŷ ti to tar nŷtĩn kŷ, ěg tŷ ti kãmén há han kŷ, ti tŷ ěg mŷ sér nĩn kŷ, ěg tŷ tá nén vĕnh ke ti.

Ěg tŷ vĕnhkãn ke

⁷ Tag tó tóg mŭ, Topē ti, ã kuprĕg tŷ, ha mĕ: “Ājag tŷ ũri inh vĩ mĕ kŷ vĕnh kutu han tũg nĩ,” he tóg.

⁸ “Ājag jóg'jóg ve ag vŷ vĕnh kutu han ja nĩgtĩ, kŷ ag tóg inh kato vãsãn ja nĩgtĩ, ag tŷ ga kórég ki nŷtĩn kŷ,” he tóg, Topē ti.

⁹ “En kã ag tóg iso vĩ pãtigtén ja nĩgtĩ gé. “Ěg tŷ ti vĩ mranh mŭ ra tóg ěg vóg konãn ke tũ nĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tŷ isŷ nén han mŭ ěn ve ja ra, isŷ prŷg tŷ 40 (ke) ěn ki ag ki rĩr há han mŭ ra.

¹⁰ Hã kŷ sóg ag to jũ ja nĩ. Ag to sóg: “kórég ag nŷtĩ,” hé. “Vĕnh jykre há to jykrén tũ ag tóg nŷtĩgtĩ,” he sóg. “Inh japry ve sór ja tũ ag tóg nŷtĩ, inh jamĩn ti,” he sóg.

¹¹ Kŷ sóg ag to jũ nĩn kŷ (sóg) ag to vĩ jũ han kŷ tag tó, ha mĕ. “Sŷ ag vĕnhkãn han ke vĕ vĕ, hã ra ag tóg iso vĩ jũ han ja nĩ, hã kŷ ag tóg vĕnhkãn han ke tũ nĩ ha. Hã kŷ ag ri ke han tũg nĩ, ãjag tŷ ũri inh vĩ mĕ kŷ, he sóg mŭ,” he tóg, Topē ti.

¹² Inh kanhkã, tag to jykrén, ãjag tŷ Topē kato vãsãn sór tũ nĩ jé, ãjag tŷ ti vĩ mranh sór tũ nĩ jé gé, ãjag tŷ Topē tovãnh sór tũ nĩ jé. Ti hã ne ěg rĩnrĩr han ki kanhró nĩ', Topē ti. Hã kŷ ti tovãnh tũg nĩ.

¹³ Jagnĕ jyvĕn nĩ, kurã kar ki, ũri mŷr. Ājag tŷ jagnĕ jyvĕn to tar nŷtĩn kŷ ãjag tóg Topē to tar nŷtĩnh ke mŭ gé, ha vemnĩ, kŷ ãjag kãmĩ ũ vŷ vĕnh kutu han ke tũ nĩ. Ěg tŷ ti vĩ mranh kŷ ěg tóg kutu nŷtĩ, ha mĕ, ti vĩ mranh tŷ ěg mŷ sĭnvĩ nĩn kŷ.

¹⁴ Ha mĕ, Cristo tũ vŷ tŷ ěg nŷtĩ, ěg tŷ ti tovãnh sór tũ nŷtĩn kŷ. Ěg tŷ ti ki rã ve kã ěg tóg ti to tar nŷtĩ ja nĩgtĩ. Ěg tŷ ěn ri ke ti to tar nŷtĩn kŷ ěg tóg tŷ ti tũ nŷtĩ.

¹⁵ Hã kŷ tóg ěg mŷ: “ãjag tŷ ũri inh vĩ mĕ kŷ vĕnh kutu han tũg nĩ,” he mŭ. Ājag jóg'jóg ve ag vŷ tóg vĕnh kutu hyn han' he ja nĩgtĩ, kŷ ag tóg inh kato

vāsānsān, isy ag jykre ve sór ja nīn ky. Ag ri ke han sór tūg nī,” he tóg mū ěg mý.

¹⁶ Ū tý hē ný hýn ti ví mẽ ky ti kato vāsānsān ja nīgtī? Ū tý ga tý Egito tá kã pa ja ěn ag hã ja vē, ha mẽ, Moisés tý tá ag tatīn kãtīg ky.

¹⁷ Ky Topē hýn ū tý hē to jū ja nīgtī, prýg tý 40 (ke) ěn ki? Ū tý ti ví mranh ja ěn ag hã to tóg jū ja nī, hã ky ag tóg ga kórég ěn ki tū' he kãn.

¹⁸ Ky Topē hýn ū tý hē to: “vēnhkán ke tū ag nýtī ha,” he ja nīgtī? Ū tý ti ví han sór tū ěn ag to ke ja vē, mýr, ha mẽ.

¹⁹ Ag tý ti tovānh ky, hã ky ag tóg ag tý nén ve sór ja ěn ve ja tū nī sir, mýr, ha mẽ.

4

¹ Topē vỹ ěg mý tag tó ja nīgtī gé. Ti tý ěg vēnhkán han sór vē, ky ti ví to é he tūg nī. Vēnh ki rīr há han nī, ājag tý to krónh ke tū nīn jé.

² Mē ěg huri, Topē tý ěg mý nén han sór mū ěn ti, ū tý ga kórég mī mū ěn ag tý mẽ ri ke han ěg tóg huri. Hã ra ag tóg véké mẽ ja nīgtī, kri fi ja tū ag nýtīgtī, ag tý mēg mū ra. Hã ky tóg ag mý nén ū há han ja tū nī, Topē ví ti.

³ ěg tý ti ki ge hã ky ěg tóg vēnhkánkán ke mū. Hã ky Topē vỹ tag tó, ha mẽ: “ag to jū nīn ky sóg ag to ví jū han ky tag tó, ha mẽ. “Sý ag vēnhkán han ke vē vē, hã ra ag tóg vēnhkán ke tū nýtī ha,” he ja ti nī. Topē vỹ vāsý vēnhkán ja nīgtī, ti tý nén (ũ) kar pē han han ti ky. Ky nén (ũ) kar vỹ hyn han ky nýtī ha.

⁴ Hã ky kurã tý 7 (ke) ěn to tag tóg rán ky nī, ha mẽ. Topē tý nén kar hyn han kãn ja to tag tóg rán ky nī, ha mẽ: “kurã tý 7 (ke) ki Topē vỹ vēnhkán, ā rãnrãj han kãn ky,” he tóg mū, Topē ví rán ki.

⁵ Hã ra tóg Israel ū ag to tag tó ja nī gé, hã vỹ: “ky ag tóg vēnhkánkán ke tū nýtī ha,” he mū gé.

⁶ Hã ky ū ag tóg vēnhkánkán ke mū. Vāsý Topē tóg ěg jóg'jóg ve ag mý ag vēnhkánkán ke tag tó ja nīgtī vē, hã ra ag tóg ti ví jēmē ja tū nīgtī, hã ky ag tóg

vēnhkánkán ke tū nýtī ha. Ky Topē tóg ū ag kuprēg ja nīgtī, ky tóg ag hã mý ag vēnhkánkán ke ti nīm mū sir, ěg hã mý.

⁷ Kurã tãg nīm ja ti nī gé, ěg vēnhkán ke to, hã vỹ: “ũri,” he mū. Hã ky Davi tóg kurã tãg tag to tag rán ja nī, ha mẽ. Ag tý ga kórég ěn tá kãpa kar ky, ag tý ga há tá junjun kar ky Davi tóg tag rán ja nī gé, ha mẽ: “ājag tý ūri ti ví mẽ ky vēnh kutu han tūg nī,” he ja tóg nī. Kurã tãg to ken hã vē.

⁸ Josué vỹ Israel ag mré ga há ěn ra tūg ja nīgtī. Hã ra ag tóg tá vēnhkán pē han ja tū nīgtī ver, hã ky Davi vỹ ag mý kurã ū tó ja nī, ag vēnhkán pē han ke ěn ti tó ja ti nīgtī.

⁹ Ha mẽ, Topē povo vỹ vēnhkán ke mū, ha vemnī, ti tý ag mý kurã nīv ki.

¹⁰ Ū tý vēnhkán pē ěn vég mū vỹ ā rãnrãj ki vēnhkán ke mū, Topē tý ā rãnrãj ki vēnhkán mū ěn ri ke, kurã tý 7 (ke) ěn ki.

¹¹ Hã ky vāsānsān, ājag tý tý prãnh ke tū nī jé, ājag tý ga kórég kri mū ja ěn ag nón ti ví mranh tū nī jé, ājag tý ājag vēnhkán ke ěn ve jé.

¹² Topē ví hã tugrīn ěg tóg rīnrīr nýtī. Ā ví hã tý tóg nén kar hyn han tī. Rógro jā régre vỹ nén (ũ) kym há nýgtī. Hã ra Topē ví vỹ ti tý nén (ũ) kym há kãfór han tī, ky ti ví tóg ěg kãra rã tī, ěg nī ti kãra, ěg kukã ti kãra ke gé, ěg krī ti kãra ke gé, ěg kuprīg ti kãra tóg rã tī gé. Ky tóg ěg tý nén (ũ) to jykren mū kar ki kanhró nī, ěg tý nén (ũ) han sór mū ki kanhró kar ti nī gé, Topē ti.

¹³ Nén (ũ) kar ki kanhró tóg nī, Topē ti, ā tý nén han mū kar ki kanhró tóg nī. Nén ū tóg ti mý vēnh péju ky nī tū pē nī. Ū tóg ti vatánh tá nén ū han ke tū pē nī gé. Ki kanhró kar ti nī, ū tý ěg jykre tugným ke mū ěn ti.

Jesus tý ěg jagfy vīnh ke

¹⁴ Ti to tar nýtīmnī, ha mẽ. Ti ki rã ky ājag nýtī, ky ti to tar nýtīmnī. ěg jagfy Topē tū ki rīr tī to pã' i mág vỹ nī nī, hã vỹ: Jesus, he mū, Topē kósin, he mū. ěn vỹ kanhkã tá jun huri.

¹⁵ Ti pi(jé) ěg krój nýtĩ tag ki kagtĩg nĩ'. Ki kanhró tóg nĩ mýr. Ěg ri kén tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ gé, kýt Japo výt ti týt Topě vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, hã ra tóg inhhã mranh ja tũ nĩgtĩ.

¹⁶ Hã kýt ěg tóg Topě mré vēmén ke mũ, jatun mýt. Mũměg vãnh nýtĩ jé ěg tóg ke mũ. Ěg jagãgtãn jé tóg ke mũ, Topě ti, kýt tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg krój nýtĩn kýt.

5

¹ Ěprã ke týt Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág jykre výt ge nýtĩ, ha mẽ. Ā mré ke ag jagfy tóg vĩ tĩ, Topě mré, kýt tóg ag jagfy Topě mýt nén ũ pũn tĩ gé, kýt tóg ag měg tãnh kýt pũn tĩ gé, ag týt Topě vĩ mranh ja tugrĩn.

² Hã ra tóg týt ěprã ke nĩ gé, ag mré, ag krój ri ke tóg nĩ gé, hã kýt tóg ag krój nýtĩ ra ag jagãgtãn há han tĩ, ũ týt Topě vĩ mranh sór tũ ra mranh mũ ěn ag.

³ Mranh tóg tĩ gé, Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ěn ti, hã kýt tóg Ā týt mranh mũ ěn to Topě mýt tãnh kýt pũn tĩ gé, Ā mré ke ag tũ ěn mré.

⁴ Hã ra tóg vĕso: “inh hỹn Topě tũ ki rĩr sór mũ, kýt inh hỹn týt tag to pã'i mág nĩnh mũ,” henh ke tũ pĕ nĩ. Topě hã ne ũ to: “isũ ki rĩr tĩ to pã'i mág výt týt Ā nĩnh mũ,” he tĩ', ti týt vãsýt Arão kuprĕg vén ěn ri ke.

⁵ Hã kýt Cristo výt vĕsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ gé. Ti pi(jé) vĕsýt pã'i han ja nĩgtĩ', vĕsýt Topě tũ ki rĩr tĩ ěn to pã'i mág han sór ja tũ tóg nĩgtĩ'. Topě hã ne ti mýt: “inh kósin výt týt Ā nĩ,” he ja nĩ'. “Ūri sóg Ā mýt: týt inh Ā panh nĩ, he mũ,” he ja ti nĩ, Topě ti, Jesus mýt.

⁶ Kýt tóg ti mýt tag tóg gé, kýt tóg rán kýt nĩ gé, Topě vĩ týt rán kýt nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé Ā tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩnh mũ, Ā týt isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque týt isũ ki rĩr mũ ěn ri ke,” he ja ti nĩ gé, Cristo mýt, Topě ti.

⁷ Jesus výt, Ā týt ga mĩ tĩg kýt jagtar nĩn kýt (tóg) Topě mýt to vĩ', to vĩ' he ja nĩgtĩ, ti týt ti kren han jé, ti ter tũ nĩ jé. Kýt tóg fýt gé, Topě mré vēmén kýt. Vĕsýrĕnh jagy han tóg. Kýt Topě výt ti vĩ jĕmĕ ja nĩ, Jesus týt ti mýt to vĩn kýt. Topě mýt

tóg týt ũn há nĩ, Jesus ti, hã kýt tóg ti vĩ jĕmĕ ja nĩ.

⁸ Topě kósin výt týt ti nĩ, Jesus ti, hã ra tóg Ā jagtar tugrĩn (tóg) Topě týt nén tóg mũ ki kanhrãn kãn ja nĩ, ti týt Topě vĩ hã han jé.

⁹ Ti týt vĕnh kanhrãn kãn kýt tóg ěg kren pĕ han ki kanhró nĩ ge sir. Ěg jagfy tóg ter ja nĩ, kýt tóg ěg kren han mũ, ěg týt ti vĩ ki króm kýt.

¹⁰ Topě výt ti mýt: “inh mýt isũ ag ki rĩrnrĩ, to pã'i mág výt týt Ā nĩ, Melquisedeque ěn ri ke,” he ja nĩ. Hã kýt tóg týt pa'i nĩ, Jesus ti.

Ěg týt ti to krónh kenh ke tũ

¹¹ Sýt Ājag mýt tag kãmén kãn sór mũ ra tóg jagy tĩ. Tóg jagy ti tĩ, tag ti. Kýt Ājag tóg mẽ há han tũ nĩgtĩ gé. Ājag pi(jé) krĩ há nýtĩ ver'.

¹² Ājag týt ũ ag kanhrãn ke vĕ vĕ, Ājag týt vãsýt Topě vĩ mẽ ja nýtĩn kýt. Hã ra Ājag tóg ver ki kagtĩg nýtĩ. Ājag kã ũ týt Ājag mýt Jesus kãmén vén ěn tóg mãn kýt tóg há nỹnh mũ vĕ. Gĩr kãsir ri ke Ājag nýtĩ. Gĩr kãsir ag výt leite hã kron tĩ, Ājag týt ver kãsir nýtĩn kýt.

¹³ Jãvo ũn sanh ag hã výt vĕjĕn kufy ko tĩ'. Gĩr týt leite kron mũ ri ke Ājag nýtĩ, Ājag týt Jesus kãme ěn ki kanhrãn kãn tũ nýtĩn kýt ver.

¹⁴ Ū týt to jykrén há han mũ ěn výt ũn sanh há ri ke nĩ, kýt tóg ki kanhró nĩ. “Tag výt há nĩ, tag výt há tũ nĩ, tag výt kuryj nĩ, jãvo tag výt kygnĕ kýt nĩ,” he jé tóg ke mũ, ũ týt ki kanhrãn há han mũ ěn.

6

¹ Ājag týt ver gĩr kãsir ri ke nýtĩ ra sóg Ājag mýt Jesus kãmén vén ja ěn tóg sór tũ nĩ ha. Sýt Ājag mýt ũn sanh ag tũ kãmén sór vĕ ha, Ājag týt ver to tar nýtĩ tũ ra. Jesus kãmén vén jã ěn hã vĕ, gĩr týt Ā pafa ja kron ěn ri ken hã vĕ, ha mẽ: vĕnh jykre kórĕg tovãnh jé ěg tóg ke mũ, ěg týt nén to ter ke mũ ěn tovãnh kãn jé ěg tóg ke mũ. Topě ki rã jé ěg tóg ke mũ.

² Ū týt ti ki rã mũ ěn kype jé ěg tóg ke mũ, kýt ěg tóg ti kri ěg nĩgé finh ke

mũ gé, ti tỹ ẽg mré Jesus ki rã kỹ jẽ jé. Kar kỹ ẽg tóg ẽg ter kar kỹ rĩr mãn ẽn to jykrén ke mũ gé, Topẽ tỹ ẽg jykre tugnỹm ke ẽn to. Vẽnh kãme tag kar vỹ gĩr tỹ ả pafa ja kron ẽn ri ke nĩ.

³ Tag tó mãn sór tũ inh nĩ ha, ảjag tỹ vẫsỹ mẽ ja tag. Sỹ ảjag mỹ tag pãte Jesus kãmén sór vễ, kỹ tóg ũn sanh tỹ vễjẽn kufy ko ẽn ri ke nĩ. Topẽ tỹ tag to isar han kỹ sóg ảjag mỹ kãmén há han ke mũ.

⁴ Ha mẽ, ẽg kãmĩ ù ag tóg ag tỹ Topẽ ki rã kar kỹ (ag tóg) ti tovãnh pẽ han ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ti ki ge mãn ke tũ nỹtĩ ha. Ẽg tỹ Topẽ ki ge kỹ tóg ẽg kanhrãn ke mũ, vễnh jykre há ki. Topẽ vỹ ẽg mỹ kanhkã tá vễnh jykre há ẽn nĩm mũ. Ẽg mỹ tóg ả kuprĩg jẽnẽg mũ gé.

⁵ Topẽ vĩ há nĩ ẽn vэг ẽg tóg tĩ. Ẽg tỹ kanhkã tá nén venh ke ẽn ve sĩ han ẽg tóg tĩ, ẽprã, ẽg tỹ Topẽ ki ge kỹ.

⁶ Ừ tỹ ti jykre tag ve kar kỹ ti tovãnh pẽ han kỹ tóg vễnhmỹ nĩ. Kỹ tóg ti ki rã mãn ke tũ nĩ ha, ả jykre kórég tovãnh mãn ke tũ ti nĩ ha, ù tỹ ti tovãnh pẽ han mũ ẽn ti. Ha vé, ẽg tỹ ti ki rã há han kar kỹ ti tovãnh kỹ ẽg tóg ti tỹ cruz to sa mãn ri ke han mãn mũ sir, Topẽ kósin ti. Ẽg tỹ vễnh kar tỹ ti to é he han mãn vễ sir.

⁷ Ẽpỹ ri ke ti nĩ, ha mẽ. Ta tỹ ti kri kutẽ kỹ ga mrãn kỹ ẽg jakré tóg mog há han tĩ, ẽg tỹ ga há ki ti krãn ti kỹ. Ẽg tỹ ẽpỹ há ri ke nỹtĩn kỹ, ẽg tỹ Topẽ mỹ vễnh jykre há han kỹ tóg ẽg ve há han mũ, Topẽ ti.

⁸ Ẽpỹ ù tóg hã ra kórég nĩ. Kỹ sónh hã tóg ki munmur tĩ, vãnħ ti ke gé, kỹ tóg mogmog kónãn tĩ sir, ẽg jakré ti. Ẽg tỹ ẽpỹ kórég ẽn ri ke nỹtĩn kỹ Topẽ vỹ ẽg tovãnh ke mũ sir, kỹ tóg ẽg mỹ vĩ kónãn han ke mũ, kỹ ẽg kejẽn pũr ke mũ, kurã ẽn kã.

⁹ Ha mẽ, vĩ tar han inh huri. Hã ra ảjag tóg ti jagy tag venh ke tũ pẽ nĩ, ki kanhró inh nĩ. ảjag to sóg há nĩ. Krenkren jé ảjag tóg ke mũ, ki kanhró inh nĩ.

¹⁰ Rãnrhãj há han ảjag tóg tĩ. Ti to ảjag há tãvĩ nỹtĩ. Ti tũ ki rĩr há han ảjag tóg tĩ gé. Topẽ vỹ tag vэг tĩ, ảjag

rãnrhãj há tag. Ti pi(jé) kã jatu nĩgtĩ'. Vễnh jykre vễnhmỹ han tũ pẽ ti nĩgtĩ, Topẽ ti.

¹¹ Hã ra sóg ảjag mỹ tag tó, ảjag tỹ ti to tar tãvĩ nỹtĩ jé, ảjag tỹ ti to krónħ ke tũ nĩ jé. Kỹ ảjag tóg venh ke mũ, ảjag tỹ nén (ũ) ve sór mũ ẽn ti.

¹² ảjag tỹ ti to krónħ ken kỹ tóg kórég nĩ. Ừ tóg ẽg jo Topẽ ki rã ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg ti tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ, kỹ ag tóg hur vé, Topẽ tỹ ẽg mỹ nén ven sór mũ ẽn ti. Tag ag ri ke han nĩ, ù tỹ ẽg jo ti tovãnh jãvãnħ ẽn ag ri ke han nĩ.

Topẽ tỹ ả vĩ ẽn han kãn ke

¹³⁻¹⁴ Topẽ vỹ Abraão mỹ: “ả to vĩ há han jé sóg ke mũ, ả krẽ e han jé sóg ke mũ,” he ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “ả pi(jé) tag venh ke tũ nĩ', inh hã vĩ ki kanhró nĩ',” he ja nĩ gé. Ừ tỹ ti kãfór nĩ ra tóg ẽn to: “ti hã vĩ ki kanhró nĩ,” henħ ke vễ vễ. Hã ra ù tóg Topẽ kãfór nĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg: “inh hã vĩ ki kanhró nĩ,” he ja nĩ, Topẽ ti.

¹⁵ Kỹ Abraão vĩ Topẽ tỹ ti mỹ nén tó ja tag to tar nĩ ja nĩgtĩ gé. Jatun mỹ tóg ả kósin ke ẽn jãvãnħ ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg kejẽn ti vé.

¹⁶ Ẽprã ke ag vỹ, ag tỹ jagnẽ mỹ vĩ há han sór kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “inh kri nĩ ẽn vĩ ki kanhró nĩ, sỹ ả mỹ nén han ke ti,” he tĩ. Tag tó kỹ ag tóg jagnẽ jũ tỹ tũ' he tĩ. Ừ tỹ tag tó kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ki hã tó ja ti. Ẽprã ke ag jykre hã vễ.

¹⁷ Vễnh jykre tag han ja ti nĩ, Topẽ ti, ti tỹ ẽg mỹ ả vĩ jẽnẽn kỹ. Ti tỹ ẽg mỹ nén tó ja ẽn ve jé ẽg tóg ke mũ. Ẽg tỹ tag ki kanhrãn há han hã jé tóg ẽg mỹ: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ. Tó ù han mãn ke tũ ti nĩ ha. ả tỹ tó ja ẽn hã han jé tóg ke mũ, ti tỹ: “ki kanhró inh nĩ,” hen kỹ.

¹⁸ Ti vĩ rэгre to ẽg tóg ki kanhrãn há han tĩ. Ẽg mỹ tó kar kỹ tóg: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ gé. Ti vĩ rэгre hã vễ. Hã kỹ ẽg tóg venh ke mũ, ti tỹ ẽg mỹ nén tó ja ti. Tó ù han mãn ke tũ ti nĩ ha, hã ra tóg ón ja tũ nĩ gé, ti tỹ ón ki kagtĩg nĩn kỹ. Ti tỹ ẽg mỹ nén tó ja ẽn ve sór

ĕg tóg mŭ, hã vŷ: kanhkã, he mŭ, hã kŷ tóg ĕg hã mŷ tó ja nŷ, Topē ti.

¹⁹ Ēg tŷ kanhkã ve sór kŷ ĕg tóg to krónh ke tŷ nŷgtŷ. Ēg tŷ kanhkã tá ũn ve sór mŭ hã vŷ ĕg tar han tŷ, ĕg tŷ tŷ prãnh ke tŷ nŷ jé. Tá jun jé ĕg tóg ke mŭ, ha vemnŷ, Topē jamã tá.

²⁰ Jesus vŷ tá jun vén, ĕg jo, kŷ tóg ĕg mŷ Topē to ĕpy ti han, Topē to ĕmŷn ti. Ēg jagfy tóg tŷ Topē tŷ ki rŷr tŷ to pã'i mág nŷ, Melquisedeque ĕn ri ke. Kurã krŷg ja tŷ ti nŷ, ti tŷ tŷ pã'i nŷ ti. Kŷ tóg ĕg jo Topē rŷnja tá nŷ nŷ, ĕg tŷ ti nón tá junjun jé gé.

7

Melquisedeque kãme

¹ Melquisedeque ĕn vŷ tŷ pã'i mág nŷ ja nŷgtŷ, cidade tŷ Salém kri, kŷ tóg Topē tŷ ki rŷr nŷ ja nŷgtŷ gé, ũ tŷ vĕnh kar kri ke nŷ ĕn tŷ ki. Abraão vŷ pã'i tŷ 4 (ke) ĕn mré vĕnh génh han ja nŷ. Ti tŷ ag kãgtén kar kŷ Melquisedeque ĕn vŷ ti kato tĕ, kŷ tóg ti mŷ: “Topē vŷ ã ve há han, kŷ tóg ã ve há han mãn ke mŭ gé,” he mŭ.

² Kŷ Abraão vŷ ti mŷ dízimo ĕn nŷm mŭ sir, ã tŷ tŷ 10 (ke) kar ki tóg ũn pir nŷm mŭ sir, Melquisedeque mŷ, ti tŷ ũn kato tĕ mŭ ĕn ag tŷ mãn ja tŷ dízimo ĕn ti. Ti jiji to ken hã vĕ, hã vŷ: vĕnh jykre kuryj to pã'i, he mŭ, hã vŷ: Melquisedeque, he mŭ. Kŷ tóg tŷ cidade tŷ Salém to pã'i nŷ, hã vŷ: ũn krŷ kuprã ĕn ag pã'i, he mŭ.

³ Panh tŷ ti nŷ, mŷnh tŷ ke gé, jóg'jóg ve tŷ ti nŷ gé. ũ ki mur já tŷ ti nŷ, kŷ tóg ter ja tŷ nŷ gé. Topē kósin ri ke ja ti nŷ. Topē tŷ ki rŷr kŷ tóg nŷ nŷ, ti kurã vŷ krŷg ja tŷ nŷ, Melquisedeque kurã ti.

⁴ Pã'i mág pĕ vĕ, Melquisedeque ti, hã kŷ Abraão vŷ ti mŷ ã tŷ tŷ dízimo nŷm ja nŷ gé. Hã ki ĕg tóg ki kanhró nŷtŷ, ti tŷ Abraão kãfór nŷ ti, Melquisedeque ti.

⁵ ũ tŷ Israel ag kãmŷ dízimo mág tŷ ag vŷ tŷ Levi krĕ nŷtŷ, ũ tŷ Topē tŷ ki rŷr tŷ ĕn ag. Ājag mré ke ki ag tóg dízimo ĕn mág tŷ, ag kar tŷ tŷ Abraão krĕ'krĕ nŷtŷ ra.

⁶ Hã ra Melquisedeque pi(jé) tŷ Abraão mré ke nŷ ja nŷgtŷ. Ge ra Abraão tóg ti mŷ dízimo ĕn nŷm ja nŷ, kŷ tóg ti mŷ: “Topē vŷ ã ve há han,” he mŭ gé, Melquisedeque ti, Abraão mŷ, Topē tŷ Abraão mré vĕmén kar kŷ, Topē tŷ ti mŷ: “ã kófa ra ã kósin ke mŭ,” he kar kŷ.

⁷ Kŷ tóg Abraão kãfór nŷ, Melquisedeque ti, ti tŷ ti mŷ: “Topē vŷ ã ve há han,” hen kŷ. Ti kri ke vŷ tŷ ti jĕ.

⁸ Levi krĕ'krĕ ĕn vŷ tŷ ĕprã ke nŷtŷ gé, ũ tŷ ājag mré ke ki dízimo mág tŷ ĕn ag. Hã ra Melquisedeque vŷ ter ja tŷ nŷ nĕji, hã kŷ tóg rán kŷ nŷ, Topē vŷ tŷ rán kŷ nŷ ki. ũn ter tŷ vŷ Abraão ki dízimo mãn ja nŷ, hã vŷ: Melquisedeque, he mŭ.

⁹ Kŷ, Abraão tŷ ti mŷ dízimo nŷm ĕn kã tóg ã krĕ'krĕ kósin tŷ Levi jagfy ti mŷ dízimo nŷm ja nŷ gé, Melquisedeque mŷ. Hã kŷ Levi krĕ'krĕ ag vŷ ājag mré ke ag ki dízimo ve ja nŷgtŷ gé sir.

¹⁰ Abraão tŷ Melquisedeque mŷ dízimo nŷm ĕn kã Levi vŷ mur ja tŷ nŷ ver, hã kŷ ti jóg'jóg ve tŷ Abraão vŷ ti jagfy dízimo nŷm ja nŷ. Nŷm kar kŷ tóg kejĕn Levi vovo han mŭ sir, Abraão ti, Melquisedeque tŷ ti mré vĕmén kar kŷ.

¹¹ Topē tŷ Levi krĕ'krĕ ag mŷ: “isŷ ki rŷrnmŷ,” he ĕn kã tóg ag mŷ tag to vĕnh jykre nŷm ja nŷgtŷ gé, ag tŷ ki rŷr ke to. Ag hã tŷ ki rŷr há han ke vĕ vĕ, hã ra ag tóg ki rŷr kãn já tŷ nŷ, hã kŷ Topē tóg ũ tŷ ki rŷr ke mŭ ũ jĕnĕ ja nŷ, ũ tŷ Melquisedeque ri ke ĕn, hã vŷ: Jesus Cristo, he mŭ. Ag tŷ ki rŷr há han ja nŷ ra Topē hŷn ti jĕnĕnh ke tŷ nŷ vĕ, kŷ Arão krĕ'krĕ ĕn ag hã vŷ ki rŷr nŷtŷnh ke vĕ vĕ.

¹² Kŷ, Jesus tŷ Topē tŷ ki rŷr kŷ Topē vŷ ti mŷ tag to vĕnh jykre tãg han ja nŷ gé.

¹³⁻¹⁴ Hã kŷ tóg ki rŷr nŷ sir. Ti pi(jé) tŷ Levi krĕ'krĕ ag kã ũ nŷ', ĕg Senhor tŷ Jesus ti. Judá krĕ'krĕ ag kã ũ vŷ tŷ ti nŷ. Ge ra tóg Topē tŷ ki rŷr mŷ. Judá krĕ'krĕ ũ tóg Topē tŷ ki rŷr ke tŷ tŷ vĕ, ag tŷ Topē mŷ nĕn ũ pŷn ke tŷ vĕ vĕ.

Ag rānhrāj tū vē vē, tag, Judá krē'krē ag, kŷ Moisés tóg ag to nén ũ tó ja tū nī gé, ti tŷ Topē tū ki rīr ke tag rán kŷ. Hā ra Jesus tóg Topē tū ag ki rīr jē, ti tŷ tŷ Judá krē'krē ag kā ũ nī ra. Topē tŷ ti mŷ vēnh jykre tåg nīm hā vē.

Jesus tŷ Melquisedeque ri ke nī

¹⁵ Levi krē'krē ag vŷ Topē rānhrāj han kān ki kagtīg ja nīgtī. Hā kŷ Topē tóg ā tū ki rīr ke ũ jé prēr, ũ tŷ Melquisedeque ri ke ēn, hā vŷ: ēg Senhor tŷ Jesus, he mŷ. Hā ki ēg tóg vég tī, Levi krē'krē ag tŷ ti rānhrāj han ki kagtīg nŷtī ti.

¹⁶ Kŷ ēg Senhor tŷ Jesus pi(jé) ēprā ke ag jykre ri ke han kŷ Topē tū ki rīr mŷ, kŷ ēprā ke ũ vŷ: “ha ki rīr,” he ja tū nī gé. Topē tŷ ti mŷ nén tó jan hā vē. Ter mán ke tū ti nī ha, hā kŷ tóg ki rīr há han mŷ ha.

¹⁷ Ti to tag tóg rán kŷ nī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki, ha mē: “isū ki rīr jé ā tóg ke mŷ. Tū' henh ke tū (pē) ti nī, ā tŷ isū ki rīr nī ti, Melquisedeque tŷ isū ki rīr nī ēn ri ke,” he ja ti nī.

¹⁸ Tag tó kŷ tóg Moisés jykre ēn tŷ tū' he mŷ, ti krój nīn kŷ, ti tŷ ēg há han mán ki kagtīg nīn kŷ.

¹⁹ Hŷ, Moisés jykre ēn vŷ ēg tar han ki kagtīg ja nīgtī, ēg tŷ Topē vī ki króm han ki kagtīg ja tóg nīgtī, kŷ ēg ti jykre han sór mŷ ra kanhkā tá jun ke tū nī, ēg tŷ Moisés jykre han mŷ ra. Vāhā Topē tóg ēg mŷ vēnh jykre tåg nīm ja nī, ũ tŷ Moisés jykre kāfór nī ēn, hā vŷ: Jesus jykre, he mŷ. Kŷ ēg tóg Jesus tigrīn Topē nīgja tá junjun ke mŷ.

²⁰ Tag to Topē tóg vī kāfór han ja nī. Moisés tŷ Levi krē'krē mŷ: “Topē tū ki rīrmnī,” hen kŷ tóg vī kāfór han ja tū nī.

²¹ Hā ra Topē tóg Jesus mŷ tag tó. Ti mŷ tóg: “isū ag ki rīr jé ā tóg ke mŷ,” he ja nī. “Tūg ke tū ti nī, ā tŷ isū ag ki rīr tī ēn ti. Vī kāfór han inh mŷr. Tó ũ han mán ke tū sóg nī, vēnh jykre ũ han mán ke tū sóg nī,” he ja tóg nī, ēg jóg mág ti, ā kósín mŷ.

²² Hā kŷ Jesus jykre vŷ Moisés jykre kāfór nī, Jesus tŷ ēg mŷ vēnh jykre tåg nīm mŷ ēn.

²³ Nén ũ ki tóg sir Moisés jykre ri ke tū nī, Jesus jykre ti, ha mē. Moisés jykre ki Topē tū ki rīr tī ag vŷ e ja nŷtīgtī. Ājag kā ũ ter kŷ ag tóg jagnē jēgja kā ũ fēg' he ja nīgtī, ti tŷ Topē mŷ ti tū ki rīr jé. Hā kŷ ag tóg e ja nŷtīgtī, Moisés jykre ki Topē tū ki rīr tī ag.

²⁴ Hā ra Jesus vŷ ter mán ke tū nī inhhā, Topē tū ki rīr tóg nī nī, ũ tóg ti jēgja kā jēnh ke tū nī.

²⁵ Hā kŷ tóg ā tŷ ũn ki rīr nī mŷ ag kar krenkren han tī, ũ tŷ ti tigrīn Topē jamā tá junjun ke mŷ ēn ag kar. Rīr tóg nī nī, kŷ tóg ēg jagfy Topē mré vēmén tī. Kurā krŷg ja tū ti nī, Jesus ti.

²⁶ Ēg to ti há nī, Jesus ti, ti tŷ ēg jagfy Topē tū ki rīr nīn kŷ. Topē kósín vŷ tŷ ti nī. Kygnē ja tū pē ti nī. Nén ũ kóreg venh ke tū ēg nī, ti ki. Topē vī mranh tī ag mré ke tū vē. Kŷ tóg tŷ kanhkā tăn kar ag kri ke nī gé sir, ũri.

²⁷ Ēprā ke ag tŷ Topē tū ki rīr nŷtīn kŷ ag tóg ājag tŷ Topē vī mranh ja tigrīn Topē mŷ nén ũ pŷn vén tī, kurā kar ki, kar kŷ ag tóg ājag mré ke ag tŷ Topē vī mranh tigrīn ag jagfy Topē mŷ nén ũ pŷn tī gé sir. Jesus vŷ Topē vī mranh ja tū nī inhhā. Hā kŷ tóg, ā tŷ vēnh fēg kŷ tóg ag tŷ Topē mŷ nén ũ pŷn ri ke han. Vēnh fēg pir han tóg, kŷ tóg ā tŷ vēnh fēg pir ēn ki ēg tŷ Topē vī mranh e ja ēn tŷ tū' he kán.

²⁸ Moisés tŷ ēprā ke ag mŷ: “Topē tū ki rīr,” hen kŷ ag tóg ki rīr mŷ, hā ra ag tóg kygnē mág kŷ nŷtī ja nīgtī gé, ag tŷ tŷ ēprā ke nŷtīn kŷ. Hā ra Topē tóg vēnh jykre tåg han kŷ tóg ā kósín mŷ: “ki rīr jé ā tóg ke mŷ, tag to sóg vī kāfór han mŷ,” he ja nī. Ũ tŷ kygnē ja tū pē ēn mŷ tóg tag tó ja nī, hā kŷ tóg kygnēnh ke tū pē nī gé.

8

Jesus hā tŷ ēg jagfy Topē tū ki rīr

¹ Ha mē, sŷ ājag mŷ nén kāmén ja ti. Tag tó sór ja inh nī, ha mē. Ēg jagfy Topē tū ki rīr tī to pā'i mág hā vŷ nī nī. Topē pēgja tá tóg nī nī, kanhkā tá.

² Topē nīg jafā pē tá tóg ti tū ki rīr mŷ. Topē nīgja pē ēn pi(jé) tŷ ēprā ke

ag tỹ há nĩ'. Topẽ há tỹ há vễ, ẽn ti. Ẽn tá tóg nĩ nĩ, ẽg jagfy, Topẽ tũ ki rĩr nĩ ẽn ti.

³ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág jykren há vễ, ha mẽ. Topẽ mỹ ag tóg nén ù nĩ pũn tĩ, nén ù ù ke gé. Kỹ ù tỹ ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tag vỹ Topẽ mỹ nén (ũ) nĩm ke mũ gé, Jesus ti, há vỹ: vễnh fễg, he mũ.

⁴ Ti tỹ ver tag mĩ ga kri mũ ag mré ga kri tũ ra Topẽ tóg ti mỹ vễnh rãnrãj tag nĩm ke tũ nĩ vễ, ti tỹ Topẽ tũ ki rĩr jé. Ẽprã ù tỹ Topẽ tũ ki rĩr mũ ag vỹ nỹtĩ ver, ù tỹ Judeu ag jykre ki Topẽ tũ ki rĩr mũ ù ag.

⁵ Topẽ jo ỉn krẽm ag tóg nén ù nĩ pũn tĩ, Moisés tỹ ag mỹ vễnh jykre nĩm kỹ. Topẽ vỹ Moisés mỹ tó ja nĩ, ti tỹ kur tỹ Topẽ jo ỉn han jé. Ti mỹ tóg: “ã mỹ sóg ã tỹ nén han ke mũ ẽn ti ven kãn huri,” he mũ. “Ã tỹ pãnónh kri nĩ ẽn kã sóg ã mỹ ven kãn. Sỹ ã mỹ nén ven mũ ẽn há han nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Moisés mỹ, há kỹ tóg han. Ỉn ẽn krẽm ag tóg ũri nén ù ù pũn tĩ, Judeu ag jykre ki, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag. Há ra tóg tỹ kanhkã tá vễnh jykre tag há pẽ tũ nĩ ver. Nén sĩ ki tóg ri ke nĩ, ag tỹ nén han mũ ti, kanhkã tá vễnh jykre ri ke sĩ ti nĩ. Jesus há vỹ kanhkã tá vễnh jykre pẽ ẽn han kãn mũ.

⁶ Há kỹ Jesus rãnrãj vỹ ẽprã ke ag rãnrãj kãfór nĩ. Topẽ vỹ ẽg mỹ Jesus jẽnẽ, ti tỹ ẽg mỹ vễnh jykre tãg nĩm jé, kỹ tóg ti tỹ Moisés tỹ ẽg mỹ vễnh jykre há nĩm ẽn há kãfór nĩ. Kỹ tóg ẽg mỹ nén ù há tãvĩ han ke mũ, Topẽ ti, ti tỹ Jesus jẽnẽn kỹ. Há kỹ Jesus rãnrãj vỹ Moisés rãnrãj kãfór nĩ, Jesus tỹ ẽg mỹ vễnh pãte fón ken kỹ.

⁷ Topẽ mỹ tóg pãgsĩ ja nĩ, ã tỹ Moisés mỹ vễnh jykre nĩm ja ẽn ti, há kỹ tóg vễnh jykre tãg han to jykren ja nĩ.

⁸ Ẽ povo jykre ve kỹ tóg ti mỹ kórég nĩ, há kỹ tóg tag tó, ha mẽ. “Kãnhmar sóg povo tỹ Israel mỹ vễnh jykre tãg nĩm ke mũ, Judá krẽ'krẽ ag mỹ ke gé,” he ja tóg nĩ, ẽg jóg mág ti.

⁹ Vễnh jykre tãg tag vỹ isỹ ag jóg'jóg ve ag mỹ vễnh jykre nĩm ja ẽn ri ke tũ nĩnh mũ. Ag jóg'jóg ve ag mỹ sóg vễnh

jykre ù nĩm ja nĩ gé, isỹ ga tỹ Egito tá ag kãpan kỹ. Ag nĩgé kãgmĩ kỹ sóg ag tatĩn kãtĩ mũ, ag ga pẽ ra. Há ra ag tóg isỹ ag mỹ vễnh jykre nĩm ja ẽn mranh, há kỹ sóg sir ag togvãnh ja nĩ,” he tóg, ẽg jóg mág ti.

¹⁰ “Há ra sóg vãhã ag mỹ vễnh jykre tãg han sór mũ, povo tỹ Israel ag mỹ, ha mẽ,” he tóg, ẽg jóg mág ti. “Ẽjag krĩ tỹ ag tóg isỹ ag jyvẽn mũ ẽn ki kanhrãn ke mũ, kỹ ag tóg han sór ke mũ gé, ti tỹ ag fe kãkã nĩn kỹ. Ag Topẽ vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ ag tóg tỹ inh krẽ nỹtĩnh ke mũ gé, ẽn kã.

¹¹ Kỹ ù tóg ã mré ke ag kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. “Ẽg jóg mág vỹ ge nĩgtĩ, ge ti nĩgtĩ,” he mãn ke tũ ag nỹtĩ ha, jagnẽ mỹ. Ag kar vỹ inh ki kanhró nỹtĩnh mũ, ẽn kã, ũn kãsir ag, ũn mág ag ke gé, ẽn kã.

¹² Ag tỹ inh vĩ mranh mũ (hã) ra sóg ge ra ag jagãgtãn ke mũ. Vễnh pãte fón jé sóg ke mũ, ag tỹ inh vĩ mranh ja ẽn ti,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti.

¹³ Kỹ, Topẽ tỹ vễnh jykre tãg han kỹ vễnh jykre ve ẽn vỹ ti mỹ tỹ vễnh jykre si nĩ sir. Há ra nén (ũ) si kar ẽn vỹ kejẽn tũ' henh ke mũ, kãnhmar.

9

Vãsỹ Topẽ jykre mré ũri Topẽ jykre

¹ Topẽ tỹ ag mỹ vễnh jykre ve ẽn nĩm kỹ tóg ag mỹ ag tỹ nén han ke ẽn kãmén ja nĩ. Ag tỹ ti jo ỉn han tó ja ti nĩ, kar kỹ tóg ag tỹ ti jo ỉn krẽm ti mré vễmén ke tó ja nĩ gé, ag tỹ ti mỹ nén (ũ) pũn ke ti ke gé.

² Kỹ ag tóg kur tỹ ỉn ẽn han, ti tỹ tỹ Topẽ jo ỉn jẽ jé. Há ra tóg vễnh kãpãm kỹ nĩ, kur tỹ ke gé, kỹ ag tóg ỉn vãfynyn ki jun vén mũ ẽn to ag tóg: “Topẽ mré vĩ jafã,” he tĩ. Ẽn tá mesa kri vela tỹ kri vin jafã vỹ jẽ, kar kỹ mesa ti ke gé, mesa tỹ kri pão vin jafã ẽn.

³ Tag pãte tóg kur nĩ, jãnkã tỹ kur, kỹ kur ẽn pãte ỉn vãfynyn ù vỹ nĩ gé, ũn sĩ. Ẽn to ag tóg: “Topẽ nĩg jafã,” he tĩ, ỉn vãfynyn ẽn to.

⁴ Tá tóg Topẽ mỹ kri nén (ũ) pũn jafã nĩ, ouro tỹ há ti. Kri ag tóg nén ù ger há pũn tĩ, ouro ẽn kri. Kar kỹ Topẽ

caixa vỹ tá nỹ gé. Ti to tĩr hã vỹ tỹ ouro nĩ. Caixa ên kãkã ouro tỹ pénky vỹ nĩ, kỹ kanhkã tá vễjẽn vỹ pénky ên ki nĩ, Topẽ tỹ ag mỹ pão jẽnẽ ên ti, ag tỹ ga kórég kri mũn kỹ. Kar kỹ Arão vãtô vỹ kã nỹ gé, ti kãtô ti, kãtô fėj mũ ên ti. Caixa ên kãkã tóg nỹ nĩ, vãtô ên ti. Kar kỹ Topẽ tỹ Moisés mỹ vẽnhrã nĩm ja ên vỹ kãki nỹtĩ gé, caixa ên kãki. Pó régre ki tóg rãnrãn ja nĩ, Moisés ti, Topẽ tỹ ẽg jyvẽn mũ ên ti. Pó régre ên tóg caixa kãki nỹtĩ gé.

⁵ Caixa ên kri tóg nỹtĩ, Topẽ tỹ jẻgnẻ jafã régre ag kãggrã, querubim he mũ ên, ù tỹ Topẽ rĩnja tá nỹtĩ ên. Fẻr ag nỹtĩ, kỹ ag fẻr tóg krỹg he kỹ nỹtĩ. Ag fẻr fẻnja krẻm Topẽ vỹ ẽg mỹ vẻnh pãte fón tĩ, ẽg tỹ ti vỹ mranh ja ti. Hã ra sóg tag kãmẻn kãn sỏr tũ nĩ ver.

⁶ Kỹ tóg vãfynyn régre nĩ, ãn tỹ kur ên ti, Topẽ tũ ên ti. Ti vãfynyn ve ki ag tóg kãra ge tĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag, kurã kar ki. Tá ag tóg ãjag rãnrãj ti han tĩ.

⁷ Ti vãfynyn ù ên tá tóg kãra rã pin' he tĩ, prỹg kar ki, ag to pã'i mág ti, ti tãvĩ. Ag mẻg kyvẻnh ma tóg tĩ tĩ, Topẽ mỹ ven jẻ, Topẽ tỹ ti mỹ vẻnh pãte fón jẻ, povo kar mỹ ke gé, ag tỹ Topẽ vỹ mranh ja ên ti, ag tỹ mranh sỏr tũ ra mranh ja ên ti.

⁸ Topẽ kuprĩg vỹ ẽg mỹ kãmẻn mũ, ùri, vẻnh jykre si ên ti. Kur tỹ ãn vãfynyn vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti vãfynyn ve ên tỹ ver ãn krẻm nĩn kỹ ẽg tóg ti vãfynyn ù tá jun ke tũ nĩ ver, Topẽ nĩgjafã tá.

⁹ Ẽg tỹ ùri vẻg mũ tag ki kanhrãn jẻ, hã jẻ Topẽ tóg vẻnh jykre tag han ja nĩgtĩ, ẽg tỹ to comparãção han jẻ. Topẽ jo ãn ên tá ag tóg Topẽ mỹ nẻn ù pũn tĩ, kỹ ag tóg ag mẻg ti tãnh kỹ pũn tĩ gé. Ag tỹ Topẽ mỹ sĩnvĩ nỹtĩ sỏr vẻ, hã jẻ ag tóg ti mỹ nẻn (ũ) pũn tĩ. Hã ra ag tóg ti mỹ pũn mũ ra (ag tóg ti mỹ) sĩnvĩ tũ nỹtĩ, ag jykre tỹ ver kórẻg nĩn kỹ.

¹⁰ Kỹ, ag tỹ ti mỹ pũn há han jẻ ag tóg vẻnh jykre tỹ ge han tĩ gé, ha mẽ: vẻjẻn to ag tóg jykren tĩ, kỹ ag tóg vẻjẻn ù to: “tag konh ke tũ ẽg nĩ, tag kron ke tũ ẽg nĩ,” he tĩ, ti tỹ ag mỹ tó kỹ nĩn

kỹ. Kỹ ag tóg goj tỹ vẻnh kygpe tỹ hẻn ri ke han han tĩ gé. Tag ki vẻnh jykre kar vẻ, ẻprã. Kỹ Topẽ tỹ vẻnh jykre tãg han kỹ ên vỹ tóg tũ' he mũ sir.

¹¹ Vãhã Cristo vỹ hur kãtĩg, kỹ tóg tỹ ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr to pã'i mág nĩ ha, kỹ tóg ẽg kren pẻ han mũ. Ti tỹ Topẽ jo ãn kãra rã vỹ ãn si ên mág kãfỏr nĩ gé. Há tãvĩ ti nĩ, Jesus tỹ hẻ tá Topẽ tũ ki rĩr nĩ ên ti. Ẽprã ke tỹ ãn há pijẻ', tag ki ãn pijẻ', kanhkã tá ke vẻ.

¹² Kỹ, Jesus tỹ ên kãra rã kỹ tóg rã pir han, Topẽ nĩgjafã pẻ ên kãra, Topẽ tỹ ẽg mỹ vẻnh pãte fón jẻ. Kỹ tóg, ã tỹ kãra rã kỹ ti pi(jẻ) ag mẻg kyvẻnh ma vyr', cabrito ên, monh tãgy ên. ã kyvẻnh hã tỹ tóg ẽg kren pẻ han, Jesus ti.

¹³ Û ter kỹ ù tỹ ti va mũ mũ ên ag vỹ, ag tỹ Topẽ jo ãn kã ra ge sỏr kỹ ag vỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mỹ: “ha ẽg to tỹ kó kó hé, ẽg mẻg kyvẻnh tỹ,” he tĩ. Ag tỹ ag to tỹ kó kó he kar kỹ ag tóg jãnhkri nỹtĩ sir, ag tỹ cabrito kyvẻnh tỹ ag to tỹ kó kó hen kỹ, ke tũ nĩn kỹ monh kyvẻnh tỹ, ke tũ nĩn kỹ monh fi pửr tỹ mrẻj tỹ. Ag tỹ ag jãnhkri han jan hã vẻ.

¹⁴ Hã ra Cristo vỹ ã kyvẻnh hã tỹ ẽg jãnhkri pẻ han. Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg Topẽ mỹ vẻnh fẻg, Cristo ti. Kygnẻ ja tũ pẻ ti nĩ, hã kỹ tóg há kar nĩ, ti tỹ vẻnh fẻg kỹ. Ti kyvẻnh vỹ ẽg jãnhkri pẻ han mũ, ẽg jykre mrẻ tóg ẽg kuryj han mũ, kỹ ẽg tóg vẻnh jykre kórẻg han mãn ke tũ nĩ sir, ẽg tỹ ẽg jykre si tigrĩn ter ke mũ ên ti. Vãhã ẽg tóg Topẽ tũ han há nĩgtĩ, ùn rĩr nĩ ên tũ ti.

Cristo tỹ ẽg mỹ vẻnh jykre tãg ma kãtĩg

¹⁵ Hã kỹ Cristo vỹ ẽg mỹ vẻnh jykre tãg ma kãtĩg. Ter ja tóg nĩ, Topẽ tỹ ẽg mỹ vẻnh pãte fón jẻ, ẽg tỹ ti jykre ve mranh ên ti. Ti ter kar kỹ Topẽ tóg ù ag kuprẻg huri, ag tỹ Topẽ tỹ kanhkã tá ẽg mỹ nẻn ven ke ên ki kanhrãn jẻ. Jesus tỹ ẽg mỹ han hã vẻ.

¹⁶ Kejẻn ù tóg ã ter ke to hã: “iser kar kỹ ên vỹ isũ tag mãn ke mũ, ù ên vỹ isũ ù mãn ke mũ gé,” he tĩ. Rãn tóg tĩ, tag, kỹ tóg tógfĩg tĩ, vẻnh rá ti. Kỹ ag tóg ag

tỹ vėnh rá ěn ve sór mũ ra ag tóg ti ter kar kỹ hã vėg tĩ.

17 Ti tỹ ver ter tũ nĩn kỹ ag tóg vėnh rá ěn venh ke tũ nĩ. “Iser kar kỹ,” he tóg, hã kỹ ũ tóg ver ti tũ mág tũ nĩ, ti tỹ ver ter tũ nĩn kỹ, ũ tỹ rán mũ ěn ti.

18 Ri ke ti nĩ, Topě tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm ja ěn ti, ti si mré hã. Ag męg ter kar kỹ ke ja vė.

19 Hã kỹ Moisés vỹ povo kar mỹ Topě tỹ ti mỹ nén tó ja ěn kãmén, Topě tỹ nén to ag jyvėn mũ ěn ti. Ti tỹ ag mỹ kãmén kar kỹ tóg monh tãgy tãnh kỹ ti kyvėnh mãn ja nĩ, cabrito tãnh kỹ ke gé. Goj mãn kỹ tóg ki kujėn ja nĩ gé, kỹ tóg tỹ kujãjãg mũ, goj mré tóg ti kujãjãg mũ sir, carneiro kyki kusũg mré hã tóg tỹ kujãjãg mũ sir, re no fej mré hã. Kỹ tóg livro kri tỹ kó he mũ, to tỹ krig ke tóg mũ gé, povo kar to tóg tỹ kó kó he mũ gé, ag tỹ jãnhkri kỹ nỹtĩ jé.

20 Ag to tỹ krig ke kar kỹ tóg ag mỹ: “Topě tỹ ěg mỹ nén han ke mũ to vėnh kyvėnh hã vė,” he mũ, “Topě tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm mũ to vėnh kyvėnh hã vė,” he tóg mũ, Moisés ti.

21 Kar kỹ tóg ĩn tỹ kur to tỹ krig ke mũ gé, pėnky kar to tóg tỹ kó he mũ gé, ag tỹ Topě tũ han jafã kar to. Vėnh kyvėnh ěn tỹ tóg kri tỹ kó he kãn mũ, ag kar jãnhkri nỹtĩ jé.

22 Ha vé, ag tỹ vãsỹ Topě jykre ěn ki nén ũ tỹ jãnhkri' he sór kỹ ag tóg nén ũ kyvėnh hã tỹ jagně jãnhkrig tĩ. Pir ti nĩ, ag tỹ nén ũ kyvėnh tũ ra tỹ jãnhkri' ke mũ ti. Hã kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ. ěg tỹ Topě vĩ mranh kỹ tóg ěg mỹ ěg męg ter hã tigrĩn vėnh pãte fón ja nĩgtĩ, vãsỹ vėnh jykre ěn ki.

Cristo tỹ ěg jagfy ter pir han

23 Vėnh jykre ěn vỹ kanhkã tá vėnh jykre ri ke sĩ nĩ, hã kỹ vėnh męg kyvėnh vỹ nén kar ěn jãnhkri han ja nĩgtĩ. ěg tỹ hã ra kanhkã ve jé tóg há tũ nĩ, ěg męg tỹ ěg jagfy ter mũ ti. ěg męg vỹ ěg tỹ kanhkã tá jun han ki kagtũg nĩ.

24 Cristo hã vỹ ěg tỹ tá jun han ke mũ. Kỹ tóg ěprã ke tỹ Topě jo ĩn kãra rá ja tũ nĩgtĩ gé, kanhkã jykre ri ke sĩ

ěn kãra rá ja tũ ti nĩ. Kanhkã pė ra tóg vyr, kỹ tóg Topě rĩnja tá nĩ nĩ, Topě mré vėmén jé, ěg jagfy.

25 Kỹ ěprã ke ěn tóg ěprã Topě tũ ki rĩr tũ to pã'i mág ěn tóg prỹg kar ki ag tỹ ĩn vãfynyn to: Topě nĩgafã, he mũ ěn kãra tóg rá tĩ, ag męg kyvėnh mãn kỹ tóg ra rá tĩ. Hã ra Cristo vỹ vėnh fėg pir han.

26 Ti tỹ prỹg kar ki vėnh fėg mũ ra tóg ter tỹ hėn ri ke han ke vė vė, Topě tỹ ga han kar kỹ. Hã ra tóg vãsỹ vėnh ven ja tũ nĩ. Ũri, kurã tỹ ěgno to hã tóg vėnh ven pir han, kỹ tóg vėnh fėg pir han, ěg tỹ Topě vĩ mranh ěn tỹ tũ' he jé, ã ter tigrĩn.

27 ěprã ke ag vỹ ter pir han tĩ gé. ěg ter kar kỹ Topě vỹ ěg jykre tugnỹm ke mũ.

28 Tag ri ke ti nĩ, Cristo tỹ vėnh fėg mũ ti. Vėnh fėg pir han tóg, ã tỹ ũn e tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he jé. Kejėn tóg kãtĩg mãn ke mũ. Hã ra tóg ěg tỹ Topě vĩ mranh ja tigrĩn ter mãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg mãn kỹ. ěg jé prěr jé tóg kãtĩg ke mũ, ti tỹ ũ tỹ ti kãtĩg jãvãnh mũ ag jé prěr jé.

10

1 ěg tỹ Judeu ag jykre ve kỹ ěg tóg ve sĩ han tĩ, Topě tỹ ěg mỹ nén han sór mũ ti. Prỹg kar ki ag tóg Topě mỹ tãnh kỹ pũn', tãnh kỹ pũn' he tĩ. Hã ra ag męg tỹ ag jagfy ter mũ ra tóg ag jykre há han ki kagtũg ja nĩgtĩ.

2 Ag tỹ Topě mỹ nén (ũ) pũn mũ ra ag tóg Topě vĩ mranh mãn', mranh mãn' he tĩ. Ag tỹ mranh tũ nĩ ra ag tóg ti mỹ pũn mãn ke tũ nĩ vė, ti tỹ ag mỹ vėnh pãte fón jé. Hã ra ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ag tỹ ti vĩ mranh tĩ tag, hã kỹ ag tóg ti mỹ nén pũn tovãnh tũ pė nĩgtĩ, ti tỹ ag mỹ vėnh pãte fón tovãnh tũ nĩ jé.

3 Prỹg kar ki ag tóg Topě mỹ pũn tigrĩn (ag tóg) ag tỹ ti vĩ mranh ja ěn mũ ěkrég tĩ.

4 Hỹ, monh kyvėnh vỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũg' henh ke tũ pė nĩ, cabrito tỹ ěg jagfy ter mũ ěn ti ke gé.

5 Hã kỹ Cristo tóg, ã tỹ ga kri mur ken kỹ (tóg) Topě mỹ: “ag tỹ ãjag męg

tãnh kỹ pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mỹ,” he ja nĩ. “Ag tỹ ã mỹ nén ù ù pũn mũ ra tóg ã mỹ tỹ nén ù tũ nĩ gé. Hã ra ã tóg inh mỹ inh fár ti nĩm, isý ag jagfy ter jé.

⁶ Ag tỹ ã mỹ ag mēg pũn mũ ra tóg ã mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mỹ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũ' he ki kagtũg tóg nĩ, ag tỹ ã mỹ nén pũn mũ tag.

⁷ Hã kỹ sóg ã mỹ: “ha vé, sỹ ã mỹ vãnh fēg ke vễ,” he mũ, “isỹ ã tỹ inh ki nén ve sór mũ ẽn tỹ ã mỹ han jé,” he sóg mũ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, iso, ã vĩ rá ki,” he tóg, Cristo ti, Topē mỹ.

⁸ Ti mỹ tóg tag tó vén, ha mẽ. “Ag tỹ ã jag mēg tãnh kỹ pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mỹ. Ag tỹ ã mỹ ã jag mēg pũn mũ ra tóg ã mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mỹ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũg' he ki kagtũg tóg nĩ, tag,” he vén tóg. Hã ra tóg rán kỹ nĩ, Judeu ag tỹ Topē mỹ tag pũn jé. Ge ra Jesus tóg tag to: “nén ù tũ vễ,” he ja nĩ.

⁹ Tag tó kar kỹ tóg Topē mỹ: “ha vé, sỹ ã mỹ vãnh fēg ke vễ, isỹ ã tỹ inh ki nén ve sór mũ ẽn tỹ ã mỹ han jé,” he mũ gé, Topē mỹ. ã tỹ tag tó kỹ tóg vãnh jykre si ẽn tỹ tũ' he mũ, ùn tãg han jé.

¹⁰ Jesus tỹ Topē vĩ ki króm ja tigrĩn ẽg tóg ùri tỹ Topē krẽ nỹtĩ ha. Jesus Cristo vĩ ẽg jagfy ter ja nĩ, vãnh fēg kỹ. Ti ter pir ki tóg ẽg név(e) kajãm kãn, kỹ Topē tóg ẽg mỹ vãnh pãte fón kãn mũ sir.

¹¹ Ẽprã ke ag tỹ Topē tũ ki rĩr tĩ ag vĩ kurã kar ki ã jag rãnrãj han tĩ, Topē tũ ki rĩr jé. Kurã kar ki ag tóg Topē mỹ ã jag mēg tãnh kỹ pũn tĩ, hã ra ag tỹ Topē mỹ nén pũn mũ ẽn pi(jé) ag tỹ Topē vĩ mranh tỹ tũ' he ja nĩgtĩ.

¹² Ag jãvo Jesus Cristo vĩ vãnh fēg pir han, ã ter tigrĩn tóg ẽg tỹ Topē vĩ mranh ẽn tỹ tũ' he kãn. Tag han kar kỹ tóg Topē pēgia tá nĩ nĩ.

¹³ Tá tóg nĩ nĩ. Topē vĩ ti kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ti pẽn krēm vin ke mũ. Ag sigse kỹ nỹtĩ to ken hã vễ. Tag hã jãvãnh tóg nĩ nĩ, Jesus ti.

¹⁴ Ti tỹ vãnh fēg pir ẽn tigrĩn tóg Topē krẽ kar ag krenkren han kãn

huri, kỹ ẽg Topē mỹ sĩnvĩ nỹtĩ.

¹⁵ Topē kuprĩg vĩ ẽg mỹ tag tó tĩ gé. Tag tó tóg mũ, ha mẽ.

¹⁶ “Tag pãte sóg ag mỹ vãnh jykre tãg han ke mũ,” he tóg, ẽg jóg mág ti. “Vãnh jykre tãg ẽn hã vễ, ha mẽ. Isỹ nén to ag jyvẽn mũ ẽn tỹ sóg ag fe kãkã nĩm ke mũ, kỹ tóg sỹ ag krĩ ki rán ri ke nĩnh mũ sir, kỹ ag tóg han sór ke mũ,” he tóg.

¹⁷ Tag tó kar kỹ tóg tag tó gé, ha mẽ. “Ag tỹ inh vĩ mranh ja ẽn mĩ ẽkrén mãn ke tũ inh nĩ ha, ag jykre pãno ẽn mĩ ẽkrén mãn ke tũ pẽ inh nĩ ha,” he tóg mũ gé.

¹⁸ Ha vé, Topē tỹ ẽg mỹ vãnh pãte fón kỹ ẽg tóg ti mỹ nén ù pũn mãn ke tũ nĩ ha, ti tỹ ẽg mỹ vãnh pãte fón kãn kỹ nĩn kỹ, ẽg tỹ ti vĩ mranh ja kar ẽn ti.

Ẽg tỹ Topē to krónh ke tũ

¹⁹ Inh kanhkã, Jesus tỹ ẽg jagfy ter tigrĩn ẽg tóg jatun mỹ Topē nĩgãfã tá jun ke mũ.

²⁰ Jesus tỹ ẽg jagfy ter ẽn tóg ti tỹ kur tỹ jãnkã ẽn fĩn rãm ri ke nĩ, ẽg tỹ ti nón fĩn rãm ri ke han jé, ẽg rĩnrĩr nỹtĩ jé. Topē jo ãn krēm kur tỹ jãnkã nĩfe ẽn vĩ jaran ke kỹ sa nĩ, Jesus ter kỹ. Kỹ ẽg tóg rã genh há nỹtĩ ha.

²¹ Ẽg jagfy Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vĩ nĩ nĩ, hã vĩ: Jesus, he mũ. Topē jamã tá ke ẽn ag kar kri ke vĩ tỹ ti nĩ.

²² Kỹ jatun mỹ Topē mré vēmén nĩ. Ti ki rã há han nĩ, ã jag fe tỹ ti ki gemnĩ, ã jag tỹ ti nĩgãfã tá junjun jé. Ôn kỹ ti ki ge sór tũg nĩ. Ẽg jãnhkri han tóg, ẽg jykre pãno kar tỹ tóg tũ' hé, ẽg tỹ to jykren mãn tũ nĩ jé. Ẽg tỹ jãnhkri han tóg, ẽg tỹ goj jãpri tỹ vãnh kype ẽn ri ke, kỹ ẽg há nỹtĩ.

²³ Ti tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn mĩ ẽkrén nĩ, to krónh ke tũg nĩ, sỹ ã jag mỹ nén tó mũ ẽn to. Ve jé ẽg tóg ke mũ, ti tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn ti. ù tỹ ẽg mỹ tó ja ẽn vĩ ón vãnh nĩgtĩ, hã kỹ to krónh ke tũg nĩ.

²⁴ Jagnẽ mĩ ẽkrén nĩ, ã jag tỹ jagnẽ jyvẽn jé. “Vãnh kar to há nĩmĩ,”

hemnĩ jagnẽ mÿ. “Nén ù há kar han nĩ,” hemnĩ gé jagnẽ mÿ.

²⁵ Û ag tóg culto venh kãmũ vãn nÿtĩgtĩ. Tag han tũg nĩ. Culto venh kãmũmnĩ. Kÿ jagnẽ jyvẽn nĩ, ãjag tar nÿtĩ jé. Kakó ti nĩ, ti kãtĩg mãn ke kurã ti. Ve há ti tĩ ha, tag.

²⁶ Ha vé, Topẽ vĩ mẽ kãn ãg huri. Ëg tÿ ti ki rã kar kÿ culto venh kãtĩg tũ nĩ' hen kÿ, ãg tÿ ge ra Topẽ vĩ mranh sór kÿ mranh tĩ kÿ tóg ù tÿ ãg jagfy kajãm mãn ke tóg tũ tĩ.

²⁷ Hÿ, ãg tÿ mranh sór kÿ mranh kÿ Topẽ vÿ ãg vóg kónãn pẽ han ke mũ. Pĩ tÿ tóg ag tÿ tũ' henh ke mũ, Topẽ ti, ù tÿ ti kato vãsãnsãn mũ ag.

²⁸ Û tÿ Moisés tÿ ãg jyvẽn mũ ãn mẽ jãvãn nĩ ãn tén ja ag tóg nĩgtĩ, Israel ag, ùn régre ag tÿ ti jykre pãno ve ja tag tugrĩn, ke tũ nĩn kÿ ùn tãgtũ ag. Ti jagãgtãn ja tũ ja ag nĩgtĩ, ùn jykre pãno ãn.

²⁹ Hã ki ãg tóg vég mũ, Topẽ tÿ ãg vóg kónãn pẽ han ke mũ ti, ãg tÿ Topẽ kósın to é he kÿ, ãg tÿ ti vĩ mranh sór kÿ. Ëg tÿ mranh sór kÿ ãg tóg ti kyvénh to é he tũ, ti jykre to. Ti tÿ ãg jãnhkri han ja ãn to é he ãg tóg tĩ sir. Ëg mÿ tóg tÿ nén ù tũ nĩ sir, Topẽ kuprĩg tÿ ãg jagãgtãn ja ãn ti. Û tÿ tag han mũ vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topẽ ti, ha vemnĩ.

³⁰ Hã kÿ tóg tag tó, ha mẽ: “ùn jykre pãno ag vóg kónãn jé sóg ke mũ, ag tÿ kajãm jé, ag tÿ nén ù kórég han mũ kar,” he tóg, Topẽ ti. Û tÿ tag tó mũ ki kanhró ãg tóg nĩ mÿr. Hã ra tóg tag tó gé, ha mẽ. “Á mré ke ag jykre tugnÿm jé tóg ke mũ, ãg jóg mág ti,” he ja tóg nĩ gé.

³¹ Rĩr ti nĩ, Topẽ ti. Ti tÿ ãg to jũ nĩn kÿ tóg jagy tãvĩ tĩ, nén ù jagy kar kãfór ti nĩ.

Ëg tÿ to tar nÿtĩnh ke

³² ãjag tÿ vãsÿ ti mÿ vênh fẽg vén ja ãn kurã mĩ ãkrén nĩ. ãn kã ag tóg ãjag kato vãsãnsãn mág, kÿ ãjag tóg ag to vêsÿrénh, kysã tÿ hên ri ke ki, ãjag tÿ Topẽ vĩ mẽ vén ãn kã. Hã ra ãjag tóg to krónh krónh ke ja tũ nĩgtĩ.

³³ ãjag kã ù to ag tóg vĩ kónãn mág' he ja nĩgtĩ, ãn kã, Topẽ kato vãsãnsãn mũ ag, kÿ ag tóg ãjag vóg kónãn gé, hã ra vênh kar vÿ vé, ag tÿ ãjag vóg kónãn ja ti. ãjag kã ù vóg kónãn ja ag tóg nĩgtĩ, kÿ tóg ãjag kar mÿ jagy tĩ ja nĩgtĩ, ag mré, ãjag tÿ tÿ ag mré Jesus ki ge nÿtĩn kÿ.

³⁴ Kÿ ag tóg ãjag kã ù sigse ja nĩ gé. Kÿ ãjag tóg ùn sigse kÿ nÿtĩ ãn ag jagãgtãn ja nĩgtĩ, ag tÿ ãjag mré Jesus ki ge kÿ nÿtĩ kÿ. Pã'i ag tÿ ãjag tÿ nén gég mũ ra tóg ãjag mÿ sér nĩ ja nĩgtĩ. ãjag tÿ kanhkã tá nén ù há tãvĩ ãn venh ke hã mĩ ãjag tóg ãkrén ja nĩgtĩ, ag tÿ ãjag tÿ nén génh kÿ, Jesus tugrĩn. ãjag tÿ kanhkã tá nén venh ke ãn vÿ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ.

³⁵ Kÿ ùri to krónh ke tũg nĩ gé. ãjag tÿ ti to tar nÿtĩn kÿ ãjag tóg nén ù há tãvĩ venh ke mũ, ha mẽ. ãjag vêsÿrénh ja ãn kaja ri ke ve jé ãjag tóg ke mũ.

³⁶ Ëg tÿ ti tũ han to tar nÿtĩnh ke vë, ãg tÿ ti tovãnh ke tũ pẽ nÿtĩnh ke vë. Tag hã vÿ há nĩ. Kÿ ãjag tÿ Topẽ tÿ ãg mÿ nén tó mũ ãn han kãn kÿ nÿtĩn kÿ ãjag tóg venh ke mũ, ti tÿ ãg mÿ nén (ũ) ven ke mũ ãn ti.

³⁷ Hã kÿ tag vÿ rán kÿ nĩ, Topẽ vĩ rán ki, ha mẽ: “kãnhmar pẽ ti jun ke mũ, ùn kãtĩg ke mũ ãn ti. Kãtĩg mé han jé tóg ke mũ, ha vemnĩ.

³⁸ Kÿ ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ãn ag hã vÿ krenkren ke mũ, inh mré ke ãn ag, isÿ ùn mÿ vênh pãte fón mũ ãn ag. Jãvo ù tÿ isovãnh mũ ãn vÿ inh mÿ kórég nĩnh mũ,” he tóg, Topẽ ti.

³⁹ Ëg pi(jé) ti tovãnh ke mũ', kÿ ãg tóg ù tÿ ti tovãnh mũ ãn ag vãgfor ãn ri ke han ke tũ nĩ gé. Ti ki rã kÿ ãg tóg nÿtĩ, hã kÿ ãg krenkren ke mũ.

11

Û tÿ ãg jo Topẽ ki ge kÿ nÿtĩ ag

¹ Topẽ ki rã to ken hã vë, hã vÿ: ti tÿ ãg mÿ nén tó mũ ãn kri nĩm, he mũ. Ti tÿ nén ù to: “ve jé ãjag tóg ke mũ,” he mũ ãn kri fi jé ãg tóg ke mũ, ãg tÿ ver vég tũ ra.

² Ti si ag vỹ kri nĩm kỹ ti ki ge ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ ag tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há ja nỹtĩgtĩ, vãsỹ ke ag, ha mẽ.

³ Ęg tỹ Topẽ ki rã kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ã vỹ tỹ ěg tỹ nén vég mũ kar hyn han ja ti. Ti vỹ vég tũ ěg tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ěg tỹ nén vég tũ tỹ tóg ěg tỹ vég mũ hyn han ja nĩgtĩ, Topẽ ti, ã vỹ tỹ tóg nén kar hyn han ja nĩgtĩ.

⁴ Kỹ Abel vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg Topẽ mỹ pũn há han, ti tỹ ti mỹ ã męg pũn kỹ. Jãvo ti kãke tỹ Caim vỹ ti ki rã ja tũ nĩ, kỹ tóg Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ (hã) ra (tóg) ti mỹ pũn kónãn. Abel tỹ Topẽ ki rã kỹ tóg Topẽ mỹ pũn há han ja nĩ, Abel tỹ ti mỹ pũn mũ ěn ti. Topẽ tỹ Abel to: “inh mỹ tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ,” he ja vễ, hã kỹ ti tũ tóg pũr há han. Ter ti huri, Abel ti, hã ra ěg tóg ti tỹ nén han ja tugrĩn Topẽ ki ge ki kanhrãn mũ sir.

⁵ Enoque vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ Topẽ vỹ ti jé prěr, ti tỹ kanhkã ra tĩg jé, ti rĩr ra, ti ter tũ ra. Ti ve mãn tũ ag tóg, Topẽ tỹ ti jé prěr kar kỹ, hã ra tóg ã ter tũ ra kanhkã ra vyr. Topẽ tỹ ti jé prěr to hã tag vỹ ti to rán kỹ nĩ Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “Topẽ tỹ ti jykre ve kỹ ti fe tóg mrin ke mũ,” he ja ti nĩ, Enoque to.

⁶ Ęg tỹ Topẽ ki ge tũ nỹtĩn kỹ tóg ěg to há nĩnh ke tũ nĩ, Topẽ ti. Ęg tỹ Topẽ ra mũ sór kỹ ěg tóg tag to jykrén ke mũ, ha mẽ. “Topẽ vỹ nĩ,” he jé ěg tóg ke mũ. Kỹ ěg tóg ti to: “ěg tỹ ti to mũ kỹ tóg ěg mỹ nén ù há ěn nĩm ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn ti,” henh ke mũ gé. Tag tó kỹ ěg tóg ti to mũnh ke mũ, kỹ tóg ěg mỹ han ke mũ, ha vemnĩ.

⁷ Noé vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ Topẽ vỹ ti mỹ tó ja nĩ, ag kar tỹ kar kỹ ti jagy venh ke ti, hã vỹ: ta kutẽ, he mũ. Kỹ tóg Topẽ vỹ kri fi kỹ canoa mág ěn han mũ, kỹ tóg han kãn kar kỹ (tóg) ki rã kỹ (tóg) kren mũ, ti prũ fi mré, ti krẽ mré ke gé. Topẽ ki rã kỹ tóg ù tỹ Topẽ kato vãsãnsãn mũ ag mré tĩg mãn ja tũ nĩ. Hã kỹ Topẽ vỹ ti mỹ ùn jykre kuryj ag tỹ nén venh ke ěn ven, ti tỹ ù tỹ ti ki rã kỹ nỹtĩ ag mỹ nén ven ke ěn tĩ.

⁸ Abraão vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg Topẽ vỹ kri nĩm ja nĩgtĩ. Topẽ tóg ti mỹ: “ha tĩg,” he mũ, kỹ tóg tĩg ja nĩ, ga ù ra, Topẽ tỹ ti mỹ ga nĩm ke mũ ěn ra. Ā tỹ ki kagtĩg ra tóg ra tĩg ja nĩ. Ā jamã tá kãkutẽ kỹ tóg ã tỹ ki kagtĩg ěn ra vyr, Abraão ti.

⁹ Topẽ ki rã kỹ jé kỹ tóg ga ěn mũ tĩg ja nĩgtĩ. Topẽ tỹ ti mỹ ga ěn nĩm sór ja vễ, hã ra tóg tỹ ã tũ tũ ra tóg mũ tĩg ja nĩgtĩ, tá. Kur tỹ ĩn krẽm ěmãn kỹ tóg ga ěn mũ tĩg ja nĩgtĩ, ti kósin tỹ Isaque mré, Isaque kósin tỹ Jacó mré ke gé. Ti krẽ'krẽ ag vỹ ti mré ga ěn venh ke ja nỹtĩ gé, hã kỹ Topẽ tóg Abraão mỹ tó ja nĩ, hã ra ag tóg ver vég tũ nĩ.

¹⁰ Ge ra tóg tovãnh ja tũ nĩgtĩ. Cidade tỹ Topẽ tũ ěn ve sór ja ti nĩ, ù tỹ tũg ke tũ pẽ ěn. Topẽ hã vỹ cidade ěn han. To jykrén kỹ tóg han. Ti pi(jé) ěprã ke ag cidade ri ke nĩ'. Ęn ve sór kỹ tóg ti tovãnh ja tũ pẽ nĩ, hã kỹ tóg vé, Abraão ti.

¹¹ Sara fi vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ fi tóg ã kófa pẽ ra (fi tóg) kufyg ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ fag tỹ tag to tar han kỹ, Sara fi, fi mén tỹ Abraão mré. Û tỹ fag mỹ: “kósin ve jé ãjag tóg ke mũ,” he mũ ěn vỹ kri fi kỹ fag tóg ve ja nĩgtĩ.

¹² Hã kỹ ùn pir ěn, ùn kófa pẽ ěn krẽ'krẽ vỹ e tãvĩ nỹtĩ, krĩg e ěn ri ke, goj fyr mũ rỹnhryj e ěn ri ke, goj kafã tũ fyr ěn mũ rỹnhryj e ěn ri ke.

¹³ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ag kãgter, Abraão, Isaque, Jacó. Topẽ vỹ ag mỹ ga ěn tó ja nĩ, hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ ver. Ājag tỹ ve pẽ han tũ ra ag kãgter. Ve sĩ han ja ag tóg nỹtĩgtĩ, Topẽ tỹ ag mỹ ga tó ja ti, hã ra ag tóg ve pẽ han ja tũ nĩ kỹ tóg ag mỹ ěg tỹ kór há tá nén ù vég mũ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ venh ke to tóg ag mỹ sér gy tĩ hã ra. “Tag ki, ga kri ěg tóg ùn pygsa mũ ěn ri ke han tĩ, ěg jamã vỹ tỹ tag ki ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ.

¹⁴ Ag jamã pẽ jãvãnh kỹ ag tóg ga kri mũ ja nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg: “ěg jamã pẽ tũ vễ, tag ki,” he ja nĩgtĩ.

¹⁵ Ag pi(jé) ãjag jamã si ěn ra vỹn vỹn ke sór ja nĩgtĩ', hã kỹ ag tóg vỹn vỹn ke

ja tũ nĩ.

16 Ēmã há pẽ ěn ve sór ja ag tóg nĩgtĩ, kanhkã tá. Hã kũ ag tóg Topẽ mĩ há ja nĩtĩ, ti pi(jé) ag to mĩ'ãg ke mũ'. Hã kũ tóg vëso: “Abraão Topẽ, Isaque Topẽ, Jacó Topẽ vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ, Topẽ ti. Cidade han tóg, ag mĩ, kanhkã tá.

17 Abraão vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg Isaque nenh ja tũ nĩgtĩ. Topẽ mĩ tóg ti fëg, Topẽ tỹ ti mĩ ti kósin to vĩn kũ. Ti kósin pir ja vë, hã ra tóg ti tãnh kren, Topẽ mĩ.

18 Topẽ tóg Abraão mĩ: “ã kósin tỹ Isaque krẽ vỹ e nỹtĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ.

19 Kũ tóg, ti tỹ ti tãnh kren kũ tóg: “Topẽ hỹn ti rĩn mãn ki kanhró nĩ, isỹ ti tén kũ,” he mũ. Hã kũ tóg ti ve mãn gé. Ti tỹ ti tãnh kren kũ tóg Topẽ mĩ ti tỹ ti tãnh ri ke nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ti ve mãn, Topẽ tỹ ti mĩ: “ti tãnh tũg ra,” hen kũ.

20 Isaque vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg Jacó mĩ vĩ há han, Esaú mĩ ke gé, ti tỹ ag mĩ ag tỹ nén venh ke ěn tó kũ.

21 Jacó vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg ã ter ke to hã (tóg) José krẽ régre ěn ag mĩ vĩ há han gé. Kũ tóg ã vátó to jẽ kũ (tóg) Topẽ krẽm mũg ke mũ, kũ tóg Topẽ mĩ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ.

22 José vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg ã ter ke nỹ ra tóg ã ter ken jo (tóg) Israel ag mĩ kãmén ja nĩgtĩ, ag krẽ'krẽ ag tỹ ga tỹ Egito tá kãpanh ke ěn ti. Kũ tóg ag tỹ kãpanh ke ěn tó kũ (tóg) ag mĩ to vĩ ja nĩ, ag tỹ ti kuka gé kãmũnh jé, ag kãmũnh ken kũ.

23 Moisés han mũ fag vỹ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ gé, hã kũ fag tóg Moisés péju, ti mur kar kũ, kysã tãgtũ ki. Fag mĩ tóg sĩnvĩ nĩ ja nĩgtĩ, gĩr sĩ ti. Kũ fag tóg pã'i mág kamëg sór ja tũ nĩ, pã'i mág tỹ: “gĩr gré ag kãgtén kãn nĩ,” he mũ ra.

24 Moisés vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg, ã mog kar kũ (tóg): “inh pi(jé) tỹ Faraó kósin fi kósin nĩ,” he ja nĩgtĩ.

25 Ti tỹ Topẽ povo ag mré jagtar nĩ ra tóg ti mĩ tỹ nén ù tũ nĩ ja nĩgtĩ. Hã

ra tóg Egito tá ke ag mré rico nĩ sór ja tũ nĩgtĩ. Topẽ vĩ mranh kũ ag tóg ón kũ rico nỹtĩ ja nĩgtĩ, Egito tá ke ag.

26 Ēg tỹ Cristo tigrĩn jagtar nỹtĩ tag tóg ti mĩ ěg rico nỹtĩ tag há kãfór nĩ ja nĩgtĩ, hã kũ Egito tá ke ag rico tag tóg ti mĩ kórég ja nĩgtĩ, Moises mĩ. Topẽ tỹ kanhkã tá ěg mĩ nén ù há nĩm ke ěn hã to tóg jykrén ja nĩgtĩ.

27 Moisés vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ, hã kũ tóg ga tỹ Egito tá kãkutẽ ja nĩgtĩ, pã'i jũ kamëg vãnh nĩn kũ. Topẽ vëg tũ ěg tóg nĩgtĩ, hã ra tóg Topẽ hã ki ěkrén kũ nĩ ja nĩgtĩ. Ti vĩ tóg ti mĩ ti tỹ ti vëg nĩ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã kũ tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Moisés ti.

28 Moisés vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ, hã kũ tóg Israel ag mĩ festa tỹ Páscoa ěn nĩm. Ag mĩ tóg: “ĩn jãnkã to tĩn, ovelha kyvénh tỹ,” he mũ, “Topẽ tỹ jënë jafã tỹ ãjag krẽ ve ag kãgtén tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Israel ag mĩ. Hã kũ ag tóg festa tỹ Páscoa ěn han tĩ, ùri.

29 Israel ag vỹ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ ag tóg goj kusũg he mũ ěn kã rëgrëg há han inhhã, ěg tỹ ga kri mũ ěn ri ke han ag tóg. Mrinmrér ja tũ ag tóg nĩgtĩ. Egito tá ke ag tỹ ag nón kã rëgrëg sór mũ ra tóg ag kri rùm ke mũ sir, goj ěn ti, kũ ag tóg nỹgnỹr kũ kãgter kãn mũ sir.

30 Israel ag vỹ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ cidade tỹ Jericó jy ró ěn vỹ vësóg ki kórég kãn ja nĩgtĩ. Ag tỹ pénĩn mũ tỹ 7 (ke) han kar kũ tóg vësóg ki kórég ja nĩ, ag tỹ kurã tỹ 7 (ke) ki pénĩn mũ kar kũ.

31 Raabe fi vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé. Ûn mén (ka)mẽ vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ, hã ra fi tóg Topẽ ki rã. Hã kũ fi tóg Israel ag mĩ: “ha kãge jëg,” he ja nĩ, ù tỹ fi jamã venh kãmũ mũ ag. Hã kũ ag tóg fi tén ja tũ nĩ gé. Cidade tá ke kar kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ Topẽ vĩ mẽ sór ja tũ tigrĩn, hã ra fi tóg inhhã kren ja nĩgtĩ.

32 Inh hỹn ù tónh ke mũ gé ver'. Isỹ ag tó kãn sór mũ ra tóg inh mĩ vënhmỹ tĩ. E ag nỹtĩ, e tãvĩ, Gideão ti, Baraque

ti, Sansão ti, Jefte ti, Davi ti, Samuel ti, Topê vî tó tî kar ag.

³³ Topê ki ge kân ky ag nýtî, hã ky ag tóg pâ'i ag mré vênh génh han, hã ra ag tóg pâ'i ên ag tÿ hên ri ke kân. Vênh jykre kuryj han ag tóg tî, vênh kar mÿ. Ky Topê tóg ag mÿ ã tÿ ag mÿ vênh jykre há tó mü ên tÿ ag mÿ ven mü sir. Mîg tÿ ù mân sór mü ra tóg ti tÿ hê ri ke ja tũ nîgtî gé, mîg ti.

³⁴ Pî gru jagy ên vÿ ag tÿ hê ri ke ja tũ nîgtî gé, ù tÿ Topê ki ge ky nýtî ag. Û tÿ rógro tÿ ag tén sór mü ra tóg ag tÿ hê ri ke ja tũ nîgtî gé. Ag krój nýtî ra ag tóg tar gy nýtî ja nîgtî. Vênh génh han ky ag tóg rará há han, ky ag tóg ag kato vâsânsân mü ag tÿ pétê han gé.

³⁵ Ûn tÿtá ù fag vÿ, ãjag krê ter kar ky fag vÿ ag ve mân, ag tÿ ag rîn mân ky, Topê ki ge ky nýtî ên ag.

Hã ra ag kato vâsânsân mü ag vÿ ag to jũ mág, ky ag tóg ag kãmî ù ag vóg kónân gé. Ky ag tóg ag kygrêg gé, ù tÿ Topê ki ge ky nýtî ag, ag tÿ Topê to jũ ky, ù tÿ ag kygrêg mü ag. Ag mÿ ag tóg: “ãjag tovânh jé êg tóg ke mü, ãjag tÿ Topê tovânh ky,” he ja nîgtî, hã ra ag tóg Topê tovânh sór ja tũ nî. Ag tÿ kankhã tá rînrîr nýtî sór ja vê, hã ky ag tóg Topê tovânh ja tũ nî.

³⁶ Ag kãmî ù ag to ag tóg é he mü gé, ky ag tóg ag mrânmrân gé, ag sigse ag tóg, ke gé, ky ag tóg vêse jafã kátá ag vâm gé.

³⁷ Pó tÿ ag pin ky ag tóg ag kãgtén gé, ránran jafã tÿ ag tóg ag ránran gé, serrote tÿ. Rógro tÿ ag tóg ag kãgtén gé, Topê ki ge ky nýtî ag. Ag tÿ hê mî mûn ky ag tóg carneiro fár tÿ kur rînh ja nîgtî, cabrito fár tÿ kur ke gé, ag tÿ Topê ki ge tigrînh jagtar nýtînh ky. Vêjên ve ja tũ ag tóg nîgtî kejên, jagãgtar ag tóg nýtî, ag vóg kónân ja ag tóg nîgtî gé.

³⁸ Ag mré ke ag vÿ kórég pê nýtî ja nîgtî, hã ky ag tóg ùn há tag ag to kórég nýtî ja nîgtî. Ky ag tóg ga kórég kri mü ja nýtîgtî, ag jo pétê ky, sór kri ag mügtî, ky ag tóg pânónh nor kãki nýtî ja nîgtî gé, ga nor kãki ke gé, ù tÿ Topê ki ge ky nýtî ag. Êprã ke ag vÿ ag to jũ

mág nýtî ja nîgtî.

³⁹ Ag tÿ Topê ki ge ky nýtînh ky tóg hã ra ag to há nî, Topê ti. Hã ra ag tóg tag ki ve ja tũ nî ver, ag tÿ nén ve sór mü ên ti, Topê tÿ ag mÿ nén tó ja ên ti.

⁴⁰ Topê vÿ êg to jykren ja nî gé, hã ky tóg ver ag mÿ ven ja tũ nî. Ti tÿ êg mré ag mÿ ven sór vê, êg tÿ jagnê mré kankhã tá junjun jé.

12

Topê tÿ êg kanhrân sór mü

¹ Ha vé, e tâvî ag nýtî, ù tÿ êg jo Topê tovânh tũ ag. Êg pénînh ag e nýtî, êg ve ky. Ky tóg há tî, êg tÿ Topê japry jagma mü há han ke ti, ti jamînh jagma. Êg tÿ corridida han ri ke ti nî. Êg tÿ tÿ vaj ky corridida han ken ky êg tóg vênkhán há han ke mü. “Sÿ tag han ky inh mÿ corridida to krónh kenh ke tũ nî vÿ?” he êg tî. “Ne nÿ isar han mü, corridida to?” he êg tóg tî gé. Êg tÿ nén han ke mü ên tovânh êg tóg tî, êg tÿ corridida to krónh ke tũ nî jé. Topê jykre ri ke ti nî, tag ti. “Tag mÿ Topê to isar han mü vÿ?” hemnî, ãjag tÿ nén han ke mü ên kar to. ãjag tÿ nén han ke mü tigrînh ti to tar nýtînh kÿn há tî. ãjag tÿ nén han ke mü ên tigrînh ti to krónh kenh ha mē tînh ky han tÿg nî, tovânh nî. Ti vî mranh sór tÿg nî gé. Tag vÿ êg kókén pē han tî. ãjag tÿ nén han tî tag kar tovânh ky ãjag tóg ti jykre hã to krónh kenh ke tũ pē nî.

² Jesus hã mî êkrén nî, ti jykre hã tÿ krînh ky nýtîmî. Ti hã vÿ êg tÿ Topê ki rá han, ky tóg êg tÿ ti tovânh ke tũ han ên ki kanhró nî gé. Cruz to sa ky tóg ter mÿr, ag tÿ ti to é he mü ra tóg ti mÿ tÿ nén ù tũ tî. Ti tÿ kar ky nén venh ke ên mî tóg êkrén ja nî, nén tÿ ti mÿ sér nînh ke ên mî. Hã ky tóg ùri Topê pēgja tá nî nî.

³ Jesus mî êkrén nî. Êprã ke kar ag vÿ ti kato vî ja nîgtî, ù tÿ Topê vî mranh mügtî ên ag, ge ra tóg Topê to krónh ke ja tũ nîgtî, Jesus ti. Ti ki êkrén ky to krónh krónh ke tÿg nî, to: “ron inh mü,” he tÿg nî gé.

4 Ha vé, Topě vī mranh tūg nī. Ājag tỹ ti vī mranh sór mū tag kato vāsānsān nī, ke tū nī (mū) ra ājag tóg to ter mū.

5 Ājag mỹ Topě tỹ ěg jyvĕn ěn kā jatu? ěg jyvĕn kỹ tóg tag tó, ha mĕ. Ā krĕ mỹ tóg tag tó, Topě ti, ha mĕ: “inh kósín, isỹ ā vóg kónān kỹ inh mỹ vĕnh nenh tūg nī,” he tóg. “Isỹ ā mỹ vī tar han mū ra to krónh ke tūg nī.

6 Isỹ ā to há nīn kỹ, hā kỹ sóg ā mỹ vī tar han tī. Ā kanhrān jé ke vē. Isỹ ā mỹ: “inh kósín vỹ tỹ ā nī,” hen kỹ sóg ā mrānmrān tī gé, ā kanhrān ti jé,” he tóg, Topě vī tỹ rán kỹ nī ki.

7 Hā kỹ ti tỹ ājag mrānmrān tag to tar nỹtīmñī. Ājag kanhrān jé ke vē. Topě tỹ ājag mỹ: “inh krĕ,” he vē. ěg panh vỹ ěg mrānmrān kỹ ěg kanhrān ja nĩgtĩ gé. Vĕnh kar jykren hā vē. Topě vỹ ā krĕ kar mrānmrān kỹ ag kanhrān tī.

8 Kỹ, ti tỹ ājag mrānmrān tū nī ra ājag pi(jé) tỹ ti krĕ pĕ nỹtīnh mū vē'.

9 Ha vé, ěg han mū fag vỹ ěg mrānmrān tī, ěg kanhrān jāvānh nīn kỹ, kỹ ěg tóg fag kamĕg tī. Kỹ ěg tóg Topě kamĕg kāfór han ke mū, ũ tỹ ěg rīnrīr han mū ti, ěg jóg mág ti.

10 Kỹ ũ tỹ ěg han mū tóg ěg to ā jykre fi ja nĩgtĩ. To jykren kỹ tóg ěg mrānmrān tī kejĕn, ěg sīn kā. Kejĕn tóg ā tỹ kygnĕ kỹ nī ra ěg kanhrān sór tī gé, ěg panh ti. Hā ra Topě tỹ ěg mrānmrān kỹ tóg to jykren há han tī inhhā. Ti tỹ ěg kānhrān há han sór vē, ěg tỹ ti ri kén kygnĕg tū nī jé, ěg tỹ ti ri kén há tāvī nỹtĩ jé.

11 Ti tỹ ěg mrānmrān ěn kā tóg ěg mỹ sér tū nī ver. ěn kā tóg ěg mỹ jagy tī. Kar kỹ ěg tóg vāhā vég tī, ti há nī ja ti, ěg tỹ kanhrān há han kar kỹ. Ti tỹ ěg mrānmrān hā kỹ ěg tóg vĕnh jykre há han ěn ki kanhrān mū sir, jagnĕ krī kuprāg ki ěg kanhrān mū gé sir.

Ěg tỹ jagnĕ tar han ke

12 Krónh ke ve ājag tóg nī, kỹ ājag tóg tỹ ũn kaga tīg kórég ěn ri ke nỹtī. To tar' he mǎn nī, ājag tỹ mū há han mǎn jé.

13 Topě japry kuryj hā jagma ěvānh nī, kỹ ũ tỹ ājag mỹ to krónh ke ha mĕ ěn ag vỹ ājag mré to tar' he mǎn mū gé. Topě jykre tovānh sór nī ve ājag nỹtī, hā ra tóg ājag tar han mǎn sór mū.

14 Vĕnh kar mré vĕnh jykre kuryj han sórmñī. Kỹ Topě vī ki króm kỹ kygnĕ sór tūg nī. ěg tỹ tag to vāsān tū nīn kỹ ěg pi(jé) ěg jóg mág venh ke mū'.

15 Vĕnh ki rīr há han nī, ājag kāmī ũ tỹ Topě tỹ ěg jagāgtān mū tag to é he tūg jé. Ājag kāmī ũn pir tỹ vĕnh jykre kórég to tar nīn kỹ tóg ěg mỹ ti tỹ ũn e ag krīn kónān ha mĕ tī, ag tỹ ti jykre kórég ěn ri ke nỹtĩ jé. Kỹ tóg ěg jakré kāmī vānh jagy ri ke nī. ěg jakré kókég ti tī, vĕnh jykre kórég tỹ ěg kókén ri ke.

16 Vĕnh ki rīr há han nī gé, ājag kāmī ũ tỹ Esaú jykre kórég ěn ri ke han tū nī jé, ũ tỹ Topě kato vāsān tū nī jé. Esaú vỹ Topě to é he ja nĩgtĩ, kỹ tóg vējĕn tigrīn ā panh tỹ ti mỹ vī há han ke ěn kren. Ā jāvy mỹ tóg tovānh, ti panh tỹ ti mỹ vī há han ke ěn ti, ā jĕn ke pir tigrīn mỹr. Ti tỹ ā panh tỹ ti mỹ vī há han ke ěn to é he hā vē.

17 Kar kỹ tóg mĕ sór ja nī, ti panh tỹ ti mỹ vī há han ke ti, hā ra tóg mĕg tū nī sir. Kỹ tóg fỹ ja nĩgtĩ, ti panh tỹ ti mỹ vī há han jé, vāhā tóg ti mỹ e nī ja nĩgtĩ, hā ra tóg sir rāké ja nỹ. Mĕg tū tóg nī sir, ti panh tỹ ti mỹ vī há han ke ti. Tag ri ke han sór tūg nī.

Topě jũ tỹ jagy pĕ

18 Vāsỹ Topě vỹ ěg jóg'jóg ve ag mỹ ā jykre nīm ja nĩgtĩ. Pānónh tỹ Sinai tá ag tóg junjun ja nĩgtĩ. Pī ve ag tóg, tá, kỹ tóg tá kuty nī ja nĩgtĩ gé, kuty pĕ, kóho jũ ke gé.

19 Kỹ trombeta ěn vỹ kyr ja nĩgtĩ gé. Kỹ Topě vỹ ag mỹ vī ja nī gé. Ag tỹ ti vī mĕ kỹ ag tóg jūrūn ke ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti mỹ to vī mū, ti tỹ ag mỹ vēmĕn tū nī jé, ti tỹ ag kānhmỹ Moisés hā mré vēmĕn jé, ěgno ki.

20 Ag mỹ tóg: “ājag mĕg ũ tỹ pānónh tag rā hā jun kỹ ti tén nī,” he ja nī, “pó tỹ ti pin kỹ, ājag krĕ ke gé, ājag prũ fag ke gé, ājag tỹ tá nĕn vég mū kar ěn ti. Ti tỹ pānónh tag vóg tigrīn ti tén nī,”

he ja tóg nĩ, Topě ti. Hã tóg ag mÿ e ja tĩgtĩ.

²¹ Topě tÿ ag mré vēmén kÿ tóg ag mÿ e tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ, Moisés mré hã, hã kÿ tóg: “jũrũn ke inh, mũmĕg kÿ,” he mũ gé, Moisés ti.

²² Hã ra tóg ag tÿ nén ve ja ěn ri ke tũ nĩ, ěg tÿ ũri Topě rĩnja tá jun ke ti. Pãnónh ěn ri ke tũ ti nĩ, ěg tÿ kanhkã tá nén venh ke ti. ěg tÿ kanhkã tá jun ken kÿ ěg ter mǎn ke tũ nĩ gé, ěg tÿ kanhkã tá pãnónh tÿ Sião he mũ ěn tá jun ken kÿ. Topě jamã tá ke vĕ, ũn rĩr mũ ěn jamã tá ke vĕ, hã vÿ: Jerusalém, he mũ, kanhkã tá cidade ěn ti. Topě tÿ jĕgnĕ jafã ag vÿ tá nÿtĩ. E tãvĩ ag nÿtĩ, e tãvĩ, ti tÿ jĕgnĕ jafã ag. Festa mág pĕ vĕ, tá.

²³ Kÿ Topě krĕ sanh kar ag vÿ tá nÿtĩnh ke mũ gé, ũn tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag kar. Ag jygjy vÿ kanhkã tá rán kÿ nÿtĩ. Kÿ Topě vÿ tá nĩ gé, ũ tÿ vĕnh kar jykre tugnÿm ke ti. Kÿ ũ tÿ ěg jo Topě ki ge kÿ nÿtĩ ag kuprĩg vÿ tá nÿtĩ gé, ũ tÿ ěg jo tá junjun mũ ěn ag.

²⁴ Kÿ Jesus vÿ tá nĩ gé, ũ tÿ ěg mÿ vĕnh jykre tǎg nĩm mũ ěn ti, ũ tÿ ěg jagfy ter mũ ěn ti, kÿ ěg tóg ti kyvénh tugrĩn jǎnhkri nÿtĩ, Topě tÿ ěg mÿ vĕnh pǎte fón ti kÿ. Topě tÿ Abel kyvénh ven kÿ tóg jũ mũ, ũ tÿ ti tén ja ěn to. Topě tÿ Jesus kyvénh ven kÿ tóg jǎvo ěg mÿ vĕnh pǎte fón mũ. ěg tũn hã vĕ, Jesus tÿ ěg mÿ vĕnh jykre nĩm jan hã vĕ, hã kÿ tóg Moisés jykre kǎfór nĩ, Jesus ti.

²⁵ Hã kÿ jĕmĕ há han nĩ. ũ tÿ ājag mÿ Topě vĩ tó mũ ěn vĩ jĕmĕ há han sórmnĩ. ěg jóg!jóg ve ũ ag vÿ Topě vĩ mĕ sór ja tũ nĩgtĩ, ti tÿ ag jyvĕn mũ ra. Hã kÿ ag krenkren ja tũ nĩ. Kÿ ěg krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tÿ ũ tÿ kanhkã tá nĩ ěn to ěg mré vēmén sór mũ ěn vĩ jĕmĕ sór tũ nĩn kÿ, ti tÿ ěg jyvĕn mũ ti.

²⁶ Vǎsÿ tóg, ā tÿ ěg jóg!jóg ve ag mré vēmén kÿ tóg ga tÿ ragra ke han ja nĩgtĩ. ũri tóg ěg mÿ tag tó, ha mĕ. “Ga tÿ ragra ke pir han mǎn jé sóg ke mũ,” he tóg. “Ěn kǎ kanhkã vÿ ragra ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg.

²⁷ Ti tÿ: “ke pir han mǎn jé sóg ke mũ,” hen kÿ ěg tóg ki kanhró nÿtĩ, ti tÿ ā tÿ nén han ja tag tÿ tũ' he sór mũ ti, ti tÿ ga tÿ ragra kenh ken ki. Nén ũ tÿ ragra kenh ke tũ ěn hã tóg nĩnh ke mũ inhhã, hã vÿ: “Topě jamã, he mũ.

²⁸ Kÿ tóg há tĩ, ěg tÿ Topě mÿ: “há ti nĩ, ā tÿ ěg mÿ nén han mũ ti,” hen kÿ. ěg jamã tǎg vÿ inhhã ragra kenh ke tũ pĕ nĩ, ti tÿ ěg mÿ ěg jamã nĩm ke ěn ti. Kÿ tóg há nĩnh mũ gé, ěg tÿ Topě rǎnrǎj han há han kÿ, ti tÿ ti mÿ sér nĩ jé. Ti kamĕg jé ěg tóg ke mũ gé, ěg tÿ tóg jũrũn kenh mũ.

²⁹ Topě vÿ pĩ tÿ nén ũ kar kugprũg mũ ri ke nĩ.

13

Topě tÿ ěg jyvĕn

¹ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag tÿ jagnĕ to há nÿtĩ to krónh ke tũg nĩ.

² ũ tÿ kuvar há tá ājag to pasa ken kÿ ti mÿ: “inh mré jĕ,” hemnĩ. ěg jo ke ũ ag tóg, ag tÿ ũ ag to: “inh mré nÿtĩ,” hen kÿ (ag tóg) Topě tÿ jĕnĕ jafã ag mÿ: “inh mré nÿtĩ,” he ja nĩgtĩ, ag tÿ ag ki kagtĩg (hã) ra. Hã kÿ tag han nĩ.

³ ũn sigse kÿ nÿtĩ ag ki rĩrmnĩ. Ājag tÿ kejĕn Jesus tugrĩn sigse kÿ nÿtĩnh ke tag mĩ ěkrén nĩ, hã kÿ jagnĕ ki rĩr há han nĩ. Ag tÿ ũn vóg kónǎn mũ ag ki rĩrmnĩ gé. Kejĕn ag tóg ājag vóg kónǎn ke mũ gé, Jesus tugrĩn, hã kÿ ag ki rĩr há han nĩ.

⁴ ũ prũ fi to én tũg nĩ, ũ mén to én tũg nĩ gé. Ājag prũ nÿtĩn kÿ ũ fi mré nÿ sór tũg nĩ, ājag mén nÿtĩn kÿ ũ mré nÿ sór tũg nĩ gé. Topě vÿ ũ tÿ vĕnh jykre kórĕg han (ka)mĕ ěn ag to jũnh ke mũ, ũ tÿ fag mré nÿ sór (ka)mĕ ěn ag to, fag tÿ ag mré nÿ sór (ka)mĕ ěn fag to ke gé.

⁵ Rico nÿtĩ sór tũg nĩ gé. Ājag tÿ nén vég mũ ěn vÿ há nĩ. Topě vÿ ěg mÿ tag tó, ha mĕ: “ājag kǎ jatu' henh ke tũ pĕ sóg nĩ, ājag ki sóg rĩr nĩ nĩ,” he tóg, Topě ti.

⁶ Hã kÿ tag tómnĩ, ha mĕ: “ěg jóg mág vÿ inh ki rĩr ke mũ,” hemnĩ. “Ti hã kamĕg isóg mũ. Ěprǎ ke ũ vÿ inh vóg ke tũ pĕ nĩ, ti tÿ inh ki rĩr nĩn kÿ,” hemnĩ, Topě vĩ kri fi kÿ.

⁷ Û tỹ ãjag mỹ Topẽ vỹ tó vén mũ ãn mũ ãkřén nĩ. Ga kri mũn kỹ ag tóg Topẽ tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ, ãjag tỹ ti tovãnh tũ ra ag tóg kãgter ja nĩ. Ag ri ke han sórmnĩ, ti ki rã ãn tovãnh sór tũg nĩ gé, ag ri ke han nĩ.

⁸ Jesus Cristo hã vỹ ter tũ nĩ. Ti tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ ãn hã han ti tĩ, ùri, kỹ tóg hã han mũn ke mũ gé. Tỹ ù han ke tũ ti nĩ, kỹ tóg kurã krỹg ja tũ nĩ gé.

⁹ Û tỹ ón kỹ ãjag mỹ nén ù ù tó sór mũ ãn vỹ jẽmẽ tũg nĩ, ag tỹ ón kỹ Topẽ to nén ù ù tó mũ ra. ãjag krĩn kónãn jé ag tóg ke mũ. ãjag tỹ tỹ prãnh ke han sór jé ag tóg ke mũ. Topẽ vỹ ãjag tar han ki kanhró nĩ, ãjag jagãgtãn kỹ. Û tóg: “ã tỹ vễjẽn tag kon kỹ ã tóg Topẽ jykre to tar nĩ,” he tĩ. Ag ón vễ. Vễjẽn vỹ ãg tỹ ti jykre to tar nĩ han ke tũ pẽ nĩ. Topẽ hã ne ãg tar han ki kanhró nĩ’.

¹⁰ Ha mẽ, Moisés jykre ki Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ ag pi(jé) ãg mré Jesus jamĩn ãn konh ke mũ’.

¹¹ Ag tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ãn vỹ ag mẽg ù tãnh kỹ ti kyvénh ma tĩ tĩ, ag tỹ to: “Topẽ nĩgjafã,” he mũ ãn ra. Ti tỹ ag mẽg kyvénh ãn tỹ ãg tỹ Topẽ vỹ mranh mũ tỹ tũg’ he sór vễ vễ. Hã ra ag tóg ãjag jamã jy ró pãnĩ to ag tóg ãjag mẽg tãnh kỹ pũn tĩ.

¹² Hã kỹ Jesus tóg cidade jy ró ãn pãnĩ to ter ja nĩ gé, ti tỹ ãg jagfy ter kỹ, ãg jãnhkri han jé.

¹³ Kỹ ãg tóg ti jagtar ri ke han ke mũ gé. Û tỹ ti ki ge jãvãnh ag jykre han tũ ãg tóg nĩ, kỹ ãg tóg ag mré han ke tũ nĩ gé. Jesus tỹ cidade jy ró pãnĩ to ter ja ãn mũ ãg tóg ãkřén kỹ nỹtĩ, kỹ ãg tóg ù tỹ ti ki ge tũ ag mré ag jykre han ke tũ pẽ nĩ.

¹⁴ Tag ki, ga kri ãg tóg ãg jamã pẽ venh ke tũ nĩ. Kãnhkã tá ãg tóg ve sór mũ, ãg jamã ti.

¹⁵ ãg tỹ Jesus tũgrĩn Topẽ mỹ vỹ há han kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ nén vég mũ kar to ãg tóg ti mỹ: “ãg mỹ tóg há tĩ, ãg mỹ tóg sér tĩ,” henh ke mũ. ãg tỹ ti mỹ nén ù pũn mũ ri ke tóg nĩ, presente ri ke

tóg nĩ, ãg vỹ tag. “ãg jóg vễ,” he jé ãg tóg ke mũ gé, ti to. Ti mỹ vỹ há han ke to krónh ke tũg nĩ.

¹⁶ Jagnẽ ki rĩrmnĩ gé, jagnẽ mré nén kar han kỹ. Tag to krónh ke tũg nĩ gé. ãg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn ri ke ti nĩ, ãg tỹ ti mỹ presente han ri ke ti nĩ, ãg tỹ jagnẽ ki rĩr tĩ ti, kỹ tóg ti mỹ sér tĩ.

¹⁷ Û tỹ ãjag kanhrãn tĩ ãn ag vỹ jẽmẽmnĩ, ag tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ãn ki króm nĩ. ãjag ki rĩr ag tóg nĩgtĩ, ãjag tỹ Topẽ tovãnh tũ nĩ jé, kỹ Topẽ vỹ ag rãnhrãj tũgnỹm ke mũ. ãjag tỹ ag vỹ jẽmẽn kỹ tóg ag mỹ kufy tũ nĩnh mũ, ag rãnhrãj ti, kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Ti tỹ ag mỹ kufy nĩn kỹ tóg há tũ nĩ gé, ãjag mỹ.

ãg tỹ Topẽ mré vễmẽn ke

¹⁸ Inh jagfy Topẽ mré vễmẽn nĩ. Nén ù kórég han ja tũ inh nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Isỹ nén ù kuryj han sór vễ mỹr, tag hã to sóg jykrén tĩ.

¹⁹ Kỹ inh jagfy Topẽ mré vễmẽn nĩ, Topẽ tỹ kãnhmar ãjag to inh jẽnẽ mũn jé. Ti mỹ tag to vĩn kỹ krónh ke tũg nĩ.

²⁰ Topẽ mré sóg vễmẽn tĩ ãjag to. ãg krĩ kuprãg ti tĩ. Kỹ tóg Jesus ti, ãg Senhor ti rĩn mũn ja (ti) nĩ gé, ti tỹ ãg jagfy ter kar kỹ. ãg jagfy ter kỹ tóg ù tỹ mé ki rĩr tĩ ãn ri ke nĩ, hã ra tóg ãn kãfór nĩ gé, ti tỹ ãg ki rĩr há han nĩn kỹ. ãg jagfy ter kỹ tóg ãg mỹ vễnh jykre tãg ãn nĩm ja nĩ, ù tỹ tũ’ he vãnh ãn.

²¹ Topẽ hã mỹ sóg to vỹ mũ, ti tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ nén (ũ) tỹ ti mỹ há nĩ ãn hã han jé. Ti há vỹ Jesus Cristo mỹ: “ag tar han nĩ,” he ja nĩ. Ti hã mỹ ãg tóg vỹ há han ke mũ, Jesus Cristo mỹ, kỹ tóg tũ’ henh ke tũ nĩ, ãg tỹ ti mỹ vỹ há han ke ti. Amém.

²² Inh kãnhkã, sỹ ãjag mỹ tag tó sór ja vễ. Jatun mỹ mẽ sórmnĩ, sỹ ãjag jyvẽn mũ tag. Inh pi(jé) vễnh rãnrãn mág han. Vễnh rãnrãn sĩ han sóg ãjag mỹ.

²³ Ha mẽ, ãg régre tỹ Timóteo vỹ se kỹ jẽ mũn tũ nĩ ha. Ti kava ag huri. Ti tỹ kãnhmar ki jun kỹ tóg inh mré ãjag venh kãtĩg ke mũ.

²⁴ Ājag pā'i kar ag mī sóg ěkrég tī,
Topě ki ge kŷ nŷtī kar ag mī ke gé. Tag
ki ke ag, ga tŷ Itália ki Topě ki ge kŷ
nŷtī ag vŷ ājag mī ěkrég tī gé.

²⁵ Topě jé ājag tar han kãn.
Hã vĕ.

TIAGO TỸ CARTA

¹ Tiago tỹ rá vễ. Isỹ Israel ag mỹ rán hã vễ. Ëg povo tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Povo kar mĩ ãjag tóg mũgtĩ, fóg ag kar mĩ, kanhgág ag mĩ ke gé. Sỹ ãjag mỹ vễnh rá jênê vễ. Tỹ sóg Topê mỹ rãnrãj tĩ nĩ, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ rán kỹ jênêg mũ sir. ãjag mĩ sóg êkrég tĩ.

Ëg tỹ Topê vĩ to: hỹ mỹ vĩ? henh ke tũ

² Inh kanhkã', ãjag tỹ Jesus tigrĩn nén ù jagy ve kỹ to vễnhmỹ nỹtĩ tũg nĩ. Mỹ sér nỹtĩmnĩ hã ra.

³ Topê tỹ ãjag tỹ ti ki rã há han ja ve sór vễ, hã kỹ ãjag tóg tag kar vég tĩ. Kỹ ti tovãnh sór tũg nĩ, kỹ ãjag tóg ti to tar nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ nén ù jagy vég mũ ra ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Tag to jykrén.

⁴ ãjag tỹ nén ù jagy vég mũ ra to tar nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ komêr hã há nỹtĩ jé, Topê jykre ki króm há han kỹ. Komêr hã ãjag tóg kygnênh ke tũ nĩ, nén ù kar ki, ãjag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn kỹ.

⁵ ãjag tỹ nén ù to jykrén tũ nĩn kỹ Topê mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ ãjag kanhrãnh jé. Ëg kanhrãnh jé tóg ke mũ, Topê ti. To tóg: “han ke tũ inh nĩ,” henh ke tũ nĩ, vĩ tar han ke tũ ti nĩ, ãg tỹ ti mỹ nén ù to vĩn kỹ. Ëg to tóg fe há nĩ, hã kỹ tóg ãg kanhrãnh tag to há nĩ.

⁶ ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vĩn kỹ: “ãg mỹ tóg han tĩ, Topê ti,” hemnĩ. “Ti mỹ inh mỹ han mũ vĩ?” he tũg nĩ. ãjag tỹ: “ti mỹ inh mỹ han mũ vĩ?” hen kỹ ãjag tóg venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ên ti. Kỹ ãjag tóg goj ri ke nỹtĩ. Gøj tóg kejên fagrĩnh mỹ krém krém ke tĩ, kãka tỹ ti kã nĩ kỹ. Kỹ tóg ra tũg, tá kãtũg ke mũ. Ên ri ke tóg nĩ, ù tỹ Topê vĩ kri fig tũ ên ti.

⁷⁻⁸ Fagrĩnh mỹ tóg Topê mỹ nén ù to vĩ tĩ, ti tỹ: “ti mỹ inh mỹ han mũ vĩ?” hen kỹ. Venh ke tũ tóg nĩ sir. Krĩ régre ti nĩ. Nén ù to jykrén kỹ tóg kãnhmar nén ù hã to jykrén mãn mũ gé, vễnh

jykre pir han vãnh nĩn kỹ. Ki kagtũg tóg nĩ, hã kỹ tóg venh ke tũ nĩ gé sir.

Ûn jagtar ag mré ùn rico ag jykre

⁹ Ëg Senhor tỹ Jesus mré ke ù ag tóg jagãgtar nỹtĩ. Hã ra ag tóg ãg Senhor ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ùn rico ri ke nỹtĩ, ag tỹ tỹ Topê krê nỹtĩn kỹ. Kỹ tag to jykrén nĩ, ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag jagtar nỹtĩn kỹ.

¹⁰ Kỹ ãg Senhor tỹ Jesus mré ke ù ag tóg rico nỹtĩ hã ra. Ag tỹ ãg Senhor ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ag tóg ùn jagãgtar ri ke nỹtĩ, Topê mỹ. “Ter jé ãg tóg ke mũ, kỹ tóg ãg mỹ há tĩ, Topê tỹ ãg jagãgtãnh ken kỹ, ùn jagtar ag ri ke,” hemnĩ, ãjag rico nỹtĩn kỹ. Re fej ri ke ãg tóg nỹtĩ, ãg kar.

¹¹ Rã tỹ jun ke kỹ tóg rỹ jagy tĩ. Kỹ tóg tugtóg tĩ, re ti, kỹ ti fej tóg kógungun tĩ gé. Kỹ ti sãnvĩ ên tóg tũ' henh mũ sir. Ên kãgter ri ke ãg tóg nỹtĩ gé. Kỹ ùn rico ag tóg ke tĩ gé, kãgter kỹ. Kỹ ag há ên tóg tũ' he mũ gé sir, ag rãnrãj tỹ ag mỹ sér nĩ ra.

Ëg tỹ Topê vĩ mranh sór mũ

¹² Kejên ù tóg Jesus tigrĩn ãg to jũ nĩ. Ëg tỹ hã ra Topê tovãnh tũ nĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ ãg Senhor tóg ãg mỹ ãg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ãg tỹ ãg jagãgtar mũ ra ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg ãg tỹ carreira ki ka féj tỹ coroa ganhar he mũ ên ri ke nĩ sir. Ëg Senhor vĩ ãg mỹ: “rĩr krỹg ja tũ ve jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ,” he ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ãg mỹ tỹ presente han ke mũ.

¹³ ãjag tỹ Topê vĩ mranh sór mũn kỹ to: “Topê vĩ inh krĩn, sỹ ti vĩ mranh jé,” he tũg nĩ. Topê pi(jé) vễnh jykre pãno han ja nĩgtĩ'. Kỹ ù pi(jé) to Topê krĩn kónãnh tĩ gé'. Kỹ tóg ãg krĩn kónãnh tũ nĩgtĩ gé (mỹr), Topê ti.

¹⁴ Ëg tỹ Topê vĩ mranh sór kỹn ge nĩ, hã nỹ ve nĩ, kỹ ãg tóg to ên tĩ.

¹⁵ Ëg tỹ to ên kỹ ãg tóg to jykrén mág nĩ. Kỹ ãg tóg sir han sór mũ. Ëg tỹ han sór kỹ ãg tóg han mũ. Kỹ ãg tỹ ti vĩ mranh vễ sir. Kar kỹ ãg tóg mranh mãn', mranh mãn', he mũ gé, vễnh jykre pãno vễ sir. Hã ra ãg tóg to nũgme ki vãr ke mũ, inferno ki.

16 Inh kanhkã', ãjag to sóg há tävĩ nĩ. Hã ký sóg ãjag mÿ: "kygnẽ tũg nĩ, Topẽ to," he mũ.

17 Topẽ hã ne ã pin ký ãg mÿ nén ù há kar han tĩ'. Nén ù há tävĩ han tóg tĩ, Topẽ ti, èprã ke ag mÿ, hã vÿ: ãg, he mũ. Ti hã tóg jẽngrẽ hyn han'. Rã tÿ ãg ki kupũn tũ nĩn ký tóg fẽnja tĩ. Hã ra Topẽ tóg tag han tũ nĩgtĩ (mÿr). Ti pi(jé) kejẽn ãg ki rĩr tũ nĩgtĩ'. ãg ki rĩr tóg nĩ nĩ hã ra.

18 Ti hã tóg ãg han mãn', ãg tÿ ti ki ge ký. Ti tÿ ãg han mãn sór ký tóg ãg han mãn. ãg to tóg ã vĩ há jẽnẽ. Vẽn h vĩ há tag tÿ tóg ãg han mãn mũ sir. Ti tÿ ãg han mãn ký ãg tóg ti tÿ nén han mũ kar kri ke nÿtĩ, ãg tÿ tÿ ti krẽ nÿtĩn ký.

ãg tÿ Topẽ vĩ ki króm ke

19 Inh kanhkã', tag to jykrén mág nĩ. Û tÿ nén ù há kãmén ký jẽmẽ há han nĩ. Kãnhmar vĩ tũg nĩ. Kãnhmar jũ tũg nĩ gé.

20 ãg jũ nÿtĩn ký ãg tóg Topẽ jykre han tũ nĩgtĩ (mÿr), ti jykre kuryj ti. Hã ký jũ tũg nĩ.

21 Hã ký nén tÿ ãg kavénh tĩ ãn tovãnh kãn nĩ, vẽn h jykre pãno mré hã. ãg kókég tóg tĩ, ãg fãn tóg tĩ, vẽn h jykre pãno ti. Tovãnh ra. Jatun mÿ Topẽ vĩ mẽmnĩ. Topẽ hã ne ã vĩ tÿ ãg kanhrãn'. ãg tÿ kri fi ký ãg tóg krenkren ke mũ.

22 Ký Topẽ vĩ han ký nÿtĩmnĩ. ãjag tÿ mẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn ký ãjag tóg krenkren ke tũ nĩ. Ón ký ãjag tóg: "kren jé sóg ke mũ," henh ke mũ.

23 ãg tÿ jẽmẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn ký ãg tóg tag ri ke nÿtĩ, ha mẽ. Kejẽn ù tóg vẽn h vég mũ, ki vẽn h ve jafãn ki (mÿr, ha mẽ). Ký tóg ã kakã vég mũ sir.

24 ã kakã ve kar ký tóg to jykrén mãn tũ nĩ. Ký tóg ki kagtĩg' he mũ. Tĩg tóg mũ, ký tóg ã kakã ki kagtĩg' he mũ. Ký tóg fagrĩnh mÿ vẽn h ven ja nĩ sir. Ge ãg nÿtĩ, ãg tÿ Topẽ vĩ jẽmẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn ký. Ký ãg tóg fagrĩnh mÿ mẽ ja nĩ sir.

25 ãg tÿ ti vĩ to jykrén mág ký tóg hã ra ãg mÿ sér tĩnh mũ. Topẽ vĩ vÿ há nĩ, ti jykre ti. ãg jykre pãno tÿ tũg' he tóg tĩ, ãg tÿ han mãn tũ nĩn jé. Ký ãg tóg ãg tÿ ti vĩ jẽmẽ ký nÿtĩn ký to jykrén ke mũ. Kã jatun ke tũ ãg tóg nÿtĩ sir. Ký ãg tÿ ki króm ký Topẽ tóg ãg mÿ vĩ há han ke mũ sir, ãg tÿ nén han mũ kar to.

26 Û ag tóg Topẽ to: "ti to sóg há nĩ," he tĩ. Hã ra ag tóg ù to vĩ kónãn tĩ, ãjag vĩ to jykrén tũ nĩn ký. Ký ag tóg ón ký: "ti to sóg há nĩ," he ja nĩgtĩ. Kygnẽg ãg tóg tĩ, ãg tÿ gen ký. Hã ký ãg tóg ón ký: "ti to sóg há nĩ," he tĩ, ãg tÿ ù to vĩ kónãn ký.

27 ãg tÿ ãg jóg tÿ Topẽ to há nÿtĩn ký, ký ãg tóg tag han mũ, ha mẽ: ùn panh ter mũ kar jagãgtãn kãn ãg tóg tĩ, ùn mén ter ja fag ke gé, ùn jagãgtar fag. Fag ki rĩr jé ãg tóg ke mũ, fag mÿ há tũ jé. Ký ãg tóg nén ù vẽn hmÿ han ke tũ nĩ gé sir. Topẽ kato tẽ mũ ag jykre han ke tũ ãg tóg nĩgtĩ gé. Hã ký ãg tóg ti mÿ kavéj tũ nÿtĩ sir. Hã ký ãg tóg ón ký: "Topẽ to sóg há nĩ," he tũ nĩgtĩ gé.

2

ãg tÿ jagnẽ to vẽn h jykre pir han ke

1 Inh kanhkã', ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ki ãjag ge mũ mÿr. Pã'i kar kãfór vè (mÿr), ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ti. Ge ra ãjag ne tóg ùn rico ag to há nÿtĩ', ký ùn jagãgtar ag tóg ãjag mÿ tÿ nén ù tũ nÿtĩ. Ke tũg nĩ.

2 Hẽn ri ke mũn ùn rico vÿ Topẽ vĩ jẽmẽn h kãtĩg mũ, ãjag vẽn hmãn ký. Ti kur vÿ há tävĩ nĩ, ký ti nĩgé kãnĩm ja vÿ tÿ ouro nĩ. Ký ùn jagtar vÿ kãtĩg ke mũ gé, kur kórég tu ký.

3 Ký ãjag hÿn tóg ùn rico mÿ: "ha tag kã nĩ, vẽn h nĩg ja há kri," he tĩ. Jó ùn jagtar mÿ ãjag hÿn tóg: "ha tã tá jẽ," he tĩ, ke tũ nĩn ký: "ha inh mré nĩ, hã ra èprã nĩ, gan kri," he ãjag hÿn tĩ.

4 Hã ki ãjag tóg ùn rico to há nĩ ve nĩ, ti tũ tigrĩn. Jãvo ãjag tóg ùn jagtar to é he mũ ve nĩ, ti jagtar nĩn ký. Ke tũg nĩ. ãjag tÿ jagnẽ ri ke nÿtĩ to jykrén nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg vẽn h jykre pãno han mũ.

⁵ Inh kanhkā', jēmē há han ra. Ājag to sóg há nī (mýr), hā kŷ sóg ājag jyvēn mū. Topē vŷ ũn jagāgtar ag kuprēg, ag tŷ ti to ricon jé, ti ki ge kŷ. Ga mī mūn kŷ ag tóg jagāgtar nŷtī. Ēg Senhor ki ge kŷ ag tóg há nŷtī jāvo. Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī ve jé ag tóg ke mū, ag tŷ ti to há nŷtīn kŷ. Topē hā ne tag tó ja nŷgtī', ěg tŷ ti venh ke ti, kŷ tóg han ke mū, ā tŷ tó ja ěn ti.

⁶ Jāvo ājag tóg ũn jagāgtar ag to é he tī. Ũn rico ag to ājag tóg vī há han tī. Hā ra ũn rico ũ ag tóg ājag to kórég nŷtī gé. Kŷ ag tóg ājag fóg mŷ ājag to vī kónān tī, ājag fóg tŷ ājag jé prēr jé. Kŷ ājag tóg to jagtar nŷtī sir, ag tŷ ājag to vī kónān tī ěn to. Hā kŷ tóg sir vēnhmŷ nŷ, ājag tŷ ũn jagāgtar to é he ti.

⁷ Kŷ ũn rico ũ ag tóg ěg Senhor to é he tī gé. Ti to ag tóg vī kónān tī gé, hā ra ěg tóg tŷ ti mré ke nŷtī. Hā kŷ ag tóg ěg to vī kónān mū gé, ti to vī kónān kŷ.

⁸ Topē tŷ vāsŷ ěg mŷ vēnh jykre nīm ja ěn ki króm nī, hā vŷ: “ā régre to há nīmni, ā tŷ vēso há nī ri ke nīmni, ā régre tŷ,” he ja tóg nŷgtī ěg mŷ, Topē ti. Kŷ tóg rán kŷ nī. Ājag tŷ tag han kŷ tóg há nī.

⁹ Ājag tŷ hā ra ũn rico to há nŷtīn kŷ, ũn jagtar to kórég nŷtīn kŷ, kŷ ājag tóg ti vī mranh mū sir, ti tŷ ěg jyvēn ja ti. Kŷ Topē tóg ājag to jykrén kónān mū, ājag tŷ ti vī mranh kŷ.

¹⁰ Ha vé, hēn ri ke mūn ěg kāmī ũ tóg Topē tŷ ěg mŷ vēnh jykre nīm ja kar ki króm tī. Hā ra tóg sir nén pir ki ti vī mranh mū. Kŷ ti tŷ ti vī mranh kán vē sir, ti vī pir mranh kŷ.

¹¹ Topē tóg ěg mŷ: “ā prū tū fi mré nŷ tūg nī, kŷ ā mén tū mré nŷ tūg nī gé,” he ja nŷgtī. Kŷ tóg ěg mŷ: “jagnē tén tūg nī,” he ja nŷgtī gé. Hēn ri ke mūn ěg tóg ěg prū tū fag mré nŷ tū nŷgtī. Ēg tŷ hā ra jagnē tén kŷ ěg tóg ti vī mranh kán mū, ti tŷ ěg jyvēn ja ti.

¹² Kŷ tag to jykrén nī, ājag tŷ nén ũ han ke to jykrén kŷ. Ēg Senhor vŷ ěg jykre kar vég tī, ti tŷ ěg tŷ ti jykre ki króm mū ve sór kŷ. Kŷ ājag jykre to jykrén nī, ājag vī to ke gé.

¹³ Ēg tŷ jagnē jagāgtān tū nŷn kŷ tóg ěg jagāgtān ke tū nī gé, ěg Senhor ti, ti tŷ ěg jykre tugnŷm ken kŷ, kurā ěn kā. Ēg tŷ hā ra jagnē jagāgtān kŷ tóg ěg jagāgtān ke mū gé, ti tŷ ěg jykre tugnŷm ken kŷ. Kŷ ti pi(jé) ěg vóg kónān mū sir'.

Ti ki rā há

¹⁴ Inh kanhkā', ũ tóg kejēn: “ti ki sóg rā kŷ nī,” he tī, Topē to. Hā ra tóg ti vī han tū nŷgtī. Kŷ tóg ón kŷ ti ki rā kŷ nī ja nī. Kren ke tū tóg nī sir.

¹⁵ Kejēn Jesus mré ke ũ tóg kur vég tū nŷgtī, vējēn vég tū tóg nŷgtī gé, Jesus mré ke ũ fi ke gé.

¹⁶ Kŷ ājag kāmī ũ tóg hēn ri ke mūn ti mŷ, fi mŷ tóg: “tág!,” he mū. “Ha tŷg, jatun mŷ. Ā jé kusa mēg tū nī, ā jé kókŷr tū nī,” he tóg mū. Hā ra tóg fag mŷ nén ũ nīm tū nī. Kŷ tóg fagrŷnh mŷ fag mŷ: “ā jé jagtar tū nī,” he ja nī.

¹⁷ Ge ti nī, ěg tŷ ón kŷ: “ti ki rā kŷ sóg jē,” he nŷ kŷ. Ēg tŷ ti vī han tū nī kŷ ěg tóg fagrŷnh mŷ: “ti ki sóg rā kŷ nī,” he mū sir. Nén ũ tū vē.

¹⁸ Ājag kāmī ũ tóg hēn ri ke mūn: “ũ tóg Jesus ki rā kŷ nī, jāvo ũ tóg ti jykre han tī,” he sór mū, ājag tŷ ti jykre han sór tū nŷtīn kŷ. Tag to sóg ājag mŷ: “inh hŷn ne tugrŷn ki kanhrān mū, ā tŷ ti ki rā ja tŷ?” he mū. “Ā tŷ ti jykre ki króm vānh kŷ sóg ki kagtŷg nī. “Ti mŷ Jesus ki rā kŷ jē nī vŷ?” he jé sóg ke mū ā to. Ā jāvo sóg ti jykre han tī inhhā. Hā to ā tóg ki kanhró nī, sŷ ti ki rā kŷ jē ti,” he jé sóg ke mū, ājag tŷ inh ki jēmēn kŷ.

¹⁹ “Topē vŷ tŷ ũn pir nī,” he ājag tóg tī gé. Ājag tŷ ki hā tó vē. Kŷ Japo ag vŷ tag tó tī gé. “Pir tóg nī, Topē tī,” he ag tóg tī gé, Nén-Kórég ag. Ag tŷ ti pir ki kanhró (hā) ra ag tóg krenkren ke tū nī, ag tŷ ti jykre han tū nŷn kŷ. Hā kŷ ag tóg kamēgmēg kŷ jŷrŷn ke tī sir, ag tŷ Topē to jykrén kŷ, Japo ag. Hā kŷ ěg tóg ěg tŷ Topē kāmén há (hā) ra krenkren ke tū nī gé, ěg tŷ ti jykre han tū nŷn kŷ.

²⁰ Ājag tŷ tag to jykrén tū nŷn kŷ ājag tóg krŷ tū (pē) nŷtī (mŷr). Ēg tŷ ti vī ki

króm tũ nĩn kũ ěg tóg ón kũ ti ki ge kũ nũtĩ. Nén ũ tũ vė sir, ěg tũ ti ki ge kũ nũtĩ tag ti. ěg mũ tóg nén ũ há han ke tũ nĩ.

²¹ ěg jóg'jóg ve tũ Abraão to jykrén nĩ. Topě tóg ti mũ: “ã kósın tũ Isaque tãnh kũ pũn, inh mũ,” he ja nĩ. Kũ tóg ti mũ: “hej,” he ja nĩ sir, Abraão ti. Hã kũ tóg Topě mũ há nĩ sir, Abraão ti, ti tũ ti vĩ ki króm to há ja nĩn kũ. Kũ tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he mũ, Topě ti, Abraão to.

²² Ve ra ha. Ti tũ Topě ki rã kũ jėn kũ, hã kũ tóg ti mũ: “hej,” he ja nĩ, Abraão ti. Kũ tóg, ti tũ ti mũ: “hej,” hen kũ (tóg) ti ki rã kũ jė ěn to tar nĩ sir, Topě vĩ ki króm ke to. Ge ti nĩ (mũr).

²³ Rán kũ tóg nĩ gé, Abraão ti, kũ tóg: “Topě vĩ kri tóg fi, Abraão ti,” he mũ, Topě vĩ tũ rán kũ nĩ ki. “Hã kũ ěg jóg mág tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Kũ Topě tóg ti to: “ũ tũ iso há nĩ ěn,” he tũ,” he tóg, Topě vĩ tũ rán kũ nĩ ki, Abraão to.

²⁴ Hã ki ajag tóg vég mũ. ěg tũ ti vĩ han kũ tóg ěg to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” henh ke mũ gé. ěg tũ ón kũ ti ki rã kũ nũtĩn kũ ěg tóg hã ra ti mũ há tũ nũtĩ, Topě mũ, ěg tũ ti vĩ ki króm tũ nĩn kũ.

²⁵ Raabe fi to jykrén nĩ gé, ũn mén jafã ěn fi to. ěg povo vỹ ũ ag jėgně ja nĩ, ag tũ fi jamã ve jé, cidade mág ěn ti. Kũ fi tóg ag mũ: “kãge jėg ra,” he ja nĩ. Kũ fi tóg ag kanhrãn ja nĩ sir, fi jamãn ki, ag tũ ěpry ũ mũ kãpa jé, ěmĩn ũ mũ, ag kato tẽ ag tũ ag vég tũ nĩ jé. Tag to fi tóg kren mũ (mũr), fi tũ tag han to. Kũ Topě tóg fi to: “inh ki rã há han fi,” he ja nĩ sir, fi tũ ti vĩ kri fi to.

²⁶ Ge ti nĩ gé, ěg mũ. ěg tũ ti ki ge kũ nũtĩn kũ ěg tóg ti vĩ kri fig mũ, Raabe fi ri ke. ěg tũ ti vĩ han tũ nĩn kũ tóg ěg mũ nén ũ há han ke tũ nĩ gé, ěg tũ ón kũ ti ki ge mũ tugrĩn, ěg fãr tũ kuprĩg tũ ra ter kũ nũ ěn ri ke ti nĩ.

3

Ěg tũ ěg nũně tũ Topě vĩ mranh ke tũ

¹ Inh kanhkã', kãnhmar jagně mũ: “sỹ ã kanhrãn há tóg tĩ, ã tũ kygně to,” he tũg nĩ. ěg kar vỹ kygněg tĩ. Kũ Topě vỹ ěg tũ kygně to ěg vóg kónãn mág mũ, ěg tũ kãnhmar ěg mré Jesus ki ge kũ nũtĩ ag kanhrãn sór kũ.

² ěg kar vỹ kygně (ka)mě nũtĩ. ũ tũ ã vĩ ki kygněg tũ pė nĩn kũ tóg kuryj kar nĩ sir. ěg pi(jé) ne ki kygněg tĩ', ěg tũ ěg vĩ ki kygněg tũ nĩn kũ.

³ Cavallo to jykrén nĩ. Freio tũ ěg tóg ti jėn kãra fig tĩ. Kũ ěg tóg tũ ti vóg tĩ sir, cavallo ti, kũ tóg ã tũg ke ěn ra tĩ mũ sir, ũ tũ cavallo kri nĩ ěn ti.

⁴ Kũ canoa mág to jykrén nĩ gé. Éhé tóg nỹ, hã ra kãka vỹ ti tũn tĩ. Kũ ag tóg ti vóg jafã tũ ti vóg tĩ. Kũ tóg ag mũ ki ke tĩ. Ti vóg mũ ag mũnh ke ra tóg tĩ mũ sir. Ti vóg jafã sĩ ra tóg ki ke mũ, canoa mág ti.

⁵ Ge tóg nĩ, ěg nũně ti. Sĩ ti nĩ (mũr), hã ra ěg tóg tũ vĩ mág han tĩ gé.

Pĩ ri ke tóg nĩ. Ti sĩ ra tóg kejėn vãnh pũn tĩ (mũr), nėn kar ti.

⁶ ěn ri ke tóg nĩ, ěg nũně ti. Tũ ěg tóg vėnh jykre pãno tó tĩ. Kũ ěg tóg ěg vĩ tag to kavėj kar nũtĩ, ěg tũ ěg vĩ tag to ti vĩ mranh kũ. ěg kãsir nũtĩ ra ěg tóg vėnh jykre pãno tó tĩ, ěg sanh há nũtĩ ra ke gé, ěg kófa ra ke gé. Japo tũ ěg krĩn hã vė, ěg tũ ěg vĩ ki Topě vĩ mranh jé.

⁷ Ha mẽ, bicho kar vỹ tũ ěg mẽg nũtĩ. ũ ag vỹ mũg tũ mẽg nũtĩ, kũ ũ ag vỹ sėsĩ tũ mẽg nũtĩ, ũ ag vỹ pỹn tũ mẽg nũtĩ, ũ ag vỹ goj ki ke kar tũ mẽg nũtĩ gé. Ti kar kanhrãn ěg tóg tũ mũr, ha mẽ.

⁸ Hã ra ěg pi(jé) ěg nũně kanhrãn tĩ'. Ti kanhrãn ki kagtĩg ěg nũtĩ. Vėnh jykre pãno tãvĩ tó sór ěg tóg tĩ. Kũ tóg veneno ri ke nĩ, ěg vĩ ti. Tũ ěg tóg jagně kãgtén ri ke han tĩ, ěg nũně tũ, jagně mũ vĩ kónãn kũ.

⁹ Tũ ěg tóg Topě mũ vĩ há han tĩ, ěg jóg mág mũ, ěg nũně tũ. Kũ ěg tóg tũ ěprã ke ag mũ vĩ kónãn tĩ gé. Hã ra Topě tóg ěg han, ěg tũ ti ri ke nũtĩ jé. Kũ ěg tũ jagně mũ vĩ kónãn kũ ěg tũ Topě mũ vĩ kónãn ri ke vė sir.

¹⁰ Ëg jën kátá tóg kãkutẽ tĩ, ãg vĩ há ti, ãg vĩ kónãn ti ke gé. Pir ti nĩ, ãg jënky ti, hã ra ãg tóg tỹ vĩ régre han tĩ. Tag vỹ kórég tãvĩ nĩ, inh kanhkã'.

¹¹ Goj tỹ vënh kanẽ to jykrén nĩ, ãganẽ to. Ti há nĩn kỹ tóg há nĩ, goj ti. Ti kajã nĩn kỹ tóg kajã nĩ. Ti pi(jé) tỹ goj régre nĩ', goj tỹ ãg kanẽ ti. Pir tóg nĩ.

¹² Kỹ ka kanẽ to jykrén nĩ gé. Ka tỹ pënva ki ãg tóg jymi vég tũ nĩgtĩ (mỹr). Kỹ ãg tóg vãnũ tỹ jóhó ki pënva vég tũ nĩgtĩ gé. Pir ti nĩ, ka kanẽ ti. Ge ti nĩ gé, goj ti. Ti kajã nĩn kỹ tóg kajã nĩ gé. Kỹ gemnĩ gé, ãjag nũnẽ tỹ. Vĩ pir han nĩ.

Topẽ tỹ ãg mỹ krĩ há nĩm

¹³ ãjag mỹ krĩ há nĩtĩ'? ãjag mỹ Topẽ vĩ ki kanhró nĩtĩ'? Kỹ tóg há tĩ. Kỹ vënh jykre há kar han kỹ nĩtĩmĩ. Hã ki vënh kar vỹ ãjag krĩ há venh ke mũ sir. Hã ra tỹ vỹ mág han tũg nĩ. Tỹ vënh kãfór han tũg nĩ gé.

¹⁴ ãjag tỹ ù to fe kórég nĩn kỹ tóg tỹ ù nỹ jãvo, ãjag tỹ jagnẽ kãfór nĩtĩ sór kỹ, jagnẽ to jũ (ka)mẽ nĩtĩn kỹ, ãjag tỹ vësỹ ùn mág han sór kỹ. ãjag tỹ tag han kỹ vësõ: "krĩ há inh nĩ, Topẽ vĩ ki kanhró inh nĩ," he tũg nĩ. Vënh ó vë, tag ti.

¹⁵ Topẽ tỹ ãg kanhrãn ja pijé', ãg tỹ ù to fe kórég nĩ ti, jagnẽ kãfór han sór mũ ti, jagnẽ to jũ (ka)mẽ ti ke gé. Ëprã vënh jykre vë (mỹr), Topẽ kato tẽ ti. Japo jykre vë (mỹr), ãg fe jũ tag ti.

¹⁶ Ëg tỹ jagnẽ kãfór han sór kỹ ãg tóg jagnẽ kato tãgtẽ mũ sir, ãg tỹ vësỹ ùn mág han sór kỹ. Kỹ ãg tóg vỹ mẽ han kỹ jagnẽ to vënh jykre pãno han kãn mũ sir.

¹⁷ Ëg tỹ hã ra Topẽ tỹ ãg kanhrãn mũ han kỹ ãg tóg tag han tĩ, ha mẽ: jãnhkri ãg nĩtĩ, kavéj tũ (mỹr). Jagnẽ to ãg tóg krĩ kusa nĩtĩ. Jagnẽ mỹ ãg tóg komër hã vỹ tĩ gé. ù tỹ ãg mré vĩn kỹ ãg tóg ti vỹ mẽnh mũ, ti vỹ há nĩn kỹ. Jagnẽ jagãgtãn ãg tĩ sir. Nén kar há han ãg tĩ. Topẽ vỹ to ãg tar nĩtĩ. Jykre régre tũ ãg nĩtĩ.

¹⁸ Ëg tỹ ti jykre tag han kỹ ãg tóg jagnẽ krĩ kuprãg mũ sir, ãg tỹ jykre kuryj nĩtĩ jé sir, ha mẽ.

4

Ëg pi(jé) tỹ Topẽ kato tãgtẽ mũ ag mré ke nĩtĩ'

¹ ãjag hã ne tóg jagnẽ to jũgũ nĩtĩ'. Hẽ ri ken kỹ hỹn'? ãjag tỹ nén ù vënhmỹ han sór nĩtĩn kỹ, hã kỹ ãjag tóg jagnẽ to krĩ rỹ nĩtĩ. Jykre pãno ãjag tóg nĩtĩ (mỹr), kỹ ãjag tóg vënh jykre há kato tẽ nĩtĩ sir.

² Nén ù to én mũ (hã) ra ãjag tóg mãn sór mũ, hã kỹ ãjag tóg vég tũ nĩ (mỹr). Hã kỹ ãjag tóg jagnẽ kãgtén sór mũ sir, jagnẽ tỹ nén ù mãn jé. Jagnẽ tỹ nén ù to én kỹ ãjag tóg jagnẽ kato tãgtẽ ti. ãjag tỹ Topẽ mỹ to vỹ tũ nĩn kỹ, hã kỹ ãjag tóg vég tũ nĩgtĩ.

³ ãjag tỹ ti mỹ to vỹ mũ ra ãjag tóg venh ke mũ vë, hã ra ãjag tóg vỹ há han tũ nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg ãjag mỹ han tũ nĩgtĩ sir, Topẽ ti. Ti mỹ ãjag tóg to vỹ mũ, ãjag tỹ nén to én mũ ãn mãn jé. Hã ra tóg ti mỹ tỹ ù nỹ, ãjag tỹ nén to én mũ ãn ti. Hã kỹ tóg ãjag mỹ han tũ nĩ sir, Topẽ ti.

⁴ Ëg tỹ Topẽ ki rã kar kỹ vënh jykre pãno to én kỹ ãg tóg ti kato tẽ mũ sir. ùn tỹtã kórég fi ri ke ãg nĩtĩ, ãg tỹ ge kỹ. Á mén kavénh fi tóg tĩ, ù to én kỹ. Ëg tỹ ãg vënh jykre to én kỹ ãg tóg Topẽ kato tẽ mũ sir. Tag ki kanhrãn nĩ, to jykrén mág han nĩ.

⁵ Topẽ vỹ tag to jykrén nĩ, ù tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ãn to, ha mẽ: "Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ãg jagrẽ nĩ, Topẽ tỹ tỹ ãg jagrën kỹ. Kỹ tóg ãg ki rĩr mũ sir. Kỹ ãg tỹ nén ù vënhmỹ to há nĩn kỹ tóg fe kaj nĩ, Topẽ kuprĩg ti," he tóg, Topẽ vỹ rá ki. Ti pi(jé) véké tag tó ja nĩ'. Kỹ tag to jykrén nĩ.

⁶ Hã ra tóg ãg tar han tĩ, Topẽ kuprĩg ti, ãg tỹ nén ù vënhmỹ han sór tag kato tẽ jé. Ëg jagãgtãn kỹ tóg ãg tar han tĩ. Kỹ tóg tag tó mũ sir, ha mẽ: "Topẽ vỹ ù tỹ: "ùn mág vỹ tỹ inh nĩ," he mũ ãn ag to kórég nĩ, hã ra tóg ù tỹ: "nén ù tũ

vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ãn ag jagãgtãn tĩ,” he tóg, ti vĩ rá ki.

⁷ Hã kỹ Topẽ mỹ: “hej,” hemnĩ, ti tỹ ãjag krĩn kỹ. Japo mỹ: “nejé,” hemnĩ, ti tỹ ãjag krĩn sór kỹ. Kỹ tóg ãjag tovãnh ke mũ sir, Japo ti, ãjag tỹ ti mỹ: “nejé,” hen kỹ.

⁸ Topẽ mré vĩ kỹ nỹtĩmnĩ, kỹ tóg ãjag to há nĩ sir, ãjag mré ti nĩ nĩ gé, ãg jóg mág ti. Ti vĩ mranh tĩ vĩ tỹ ãg nỹtĩ. Kỹ ti vĩ mranh tovãnh nĩ. Jykre régre ãg nỹtĩ gé. Kỹ vãnh jykre pir han kỹ nỹtĩmnĩ, hã vĩ: Topẽ jykre, he mũ.

⁹ ãjag tỹ Topẽ vĩ mranh kỹ mỹ jagy nỹtĩmnĩ. Vēsỹrénh nĩ, fỹmnĩ, ny mãn tũg nĩ. Fe kaj nỹtĩmnĩ. To krĩ kufy nỹtĩmnĩ. Mỹ sér tũ nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ Topẽ vĩ mranh kỹ.

¹⁰ Ëg Senhor mỹ: “kórég inh nĩ, isỹ vãnh jykre pãno han kỹ,” hemnĩ. Kỹ ti hã vĩ ãjag mỹ vĩ há han ke mũ sir, kỹ ãjag fe vĩ mrin ke mũ sir.

Ëg tỹ jagnẽ to vĩ kónãn ke tũ

¹¹ Inh kanhkã', jagnẽ to vĩ kónãn tũg nĩ. ãjag tỹ jagnẽ to vĩ kónãn kỹ ãjag tóg Topẽ jykre to vĩ kónãn mũ sir, kỹ ãjag tóg to: “nén ù tũ vễ,” he mũ sir, Topẽ tỹ ãg mỹ vãnh jykre nĩm ja ãn to. ãjag tỹ hã ra ti jykre to vĩ kónãn kỹ ãjag tóg ti ki króm ke tũ pẽ nĩ sir.

¹² ù tỹ ãg mỹ ã jykre nĩm ja ãn vĩ pir nĩ, kỹ tóg ãg jykre tugnỹm ke mũ gé sir. Ti hã tóg: “ãn vĩ kren ke mũ, ãn vĩ kren ke tũ nĩ,” henh ke mũ, ã pir mỹ, Topẽ ti. Hã kỹ tóg vãnhmỹ nỹ, ãjag tỹ jagnẽ to vĩ kónãn kỹ.

Ëg tỹ vēsỹ ùn mág han sór ke tũ

¹³ ãjag kãmĩ ù tóg vēsóg ki ãjag tỹ nén han ke to jykrén sór tĩ, Topẽ ki jẽmẽ sór tũ nĩn kỹ. “Hẽn ri ke mũn sóg vaj kỹ ãn ra tĩ mũ, ke tũ nĩn kỹ vaj ùn kỹ,” he ãjag tóg tĩ. “Cidade ãn ra sóg tũg mũ, tá sóg nĩnh mũ. Tá sóg prỹg pir tũg' he mũ. Kỹ sóg negociar henh ke mũ, sỹ rico nĩ jé,” he ãjag tóg tĩ (mỹr).

¹⁴ Hã ra ãjag pi(jé) ãjag tỹ nén venh ke ki kanhró nỹtĩ', ha mẽ. Ne ve jé ãg ke mũ, vaj kỹ? Ha'. Ki kagtũg ãg nỹtĩ. Ëg mỹ vaj kỹ ter ke tũ nĩ vĩ? Ha'. Krũj

sĩ ri ke ãg nỹtĩ. Ve sĩ han ãg tĩ, krũj sĩ ti. Ëg tỹ ki ãvãnh mãn mũ ra tóg tũ' he mũ sir. Ge ãg nỹtĩ. Kãnhmar ãg tóg tũg' he tĩ, ãg ter kỹ.

¹⁵ ãjag tỹ ãjag tỹ nén han ke to jykrén kỹ Topẽ mĩ ãkrén nĩ, ù tỹ ãg mỹ ãg ter ke kurã tónh ke ãn mĩ. “Ti mỹ sỹ nén han ke to há nĩ vĩ?” hemnĩ.

¹⁶ Hã ra ãjag tóg vēsỹ ùn mág han sór mũ, ãjag tỹ: “tag han jé sóg ke mũ,” hen kỹ. Há tũ ti nĩ, ãg tỹ vēsỹ ùn mág han sór kỹ.

¹⁷ Kỹ tag tóg vãnhmỹ nỹ gé, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Kejẽn ãg tóg nén ù há to jykrén tĩ, ãg tỹ han jé. Hã ra ãg tóg han tũ nĩgtĩ. Kỹ ãg tỹ Topẽ vĩ mranh ù vễ gé sir, ãg tỹ nén ù há han sór mũ (hã) ra han tũ nĩn kỹ.

5

Ûn rico ag vēsỹrénh ke

¹ Vãhã sóg ùn há ag to tag tó mũ sir, ùn rico ag to, ù tỹ Jesus ki ge jãvãnh ãn ag to, ha mẽ. Ag mỹ sóg: “ha mẽ,” he mũ. “Kygfỹ ra. Vēsỹrénh mág han ra. Vãnh jagtar jagy ve jé ãjag tóg ke mũ.

² ãjag tỹ nén ù vĩ vag kãn ke mũ. ãjag kur sĩnvĩ ãn vĩ tãryj kãn ke mũ gé, ti ga tỹ kon kỹ.

³ Kỹ ãjag jãnkamy vĩ veso jãgfanh ke mũ. ãjag tỹ ùn jagãgtãn vãnh ja tugrĩn tóg veso jãgfanh ke mũ. Tag ve kỹ vãnh kar vĩ ãjag jykre kórég venh ke mũ. Kỹ ãjag tóg to jagtar ke mũ, kỹ tóg pĩ tỹ ãg pũn ri ke nĩ, ãjag jagtar ke ti, ãjag vēsỹrénh ke ti. ãjag hã ne tóg ãjag tỹ nén ù génh mág', ãg tỹ kãnhmar kurã tỹ ãgno tá krỹg he mũ (hã) ra, Topẽ tỹ ãg jykre tugnỹm ke kurã ãn tá.

⁴ ãjag camarada ag vĩ ãjag jakré tá rãnhãj mũ, hã ra ãjag tóg ag mỹ kajãm tũ nĩgtĩ. Hã ra ãg Senhor vĩ vэг tĩ. ãjag camarada vēsỹrénh mẽ ti (mỹr). Vãnh kar pã'i vễ (mỹr), ãg Senhor ti, nén kar pã'i vễ gé.

⁵ ãjag tỹ nén ve sór mũ kar ve ãjag huri, vėjẽn mág, kur sĩnvĩ, ãjag tỹ nén to éen mũ kar ãn ti. Tag tãvĩ to ãjag tóg jykrén tĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Tãg gy ãjag nỹtĩgtĩ, ãg tỹ ãg mẽg jẽn há han tĩ

ri ke, ěg tŷ ti tãnh jé. Kakó ti nĩ, Topě tŷ ãjag tãnh ke ti, mŷr, ha mẽ.

⁶ Kŷ ãjag tóg ũn jykre kuryj ag vóg kónãn tĩ gé. Ag kãgtén ãjag tóg tĩ, hã ra ag tóg ãjag kato tẽ tũ nĩgtĩ, ãjag kato vĩ tũ ag tóg nĩgtĩ gé. Jykre kórég ãjag nŷtĩ,” he sóg mũ, ũn rico ag mŷ.

Ěg tŷ ěg Senhor kãtĩg mãn jãvãnh ke

⁷ Inh kanhkã', ěg Senhor kãtĩg ke jãvãnh nĩ, jatun mŷ, ag jãvo. Ěg tŷ ěkrãn kar kŷ ěg tóg ti mog jãvãnh tĩgtĩ, jatun mŷ. Kŷ ta tóg kri kutẽ mũ, kŷ tóg kri kutẽ mãn mũ gé sir. Kŷ vãhã ěg tóg ti kanẽ vég mũ.

⁸ Tag ri ke han nĩ, jatun mŷ ti kãtĩg jãvãnh nĩ, ěg Senhor ti. Ti jãvãnh to tar nŷtĩmnĩ. Kãnhmar ti kãtĩ mũ, ěg Senhor ti, ha vemnĩ.

⁹ Inh kanhkã', jagně vĩ to vĩ vĩ he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ěg Senhor tóg ãjag jykre ve kŷ ãjag vóg kónãn ke mũ. Ha vé, vãhã ti vėnh ven ke kãtĩg mũ kãnhmar, ũ tŷ ěg jykre tugnŷm ke mũ ěn ti.

¹⁰ Vãsŷ Topě vĩ tó tĩ ag to jykrén. Topě vĩ tó ag tóg tĩ, kŷ ũ tŷ mẽ jãvãnh ja ěn ag tóg ag vóg kónãn. Ge ra ag tóg jatun mŷ Topě vĩ tó ja nĩgtĩ, ag tŷ ag vóg kónãn mũ ra. Ag ri ke han nĩ, vãsŷ Topě vĩ tó tĩ ag ri ke.

¹¹ Ag jykre to jykrén nĩ. Ĥjag jagtar nŷtĩ ra ag tóg to krónh ke ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kŷ Topě tóg ag mŷ vĩ há han mũ sir, ti vĩ tó tĩ ag mŷ.

Topě mré ke tŷ Jó kãme mẽ ãjag huri. Ĥ jagtar ra tóg to krónh ke ja tũ nĩ gé. Kŷ vãhã Topě tóg ti ki rĩr há han mũ, ti jagtar kŷ. Hã ki ãjag tóg ěg Senhor jykre vég mũ sir. Ěg jagãgtãn tóg mũ, ti tŷ ěg jagtar nŷtĩ ven kŷ. Kŷ tóg sir ěg jagãgtãn tovãnh tũ nĩgtĩ.

¹² Inh kanhkã', ón kŷ vĩ tũg nĩ. Ón kŷ: “hej,” he tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, ãjag tŷ: “hej,” hen kŷ, Topě tŷ ãjag vóg kónãn tũ nĩ jé. Kŷ ón kŷ: “Topě vŷ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ón kŷ: “ũ tŷ kanhkã tá nĩ ěn vŷ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ón kŷ: “ũ tŷ ga kri nĩ ěn vŷ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ki hã tómnĩ. Ón tũg nĩ, jagně mŷ.

Ěg tŷ ũn kaga ag to Topě mré vĩnh ke

¹³ Ĥjag tŷ nén ũ jagy ven kŷ Topě mré vĩmnĩ. Ĥjag mŷ sér tĩn kŷ Topě mŷ jãn nĩ, kŷ ti jé tómnĩ.

¹⁴ Ĥjag kaga nŷtĩn kŷ igreja to pã'i ag jé prěrmnĩ, Jesus tũ ki rĩr tĩ ag. Ěn ag vŷ ũn kaga to Topě mré vĩnh ke mũ, kŷ ag tóg azeite tŷ ũn kaga to tĩn ke mũ, ěg Senhor jiji tó kŷ.

¹⁵ Ag tŷ ěg Senhor mré vĩn kŷ tóg ũn kaga ěn tŷ há' henh ke mũ sir, ěg Senhor ti, ag tŷ ti tŷ há' henh ke to: “hŷ mŷ vŷ?” he tũ nĩn kŷ. Ěg Senhor vŷ ti tŷ há' henh ke mũ sir. ũn kaga tŷ ti vĩ mranh kŷ Topě vŷ ti mŷ vėnh pãte fón ke mũ gé sir.

¹⁶ Hã jé jagně mŷ tó, ãjag tŷ Topě vĩ mranh ja ti. “Ti vĩ mranh inh, tag han kŷ,” hemnĩ jagně mŷ. Kŷ jagně to Topě mré vĩmnĩ gé, ti tŷ ãjag tŷ há' he jé, ti tŷ ãjag kaga tŷ tũg' he jé. Ěg tŷ vėnh jykre kuryj han kŷ tóg ěg vĩ mẽ kŷ han mũ sir, Topě ti, ěg tŷ ti mŷ nén to vĩ', to vĩ' hen kŷ. Nén há kar ve jé ěg tóg ke mũ sir, ěg tŷ ti mŷ to vĩn kŷ, ěg Senhor mŷ.

¹⁷ Topě mré ke tŷ Elias mĩ ěkrén nĩ. Ěg mré tóg ěprã ke ja nĩgtĩ, Elias ti. Hã ra tóg Topě mré vĩ', vĩ' he ja nĩgtĩ, ta kutẽ tũ nĩ jé. Kŷ tóg kutẽ tũ ja nĩgtĩ, ta ti, prŷg tãgtũ kri kysã tŷ 6 ki.

¹⁸ Kŷ tóg Topě mré vĩ mãn ja nĩgtĩ, Elias ti, kŷ tóg kutẽ ja nĩ sir, ta ti. Kŷ nén kar tóg gan kri mur mãn ja nĩ, kŷ tóg kaněn mãn ja nĩgtĩ gé sir. Topě tŷ ti vĩ han hã vė. Tag mĩ ěkrén nĩ.

¹⁹ Inh kanhkã', kejěn ěg mré ke ũ tóg prãnh ke tĩ, vėnh vĩ há tovãnh kŷ. Kŷ ti jyvėn nĩ, ti tŷ kygně mãn tũ nĩ jé.

²⁰ Kŷ ũ tŷ ti mré vĩ mũ ěn tóg ti kren han mũ sir, nũgme to, ti tŷ ã jykre kygně ja ěn tovãnh kŷ. Kŷ Topě vŷ ti tŷ ã vĩ mranh ja ěn tŷ vėnh pãte fón mũ sir. Tag to jykrén nĩ.

Hã vė.

PEDRO TÛ ÇARTA HAN VËN

¹ Pedro tÛ ãjag mÛ carta rán hã vë, Jesus Cristo tÛ inh fëg hã vë, sÛ tÛ ti apóstolo jë jé. SÛ Topë tÛ ùn kuprëg mÛ ag mÛ rán hã vë. Ëg mré ke tÛ ag kãmĩ ãjag tóg mÛgtĩ, ù tÛ Jesus ki ge tÛ ag kãmĩ, Ponto tá, Galácia tá, Capadócia tá, Ásia tá, Bitínia tá ke gé.

² Topë vÛ ãjag kuprëg. VãsÛ tóg to jykren ja nĩ, ãjag kuprëg ke to, Ëg jóg tÛ Topë ti. ãjag mÛ tóg ã kuprëg jënë, hã kÛ ãjag tóg tÛ ti tÛ nÛtĩ, ãjag tÛ Jesus Cristo vÛ kri fi jé, ti tÛ ã kyvënh tÛ ãjag kygpe jé, ãjag tÛ ti ri ke há nÛtĩ jé. Topë jé ãjag tar han mãn', han mãn' hé, kÛ ãjag jé krĩ kãnhvy nÛtĩ.

Topë tÛ Ëg mÛ nén ù há ven ke

³ Topë mÛ sóg vÛ há han tĩ, Ëg Senhor tÛ Jesus Cristo panh mÛ. Ëg jagãgtãn távĩ han tóg tĩ. Jesus Cristo rĩn mãn tóg, ti ter kar kÛ, kÛ tóg Jesus tugrĩn Ëg mur mãn ri ke han tĩ gé. KÛ tóg Ëg mÛ sér tĩ,

⁴ Ëg tÛ kanhkã mĩ Ëkrén kÛ. Tá Ëg tóg nén ù sĩnvĩ kar venh ke mÛ. Tá Ëg tÛ vÛ tÛ' henh ke tÛ pë nĩ. Kómóg ke tÛ tóg nĩ, tá Ëg tÛ ti, tá ù tóg ti kókén ke tÛ nĩ gé.

⁵ Topë ki ãjag tóg ge kÛ nÛtĩ, kÛ tóg ãjag ki rĩr há han nĩ nĩ. Nén ù kar han há tóg nĩ, kÛ tóg Ëg ki rĩr há han tĩ gé, Topë ti. ãjag krenkren han jé tóg ke mÛ, ãjag tÛ ti tÛ Ëg mÛ nén nĩm ke mÛ Ën ve jé. Nĩm han kÛ tóg nĩ nĩ, ti tÛ Ëg mÛ nén ven ke Ën ti. Kurã tÛ Ëgno ki Ëg tóg Ën venh ke mÛ.

⁶⁻⁷ Ver tóg ãjag mÛ jagy tĩ. Ge ra mÛ sér nÛtĩmnĩ. Kãnhmar tóg tÛ' henh ke mÛ, nén tÛ Ëg mÛ jagy nĩ tag ti. Topë tÛ Ëg jykre ve sór vë, hã kÛ Ëg tóg ver nén ù jagy ve vén tĩ. Ëg tÛ ti jagy to tar nÛtĩn kÛ tóg vég mÛ, Ëg tÛ ti ki rá há han kÛ nÛtĩ ti. Ha vé, ouro rÛg Ëg tóg tĩ, pĩ rÛ jagy ki, Ëg tÛ ti há nĩ Ën ve jé. Ge ti nĩ, Ëg mré. TÛ' he jé tóg ke mÛ, ouro ti. Ouro kãfór ti nĩ, Ëg tÛ ti ki rá

ti. Ëg tÛ nén ù jagy ve to tar nÛtĩn kÛ tóg ve há tĩ, Ëg tÛ ti ki rá há han kÛ nÛtĩ ti. KÛ tóg Ëg to vÛ há han ke mÛ, Cristo ti. Ëg tÛ tóg ùn mág han ke mÛ, ùn tar, Jesus tÛ vënh kar mÛ vënh ven ke kurã Ën kã.

⁸⁻⁹ Ti to há ãjag nÛtĩ, ãjag tÛ ti ve ja tÛ (hã) ra. Ti ki ge kÛ ãjag nÛtĩ, ãjag tÛ ti vég tÛ ra. Hã kÛ ãjag tóg krenkren ke mÛ. ãjag krenkren ke Ën hã tóg ãjag mÛ sér pë tĩnh mÛ, sér gy ti tĩnh mÛ, ha vemnĩ. ãjag fe tóg mrin ke távĩ han ke mÛ, kurã Ën kã, ha vemnĩ.

¹⁰⁻¹¹ Topë vÛ tó tĩ ag tóg vãsÛ tó ja nĩgtĩ, Topë tÛ ùri Ëg krenkren han mÛ tag ti. Topë kuprëg vÛ ag kanhrãn ja nĩ. Ag mÛ tóg Cristo tÛ Ëg jagfy jagtar jagy han ke kãmén ja nĩ. KÛ tóg ag mÛ ti tÛ kar kÛ tÛ ùn mág jënë ke tó ja nĩ gé, ti tÛ Ëg jagfy vësÛrénh kar kÛ tÛ ùn mág nĩnh ke ti. KÛ ag tóg tag ve sór ja nĩgtĩ, vãsÛ Topë vÛ tó tĩ ag. “Kurã tÛ hë kã kenh ke në hÛn?” he ja ag tóg nĩgtĩ, Cristo jagtar ke to. “Ti tÛ hë ri kenh ke në?” he ja ag tóg nĩgtĩ gé. Tag ve sór távĩ ja ag tóg nÛtĩgtĩ.

¹² Hã ra Topë tóg ag mÛ: “inh pi(jé) ãjag hã mÛ tag ven ke mÛ’,” he ja nĩ. “ãjag nón ke ag hã mÛ ke vë, ag hã ne ãjag tÛ nén tó mÛ venh ke mÛ,” he ja tóg nĩ, Topë ti, vãsÛ ti vÛ tó tĩ ag mÛ. Ti tÛ ag mÛ ãjag tó jan hã vë. Hã kÛ ãjag tóg hur mē, ti mré ke ù ag tÛ ãjag mÛ Jesus kãme sér kãmén kÛ. Topë kuprëg vÛ ag tar han ja nĩ, Topë tÛ ag mÛ ã kuprëg jënë kÛ, kanhkã tá, hã kÛ ag tóg ãjag mÛ ti kãmén kãmÛ ja nĩ. Ha vé, Topë tÛ jënë jafã ag tÛ ki kanhrãn há tóg tĩ, ãjag tÛ ti kãme mēg mÛ tag ti, hã ra ag tóg ki kagtũg nÛtĩ.

Ëg tÛ Topë vÛ ki króm kãn ke

¹³ Hã kÛ Topë tÛ Ëg mÛ nén tó mÛ hã han sórmnĩ. Vënh ki Ëmëmnĩ, Jesus tÛ Ëg mÛ nén nĩm ke mÛ Ën hã mĩ Ëkrén nĩ. Jesus tÛ vënh ven ke kurã Ën kã Ëg tóg venh ke mÛ sir, ti tÛ Ëg mÛ nén nĩm ke mÛ Ën ti.

¹⁴ VãsÛ ãjag tóg ãjag tÛ nén to é n mÛ Ën han ja nĩgtĩ, ãjag tÛ Topë vÛ mē ja tÛ nÛtĩn kÛ. Ùri Topë vÛ há ki króm nĩ,

ājag tỹ vāsỹ nén han ja ěn tovānh kǎn nĩ.

¹⁵ Topě jykre hǎ han nĩ, kỹ tóg vėnh ven mũ, ājag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn ti. Ājag tỹ ti jykre hǎ han jé Topě tóg ājag kuprėg. Há tǎvĩ ti nĩ, Topě ti, kỹ ti jykre ri ke han nĩ.

¹⁶ Tag tóg ja ti nĩ, ha mẽ: “ũn há pě vỹ tỹ inh nĩ, kỹ inh ri ke nỹtĩ sórmnĩ, vėnh jykre há hǎ han kỹ nỹtĩmnĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti.

¹⁷ Ěg tỹ Topě mré vėmén kỹ ěg tóg ti mỹ: “ěg jóg,” he tĩ. Hǎ kỹ ěg tóg ti kamėg ke mũ, ti tỹ tỹ ěg jóg nĩn kỹ. Ha vé, ěg kar tỹ nén han mũ vég ti nĩgtĩ, kỹ tóg vėnh kar jykre ki kanhró kar nĩ, Topě ti, kỹ tóg vėnh kar jykre tónh ke mũ. Ver ěg tóg ũ tỹ ti ki kagtĩg ag kǎmĩ mũgtĩ. Ěg tỹ ag kǎmĩ mũn kỹ ěg tóg Topě vĩ ki króm há han ke mũ.

¹⁸ Kaja e to tóg ěg kygjǎm ja nĩ, ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Ājag jo ke ag vỹ ājag jo vėnh jykre kórėg han ja nĩgtĩ, ājag tỹ ag nón han jé. Hǎ ra tóg kaja e to ājag kygvǎn ja nĩgtĩ, ājag tỹ vėnh jykre kórėg ěn han mũn tũ nĩ jé. Kaja e to tóg ěg kygjǎm. Ouro to ke pijé'. Prata to ke pijé', ti kaja ěn ti. Tũ' he jé tóg ke mũ, ouro mré prata ti.

¹⁹ Hǎ ra tóg ǎ kyvénh hǎ to ěg kygjǎm, kỹ tóg tũ' he jǎvǎnh nĩ, ti kyvénh ti. Nén ũ kaja kǎfór kar ti nĩ, ti kyvénh ti. Ũn há tǎvĩ vỹ tỹ ti nĩ, ũ tỹ ǎ kyvénh tỹ ěg kygjǎm mũ ěn ti, hǎ vỹ: Cristo, he mũ. Kygně ja tũ pe ti nĩ. Kỹ tóg ovelha hǎ tǎvĩ ri ke nĩ, ti tỹ ěg jagfỹ ter kỹ.

²⁰ Topě vỹ ti kuprėg, ti tỹ ěg jagfỹ ter jé. Ā tỹ nén ũ kar han tũ ki tóg ti kuprėg, vāsỹ. Hǎ ra tóg ũri ga kri mur ja nĩ, ājag tỹ ti vĩ mẽ jé, kurǎ tỹ ěgno to hǎ.

²¹ Ti tigrĩn ājag tóg Topě ki ge kỹ nỹtĩ. Ti rĩn mũn ja tóg nĩ, Topě ti, kỹ tóg ti tỹ ũn mág han ja nĩ gé, kanhkǎ tá. Kỹ Topě ki rǎ há han nĩ. Ājag krenkren han jé tóg ke mũ, ha vemnĩ.

²² Topě vĩ pě ki króm ājag tóg tĩ, hǎ kỹ ājag tóg jǎnhkri g kỹ nỹtĩ ha, ũri. Ājag mré ke kar ag to ājag tóg há tǎvĩ nỹtĩ

gé. Kỹ jagně to há nỹtĩ to tar nỹtĩmnĩ gé. Ón kỹ jagně to há nỹtĩ tũg nĩ.

²³ Topě vỹ ājag han mũn, kỹ tóg ěg mur mũn ri ke nĩ. Ā vỹ tỹ tóg ěg han mũn ja nĩ. Rĩr ti nĩ, ũn vĩ mũ ti, hǎ vỹ: Topě, he mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ. Ti tỹ ěg han mũn kỹ tóg tỹ ěg panh pir nĩ, ũn ter ke tũ ěn ti. Ěg panh ter mũ ěn ri ke tũ ti nĩ.

²⁴ Hǎ kỹ tag tóg rǎn kỹ nĩ, ha mẽ: “ěprǎ ke ag vỹ re ri ke nỹtĩ, re fej sĩnvĩ ěn ri ke. Hǎ ra tóg kǎnhmar tóg tĩ, re ti, kỹ ti fej tóg kǎgter kǎn tĩ. Kỹ ěprǎ ke ag tóg kǎnhmar kǎgter tĩ gé, re fej ri ke.

²⁵ Jǎvo Topě vỹ vỹ tũ' henh ke tũ pě nĩ,” he tóg, Topě vỹ tỹ rǎn kỹ nĩ ki. Tag mẽ ājag. Topě vỹ sér to ken hǎ vė.

2

Jesus tỹ pó há ri ke nĩ

¹ Hǎ kỹ ājag jykre kórėg tovānh kǎn nĩ. Ón mũn tũg nĩ. Ũ lograr he mũn tũg nĩ. Ũ tũ to ěn mũn tũg nĩ. Ũ to vĩ kónǎn mũn tũg nĩ gé.

² Nėnė vỹ leite kron (ka)mě nĩgtĩ. Topě vỹ vỹ ěg mỹ gĩr sĩ pafa mũ ěn ri ke nĩ. Kǎnhmar vėnh vĩ há ěn mẽ mũn', mẽ mũn' hemnĩ. Kỹ ājag tóg mog há han ke mũ, ājag krenkren jé.

³ Hǎ kỹ tag tóg ti to rǎn kỹ nĩ, ha mẽ: “ki kanhrǎn sĩ han ājag tóg huri, ěg Senhor tỹ tỹ ũn há tǎvĩ nĩn ki,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rá ki.

⁴ Ěg Senhor to kǎmũ jėg. Pó ri ke ti nĩ, ĩn han mũ ag tỹ pó fón mũ ěn ri ke ti nĩ. Hǎ ra tóg rĩr jė, ěg Senhor ti. Ag tỹ ti fón mũ ra tóg Topě mỹ há tǎvĩ nĩ, pó kar ag há kǎfór.

⁵ Kỹ ěg tóg pó ri ke nỹtĩ gé. Kỹ Topě kuprĩg vỹ ěg tỹ Topě jo ĩn ri ke han ke mũ, pó tỹ ĩn ěn ri ke. Kỹ ti tỹ ājag mỹ nén han sór mũ ěn to ti mỹ vėnh nenh tũg nĩ, ti mỹ: “hej,” hemnĩ. Jesus Cristo vỹ ājag tar han sór mũ, ājag tỹ ti tũ ki rĩr há han jé. Vāsỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ag tỹ ti mỹ nén ũ kar pũn ja ěn ri ke tóg nĩ sir, ěg tỹ Jesus tũ han kỹ. Ājag tỹ ti tũ ki rĩr há han kỹ tóg ti mỹ há tĩnh mũ.

⁶ Hǎ kỹ tag tóg rǎn kỹ nĩ, ha mẽ. “Pó há kuprėg inh, kỹ sóg tỹ ĩn nũna ri ke

han, Sião tá. Û tỹ ti ki rá kỹ tóg venh ke mũ, Topẽ tỹ nén tó mũ ên ti,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki.

⁷ Ājag hã to tóg rán kỹ nĩ, ti vĩ tag, ājag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Û tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ag to tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. Ag to tóg: “pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag,” he mũ. “Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ên ti. Hã ra Topẽ tóg pó ên hã tỹ ãn nũna han mũ,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki.

⁸ Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Pó ên tỹ ag tóg krĩm ke tĩ. Pãró vễ sir, pó ên ti, kỹ ag tóg pãró tỹ krĩm krĩm ke kỹ văr mũ sir,” he tóg mũ gé, Topẽ vĩ rá ki. Û tỹ Topẽ vĩ kri fi sór tũ ag hã vĩ tỹ krĩmkrĩm ke tĩ. Topẽ tỹ nén han hã vễ gé.

⁹ Ājag hã kuprêg tóg, Topẽ ti, ājag tỹ tỹ pã'i mág nỹtĩ jé, ti tũ ki rĩr tĩ to, ājag tỹ tỹ ti povo nỹtĩ jé, vyr mỹ. Ājag kuprêg tóg, Topẽ ti, ājag tỹ ti tỹ nén han mũ kãmén jé, ti jykre tar ti, ājag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Vãsỹ ājag tóg kuty mĩ mũ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ājag tatĩ kãtĩg, ājag tỹ ùri kurã mĩ mũ jé, ti tỹ ājag mỹ jẽngrẽ nĩm kỹ.

¹⁰ Ājag pi(jé) vãsỹ tỹ ù tũ ja nỹtĩgtĩ'. Ûri ājag tóg tỹ Topẽ povo nỹtĩ, ti tũ. Ājag pi(jé) vãsỹ Topẽ tỹ ājag jagãgtãn sór mũ tag mẽ ja nĩgtĩ'. Ûri tóg hã ra ājag jagãgtãn, Topẽ ti.

Jesus tỹ vễnh jykre pãno to êg kygvãn

¹¹ Ình kanhkã', tag ki êg tóg êg mré ke tũ ag jamã mĩ mũgtĩ. Êg jamã pijé', ga tag ti'. Hã kỹ sóg ājag jyvẽn mũ. Ājag tỹ nén ù to ên mũ ên han sór tũg nĩ. Ājag kókén jé tóg ke mũ, kỹ ājag tóg êg Senhor tovãnh sór ke mũ, ha vemnĩ.

¹² Jesus ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag kãmĩ ājag tóg nỹtĩ, hã kỹ vễnh jykre há tãvĩ han nĩ. Ājag to ón sór ag tóg tĩ, ājag to ag tóg: “jykre pãno ag nỹtĩ,” he sór tĩ. Kỹ vễnh kar tỹ ājag jykre há ve kỹ ag ón ên tóg ve há tĩnh mũ. Ājag jykre há ve kỹ ag tóg: “Topẽ jykre vĩ há nĩ,” henh ke mũ, hẽn ri ke mũn, Topẽ tỹ ag kutãn kỹ.

¹³ Êg Senhor to há ājag tóg nỹtĩ. Ti to há nỹtĩn kỹ êprã ājag pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé. Pã'i mág pẽ tỹ ãn imperador ên vĩ ki króm nĩ, vễnh kar ag mỹ tỹ ùn mág ên vĩ ti.

¹⁴ Tĩ krêm pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé, governador ag. Pã'i mág pẽ ên tỹ vìn mũ ag vễ, governador ag, ag tỹ ùn jykre pãno ag vóg kónãn jé, ag tỹ ùn jykre há ag to vĩ há han jé gé.

¹⁵ Û tỹ ki kagtĩg ag vĩ ājag to vĩ kónãn tĩ. Kỹ nén ù há tãvĩ hã han nĩ, kỹ ag tỹ ājag kato ne tónh ke vĩ tũ tĩnh mũ, ha vemnĩ. Tag vĩ há nĩ, Topẽ mỹ.

¹⁶ Cristo vĩ êg kygvã, vễnh jykre pãno to. Kỹ vễnh jykre pãno han mãn sór tũg nĩ. To: “ình kava ti huri, Cristo ti, hã kỹ sóg jatun mỹ han ke mũ, isỹ nén to ên mũ kar ti,” he tũg nĩ. Topẽ tũ vĩ tỹ êg nỹtĩ, kỹ ti jykre hã han nĩ. Hã jé tóg êg kygvã, êg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé.

¹⁷ Êprã ke ù to é he tũg nĩ. Êg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kar to há nỹtĩmnĩ. Topẽ kamêg nĩ. Êprã ke tỹ pã'i mág tỹ imperador ên kamêg nĩ gé.

Êg tỹ Cristo ri kén jagtar nỹtĩnh ke

¹⁸ Ājag kãmĩ ù ag tóg patrão mỹ rãnhraj tĩ, fagrĩnh mỹ. Ājag patrão vĩ ki króm nĩ, ag kamêg nĩ. Ājag kãmĩ ù patrão vĩ há nĩ, komêr hã tóg vĩ tĩ, ājag to jykrén há han tóg tĩ. Ājag tỹ ti to há nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. Ājag kãmĩ ù patrão tóg kórég nĩ. Ên to vĩ há han nĩ gé, ti kamêg nĩ gé.

¹⁹ Kejẽn tóg fagrĩnh mỹ ājag to jũnh ke mũ, ājag patrão kórég ti. Ājag tỹ Topẽ jykre han sór mũ to tóg ājag to jũnh ke mũ. Ge ra ti to jũ tũg nĩ, kỹ Topẽ tóg ājag mỹ vĩ há han ke mũ.

²⁰ Kejẽn ājag patrão tóg ājag tỹ kygnẽ to ājag mrãnmrãn tĩ. Tag vĩ tỹ nén ù tũ nĩ. Ti tỹ ājag jykre há to ājag mrãnmrãn kỹ Topẽ tóg ājag mỹ vĩ há han ke mũ.

²¹ Hã jé Topẽ tóg ājag kuprêg. Cristo vĩ êg jagfỹ vễsýrénh gé, mỹr, ha mẽ. Ti vễsýrénh tugrĩn êg tóg ti kóm tar nỹtĩnh mũ, êg tỹ kejẽn ti kóm jagtar nỹtĩnh ken kỹ.

²² Nén ù kórég han ja tũ ti nĩ. Û pi(jé) ti ón venh mũ', ti ón vãn nĩn kỹ.

²³ Ag tÿ ti mÿ vÿ kónãn mÿ ra tóg ag mÿ vÿ kónãn ja tũ nÿ. Ag tÿ ti vÿsÿrénh han mÿ ra tóg ag mÿ vÿ ja tũ nÿ gé. Topê hã mÿ tóg êkrén ja nÿgtÿ. “Ti hã ne ag jykre tugnÿm ke mÿ', inh jykre ti ke gé,” he ja ti nÿ. “Ti hã ne ag vóg kónãn ke mÿ',” he ja ti nÿ, Cristo ti.

²⁴ Ha vé, Cristo vÿ êg tÿ Topê vÿ mranh ja ên kajãm ja nÿgtÿ, cruz to tóg ter ja nÿgtÿ. Hã tugrÿn êg jykre si tóg tũ tÿ ha, ti tÿ êg jykre si tÿ tũ' hen kÿ. Vÿnh jykre há hã han jé êg tóg vÿnh fêg kÿ nÿtÿ. Ti vÿsÿrénh tugrÿn êg tóg tÿ ùn há nÿtÿ.

²⁵ Vãšÿ êg tóg vÿnh mÿg tÿ carneiro vãgfor ri ke nÿtÿ ja nÿgtÿ. Hã ra tóg hur êg tatÿn, êg vãgfor ja ra, Jesus ti. Kÿ êg tóg ti mré mÿ mÿ sir, carneiro fag tÿ pastor mré mÿ ri ke. Ti hã ne êg ki rÿr nÿ ha'.

3

Fag tÿ ag mré vÿnh jykre há han ke

¹ Sÿ ùn tÿtá fag jyvÿn hã vÿ, ha mÿ. Åjag mén vÿ han nÿ. Åjag kãmÿ ù fag mén ag vÿ ver Topê ki rã sór ja tũ nÿ. Ge ra ti mré ti vÿ ki króm nÿ, ti tÿ tÿ ã mén nÿn kÿ. Ti tÿ ã jykre há ve kÿ tóg hÿn ri ke mÿn ti ki rã sór ke mÿ, ã tÿ ti mÿ nÿn ù tó tũ ra.

² Topê kamêg kÿ ti jykre hã han nÿ, åjag jãnhkri nÿtÿ jé. Kÿ åjag mén ag vÿ åjag jykre há venh ke mÿ.

³ Vÿsÿnÿvÿ han sór tÿg nÿ, åjag gãnh tÿ, pó sÿnÿvÿ kaja e tÿ ke gé, kur kaja e tÿ ke gé. Êg tÿ vÿsÿnÿvÿ han sór ke tũ vÿ.

⁴ Åjag jykre hã sÿnÿvÿ han nÿ, hã vÿ: komêr hã vÿ, he mÿ, vÿ mág tũ, he mÿ. Vÿnh jykre sÿnÿvÿ tag vÿ há nÿ, Topê mÿ, kÿ tóg tũ' henh ke tũ nÿ gé.

⁵ Gen kÿ fag tóg nÿtÿ ja nÿgtÿ gé, êg mÿnh'mÿnh ve fag, Topê tũ fag, ù tÿ Topê ve sór ja fag. Fag mén jykre hã mÿ fag tóg mÿ ja nÿgtÿ,

⁶ Sara fi ke gé. Abraão jykre mÿ fi tóg tÿ ja nÿgtÿ, hã kÿ fi tóg ti to: “inh pã'i vÿ,” he ja nÿgtÿ. Kÿ vÿnh jykre há hã han nÿ. Û tÿ åjag tÿ vÿnh jykre há han kamêg mÿ ra ge ra han nÿ. Kÿ åjag tóg tÿ Sara fi krê'krê fag ri ke nÿtÿ.

⁷ Kÿ sóg ag jyvÿn sór mÿ gé. Åjag prÿ fag ki rÿr há han nÿ, ha mÿ. Fag pí(jé) åjag tar ri ke nÿtÿ'. Hã ra Topê tóg fag mÿ rÿr krÿg ja tũ ên nÿm ke mÿ gé, ti tÿ åjag mÿ rÿr krÿg ja tũ nÿm ên ri ke. Åjag tÿ åjag prÿ fag ki rÿr há han kÿ åjag tóg jatun mÿ Topê mré vÿmÿn ke mÿ.

Êg tÿ kejÿn Cristo jykre to jagtar ke

⁸ Vãhã sóg åjag mÿ tag tó sór mÿ, ha mÿ. Jagnê mré vÿnh jykre pir han nÿ. Û fÿ kÿ ti mré fÿmnÿ, ù mÿ sér tÿn kÿ ti mré mÿ sér nÿtÿmnÿ. Jagnê to há tãvÿ nÿtÿmnÿ. Jagnê mré komêr hã vÿmnÿ. Jagnê kãfór han sór tÿg nÿ.

⁹ Û tÿ åjag mÿ nÿn ù kórég han mÿ ra ti mÿ nÿn ù kórég han tÿg nÿ. Û tÿ åjag mÿ vÿ kónãn mÿ ra ti mÿ vÿ kónãn tÿg nÿ gé. Vÿnh kajãm sór tÿg nÿ. Hÿ, vÿnh kar to Topê mÿ: “ag ve há han nÿ,” hemnÿ. Topê vÿ åjag ve há han sór mÿ, hã jé tóg åjag kuprêg.

¹⁰ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nÿ, ha mÿ: “åjag mÿ jatun mÿ nÿtÿ sór mÿ', nÿn ù kar tÿ åjag mÿ sér tÿ jé'? Kÿ vÿ kónãn mãn tÿg nÿ. Ón mãn tÿg nÿ gé.

¹¹ Vÿnh jykre pãno han mãn tÿg nÿ, vÿnh jykre há hã han nÿ, vÿnh kar krÿ tÿ kãnhvy' he sórmnÿ gé, tag hã to vãsãn nÿ, ti tÿ åjag mÿ sér tÿ jé.

¹² Êg Senhor vÿ ù tÿ vÿnh jykre kuryj han mÿ ag ki rÿr há han mÿ. Ag tÿ ti mÿ nÿn ù to vÿn kÿ tóg ag vÿ mÿg mÿ, Topê ti. Hã ra tóg ù tÿ vÿnh jykre pãno han mÿ kato tÿ tÿ, Topê ti,” he tóg, Topê vÿ rá ki.

¹³ Û vÿ åjag mÿ nÿn ù kórég han ke tũ nÿ, åjag tÿ vÿnh kar mÿ nÿn ù há han sór kÿ.

¹⁴ Kejÿn åjag tóg hã ra vÿnh jykre há tugrÿn vÿsÿrénh ke mÿ, Topê vÿ tugrÿn. Kÿ mÿ sér jagy nÿtÿmnÿ. Êprã ke ag kamêg tÿg nÿ. Ag vÿ jÿmê sór tÿg nÿ, ag tÿ åjag tÿ ti tovãnh han sór mÿ ra.

¹⁵ “Cristo vÿ tÿ inh pã'i nÿ, kÿ sóg ti hã kamêg nÿ,” hemnÿ. Tag hã mÿ êkrén nÿ. Kejÿn ù tóg åjag mÿ: “ne to ke nÿ, hã vÿ: Cristo ki rã, he mÿ?” he tÿ. Ên mÿ kãmén kãn nÿ.

16 Û tÿ ge mÿ komër hã vïmnï. Topë vÿ vëg nï nï, ãjag tÿ ti mÿ nén tó mü ên ti. Fe kavéj nÿtï sór tÿg nï. Kÿ ãjag tóg ù tÿ Cristo jykre to vï kónãn sór mü ag vï tÿ tÿ' henh ke mü, ha vemnï.

17 Kejën ãjag tóg vënh jykre há to jagtar ke mü, Topë tÿ tag to jykren kÿ. Hã ra tóg há nï. ãjag tÿ vënh jykre kórég to jagtar nÿtïn kÿ tóg kórég nï.

18 Cristo hã to jykren nï, ha më. Ter ja tóg nï, êprã ke ag tÿ Topë mÿ név(e) nÿtï tigrïn. ã ter pir ki tóg kajãm kãn. Jykre kuryj tóg nï, Jesus ti, hã ra tóg ùn jykre pãno ag jagfy ter ja nï. Ti tÿ Topë mÿ êg tatïn tÿg sór vë. Ti tén ja ag tóg nï, hã ra Topë kuprïg vÿ ti rïn mãn.

19 Topë kuprïg vÿ ti tar han, kÿ tóg vënh kuprïg ag jamã ra vyr gé, ag mÿ Topë vï sér tó jé, vënh kuprïg sigse kÿ nÿtï ag mÿ.

20 Vãsÿ ag tóg ti vï më sór ja tÿ nÿtï, vënh kuprïg sigse kÿ nÿtï ên ag. Noé tÿ ga kri tÿg kÿ, ti tÿ barco mág han mü ên kã ke ja vë. Ên kã Topë tóg ver ag to fe nï ja nï, kÿ tóg ag vóg kónãn jãvãnh ja nï ver. Noé tÿ barco han kãn ja ra tóg ag vóg kónãn mü sir, Topë ti. Kÿ ù tÿ 8 (ke) ag tävï vÿ krenkren mü, barco ên kãki. Goj var kÿ barco tóg kri tÿ nï, kÿ tóg ag krenkren han, barco ti.

21 Goj tÿ ãjag tóg kygpe kÿ nÿtï, ãjag krenkren jé. Barco tÿ goj kri tÿg ri ken hã vë, hã vÿ: *batismo, he mü*. ãjag mro pijé'. Vënh jykre to ken hã vë. Topë tÿ êg tÿ êg fe kavéj tÿ jãnhkri han to ken hã vë. Êg tÿ Topë mÿ vënh fëg to ken hã vë, hã vÿ: *batismo, he mü*. Topë vÿ Jesus Cristo rïn mãn ja nï, hã kÿ tóg êg krenkren han ke mü gé.

22 Kanhkã tá tóg nï nï, Jesus ti, kÿ tóg Topë pëgja tá nï nï. Tá tóg tÿ ùn mág nï, Topë tÿ jëgnë jafã ag kri, ùn tar kar ag kri, êg tÿ kanhkã tá ùn vëg tÿ kar ên ag mré hã. Vënh kar kri ke vÿ tÿ ti nï, Jesus ti.

4

Vënh jykre tãg

1 Ha vé, Cristo vÿ jagtar nï ja nï, vësÿrénh kÿ. Kÿ tag to tar nÿtïmnï gé,

ãjag tÿ ti kóm jagtar nÿtïn kÿ. Tag vÿ ki hã ke mü, ha më: ù tÿ êprã jagtar kÿ tóg Topë vï mranh tÿ nÿgtï.

2 Hã kÿ ùri Topë vï hã han sórmnï, ti vï tovãnh tÿg nï, ãjag tÿ ga kri mÿn kÿ. ãjag tÿ nén to én mü ên han sór tÿg nï.

3 Vãsÿ ãjag tóg ù tÿ Topë ki kagtïg ag jykre han ja nÿgtï, prÿg tÿ hën ri ke ki, mÿr, ha më. Ên kã ãjag tóg ãjag prÿ tÿ fag to én (ka)më han ja nÿgtï, ãjag mén tÿ ag to ke gé. ãjag tÿ nén to én mü ên han ãjag tóg nÿgtï. Kronkron mü ja ãjag tóg nÿgtï, krï tÿ ja ãjag tóg nÿtïgtï. Vënh mãn kÿ ãjag tóg kronkron kÿ kãgter mü ja nÿtïgtï gé, vënh kãggrã mÿ festa kórég ên han ja ãjag tóg nÿgtï gé.

4 Ûri ãjag tóg tag han mãn sór tÿ nÿtï ha, hã kÿ tóg ag mÿ e tÿ, ù tÿ vënh jykre kórég to tar nÿtï ag mÿ. Ag mÿ tóg e tÿ, ãjag tÿ ag mré ag jykre pãno han mãn sór tÿ nÿtïn kÿ, ãjag tÿ ag krï tÿ jãvo krï há nÿtïn kÿ. Hã kÿ ag tóg ãjag to vï kónãn tÿ, ùri.

5 Hã ra Topë tóg ag jykre vëg nï nï. Vënh kar jykre tugnÿm ti tÿ mÿr, kÿ tóg ag mÿ ag jykre to: “tag vÿ há nï, ên vÿ kórég nï,” henh ke mü, ùn rÿr mü ag jykre to, ùn kãgter mü ag jykre to ke gé.

6 Û tÿ hën ri ke ag tóg Jesus mur ke to hã kãgter ja nÿgtï. Ên ag mÿ tóg vënh vï sér tónh vyr gé, Cristo ti, vënh kuprïg ag jamã ra, ag krenkren jé. Ag tÿ han ja to Topë tóg ag vóg kónãn, ag tÿ ãjag tÿ ga kri mügtï kã vënh jykre han mü ên to. Hã ra Topë tóg ag rïnrïn mãn sór ja nï gé, hã kÿ tóg ag kãgter mü ra ag mÿ vënh vï jënëg mü gé, ag tÿ kanhkã tá junjun jé.

7 Kakó ti tÿ ha, ga tag tÿ tÿg' henh ke kurã ti. Vëso jykren nï, krï há han nï, ãjag tÿ Topë mré vëmén há han jé.

8 Kÿ jagnë to há tävï nÿtïmnï. Tag to krónh ke tÿg nï. Êg tÿ jagnë to há nÿtïn kÿ êg tóg jagnë mÿ vënh pãte fón ke mü, êg tÿ Topë vï mranh mü ti, ti e nÿtï hã ra.

9 Û tÿ kuvar há tá ãjag to pasa kÿ ti mÿ: “inh mré jë,” hemnï. Tÿ to vï tÿg

nĩ, ti to mĩ sér nỹtĩmnĩ.

¹⁰ Kĩ, Topẽ vỹ ãg tar han tĩ. Û tóg nén ù to tar nĩ, jãvo ù tóg nèn ù ù to tar nĩgtĩ gé. Ën ki rĩrmnĩ, ãjag tỹ nén ù to tar nỹtĩ ãn hã ki rĩrmnĩ, vẽn kar tỹ ãjag tũgrĩn tar nỹtĩ jé. Ëg tỹ Topẽ tỹ nén to ãg tar han mũ ãn ki rĩr há han ke vë, tag vỹ Topẽ mỹ há nĩ. Ëg tar pẽ han ti tĩ, Tope ti.

¹¹ ãjag kãmĩ ù vémén kỹ Topẽ vĩ hã tỹ vémén nĩ. Û tóg Topẽ tũ ag ki rĩr tĩgtĩ, kỹn jé Topẽ mỹ to vĩ, ti tỹ to ti tar han jé. ãjag tỹ ãjag rãnrãj tag ki rĩr há han kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ Topẽ mỹ vĩ há han ke mũ. Jesus Cristo hã vỹ tỹ ùn mág nĩ, ti hã vỹ tar nĩ, kỹ tóg tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. Amém.

Ag tỹ Jesus tũgrĩn ãg vóg kónãn ke

¹² Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Nén ù jagy pẽ vég ãjag tóg mũ. Ge ti nỹgtĩ, kỹ to jykrén tũg nĩ. Ëg kar vỹ tag vég tĩ, Jesus tũgrĩn.

¹³ Mỹ sér nỹtĩmnĩ. ãjag jagtar kỹ ãjag tóg Cristo tỹ ãg jagfy jagtar mũ ãn ri ke vég tĩ. ãjag tỹ ti ri ke jagtar kỹ ãjag tóg ti mré tỹ ùn mág nỹtĩnh ke mũ gé, ti tỹ tỹ ùn mág nĩnh ke kurã ãn kã. Ën kã tóg ãjag mỹ sér gy tĩnh mũ, ha vemnĩ.

¹⁴ Hỹ, tá tóg ãjag mỹ sér tãvĩ tĩnh mũ, ag tỹ ùri ãjag mỹ vĩ kónãn han mũ ra, ãjag tỹ Cristo ki rã kỹ nỹtĩ tũgrĩn. Ag tỹ ãjag to vĩ kónãn tũgrĩn ãjag tóg ki kanhró nỹtĩnh ke mũ, Topẽ kuprĩg tỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ ti. Ti kuprĩg vỹ ãjag tỹ ùn mág han ke mũ, Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ ãn ri ke.

¹⁵ Û ag tóg ãjag tỹ ù tén tũgrĩn jagtar nỹtĩ, ãjag tỹ ù tũ péju tũgrĩn ke gé. Kỹ ù ag tóg ãjag tỹ crime han tũgrĩn jagãgtar nỹtĩ gé, ãjag tỹ vẽn kar to vỹ tũgrĩn ke gé. ãjag tỹ ag mré vẽn jykre pãno tũgrĩn jagtar kỹ tóg Topẽ mỹ há tũ nĩ. ãjag tỹ ti vỹ mranh ke tũ vë vë.

¹⁶ ãjag tỹ hã ra Cristo tũgrĩn jagtar kỹ tóg ti mỹ há tĩ. Tag to mỹ'ãg tũg nĩ. Tag to Topẽ mỹ vỹ há han nĩ, ãjag tỹ tỹ Cristo mré ke nỹtĩnh kỹ.

¹⁷ Topẽ vỹ vẽn kar jykre tũgnỹm kãn ke mũ, kurã kakó ki. Hã ra tóg ù

tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre tũgnỹm vén ke mũ. Ti tỹ ãg jykre tũgnỹm kỹ ãg tóg nén ù jagy ve kren ke mũ. Kỹ ù tỹ ti ki ge tũ ag vỹ nén ù jagy pẽ ãn ve kãn ke mũ, ha vemnĩ, ù tỹ ti vỹ kato tẽ mũ ag.

¹⁸ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ù tỹ Topẽ vỹ há han sór mũ ag vỹ ter kren ke mũ. Kỹ ù tỹ ti vỹ mranh tĩ ag vỹ kren ke tũ pẽ nĩ, ù tỹ ti kato tẽ mũ ag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

¹⁹ Topẽ tỹ ãg to: “tag vỹ ti jagy venh ke mũ,” hen kỹ ãg tóg venh ke mũ. Kỹ, ãg jagtar mũ ra ãg vẽn jykre há hã han kỹ nỹtĩnh ke mũ. Û tỹ ãg han mũ ãn to jykrén jé ãg tóg ke mũ, Topẽ to. Ti pi(jé) ãg tovãnh ke mũ'. Ëg mré tóg nĩ nĩ.

5

Pedro tỹ ãg jyvẽn

¹ Vãhã sóg ù tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag to pã'i ag jyvẽn sór mũ, ha mẽ. ãjag ri ke inh nĩ, isỹ tỹ ãjag kóm ù tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag to pã'i jẽn kỹ. Cristo jagtar ve ja inh nĩ gé hã ra. Ti vẽn ven mãn ke kurã ãn kã sóg tỹ ùn mág jẽn ke mũ gé.

² Kỹ sóg ãjag mỹ tag tóg sór mũ, ha mẽ. ãjag krêm ke ag ki rĩr há han nĩ. Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ ãn tỹ ã mẽg ki rĩr há han tĩ ãn ri ke han nĩ. Topẽ tỹ ãjag mỹ vẽn rãnrãj nĩm jan hã vë. ãjag rãnrãj tỹ ãjag mỹ sér tĩn kỹ tóg há tĩ. ãjag tỹ ãjag rãnrãj han sór tũ nĩn kỹ tóg ù tĩ. Kỹ ãjag ganho mĩ ãkrén sór tũg nĩ gé. Topẽ tũ vë, ãjag rãnrãj ti, hã kỹ ki rĩr há han sórmnĩ.

³ Kỹ ãjag krêm ke ag ki rĩrmnĩ, ag mỹ komër hã vĩmnĩ. Ag rĩnve vẽn jykre há hã han kỹ nỹtĩmnĩ, ag tỹ ãjag jykre há ve kỹ ãjag kóm han sór jé.

⁴ Kãnhmar ti kãtĩg mãn ke mũ, ãg pã'i mág ti, ãg ki rĩr tĩ ti. Kỹ tóg ãjag tỹ ùn mág han ke mũ. ãjag mỹ tóg krĩ tógfĩ ri ke vin ke mũ, ãjag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩnh kỹ, hã ra tóg kórég vãn nĩ, ãg krĩ tógfĩ ãn ti.

⁵ Kỹ sóg kyrũ ag jyvẽn sór mũ. ãjag mỹ sóg: “ùn sanh tỹ ãjag mỹ nén ù tóg mũ ãn han nĩ,” he sór mũ.

Kỹ sóg vènh kar jyvèn sór mũ gé. Vènh kar mý sóg: “jagnê to é he tũg nĩ,” he mũ. “Jagnê ki rĩr há han nĩ, jagnê mý nén ù há kar han nĩ,” he sóg mũ. Tag vỹ rán kỹ nĩ, Topê vĩ rá ki, ha mẽ. “Topê vỹ ù tỹ jagnê to é he mũ ag kato tẽ tĩ. Hã ra tóg ù tỹ: “ũn sĩ vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ẽn to há nĩ,” he tóg, Topê vĩ rá ki. Hã kỹ vèsỹ ùn mág han sór tũg nĩ.

⁶ Topê vỹ tar nĩ, kỹ tóg kejèn êg mý nén ù jagy jènêg tĩ. Ti kato tẽ tũg nĩ há ra, ti tovãnh sór tũg nĩ gé. Kỹ tóg ã kurã ki ãjag tỹ ùn mág han mãn ke mũ, ha vemnĩ.

⁷ ãjag krĩ kufy nĩn kỹ ti há mý tómnĩ, kỹ tóg ãjag mý ãjag krĩ kuprãg ke mũ. Ti há vỹ êg ki rĩr nĩgtĩ.

⁸ Vènh ki rĩrmnĩ. Nũr ri ke han tũg nĩ. Ha vé, êg kato vãsãn tĩ ẽn, Japo ẽn tóg êg to vãjig tũgtĩ. Mĩg kókĩr ri ke ti nĩ, ti tỹ êg mãn sór kỹ.

⁹ Hã kỹ ti kato vãsãnsãn nĩ, Jesus Cristo ki rã tovãnh tũg nĩ gé, ù tỹ ãjag tỹ ti tovãnh han sór mũ ra. Ha vé, êg kanhkã kar ag vỹ jagtar tĩ, ãjag kóm, ga kri ke kar ag. Ag mũ êkrén kỹ tar nỹtĩmnĩ.

¹⁰ Kurã pipir ki ãjag tóg jagtar tĩ. Kar kỹ Topê vỹ ãjag tỹ ùn há tãvĩ han ke mũ, ãjag tỹ kygnê mãn tũg jé. Ti há vỹ êg tar han tĩ, êg tỹ ti to krónh ke tũ nĩ jé. Ti há vỹ ãjag tỹ ùn há han ke mũ gé, kỹ ãjag tóg ti tovãnh ke tũ pẽ nĩ. Êg to há pẽ ti nĩ, Topê ti. Êg kuprãg tóg mýr, êg tỹ Cristo tugrĩn kanhkã ve jé, ẽmã sĩnvĩ pẽ ẽn ti, ù tũg vãnh ẽn ti.

¹¹ Topê há vỹ ã pir mý tar nĩ'. Ti há vỹ tũ' henh ke tũ nĩ'. Amém.

Pedro tỹ ag mũ êkrén

¹² Tó sĩ han sóg ãjag mý, kỹ Silas tóg inh mý ãjag mý rán mũ, inh vĩ ti. Êg kanhkã vỹ tỹ ti nĩ, Silas ti, Jesus tovãnh jãvãnh ti nĩgtĩ, kỹ tóg iso há nĩ gé. Isỹ ãjag tar han sór vẽ, há kỹ sóg ãjag mý inh vỹ jènêg mũ. Sỹ ãjag mý: “Topê vỹ êg tar han ke mũ mýr,” he mũ gé. Ti to krónh ke tũg nĩ.

¹³ Cidade tỹ Babilônia tá êg nỹtĩ, kỹ tag ki ù tỹ ãjag mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ãjag mũ êkrég tĩ. ãjag mré tóg

êg kuprãg, Topê ti. Kỹ inh kósin tỹ Marcos vỹ ãjag mũ êkrég tĩ gé.

¹⁴ Jagnê ki nhun ke ri ke han nĩ, jagnê nĩgé kãgmĩ kỹ, ãjag tỹ tỹ jagnê mré ke nỹtĩn kỹ.

Cristo mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Topê jé ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé. Hã vẽ.

PEDRO TỸ ÇARTA HAN MÃN

¹ Simão Pedro tỹ ãjag mỹ carta rán há vễ. Jesus Cristo tỹ inh fễ vễ, sỹ ti rãnhraj han jé, sỹ tỹ ti apóstolo jễ jé. Isỹ ù tỹ inh mré Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mỹ rán há vễ. Topẽ vỹ ẽg kuprẽg, ùn jykre kuryj ẽn vỹ ẽg kuprẽg, ẽg tỹ ẽg krenkren han mũ tỹ Jesus Cristo ki ge jé. Nén ù sér vễ, ti ki ge mũ ti.

² ãjag to sóg Topẽ mré vĩ tĩ, ãjag tỹ ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhrãn há han jé, Topẽ ki ke gé, ãjag tỹ komẽr há ti ki kanhrãn kãn jé. Kỹ tóg ãjag tar han ke mũ. Kỹ tóg ãjag krĩ tỹ kãnhvy' henh ke mũ gé.

Topẽ tỹ ẽg kuprẽg

³ Topẽ ki kanhró ẽg tóg nỹtĩ. Ẽg kuprẽg tóg, ti tỹ ẽg tar han jé, ti tar nĩ ẽn ri ke. Kỹ tóg ẽg tỹ ùn mág han ke mũ gé, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ẽn ri ke. Ẽg tỹ tag ki kanhró há han kỹ ẽg tóg ti to tar nỹtĩ, ẽg tỹ ti jykre jagma mũ há han jé.

⁴ Kỹ Topẽ tóg ẽg mỹ nén ù há tó ja nĩgtĩ gé. Ẽ tóg ẽg mỹ vễnh vĩ há tỹ ge tónh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ ẽg mỹ vĩ há han ri ke venh ke tũ ẽg tóg nĩ. Tag tó ti ẽg mỹ, ha mẽ. Ẽprã ke kar vỹ nũgme ki vár ke mũ, ãjag tỹ nén to ẽn mũ ẽn han tugrĩn. Ag jãvo ẽg tóg krenkren ke mũ, kỹ ẽg tóg Topẽ ri ke nỹtĩnh ke mũ, mỹr, ha mẽ.

⁵ Há kỹ vãsãn, ãjag tỹ ti ki rã to tar nỹtĩjé, ãjag tỹ ti ki rã tugrĩn vễnh jykre há há han jé. Vễnh jykre há han kỹ vễnh kanhrãn kỹ mũmnĩ gé.

⁶ Vễnh kanhrãn kỹ mũ kỹ vễso jykrén nĩ gé. Vễso jykrén kỹ ti tovãnh tũg nĩ gé. Ti tovãnh tũ nĩn kỹ ti jykre há mĩ mũmnĩ gé.

⁷ Ti jykre há mĩ mũn kỹ jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩmnĩ gé, ẽg kanhkã kar ag to. Ẽg kanhkã to há nỹtĩn kỹ ẽprã ke kar ag to há nỹtĩmnĩ gé.

⁸ ãjag tỹ tag han kãn kỹ tóg há tĩ. Kỹ ãjag tóg ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo ki

kanhrãn há han ke mũ gé, kỹ ãjag tóg vễnh jykre há to krónh ke tũ nĩ gé. Kỹ ãjag tóg komẽr há ti ki kanhrãn kãn ke mũ, ha vemnĩ.

⁹ Ẽ tỹ vễnh jykre há han sór tũ nĩn kỹ tóg ùn kyvó ri ke nĩ, ùn ẽvãnh kórég, ùn kutu ri ke ti nĩ sir. Ẽn vỹ ẽg Senhor ki kagtĩg nĩ. Vãsỹ Topẽ vỹ ti kykũnh ja nĩ, ti tỹ Topẽ vĩ mranh ja ẽn to. Há ra tóg kã jatun kỹ nĩ ha, há kỹ tóg ti kórég han mãn sór mũ.

¹⁰ Inh kanhkã', Topẽ vỹ ãjag kuprẽg. Kỹ vãsãnsãn, vễnh kar tỹ ãjag jykre há tugrĩn ki kanhró nỹtĩ jé, ti tỹ ãjag kuprẽg mũ ẽn ti. Kỹ ãjag tóg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ, ha vemnĩ.

¹¹ Kanhkã ve jé ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ, ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ ti, ẽg krenkren han tĩ ẽn tũ ti. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ti tỹ tá tỹ ùn mág nĩ ti.

¹² Há kỹ sóg ãjag mỹ tó mãn', tó mãn' he mũ. Ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ, vễnh vĩ há to tar ãjag tóg nỹtĩ, ãjag tỹ mẽg mũ ẽn to.

¹³ Ge ra sóg ãjag jyvẽn mãn sór mũ, ãjag tỹ kã jatu tũ nỹtĩjé. Isỹ ãjag mré nĩ mũ ẽn kã sóg ãjag mỹ tag tó, ãjag jyvẽn mág inh. Kỹ kã jatun nỹtĩ tũg nĩ.

¹⁴ Ha vé, kãnhmar sóg iser kỹ inh fãr tovãnh kỹ tĩg ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo vỹ inh mỹ isỹ kãnhmar tĩg ke ti tó.

¹⁵ Há kỹ sóg vễnh rán tag to fũrũn mũ, ãjag tỹ iser kar kỹ kã jatun tũ nỹtĩ jé.

Pedro tỹ Jesus ve ja

¹⁶ Ha vé, inh pi(jé) ãjag mỹ ón mũ', isỹ ãjag mỹ ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo kãtĩg vẽn mũ ẽn tón kỹ, isỹ ti jykre tar tón kỹ. Ti ve inh, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ti. Ti ve inh, ti tỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ ti.

¹⁷⁻¹⁸ Ti jóg tỹ Topẽ vỹ ti tỹ ùn mág han. Ti tỹ tóg ùn tar han gé. Ẽg tỹ Jesus mré pãnónh kri nỹtĩ ẽn kã ẽg tóg kanhkã tá vễnh vĩ ẽn mẽg mũ, ẽprã nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ti to tag tó, ù tỹ vễnh kar kri ke ẽn ti, Topẽ ti, ha mẽ. “Inh kósın pir há vễ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Jesus to. “Inh fe pẽ vễ,” he ja tóg nĩ. Topẽ tỹ pãnónh ki kãtére mũ ẽn kri ke

ja vē. Ēn tá sóg Jesus t̄y t̄y ũn mág jē vé.

¹⁹ Hã k̄y ěg tóg ũ t̄y vās̄y Topē vī tó tī ag vī kri fig m̄ũ, tovānh t̄ũ ěg n̄ȳt̄i. Kri n̄imn̄i gé, ājag. Lampião grug ri ke ti n̄i ěg m̄y, ag vī ti. Lampião grug v̄y ěg m̄y kuty tá jēngrē han ti. Kurā ke k̄atá ěg tóg lampião grug ve m̄an sór t̄ũ n̄igt̄i. Kurā ke k̄atá kr̄ig mág hã v̄y ěg fe t̄y m̄rin ke t̄i. Jesus to ken hã vē, hã v̄y: kr̄ig mág, he m̄ũ.

²⁰ K̄y, ājag t̄y Topē vī rá to ken k̄y tag to jykrén n̄i, ha mē: ěg pi(jé) vēsóg ki to jykrén ke m̄ũ', Topē vī rá to', Topē t̄y ā vī tó tī ag m̄y nén tó m̄ũ ěn to'. Topē hã ne to ěg kr̄in ke m̄ũ'.

²¹ K̄y Topē vī tó tī ag pi(jé) vēsóg ki ājag kr̄i ki to jykrén k̄y rán ja n̄igt̄i gé'. Topē kupr̄ig t̄y ājag kr̄in m̄ũ ěn hã rán ja ag tóg n̄igt̄i, hã k̄y tóg t̄y Topē vī n̄i, vēnh rán ki.

2

Ōn k̄y Topē vī tó tī ag

¹ Hã ra ũ ag tóg ón k̄y Topē vī tó ja n̄igt̄i gé, vās̄y, Israel ũ ag. Tag ve jé ājag tóg ke m̄ũ gé. Ũ ag tóg ón k̄y ājag m̄y Topē vī k̄amén sór ke m̄ũ, ha vemn̄i. Ēn ag vī v̄y ón k̄y ājag m̄y mē há t̄i mē t̄inh ke m̄ũ, hã ra tóg ājag kókén ke m̄ũ. ěg Senhor tovānh jé ag tóg ke m̄ũ, ũ t̄y ěg kyḡjām ja ěn ti. Hã ra Topē v̄y vāhã ag t̄y t̄ũ' henh ke m̄ũ.

² Ge ra ũ t̄y hēn ri ke ag tóg ag jykre p̄ano han ke m̄ũ, ag mré. K̄y ũ t̄y ag mré vēnh jykre p̄ano han m̄ũ ěn ag tugr̄in Topē jykre kato vī vī henh ke vē, tag t̄y mē há' henh ke vē sir, ti t̄y ki hã tó m̄ũ ra.

³ Ag t̄y j̄ankamy mág ve sór vē, hã k̄y ag tóg ón k̄y vēme s̄inv̄i tó sór m̄ũ, ag t̄y ājag lograr he jé. Hã ra ũ t̄y ag vóg kónān ke m̄ũ ěn tóg ag vég t̄i. Ag t̄y t̄ũ' he jé tóg ke m̄ũ, k̄anhmar, ha vemn̄i.

⁴ Topē t̄y j̄egnē jafā ũ ag v̄y Topē vī m̄ranh. Ēn ag vóg kónān tóg huri, Topē ti. Ag pi(jé) krenkren'. Nūgme ki tóg hur ag vām, Topē ti. Tá ag tóg sigse k̄y n̄ȳt̄i, ferro t̄y corrente t̄y. Tá tóg kuty n̄y. Tá ag tóg Topē t̄y vēnh kar jykre tugn̄ym ke kurā ěn jāvānh n̄ȳt̄i.

⁵ K̄y Noé mré ke ag v̄y n̄ȳt̄igt̄i gé. Topē v̄y ag vóg kónān ja n̄i gé. Goj var t̄y tóg ũ t̄y ti vī m̄ranh m̄ũ ag t̄y t̄ũ' he k̄ān. Ag pi(jé) krenkren'. Ũ t̄y 8 (ke) ag t̄āv̄i v̄y krenkren, ěn k̄ā, hã v̄y: Noé, he m̄ũ, ũ t̄y vēnh kar m̄y: “Topē vī kri fimn̄i,” he m̄ũ ěn ti, kar k̄y ti mré ke t̄y 7 (ke) ěn ag ke gé. Ti mré ga kri m̄ũ ũ ag v̄y t̄ũ' he k̄ān.

⁶ Topē v̄y cidade t̄y Sodoma tá ke ag, cidade t̄y Gomorra tá ke ag vóg kónān ja (tóg) n̄igt̄i gé, k̄y cidade ěn tá ĩn tóg kugp̄ur k̄ān ja n̄i. ěg t̄y tag ve k̄y ěg tóg Topē t̄y ũn jykre p̄ano ag vóg kónān ke ěn ki kanhró n̄ȳt̄i gé.

⁷ Cidade ěn tá ũn pir v̄y kren, hã v̄y: Ló, he m̄ũ. Ēn v̄y jykre há n̄i ja n̄igt̄i, k̄y ti mré ke ag jykre kórég v̄y ti m̄y e n̄i ja n̄igt̄i, tag to tóg kr̄i kufy han ja n̄igt̄i.

⁸ Kurā kar ki tóg ag k̄am̄i ag jykre p̄ano ve ja n̄igt̄i, k̄y ti kr̄i tóg kufy jagy n̄i ja n̄igt̄i, ti t̄y ag jykre kórég ve k̄y, ag vī kórég ke gé. Ēn v̄y ā pir m̄y kren, Ló ti.

⁹ Ũ t̄y Topē to: “ũn mág v̄y t̄y ti n̄i,” he m̄ũ ag krenkren han ki kanhró tóg n̄i, Topē ti. Hã ra tóg ũ t̄y vēnh jykre p̄ano han m̄ũ ag vóg kónān ke m̄ũ, ti t̄y vēnh kar jykre tugn̄ym ke kurā ěn k̄ā.

¹⁰ Ũ ag vóg kónān mág pē han jé tóg ke m̄ũ, Topē ti, hã v̄y: ũ t̄y ājag t̄y nén to ěn m̄ũ han t̄i ěn ag, he m̄ũ, ũn vēnh kavēnh t̄i ag, he m̄ũ, ũ t̄y: “Topē pi(jé) t̄y ěg Senhor n̄i,” he m̄ũ ěn ag, he m̄ũ.

Ōn k̄y Topē vī tó tī tag ag v̄y ěg vī kafān t̄i. “Īnh hã tóg ki kanhró n̄i,” he ag tóg t̄i. K̄y ag tóg kanhkā t̄an ag kamēg vānh n̄ȳt̄i gé. Ag to ag tóg vī kónān t̄i, kanhkā t̄an ag to, ón k̄y Topē vī tó tī ag.

¹¹ Topē t̄y j̄egnē jafā ag v̄y tag han t̄ũ n̄igt̄i, ha mē. Kanhkā t̄an ag to ag tóg vī kónān t̄ũ n̄igt̄i, Topē r̄inve, Topē t̄y j̄egnē jafā ag. Ag t̄y ũ t̄y ón k̄y Topē vī tó tī ag tar k̄afór n̄ȳt̄i ra ag tóg kanhkā t̄an ag to vī t̄ũ n̄igt̄i.

¹² Ag jāvo ũ t̄y ón k̄y Topē vī tó tī ěn ag v̄y kr̄i t̄ũ n̄ȳt̄i, vānh k̄am̄i sē ag jykre t̄ũ ri ke ag n̄ȳt̄i. Vānh k̄am̄i tóg t̄igt̄i, sē ti, ěg t̄y ti to v̄ajig k̄y ti tén jé. Hã jé tóg mur t̄i. Tag ri ke ag n̄ȳt̄i, ũ t̄y ón k̄y

Topê vî tó tĩ ag. Ājag tỹ kanhkã tân ag ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg ag to vĩ kónãn tĩ. Hã kỹ Topê tóg ag tỹ tũ' henh ke mũ, ěg tỹ sê tén tĩ ěn ri ke.

¹³ Ag tỹ ājag jykre pãno kajãm hã vễ. Kurã ki ag tóg ag tỹ nén to ěn mũ ěn han tĩ, mỹr, ha mẽ. Kỹ ag tóg ājag mré jẽg tĩ gé, ājag tỹ festa han kỹ. Ha ra ag tóg nén tỹ ěg mỹ'a han tĩ ěn hã han tĩ, ag tỹ ājag mré jẽn kỹ. Ājag kavénh ag tóg tĩ. Jykre régre ag nỹtĩ, ón kỹ ag há nĩ ve nỹtĩ.

¹⁴ Ũn tỹtã fag kar to ěn ag tóg tĩ, fag ki ěvãnh kỹ. Topê vĩ mranh sór ag tóg tĩ, ti vĩ mranh to ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ. Ũn krój ag krĩn kónãn ag tóg tĩ, ag tỹ ag mré mranh jé. Ag topê vỹ tỹ jãnkamy nĩ. Topê vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ha vemnĩ.

¹⁵ Topê japry ti, ti jamĩn ti tovãnh ag tóg, vãgfor kỹ ag nỹtĩ. Beor kósın tỹ Balaão ěn ri ke han ag tóg tĩ. ěn vỹ jãnkamy to há tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg ã jykre kórég ěn to jãnkamy ve sór mág ja nĩ.

¹⁶ Hã ra Topê tóg ti mỹ vĩ tar han, ti tỹ ti vĩ mranh kỹ. Hã kỹ ti mễg fi tóg ã vĩ vãnh ra ti mỹ vĩ ja nĩgtĩ, ěg tỹ jagnê mré vēmén ri ke han ja fi tóg nĩgtĩ, ti mễg fi. Ti mỹ vĩ kỹ fi tóg ti tỹ vễnh jykre kórég han ke mũ ra tỹ tũ' he mũ, ti mỹ, ũ tỹ Topê vĩ tó tĩ ěn mỹ, ti tỹ ón kỹ Topê vĩ tó tĩ sór mũ ěn kã.

¹⁷ Ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag vỹ goj nĩhỹg ja ki goj tũ ěn ri ke nỹtĩ. Kanhkã góg ri ke ag tóg nỹtĩ gé, kãka tỹ vễjo kanhkã góg ag vóg kỹ tỹ tũ' he ěn ri ke ag nỹtĩ, ũ tỹ ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag. Topê vỹ kuty tãvĩ tá ag vin han ke mũ.

¹⁸ “Ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Krĩ tũ ag nỹtĩ. Nén ũ vễnhmỹ kar to ěn ag tóg tĩ, nén ũ tỹ ěg kavénh tĩ ěn to ěn ag tóg tĩ. Vễnh jykre pãno han kỹ ag tóg ũ tỹ ũri Topê ki ge sór mũ ag krĩn kónãn tĩ, ũ tỹ ũri ěg tỹ kygnê kỹ han tĩ ěn tovãnh sór mũ ag.

¹⁹ “Jatun mỹ ěg tóg ěg tỹ nén han sór mũ ěn han kãn ke mũ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. “Topê vỹ ěg to jũnh ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg ěprã vễnh jykre hã mĩ mũgtĩ, nén tỹ ěg kavénh

tĩ ěn hã han ag tóg tĩ. Kỹ tóg tỹ ag jagrê nĩ, ěprã vễnh jykre ti. ěg tỹ nén ũ tovãnh sór mũ ra tovãnh ki kagtĩg nỹtĩ ěn vỹ tỹ ěg jagrê nĩ sir, mỹr, ha mẽ.

²⁰ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhró ja ag tóg nỹtĩ vễ, ěg kren han mũ ěn ti. Tĩ tugrĩn ag tóg ěprã vễnh jykre kavėj kar tovãnh ja nĩgtĩ vễ, ěg tỹ nén tugrĩn ter ke mũ tovãnh ja ag tóg nĩgtĩ vễ. Hã ra ag tóg ājag tỹ nén tovãnh mũ ěn han mãn mũ, kỹ tóg tỹ ag jagrê nĩ mãn mũ sir. Kỹ tóg ũri kórég kãfór nĩ, ag mỹ.

²¹ Ag tỹ Topê japry ěn, ti jamĩn ěn sãn ja tũ nĩ ra tóg há tĩ vễ. Hã ra ag tóg ti sãn sĩ han kar kỹ kyrãgrã mũ. Topê tỹ ag mỹ vễnh vĩ há jẽnẽg mũ ěn tovãnh ag tóg.

²² Ag to ěg tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “cachorro vỹ ã tũgtũv ěn ko mãn tĩ,” he ěg tóg tĩ. “Porco tóg ã vễnh kype há han kỹ jẽ ra óré mĩ vễsĩn mãn tĩ, kỹ tóg vễnh kavénh mãn tĩ,” he ěg tóg tĩ gé. Ũ tỹ vễnh jykre kórég tovãnh kar kỹ han mãn tĩ ag to ken hã vễ.

3

Jesus kãtĩg mãn

¹ Inh kanhkã', ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Ājag mỹ sóg vễnh rá ũ han huri, kỹ sóg ājag mỹ rán mãn mũ ha. Inh vễnh rá kar ki sóg ājag jyvẽn tĩ, ājag tỹ nén jãnhkri hã to jykrén kỹ nỹtĩ jé, ājag tỹ tag kã jatũ nỹtĩ tũ nĩ jé.

² Topê vĩ tó tĩ ag vỹ vãsỹ Topê vĩ tó ja nĩgtĩ. ěn mĩ ěkrén nĩ. Kỹ apóstolo ag vỹ ājag mỹ tó ja nĩgtĩ gé, ěg Senhor tỹ nén to ěg jyvẽn mũ ti, ěg kren han tĩ ěn vĩ ti. ěn mĩ ěkrén nĩ gé.

³⁻⁴ Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Kurã tỹ ěgno to hã ěprã ke ũ ag vỹ ājag to é henh ke mũ, ha vemnĩ. “Tĩ mỹ kãtĩg mãn mũ vỹ?” he jé ag tóg ke mũ. “Tĩ tỹ vãsỹ kãtĩg mãn ke vễ vễ, hã ra ěg jo ke ag vỹ vãsỹ tũg, ti tỹ ã kãtĩg mãn ke tó mũ ra ag tóg kãgter. Kãtĩg ke tũ ti nĩ. Ga vỹ nĩnh mũ, tũ' henh ke tũ ti nĩ, ga ti, ha vemnĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ěg to é he kỹ, ha vemnĩ. Ũn jykre kórég ag

vě, ũ tỹ tag tó mũ ag. Ājag tỹ nén to én mũ ěn hã han ag tóg tĩ.

⁵ Topě tỹ vãsỹ nén han mũ ěn ki kagtĩg ag tóg nỹtĩgtĩ, ag tỹ ki kanhrãn sór tũ nỹtĩn kỹ. Topě tỹ vãsỹ nén han jan hã vě, ha mẽ. Kanhkã han tóg, vãsỹ, ga ti ke gé. Ā vĩ tỹ tóg nén kar hyn han ja nĩgtĩ, Topě ti. Ga ěn vỹ goj tỹ vėnh kãpãm kỹ nỹ ja nĩ, kỹ ũ tóg goj kri nỹ ja nĩ gé.

⁶ Ga ěn kri ke kar ag vỹ hur tũg, goj tỹ, goj var mũ ěn tỹ.

⁷ Kỹ ěg tỹ ũri nén vėg mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ gé, ha vemnĩ. Topě vỹ ti tỹ tũ' henh ke to kurã nĩm huri, kỹ tóg pĩ tỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ, Topě tỹ: "tãg'," hen kỹ. Kurã ěn kã Topě vỹ ũ tỹ ti vĩ mranh mũ ag tỹ tũ' he kãn ke mũ gé. Ag vóg kónãn ke kurã vě sir.

⁸ Inh kanhkã', tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Topě kurã vỹ ěg kurã ri ke tũ nĩ. Kurã pĩr vỹ ti mỹ prỹg tỹ mĩl (ke) ri ke nĩ, kỹ prỹg tỹ mĩl (ke) vỹ ti mỹ kurã pĩr ri ke nỹtĩ gé.

⁹ Kỹ tóg Ā tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn tovãnh ke tũ nĩ, Topě ti. ũ tóg: "han sór tũ ti nĩ, hã kỹ ěg tóg vėg tũ nĩgtĩ," he tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg hã tũ tó tĩ. Ti tỹ ver ěg to fe nĩ vě, hã kỹ tóg kãtĩg vãnh han. Ti pi(jé) ěg kãmĩ ũ tỹ nũgme ki kutě mũ ve sór mũ'. Hã kỹ tóg ver ěg mỹ kurã ũ nĩm mãn', kurã ũ nĩm mãn' he mũ, kỹ vėnh kar jé Ājag jykre kórég tovãnh, ag krenkren jé.

¹⁰ Hã ra tóg kãtĩg mãn ke mũ, ha vemnĩ. Vãhã tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg ũ tỹ ěg tũ péju(g) tĩ tỹ ěg vatãnh tá kãtĩg ri ke nĩnh ke mũ. ěn kã kanhkã tóg tov kỹ krėj ke kỹ vár ke mũ. Kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag, pĩ ěn tỹ ag tỹ krėj ken kỹ. Kỹ vãhã ga vỹ tũ' henh ke mũ, ga kri ke kar ag ke gé.

¹¹ Ge kỹ nén (ũ) kar vỹ tũ' henh ke mũ. Hã mĩ ěkrén kỹ vėnh kãn sórmnĩ. Topě tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn hã han nĩ. Topě mỹ vėnh vin nĩ.

¹² Topě kurã ěn jãvãnh nĩ, Topě rãnrãj to vãsãnsãn nĩ, ti kurã ěn tỹ kãnhmar tá krỹg jé. Kurã ěn kã kanhkã

vỹ pũr ke mũ, kỹ kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag.

¹³ Topě vỹ Ā tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kãn ke mũ. Kanhkã tãg han jé tóg ke mũ, ga tãg ke gé. Tá tóg vėnh jykre kuryj tãvĩ nĩ. ěg tỹ ga tãg tag, kanhkã tãg tag venh ha pě tóg tĩ.

¹⁴ Inh kanhkã', Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Topě kurã tag jãvãnh kỹ Ājag tóg nỹtĩ. Kỹ vãsãnsãn nĩ, Ājag tỹ kygně tũg jé. Vãsãnsãn nĩ, Ājag tỹ Topě mỹ jãnhkri nỹtĩ jé, Ājag tỹ ti há ri ke nỹtĩ jé. Kỹ Ājag tóg ti kato vãsãnsãn tũ nĩ.

¹⁵ Ha vé, ti tỹ ver ěg to fe nĩn hã kỹ ěg tóg ěg jykre kórég tovãnh kỹ krenkren ke mũ. Tag rãn tóg huri Ājag mỹ, ěg kanhkã tỹ Paulo ti. Ti to sóg há tãvĩ nĩ, Paulo to. Topě vỹ ti mỹ krĩ há tãvĩ nĩm.

¹⁶ Kỹ tóg, ti tỹ ũ mỹ carta han kỹ tóg isỹ nén rãn mũ tag ri ke han tĩ gé. Tĩ vĩ tóg inh vĩ ri ke pě nĩ. Carta e han tóg huri, Paulo ti, kỹ ti carta ũ vỹ to jykrén jagy tĩ gé. Kỹ ũ ag tóg ti carta to ke mũ ra ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ti to vĩ kónãn sór mũ. ũ tỹ ki kagtĩg ag vě, ũn krój ag vě, ũ tỹ Paulo tỹ rá to vĩ kónãn mũ ag. Topě vĩ rá ũ to ag tóg vĩ kónãn tĩ gé, ěn ag. Tag tũgrĩn ag tóg kãgter ke mũ, ha vemnĩ.

¹⁷ Inh kanhkã', Ājag mỹ sóg rãn kãn huri. Hã kỹ vėnh ki rĩr há han nĩ. Ker ũ tỹ Ājag mỹ ón kỹ kri nĩm hě'. Ke tũ nĩ mũ ra ag tóg Ājag lograr henh ke mũ, ũ tỹ Ājag fe kavėnh sór mũ ag, ũn jykre pãno ag. Ājag tỹ ag vĩ kri fi tũgrĩn Ājag tóg vãgfor ke mũ, ha vemnĩ. ěg tỹ kãgnó ki tĩr ri ke han jé Ājag tóg ke mũ, ha vemnĩ.

¹⁸ ěg Senhor ki kanhrãn ke hã to tar nỹtĩm nĩ. Ti tỹ ěg tar han mũ tag hã ve sórmnĩ, ěg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo ti. Ti hã mỹ ěg tóg vĩ há han ke mũ, ũri, kar kỹ kanhkã tá ke gé, kỹ tóg tũ' henh ke tũ pě nĩ. Amém.

JOÃO TỸ CARTA HAN VĒN

Topě vỹ

¹ Topě tỹ ver nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topě vỹ ti, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Topě tỹ Jesus mré nén ù kar hyn han kỹ tóg rĩr nĩ, Topě vỹ ti. Sỹ ãjag mỹ Jesus Cristo tag kãmén ke vë. Më inh, ti vỹ ti. Ti ve inh ke gé, inh kaně tỹ. Ti ki inh êvãnh, ti vóg inh, inh nĩgë tỹ.

² Ëg rĩnrĩn tĩ ên vỹ vënh ven, hã kỹ sóg ti vé. Ti hã tó sóg tĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén mũ. Æ tỹ nén kar han tũg ki tóg kã nĩ nĩ, ù tỹ ti han ja tũ hã ra. Ên kã tóg ã panh mré nĩ ja nĩ sir. Hã ra tóg ãg mỹ vënh ven.

³ Kỹ sóg ti vé. Ti vỹ mẽ sóg ke gé. Hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén mũ ha, ãjag tỹ inh mré ti ki kanhrãn jé. Ëg jóg tỹ Topě mré ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ti kósin tỹ Jesus Cristo mré ke ke gé, kỹ ãg tóg tỹ jagně mré ke nỹtĩ gé.

⁴ Æjag mỹ sóg tag rán kỹ jëně sór mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag mỹ há tãvĩ tĩ jé ke gé.

Topě vỹ jëngrë ri ke nĩ

⁵ Ha vé, ti tỹ ãg mỹ nén tó mũn hã vë, ha mẽ. Ti vỹ mẽ kỹ sóg ãjag mỹ tó sór mũ, ha mẽ. Topě vỹ jykre kuryj nĩ, hã kỹ tóg kurã ri ke nĩ, jëngrë ri ke, ki kuty tũ pë ti nĩ, Topě ti.

⁶ Kỹ, ãg tỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” hen kỹ ãg tóg kuty ki vënh jykre kórég ên han ke tũ nĩ, ke tũ ra ãg ón kỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ. Vënh ó vë sir. Kỹ ãg tóg ón kỹ nén ù kar han tĩ gé.

⁷ Ëg tỹ ti kóm kurã ki vënh jykre há ên han kỹ ãg tóg jagně to há nỹtĩ. Jagně mré ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ vënh jykre há han kỹ. Kỹ ti kósin tỹ Jesus vỹ ãg kükũnh ke mũ sir, ã kyvënh tỹ, ãg tỹ ti vỹ mranh ja (hã) ra.

⁸ Û tóg kejën: “inh pi(jé) Topě vỹ mranh tĩ,” he sór mũ. Ti ón vë. Hã ra

tóg ti hã mỹ tỹ vënh vỹ há mẽ tĩ, ti ón mũ ti.

⁹ Ëg tỹ Topě vỹ mranh kỹ ãg tóg ti mỹ tónh ke mũ. “Æ vỹ mranh inh, tag han kỹ,” he jé ãg tóg ke mũ. Kỹ tóg ãg mỹ vënh pãte fón ke mũ sir. Tag tó ja ti nĩ, kỹ tóg han ke mũ. Kuryj ti nĩ mỹr. Kỹ tóg ãg kükũnh ke mũ sir, ãg jykre pãno tỹ tũg' he jé.

¹⁰ Ëg tỹ: “inh pi(jé) ti vỹ mranh ja nĩgtĩ,” hen kỹ ãg tóg Topě to: “ti ón vë,” he mũ. Kỹ ãg pi(jé) ti vỹ ki kanhrãn há nỹtĩ’.

2

Jesus vỹ ãg tar han ke mũ

¹ Inh krë, sỹ tag rán vë ãjag mỹ, ãjag tỹ ti vỹ mranh sór tũ nĩ jé. Kejën ãjag kãmĩ ù tóg Topě vỹ mranh tĩ hã ra. Kỹ ù tóg ti jagfy vĩnh ke mũ ha, ãg jóg tỹ Topě mỹ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, ùn jykre kuryj jë ên ti.

² Ti hã tóg ù tỹ ti tén ke mũ ag mỹ vënh fëg', ti tỹ ãg jagfy ter jé, ti tỹ ãg tỹ Topě vỹ mranh tỹ tũ' hen jé. Hã kỹ tóg ãg mỹ vënh pãte fón sór mũ. Hã ra tóg ãg tãvĩ mỹ vënh pãte fón sór tũ nĩ. Êprä ke kar mỹ ke vë, mỹr’.

³ Ha vé, ãg tỹ Topě vỹ kri fi kỹ ãg tóg vëso: “vãhã inh ti ki kanhró nĩ,” henh ke mũ.

⁴ Û tóg kejën: “ti ki kanhró sóg nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ti tỹ ãg mỹ nén tó ja ên han tũ nĩgtĩ. Ti ón vë. Ti pi(jé) Topě tỹ ki hã tó mũ ki kanhró nĩ’.

⁵ Ëg tỹ hã ra Jesus vỹ kri fi kỹ ãg tóg Topě to há nỹtĩ. Kỹ ãg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩ ha ke gé. Tag han kỹ ãg tóg ti ki kanhrãn mũ, kỹ ãg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ ha, ha mẽ.

⁶ Û tóg ti to: “ti ki sóg rã kỹ jë,” he tĩ. Kỹ tóg ti jykre han kãn mũ sir. Jesus Cristo tỹ nén han ja han kãn tóg mũ. Kỹ tóg ti ki rã kỹ jë sir.

Ëg tỹ jagně to há nỹtĩnh ke

⁷ Æjag to sóg há tãvĩ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mỹ nén ù tãg rán sór mũ’. Nén ù si rán sór inh mũ, ha mẽ. Vãsỹ Topě tóg ãg jyvënh ja nĩgtĩ, ãg tỹ jagně to há nỹtĩ jé.

Cristo mur tũg ki tóg ěg mý tag tó ja nĩgtĩ, ký ājag tóg vāsý mẽ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Hã ra tóg tãg nĩ gé, sý ājag mý rán mũ tag ti. Cristo vỹ ěg mý tó mãn ja nĩ, ěg tỹ jagně to há nỹtĩ jé, ký tóg ki króm ja nĩ, ký ěg tóg ti nón ki króm sór mũ gé. Ki hã tó ja ti nĩ, ký tóg nén ũ tãg ri ke nĩ, Cristo tỹ Topě nón tó mãn kỹ. Ha vé, koměr hã tóg kurãg tĩ. Kurã kãtĩg ký ti kuty tỹ tũg' he tĩ, koměr hã. Jesus tỹ ěg mý: “jagně to há nỹtĩmnĩ,” he to ken hã vễ, hã vỹ: kurã, he mũ.

⁹ Ũ tóg kejĕn: “inh hỹn kurã mĩ tĩg mũ ha,” he tĩ, hã ra tóg ã régre to jũ nĩ, ã irmão to. Ĕn vỹ kuty mĩ tĩ nĩ ver.

¹⁰ Ũ tỹ ã régre to há nĩ ěn hã vỹ kurã mĩ tĩg ke mũ. Ĕn vỹ ã régre tỹ prãnh ke han ke tũ pẽ nĩ.

¹¹ Ũ tỹ ã régre to jũ nĩ ěn vỹ kuty mĩ tĩ mũ. Kuty to vĕnh jykre han ký tóg jĕ nĩ ver. Ký tóg ã tỹ hĕ ra tĩg ke tag ki kagtĩg nĩ gé. Kyvó ri ke ti nĩ, ti tỹ kuty mĩ tĩn kỹ.

¹² Inh krĕ, sý ājag mý rán vễ. Ājag tỹ Topě vĩ mranh ja ěn vỹ vĕnh pãte fón ký nĩ nĩ, Jesus Cristo tugrĩn.

¹³ Ājag kãmĩ ke ũ vỹ sanh há nỹtĩ. Sý ājag mý rán vễ gé. Ũ tỹ ã tỹ nén kar han mũ to há kã nĩ ěn ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ũ vỹ kyrũ nỹtĩ. Sý ājag mý rán vễ gé. Nén-Kórég vỹ ājag tỹ hĕ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁴ Inh krĕ, sý ājag mý rán vễ. Ĕg jóg mág ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ũ vỹ sanh há nỹtĩ. Sý ājag mý rán vễ. Ũ tỹ ã tỹ nén kar han mũ to há kã nĩ ěn ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ũ vỹ kyrũ nỹtĩ. Sý ājag mý rán vễ. Tar ājag nỹtĩ. Topě vỹ ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Nén-Kórég vỹ ājag tỹ hĕ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁵ Ĕg tỹ tag ki nén ũ kórég vég mũ tag ki vĕ'ĩ sór tũg nĩ, tag ki vĕnh jykre ki vĕ'ĩ sór tũg nĩ gé. Ĕg tỹ tag to há nỹtĩn ký ěg tóg ěg jóg mág to há tũ nỹtĩ.

¹⁶ Ĕprã vĕnh jykre pi(jé) tỹ Topě jykre nĩ'. Ĕprã vĕnh jykre hã vễ, ha mẽ: nén ũ kar to ěn ěg tóg tĩ. Ĕg tỹ nén ũ ve ký ěg tóg ěn mãn sór tĩ. Ký ěg tóg:

“ũn mág vỹ tỹ inh nĩ, isũ to, isỹ nén ũ kar to,” he tĩ gé. Topě jykre pijé'. Ĕprã vĕnh jykre hã vễ.

¹⁷ Hã ra tóg kãnhmar tũ' hĕnh ke mũ, ěg tỹ nén vég mũ tag ti, ti tũg ký ěg tỹ ne to ěn ke tóg tũ tĩ gé. Ũ tỹ Topě vỹ han tĩ ěn vỹ tũ' hĕnh ke tũ nĩ jãvo.

Ũ tỹ Cristo kato tĕ

¹⁸ Inh krĕ', kurã tỹ ěgno vỹ kakó tĩ ha. Kurã ěn kakó nĩn ký Cristo kato tĕ pĕ ěn vĕnh ven ke mũ. Tag mẽ ājag huri. Hã ra ag tóg hur vĕnh vinven, ũ tỹ ti kato tĕ mũ tỹ hĕn ri ke ag. Hã ki ěg ki kanhró nỹtĩ, kurã tỹ ěgno kakó nĩ ti.

¹⁹ Ĕg mré ke ag vĕ vĕ, ũ tỹ ti kato tĕ mũ tag ag, hã ra ag tóg ón ký tỹ ěg mré ke ja nỹtĩgtĩ. Ag tỹ tỹ ěg mré ke pĕ nỹtĩ ra ag tóg ver ěg mré mũnh ke mũ vĕ. Hã ra ag tóg ti tovãnh ký ti kato tĕ mũ ha. Hã ki tóg ve há tĩ, ag tỹ tỹ ěg mré ke tũ nỹtĩ ti.

²⁰ Ājag kar vỹ vĕnh vỹ há ki kanhró nỹtĩ. Jagrĕ ājag nỹtĩ, ũn jykre há ěn kuprĩg tỹ, hã ký ājag tóg ki kanhró nỹtĩ.

²¹ Hã ký sóg ājag mý rán mũ, ājag tỹ ki kanhró nỹtĩn kỹ. Ājag pi(jé) ki kagtĩg nỹtĩ'. Ũ tỹ vĕnh vỹ há tó mũ ěn pi(jé) ón tĩ'.

²² Ký ũn nỹ hỹn ón tĩ'? Ũ tỹ ge vỹ ón pĕ han tĩ, ha mẽ: ũ tóg Jesus to: “tĩ pi(jé) tỹ Cristo nĩ,” he tĩ. “Topě tỹ ti jĕnĕ pijé', Topě kósin pijé',” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Ũ tỹ Cristo kato tĕ mũn hã vĕ. Ĕg jóg to ag tóg ón tĩ, ti kósin to ke gé.

²³ Ũ tỹ Jesus to: “tĩ pi(jé) tỹ Topě kósin nĩ,” ěn ký tóg ěg jóg mág ki kagtĩg nĩ gé. Ký ũ tỹ Jesus to: “Topě kósin vỹ tỹ ti nĩ,” ěn ký tóg ěg jóg mág ti ki kanhró nĩ gé.

²⁴ Vāsý ājag tóg ti vỹ mẽ vén. Ĕn kã jatũ tũg nĩ, ěn hã mĩ ěkrén nĩ. Ājag tỹ tag to tar nỹtĩn ký ājag tóg Topě kósin ki ge ký nỹtĩ, ti panh ki ke gé. Hã ký ājag tỹ nén mẽ vén ja ěn tovãnh tũg nĩ.

²⁵ Tĩ hã vỹ ěg mý tó ja nĩ, ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke ti.

26 Û ag tóg ãjag krĭn kónān sór mŭ, ãjag mŷ ón kŷ, ti vĭ tó kŷ. Hã kŷ sóg ãjag mŷ vĕnh rán tag han mŭ.

27 Hã ra ãjag tóg jagrĕ nŷtĭ, Topĕ kuprĭg tŷ. Kŷ tóg ãjag kanhrān mŭ sir, Topĕ kuprĭg ti. Ti hã vŷ ěg kanhrān tĭ, kŷ ũ vŷ ěg kanhrān mǎn ke tŭ nĭ ha. Nén kar kāmén ti tĭ, ěg mŷ, ěg jagrĕ ti. Vĕnh vĭ há hã tó ti tĭ. Ti pi(jé) ón tĭ'. Ti tŷ ãjag mŷ tó mŭ ěn hã mĭ mŭmnĭ, ti tŷ ãjag mŷ: “Jesus hã ki ge kŷ nŷtĭmnĭ,” hen kŷ.

28 Inh krĕ', ti ki ge kŷ nŷtĭmnĭ. Kŷ tóg há tĭ. Kānhmar ti kătĭg ke mŭ, kānhmar ti vĕnh ven ke mŭ. Kŷ ěg tóg mŷ'āg ke tŭ nĭ, ti kătĭg kŷ, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭn kŷ. ěg mŷ'āg kŷ ěg tóg ti kătĭg kŷ vĕnh pigju sór mŭ. Hã kŷ ke tŷg nĭ.

29 Ti hã ne vĕnh jykre kuryj hã mĭ tĭg ja nĭgtĭ'. Kŷ ũ tŷ vĕnh jykre kuryj han mŭ vŷ tŷ ti kósin nĭ. Tag mĭ ěkrén.

3

Jesus jāvy ag

1 Ha vé, ěg jóg mág tóg ěg to há tǎvĭ nĭ, hã kŷ tóg ěg to: “inh krĕ,” he mŭ sir. Ti krĕ vŷ tŷ ěg nŷtĭ, Jesus jāvy. Hã kŷ ěprā ke ũ ag vŷ ěg jykre ki kagtĭg nŷtĭ. Ag pi(jé) Topĕ ki kanhró nŷtĭ', hã kŷ ag tóg ěg jykre ki kagtĭg nŷtĭ gé, ěg tŷ tŷ ti krĕ nŷtĭn kŷ.

2 Ājag to inh há tǎvĭ nĭ. Ūri ěg tóg tŷ Topĕ krĕ nŷtĭ. Kānhmar ěg tóg ti mré nŷtĭnh mŭnh mŭ. Kŷ ěg hŷn hĕ ri ke nŷtĭnh mŭ, kanhkā tá? Ha'. Kar kŷ ěg venh ke mŭ, ti kătĭg kar kŷ. ěn kǎ ěg tóg tŷ ti hã pĕ nŷtĭnh mŭ, ěg tŷ ěg kanĕ tŷ ti ve kŷ. Ti ve pĕ han jé ěg tóg (ke) mŭ, kurā ěn kǎ.

3 ěg tŷ tag hã ve sór vĕ. Hã kŷ ěg vĕnh jānhkrĭg ke mŭ, ěg tŷ ti jānhkri nĭ ěn ri ke nŷtĭjé, vĕnh jykre pāno tovānh kǎn kŷ.

4 ěg tŷ ti vĭ mranh kŷ ěg tóg mranh mŭ sir, ti tŷ ěg mŷ nĕn tó ja ti. Hŷ, mranh kŷ ěg tóg mranh tĭ, ti tŷ ěg jyvĕn ja ti.

5 Hã ra Cristo vŷ kătĭg ja nĭ, ti tŷ ěg tŷ ti vĭ mranh ja tŷ tŷg' he jé. Tag ki kanhró ěg tóg nŷtĭ. Ti pi(jé) mranh ja nĭgtĭ', Topĕ vĭ ti, inhhã.

6 ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭn kŷ ěg tóg mranh mǎn sór tŭ nĭ ha. Ū tŷ ver mranh mǎn sór kŷ tóg ti ve ja tŭ nĭ, ti ki kagtĭg nĭ sir.

7 Inh krĕ', ker ũ vĭ jĕmĕ hĕ', ũ tŷ ãjag krĭn kónān sór mŭ vĭ ti. Ū tŷ vĕnh jykre kuryj han mŭ ěn hã vŷ kuryj nĭ, Topĕ kuryj nĭ ěn ri ke.

8 Ū tŷ Topĕ vĭ mranh mŭ ěn vŷ tŷ Japo mré ke nĭ. Japo hã ne Topĕ vĭ mranh tĭgtĭ'. Topĕ tŷ nĕn ũ kar han mŭ ěn kǎ Japo ne ti vĭ mranh vén', kŷ tóg ũri ti vĭ mranh tĭ nĭ gé. Hã ra Topĕ kósin vŷ Japo tŷ nĕn han mŭ kókén ja nĭ, hã jé tóg mur ja nĭ.

9 ěg tŷ tŷ Topĕ krĕ nŷtĭn kŷ ěg tóg Topĕ vĭ mranh mǎn sór vānh nŷtĭ ha, ěg tŷ Topĕ kuprĭg tŷ jagrĕ nŷtĭn kŷ. Topĕ vĭ mranh mǎn sór ke tŭ ěg nĭ ha, ěg tŷ tŷ ti krĕ nŷtĭn kŷ.

10 ěg tŷ ag jykre tugnŷm kŷ ěg tóg ũ tŷ tŷ Topĕ krĕ mré Japo krĕ ki kanhró nŷtĭ. Ū tŷ vĕnh jykre kuryj han jāvānh ěn pi(jé) tŷ Topĕ krĕ nŷtĭ', ũ tŷ ā régre to há tŭ nĭ ěn pi(jé) tŷ Topĕ krĕ nŷtĭ gé'.

ěg tŷ jagnĕ to há nŷtĭnh ke

11 Tag mĕ ãjag tóg, ãjag tŷ Topĕ vĭ mĕ vén kŷ, hã vŷ: “jagnĕ to há nŷtĭmnĭ,” he mŭ.

12 ěg pi(jé) Caim jykre han ke mŭ'. Satanás mré ke ja vĕ, Caim ti, hã kŷ tóg ā jāvy tén. Ne nŷ hŷn ti jŭ han, kŷ tóg ti tǎnh? Jykre kóreg ja ti nĭ, jāvo ti jāvy vŷ jykre há ja nĭ. Hã kŷ tóg ā jāvy tǎnh, ti jykre há ěn to. Hã kŷ jagnĕ jykre vég mŭ ra jagnĕ to jŭ tŷg nĭ.

13 Inh kanhkā', ũ tŷ Topĕ ki rǎ tŭ ag pi(jé) ěg to há nŷtĭnh mŭ'. Tag jé ãjag mŷ kóreg nŷ tŷg hã ra.

14 Ha vé, jykre tǎg ěg nŷtĭ, kŷ ěg tóg ěg rĭr krŷg ja tŭ venh ke mŭ. ěg jykre si tovānh ěg huri. Tag ki kanhró ěg nŷtĭ, ěg tŷ ũ tŷ ěg mré ti ki rǎ kŷ nŷtĭ kar ag to há nŷtĭn kŷ. Ū tŷ ěg mré Jesus ki rǎ mŭ to há tŭ nĭ ěn vŷ venh ke tŭ nĭ, ěg rĭr krŷg ja tŭ ti.

15 ěg tŷ ũ to kóreg tĭ nĭn kŷ ěg ti tén ri ke han huri. Kŷ ěg tŷ ũ tén kŷ ěg pi(jé) ěg rĭr krŷg ja tŭ venh ke mŭ', tag ki kanhró ãjag nŷtĭ.

¹⁶ Cristo vỹ ãg tỹ jagnẽ to há nĩ tag tỹ ãg kanhrãn. Vẽnh fẽg tóg, ù tỹ ti tén ke mũ ag mỹ, ti tỹ ãg jagfỹ ter jé. Hã kỹ ãg tóg ãg mré ke jagfỹ ter ke tag to tar nỹtĩnh ke mũ gé, ù tỹ ag jagfỹ ãg tén sór kỹ.

¹⁷ Ha vé, ù tóg tag ki nén ù mág vég tĩ. Jãvo ti mré Jesus ki rã kỹ nĩ ù tóg tỹ nén ù tũ nĩ. Hã ra tóg ti jagãgtãn sór tũ nĩ. Æn vỹ Topẽ to há tũ nĩ gé.

Kanẽ jur ke tũ ãg nĩ

¹⁸ Inh krẽ', ãjag vỹ tãvĩ tỹ jagnẽ to há nỹtĩ tũg nĩ, krĩg mỹ. Jagnẽ ki rĩrĩnĩ. Jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩ to ken hã vẽ.

¹⁹ Kỹ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ tỹ ù tỹ ki hã tó mũ ãn krẽ nỹtĩn kỹ. Kỹ Topẽ tóg ãg kanẽ jun mãn ke tũ nĩ ha. Jatu ãg nỹtĩ ha, ãg tỹ jagnẽ to ha pẽ nỹtĩn kỹ.

²⁰ Kejẽn ãg tóg ãg kygnẽ ja to ãkrég tĩ. Hã ra Topẽ tóg ki kanhró kar nĩ. Æg kãfór tóg nĩ, Topẽ ti, hã kỹ tóg kãnhmar ãg vóg kónãn ke tũ nĩ.

²¹ Inh krẽ', kejẽn ãg tóg Topẽ jykre ki króm há han tĩ. Kỹ ãg tóg: “inh hỹn kygnẽ ja tũ nĩ,” he tĩ. Kỹ ãg tóg jatun mỹ Topẽ mré vēmén tĩ sir.

²² Kỹ tóg ãg mỹ nĩm ke mũ, ãg tỹ ti mỹ nén to vỹ mũ ti. Ti tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn hã han ãg tóg tĩ, nén tỹ ti mỹ há nĩ hã ki króm ãg tóg tĩ, hã kỹ ãg tóg jatun mỹ ti mỹ nén ù to vỹ tĩ.

²³ Ti tỹ ãg mỹ nén tó mũn hã vẽ, ha mẽ: “inh kósin tỹ Jesus Cristo ki gemnĩ, kỹ jagnẽ to há nỹtĩmĩnĩ,” he ja ti nĩ ãg mỹ. Æg tỹ tag han mũ hã ve sór ti mũ.

²⁴ Æg tỹ ti vỹ ki króm kỹ ãg tóg sir ti ki ge kỹ nỹtĩ. Kỹ Topẽ tóg tỹ ãg mré ke nĩ sir. Æ kuprĩg jẽnẽ ja tóg nĩ ãg mỹ, kỹ ti kuprĩg tóg ãg mỹ tó tĩ, Topẽ tỹ tỹ ãg mré ke nĩ ti.

4

Topẽ kato tẽ mũ ag kuprĩg ti

¹ Æjag to há tãvĩ sóg nĩ, ha mẽ. Kãnhmar ù vỹ jẽmẽ sór tũg nĩ, ti tỹ: “Topẽ kuprĩg vỹ tỹ inh jagrẽ nĩ,” he mũ ra. Komẽr hã ti vỹ tugnỹm, ãjag tỹ ve jé, ti tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ ti.

Ón kỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag vỹ mũ mũgtĩ, ù tỹ hẽn ri ke ag, ha mẽ.

² ù tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ ãn vỹ tag tó tĩ, ha mẽ: “Jesus Cristo ti, Topẽ kósin ti vỹ ãg ri ke han kỹ mur ja nĩ,” he ti tĩ, ù tỹ Topẽ ki rã kỹ jẽ ti.

³ ù tỹ Jesus to tag tó tũ nĩn kỹ tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ tũ nĩ. Cristo kato tẽ tĩ ãn kuprĩg tỹ tóg jagrẽ nĩ, ha mẽ. Æn vỹ vẽn ven ke mũ, ù tỹ ti kato tẽ mũ ti. Tag mẽ ãjag huri. Hã ra tóg hur jun, kỹ tóg mũ tĩ ha.

⁴ Inh krẽ', Topẽ tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Ón kỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag fĩn rãm ãjag huri. Ha vé, Topẽ kuprĩg tỹ ãg jagrẽ vỹ ag jagrẽ kãfór nĩ. Hã kỹ ãg tóg ãg kato tẽ ag fĩn rãm kãn huri.

⁵ Topẽ ki rã tũ ag vẽ, hã kỹ ag tóg ù tỹ Topẽ ki ge tũ ag jykre tó tĩ, kỹ ù tỹ Topẽ ki ge tũ ag vỹ ag vỹ jẽmẽg tĩ.

⁶ Ag jãvo ãg tóg tỹ Topẽ tũ nỹtĩ. Kỹ ù tỹ Topẽ ki kanhró nĩ ãn vỹ ãg vỹ mũnh mũ. Ti tũ tũ ag vỹ ãg vỹ mẽ sór tũ nỹtĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, vẽn jagrẽ tỹ vẽn vỹ há tó mũ ti, vẽn jagrẽ tỹ ag tỹ kygnẽ han tĩ ãn ti ke gé.

Topẽ vỹ ãg to há nĩ vén

⁷ Æjag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há nỹtĩmĩnĩ. Æg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ãg tóg Topẽ jykre han tĩ. Ti hã vỹ ãg to há nĩ vén. Æg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ãg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Jesus jãvy, kỹ ãg tóg Topẽ ki kanhró nỹtĩ gé.

⁸ Æg tỹ jagnẽ to há tũ nỹtĩn kỹ ãg tóg Topẽ ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ãg ti ki rã ja tũ nĩ. Topẽ jykre vẽ, hã vỹ: ãg to há, he mũ, ti tỹ ãg to há nĩ sór nĩn kỹ. Hã kỹ ãg tóg jagnẽ to há nỹtĩnh ke mũ gé.

⁹ Tag to ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, Topẽ tỹ ãg to há nĩn ki, ha mẽ: ã kósin pir jẽnẽ ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti, ti tỹ ga kri mur jé, ãg tỹ ti kósin tugrĩn rĩr krỹg ja tũ ãn ve jé.

¹⁰ Æg pi(jé) ti to há nỹtĩ ja nĩgtĩ'. Ti hã ne ãg to há nĩ vén', hã kỹ tóg ã kósin jẽnẽ, ti tỹ ãg jagfỹ ter jé, ti tỹ ãg tỹ ti vỹ mranh tỹ tũg' he jé. Ti tỹ ãg to há nĩn hã vẽ.

11 Ha vé, inh krē', Topē vỹ ãg to há tãvĩ nĩ. Hã ky tóg há nĩ gé, ãg tỹ jagnē to há nỹtĩn ky.

12 Û pi(jé) Topē vég tĩ'. ãg tỹ jagnē to há nỹtĩn ky tóg hã ra ãg ki ěmãn mũ ha, Topē ti. Ky ãg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩn mũ gé sir, ãg tỹ jagnē to há nỹtĩn ky.

13 Topē vỹ ã kuprĩg tỹ ãg jagrē han. ãg jagrē tag to ãg tóg ti tỹ ãg ki ěmãn mũ tag ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ ti ki ge ky nỹtĩ tag ti ke gé.

14 Topē vỹ ã kósin jēnē, ti tỹ ga kri mur jé, ti tỹ ãg kren han jé. Tag ve sóg, hã ky sóg tó mũ.

15 Û tóg Jesus to: “Topē kósin vē,” he tĩ. Topē vỹ ti kãkã ěmã nĩ, ù tỹ tag tó mũ ěn kãkã, ky tóg Topē ki rã ky jē nĩ gé.

16 Topē vỹ ãg to há nĩ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Ky ãg tóg ti vỹ kri fig mũ gé, ti tỹ ãg mỹ: “ãjag to sóg há nĩ,” hen ky.

Topē vỹ ãg to há nĩ. Ky, ãg tỹ ti to há nỹtĩn ky ãg tóg ti ki ge ky nỹtĩ, ky Topē vỹ ãg ki ěmãn ha.

17 Topē vỹ ãg tar han sór mũ, ãg tỹ ti to há tãvĩ nỹtĩn jé. ãg tỹ ti to há nỹtĩ ki kygnēg tũ nĩn ky ãg tóg kurã ěn kã kanē jur ke tũ nĩ, ti tỹ ãg jykre tugnỹm ke kurã ěn kã. Cristo tỹ ga kri tĩg ky nén han mũ ěn ri ke han jé ãg tóg (ke) mũ, hã ky ãg tóg kanē jur ke tũ nĩ.

18 ãg tỹ Topē to há nỹtĩn ky ãg kanē jur ke tũ pē nĩ. Ha vé, ãg tỹ Topē to há nỹtĩn ky kygnēg tũ nỹtĩn ky ãg tóg mũmēg ki kagtĩg nỹtĩ gé. Topē tỹ ãg vóg kónãn ke to ãg tóg ti kamēg ke mũ. ãg mũmēg vỹ ãg vēsỹrenh han mũ.

19 Ti hã vỹ ãg to há nĩ vén inhhã, hã ky ãg tóg ũri ti to há nỹtĩ ha.

20 Û tóg kejēn: “Topē to sóg há nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ù tỹ ãg mré Jesus ki rã ky jē to kórég nĩ. Ti ón vē. ãg régre mré ãg mũgtĩ, gan kri. ãg tỹ ãg régre to há tũ nỹtĩn ky ãg hỹn hē ri kenh ke mũ, ãg tỹ Topē to há nỹtĩ jé, ãg tỹ ũn vég tũ ěn to? ãg tỹ ãg régre to há tãvĩ nỹtĩn ky, hã ky ãg tóg Topē to há nỹtĩ gé.

21 Tag tó ja tĩ nĩ, ãg mỹ, ãg tỹ ti vỹ ki króm jé, Topē ti, ha mē: “ãjag tỹ Topē

to há nĩ sór ky ãjag régre to há nỹtĩm nĩ gé,” he ja ti nĩ.

5

Û tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre fĩn rãm ãg huri

1 ãg tỹ Jesus to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topē kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen ky ãg tóg tỹ ti jãvy nỹtĩ. Ky ãg tỹ ãg jóg mág to há nỹtĩn ky ãg tóg ti krē ù ag to há nỹtĩn ke mũ gé, ù tỹ ãg mré ti ki ge ky nỹtĩ ag to.

2 ãg hỹn hē ri kenh ke mũ, ãg tỹ Jesus jãvy ù ag to há nỹtĩ jé? Topē to ãg há nỹtĩn mũ, ky ãg tóg ti vỹ ki króm ke mũ gé. Jagnē to há to ken hã vē.

3 ãg tỹ Topē to há nỹtĩ sór ky ãg tóg ti vỹ ki króm ke mũ gé. Ti to há nĩ to ken hã vē. Ti vỹ pi(jé) kufy nĩ', ãg tỹ nén ki króm ke ti.

4 Jesus jãvy ag ne ù tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm tĩ'. ãg hỹn hē ri kenh mũ, ãg tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm jé? Topē ki rã jé ãg tóg ke mũ. ãg tỹ ti ki rã ky ãg tóg hur fĩn rãm.

5 ãg tỹ Jesus to: “Topē kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen ky ãg tóg fĩn rãm ke mũ, ù tỹ ti ki ge tũ ag jykrén fĩn.

Jesus vỹ tỹ Topē kósin nĩ

6 Jesus Cristo tỹ ga kri tĩg ky tóg goj tỹ vēnh kype ky jē, ky ti kyvénh tóg ti ki kãkutē gé, ti ter ky. Ky tóg nén ù régre han ja nĩ. Nén ù pir pijé'. Ti vēnh kype tãvĩ pijé'. Ti vēnh kype vỹ nĩ, kar ky ti kyvénh ti ke gé, ti tỹ ãg jagfy ter tag ti. Ky Topē kuprĩg vỹ ãg mỹ ti kãmén tĩ gé. Ti pi(jé) ón tĩ', Topē kuprĩg ti.

7 Ky ãg ù tãgtũ tigrĩn ti tỹ tỹ Topē kósin nĩ ki kanhró nỹtĩ,

8 Topē kuprĩg tigrĩn, kar ky ti vēnh kype ja tigrĩn, kar ky ti kyvénh tigrĩn ke gé, ti tỹ ãg jagfy ter ky. Nén ù pir hã tó ag tĩ ti to, hã vỹ: “Topē kósin vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ.

9 ěprã ke ag tỹ ãg mỹ nén ù tó ky ãg tóg ag vỹ kri fig tĩ. Topē vỹ ěprã ke ag vỹ kãfór nĩ, ky ti vỹ vỹ ki hã ke tãvĩ nĩ gé. Ky ù tỹ ãg mỹ Topē kósin tó mũ vỹ tỹ Topē ti nĩ, hã ky tóg tỹ vēnh vỹ há nĩ.

¹⁰ Ëg tỹ Topẽ kósin ki rã kỹ ãg tóg ti ki kanhró nỹtĩ. Ti ki rã kỹ ãg tóg to jykrén há han ke mũ. Topẽ hã vỹ ã kósin kãmén tĩ. Ëg tỹ ti vỹ to: “vẽnh vỹ há vỹ,” he sór tũ nĩn kỹ ãg tóg ti to: “ti ón vỹ,” he mũ sir, ãg tỹ ti vỹ kri fi sór tũ nĩn kỹ.

¹¹ Tag tó ti tĩ, Topẽ ti, ha mẽ. “Ăjag tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke han jé sóg ke mũ. Inh kósin ter ja to ãjag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Topẽ ti.

¹² Ëg tỹ ti kósin ki ge kỹ ãg tóg ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Ëg tỹ jãvo ti ki ge tũ nĩn kỹ ãg tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke tũ nĩ.

Topẽ vỹ ãg vỹ jẽmẽg tĩ

¹³ Ăjag hã ne Topẽ kósin ki ge kỹ nỹtĩ'. Kỹ ãjag tóg ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Sỹ tag tó sór vỹ, ãjag mỹ, hã kỹ sóg rán mũ.

¹⁴ Ëg tỹ ti mré vỹnh jykre pir han kỹ ãg tóg jatun mỹ ti mré vỹmén ke mũ gé. Kỹ ãg tóg ti mỹ nén ù kar to vỹ tĩ. Nén tỹ ti mỹ há nĩ ẽn hã to vỹ jé ãg tóg ke mũ. Ëg tỹ ti mỹ nén tỹ ti mỹ há nĩ ẽn hã to vỹ kỹ tóg ãg vỹ mẽnh ke mũ sir.

¹⁵ Ti tỹ ãg vỹ mẽ kỹ tóg ãg mỹ han ke mũ gé sir. Ẽn kã ti pi(jé) han ke tũ nĩ', ãg tỹ ti mỹ nén to vỹ mũ ti.

¹⁶ Kejẽn ãg tóg ãg mré Jesus ki rã kỹ jẽ ù végtĩ, hã ra tóg Topẽ vỹ mranh mũ. Hã ra tóg Topẽ tovãnh sór tũ nĩ. Topẽ tovãnh sór tũ ra tóg kygnẽ kỹ mranh mũ, Topẽ vỹ ti. Kỹ ãg tóg Topẽ mré vỹmén ke mũ, ti to, kỹ Topẽ vỹ ti krĩn ke mũ, ti tỹ ti jykre kórég tovãnh jé, ti tỹ ãg rĩr krỹg ja tũ ve jé. Ëg kãmĩ ù tóg kejẽn Topẽ tovãnh pẽ han mũ. Ẽn to sóg ãjag mỹ: “ti to Topẽ mré vỹmén,” he sór tũ nĩ.

¹⁷ Ëg tỹ vỹnh jykre vỹnhmỹ sĩ han kỹ ãg tóg ti vỹ mranh tĩ. Ëg tỹ sĩn kỹ mranh mũ ra tóg kórég nĩ, kỹ tóg hã ra ãg mỹ vỹnh pãte fón sór mũ, kỹ ãg tóg ti tovãnh pẽ han ke tũ nĩ. Ëg tỹ ti tovãnh pẽ han kỹ ãg nũgme ki vár ke mũ, infernon ki.

¹⁸ Ëg tỹ tỹ Jesus jãvy nỹtĩn kỹ ãg tóg ti vỹ mranh mãn sór tũ nĩ. Ëg jy nĩgãn

ti tĩ, Topẽ kósin ti, Satanás tỹ ãg vóg tũ nĩ jé.

¹⁹ Ëg hã ne tỹ Jesus jãvy nỹtĩ'. Tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Jãvo ẽprã ke ù ag vỹ tỹ Satanás krẽm ke kar nỹtĩ.

²⁰ Topẽ kósin vỹ kãtĩg ja nĩgtĩ. Tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Ëg nĩgrẽg róm tóg, ãg tỹ Topẽ ki kanhrãn jé, Topẽ pẽ ti. Ti ki ge kỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ ti kósin tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ti hã vỹ tỹ Topẽ pẽ nĩ, Jesus Cristo panh ti. Ti hã vỹ ãg tỹ ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke han tĩ.

²¹ Inh krẽ', vỹnh kãggrã tỹ topẽ jykre han sór tũg nĩ. Hã vỹ, sỹ ãjag mỹ nén rán sór mũ ti.

JOÃO TỸ CARTA HAN MÃN

¹ João kófa tỹ rá vë. Isỹ fi mỹ rán hã vë, Topẽ tỹ fi kuprẽg kỹ, fi krẽ mỹ ke gé, hã vỹ: Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar, he mũ. Ājag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Kỹ ù tỹ vënh vĩ há kri fig mũ kar vỹ ājag to há nỹtĩ gé inh mré.

² Vënh vĩ há vỹ ěg kãkã nĩ nĩ, tovãnh ke tũ pẽ ěg tóg nĩ. Hã kỹ ěg tóg jagnẽ to há nỹtĩ.

³ ěg jóg tỹ Topẽ mré sóg vëmén tĩ, ti tỹ ājag jagãgtãn jé, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag krĩ kuprãg jé ke gé. Jesus Cristo mỹ sóg tag to vĩ tĩ gé, ěg jóg mág kósin mỹ. Ti vĩ kri fig ěg tóg tĩ, vënh vĩ há kri, kỹ ěg tóg jagnẽ to há nỹtĩ gé.

Ěg tỹ jagnẽ to há nỹtĩnh ke

⁴ Ā krẽ kãmĩ ù vỹ vënh vĩ há nón mũ mũ, jỹ, kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. ěg jóg tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn han kãn sóg ag nẽji mũ.

⁵ Kỹ sóg ã mỹ rán mũ, jỹ. Ā mỹ sóg: “jagnẽ to há nỹtĩmnĩ,” he mũ. Nén ù tãg pijé', sỹ ã mỹ nén rán mũ tag ti. Vãsỹ ěg tóg tag mẽ, ěg tỹ ti ki rã vén kỹ.

⁶ ěg tỹ Topẽ to há nỹtĩnh kỹ ěg tóg Jesus tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn han kãn ke mũ sir. Ti tỹ ěg mỹ nén tó vén hã vë, hã vỹ: “jagnẽ to há nỹtĩmnĩ,” he mũ.

Ũ ag tóg Jesus to ón tĩ

⁷ Ũ tỹ hën ri ke ag vỹ mũ mũgtĩ, hã ra ag tóg Jesus Cristo to ón tĩ. Ti to ag tóg: “tĩ pi(jé) ěg ri ke mur ja nĩ', ěprã ke fi kósin pijé',” he tĩ. Ag ón vë. Cristo kato tẽ ag vë.

⁸ Vënh ki rĩrmnĩ, ājag tỹ ag vĩ kri fig tũ nĩ jé, ājag rãnrãj tỹ ājag mỹ tũ' he tũ nĩ jé. Vãsãn nĩ, ājag tỹ tá ti kaja ve jé, Topẽ tỹ ěg mỹ nén nĩm sóg mũ ti.

⁹ Ũ tóg Cristo kãme pãtén sóg mũ, ti vëme pãte tóg ù tó sóg mũ. Ti tovãnh to ken hã vë. Ũ tỹ ge pi(jé) Topẽ ki rã kỹ jẽ ha'. ěg tỹ Jesus kãme mũ mũn kỹ ěg tóg ěg jóg mág ki rã kỹ nỹtĩ, ti kósin ki ke gé.

¹⁰ Kejën ù tóg ājag tá jun tĩ, hã ra tóg tag tó tũ nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he sór tũg nĩ gé. Ti mỹ: “Topẽ vỹ ã ve há han,” he tũg nĩ gé.

¹¹ ěg tỹ ù tỹ ge mỹ: “Topẽ vỹ ã ve há han,” hen kỹ ěg tóg ti jykre to: “há ti nĩ,” he mũ gé. Kỹ tóg ěg tỹ ti mré ón mũ ri ke nĩ sir, ěg tỹ ti mỹ vĩ há han kỹ.

¹² Sỹ ājag mỹ nén rán sór mũ vỹ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jënẽ sór tũ nĩ. Sỹ ājag ki jun sór vë, kỹ sóg ājag mỹ tó sór mũ, ājag mré vëmén sór isóg mũ, ěg tỹ jagnẽ fe tỹ mrin ke jé.

¹³ Ā régre fi krẽ vỹ ã mũ ěkrég tĩ. Topẽ tỹ ùn kuprẽg mũ fi vë. Hã vë, sỹ ājag mỹ nén rán sór mũ ti.

JOÃO TỸ CARTA Ủ HAN MÃN

¹ João kófa tỹ rá vễ. Sỹ inh mré ke tỹ Gaio mỹ rán hã vễ.

² Ǻ to sóg há tãvĩ nĩ. Hỹ, há tãvĩ sóg nĩ, Ǻ to. Ǻ to sóg Topẽ mré vēmén tĩ, ti tỹ Ǻ mỹ nén há kar nĩm jé, Ǻ kaga tũ nĩ jé ke gé. Topẽ to tar Ǻ tóg jẽ, tag ki kanhró, sóg nĩ.

³ Ǻ mré ke ag tóg inh ki junjun, kỹ ag tóg inh mỹ tó, Ǻ tỹ vễnh vĩ há nón tĩ mũ ti, Ǻ tỹ to tar nĩ ti. Kỹ tóg inh mỹ sér pẽ ti.

⁴ Inh krẽ tỹ vễnh vĩ há nón mũn kỹ tóg inh mỹ sér tãvĩ tĩ, nén ù tỹ inh mỹ sér nĩ kar kãfór, hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, Ǻ tỹ vễnh vĩ há nón tĩg kỹ.

⁵ Ǻ to sóg há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ẽg mré ke ag ki rĩr há han Ǻ tóg nĩgtĩ, ù tỹ kór há tá kãmũ mũ ag mré hã.

⁶ Tag tó ag tóg tag ki, igreja krẽm, Ǻ mré ke ag. Ag to há tãvĩ Ǻ nẽji nĩ. Ag ki rĩr mãn nĩ gé, ag tỹ Ǻ ki junjun kỹ, kỹ ag mỹ nĩm nĩ, nén ù tỹ ag mỹ tũ ẽn ti.

⁷ Topẽ rãnrãj han ag tóg tĩ. Jesus Cristo jyjy tó kỹ ag tóg hẽn ra mũgtĩ, kỹ ag tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag tũ mãn vãnħ nĩgtĩ.

⁸ Hã kỹ tóg há tĩ, ẽg tỹ ù tỹ ge ki rĩr há han kỹ, ẽg mré ke ag. Ẽg tỹ ag ki rĩr há han kỹ tóg ẽg tỹ ag mré Topẽ vĩ há tó mũ ri ke nĩ sir.

⁹ Ǻ jamã tá igreja krẽm vễnh mãn tĩ ag mỹ sóg vễnh rá jẽnẽ, hã ra Diótrêfes vĩ inh vĩ mẽ jãvãnħ nĩ. Ag kri tỹ ùn mág jẽ sór ti nĩ, Diótrêfes ti.

¹⁰ Isỹ tá jun kỹ sóg ti mỹ tónħ ke mũ, ti jykre pãno ti, vễnh kar rĩnve. Ón kỹ tóg iso féfén tĩ. Hã ra tóg nén ù kórég ù han tĩ gé, hã kỹ tóg ẽg mré ke ag tỹ Ǻjag tã junjun kỹ tóg ag mỹ: “inh mré nĩnh kãmũ jẽg,” he vãnħ nĩgtĩ. Kỹ tóg ù ag tỹ ag mỹ: “inh mré nĩnh kãmũ jẽg,” he sór mũ ra tóg ag tỹ ag mỹ vĩ há han kamẽg tĩ gé. Ag mỹ tóg: “igreja krẽm Ǻjag tóg rã mãn ke tũ nĩ ha,” he tĩ, ag tỹ ẽg mré ke ag mỹ vĩ há han sór kỹ.

Jykre kórég tãvĩ ti nĩ, Diótrêfes ti. Hã kỹ sóg ti kato tẽnħ ke mũ, ha vemnĩ.

¹¹ Ti jãvo sóg Ǻ to há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ủ tỹ nén ù kórég han mũ ra ti kóm han sór tũg nĩ. Nén ù há hã han sórmnĩ. Ẽg tỹ nén ù há kar han kỹ ẽg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ gé. Ủ tỹ ti kórég han mũ vĩ Topẽ ki kagtĩg nĩ.

¹² Demétrio vĩ tỹ ùn jykre há nĩ, hã ra. Vễnh kar vĩ ti to vĩ há han tĩ. Ki hã ag tóg tó tĩ, ag tỹ ti to vĩ há han kỹ, hã kỹ sóg ag mré tó mũ gé. Isỹ vễnh vĩ há hã tó mũ ki kanhró Ǻ tóg nĩ.

¹³ Sỹ Ǻ mỹ nén rán sór mũ vĩ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jẽnẽ sór tũ nĩ.

¹⁴ Kãnhmar sóg Ǻ venh ke kãtĩg mũ. Kỹ ẽg tóg jagnẽ mré vēmén ke mũ.

¹⁵ Ǻ jé jatun mỹ nĩ nĩ. Tag ki inh mré Ǻ to há nỹtĩ ag vĩ Ǻ mĩ ẽkrég tĩ. Kỹ Ǻ jamã tá inh mré ke kar mỹ: “Ǻjag mĩ tóg ẽkrég tĩ,” hemnĩ iso. Vyrmỹ ag mỹ tómnĩ, sỹ ag mĩ ẽkrég mũ ti.

Hã vễ, sỹ Ǻ mỹ nén rán sór mũ ti.

JUDAS TỸ CARTA

¹ Judas tỹ rá vễ, Tiago jãvy ti. Jesus Cristo mỹ sóg rãnhrãj tĩgtĩ. Isỹ ù tỹ ẽg jóg tỹ Topẽ tỹ kuprẽg ja ag mỹ rán hã vễ, ti tỹ ù to há ag mỹ. Ti tỹ ãjag kuprẽg kỹ tóg ãjag jy nĩgãn tĩ gé, Jesus Cristo tũgrĩn.

² Topẽ mré sóg vēmén tĩ, ti tỹ ãjag jagãgtãn pẽ han jé, ti tỹ ãjag krĩ kuprã pẽ han jé, ti tỹ ãjag tỹ jagnẽ to há tãvĩ han jé ke gé.

Û tỹ Topẽ to un'ón mũ ag

³ Inh krẽ', ãjag mỹ sóg Topẽ tỹ ẽg kar kren han tag tónh ke nĩ vễ, inh vễnh rá tag ti ki. Hã ra vãhã ù ag tóg ãjag krĩn kónãn sór mũ ha, hã kỹ sóg ãjag mỹ: “Topẽ ki rã to tar nỹtĩmnĩ,” he mũ. Topẽ tỹ ẽg mỹ nén tó mũ vỹ pir nĩ, hã vỹ: Topẽ jykre to tar nĩ, he mũ. ã tũ ag kar mỹ tóg tag tó ja nĩ. Û tỹ tag kato vỹ kỹ ti vỹ jēmẽ sór tũg nĩ.

⁴ Ha vé, ù ag tóg Topẽ to un'ón tĩ, ãjag krĩn kónãn jé. Ûn jykre pãno ag vễ, hã ra ag tóg jykre há nĩ ve nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ag vỹ kri fi sór mũ. Hã ra ag tóg ón kỹ: “ẽg jóg tỹ Topẽ vỹ ẽg jagãgtãn mũ, hã kỹ ẽg jatun mỹ vễnh jykre vễnhmỹ kar han ke mũ,” he tĩ, ù tỹ ãjag krĩn kónãn mũ ag. Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo to ag tóg: “ti vỹ han ke tũ ẽg nĩ,” he tĩ. Ti hã ne tỹ ẽg kri ke nĩ', Jesus ti. Hã ra ù tỹ ti vỹ han sór tũ ag tóg rán kỹ nỹtĩ gé. Vãsỹ ag tóg ag to rán ja nĩgtĩ, Topẽ vỹ rán tĩ ag, kỹ ag tóg Topẽ tỹ ù tỹ ge ag vóg kónãn ke mũ ẽn tó ja nĩgtĩ.

⁵ Ha vé, vãsỹ ẽg Senhor vỹ ga tỹ Egito tá ã povo tỹ Israel mré kãkutẽ ja nĩgtĩ, ag tỹ ãjag ga ra mũ jé. Hã ra ag kãmĩ ù ag tóg ti vỹ kri fi vãnh ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ Topẽ vỹ ag tỹ tũg' he kãn, ù tỹ ti vỹ kri fi jãvãnh ja ag. Tag mẽ ãjag huri. Ki kanhró ãjag nỹtĩ. Hã ra sóg rán mãn sór mũ, ãjag tỹ mũ ẽkrén jé.

⁶ Kỹ kanhkã tân ag vỹ ge ja nĩgtĩ gé. Ag kãmĩ ù ag tóg Topẽ tỹ ag mỹ nén nĩm ja ẽn tovãnh. ãjag jamã tovãnh ag

tóg. Kỹ Topẽ vỹ ag sigsé, kỹ tóg ẽmã kuty tá ag vin han. Ag se vỹ tũg' henh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ ẽg kar jykre tũgnỹm ke kurã ẽn kã tóg ag jykre tũgnỹm ke mũ gé.

⁷ Kar kỹ cidade tỹ Sodoma mũ ẽkrén nĩ gé, cidade tỹ Gomorra mũ ke gé, ti pẽnĩn ẽmã kãsir mũ ke gé. Ẽn tá ke ag ne vễnh jykre pãno tãvĩ han tĩ ja nĩgtĩ', kanhkã tân ag ri ke. Jagnẽ mré nỹ kónãn tãvĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, kỹ ag tóg ù ag to ẽn ja nĩgtĩ gé, ag mré ke tũ ag, ùn gré tỹ ùn gré ù mré nỹ sór kỹ. Kỹ Topẽ vỹ pĩ nhyr vãnh ki ag vãm ja nĩgtĩ, ẽg tỹ ag to jykrén kỹ to ki kanhró nỹtĩ jé.

⁸ Kỹ ù tỹ Topẽ to ón mũ ag vỹ vễnh jykre kórég han mũ ẽn ag ri ke han tĩ gé. Topẽ vỹ mranh kỹ ag tóg nĩgtĩ. Ag vễnh péti tóg ag mỹ sér tĩ. Hã ra ag tóg vễnh kavénh tĩ, ãjag jykre pãno tũgrĩn. “Ẽg pi(jé) tỹ ù krẽm ke nỹtĩ',” he ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg ẽg tỹ ùn vég tũ ag to vỹ kónãn tĩ gé, ù tỹ kanhkã tá tỹ ùn mág nỹtĩ ag mỹ.

⁹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã to pã'i tỹ Miguel vỹ tag han ja tũ nĩgtĩ, ha mẽ. Satanás mré tóg rará, ti tỹ Moisés ter ma tĩg sór kỹ, Miguel ti. Hã ra tóg Satanás mỹ vỹ kónãn ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ra. Ti mỹ tóg: “ẽg Senhor jé ã vóg kónãn,” he ja nĩgtĩ, Miguel ti.

¹⁰ Hã ra ùn ón tĩ tag ag vỹ kanhkã tân ag to vỹ kónãn tĩ, ag tỹ ag ki kagtĩg (hã) ra. Bicho ri ke ag nỹtĩ, ag tỹ ãjag tỹ nén to ẽn mũ ẽn han mũn kỹ. Krĩ tũ ag nỹtĩ, hã kỹ ag tóg nén ù vễnhmỹ kar han tĩ. Hã ra Topẽ vỹ ag vóg kónãn ke mũ.

¹¹ Ag ve kónãn ti tĩ, Topẽ ti. Caim tỹ Topẽ vỹ kato tẽ ja ẽn ri ke han ag tóg mũ. Ag tỹ rico nỹtĩ sór kỹ ag tóg vễnh jykre kórég tó tĩ, Balaão tỹ vễnh jykre kórég tó ja ẽn ri ke. Coré ri ke ag tóg Topẽ kato tẽ tĩ, hã ra ag tóg tag to nũgme ki vár ke mũ.

¹² ãjag tỹ Jesus ki ge kỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg igreja krẽm festa han tĩ. Ẽn kã ag tóg ãjag mré jẽn tĩ gé, ù tỹ Topẽ to ón tĩ ag. Hã ra ag tóg ki ãjag kavénh tĩ gé. Jatun mỹ ag tóg jẽn mág

tĩ. Mý'ãg vãnh ag nýtĩ. Û to jykrén vãnh ag tóg nýtĩ gé. Ājag jĕn mág hã mĩ ag tóg ěkrég tí. Kejĕn kãka tóg kanhkã góg tatĩn kãtĩg mũ, hã ra tóg kutĕ tũ nĩgtĩ. Tag ri ke ag nýtĩ, véké ag tóg vĩ tí. Ka ù tóg kanĕn vãnh nýtĩ. Ĕn kunũg ěg tóg tí, ti jãre mré hã, ký tóg kanĕn mãn ke tũ pĕ nĩ sir. Ter ti nĩ ha. Tag ri ke ag tóg nýtĩ gé, ù tỹ Topĕ to ón mũ ag.

¹³ Kejĕn goj kafã tũ tóg krém ke mũ, ký tóg jĕngĕj nĩ. Tag ri ke ag nýtĩ gé. Ti jĕngĕj vỹ tỹ ag jykre pãno nĩ. Vĕnh ven ti tí. Krĩg tí tí ri ke ag tóg nýtĩ gé. Sĩnvĩ nĩ ve tóg nĩ, hã ra tóg ón ký tí tí, krĩg tí tí ti. Tag ri ke ag nýtĩ. Topĕ vỹ kuty ki ag vãm ke mũ, ký ag tóg tá kãpa mãn ke tũ pĕ nĩ, ù tỹ Topĕ to ón mũ ag.

¹⁴ Ag hã to tóg rán ja nĩ, Enoque ti. Adão krĕ tỹ ki krĕg mãn tỹ 7 (ke) vỹ tỹ ti nĩ, Enoque ti. Ti hã vỹ ag to: “ha vé, ěg Senhor vỹ jun ke mũ, ti tỹ jĕnĕ jafã ag mré hã,” he ja nĩ. “E tãvĩ ag nýtĩ, ti tỹ jĕnĕ jafã ag.

¹⁵ Ti kãtĩg ký tóg ěprã ke ag jykre tugnỹm kãn ke mũ. Ký tóg ùn jykre pãno ag vóg kónãn ke mũ, ag jykre pãno to, ag tỹ Topĕ kato tĕ to, ag tỹ ti to vĩ kónãn to. Û tỹ ti vĩ mranh tí ag vỹ ti mý vĩ kónãn pĕ han tí, hã ký tóg ag vóg kónãn ke mũ,” he ja tóg nĩ, Enoque ti.

¹⁶ Topĕ to ón mũ ĕn ag tỹ nén ù jagy ve ký tóg ag mý kórég nĩ, hã ký ag tóg: “Topĕ ne tóg jykre kórég nĩ,” he tí. Ājag tỹ nén to é n mũ ĕn hã han ag tóg tí. Hã ra ag tóg ón ký vĩ mág tí. Ký ag tóg vĕnh kar mý vĩ há han tí, ón ký, ag tỹ Ājag vĩ há to nén ù ve jé, ag tỹ to rico nýtĩ jé.

Ĕg tỹ apóstolo ag vỹ jĕmĕnh ke

¹⁷ Ag jãvo apóstolo ag vỹ mĩ ěkrén nĩ, inh krĕ'. Ĕg Senhor tỹ Jesus Cristo hã vỹ apóstolo ag vin ja nĩgtĩ, hã ký ag vỹ mĩ ěkrén há han nĩ.

¹⁸ “Kurã tỹ ěgno to hã ag tóg Ājag to é henh ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, apóstolo ag. “Ājag tỹ nén ù kórég to é n mũ ĕn hã han sór ag tóg mũgtĩ, ù tỹ Ājag to é henh ke mũ ĕn ag,” he ja ag tóg nĩgtĩ. Apóstolo ag tỹ tó jan hã vĕ.

¹⁹ Ag hã vĕ, sỹ Ājag mý ùn tó mũ ag. Û tỹ Topĕ to ón mũ ĕn ag hã vĕ. Ĕg tỹ jagnĕ kato tĕ han sór ag tóg mũ. Ag tỹ nén ù to é n mũ tag hã ne ag mý há tí'. Ag pi(jé) Topĕ kuprĩg tỹ jagrĕ nýtĩ'.

²⁰ Ag jãvo Ājag tóg Topĕ jykre ki ge ký nýtĩ, Topĕ tũ ki, ký to jagnĕ tar han nĩ, inh krĕ'. Topĕ kuprĩg tỹ Ājag krĩn ký Topĕ mré vĕmĕn nĩ.

²¹ Topĕ vỹ Ājag to há tãvĩ nĩ. Ti tovãnh tũg nĩ. Ĕg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ Ājag jagãgtãn ke tag hã ve sórmnĩ, ký Ājag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ.

²² Û ag tóg tag to tar tũ nýtĩ ver, “hỹ mý vỹ?” he ag tóg tí. Tag ag jagãgtãn nĩ.

²³ Ag kren han nĩ, pĩ jo ag jy nĩgãn ký. Ký ù ag tóg Ājag tỹ nén to é n mũ kar ĕn han tí. Ag jagãgtãn nĩ gé. Hã ra vĕso jykrén nĩ gé, Ājag tỹ ag jykre pãno nón mũ sór tũ nĩ jé. Kavéj ag nýtĩ, ag jykre kórég to. Ký ag kavéj tag to é n sór tũg nĩ. Vĕso jykrén tãvĩ han nĩ.

Topĕ tỹ tỹ ùn mág nĩ

²⁴ Topĕ vỹ ěg tỹ prãnh ke tũ han ki kanhró nĩ. Ký tóg ěg tỹ ùn há tãvĩ han ki kanhró nĩ gé, ti tỹ kejĕn ěg jé prĕr ken ký, ěg tỹ ti rĩnja tá nýtĩ jé. Tá tóg sĩnvĩ pĕ nĩ, sér pĕ.

²⁵ Pir ti nĩ, Topĕ ti, ěg kren han tí ti. Ĕg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn tóg ěg kren han tí. Ti hã ne tóg tar nĩ', ti hã ne tóg tỹ ùn mág nĩ', ti hã ne tóg tỹ pã'i nĩ', ti hã ne tóg tỹ vĕnh kar kri ke nĩ'. Vãsỹ tóg kã nĩ nĩ, nén ù kar han tũg ki, ùri ke gé, hã ra tóg tũg' henh ke tũ pĕ nĩ gé, ti tỹ tỹ ùn mág jĕ ti.

Amém.

JOÃO TỸ ËG TỸ NÉN VENH KE MŨ RÁ

¹ Topě vỹ Jesus Cristo mỹ nén (ũ) tỹ hên ri ke ven, ãg tỹ kãnhmar nén venh ke mũ ti, kỹ Jesus vỹ ãg mỹ ven, ãg tỹ tỹ ti camarada nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ, ti tỹ ti camarada tỹ João mỹ tó jé gé.

² Ve kãn ja ti nĩ, João ti, Topě tỹ ti mỹ nén ven mũ ti ke gé. Ti tỹ ve kỹ tóg rán ja nĩ, João ti, hã vỹ nĩ.

³ Ũ tỹ vãnh rá tag to ke mũ ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ, Topě ti, ũ tỹ vãnh vĩ tag mễg mũ ag mỹ ke gé. Topě tỹ tó mũn hã vễ, ãg tỹ ti vĩ ki króm jé. Kãnhmar ãg tóg tag ki rán kỹ nĩ tag ve kãn ke mũ, kakó tãvĩ tóg tĩ ha.

João tỹ ãmã tỹ 7 (ke) tá Jesus mré ke ag mỹ ti vĩ tó

⁴ João tỹ rá hã vễ. Isỹ ga tỹ Ásia tá Jesus mré ke ag mỹ rán hã vễ, cidade tỹ 7 (ke) ki ke ag mỹ.

Topě jé ãjag tỹ tar' hé, kỹ ãjag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ. Topě vỹ nĩgtĩ. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ũri nĩ nĩ, hã ra tóg kãtĩg ke mũ gé. Ti kuprĩg vỹ ti mré nĩ gé, kỹ tóg tỹ ũ tỹ 7 (ke) ve nĩ, ti kuprĩg ti. Topě nĩgja tá tóg nỹtĩ, ti kuprĩg tỹ tỹ ũ tỹ 7 (ke) ve ãn ti. Ti kuprĩg ãn jé Topě mré ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé,

⁵ Jesus Cristo mré ke gé. Jesus vỹ Topě vĩ tó há han ja nĩgtĩ, to tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ã ter kar kỹ rĩr mãn vén ja nĩ. Kỹ ãg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, ti nón. Kỹ Jesus tóg ãprã pã'i ag kri tỹ ũn mág jẽ gé.

Ëg to há tãvĩ ti nĩ, Cristo ti. Ti kyvénh tóg ãg jagfỹ ti ki kãkutẽ, tỹ tóg ãg krenkren han, ãg tỹ Topě vĩ mranh ja to.

⁶ Kỹ tóg ãg tỹ pã'i han ke mũ gé, ti krêm. Topě tũ ki rĩr jé ãg tóg ke mũ gé, ti jóg tũ ki. Ti hã ne ã pir mỹ tỹ ũn mág nĩ', Jesus ti. Ti hã ne ã pir mỹ tar nĩ', ũri, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ti tar nĩn kỹ. Hã vễ.

⁷ Ha vé, kãtĩg mãn jé tóg ke mũ, kãnhkã góg kãmĩ. Vãnh kar vỹ ti venh ke mũ, ãn kã, ũ tỹ ti kusón mũ ag mré hã. Kỹ povo kar vỹ ti tugrĩn jagtar kãn ke mũ. Jagtar jé ag tóg ke mũ, vêsỹrénh jé ag tóg ke mũ, ha vemnĩ. Hã vễ.

⁸ “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, hã ra sóg tỹ ãgno nĩnh ke mũ gé,” he tóg, ãg pã'i mág ti. Vãsỹ tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ver ũri nĩ gé, kỹ tóg kãtĩg ke mũ gé, ũ tỹ nén (ũ) kar han ki kãnhrãn mũ ãn ti.

João tỹ Jesus ve

⁹ ãjag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, inh, hã vỹ: João, he mũ. Jesus mré ke vỹ tỹ inh nĩ, ãjag mré. Jagtar inh nĩ gé, ãjag jagãgtar ri ke inh nĩ gé, hã ra sóg ãjag kóm to krónh ke tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ãjag mré Topě tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ gé. Goj vãso tá inh nĩ nĩ, ti jyjyn hã vỹ: Patmos, he mũ. Ki sóg se kỹ nĩ nĩ, isỹ Topě vĩ tó ja tugrĩn. Jesus vỹ ãg mỹ ki hã tó ja nĩ. Ti vĩ ãn tó ja inh nĩ, vãnh kar mỹ, hã tugrĩn isóg se kỹ jẽ.

¹⁰ Domingo ũ kã Topě kuprĩg tóg inh mỹ nén nẽ ven. Inh pãnĩ tá sóg jamã hár(a) vãnh vĩ mẽ, kỹ tóg trombeta kyr mẽ ja nĩ, vãnh vĩ ãn ti.

¹¹ Kỹ tóg inh mỹ: “rán nĩ, ã tỹ nén vég mũ tag ti,” he ja nĩ. “Livro ki rán nĩ. Inh mré ke ag mỹ livro tag jẽnẽmnĩ, cidade tỹ Éfeso ra, cidade tỹ Esmirna ra, cidade tỹ Pérgamo ra, cidade tỹ Tiatira ra, cidade tỹ Sardes ra, cidade tỹ Filadélfia ra, cidade tỹ Laodicéia ra ke gé,” he ja tóg nĩ, inh pãnĩ tá inh mỹ vãnh vĩ tó mũ ãn ti.

¹² Kỹ sóg vêsỹjãm ãvãnh, sỹ ũ tỹ inh mré vĩ mũ ãn ve jé. Isỹ vêsỹjãm ãvãnh kỹ sóg néj tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) vé, vela tỹ kri vin jafã ãn, ouro tỹ tóg hyn han kỹ nỹtĩ.

¹³ Néj tỹ kri vin jafã ag kuju kã ũ tóg jẽ nĩ, hã ra tóg tỹ ãprã ke nĩ ve nĩ. Kur téj tu kỹ tóg jẽ nĩ, ouro tỹ tóg vêsóg fĩn kỹ jẽ nĩ gé, ti fe kri, ũ tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ãn ti.

¹⁴ Gãnh kupri pẽ tóg jẽ, vãnh mễg tỹ carneiro kyki kupri ri ke tóg nĩ, ti gãnh ti, kukryr kó ri ke. Kãnẽ gru tóg jẽ nĩ, pĩ gru ri ke.

¹⁵ Pën jēngrē tóg jē nī, ouro jēngrē ri ke. Ēg tỹ pī ki ouro vām kỹ ti tỹ jonh ke kỹ jēngrē sīnvī han ěn ri ke ti nī, ti pën ti. Ti vī vỹ goj krog tỹ óóh he ěn ri ke nī.

¹⁶ Krīg tỹ 7 (ke) génh kỹ tóg jē nī. Ā pēgja tỹ tóg krīg tỹ 7 (ke) génh kỹ jē nī. Kỹ rógro já vỹ ti jēnkā tá kākutē mũ. Já régre ti nī, rógro ti, já há. Ti kakā vỹ kókov nī, rā tỹ ěg nīno kā sa kỹ kókov ěn ri ke ti nī, ũ tỹ tỹ ěprā ke nī ve ěn kakā ti.

¹⁷ Sỹ ti ve kỹ sóg ti pën krēm kutē mũ, ga kri. Ter ve han inh. Hã ra tóg Ā pēgja tỹ inh mēg mũ, kỹ tóg inh mỹ: “inh kamēg tũg nī,” he mũ. “Ũn ve vỹ tỹ inh nī, ěgno ke gé.

¹⁸ Rĩr inh jē nī. Ter ja inh nī, hã ra sóg rĩr jē nī, kỹ sóg ter mǎn ke tũ pē nī. Isỹ ũ mỹ: “ter jē Ā tóg ke mũ,” hen kỹ tóg ter ke mũ. Isỹ ũ mỹ: “ter ke tũ Ā tóg nī,” hen kỹ tóg ter ke tũ nī gé, kỹ tóg vēser jamā venh ke tũ nī gé,” he tóg.

¹⁹ “Rán nī, Ā tỹ nén vég mũ tag ti, ěprā ke ag tỹ ũri nén vég mũ ti, ag tỹ kar kỹ nén venh ke mũ ti ke gé,” he tóg.

²⁰ “Krīg ag vég Ā tóg jē nī, inh nīgē kākī. Kỹ Ā tóg néj tỹ kri vin jafā ag vég mũ gé, ouro tỹ vela tỹ kri vin jafā tỹ 7 (ke) tag ag. Nhỹ Ā mỹ kāmén, Ā tỹ nén vég mũ tag ti. Krīg tỹ 7 (ke) tag ri ke ag nỹtĩ, Topē tỹ jēgnē jafā ag. Inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki ag tóg rĩr tĩ, Topē tỹ jēgnē jafā tag ag. Sỹ Ā mỹ cidade tỹ 7 (ke) tó mũ ěn tá ag nỹtĩ, inh mré ke ag, ag tỹ ũn ki rĩr mũ ag. Kar kỹ néj tỹ kri vin jafā ri ke ti nỹtĩ, ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tag ag,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprā ke nī ve ěn ti.

2

Jesus tỹ Éfeso tá igreja tá ke ag mỹ Ā vỹ jēnē

¹ “Ũ tỹ cidade tỹ Éfeso tá inh mré ke ag ki rĩr mũ ěn mỹ tag rán nī, ha mē,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprā ke nī ve ěn ti. “Ũ tỹ Ā mỹ vēnh vỹ jēnēg mũ vỹ krīg tỹ 7 (ke) génh kỹ jē nī, ti pēgja tá ti nīgē kākī, hemnĩ. Kỹ tóg néj tỹ kri vin jafā tỹ 7 (ke) kāmĩ tĩ mũ gé, hemnĩ.

² Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nī, he ti, hemnĩ iso. Vāsān ājag tóg tĩ. Iso krónh ke tũ ājag tóg nỹtĩ. Ũn jykre pāno ag tóg ājag mỹ kórég nỹtĩ. Ājag kāmĩ ũ tóg ón kỹ: apóstolo vỹ tỹ ěg nỹtĩ, he ja nỹtĩ. Ag jykre tugnỹm kỹ ājag tóg ag ón mũ tag to ag pan.

³ Iso tar ājag tóg nỹtĩ. Isugrĩn ājag tóg jagtar, ge ra ājag tóg iso krónh ke ja tũ nī.

⁴ Hã ra sóg nén ũ sĩ tó sór mũ, ājag mỹ. Ājag tỹ nén han mũ ũ tóg inh mỹ há tũ nī. Ājag tỹ inh ki ge vén kỹ ājag tóg iso há tǎvĩ nỹtĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg há tĩ ja nī, hã ra ājag tóg ũri krónh ke mũ.

⁵ Ājag tỹ vāsỹ iso tar ěn mĩ ěkren nī. Ājag jykre kórég tovānh nī. Ājag tỹ inh ki ge vén ěn ri ke han mǎn nī, iso há tǎvĩ nỹtĩ mǎn nī. Ājag tỹ tag han sór tũ nỹtĩn kỹ sóg ājag ki jun kỹ (sóg) ājag tỹ néj tỹ kri vin jafā ěn ma tĩg ke mũ, ha vemnĩ.

⁶ Nén ũ tóg hã ra há nī, ājag tỹ nén han mũ ũ ti. Nicolaítas he mũ ěn ag jykre to ājag tóg kórég tǎvĩ nỹtĩ, isỹ ag jykre to kórég kóm, he tóg, hemnĩ, Éfeso tá ke ag mỹ, vēnh rán ki,” he tóg inh mỹ, ũ tỹ tỹ ěprā ke nī ve ěn ti.

⁷ “Ũ nĩgrēg nỹtĩ ag tỹ tỹ jēmē jé, Topē kuprĩg vỹ ti. Ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topē kuprĩg ti,” he tóg. “Ũ tỹ isovānh tũ ěn vỹ ka kanē há konh ke mũ, ka tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn kanē, Topē jakré ěn kanē,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprā ke nī ve ěn ti. Ti tỹ Éfeso tá ke ag mỹ vēnh vỹ jēnēg mũn hã vē.

Jesus tỹ Esmirna tá igreja tá ke ag mỹ Ā vỹ jēnē

⁸ Kỹ tóg: “ũ tỹ cidade tỹ Esmirna tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ěn mỹ tag rán nī, ha mē,” he mũ gé, ũ tỹ tỹ ěprā ke nī ve ěn ti. “Ũ tỹ Ā mỹ vēnh vỹ jēnēg mũ vỹ tỹ ũn ve nī, hã ra tóg tỹ ěgno nī gé, hemnĩ. Ter ja ti nī, hã ra tóg rĩr mǎn, hemnĩ iso.

⁹ Isugrĩn ag tóg ājag to kórég nỹtĩ, kỹ ājag tóg jagāgtar nỹtĩ. Ki kanhró sóg nī. Ge ra ājag tóg inhhã rico ri ke nỹtĩ. Ājag to ag tóg vỹ kónān tĩ, ũ tỹ ón kỹ: “Judeu vỹ tỹ ěg nỹtĩ, Topē tũ vỹ tỹ ěg

nýtĩ,” he mũ ag. Ag pi(jé) tỹ Topê tũ nýtĩ'. Satanás tũ vỹ tỹ ag nýtĩ.

10 Ājag jagtar han jé ag tóg ke mũ, isugrĩn. Mũmēg tũg nĩ hã ra. Japo vỹ ājag kato vāsān ke mũ, kỹ ag tóg vēseja kátá ājag vām ke mũ. Japo tỹ ājag jykre ve sór hã vē. Kurã tỹ 10 (ke) ki ke vē, ag tỹ ājag vóg kónān ke ti. Isovānh tũg nĩ, ag tỹ ājag tén sór mũ ra. Kỹ ājag tóg rĩr krỹg (ja) tũ venh ke mũ, kỹ tóg ājag mỹ sér tĩnh mũ, he tóg, hemnĩ, vēnh rán ki,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti, inh mỹ.

11 “Ũ nĩgrēg nýtĩ ag tỹ tỹ jēmē jé, Topê kuprĩg vĩ ti. Ũ tỹ inh ki ge kỹ nýtĩ ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topê kuprĩg ti,” he tóg. “Ũ tỹ isovānh tũ ěn vỹ nũgme ki vár ke tũ nĩ,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. Ti tỹ Esmirna tá ke ag mỹ vēnh vĩ jēnēg mũn hã vē.

Jesus tỹ Pégamo tá igreja tá ke ag mỹ ģ vĩ jēnē

12 Kỹ tóg: “ũ tỹ cidade tỹ Pégamo tá inh ki ge kỹ nýtĩ ag ki rĩr mũ ěn mỹ tag rán nĩ, ha mē,” he mũ gé, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. “Ũ tỹ ģ mỹ vēnh vĩ jēnēg mũ vỹ tỹ rógro jã régre vyn kỹ jē nĩ, ũn jã há ěn, hemnĩ iso.

13 Satanás nĩgja tá ājag tóg ěmã nýtĩ, ki kanhró sóg nĩ. Iso tar ājag tóg nýtĩ. Ājag régre tỹ Antipas tén ja ag tóg nĩ, ti tỹ inh jyjy tó tugrĩn. Ge ra ājag tóg iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he ja tũ nĩ, ājag tỹ Satanás jamã tá nýtĩ ra.

14 Hã ra sóg nén ũ tó sór mũ gé, ājag mỹ, ti tỹ inh mỹ há tũ nĩn kỹ. Ājag kãmĩ ũ ag tóg Balaão jykre han sór mũ. Balaão vỹ Balaque mỹ kãmén ja nĩ, ti tỹ Israel krē ag krĩn kónān jé, Topê vĩ mranh ke to. Ti tỹ ag krĩn kónān kỹ ag tóg vēnh kãggrá to festa ko ja nĩgtĩ. Ag tỹ ón kỹ vēnh kãggrá to: topê, he mũ ěn mỹ festa ja vē. ěn ko kỹ ag tóg ājag prũ tũ fag mré nỹgnỹ' he ja nĩgtĩ gé. Tag han sór ag tóg mũ gé, Balaão kóm, ājag kãmĩ ũ ag, kỹ tóg inh mỹ kórég nỹ.

15 Kỹ ājag kãmĩ ũ ag tóg Nicolaítas he mũ ěn ag jykre han sór mũ gé.

16 Tovānh nĩ, ājag jykre tag. Ke tũ nĩ mũ ra sóg ājag ki jun ke mũ, sỹ ũ tỹ

vēnh jykre tag han mũ ag kato vāsān jé, rógro tỹ inh jēnkã tá kãkutē mũ ěn tỹ, hemnĩ, vēnh rán ki,” he tóg, inh mỹ, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti.

17 “Ũ nĩgrēg nýtĩ ag tỹ tỹ jēmē jé, Topê kuprĩg vĩ ti. Ũ tỹ inh ki ge kỹ nýtĩ ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topê kuprĩg ti,” he tóg.

“Ũ tỹ isovānh tũ mỹ sóg kanhkã tá vējēn ěn nĩm ke mũ, vējēn tỹ péju kỹ nĩ ěn. Ag mỹ sóg pó kupri nĩm ke mũ gé. Kri vēnh jyjy tãg tóg rán kỹ nĩ. Ũ pi(jé) vēnh jiji tag ki kanhró nĩnh mũ'. Ũ tỹ pó kupri ěn mãg mũ ěn hã tóg ki kanhró nĩnh mũ, ģ pir mỹ, ti jyjy tãg ki, he tóg, hemnĩ,” he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. Ti tỹ cidade tỹ Pégamo tá ke ag mỹ vēnh vĩ jēnēg mũn hã vē.

Jesus tỹ Tiatira tá igreja tá ke ag mỹ ģ vĩ jēnē

18 Kỹ tóg: “ũ tỹ cidade tỹ Tiatira tá inh ki ge kỹ nýtĩ ag ki rĩr mũ ěn mỹ tag rán nĩ, ha mē,” he mũ gé, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. “Ũ tỹ ģ mỹ vēnh vĩ jēnēg mũ vỹ tỹ Topê kósin nĩ, hemnĩ,” he tóg. “Ti kanē vỹ pĩ gru ri ke nĩ, ti pēn vỹ ouro jēngre ri ke nĩ gé, hemnĩ iso.

19 Ājag tỹ nén han mũ vég sóg tĩ. Iso há tãvĩ ājag tóg nýtĩ, inh ki rá pē han kỹ ājag tóg nýtĩ. Inh rãnhraj han ājag tóg mũgtĩ, to krónh ke tũ ājag tóg nĩgtĩ. Vāsỹ ājag tóg inh jykre to tar nýtĩ ja nĩgtĩ, kỹ ājag tóg ũri to tar kãfór nýtĩ gé.

20 Hã ra sóg nén ũ sĩ tó sór mũ gé, ājag mỹ, ti tỹ inh mỹ há tũ nĩn kỹ. Jezabel fi vỹ kamēg ja tũ ājag tóg nĩgtĩ, hã kỹ fi tóg ón kỹ vĩ tĩ nĩ. Inh camarada ag krĩn kónān fi tóg tĩ, ag tỹ fi mré nỹ jé, ag tỹ vēnh kãggrá mỹ nén (ũ) nĩ pũn mũ ěn ko jé gé.

21 Fi tovānh isóg mũ vē, fi tỹ ģ jykre tugnỹm jé, hã ra fi tóg ģ jykre kórég tovānh sór tũ nĩ.

22 Fi kagãg jé sóg ke mũ. Ũ tỹ fi jykre han mũ ag vóg kónān jé sóg ke mũ gé, ag tỹ fi jykre kórég tovānh jāvānh nýtĩn kỹ.

23 Fi krē kãgtén kãn jé sóg ke mũ gé. Kỹ inh ki ge kỹ nýtĩ kar ag vỹ inh jykre ki kanhró nýtĩnh mũ. Vēnh kar tỹ nén

to jykrén mũ ên ve kãn sóg tĩ, vãnh kar tỹ nén han sór mũ ên ke gé. Ājag tỹ nén han mũ ên ri ke han jé sóg ke mũ, ājag mỹ, ha vemnĩ.

²⁴ Ājag kãmĩ ù ag tóg hã ra fi jykre han ja tũ nĩgtĩ, ājag tỹ Tiatira tá nỹtĩ ra. Ājag pi(jé) fi tỹ vãnh jykre han mũ han ja nĩ'. Ag tỹ nén to: "Satanás jykre jagy," he mũ ên han sór ja tũ ājag nĩgtĩ. Hã kỹ sóg ājag mỹ nén ù jagy tónh ke tũ nĩ gé.

²⁵ Ājag tỹ nén han mũ to tar nỹtĩmnĩ, gen kỹ inh kãtĩg mãn ke tag jãvãnh nỹtĩmnĩ.

²⁶ Û tỹ isovãnh tũ ên ag tỹ sóg pã'i hyn han ke mũ, povo kar kri, ù tỹ inh vĩ ki króm mũ ag tỹ, ù tỹ iso krónh ke tũ ên ag tỹ ke gé. Inh panh vỹ isỹ pã'i han, hã kỹ sóg ājag tỹ pã'i han ke mũ gé, inh kóm,

²⁷ ājag tỹ inh kóm tỹ povo kri pã'i nỹtĩ jé. Kỹ ājag tóg ag to vãsãn ke mũ, ferro tỹ ag mrãnmrãn kỹ, ěg tỹ go'or tỹ kukrũ gãm mũ ên ri ke.

²⁸ Tar ājag tóg nỹtĩnh mũ, kỹ sóg ājag mỹ krĩg mág nĩm ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, ag mỹ, vãnh rán ki," he tóg, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti.

²⁹ "Û nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti," he tóg, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Tiatira tá ke ag mỹ vãnh vĩ jẽnẽg mũn hã vẽ.

3

Jesus tỹ Sardes tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnẽ

¹ Kỹ tóg: "ù tỹ cidade tỹ Sardes tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rán nĩ, ha mẽ," he mũ gé. "Û tỹ ã mỹ vãnh vỹ jẽnẽg mũ vỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, ti kuprĩg tỹ 7 (ke) nĩ ve ên tỹ, kỹ tóg krĩg tỹ 7 (ke) mãn kỹ jẽ nĩ gé, hemnĩ iso," he tóg. "Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Vãnh kar vỹ ājag to: "há ag nỹtĩ, tar ag nỹtĩ," he tĩ, hã ra ājag tóg iso krónh ke ja nĩ, hã kỹ ājag tóg ùn kãgter mũ ri ke nỹtĩ.

² Nũr tovãnh nĩ, tar nỹtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ājag kãgter pẽ han kãn ke mũ. Ājag jykre tugnỹm inh, hã ra tóg há tũ nĩ ver. Topẽ vỹ ājag tỹ nén han mũ to há tũ nĩ ver.

³ Vãnh vỹ sér mẽ ājag mỹr, kỹ to jykrén há han nĩ. To tar nỹtĩmnĩ, to vãsãn nĩ. Ājag nũgnũr kỹ sóg ājag krĩg mỹ jun ke mũ, ù tỹ ěg tỹ nén péju(g) tĩ tỹ ěg nũr krĩg mỹ jun mũ ri ke han jé sóg ke mũ. Inh jun ke kurã ki kagtĩg ājag tóg nỹtĩ mỹr.

⁴ Ājag kãmĩ ù ag tóg hã ra vãnh kavãnh ja tũ nĩ, Sardes tá. Tag ag vỹ kur kupri ên rĩnh ke mũ, inh mré ag nỹtĩnh ke mũ.

⁵ Û tỹ isovãnh tũ ên ag vỹ kur kupri ên rĩnh kãn ke mũ. Ag jygjy kykũnh ke tũ inh nĩ, inh livro ki. Ûn rĩnrĩr ke mũ ag jygji vỹ ki ránrán kỹ nỹtĩ, inh livro ên ki. Ên ag jygjy tó jé sóg ke mũ, inh panh mỹ, ti tỹ jẽgnẽ jafã kar ag mỹ ke gé, he tóg, hemnĩ, vãnh rán ki," he tóg, inh mỹ, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti.

⁶ "Û nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hã mỹ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti," he tóg, ù tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Sardes tá ke ag mỹ vãnh vỹ jẽnẽg mũn hã vẽ.

Jesus tỹ Filadélfia tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnẽ

⁷ Kỹ tóg: "ù tỹ cidade tỹ Filadélfia tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rán nĩ, ha mẽ," he mũ gé. "Û tỹ ã mỹ vãnh vỹ jẽnẽg mũ vỹ tỹ ùn há pẽ nĩ, ùn tar tãvĩ, kỹ tóg ki hã tó tĩ, hemnĩ. Davi ên tỹ jãnkã róm jafã vyn kỹ tóg jẽ nĩ, jãnkã nón jafã ên ti, chave ên ti, hemnĩ. Ti tỹ jãnkã ù róm kỹ ù tóg nĩfénh mãn ke tũ nĩ, kỹ ti tỹ jãnkã ù nĩfénh kỹ ù tóg nón mãn ke tũ nĩ gé, hemnĩ, iso," he tóg.

⁸ "Ājag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Tỹ nén mág tũ ājag nỹtĩ. Hã ra ājag tóg isỹ ājag mỹ nén tó mũ ên ki króm kỹ nỹtĩgtĩ, isovãnh ja tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ājag mỹ sóg ěg tỹ jãnkã róm tĩ ên ri ke han, kỹ ù tỹ ājag jo nĩfénh ke tóg tũ tĩ.

⁹ Ha mē, s̄y nén tónh ke ti. Ājag m̄y sóg ũ ag jēgnēnh m̄, Satanás mré ke ũ ag. Ōn k̄y ag tóg: “Judeu v̄y t̄y ēg n̄t̄i, Topē mré ke v̄y t̄y ēg n̄t̄i,” hēnh ke m̄. Ag ón h̄a vē. Ag t̄y ke sór t̄u ra ag tóg ājag krēm m̄g kēnh ke m̄, ājag m̄y: “ēg k̄āfór ājag tóg n̄t̄i,” hēn k̄y, ha vemn̄i. Ājag to há tāv̄i sóg n̄i. H̄a k̄y ājag kato v̄āsānsān m̄ ag v̄y tag venh ke m̄, ha vemn̄i.

¹⁰ Inh v̄i ki króm ājag tóg m̄ m̄y, s̄y ājag m̄y: “isovānh t̄ug n̄i,” hēn k̄y. H̄a k̄y sóg ājag jy n̄gān ke m̄, ga kri ke kar ag t̄y nén ũ jagy venh ke kurā ēn k̄a. Ti jagy tāv̄i ve jé ag tóg ke m̄, ēprā ke kar ēn ag, is̄y ag jykre tugn̄y m̄ kēn k̄y.

¹¹ Kānhmar inh k̄ātīg ke m̄. Ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄t̄i tag tovānh t̄ug n̄i, ke t̄u n̄i m̄ ra ũ ag tóg ājag jēgja k̄a jē k̄y nén t̄y ājag m̄ sér t̄inh ke m̄ ēn venh ke m̄ inhh̄a.

¹² Ū t̄y isovānh t̄u ēn ag t̄y sóg ĩn n̄na ri ke han ke m̄, kanhk̄a tá, Topē jo ĩn ri ke ēn tá. Tá ag pa m̄n ke t̄u n̄t̄i ha. Ag kri sóg Topē jiji rán ke m̄ gé, Topē jamā jyjy ti ke gé. Cidade t̄y Jerusalém t̄ag to kēn h̄a vē. Kanhk̄a tá tóg k̄ātērenh kēnh ke m̄, Topē tá, Jerusalém t̄ag tag ti. Kar k̄y sóg ag kri inh jiji t̄ag rán ke m̄ gé, he tóg, hemn̄i, vēnh rán ki,” he tóg inh m̄y, ũ t̄y t̄y ēprā ke n̄i ve ēn ti.

¹³ “Ū n̄igrēg n̄t̄i ag t̄y t̄y jēmē jé, Topē kuprīg v̄i ti, ũ t̄y inh ki ge k̄y n̄t̄i ag h̄a m̄y tóg tónh ke m̄, Topē kuprīg ti,” he tóg, ũ t̄y t̄y ēprā ke n̄i ve ēn ti. Ti t̄y cidade t̄y Filadélfia tá ke ag m̄y vēnh v̄i jēnēg m̄n h̄a vē.

Jesus t̄y Laodicéia tá igreja tá ke ag m̄y ā v̄i jēnē

¹⁴ K̄y tóg: “ũ t̄y cidade t̄y Laodicéia tá inh ki ge k̄y n̄t̄i ag ki r̄ir m̄ ēn m̄y tag rán n̄i, ha mē,” he m̄ gé. “Ū t̄y ā m̄y vēnh v̄i jēnēg m̄ jyjyn h̄a v̄y: “ki h̄a tó m̄n h̄a vē,” he m̄, hemn̄i,” he tóg. “Ki h̄a tóg tó t̄i, nén ũ kar ki. Ōn vānh ti n̄gt̄i, hemn̄i. Ti h̄a tugr̄in Topē tóg nén (ũ) kar han ja n̄gt̄i, hemn̄i iso,” he tóg.

¹⁵ “Ājag t̄y nén han m̄ ki kanhró sóg n̄i. Ājag pi(jé) goj r̄y jagy ri ke n̄t̄i’, k̄y ājag pi(jé) goj kusa ri ke n̄t̄i gé’. Ājag t̄y goj r̄y jagy ēn ri ke n̄t̄i ran há t̄inh m̄ vē, ājag t̄y goj kusa ēn ri ke n̄t̄i ran há t̄inh m̄ gé vē vē.

¹⁶ H̄a ra ājag tóg goj r̄y mē ri ke n̄t̄i, ājag t̄y iso krój n̄t̄in k̄y. H̄a k̄y sóg ājag v̄ām sór m̄, ēg t̄y r̄ēr̄r tá goj r̄y mē ēn pra k̄y kujēn ēn ri ke han jé sóg ke m̄, ājag t̄y, ha vemn̄i.

¹⁷ Vēso ājag tóg: “rico ēg n̄t̄i, há ēg n̄t̄i, nén ũ tóg ēg m̄ t̄u’ he t̄u pē n̄i,” he t̄i. H̄a t̄u tó ājag tóg t̄i. Jagāgtar ājag tóg n̄t̄i, m̄y, ha mē. T̄y nén t̄u ājag tóg n̄t̄i, jykre kórég ājag tóg n̄t̄i, kur t̄u ājag tóg n̄t̄i, kyvó ājag tóg n̄t̄i, ājag t̄y há n̄t̄i ve ra. H̄a ra ājag tóg ki kagtīg n̄t̄i, ājag kórég n̄t̄i tag ki.

¹⁸ H̄a k̄y sóg ājag m̄y: “inh ki m̄n kām̄ jēg, ouro há ēn ti,” he sór m̄, ājag t̄y rico n̄t̄i jé. Kur kupri kajām n̄i, ājag t̄y kator n̄t̄i t̄u n̄i jé, ājag m̄y’āg t̄u n̄i jé. Vēnh kagta kajām n̄i, ājag kanē m̄y, ājag t̄y ve há han m̄n jé.

¹⁹ Is̄y ũ to há n̄i ēn m̄y sóg v̄i tar han t̄i, ti kanhrān jé. Vēso jykrén k̄y ājag jykre kórég togvānh n̄i.

²⁰ Mē há han n̄i, s̄y ājag m̄y nén tó m̄ tag. Re tá inh jē n̄i, jānk̄a tá, k̄y sóg t̄y tórón’ tórón’ ke m̄, t̄y tag’ tag’ ke sóg m̄. Ū t̄y inh v̄i mēg m̄ m̄y tóg há t̄i, k̄y tóg inh m̄y nón ke m̄, jānk̄a t̄i, k̄y sóg ti ĩn k̄ara rānh ke m̄. K̄y sóg ti mré jēn ke m̄, k̄y tóg inh mré jēn ke m̄ gé, ha mē.

²¹ Ū t̄y isovānh t̄u ēn m̄y sóg: “inh mré n̄i,” he sór m̄, k̄y tóg inh ri ke t̄y ũn mág n̄inh ke m̄. Inh panh mré sóg t̄y ũn mág n̄i ha, is̄y ti tovānh ja t̄u n̄in k̄y, k̄y tóg tá inh mré n̄inh ke m̄ gé, he tóg, hemn̄i, vēnh rán ki,” he tóg, ũ t̄y t̄y ēprā ke n̄i ve ēn ti.

²² “Ū n̄igrēg n̄t̄i ag t̄y t̄y jēmē jé, Topē kuprīg v̄i ti, ũ t̄y inh ki ge k̄y n̄t̄i ag h̄a m̄y tóg tónh ke m̄, Topē kuprīg ti,” he tóg, ũ t̄y t̄y ēprā ke n̄i ve ēn ti. Ti t̄y cidade t̄y Laodicéia tá ke ag m̄y vēnh v̄i jēnēg m̄n h̄a vē.

4

Ag tỹ kanhkā tá Topē mỹ vĩ há han

¹ Kỹ sóg kynhmỹ êvãnh, kỹ sóg kanhkā jãnkā vé, hã ra tóg róm ke kỹ jẽ nĩ. Kỹ sóg vênh vĩ ên jẽmẽ mãn, vênh vĩ tỹ trombeta kyr ri ke ên, kỹ tóg inh mỹ: “ha kãtãpřy,” he mũ. “Ã mỹ sóg ven sór mũ, ãjag tỹ kar kỹ nén venh ke mũ ti,” he tóg, vênh vĩ ti.

² Kỹ vãhã Topē kupřig tóg inh krĩn mũ, kỹ sóg nén nẽn vэг mũ. Kanhkā tá tóg nĩgja sĩnvĩ jẽ nĩ, kỹ ù tóg kri nĩ nĩ.

³ Ti kakã tóg jẽngrẽ nĩ, pó sĩnvĩ jẽngrẽ ên ri ke, pó tỹ jaspe jẽngrẽ ên ri ke, pó tỹ sardônio jẽngrẽ ên ri ke. Nĩgja sĩnvĩ ên vĩ ta no ri ke nĩ, kỹ tóg jẽngrẽ jẽ gé, ta no ên ti, pó tỹ esmeralda jẽngrẽ ên ri ke.

⁴ Nĩgja sĩnvĩ ên pẽnĩn nĩgja sĩnvĩ ù tóg nỹtĩ gé, ù tỹ 24 (ke) ti nỹtĩ. Nĩgja ên kri kófa ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹtĩ, kófa tỹ 24 (ke) ag. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ, ouro tỹ krĩ tógfĩ rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ gé.

⁵ Nĩgja sĩnvĩ ên tá ta tỹ kómkóm ke ri ke ên tóg vênh ven mũ, kỹ ta tỹ tỹrỹr he ri ke ên tóg mẽ há tĩ gé, vênh vĩ ke gé. Ti jo pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke) tóg nỹtĩ gé. Topē kupřig to ken hã vè, ù tỹ 7 (ke) nĩ ve ên, hã vĩ: pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke), he mũ.

⁶ Nĩgja sĩnvĩ kakãm nén ù tóg nỹ nĩ, kỹ tóg vidro tỹ goj nĩ ve nĩ, goj jãpri, goj kókov (pẽ).

Kỹ nĩgja sĩnvĩ ên pẽnĩn ù ag tóg nỹtĩ, ù tỹ 4 (ke) ag, ùn kanẽ e tãvĩ ag. Ag kakã ki ag tóg kanẽ e nỹtĩ, kar kỹ ag pãnĩ tá ke gé.

⁷ Ag kãmĩ ù tóg mĩg ve ri ke nĩ, kỹ ù tóg monh tãg ve ri ke nĩ gé, kỹ ù tóg ãg kakã ve ri ke nĩ, jãvo ù tóg kónhkó mág tẽ tĩ ve ri ke nĩ.

⁸ Ag kar vĩ fẽr tỹ 6 (ke) nỹtĩ. Kỹ ag tóg ãjag fẽr ki kanẽ e nỹtĩ gé, fẽr ven ja tá, ti kãtã ke gé. Kurã kar ki ag tóg jãn tĩ, kuty kar ki ke gé, jãn to krónh ke jãvãnh ag tóg nỹtĩ. Ag jãn hã vè, ha mẽ: “ùn mág', mág', mág' vĩ tỹ ti nĩ, ãg jóg tỹ Topē ti, ù tỹ nén kar han ki kanhró nĩ ên ti. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ùri

nĩ gé, jãvo tóg kãtĩg ke mũ gé,” he ag tóg tĩ, jãn kỹ, nén nẽ tỹ 4 (ke) ên ag.

⁹ Gen kỹ ag tóg Topē mỹ jãn tĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ên hã tỹ ag tóg jãn tĩ. Ti mỹ vĩ há han ag tóg tĩ. Ti mỹ ag tóg: “nén kar hyn han há ã tóg nĩ,” he tĩ. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ ên kri nĩ mũ mỹ ag tóg jãn tĩ, ùn rĩr nĩ ên mỹ. Ti rĩr nĩ vĩ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ.

¹⁰ Ag tỹ ti mỹ jãn kỹ kófa tỹ 24 (ke) ên ag vĩ mũgmũg ke tĩ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên krẽm. Mũgmũg ken kỹ ag tog ti mỹ: “Topē vĩ tỹ ã nĩ,” he tĩ, ùn rĩr nĩ ên mỹ. Ti rĩr nĩ vĩ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. Kỹ ag tóg ãjag krĩ tógfĩ ên vin tĩ, nĩgja sĩnvĩ ên krẽm.

¹¹ Ti mỹ ag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “ãg Senhor vĩ tỹ ã nĩ, Topē vĩ tỹ ã nĩ. Nén ù kar hyn han ja ã nĩgtĩ. To jykrén kỹ ã tóg nén ù kar hyn han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ki nỹtĩ, ã tỹ nén hyn han mũ kar ên ti. ã hã ne ã pir mỹ tá krỹg he mũ', kỹ vênh kar vĩ ã mỹ vĩ há han ke mũ, ã to: “ùn mág vĩ tỹ ti nĩ,” hen kỹ, kỹ ag tóg ã vĩ ki króm tĩ gé,” he ag tóg tĩ, kófa ag, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên mỹ.

5

Jesus tỹ livro mãn

¹ Kỹ sóg livro vэг mũ, livro ên vĩ grĩn kỹ nỹ. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vĩ livro ên mãn kỹ nĩ nĩ, ti pẽgja tỹ. Kãtã tóg rán kỹ nĩ, ti ven ja tá ke gé. Tógfĩn kỹ tóg nĩ nĩ, livro ti. Tógfĩn ja tỹ 7 (ke) tóg nĩ. Ti tógfĩn kri tóg go'or nĩ gé, ù tỹ kygvãg tũ nĩ jé.

² Kỹ sóg Topē tỹ jẽnẽ jafã éhé tãvĩ vэг mũ gé. Vĩ tóg mũ, jamã hár(a), kỹ tóg: “ù nỹ hỹn tá krỹg mũ, ti tógfĩn kavãn ti jé?” he mũ.

³ Hã ra ag tóg ù tỹ tá krỹg mũ vэг tũ nĩ, kanhkā tá, ãprã, vênh kupřig ag kãmĩ ke gé. Kỹ ù tỹ livro kavãn ke tóg tũ tĩ, ti rá ve jé.

⁴ Kỹ sóg fỹ mũ. Inh mỹ tóg e tĩ, ù tỹ livro kavãn ke tũ tĩn kỹ, ãg tỹ ti rá ven jé.

⁵ Kỹ kófa ag kã ù tóg inh mỹ: “fỹ tũg ra,” he mũ. “Povo tỹ Judeu kãmĩ ùn pir tóg mĩg tar ri ke nĩ, Davi krẽ'krẽ ag kã ùn pir ên vĩ tóg vênh kar tỹ hẽn ri ke

ja nĩ. Ĕn vỹ ti tógfĩn tỹ 7 (ke) ěn kygvãn ki kanhró nĩ, kỹ tóg livro ki rá ěn venh ke mũ,” he tóg inh mỹ, kófa ti.

⁶ Kỹ sóg nĩgja sĩnvĩ ěn jo cordeiro vég mũ, mé krẽ ěn ti. Nén nẽ tỹ 4 (ke) ag vỹ ti pėnĩn nỹtĩ, kófa ag ke gé, cordeiro ěn pėnĩn ag nỹtĩ. Kỹ tóg tỹ ag tỹ tãnh kỹ rĩr mãn ěn ri ke jẽ. Nĩka tỹ 7 (ke) ti nĩ, kanẽ tỹ 7 (ke) ke gé, cordeiro ěn ti. Topẽ kuprĩg to ken hã vẽ, ù tỹ 7 (ke) nĩ ve ěn ti, hã vỹ: nĩka tỹ 7 (ke) mré kanẽ tỹ 7 (ke), he mũ. Topẽ vỹ ti jẽnẽ ja nĩ, ti tỹ ga kar mĩ tĩg jé, Topẽ kuprĩg ti.

⁷ Kỹ cordeiro ěn vỹ ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn tá jun mũ, kỹ tóg ti ki livro ěn mǎg mũ, ù tỹ ã pėgja tỹ livro mãn kỹ nĩ ěn ti ki.

⁸ Kỹ nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag vỹ mũgmũg ke kãn mũ, kófa tỹ 24 (ke) ag ke gé, cordeiro ěn krẽm ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir. Kófa ag vỹ vǎkyn jafã tỹ harpa génh kỹ nỹtĩ. Pėnky tỹ ouro génh kỹ ag nỹtĩ gé. Pėnky ěn kãki tóg fór nĩ, ti pũn kỹ ger há han jafã ěn tỹ, hã vỹ: ěg tỹ Topẽ mré vėmėn tĩ, he mũ.

⁹ Cordeiro ěn mỹ ag tóg jãn mũ, Jesus jé tag tó ag tóg mũ, ha mẽ. “Ā hã ne tá krỹg mũ!,” he ag tóg mũ. “Ā hã ne livro mãn kỹ ti tógfĩ kygvǎg mũ ha”. Ā tén ja ag tóg, kỹ ã tóg ter kỹ ěprã ke ag kygĩm, Topẽ mỹ, pã'i ag kar krẽm ke ag kãmĩ, vėnh vĩ kar tó tĩ ag kãmĩ, nação kar ag kãmĩ, povo kar ag kãmĩ ã tóg ù ag kygĩm ja nĩgtĩ.

¹⁰ Ā tỹ ùn kygĩm mũ ag mỹ ã tóg vėnh rãnhraj nĩm ja nĩ gé, ag tỹ ã mỹ ã tũ ki rĩr jé, ag tỹ tỹ Topẽ camarada nỹtĩ jé. Kỹ ag tóg ěprã ke ag krĩg mỹ tỹ ùn mǎg nỹtĩnh mũ,” he ag tóg, kófa ag, jãnĩn kỹ.

¹¹ Kỹ sóg Topẽ tỹ jėgnẽ jafã tỹ hėn ri ke vég mũ gé, mil tỹ mil tỹ hėn ri ke. Ag e tãvĩn ra ěg tóg ag nĩkrėn ke tũ nĩ. Nĩgja sĩnvĩ ěn jo ag tóg nỹtĩ, nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn mré, kófa ag mré ke gé.

¹² Jãnĩn kãn ag tóg mũ gé, jamã hár(a), kỹ ag tóg: “cordeiro tag tén ja ag tóg nĩ, hã kỹ tóg ùri tỹ ùn mǎg jẽ,” he mũ. “Tỹ tóg vėnh kar kri ke jẽ ha, rico tóg jẽ ha, ki kanhró tóg jẽ ha, tar

tóg jẽ ha, tỹ tóg ùn mǎg jẽ ha, sĩnvĩ tóg jẽ ha, vėnh kar vỹ ti mỹ vĩ há han mũ ha,” he ag tóg, Topẽ tỹ jėgnẽ jafã ag.

¹³ Kỹ vǎhã kanhkã tãn kar ag vỹ jãnĩn mũ, ěprã ke kar ag ke gé, vėnh kuprĩg kar ag ke gé, goj ki ke kar ag ke gé. Ag kar vỹ jãnĩn mũ ha, jamã hár(a), kỹ ag tóg: “ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ mũ ěn mỹ ěg tóg vĩ há han ke mũ ha, cordeiro ěn mỹ ke gé,” he mũ. “Ājag pir mỹ ag tóg tỹ ùn mǎg nỹtĩ, Ājag pir mỹ ag tóg sĩnvĩ nỹtĩ, vėnh kar kri ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg tũg' henh ke tũ pė nĩ,” he ag tóg mũ sir, vėnh kar pė ti.

¹⁴ Kỹ nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag vỹ tóg vĩ mũ gé sir. “Hã vẽ,” he ag tóg mũ. Kỹ kófa ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir, “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ.

6

Jesus tỹ livro tógfĩ kygvãn

¹ Kỹ sóg cordeiro tỹ ti tógfĩ ve kavãn vég mũ sir, ti tógfĩ tỹ 7 (ke) ěn ag kã ùn ve ěn ti. Kỹ sóg nén nẽ tỹ 4 (ke) ag kã ù vĩ mẽg mũ gé sir. Ti vỹ vỹ ta tỹ tỹrỹr he ri ke nĩ. “Tág!,” he tóg.

² Kỹ sóg vėsỹjãm ěvãnh kỹ cavalo kupri vég mũ. ù tỹ kri nĩ vỹ vyj tỹ no rěr tỹ pėg jafã vyn kỹ nĩ nĩ. Ti mỹ ag tóg krĩ tógfĩ jun mũ, ti tỹ tỹ ěprã ke kri ke jẽn kỹ. Kỹ tóg vėnh kar ag tỹ ã krẽm ke han tĩ mũ.

³ Kỹ cordeiro vỹ ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ régre tá krỹg vė sir. Kỹ nén nẽ ag kãmĩ ù tóg: “tág!,” he mũ gé.

⁴ Kỹ cavalo kusũg vỹ jun mũ. ù tỹ kri nĩ mũ ěn mỹ ag tóg rógro tėj jun mũ, ti tỹ ěprã ke ag tỹ jagnẽ kato vāsãnsãn han jé, ěprã ke ag tỹ jagnẽ kãgtén jé sir.

⁵ Kỹ cordeiro ěn tóg ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tãgtũ tá krỹg vė sir. Kỹ nén nẽ ag kãmĩ ù tóg: “tág!,” he mũ gé. Kỹ sóg vėsỹjãm ěvãnh kỹ cavalo sá vég mũ sir. ù tỹ kri nĩ ěn vỹ ěg tỹ nén ù kar kufyg jafã mãn kỹ nĩ nĩ, ěg tỹ nén ù kar kãmũn jafã ti.

⁶ Kỹ sóg nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn kã vėnh vĩ ù jēmẽg mũ gé, kỹ tóg: “trigo tỹ quilo pir mãn jé ag tóg ke mũ, por dia kaja to,” he mũ, “ke tũ nĩn kỹ ag tóg cevada

tý quilo tāgtũ mǎn ke mũ, por dia kaja ên to. Azeite vóg tũg nĩ hã ra, vinho vóg tũg nĩ gé, ên vỹ kaja pir nĩnh mũ,” he tóg mũ, vènh vĩ ti.

⁷ Kĩ cordeiro ên tóg ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tỹ 4 (ke) tá krỹg vè sir. Kĩ nèn nê ag kãmĩ ù tóg: “tág’,” he mũ gé.

⁸ Kĩ sóg cavalo ù vég mũ, hã ra tóg vèser jógtánh ri ke nĩ. Û tỹ kri nĩ ên tóg êg tén tĩ, kỹ vènh kuprĩg ag vỹ ti nón kãmũ mũ gé, ti kãtĩg ên kã. Ag tỹ êprã ke ag tỹ vènh kãpóv tỹ 4 (ke) ag kã ti vènh kãpóv pir ag kãgtén ke vè, rógro tỹ, ag kókĩr tỹ ke gé, vènh kaga tỹ ke gé, mĩg tỹ ke gé.

⁹ Kĩ cordeiro vỹ ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tỹ 5 (ke) tá krỹg vè sir. Kĩ sóg nĩgja sĩnvĩ ên krêm êvãnh kỹ êprã ke ag kuprĩg vigvég mũ, ag tỹ Topê vĩ tugrĩn ùn kãgtén mũ ag kar kuprĩg ti. Topê vĩ tó to krónh ke ja tũ ag tóg nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, ù tỹ ag vĩ jêmê sór tũ ên ag.

¹⁰ Ên ag vỹ jamã hár(a) tag tó mũ, ha mē: “kake’,” he ag tóg mũ. “Ûn mág vỹ tỹ ã nĩ. ã tỹ nèn tó mũ ên han ã tóg tĩ. Hã ra êg tóg hur ã tỹ nèn han ke mũ jãvãnh mág. ã mỹ kãnhmar êprã ke ag jykre tugnỹm sór tũ, ã tỹ ag vóg kónãn jé, ag tỹ êg kãgtén ja tag tugrĩn?” he ag tóg mũ, ag tỹ Jesus tugrĩn ùn kãgtén mũ ên ag.

¹¹ Kĩ ag tóg ag mỹ kur kupri junjun mũ sir, kỹ ag tóg ag mỹ: “toreg ver’,” he mũ. “Û ag tóg nỹtĩ gé, ag tỹ ùn kãgtén mũ ù ag. Ag tỹ ãjag kãgtén ja ri ke han ke vè, ãjag mré ke ù ên ag tỹ. Topê vỹ ag nĩgkré, kỹ tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ù tỹ hèn ri ke kãgtén ke mũn ki. Ag tỹ ãjag mré ke ên ag kãgtén kãn kar kỹ tóg ag jykre tugnỹm kãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, ag tỹ ùn kãgtén mũ ên ag mỹ.

¹² Kĩ sóg cordeiro ve mǎn mũ, kỹ tóg livro tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tỹ 6 (ke) tá krỹg vè sir. Kỹ ga tóg jũrũn ke mũ ha. Rã vỹ kuty’ he mũ, êg tỹ ù ter kỹ kur sá tu tĩ kuty ên ri ke. Kysã vỹ kusũg’ he mũ gé.

¹³ Kĩ krĩg vỹ vár kãn ke mũ gé. Kejên kãka tóg ka tỹ vyryn vyryn ke tĩ, kỹ ti kanê tóg vár kãn tĩ, ti tánh ra. Ge ti nĩgtĩ, krĩg vár kãn ke mũ tag ti.

¹⁴ Kĩ kanhkã vỹ tũg’ he mũ gé, êg tỹ livro grĩn ên ri ke ti nĩ, kanhkã tũg ti. Pãnónh vỹ tũg kãn mũ gé, goj vãso kar ke gé.

¹⁵ Êprã ke ag vỹ pãnónh nor krêm vènh pigjunh mũ, pãró vãso krêm, pãnónh vãso krêm ke gé, pã’i ag, vènh kar kri ke ag, soldado ag pã’i ag mré hã, ùn rico ag mré hã, ùn tar ag mré hã, ùn camarada ag mré hã, ag patrão ag mré hã, êprã ke kar ag mỹr, ha mē.

¹⁶ Kĩ ag tóg pãnónh mỹ vĩ mũ, pãró mỹ ke gé. “Ha êg kri vár, ha êg kri tỹ tam ké,” he ag tóg mũ, ón kỹ, pãró mỹ. “Ha êg pigju. Cordeiro ên vỹ êg to jũ mũ, kỹ ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vỹ êg ki êvãnh mũ. Ag jo êg pigju,” he ag tóg mũ ón kỹ, êprã ke kar ag, pãnónh kar mỹ.

¹⁷ “Ag tỹ êg to jũnh ke vè. Pétêm ti huri, kurã kórég tag ti. Krenkren ke tũ êg tóg nĩ,” he ag tóg mũ, êprã ke kar ag, cordeiro ên jũ kamêg kỹ.

7

Topê tỹ jênê jafã tỹ ùn e ag ránrán

¹ Kĩ sóg ga fyr mĩ êvãnh kỹ Topê tỹ jègnê jafã tỹ 4 (ke) ag vigvég mũ. Ga péno tỹ 4 (ke) ki ag jègiêg kỹ nỹtĩ. Kãka tỹ 4 (ke) vỹ tá nỹtĩ gé. Kĩ ag tóg kãka tỹ 4 (ke) ên ag ki rĩr nỹtĩ, kãka tỹ hẽ kãtã mũ tũ nĩ jé. Kỹ kãka tóg tũ tĩ, ga kri, goj kri ke gé, ka kãmĩ ke gé.

² Rã jur ja tá sóg Topê tỹ jênê jafã ù kãtĩg vég mũ gé. Topê tỹ êg ránrán jafã ma tóg kãtĩ mũ. Kỹ tóg kanhkã ra tãpry mũ. Kỹ tóg Topê tỹ jègnê jafã tỹ 4 (ke) ên ag mỹ vĩ mũ. Topê vỹ ag mỹ: “ga mré goj kókén nĩ,” he ja nĩ, ù tỹ 4 (ke) ên ag mỹ.

³ Kỹ ù tỹ vènh rán jafã ma kãtĩ mũ ên tóg ag mỹ: “toreg ver’,” he mũ. “Ga vóg tũg nĩ ver, goj ke gé, ka ke gé,” he tóg. “Êg tỹ ver Topê camarada ag ránrán sór vè, vènh rán jafã tag ti tỹ, ag kakã ki,” he tóg, Topê tỹ jênê jafã ti, ù tỹ 4 (ke) ên ag mỹ.

⁴ Kÿ tóg ag rán tĩ mũ. Û tỹ 140 mil (ke) ag hã vễ, fag mré hã, ti tỹ Israel krê'krê ag kar kãmĩ ùn ránrán mũ ag. Ti número mẽ inh.

⁵ Judá krê tỹ 12 mil (ke) tóg rán kÿ nỹtĩ, Rubem krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, Gade krê tỹ 12 mil (ke) ke gé,

⁶ Aser krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, Naf-tali krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, Manassés krê tỹ 12 mil (ke) ke gé,

⁷ Simeão krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, Levi krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, Issacar krê tỹ 12 mil (ke) ke gé,

⁸ Zebulom krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, José krê tỹ 12 mil (ke) ke gé, Ben-jamim krê tỹ 12 mil (ke) ke gé. Ën ag ránrán kãn tóg mũ, Topê tỹ jẽnê jafã ti.

Ûn e tỹ Topê mÿ vĩ há han

⁹ Tag pãte sóg ùn tỹ hẽn ri ke ag vigvég mũ. E tãvĩn ag nỹtĩ, e tãvĩn, kÿ ù tỹ ag nĩgkrén ke tóg tũ tĩ. Tỹ ag êprã ke ja nỹtĩ. Nação kar kãmĩ ke ù ag vỹ tá nỹtĩ, pã'i kar krêm ke ù ag ke gé, povo kar kãmĩ ù ag ke gé, vễnh vĩ kar tó tĩ ag kãmĩ ù ag ke gé. Kur kupri rĩnh kÿ ag tóg nỹtĩ, ùn e ãn ag. Nĩgja sĩnvĩ ãn pẽnĩn ag tóg jẽgĩg kÿ nỹtĩ, cordeiro rĩnve tá, tãnh fėj génh kÿ ag tóg nỹtĩ.

¹⁰ Ën ag vỹ jamã hár(a): “Topê hã vỹ ãg krenkren han mũ,” he mũ. “Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ãn vỹ ãg krenkren han mũ, cordeiro ti ke gé,” he ag tóg mũ, jamã hár(a), ùn e ãn ag.

¹¹ Topê tỹ jẽnê jafã kar ag vỹ nĩgja sĩnvĩ ãn pẽnĩn nỹtĩ gé, ùn e ãn ag mré. Kófa ãn ag pẽnĩn ag nỹtĩ, nén nẽ tỹ 4 (ke) ãn ag pẽnĩn ke gé. Nĩgja sĩnvĩ ãn krêm ag tóg mũgmũg ke mũ, kÿ ag tóg ù tỹ kri nĩ ãn mÿ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ.

¹² Kÿ ag tóg: “ha vé, vễnh kar jé Topê hã mÿ vễnh vĩ há tó,” he mũ. “Topê hã vỹ sĩnvĩ jẽ, Topê hã vỹ ki kanhró nĩ, Topê hã mÿ ãg tóg vễnh vĩ há tó tĩ. Tỹ tóg ùn mág jẽ, vễnh kar kri tóg jẽ, tar tóg jẽ, Topê ti, ùri, kÿ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Hã vễ,” he ag tóg mũ, Topê tỹ jẽnê jafã ag.

¹³ Kÿ kófa ãn ag kã ù tóg inh mÿ: “ag tỹ hẽn ri ke nẽn hÿn, hã kÿ ag tóg kur kupri rĩnh kÿ nỹtĩ?” he mũ.

¹⁴ Kÿ sóg ti mÿ: “inh pi(jé) ki kanhró nĩ,” he mũ. “Ã hÿn tóg ki kanhró nĩ,” he sóg ti mÿ. Kÿ tóg inh mÿ: “nén ù jagy mág pẽ ve ja ag tóg nỹtĩ, cordeiro tugrĩn,” he mũ. “Ag vóg kónãn jagy han ja ag tóg. Ag kur kygfa ag, cordeiro kyvẻnh tỹ, kÿ tóg kupri nỹtĩ, ag kur ti.

¹⁵ Kÿ ag tóg Topê nĩgja sĩnvĩ pẽnĩn nỹtĩ. Ti rãnrãj han ag tóg tĩ, kurã kar ki, kuty ki ke gé, ti ãn krêm. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ãn vỹ ag jy nĩgãn mũ.

¹⁶ Ag pi(jé) kókir mãn ke mũ', ag pi(jé) og'og sór mãn mũ'. Rã vỹ ag ki hupũn mãn ke tũ nĩ ha, nén ù gru ke gé,

¹⁷ cordeiro tỹ ag ki rĩr kÿ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ tá jẽ ãn ti. Ag tatĩ tĩg jé tóg ke mũ, goj nĩhÿg ja ra, goj tỹ ag rĩnrĩr han mũ ãn ra tóg ag tatĩ tĩg ke mũ. Topê vỹ ag kygfÿ tỹ tũg' henh ke mũ,” he tóg inh mÿ, kófa ti, ùn e ãn ag to.

8

Jesus tỹ livro tógfĩ tỹ ãgno kavãn

¹ Kÿ cordeiro vỹ livro tógfĩ tỹ ãgno kavãg mũ. Ti tógfĩ tỹ 7 (ke) tá krÿg hã vễ. Kÿ tóg katy' he mũ, kanhkã tá, meia hora ki.

² Kÿ sóg Topê tỹ jẽnê jafã tỹ 7 (ke) ag vég mũ. Ag mÿ ag tóg trombeta tỹ 7 (ke) junjun mũ. Topê nĩgja sĩnvĩ jo ag tóg nỹtĩ.

³ Kÿ Topê tỹ jẽnê jafã ù tóg tá jun mũ gé, kÿ tóg ouro tỹ pẽnky ma kãtĩ mũ, ãg tỹ pẽnky ki Topê mÿ ti ger há pũn jafã ãn ti. Nĩgja sĩnvĩ ãn to tóg jẽ mũ, Topê tỹ jẽnê jafã ti. Kÿ ag tóg ti mÿ ka jẽnjo ger há tỹ hẽn ri ke jun mũ, ti tỹ Topê mÿ pũn jé, Topê nĩgja to jẽn kÿ. Êprã ke tỹ Topê ki ge kÿ nỹtĩ kar ag tóg Topê mré vẻmẻn tĩ. Ag vỹ ja ãn mré tóg ti ger há ãn pũn sór mũ, Topê mÿ, Topê tỹ jẽnê jafã ti.

⁴ Kÿ tóg sir pũn mũ, Topê kato jẽn kÿ. Kÿ ti ger há ãn tóg kynhmÿ tãpry mũ sir, Topê tũ ag tỹ ti mré vẻmẻn ja ãn mré hã.

⁵ Kÿ Topê tỹ jẽnê jafã ãn tóg pẽnky ãn fãn mũ, prãnh gru tỹ. Topê mÿ nén ù kar pũn jafã tá tóg prãnh gru ãn mãg

mũ, kÿ tóg pénky kākā nĩm mũ. Kÿ tóg ga kri ti fón mũ sir, pénky ti, pránh gru tÿ kākā nĩn kÿ. Kÿ ta tóg kómkóm ke kÿ tÿrÿr he mũ, jũ kÿ tóg mrārān ke mũ gé, ga kri. Kÿ ga tóg jũrũn ke mũ gé sir.

Ag tÿ trombeta kynkyn

⁶ Kÿ Topē tÿ jēgnē jafā tÿ 7 (ke) ēn ag tóg vēnh kãn mũ sir, ag tÿ trombeta kynkyn jé.

⁷ Kÿ ũn tóg ā tũ kyn vén mũ. Kÿ nāfy tóg ēprā ke ag kri vār mũ, pĩ mré hã, vēnh kyvēnh mré hã ke gé. Kÿ ka vēnh kãpów tãgtũ ag kã ti vēnh kãpów pir tóg kugpũr kãn mũ, ga vēnh kãpów pir ke gé. Re vÿ pũr kãn pē han mũ sir.

⁸ Kÿ Topē tÿ jēgnē jafā tÿ 7 (ke) ēn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta régre tá krÿg vē sir. Kÿ nén ũ tóg goj kafā tũ ki kutē mũ, hã ra tóg tÿ pãnónh gru nĩ ve nĩ, pãnónh mág tãvĩ. Kÿ goj vēnh kãpów tãgtũ ag kã ti vēnh kãpów pir tóg vēnh kyvēnh ri ke nĩ ha.

⁹ Goj ga vēnh kãpów tãgtũ ag kã ti vēnh kãpów pir tóg kãgter kãn mũ gé. Goj kri mũ mũ ēn, barco ēn vēnh kãpów tãgtũ ag kã ti vēnh kãpów pir tóg tũ' he kãn mũ gé, pãnónh ēn tugrĩn.

¹⁰ Kÿ Topē tÿ jēgnē jafā tÿ 7 (ke) ēn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tãgtũ tá krÿg vē sir. Kÿ krĩg mág pē tóg kanhkã tá kãtére mũ, hã ra tóg gru nĩ, pĩ gru ēn ri ke. Kÿ tóg ēganē vēnh kãpów tãgtũ ag kã ti vēnh kãpów pir kri kutē mũ, goj nĩhÿg vēnh kãpów tãgtũ ag kã ti vēnh kãpów pir kri ke gé.

¹¹ Krĩg ēn jyjyn hã vÿ: “Fa,” he mũ. Kÿ goj ēn tóg fa nĩ sir. Kÿ ēprā ke tÿ hēn ri ke ag kãgter mũ, goj kórég ēn kron kÿ.

¹² Kÿ Topē tÿ jēgnē jafā tÿ 7 (ke) ēn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tÿ 4 (ke) tá krÿg vē sir. Kÿ nén ũ tóg rã kókég mũ, kÿ jēngrē tóg sĩ' he mũ ha, kysã jēngrē ti ke gé, krĩg kar jēngrē ti ke gé. Jēngrē vēnh kãpów tãgtũ ag kã ũn pir tóg tũg' he mũ ha. Kÿ kurã tóg sĩ nÿ ha, jãvo kuty tóg kuty tãvĩ nÿ ha.

¹³ Kÿ sóg kónhkó mág vég mũ, ti tē tĩn kÿ, kynhmÿ. Ēn vÿ jamã hár(a) prēr mũ. “!..Jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, ēprā ke ag mÿ..! !..Topē tÿ jēgnē jafā tãgtũ ũ ag vÿ ājag tũ ti kynkyn ke mũ ha, kÿ tóg kórég tãvĩ nÿnh mũ ha, ēprā ke ag mÿ..!” he tóg mũ, kónhkó mág ti.

9

¹ Kÿ Topē tÿ jēgnē jafā tÿ 7 (ke) ēn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tÿ 5 (ke) tá krÿg vē sir. Kÿ sóg krĩg vég mũ. Kanhkã tá tóg kãtére ja nĩ, ēprā, krĩg ēn ti. Kÿ ag tóg ti mÿ nũgme nón jafā fig mũ, chave ti, krĩg ēn mÿ.

² Kÿ tóg róm mũ sir, nũgme ti, hã ra nĩja tóg tá tũmtũm ke mũ, nĩja tar pē. Kÿ rã tóg kuty' he mũ, nĩja ēn to. Ga kri tóg kuty' he kãn mũ.

³ Nĩja ēn kãtá tóg vãhã kãpa mũ, tÿ ópã tÿ hēn ri ke nÿtĩ ve ti, hã ra tóg pÿn kakrã tar ri ke nÿtĩ, tÿ ópã nÿtĩ ve ēn ti.

⁴ Ti pi(jé) re ko tĩ', ti pi(jé) ka féj ko tĩ', ti pi(jé) ēkré ko tĩ gé'. Ti tÿ ēprā ke ag mÿ vēnh kaga han kãtĩg vē. Ēprā ke ũ ag tóg tÿ Topē tÿ rágrá tũ nÿtĩ, ag kakã ki. Ēn ag mÿ vēnh kaga han jé ag junjun mũ, tÿ ópã nÿtĩ ve ēn ag.

⁵ Ag pi(jé) ēprā ke ag kãgtén mũ hã ra'. Kysã tÿ 5 (ke) ki ag tóg ēprā ke ag mÿ vēnh kaga nĩm mũ. Ag tÿ ag vóg kÿ tóg pÿn kakrã tÿ ēg tugtãn ri ke nĩ, ti kaga ti.

⁶ Kÿ ēprā ke ag tóg ter sór mũ ha, ti kaga jagy to, hã ra ag tóg ter ke tũ nĩ, kysã tÿ 5 (ke) ēn ki. Ag tÿ ter sór mũ ra ag tóg ter ke tũ pē nĩ.

⁷ Ópã ēn tóg tÿ cavalo nÿtĩ ve nĩ, cavalo tÿ vēnh génh mũnh ke ri ke tóg nÿtĩ. Ouro tÿ krĩ tógfĩ ag tóg nÿtĩ. Ag kakã vÿ ēg kakã ri ke nĩ.

⁸ Ag gãnh vÿ fag gãnh téj ri ke nĩ gé. Ag jã vÿ mĩg jã ri ke nĩ.

⁹ Ag fe fár tóg ferro tÿ camisa ri ke nĩ. Ag fēr tÿ rãnhrãnh he tóg mē há tĩ, kÿ tóg cavalo tÿ hēn ri ke tÿ carroça tÿ hēn ri ke nÿgnÿn ri ke nĩ, ag tÿ vēnh génh mũnh ken kÿ.

¹⁰ Ag my kā tóg nĩ, ag prėj ti, pŷn kakrã prėj ri ke ti. Ag my tŷ ag tóg ěprã ke ag vóg kónãn tĩ, kysã tŷ 5 (ke) ki.

¹¹ Ũ tŷ nŷgme ki rĩr tĩ ěn, ũ tŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ri ke nĩ ěn vŷ tŷ ag pã'i mág nĩ, ópã ěn ag pã'i mág. Hebreu ag vĩ ki ti jiji vŷ: Abadom, he mũ, kŷ tóg Grego ag vĩ ki: Apolião, he mũ, hã vŷ: nĕn ũ kar kókég tĩ, he mũ, ěg vĩ ki, hã vŷ: Apolião, he mũ.

¹² Nĕn jagy ve ve inh huri, sŷ nĕn jagy régre venh ke nĕ ha.

¹³ Kŷ Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 7 (ke) ěn ag kā ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tŷ 6 (ke) tá krŷg vĕ sir. Kŷ sóg vĕnh vĩ mĕg mũ. Topĕ mŷ nĕn ũ pũn jafã tŷ ouro tá tóg mĕ há tĩ, vĕnh vĩ ti. Mesa ěn péno tŷ 4 (ke) ki, mesa tŷ Topĕ jo jĕ ěn ki tóg mĕ há tĩ, vĕnh vĩ ti.

¹⁴ Vĕnh vĩ ěn tóg ũ tŷ ũri kyn mũ ěn mŷ: “Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 4 (ke) ěn kygvãn tŷg,” he mũ. “Ũ tŷ goj mág tŷ Eufrates tá sigse kŷ nŷtĩ ěn ag kygvãn tŷg,” he tóg.

¹⁵ Kŷ tóg ag kygvãn tĩ mũ, ũ tŷ 4 (ke) ěn ag. Tá ag tóg jãvãnh nŷtĩ ja nŷgtĩ, ag tŷ ěprã ke tŷ hĕn ri ke ag kãgtĕn jĕ. Topĕ vŷ ag mŷ ag tŷ prŷg ki ag kãgtĕn ke, kysã ki ag kãgtĕn ke, kurã ki ag kãgtĕn ke, hora ki ag kãgtĕn ke mũ ěn nĩm ja nĩ. ěprã ke vĕnh kãpóv tãgtũ ag kā ũn pir ag kãgtĕn kãn jĕ ag tóg ke mũ, Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã tŷ 4 (ke) ěn ag.

¹⁶ Ag krĕm soldado ag número mĕ inh, ũ tŷ cavalo kri mũgtĩ ag. 200 mil (ke) ag nŷtĩ, ag krĕm soldado ag.

¹⁷ Kŷ sóg ag vĕg mũ, soldado tŷ cavalo kri mũ mũ ag. Ferro tŷ camisa ag nŷtĩ, kŷ ũ ag tóg kusŷg nŷtĩ, pĩ kusŷg ri ke, ũ ag tóg tánh nŷtĩ, pó tŷ safir tánh ri ke, ũ ag tóg mãréro nŷtĩ, pó tŷ enxofre mãréro ri ke. Cavalo krĩ vŷ mŷg krĩ ri ke nŷtĩ. Ag jĕnkã tá pĩ gru tóg kãkutĕ mũ, nŷja ke gé, pó tŷ enxofre nŷja ke gé, vãn pũr nŷja ri ke ěn ti.

¹⁸ Tag tŷ ag tóg ěprã ke ag kãgtĕn ke mũ, pĩ tŷ, nŷja tŷ, pó tŷ enxofre nŷja tŷ ke gé, cavalo ag.

¹⁹ Nĕn tŷ cavalo jĕnkã tá kãkutĕ mũ ěn vŷ ěprã ke ag kãgtĕn ke mũ, kŷ ag my vŷ ag kãgtĕn ke mũ gé. Ag my vŷ

tŷ pŷn hã ve nĩ, pŷn krĩ. ěn tŷ ag tóg ěprã ke ag kókĕn ke mũ gé, ag my tŷ.

²⁰ ěprã ke ũ ag tóg hã ra krenkren ke mũ ver. Ag kãgtĕn kãn ke tũ ag tóg nĩ ver. Kŷ ũn krenkren mũ ag pi(jé) Nĕn-Kórég ag tovãnh mũ', vĕnh kãggrã tovãnh tũ ag nŷtĩ, ouro tŷ vĕnh kãggrã ěn, prata tŷ vĕnh kãggrã ěn, ferro kusŷg tŷ vĕnh kãggrã ěn, pó tŷ vĕnh kãggrã ěn, ka tŷ vĕnh kãggrã ěn ke gé. Ver ag tóg tag kar to: “Topĕ vŷ tŷ ti nĩ,” he tĩ gé. Ag tŷ vĕsóg ki vĕnh kãggrã hyn han mũ ra tóg ag mŷ tŷ Topĕ nĩ ve nĩ, ti kanĕ tũ ra, ti nŷgrĕg nor tũ ra, ti tŷ ã pĕn tŷ tŷg vãnh (hã) ra.

²¹ Ag pi(jé) ag jykre tovãnh sór mũ', ěprã ke krenkren mũ ěn ag. Jagnĕ kãgtĕn ag tóg mũgtĩ, kujã jykre han ag tóg mũgtĩ, curandeiro jykre ěn ti. Ājag prũ tũ fag mré ag tóg nŷgnŷ mũgtĩ, Ājag mén tũ ag mré fag tóg nŷgnŷ mũgtĩ gé, jagnĕ tŷ nĕn ũ pigju(g) ag tóg mũgtĩ gé, ěprã ke ag.

10

Livro sĩ

¹ Kŷ sóg Topĕ tŷ jĕnĕ jafã tar ũ vĕg mũ. Kanhkã tá tóg kãtére mũ, ěprã. Kanhkã góg vŷ ti kri rũm kŷ nŷ nĩ. Ti krĩ kri ta no tóg vĕnh ven mũ. Ti kakã vŷ rã ri ke nĩ, ti fa vŷ pĩ gru ri ke nŷtĩ, ti fa jĕngrĕ ti.

² Livro sĩ mãn kŷ tóg jĕ nĩ, livro tŷ jĕn ke kŷ tóg ma jĕ nĩ. Ā pĕgja tŷ tóg goj kafã tũ sãn mũ, kŷ tóg ã jakãnh tŷ ga sãn mũ.

³ Prĕr tóg mũ sir, jamã hár(a), kŷ tóg tŷ mŷg kyr mĕ tĩ, ti prĕr ti. Kŷ ta tŷ tŷrŷr he tŷ 7 (ke) vŷ ti vĩ kafãn mũ, jamã hár(a).

⁴ Kŷ sóg ta tŷ tŷrŷr he mũ vĩ ěn rán sór mũ. Hã ra ũ tŷ kanhkã tá vĩ mũ tó inh mŷ: “rán tũg nĩ,” he mũ. “Ta tŷ tŷrŷr he mũ ěn vĩ tó sór tũg nĩ, ũ mŷ,” he tóg.

⁵ Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ěn, ũ tŷ goj mré ga kri jĕ mũ ěn tóg ã nŷgé tŷ kanhkã ki ven mũ, ã pĕgja tŷ.

⁶ Kŷ tóg: “sŷ ki hã tónh ke vĕ,” he mũ. “Topĕ vŷ ki kanhró nĩ, sŷ ki hã tó mũn ki,” he tóg. “Ũn rĩr nĩ ěn vŷ ki kanhró

nĩ, ũn ter vānh ěn vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ kanhkā han mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ ga han mũ ěn ti, ũ tỹ goj han mũ ěn ti, ũ tỹ ũn rĩnrĩr nỹtĩ kar ag hyn han mũ ěn ti. Ěn hā vỹ isỹ ki hā tó mũ ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ha vé, ā tỹ nén han ke mũ ěn tovānh mǎn ke tũ ti nĩ ha, Topẽ ti.

⁷ Ti tỹ jěgně jafā tỹ 7 (ke) ěn ag kǎ ũ vỹ trombeta kyn ke mũ, kỹ tóg ũ tỹ 7 (ke) tá krỹg ke mũ. Ti tỹ kyn kỹ Topẽ vỹ ā tỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ ha, ā tỹ vāsỹ to jykrén mũ ěn ti. Hā tó ja ti nĩ, ti rǎnrǎj han tĩ ag mỹ, ti vĩ tó tĩ ag mỹ ke gé, Topẽ ti,” he tóg, Topẽ tỹ jěně jafā ti.

⁸ Kỹ kanhkā tá ke ũ tóg inh mré vēmén mǎn mũ. Inh mỹ tóg: “ha tĩg,” he mũ. “Livro sĩ tỹ jén ke kỹ nĩ ěn mǎn tĩg,” he tóg. “Ũ tỹ goj mré ga sǎn kỹ jě ěn ki livro mǎn tĩg,” he tóg, kanhkā tá ke ěn ti.

⁹ Kỹ sóg ti ra tĩ mũ, kỹ sóg ti mỹ livro to vĩ mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “té, ko ra,” he mũ. “Mỹg ri ke ti nĩ, ā tỹn kon kỹ. Ko kar kỹ tóg hā ra fa nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg.

¹⁰ Kỹ sóg livro sĩ ěn mǎn kỹ ko mũ. Kỹ tóg mỹg ri ke nĩ. Isỹn ko kar kỹ tóg fa nĩ sir.

¹¹ Kỹ ũ tóg inh mỹ: “Topẽ tỹ nén hyn han ke mũ tó mǎn jé ā tóg ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ povo kar ag tỹ nén hyn han ke mũ tó jé ā tóg ke mũ, ti tỹ nação kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti, ti tỹ pǎ'i krēm ke kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti, ti tỹ pǎ'i kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti ke gé,” he tóg, vėnh vĩ ti.

11

Ũ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag

¹ Kỹ ag tóg inh mỹ vǎn jun mũ, vǎn tỹ nén ũ kǎmun jafā ti. Kỹ ũ tóg inh mỹ: “tág’,” he mũ. “Topẽ jo ĩn kǎmun nĩ, Topẽ mỹ nén ũ pũn jafā mré hā. Ũ tỹ krēm Topẽ mré vēmén kỹ nỹtĩ ěn ag nĩgkrén nĩ gé.

² Topẽ jo ĩn vǎso ěn kǎmun tũg nĩ hā ra. Fóg ag tũ vė, kỹ kǎmun tũg nĩ. Kysǎ tỹ 42 (ke) ki fóg ag tóg cidade ěn kókén

ke mũ, Topẽ tỹ cidade ũ to: isũ vė, he mũ ěn ti.

³ Ũ tỹ inh vĩ tó tĩ régre ag jěgně jé sóg ke mũ. Ěg tỹ nén ũ tỹ ěg mỹ e nĩn kỹ kur kórég rĩg tĩ ěn rĩnh jé ag tóg ke mũ, sacco ěn, ũn régre ěn ag. Isỹ ag mỹ nén tóh ke mũ ěn tó jé ag tóg ke mũ, kurǎ tỹ 1260 (ke) ěn ki,” he tóg inh mỹ, ag kǎmĩ ũ ti.

⁴ Topẽ vĩ tó tĩ régre ěn ag vỹ Topẽ vĩ to tar nỹtĩ, ka tỹ oliveira tar nĩ ěn ri ke ag nỹtĩ. Topẽ vĩ tó ag tóg tĩ, kỹ ag tóg néj gru ri ke nỹtĩ, néj tỹ kri fěg jafā ěn kri nỹtĩn kỹ. Ũ tỹ ěprǎ ke ag kri ke ěn rǎ hā ti nỹtĩ, vela tỹ kri fěg jafā régre ěn ag. Tag ri ke ag nỹtĩ, Topẽ vĩ tó tĩ régre ěn ag.

⁵ Ũ tỹ ag kato vāsǎn kỹ ag tóg pĩ tỹ ag jěnkā tá kǎkutě mũ ěn tỹ ag tỹ tũ' he tĩ, ũ tỹ ag kato vāsǎnsǎn mũ ag tỹ. Hā kỹ ag kǎgter kǎn' he tĩ, ũ tỹ ag vóg kónǎn sór mũ ag.

⁶ Ag tỹ Topẽ vĩ tón kỹ ag tóg ag tỹ ta kutě kaměg sór kỹ ti kutě kaměg tĩ, kỹ tóg kutě tũ nĩgtĩ. Kỹ, ag tỹ goj tỹ vėnh kyvėnh ri ke han sór kỹ ag tóg tỹ vėnh kyvėnh ri ke han tĩ gé. Ag tỹ ga kri ke ag vóg kónǎn sór kỹ ag tóg ag vóg kónǎn tĩ gé. Nén ũ jagy tỹ hěn ri ke han ag tóg tĩ, Topẽ vĩ tó tĩ régre ěn ag.

⁷ Kejěn ag tóg kǎmén kǎn mũ sir, Topẽ tỹ ag mỹ nén tó mũ ěn ti. Kỹ nũgme tá mĩg tóg kǎkutě mũ, kỹ tóg ag to rá ke mũ. Ag tỹ hě nỹ ri ken kỹ tóg ag kǎgtén mũ, mĩg ěn ti.

⁸ Ājag kǎgter kỹ ag tóg cidade kaju tá vǎr kỹ nỹtĩ nĩ, ěg Senhor tỹ cidade tá ka to sa ja ěn tá. Cidade ěn tá ke ag jykre tóg cidade tỹ Sodoma tá ke ag jykre ri ke nĩ, ga tỹ Egito tá ke ag jykre ri ke ti nĩ gé.

⁹ Kurǎ tǎgtũ mré kurǎ kaju ki ag tóg vėser ěn vigvėg mũ. Vėnh kar ag vỹ ag vigvėg mũ, povo kar ag, pǎ'i krēm ke kar ag, vėnh vĩ kar tó tĩ ag kar ke gé. Ag pi(jé) ga krēm ag pigjunh ke mũ', vėser ěn ag.

¹⁰ Ěprǎ ke kar ag mỹ tóg sér tĩ, ag kǎgter ti. Festa mǎg han ag tóg mũ. Jagně mỹ ag tóg presente jěgněg mũ. Topẽ vĩ tó tĩ tag ag vỹ ěprǎ ke ag vóg

kónān jagy han ja nīgtī, hā kŷ ag kăgter tóg vĕnh kar mŷ sér gy tī sir.

¹¹ Kurā tāgtŭ kri kurā kuju tŭg kŷ Topĕ tóg hā ra ag rĭn mĕn mŷ sir, ti kuprĭg tŷ. Kŷ vĕnh kar ag tóg jŭrŭn ke pĕ han mŷ sir.

¹² Kŷ kanhkā tá vĕnh vĭ tóg ag mŷ mĕ há tī, Topĕ vĭ tó tī régre tag ag mŷ. Kŷ tóg ag mŷ: “kunĭg,” he mŷ. Kŷ ag kato vāsānsān mŷ ag vŷ ag tŷ kanhkā ra jāpry vég mŷ sir, kanhkā góg kāmī.

¹³ Kŷ ga tóg jŭrŭn ke mŷ sir. Cidade tá ĩn kókég tóg mŷ, ga tŷ jŭrŭn ke ti. ĩn vĕnh kăpóv tŷ 10 (ke) ag kă ũn pir kókén kĕn tóg mŷ. Ēprā ke tŷ mil tŷ 7 (ke) vŷ kăgter mŷ, ĕn kă. Ũn kăgter tŷ ag kanĕ tóg jur mŷ. Ag mŷmĕg vŷ ag kăgtĕn kren mŷ. Kŷ ag tóg Topĕ to: “ũn mág vŷ tŷ ti nĭ,” he mŷ vāhā. “Tar ti nĭ, ũ tŷ kanhkā tĕn ag kri nĭ ĕn ti,” he ag tóg mŷ vāhā.

¹⁴ Nén jagy ũ vŷ hur tŷ' hé. Nén jagy ũ tóg ver kă nĭ nĭ.

Trombeta tŷ ĕgno kyr

¹⁵ Kŷ Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā tŷ 7 (ke) ĕn ag kă ũ tóg trombeta kyn mŷ gé sir. Trombeta tŷ 7 (ke) tá krŷg vĕ. Kŷ kanhkā tá vĕnh vĭ tŷ hĕn ri ke tóg mĕ há nŷtī. “Vāhā tóg ĕprā ke kar ag kri tŷ ũn mág jĕ, Topĕ ti, ĕg Senhor ti ke gé,” he ag tóg, ũ tŷ kanhkā tá vĭ mŷ ag. “Vāhā ag tóg nĕn ũ kar ki rĭr nŷtī ha, Topĕ ti, ā kósĭn mré, kŷ tóg tŷ' hĕnh ke tŷ nĭ, ag rĕnhraj ti,” he ag tóg, ũ tŷ kanhkā tá vĭ mŷ ag.

¹⁶ Kŷ kófa tŷ 24 (ke) ĕn ag, ũ tŷ Topĕ mré ājag nĭgja kri nĭgnĭ kŷ nŷtī ĕn ag vŷ ti krĕm mŷgmŷg ke kĕn mŷ. Kŷ ag tóg Topĕ mŷ: “Topĕ vŷ tŷ ā nĭ,” he mŷ sir.

¹⁷ Jĕn ag tóg mŷ gé sir, ha mĕ. “Topĕ, pĕ'i mág, nĕn ũ kar han há ā tóg nĭ,” he ag tóg mŷ, jĕn kŷ. “Vāsŷ ā tóg nĭ nĭ, kŷ ā tóg ũri nĭ nĭ gé. Ēg mŷ tóg sér tī, ā tŷ tŷ pĕ'i mág nĭn kŷ, ā tŷ vĕnh kar ki rĭr kŷ tóg sér pĕ tī. Ā tar nĭ kŷ ā tóg pĕ'i ũ ag pan kĕn.

¹⁸ Ag to jŷ jĕ ā tóg ke mŷ ha. Ũn kăgter ja ag jykre tugnŷm kĕn jĕ ā tóg ke mŷ ha. Povo kar vŷ ā kato vāsānsān ja nĭgtī, kŷ ā tóg ag kato vāsān mŷ ha.

Ā kurā vŷ hur jun, kŷ ā tóg ā rĕnhraj han tī ag mŷ ag rĕnhraj kaja ti ven ke mŷ, ā vĭ tó tī ag mŷ ke gé, ā tŷ kar ag mŷ, ũn mág ag mŷ, ũn kĕsir ag mŷ, ũ tŷ ā kamĕg nŷtī kar ag mŷ ā tóg ag rĕnhraj kaja ven ke mŷ ha. Ā kurā vŷ hur jun, kŷ ā tóg ũ tŷ ĕprā ke ag kókén ja ĕn ag kókén kĕn ke mŷ ha,” he ag tóg mŷ, kófa tŷ 24 (ke) ĕn ag.

¹⁹ Kŷ ũ tóg Topĕ jo ĩn nón mŷ, ĩn tŷ kanhkā tá jĕ ĕn. Kŷ Topĕ jo ĩn jānkā róm kŷ jĕ kŷ Topĕ caixa ĕn tóg ve há' he kŷ nŷ nĭ, Topĕ tŷ ā tŷ ag mré jykrĕn kŷ ag mŷ caixa fig mŷ ĕn ri ke ti. Kŷ ta tóg kómkom ke mŷ, tŷrŷr he ke gé. Ga vŷ ragra ke jagy han mŷ sir, kŷ nĕfy vŷ văr mŷ gé sir, nĕfy mág.

12

Mĭg fĕr kĕme

¹ Kŷ kanhkā tá nĕn ũ vĕnh mŷ tóg vĕnh ven mŷ. Ũn tŷtá fi vŷ tóg vĕnh ven mŷ. Kŷ rĕ tóg fi mŷ tŷ fi kur nĭ. Kysā sĕn kŷ fi tóg jĕ nĭ. Fi krĭ tógfĭ vŷ krĭg tŷ há nĭ, krĭg tŷ 12 (ke) tŷ.

² Kufy fi tóg jĕ nĭ, hā ra fi tóg kaga mŷ, kŷ fi tóg jagtar nĭ sir.

³ Kŷ kanhkā tá nĕn ũ ũ tóg vĕnh ven mŷ gé. Mĭg fĕr kusŷg tóg vĕnh ven mŷ. Ā pir ra tóg krĭ tŷ 7 (ke) nĭ, nĭka tŷ 10 (ke) ti nĭ gé. Ti krĭ tógfĭ tóg nŷtī, ti krĭ tŷ 7 (ke) to.

⁴ Ā my tŷ tóg krĭg tŷ hĕn ri ke kókég mŷ, kŷ tóg ĕprā văr mŷ, krĭg tŷ hĕn ri ke ti. Krĭg vĕnh kăpóv tāgtŷ ag kă ũn pir kókén kĕn tóg mŷ. Kŷ tóg ũn tŷtá ĕn fi jo tá jĕ nĭ, fi kósĭn tŷ mur ken kŷ, mĭg fĕr kusŷg ĕn ti. Ti tŷ fi kósĭn mĕn sór vĕ, ti mur kŷ.

⁵ Kŷ tóg mur mŷ sir, fi kósĭn ti, hā ra tóg grĕ nŷ. Tŷ tóg pĕ'i mág pĕ jĕnh ke mŷ, ĕprā ke kar kri. Ag kri jĕn kŷ tóg ag mŷ vĭ tar gy han ke mŷ. Ti mur kŷ ag tóg kanhkā ra ti va mŷ mŷ, Topĕ nĭgja sĭnvĭ ĕn ra, mĭg fĕr jo.

⁶ Kŷ ũn tŷtá ĕn fi tóg ga kórég ra vĕnhvĕg tī mŷ, mĭg fĕr jo vĕnh péju kŷ. Tá Topĕ tóg fi mŷ fi tŷ ki vĕnh péjunh ke han ja nĭ. Tá ũ tóg fi mŷ vĕjĕn vin tī, kurā tŷ 1260 (ke) ki.

⁷ Kŷ kanhkā tá vĕnh génh tóg kutĕ mŭ. Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā ag to pā'i mág tŷ Miguel vŷ mĭg fĕr ĕn kato vāsān mŭ, ā krĕm ke ag mré. Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg ā krĕm ke ag mré Miguel to rárā mŭ gé sir.

⁸ Hā ra ag tóg ti tŷ hĕn ri ke mŭ sir, kanhkā tá ke ag, mĭg fĕr ĕn ti tŷ. Kŷ ag tóg kanhkā tá ti kutĕm mŭ, ti mré ke kar ag mré hā.

⁹ Mĭg fĕr ĕn kutĕm ag tóg mŭ sir. Pŷn ve tŷ ũn ve fag krĭn kónān ĕn hā vĕ, Japon hā vĕ, Satanás hā vĕ, ĕprā ke ag tŷ Topĕ kato vāsānsān han mŭ ĕn hā vĕ, hā vŷ: mĭg fĕr, he mŭ. Ag tŷ kanhkā tá ti kutĕm kŷ ag tóg ga kri ti fón mŭ sir, ti krĕm ke kar ag mré hā. Kŷ ag tóg ga kri mŭgtĭ ha, Japo ag.

¹⁰ Kŷ sóg kanhkā tá vĕnh vĭ ũ mĕg mŭ gé. Jamā hár(a) tóg vĭ mŭ, kŷ tóg: “tág!” he mŭ. “Ēg krenkren han tóg huri, Topĕ ti. Vāhā vĕnh kar tóg vĕ, Topĕ tŷ tŷ ũn mág pĕ nĭ ti. Vāhā Cristo tóg vĕnh kar mŷ ā tŷ tŷ ũn tar nĭ ĕn ven huri. Ag tŷ ũn kutĕm mŭ ĕn tóg ĕg mré ke ag kato vĭ kónān ja nĭgtĭ, Topĕ mŷ, kurā ki, kuty tá ke gé. Hā ra tóg kutĕm kŷ jĕ ha.

¹¹ Ēg mré ke ag vŷ ti tŷ hĕn ri ke ja nĭgtĭ, cordeiro kyvĕnh ĕn tugrĭn, vĕnh vĭ há ĕn tugrĭn, ag tŷ vĕnh kar mŷ Topĕ vĭ tó tĭ ĕn tugrĭn. Ag kā ũ kāgtĕn ja ag tóg nĭgtĭ, hā ra tóg ag mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nĭ ja nĭgtĭ, ag tŷ Jesus tugrĭn ag kāgtĕn mŭ ra. Hā kŷ ag tóg Japo tŷ hĕn ri ke ja nĭ.

¹² Ti kutĕm kŷ jĕn kŷ tóg kanhkā tĕn kar mŷ sér tĭ ha. Hā ra tóg ga kri mŭ ag mŷ jagy tĭnh mŭ, goj kri mŭ ag mŷ ke gé. Japo vŷ ag mré jĕ ha, ga kri, ag tŷ kanhkā tá ti kutĕm kŷ. Kŷ tóg jŷ jagy han kŷ kánĕ tĭ. Ti kurā vŷ kakó nĭ ha. Tag tugrĭn tóg jŷ jagy han kŷ kánĕ tĭ nĭ, Japo ti,” he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vĭ mŭ ti.

¹³ Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg ĕprā jĕ mŭ. Kŷ tóg ũn tŷtā ĕn fi vóg kónān sór mŭ, ũ tŷ gĭr vĕg mŭ ĕn fi.

¹⁴ Kŷ ag tóg fi mŷ fĕr mág junjun mŭ, kónhkó mág fĕr ĕn ri ke. Kŷ fi tóg tŷ ga kórĕg ĕn ra tĕ tĭ mŭ. Tá fi tóg vĕnh

pĕju kŷ nĭ nĭ, prŷg tĕgtŷ kri prŷg kaju ki. Kŷ pŷn kórĕg ĕn tóg tá fi vóg tŷ nĭ ha, fi vĕnh pĕju ja tá.

¹⁵ Kŷ tóg goj var ri ke han mŭ, pŷn ti. Ti jĕnkā tá tóg kĕkutĕ mŭ, goj var ti. Ti tŷ ũn tŷtā ĕn fi nĕr han sór vĕ.

¹⁶ Hā ra ga tóg fi mŷ goj ĕn tŷ gym ke mŭ, goj tŷ mĭg fĕr jĕnkā tá kĕkutĕ mŭ ĕn tŷ, kŷ fi tóg ga tugrĭn kren mŭ sir.

¹⁷ Kŷ mĭg fĕr tóg jŷ kŷ tĭ mŭ, ũn tŷtā ĕn fi tovānh kŷ. Kŷ tóg fi krĕ kato vāsān jĕ tĭ mŭ gé, hā vŷ: ũ tŷ Topĕ vĭ ki króm mŭ ag, he mŭ, fi krĕ ag, hā vŷ: ũ tŷ Jesus to krónh ke tŷ ag, he mŭ, ũn tŷtā ĕn fi krĕ ag.

¹⁸ Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg goj fyr ra tĭ mŭ.

13

Mĭg régre ag kĕme

¹ Kŷ mĭg ũ tóg goj mág kĕtā kĕkutĕ mŭ. Ā pir ra tóg krĭ tŷ 7 (ke) nĭ, nĭka tŷ 10 (ke) ti nĭ gé. Ti krĭ tógfĭ tóg ti nĭka kri nŷtĭ, kŷ ti jygji tóg ti krĭ kri ránrán kŷ nŷtĭ, ti tŷ tŷ pā'i mág nĭn kŷ, goj kĕtā mĭg ĕn ti. Hā ra Topĕ to vĭ kónān vĕ sir, ti krĭ to ránrán kŷ nŷtĭ ĕn ti.

² Goj kĕtā mĭg ĕn tóg mĭg rá ri ke nĭ. Ti pĕn tóg urso pĕn ri ke nŷtĭ. Ti jĕnky tóg mĭg kusŷg jĕnky ri ke nĭ. Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg goj kĕtā mĭg tŷ pā'i mág pĕ han mŭ, ti tŷ ag nĭgja kri nĭ jĕ, ti tŷ ā jykre tar ĕn han jĕ ke gé, mĭg fĕr jykre ĕn ti.

³ Ti krĭ ũ fynh ja ag tóg nĭ, kŷ tóg ter kren, hā ra tóg há' he mĕn, goj kĕtā mĭg ĕn ti. Ēprā ke kar ag vŷ ti vĕg mŭ, kŷ tóg ag mŷ e kar tĭ. Ti vĭ kri fig ag tóg mŭ.

⁴ Mĭg fĕr ĕn to ag tóg: “Topĕ vĕ,” he tĭ, ĕprā ke kar ag, ti jykre tar tugrĭn, ti tŷ goj kĕtā mĭg ĕn tar han ja tugrĭn. Goj kĕtā mĭg ĕn to ag tóg: “Topĕ vĕ,” he tĭ gé. “Ū tóg ti ri ke tŷ pĕ nĭgtĭ,” he ag tóg tĭ. “Ū tóg ti tar kĕfór tŷ nĭ,” he ag tóg tĭ gé, ĕprā ke ag, mĭg ĕn to.

⁵ Goj kĕtā mĭg ĕn vŷ vĭ vĕnhmŷ han jĕ nĭ. Ā vĭ tŷ tóg Topĕ kato vāsān mŭ. Kysā tŷ 42 (ke) ki tóg tar jĕ nĭ, vĕnh kar kri.

⁶ Kŷ tóg Topĕ to vĭ kónān mŭ, Topĕ jyjy to ke gé, ti jo ĭn to ke gé, kanhkā tĕn kar ag to tóg vĭ kónān mŭ gé.

7 Kÿ tóg Topê tÿ ùn kuprêg mũ ag kãgtén to vãsãn mũ gé, kÿ tóg ag tÿ hên ri ke mũ gé sir, goj tân tÿ mÿg ên ti. Hã ra Topê tóg ver ti to fen nĩ. Kÿ povo kar ag, nação kar ag, pã'i krêm ke kar ag, ù tÿ vyr mÿ vĩ nÿtĩ ên ag kar vÿ mÿg ên vĩ hã jêmêg mũ.

8 Êprã ke kar ag vÿ ti to: “Topê vê,” he' he tĩ. Ag jãvo ù ag jygji tóg rãnrãn kÿ nÿtĩ, Topê livron ki. Û tÿ rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ ên ag vÿ ki rãnrãn kÿ nÿtĩ. Topê tÿ nén ù kar han ke to hã tóg ag jygji rãnrãn ja nĩgtĩ, livro ên ki. Cordeiro tÿ ag jagfy ter ja ên tũ vê, livro ên ti. Û tÿ ki rãnrãn kÿ nÿtĩ ag vÿ mÿg ên jykre han tũ nĩgtĩ.

9 Ûn nĩgrêg nÿtĩ ag tÿ tÿ jêmê jé.

10 Topê tÿ ã ki ge kÿ nÿtĩ ù ag to: “nĩgfénh kÿ ag nÿtĩnh mũ, isugrĩn,” hen kÿ ag tóg nĩgfénh kÿ nÿtĩnh mũ, cadeia ki. Ti tÿ ag to: “rógro tÿ ag tóg ag kãgtén ke mũ,” hen kÿ ag tóg rógro tÿ ag kagtén ke mũ sir. Û tÿ Topê mÿ vênh vin mũ ên ag jé to krónh ke tũg, ag jé Topê tovãnh tũg.

11 Kÿ sóg mÿg ù vég mũ gé. Ga kãtã tóg kãkutê mũ. Nĩka régre ti nĩ, cordeiro nĩka ri ke. Ti vĩ tóg hã ra mÿg fêr ên vĩ ri ke nĩ.

12 Goj kãtã mÿg ên rĩnve tóg ã tÿ han mũ kar hyn han tĩ, ã jykre tar ên ti, ga kãtã mÿg ti. Kÿ tóg êprã ke kar ag to vãsãn mũ, ag tÿ goj kãtã mÿg ên to: “Topê vê,” he jé, ùn ter kren mũ ên to.

13 Ga kãtã mÿg tag vÿ nén ve vãnh tÿ hên ri ke hyn han mũ. Pĩ tÿ kãnhkã tá kãtêre han tóg tĩ, êprã ke kar ag rĩnve.

14 Ti tÿ êg tÿ nén han vãnh tÿ hên ri ke hyn han kÿ tóg êprã ke kar mÿ ón mũ, ag tÿ ti kamêg jé. Goj kãtã mÿg ên rĩnve tóg milagre tÿ hên ri ke hyn han mũ. Kÿ tóg êprã ke ag mÿ ke mũ, ag tÿ goj kãtã mÿg kãggrã han jé. Ag tÿ mÿg ên fynh mũ ra tóg ter ja tũ nĩ, hã kÿ tóg vênh kar mÿ: “ha ti kãggran,” he mũ, ga kãtã mÿg ên ti.

15 Kÿ tóg goj kãtã mÿg kãggrã ki hu he mũ, kÿ tóg rĩr mũ, ti kãggrã ti, kÿ tóg vĩ mũ gé. Kÿ tóg ù tÿ ti to: “Topê vê,” he jãvãnh ên ag kãgtén kãn mũ sir, ti kãggrã rĩr jê ên ti.

16 Ga kãtã mÿg ên tóg tÿ êprã ke kar ag kri ke nĩ, ùn mág ag kri, ùn kãsir ag kri ke gé, ùn rico ag kri ke gé, ùn jagãgtar ag kri ke gé, ù tÿ tÿ camarada nÿtĩ ag kri ke gé, ag patrão ag kri ke gé. Kÿ tóg ag kar to vãsãn mũ, ag tÿ ãjag pêgja tá ãjag nĩgé pãñi ki ti jiji rãnrãn jé, ke tũ nĩ kÿ ti número ti. ãjag kakã ki ag tóg ti jyjy rãnrãn mũ gé.

17 Û tÿ gen kÿ rãnrãn kÿ nÿtĩ ag hã tóg nén ù comprar he tĩ, nén ù vender he tĩ gé inhhã. Ûn rá tũ ag vÿ nén ù comprar he mãn ke tũ nÿtĩ ha. Vênh rá tag vÿ tÿ ga kãtã mÿg ên jyjy nĩ, ke tũ nĩn kÿ ti número ti. Ti número vÿ ti jiji tó tĩ gé.

18 Ûn krĩ há ag hã tóg ti número to jykren há han ke mũ. Ûn krĩ tũ ên ag pi(jé) to jykren ke mũ', ti número to. Êprã ke jyjy vê, ti número ti, hã vÿ: 666, he mũ.

14

Ûn krenkren kÿ nÿtĩ ag jãñ

1 Kÿ sóg ki êvãnh kÿ cordeiro ên ve mãn mũ. Pãnónh kri tóg jê nĩ, pãnónh tÿ Sião he mũ ên kri, cordeiro ên ti. Ûn e ag tóg ti mré tá nÿtĩ, ù tÿ 144 mil (ke) ag. Cordeiro ên jyjy tóg ag kakã ki rãn kÿ nĩ, ù tÿ ti mré tá nÿtĩ ag kakã ki. Cordeiro ên jóg jiji vÿ ag ki rãn kÿ nĩ gé.

2 Kÿ sóg kãnhkã tá nén ù mêg mũ. Tÿ tóg sa krog mê tĩ, tÿ tóg ta tÿ tÿrÿr he ri ke tĩ gé. Kÿ tóg tÿ ag tÿ vãkyn jafã tÿ harpa kyn ên ri ke tĩ gé, ti kyr ti.

3 Vêjãñ tãg tó ag tóg mũ gé, nén nê tÿ 4 (ke) ên ag rĩnve, kófa ag rĩnve ke gé, nĩgja sĩnvĩ ên tá. Û tÿ 144 mil (ke) ag vÿ Topê jé tãg tag tó há nÿtĩ, ên ag tãvĩ. Êprã ke ja ag vê, hã ra ag tóg krenkren kÿ nÿtĩ, ù tÿ ti jãñ tãg tó mũ ên ag.

4 Jãnhkri ag nÿtĩ. Ag pi(jé) fag vóg ja nĩgtĩ', cordeiro mré mũ ja ag tóg nĩgtĩ, ag tÿ tÿ êprã ke ra. Êprã ke ag kãmĩ tóg ag kygjãm ja nĩ, cordeiro ti. Kÿ ag tóg tÿ Topê tũ nÿtĩ, cordeiro tũ ke gé. Ag mÿ ag tóg há pê nÿtĩ.

5 Ag pi(jé) ù mÿ ón ja nĩgtĩ'. Kygnê ja tũ pê ag tóg nĩgtĩ.

Topě tŷ jěně jafā tāgtŷ ag

⁶ Kŷ sóg Topě tŷ jěně jafā ũ vėg mŷ gé. Kanhkā krēm tóg tē tŷ mŷ. Kŷ tóg Topě vŷ ma kātŷ mŷ, Topě vŷ ěn vŷ tŷg' henh ke tŷ nŷ. Ti tŷ ěprā ke kar ag mŷ Topě vŷ tónh ke vė, naçāo kar ag mŷ, povo kar mŷ ke gé, pā'i krēm ke kar ag mŷ, vyr mŷ vŷ nŷtŷ kar ag mŷ ke gé.

⁷ Kŷ tóg prěr mŷ sir. “Topě hā kamėg nŷ, ti hā to: ũn mág vŷ tŷ ti nŷ, hemnŷ,” he tóg, Topě tŷ jěně jafā ěn ti. “Ti kurā vŷ hur jun. ěprā ke ag jykre tugnŷm jé tóg ke mŷ ha. Ũ tŷ kanhkā han mŷ mŷ: “Topě vŷ tŷ ā nŷ,” hemnŷ, ũ tŷ ga han mŷ ěn mŷ, ũ tŷ goj han mŷ ěn mŷ, goj nŷhŷg mré hā. ěn hā mŷ: “Topě vŷ tŷ ā nŷ,” hemnŷ,” he tóg, Topě tŷ jěně jafā ěn ti.

⁸ Ti nón Topě tŷ jěně jafā ũ tóg jun mŷ gé, kŷ tóg: “kókén kŷ tóg nŷ nŷ,” he mŷ. “Cidade tŷ Babilônia vŷ kókén kŷ nŷ ha,” he tóg. “Ěprā ke kar to tóg vāsān ja nŷ, Babilônia to pā'i ti, ag tŷ ti mré ājag prŷ tŷ fag mré nŷgnŷ jé, fag tŷ ti ri ke ājag mén tŷ ag mré nŷgnŷ jé, kŷ tóg vėnh kar tŷ ti mré vinho fa pė kron ri ke nŷ,” he tóg, Topě tŷ jěně jafā ũ ěn ti.

⁹ Kŷ Topě tŷ jěně jafā ũ tóg ag nón kātŷ mŷ gé. ěn vŷ prěr kŷ: “!..ěprā ke ũ ag tóg mŷg to: topě vė, he ja nŷgte..!” he mŷ, prěr kŷ. “!..Ti kăggrā to ag tóg: topě vė, he ja nŷgte..! Ājag kakā ki ag tóg ti rá han ja nŷgte..! Ag nŷgé pānŷ ki ag tóg ránrán kŷ nŷtŷ gé..!”

¹⁰ ěn ag vŷ Topě tŷ ag to jŷ jagy han venh ke mŷ ha..! Kŷ tóg ag tŷ vinho kron ri ke nŷ nŷ ha..! Topě vŷ jŷ jagy han kŷ jė ha..! Kŷ ti tŷ ag to jŷnh ke tóg kar kŷ nŷ ha..! Kŷ tóg ěg tŷ vinho tŷ copo fān kŷ fėg ěn ri ke nŷ ha..! ti tŷ ag to jŷnh ke ti..! Topě tŷ vėnh kān kŷ jė to ken hā vė..! Ũ tŷ mŷg to: topě vė, he ja ěn ag vŷ jagāgtar mág venh ke mŷ ha..! cordeiro rŷnve..! Topě tŷ jėgnė jafā ag kar rŷnve ag jagtar kān kŷ nŷtŷ ha..! Pŷ ki ag tóg jagāgtar ke mŷ ha..! pó tŷ enxofre pŷr nŷja ki ke gé, vān pŷr nŷja ri ke ěn ki..!

¹¹ Ag tŷ pŷ ki jagāgtar mŷ ěn nŷja tóg kanhkā to tāpry mŷ ha..! Tŷg' henh ke

tŷ ti nŷ, pŷ ěn ti..! Ũ tŷ mŷg to: topě vė, he mŷ ěn ag vŷ vėnhkánkán ke tŷ pė nŷ..! ũ tŷ ti kăggrā to: topě vė, he mŷ ěn ag kar ti..! ũ tŷ ti jyjy tŷ ránrán kŷ nŷtŷ ěn ag kar ti..! Vėnhkán ke tŷ ag nŷtŷ ha..! kurā ki, kuty mré hā..!” he tóg, prěr kŷ, Topě tŷ jěně jafā ũ ěn ti.

¹² Ũ tŷ Topě ki ge kŷ nŷtŷ ag jé ti to krónh ke tŷg, ag jé Topě tovānh tŷg, ũ tŷ Topě vŷ kri fig mŷ ag, ũ tŷ Jesus to tar nŷtŷ ag.

¹³ Kŷ sóg kanhkā tá vėnh vŷ ũ mėg mŷ gé. Kŷ tóg: “tag rán nŷ, ha mė,” he mŷ, ũ tŷ kanhkā tá vŷ mŷ ti. “Ũ tóg ěg Senhor ki ge kŷ nŷtŷ, gen kŷ ag tóg kăgter ja nŷ. ěn ag mŷ tóg sér tāvŷ tŷ ha,” he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vŷ mŷ ti. Kŷ Topě kuprŷg tóg: “hŷ,” he mŷ gé. “Ag rānrāj kaja vėg ag tóg mŷgtŷ, kŷ ag tóg ag rānrāj to vėnhkán kŷ nŷtŷ ha,” he tóg, Topě kuprŷg ti, ũn kăgter mŷ ag to, ũ tŷ ěg Senhor ki ge kŷ nŷtŷ ag to.

Topě tŷ jěně jafā ag tŷ ěprā ke ag vóg kónān

¹⁴ Kŷ sóg kanhkā góg kupri vėg mŷ gé sir. Ũ tóg kanhkā góg ěn kri nŷ nŷ, tŷ tóg ěprā ke nŷ ve nŷ. Hā ra tóg krŷ tógfŷ tŷ ouro nŷ nŷ, kŷ tóg ěg tŷ tŷ trigo kre jafā vyn kŷ nŷ nŷ gé. Jukén kŷ tóg nŷ, trigo kre jafā ěn ti.

¹⁵ Kŷ Topě tŷ jěně jafā ũ tóg kātŷ mŷ gé, Topě jo ěn kātá. Kŷ tóg ũ tŷ kanhkā góg kri nŷ ěn mŷ: “trigo kre jafā tŷ krenh tŷg nŷ,” he mŷ. “Tŷ ti krenh ke kurā vė. Vėnh kān kŷ ag nŷtŷ nŷ, ěprā ke ag,” he tóg.

¹⁶ Kŷ ũ tŷ kanhkā góg kri nŷ ěn tóg trigo kre jafā ěn tŷ krenh tŷ mŷ.

¹⁷ Kŷ sóg Topě tŷ jěně jafā ũ vėg mŷ gé. Topě jo ěn kātá tóg kăkutė mŷ. Uva kre jafā vyn kŷ tóg tá kăkutė mŷ.

¹⁸ Kŷ Topě tŷ jěně jafā ũ tóg jun mān mŷ gé. Topě jo ěn kātá tóg kăkutė mŷ gé, Topě mŷ nén ũ pŷn jafā ěn tá. Topě tŷ jěně jafā tag vŷ pŷ ki rŷr tŷgtŷ. Kŷ tóg ũ tŷ uva kre jafā vāg mŷ ěn mŷ: “uva kre jafā tŷ krenh tŷg,” he mŷ. “Ga kri ti nŷtŷ, uva kanė ti. ěn krenh tŷg. Rā há ti nŷtŷ ha,” he tóg.

¹⁹ Kĩ tóg tĩ mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ěn ti. Uva kanẽ krég tóg mũ sir. Kĩ tóg uva jẽgmĩ jafã ki ag vãm mũ, hã vỹ: Topẽ tỹ vẽn kar to jũ, he mũ, hã vỹ: uva jẽgmĩ jafã, he mũ.

²⁰ Cidade fyr tá tóg jẽ nĩ, uva jẽgmĩ jafã ěn ti, kĩ ag tóg uva jẽgmĩ mũ sir, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ěn ag. Kĩ ag tóg tá ag kyvénh kujẽg mũ, ěprã ke ag kyvénh ti, kĩ tóg tãra tĩ mũ, 300 (ke) quilômetros ra, ag kyvénh ti. Tỹ tóg goj mág nỹ ve nĩ, ag kyvénh ti. Cavallo tỹ kã jẽ ra tóg pun kenh ke mũ vẽ.

15

Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag tỹ ěprã ke ag vóg kónãn mãn

¹ Kĩ sóg kanhkã tá nén ù vég mũ gé. Inh mỹ tóg e tĩ, isỹ nén nẽ ěn ve kĩ, kĩ tóg inh kanẽ jun mũ. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tỹ 7 (ke) ag vigve inh. Ga kri ke ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, vógvóg tỹ 7 (ke) ki. Ag tỹ ga kri ke ag vóg kónãn kar kĩ Topẽ tóg jũ mãn ke tũ nĩ ha.

² Kĩ sóg goj tỹ vidro kãki pĩ gru vég mũ. Kĩ sóg ù ag vigvég mũ gé, ù tỹ mĩg ěn kato vãsãnsãn mũ ěn ag. Ag pi(jé) ãjag tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩ ra mĩg kãggrã ěn to há nỹtĩ ja nĩgtĩ', ag pi(jé) vẽn ki ti número rán ja nĩgtĩ', ti jyjy ti'. Ag pi(jé) mĩg vĩ kri nĩm ja nĩgtĩ'. Hã kĩ ag vỹ goj tỹ vidro jo nỹtĩ, kĩ ag tóg vãkyn jafã tỹ harpa vyn kĩ nỹtĩ nĩ, Topẽ tỹ ag mỹ harpa vin mũ ěn.

³ Kĩ ag tóg Topẽ mỹ rãnrãj tĩ tỹ Moisés tỹ jé ěn tó mũ, ti tỹ jãn ti. Cordeiro ěn mỹ ag tóg jãn mũ, ha mẽ: “Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ, pã'i mág vỹ tỹ ã nĩ, vẽn kar kri ke vỹ tỹ ã nĩ,” he ag tóg mũ, cordeiro mỹ, jãn kĩ. “Nén ù há tãvĩ han ja ã tóg nĩ, ge ve ja tũ ěg tóg nỹtĩ. Ā jykre vỹ kuryj tãvĩ nỹ, ki hã tó ã tóg tĩgtĩ. Povo kar kri ã tóg jẽ nĩ.

⁴ Vẽn kar ag vỹ ã kamẽg tĩ, pã'i mág kar ag. Vẽn kar ag vỹ ã jiji to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ. Ā hã ne ã pir mỹ há nĩ'. Povo kar tóg ã tá junjun ke mũ, kĩ ag tóg ã mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” henh ke mũ. Ā jykre kuryj ěn ve kãn jé ag tóg ke mũ, povo kar ag,” he ag tóg mũ,

jãnãn kĩ, ù tỹ mĩg kato vãsãnsãn mũ ěn ag.

⁵ Kar kĩ sóg kanhkã tá Topẽ jo ĩn vég mũ. Ti jãnã nón ag tóg mũ, kur tỹ ĩn ěn róm kĩ, Topẽ nĩg jafã ěn.

⁶ Kĩ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ěn ag tóg tá kãpa mũ, ù tỹ ga vóg kónãn ke mũ ěn ag. Kur kupri jãnhkri rĩnh kĩ ag tóg kãmũ mũ, pyrfé tỹ kur rĩnh kĩ, kĩ ag tóg ouro tỹ vėsógfĩn kĩ nỹtĩ gé, ãjag fe kri.

⁷ Kĩ nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag kãmĩ ù tóg ag mỹ ouro tỹ pẽnky junjun mũ, Topẽ tỹ jẽgnẽ tỹ 7 (ke) ěn ag mỹ. Pẽnky tỹ 7 (ke) junjun ag tóg mũ, ag mỹ. Fór ti nỹtĩ, pẽnky ti, Topẽ jũ tỹ. Topẽ vỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Ti jũ tỹ tóg fór nỹtĩ, pẽnky ti.

⁸ Kĩ Topẽ jo ĩn ěn krẽm tóg nĩja nĩ. Topẽ tá tóg tũmtũm ke kãtĩ mũ, nĩja ěn ti, Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩn kĩ, ti tar nĩn kĩ. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ěn ag tỹ ga vóg kónãn ke to há ù tóg Topẽ jo ĩn ěn kãra rãnh ke tũ nĩ.

16

Topẽ jũ

¹ Kĩ sóg vẽn vĩ ù jẽmẽg mũ, Topẽ jo ĩn ěn kãtã. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ěn mỹ tóg vĩ mũ, ùn vĩ mũ ěn ti, kĩ tóg: “pẽnky tỹ funfór ěn tỹ ga kri kugjẽn mũjẽg,” he mũ.

² Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg tĩ mũ, ti pẽnky ki nĩ ěn tỹ ga kri kujẽn jé. Kĩ ù tỹ mĩg ěn jiji tỹ rãnrãn kĩ nỹtĩ ěn ag kar vỹ fugfóm jagy han mũ, kaga jagy. Ũ tỹ mĩg kãggrã to: “Topẽ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ ag kar vỹ fugfóm kãn mũ.

³ Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg goj kafã tũ ki ã pẽnky ki nĩ ěn kujẽg mũ gé. Kĩ goj tóg vẽn kyvénh ri ke nĩ ha, ag tỹ ù tãnh mũ kyvénh ěn ri ke. Kĩ goj kãmĩ mũ kar ag vỹ kãgter mũ ha.

⁴ Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg ã pẽnky ki nĩ ěn kujẽg mũ gé, pẽnky tãgtũ vẽ sir. Goj mág mré goj kãsir kar ki tóg kujẽg mũ, ti tũ ti, goj nĩhỹg kar ki ke gé. Kĩ tóg vẽn kyvénh kar nỹtĩ ha, goj kar ti.

⁵ Kĩ ù tỹ goj ki rĩr tĩ ěn tóg: “ũn há vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ, Topẽ mỹ. “Vãsỹ ã tóg nĩ ja nĩgtĩ, kĩ ã tóg ùri nĩ nĩ gé,” he

tóg mũ, Topě mý. “Věnh jykre há han kýt ã tóg nĩ nĩ.

⁶ Ů týt ã ki ge kýt nýtĩ ag kãgtén ag tóg, ũ týt ã vĩ tó tĩ ag mré hã. Kýt ã tóg ag mýt věnh kato věnh kyvénh nĩm mũ sir, ag týt kron jé. Ag týt ag týt ag kãgtén kajãm hã vē,” he tóg, Topě mý, Topě týt jěně jafã ti.

⁷ Kýt sóg věnh vĩ ũ jěměg mũ gé. Topě mýt nén ũ pũn jafã tá tóg vĩ mũ, ũn vĩ mũ ti, kýt tóg: “Topě výt týt ã nĩ, pã'i výt týt ã nĩ, věnh kar kri ke výt týt ã nĩ,” he mũ. “Kuryj ti nĩ, ã jykre ti, kýt ã tóg ki hã tó tĩ, kýt ã tóg ki hã ag vóg kónãn tĩ gé,” he tóg mũ, ũn vĩ mũ ěn ti.

⁸ Kýt Topě týt jěně jafã ũ tóg ã pénky ki nĩ ěn kujěg mũ gé. Pénky týt 4 (ke) vē sir. Rã ki tóg ã tũ kujěg mũ. Kýt rã tóg věnh kar kri hupũn jagy han mũ, kýt ag jagtar mũ.

⁹ Kýt ag tóg kugpũr mũ sir, věnh kar, rýt jagy týt. Kýt ag tóg Topě to vĩ kónãn mũ sir, ti týt ag vóg kónãn tugrĩn. Ge ra ag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nýtĩ, Topě mýt ag tóg věnh vin sór tũ nýtĩ.

¹⁰ Kýt Topě týt jěně jafã ũ tóg ã tũ kujěg mũ gé. Pénky týt 5 (ke) vē sir. Mĩg ěn nĩgja kri tóg ã tũ kujěg mũ. Kýt tóg kuty nýt, mĩg ěn krēm ke kar ag mýt. Kýt tóg věnh kar mýt e tãvĩ tĩ. Kaga jagy han ag tóg mũ, ag fugfóm to. Ājag kaga jagy tugrĩn ag tóg ãjag nũně kyprãg mũ.

¹¹ Kýt ag tóg Topě týt kanhkã tá nĩ ěn mýt vĩ kónãn mũ, ag kaga to, ag týt ti jagy vég mũ kar to. Ge ra ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nýtĩ.

¹² Kýt Topě týt jěně jafã ũ tóg ã tũ kujěg mũ gé. Pénky týt 6 (ke) vē sir. Goj týt Eufrates ki tóg ã tũ kujěg mũ. Kýt tóg tóg kãn mũ, goj týt Eufrates ti. Hã kýt pã'i týt rã jur ja tá kãmũ ěn ag tóg kãmũ mũ ha, kýt goj tóg ja ěn výt týt ag japry nýt ha, ag jamĩn.

¹³ Kýt sóg věnh kuprĩg tãgtũ vég mũ, hã ra tóg týt pépo ve nýtĩ, věnh kuprĩg ag. Ů tóg mĩg fěr ěn jěnkã tá kãkutě mũ, ũ tóg goj kãtã mĩg ěn jěnkã tá kãkutě mũ, ũ tóg ón kýt Topě vĩ tó tĩ ěn jěnkã tá kãkutě mũ gé.

¹⁴ Japo ag vē, věnh kuprĩg týt týt pépo nýtĩ ve ěn ag, hã ra ag tóg ěg týt nén han věnh hyn han mũ. Kýt ag tóg ěprã ke to pã'i kar ag mré vēmén mũ gé, ag týt věnh génh ke to věnh mãn jé, Topě týt ag mýt kurã nĩv ěn ki. Topě hã ne týt ũn mág nĩ'.

¹⁵ “Ha vé, ãjag týt nén ũ péju(g) tĩ ěn kãtĩg ri ke ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ājag nũgnũr tũ nýtĩn kýt tóg há tĩ, ãjag kur kynkar kýt nýtĩn kýt tóg há tĩ. Kýt mýt sér nýtĩmĩ. Kýt ãjag tóg kator nýtĩnh ke tũ nĩ. Mýt'ãg'ãg ke tũ ãjag nýtĩ, ũ ag týt ãjag vég mũ ra,” he tóg, ěg Senhor ti, ěg mýt.

¹⁶ Japo tag ag výt pã'i kar týt věnh mãn han mũ, ěmã týt Armagedom tá, Hebreu vĩ ki ěmã ěn jyjy vē.

¹⁷ Kýt Topě týt jěně jafã ũ tóg ã tũ kujěg mũ gé. Pénky týt 7 (ke) hã vē. Kanhkã krēm tóg ã tũ kujěg mũ. Kýt nĩgja sĩnvĩ ěn tá, Topě jo ĩn kãkã nĩgja ěn tá věnh vĩ tóg mě há ti, kýt tóg: “nén kar tóg kar kãn kýt nýt ha,” he mũ, věnh vĩ ti.

¹⁸ Kýt ta tóg kómkóm ke mũ, týtřr he tóg mũ gé, kýt ga výt ragra ke jagy han mũ gé. Ga týt ragra ke týt ge ve ja tũ ěg tóg nýtĩ. ěg týt ga mĩ mũn kã tóg ragra ke týt ge han ja tũ nĩ.

¹⁹ Cidade mág ěn tóg věnh kãpóv kýt nýt ha, věnh kãpóv tãgtũ týt. Kýt ga kar mĩ cidade tóg kókén kýt nýtĩ nĩ. Topě pi(jé) cidade týt Babilônia kã jatu ja nĩgtĩ'. Cidade ěn ki ke ag to tóg jũ tãvĩ han mũ, Topě ti, ag to tóg fe gýv han mũ. Hã kýt tóg ag vóg kónãn jagy han mũ, kýt tóg ěg týt vinho kron ri ke nĩ.

²⁰ Kýt goj vãso kar tóg tũ nýtĩ ha ke gé, pãnónh kar tóg tũ nýtĩ gé.

²¹ Kýt nãfy tóg vár mũ gé. Éhé tãvĩ ti nĩ, nãfy ěn ti, ũn pir tóg quilo týt hěn ri ke nĩ, kukryr týt nãfy ěn. ěprã tóg vár mũ. Kýt ěprã ke ag tóg Topě mýt vĩ kónãn mũ gé sir, nãfy tag to, ti jagy tãvĩ nĩn kýt.

17

Ůn týtã kórég fi

¹ Kýt Topě týt jěně jafã ũ tóg inh ki jun mũ, ũ týt pénky mãn mũ ja ěn ag kã ũ.

Ky tóg inh my: “kunig,” he mu. “Nhy a my cidade mag ti ven, cidade ty goj ty hen ri ke ta ny en ti. Cidade en ki ke ag vy un men (ka)me fi ri ke nytí, ky Topé vy ag vóg kónan ke mu, un men (ka)me fi ri ke en ag.

² Pá'i kar vy fi mré ny ja nigti, un men (ka)me en fi mré. Epra ke kar my tóg sér ti, fi jykre ti, ky tóg ag ty kronkron ky kagter ri ke ni, ag ty un men (ka)me en fi mré ny ti,” he tóg inh my, Topé ty jēnē jafā ti.

³ Ky Topé kuprīg tóg inh krin mu, ky sóg nēn nē ve ky ga kórég ra ti mu. Topé ty jēnē jafā en vy inh pére ti mu. Tá un tytá fi tóg ni ni. Fi mēg ty mīg kri fi tóg ni ni, hā ra tóg kusūg jē, fi mēg ti. Vēnh jygji tóg fi mēg kri ránrán ky nytí, ky tóg vēnh kri ty rūm ke ky jē, vēnh jygji rágrá ty. Vēnh jygji en tóg Topé to ví kónan ky nytí. Fi mēg vy a pir ra krí ty 7 (ke) ni, nika ty 10 (ke) ti ni gé.

⁴ Un tytá en fi vy kur kusūg tu ky ni ni, kur kósóg pē. Ouro tu fi tóg ni gé, pó sīnvī, pérola. Ouro ty copo man ky fi tóg ni ni. Hā ra tóg nēn ū kórég kar ty fóř jē, nēn ū kavéj kar ty, copo ti. Fi ty vēnh jykre pāno han mu to ken hā vē.

⁵ Fi jiji vy fi kakā ki rán ky ni, ū tóg a ví ki fi jyjy tag mē ja tu ni ver. Hā ra tóg: “Babilônia hā vē,” he mu, fi jiji ti. “Un mag vy ty inh ni,” he tóg. “Un men (ka)me kar fag mynh vy ty inh ni, ū ty nēn ū kavéj kar han ti ag mynh vy ty inh ni, epra, ag ty inh jykre han ky,” he tóg mu, fi jyjy ti.

⁶ Hā ra fi tóg kron ky ter ni, fi ty ū ty Topé ki ge ky nytí ag kyvénh kron ky. Ū ty hen ri ke ag kagtén ja ag tóg nigti, Jesus tigrin, ag ty Jesus tovānh sóř tu tigrin, hā ra fi tóg ag kyvénh kron kan ja ni.

Inh my tóg e ti, sy fi ve ky.

⁷ Ky Topé ty jēnē jafā tóg inh my: “my a my e?” he mu. “Nhy a my fi kāmén, fi mēg ty mīg ti ke gé, fi mēg krí ty 7 (ke) en, fi mēg nika ty 10 (ke) en, fi ty kri ni jafā en ti,” he tóg, Topé ty jēnē jafā ti.

⁸ “Fi mēg tag vy vāsý jē ja nigti. Ūri tóg ki tu ni, hā ra tóg kānhmar nūgme tá kākutēnh ke mu, Topé ty ti kókén pē han jē. Ky tóg epra ke ag my e tīnh mu, ag ty fi mēg tag venh ken ky, un jygji ty Topé livro ki rán ky nytí tu ag my. Topé ty nēn (ū) kar han to hā tóg ag rán ja tu ni, ky ag tóg rīnrīr ke tu nytí. En ag my tóg e tīnh mu, ag ty fi mēg ty mīg ven ky. Vāsý tóg ni ja nigti, ky tóg ver ki tu ni, hā ra tóg kejēn kātīg man ke mu ha.

⁹ Topé ty un kanhrān mu en ag hā vy fi mēg to jykren ke mu. Ti krí ty 7 (ke) vy ty pānónh ty 7 (ke) nytí. Pānónh en kri fi tóg ni ni, un tytá kórég en fi. Pá'i ty 7 (ke) to ke vē gé, hā ra, ti krí ty 7 (ke) en ti.

¹⁰ Pá'i ty 5 (ke) vy hur tūg, un pir vy ūri ni ni, un pir ū vy kar ky kātīg ke mu gé. Ti kātīg ken ky tóg nig sí pē han ke mu, ū ty ēgno en ti.

¹¹ Fi mēg tag, ū ty vāsý ni ja kar ky ūri kā ni tu en vy ty pá'i ū ni gé. Pá'i ty 8 he mu vy ty ti ni. Pá'i ty 7 (ke) en mré ke vy ty ti ni gé. Topé vy ti ty tu' hēnh ke mu gé.

¹² Ti nika ty 10 (ke) vy ty pá'i ty 10 (ke) nytí gé. En ag vy ver kāmū tu nytí. Fi mēg mré ag tóg ty pá'i nytīnh ke mu, hā ra ag tóg nig sí pē han ke mu gé.

¹³ Jagnē mré ag tóg vēnh jykre pir han ke mu, pá'i tag ag, fi mēg en mré. Fi mēg my ag tóg vēnh vin ke mu.

¹⁴ Cordeiro en kato ag tóg vāsānsān ke mu. Hā ra cordeiro tóg ag ty hen ri kēnh ke mu, ti mré ke ag mré, ū ty ti tovānh ja tu ag mré, un kuprēg ky nytí ag mré. Ky cordeiro en vy ty pá'i kar kri ke jē. Pá'i mag ag kar kri ty pá'i ti jē myr,” he tóg inh my, Topé ty jēnē jafā ti.

¹⁵ Ky tóg inh my: “goj ve ja a ni gé,” he mu. “Goj en tá fi tóg ni, un tytá kórég en fi. Povo kar to ken hā vē, hā vy: goj, he mu, epra ke kar to ken hā vē, nação kar to ken hā vē, vyrmý ví nytí ag kar to ken hā vē gé, hā vy: goj, he mu,” he tóg.

¹⁶ “Ky fi mēg vy ti nika ty 10 (ke) en mré (tóg) fi to kórég tāvī nytīnh ke mu.

Fi tū kunūnh kân jé ag tóg ke mū, fi kur mré hā, kŷ fi tóg kator nīnh ke mū, ũn kórég ěn fi. Fi nī ko jé ag tóg ke mū gé, kŷ ag tóg fi pūn ke mū gé.

¹⁷ Ag tŷ ki kagtīg ra Topē tóg ag krīn tī, ag vatánh tá, kŷ ag tóg Topē tŷ ag mŷ fi to vēnh jykre nīv ěn hā han tī. Topē tŷ ag krīn kŷ ag tóg jagnē mré vēnh jykre pir hā han tī, kŷ ag tóg fi mēg mŷ vēnh vin tī gé, pā'i tŷ 10 (ke) ěn ag. Gen kŷ ag tóg nén kar kānkān ke mū ěn pétēm ke mū, Topē tŷ vāsŷ tó ja ěn kar ti," he tóg, Topē tŷ jēnē jafā ti.

¹⁸ "Kŷ ũn tŷtá kórég ěn fi, ā tŷ ũn vég mū ěn fi vŷ tŷ cidade mág ěn nī. Ęprā pā'i kri ke kar fi nī," he tóg inh mŷ, Topē tŷ jēnē jafā ěn ti.

18

Babilônia tŷ tū' he

¹ Kar kŷ sóg Topē tŷ jēnē jafā ũ vég mū gé. Kanhkā tá tóg kātére mū. Tar pē tóg jē, jēngrē tóg jē gé, kŷ ti jēngrē tóg kurā han mū, ěprā, Topē tŷ jēnē jafā ěn ti.

² Ęn vŷ prēr mū. "!.Kókén kŷ ti nŷ ha..!" he tóg mū, prēr kŷ. "!.Babilônia vŷ kókén kŷ nŷ, cidade mág ěn ti..!" he tóg. "!.Japo ag, vēnh jagrē kórég ag vŷ tá ěmā nŷtī ha..! Jēsī kavéj kar, sēsī kórég kar vŷ tá nŷtī ha, cidade jy ró ěn kāmī..!"

³ Ęprā ke kar vŷ cidade ěn jykre han ja nŷgte..! Kŷ tóg ag tŷ ũ mré nŷ kónān ěn ri ke ne..! Vinho kron mág ri ke ti ne..! cidade ěn jykre ti..! Ęprā pā'i ag vŷ tá vēnh jykre han ja nŷgte..! Kŷ tóg ũn tŷtá kórég fi mré nŷ ri ke nī, ag jykre kórég ti..! Nén ũ vender he tī ag vŷ cidade ěn tugrīn rico nŷtī ja nŷgte..! tá ke ag tŷ rico tāvī ja nŷtīn ká..! Hā ra tóg kókén kŷ nŷ ha..!" he tóg, prēr kŷ, Topē tŷ jēnē jafā ti.

⁴ Kŷ sóg kanhkā tá vēnh vī ũ mēg mū gé, ũ tŷ Topē ki ge kŷ nŷtī ag mŷ tóg: "mū jé ha," he mū, ũ tŷ kanhkā tá vī mū ěn ti. "Cidade tá kāpamnī, ke tū nī mū ra ājag tóg ag mré Topē vī mranh ke mū, kŷ Topē tóg ag mré ājag vóg kónān ke mū gé, ti tŷ cidade kókén ken kŷ," he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vī mū ti, ũ

tŷ Topē ki ge kŷ nŷtī ag mŷ. Cidade ěn kókén ke to hā tóg ag mŷ tó mū.

⁵ "Topē vŷ ag jykre pāno ve kân, kŷ tóg ká jatu tū nī. Ag tŷ Topē vī mranh vŷ e tāvī nŷtī, kŷ ti pānfī tóg kanhkā pétēm mū, ag tŷ Topē vī mranh pānfī ti.

⁶ Ag tŷ ājag mŷ nén han ja ěn ri ke han nī, ag mŷ," he tóg, ũ tŷ Topē ki ge kŷ nŷtī ag mŷ. "Ag tŷ ājag mŷ ti kórég pir han kŷ ag mŷ ti kórég régre han nī, vēnh kato. Ājag mŷ ag tóg ti kron jafā kórég ven ja nī. Ag mŷ ti kron jafā kórég ven régrég nī.

⁷ Sīnvī ja ag nŷtī, tŷ nén ũ mág ja ag nŷtī. Ag jagtar han nī, ag sīnvī tag to. Ag jagtar han nī, ag tŷ nén ũ mág tag to, ũ tŷ nén ũ mág tū ag jagtar han nī gé, ag mré. "Ũn mág vŷ tŷ ěg nŷtī," he ag tóg mū. "Ũ pi(jé) ěg jagtar han ke mū," he ag tóg mū.

⁸ Hā ra ag tóg vāhā venh ke mū, ag jagāgtar ke ti, ag vēsŷrénh ke ti, ag vānhprāg ti, kŷ tóg ag tŷ vēnh kaga jagy han ri ke nī sir. Kurā pir ki ag tóg tag ve kân ke mū, kŷ ag tóg pī ki kāgter ke mū. Topē hā vŷ ag vóg kónān ke mū, pā'i mág ti. Tar pē ti jē nī mŷ, Topē ti," he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vī mū ti, ũ tŷ Topē ki ge kŷ nŷtī ag mŷ.

⁹ Kŷ ěprā pā'i ag vŷ venh ke mū, cidade nŷja ti. Cidade ki ke ag mré tóg ag mŷ sér nŷja nŷgtī. Ag mré ag tóg nén (ũ) kar vigve ja nŷgtī, kŷ tóg ag tŷ fag mré nŷ ri ke nī ja nī, ag tū mág ěn ti. Cidade pūr nŷja ve jé ag tóg ke mū ha, kŷ ag tóg fŷnh mū, jagtar ke mū.

¹⁰ Kuvar há tá ag tóg nŷtīnh ke mū, ag kanē jur kŷ, ag tŷ cidade ki ke ag vānhprāg jagy mē kŷ. Kŷ ag tóg jagtar kŷ: "jagy tāvī tóg tī," henh ke mū sir, pā'i ag. "Éhé tāvīn ja ti nī, cidade tŷ Babilônia tag ti, tar pē ja ti nī. Hā ra ag tóg hora pir ki ti kókén kân," he jé ag tóg ke mū, pā'i ag.

¹¹ Kŷ nén (ũ) vender he nŷtīgtī ag vŷ jagtar kŷ fŷnh ke mū gé, cidade tū to. Tá ag tóg nén (ũ) tŷ hēn ri ke ve ja nŷgtī,

¹² ouro ti, prata ti, pó sīnvī ti, pérola ti, pyrfé tŷ kur ti, kur tŷ seda ti, kur kusūg ti, kur kusūg sá ti, ka kaja e ti,

elefante jā tỹ nén han mũ ti, ka s̄nvi tỹ nén han mũ ti, ferro tỹ nén han mũ ti, ferro kusũg tỹ nén han mũ ti, pó tỹ mármore tỹ nén han mũ ti,

¹³ canela ti, vễjên ger há ti, ka jênjo pũn kỹ ger há tỹ incenso ti, ka jênjo pũn kỹ ger há tỹ mirra ti, vễnh mũ tĩn jafã ti, vinho ti, azeite ti, farinha ti, trigo ti, monh ti, carneiro ti, cavalo ti, carroça ti, ùn gré ag, ùn tỹtã fag mré hã. Tag kar tỹ ag tóg negocio hyn han tĩ ja nĩgtĩ, vender he nỹtĩgtĩ ag, hã ra tóg tũ tĩ ha.

¹⁴ Kỹ nén ù vender he nỹtĩgtĩ ag tóg jagtar kỹ tag tónh ke mũ, ha mẽ. “Nén kar ve ja êg tóg nĩgtĩ, cidade tá, kỹ tóg êg mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Riqueza ên tóg tũ' he kãn. Û tóg nén kar ên to én mãn ke tũ nĩ ha. Ve mãn ke tũ êg tóg nĩ ha, nén (ũ) kar ên ti,” he jé ag tóg ke mũ, nén (ũ) vender he nỹtĩgtĩ ag.

¹⁵ Kỹ ag tóg kuvar há tá nỹtĩnh mũ. Cidade ên tá negocio han to ag tóg vễnh han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Tãtã nỹtĩn kỹ ag tóg jũrũn ke mũ, ag tỹ cidade tá ke ag jagãgtar ve kỹ. Fỹ jé ag tóg ke mũ, vễsỹrénh jé ag tóg ke mũ.

¹⁶ Kỹ ag tóg: “jagy tãvĩ tóg nĩ,” henh ke mũ. “Hã tãvĩ ja ag nỹtĩ, cidade tag ki ke ja ag. Kur s̄nvi rĩnh ja ag tóg nỹtĩ, pyrfé tỹ kur, kur kusũg, kur kusũg sã. Ouro rĩnh ja ag tóg nỹtĩ, pó s̄nvi, pérola.

¹⁷ Hora pir ki ag tóg tũ' he kãn ja nĩ, ag tỹ nén (ũ) kar mré hã,” he jé ag tóg ke mũ gé, nén ù vender he nỹtĩgtĩ ag.

¹⁸ Kỹ barco to pã'i ag vỹ nỹtĩnh ke mũ gé, goj kri mũ mũ kar ag, barco ki rĩr tĩ kar ag, ù tỹ goj kri rãnrãj mũ kar ag ke gé. Tãtã nỹtĩ kỹ ag tóg cidade nĩja ên ve kỹ (ag tóg) prênprêr mũ sir. “Cidade ên ri ke ve mãn ke tũ êg tóg nĩ ha,” he jé ag tóg ke mũ.

¹⁹ Kỹ ag tóg ga funfur tỹ vễnh kri vãm ke mũ sir, ag mỹ e tĩn kỹ. Fỹ jé ag tóg ke mũ, vễsỹrénh jé ag tóg ke mũ. “Jagy tãvĩ tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Hã tãvĩ ja ag nỹtĩ, cidade tag ki ke ja ag. Vễnh kar vỹ ag tũ mãn kỹ vễnh hyn han ja nĩgtĩ, ù tỹ barco kãmĩ goj kri mũgtĩ ag. Kỹ tóg jagy tãvĩ tĩ. Hora pir

ki tóg tũ' he kãn ja nĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé, goj kri mũgtĩ ag.

²⁰ “Kanhkã tá nỹtĩ kar'. Mỹ sér nỹtĩmnĩ. Topê ki ge kỹ nỹtĩ kar', mỹ sér nỹtĩmnĩ. Apóstolo kar', Topê vĩ tó tĩ kar', mỹ sér nỹtĩmnĩ. Tũ' he kãn ag huri, cidade ên tá ke kar ag. Topê vỹ hur ag vóg kónãn, ag tỹ ãjag vóg kónãn ja tugrĩn.”

²¹ Kỹ Topê tỹ jênê jafã tar ù tóg pó mág vãg mũ. Kra tỹ pó ri ke ti nĩ, pó mág ên ti. Kỹ tóg goj nig ki ti fón mũ, jũ kỹ, kỹ tóg: “isỹ pó fón mũ tag ri ke ti nĩnh mũ, cidade tỹ Babilônia kókén ti,” he mũ. “Kókén kãn kỹ tóg nĩ. Û tóg ti ve mãn ke tũ nĩ ha, cidade ti.

²² Kãki ag tóg harpa kyn mãn ke tũ nỹtĩ ha, tỹnh mãn ke tũ ag nĩ ha, vãn tỹ vãkyr ên kyn mãn ke tũ ag nĩ ha, trombeta ti ke gé. Vãkyr mẽ mãn ke tũ êg nĩ ha, cidade tỹ Babilônia tá. Û tóg ki rãnrãj mãn ke tũ nĩ ha, ù tóg ki nĩ mãn ke tũ nĩ ha. Û tóg ki tynyn mãn ke tũ nĩ gé.

²³ Û tóg ki lampião grug mãn ke tũ nĩ ha. Û tóg ki vễnh prũg to festa han mãn ke tũ nĩ gé. Há tãvĩ ja ag nỹtĩ, tá nén (ũ) kar vender he nỹtĩgtĩ ên ag, kỹ vễnh kar vỹ ag vỹ jêmê ja nĩgtĩ. Povo kar krĩn kónãn ja ag tóg nĩgtĩ, kujã tỹ êg mỹ ón tĩ ên ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ.

²⁴ Topê vĩ tó tĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, cidade ên tá ke ag, Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ. Ên hã tá tóg vễnh ven ja nĩ, ag tỹ ùn kãgtén mũ kyvénh kar ti. Hã kỹ ag tóg ag kar kyvénh kajãm kãn ke mũ,” he tóg mũ, Topê tỹ jênê jafã tar ên ti.

19

¹ Kỹ sóg kanhkã tá nén ù mễg mũ gé sir, hã ra tóg ù tỹ hên ri ke ag jãn mễg nĩ. Jãn kỹ ag tóg cidade ên to tag tó mũ, ha mẽ. “Topê mỹ vỹ há han nĩ. Topê ne êg krenkren han ki kanhró nĩ'. Ti hã ne tỹ ùn mág nĩ'. Ti hã ne tar jẽ'.

² Ti tỹ nén han mũ vỹ kuryj kar nỹ. Ûn tỹtã kórég ên fi vóg kónãn tóg huri. Êprã ke kar kókén ja fi tóg nĩ, fi jykre pãno tỹ. Topê vỹ fi vóg kónãn, fi tỹ ti rãnrãj han tĩ ag kãgtén ja nĩn kỹ,”

he ag tóg, kanhkã tân ag, cidade tỹ Babilônia to.

³ Kĩ ag tóg jãn mãn kỹ tag tó mũ gé, ha mẽ. “Topẽ mỹ vĩ há han nĩ. Cidade ẽn pũr nĩa vĩ kanhkã ra tâpřy mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, nĩa ẽn,” he ag tóg mũ gé, jãn kỹ, kanhkã tân ẽn ag.

⁴ Kĩ kófa tỹ 24 (ke) ẽn ag tóg mũg ke kãn mũ, nèn nẽ tỹ 4 (ke) ẽn ag mré hã. Topẽ mỹ ag tóg: “Topẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he mũ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ẽn mỹ. Kĩ ag tóg: “hã vễ,” he mũ gé. “Topẽ mỹ vĩ há han nĩ,” he ag tóg mũ, jamã hár(a).

Cordeiro vẽn prũg

⁵ Kĩ nĩgja sĩnvĩ ẽn tá vẽn vĩ tóg mẽ há tí gé. “Ủ tỹ Topẽ mỹ rãnhrãj tĩ,” he tóg. “Ủ tỹ Topẽ kamẽg tĩ,” he tóg. “Ủn mág’,” he tóg. “Ủn kãsir’,” he tóg. “Topẽ mỹ vĩ há han, ãjag kar,” he tóg, vẽn vĩ ẽn ti.

⁶ Kĩ sóg ù tỹ hẽn ri ke ag jãn mẽg mũ gé. Tỹ tóg sa krog vĩ mẽ tĩ, tỹ tóg ta tỹ tỹrỹr he mẽ tĩ gé, ag jãn ti. Jãn kỹ ag tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Topẽ mỹ vĩ há han nĩ,” he ag tóg. “Ủ tỹ nèn ù kar han ki kanhró nĩ ẽn tóg tỹ pã'i mág pẽ jẽ, ẽg pã'i mág ti, Topẽ ti.

⁷ Kĩ tóg ẽg mỹ sér tãvĩ tĩ. Vĩ sér han jẽ ẽg tóg ke mũ ha. “Tỹ ti ùn mág pẽ jẽ,” he jẽ ẽg tóg ke mũ gé. “Cordeiro tỹ vãhã prũg ke nẽ ha. Tĩ prũnh ke fi vĩ vẽn kãn huri.

⁸ Ǻ kur kupri ẽn tu kỹ fi tóg jẽ nĩ, fi kur jẽngrẽ ẽn,” he ag tóg, ùn e ag, jãn jãn kỹ. Fi jykře tãg to ken hã vễ, hã vĩ: fi kur kupri jẽngrẽ, he mũ, fi tỹ Topẽ jykře há ẽn han kỹ nĩ hã vễ. Ủ tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag to ken hã vễ, hã vĩ: cordeiro prũnh ke, he mũ.

⁹ Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mỹ: “inh vĩ tag rãn nĩ,” he mũ. “Ủ tỹ hẽn ri ke ag tóg cordeiro prũg tỹ festa konh ke mũ. Topẽ vĩ ù tỹ ti festa ko mũ ag kar ve há han mũ,” he tóg. Kĩ tóg: “Topẽ tỹ tón hã vễ,” he mũ gé. “Hã ra Topẽ tóg ón vãn nĩgtĩ,” he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

¹⁰ Kĩ sóg ti krẽm mũg ke mũ, sỹ ti mỹ: “Topẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he jẽ. Hã ra tóg inh mỹ: “ke tũg ra,” he mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ẽn ti. “Topẽ mỹ rãnhrãj han

jafã vĩ tỹ inh nĩ, ã ri ke, ã kanhkã ag ri ke, ù tỹ Jesus tỹ ki hã tó mũ ki króm mũ ẽn ag kar ri ke sóg nĩ, Topẽ rãnhrãj han kỹ,” he tóg. “Topẽ hã mỹ: Topẽ vĩ tỹ ã nĩ, hemnĩ,” he tóg inh mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ẽn ti.

Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ Jesus tỹ ki hã tó mũ ẽn hã kãmén tĩ.

Ủ tỹ cavalo kupri kri nĩ

¹¹ Kĩ sóg kanhkã róm kỹ nỹ vэг mũ. Cavalo kupri vĩ tá jẽ nĩ. Ủ tỹ ti kri nĩ jyjyn hã vĩ: “Ủn ón vãn,” he mũ. “Ủ tỹ nèn (ũ) há to krónh ke vãn,” he tóg mũ gé, ti jiji ti. Ti hã vĩ jykře kuryj nĩ, ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ẽn ti, kỹ tóg ki hã tó tĩ gé. Nèn ù há hã to tóg vãsãn ti gé.

¹² Ti kanẽ vĩ tỹ pĩ gru ve nĩ. Ti krĩ tógfĩ vĩ e nỹtĩ. Ti kri ti jyjy tóg rãn kỹ nĩ, hã ra ù pi(jé) ti jiji ki kanhró nỹtĩ'. Ti hã vĩ ã pir mỹ ã jyjy ki kanhró nĩ'.

¹³ Ti kur vĩ kyvẽn nĩ. Ti to ag tóg: “Topẽ vĩ,” he tĩ.

¹⁴ Kanhkã tá soldado ag tóg ti nón kãmũ mũ. Cavalo kupri kri ag tóg kãmũ mũ, kanhkã tân ag, ti soldado ag. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg kãmũ mũ.

¹⁵ Ủ tỹ ag jo tĩ mũ ẽn jẽnã tá rógro jã régre tóg kãkutẽ mũ. Rógro tag tỹ tóg povo kar ag tỹ hẽn ri kenh ke mũ. Tỹ ag kri jẽ kỹ tóg vẽn jykře tar han ke mũ, ag to. Uva jẽgmĩ jafã tá tóg jẽgmĩnh ke mũ, uva ti, hã vĩ: Topẽ tỹ vẽn kar to jũ jagy han mũ, he mũ, hã vĩ: uva jẽgmĩ, he mũ.

¹⁶ Ti kur ki tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ. “Pã'i kar ag kri pã'i,” he tóg, vẽn rãn ki. “Ủn mág kar ag kri ke,” he tóg mũ gé, vẽn rãn ki. Ti kre ki tóg rãn kỹ nĩ gé.

¹⁷ Kĩ sóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù vэг mũ gé. Rã kri tóg jẽ nĩ. Kỹ tóg sễĩ kar jẽ prẽr mũ, jễĩ tỹ kanhkã krẽm tẽgtẽ tĩ ag kar. Jamã hár(a) tóg ag mỹ: “!..kuneg..!” he mũ. “!..Vẽn mãn kãmũ jeg..!” he tóg. “!..Topẽ tỹ festa konh kãmũ jeg..!”

¹⁸ Pã'i kãgter konh kãmũ jeg..! Soldado to pã'i ag, soldado ag, cavalo ag, ù tỹ cavalo kri mũgtĩ ag, ù tỹ tỹ

camarada nýtí ag, ag patrão ag, ùn mág ag, ùn kásir ag, ěprã ke kar ag kãgter mũ nĩ konh kãmũ jeg..!” he tóg, Topě tỹ jěně jafã ti, sěsĩ ag kar jé prěr kỹ.

¹⁹ Kỹ sóg goj kãtã mĩg ěn ve mũn mũ gé, ěprã pã'i kar ag ke gé, ag soldado ag mré hã. Věnh mũn kỹ ag tóg nýtí, ag tỹ ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ěn kato vãsãnsãn jé, ag tỹ ti krěm ke ag kato vãsãnsãn mág han jé.

²⁰ Kỹ ag tóg mĩg ěn sěg mũ, ù tỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ěn ag mré hã, ù tỹ mĩg rĩnve něn ve vãnh tỹ hěn ri ke hyn han ja ěn ti. Ti tỹ milagre hyn han tũgrĩn ù tỹ hěn ri ke ag tóg ti vĩ kri nĩm ja nĩgtĩ. Ti tỹ ag krĩn kónãn hã vě, ù tỹ ti rá tỹ rãnrãn kỹ nýtí kar ag, ù tỹ ti kãggrã to: “Topě vě,” he mũ kar ag. Kỹ ù tỹ mĩg ěn sěg mũ ag tóg pĩ gru fir ki ti fón mũ, pĩ mág pě ki, ù tỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ěn mré hã. Ag rĩnrĩr hã ra ag tóg pĩ grug fir ěn ki ag vãm mũ, ag sigse kỹ. Pó tỹ enxofre pũr nĩja ěn ki ag tóg vãm mũ, vãn pũr nĩja ri ke ěn ki.

²¹ Ag soldado ag kãgtěn ag tóg mũ gé sir, rógro tỹ, rógro tỹ ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ěn jěnkã tá kãkutě mũ ěn ti. Kỹ jěsĩ kar ag tóg věnh fãn mũ sir, ùn kãgter mũ ag nĩ kon kỹ.

20

Satanás tỹ prỹg tỹ mil (ke) ki se kỹ jě

¹ Kỹ sóg Topě tỹ jěně jafã ù věg mũ gé sir. Kanhkã tá tóg kãtěre mũ, Topě tỹ jěně jafã ti. Nũgme jãnkã nĩfěnh jafã vyn kỹ tóg kãtěre mũ, ti chave ti. Ferro tỹ corrente vãg tóg mũ gé.

² ěn vỹ mĩg fěr ěn sěg mũ, hã vỹ: pỹn ve tỹ ùn ve fag krĩn kónãn mũ, he mũ, hã vỹ: Japo, he mũ, hã vỹ: Satanás, he mũ, mĩg fěr ěn ti. ěn se kỹ tóg ferro tỹ ti mrĩnh mũ sir. Kỹ tóg se kỹ jě nĩ, prỹg tỹ mil (ke) ki.

³ Nũgme ki tóg ti fón mũ sir, mĩg fěr ti tỹ, Topě tỹ jěně jafã ěn ti, kỹ tóg nũgme jãnkã nĩfěnh há han mũ sir, chave tỹ. Kỹ mĩg fěr ěn tóg povo ag krĩn kónãn mũn ke tũ nĩ ha ver, prỹg tỹ mil (ke) ki. Prỹg tỹ mil (ke) tag tỹ tũ' hen kỹ ag

tóg ver ti kavãn sĩ han mũn ke mũ, mĩg fěr ti.

⁴ Kỹ sóg nĩgja sĩnvĩ tỹ hěn ri ke vigvěg mũ. Û tỹ kri nĩgnĩg kỹ nýtí ag vỹ tỹ pã'i nýtí, ag tỹ věnh kar jykre tũgnỹm ke to pã'i. Kỹ sóg ěprã ke kuprĩg tỹ hěn ri ke ag vigvěg mũ gé, ag tỹ ùn kãgtěn ja ěn ag kuprĩg. Ag tỹ věnh kar mỹ Jesus kãměn ja tũgrĩn ag tóg ag kãgtěn ja nĩ, ag tỹ Topě vĩ tó tũgrĩn. Mĩg ěn to ag tóg: “Topě vě,” he ja tũ nĩgtĩ, ti kãggrã to ke gé. Mĩg rá ěn tỹ ag tóg věnh rãn ja tũ nĩ gé, ag kakã ki, ag nĩgé pãnĩ ki ke gé. ěn ag vỹ tỹ Cristo mré pã'i nýtĩnh ha, prỹg tỹ mil (ke) ěn ki.

⁵ Věser ù ag vỹ ver rĩnrĩr mũn ke tũ nĩ. Prỹg tỹ mil (ke) ěn tỹ tũ' hen kỹ ag tóg kejěn rĩnrĩr mũn kãn ke mũ. Û tỹ Cristo mré tỹ pã'i nýtí tag ag vỹ rĩnrĩr věn ke mũ.

⁶ Û tỹ rĩnrĩr věn mũ mỹ tóg vĩ há han ke mũ, Topě ti. Topě tũ vỹ tỹ ag nýtí. Kãgter mũn ke tũ ag tóg nýtí ha. Topě tũ ki rĩr jé ag tóg ke mũ, Cristo tũ ki ke gé. Prỹg tỹ mil (ke) ki ag tóg tỹ pã'i nýtĩnh mũ, Cristo mré hã.

Satanás kutě

⁷ Kejěn prỹg tỹ mil (ke) ěn tóg tũ' he mũ. Kỹ ag tóg Satanás ěn kavãn sĩ han mũn ke mũ.

⁸ Kỹ tóg tĩ mũ, povo tỹ Gogue ag mré Magogue ag krĩn kónãn jé, tãtã, ga fyr tá, Satanás ti. E tãvĩ ag nýtí, goj fyr tá rỹnhřỹj ri ke ěn ag, goj kafã tũ fyr tá rĩnhřỹj ri ke ěn ag. Ag věnh mũn kãn han jé tóg ke mũ, Satanás ti.

⁹ Kỹ ag tóg tá kãmũ mũ, ùn e tãvĩ ěn ag. Û tỹ Topě ki ge kỹ nýtí ag kato ag tóg kãmũ mũ, cidade ěn kato, Topě tỹ cidade to há nĩ ěn kato. Ag tỹ ag tỹ tũ' he kãn sór vě. Hã ra pĩ tóg kanhkã tá kãtěre mũ, kỹ tóg ag kãgtěn mũ. Û tỹ Topě ki ge kỹ nýtí ag tỹ tũ' he sór mũ ěn ag kãgtěn tóg mũ, pĩ ti.

¹⁰ Japo ěn, ù tỹ ag mỹ ón mũ ěn fón pě han ag tóg mũ, pĩ grug fir ěn ki, pĩ mág pě ěn ki, pó tỹ enxofre pũr nĩja ěn kãki, vãn pũr nĩja ri ke ěn kãki. Goj kãtã mĩg ěn vỹ tá nĩ ha, pĩ grug fir ěn kãkã, kar kỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ěn ti

ke gé. Pī grug fir ên kâki ag tóg nýtĩ, tá kâpa măn ke tũ pē ag tóg nýtĩ ha. Tá ag jagtar tãvĩ nýtĩ ha.

Vēnh kar jykre tugnỹm ke kurã

¹¹ Kĩ sóg nĩgja mág pē vég mũ gé, nĩgja kupri. Û tóg kri nĩ nĩ. Ti rĩnve ga tóg tũ' he mũ vãhã, kanhkã ti ke gé. Vēnh ven măn tũ tóg nýtĩ ha, kanhkã mré ga ti.

¹² Kĩ sóg vēser kar vigvég mũ, ùn mág ag, ùn kãsir ag ke gé. Nĩgja kupri ên jo ag tóg nýtĩ. Kĩ livro vỹ tá nýtĩ gé. Livro ên kygvãg ag tóg mũ. Vēnh kar jykre vỹ livro ên ki rãnran kũ nýtĩ. Kĩ livro ù vỹ tá nĩ gé, ên kavãg ag tóg mũ gé. Û tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ag jygjy vỹ livro ên ki rãnran kũ nýtĩ. Kĩ Topē tóg vēser kar jykre tugnỹm ke mũ, kũ tóg ag mũ ag tỹ nén venh ke mũ ti tónh ke mũ. Ag tỹ ãjag tỹ nén han ja kajãm ke vē, ag tỹ ãjag jykre tỹ livro ki rãnran kũ nýtĩ ên kajãm kãn ke vē.

¹³ Û tỹ goj ki kãgter mũ ag vỹ tá nýtĩ gé, ù tỹ vēser jamã tá nýtĩ ag kar ti. Vēnh kar vỹ tá nýtĩ. Ag tỹ nén han mũ kar kajãm kãn jé ag tóg ke mũ ha.

¹⁴ Kũ ù vỹ ter măn ke tũ nĩ ha. Ēg ter ke tag vỹ hur tũg. Û tỹ pĩ grug fir ên kãki vár ke tag ag vỹ kãgter ri ke han ke mũ, kũ tóg ag kãgter pē han ri ke nĩ sir, ag tũg pē han tũ ra.

¹⁵ Kũ ùn jygji rãn kũ nýtĩ tũ ên ag vỹ pĩ grug fir ên kãki vár kãn ke mũ, ùn jygji tỹ Topē livro ki rãnran kũ nýtĩ tũ ên ag.

21

Kanhkã tãg mré ga tãg

¹ Kĩ sóg kanhkã tãg vég mũ gé, ga tãg ke gé. Kanhkã ve ên tóg hur tũg, ga ve ên ke gé, goj ti ke gé.

² Kĩ sóg Topē tỹ cidade tag, Jerusalém tãg tag vég mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtére mũ, Topē tá, cidade tãg tag ti. Cidade sĩnvĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, kũ tóg ag tỹ tá vēnh prũg to festa han ke nĩ ve nĩ. Cidade sĩnvĩ tóg ùn prũnh ke fi sĩnvĩ ri ke nĩ, fi tỹ ã mén ke ti jãvãnh kũ.

³ Nĩgja kupri ên tá vēnh vỹ tóg mẽ há tĩ, kũ tóg: “Topē jamãn hã vē,” he mũ. “Topē tỹ ěprã ke ag mré ěmãn hã vē,” he tóg. “Ag mré tóg nĩ nĩ ha, ti tũ vỹ tỹ ag nýtĩnh ke mũ ha. Topē vỹ ag mré nĩnh mũ ha, kũ tóg tỹ ag Topē nĩ sir.

⁴ Ag kanē var tỹ tũ' he kãn jé tóg ke mũ ha. Û tóg ter măn ke tũ pē nĩ ha, hã kũ ù tóg fe kaj nĩ măn ke tũ nĩ gé, jagtar ke tũm, kaganh ke tũm. Tũg ti nĩ ha, vēnh jykre si kar ti. Vēnh ven măn ke tũ ti nĩ ha, vēnh jykre si ti,” he tóg, vēnh vỹ ên ti.

⁵ Kũ ù tỹ nĩgja kupri kri nĩ ên tóg: “nén (ũ) kar han măn jé sóg ke mũ ha,” he mũ. Kũ tóg inh mũ: “inh vỹ tag rãn nĩ,” he mũ gé. “Sỹ ki hã tó vē. Vēnh ven kãn jé tóg ke mũ, sỹ ã mũ nén tó mũ tag ti,” he tóg.

⁶ Kũ tóg: “hỹ, vēnh ven kãn ti huri,” he mũ gé. “Ûn ve vỹ tỹ inh nĩ, kũ sóg tỹ ěgno nĩ gé. Isỹ nén (ũ) kar han to hã sóg nĩ nĩ, kũ sóg nén (ũ) kar tũg mũ ra nĩnh mũ gé. Û tóg goj kron sór mũ. Ēn mũ sóg goj ven tĩ, kaja tũ ra. Isỹ ti mũ goj ven mũ ên vỹ ti ter tũ han ke mũ.

⁷ Û tỹ isovãnh tũ ên mũ sóg nĩm ke mũ, presente tag ti, ha mẽ: ti Topē vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kũ tóg tỹ inh kósĩn nĩnh mũ gé,” he tóg inh mũ, ù tỹ nĩgja kupri kri nĩ ên ti.

⁸ Hã ra ù ag tóg pĩ grug fir kãki, pĩ mág pē ên kãki vár ke mũ, hã vỹ: ùn mũmẽg (ka)mẽ ag, he mũ, ù tỹ isovãnh mũ ag, he mũ, ù tỹ vēnh jykre pãno tỹ vēnh kavénh tĩ ag, he mũ, ù tỹ ù tén tĩ ag, he mũ, ù tỹ ã prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, he mũ, ù tỹ ã mén tũ mré nỹgnỹ mũ fag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ù tỹ vēnh kãggrá jykre mũ mũ mũ ag, he mũ, ùn ón mũ ag, he mũ gé. Pĩ grug fir ên kãki tóg ag vãm kãn ke mũ, pó tỹ enxofre pũr nĩja ên kãki, vãn pũr nĩja ri ke ên kãki. Kũ tóg ag kãgtén pē han ri ke nĩ sir,” he tóg, ù tỹ nĩgja kupri kri nĩ ên ti.

Jerusalém tãg

⁹ Kũ Topē tỹ jẽnē jafã ù tóg inh ki jun mũ, ù tỹ pẽnky kãkã nĩ ên tỹ ga kri ke ag vóg kónãn mũ ên ag kã ù. Inh mũ

tóg: “kunĩg,” he mũ. “Cordeiro prũnh ke fi venh kãtĩg,” he tóg inh mũ.

¹⁰ Kĩ Topẽ kuprĩg tóg inh krĩn mũ sir, kĩ sóg nén nẽ vég mũ. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ẽn tóg inh pére tĩ mũ, pãnónh téj (gy) kri. Pãnónh kri jẽ kĩ tóg inh mũ Topẽ tỹ cidade tãg ven mũ sir, cidade tỹ Jerusalém, he mũ tag ti, ù tỹ kanhkã tá kãtére mũ tag ti, Topẽ tá.

¹¹ Sĩnvĩ pẽ tóg nĩ, Topẽ sĩnvĩ ẽn ri ke ti nĩ, kókov tóg nĩ gé, pó tỹ jaspe kókov ri ke. Pó tỹ tonh vỹ tỹ ti nĩ, jaspe ti, kĩ tóg pó kókov fĩn ẽvãj ẽn ri ke nĩ.

¹² Cidade jy ró tóg téj gy nỹ, vẽn ra hã tóg téj gy jẽ gé. Ró ki jãnkã tỹ 12 (ke) vỹ nỹtĩ. Kĩ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 12 (ke) ag vỹ ki rĩr nỹtĩ, jãnkã ki. Ki vẽn jygy tóg ránrán kĩ nỹtĩ, jãnkã ki, Israel jóg'jóg ve tỹ 12 (ke) ẽn ag jygi ti.

¹³ Rã jur ja kãtã tóg jãnkã tãgtũ nĩ. Rã pur ja kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér ù kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé.

¹⁴ Pó tỹ 12 (ke) kri tóg hyn han kĩ nĩ nĩ, cidade ti. Pó ẽn ki vẽn jygy tóg ránrán kĩ nỹtĩ gé, apóstolo tỹ 12 (ke) ẽn ag jygi ti, cordeiro tũ ẽn ag jygy ti.

¹⁵ Kĩ ù tỹ inh mré vĩ mũ ẽn, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ẽn tóg ti kãmun jafã vyn kĩ jẽ nĩ, ti kãmun jafã tỹ ouro ti. Kĩ tóg cidade kãmun sór mũ, cidade jy ró ti, ti jãnkã ti ke gé.

¹⁶ Péno tỹ 4 (ke) ti nĩ, cidade ti, kĩ ti tãpér vỹ ti téj ri ke nĩ. Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ẽn vỹ kãmun mũ sir, cidade ti, ti kãmun jafã tỹ. Quilômetro tỹ 2 mil kri 200 (ke) ti nĩ, ti tỹ téj e kĩ nỹ ki, ti tãpér ki ke gé, ti tỹ vẽn ra jẽn ke gé. Vẽn ri ke kar ti nĩ, ti kãmur ti.

¹⁷ Kĩ tóg cidade jy ró ẽn kãmun mũ gé. Ti tãpér vỹ metro tỹ 64 (ke) nĩ. Metro tag vỹ tỹ ẽprã ke ag kãmun jafã nĩ, hã ra Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vỹ kãmun mũ, ẽprã ke ag kãmun jafã tỹ.

¹⁸ Ró vỹ pó tỹ tonh tỹ jaspe tỹ han kĩ nỹ. Kĩ cidade vỹ ouro tỹ han kĩ nĩ, hã ra tóg fĩn ẽvãj nĩ, vidro fĩn ẽvãj ri ke.

¹⁹ Cidade jy ró tóg pó tỹ tonh mág kri han kĩ nĩ. Pó ẽn to pó tỹ tonh ù tóg nỹtĩ gé, ùn e ag. Pó tỹ tonh mág ù tóg tỹ

jaspe nĩ, kĩ ù tóg tỹ safira nĩ, kĩ ù tóg tỹ ágata nĩ, jo ù tóg tỹ esmeralda nĩ,

²⁰ jo ù tóg tỹ sardônio nĩ, jo ù tóg tỹ sárdio nĩ, ù tóg tỹ crisólito nĩ, ù tóg tỹ berilo nĩ, ù tóg tỹ topázio nĩ, ù tóg tỹ crisópraso nĩ, ù tóg tỹ jacinto nĩ, ù tóg tỹ ametista nĩ gé. 12 (ke) ti nỹtĩ, pó mág ti.

²¹ Kĩ ti jãnkã tỹ 12 (ke) vỹ pérola tỹ hyn han kĩ nỹtĩ. Jãnkã pir vỹ pérola pir nĩ mỹr, ha mẽ. Kĩ ẽpry mág ẽn, ẽmĩn mág ẽn vỹ ouro tỹ han kĩ sa, hã ra tóg fĩn ẽvãj nĩ, vidro fĩn ẽvãj ri ke.

²² Hã ra sóg Topẽ jo ĩn vég tũ nĩ, cidade ẽn tá. Topẽ vỹ vẽn kar kri nĩ, kĩ tóg nén (ũ) kar han ki kanhró nĩ gé. Topẽ hã vỹ cidade ẽn tá ẽmã nĩ, cordeiro ti ke gé, hã kĩ tóg tá ag jo ĩn tũ nĩ.

²³ Kĩ rã tóg tá tũ nĩ gé, kysã ke gé. Topẽ tỹ jẽngrẽ vỹ ki kurã han tĩ, kĩ tóg tá kutyg vãn nĩ sir. Cordeiro ẽn vỹ cidade ẽn tá rã ri ke nĩ.

²⁴ Kĩ vẽn kar tóg Topẽ tỹ cidade ki jẽngrẽg ẽn tugrĩn ẽvãnh há han tĩ, povo kar ag. Ẽprã pã'i kar ag vỹ ãjag tỹ nén (ũ) kar gé kãmũnh mũ, ag tỹ tá vin han jẽ.

²⁵ Jãnkã vỹ nugnón kĩ nỹtĩ, kurã kar ki. Kutyg tũ nĩn kĩ ag tóg jãnkã nĩgfénh tũ nĩgtĩ.

²⁶ Povo kar ag vỹ ãjag tỹ nén (ũ) gé kãmũnh ke mũ, cidade ẽn mũ.

²⁷ Hã ra nén ù kórég vỹ kãrãnh ke tũ pẽ nĩ. Û tỹ vẽn jykre pãno han mũ ag vỹ rã genh ke tũ nĩ, ùn ón mũ ag ke gé. Ûn jygi tỹ livro ki ránrán kĩ nỹtĩ ẽn ag hã vỹ ra genh ke mũ. Û tỹ rĩr krỹg ja tũ vég mũ ẽn ag jygy vỹ ránrán kĩ nỹtĩ, cordeiro tỹ livro ẽn ki.

22

¹ Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mũ goj mág ven mũ. Goj ẽn vỹ ẽg rĩnrĩr han tĩ. Kómkóm ke ti tĩ, goj ẽn ti, pó kupri fĩn ẽvãj tỹ kómkóm ke ẽn ri ke, goj ti. Goj ẽn nĩhỹg vỹ Topẽ nĩgja tá nĩ, cordeiro nĩgja ẽn tá.

² Kĩ tóg cidade kju mĩ tĩ mũ, ẽpry mág jagma, ẽmĩn mág ẽn jagma, goj ti. Ti fyr tá ka tóg nỹtĩ, ti fyr ù tá ke gé.

Ka kaně ěn vř ěg rřnrř han tĩ gė. Ěn vř prřg pir ki kaně tř 12 (ke) han tĩ. Kysã kar ki tóg ã kaně hyn han tĩ. Ti fėj vř tř vėnh kagta kar nř, vėnh kaga kar tř tóg hághá' he kãn tĩ.

³ Topě tř nén ũ to jř vř tá nřnh ke tũ pė nř, cidade ěn tá.

Topě nřgja vř cidade ěn tá nř nř, cordeiro nřgja ěn ti, kř vėnh kar vř ti to: “Topě vė,” henh ke mũ, Topě rãnrãj han tĩ ag kar.

⁴ Topě ve jė ag tóg ke mũ, kř ti jiji vř ag kakã ki rãn kř nřnh mũ.

⁵ Tá tóg kutyg vãnh nřgtĩ, hã kř ag tóg tá lampião grug ke tũ nř. Rã vř tá tũ nř gė. Topě vř ag mũ tř jėngrė han tĩgtĩ, ěg pã'i ti. Kř tá nřtĩ ag tóg tř pã'i nřtřnh ke mũ gė. Ag tř tř pã'i nřtřnh ke tag vř tũ' henh ke tũ nř.

Jesus kãtřg mãn

⁶ Kř Topě tř jėnė jafã ěn tóg inh mũ: “inh vř vř tř ki hã ke nř,” he mũ. “Vėnh ó pijė’,” he tóg. “Ěg jóg tř Topě vř ũ tř ã vř tó tĩ ag mũ ã kupřřg jėnė, ti tř ag kanhrãn jė. Hã kř tóg ã tř jėgnė jafã ag kã ũ jėnė, ti tř ti mũ rãnrãj tĩ ag mũ tó jė, nén tř kãnhmar kutėnh ke mũ ti,” he tóg, inh mũ, Topě tř jėnė jafã ti.

⁷ Jesus vř tag tó mũ, ha mẽ. “Ha vé, inh kãtřg mãn ke nė ha. Nén tř livro tag ki rãn kř nř tag to jykřn há han nř, kř Topě tóg ãjag mũ vř há han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁸ Tag kar ve inh, mẽ inh ke gė, inh, hã vř: João, he mũ. Isř ve kãn kar kř sóg ũ tř inh mũ tag ven mũ ěn krėm mũg ke mũ, sř ti mũ: “Topě vř tř ã nř,” he jė.

⁹ Hã ra tóg inh mũ: “ke tũg nř,” he mũ. “ã ri ke sóg nř, isř Topě rãnrãj han kř. ã rėgre ag ri ke sóg nř, ũ tř Topě vř tó tĩ ag ri ke sóg nř, ũ tř livro tag ki nén rãn kř nř mẽg mũ ag ri ke sóg nř gė. Topě hã mũ: “Topě vř tř ã nř,” hemnř,” he tóg, inh mũ, Topě tř jėnė jafã ti.

¹⁰ Kř Jesus vř tag tó mũ gė, ha mẽ. “Livro tag ki nén rãn kř nř tag pėju sór tũg nř,” he tóg, inh mũ. “Kakó ti nř ha,

ãjag tř nén tř ki rãn kř nř tag venh ke mũ ti.

¹¹ ũ tř vėnh jykře pãno han mũ ěn jė han kř nř nř. ũ mũn hřn há tĩgtĩ, ti jykře kavėj ti. Ti jė ã jykře kórėg hã mũ tĩg. ũ tóg vėnh jykře kuryj han tĩ. Ti jė to tar nř. ũ ag tóg tř Topě tũ nřtĩ. Ag jė ti to krónh ke tũg,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Ha vé, inh kãtřg mãn ke nė ha. ãjag kaja ma sóg kãtřg ke mũ, ha vemnř. Vėnh kar vř ve kãn ke mũ, ag tř nén han mũ kaja ti.

¹³ Topě vř kar han sóg tĩ. ũn ve vř tř inh nř, ũn tř ěgno vř tř inh nř gė. Isř nén kar han vén to hã sóg nř, kř sóg nén kar tř tũ' he mũ ra ěgno kã nřnh ke mũ gė,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Ŭ ag tóg ãjag jykře kugrynh sór tĩ, hã kř ag tóg ěg tř ěg kur kygfa ri ke han tĩ. Ěn ag mũ tóg vř há han ke mũ, Topě ti. Ka kaně tř ěg rřnrř han tĩ ěn ko jė ag tóg ke mũ, kř ag tóg cidade ěn jãnkã ra genh ke mũ gė.

¹⁵ Hã ra ũ ag tóg ěn ra genh ke tũ nř, hã vř: ũ tř vėnh jykře pãno tř vėnh kavėnh tĩ ag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ũ tř ã prř tũ fag mrė nřgnř mũ ag, he mũ, ũ fag tř ãjag mėn tũ ag mrė nřgnř mũ fag, he mũ, ũ tř ũ tén mũ ag, he mũ, ũ tř vėnh kãggrã jykře mũ mũ mũ ag, he mũ, ũn ón mũ ag, he mũ, ũ tř ũ ag lograr he mũ ag, he mũ gė. Ěn ag vř cidade ra genh ke tũ pė nř,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶ “Isř jėnė jafã jėnė inh, inh, hã vř: Jesus, he mũ. Ti jėnė inh, ti tř ãjag mũ ãjag tř nén venh ke mũ kar tó jė, ũ tř inh vř jėmė jė vėnh mãn tĩ ag kar mũ. Davi krė'krė ag kã ũ ěn vř tř inh nř. Krřřg mág hã sóg nř,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Kř Topě kupřřg vř Jesus mũ: “kur kãtřg,” he mũ. ũ tř ti ki ge kř nřtĩ kar ag vř ti mũ tag tó tĩ gė, ag tř tř ti prřnh ke fi ri ke nřtřnh kř. ũ tř ag tř ti jė prėr mẽg mũ ag jė ti mũ: “kur kãtřg,” he kãn.

Kř Jesus tóg: “ũ tř goj kron sór mũ ěn jė iso kãtř,” he mũ, “sř ti mũ goj jun jė, fagrřnh mũ. Goj ěn vř ti rř han ke mũ, ha vemnř,” he tóg, Jesus ti.

João tỹ ve ja

¹⁸Vãhã sóg tag tó sór mũ, inh, hã vỹ: João, he mũ, ha mẽ. Û tóg kejẽn isỹ nén rán mũ tag ve kỹ pãte ù rán mãn sór ke mũ gé hẽn ri ke mũn. Ën vóg kónãn tãvĩ han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, kỹ tóg sỹ nén ù jagy tó mũ ãn ve kãn ke mũ, ha mẽ.

¹⁹Kejẽn ù tóg hẽn ri ke mũn isỹ nén rán mũ ù tỹ nén ù tũ han sór mũ. Ën tũ mág tỹ tóg tũ' henh ke mũ gé, Topẽ ti, kỹ tóg ka kanẽ tỹ ãg rĩnrĩr han mũ ãn konh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ cidade nĩv ãn ra rãnh ke tũ tóg nĩ gé, sỹ cidade kãmén mũ ãn ra.

²⁰Û tỹ inh mỹ tag kar ven mũ ãn vỹ: “inh kãtĩg mãn ke nẽ ha, sỹ ki hã tóg vỹ,” he mũ.

Hỹ, kur kãtĩg, ãg Senhor tỹ Jesus'.

²¹Ëg Senhor tỹ Jesus jé ãjag kar tar han. Hã vỹ.

Ëg tỹ Topẽ vỹ rá venh ke

Ëg tỹ Topẽ vỹ rá ve kỹ ki kanhrãn kỹ ki krov kỹ ãg hã han ke mũ. Kurã kar ki ãg tóg to sĩ han ke mũ, kỹ ãg tóg kãnhmar fĩn rãm ke mũ. Kỹ tóg há tĩ gé, ãg tỹ prỹg kar ki Novo Testamento tag fĩn rãm kỹ, ãg tỹ tỹ vẽn kanhrãn há han jé. Ëg tỹ fĩn rãm jé ãg tóg gen kỹ to kenh mũ, ha vé: